10-річчю незалежності України
та
440-річчю від часу створення
Пересопницького Євангелія
п р и с в я ч у є т ь с я

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського
Інститут української мови
Український мовно-інформаційний фонд

ПЕРЕСОПНИЦЬКЕ ЄВАНГЕЛІЄ 1556-1561

Дослідження. Транслітерований текст.
Словопокажчик

Київ 2001

Пересопницьке Євангеліє – визначна пам'ятка української мови та книжкового мистецтва XVI ст. загальнослов'янського значення – уперше публікується в повному обсязі. Це – один з перших перекладів українською мовою канонічного євангельського тексту.

Видання супроводжується науковими дослідженнями про рукопис та повним словопокажчиком з вичерпною граматичною характеристикою кожної словоформи та її локалізацією в тексті.

Видання підготувала *І. П. Чепіга* за участю *Л. А. Гнатенко*

Науковий редактор
В. В. Німчук, чл.-кор. НАН України, д-р філол. наук

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

О. С. Онищенко (голова), *Л. А. Дубровіна* (заступник голови),
Г. В. Боряк, Н. М. Зубкова, В. В. Німчук, М. М. Пещак,
Р. Процик, В. М. Русанівський, В. А. Широков

Рецензенти
В. Л. Карпова, канд. філол. наук,
А. В. Майборода, канд. філол. наук

Видано за сприяння Фонду Катедр Українознавства (ФКУ).
Програма українознавчих досліджень, фундатором якої є ФКУ,
фінансується за рахунок благодійних пожертв
українських громад США і Канади

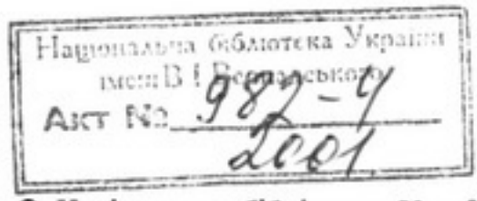

© Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, Інститут української мови, Український мовно-інформаційний фонд, 2001
© О. С. Онищенко, вступне слово, 2001
© І. П. Чепіга, Л. А. Гнатенко, транслітерований текст, 2001
© І. П. Чепіга, Л. А. Гнатенко, Л. А. Дубровіна, дослідження, 2001
© І. П. Чепіга, бібліографія праць, 2001
© І. П. Чепіга, словопокажчик, 2001

ISBN 966-02-2138-X

ЗМІСТ

Онищенко О. С. Слово про Пересопницьке Євангеліє 7

ДОСЛІДЖЕННЯ

Чепіга І. П. Пересопницьке Євангеліє – унікальна пам'ятка української мови 13
Гнатенко Л. А. Письмо Пересопницького Євангелія та графіко-орфографічні особливості пам'ятки 55
Дубровіна Л. А., Гнатенко Л. А. Археографічний та кодикологічний опис Пересопницького Євангелія 74
Бібліографія праць про Пересопницьке Євангеліє (уклала *І. П. Чепіга*) 105

ТРАНСЛІТЕРОВАНИЙ ТЕКСТ

Принципи транслітерації тексту 115
Наука читання 121
Євангеліє від Матвія 133
Євангеліє від Марка 199
Євангеліє від Луки 241
Євангеліє від Йоана 311
Післямова 363
Місяцеслов 365
Колофонний запис писця 392
Примітки 395

СЛОВОПОКАЖЧИК

Вступні зауваження 407
Список умовних скорочень 409
Словопокажчик 411

Список ілюстрацій 699

Слово про Пересопницьке Євангеліє

Видатна пам'ятка української писемної культури Пересопницьке Євангеліє (1556–1561) – перший відомий переклад канонічного євангельського тексту українською літературно-писемною мовою, національна святиня нашої незалежної держави: Президенти України під час інавгурації присягають народові не лише на Конституції, а й на Пересопницькому Євангелії, яке символізує історичні корені української духовності.

Фоліант вагою понад 9 кг, писаний на Волині, складається з 482 пергаментних аркушів вишуканого уставу XVI ст., ілюстрованих мініатюрами. Рукописна книга декорована заставками, ініціалами, кінцівками, що виконані талановитими українськими майстрами, які зробили спробу органічно поєднати українське народне мистецтво з притаманною йому природною орнаментикою із основоположними принципами мистецтва італійського Ренесансу.

Роботу над рукописом було розпочато 15 серпня 1556 р. у Дворецькому монастирі князів Заславських при церкві Святої Трійці (нині – с. Дворець Ізяславського р-ну Хмельницької обл.). Цього року було написане Євангеліє від Матвія та перша половина тексту Євангелія від Марка. Далі роботу було припинено і відновлено лише 1561 р. в Пересопницькому монастирі при церкві Різдва Богородиці (тепер – с. Пересопниця Рівненської області). Тут було дописане Євангеліє від Марка (з арк. 155 зв.), завершено Євангелія від Луки та Йоана, Післямову до пам'ятки і Місяцеслов (увесь процес завершився 29 серпня 1561 р.).

Традиційно вважається, що над створенням Євангелія працювали архімандрит Пересопницького монастиря Григорій та писець Михайло Василієвич, син протопопа Сяноцького. Невідомим залишається ім'я видатного українського ілюмінатора, який написав чотири чудових мініатюри євангелістів та декорував перші сторінки Євангеліїв з використанням рослинних орнаментів, характерних для українського книжкового декору.

Фундували створення рукопису відомі волинські меценати княгиня Настасія Юріївна Жеславська-Гольшанська (Заславська-Ольшанська) та князі Черторизькі.

Подальша доля Пересопницького Євангелія подекуди й досі загадкова. Відомо лише, що в 1701 р. український гетьман Іван Мазепа передав його Переяславському кафедральному собору. Зберігалося воно у Переяславській семінарії, а після переведення семінарії до Полтави перебувало у цьому місті до Великої Вітчизняної війни. У 1948 р. фоліант з фондів музею-заповідника "Києво-Печерська лавра" було передано до відділу рукописів Бібліотеки Академії наук УРСР (нині – Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського), де він зберігається й донині.

Пам'ятка містить унікальний матеріал для вивчення не лише історії української мови, а й відображає внесок українських подвижників у справу збереження і розвитку своєї культурної та релігійної самобутності. Створений у період релігійної полеміки православ'я з католицизмом, переклад церковнослов'янського тексту Євангелія українською мовою в національній мистецькій традиції був покликаний відстоювати власну релігію та мову, а отже, свою національну самобутність, мав стати взірцем для подальших перекладів конфесійних текстів на основі глибокого знання всієї християнської традиції трактування канонічних текстів.

Слава відкриття рукопису в 30-х роках XIX ст. у Переяславській семінарській бібліотеці належить філологу-славісту О. Бодянському, який писав про цей рукопис як про надзвичайний скарб, де "мова південноруська чиста, як зорі небесні". Побутування рукопису в Переяславі пов'язане з іменами Т. Шевченка та М. Максимовича. М. Максимович доводив, що мова Пересопницького Євангелія є взірцем книжної української літературної мови XVI ст. Протягом XIX–XX ст. рукопис вивчали П. Білецький-Носенко, П. Житецький, Д. Думитрашко, М. Драгоманов, О. Грузинський, В. Перетц, І. Огієнко, Г. Павлуцький, С. Маслов, П. Плющ, Я. Запаско, Я. Янів, В. Німчук, І. Чепіга та інші дослідники мови, літератури, мистецтва, взагалі української культури.

Пересопницьке Євангеліє стало одним з основних джерел для "Словника історичної мови" (понад 10 тис. слів), що був підготовлений Комісією історичного словника української мови ВУАН під керівництвом Є.К. Тимченка й виданий у двох зошитах (літери А–Ж) у 1930, 1932 рр. На жаль, через реорганізацію Академії в 1933 р. цю справу було припинено.

Спроба видати Пересопницьке Євангеліє була здійснена наприкінці 70-х років Інститутом української мови АН УРСР та Бібліотекою на базі видавництва "Наукова думка". Транслітерований текст, коментарі і примітки підготувала І. Чепіга під керівництвом В. Німчука. Тоді ж фахівцями видавництв "Мистецтво" (Київ) та "Искусство" (Москва) за сприяння Бібліотеки було зроблено кольорові слайди рукопису для факсимільної частини, проте економічні умови в республіці не дозволили на той час здійснити видання.

Із здобуттям Україною незалежності, подальшим розвитком національної науки і культури, змінами технічних можливостей публікації текстів (залу-

чення комп'ютерних технологій) стало можливим створення факсиміле як традиційно поліграфічними засобами, так і на компакт-дисках.

Час наклав свій відбиток на стан збереженості рукопису: після активного використання втрачено первісну оправу, пошкоджено аркуші, обсипаються золоті фарби мініатюр. Тому разом з академічними історико-кодикологічними і мовознавчими дослідженнями рукопису та публікацією тексту пам'ятки у транслітерованому вигляді Редакційна колегія має на меті підготувати факсимільне відтворення тексту. Воно не тільки наблизить пам'ятку до читача, а й страхуватиме збереженість оригіналу, який уже гостро потребує реставрації.

Публікація рукопису Пересопницького Євангелія – одного із символів української духовності – є ознакою вірності нашого народу славним традиціям своїх предків на благо майбутнього України.

О. С. Онищенко, академік НАН України

ДОСЛІДЖЕННЯ

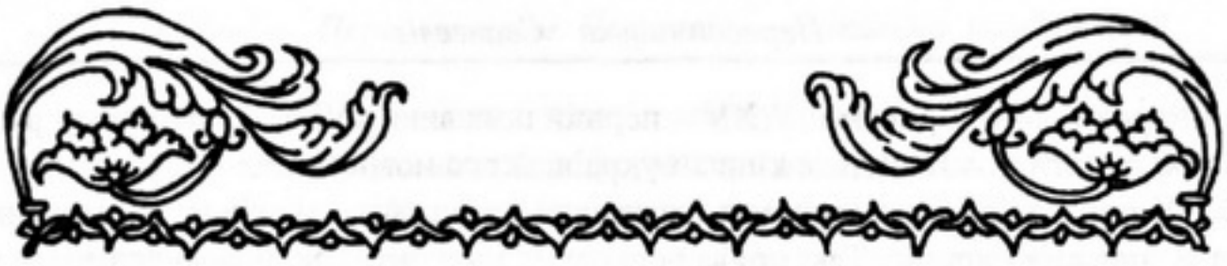

І. П. Чепіга

Пересопницьке Євангеліє – унікальна пам'ятка української мови

Провідною тенденцією розвитку української літературної мови XVI–XVII ст. був процес утвердження її на народнорозмовній основі. У першій половині XVI ст. у конфесійних текстах переважала ще словенороська (словеноукраїнська) – церковнослов'янська, тобто старослов'янська, – мова, що протягом віків зазнавала впливу українських редакторів. Незважаючи на тісну взаємодію староукраїнської літературної і церковнослов'янської мов, відмінності між ними збільшувалися, церковнослов'янська мова ставала дедалі менш зрозумілою для людей, спеціально не підготовлених. У зв'язку з цим демократично настроєні українські книжники доходили висновку про необхідність перекладу культових творів зрозумілою для народу мовою. Уже з кінця XV – першої половини XVI ст. відомі спроби перекладу ряду старозавітних книг[1], дійшла до нас також Четья 1489 р.[2] з досить помітними на-

---

[1] *Евсеев И. Е.* Книга пророка Даниила в переводе жидовствующих // Чтения в императ. об-ве истории и древностей рос. – 1902. – Кн. 3. – С. 127–164. Тут і текст перекладу; *Перетц В. Н.* Книга Руфь в западнорусском переводе. – Киев, 1908. – 47 с.; *Перетц В. М.* До історії перекладу Біблії в Західній Русі. Книга Естери в перекладі кінця XV віку // Філол. зб. пам'яті К. Михальчука. – К., 1915. – С. 23–45; *Перетц В. Н.* К истории литературного движения на Украине в XV в.: Опыт перевода "Измарагда" // Исслед. и материалы по истории старинной украинской литературы XVI–XVIII веков. – Л., 1929. – Вып. 3. – С. 1–19; *Яворский Ю. А.* Ветхозаветные библейские сказания в карпаторусской церковно-учительной обработке конца XVII века // Наук. зб. товариства "Просвіта" в Ужгороді за 1927 рок. – 1927. – Роч. 5. – С. 125–204. Тут і уривки текстів; Старинный южнорусский перевод Песни песней с послесловиями о любви // Основа. – 1861. – Дек. – С. 33–64.

[2] *Карпинский М.* Западно-русская Четья 1489 г. // Русский филологический вестник. – Варшава, 1882. – Т. 21. – № 1. – С. 59–109; *Перетц В. Н.* К изучению "Четьи" 1489 г. // Исследования и материалы по истории старинной украинской литературы XVI–XVIII вв. – Л., 1928. – Вып. 2. – С. 1–107; *Симонова К. С.* Українська мова в конфесійному письменстві XV ст. (на матеріалі "Четьі" 1489 р.) // Жанри і стилі в історії української літературної мови. – К., 1989. – С. 56–79; *Гринчишин Д.* Четья 1489 року – видатна конфесійна пам'ятка української мови // ЗНТШ. – 1995. – Т. 229 – С. 251–271.

роднорозмовними рисами. У XV – першій половині XVI ст. з'являється ряд спроб надати новозавітним книгам українського мовного колориту[3].

У цей період уже існували переклади культових текстів мовами інших слов'янських народів. Так, поява церковних книг чеською мовою пов'язана з гуситським рухом. Списки окремих перекладних частин Біблії чеською мовою з'явилися на початку XV ст., у 80-х роках XV ст. чехи вже мали повну друковану Біблію рідною мовою[4].

У 1517–1519 рр. відомий білоруський учений-просвітитель, громадський і культурний діяч, уродженець Полоцька Франциск (Георгій) Скорина видрукував у Празі 22 старозавітні книги в перекладі руською мовою під загальною назвою "Біблія руська"[5]. Переїхавши до Вільни, Ф. Скорина продовжував друкарську справу. І хоч його віленські видання вийшли не в перекладі руською мовою, все ж у них відчутний значний білоруський живомовний елемент, є чимало глос на полях тексту[6]. Основним джерелом, яким користувався Ф. Скорина, здійснюючи переклад Біблії, була чеська Біблія 1506 р., видана у Венеції[7]. Скорининські видання мали велике значення в справі перекладу культових книг мовами східнослов'янських народів.

---

[3] *Соболевский А. И.* Очерки по истории русского языка. Ч. 1. Галицко-Волынское наречие в XII–XV веках. – Киев, 1884. – 156 с.; *Крыжановский Г.* Рукописные евангелия киевских книгохранилищ. – Киев, 1889. – 372 с.; *Крыжановский Г.* Рукописные евангелия Волынского епархиального древнехранилища: Ист.-диалектол. очерки // Волын. ист.-археол. сб. – 1896. – Вып. 1. – С. 1–75; *Крыжановский Г.* Каменец-Стромиловское евангелие 1411 года и волынское наречие в XIV–XV вв. – Житомир, 1886. – 19 с.; *Добрянский Ф. Н.* Описание рукописей Виленской публичной библиотеки. – Вильна, 1882. – 533 с.; *Карский Е. Ф.* Два памятника старого западнорусского наречия // Журн. М-ва нар. просвещения. – 1893. – Авг. – С. 406–430; *Картинский М.* Южнорусский Апостол XV в. // Рус. филолог. вестн. – 1888. – № 12. – С. 68–73; *Требін О.* Матеріали до історії української мови з рукописів XV віку Київських бібліотек // Зап. Укр. наук. т-ва в Києві. – 1910. – Т. 7. – С. 1–16; *Владимиров П. В.* Обзор южнорусских и западнорусских памятников письменности от XI до XVII ст. // Чтения в ист. о-ве Нестора летописца. – 1880. – Кн. 4. – С. 101–142.

[4] *Головацкий Я. Ф.* Несколько слов о Библии Скорины и о рукописной Библии из XVI столетия, обретающейся в библиотеке монастыря св. Онуфрия во Львове // Науковый сборник Галицко-Русской Матицы. – 1865. – № 4. – С. 225–226; *Будилович А. С.* Общеславянский язык в ряду других общих языков древней и новой Европы: В 2 т. – Варшава, 1892. – Т. 2. – С. 189; *Мыльнікаў А. С.* Ф. Скарына і чешскае кнігадрукаванне // 450 год беларускаго кнігадрукавання. – Мінск, 1968. – С. 179–193.

[5] *Владимиров П. В.* Доктор Франциск Скорина. Его переводы, печатные издания и язык. – Спб., 1888. – С. 100–172; *Флоровский А. В.* Чешская Библия в истории русской культуры и письменности // Sb. filol. – Прага, 1940/46. – Sv. 12. – С. 153–258. Див. ще: *Коршунаў А. Ф.* Творчая спадчына Францыска Скарыны // Францыск Скарына. Творы. Прадмовы, сказанні, пасляслоўі, акафісты, пасхалія. – Мінск, 1990. – С. 5–14.

[6] *Жураўскі А. І.* Мова друкаваных выданняў Ф. Скарыны // 450 год беларускаго кнігадрукавання. – С. 277–304; *Аніченка І. Ф.* Беларуска-украінскія пісьмова-моўныя сувязі. – Мінск, 1969. – С. 103.

[7] *Владимиров П. В.* Доктор Франциск Скорина. – С. 127–130; *Флоровский А. В.* Указан. соч. – С. 222–224.

Ідея перекладу конфесійних текстів староукраїнською писемно-літературною мовою підтримувалася й реформаторським рухом, який у XVI ст. через Польщу дійшов до України. Взагалі ідея перекладу біблійних творів народними мовами була найвизначнішою ідеєю Середньовіччя, а самі переклади стали найсильнішою ідеологічною зброєю проти католицизму[8].

У XVI ст. більша частина українських земель перебувала під владою Речі Посполитої. Соціальне поневолення українського народу супроводжувалося тут пригніченням національним та культурно-релігійним. Католицизм на українських землях був ідеологією панства і королівської влади, а православ'я стало релігією пригноблених мас. Боротьба між цими двома релігіями фактично була основною формою ідеологічної боротьби в Україні в XVI і XVII ст. В епоху, коли духовне життя було повністю підпорядковане теології, всякі соціальні рухи одночасно кваліфікувалися як відступ від панівного віровчення, як єресь по відношенню до нього[9]. Ось чому справа перекладів культових текстів українською мовою тісно пов'язана з тогочасним суспільно-політичним рухом в Україні, зокрема з необхідністю ведення релігійної полеміки, в процесі якої слід було посилатися на авторитетні джерела, що були б зрозумілі кожному.

Наступ книжної української мови на церковнослов'янську в конфесійному стилі відбувався поступово й дуже обережно: перекладачі побоювались конфесійно небезпечних перекручень у процесі перекладу. Тим сміливішою видається діяльність пересопницьких книжників, які здійснили переклад канонічного євангельського тексту книжною українською мовою, залишивши нащадкам унікальну рукописну пам'ятку.

Середина і друга половина XVI ст. залишили нам чимало перекладених українською мовою культових книг. З-поміж них найвизначнішою пам'яткою щодо мови і художнього оформлення є Пересопницьке Євангеліє (1556–1561)[10]. Крім того, відомі ще такі перекладні євангельські тексти: Волинське Євангеліє 1571 р.[11], Новий Заповіт, перекладений 1581 р. з польського тексту Валентином Негалевським у с. Хорошові на Волині[12], уривок Літківського Євангелія у

---

[8] *Огієнко Іван.* Українська літературна мова XVI ст. і український Крехівський Апостол. – Варшава, 1930. – С. 19–32.

[9] *Нічик В. М.* До питання про схоластичність філософських курсів у Києво-Могилянській академії // Від Вишенського до Сковороди. – К., 1972. – С. 61.

[10] Зберігається в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (м. Київ), шифр: 1.15512. Див ще: *Житецкий П. И.* Описание Пересопницкой рукописи XVI в. с приложением текста Евангелия от Луки, выдержек из других евангелистов и 4-х страниц снимков. — Киев, 1876. — 79+4 с.

[11] *Трипольский Н. И.* Волынское рукописное Евангелие XVI века // Волын. ист.-археол. сб. — 1900. — Вып. 2. — С. 1–114. Тут і великі уривки тексту пам'ятки.

[12] Зберігається в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (м. Київ), шифр: п. 421 (1636). Див. ще: *Назаревский А. А.* Язык Евангелия 1581 года в переводе В. Негалевского. — Киев, 1911. — 137 с.

старослов'янському тексті, знайденому в с. Літках (тепер Броварського р-ну Київської обл.)[13], а також переклад деяких книг Старого Заповіту, відомий як український біблійний кодекс 1596 р. Луки з Тернополя[14], рукопис перекладу книг Старого Заповіту, виконаний 1575–1577 рр. Дмитром із Зінькова (на Поділлі)[15], Крехівський Апостол, перекладений у 60-х роках XVI ст. і знайдений у с. Крехові (на Львівщині)[16], Нягівські повчання[17], Псалтир XVI ст.[18] тощо. Крім того, від XVI ст. дійшло кілька десятків учительних Євангелій (рукописних і друкованих), написаних українською літературно-писемною мовою XVI–XVII ст.[19]

Особливо поширеними були переклади Нового Заповіту, які використовувалися й у богослужінні, про що свідчить, наприклад, текст Пересопницького Євангелія, розбитий не тільки на глави, але й на зачала.

* * *

Місце створення Пересопницького Євангелія – Волинь. На це є вказівки в самому рукопису: *"Доконана єсть пръшаа часть наоуки читанѧ прєзь рокь ст҃го єѵ(г)лїа. В дво(р)ци манастыри жєслав'скѡ(м). При цр҃кви ст҃ыѧ и живоначал'ныѧ тр(о)ца"* (3)[20]. Цю цитату різні дослідники тлумачать по-різному. Так, П. Г. Житецький не помітив надрядкового *р* у слові *дво(р)ци*, прочитав його як *дв҃оци* і переклав, як "дівочий"[21]. А. Сендульський, описуючи місто

[13] *Грузинский А. С.* Из истории перевода Евангелия в Южной России в XVI веке. Летковское Евангелие // Чтения в ист. о-ве Нестора летописца. — 1911. — Кн. 22, вып. 1/2. — С. 42–79; 1912. — Кн. 22, вып. 3. — С. 81–124; Кн. 23, вып. 1. — С. 1–48. Уривок у перекладі староукраїнською мовою являє собою частину Євангелія від Луки (гл. 1, стихи 58–80; гл. 2–8; гл. 9, стихи 1–27) та частину глави 9 Євангелія від Марка (стихи 1–10).

[14] *Головацкий Я. Ф.* Указан. соч. — С. 233. Я. Головацький вказує, що рукопис за його часів зберігався у бібліотеці Варшавського університету.

[15] Зберігається у Відділі рукописів Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника АН України, шифр ВМ/1290. Див. ще: *Головацкий Я. Ф.* Указан. соч.— С. 225–226.

[16] Зберігається у Відділі рукописів Львівської наукової бібліотеки ім. В. Стефаника АН України, шифр ВМ/1291. Див. ще: *Огієнко Іван.* Зазнач. праця.

[17] *Петров А.* Отзвук реформации в русском Закарпатье XVI в. // Материалы для истории Угорской Руси. – Прага, 1923. – Т. 8. – С. 1–226; *Дэже* Л. Язык Няговских поучений // Очерки по истории закарпатских говоров. – Будапешт, 1967. – С. 123–243; Дэже Л. Украинская лексика серед. XVI века: Няговские поучения: (словарь и анализ). – Дебрецен, 1985. – 525 с.

[18] *Востоков А. Х.* Описание русских и словенских рукописей Румянцевского музеума. — Спб., 1842. — С. 472–474; *Соболевский А. И.* Заметки о малоизвестных памятниках юго-западного письма XVI–XVII вв. // Чтения в ист. о-ве Нестора летописца. — 1885. — Кн. 9. — С. 3–24; *Карский Е. Ф.* Западнорусские переводы Псалтыри в XV–XVIII веках. — Варшава, 1896. — XIII, 444 с.

[19] *Тиховский Ю. И.* Малорусские и западнорусские учительные Евангелия XVI-XVII вв. и их место среди южно-русских и западно-русских переводов Священного Писания // Тр. XII археол. съезда в Харькове 1902 г. — М., 1905. — Т. 3. — С. 355.

[20] Тут і далі, посилаючись на текст пам'ятки, у кінці цитати в дужках зазначаємо номер аркуша.

[21] *Житецкий П. И.* Описание Пересопницкой рукописи. – С. 11.

Заслав, відзначив, що Пересопницьке Євангеліє перекладене частково при Пересопницькому, а частково в "дівочому монастирі Жеславському"[22]. В. В. Стасов у роботі про орнаментальне оформлення рукописів старої і нової доби подав знімки з Пересопницького Євангелія і в супроводжуючому тексті до однієї з таблиць зауважив, що книгу переписано в монастирі св. Трійці в Жеславі[23]. О. С. Грузинський вважав *дво(р)ци* топонімом[24]. На доказ своєї думки він наводив акт, яким Дворецькому монастиреві з церквою св. Трійці надавалися певні володіння, серед них було й село Дворець: *"Я, Януш Кузминич Жеславский, вєсполок з єи милостью кнєгинею, маткою моєю, кнєгинею Настасєю Юрьєвною Гальшанского, што ж отєц мой нєбожчик князь Козма Иванович Жеславский мѣл надати монастыру нашому дворецкому ку церкви святой Тройцѣ имѣние своє отчизноє, сєло Дворець, с ставом и з млыном того сєла"*[25].

Село Дворець було і є на території сучасного Ізяславського району Хмельницької області (на південний захід від Ізяслава). Можливо, Дворецький монастир відомий і як жіночий монастир у самому Заславлі (Ізяславі)[26]. Ігуменею під ім'ям Параскеви була в ньому дружина князя Заславського (Жеславського) Кузьми Івановича Анастасія Юріївна, що походила з роду Ольшанських (Гольшанських)[27], коштом якої, як свідчить переписувач в одному із своїх записів, і було перекладене та написане Пересопницьке Євангеліє: *"Накладомь, блговѣр'ною, и хр(с)толюбивою, кнгнѣ Козминою Ивановича Жесла(в)скою, кнгнѣ Параскєвгіи възван'ною Настасѣ Юрєвны Голша(н)ско(г)[о]"* (481 зв.).

Закінчено переклад і переписування тексту у Пересопниці[28]: *"За помочоу божою єсть съвръшена чєтвєртаа книга нового закона при цркви рождєства бцародичина [!] монастыра пръвосоп'никого [!]"*[29] (442 зв.).

---

[22] *Сендульский А.* Город Заслав // Волын. епархиал. ведомости. – 1875. – № 20. – С. 797.

[23] *Стасов В. В.* Славянский и восточный орнамент по рукописям древнего и нового времени / Собрал и исследовал Владимир Стасов. – Спб., 1884–1887. – С. 16–17.

[24] *Грузинский А. С.* Пересопницкое Евангелие как памятник искусства эпохи Возрождения в Южной России в XVI в. – Киев, 1911. – С. 1–2.

[25] Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России, собранные и изданные Археографическою комиссиею. – Спб., 1863. – Т. 1. 1361–1568. – С. 140.

[26] *Зверинский В. В.* Материалы для историко-топографического исследования о православных монастырях в Российской империи с библиографическим указателем. – Спб., 1897. – С. 66.

[27] Там само.

[28] Пересопниця – село Рівненського р-ну Рівненської обл. на березі р. Стубли (басейн Прип'яті). У XVI ст. було власністю князів Черторизьких, які заснували тут Пречистенський монастир.

[29] Явна помилка. Пор. *архиман'дритомь пересопницкимъ* (481 зв.), *архиман'дрита пересопницкого* (482).

Пам'ятку було відкрито в 30-х роках XIX ст. видатним українським та російським філологом-славістом і педагогом Осипом Бодянським. З 1837 по 1842 р. О. Бодянський перебував у закордонному науковому відрядженні. Ще з дороги на закордон він повідомляє свого вчителя і колегу по Московському університету й Московському товариству історії й старожитностей російських М. П. Погодіна в листі від листопада 1837 р. з Києва про те, що в одному забутому куточку України відкрив він два харатійні Євангелія XVI ст., одне з яких його особливо зацікавило, і він висловив думку про значення своєї знахідки: "Найважливіше, що повинне порадувати не тільки Вас, але й усіх інших слов'янофілів, що, нарешті, вирішує остаточно і, здається, назавжди позитивно питання: якою мовою було перекладене Святе Письмо Кирилом та Мефодієм?.. У післямові сказано, що те Євангеліє *выложено из языка блъгарского на мову рускую.* Отже, ось вам слова перекладача, якою слов'янською мовою найперше хвалили наші прадіди Бога"[30]. Під мовою руською, зауважує О. Бодянський, перекладач розумів мову південноруську, малоруську, тобто українську. Ось другий пункт важливого значення пам'ятки, адже поки що невідомо було, щоб Святе Письмо, зокрема Євангеліє, було перекладене цією мовою. Нарешті, по-третє, вчений звертає увагу на те, що Євангеліє чудово оформлене, вражають, зокрема, прекрасні чотири мініатюри – зображення євангелістів, що важливо для вивчення історії оформлення української рукописної книги в XVI ст. О. Бодянський згадав також, що пам'ятка раніше перебувала в досить примітному в Україні храмі, збудованому свого часу Іваном Мазепою. Справді, на нижньому полі аркушів 2–7 Пересопницького Євангелія є такий запис: *"Сіє Єѵ(г)ліє прислано и дано є(ст) ѿ ясневел'можного єгѡ м(л)сти п. пана Іѡанна Мазепы, войскъ єго цр(с)кого пресвѣтлого величества Запорозки(х) обоихъ сторонъ Днѣпра гетмана, и славного чина Ст҃го ап(ст)ла Андреѧ кавалера, до пре(с)тла Переяславскогѡ єп(с)пскогѡ; который ѿ єго жъ ктиторской мл(с)ти созданъ, ѿновленъ, и драгоцѣнными ѹтвари цр҃ковными оукрашенъ, при преосщ҃е(н)но(м) єп(с)пѣ Захарій Корниловичѣ. Року ҂аѱа, априлѧ зі҃ днѧ".*

На цих же аркушах розгонистим скорописом зазначено латинською мовою: "Із книг бібліотеки малоруської Переяславської семінарії".

Очевидно, подарованим Євангелієм активно користувалися при богослужінні в Переяславському кафедральному соборі. Коли ж українська церква остаточно підпала під відання російського Синоду і на переяславську кафедру почали призначатися єпископи росіяни, Євангеліє як непотрібне для кафедри, було передане до бібліотеки Переяславської семінарії. Дослідники вважають, що це могло трапитись не раніше 1799 р., коли переяславський єпископ став називатися малоросійським.

[30] Письма к М. Погодину из славянских земель (1835–1861). Вып. 1. Письма О. М. Бодянского. – М., 1879. – С. 1–2.

У цьому ж листі О. Бодянський дав стислий опис пам'ятки: розміри, характер письма, звернув увагу на наявність сумаріїв на початку кожної глави і глос, хоч і не називає їх цими термінами, наводить кілька уривків тексту. У кінці вчений просить у М. Погодіна поради і допомоги придбати пам'ятку для Московського університету або для Московського товариства історії та старожитностей російських, називаючи її "драгоценностью".

Другого листа до М. Погодіна О. Бодянський писав уже з Праги, його датовано 20 грудня (1 січня) 1837–1838 р. У ньому вчений повторює зміст першого листа, крім того, звертає особливу увагу на мову пам'ятки, підкреслюючи, що "мова південноруська чиста, як зорі небесні".

Нарешті 12 (24) квітня 1838 р. датовано шостий лист О. Бодянського до М. Погодіна, в якому він розкриває секрет, що знайшов пам'ятку у Переяславській семінарській бібліотеці (Переяславську семінарію О. Бодянський свого часу закінчував). З цього листа довідуємося, що на основі тих виписок, які вдалося зробити в Переяславі, він склав опис пам'ятки і надіслав його міністрові народної освіти у вигляді повідомлення через "Журнал Министерства народного просвещения".

У травневому номері "Журнала Министерства народного просвещения" справді видрукуване повідомлення О. Бодянського, в якому вчений подає такий зовнішній опис знайденого Євангелія: "...розміром понад 1/2 аршина, оправлене в дошки, оббиті малиновим оксамитом, з яких уціліла лише перша; писане прекрасним великим уставом, дуже добрим чорнилом, усіх аркушів у ньому 482"[31]. Тут же дається більш розгорнута, ніж у листах до М. Погодіна, характеристика мови рукопису: "... мова цього Євангелія південноруська, переважно русинська, якою говорять у колишній Червеній (Червленій), нині Галицькій Русі, з невеликою домішкою церковнокнижних слів, від яких важко було відступити, перекладаючи із спорідненого наріччя, вважаючи, що вони більше відповідають важливості самого предмета, більш виразні і ніби вже освячені, з дотриманням скрізь закінчення минулого часу на -лъ, допоміжного дієслова **есмь**, у деяких місцях (особливо в Матвії) булгарського юса великого замість відомої голосної (в малоруській і великоруській, але не в булгарській, де ця буква відбиває носовий звук, що дорівнює польським **ą, ę**)"[32].

Опублікованим повідомленням О. Бодянський сподівався привернути увагу міністра до знайденого рукопису з метою придбання його, як це писав

---

[31] *Бодянский И. М.* Донесение г. Министру народного просвещения магистра Московского университета из Праги от 25 марта ст. ст. 1838 г. // Журн. М-ва нар. просвещения. – 1838. – Кн. 5. – С. 393. Про історію оправи пам'ятки див. відповідний розділ у статті Л. Дубровіної та Л. Гнатенко "Археографічний та кодикологічний опис Пересопницького Євангелія", вміщеній у цьому виданні.

[32] *Бодянский И. М.* Указан. соч. – С. 395.

учений у листах до М. Погодіна. Однак, на наше щастя, справа не зрушила з місця, і рукопис залишився в Україні.

У 40-х роках XIX ст. знайдений О. Бодянським рукопис зберігався ще в Переяславі. Принаймні коли в 1845–1846 рр. за дорученням Київської Археографічної комісії в Переяславі перебував Т. Г. Шевченко й оглядав тамтешні старожитності, його увагу привернули два Євангелія, написані на пергаменті. У своїх нотатках як член Археографічної комісії поет зазначає, що Євангеліє 1556–1561 рр. "... вишуканіше й розкішніше від іншого, написане малоросійським наріччям 1556 р. з написом на краях перших аркушів..." (наводиться напис про передачу книги Іваном Мазепою Переяславському кафедральному соборові). І зауваження: "Це Євангеліє детально описане п. Бодянським в «Журнале Министерства народного просвещения» № 5, 1838 р., м. травень"[33].

Згадка про пересопницький рукопис за часу зберігання його в Переяславі є в М. Максимовича. Він не згоден з О. Бодянським у тому місці, де той характеризує мову пам'ятки як русинську, галицьку. М. Максимович слушно вважає, що мову Пересопницького Євангелія не можна назвати галицькою, волинською чи київською. Це – писемна книжна українська мова XVI ст.[34] Як про пам'ятку української мови говоритъ про Пересопницьке Євангеліє український мовознавець і письменник П. Білецький-Носенко у статті "О языцѣ малоросійскомъ", уміщеній перед текстом "Малороссійского словаря"[35].

З переведенням Переяславської семінарії до Полтави в 60-х роках XIX ст. туди разом з бібліотекою потрапила й наша пам'ятка, де нею зацікавилося більше вчених і любителів старовини. Першим там звернув увагу на рукопис полтавський протоієрей і любитель старожитностей М. Думитрашко. Йому належитъ більш-менш детальний зовнішній опис пам'ятки, опублікований 1874 р. в "Полтавских епархиальных ведомостях"[36].

Важливі відомості про долю рукопису в 70-х роках XIX ст. подав М. Драгоманов. На початку 70-х років XIX ст. над рукописом почав працювати молодий учений-мовознавець Павло Житецький і зацікавив ним організаторів III Археологічного з'їзду, який збирався 1874 р. у Києві. Ці обставини сприяли тому, що полтавське духовенство зрозуміло, яким скарбом є Пересопницьке Євангеліє, і ще 1873 р. показало його тодішньому міністрові народної освіти і обер-прокуророві Синоду графу Д. Толстому, котрий був у Полтаві проїздом. Граф Толстой – один із провідників шовіністичної політики царського само-

---

[33] *Шевченко Т.* Повне зібрання творів: У 6 т. – К., 1964. – Т. 6. – С. 305–306.

[34] *Максимович М. А.* Воспоминание о городах Пересопнице и Дубровице и о князьях, ими владевших // Киевлянин. – 1840. – Кн. 1. – С. 232–244.

[35] *Білецький-Носенко П. П.* Словник української мови // Підгот. до вид. В. В. Німчука. – К., 1966. – С. 22.

[36] *Думитрашко Н.* Замечательная рукопись Полтавской семинарии Пересопницкое евангелие. – Полтава, 1874. – 28 с.

державства, спрямованої на посилення національного гноблення українського та інших народів Росії (готувався сумнозвісний Емський указ 1876 р.), сприйняв український рукопис XVI ст. як докір своїй політиці і розпорядився, щоб полтавський архієрей подарував унікальну пам'ятку української культури йому, хоча вона була власністю бібліотеки духовної семінарії, аби нею менше цікавився науковий світ. Організатори Археологічного з'їзду і виставки, що планувалася під час роботи з'їзду, звернулися до самого графа Толстого з проханням позичити рукопис на час роботи з'їзду, але дістали відмову, мотивовану тим, що рукопис, мовляв, передано цареві "на височайшее воззрение". Подальшої долі рукопису М. Драгоманов не знав[37]. З інших джерел відомо, що рукопис було подаровано великому князю Петрові Георгійовичу, принцу Ольденбурзькому 1873 р., який скоро помер, і 1887 р. книга повернулася до Полтави. До Великої Вітчизняної війни Пересопницьке Євангеліє зберігалося в Полтавському історико-краєзнавчому музеї[38]. Після визволення України з-під фашистської окупації книга опинилася в Києві, вона потрапила до фондів музею-заповідника Києво-Печерської лаври. Там її виявив проф. С. І. Маслов, його зусиллями пам'ятку було передано на зберігання до Центральної наукової бібліотеки АН України[39].

Багато уваги Пересопницькому Євангелію приділив П. Житецький, який розглядав рукопис у колі інших перекладних конфесійних текстів XVI ст. як невід'ємну частину писемної культури народу, вважав його таким же повноправним джерелом вивчення літературної мови свого періоду, як і оригінальні тексти. 1874 р. вчений підготував реферат про Пересопницьке Євангеліє і прочитав його на III Археологічному з'їзді. Пізніше він опублікував його, додавши повний текст Євангелія від Луки та уривки з інших євангелістів[40]. Цей текст потім використовували більшість дослідників історії української мови. Згодом О. С. Грузинський відзначив ряд недоглядів у публікації П. Г. Житецького: пропуски тексту (в одному місці пропущене ціле зачало – одинадцяте, яке є описом другої родословної Христа), перекручення окремих місць тексту, описки[41]. П. Г. Житецький описав історичні обставини, в яких виникла пам'ятка, підняв питання про її джерела, наголосивши на тому, що самі творці писали про переклад *"изъ языка блъгарского*

---

[37] *Драгоманов М. П.* Литературно-политические заметки // Драгоманов М. П. Собрание политических сочинений. – Париж, 1906. – Т. 2. – С. 579.

[38] На арк. 1 рукопису є штамп музею Полтавщини. Див. також: *Перетц В. Н.* Отчёт об экскурсии Семинария русской филологии в Полтаву и Екатеринослав, 1–9 июня 1910 г. // Унив. изв. – Киев, 1911. Февраль. – С. 10–15.

[39] *Шубинський Й. В.* Рукопис у дерев'яній скриньці // Друг читача. – 1966. – 9 серп.

[40] *Житецкий П. И.* Описание Пересопницкой рукописи.

[41] *Грузинский А. С.* Палеографические и критические заметки о Пересопницком Евангелии // Журн. М-ва нар. просвещения. – 1912. – Ч. 39, июнь. – С. 322–325.

на мовоу роускоую", зробив спробу визначити автора перекладу. Значне місце в рефераті П. Житецького відведене характеристиці графіки рукопису, відзначено при цьому риси південнослов'янського впливу, коротко охарактеризовано палеографічні та фонетичні риси пам'ятки, підкреслено значення її для вивчення історії української мови.

Згодом пам'яткою зацікавилися учасники семінарія В. М. Перетца[42]. Предметом їхньої уваги були палеографічні особливості рукопису в зв'язку з розв'язанням питання автохтонності пам'ятки і вивчення її джерел.

У 20-і роки XX ст. Пересопницьке Євангеліє стало предметом пильної уваги співробітників Інституту української наукової мови. Пам'ятку було включено до складу джерел історичного словника української мови, який готувався в інституті. Розписувався як текст, опублікований свого часу П. Житецьким, так і текст рукопису[43]. На жаль, світ побачив лише перший том цього словника (літери А–Ж).

У післявоєнний час проблемами, пов'язаними з Пересопницьким Євангелієм, цікавився П. П. Плющ[44]. Проте завдання, що стоять перед дослідниками української мови у зв'язку з Пересопницьким Євангелієм, неможливо розв'язати без видання тексту пам'ятки.

Увагу вчених привернуло також оздоблення рукопису, зокрема його орнамент. Вивченням орнаментики Пересопницького Євангелія спеціально займалися О. Грузинський та Г. Павлуцький[45]. Суть висновків їхніх досліджень зводиться до того, що орнамент пересопницького рукопису є типовим зразком італійського орнаменту епохи Ренесансу (архітектурні мотиви, химерний стиль, перевага рослинних зразків). У 90-х роках XIX ст. було відкрито рукопис Апостола 1554 р. Загорівського монастиря на Волині (Загорівський Апостол), який має художнє оформлення, схоже з Пересопницьким Євангелієм. Титульний аркуш Загорівського Апостола оздоблений такою ж заставкою і рамкою, як і титул Пересопницького Євангелія, навіть розміри їх збігаються.

---

[42] *Грузинский А. С.* Пересопницкое Евангелие; *Грузинский А. С.* Палеографические и критические заметки; Сокращенное изложение сообщения И. Каманина, провозглашенное 22 ноября 1910 г. "Дошло ли до нас в подлиннике Пересопницкое Евангелие?" // Чтение в ист. о-ве Нестора летописца. – 1919. – Кн. 22, вып. 3. – С. 83–85.

[43] Історичний словник українського язика. – Т. 1. А–Ж. Зредагував проф. Є. Тимченко. – К.–Х., 1930. – С. XII–XIII. [Список джерел].

[44] *Плющ П. П.* Із спостережень над мовою Пересопницького Євангелія // Вісник Київського ун-ту. Серія філології та журналістики. – 1965. – № 17. – С. 27–34; *Плющ П. П.* Пересопницьке євангеліє як пам'ятка української культури // З історії української та інших слов'янських мов. – К., 1965. – С. 142–156.

[45] *Грузинский А. С.* Пересопницкое Евангелие. Див. також повідомлення про те, що 17 жовтня 1910 р. відбулося засідання історичного товариства Нестора літописця, де з доповіддю про орнамент Пересопницького Євангелія виступив Г. Г. Павлуцький (Киевлянин. – 1910. – 20 окт.). А також: *Павлуцкий Г.* Орнамент Пересопницкой рукописи // Искусство. – 1911. – № 2. – С. 83–92.

Цей факт наводить на думку, що в середині XVI ст. на Волині існував скрипторій і спеціальна майстерня оздоблення рукописної книги[46]. Обидві пам'ятки створено в гуртку українських книжників, які, однак, були добре обізнані з західною культурою. П. Г. Житецький, якого цікавила насамперед мова пам'ятки і який про орнамент говорив лише побіжно, зауважив свого часу, що в малюнках Пересопницького Євангелія представлена переважно місцева флора[47].

В останні десятиліття декор пересопницького рукопису досліджує відомий знавець художнього оформлення старої книги – рукописної і друкованої – Я. П. Запаско. Не заперечуючи впливу ідей італійського Відродження на художнє оформлення рукописних книг першої половини і середини XVI ст. в Україні, зокрема на землях Волині і Галичини, дослідник переконливо доводить самобутній характер художнього оформлення рукописів з цих територій. Він розглядає орнамент Пересопницького Євангелія на широкому тлі розвитку художньої орнаментики тодішньої України, зіставляє його з оздобленням інших рукописних книг (Загорівського Апостола, Служебника XVI ст., Євангелія з Хишевичів, Холмського Євангелія XII ст. та ін.), а також знаходить багато спільного між орнаментом нашого рукопису та декоративним різьбленням львівських житлових і культових споруд другої половини XVI ст. Я. П. Запаско зробив висновок, що орнаментика Пересопницького Євангелія, безперечно, пов'язана певним чином з мистецтвом Відродження, проте має яскраво виражений характер українського твору, в якому великою мірою відбиті вітчизняні мотиви. Дослідник відзначає також зв'язок українських друків Івана Федорова, зокрема його острозьких видань, з орнаментикою Пересопницького Євангелія. Цей факт наводить на думку, чи не знав Іван Федоров пересопницького рукопису[48].

Щодо автора художнього оформлення Пересопницького Євангелія, то Я. П. Запаско дотримується такої думки: художніх оформлювачів було два. Переписувач Михайло Василієвич виконав усе оформлення, крім чотирьох мініатюр – зображень чотирьох євангелістів, кожному з яких відведено окрему сторінку рукопису. Мініатюри, на думку дослідника, виконувала людина іншого мистецького складу, яка дотримувалася інших художніх принципів[49].

Над текстом рукопису Пересопницького Євангелія працювало щонайменше дві особи: Михайло Василієвич із Сянока та чернець Григорій, архімандрит Пересопницький. Проте лишається спірним питання про те, хто з

---

[46] *Бугославский Г. К.* Волынские рукописные Евангелия и апостолы // Тр. IX археол. съезда в Вильне 1893 г. – М. – Т. 2. – Табл. 24. – С. 307; *Грузинский А. С.* Палеографические и критические заметки. – С. 329–335.

[47] *Житецкий П. И.* Описание Пересопницкой рукописи. – С. 24.

[48] *Запаско Я. П.* Мистецтво книги на Україні в XVI–XVIII ст. – Львів, 1971. – С. 63; *Запаско Я. П.* Українська рукописна книга. – Львів, 1995. – С. 85–89, 354–363.

[49] *Запаско Я.* Перлина книжкового мистецтва // Пам'ятки України. – 1986, № 3. – С. 24–25.

них яку роботу виконував. Після кожного Євангелія переписувач чи редактор давав своєрідний підсумок, у якому вказував, скільки глав, зачал і стихів міститься в закінченому Євангелії та чиєю рукою виписана книга: *"Роукою многогрєш'наго раба вл(д)цє хр(с)тоу имєнємь михайла василиєвича, Протопопы саноцко(г)[о]..."*(123 зв.); *"...роукою многогрєш'наго раба михаила..."* (198 зв.); *"...прєзь писара михаила василїєвича. зь санока..."* (335); *"...роукою михаила василїєвича протопопы саноцко(г)[о]..."*(442 зв.). Відомості про переписувача Михайла є й у запису в кінці рукопису: *"Я тыжь многогрєшныи, слоуга, або рабь бж҃їи Михаило Василїєвич сн҃ь протопопы саноцкого. того тыжь и оучєнь... Похотєль єсми... за помочоу бж҃їєю и исписаль"* (482–482 зв.). Отже, переписувачем був Михайло Василієвич із Сянока[50]. Мабуть, він справді був сином сяноцького протопопа, як про це сам написав у кінці рукопису. На думку М. Думитрашка та П. Житецького, в приписках після Євангелій від Матвія та Йоана переписувач пропустив слово *"син"*[51].

У запису в кінці рукопису йдеться про ще одну особу: *"Тыи книгы чтыры єѵ(г)листовє соу(т) оустроєны кро(т)кымь смирєн'нымь и бг҃олюбивымь єр'монахо(м) Григорыє(м) архиман'дритомь пєрєсопницким"*(481 зв.). В іншому місці: *"Тоє всє радою, пил'ностю и прилєжанїємь* (підкреслення наші. – *І. Ч.*) *выш'шє рєчєн'ного монаха григорїа, архиман'дрита пєрєсопницкого, постановлєн'но є(ст)"* (482). На основі цих зауважень П. Житецький зробив висновок, що Григорію належала роль керівника при виконанні копіткої перекладацької праці, а перекладав і переписував Михайло. Думку П. Житецького підтримував також польський учений Я. Янів, що займався дослідженням джерел пам'ятки [52], а також І. Огієнко, який, крім того, відзначив ряд лемкізмів у мові Пересопницького Євангелія і припускав, що архімандрит Григорій міг, як і Михайло, походити із Лемківщини[53].

О. С. Грузинський вважав, що переклад здійснив архімандрит Григорій, а Михайло був переписувачем[54]. Про Григорія свідчиться лише в запису в кінці рукопису. Дієслово *устрояти* П. Беринда пояснює так: *оустроѧю – спорѧжую, приготовляю, настроюю, направляю, ѿновляю, привєртаю*[55]. І. Срез-

[50] Сянок – місто на Лемківщині, тепер у Республіці Польща, в Жешувському воєводстві, на р. Сян (притока Вісли).

[51] *Думитрашко Н.* Указан. соч. – С. 16; *Житецкий П. И.* Описание Пересопницкой рукописи. – С. 1-2.

[52] *Janów J.* Żvódła Ewangelji Peresopnickiej // Slavia. – 1927. – Roč. 5, z. 3. – S. 470–499.

[53] *Огієнко І.* Пересопницька Євангелія 1556–1561 рр. // Путь правды. – 1930. – № 1. – С. 12-32.

[54] *Грузинский А. С.* Пересопницкое Евангелие. – С. 24.

[55] Лексикон словенороський Памви Беринди / Підгот. тексту і вступ. ст. В. В. Німчука. – К., 1961. – С. 141.

невський серед інших значень цього слова наводить такі: "подготовить, научить, учредить"[56].

Безперечно, Григорієві належала ініціатива й організація перекладу. Михайло навіть не одразу схилився до думки про його необхідність. Сам він про це пише таке: *"Былѣ бо мои разоумь в тыа дни моутєнь яко воды в рєкоу приходащїи изѣ горь. И яко плъныи былины ѡ вѣтровь колєблємы. дла троски сєго мимо идоучого свєта"* (482). Переписував текст Михайло, як сам він свідчить про це, і, можливо, ще один писець. Якщо припустити, що переклад здійснив Пересопницький архімандрит Григорій, а оформив уже остаточний варіант Михайло Василієвич, то нашому спискові повинен був передувати рукопис перекладу; наявні в тексті пам'ятки помилки, пропуски, дописування, повтори можуть бути підтвердженням цієї думки. Михайло в такому разі був не просто переписувачем, а, очевидно, виступав і частковим редактором тексту. На користь авторської участі Михайла у цій праці говорить і великий запис, складений ним і вміщений у кінці рукопису. Про те, що над текстом працювала не одна особа, свідчить і той факт, що при словах неслов'янського походження, а також при церковнослов'янських і навіть українських лексемах подаються переклади-пояснення кількома українськими словами, до того ж різнодіалектними[57]. В останні роки з'явилася думка про те, що над текстом Пересопницького Євангелія працювало не двоє, а більше людей[58]. Остаточно розв'язати питання авторства перекладу пам'ятки великою мірою міг би допомогти скрупульозний аналіз комплексу мовних ознак рукопису, які, безперечно, відбивають рідну говірку як перекладача, так і редактора.

* * *

Для вивчення мови певної епохи чи закономірностей розвитку лінгвістичних процесів перекладні конфесійні тексти дають матеріал такого значення, який не може бути почерпнутий з пам'яток оригінальних. З одного боку, ці тексти являють собою пам'ятки, абсолютно однакові за змістом, ті самі думки в них передано в однаковій послідовності. З іншого боку, перекладалися й переписувалися такі тексти різними людьми, що походили з різних територій, по-різному володіли літературною мовою, відбивали різні мовні тенденції й смаки й різні літературні манери, належали до різних писарських шкіл тощо. Таким чином, перекладні конфесійні тексти є ніби результатом заданого епохою змагання, що показує різні варіанти вирішення

[56] *Срезневский И. И.* Материалы для словаря древнерусского языка по письменным памятникам. – Спб., 1903. – Т. 3. – Ст. 1287.

[57] *Німчук В. В.* Староукраїнська лексикографія в її зв'язках з російською та білоруською. – К., 1980. – С. 46.

[58] Докладніше про людей, які брали участь у створенні пам'ятки, див. у статті Л. Дубровіної та Л. Гнатенко.

тих самих завдань[59]. Слід також враховувати і той факт, з якого оригіналу здійснювався переклад, – зі старослов'янського, старопольського, старочеського і т. п. Визначення тексту джерела перекладу – не проста справа. Якщо в науці відомо, що В. Негалевський переклав Новий Заповіт з польського соцініанського тексту М. Чеховича 1577 р.[60], то про джерело Пересопницького Євангелія й досі не можемо говорити точно.

Найбільше уваги цій проблемі приділив О. С. Грузинський[61]. Він вивчав окремо євангельський текст і тексти передмов і дійшов справедливого висновку, що останні треба розглядати як самостійні пам'ятки перекладної літератури українською мовою. Якщо, перекладаючи євангельський текст, можна було користуватися чеськими чи польськими зразками, то передмови Феофілакта Болгарського не могло бути в католицьких Бібліях, це пам'ятка лише православної традиції, отже, потрібно було перекладати лише зі старослов'янського оригіналу. Учений слушно розглядає передмову Феофілакта Болгарського як продукт самостійної діяльності перекладача. Що ж до євангельського тексту, то О. С. Грузинському так і не пощастило визначити ні церковнослов'янського, ні чеського джерела. Церковнослов'янське джерело він розшукував за Г. Воскресенським, класифікація якого грунтується лише на московських рукописах. В Україні могли існувати й інші редакції цих текстів, що не потрапили в поле зору Г. Воскресенського. Чеським джерелом, на думку Грузинського, міг бути «Nowy Zakon» 1545 р. Проте докази його не переконливі. Ряд місць пересопницького рукопису не пояснюються у Грузинського ніякими джерелами. У запису в кінці рукопису переписувач двічі стверджував, що книга перекладена *"изь языка блъгар'ского на мовоу роускоую"* (481 зв., 482). Отже, безперечно, переклад зроблено з церковнослов'янського тексту. Проте досить відчутне і західнослов'янське джерело, про нього свідчить той факт, що текст розбито на глави, а також наявність сумаріїв у тексті – короткого викладу змісту кожної глави, вміщеного на її початку. Багато дослідників дотримувалося думки, що, крім церковнослов'янського, джерелом Пересопницького Євангелія був якийсь чеський текст[62]. У 20-х роках XX ст.

---

[59] *Иссерлин Е. М.* Лексика русского литературного языка второй половины XVII в. по материалам переводных и других памятников "среднего стиля" : Автореф. дис. ... д-ра филолог. наук. – Л., 1961. – С. 8–9.

[60] *Назаревский А. А.* Язык Евангелия 1581 года. – С. 18–29.

[61] *Грузинский А. С.* Палеографические и критические заметки // Журн. М-ва нар. просвещения. – 1912. – Ч. 38, апр. – С. 320–335; *Перетц В. Н.* Отчёт об экскурсии Семинария. – С. 10, 13.

[62] *Житецкий П. И.* Описание Пересопницкой рукописи. – С. 2; *Владимиров П. В.* Доктор Франциск Скорина. – С. 235–237; *Будилович А.* Указан. соч. – С. 206; *Петров М. І.* Київська Академія: (З нагоди минулого 300-ліття її існування) // Зап. іст.-філол. відділу УАН. – 1919. – Кн. 1. – С. 3; *Возняк М.* Історія української літератури. – Т. 2: Віки XVI–XVIII. – Львів, 1921. – Ч. 1. – С. 11.

було висловлено ще одну гіпотезу щодо джерел пам'ятки. Польський лінгвіст Ян Янів, не заперечуючи можливості чеського впливу, зауважує, що в XVI ст. більш поширеними в Україні були вже польські рукописи перекладів, зроблені також на взірець чеських. Дослідник зіставляє текст Пересопницького Євангелія з двома польськими перекладами Нового Заповіту і робить висновок, що логічніше було б припустити, крім церковнослов'янського, польське, а не чеське джерело для пересопницьких перекладачів[63].

З відомих українських перекладних конфесійних текстів Пересопницьке Євангеліє сумарії фіксує вперше. Переписувач пояснює наявність їх завданням полеміки з католиками: *"Розоумѣй же и ѡ то(м) братє, иже тыи писмена дробныи. въ ѡчеръта(х) положєныи, где то взываєтсѧ глава. // Нє бєзь причины соу(т) написаны. Алє абы єси зналь, иже єдина глава, замыкаєть в' собѣ кол'ко зачаль. и што єсть, в нєи написано. Ты(ж) длѧ людій законоу рим'ского, сирє(ч), латинань. иже в нихь не взываю(т)сѧ зачала. єдно капитоулы. А по нашємоу языкоу главы. боуде ли ѡнь тєбє ѡ што просити. абы єси ємоу немєдло, сирєчь, бо(р)зо нашєдьши оуказаль"* (443–443 зв.). Таким чином, Пересопницьке Євангеліє перекладене, безперечно, із церковнослов'янського оригіналу, а за взірець перекладу правив якийсь західнослов'янський текст. Крім того, церковнослов'янських текстів могло бути кілька. Освічені кола в XVI ст. уже не сприймали церковнослов'янські тексти Біблії як раз назавжди дані. Наприклад, білоруський перекладач В. Тяпинський у своїй роботі користувався апракосами церковнослов'янських текстів Євангелія, московським друкованим виданням другої половини XVI ст. і польським текстом[64].

Глоси, наявні в Крехівському Апостолі, свідчать про те, що перекладач користувався різними старослов'янськими канонічними текстами, Апостолом, надрукованим Ф. Скориною, грецьким і польським текстами. Праця перекладача, отже, була великою творчою роботою над словом, пов'язаною із знанням кількох мов. А скрупульозний аналіз мови перекладної пам'ятки може допомогти у розв'язанні проблеми джерела, з якого здійснено переклад.

* * *

Рукопис Пересопницького Євангелія являє собою том in folio, оправлений у дубові дошки, обтягнуті зеленим оксамитом, уже досить потертим. Написано текст на пергаменті доброї якості, хоч не однакової товщини.

Уперше серйозну увагу на графіку рукопису звернув П. Г. Житецький, який охарактеризував письмо Пересопницького Євангелія як уставне із заок-

[63] *Janów J.* Op. cit. – S. 470–499.

[64] *Жураўскі А. І.* Тыпы і асаблівасці глос у "Евангеллі" В. Цяпінскаго // Працы Інстытута мовазнаўства АН БССР. – 1960. – Вып. 7. – С. 219.

руглено-роздільними літерами, що відрізняє цю пам'ятку від інших, у яких букви пишуться більш стисло. Щодо накреслення окремих літер, то вчений відзначає дивовижне поєднання дуже давньої манери письма (літера *ч* у формі чаші, у *ф* коло займає всю ширину рядка, *у* у формі *оу*, пізніше *ѹ* зустрічається лише в кінці рядка за браком місця) з новішою, наприклад, послідовне вживання лігатури *ѡ*, у літери *х* обидві лінії виведено за межі рядка, а точка їх перетину вище середини, новіше накреслення йотованих, літер *з* та *ы* тощо. Особливу увагу дослідник звертає на юси. Його спостереження зводяться до того, що юс великий (*ѫ*) наявний лише в першій половині рукопису – в Євангеліях від Матвія і Марка, а далі заступається літерою *оу*. Юс малий (*ѧ*) зустрічається в найрізноманітніших накресленнях і скрізь вживається для вираження йотованого *а*.

Відомо, що на графіці Пересопницького Євангелія дуже відчутний так званий другий південнослов'янський вплив. П. Г. Житецький розрізняє риси болгарські і сербські у письмі рукопису[65].

На початку XX ст. палеографічними особливостями пам'ятки зацікавився О. С. Грузинський. На його думку, письмо пересопницького рукопису абсолютно оригінальне. Воно не належить до уставного, водночас почерк пам'ятки не схожий на жоден з існуючих типів почерків, відомих в напівуставному письмі східних слов'ян. Особливий інтерес ученого викликало так зване «дробне» письмо, яке він характеризує як зовсім неприпустиме для скоропису і дуже індивідуальне для півуставу. О. С. Грузинський вважав, що на цьому письмі відбився вплив накреслень якихось друкованих літер, а загалом в основі почерку пересопницького рукопису лежить своєрідний півустав молдавського типу XVI ст.[66] Він першим помітив зміну почерку в тексті, починаючи з арк. 155 зв., зокрема на літерах *з* і *ѫ*. Крім того, вчений зауважує, що почерк другої частини відзначається більшою стислістю і висотою. Загальне враження таке, що весь текст написано однією рукою, проте в різний час. Ця думка, гадає вчений, знайшла своє підтвердження у двох датах рукопису: 1556–1561. О. С. Грузинський відзначає парадність і красу почерку Пересопницького Євангелія, велику винахідливість писаря у зображенні літер. Накреслення деяких букв (*п, д, л, з, р, є, м* тощо) основного почерку пояснюється впливом друкованих видань (скорининського шрифту – краківського і венеціанського). Учений розшукав і інші рукописні тексти XVI ст. за походженням з Волині, письмо яких дуже подібне до письма Пересопницького Євангелія[67].

---

[65] *Житецкий П. И.* Описание Пересопницкой рукописи. – С. 5.

[66] *Грузинский А. С.* Пересопницкое Евангелие. – С. 46; *Грузинский А. С.* Палеографические и критические заметки. – Ч. 38, апр. – С. 320–335; Ч. 39, июнь. – С. 322–341.

[67] *Грузинский А. С.* Палеографические и критические заметки. – Ч. 38, апр. – С. 324–327.

Основний текст пам'ятки виписано великим уставним письмом, висота літер 7 мм, ширина 5–11 мм (11 мм ширини сягають літери *ж, м, ѡ, ш, щ*), товщина вертикальних ліній 1,5–1,75 мм. Письмо надзвичайно чисте і акуратне. На кожній сторінці 20 рядків основного тексту. Крім того, у рукопису є й так зване "дробне письмо", яким виписано сумарії, глоси, зроблено приписки, окреслені орнаментованими рамками після кожного з Євангелій, та два записи в кінці рукопису. Один з них міститься одразу за припискою переписувача після Євангелія від Йоана – *"Сказаніє ѡ главахъ и зачалє(х), ѡ поча(т)коу, и коньцєхь, чтомымь єѵ(г)ліамь. оутрѣнимь. и литор'гїинымь"*, другий – в самому кінці рукопису. Деякі літери "дробного" письма мають таке ж накреслення, як і в основному тексті (*а, з, м, п, оу, ц, ч*), окремі букви за накресленням наближаються до скорописних (*с, ю, ъ, ѣ*), ще інші літери дуже схожі до тих, що характеризують перші стародруки (*в, ж, к, р, х, ш*).

Текст виписано темно-коричневим та коричневим чорнилом, яке добре збереглося. Крім того, в рукопису багато кіноварі (червоної фарби), якою виконано такі записи: нумерація глав та зачал, на бічних полях рукопису зауваження про те, коли які місця тексту потрібно читати, початкові літери зачал і сумаріїв, різні зауваження на полях, крім пропусків тексту та глос, так звані великі крапки, значки в тексті і відповідно на полях при пропусках тексту і дописуваннях. Багато кіноварі також у покажчикові євангельських читань та Місяцеслові[68].

За складом тексту пересопницький рукопис являє собою тетраєвангеліє (четвероєвангеліє), у ньому текст чотирьох євангелістів розміщено послідовно один за одним: Матвія, Марка, Луки, Йоана. Пересопницьке Євангеліє було призначене для церковного користування, про що свідчить поділ тексту на зачала, наявність вказів на полях рукопису та вказівок у тексті про закінчення окремих читань.

Система розділових знаків рукопису досить складна. Найпоширенішим розділовим знаком є крапка. Звичайна проста крапка, написана чорним чорнилом, заступає й інші відповідно до сучасних розділові знаки: кому, двокрапку, знаки питання й оклику. Кома також зустрічається в тексті, проте вона менш уживана, ніж крапка. Є ще чорна крапка чотирикутна ромбовидної форми (♦), вона відділяє більші відрізки тексту, які мають певну смислову самостійність. Обидві чорні крапки зустрічаються також у сполученні зі скісною лінією (./, ♦/). Крім того, в рукопису є ще розділовий знак, який П. Житецький називає списом (♦–), він часто стоїть у сполученні з крапкою і, можливо, відіграє роль художнього оформлення тексту. Найчастіше його

[68] Детальний археографічний та кодикологічний опис рукопису див. у статті Л. А. Дубровіної та Л. А. Гнатенко "Археографічний та кодикологічний опис Пересопницького Євангелія", вміщеній у цьому виданні. Письмо та правописні особливості пам'ятки охарактеризовано у статті Л. А. Гнатенко, яка теж міститься у цьому виданні.

місце в кінці зачал, глав або окремих читань. Є ще червона крапка – кругла і чотирикутна. П. Житецький і М. Думитрашко вважали, що вона стоїть на межі стихів[69]. Насправді це не відповідає дійсності. У главі першій Євангелія від Матвія, наприклад, яка складається з 25 стихів, усього три червоні крапки, у главі третій – дві.

* * *

Пересопницький рукопис привертає увагу вчених насамперед своєю українською мовою.

Аналізуючи фонетичний склад мови Пересопницького Євангелія, варто зважити не лише на пануючу традицію етимологічного написання, а й на наявність у правопису пам'ятки багатьох явищ, пов'язаних з другим південнослов'янським впливом, який виявився насамперед у графіці рукопису. Так, наприклад, звук *у* в основному позначається графічно *оу*, у кінці рядка за браком місця часом зустрічається лігатура *о҃*. Проте за середньоболгарською традицією звук *у* часто позначається юсом великим: *сѫботы* (2 зв.), *замѣтажщихъ* (29), *бждж(т)* (30 зв.) і т.п. Середньоболгарська графіка відбита також у накресленні юсів та літери *ы* (а не по-старому *ъі*), у відсутності йотованого *ѥ*; замість якого на початку складу чи після голосної маємо довгоязичне широке *є*; у наявності *о* подвійного та з крапкою посередині в словах *око, очи*.

Рукопис рясніє надрядковими знаками. Знаки наголосу (оксії та варії) не позначають фактичних наголосів. Над одним словом може стояти два і більше таких знаків. У рукопису послідовно вжито знак дасії – придиху, схожий на сучасний апостроф. Він наявний над усіма голосними літерами, які починають слово, і часто над поствокальними голосними: *твоє҆го* (35 зв).), *соблажн҆аєшь* (74 зв.), *є҆диного, а҆лѡбо* (80). У східнослов'янських рукописах знаки придиху були лише даниною етимологічному правописному принципу, традиції, що йшла від грецької орфографічної системи, хоча при суцільній системі письма (scriptura continua) вони могли бути використані як допоміжний засіб при розбиванні тексту на слова. Знаки придиху ввійшли і в друкарську практику східних слов'ян, передбачені вони були й граматичними працями[70].

Досить поширеним надрядковим знаком у Пересопницькому Євангелії є кендема – подвійна варія – надрядковий знак грецького походження, наявність якого у нашому рукопису пояснюється сербським впливом. У сербських рукописах це був просодичний знак[71], тоді як у східнослов'янській рукопис-

---

[69] *Думитрашко М.* Указан. соч. – С. 6; *Житецкий П. И.* Описание Пересопницкой рукописи. – С. 25.

[70] *Смотрицький М.* Граматика / Підгот. факс. вид. та дослідження пам'ятки В. В. Німчука. – К., 1979. – Розд.: "Ѡ просѡдіи".

[71] *Недельковић О.* Знаки ударения в средневековых сербских рукописях (XII–XIV вв.) // Источники и историография славянского средневековья. – М., 1967. – С. 101–134.

ній практиці він залишився периферійним щодо вживання[72]. У Пересопницькому Євангелії кендема засвідчується в окремих випадках над *ы* у значенні *ыи: рѧдовы̀ єѵ(г)лїа* (2), *боудоучи сами злѝ* (58), *без'вод'ны̀ мѣста* (59), *ты̀ рѣчи* (206), *ѡны̀ то моужєвє* (241 зв.). Частіше кендема заступала *й*, тобто відбивала наслідок стягнення: *ночѝ чотыр'дєсѧ(т)* (27 зв.), *нє вы̀дє(ш)* (32 зв.), *нє кож'ды̀* (40 зв., 218), *народє... прєлюбодєины̀* (72 зв.), *квасоу фарисѐска* (73 зв.), *дръжав'ны̀ ѳєѡѳилє* (204 зв.), *м'ножєство людѝ* (205), *з'лы̀ ч҃лкь* (238) тощо. Засвідчуються випадки, коли слово написане з кендемою при наявності відповідної літери: *съ̀и* (17 зв.), *тъ̀й* (50), *злы̀и* (58, 82, 94), *изы̀йдє(т)* (59), *ты̀и то д҃новє* (102 зв.) і т. ін. Кендема ставилася також над іжицею за грецькою традицією: *до єгѵ̀п'тоу* (25), *Моѵ̀си* (41 зв., 83, 176, 311), *на Моѵ̀сєовѣ* (97), *Моѵ̀сєѡвы(х)* (177), *Сѵ̀миѡ(н)* (215 зв.) і т. д. Досить часто кендему вжито над односкладовими словами: займенниками, у тому числі й енклітиками (*ты̀* – 27, 28, 130; *мы̀* – 162, 168, 189; *вы̀* – 36, 153 зв., 177; *тѧ̀* – 32 зв., 131), односкладовими словами з утраченими зредукованими (*гдѐ* – 23 зв., 24 зв., 139, 276 зв.; *длѧ̀* – 41 зв., 299, 300 зв.; *два̀* – 80, 106 зв.; *з'дѐ* – 146 зв.), над часткою *бы̀* (27 зв., 274, 294 зв.). Найчастіше кендема фіксується над кінцевим відкритим складом багатоскладових слів на місці варії, зокрема над інфінітивними формами дієслів (*радоватѝ* – 205 зв., *з'натѝ, наз'ватѝ* – 210, *бавитѝ, оучинитѝ* – 210 зв., *датѝ* – 211, *ловитѝ* – 228, *позычатѝ* – 236 зв., *прїйтѝ* – 241 зв., *ѡтиратѝ, ѡмыватѝ* – 243 зв. тощо), в імперативі на кінцевому складі (*чтѝ* – 51 зв.), в іменниках над кінцевим складом, який закінчується на *-ы*, зокрема в родовому відмінку однини іменників основ на *-а: ѿ Роуфы̀* (21 зв.), *жєны̀ твоєй* (23), *мъзды̀ своєѧ* (49), *длѧ Иродияды̀* (150 зв.), *ѿ молитвы̀* (321 зв.), *зь... троскы̀* (321 зв.), *тои годины̀* (358 зв.), *до славы̀ своєи* (332 зв.); в називному – знахідному відмінках множини іменників з основою на приголосний та на *-а: принєсли... дары̀* (24 зв.), *прєлюбы̀ нє дѣлаи* (32 зв., 83, 84), *тръгати колосы̀* (55), *тайны̀* (60 зв.), *народы̀* (63), *книж'никы̀* (90 зв.), *акрыды̀* (129 зв.), *сєстры̀ єго... с нами соу(т)* (146 зв.), *покор'мы̀* (153 зв.), *воєводы̀* (18 зв.), *робот'никы̀* (260 зв.), *грєхы̀* (266, 380 зв.), *оукроухы̀* (365) і т. д. Можливо, це вплив традиції ставити кендему над довгими голосними. Пор. ще наявність цього знака над *ѣ* та *и* < *ѣ*: *ѡбѣ̀* (28 зв.), *оузрѣ̀в'ши* (133), *оузрѣ̀ль* (160 зв.), *оузрѣ̀ла* (190), *оузрѝтє* (282), *позрѣ̀тє* (316) тощо; над *ы* у префіксах: *вы̀плънило* (23), *вы̀хожали* (26), *вы̀стєрѣгайтєсѧ* (35), *вы̀мовитє* (324) і т. ін. Над словом *три* і його формами іноді засвідчується надрядковий знак, що є потрійною варією.

Важко визначити функцію ще одного надрядкового знака, засвідчуваного пересопницьким рукописом, – камори, конфігурація якої нагадує дужечку з опущеними донизу кінцями. Її вжито над односкладовими сло-

[72] *Колесов В. В.* Надстрочные знаки "силы" в русской орфографической традиции // Восточнославянские языки: Источники для их изучения. – М., 1973. – С. 228–256.

вами, зокрема над часткою і сполучником *бо* (18, 24, 26, 28 зв. і т. д.); над займенниками *кто* і *шʻто* (31 зв., 55., 85, 89 і т. д.); над енклітиком *ма* (52, 74 зв., 82, 152 зв. і т. д.); у багатоскладових словах над останнім відкритим складом незалежно від наголошуваності: *пʻшєницѫ* (27), *ростворилиса, на поустыню* (27 зв.), *двѣма господинома* (37), *лода* (43 зв.), *тиса чи* (73 зв.), *до моря* (91), *има* (205 зв.) тощо; над початковим складом багатоскладових слів незалежно від наголосу: *дидра(г)моу* (77 зв.), *болшїи* (383) і т. ін. У білоруських рукописах цього періоду камора пов'язана з наявністю сонорного у тому складі, над яким її вжито[73]. У Пересопницькому Євангелії, як бачимо, така закономірність відсутня.

Надзвичайно поширеним надрядковим знаком у пам'ятці є паєрок, який вживається не завжди згідно з етимологічними вимогами, тобто не завжди на місці колишніх зредукованих голосних ъ та ь, наприклад: *пʻшєницоу, сʻвою* (27), *зʻнаменїа* (101), *зʻнаю* (115 зв., 383), *земʻлѣ* (227, 371 зв.) тощо.

Найвиразнішою орфографічною особливістю Пересопницького Євангелія, пов'язаного із впливом південнослов'янського письма, є написання ь у кінці слів, незалежно від характеру кінцевого приголосного: *лєжаль* (133 зв.), *ѡнь* (134), *свѣть* (159) і т. ін. Як і в південнослов'янських текстах, виписаних згідно з вимогами середньоболгарського правопису, літера ъ у кінці слів пишеться лише в прийменниках з кінцевим приголосним: *къ ісв҃и* (113 зв.), *съ страхо(м)* (122 зв.), *въ вʻсєи* (210), *въ тʻмѣ* (211 зв.), *съ мною* (328 зв.), *къ братїамь* (436 зв.) тощо. У середині слова ъ фіксується у префіксах ***въ-, въз-, съ-***: *възлюблєнʻный* (27 зв., 220 зв.), *събравʻши* (23 зв.), *сътвори* (209), *въз(д)асть* (35 зв.), *въстанїє* (215) тощо, а іноді і в середині слів: *тъгды* (111 зв., 118 зв., 160 зв.), *дъчʻко* (145 зв.), *вълосы* (237), *къкошь* (283), *вълa* (321). Пор. ще такі випадки: *възєро* (249 зв.), *въброу(с)* (305 зв.), *вудѣна* (325 зв.), які можна поділити на слова так: *въ [ѡ]зєро, въ [ѡ]броу(с), въ [ѡ]дѣна*.

І все ж основні особливості української фонологічної системи яскраво виступають у тексті пам'ятки.

Рукопис відбиває наявність української народнорозмовної фонеми переднього ряду і високого підняття, що виникла внаслідок збігу двох давньоруських фонем: ***ы*** та ***і***. Сплутування традиційного написання ***ы*** та ***и*** є свідченням цього факту: *на моры* (43, 139), *на мори* (365 зв.), *сестри* – наз. відм. мн. (59), *тисячи* (73), *тиса чоув* (157), *тиса чами* (287), *тыи которы(и) бы били вʲ земʻли* (315), *били... оуслышали* (344 зв.), *вʲ поусʻтини* (376 зв.), *зʲ рибами* (440). Після задньоязикових ***г, к, х*** переважає традиційне написання – з ***ы***: *вєликый* (68, 188, 195 зв. і т.д.), *погыбаємь* (142), *погыбєль* (39 зв.), *книгы*

[73] *Булыка А. М.* Развіццё арфаграфычнай сістэмы старабеларускай мовы. – Мінск, 1970. – С. 165.

(481 зв.) тощо, проте фіксуються й написання з *и: книги* (19, 21 зв., 221 зв., 223), *вєлики(м)* (266, 302 зв.), *роуки* (82 зв.), *погиноула* (320), *погиноуло* (365).

Етимологічний *ѣ* у Пересопницькому Євангелії переважно позначається традиційним *ѣ: хотѣль* (65 зв.), *слѣпыи* (69 зв.), *бѣда* (79), *вѣрєнь* (106), *бѣсы* (138), *до мѣста* (212) і т. д. Досить часто для позначення рефлексу давнього *ѣ* простежується літера *є*, що пояснюється, очевидно, насамперед традицією писати *е* на місці етимологічного *ѣ*, хоча не виключено, що така традиція підтримувалася поширеною в деяких українських говорах практикою вимовляти давній *ѣ* у ненаголошеній позиції як *е*. В абсолютній більшості випадків *є* замість давнього *ѣ* в нашому рукопису виступає в ненаголошеній позиції: *дєвици* (66), *лєнивыи* (107), *выстєрєгаитесѧ* (156 зв.), *повꙗтєкали* (188 зв.), *розділиль* (288 зв.), *ѡслєпиль* (404 зв.). У ділових документах, писаних у той період і на тій же території, що і Пересопницьке Євангеліє, написання *є* на місці етимологічного *ѣ* переважає[74]. Засвідчується також літера *и (ы)* для позначення рефлексу давнього *ѣ: или* – форма мин. часу множини від дієслова *ѣсти* (67, 72), *посли* (156), *всѣ рычи* (182 зв.), *исть* (185), *смотрили* (195, 196), *очи... засмотрилисѧ* (223 зв.), *ликарю* (224), *ижь* (274 зв.), *личꙗбою* (356), *хотили* (375 зв.), *свитаню* (376 зв.). Ці приклади відбивають, очевидно, тогочасну вимову етимологічного *ѣ* людьми, котрі створили пам'ятку. У наш час на території написання пам'ятки панує рефлекс *і* на місці давнього *ѣ*, хоча в окремих волинських говорах, зокрема на північний схід від Рівного, відомі також é-рефлекси його[75].

Етимологічні *о, е* у новому закритому складі у переважній більшості випадків у нашій пам'ятці за традицією зберігаються. Проте фіксується велика кількість випадків, коли в цій позиції засвідчуються літери *у, ю* на місці етимологічних *о, е: влосоувь* (26), *братоув* (29 зв.), *юй* (33), *до оученикоувь* (45 зв.), *слоувь* (51 зв.), *на доброуй зємли* (60 зв.), *дивоувь* (65), *кроу(м) жєнь* (67), *кошоувь* (67, 150 зв., 157), *о ню(м)* (76), *по лѣвоуй сторонѣ* (77 зв., 107 зв., 108 зв.), *оплюль єго* (92 зв.), *сꙗтоуй* (120), *ботоувь* (130), *покорꙗмоувь* (153), *тисꙗчоувь* (157), *на боудущоу(м)* (158), *вꙋ поульночи* (183), *покоуй* (183 зв.), *постоу(и)тє* (194 зв.), *наплъню(н)* (205 зв.), *вꙋ красꙗноумь ѡдѣанїи* (312 зв.), *злодѣюв* (328 зв.), *по сюй сторонѣ, по тоуй сторонѣ* (431 зв.), *фоунꙗтоувь* (434 зв.) тощо. У сучасній мовознавчій літературі немає усталеної думки про те, який звук передавався літерами *у, ю* в такій позиції. Можливо, ними

---

[74] *Шило Г. Ф.* Деякі фонетичні явища галицько-волинського діалекту за пам'ятками XVI–XVII ст. // Наукові записки Дрогобицького педінституту ім. І. Франка. – Дрогобич, 1962. – С. 51.

[75] *Приступа П. І.* Рефлекси давнього ненаголошеного *ѣ* на території західних говорів української мови // Дослідження і матеріали з української мови. – К. – 1961. – Т. 4. – С. 147–149 і карта. Див. ще: Атлас української мови. – Т. 2. Волинь, Наддністрянщина, Закарпаття і суміжні землі. – К., 1988. – Карта 30. Далі: АУМ.

Національна бібліотека України

позначалися дифтонгічні голосні різної якості, адже думка про те, що давні ***о, е*** в новозакритому складі пройшли стадію дифтонгізації в усіх говорах української мови, видається найаргументованішою[76].

Літери ***у, ю*** на місці етимологічних ***о, е*** у новозакритому складі широко фіксуються також у волинських і галицьких ділових документах XVI ст.[77] У сучасних говорах на території створення Пересопницького Євангелія (від Ізяслава до Пересопниці) панує рефлекс *і* (< *о*), в районі, що оточує Пересопницю, зустрічаються рефлекси ***у, и, і*** (< *о*)[78].

Пам'ятка відбиває також перехід секундарного *о* в *і* (***и, ы***) у префіксах ***зо-, изо-, обо-, розо-, со-,*** де це явище відбувається за аналогією до префіксів з *о* етимологічним (***до-, по-, про-***): *зыш'ли* (22 зв.), *изышо(л)* (41), *изыйдє(т)* (59), *розыш'лисѧ* (94), *ѡишоль* (121), *ѡбыздрѣв'шисѧ* (196 зв.), *ѡбыбрали* (264), *ѡбыбрала* (265 зв.), *ѡбыбравши* (317), *ѡбыймоу(т)* (307 зв.), *ѡбыймаєть* (341 зв.) тощо.

Пересопницьке Євангеліє досить часто засвідчує таку важливу рису українського вокалізму, як лабіалізація *е* після шиплячих та ω перед споконвіку твердим приголосним: *ящор'чина* (26), *лєжачого* (45), *жона* (83, 83 зв., 85 зв. і т. д.), *рєкоучого* (89 зв.), *ночоваль* (90 зв.), *ящоричєє* (100), *чотырьдєсѧ(т)* (130), *очищонь* (132 зв.), *чотыри* (156), *ин'шого* (177 зв.), *ѡхожовала* (215), *наивыш'шого* (221), *погы(б)шою* (287 зв.), *жо(р)новый* (295), *боу(д)щомь* (302), *выхожова(л)* (317), *владычого* (322), *шостаѧ* (353 зв.), *родичовь* (386), *высвєд'човаль* (401 зв., 402) тощо. Перехід ***е*** в ***о*** в даній позиції документується незалежно від наголосу. Наведені приклади свідчать також про диспалаталізовану вимову шиплячих, після яких стояв лабіалізований звук. Ствердіння шиплячих засвідчується також написанням після них літери ***ы:*** *пригожый* (317 зв.), *лжывыи* (331), *ѡвєчый* (389) та ін.

У пам'ятці відбито українські рефлекси давньоруських ***гъ, lъ, гь, lь*** між приголосними: *блистаючєєсѧ* (256), *блистающисѧ* (297), *блистающих'сѧ* (330), *кривавымь* (317), *криницѧ* (353).

Текст Пересопницького Євангелія широко ілюструє усунення явища зіяння, тобто збігу голосних у середині слова, через розвиток інтервокального *j*. Це тим показовіше, що, з іншого боку, як наслідок другого південнослов'янського впливу у пам'ятці наявні випадки випадіння *j* між двома голосними у словах типу *знамєнїа* (58 зв.), *покаанїа* (129 зв.), *роуганїа* (138), *своа* (67), *смѣати* (234 зв.), *чєрєзь сѣанїа* (135 зв.) тощо. Як діалектна особ-

---

[76] *Жовтобрюх М. А., Русанівський В. М., Скляренко В. Г.* Історія української мови. Фонетика. – К., 1979. – С. 275–276.

[77] *Шило Г. Ф.* Зазнач. праця. – С. 51.

[78] *Приступа П. І.* Рефлекси давнього ненаголошеного *о* в нових закритих складах на території західних говорів української мови // Дослідження і матеріали з української мови. – К., 1962. – Т. 5. – С. 135–142 і карта. Див. ще: АУМ. – Т. 2. – Карти 51, 52, 54.

ливість праслов'янської мови явище зіяння успадкувалося окремими слов'янськими мовами, зокрема старослов'янською[79]. Випадіння інтервокального *j* з подальшим стягненням голосних або без нього відоме й окремим українським говорам, зокрема лемківським[80]. Проте українська мова взагалі характеризується загальною тенденцією до усунення явища зіяння як у середині слова, так і в міжслівній позиції. У пересопницькому рукопису поряд із традиційною передачею на письмі слів *диаволь, Иродиада, Иоуда* тощо переважають написання, що відбивають народнорозмовну вимову їх: *дияволь* (371 зв.), *диявола* (68 зв.), *дияволомь* (41 зв.), *дияконь* (449), *иродиядина дъщєрь* (65 зв.), *иродиядиноув* (175 зв.), *длѧ иродияды* (65 зв.), *родияды* (148 зв.), *ѡ иродиядѣ* (220), *июдинь* (221) *июдиноу* (406) тощо.

У пам'ятці фіксується голосний *а* на місці етимологічного *о*, зокрема у словах, що відбивають часокількісне чергування спільнослов'янського періоду: *выганѧти* (137, 138, 308), *выганаю* (57, 268, 282), *выганає(т)* (48, 57, 138), *ламаль* (156), *помагаль* (198).

Українська фонологічна система відбита в такому явищі, як перехід давньоруських зредукованих звуків *ѣ* та *ў* у сильній позиції в *і* та *ы* на відміну від фонологічної системи російської мови, де ці звуки в такій позиції перейшли в *е* та *о*. Це зокрема стосується прикметникових наголошених закінчень: *злыи* (58, 58 зв., 72 зв. і т.д.), *сѣтыи* (131, 180 зв., 207 зв. тощо), *старыи* (231 зв.), *простыи* (338), *живый* (368), а також слів типу *скры(и)* (64), *ѡкрыє(т)сѧ* (50 зв.), *винопійца* (243) тощо.

Пам'ятка засвідчує властиву для української фонологічної системи редукцію давнього ненаголошеного *і* на початку слова: *Єр(с)лима* (68 зв., 87, 90, 201 зв. і т. д.), *Єр(с)лимь* (100 зв.), *Єрихона* (169, 264), *по Єрихоноу* (303), *єроусалимлѧновь* (374), *Ларишна* (450), *єр'монахом* (481 зв.). Боротьба етимологічного й фонетичного правописів виявляється в паралельному написанні тих самих слів – з початковим ненаголошеним *і* і без нього: *из'гоубили* (117 зв.) – *зьгоубила* (288 зв.); *из'борище* (239 зв.) – *на з'борища(х)* (50), *на зборищє(х)* (65, 312 зв.) і т. д.; *и(з)готовили* (110 зв.), *из'готовити* (206) – *з'готовимо* (110 зв., 184 зв.), *зьготовали* (185), *з'готовиль* (215, 277 зв., 411) тощо. З 319 слововживань у різних формах дієслова *мати (<имати)* 105 разів фіксується початковий ненаголошений *і*, а в 214 слововживаннях засвідчується його редукція: *маю* (84, 149, 240 і т. д.), *маєш)* (371, 477) тощо.

Кілька прикладів відбивають розвинений секундарний приставний *і* на початку слова перед сонорним *р*, якщо після нього був редукований у слабкій позиції: *ани ир'жа* (37), але *р'жа* (36 зв.); у прийменнику *к (<къ): икъ дѣянію* (135), *икъ жєнѣ* (244 зв.), *ик нимь* (326); у слові *ішов (<шьдлъ): ишо(л)* (67 зв.,

[79] *Мейе А.* Общеславянский язык. – М., 1951. – С. 33–36; *Ван-Вейк Н.* История старославянского языка. – М., 1957. – С. 125.

[80] *Верхратський І. Г.* Про говір галицьких лемків. – Львів, 1902. – С. 5–6, 53–54.

114 зв. і т. д.). Загальна норма української мови відбита у злитті колишніх давньоруських прийменників *съ* та *изъ* в одному прийменникові. Цьому сприяло виникнення новорозвиненого приставного *і* у прийменнику *съ* та асиміляційні зміни *с* і *з*: *оуз(д)рѣль... двоу братоувь... изь Зєведеѡ(м)* (29 зв.), *приш'ли в' до(м)... изь Иаковомь и съ Іѡан'номь* (131 зв.), *взаль из лихвою* (305 зв.), *пришли єстє изь ѡроужіємь и дрєкольми* (322), *єѵ(г)ліа из приписками дробного писанїа* (482).

Пересопницьким рукописом засвідчується властиве для української мови чергування *у* з *ў* (графічно *в*) на початку слова: *в'вєсь* (139, 388, 398 зв. і т. д.) – *оувєсь* (172); *в'чиниль – оучиниль* (357 зв.); *зав'трєш'нїй дїнь – заоутра* (38); *ар'хїєрєє врадили* (401) – *оурадили абы єго забили* (399) і т. ін.

Характерна риса українського консонантизму – спрощення в групах приголосних після занепаду зредукованих – також відбита в мові Пересопницького Євангелія. Так, поряд з по-традиційному написаними словами *праз(д)никъ* (191 зв., 326, 348 зв. і т.д.), *рос'поустный* (33) пам'ятка широко фіксує написання із спрощенням тризвукових сполучень: *власьный* (389), *мѣсце* (97 зв., 223, 283), *праз'никь* (117 зв., 183, 216 і т. д.), *праз'ника* (216, 317 зв., 375), *празьничный* (357 зв., 372 зв.), *в'по(л)праз'ника* (373), *оусланоую* (185, 318) тощо.

Жива українська вимова відбита також у тих словах, де між звуками *з* та *р* з'являються вставні *д* і *т*: *оуз(д)рѣти* (24 зв., 30, 36 і т.д.), *здражоваті* (101 зв.), *зоз(д)рѣєть* (141 зв.).

Про живомовні елементи в мові пам'ятки свідчить наявність епентетичного *л* після губних перед наступним *j*: *домовлати* (54), *оуздоровлати* (137, 253), *оуздоровлайтє* (261) тощо.

Широко представлене в Пересопницькому Євангелії властиве українській консонантній системі явище асиміляції приголосних звуків, пов'язане із занепадом зредукованих. Наслідком регресивної асиміляції є заміна глухого приголосного на дзвінкий у позиції перед дзвінким приголосним: *прозбаи* (36), *прозбами* (325); заміна свистячих приголосних на шиплячі: *ж'жирають* (178 зв.), *нѣ щи(м)* (309, 400), *ні жа ш'то* (383) тощо. Особливо часто фіксується асиміляція у прийменниках та префіксах: *бес' при(т)чѣ* (63), *ис клатвою* (66), *роспнєтє* (100), *з'дрѣмалиса, з'гасаю(т)* (105), *з'бираю* (107), *ис коусто(ди)єю* (121 зв.), *з ни(м)* (146), *з' нихь* (155 зв.), *ис корєнємь* (172 зв.), *ис' цр҃кве* (179), *ж' ш'колы* (250 зв.); *ись (со)бою* (252), *ис соутажцєю* (278 зв.), *зготовай* (296), *з' дорогы* (353), *з' глины* (384 зв.), *з' вами* (411 зв., 414), *зростити* (414 зв.) тощо.

Явище дисиміляції приголосних виразно засвідчене у словах *хто (<къто), що (<чьто)*. Щодо займенника *хто*, то в рукопису переважає традиційна форма його, хоч трапляється й *хьто* (158 зв., 159 і т. д.). Крім того, форма *хьто* послідовно вживається у складі заперечного займенника *них'то (нѣхьто)*

(352 зв., 368 і т.д.). Займенник *що* фіксується переважно у формі проміжної стадії *шʻто, што*. Ця форма була панівною у мові більшості українських пам'яток XVI ст.[81] Зрідка трапляється форма *что* (45, 46) і *що* (35, 77, 81 зв., 304). Вимова *што* стала літературною нормою у російській та білоруській мовах, в українській мові вона збереглася в лемківських та деяких бойківських говорах[82].

* * *

На морфологічному рівні в мові пам'ятки засвідчено велику кількість варіантів. З одного боку, широко вживаються старі флексії, успадковані українською мовою з мови київоруської, або їх старослов'янські відповідники, з другого боку – фіксуються новіші закінчення, властиві народнорозмовній практиці.

Пересопницьке Євангеліє відбиває багато своєрідного в еволюції іменника. Старі форми є даниною книжній традиції або старослов'янському оригіналові. Новіші форми вже широко вживалися в мові ділової писемності, куди вільніше проникали народнорозмовні варіанти, а з середини XVI ст. запанували і в перекладних текстах. Так, у наз. відм. одн. іменники жін. р. на *-а*, основа яких закінчується на *-ц*, переважно зберігають стару форму з непалатальним приголосним: *дєсница* (35), *дєвица* (47, 115 зв.), *птица* (60), проте таке живомовне слово, як *криница* вживається з палатальним *ц* (353). Пор. ще *овца* (50) і *овʻца* (56). Іменник *магдалына* фіксується в старій формі (*мр҃іа магдалыни и маріа иосифова смотрили где єго положили* – 196) і в новій, з явною кількісною перевагою новішої форми: *і была тоу мр҃іа магдалына* (121), *пришʻла мр҃іа магʻдалына* (122).

Іменники серед. р. типу *зілля* в наз. відм. одн. поряд із старим закінченням *-є (-иє, -ьє)* фіксують новіше: *-я / -а*: *боудована* (179 зв.), *засмоучєна* (140 зв.), *листа* (182), *попʻтана* (372 зв.), *тръна* (139 зв.). Окремі слова засвідчуються в тексті в паралельних формах: *ѡдѣянїє* (75 зв., 122) і *ѡдѣна* (256 зв.); *написанїє* (95) і *написана* (176); *скрєгьтанїє* (104 зв.) і *скрєгьтана* (95 зв.) тощо.

У род. відм. одн. варіативністю флексій відзначаються іменники м'якої групи жін. р. Закінчення *-и* фіксується в усіх іменниках, основа яких закінчується на голосний: *братїи* (108 зв., 314 зв.), *вєрʻвїи* (347 зв.), *надѣи* (151, 169 зв.). Іменники з основою на *-ц*, м'який приголосний та шиплячий переважно приймають флексію *-ѣ: житʻницѣ* (275), *лодѣ* (142, 142 зв.), *постелѣ* (360), *доушѣ* (264, 286). Деякі іменники жін. р. з основою на м'який приголосний та шиплячий в род. відм. одн. засвідчуються то з флексією *-ѣ*, то з

[81] *Керницький І. М.* Система словозміни в українській мові: На матеріалах пам'яток XVI ст. – К., 1967. – С. 132.

[82] *Жовтобрюх М. А., Русанівський В. М., Скляренко В. Г.* Зазнач. праця. – С. 215–216.

-и: *зємлѣ* (24 зв., 60 і т. д. – усього 21), *зємли* (31, 54 зв. і т. д. – всього 6), *при(т)чѣ* (63, 182), *при(т)чи* (103, 140, 141 зв.). Поплутання закінчень *-ѣ* та *-и* може свідчити про те, що *ѣ* вимовлялося як *і*.

Іменники жін. р. колишніх *ĭ*-основ у род. відм. одн. послідовно приймають закінчення *-и: бояз'ни* (157 зв.), *жалос'ти* (166 зв.), *кости* (334), *молодости* (84–84 зв.), *моудрости* (416), *радости* (64, 106 зв.). Лише спорадично зустрічаються випадки з кінцевим *-ї: вин'ності* (324 зв., 325 зв.), *тростї* (56 зв.). Навряд чи вони свідчать на користь того, що перекладач або переписувач вимовляв кінцеве *-и* як *-і*. Правда, в деяких пам'ятках XVI ст., переважно галицького походження, часто засвідчується в таких формах поплутання *-и* з *-ы*, що дає підставу стверджувати про вимову там кінцевого *-и* як сучасного українського *и*[83]. У кожному разі це закінчення довго фіксувалося пам'ятками української мови[84]. Мабуть, підтримувалося воно й розмовною практикою, адже в багатьох говорах української мови форма род. відм. цих іменників і дотепер має закінчення *-и*[85]. До 1932 р. воно було нормою й літературної української мови[86], а сучасним правописом допускається в текстах художнього стилю.

Від іменників колишніх *-ū*-основ род. відм. одн. засвідчується і з старішим закінченням *-е* (*цр҃кве* – 55 зв., 100 зв.), і з *-и* (*к'ръви* – 118, *цр҃кви* – 179 зв., *wбоуви* – 27, 49).

У пересопницькому рукопису досить виразно представлено процес змішування в род. відм. одн. закінчень іменників колишніх різних основ чол. р., що відбивався в пам'ятках доби Київської Русі і не завершився й понині. Група назв на означення збірності, які в сучасній українській літературній мові послідовно закінчуються на *-у*, *-ю* в род. відм. одн., у Пересопницькому Євангелії виступають то з *-у*, *-ю* на кінці, то з давнім *-а*, *-я*: *виноградоу* (86), *винограда* (85 зв., 86); *народа* (65 зв., 91 зв.), *народоу* (29, 180); *людоу* (214 зв., 252, 350). Процес боротьби старих і нових тенденцій відчувається в закінченнях цього відмінка і в іменниках-ойконімах: *капер'наоума* (74 зв.,133) – *капер'наоумоу* (41 зв.–42); *назарєта* (90, 130, 214) – *назарєтоу* (216, 217); явищ природи: *вѣтроу* (142, 365 зв.) – *вѣтра* (242), *громоу* (137 зв.), *дож'да* (34 зв.).

Незначна кількість іменників чол. р. колишніх основ на приголосний, можливо, не без впливу старослов'янського тексту зберігають у род. відм.

---

[83] *Керницький І. М.* Зазнач. праця. – С. 86.

[84] *Бевзенко С. П.* Історична морфологія української мови. – Ужгород, 1960. – С. 54.

[85] *Верхратський І. Г.* Говір батюків. – Львів, 1912. – С. 46; *Верхратський І. Г.* Про говір галицьких лемків. – С. –121–122; *Панькевич І. А.* Українські говори Підкарпатської Русі і суміжних областей. – Прага,1938. – С. 227; *Кобилянський Б. В.* Гуцульський говір і його відношення до говору Покуття // Український діалектологічний збірник. – К. – 1928. – Кн. 1. – С. 48; *Брахнов В. М.* Характерні риси говірок трьох населених пунктів на Бориспільщині Київської області // Діалектол. бюл. – 1951. – Вип. 3. – С. 30; *Ващенко В. С.* Полтавські говори. – Х., 1957. – С. 106–107.

[86] Найголовніші правила українського правопису. – К., 1921. – С. 9.

одн. старе закінчення *-е: до днєш'нєго дн҃є* (54 зв.), *нє имає(т) в собѣ корєнє* (61 зв.), *с полоудне* (279 зв.), однак паралельно в цих іменниках фіксується й новіше закінчення *-я: дн҃а* (47, 97, 123), *корєна* (183 зв.). Архаїчна флексія в род. відм. одн. цих іменників засвідчується й у сучасних південно-західних говорах[87].

Старе закінчення *-е* поряд з новим *-и* виступає в род. відм. одн. в іменниках серед. р. з основою на *-с, -н, -т: козлатє* (290 зв.), *ѡтрочатє* (25 зв.), *ис пл(є)мєнє* (375 зв.); *имєни* (50, 101 зв.), *кнажати* (283), *ѡтрочати* (24), *сѣмєни* (41, 246).

У дав. відм. одн. іменників жін. р. м'якої групи зберігаються старі традиційні закінчення, засвідчено лише один випадок впливу твердої групи: *к лодѣ* (366). Іменники чол. р. в дав. відм. одн. фіксують флексії *-у, -ю* й *-ови, -еви* приблизно однаковою мірою. Аналіз пам'яток XVI ст. свідчить про те, що вживання закінчень *-у, -ю* чи *-ови, -еви* залежало від жанрової приналежності пам'ятки та її територіального походження. Так, у пам'ятках ділового письменства переважали закінчення *-у, -ю,* що зумовлено авторитетом правопису державних канцелярій[88]. У пам'ятках релігійного характеру, що походять з Галичини й Волині, однаково поширені були флексії *-у, -ю* й *-ови, -еви*[89]. У мові Пересопницького Євангелія обидва типи закінчень вживаються незалежно від категорії живих чи неживих істот: *авраамови* (209, 381), *авраамоу* (26 зв., 211), *вѣтрови* (248 зв.), *вѣт'роу* (142), *иродови* (66, 148, 148 зв.), *къ иродоу* (24 зв.), *мирови* (378, 384 зв., 413), *мироу* (31), *ѡгневи* (226), *ѡгню* (32), *пєтрови* (74 зв., 78, 112 зв.), *пєтроу* (145 зв.), *сн҃ви* (89 зв., 93 зв., 278), *сн҃оу* (217 зв., 273 зв., 353), *оуглови* (175, 310), *оуглоу* (93) і т. д. Щодо вимови кінцевого *-и* в закінченнях *-ови, -еви,* то І. М. Керницький схильний вважати, що воно вимовлялося в XVI ст. як сучасне українське *и,* підтверджуючи свою думку фактами поплутання закінчень *-ови, -еви* з *-овы, -евы*[90]. У нашій пам'ятці двічі зафіксовано флексію *-овѣ*: *ар'хієрєѡві* (426), *кѵтовѣ* (58 зв.). Відсутність варіантів з *-овы, -евы* і наявність *-овѣ* може свідчити про те, що переписувач Пересопницького Євангелія вимовляв ці закінчення з кінцевим *-і.*

В оруд. відм. одн. іменників чол. р. відбито тенденцію до поширення флексій іменників твердої групи на іменники м'якої групи: *архієрєѡмь*

---

[87] *Панькевич І. А.* Зазнач. праця. – С. 199; *Бандрівський Д. Г.* Говірки Підбузького району Львівської обл. – К., 1960. – С. 53; *Бандрівський Д. Г.* Деякі морфологічні особливості говірок Турківського р-ну Львівської обл. // Дослідження і матеріали з української мови. – К., 1960. – Т. 2. – С. 36.

[88] *Керницький І. М.* Зазнач. праця. – С. 44; *Венєвцева Л.В.* До характеристики морфологічних особливостей мови молдавських грамот XV ст. // Вісн. Харк. ун-ту, серія філол. – 1965. – № 7, вип. 1. – С. 103.

[89] *Керницький І. М.* Зазнач. праця. – С. 44; *Назаревский А. А.* Указан. соч. – С. 81.

[90] *Керницький І. М.* Зазнач. праця. – С. 44–45.

(398 зв., 399, 425 зв.), *зєвєдєѡ(м)* (29 зв.), *моусєѡмь* (159 зв.); *господарѡ(м)* (136), *товаришѡ(м)* (82).

Іменники серед. р. типу *зілля* в оруд. відм. одн. фіксуються то з традиційним закінченням *-їєм* (*каменїємь* – 92 зв., 100 зв., *ѡдѣянїємь* – 434 зв., *ѡбьядєнїємь* – 316 зв.), то з новішою флексією *-ѧм* (*на(д) имѣнѧ(м)* – 277, *прє(д) ѡбличѧмь* – 348 зв., *ѡдѣнѧ(м)* – 53, 435 зв., *по(д) замышлєнѧ(м)* – 178, *прєдъ свитанѧмь* – 332).

Деяку варіативність форм відбито також у місц. відм. одн. іменників жін. р. М'який варіант іменників з основою на *-а* приймає в місц. відм. одн. традиційне закінчення *-и: по вєчєри* (319), *на зємли* (36, 36 зв.), *в нєволи* (380 зв.) і т. д. Проте, якщо основа іменників цієї групи закінчується на *д*, то можливе закінчення як *-и*, так і *-ѣ*: *ѡ грєшницѣ* (288 зв.), *на мыт'ници* (45 зв.), *в' тєм'ници* (66, 108), *на оулицѣ* (285 зв.). Форми з кінцевим *-ѣ* найімовірніше пояснюються впливом іменників твердого варіанту. У Крехівському Апостолі, наприклад, є навіть виправлення закінчення *-и* на *-ѣ*[91].

Своє первісне закінчення *-и* зберігають у місц. відм. одн. іменники колишніх основ на *-ī̆* та на *-ū̆*: *по волости* (68), *в' моудрости* (206, 217), *на постєли* (154 зв., 229), *въ крови* (99 зв.). Лише поодинокі випадки засвідчують флексію *-ѣ* у цій формі: *на кровѣ* (298). Усі зафіксовані випадки поплутання закінчення *-и* з *-і* та *-ѣ* у місц. відм. одн. іменників жін. р. можуть бути свідченням того, що кінцеве *и* вимовлялося як *і*.

Велика варіативність відмінкових закінчень іменників засвідчена у множині. Так, у називному відмінку іменники чол. р. зберігають усі традиційні флексії *-и, -ове, -евє*: *вол'ци* (40), *к'ниж'ници* (98, 99), *работ'ници* (92 зв., 309); *вѣтровє* (44), *господарєвє* (306 зв.), *мытарєвє* (92), *свѣдьковє* (334 зв.). Новіші флексії (*-ы, -и* < *-ы*), перенесені із знахідного відмінка множини, вживаються також досить часто: *воини* (114, 118 зв.), *вълосы* (273), *з'накы* (314), *маловѣри* (38, 44, 73), *народи* (82 зв., 251), *оучин'кы* (351, 363), *хлѣбы* (27 зв.). Серед іменників із суфіксом *-ин* в однині в наз. відм. мн. переважає форма на *-е*: *галилєянє* (279, 357 зв.), *людє* (58, 73 зв.). Іменники з м'якою основою виступають у наз. відм. множини з флексією *-ѣ*, перенесеною із знах. відмінка множини основ на *-jŏ*: *жен'цѣ (63 зв.), нєпрїатєлѣ* (306, 307 зв.) або *-и* (*-і* < *-ѣ*): *прїатєли* (209 зв.).

Варіативність відмінкових форм іменників у род. відм. мн. свідчить на користь тенденції введення народнорозмовних елементів. Так, наприклад, іменник жін. р. *тысяча* в род. відм. мн. засвідчується у формі *тисѧчоув* (157) – форма, витворена під впливом іменників чол. р., *тисѧчїй* (67, 73) – утворилася під впливом іменників колишніх *-ī̆*-основ, *тысячь* (150 зв.), яка стала літературною нормою.

[91] *Керницький І. М.* Зазнач. праця. – С. 92.

Старі форми род. відм. з нульовою флексією в іменниках чол. р. *-ŏ-*основ засвідчуються зрідка: *до гра(д)* (49 зв.), *ѡ грѣ(х)* (23), *ѡ кънижникь* (152). Більш поширене в цій формі є новіше закінчення *-овь*, що за походженням є флексією род. відм. мн. іменників *-ŭ-*основ: *братовь* (95 зв., 167 зв.), *вѣтровь* (103, 182), *враговь* (211), *градовь* (66 зв., 151 зв.), *грєко(в)* (375) і т. д. Фонетичний варіант цієї флексії *-оувь* відбиває рефлексацію *о*: *ботоувь* (130), *братоувь* (29 зв.), *влосоувь* (26), *покорꙑмоувь* (153), *тала(н)тоувь* (106), *оучєникоувь* (45 зв.), *фоунꙑтоувь* (434 зв.).

Велику кількість варіантів засвідчують у род. відм. мн. іменники колишніх *-jŏ-* та *-ŭ*основ: *-евь, -овь* (*-оувь, -ювь*), *-ей, -ий* (*-їй, -ый*): *гвоздєй* (437 зв.), *господарєй* (171), *грошїй* (150, 288), *грошєй* (244), *злодѣювь* (328), *лѣкарєв* (144 зв.), *людїй* (35 зв., 73), *людєй* (50, 93 зв.), *м(с)цы(й)* (224, 356 зв.), *са(д)доукєєвь* (311), *фарисєй* (32), *фарисєѡвь* (58 зв., 232), *фарисєоувь* (175 зв.). У деяких південно-західних говорах іменники колишніх *-ĭ-*основ у род. відм. мн. дотепер зберігають форму на *-ий*[92].

Варіанти закінчень іменників жін. р. з м'якою основою в дав. та місц. відм. мн. свідчать про перевагу новішого закінчення *-ямь, -яхь* (*зꙑлостамь* – 220, *на высокостѧ(х)* – 171, 213, *в повѣстѧ(х)* – 380 зв., *в тємностѧ(х)* – 272 зв.). Збережена в кількох випадках традиційна флексія *-емь* (*болєзнємь* – 180, *къ дꙑвєрємь* – 132, 196, *повѣстємь* – 206), можливо, підтримувалася народнорозмовною практикою, вона відома й деяким сучасним південно-західним говорам[93]. У давальному, а також місцевому відмінках множини іменники чол. р. і в більшості випадків іменники серед. р. зберігають старі традиційні закінчення, рефлекси яких живуть і в сучасних українських говорах[94].

У пам'ятці відбито закономірне закінчення оруд. відм. мн. іменників *-ĭ-*основ *-ьми* (*дꙑвєрьми* – 389, *пєчалꙑми* – 316 зв.) і тенденцію, властиву українським пам'яткам XVI ст. до заміни флексії *-ьми* на *-ями: двєрами* (389 зв.), *нємощами* (29 зв.). Відомий і зворотний процес, коли іменники *-jŭ-*основ під впливом іменників *-ĭ-*основ приймали в оруд. відм. мн. закінчення *-ьми* паралельно зі своїм закономірним *-ами: тисѧчꙑми* (286 зв.), але *тисѧчами* (287).

Іменники чол. р. в оруд. відм. мн. фіксуються частіше в традиційній формі: *на(д) доухы* (48 зв., 147), *изꙑ кънижники* (194), *мєжи народы* (315 зв.), *со*

---

[92] *Панькевич І. А.* Зазнач. праця. – С. 228; *Верхратський І. Г.* Про говір галицьких лемків. – С. 121–122; *Верхратський І. Г.* Говір батюків. – С. 45; *Бевзенко С. П.* Зазнач. праця. – С. 83.

[93] *Верхратський І. Г.* Говір батюків. – С. 46.

[94] *Верхратський І. Г.* Про говір галицьких лемків. – С. 119; *Верхратський І. Г.* Говір батюків. – С. 42–44; *Панькевич І. А.* Зазнач. праця. – С. 191, 192, 205–207; *Бандрівський Д. Г.* Деякі морфологічні особливості говірок Турківського р-ну. – С. 6–7; *Кобилянський Б. В.* Зазнач. праця. – С. 51–52; *Лисенко П. С.* Деякі особливості говірок Олишківського р-ну Чернігівської обл. // Діалектол. бюл. – 1954. – Вип. 4. – С. 32; *Матвіяс І. Г.* Поширення деяких морфологічних явищ у середньонаддніпрянських говорах // Середньонаддніпрянські говори. – К., 1960. – С. 159–160; *Шило Г. Ф.* Південно-західні говори УРСР на північ від Дністра. – Львів, 1952. – С. 123–129.

оучєникы (45 зв., 110 зв.). Однак відчувається тенденція до поширення нового закінчення *-ами, -ями*: *богами* (392 зв.), *вънинами* (351), *вълосами* (129 зв., 393 зв., 400), *голосами* (324 зв.), *злочин'цами* (320 зв.), *лан'цоухами* (142 зв.), *лов'цами* (130 зв.), *оучєниками* (136 зв., 387 зв., 399).

Пам'ятка засвідчує окремі форми двоїни іменників, більшість яких існують і в сучасній українській літературній мові та її говорах[95]. Від іменників жін. р. це – форма наз.-знах. відм. у поєднанні з числівником *двѣ*: *двѣ нозѣ* (79, 164), *двѣ рыбѣ* (66 зв., 67), *двѣ роущѣ* (79, 163 зв.), *д'вѣ соук'ни* (219), *двѣ тисѧчи* (143 зв.). Від іменників чол. р. засвідчені форми дав.-оруд. двоїни: *двѣма господинома* (37), *колѣнома* (85), *съ дв(х)манадєсѧ(т)ма оучєникома* (110 зв.)[96]. Форми наз.-знах. дв. від іменників чол. р. зустрічаються дуже рідко: *два брата* (29), *два гроша* (78), *два сн̄ы* (91 зв., 288 зв.), *пѧтєро хлѣба* (67, 150 зв.). Серед іменників серед. р. послідовно форму наз.-знах. двоїни зберігають іменники *око* і *ухо*: *очи* (47 зв., 61 зв.), *обѣ оцѣ* (79 зв., 164), *оуши* (50 зв., 53 зв.); в оруд. відм.: *очима* (61, 93), *оушима* (61).

Наявні приклади двоїни пояснюються, з одного боку, живучістю цих форм у народнорозмовній практиці, а з іншого – силою літературно-книжної писемної традиції. Однак той факт, що навіть у сполученні з числівниками *два, оба* замість двоїни вживається множина (*два грошѣ* – 264 зв., *два моужѣ* – 256 зв., *wбѣ половины* – 28 зв., 29, *два чл̄кы* – 44, 299), є доказом втрати категорії двоїни в мові пам'яток XVI ст.

Аналіз числівників, наявних у Пересопницькому Євангелії, свідчить про те, що ця категорія слів утверджувалась у культовому письменстві, орієнтуючись на народнорозмовні форми. Числівник *одинь* вживається переважно з початковим *є*, можливо, під впливом старослов'янського оригіналу. Правда, пам'ятки XVI ст., що походять з Галичини та Прикарпаття, також фіксують числівник *один* переважно з початковим *є*[97], така форма характерна й для сучасних південно-західних говорів[98]. Зрідка засвідчуються й форми з по-

---

[95] *Мельничук О. С.* Південнополіська говірка с. Писарівки (Кодимський район Одеської області) // Діалектол. бюл. – К. – 1950. – Вип. 2. – С. 65; *Бова (Ковальчук) Л. П.* Говірки південної Житомирщини і їх відношення до полтавсько-київського діалекту // Полтавсько-київський діалект. – К., 1954. – С. 110; *Гладкий П.* Говірка села Блиставиці Гостомельського р-ну на Київщині // Український діалектологічний збірник. – К., 1928. – Кн. 1. – С. 127; *Ващенко В.* Полтавські говори. – С. 263–264; *Панькевич І. А.* Зазнач. праця. – С. 218; *Верхратський І. Г.* Про говір галицьких лемків. – С. 124–125.

[96] Пор. в сучасних закарпатських говорах: *зубома, язикома* (*Панькевич І. А.* Зазнач. праця. – С. 194, 207, 208, 220 і т. д.); у гуцульському говорі: *грош'ема, кл'уч'ема* (*Кобилянський Б. В.* Зазнач. праця. – С. 52); у південнополіських говірках: *мишима, грошима* (*Мельничук О. С.* Зазнач. праця. – С. 65); у полтавських говорах: *грошима, дверима* (*Ващенко В. С.* Зазнач. праця. – С. 144, 146).

[97] *Керницький І. М.* Зазнач. праця. – С. 153.

[98] *Шило Г. Ф.* Південно-західні говори. – С. 144; *Приступа П. І.* Говірки Брюховицького р-ну Львівської обл. – К., 1957. – С. 46.

чатковим *о: ѡдинь* (244, 272), *зь одини(м)* (79 зв.). У числівнику *два* в род. відм. зафіксовано стару іменникову форму (*двоу* – 92, 118), проте переважає форма новіша: *ѡ дво(х) лѣть* (25), *дво(х)... свѣ(д)ковь* (80). В оруд. відм. поряд з новішою зрідка виступає форма *двѣма* (37, 197), яка була досить поширеною в пам'ятках XVI ст.[99] і живе в сучасних говірках західної Волині[100].

У складних числівників ще відчувається відокремленість обох частин. Поряд з прикладами, коли відмінюється лише друга частина складного числівника (*ѡ дванадєсѧти лѣть* – 251, *одинадєсѧтємь* – 330, *изʲ дванадєсѧ(т)ми* – 185), засвідчено випадки, коли відмінюються обидві частини (*изь двѣманадєсѧ(т)ма* – 139 зв., *пѧтидєсѧти* – 383 зв.). Фіксуються випадки, коли частини складного числівника навіть розбиваються іншими словами (*єдини (ж) на десѧ(т)* – 123). На означення числа "дев'ять десятків" у пам'ятці вживається числівник *девѧ(т)дєсѧ(т)*, який, мабуть, був живим у говірці перекладачів, він і тепер живий у наддністрянських і карпатських говорах[101].

Збірні числівники фіксуються лише в наз. та знах. відм.: *двоє* (214, 253), *троє хлѣба* (466 зв.), *пѧтеро хлѣба* (67, 150), *сємеро хлѣбовь* (156, 157). Форми непрямих відмінків не засвідчуються.

Варіанти традиційних і народнорозмовних форм фіксовані серед порядкових числівників. Порядковий числівник, що відповідає кількісному *один*, виступає в традиційній формі (*пръвый* – 48 зв., 88, *перʲвого* – 435), а також у новішій: *пръшїй* (92), *єдинь зʲ першихь* (255), *на(и)пръшаа* (177 зв.). Порядковий числівник *вʲторый* (95 зв.), *втораа* (177 зв.) майже витіснено було формою *дроугый* (*дроугого пакь днѧ* – 257, 264 зв., *даль... дроугомоу два* – 106). Крім того, лексема *дроугый* ще виступає із семантикою "інший": *дроугыи... повѣдали* (148), *дроугыхь позабивали* (174 зв.). Порядкові числівники, утворені від складних кількісних, мали тенденцію до відмінювання лише другої частини: *в годиноу одинадєсѧтоую* (86), *о єдинадєсѧтой годинѣ* (86 зв.).

Серед займенників певний інтерес викликають енклітичні форми. Текст Пересопницького Євангелія свідчить про втрату енклітичних форм у літературно-писемній мові XVI ст. Пам'ятка засвідчує їх лише в дав. та знах. відм. одн. від особових займ. *я, ти: ми* (24, 43), *мі* (114), *ти* (45, 110). Проте кількісно переважають повні форми *мнѣ* (24, 27), *тобѣ* (24 зв., 28), *тєбѣ* (35 зв., 74). Найуживанішим був енклітик *ми*, поширений і в сучасних західноукраїнських говорах[102]. Пам'ятка зрідка фіксує старі форми знах. відм. одн. особових займенників 3-ї ос. чол. і серед. р.: *и ѡсоудѧть и* (58 зв., 269 зв.), у приймен-

[99] *Керницький І. М.* Зазнач. праця. – С. 159–160.

[100] *Шило Г. Ф.* Південно-західні говори. – С. 144.

[101] Там само.

[102] *Верхратський І. Г.* Говір батюків. – С. 49; *Верхратський І. Г.* Про говір галицьких лемків. – С. 126; *Шило Г. Ф.* Південно-західні говори. – С. 136; *Панькевич І. А.* Зазнач. праця. – С. 253; *АУМ.* – Т. 2, карта № 207–208.

никовій конструкції: *на нь* (27 зв., 130, 137). У 3-й особі особових займенників жін. р., в знах. відм. одн. переважає новіша форма *на нєи* (280 зв., 377 зв.), проте ще засвідчується й стара: *на ню* (46 зв., 144 зв.), яка досить популярна і в говорах української мови, як західних, так і східних[103].

Питально-відносні займенники *хто, що (< къто, чьто)* відбивають в Пересопницькому Євангелії перехідний етап розвитку форм цих займенників. Займенник *хто* виступає переважно в старішій формі: *кто, кьто,* новіша форма *х'то* зустрічається зрідка (158 зв., 159 зв. і т. д., всього 8 разів). Крім того, форма *х(ь)то* фіксується в другій частині заперечного займенника *них'то* (352 зв., 368 зв.), *нѣх'то* (293 зв.). Займенник *що* виступає у формі проміжної стадії *ш'то, што,* як і в більшості українських пам'яток XVI ст.[104] Зрідка засвідчується *що* (35, 81 зв., 304).

Означальний займенник *кожний* представлено у формі *кож'ды(и)* (40 зв., 57, 58) і *каждый* (32, 111). Звукосполучення *жд* зберігається послідовно, як і в сучасних наддністрянських та південноволинських говорах[105].

Багатий матеріал для вивчення історії української мови дають засвідчені в пам'ятці дієслівні форми. У 2-й ос. одн. дієслова теп. і простого майб. часів фіксуються переважно в новішій формі – із закінченням *-шь*: *бєрєшь* (305), *видишь* (145, 179 зв.), *выймєшь* (39), *выпоустишь* (430 зв.). Старіша східнослов'янська флексія *-ши* зустрічається значно рідше (*не д'баєши* – 142, 175 зв., *идєши* – 53, *възлюбиши* – 96 зв.). Щодо 3-ї ос. одн. дієслів теп. і простого майб. часів, то наша пам'ятка не може дати повної картини про вимову кінцевого *-т*, оскільки в кінці слів після приголосних послідовно пишеться *ь*. Однак пам'ятка засвідчує багато випадків відсутності *-т* в 3-й ос. одн.: *вѣє* (278 зв.), *живє* (396), *запоє* (116, 183), *можє* (85), *нє можє* (392), *йдє* (441 зв.), *найдє* (64), *нє найдє* (59), *нє помагає* (118), *рєчє* (107 зв.), *спсає* (194), *събирає* (283), *оупадє* (93 зв.), *ч'тє* (102, 180 зв.). Відповідно до сучасного літературного "немає" в Пересопницькому Євангелії вживається вираз *нє єсть: нє є(ст) имь потрєбы быти* (66 зв.), *бол'шєго с тыхь... нє є(ст) жа(д)ного* (242 зв.). Словосполучення *не є (не єсть)* у значенні "немає" побутує і в сучасних карпатських говорах[106].

У 1-й ос. мн. дієслова теп. і простого майб. часів засвідчують флексії *-мь, -мо, -мы.* Панівною є флексія *-мо: бєрємо* (328), *вѣдаємо* (175 зв., 310 зв.), *знаємо* (368 зв., 374), *коупимо* (150), *мовимо* (350), *моусимо* (226), *потрєбоуємо* (324), *просимо* (168), *свѣ(д)чимо* (350), *оучинимо* (118, 123), *хочємо* (58 зв.,

---

[103] *Булаховський Л. А.* З історичних коментаріїв до української літературної мови // Вибр. праці: В 5. т. – К., 1977. – Т. 2. – С. 309.

[104] *Керницький І. М.* Зазнач. праця. – С. 132.

[105] *Шило Г. Ф.* Південно-західні говори. – С. 143.

[106] *Панькевич І. А.* Зазнач. праця – С. 320; *Верхратський І. Г.* Про говір галицьких лемків. – С. 139.

304 зв., 402 зв.). Порівняно незначна кількість прикладів з флексією *-мъ* могла бути даниною книжній традиції або, як уважають деякі дослідники, наявність такого варіанту залежала від ритміко-інтонаційних особливостей тексту[107]: *иного ожидаємь* (241 зв.), *прав'доу повѣдає(м)* (261 зв.), *пойдє(м)* (439). Крім того, таке закінчення могло підтримуватися й розмовною практикою, адже в сучасних українських говорах воно досить поширене як на східній, так і на західній території України[108]. Спорадично вживані форми з флексією *-мы* (*имамы* – 66 зв., 381 зв., *хочємы* – 168) пояснюються впливом книжної мови.

У 3-й ос. мн. дієслова теп. і простого майб. часу, основа яких закінчується на задньоязиковий приголосний, не змінюють цього приголосного: *нє могоу(т)* (51, 135), *рєкоу(т)* (30 зв., 40 зв.), *стєрєгоу(т)* (269), *потєкоуть* (375) *нє премогоу(т)* (74). Це явище знають і окремі сучасні волинські та закарпатські говори[109], хоча територія поширення його дедалі звужується.

У пам'ятці широко відбиті аналітичні форми майбутнього часу, зокрема утворені від інфінітива дієслів недоконаного виду і допоміжного дієслова *быти*: *нє боудоу исти* (318 зв.), *нє боудоу называти* (416), *боудєшь видѣти* (237 зв.), *боудє(т) вѣрити* (197 зв.), *чинити боудємо* (218 зв.), *бити боудєтє* (100), *боудоу(т) давати* (93). Пам'ятка фіксує також кілька випадків аналітичної форми майб. часу, утвореної поєднанням дієслова *быти* в особовій формі і дієприкметника відмінюваного дієслова на *-лъ*: *а боудоу пиль* (186), *што боудоу вєчєрѧль* (296), *нє боудєши могль шафаровати* (291), *нє боудоу(т) могли оповѣсти* (314.). В окремих українських говорах такі форми існують і в наш час, хоча вживаються зрідка, поряд із літературно-нормативними[110].

Для вираження минулої дії в Пересопницькому Євангелії використовується переважно перфект. З простих форм минулого часу засвідчується незначна кількість прикладів вживання аориста, що, очевидно, можна пояснити впливом старослов'янського оригіналу. Пам'ятки XVI ст., у тому числі й конфесійні, у більшості випадків у формі 1-ї та 2-ї ос. обох чисел зберігають дієслово-зв'язку в перфектних конструкціях, незалежно від вказівки на особу, яка творить дію. Однак фіксуються приклади, коли при наявності особового займенника, що вказує на особу – творця дії, дієслово-зв'язка опус-

[107] *Борковский В. И., Кузнецов П. С.* Историческая грамматика русского языка. – М., 1965. – С. 274; *Русанівський В. М.* Структура українського дієслова. – К., 1971. – С. 110.

[108] *Верхратський І. Г.* Говір батюків. – С. 55; *Мельничук О. С.* Зазнач. праця. – С. 63; *Дзендзелевский И. А.* Украинские говоры нижнего Поднестровья : Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – Одесса, 1952. – С. 11.

[109] *Панькевич І. А.* Зазнач. праця. – С. 301–302; *Шило Г. Ф.* Південно-західні говори. – С. 152.

[110] *Шило Г. Ф.* Південно-західні говори. – С. 161; *Приступа П. І.* Говірки Брюховицького р-ну Львівської обл. – С. 56; *Верхратський І. Г.* Говір батюків. – С. 99.

кається: *я ихь нє оуздоровиль* (405), *я вась любиль* (410), *я вась полюбиль* (415 зв.), *я ва(с) выбраль* (416).

У 3-й ос. обох чисел зв'язка, за незначними винятками, відсутня: *ѡнь... в'сталь* (45 зв.), *и помиловаль бъ̃ людіи* (241), *помыслиль самь в' собѣ* (244), *жєна слєзами ѡмыла* (244 зв.), *ні єдинь з' ни(х) нє загиноуль* (422 зв.), *влъны сѧ вливали* (142), *всѣ роптали* (303 зв.), *свои єго нє прияли* (342), *многыи... оувѣрили* (374 зв.).

Пам'ятка фіксує чимало так званих злитих форм минулого часу аналітичного типу. Дієслово-зв'язка в цих випадках виступає в скороченому вигляді і зливається з дієприкметником чи з іншим словом у реченні, стає, за словами І. М. Керницького, немовби рухомою особовою флексією. Такі форми виступають у 1-й та 2-й ос. обох чисел: *рєкльємь ва(м)* (102 зв.), *вѣдальєсь иже ж'ноу* (107), *которомоу єсь ты свѣд'чиль* (351 зв.), *с'помѧноулис'мо* (121 зв.), *абыс(ь)мо чинили оучин'кы* (367), *чи не читалистє* (82 зв.), *насытилїстєсѧ* (367), *нє вы стє мєнє выбрали* (416). Такі злиті форми минулого часу фіксуються пам'ятками XVI ст. з різних територій[111], у наш час вони широко відомі південно-західним українським говорам[112].

Парадигма імперативa широко включає аналітичні форми в 3-й ос. обох чисел з часткою *нехай,* що стали нормою й для нової української літературної мови: *нєхай боудє(т) слово* (33 зв.), *нєхай оумрєть* (69), *нєхай сѧ... запри* (75), *нєхай боудє(т) ва(м) слоуга* (88), *нєхай боудє слоугою* (98), *нєхай розоумѣє, нєха(и)... оутєкаю(т), нєхай сѧ нє врътає(т)* (102), *нєхай пропѧ(т) боудє(т)* (118).

Широко представлені в Пересопницькому Євангелії дієприкметники. Одні з них є старослов'янськими формами, інші свідчать про входження до мови конфесійних текстів народнорозмовних варіантів. Так, досить вживаними є старослов'янські форми активних дієприкметників теп. часу на *-щий* у членній і нечленній формах: *ал'чоуща* (108), *ал'чоущій* (30 зв.), *болящаа* (29 зв.), *бѣсноующій* (132), *въз'глашающі(м)* (53 зв.), *гласаща(г)[о]* (129 зв.), *глдающіи* (39), *дєлающоу* (35) і т.п. Активні дієприкметники мин. ч. на *-(в)ший* часто входять до складу книжного звороту з давальним самостійним, який, як правило, несе в собі часову семантику: *вєчєроу жє бы(в)шоу сѣль съ... оучєникома своима* (110 зв.), *вшо(д)шоу жє ємоу до капєр'наоумоу пристоупиль к нємоу сот'никь* (41 зв.–42), *и пришє(д)ши(м) и(м) к народо(м) пристоупиль к нє(моу) чл̃кь* (76 зв.). Більшість же активних дієприкметників мин. часу на *-(в)ший* утворювала дієприкметникові звороти: *идѣтє к ов'ца(м), погыб'шимь домоу їй̃лєва* (49), *и прославили бг̃а, дав'шаго власть таковоую чл̃ко(м)*

---

[111] *Керницький І. М.* Зазнач. праця. – С. 202–203, 208–209, 214–216.

[112] *Верхратський І. Г.* Говір батюків. – С. 67; *Верхратський І. Г.* Про говір галицьких лемків. – С. 140–142; *Панькевич І. А.* Зазнач. праця. – С. 313–318; *Шило Г. Ф.* Південно-західні говори. – С. 163; *Кобилянський Б. В.* Зазнач. праця. – С. 61–62; *АУМ.* – Т. 2, карта № 245.

(45 зв.), *и рекль іс҃ ко пришє(д)ши(м) на него ар'хїєрєѡмь* (322). Усі ці дієприкметники не стали надбанням української національної мови.

У мові Пересопницького Євангелія досить широко представлені звороти з пасивними дієприкметниками на *-но, -то* в ролі присудка в односкладних безособових реченнях: *так єсть написано* (186, 222, 222 зв.), *є(ст) имь повѣдено* (213 зв.), *боудє(т)... ѿпоущено* (273 зв.), *нє было нѣкого положено* (329 зв.), *роуч'ничокь, которы(м) было головоу єго стаг'нено* (435 зв.). Присудкові форми на *-но, -то* виступають часто і без дієслова-зв'язки: *тѡго положено въ главоу оуглови* (175), *дано ємоу книги* (223), *ѿ вѣко(в) нє слыхано* (388), *и павидѣно ємоу* (247 зв.), *а чи не написано в' законѣ вашємь* (329 зв.).

Досить частими в мові Пересопницького Євангелія є дієприслівники теп. часу на *-чи* та мин. часу на *-ши, -вши: видѣвши* (194 зв., 300 зв.), *вышєдши* (290 зв.), *в'ложив'ши* (226), *вѣдаючи* (92, 175 зв., 246 зв.), *дав'ши* (72, 174), *даючи* (428), *заповєдаючи* (295), *звѧзав'ши* (191), *з'миловав'шисѧ* (132 зв.) і т. д.

* * *

Синтаксична структура мови Пересопницького Євангелія виразно українська. Свого часу П. Г. Житецький проаналізував синтаксис Пересопницького Євангелія, Нового Заповіту в перекладі В. Негалевського і деяких учительних Євангелій XVII ст., зіставив його із синтаксисом Остромирового Євангелія і показав, що конструкції з короткими дієприкметниками в Остромировому Євангелії передаються в мові пересопницького рукопису повними дієприкметниками або підрядними реченнями[113].

Звернемо увагу ще на деякі синтаксичні конструкції у плані їх зв'язку з попереднім періодом мовного розвитку і новими тенденціями, що знайшли своє втілення потім в українській національній літературній мові. Так, синтаксична сполука *к(ъ)* + дав. відм. помітно поступається місцем конструкції *до* + род. відм. Щодо семантики це можуть бути сполуки на означення місця, приміщення чи іншого об'єкта, всередину якого спрямована дія: *іѡан'нь в'сажє(н) єс'ть до тєм'ницѣ* (28 зв.), *пришоль до цр҃квє* (376 зв.), *иди до домоу твоєго* (134). Досить поширеним були сполуки на позначення поселень, територій і т. п., всередину яких спрямована дія: *пришє(д)шимь и(м) до капєр'наоума* (77 зв.), *ш'ли до околич'ны(х) сєль и мѣсть* (150), *вєр'ноулисѧ до ієр(с)лима* (216 зв.). Відомі також конструкції *до* + род. відм. на означення особи, до якої спрямована дія: *соу(т) послани до тєбє* (100 зв.), *мовиль до ни(х)* (138), *до кого бых'мо мѣли поити* (371). Засвідчуються також сполуки зі значенням стану, до якого потрапляє суб'єкт, чи середовища, до якого проникає дія: *оувръзѣтє єго до тє(м)ностїй* (94 зв.), *оувръженоу быти до ѡгнѧ* (164), *присталь до и(х) рады* (329). Зі сполукою *до* + род. відм. у Пересоп-

[113] *Житецкий П. И.* О переводах евангелия на малорусский язык // Изв. Отд. рус. яз. и словесности императ. Академии Наук. – 1905. – Т. 10. – С. 1–65.

ницькому Євангелії конкурувала конструкція *к(ъ)* + дав. відм.: *ни(х)то бо нє можє(т) прїити ко мнѣ* (368 зв.). Така конкуренція особливо відчутна у реченнях, де повинно бути дві конструкції *до* + дав. У таких випадках, як правило, один раз вживається сполука *к(ъ)* + дав. і один раз *до* + род.: *Вшо(д)шоу жє ємоу до капєрнаоумоу. пристоупиль к нємоу сотꙋникь* (42), *Пєтрь па(к) вꙋставꙋши побѣгль ко гробоу. и прихиливышисѧ до нєго оузꙋдрѣль простирала самыи положєныи* (331), *и приближилисѧ кꙋ сєлоу до которого шꙋли.* У таких випадках старіша конструкція найчастіше вживалася на позначення поселень, територій тощо, до яких чи всередину яких спрямована дія, сполуки з іншою семантикою перекладаються конструкцією *до* + род.

Пересопницький рукопис засвідчує також варіативність конструкцій із значенням причини або підстави при дієсловах на позначення сміху, глузування, кепкування, лайки, зловтіхи тощо. Старіша безприйменникова конструкція типу *роугалисѧ ємоу* (119 зв.), *насꙋмѣвалисѧ ємоу* (323 зв.) конкурувала з новішою, що складається з прийменника *з(із)* + род. відм. імені і стала панівною в українській літературній мові: *они сѧ сꙋмѣяли з нєго* (146), *сꙋмѣялисѧ з ни(х)* (152), *насмѣвалисѧ з нєго* (292 зв.), *изь ины(х) сѧ насмѣваю(т)* (292 зв.).

Пересопницьке Євангеліє засвідчує конструкції, які згодом стали нормою української національної літературної мови, зокрема сполука з прийменником *після* + род відм. з темпоральним значенням, тобто на означення явищ, дій, після яких щось відбувається (*и борꙋзо посли того вꙋстоупиль в лодю* – 156), яка співіснувала із сполукою давнішою, що виявилась і дотепер досить стійкою в мові, *по* + місц. відм. (*по двохь пакы дн҃ехь* – 183), конструкція з прийменником *о* + місц. відм. на означення годин: *вышоль о шєстой и дєвѧтой годинѣ* (86). Усі інші сполуки *о* + місц. відм. на означення часу уже застарілі.

Безприйменникова конструкція родового часу засвідчується з тими ж іменниками, що й у сучасній українській літературній мові: *дн҃ь, година, рокъ* тощо: *кож(д)ого року* (216), *дроугого... днє* (343 зв.), *тои годины* (358 зв.).

Виявляється тенденція до розвитку старої давньоруської конструкції *за* + знах. відм., що вказує на те, ким вважають, сприймають, визнають той чи інший предмет чи особу: *єи пояль за жєноу* (148), *прото жь єсми и за нєго(д)ного положиль абыхꙋ пришоль кꙋ тобѣ* (239 зв.).

* * *

Якщо фонетичні й граматичні елементи рідної мови перекладача чи переписувача відбивалися в мові пам'ятки незалежно від їх волі, то на лексичному рівні робота перекладача виражалася в цілеспрямованому процесі заміни лексики оригіналу, з якого здійснювався переклад, староукраїнською лексикою. Адаптація староукраїнської лексики в перекладних текстах конфесійного стилю відбувалася різними шляхами. Вона могла вводитися до

тексту перекладної пам'ятки без будь-яких застережень, як, наприклад, у Євангелії в перекладі В. Негалевського, в українському уривкові Літківського Євангелія тощо. В інших випадках перекладачі застосовували комбінований метод: заміна малозрозумілих чи застарілих слів відбувалася і без застережень, і за допомогою глос. Такими є Пересопницьке та Волинське Євангелія, Крехівський Апостол, численні учительні Євангелія. У Пересопницькому Євангелії, наприклад, слово *рамѧ* двічі пояснюється лексемою *плєчи* у формі глоси (287 зв., 404 зв.), один раз слово *плєчи* вжите у тексті без застереження: *вскладоуютъ на плєчи* (97 зв.). Лексема *палєць* у Пересопницькому Євангелії фіксується п'ять разів, з них один раз як глоса до старослов'янського *пьрстъ: писаль пєрьстомь на зємли пал'цємь* (377); чотири рази вживається без застереження. У тексті Острозької Біблії в цих місцях засвідчено старослов'янську лексику: *вложи пръсты своа в оуши єго*[114], *вложоу пръста моєго* (55) і т. д. Та сама лексема в тому ж самому тексті може змінюватись на живомовну, а в іншому місці залишатися без змін. Наприклад, нормативними для конфесійного типу письменства були лексеми *мрѣжа, ѳчество, поуть*; слова *сѣть, ѳчиз'на, дорога* є їх українськими народнорозмовними відповідниками. Пор.: *въ ѳчизноу свою* (146 зв.), *въ ѳчиз'нѣ своєи* (224), але *въ ѳчествѣ твоємь* (224); *запоущоу сѣть* (227), *завръстє мрѣжоу* (227); *при дорозѣ* (246 зв.) *при поути* (246) і под.

Найвиразніше процес уведення староукраїнської лексики до перекладних текстів простежується на глосах. У Пересопницькому Євангелії глоси відповідним чином виділені – вони обрамлені прямокутниками і виписані так званим «дробним» письмом. Кілька глос винесено на поле. У Волинському Євангелії, яке вважається списком Пересопницького, їх значно менше, і не завжди вони збігаються з глосами Пересопницького Євангелія[115].

Залежно від походження пояснювальних слів глоси перекладних євангельських текстів можна поділити на кілька груп: пояснення неслов'янських слів, глоси до слів церковнослов'янського походження, глоси до слів спільносхіднослов'янських і українських[116].

Певна група неслов'янських слів у більшості випадків залишалася неперекладеною в біблійних текстах від початку слов'янської писемності. У

---

[114] Библіа сирѣ(ч) книги ветхаго и новаго завѣта по языку словенску. – Острог, 1581. – Арк. 21. Далі: *ОБ*.

[115] Зіставлення глос Волинського і Пересопницького Євангеліїв підтверджує думку про те, що Волинське Євангеліє є не копією Пересопницького, а його списком. У Волинському Євангелії є ряд глос, яких немає в Пересопницькому, а деякі глоси Пересопницького Євангелія відсутні у Волинському (*Німчук В. В.* Староукраїнська лексикографія в її зв'язках з російською та білоруською. – К., 1980. – С. 48-49).

[116] *Німчук В. В.* Староукраїнська лексикографія. – С. 41–47; *Чепіга І. П.* Глоси Пересопницького Євангелія і питання нормування староукраїнської літературної мови // Питання східнослов'янської лексикографії XI–XVII ст. – К., 1979. – С. 64–69.

Пересопницькому Євангелії ці слова іноді за традицією теж залишаються без уваги, але в більшості випадків пояснюються: *хⁱламидою плащемь* (118), *коустодію сторожоу* (121 зв.), *в санⁱдалїа в чєрєвики* (147), *сⁱпєкоулатора ката* (149), *зⁱ пигана з роуты* (270 зв.), *финиковыхъ палⁱмовыхъ* (401–401 зв.), *сто литрь або фоунⁱтоувь* (434 зв.), *миромь дорогою мастию* (393 зв.) і т. д. Велика група неслов'янських слів у різних староукраїнських перекладних пам'ятках перекладається різними лексемами. Напр.: *дидра(г)моу грецки слово дидрагма, а по-нашємоу два гроша* (ПЄ, 78), *да(ни)* (ЄН, 19 зв.)[117]; *гємонови владарєви* (ПЄ, 116), *старостє* (ЄН, 32 зв.); *прє(д) игємономь прєдь владарємь* (ПЄ, 117), *пєрєд старостою* (ЄН, 33); *нарⁱда пистикїа многоцѣнⁱны з нарьдового корєна* (183 зв.), *спикана(р)довоє вєлми дорогоє* (ЄН, 51 зв.); *ієрєѡмь сѡщєнⁱникомь* (ПЄ, 232 зв.), *ѡфєровником* (ЄН, 62 зв.); *легєѡнь сирѣчь тⁱма* (ПЄ, 249 зв.), *войско* (ЄН, 66); *єдинь ѿ арⁱхисинагога ѿ оучитєла людоу жидовьско(го)* (ПЄ, 252); *нєкоторы(и) ѿ пєрєднє(и)шого зⁱ згромажєн(н)я* (ЄН, 66 зв.); *в перⁱфи(р) и вⁱ висⁱсонь в шарлать, а в дорогоє ѡдѣна* (ПЄ, 293 зв.), *в пу(р)пуру, и в бисє(р)* (ЄН, 76 зв.); *на слоугоу арⁱхієрєѡвого владычого або митрополитового* (ПЄ, 322), *архієпископового* (ЄВ, 40), *слугу пєрєднє(и)шо(г)[о] ѡфєро(в)ника* (ЄН, 83); *ароматы и миро пахоучїи рѣчи и масти* (ПЄ, 329 зв.); *во(н)ныхъ рєчє(и)* (ЄН, 85 зв.); *ленⁱтиѡнь полотно лⁱнаноє* (ПЄ, 406 зв.); *простирало* (ЄН, 103); *єпєнⁱдито(м) ѡпоясалъса соукномь нєшитымь ѡгорⁱноулⁱса* (ПЄ, 439 зв.), *пєрєпаса(л)са сукнєю* (ЄН, 111). У цьому випадку проявляються як синонімічні можливості мови, якою здійснювався переклад, так і різне розуміння перекладачами тих понять і реалій, які пов'язані з природним середовищем, суспільним ладом, побутом, відбитим у євангельських текстах. Іноді в глосі дається кілька варіантів перекладу, власне, кілька синонімів, в інших перекладних текстах наявний тільки один з них. Напр.: *дєса(т) мнась або ї гривєнь або ї ко(п) або ї зло(т)(х)* (ПЄ, 404 зв.), *прєторь домь радецкий, або ратоушь* (192 зв.), *скорьпїю скоролоупоу, або мєдвєдька* (267).

Деякі неслов'янські слова в одних текстах перекладаються, в інших залишаються неперекладеними. Напр., у Пересопницькому Євангелії є глоси до слів *статирь, ѡсанⁱна, пасха, фарисєи, хс, литостратонь*, у Євангелії в перекладі В. Негалевського вони залишились без перекладу.

Підсумовуючи сказане про лексику неслов'янського походження в перекладних пам'ятках конфесійного змісту, можна зробити висновок, що староукраїнська мова XVI ст. мала в своєму розпорядженні лексичні засоби для вираження понять, що традиційно позначалися в слов'янських перекладах

[117] При посиланні застосовуємо такі скорочення : *ЄВ – Трипольский Н. П.* Волынское рукописное Евангелие XVI в. // Волынский историко-археологический сборник. – Житомир, 1900. – Вып. 2; *ЄН – Євангеліє*, 1581 р., в пер. В. Негалевського. Рукопис; *ПЄ* – Пересопницьке Євангеліє.

грецькими або навіть гебрайськими (східними) словами. Одні перекладачі використовували їх ширше, інші – меншою мірою. Перекладачі Пересопницького Євангелія намагалися максимально наблизити старослов'янський текст до українського слухача.

Найбільшу групу лексики, яка прекладалася в конфесійних текстах, становлять старослов'янські слова. Частина цих слів у ряді євангельських текстів перекладається або пояснюється однаково. Напр.: *смоква(м) фикꙋгамь* (ПЄ, 171 зв.), *смоквамъ фікгам* (ЄВ, 36), *фикгамъ* (ЄН, 48); *чрєсла ваши або бєдра* (ПЄ, 276), *чрєсла або бєдра* (ЄВ, 38), *бєдра ваши* (ЄН, 72); *приставꙋника або шафара* (ПЄ, 291), *приставника або шафара* (ЄВ, 39), *шафара* (ЄН, 75 зв.); *хищꙋници драпѣжци* (ПЄ, 300), *хищници драпєжци* (ЄВ, 39), *драпєжные* (ЄН, 78); *бракь весѣла* (ПЄ, 345), *на бракъ або на вєсилїє* (ЄВ, 38), *вєсє(л)є* (ЄН, 89) і под. Більшість же старослов'янської лексики у різних перекладних євангельських текстах перекладалася по-різному. Ті самі місця у різних перекладачів неоднаково реалізуються. Напр.: *по вꙋсѣхь оукраина(х)* (ПЄ, 241), *по вси(м) пограничу* (ЄН, 64), пор.: *и по всєи странѣ* (ОБ, 31); *тростиноу ли котораа то ѡ вѣтра колѣблє(т)сѧ* (ПЄ, 242), *чєрєтины, которая ся ѡ вєтру колышє(т)* (ЄН, 64 зв.), пор.: *трость ли вѣтро(м) колѣблєма* (ОБ, 31 зв.); *и барꙋзо оускочило стадо възєро и потоноуло* (ПЄ, 249 зв.), *и порвалося спру(д)ка ѡноє стадо у возєро и потопилося* (ЄН, 66), пор.: *и устрємисѧ стадо по брєгу въ єзєро и істопє* (ОБ, 32); *и зобрали ѡпосли шꙋто было ѡстало ѡкроуховъ дванадєсѧть кошовь* (ПЄ, 255), *и зобраша останкы окроу(х) дванадєсѧ(т) кошовь* (ЄЛ, 45), *и зобралъ ся збыто(к) уломко(в) ихъ, которые имъ збывали кошовъ двана(д)ца(т)* (ЄН, 67), пор.: *и взаша избывшаа имꙋ оукрухы, коша дванадєсѧтє* (ОБ, 33); *и дивовалисѧ вꙋсѣ* (ПЄ, 258), *и здумєлися вси* (ЄН, 68), пор.: *всѣмꙋ же чудащємъсѧ о всѣхъ* (ОБ, 33) і т. д.

У деяких перекладних текстах старослов'янські слова залишено, очевидно, зі стилістичною метою, щоб зберегти високий стиль писемно-літературного жанру. Однак перекладач відчував, що для широкого слухача вони можуть бути незрозумілими, і тому пояснює їх за допомогою глос. Напр.: *бꙋдѣти нє спати* (ПЄ, 112 зв.), пор.: *чути* (ЄН, 31 зв.); *съ ороужіємь и дрєколꙋми, зꙋ мєчѣ и рогатина(ми)* (ПЄ, 113), пор.: *з мє(ч)ми и з ки(и)ми* (ЄН, 31 зв.); *по(д)оустили народы направили* (ПЄ, 192), пор.: *наустили натравілі* (ЄВ, 37), *намовили лю(д)* (ЄН, 54); *зра(д)ца июда* (ПЄ, 188), пор.: *то(и) которы(и) єго выдалъ* (ЄН, 52 зв.); *ѡнь помаваше им навѣщꙋкы даваль* (ПЄ, 206 зв.), пор.: *прєзъ знаки указова(л)* (ЄН, 56 зв.); *оучрѣжꙋдєніє вєликоє калацыю* (ПЄ, 230 зв.), пор.: *вєликую учту* (ЄН, 62); *лицємѣрꙋничє ѡ глоупыи чл҃чє* (ПЄ, 237 зв.), пор.: *ѡблудніку* (ЄН, 63 зв.); *жи(т)ницоу мою клоуню або стодолоу* (ПЄ, 274–274 зв.), пор.: *гумна мои* (ЄН, 71 зв.); *съ соупєрꙋникомь або ис соутажцєю* (ПЄ, 278 зв.), пор.: *с противнико(м)* (ЄН, 72 зв.); *на ягодичиноу на дикоую фикгоу* (ПЄ, 303 зв.), пор.: *на сикомо(р)* (ЄН, 79); *ѡбыбрали або*

ѡдѣжоу зволокли (ПЄ, 264), пор.: *злупивши* (ЄН, 69); *ѡмылꙗныи и(х) повѣсти або лжывыи* (ПЄ, 331), пор.: *блазѣ(н)скиє слова ихь* (ЄН, 86) і под. В усіх цих випадках в Пересопницькому Євангелії народнорозмовний варіант уводиться в текст за допомогою глос, у Євангелії В. Негалевського даються переклади цих місць, деякі варіанти перекладу є і в Волинському Євангелії. Отже, до старослов'янського *по(д)оустили* в українських текстах засвідчено такі варіанти: *направили, натравілі, намовили*, до старослов'янського *жи(т)ницоу – клоуню, стодолоу, гоумна* і т. д. Усі слова, якими перекладалася старослов'янська лексика, були стилістично нейтральними синонімами до нормативних для цього типу письменства слів. Були випадки, коли староукраїнські народнорозмовні слова використовувалися перекладачами в основному тексті, в а глосу виносилося слово, що традиційно вживалося в культових творах: *троудоватого прокажѣного* (ПЄ, 183 зв.), *и пагорокь и холꙗмь* (218), *жолꙗнѣрѣ воини* (219), *оучинильболото зꙗслины брѣніє або грѣзь* (384 зв.) і т. д. Перекладач ніби не наважувався залишати без пояснення ненормативне для даного літературно-писемного жанру слово і підпирав його глосою – усталеним для даного стилю письменства словом-нормою. Показовим у цьому плані є текст Крехівського Апостола. У ньому українську лексику введено в текст, у глосах же виступають переважно старослов'янські лексичні елементи. Лише окремі глоси є українськими словами, які заступають або пояснюють українські ж слова, закреслені в тексті. Це – наслідок редагування перекладеного тексту[118].

У результаті зіставлення однакових місць у кількох перекладних текстах можна виявити синонімічні ряди лексики, за допомогою якої передавалося те ж саме поняття. Так, *алабастръ мѵра* могло перекладатися *алабастръ масти* і *масти скланицоу; нє браните – не забороняйте* і *не гаму(й)те; по(д) одръ – подь постѣлю* і *по(д) ложє* і т. д. Внаслідок роботи кількох перекладачів конфесійних текстів у їх мові засвідчуються такі синоніми: *вєлить, розказує(т); загꙗлоушити, задусити, подавити; заплата, мзда, нагорода; надѣється, сподєвається, чаєтъ; нємоцꙗныи, тыи што ся злє маю(т); ннѣ, тєпєръ; оузьдрѣль, обачилъ; палиця, прутъ; позычати, вꙗзаємь давати; помимо шоль, проминуль; притча, подобєнство; прєдатєль, зра(д)ца; роптали, шємрали* і т. д.

У тих перекладних текстах, де наявні глоси, особливий інтерес викликають українські глоси до українських же слів. Вони свідчать про пошуки наддіалектного слова, вироблення загальноукраїнської лексичної норми на письмі. Напр.: *стрѣхоу дахь* (ПЄ, 133), *поустися скочь* (222 зв.), *чєрєзь зꙗбожа чєрєзь пашьꙗню* (232), *ворогы... або нєпріатєлѣ* (235 зв.), *ани мошꙗны або торꙗбы* (253), *господоу... або по(д)вора* (259), *грабєжовь або лоупѣзꙗства*

[118] *Німчук В. В.* Староукраїнська лексикографія. – С. 48–49.

(270 зв.), *в стоуд'ню або в колодазь* (283 зв.), *ѡсновоу або фоудоменть* (286 зв.), *до села або до мѣстечка* (331), *колодазь стоу(д)на або криница* (353), *вѣдро... або глекь, або збань* (356).

Творча нормативна робота перекладача виразно проявляється у тих випадках, коли одна глоса ніби доповнює чи уточнює іншу. Утворюється, таким чином, ряд синонімів. Це можуть бути слова з різних мов (грецької, старослов'янської, чеської, польської, української та ін.) або слова-синоніми однієї мови. Так, наприклад, у Пересопницькому Євангелії грецьке слово *алекторь* ужите в тексті рукопису двічі і пояснене один раз спільнослов'янским *коурь*, поширеним у більшості старослов'янських перекладів, особливо старшого періоду[119]: *алекторь въз'гласи(т) коурь не запоє* (ПЄ, 112), а другий раз словами *когоуть і пѣвень: не въз'гласить алекторь не запоєть когоуть або пѣвень* (410 зв.). Слово *коурь*, крім того, вжите один раз в основному тексті і пояснене народнорозмовним *пѣвень*: *коурь запѣ(л)* або *пѣвень* (328). В основному тексті вжито також старослов'янське *патель* і пояснене спільнослов'янським *коурь: пател' въз'гласиль коурь запѣль* (116).

У словнику П. Беринди так пояснено старослов'янське *пѣтель*: чески и руски *когутъ*, волынски *пѣвень*, литовски, *петухъ* (Бер. Лекс., 1627, 104). Слово *когут* засвідчує також словник Л. Зизанія: *пѣте(л), когу(т), пѣве(н), петухъ* (Зиз. Лекс., 1596, 67). Закріпилася думка, що слово *когут* прийшло до нас, як і до польської мови, з мови чеської, поширилося в літературній польській мові та в сусідніх українських землях і побутувало поряд з українським *пѣвень*[120]. Маємо, отже, цілий ряд слів на позначення того самого поняття: *алекторь – коурь – пател' – пѣвень – когоуть*. Найуживанішими в старослов'янських текстах були *пател', коурь* або узвичаєне грецьке *алекторь*. Пересопницькі перекладачі уводять ще народнорозмовні слова *пѣвень* і *когоуть*. Можна думати, що вони, як і П. Беринда, розрізняли ці назви щодо територіального поширення, розуміючи, що слово *когут* відоме не на всій території України, а тому самостійно його у глосі не залишають, а підкріплюють загальновідомим *пѣвень*. Таким чином, у коло писемного вживання, більше того, до тексту конфесійного жанру втягуються слова, досі відомі лише в місцевих говірках.

Проникнення живомовної лексики в конфесійний стиль, не кажучи вже про живомовну фонетику й граматику, сприяло тому, що церковнослов'янську мову було зламано, народнорозмовна стихія запанувала в усьому українському письменстві. Тому від середини XVI ст. можна говорити про різностильову українську літературно-писемну мову. І хоча в майбутньому екстралінгвіс-

[119] *Львов А. С.* Очерки по лексике памятников старославянской письменности. – М., 1966. – С. 150–153.

[120] *Дзендзелівський Й. О.* Українсько-західнослов'янські лексичні паралелі. – К., 1969. – С. 77.

тичні чинники завадили остаточній перемозі народнорозмовної мови в конфесійному письменстві, в усіх інших писемних стилях вона панувала[121].

Отже, творці Пересопницького Євангелія залишили нащадкам унікальну рукописну книгу, пам'ятку мови та культури, яка не втратила цінності до сьогодні. Вона є свідченням того, що переклади конфесійних текстів – це невід'ємна частина писемної культури народу. В історії України ця традиція йде від Пересопницького Євангелія. Перекладацька діяльність українських книжників продовжувала, таким чином, кирило-мефодіївські традиції щодо розбудови національної церкви і оцінюється як подвижницька праця українських патріотів, котрі майже за століття до початку національно-визвольної війни 1648–1654 рр. виявили прагнення українського народу до відродження своєї мови і своєї духовної культури.

---

[121] *Чепіга І. П.* Взаємодія української і церковнослов'янської мов XVI століття (на матеріалах перекладів Євангелія) // ЗНТШ. – 1995. – Т. 229. – С. 286–287.

Л. А. Гнатенко

Письмо Пересопницького Євангелія та графіко-орфографічні особливості пам'ятки

Письмо Пересопницького Євангелія виконане на найвищому рівні писарського мистецтва, в його орнаментованій графіці чітко простежуються традиції волинської книжкової школи.

Згідно із записами в манускрипті, текст Євангелія писав Михайло Василієвич[1], син сяноцького протопопа, а керував роботою, можливо, й здійснив переклад пам'ятки, як зазначено на арк. 482, "*изь языка блъгарꙗского на мовоу роускоую*" (староукраїнську літературно-писемну) архімандрит Пересопницького монастиря Григорій[2].

Проведене дослідження письма Пересопницького Євангелія та графіко-орфографічних особливостей пам'ятки, а також кодикологічний та палеографічний аналізи записів показали, що писав пам'ятку, крім Михайла Василієвича, ще один писець, ім'я якого залишилося невідомим. Безпосередньо брав участь у створенні Євангелія і архімандрит Григорій[3].

Пересопницьке Євангеліє написане двома типами письма – уставом та півуставом з елементами скоропису. Текст пам'ятки умовно поділяється на дві частини, оскільки з арк. 155 зв. відбувається зміна в системі письма текстів, писаних уставом, на що першим звернув увагу О. Грузинський[4].

Уставом великим та вишуканим виконано основний текст пам'ятки, а також покажчики читань на полях аркушів. Цей тип письма – так званий новий український устав. Письмо чітке й акуратне, в ньому поєднана давня манера письма з новішою[5], в декорі відчувається південнослов'янський вплив[6].

---

[1] У статті ономастичні назви подаються за оригіналом.

[2] Див. записи на арк. 123 зв., 198 зв., 335, 442 зв., 481 зв.–482 зв.

[3] Див.: *Гнатенко Л.А.* Хто писав Пересопницьке Євангеліє 1556–1561 рр.? // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : Міжвід. наук. зб.– К., 2001.– Вип. 3. – С. 447–457.

[4] *Грузинский А.С.* Пересопницкое евангелие как памятник искусства эпохи Возрождения в Южной России в XVI в. // Искусство.– К., 1910.– № 1.– С. 45.

[5] *Житецкий П.* Описание Пересопницкой рукописи XVI в. с приложением текста Евангелия от Луки, выдержек из других евангелистов и 4-х страниц снимков.– К., 1876.– С. 4.

[6] *Чеміга І.П.* Національна святиня // Київ. старовина.– 1992. – № 4.– С. 9.

Над основним текстом пам'ятки, писаним першим типом письма – уставом, працювало два писці: Михайло Василієвич із Сянока та невідомий писець.

Михайло Василієвич почав писати пам'ятку в Дворецькому монастирі князів Жеславських (Заславських) при церкві Святої Трійці 15 серпня 1556 р. Тут він написав першу частину рукопису, від початку до арк. 155 зв. (приблизно до середини Євангелія від Марка). Далі роботу було припинено, а продовжено в Пересопницькому монастирі при церкві Різдва Богородиці, де й завершено 29 серпня 1561 р.[7]

У Пересопницькому монастирі над уставним текстом другої частини пам'ятки працювало вже два писці. З арк. 155 зв. пам'ятку продовжив писати інший писець. Ним виконано тексти на арк. 155 зв.–202 зв., 204–259 зв., 341–399 зв.[8] Михайло Василієвич написав тексти на арк. 260–339 зв., 399 зв.–442 зв., 444–481 зв.

У почерках обох писців літери великі, чітко виписані, широкі букви ритмічно чергуються з вузькими, яскраво виражене контрастне співвідношення між потовщеними головними літерами і дуже тонкими, майже волосяними додатковими штрихами, що надає їм особливого декоративного ефекту. Графічній виразності й естетичній привабливості письма сприяє й те, що знайдено помірний інтервал між рядками відносно висоти літер, а вся площа тексту має форму строго вивіреного прямокутника. Такі високі мистецькі якості письма Пересопницького Євангелія дали право сказати О. Грузинському, що рукопис не має собі рівних серед відомих йому рукописів і палеографічних альбомів: за красою, витонченістю і довершеністю малюнок письма не поступається орнаменту[9].

Чіткі зміни системи письма та почерку відбулися з арк. 155 зв. З цього аркуша змінюється і висота літер – з 6 мм на 7 мм. Це особливо помітно при порівняльному вивченні форм таких букв, як Є, Ж, З, О, Р, С, ѡ та ін.[10] Характер почерку в другій частині рукопису виділяється більшою стислістю і висотою. Букви писані вільно й розмашисто вгору і вниз. Почерк кутастий, готично-загострений[11].

Повністю змінилася сама система письма внаслідок іншого повороту кисті руки і письмового приладдя. Цього висновку свого часу дійшов О. Грузинський, провівши порівняльне дослідження накреслень букв. Нова система тримання пера, зауважував дослідник, відбилась майже на всіх буквах основ-

[7] Інформацію про монастирі див. у статті І. Чепіги "Пересопницьке Євангеліє – унікальна пам'ятка української мови", поданій до цього видання.

[8] Текст на арк. 243 зв.–259 зв., 341–399 зв. виконаний іншим пером та чорнилом трохи інакшого кольору.

[9] *Грузинский А.С.* Пересопницкое евангелие.– С. 44.

[10] Там же.– С. 45–46.

[11] *Грузинский А.С.* Палеографические и критические заметки о Пересопницком евангелии.– Спб., 1912.– С. 7.

ного почерку[12], при цьому він не стверджував, що в другій частині пам'ятки брав участь ще один писець[13].

Хоча почерки другої частини відрізняються від першої, загалом уся пам'ятка виконана в манері волинської школи письма.

У накресленні букв почерків двох писців другої частини Пересопницького Євангелія, як показало дослідження, наявні певні відмінності.

Почерк Михайла Василієвича в другій частині більш вишуканий, ніж почерк другого писця, деякі букви виведені витіювато, характерним є таке написання літер: 1) **Є широка** – двох накреслень: Є широка загострена донизу, нижня частина опущена під рядок, завершується волосинкою з перетинкою; Є широка кругла, писана в рядку. Перша графема вживається тільки на арк. 260–265 зв. у позиції на початку слова. 2) О – двох накреслень: О широка та о вузька. О широка переважно пишеться тоді, коли над нею стоїть діакритичний знак, в інших позиціях – о вузька. 3) Ѡ – з високою середньою частиною. 4) Ѧ – накресленням схожа до юса великого. Таке написання зрідка трапляється і в першій частині пам'ятки, наприклад, арк. 102: *пръсами кръмаци*^{м}. 5) З – двох накреслень: З кругла, стоїть в рядку; З загострена, з маленькою гострою голівкою, нижня частина опущена під рядок. Два варіанти використовуються паралельно, тільки на арк. 399 зв.–442 зв. вживається перше накреслення. 6) М – двох накреслень: М з середньою частиною, опущеною під рядок; М художньо виписана в рядку, паралельно з першим накресленням на арк. 260–262 зв., 399 зв.–442 зв. 7) Р – двох накреслень: Р з круглою голівкою, писана вся в рядку; Р з витягнутою голівкою, нижня частина опущена під рядок. Тільки перший варіант написання Р використаний на арк. 260–265 зв., з арк. 266 починає використовуватися другий варіант, а перший поступово майже зникає до арк. 339 зв., на наступних аркушах, писаних Михайлом, використовується перше накреслення, друге наявне лише зрідка. 8) Х – двох накреслень: Х маленька, в рядочку; Х середнього розміру, нижня частина опущена під рядок. Тільки перший варіант використовується на арк. 260–268 зв., 399 зв.–442 зв., з арк. 269 починає вживатися другий варіант накреслення, який домінує аж до арк. 339 зв. 9) Ч – з маленькою голівкою. 10) Щ – з прямою нижньою частиною.

У накресленнях букв Є широкої, Р, У, Ф, Ц, Щ нижні частини закінчуються дуже тонкими, майже волосяними розчерками пера, повернутими праворуч, у другого писця вони переважно відсутні.

Почерк другого писця менш витончений та більш розгонистий, йому притаманні такі написання букв: 1) **Є широка** – двох накреслень: Є широка загострена донизу, нижня частина опущена під рядок; Є широка кругла,

[12] Там же.– С. 9.

[13] *Грузинский А.С.* Пересопницкое евангелие.– С. 47; *Грузинский А.С.* Палеографические и критические заметки.– С. 7.

трохи опущена під рядок. Тільки перша графема вжита на арк. 155 зв.–175, іноді зустрічається на цих аркушах і друга графема, але в написаннях, де вже стоїть перша графема. Вживання двох графем спостерігається на арк. 175 –219 зв., 341–399 зв. Тільки друга графема пишеться на арк. 220–259 зв. 2) О – двох накреслень: О широка та о вузька. О широка пишеться, коли над нею стоїть діакритичний знак, в інших позиціях – о вузька. На арк. 155 зв.–175, 204–216 зв. вживається тільки о вузька. 3) Ѡ – з низькою середньою частиною. 4) Ѧ – звичайного накреслення. 5) З – двох накреслень: З кругла, часто нижня частина опущена під рядок; З загострена, з маленькою круглою голівкою, нижня частина опущена під рядок. 6) М – з середньою частиною, опущеною під рядок. 7) Р – з витягнутою голівкою, нижня частина опущена під рядок. 8) Х – середнього розміру, нижня частина опущена під рядок. 9) Ч – з голівкою середніх розмірів. 10) Щ – із загостреною нижньою частиною.

Графіко-орфографічні особливості основного тексту Пересопницького Євангелія, писаного уставом, відбивають узус староукраїнської конфесійної писемності середини XVI ст.[14] і є спільними для обох писців.

У графіці використані такі букви: на позначення голосних звуків – А, Є (широка), є (вузька), І, И, О (широка), о (вузька), ОУ, ѹ, Ѡ, Ъ, Ы, Ь, Ѣ, Ю, ꙗ, Ѫ, Ѧ, V; на позначення приголосних звуків – Б, В, Г, Д, Ж, S, З, К, Л, М, Н, П, Р, С, Т, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Щ, ѯ, Ѱ, ѳ, Ѵ.

Далі розглянемо узусні особливості основного тексту пам'ятки.

У системі голосних звуків, на відміну від приголосних, використовуються дублетні букви при передачі одного звука.

Звук А позначається буквою А на початку слів, після твердих приголосних, шиплячих та Ц: *авраамь* 21, *радовати* 205 зв., *вѣдали* 226; *почаль* 167 зв., *ѡдєр'жати* 363, *оуслыша*$^{\overline{л}}$ 28 зв.; *ѡц҃а* 43 зв., *винопійца* 53 зв., *ц҃рца* 269.

Буква Ѧ послідовно вживається за давньоукраїнською традицією після

---

[14] Див. праці: *Москаленко А.А., Терлецька В.М.* Український правопис (Бібліографія, матеріали на допомогу науковій та учбовій роботі).– О., 1971.– С. 57–64; *Чепіга І.П.* Деякі графіко-орфографічні особливості другого південнослов'янського впливу в Пересопницькому євангелії // Пам'ятки писемності східнослов'янськими мовами XI – XVIII ст.– К., 1995.– Вип. 2: Матеріали наукової конференції пам'яті Лідії Петрівни Жуковської.– С. 245–248; *Гнатенко Л.А.* Відбиття другого південнослов'янського впливу в правописному узусі українських пам'яток XVI ст. // Тези доп. наук.-практ. конф. "Писемні пам'ятки східнослов'янськими мовами XI–XVIII ст."– Київ–Слов'янськ, травень, 1993.– К. : Слов'янськ, 1993.– С. 77–81; *Гнатенко Л.А.* Графіко-орфографічні особливості староукраїнського узусу в правописі голосних конфесійних рукописних пам'яток останньої чверті XIV – першої чверті XVII ст. // Рукописна та книжкова спадщина України.– К., 1996.– Вип. 3.– С. 39–57; *Гнатенко Л.А.* Староукраїнський правопис останньої чверті XIV – першої чверті XVII ст. у зв'язку з проблемою другого південнослов'янського графіко-орфографічного впливу (Букви на позначення голосних звуків) : Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – К., 1997; *Гнатенко Л.А.* Середньоболгарські орфограми як засіб ідентифікації часу написання староукраїнських конфесійних пам'яток // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського.– К., 2000.– Вип. 3. – С. 266–277.

м'яких приголосних, проте зрідка в цій позиції трапляється і ꙗ: *цр҃ѧ* 21 зв., *помышлѧжщи*ˣ 124 зв., *кнѧзю 202 / в'зꙗв'ши 264 зв.*[15]

Йотація звука А позначається буквою ꙗ за давньоукраїнською традицією послідовно на початку слів: ꙗдѻша 72, ꙗв'лєнїа 211 зв., ꙗсно 337 зв. Букви Ѧ, ꙗ пишуться після голосних, іноді паралельно, проте значно переважають написання з Ѧ за південнослов'янською традицією: *ма*ᵀ*ѳєѧ* 3 – *ма*ᵀ*ѳєꙗ* 2, *мнѻгыѧ* 26 зв., *стоѧчи* 205, *живыѧ* 375; *бѻꙗл'сѧ* 65 зв., *боꙗлисѧ* 172, *пѻꙗв'ши* 431.

У пам'ятці відбилося нове правило, вироблене староукраїнською писемною практикою, – писати ꙗ на початку слів, а Ѧ після голосних та приголосних.

У позиції після голосних поширені середньоболгарські написання без йотації через А (вони домінують над Ѧ або вживаються паралельно): *бж҃їа хѻтєнїа* 15 зв., *пїа – пїѧ* 53 зв., *єѵ҃лїа* 2, 167 зв., *знамєнїа* 179 зв., 315 зв., *ѡчищєнїа* 336 зв.

Наявне в пам'ятці як правописна норма і південнослов'янське правило вживання -АА в займенниках, прикметниках, дієсловах у середині та в кінці слів, хоча для староукраїнської писемності ці форми були книжними: *в'сѧ бѻлѧщаа* 29 зв., *богатѧщаа* 209, *мир'наа* 339.

Іноді в Євангелії наявне написання ІѦ на місці ꙗ, яке здебільшого фіксується в словах неслов'янського походження: *дїаконы* 126, *дїавола* 221 зв., *исаїа* 466.

Звук Е після приголосних передається за традицією через є вузьку: *рєчєн'ноє* 63, *пєр'выи* 176, *цєсарєви* 430 зв.

Йотація звука Е позначається через Є широку на початку слів та після голосних, що є свідченням використання середньоболгарської орфограми, часом у цих позиціях пишеться і є вузька: *єдинь* 159 зв., *єлисавєть* 206 зв., *єѵ҃листѣ* 339; *мєн'шєє* 63, *блг҃овѣщєнїє* 208, *ѿпоущєнїє* 218 / *єго* 206 зв., *вєсєлїє* 205 зв.

Середньопередній звук И передається буквами Ы та И після приголосних (переважно між приголосними та в кінці слів), які було прийнято за давньоукраїнською традицією писати за етимологією, хоча трапляються написання і проти етимології, переважно після глухих та шиплячих: *соуд'ный* 54, *смирєныѧ* 209, *чистыми* 414 зв.; *ап҃лми* 337 зв., *зєм'ли* 337, *мир'наа* 339.

Після глухих Г, К, Х переважно пишеться буква Ы: *грєхы* 129 зв., *оучн҃икы* 233 зв., *вѻрогы* 312 зв. Написання проти етимології букви И на місці Ы також засвідчуються в пам'ятці: *правєд'ники* 46, *загиноуть* 231 зв., *дол'ж'ники* 244.

Буква И після шиплячих та Ц наявна постійно, коли за нею йде приголосна або в кінці рядка: *ѿ лживы*ˣ 16, *кричачи* 226, *написавши*ˣ 18 зв.,

[15] Далі, при ілюстраціях, кінець рядків позначається похилою рискою, а написання з відхиленням від узусу подаються через тире.

мОлащих'сѧ 205, *оучєници* 30, *слоужєб'ници* 254 зв. Зрідка наявні не етимологічні написання букви Ы на місці И після шиплячих і одинично після Ц, які в староукраїнських конфесійних пам'ятках стали вживатися з кінця XV ст.: *жыт'ницоу* 62 зв., *прОдающы*^{м} 105 зв., *м*^{с}*цы*^{и} *шєсть* 224 зв., *лєжєчый* 435 зв.

Після приголосних у кінці рядків за давньоукраїнським правописом пишеться Ї (і) (в давніх пам'ятках її використовували, якщо не вистачало місця в кінці рядка для букви И): *рєкоучї/* 116 зв., *прї/вѧзаноє* 170, *прї/йти* 365 зв.

Іноді можна зустріти букву Ї перед голосними та Й, не закріплену в цих позиціях у правописі пам'ятки, вжиту за середньоболгарською орфографією: *бж҃їихь* 28, *иньшїй* 86, *ар'хиєрєй – ар'хїєрєѡва* 190.

Буква V наявна в пам'ятці спорадично: *в' чрєвѣ кѵтовѣ* 58 зв., *сѵмиѡнь* 214 зв., *моѵсїй* 312, *лѵ*^{т}*р'* 469 зв. У ранніх давньоукраїнських пам'ятках вона зрідка використовувалася для передачі звука і, а з XIV ст. почала вживатися на позначення середньопереднього звука И в іншомовних словах, переважно грецьких.

Звук і передається буквами Ї (і) та И: буква Ї (і) вживається, як і в давньоукраїнських пам'ятках, на початку власних назв іншомовного походження (в словах грецького походження грецьке ει передавалося через Ї[16]), в інших випадках писалася буква И: *їс* 82 зв., *їѡр'даньской* 218, *їюдєйскыхь* 229; *избавлєнїє* 88 зв., *идє*^{т} 205 зв., *изыасниль* 338.

Буква Ї (і) пишеться перед голосними та Й послідовно за правописною нормою середньоболгарських текстів, ця норма в XVI ст. була закріплена узусом: *бл҃гОвОлєнїє* 54 зв., *з'намєнїа* 156 зв., *въплощєнїи* 337; хоча зрідка можна зустріти і И, напр.: *м'ноѕии* 205 зв.

Буква Ѣ вживається після приголосних майже послідовно на місці етимологічного Ѣ у наголошених складах: *хотѣль* 210, *оувѣрив'ши* 246 зв., *кнѧѕѣ* 325 зв.

Йотація звука і передається буквою И з діакритичним знаком. На початку слів послідовно наявна буква И зі спіритусом: *и̓м'* 18, *и̓хь* 155 зв., *и̓мь* 206 зв. На початку слів та після голосних у середині слів над И пишеться спіритус із варією: *ты*^{х} *которыи и҃лї* 67, которы҃и *боудоу*^{т} 180 зв.–181, *заповѣди мои҃* 413. Такі написання послідовно використовуються саме в другій частині пам'ятки. А коли буква И стоїть у кінці слів, над нею ставиться варія: *боудоуть пръвїѝ послѣднїѝ, а послѣднїѝ пєр'вїѝ* 167 зв.

Звук О передається за давньоукраїнською традицією: букви Ѡ або О широка вживаються на початку слів та складів, а о вузька – після приголос-

[16] *Огієнко І.* Новочасний церковнослов'янський правопис: Історичний нарис з палеографії та палеотипії (З семінару церковнослов'янської мови Православного Богословського Відділу Варшавського університету).– Варшава, 1926.– С. 11.

них. На початку слів у першій частині пам'ятки пишеться буква О широка, але часто зустрічається і ѡ: *Ѻдѣанїа* 102, *Ѻчицонь – за ѡчицєⷮєⷯ* 132 зв.; у другій частині пам'ятки використовується виключно буква ѡ: *ѡкоупоуючи* 159, *ѡставлєна* 298 зв., *ѡбⷩновлєⷮⷯа* 479 зв.

Після голосних пишеться буква ѡ (у першій частині пам'ятки спорадично вживана і О широка: *алⷩѳєѺвь* 48 зв., *анⷩдрєѺвь* 131 зв.), особливо в словах грецького походження або запозичених за грецьким посередництвом: *оу виѡлєѡмѣ* 25, *фарисєѡвє* 297, *лєѡнь* 381.

Особливістю правопису пам'ятки, яку з часом спостерігаємо і в стародруках останньої чверті XVI ст., є послідовне використання букви О широкої (як і Є широкої) після приголосних, коли над нею стоїть у середині слів оксія та в кінці слів – варія (в односкладових словах пишеться кендема: *оубѺ* 17 зв., *пѺ, дѺ* 194), в інших позиціях – о вузька: *в кѺротⷩкости* 17 зв., *мнѺгоє* 25, *кѺторогѺ* 357 зв. Іноді трапляються написання з ѡ, напр.: *рѡствоу* 207, *тѡгⷩды* 208.

Перед виносними буквами вживаються ѡ та О широка: *прⷭ̄ркѡᴹ* 25, *потѡᴹ* 152, *фарисєѡᴹ* 376; *ирѺᴰ* 25 зв., *дѺᴹ* 301 зв., *ѡ соубѺᵀ* 476 зв.

Написання з ѡ наявне в лігатурі ѿ у словах, які починаються з префікса ОТ-, і в прийменнику ОТ (трапляються і написання через ѡТ): *ѿдай* 34, *ѿишⷩлї* 175, *ѿповидѣли* 427 зв., *ѿ людїй* 91 зв.

При збігові двох О спостерігається тенденція до вживання різних букв – О та ѡ: *Ѻ ѡкаанїи* 14 зв., *ѡ Ѻкаанїи* 200, *ѡ Ѻслати* 335.

У правопису пам'ятки використовується і буква О "очна", яка має різні графемні вираження. Здавна в давньоукраїнських писемних пам'ятках наявна О "очна" з крапкою всередині. Така графема використовується в рукописах протягом вживання уставу та півуставу. Особливо часто пишеться О "очна" в слові око. У досліджуваній пам'ятці вона вживається з однією крапкою всередині (в слові *око* в формах однини): *ѳко* 32 зв., *ѳкѺмь* 127, вь *ѳкоу* 237 зв., *въ ѳцѣ твѳємь* 38 зв.; та з двома крапками всередині (в формах двоїни лексеми *око*): *Ѻбѣ ѳцѣ* 79 зв., *ѳчи* 113, *ѳчима* 234 зв. Коли мова йде про два предмети, вживаються дві букви О широкі, в які вписано по одній крапці. Такі написання більш поширені в другій частині пам'ятки: *ѲѲчи* 187 зв., *ѲѲчєй* 47 зв., *ѲѲчима* 405.

У пам'ятці використовуються Ъ, Ь для позначення звуків О, Є з сильних редукованих, що є відбиттям другого південнослов'янського графіко-орфографічного впливу. Написання Ъ на місці О засвідчуються в префіксах та в середині слів: *съшєствїє* 5 зв., *въплощєнїи* 337, *дивъвалисѧ* 144, *възⷩдъхⷩновьши* 156 зв.; Ь на місці Є фіксується в середині слів: *чл̄чьскыи* 45, *сцєпичьскѺмоу* 205, *прⷭ̄ѻрчьскыѧ* 271 зв.

Під дією другого південнослов'янського графіко-орфографічного впливу в правописі староукраїнських конфесійних пам'яток з XV ст. поширю-

ються написання **РЪ, ЛЪ, РЬ, ЛЬ** на місці давньоукраїнських **ЪР, ЪЛ, ЬР, ЬЛ**, які в пам'ятках XIII – XIV ст. послідовно передавалися через **ОР, ОЛ, ЕР, ЕЛ**.

У Пересопницькому Євангелії **ОР, ОЛ** передаються через **РЪ, ЛЪ, ЕР** – через **РЪ**, передача **ЕЛ** через **ЛЬ** не зафіксована: *вытръгоуючи* 62 зв., *тръговцомь* 172, *тръжищє*^{х} 312; *блъшє* 39, *стлъпь* 174, *влъны* 366; *на връхоу* 31, *тръпѣти* 158, *ѡдръжаль* 336 зв.

Звук **У** передається через диграф **ОУ** на початку слів, після голосних та твердих приголосних: *оусты* 15 зв., *оучитєл'ми* 216 зв., *оуздоровиль* 405; *іоудоу* 21, *іоудєйского* 204 зв., *наоукы* 336; *доушоу* 51, *братоу* 237 зв., *каж'домоу* 432.

Буква **ȣ** пишеться переважно в кінці рядків і має давнє накреслення: *въ ıамȣ* 69 зв., *слоугȣ* 290, *бȣдоучи* 371 зв.

Йотований **У** за давньоукраїнською традицією передається буквою **Ю** на початку слів, після голосних та м'яких приголосних: *юнѻша* 84, *юнѻшоу* 196 зв., *южь* 206 зв.; *цѣломѫдрїю* 16 зв., *ѿповѣдаючи* 206, *наполнєноую* 422 зв.; *о гл҃ющи*^{х} 14, *оучитєлю* 256 зв., *мов'лю* 420 зв.

При передачі звука **У** та його йотації в пам'ятці фіксується буква **Ѫ**, що є виявом другого південнослов'янського впливу. Вона поширена лише в першій частині пам'ятки і передає звук **У** між приголосними та в кінці слів, **У** йотований – після голосних, проте традиційні написання значно переважають: *гѻлѫби* 16 зв., *въспомѧнѫли* 18, *жєнѫ* 33 зв.; *ѡбѣщаважщє* 16 зв., *братїѫ* 21, *тобоѫ* 53; у другій частині пам'ятки вона трапляється зрідка.

Зникнення букви **Ѫ** у другій частині пам'ятки першим відзначив П. Житецький, вивчаючи систему графіки[17]. На це звертає увагу і сучасний дослідник пам'ятки І. Чепіга[18].

Вилучення з правопису пам'ятки букви **Ѫ** є виявленням розуміння староукраїнськими книжниками штучності використання цієї букви, яка не має фонетичного значення.

Звук **йот**, який займає проміжне становище між голосними та приголосними, передається буквою **Й** (тобто **И** з діакритичним знаком).

Буква **Й** вживається в давньоукраїнській орфографії ще з кінця XIII ст., вона не мала такого накреслення, як сучасна. Писарі використовували букву **И**, а для того, щоб показати, що вона позначає **йот**, над нею ставили спіритус із варією (ˆ), причому спіритус міг бути різної конфігурації (ˆ, ˈ, ˑ і т.д.), приблизно з XVI ст. над **И** пишеться переважно тільки спіритус, який ми вживаємо й тепер.

У Пересопницькому Євангелії **йот** чітко передається переважно в середині слів, менше в кінці, через букву **И** зі спіритусом, писаним зліва направо з хвостиком угору, схожий на сучасне накреслення: *истин'нѣйши*^{х} 18 зв.,

[17] *Житецкий П.* Указ. соч. – С. 24.

[18] *Чепіга І.П.* Пересопницьке євангеліє як джерело вивчення історичної фонетики української мови // Проблеми сучасної ареалогії.– К., 1994.– С. 82.

пОкайтє^{с} 130 зв., *кОторый* 386; *нєхай* 88 зв. – *нєхай* 88. Таке написання спіритуса переважно характерне тільки на позначення йота. Проте така форма спіритуса використана в першій третині першої частини пам'ятки і над Ж та ОУ (арк. 15 зв.–23 зв.) при передачі звука У йотованого, а також, як виняток, і над іншими буквами.

На початку слів над И ставиться спіритус із хвостиком донизу, а в кінці слів над И стоїть варія, як і при передачі через цю букву і в цих же позиціях інших звуків (напр., звука і та його йотації), що було пов'язане із узусним уживанням діакритичних знаків: *йдєшь* 27, *йшли* 66 зв., *йти* 353; *їωан'нь бг҃Ословнѣйшїй* 17 зв., *ан'дрєй рєкоучи* 179 зв., *ст҃ыхь страстєй* 424 зв.

У кінці рядків, зрідка в кінці слів, буква Й виноситься над рядок. Вона подається майже паралельно двома накресленнями – И, лежачою на боці, або двома скісними рисками: *на*^{и}*/дєна* 22 зв., божї``/ 28, казаль моѵси`` 165, слѣпы``/ 169 зв., цр҃ь жидов'скы^{и}/ 428.

У передачі приголосних дублетність букв не поширена.

В орфографії пам'ятки відбито передачу специфічної риси української мови – вимови фрикативного та проривного Г. У правопису приголосних Євангелія послідовно через букву Г передається фрикативний звук Г [h]: *гОлоуба* 130, *жад'ного* 210, *рОзогнаныи* 399. Передача проривного звука Г [g] в іншомовних словах сполученням КГ у пам'ятці зафіксована тільки в одному випадку в глосі: *на дикоую фикгоу* 303 зв.

Інтерес становлять писання Пересопницького Євангелія, в яких знайшов відбиття другий південнослов'янський графіко-орфографічний вплив, а також традиційні написання, підтримувані або відновлені цим впливом.

Сполучення ЖД поширене на місці Ж: *такождє* 16 зв., *пръворож'дєн'наго* 212 зв., *оутвръждаючи* 321, *рОждєнїи* 337 зв. Часто те саме слово має подвійне написання: *пОрождєнїа ıащОр'чина* 26 зв. – *пОрожєнїє ıащОричєє* 100, *рОжєство* 22 зв. – *рОждєства* 65 зв.

Вживання ГГ на позначення НГ використовуються постійно: *агг҃ль* 23, *агг҃лОвє* 176 зв., *агг҃лы* 436. Давньоукраїнське написання сполучення НГ засвідчене тільки один раз, як показав комп'ютерний аналіз графіки пам'ятки: *ан҃глО*^{м} 263.

Епентетичний Л послідовно вживаний після губних перед давніми голосними переднього ряду: *раслаблєн'наго* 4 зв., *покорьмлєнѧ* 254 зв., *застоуплєнѧ* 229 зв. Але: *любѧщи*^{х} 34 зв., 97 зв., *любѧть* 236, 312. Такі написання почали відновлюватися в староукраїнській писемності під дією другого південнослов'янського графіко-орфографічного впливу.

У Євангелії використані грецькі букви за правилами, виробленими староукраїнською орфографією під впливом південнослов'янської.

Буква V (іжиця) передає два звуки – приголосний В та голосний і. Вона вживається в іншомовних словах, переважно грецьких: *єѵ*^{г}*листω*^{м} 2, *єѵ*^{г}*листа* 209, *єѵрєи* 342 зв.

Букви Ф і θ передають звук Ф. Поширенішим є вживання букви Ф, проте часто наявні й написання з θ: *їωсафат'* 21 зв., *филипа* 234, *фарисєистѣ* 14 – *ѳарисєѻвє* 136 зв. У давніх пам'ятках (XI – XIII ст.) вони були закріплені за конкретною групою іншомовних слів, переважно грецьких, у залежності від того, з яким звуком (φ або θ) ці слова вимовлялися в мові-джерелі, але з часом така практика була втрачена.

Буква ѯ (ксі) в значенні КС вживається в іншомовних, переважно грецьких, словах: *до алєѯаньдрыи* 126, *въ алєѯан'дрїи* 446, *алєѯан'дрїйского* 452 зв.

Буква S стала знову використовуватися тільки під південнослов'янським впливом (у середньоболгарських текстах букви S і ʒ вживалися на позначення звука ДЗ або рідко З). У Пересопницькому Євангелії, як і в староукраїнських пам'ятках, наявна функціональна ідентичність літер З і S на позначення звука З: *пѣнєѕь* 32 зв., *ѕвѣз'ды* 181 зв., *скрѻѕѣ* 229 зв.; *на дорозѣ* 87, *розоумѣтє* 247 зв., *помазовала* 400.

Буква Ψ (псі) позначає звукосполучення ПС винятково в іншомовних словах, переважно грецьких. Такі написання зафіксовані тільки в Євангелії від Луки, з паралельним вживанням ПС: *въ ψаломьстѣи* 312 зв. – *в' псал'мѣхь* 334.

Написання Щ (Щ) на місці Ч були характерними тільки для окремих груп слів давньоукраїнської мови, які за традицією перейшли до староукраїнських пам'яток. У Пересопницькому Євангелії написання Щ замість Ч (із праслов'янських *tj, *kt перед голосним переднього ряду), підтримувані південнослов'янським впливом, спостерігаються, напр., в іменниках із *kt: *дъщєрїи* 209 зв., *дъщєрѧ* 215 зв. – *дѻч'ка* 338 зв.

Букви Ъ і Ь як буквені знаки (вони втратили своє звукове значення ще в XI ст.) послідовно вживаються в Євангелії. У пам'ятці за середньоболгарською орфографією Ъ пишеться на місці звучного голосного в прийменнику та префіксі, Ь – у кінці слова; за давньоукраїнською орфографічною традицією поміж двома приголосними ставиться Ь: *въ* 179 зв., 205, *нє сънизитисѧ* 3, *въстав'ши* 132; *дѻт'кноульсѧ* 76, *спочатькоу* 204 зв., *радовальсѧ* 383 зв.; *мѻвиль* 76, *арьхиєрєи* 217 зв., *соуть* 433. Проте в пам'ятці на місці Ъ, Ь при сполученні приголосних у будь-якій позиції в слові, крім кінця слова, перевага надається вживанню паєрка: *в'сє* 167, *ѿрєчєн'нымь* 285, *взапамѧтал'* 337.

У Пересопницькому Євангелії використаний орфографічний прийом скорочення слів, який передається такими засобами: титлами, скороченням слів через пропуск голосних букв, простим скороченням слів із винесенням букви над рядок та лігатурами.

Титли в пам'ятці вживані різних форм. Титла, яка має форму горизонтальної лінії, перекресленої посередині і загнутої з двох боків, ставиться над буквами-цифрами та над священними словами, скороченими через пропуск голосних букв: *і҃с* 41, *бж҃їю* 175 зв., *ст҃гѻ* 447 зв. Вона традиційно стоїть і над такими словами, як: *дн҃и* 155 зв., *чл҃чє* 323, *нн҃ѣ* 410.

Титли-букви використовуються при частковому скороченні слів, коли буква виноситься над рядок і зверху покривається титлою, яка має форму дуги. У Пересопницькому Євангелії традиційно використані слово-титла $^{\overset{\frown}{\text{с}}}$, он-титла $^{\overset{\frown}{\text{о}}}$, глагол-титла $^{\overset{\frown}{\text{г}}}$: *цр$^{\overset{\frown}{\text{с}}}$твО* 297, *тр$^{\overset{\frown}{\text{о}}}$ца* 5 зв., *жидовьскО$^{\overset{\frown}{\text{г}}}$* / 329. Виносяться з покриттям й інші букви, що є вже більш пізнім узусним утворенням (крім букв, які було прийнято не покривати титлою): *гла$^{\overset{\frown}{\text{в}}}$* 3 зв., *прО$^{\overset{\frown}{\text{к}}}$* 448, *прОповєда$^{\overset{\frown}{\text{л}}}$* 129 зв., *ко$^{\overset{\frown}{\text{н}}}$* 130, *кОнє$^{\overset{\frown}{\text{ц}}}$* 228, *на вє$^{\overset{\frown}{\text{ч}}}$р'ни* 3 зв., *ма$^{\overset{\frown}{\text{о}}}$* 124 та ін.

Послідовно використовується орфографічне правило для вживання добро-титли $^{\overset{\frown}{\text{д}}}$. Ця буква-титла поширилася під впливом сербських пам'яток, а не за грецьким зразком. Вона була введена до сербської орфографії Костянтином Костенецьким без покриття. У правопису Пересопницького Євангелія буква Д використовується зі збільшеною перекладинкою і квадратною голівкою в двох видах скорочень: 1) коли слово скорочується опущенням голосних літер, уживається добро-титла, тобто, як свого часу з цього приводу зауважував І. Огієнко[19], буква Д вживається не як виносна: *с$\widehat{\text{рд}}$ци* 32 зв., *$\widehat{\text{дв}}$ь* 232 зв., *праз$\widehat{\text{д}}$никомь вл$\widehat{\text{д}}$чии^{м}* 444; 2) коли слово скорочується тільки за допомогою винесення букви Д, яка ставиться над попередньою буквою: *виногра^{д}* 174, *напєрє^{д}* 312 зв., *боу^{д}тє* 421.

За староукраїнською писемною практикою в досліджуваній пам'ятці титлою також не покриваються букви Ж, З, М, Р, Т, Х: *рω^{ж} хв̄ымь* 21, *оу^{з}дрѣли* 143 зв., *прїатєлє^{м}* 430 зв., *дє^{р}жати* 416 зв., *постанови^{т}* 104 зв., *моуд'ры^{х}* 105. Надрядкові Ж, Т, Х пишуться без ніжок, а З, М, Р мають скорописне накреслення (Р – лежить на боці) і переважно вживаються в кінці рядків, речень, зачал, за винятком першої частини пам'ятки, в якій вони пишуться і в середині слів.

Поширене в Євангелії і винесення двох приголосних, в яких другою є буква Т, яка накресленням схожа до арабської цифри 7 і слугує титлоподібним покриттям для попередньої приголосної: *да$\widehat{\text{ст}}$* 16, *соу$\widehat{\text{вт}}$ѣ* 155 зв., *пѧ$\widehat{\text{кт}}$* 155 зв., *ω$\widehat{\text{нт}}$* 468 зв.

Виносяться також і деякі голосні букви: в середині рядків, це – буква О або дві ОО з покриттям титлою – *тр$^{\overset{\frown}{\text{о}}}$ца* 5 зв., *пр$^{\overset{\frown}{\text{о}}}$ркомь* 117 і *пр$^{\overset{\frown}{\text{оо}}}$ркомь* 211, *пр$^{\overset{\frown}{\text{о}}}$рчици* 198 зв. і *пр$^{\overset{\frown}{\text{оо}}}$рци* 63 зв., *пр$^{\overset{\frown}{\text{о}}}$ркь* 343; у кінці рядків, під впливом сербської орфографії, виноситься Ъ, але без покриття – *сп$^{\overset{\frown}{\text{с}}}$тл^{ъ}* / 20 зв., *сп^{ъ}/ш'но* 303 зв., *мн^{ъ}* / 385, 403. Виноситься і буква И при передачі йота, переважно в кінці рядків, менше в кінці слів, без покриття титлою: *в' та^{и}нгѣ* 35, *на^{и}/пръшаа* 177 зв., *вєлїкы^{и} пѧтокь* 433.

Виносяться над рядок і склади – в окремих випадках у середині слів і часто в кінці рядків: *сплоди^{ли}ль* 21, *оупО^{ло}/бимО* 281 зв., *стар'ши^{ми}* 122 зв., *оуби^{тѝ}* / 148, *єдино^{мѵ}* 105 зв. Титлою покриваються тільки склади з приголосною, яку було прийнято писати з покриттям.

---

[19] *Огієнко І.* Новочасний церковнослов'янський правопис.– С. 10.

Поширеним способом скорочення є лігатури.

Лігатури Ѿ (Ѡ+Т), Щ (Ш+Т) використовуються: Ѿ – у прийменниках і префіксах, а також на початку слів – *ѿ* 55 зв., *ѿповѣдѣли* 155 зв., *ѿц҃ь* 34 зв.; Щ – *ѡтрочищє*^{х} 13, *єщє* 157, *соборища* 273 зв. Лігатура ȣ (О+У) переважно наявна в кінці рядків: *мирȣ/* 31, *ємȣ/* 385, *свѣтȣ/* 426 зв., трапляється і написання лігатури з Ѡ замість О (Ѡ + У), переважно в Євангелії від Йоана – *ѿ/мр҃ли* 395, *ємѿ/* 400.

Коли виносяться приголосні, які стоять після голосного А перед У, то в цих випадках із двох голосних утворюється лігатура, навіть коли голосні належать до різних слів, – переважно У пишеться тільки з верхньою частиною, такого ж накреслення, як і V. Такі лігатури найчастіше використані в покажчиках читань та в Місяцеслові: АУ – *в гла*^{в}*у* 52, *ча*^{с}*у* 135, *на у*^{т}*р'* 5, *на v*^{т}*р'нї* 445. Поширені в цих текстах і лігатури ЛУ та ЛV: *в лу*^{ц} 13, *лу*^{к} 335 зв., *ѿ лv*^{к} 445; *на лv*^{т}*р* 5, *на лv*^{т}*р'* 446 зв., *на лv*^{т} 469.

Зустрічаються й інші лігатури, напр.: Ѣ (ТВ) – *ѡѣо/рив'ши* 24 зв.; Ѣ (ТИ) – *допоусѣ*^{л} 27.

У діакритичній системі Пересопницького Євангелія, крім розглянутих вище вживань паєрка та титл, використовуються знаки придиху (спіритуси), словесного наголосу (варія, оксія, камора) та кількості (кендема)[20].

Знаки придиху, які звично називаються спіритусами, – псіла (' – тонкий придих) та дасія (' – густий придих).

Псіла ставиться над голосними на початку слів та складів, а також над сполучниками і прийменниками: *а̓ и̓* 194 зв., *ѡ̓ни* 54 зв., *свои̓мь* 38 зв., *лариѡ̓на* 450. У цих позиціях вона також позначає йотацію голосних звуків: *ꙗ̓* 179 зв., *є̓го* 63, *ꙗ̓мы маю̓ть* 259 зв., *дроугоє̓* 387. Псіла пишеться і при передачі звука і над буквою І тільки на початку слів, в інших позиціях у слові вживаються подвійна оксія чи кендема (див. далі): *і̓ѡсифови* 22 зв., *о і̓он'нѣ* 124, *і̓рода* 204 зв.

Дасією (з хвостиком, піднятим догори) передається переважно тільки йот: *наймєн'шимь* 31 зв., *прийдоу* 179 зв., *сн҃ь чл҃кый* 404. Лише в першій частині пам'ятки дасія пишеться при позначенні звука У йотованого над Ж у позиції в середині слова: *бѣсноуӂщи*^{м}*сѧ* 13, *бєсѣдоуӂщоу* 15 зв., *замѣтаӂщихь* 29, та над ОУ на арк. 15 зв.–23 зв.: *ї̆оўдєи* 18, *ї̆оўдоу* 21, *ї̆оўдєискыи* 23 зв.

У пам'ятці послідовно наявні діакритичні знаки словесного наголосу та кількості, які вжиті штучно під впливом середньоболгарської орфографії

[20] Діакритична система пам'ятки була частково представлена І. Чепігою на науковій конференції 1995 р. (*Чепіга І.П.* Деякі графіко-орфографічні особливості.– С. 246–248), а також в роботі М. Кея, безпосередньо в передачі *йота* та *І йотованого* (*Kay Matthew.* New wine in old bottles: A non-Traditional Liturgical Language in Traditional Orthography // Die Welt der Slaven.– 1997.– [Bd.] 42.– S. 291–305).

(саме рукописи Євфиміївської редакції характеризуються строгим вживанням чотирьох надрядкових знаків: ´, ` , ̏ , ̂). Вони не позначають в пам'ятці фактичних наголосів[21]. На це звернув увагу ще І. Огієнко, аналізуючи роботу П. Житецького про Пересопницьке Євангеліє, в якій Житецький вважав, що проставлення наголосів у пам'ятці болгарське[22]. Проте, зауважував І. Огієнко, тут треба говорити не про наголос, а лише про зазначки[23].

Оксія ставиться на голосному першого складу, а варія на кінцевому голосному: *по́гоубитѝ* 51, *за́кричав'шѝ* 192, на *мѣ́с'цѝ* 365. Іноді оксія ставиться над голосним у кінці слова, коли наступне за ним односкладове слово закінчується голосною, напр., *се́ бо̂* 452 зв.

Камора ставиться переважно над односкладовими словами з наголошеним О, а також часто над А, Ѫ, Ѧ: *оубо̂* 16 зв., *бо̂* 28 зв., *што̂* 133 зв., *кто̂* 247; *да̂* 6 зв., *нѫ̂* 15 зв., *тѧ̂* 28, *мѧ̂* 368. Постійно вжита камора в новому односкладовому слові *мнѣ̂* 24, 233. В інших позиціях вона більш поширена в першій третині першої частини пам'ятки: *раждаєтсѧ̂* 24, *ѡтрочѧ̂* 25 зв., *соудоу̂* 32.

Кендема послідовно вживається над Ы в односкладових словах і часто в кінці слів: *бы̏* 19, *мы̏* 46, *вы̏* 376; съблаз'ны̏ 79, *валы̏* 186, *тогды̏* 397. Іноді в односкладових словах вона наявна над Ѧ: *тѧ̏*, 33, *длѧ̏* 41 зв. Кендема пишеться над клітиками *бѣ, се*: *бѣ̏* 15 зв., *се̏* 23 та в нових односкладових словах (і похідних) *два, три, зло* та ін.: *два̏* 17, *двѣ̏* 5, *три̏* 7 зв., *три̏ста* 400 зв., *зло̏* 33 зв., *зло̏дѣємь* 400 зв., а також над "звучним" Ъ: *тъ̏й* 17 зв., 125 зв., *съ̏й* 19.

Кендема також ставиться над буквою V: *мо̏ѵси* 15 зв., *до єгѷп'тоу* 24 зв., *єѷрєи* 342 зв. Вона пишеться і над буквою І в середині слів перед голосними та в кінці рядків у другій частині пам'ятки – спорадично до тексту Євангелія від Луки, а далі до кінця пам'ятки вже послідовно.

Знак ісо (поєднання спіритуса з оксією) послідовно використаний тільки над заголовними голосними буквами на початку сумаріїв та зачал: *Йноую* 62, *Й сталосѧ* 306, *Й іс̃* 376 зв. Він також вживається в слові *очі*, при подвоєнні ОО: *о̏очи* 404 зв., *о̏очима* 405.

У Пересопницькому Євангелії виявлено передачу графічними засобами української вимови йотації звука і – поєднанням над буквою И двох діакритичних знаків – спіритуса з варією: *тои͡ рѣчї* 82 зв., *ѡни и͡ли* 156, *роуки свои͡* 260.

У правопису двох писців є й відхилення від узусу. Простежимо ці відмінності у використанні графіко-орфографічних узусних та окремих правописних рис кожним із писців, ураховуючи й умовний поділ пам'ятки на дві частини, межею яких є арк. 155 зв.

При передачі звука А після шиплячих Михайло Василієвич лише в першій частині пам'ятки широко вживає букву Ѧ: *приᵀчѧ* 14 зв., *ѡтрочѧ* –

[21] *Чепіга І.П.* Пересопницьке євангеліє.– С. 83.

[22] *Житецкий П.* Указ. соч. – С. 5.

[23] *Огієнко І.* Українська літературна мова XVI ст. і український Крехівський апостол 1560-х рр.: Літературно-лінгвістична монографія.– Варшава, 1930.– С. 223.

ѡтрочатє 25 зв., *ваша* 83, *троучали* 115. Тут відбита південнослов'янська орфограма, яку українські пам'ятки знають з XV ст. З цим впливом, можливо, пов'язуються і написання букви А після Ц: *сѳ^{Д}мица* 3, *немоцами* 29 зв., *двадца^{Т}ма* 286 зв. Її вживання можна було б пояснити впливом живомовної м'якості Ц, проте в текстах другої частини пам'ятки, писаних Михайлом Василієвичем та другим писцем, вона не поширена. Не притаманні другому писцю і написання з А після шиплячих.

У передачі йотованого звука Е на початку слів та після голосних спостерігається цікава особливість, пов'язана безпосередньо з графікою писців та їхнім свідомим уживанням графемних варіантів букви в орфографічних позиціях. Так, Михайло Василієвич у першій частині пам'ятки вживає в обох позиціях Є широку круглої форми і пише її в рядку. У другій частині він вживає Є широку двох накреслень: Є широку круглої форми, яка стоїть у рядку, та Є широку, загострену донизу, нижня частина графеми опущена під рядок, завершується волосинкою з перетинкою. У вживанні цих двох графем спостерігається така особливість: Є загострена пишеться на початку слів, а після голосних – Є кругла на арк. 260–265 зв.; Є кругла пишеться як на початку слів, так і після голосних на арк. 266–339 зв., 399 зв.–442 зв., 444–481 зв. Другий писець також використовує дві графеми: тільки Є загострена пишеться на початку слів та після голосних на арк. 155 зв.–175; Є загострена пишеться на початку слів, а Є кругла після голосних на арк. 175 зв.–219 зв., 341–399 зв.; тільки Є кругла пишеться на початку слів та після голосних на арк. 220–259 зв.

При передачі звука О буквою О широкою Михайло Василієвич у першій частині пам'ятки використовує дві графеми: О велику круглу, посередині з перетинками – на початку слів (тільки в цій частині: *Околич'ны^{Х}* 150), після голосних та перед виносними буквами; О невелику витягнуту – після приголосних, у середині та в кінці слів, коли над нею стоїть оксія чи варія. У другій частині пам'ятки друга графема не вживається писцями, її місце зайняла перша графема, оскільки вона втратила своє становище на початку слів та після голосних, залишившись тільки в почерку Михайла Василієвича перед виносними буквами. Виняток становить графіка другого писця на арк. 155 зв.–175, 204–216 зв., на яких пишеться тільки о вузька.

Перед виносними буквами, переважно в орфографії Михайла Василієвича, в першій частині пам'ятки вживається буква Ѡ, хоча трапляється і О широка: *пєрѳ^{Д} свѣтѡ^{М}* 132, *прїахО^{М} – прїахѡ^{М}* 17, *ирО^{Д}* 25 зв.; у другій частині пам'ятки писцем перевага надається використанню О широкої: *їЄрар'хО^{М}* 478 зв. Другий писець рукопису переважно використовує в цій позиції букву Ѡ: *нарѡ^{Д}* 155 зв., *ѡ^{Н}* 377 зв.

Вживання за давньою традицією сполучення ѠТ поряд із Ѳ більш поширені в правопису Михайла Василієвича в першій частині пам'ятки до

арк. 78 зв., але зрідка зустрічаються і далі в написаннях обох писців: *ѡтрочатє* 25 зв., *ѡтроча* 162 зв., *ѡтворєныи* 346.

У графіці другого писця поряд з О "очною" зустрічається і О подвійна. Ця графема складена з двох половинок букви О широкої (накресленням схожа до ѡ), всередині ставиться одна чи дві крапки залежно від того, скільки предметів вона позначає. Вона вжита переважно тільки на арк. 155 зв.–175, при написанні слова око і похідних: *ѻкомь, ѻкѻ* 164, а також у формах двоїни цього іменника: *двѣ ѻцѣ* 164, *ѻчи* 157 зв., *ѻчима* 175.

У передачі звука У та його йотації цікавим є вживання букви Ѫ.

Проведений комп'ютерний аналіз графемного складу пам'ятки показав, що букву Ѫ широко використовує писець Михайло Василієвич у першій частині пам'ятки тільки на арк. 2–64 зв., наступний приклад наявний лише на арк. 102: *кръмѫщи*^{м}, а далі, до арк. 155 зв., ця графема зустрічається спорадично: *пѻсылаѫ* 129. У другій частині пам'ятки буква Ѫ трапилася в графіці обох писців лише близько 30-ти разів: *сѫ*^{б} 158 зв., 225 зв., 231, 233 зв., 240 зв., *всєѫ дш҃єѫ твоєѫ, всєѫ кр*^{ѣп}*стїѫ твѻєѫ* 177 зв., *нѫ* 274, 445 зв., 453, 475, сѫ 287, *ст҃ѫѧ, вєликѫѧ* 341, *бл҃гѻвѣствѫщє, исцѣлѧѫщє* 465 . Ці одиничні вживання букви Ѫ у другій частині пам'ятки можна кваліфікувати тільки як вплив болгарського протографа. Про це свідчать не тільки написання Ѫ на місці ОУ, Ю, а також і середньоболгарська орфограма – при збігові двох великих юсів (ѪѪ) другий юс великий замінювати юсом малим (ѪѦ): *ст҃ѫѧ, вєликѫѧ* 341, *въ гѻр'нѫѧ* 472 зв. (три випадки трапилися і в першій частині пам'ятки: *в ст҃ѫѧ* 3, *въ ст҃ѫѧ и вєликѫѧ* 3 зв.).

Пересопницьке Євангеліє писано саме в той період, коли на українських землях (із середини XVI ст.) у провідних скрипторіях намагалися уніфікувати графемний різнобій. Найперше це позначалося на системі передачі голосних звуків. У передачі приголосних не було такого графемного розгалуження, і тому в правописі писців немає суттєвих відмінностей.

У системі скорочень слів писці дотримуються узусних уживань. Проте в першій частині пам'ятки, писаній Михайлом Василієвичем, на відміну від другої частини, скорочення слів за допомогою винесення букв над рядок значно поширеніші, наприклад, виносні букви З, М, Р скорописного накреслення в середині слів: *пра*^{з}*никѡ*^{м} 3 зв., *из'гѻнихѡ*^{м} 40 зв., *кѻт*^{р}*оє* 140 зв.

У першій частині пам'ятки при скороченні священних слів через пропуск голосних букв Михайло Василієвич використовує титлу, накресленням схожу до добро-титли, яка пишеться з круглою голівкою і більш поширена на арк. 2–22 зв.: *ст҃гѻ* 2, *дх҃а* 22 зв., *хв҃а* 129. Графічно ця титла відрізняється від добро-титли та Д виносної, які пишуться з квадратною голівкою.

У діакритичній системі пам'ятки спостережені тільки деякі відмінності у вживанні писцями окремих знаків.

Спіритус накресленням, ідентичним до камори, пише в другій частині пам'ятки невідомий писець на арк. 155 зв.–156 зв. (з яких він починав

працювати над текстом Євангелія), але вже з арк. 157 він чітко вживає спіритус такого ж накреслення, як і Михайло Василієвич.

Варія ставиться на кінцевому голосному більш послідовно першим писцем, ніж другим.

Подвійна оксія та кендема пишуться над буквою І в середині слів перед голосними та в кінці рядків: у першій частині пам'ятки подвійна оксія послідовно використовується Михайлом Василієвичем: *сказанїю* 19, *дѣıанїа* 102, *видѣлї/* 61; у другій частині пам'ятки подвійна оксія та кендема змішано вживаються невідомим писцем з арк. 155 зв. та до початку тексту Євангелія від Луки: *знамєнїи – з'намєнїа* 156 зв.; кендема послідовно вживається обома писцями лише з Євангелія від Луки: *людїи* 241, *марїа* 393 зв., *оуз'дОровѧючї/* 253 зв.

Спіритус із варією різних накреслень ставиться над буквою И при передачі йотації звука і. У першій частині пам'ятки спіритус покривається варією, яка переважно має форму довгої загнутої риски і за накресленням майже схожа з покриттям над виносними буквами: *бєсѣдоує^т^ бытїи҃ хв҃ѣ* 18, *злОдѣи҃ пОдкоповаю^т^* 36 зв., *ты^х^ кОторыи и҃лї* 67. У другій частині пам'ятки в графіці обох писців варія має форму довгої прямої риски: *ѡни и҃ли* 156, *тыи҃ то в'сѣ рѣчи* 217, *роуки свои҃* 260. Таке позначення йотації послідовно використовується саме в другій частині пам'ятки.

Спорадично спіритус із варією наявний над займенником *я*. У першій частині пам'ятки Михайло Василієвич до арк. 55 вживає поряд зі спіритусом написання з варією у формі довгої загнутої риски: *ıа҃* 26 зв., 27, 55. Далі в пам'ятці писці використовують варію, яка має форму довгої прямої риски: *ıа҃* 107, 168 зв., 405. Проте такі написання фіксуються не послідовно, переважають майже паралельні вживання тільки зі спіритусом чи з варією, напр.: *ıа̀* 32 та *ıа̀* 342.

Знак ісо, крім послідовного вживання над заголовними голосними буквами на початку сумаріїв та зачал, Михайло Василієвич ставить в середині речення над початковим неприкритим голосним переважно на арк. 2–19: *є҃v^г^лїа, ıа҃ки^х^* 2, *й всѣмь* 3 зв., *оу҃читєлѧ* 16.

Камора, поряд із прийнятим уживанням над односкладовими словами з наголошеним О, а також над іншими буквами, більш широко вживана Михайлом Василієвичем в інших лексемах у першій третині першої частини пам'ятки: *зємл̂ѣ* 25 зв., *Одѣнѧ̂* 26, *из' вОды̂* 27.

Далі перейдемо до розгляду півуставних текстів.

Півуставом з елементами скоропису писані в Пересопницькому Євангелії тексти в рамках-заставках, сумарії[24], глоси[25] та Післямова. Півуставом зроблено й редакторську правку тексту та записи. Півуставні накреслення пам'ятки характерні для півуставу, яким користувалися староукраїнські книжники в середині XVI ст.

[24] *Сумарій* – короткий виклад змісту наступної глави.

[25] *Глоси* – українські лексичні відповідники до слів оригіналу.

Проведений порівняльний палеографічний та графіко-орфографічний аналіз півуставних текстів із уставними показав, що над півуставними текстами працювало двоє писців, а однотипність манери письма, притаманної кожному з них, зберігається від початку й до кінця пам'ятки. Проте в рукопису немає відомостей про те, хто писав ці тексти. Вважалося, що всі вони, як і основний текст пам'ятки, писані Михайлом Василієвичем.

Палеографічний аналіз записів 1556–1561 рр. також показав, що вони писані тими ж двома почерками, що й півуставні тексти. Ці записи писані від імені писця Михайла, проте він зробив тільки три з них, це підтвердив і кодикологічний та текстологічний їх розгляд.

У роботі над пам'яткою брав участь також архімандрит Григорій, імовірно другий почерк є саме його. Підтвердження цьому міститься в кінцевому колофонному записові Михайла Василієвича, в якому сказано, що Григорієм "*книгы чтыры єѵ҃листовє соу҃т оустроєны*" (арк. 481 зв.), а також, що він "*имєль любовь, и прилєжанїє къ бж҃ствнѻмоу писанїю*" (арк. 481 зв.), "*смирєн'ныи ар'химан'дрить Григорїє, имєль пил'ность и любовь к писанїю сєи книгы*" (арк. 482).

Дослідження півуставних текстів пам'ятки та записів дали можливість визначити ці тексти за почерками.

Так, Михайло Василієвич написав тексти в рамках-заставках на арк. 20 зв., 128 зв., 203 зв., 340 зв., Післямову на арк. 443–443 зв., а також записи на арк. 3, 476 зв., 481 зв.–482 зв. Почерк твердий, накреслення літер каліграфічне, відбиває характерні ознаки, притаманні для графіки уставних текстів, писаних Михайлом у першій та другій частинах пам'ятки. Проілюструємо це прикладом із запису, оскільки саме завдяки аналізу записів вдалося визначити тексти, писані Михайлом. У запису на арк. 3 є одна графіко-орфографічна особливість, яка характерна переважно для першої частини пам'ятки – при скороченні священних слів вжита титла, яка накресленням схожа на добро-титлу: *ст҃го*. Графіка колофонного кінцевого запису на арк. 481 зв.–482 зв. відбиває особливості тексту другої половини Євангелія від Йоана – витіювате написання букв М, П, букви Р, ОУ пишуться, не опускаючись під рядок, та ін.

Архімандрит Григорій написав сумарії, глоси, провів редакторську правку тексту (він на бічних полях побіжно подавав додаткові вкази та зробив записи в кінці кожного Євангелія на арк. 123 зв., 198 зв., 335, 442 зв. Вони писані одним почерком, накреслення букв нечіткі й тремтячі. Хоча записи зроблено від імені Михайла Василієвича, вони йому не належать. Про це свідчить почерк записів, відмінний від почерку запису на арк. 3 та колофонного запису, писаних каліграфічними літерами Михайлом Василієвичем у кінці книги, а також розбіжності в тексті записів щодо статусу писця, які навряд чи міг допустити сам писець: "*роукою многогрєш'наго раба* ...

имєнємь михайла василиєвича, Протопопы саноцко^{Г}" (арк. 123 зв.); "*роукою многогрєш'наго раба михайла*" (арк. 198 зв.); "*прєзь писара михайла василїєвича. зь санока*" (арк. 335); "*роукою михайла василїєвича протопопы саноцко*^{Г}" (арк. 442 зв.). У кінцевому колофонному запису Михайло Василієвич називає себе "*мнОгогрєшныи, слоуга, абО рабь бж҃їи Михаило Василїєвичь сн҃ь ПрОтопопы Саноцкого*" (арк. 482) і каже, що він "*тОго тыжь, и оучєнь*". У запису на арк. 442 зв. перекручено назву монастиря: "монастыра пръвосоп'никого", а в колофонному запису правильно передано церковний чин Григорія: "*архиман'дритомь Пєрєсопницкимь*", "*архиман'дрита ПєрєсопницкогО*" (арк. 481 зв., 482).

Графіко-орфографічний аналіз півуставних текстів пам'ятки та записів виявив відмінності в правописі Михайла Василієвича та архімандрита Григорія.

Тексти в рамках-заставках, Післямова та записи, писані Михайлом Василієвичем, характеризуються узусними особливостями, притаманними основному тексту Євангелія.

Тексти сумаріїв, писаних архімандритом Григорієм, мають суттєві відмінності від узусних уживань основного тексту пам'ятки, які переважно відбилися в правописі голосних. Не послідовно вживаються дублетні букви на позначення певного звука, використовуються орфограми як конфесійного, так і ділового письменства.

Так, у передачі звука А після м'яких приголосних (поряд із буквою ѧ, як було прийнято в конфесійних пам'ятках), часто зустрічається вживання букви ꙗ за узусом ділових пам'яток, в яких ця орфограма почала закріплюватися з середини XVI ст.[26]: *пѣнꙗзѣ* 89, *ко справцꙗмь* 170, *примовлꙗє*^{Т} 279. При передачі йотації звука А після голосних наявне паралельне вживання букв ѧ, ꙗ: ѧ – південнослов'янська орфограма, вживана в конфесійних текстах: *покоѧ* 48 зв., *своѧ* 52, *братїѧ* 136.; ꙗ – давньоукраїнська орфограма, використана в актовій писемності: *многыꙗ* 78 зв., *грѣш'наꙗ* 239, *посмѣꙗнь* 324.

При передачі йотації звука Е на початку слів та після голосних відсутня послідовність у використанні Є широкої та є вузької: *єѵ*^{Г}*листа* 174, *повєдає*^{Т} 26, *карає*^{Т} 266; *єго* 23, *повєдаєть* 23 зв., *камєнїємь* 387. Часто в цих позиціях, а також після приголосних при передачі звука Е зустрічається буква ε, як у правопису ділових пам'яток[27]: *повєдає*^{Т} 30, *въєханїє* 399, *трєтѧꙗ* 30. Букву ε вживає архімандрит Григорій і при редагуванні тексту, наприклад, вставляючи її на місце пропущеної є вузької: *ѿ* ^{ε}*врєи* 17 зв. (писець Михайло Василієвич на цьому ж аркуші пише: *ѿ єврєйска*), а також вписуючи на полі пропущену глосу: *єл'лины* 375.

---

[26] *Гнатенко Л.А.* Передача голосних звуків у староукраїнських ділових пам'ятках останньої чверті XIV – першої чверті XVII ст. // Східні слов'яни. Мова. Історія. Культура. За матеріалами пам'яток писемності XI – XVIII ст. : Зб. присвячений 90-річчю акад. Б.О. Рибакова.– К., 1999.– Вип. 3.– С. 154.

[27] Там само. – С. 155.

При передачі звука І в позиції перед голосними та Й за актовим узусом поширене вживання букви И поряд з і: *илиино* 75, *ночии* 221 зв., *пиан'ства* 313; *мт҃рїю* 23 зв., *сотворєнїи* 283, *възнєсєнїи* 417 зв.

При передачі звука У широко вживана буква ȣ, як і в діловій писемності (в основному тексті пам'ятки вона переважно пишеться в кінці рядків): *ȣздоровиль* 44 зв., *ȣчитєлєи* 308 – *оучитєлєвє* 371 зв., *боудȣть* 179, *гоᴾчичномȣ* 279. Не зафіксовано жодного випадку вживання букви Ѫ, яка в діловій писемності теж не використовувалася (якби сумарії писав Михайло Василієвич, то, ймовірно, в першій частині пам'ятки цю букву було б ужито, як в основному тексті).

У записах, що, на нашу думку, належать архімандритові Григорію, на відміну від записів Михайла Василієвича, спостерігаються ті ж правописні особливості, що і в сумаріях. Наприклад, уживання за узусом ділових пам'яток букви ꙗ після приголосних: *длꙗ читанꙗ* 442 зв.; є – у будь-якій позиції в слові: *лєта* 335, *василїєвича* 335, *по боᶻємь* 442 зв.; И – перед голосними: *василиєвича* 123 зв., *єѵᴦлии* 442 зв. та ін.

Отже, проведене дослідження письма Пересопницького Євангелія та графіко-орфографічних особливостей рукопису свідчить, що над текстом пам'ятки працювали архімандрит Пересопницького монастиря Григорій, писець Михайло Василієвич із Сянока та ще один писець, ім'я якого залишилося невідомим.

Правопис основного уставного тексту Пересопницького Євангелія, писаного Михайлом Василієвичем та невідомим писцем, а також півуставних текстів, писаних Михайлом, відбиваючи узусні особливості староукраїнських конфесійних пам'яток, є поєднанням давньоукраїнських, південнослов'янських та новітніх староукраїнських орфографічних норм. У першій частині пам'ятки більш уживані елементи правопису болгарського, кодифікованого патріархом Євфимієм Тирновським.

В орфографії півуставних текстів, писаних архімандритом Пересопницького монастиря Григорієм, уживаються, часто паралельно, орфограми як конфесійного, так і ділового письменства.

Л. А. Дубровіна, Л. А. Гнатенко

Археографічний та кодикологічний опис Пересопницького Євангелія

Пересопницьке Євангеліє – унікальна пам'ятка української мови та водночас усієї рукописно-книжної культури нашої держави, об'єкт особливої уваги палеографів, археографів та кодикологів, які вивчають історію рукописної книги, розвиток книжкової техніки, письма та мистецтва середньовіччя. Велике джерелознавче значення Євангелія пояснюється тим, що в умовах усталеної православною традицією анонімності при переписуванні релігійних кодексів це одна з небагатьох атрибутованих рукописних книг XVI ст. Наявність відомостей про місце написання рукопису (Волинь, Дворецький монастир князів Жеславських та Пересопницький монастир); його створювачів (архімандрита Пересопницького монастиря Григорія та писця Михайла Василієвича з Сянока); точні дати створення (15 серпня 1556 – 29 серпня 1561 рр.); імена жертводавців і покровителів (волинських князів: Парасковії, настоятельниці Дворецького монастиря, до прийняття постригу княгині Настасії Юріївни Жеславської-Гольшанської (Заславської-Ольшанської) та її зятя й дочки – князів Івана Федоровича та Євдокії Чертогизьких) – дозволяють вважати цей рукопис еталонним для визначення волинської рукописної школи XVI ст.[1] Атрибутованість Пересопницького Євангелія є важливим підґрунтям для встановлення походження анонімних рукописних книг цього періоду й вивчення рукописно-книжної культури того часу, зокрема, матеріалу та графіки письма й шрифту, оздоблення, системи рубрикації і структурування тексту, принципів формування блоку та організації сторінки, мистецтва книги тощо. Тому детальний археографічний та кодикологічний аналіз Євангелія не лише дає змогу уточнити відомості записів, скласти цілісне уявлення про походження цієї рукописної книги,

[1] Детальніше про історію створення Євангелія та дані про монастирі див. у статті *І. Чепіги* "Пересопницьке Євангеліє – унікальна пам'ятка української мови", поданій до цього видання, а також у записах рукопису на арк. 3, 123 зв., 198 зв., 335, 442 зв., 481 зв.–482 зв., які представлені в кінці опису.

але і є методичним інструментарієм для вивчення історії книги в Україні в цілому.

Структура запропонованого нами археографічного та кодикологічного опису Пересопницького Євангелія пояснюється деякими особливостями цієї пам'ятки, які мають важливе значення для української мови та культури. Важливість графіко-орфографічного аналізу письма визначила його виокремлення в спеціальну статтю[2].

Археографічний та кодикологічний опис Пересопницького Євангелія складається із зовнішнього кодикологічного опису; характеристики мови перекладу; відомостей про створювачів кодексу; структури та змісту тексту, а також історії кодексу, що включає записи та всі інші ознаки побутування книги, зокрема шифри та помітки. Додається література з питань опису рукописної книги.

Пересопницьке Євангеліє зберігається в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (м. Київ) під шифром: ф. I, № 15512. Це значна за обсягом книга на 482 пергаментних аркушах, в оправі, вагою 9 кг 300 г.

Зовнішній опис рукописної книги є спеціальним методом джерелознавчого аналізу, який використовується кодикологією та археографією для встановлення походження рукописної книги, її змісту та історії побутування.

Кількість аркушів і матеріал письма. Книга складається з 482 пергаментних аркушів розміром 380 х 240 мм, пронумерованих олівцем у правому нижньому куті (імовірно, в 1948 р.). Чисті арк. 1–1 зв., 19 зв., 20 (з пізнішим записом), 128, 203 та 340.

Пергамент двох видів: 1) на арк. 22–74 – білий тонкий, високої якості; 2) на інших арк. рукопису – жовтуватий цупкий.

Організація сторінки. Поле тексту: 255 х 145 мм (арк. 1–15), 280 х 145 (арк. 15 зв.–19), 275–278 х 145 мм (арк. 21 зв.–127, 129 зв.–203 зв., 204 зв.–339 зв., 341 зв.–442 зв.), 275 х 145 мм (арк. 443–481 зв.).

На всіх сторінках текст розміщений на 20 рядках. Покажчики читань – на полях. Сумарії та глоси вписані в текст і обведені рамкою.

Письмо. Пересопницьке Євангеліє писане різними *типами письма* – уставом та півуставом з елементами скоропису, притаманними для волинської книжкової писарської школи[3]. Для шрифту характерними є графічна виразність, декоративність і пропорційність, з використанням чітко виписаних літер розміром: для першої частини рукопису 6 х 6–8 мм, для другої – 7 х 7–9 мм; з витриманими відступами між рядками: для першої частини 7–8 мм, для другої – 8 мм.

---

[2] Див. статтю *Л. Гнатенко* "Письмо Пересопницького Євангелія та графіко-орфографічні особливості пам'ятки", яка публікується в цьому виданні.

[3] Там само.

На думку О. Грузинського, рукопис не має собі рівних за красою, витонченістю і довершеністю орнаменту письма[4].

Чорнило. Тексти пам'ятки писані чорнилом різних кольорів: темно-коричневим чорнилом на арк. 1–4 зв.; інтенсивно темно-коричневим чорнилом різних відтінків на арк. 5–481 зв. (з арк. 155 зв. – майже чорним). Сумарії та глоси писано темно-коричневим чорнилом. Передмова до Науки читання, заголовки Євангеліїв, тексти в рамках-заставках, номер першої глави та зачала на початку кожного Євангелія писано золотом по кіноварному ґрунті. Покажчики читань на полях зроблено кіновар'ю, арк. 1–243, 261 зв., 335–339 зв., 341–343, 380 зв.–482, та суриком, арк. 236, 243–259 зв., 260–263, 342 зв.–380, 412. Сигнатури зшитків писано інтенсивно темно-коричневим та темно-коричневим чорнилом. Редакторські правки середини XVI ст. зроблені темно-коричневим чорнилом, правки пізнішого часу – коричневим чорнилом.

Блок книги. Складається з 63 зшитків, переважно по вісім аркушів, але зустрічаються й зшитки з різною кількістю аркушів[5]. Сигнатури відповідають часу створення рукопису, розміщені традиційно в нижньому правому куті. Для кожного Євангелія починається нова сигнатура, виконана різними почерками, що відповідають почеркам рукопису.

І сигнатура: арк. 1–127 (від початку рукопису та до кінця Передмови Євангелія від Марка). Зшитків 17: I^7, II^8, III^5, IV^8–IX^8, X^6, XI^8–XII^8, XIII^6–XIV^6, XV^8–XVII^8. У першому зшитку арк. 1 є форзацом, останній аркуш зрізано. Зшиток 17-й завершується арк. 126. На арк. 127 розміщено кінець Передмови до Євангелія від Марка, внизу аркуша писцем проставлено номер сигнатури зшитка 18-го. Проте цей аркуш є складовою частиною першого зшитка Євангелія від Марка, на останньому аркуші якого писцем проставлено номер сигнатури $\bar{a}$. Сигнатура виконана одним почерком. Вона знаходиться на останньому аркуші зшитків I, IV; на першому аркуші зшитка III; на першому й останньому аркушах зшитків II, V–XVII.

II сигнатура: арк. 128–203 (від початку тексту Євангелія від Марка та до кінця Передмови Євангелія від Луки). Зшитків 11: I^5, II^6, III^8–X^8, XI^2. Про перший зшиток див. вище, в поясненнях до останнього зшитка I сигнатури. Зшиток XI складений з одного суцільного аркуша, на ньому розміщені кінець Передмови до Євангелія від Луки та мініатюра апостола

[4] *Грузинский А.С.* Пересопницкое евангелие как памятник искусства эпохи Возрождения в Южной России в XVI в. // Искусство.– К., 1910.– № 1.– С. 44.

[5] Деякі дослідники з цього приводу міркували, що нібито різну кількість аркушів можна пояснити тим, що аркуші зрізувалися, коли писець робив помилки (напр., *Думитрашко Н.* Замечательная рукопись Полтавской семинарии – Пересопницкое евангелие.– Полтава, 1874.– С. 4–5). Але, на нашу думку, давніми книжниками не дуже зверталася увага на різну кількість аркушів у зошитах, коли матеріалом письма слугував пергамент.

Луки. Сигнатура двох почерків: на зшитках I–IV – тим же почерком, що і сигнатура Євангелія від Матвія; іншим – на V–X (з арк. 154). Вона знаходиться на останньому аркуші зшитка I, на першому аркуші зшитків II–X, відсутня на XI.

III сигнатура: арк. 204–339 (від початку тексту Євангелія від Луки та до кінця Передмови Євангелія від Йоана). Зшитків 17 по вісім арк. Сигнатура трьох почерків, кіновар'ю зроблена на зшитку IV: на II–IV – тим же почерком, що і текст Євангелія від Луки на цих аркушах; на V–IX (з арк. 236) – тим же почерком, що і сигнатура зшитків V–X Євангелія від Марка; на зшитках X–XVII (з арк. 276) – тим же почерком, що і сигнатура Євангелія від Матвія. Вона знаходиться на останньому аркуші зшитка I, на першому аркуші зшитків II, III, V–XVII, на першому й останньому аркушах зшитка IV.

IV сигнатура: арк. 340–482 (від початку тексту Євангелія від Йоана та до кінця пам'ятки). Зшитків 18: I^8–XII^8, XIII^6, XIV^8–XVII^8, XVIII^9. Зроблена одним почерком, тим же почерком, що і сигнатура Євангелія від Матвія. Вона знаходиться на останньому аркуші зшитка I, на першому аркуші зшитків II–XVIII.

Оздоблення Пересопницького Євангелія сучасне рукопису, поєднує різні техніки, стилі, засоби прикрашення рукописних книг і виконувалося, очевидно, двома анонімними майстрами: професійним ілюмінатором книги та менш досвідченим оздоблювачем.

Орнамент Пересопницького Євангелія та його стильові особливості спеціально вивчали О. Грузинський, Г. Павлуцький та Я. Запаско[6]. Найбільший внесок у вивчення мистецтва цієї книги зроблений Я. Запаском, який уважає її перлиною українського книжкового мистецтва XVI ст. Він особливо відзначає високий рівень мініатюр, виконаних у традиціях іконописної школи того часу, а також оригінальність плетінчастої та рослинної орнаментики рукопису, яка, зберігаючи певну єдність з мистецтвом Відродження, має яскраво виражений характер українського книжкового мистецтва, тісно пов'язаного зі східнослов'янськими традиціями.

Рукопис прикрашають 4 високохудожні мініатюри євангелістів, які відкривають усі чотири Євангелія і, за правилами оформлення, розміщені на лівосторонньому боці (повній сторінці) розвороту аркушів перед текстом: арк. 20 зв. – євангеліст Матвій (у кінці заставки вказаний рік написання –

[6] *Грузинский А.С.* Пересопницкое евангелие.– С. 8–43; *Грузинский А.С.* Палеографические и критические заметки о Пересопницком евангелии.– Спб., 1912; *Павлуцкий Г.* Орнамент Пересопницкой рукописи // Искусство.– 1911.– № 2.– С. 83–92; *Запаско Я.П.* Орнаментальне оформлення української рукописної книги.– К., 1960. – С. 6, 14, 63, 71, 78–84; *Запаско Я.П.* Перлина книжкового мистецтва // Пам'ятки України, 1986.– № 3.– С. 24–25; *Запаско Я.П.* Мистецтво української рукописної книги.– Л., 1993.– С. 9, 14, 19, 26, 31, 75; *Запаско Я.П.* Українська рукописна книга.– Л., 1995. – С. 85–89, 354–363.

дфиs (1556); арк. 128 зв. – євангеліст Марко; арк. 203 зв. – євангеліст Лука; арк. 340 зв. – євангеліст Йоан з учнем, біля якого написано: "Профо(р)". Мініатюри виконані на грунті клейовими різнобарвними фарбами на золотому суцільному тлі. Під кожною мініатюрою вміщено текст в орнаментальній рамці – коротка анотація з відомостями про євангеліста та вказівкою на те, скільки в цьому Євангелії глав, зачал, стихів. Мініатюри обрамлені широкими бордюрними рамками з рослинним орнаментом. Такі ж рамки обрамляють початок тексту кожного Євангелія на правостороннього аркуші розвороту арк. 21, 129, 204, 341 – у пропорції до лівостороннього, що обрамляє мініатюру. На цих аркушах вгорі є віньєтка, заголовок, виконаний в'яззю золотавою фарбою, та великий різнобарвний декорований ініціал у рамці. Усі 8 бордюрних рамок композиційно виконані в єдиному стилі рослинної орнаментики, який містить риси української флори, що є, на думку Я. Запаска, оригінальним вирішенням художника, котрий поєднав західноєвропейські та місцеві традиції[7]. Рослинні форми місцевої флори відзначив як особливість оздоблення рукопису П. Житецький[8].

Рукопис багатий на численні заставки, ініціали, орнаментації записів, колофонів, кінцівок, рубрикаційних і пунктуаційних знаків та інші прикраси. Зустрічаються контурні прості малюнки, елементи та мотиви зооморфного, антропоморфного і сюжетного орнаментів. Декоративним можна вважати й рукописний шрифт письма. Основна орнаментальна лінія – рослинні мотиви: в обрамленнях навколо зображень євангелістів, на початкових сторінках кожного Євангелія, в заставках, кінцівках, частково вкраплена в окремі ініціали[9].

Заставок у пам'ятці 14, вони відкривають книгу, кожне Євангеліє, Передмови до них та покажчики чорнописаних глав, Післямову до книги, Місяцеслов та його частини.

Заставки декількох видів, у залежності від рубрикаційного значення (розділу, підрозділу, покажчиків):

I. Великі заставки балканського типу відкривають книгу та кожне Євангеліє, арк. 2, 21, 129, 204, 341. Вони різнобарвні, характеризуються плетінчастим орнаментом, виконані акварельними фарбами й золотом. Ще дві заставки, але менш вишукано виписані без використання золота, відкривають Передмову до Євангелія від Матвія та покажчик читань на свята, арк. 15 зв. та 473.

---

[7] Див. детальніше про стиль оздоблення рамок-заставок у згаданих вище працях Я.П. Запаска.

[8] *Житецкий П.И.* Текст Евангелия Луки из Пересопницкой рукописи // Тр. III Археол. съезда в Киеве.– К., 1878.– Т. 2.– С. 56.

[9] Я. Запаском помічено, що стилістично м'яка рельефність мотивів споріднює їх із декоративними оздобленнями львівських архітектурних споруд другої половини XVI ст. (*Запаско Я.П.* Орнаментальне оформлення.– С. 82).

Дві останні заставки та заставка на арк. 2[10] оздоблені стилізованими квітами. Використання заставок цього типу є загальною традицією східнослов'янської книги XIV–XVI ст., що мала за протографічні зразки рукописи болгарського і сербського походження. Як показує дослідження письма, протограф Пересопницького Євангелія також писаний за нормами середньоболгарського правопису[11].

II. Заставки малі плетінчасті, переважно з рослинними елементами: 1) різнобарвні – відкривають Науку читання, Передмови до Євангеліїв від Марка та Луки, Місяцеслов, арк. 3 зв. (з тератологічними елементами), 125, 201 зв. (без рослинних елементів), 444; 2) кіноварні – відкривають покажчик чорнописаних глав до Євангелія від Матвія, Передмову до Євангелія від Йоана та покажчики читань, арк. 13, 336 та 473 зв. (дві останні з тератологічними елементами).

III. Заставки прості, смужкоподібні: 1) різнобарвні – відкривають Післямову та кінцевий колофонний запис, арк. 443 та 481 зв.; 2) кіноварні – на початку покажчика чорнописаних глав до Євангелія від Йоана та покажчика читань, арк. 335 та 480.

Заголовки Передмови Науки читання та чотирьох Євангеліїв виконані золотом на кіноварному ґрунті, перший рядок великими літерами з елементами простої в'язі. Заголовки Науки читання, покажчиків чорнописаних глав, Передмов до Євангеліїв, Післямови, Місяцеслова та заголовки місяців виконані кіновар'ю, перший рядок великими літерами з елементами простої в'язі.

Кінцівки текстів різних типів:

I. Плетінчасті – Передмови Науки читання та в кінці Науки читання, арк. 3, 12 зв., виконані кіновар'ю.

II. Прямокутні – покажчика чорнописаних глав та Передмови до Євангелія від Матвія, тексту Євангелія від Марка, арк. 15 (з боків кінцівка оздоблена візерунком), 19, 198, писані чорнилом, останній рядок оздоблений ромбами, виконаними чорнилом або кіновар'ю.

III. Конусні, писані чорнилом. Одноконусні – Передмови та тексту Євангелія від Луки, арк. 335 (з боків кіноварні рослинні візерунки); Євангелія від Йоана, арк. 442 зв. (з боків гарно виписані різнобарвні стилізовані квіти);

[10] О. Грузинський, досліджуючи художнє оздоблення пам'ятки, вказував на те, що така сама заставка є на першому аркуші Патерика Печерського 1554 р., рукопису з бібліотеки Києво-Печерської лаври (*Грузинский А.С.* Пересопницкое евангелие.– С. 9). Проте це твердження вченого виявилося неточним. Проведене нами зіставлення двох заставок виявило, що заставка в Патерику Печерському (1553–1554 рр., зберігається в Інституті рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського під шифром: ф. 306 (Зібрання бібліотеки Києво-Печерської лаври), № 386 п/157) зовсім інша, проте обидві заставки різних рукописів виконані в одному балканському стилі, виписані різнобарвними та золотавою фарбами, з використанням українських народних декоративних елементів.

[11] Я. Запаско для цих заставок вживає термін "плетінчастий стиль" (*Запаско Я.П.* Мистецтво української рукописної книги.– С. 36).

покажчика читань, арк. 481. Двоконусні – Передмов до Євангеліїв від Йоана та Луки, арк. 202 зв. (завершує малюнок стилізованої вази) та арк. 339 (перший конус завершує кіноварний малюнок стилізованої квітки, другий – численні ромби, виконані чорнилом).

IV. Чашоподібні – Післямови, арк. 443 зв., писані чорнилом, прикрашені кіноварним малюнком людської голови, різнобарвними плетінчастою смужкою, віньєткою та рослинними візерунками; у кінці деяких місяців у Місяцеслові, арк. 451, 454 зв., 457 зв., 462, 463 зв., 466 зв. (іноді оздоблені й чорнильними ромбами); в кінці запису писця, арк. 482 зв., писані чорнилом, прикрашені різнобарвними стилізованими вазою з квітами, віньєткою та квітами.

V. Кінцівки читань чорнописаних глав, зачал писані кіновар'ю або суриком.

Ініціали різних типів:

I. Великі плетінчасті балканського типу, різнобарвні, вписані в рамку – на початку Передмови до Науки читання (фон голубий, обведений золотом); на початку Євангеліїв ініціали вписані в рамку із золотим фоном; на початку глав – у рамку різних за кольором фонів. Є також великі плетінчасті ініціали з тератологічними елементами на арк. 27 зв., 55, 97, 421.

II. Великі білі прості: – на початку зачал, арк. 66 зв., 72 зв., 78, 82 зв., 89, 93 зв., 100 зв., вписані в рамки різних за кольором фонів; на початку глав, арк. 287, 291, на початку зачал, арк. 266, 268 зв., 270 зв., 274, 293 зв., 412, 413, 436, на початку Місяцеслова, арк. 443 та ін., вписані в рамки, фон яких заповнений кіновар'ю.

III. Ініціали кіноварні великі тонкі, іноді з рослинними елементами, відкривають зачала.

Заголовні літери кіноварні по всьому рукопису.

Номери глав на полях на початку Євангеліїв писані золотом по кіноварному ґрунті, в інших позиціях – кіновар'ю чи суриком, уписані в малюнок – рука тримає прапорець. Номери чорнописаних глав оздоблені по-різному: в Євангелії від Матвія – писані темно-коричневим чорнилом, уписані в кіноварний ромб з елементами прикрашення чи в кіноварний глечик або в кіноварне коло; в Євангелії від Марка – писані темно-коричневим чорнилом, уписані в кіноварний глечик, з арк. 177 не обрамлюються кіноварним малюнком; в Євангелії від Луки – писані темно-коричневим чорнилом, лише на початку вписані в кіноварний ківшик; в Євангелії від Йоана – писані темно-коричневим чорнилом, часто вписані в кіноварний ківшик. Номери зачал на полях писані кіновар'ю чи суриком, номер першого зачала кожного Євангелія писано золотом по кіноварному ґрунті.

Сумарії та глоси вписані в кіноварні або сурикові рамки, глоси на арк. 253 та 259 вписані в рамки, зроблені чорнилом.

Покажчики читань на полях виконані кіновар'ю, арк. 1–243, 261 зв.,

335–339 зв., 341–343, 380 зв.–482, та суриком, арк. 236, 243–259 зв., 260–263, 342 зв.–380, 412.

Сигнатури зшитків виписані інтенсивно темно-коричневим та темно-коричневим чорнилом, прикрашені переважно однотипними стилізованими зірочками (на зшитках Євангелія від Матвія) та стилізованими квітами.

Текст прикрашений кіноварними, суриковими та чорнильними різноманітними крапками: круглими (по всьому рукопису), іноді – схожими на сонце (напр., арк. 76), з рослинними елементами (напр., арк. 92 зв., 125 зв.); ромбовидними (по всьому рукопису); схожими на списи (напр., арк. 162 зв., 211, 398).

Малюнки: I. Св. апостол Петро з мечем, на полі арк. 425 зв., контурний малюнок коричневим чорнилом, зроблений, вірогідно, тим, хто редагував рукопис; II. Руки, при них слово "зри", на полі арк. 443, малюнки кіноварні; III. Голова людини, на арк. 443, контурний малюнок кіновар'ю.

Записи вписані в кіноварні рамки: рамка на підставці, яку тримають дві руки, арк. 123 зв., 198 зв.; рамка проста, арк. 335; рамка на підставці, на нижніх кутах та вгорі стилізовані квіти, виписані темно-коричневою та зеленою фарбами, арк. 442 зв. Запис на арк. 476 зв. уписаний у стилізовану чашу.

На думку Я. Запаска, високохудожнє оздоблення Пересопницького Євангелія належить не одному, а принаймні двом майстрам, що дотримувалися різних мистецьких уподобань[12]. Одним із виконавців художнього оздоблення рукопису дослідник уважає писця пам'ятки Михайла Василієвича, який був вихованцем волинської рукописної школи. Він, за міркуваннями вченого, не мав навичок у малюванні людини (про що свідчать малюнки двох амурів), але виконав орнаментальні прикраси, йому можна приписати навіть монументальні багатобарвні рослинні облямування початкових сторінок і навколо зображень євангелістів, виконаних у ренесансному стилі з великою майстерністю[13].

Оправа рукопису не первісна, у суцільнокритому покритті з тканини (полотно із залишками зеленого оксамиту на нижній кришці оправи та на зворотах кришок), розмір: 400 х 250 х 130 мм.

Кришки – дерево, розмір: 400 х 250 х 4. Обріз визолочений (із залишками золочення), без застібок та прикрас. На корінці та форзацах залишки рогового коричневого клею від останнього грубого відновлення кришок і покриття [1840 р.]. Шиття блоку: 8 лляних бинтів (2 одинарних зверху й знизу та 6 подвійних у середині). Кришки, за конфігурацією з кантами, виступають за блок на 4 мм, без жолобків, із заокругленими кутами, краї скошені всередину.

Рукопис оправлявся не менш трьох разів.

1. Про первісну оправу маємо свідчення у Післямові рукопису, де на арк. 443 вказано, що на верхній дошці "єсть выѡбражєн'но, распѧтїє, г҃а, б҃а, сп(с)тлѧ нашєго і҃ѵ, х҃а". Ці дані підкріплюються й відомостями з Інвентаря

[12] *Запаско Я.П.* Перлина книжного мистецтва. – С. 25.

[13] Там само. – С. 24–25.

Пересопницького монастиря, де 25 жовтня 1600 р. колишнім ігуменом Симеоном Косовським записано: "евангеліе ... тетр писаное, атласом зеленым крытое, на нем сребра белого бляшек пять"[14]. Тобто верхня кришка була оздоблена срібними чотирма наріжниками (на них, напевне, були зображення чотирьох євангелістів) та середником із зображенням розп'яття Христа.

2. Вірогідно, наступну оправу було виготовлено у 1701 р., коли гетьман Іван Мазепа вирішив подарувати це Євангеліє Переяславському кафедральному собору, який він побудував за власний кошт та "церковним дорогоцінним начинням прикрасив" (про дар цієї книги Іваном Мазепою свідчить запис-скріпа від 16 квітня 1701 р. на нижніх полях арк. 2–7). При цьому були зрізані краї аркушів, частково постраждали покажчики читань на верхніх полях та оздоблення сигнатур. Аналіз обрізу показує, що він був позолоченим під час обрізки. Дошки були покриті оксамитом. Про те, що колір покриття був малиновим, повідомляв О. Бодянський, який до 1838 р. бачив книгу в Переяславській семінарії: "оправлена в доски, обитые малиновым бархатом, из коих уцелела только одна первая"[15].

3. У 1840-х роках оправа була поновлена, про що свідчить філіграць на верхньому паперовому форзаці: "А. Гончаровъ 1840". Було прилагоджено нижню дошку, кришки зі зворотів заклеєні папером, приклеєні форзаци (верхній форзац з часом частково розірвався і був підклеєний усередині в XX ст.), оправу було покрито зеленим оксамитом. Про покриття свідчить опис М. Думитрашка, зроблений 1874 р. у Полтавській семінарії[16], в якому сказано, що дубові дошки викриті старим зеленим оксамитом[17].

Мова перекладу. Пересопницьке Євангеліє писано староукраїнською літературно-писемною мовою[18]. Це найраніший із відомих перекладів євангельського тексту українською мовою середини XVI ст., який дійшов до нашого часу в оригіналі та списках[19].

---

[14] Инвентарь Пересопницкого монастыря и села Пересопницы, составленный бывшим его игуменом Симеоном Косовским при передаче монастыря своему преемнику игумену Макарию Созанскому, 1600 г., окт. 25 // Архив Юго-Западной России.– К., 1883. – Т. 6. – Ч. 1: Акты о церковно-религиозных отношениях в Юго-Западной Руси (1322–1648 гг.).– С. 294.

[15] *Бодянский И.М.* Донесение г. министру народного просвещения магистра Московского университета Иосифа Бодянского из Праги от 23 марта 1838 г. // Журн. М-ва нар. просвещения.– 1838.– № 5.– С. 392–400. Грузинський, описуючи рукопис у 1910 р., поставив під сумнів малиновий колір покриття (*Грузинский А.С.* Пересопницкое евангелие. – С. 4).

[16] У 60-х роках XIX ст. Переяславська семінарія переходить до Полтави, куди в складі бібліотеки потрапляє і Пересопницьке Євангеліє (Див.: *Грузинский А.С.* Пересопницкое евангелие. – С. 4).

[17] *Думитрашко Н.* Указ. соч. – С. 4.

[18] Детально про мову пам'ятки див. у статті *І. Чепіги* "Пересопницьке Євангеліє – унікальна пам'ятка української мови", поданій до цього видання.

[19] Із списків пам'ятки відомі два найважливіших: 1. Волинське Євангеліє 1571 р. (*Трипольский Н.И.* Волынское рукописное Евангелие XVI века // Волынский историко-археологический сборник.– 1900.– Вып. 2. – С. 1–114.). 2. Уривок Літківського Євангелія кінця XVI – початку XVII ст. О. Грузинський уважав часом його написання 1595–1600 рр.

Євангеліє було перекладено з церковнослов'янської мови болгарської редакції, про що сказано в кінцевому колофонному записові на арк. 481 зв. та 482: "книгы четыре(х) єѵ(г)листовь, выложеныи изь языка блъгарского на мовѣ роускоую" та "прекладана изь языка блъгар'ского на мовоу роускоую"[20]. Про це свідчить також чітке й послідовне використання в пам'ятці елементів правопису орфографічної реформи болгарської писемності, проведеної Євфимієм Тирновським в останній чверті XIV ст. Правопис Пересопницького Євангелія є поєднанням давньоукраїнських, південнослов'янських та новітніх староукраїнських орфографічних норм.

Сам переклад не однаково досконалий, він доопрацьовувався в процесі роботи над текстом. Так, М. Думитрашко дійшов висновку, що спроби перекладу тексту Передмови Феофілакта Болгарського до Євангелія від Матвія рідкісні і доволі невдалі, тому мова Передмови залишилася переважно церковнослов'янською[21]. За спостереженнями Г. Житецького, ближче до слов'янського протографу перекладено Євангелія від Матвія і Марка, а ближче до народної мови – Євангеліє від Йоана і, особливо, Євангеліє від Луки[22].

В Євангелії є й оригінальні тексти пересопницьких переписувачів (архімандрита Григорія та Михайла Василієвича), які не є перекладами канонічних текстів, це сумарії та Післямова[23]. У тексті постійно вживаються глоси.

Аналіз тексту показав, що у роботі над перекладом українською мовою перевага надавалася церковнослов'янським джерелам. Крім того, безперечно, були використані грецькі тексти Євангелій та західнослов'янські, вірогідніше, польські[24], про що свідчить наявність сумаріїв та їх правопис, в якому вживані орфограми як конфесійного, так і ділового письменства, на відміну від основного тексту пам'ятки, писаного за конфесійним узусом.

Укладачі, писці, редактори пам'ятки. І нині залишається дискусійним питання про створювачів цього кодексу та роль кожного із згаданих і незгада-

---

(Див.: *Грузинский А.С.* Пересопницкое евангелие.– С. 3; *Грузинский А.С.* Из истории перевода Евангелия в Южной России в XVI веке. Летковское Евангелие // Чтения в Ист. о-ве Нестора летописца.– К., 1911. – Кн. 22, вып. 1/2.– С. 42–79; Вып. 3.– С. 81–124; 1912.– Кн. 23, вып. 1.– С. 1–48).

[20] Коментуючи ці дані, І. Огієнко наголошував, що переклад здійснено з мови старослов'янської мовою українською. В Україні в XVI ст. розрізняли сучасну на той час церковнослов'янську мову, яку тоді прийнято було називати словенською (славенською, слов'янською, словінською тощо), від мови старих слов'янських перекладів Святого Письма – старослов'янської, яку тоді називали болгарською (*Огієнко І.* Українська літературна мова XVI ст. і український Крехівський апостол 1560-х рр.– Варшава, 1930.– С. 183).

[21] *Думитрашко Н.* Указ. соч.– С. 8.

[22] *Житецкий П.* Описание Пересопницкой рукописи XVI в. с приложением текста Евангелия от Луки, выдержек из других евангелистов и 4-х страниц снимков.– К., 1876.– С. 4.

[23] Див.: *Чеміз І.П.* Національна святиня // Київ. старовина.– 1992.– № 4.– С. 8.

[24] *Jankow J.* Źródła Ewanqelji Peresopnickiej // Slavia.– 1927.– R. 5, z. 3.– S. 470–499.

них осіб у перекладі, переписуванні або копіюванні тексту Євангелія. Так, О. Бодянський та М. Думитрашко перекладачем пам'ятки вважали Михайла Василієвича. П. Житецький, аналізуючи текст запису в кінці пам'ятки, зробив висновок, що Григорію належала роль керівника, а перекладав і переписував Михайло. Це твердження підтримували також польський учений Я. Янів та І. Огієнко. Останній, крім того, відзначив ряд лемкізмів у мові Євангелія і припускав, що архімандрит Григорій, як і Михайло, міг походити з Лемківщини. О. Грузинський уважав, що переклад здійснив архімандрит Григорій, а Михайло Василієвич був лише переписувачем. Цю думку поділяє й сучасний дослідник пам'ятки І. Чепіга, а М. Боянівська, львівська вчена, схиляється до того, що Михайло Василієвич був копіїстом пам'ятки[25].

О. Грузинський уважав, що архімандрит Григорій створив протографічний список перекладу (вчений називає його оригіналом), котрий був написаний тодішнім південно-руським скорописом, оскільки в тексті, при вишуканості оформлення письма, є механічні помилки, пропуски і т. д.[26]

На нашу думку, ініціатором, організатором і керівником роботи та автором перекладу Євангелія українською мовою був архімандрит Пересопницького монастиря Григорій. У справі перекладу брав участь і писець Михайло Василієвич, але переписував він не сам, йому допомагав ще один писець-копіїст, про що свідчить наявність двох почерків. До цієї думки схиляється й сучасний український учений-мовознавець В. Німчук, аргументуючи це наявністю при словах неслов'янського походження, а також при кількох церковнослов'янських і навіть українських лексемах перекладів-пояснень кількома українськими словами, до того ж різнодіалектними, чого не могло б статися, якби переписувачем була одна особа[27].

Проведене нами кодикологічне дослідження пам'ятки, зовнішньої структури (почерків, чорнила, організації сторінок та тексту, оздоблень, записів тощо), тексту Євангелія, характеру перекладів, додаткових текстів (передмов, післямов, сумаріїв тощо), записів пам'ятки, а також вивчення графіки й орфографії рукопису[28] свідчать, що від початку над її створенням працювали чернець Григорій, який згодом став архімандритом Пересопницького монастиря, а також писець Михайло Василієвич з Сянока. Після переїзду до Пере-

---

[25] Див.: *Бодянский И.* Указ. соч .– С. 392–400; *Думитрашко Н.* Указ. соч.– С. 15; *Житецкий П.* Описание Пересопницкой рукописи.– С. 1–2; *Janów J.* Op. cit. – S. 470–499. *Огієнко І.* Пересопницька євангелія 1556–1561 рр. // Путь правды. – 1930. – № 1. – С. 12–32; *Грузинский А.С.* Пересопницкое евангелие.– С. 24; *Чепіга І.П.* Національна святиня.– С. 7; *Боянівська М.* Переписувачі книжок як культурні діячі України. XV – перша половина XVII ст.– Л., 1994. – С. 21–22.

[26] *Грузинский А.С.* Пересопницкое евангелие. – С. 3.

[27] *Німчук В.В.* Староукраїнська лексикографія в її зв'язках з російською та білоруською.– К., 1980. – С. 46.

[28] Про письмо та правопис пам'ятки див. статтю *Л. Гнатенко* "Письмо Пересопницького Євангелія та графіко-орфографічні особливості пам'ятки", подану до цього видання.

соппицького монастиря до роботи був залучений ще один переписувач-копіїст, ім'я якого залишилося невідомим[29]. Аргументом цього є:

1. Аналіз кінцевого колофонного запису, почерку редакторських правок та опрацювання всього тексту свідчать, що роботою керував архімандрит Григорій. Йому належать сумарії, глоси та чотири записи в кінці кожного Євангелія (арк. 123 зв., 198 зв., 335, 442 зв.). Ним також зроблені на полях додаткові вказки.

2. Перекладом пам'ятки українською мовою займався як сам Григорій, так і, очевидно, після переїзду до Пересопницького монастиря, його підручний писець Михайло Василієвич. Цілком логічно, що нові обов'язки архімандрита забирали у Григорія багато часу, і роботу було перекладено на Михайла Василієвича, яким, крім основного тексту, писано також тексти в рамках-заставках (арк. 20 зв., 128 зв., 203 зв., 340 зв.), Післямова (арк. 443–443 зв.), а також записи на початку та в кінці пам'ятки (арк. 3, 476 зв. та 481 зв.–482 зв.).

3. Основний текст виконаний уставом двох почерків, що належали різним особам. Першим писцем був Михайло Василієвич. Він писав текст на арк. 2–155 зв. у Дворецькому монастирі у 1556–1557 рр. Про це свідчить запис на арк. 3 (див. підрозділ опису: Записи). Хоча авторство запису не засвідчене, на нашу думку, він написаний рукою самого Михайла (тотожність почерків запису на арк. 3 та на арк. 481 зв.–482 зв., підписаних Михайлом, встановлена в результаті графіко-орфографічного аналізу).

Згодом робота відновилася в Пересопницькому монастирі, до її виконання були залучені два переписувачі: руці Михайла Василієвича належить і текст на арк. 260–339 зв., 339 зв.–442 зв., 444–481 зв. Другому, на жаль, анонімному переписувачу належить текст на арк. 155 зв.–202 зв., 204–259 зв., 341–399 зв.

У рукопису немає точних даних про дату відновлення роботи над текстом пам'ятки. Запис на арк. 335 свідчить, що Євангеліє від Луки було закінчено в рік завершення всієї праці – 1561.

Редакторські правки та приписки наявні впродовж усього тексту, вони переважно належать до часу створення пам'ятки. За аналізом почерків вони зроблені, ймовірно, архімандритом Григорієм та іноді писцем Михайлом Василієвичем. Зустрічаються подекуди і виправлення пізнішого часу. Правки писані вгорі рядків, а приписки – на полях. Зрідка зустрічаються невиправлені помилки та повтори слів.

Структура тексту. До складу тексту увійшли: Наука читання, яка відкривається передмовою; чотири Євангелія, кожному з яких передують

[29] Можливо тому, що його роль в роботі була тільки як копіїста, а можливо ним був сам архімандрит Григорій. Це припущення зроблено в статті *Л. Гнатенко* "Хто писав Пересопницьке Євангеліє 1556–1561 рр.?" // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : Міжвід. наук. зб.– К., 2001.– Вип. 3. – С. 457.

покажчик чорнописаних глав та Передмова; Післямова до книги[30]; Місяцеслов.

Текст Пересопницького Євангелія, за зразком західнослов'янських перекладів, поділений на глави, кожна з яких починається з сумарія (короткого викладу змісту наступної глави), вписаного в рамку. Немає сумарія тільки на початку першої глави кожного Євангелія.

Текст кожного Євангелія розділено на зачала. Поділ тексту та нумерація зачал здійснена за давньою слов'янською традицією: в Пересопницькому Євангелії зберігаються непронумеровані зачала (арк. 39, 48 зв., 56 зв., 259, 262 зв., 391, 403 зв., 413; не вказано слово *зачало* на арк. 389) та нумерація в Євангелії від Матвія двох зачал під цифрою 83 (арк. 89, 90). Зазначено помилково слово *зачало* на арк. 64, 393, 402 зв., 403, 403 зв., а також помилково в Євангелії від Марка зачало 17 пронумероване як 16 (арк. 14).

До зачал належать т. зв. вкази (коли читати певний євангельський текст), вони розміщені на нижніх полях пам'ятки.

Постійно наявні глоси (українські лексичні відповідники до слів оригіналу), які виділені рамочкою й розміщені безпосередньо в тексті, іноді на полях рукопису[31].

У текстах усіх чотирьох Євангеліїв на полях, крім позначення звичних глав і зачал, указані чорнописані глави.

Зміст пам'ятки. За змістом Пересопницький рукопис – це четвероєвангеліє. Текст рукопису повний. Він схожий із православними Євангеліями, які призначені для церковного вжитку, особливо з київськими виданнями XIX ст.

У Пересопницькому Євангелії, як у євангельських текстах, так і в Місяцеслові, є деякі змістові особливості порівняно з друкованими виданнями Євангелій[32]. Так, у Передмові до Євангелія від Марка є велика вставка, в якій пояснюється "чотириликість" та надається, на противагу загальноприйнятому нині звичаю, євангелісту Марку символічне зображення орла, а євангелісту Йоану – лева. У Передмові до Євангелія від Луки вказано місце написання Євангелія (острів Крит), чого немає в друкованих виданнях Євангелія. У Передмові до Євангелія від Йоана наявний ще такий кінець: "А коли

[30] Це – "Сказаніє ѡ главахь и зачалє(х) ѡ поча(т)ко(х), и коньцехь. чтомымь єѵ(г)ліамь. оутрънимь. и литор'гїинымь". У ньому вміщуються звернення до священників, дияконів і всіх причетників церковних з вибаченням за можливі помилки та деталні настанови, як читати це Євангеліє в церкві при Богослужінні та ін. (Див.: *Думитрашко Н.* Указ. соч. – С. 12–13).

[31] *Чепіга І.П.* Глоси Пересопницького Євангелія і питання нормування староукраїнської літературної мови XVI ст. // Питання східнослов'янської лексикографії XI – XVI ст.– К., 1979.– С. 64–69.

[32] *Думитрашко Н.* Указ. соч. – С. 9, 10–11, 12, 13.

южь тоє такь єсть. А мы почнѣмо, што жь єсть в' писанїи речен'ню. Вначалѣ было слово. А затымь. нехаи боудє хвалєно имѧ б҃а ѿц҃а. навѣкы цр҃оуючого. зь єдинородным' сн҃омь. и пр(с)ты(м) дх҃ом' Аминь" (арк. 339–339 зв.). У Місяцеслові під кожним місяцем вказано, із скількох годин в ньому складаються дні й ночі, але ці дані подаються узагальнено на цілий місяць і без хвилин. Числа в місяцях перераховуються не всі, а тільки святкові, на які й призначені особливі євангельські читання.

Арк. 2–3. Повѣ(ст) на ѡбьхож(д)єнїє всє(г)[о] лѣта, числа єѵ(г)льско. и єѵ(г)листѡ(м) прїатїє. ѿкж(дꙋ) починаю(т)сѧ. и (до)колѧ ѡставаю(т).

Арк. 3 зв.–12 зв. Кꙋ ты(м) ст҃ы(м) книга(м) съборꙋ чотырє(м) єѵ(г)листѡ(м). придана єсть наоука читанѧ. и найдєнѧ єѵ(г)лїамь. сжбота(м) жє и нє(д)лѧ(м). и всѣмь дн҃ѡ(м). поча(т)кы, и кон'ци, всѧкомоу єѵ(г)лїю. яко сѧ въ цр҃кви бж҃їи чтєть. и вєликомоу постоу. и страстє(м) хв҃ѣмь. и г҃ьскы(м) пра(з)никѡ(м). и всѣ(м) ст҃ымь, и прочи(м) потрєба(м) нє ѡскоудно. начинає(т)сѧ ѿ вєликыѧ н(д)лѧ пасхы.

Арк. 13–15. Ижє в ма(т)ѳєя ст҃ого написаны соу(т) вказы, противоу быв'шим' въ єѵ(г)лїи. чєрнописан'ны(м) глава(м).

Арк. 15 зв.–19. Выкладь ѳєѡфїлак'та арьхиєп(с)кпа болгар'скаго. в прє(д)рє(ч)ню, єѵ(г)лїа, ст҃ого матѳєѧ.

Арк. 20 зв. Ма(т)ѳєи єѵ(г)листа ї ап(ст)лъ гн҃ь. Пръвѣє всѣ(х) єѵ(г)листовь написаль в римѣ єѵ(г)лїє єврє(и)ски(м) языкомь. Ѡ нарожєнїи г҃а сп(с)тл(ѣ) нашєго ї҃ѵ х҃а. А замыкає(т) в собѣ гла(в) к҃и, а зачаль р҃ и ѕ҃і. а стихо(в), ҂в҃х. Выдано єсть самѣмь тѣмь ма(т)ѳєѡ(м) по ѡсмихь лѣтѣ(х) възнєсєнїа хв҃а.

Арк. 21. Єжє ѿ ма(т)ѳєа ст҃го єѵ(г)лїа. нє(д) прє(д) рѡ(ж) хв҃ымь ст҃ыхь ѡц҃ь. Глава 1.

Арк. 23 зв. Глава 2. Єѵ(г)листа повєдаєть. Якь три вол'сви принєсли дары. якь иѡсифь съ ѡтрочатє(м) и мт҃рїю єго, оутєкаль до єгипта. І якь иро(д) младєн'цѣ побиває(т). І я(к) х҃с сѧ зь єгѵп'та, вєрноуль. Ма(л)хїѡ(н). аспарь. вал'таса(н).

Арк. 26. Глава 3. Єѵ(г)листа повєдає(т), ѡ наоучєнїи ст҃го їѡанна кр(с)тлѧ. а ѡ ст҃ости живота єго. И тыжь якь ѿ нєго х҃с єсть крєсщєнь.

Арк. 27 зв. Глава 4. Єѵ(г)листа повєдає(т), якь х҃с пос'тил'сѧ чотырдєсѧ(т) дн҃їй и чотыр'дєсѧ[33] нощїи, и якь быль искоушєнь ѿ дїавола и якь тыжь позваль х҃с пєтра и якова, їѡанна. рыбарыи. И якь тыжь, в галилєи нємоцны(и) оуздоров'лѧл(ъ).

Арк. 30. Глава 5. Єѵ(г)листа повєдає(т), якь наоучає(т) х҃с ѡ правдиво(м) бл(с)вєн'ствоу и якыи попь має(т) быти, досконалыи. боудь ко животоу. боу(д) к наоучєню. И я(к) ма боронити враж'ды брани, и гнєвоу. и смѣ(л)ства. ты(ж) ѡ тръпливости и ѡ люб'ви єжє ко ближ'нємоу.

Арк. 35. Глава 6. Єѵ(г)листа повѣдаєть. якь х҃с оучить. абы жа(д)ного доброго дѣла про мар'ноую хвалоу нє чинили. якь тыж' сѧ мають людє моли-

[33] Потрібно *чотыр'дєсѧ(т)*.

ти. и повѣдає(т) ижь не можемо дво(м) господарємь робити. ты(ж) абы лако(м)ство, и телесноє попеченіє на(д) жадны(м) не вла(д)ноуло.

Арк. 38 зв. Глава 7. Єѵ(г)листа пише, якь заповедаєть людемь всѧкои прѣ, свои(х) ближ'нихь соудоу. якь тыжь велить ближнимь, добре чинити, и якь фал'шивыи пр(о)ркы ганить. и къ зломоу прировноваєть ихь соромоу.

Арк. 41 зв. Глава 8. Єѵ(г)листа поведаєть. якь хс̃ очистиль недоужного чл̃ка. и якь тыжь слоуга сот'никовь есть оуздоровлень. к томоу и ѡ тещѣ, петровѣ. и ѡ иныхь мнозѣ(х). и якь тыжь ѡповѣдає(т) томоу, которыи хотѣль за хр(с)томь ити. а оученикоу не даль ѡц̃а погреб'сти. и якь тыжь приказаль мороу, и дияволомь.

Арк. 44 зв. Глава 9. Єѵ(г)листа поведаєть, якь хс̃ днюю зломаного ѕдоровиль. и якь єго самого на ап(ст)льство позваль. и достатеч'не, коу сопреню ѡповидѣль. якь тыжь женѣ теченіє крови оуставиль. якь ты(ж) дъщерь кнѧжатє иаира, ѕставиль изь мрът'выхь. тыжь якь два слѣпы(и) ѕзьдоровиль.

Арк. 48 зв. Глава 10. О розосланіи дванадесѧ(т) ап(ст)ловь. а иже хс̃ не пришоль, дати на землю покоѧ, але мечь.

Арк. 52. Глава 11. Якь їѡаннь ис темницѣ послаль ко їсв̃и оученикы своѧ. я(к) тыжь хс̃ пре(д) народы єго выславлѧє(т). якь тыжь претн(т) мѣстомь не кающим'сѧ. И вел'бить ѡц̃а своєго. И якь иго хв̃о есть лег'ко.

Арк. 55. Глава 12. Єѵ(г)листа повѣдаєть, якь оученици в соуботоу колосы выминаю(т). якь хс̃ соухоую роукоу оуз(д)оровиль. потомь чл̃ка ѡ доуха нечисто(г)[о], и слѣпаго и нѣмаго. якь тыжь затроскаль законн'ики, которыи просили знаменіи. ты(ж) ѡзнаймоуєть кто є(ст) єго ма(т)ка, и братѧ.

Арк. 60. Глава 13. Єѵ(г)листа поведае(т), якь хс̃ оучить народы сѣдячи в лодѣ. и подобен'ствы ѡ сѣмени выкладае(т). и прикла(д) даєть ѡ кѳ̀коли. и ѡ зерноу гор'чичнѡ(м). Подобеньствы ѡ квасоу до моуки схованомь. ты(ж) ѡ покладоу скрыты(м) оу поли. и ѡ дорогѡ(м) перлѣ. и ѡ сѣти впоущеноі до морѧ. иже ты(ж) пр(о)ркь нц̃ѣ в' своєи власти, не єсть во ч'ти.

Арк. 65 зв. Глава 14. Выписоуе їѡаннови ѡ ирода стата. якь тыжь хс̃, пѧ(т)ма хлѣбы а двѣма рыбами пать тысѧчь моужеи накор'миль. И якь по мороу ходиль. якь тыжь в земли гениcаре(т)скои, мюгыи немощныи оуздоровиль.

Арк. 68 зв. Глава 15. Поведае(т) єѵ(г)листа и(ж) лѣпше є(ст) мѣти чистоє ср(д)це, нижли оумытыи роуцѣ, непосквер'нены. Ср(д)це з' себе злыи мысли выдаває(т), и посквернѧє(т) чл̃ка. якь тыжь женѣ кананейскоу(и) дѣвицю ѡ диявола высвободиль. Тыжь якь хромы͡й слѣпыи и нѣмыи оуздоровиль. якь ты(ж) хс̃ народы семерма хлѣбы накор'миль.

Арк. 72 зв. Глава 16. Єѵ(г)листа поведае(т), якь ѡсылае(т) хс̃ закон'ники к' замен̃ю[34] ионы пр(о)рка. а закладаєть цр̃ковь свою на вѣрѣ ѡ петра высве(д)ченои. А каждыи свои кр(с)ть взявши. абы вслѣ(д) шель за христомь.

Арк. 75. Глава 17. Єѵ(г)листа выписоуєть хв̃о преображен̃є. И илиню

[34] Потрібно *знаменію*.

пришєствіє. ты(ж) ѡ оуздоровленїи нємощи на мѣсѧчникоу. ты(ж) якь єсть моц҃на вѣра. и якь х҃с казаль дати мыто за себе и за петра.

Арк. 78 зв. Глава 18. Є҃в(г)листа выписоує. якь х҃с оучить смиренїю прикладо(м) дитѧтє. тыжь абы люде причинь погор҃шєню выстерѣгалиса. ты(ж) якь многыя бра(т) братоу має(т) ѿпоустити грєхы.

Арк. 82 зв. Глава 19. Є҃в(г)листа выписоує, якь нє годит҃ся жєнь соромотити. ты(ж) ѡ скопцехь. тыжь якь х҃с на дѣтє(х) роуки покладоує. ты(ж), кто коли дла х҃а богатєство ѡпоустить. сто кроть больше возмєть, и животъ вѣчныи наслѣдить.

Арк. 85 зв. Глава 20. Подобєньство о наяты(х) дѣлатєлехь оу виноградь. якь ты(ж) х҃с своє оумоученїє напере(д) повѣдаєть. За(с) тыжь ѡ ш҃то сынове зєвєдеови х҃а просили. якь ты(ж) два слѣпїи прозрѣли.

Арк. 89. Глава 21. Повѣсть о ѡслици изь ослѣтємь. и о народѣ крычащємь сп҃сенїи сп҃оу дв҃довымь. О выгнанїи пѣнясѣ мѣнѧющи(м) з храмѡ. И о исьсохшои смоковници. Подобєньство о двоу сынѣхь. и о дѣлатєлехь, винограда.

Арк. 93 зв. Глава 22. Є҃в(г)листа выписоує ѡ вєселю, которы(м) позванїи погор҃дѣли. а(ж) и пла(т) має(т) дань быти цєсареви. якь х҃с зь законо҃ники и сь садѡкеими сѧ гадає(т). ты(ж) о двою приказаню в законѣ на(и)бол҃шимь.

Арк. 97. Глава 23. Є҃в(г)листа повѣдає(т). иже оучителєвє оу добромь оученїи але нє въ зло(м) животѣ мають наслѣдовани быти. тыжь якь примовлѧєть х҃с оучителємь закона. А повѣдаєть и(х) быти морьдыре, апостоловь ѿ себе послан҃ныхь.

Арк. 100 зв. Глава 24. Проповѣдає(т) х҃с, збоурєньє ц҃рквноє. ты(ж) о знамєни на(и)послѣ(д)нєиши(х) дїєвь, которыи оукорочени боудоу(т). о л҃живомь христѣ. и о л҃живыхь пророкохь. о дїи соу(д)но(м), и о слоусѣ вѣрно(м).

Арк. 104 зв. Глава 25. Подобєньство о десѧтихь девицахь. и платѣ пѣнєжно(м). о дїи соу(д)номь, И о оучин҃кахь, милосръд҃ныхь. И о послѣднємь соудѣ.

Арк. 109. Глава 26. Є҃в(г)листа выписоує, Якь жидовє сѧ радѧть абы х҃а инѧли. ты(ж) якь жєна на главоу і҃сви миро выльяла. ты(ж) якь на послѣ(д)неи вечерѣ х҃с своє тѣло и кровь оученико(м) даває(т). И июдоу зра(д)цю своєго ознаимоуєть. ты(ж) петрови паденїє єго впере(д) повѣдаєть. ты(ж) якь мл҃ит҃ся въ городѣ. а июда єго зражѡє. ты(ж) якь петрь мече(м) боронн(т). ты(ж) якь сѧ петрь і҃са ятого и по лицю бі҃єного три кро(т) запрѣль, а потомь гор҃ко плаче.

Арк. 116. Глава 27. Є҃в(г)листа поведає(т), якь х҃с к҃ пилатови приведюнь. И якь июда сѧ ѡбѣсиль. И якь жидовє выпоустивши варав҃воу, хр(с)та на кр(с)тѣ роспѧли. а ш҃то ты(ж) при оумоученю и см҃рти і҃св҃ѣ сталосѧ. и якь є(ст) поховань. а и якь ѡсажєнь гробь сторожами, и запечатань.

Арк. 121 зв. Глава 28. Єѵ(г)листа выписоує ѡ въскр҃сенїи г҃а ї҃ѵ х҃а. И якь сѧ потомь оуказаль. И якь сторожомь даны сребрьникы. ты(ж) якь оучить х҃с оученикы. тыжь якоую маєть моць поведати имь. И якь розсылаєть ихь, межи народы, абы крестили. И оучили.

Арк. 123 зв.–125. Сїа ѹказанїа противь чер'нопишемои лич'бе, котора є(ст) написана въ єѵ(г)лїи ст҃го мар'ка.

Арк. 125–127 зв. Пре(д)мол'ва єѵ(г)лїи ст҃го ма(р)ка где и в' коє го(ди)ще по възне(с)нїи гн҃е(м) исписано бы(ст).

Арк. 128 зв. Марко єѵ(г)листь ї ап(ст)лъ гн҃ь оученикь ст҃го ап(ст)ла петра. Испїсаль в римѣ. второє єѵ(г)лїє. По десѧти(х) лѣтѣ(х) хв҃а възнесенїа. Котороє замыкає(т) в собѣ главь ѕ҃і. а зачаль о҃а. а стиховь ҂а҃х҃.

Арк. 129. **Ѿ мар'ка ст҃оє бл҃говѣстїє не(д)лѧ пре(д) просвѣщенїємь.** Глава 1.

Арк. 133. Глава 2. Єѵ(г)листа выписоує, якь і҃с тѣломь раслаблен'номоу ѿпоусти(л) грехы. И якь казаль ємоу взѧти постѣль. И якь левїи ал'ѳеовомоу велит' сѧ наслѣдовати. Тыжь поведаєть иже з(д)оровы(м)ь не треба лѣкарѧ. ты(ж) якь фарисеє поносѧ(т) х҃оу иже оучн҃ци єго не по(ст)ѧ(тс).

Арк. 136. Глава 3. Єѵ(г)листа выписоує(т) якь х҃с в' дн҃ь соуботныи исцѣлиль соухоую роукоу. чл҃кови. И ты(ж) якь дїаволове єго сн҃омь бж҃їимь бы(ти) выз'навають. И ѡ дванадесѧть ап(ст)лѣхь. и якь ты(ж) ѡбличає(т) закон'никы про злобивость и(х). хв҃а мат'ка и братѧ и сес'тры тыи то соуть. которыи слоухають и чинѧть слово бж҃їє.

Арк. 139. Глава 4. Єѵ(г)листа выписоуєть ѡ подобен'ствѣ роз'сѣвача ѡ доброи мѣрѣ. ѡ зер'ноу горьчично(м)ь. И тыжь якь х҃с на лодѣ опочиваєть.

Арк. 142 зв. Глава 5. Єѵ(г)листа выписоує, якь х҃с оуздоровлѧєть чл҃ка, ѿ множества дїаволовь. а иде коу кнѧжати щ(к)олы жидов'скои. дъщерь єго ѹздоровлѧти. а женоу ѿ немочи высвободити. ты(ж) я(к) дв҃цю въскр(с)си(л).

Арк. 146 зв. Глава 6. Єѵ(г)листа выписоує(т). иже дивоую(т)сѧ мноѕїи, наоученїємь хр(с)твы(м). и гръше(т)сѧ а мовѧ(т). иже то(т) то єсть сн҃ь теслинь. И якь х҃с роз'сылає(т) и оучить ап(ст)лы. якь ты(ж) їѡан'нь кр(с)титель стѧ(т) єсть. и я(к) народь, накръмлень єсть пѧ(т)ма хлѣбы. И якь тыжь і҃с по морю ходиль. И якь многыи немоц'ныи оуздоровиль.

Арк. 152. Глава 7. Єѵ(г)листа выписоуєть. якь закон'ници жалоую(т), же оучн҃ци неоумытыми роуками ядять хлѣбь. и якь х҃с ѿповѣдаєть, ш'то до оусть входить не скврънить чл҃ка. и якь дъщерѧ хананеискои, и глоухыи и нѣмыи єсть оуздоровлень.

Арк. 155 зв. Глава 8. Єѵ(г)листа выписоує. якь х҃с се(д)ма хлѣбы и мало рыбами накръми(л) д҃ тысѧчи людоу. И якь закон'ници знаменїа ищоуть. и якь велит сѧ ихь оученїа выстерегати. И якь тыжь слѣпомоу очи направоує. Пет'рь вѣроу вызнаваєть. А и х҃с своє тръпенїє напере(д) повѣдаєть. И иныи к' томоу жь напоминаєть.

Арк. 159. Глава 9. Єѵ(г)листа выписоує, ѡ хв҃ѣ преѡбраженїи. а такь тыжь сѧ ѡзнаимѹє ижь доухь нечистыи не може выгнань быти, єдно мл҃твою и посто(м). А напередь повѣдаєть хс҃ своє оумоученїє. и напоминаєть оученикы, абы были покор'ни а ближнихь не горшили. Ты(ж) и ѡ соли змазанои.

Арк. 164 зв. Глава 10. Єѵ(г)листа выписоує. якь хс҃ оучить. иже не годит'сѧ мал'жон'кы пропоускати. а дѣти прїимати. тыжь напоминаєть к' даваню милостынѣ. а и якь ты(ж) богатыи с тѧж'костю доиде. нб(с)нои радости. А напередь повѣдає своє боудоучеє оумоученѧ. и якь сн҃омь зеведеовѣм, примовлѧють. якь тыжь наоучаєть покорѣ. И якь тыжь слѣпомоу очи даль иже прозрѣль.

Арк. 170. Глава 11. Єѵ(г)листа выписоує. якь іс҃ послаль по ѡслѣ. и якь смоковницоу безьпло(д)ноую оусоушиль. и якь коуп'цѣ ис' цр҃кве выганѧє(т). а ижь бы смо сѧ з надѣянїємь молили. а посполоу себѣ ѿпоущали. тыжь ко справцямь законоу. в' которои то моци дивы чинѧть, ѿповѣдаєть.

Арк. 174. Глава 12. Подобен'ство єѵ(г)листа выписоуєть ѡ виноградѣ з'лы(м) роботникомь наятымь. и ѡ дани цесаревои. хс҃ перемог'ши са(д)доукеи оучить закон'ника. наибол'ше ємоу в законѣ приказоує. якь тыжь ганить закон'никы. тыжь якь оубогоую вдовоу выхвалѧєть.

Арк. 179. Глава 13. Єѵ(г)листа выписоує ѡ поставленїи цр҃к'внѣмь красномь. и ѡ ан'тихристоу. и ѡ противен'ствѣ ихь. а иже силы нб(с)ныа гыбатисѧ боудѹть. и ѡ соудномь дн҃и.

Арк. 183. Глава 14. Єѵ(г)листа выписоує. ѡ выльяню масти на главоу хв҃оу. которы(и) то ѿ юды зражень. который то на послѣднеи вечерѣ своє тѣло и кровь роздаваль. которыи же зражень и поимань. ѿ него (ж) то и ап(ст)лове повтекали. и якь несправедливыми. а ѳал'шивыми свѣ(д)ками ѡсоужень. закрыва(н) ѡплюва(н). и поличковань. три кроть ѿ пилата запрень.

Арк. 191. Глава 15. Єѵ(г)листа выписоує. якь іс҃ пилатови выдань. и якь били єго и посмѣвалисѧ ємоу. и якь на кр(с)тѣ повѣшень. и якь єго иѡсифь поховаль въ гробѣ.

Арк. 196. Глава 16. Єѵ(г)листа выписоує я(к) хс҃ з мр҃твыхь в'став'ши многы(м) сѧ оуказа(л). а ап(ст)лы по все(м) свѣтѣ розо(с)ла(л) проповѣдати єѵ(г)лїє.

Арк. 198 зв.–201 зв. Сїа ѹказанїа противь чор'нопишемои личбе. котораѧ єсть в настоящеи кнїзе ст҃го ап(ст)ла и єѵ(г)листа лѹ(к).

Арк. 201 зв.–202 зв. Пре(д)молва книзе ст҃го ап(ст)ла и єѵ(г)листа хв҃а лоукы. где и в коє го(ди)ще, исписано бы(ст).

Арк. 203 зв. Лоука бж(с)тв'ныи ѿ полоуден'ныа страны. Написаль в' критѣ Єѵ(г)лїє. По єі҃-ти(х) лѣтѣ(х) хв҃а възнесенїа. Котороє замыкаєть в собѣ гла(в), двадесѧть и четиры. А зачаль рд҃і. а стиховь, двѣ тысѧ(щ), и ѿ.

Арк. 204. Ѿ лѹки ст҃го єѵ(г)лїа чте(н)є на ро(ж)ствоч(с)тнаго прѣ(д)течѣ. Глава 1.

Арк. 211 зв. Глава 2. Єѵ(г)листа выписоує. якь мр҃іа въ виолєѡмѣ г҃а і҃ѵ х҃а породила и якь аг҃гли б҃а хвалѧть. и якь пастырієго навѣжаю(т). и якь х҃с ѡсмого д҃іѧ обрѣзовань, и ѿ симєѡна бл(с)вен҃. и якь ан҃на ѡ немь пророкоуєть. тыжь якь х҃с въ дванадесѧтихь лѣтѣхь. мєжи оучител҃ми сѣдить.

Арк. 217 зв. Глава 3. Єѵ(г)листа выписоує. якь і҃ѡан҃нь повѣдаєть ѡ покаан҃іи. розли(ч)нє оучистави [!]. повѣдаєть х҃а на(д) себе быти сил҃нѣишого. на(д) которымь же то яко кр(с)тил҃ся дх҃ь с҃тыи в подобеньствѣ голоубином вѣдѣнь. а и голось зъ нба слышань єсть. ты(ж) выписоує родь хв҃ь ѿ иѡсиоа ажь и до адама.

Арк. 221 зв. Глава 4. Єѵ(г)листа выписоує якь х҃с ведєнь на поустыню. и якь постил҃ся м҃ д҃іи. и м҃ ночии, и възалькаль. который то коли єго искоушаль сотона, камєнємь. а потомь навратильса до галилеи. и читаль в щ҃колѣ книги пр(о)рчьскыи, ѡ собѣ. иже пр(о)ркь оу своєи власти нє єсть в почтивости. Из нєи жь то х҃с оу капєрнаоумѣ выгналь єсть доуха нечистого. И оуздоровиль тєщоу пєтровоу ѿ зимнѣцѣ. И многыи иныи ѿ розличны(х) немощии простиль єсть. а діаволовє выславоую(т) єго с҃помь бж҃имь быти.

Арк. 226 зв. Глава 5. Єѵ(г)листа выписоує. яко х҃с стоячи в лодѣ народы наоуча(л) и нѣкоторыхь оучитє(л)никовь ѿ ловѧня рыбь позваль. и якь троудоватого чл҃ка оуз҃доровиль и якь молѧльса на поустыни якь тыжь рослаб҃лен҃ного скросѣ стрѣхѵ̀ к собѣ споущен҃ного оуз҃доровиль. и якь грѣш҃ного мыт҃ника к собѣ поз҃валь и якь тыжь ропот҃никомь[35] ѿповѣдаєть.

Арк. 232. Глава 6. Єѵ(г)листа выписоує. якь оученици в д҃іь соуботныи колосы выминаютъ роуками. х҃с посщен҃ныи хлѣбы припоминаєть. и якь ты(ж) оусхлоую роукоу в соуботоу оуздорови(л). и якь чєрезь ночь молит҃ся. а ап(ст)ломь имена называє(т). и наоучаєтъ ѡ бл(с)вєньствѣ. и ѡ слѣпомь вождоу. а нєсправє(д)ливого соуда противь ближнихь заборонаєть.

Арк. 239. Глава 7. Єѵ(г)листа выписоує. яко х҃с оуздоровиль слоугоу сот҃никово(г)[о] и с҃па в҃довичина въскр҃сив҃. и я(к) і҃ѡа(н) посылаль свои оученикы къ і҃сѵ̀. а ѡнь єго пєрє(д) народы, выславоує(т) а зако(н)никы дѣтє(м) играючи(м) приров҃новає(т). повѣдае(т) иже жена грѣш҃ная слєзами ноги і҃сѵ̀ ѡмываєть.

Арк. 245. Глава 8. Єѵ(г)листа выписоує, при(т)чоу ѡ рос҃сѣваню. и ѡ свѣчи на свѣтил҃никь поставєнои. якь ты(ж) ты(х) м҃р҃ію, а брат҃ію называєть, которыи волю б҃ж҃ію чинѧ(т). а якь плаваючи боурѵ̀ укроти(л). якь тыжь чл҃ка ѿ множества бѣсовь высвобожоує. якь тыжь и женоу ѿ немоч҃іи єи оуздоровиль. якь ты(ж) въскр҃силь дъщероу, иаировоу.

Арк. 252 зв. Глава 9. Єѵ(г)листа выписоує, яки[36] і҃с розослаль оуч҃ікы свои҃ абы наѵчали. и яковоую єсть моць даль и(м). и якь накор҃миль народы на поустыни пѧ(т)ма хлѣбы. якь ты(ж) пєтръ вызыває(т) вѣроу. и якь ты(ж) х҃с

[35] Потрібно *робот҃никомь*.

[36] Потрібно *якь*.

напоминає(т) люди, абы были тръпливыми. ты(ж) якь сѧ на горѣ преѡбразиль. а ѿишо(д)ши ѿтоле оуздоровиль чл҃ка, розбивано(г)[о] злою немочю. ты(ж) и ѡ своє(и) моуцѣ повѣдає(т), и наоучає(т) покорѣ. ты(ж) якь боронить мр҃тво(г)[о] погребати, ѹченикоу которы(и) хотѣ(л) за ни(м) пойти.

Арк. 260 зв. Глава 10. Єѵ(г)листа выписоуєть, якь х҃с пре(д)сылаєть иныхь оучениковь, се(д)мьдесѧть. и наоучаєть ихь. абы в собѣ не доуфали. якь ты(ж) ѿц҃а выславоує(т). и якь в законѣ перебываючомоу дорогоу. живота ѡказоує(т). ты(ж) повѣдаєть и при(т)чами ѡ чл҃коу ѿ разбойниковь раненомоу. и якь тыж' в марьѳы, гостемь быль.

Арк. 266. Глава 11. Єѵ(г)листа выписоуєть. якь і҃с оучить по своєй мл҃твѣ оучн҃кы свои мл҃твѣ ѡбщой. коу оуставичности прозбы напоминає(т). и якь тыжь доухы нечистыи выганѧєть. ты(ж) якь закон'нї(ки) злыи҃, караєть. якь тыжь ѿ жены выхвалень єсть. тыжь злоє жидовскоє поколѣнѧ, из розличного, непослоушеньства, караєть.

Арк. 272. Глава 12. Єѵ(г)листа выписоуєть. иже х҃с кажет' сѧ стеречи злости фарисейскои. тыжь якь б҃ъ своєю волею печалоуєт'сѧ ѡ своихь, и мовить имь, абы не боялисѧ ѹбивающихь тѣла. тыжь якь не хотѣль межи братїами дѣлити имѣнїа. И ѿвожоуєть ѿ лакомьства, черезь притчю бога того. тыжь якь наоучаєть, абы были люде кроткими. в жадости, и вѣр'ными въ владарьствѣ. тыжь противь непрїателѧ абы были на добромь ѡпатреню.

Арк. 279. Глава 13. Єѵ(г)листа выписоує, иже х҃с в прит'чи, зморьдован'ныхь, галилеискыхь напоминаєть, абы чинили покаанїє, приводѧчи непло(д)ноую смоковницоу. якь тыжь женоу, котораа лѣ(т) и҃і ко(р)чена была, оуздоровлѣває(т). ты(ж) оучителеви соборъномоу примовляє(т). ты(ж) яко повѣдаєть ѡ цр(с)твїи бж҃їи. коу зе(р)ноу го(р)чичномѹ. и коу ква(с)у и(х) приро(в)нѧє(т). а ирода лисицею называє(т).

Арк. 283. Глава 14. Єѵ(г)листа выписоує, якь х҃с оуздоровиль в дн҃ь ст҃чныи, водою затроудненого чл҃ка. тыжь наоучаєть. абы на оучта(х), або на калацѣяхь подлѣишеє мѣсце. посѣдати. а оубогыи на ѡбѣдь. або на вечерѣ позывати. ты(ж) при(т)ча або подобеньство, ѡ великои вечери. а ѡ сотворенїи стлъпа або вежѣ. и ѡ цр҃и которыи то маль воєвати.

Арк. 287. Глава 15. Єѵ(г)листа выписоуєть, притчоу ѡ сто ѡвець. и ѡ дра(г)мѣ. або ѡ грив'нѣ. и ѡ радости. агг҃льскои. надь єдины(м) грешникомь, кающи(м)сѧ. ты(ж) и ѡ заблоуждьшо(м) сн҃оу.

Арк. 291. Глава 16. Єѵ(г)листа выписоує, ѡ шафари, которыи глоупе оутрачоваль. а вел'ми ѡпатръне собѣ починаль. ты(ж) ѡ то(м), иже жадныи дво(м) г(с)пдре(м) слоужити не мо(ж). ты(ж) ѡ лазари. и ѡ богатомь.

Арк. 295. Глава 17. Єѵ(г)листа выписоує, заповедаючи. абы(х)мо не приводили на лихоє ближ'нихь. але наказовали. а вѣр'ни боудоучи б҃оу, слоужили ємоу. тыжь ѡ десѧти прокажен'ныхь. и ѡ ѡчищенїю и(х). тыжь якь з нихь ѡдинь б҃гоу хвалоу даль. тыжь якь самь х҃с повѣдаєть, иже цр(с)тво бж҃їє вноутрь нась єсть. ты(ж) выписоує ѡ соу(д)номь дн҃и.

Арк. 298 зв. Глава 18. Єѵ(г)листа выписоує(т). ѡ соудїи, который сѧ бг҃а не бояль, и людїи сѧ, не соромѣль. ты(ж) и ѡ закон'никоу. которыи же въ мл҃твѣ, грешного посоужоваль. тыжь якь х҃с младен'чики которыи єще не мовили коу собѣ пригорьтає. тыжь богатыи страшить. а и ѡ своєи моуцѣ оученикомь свои(м), напере(д) повѣдаєть. ты(ж) якь слѣпомоу оубогомоу оочи дароує(т).

Арк. 303. Глава 19. Єѵ(г)листа выписоує, ѡ закхею мытари. которыи то ма(л) быль тѣломь. и ѡ десѧти мнась. або копь. або гривень. або злоты(х). або грошїи, которыи соу(т) звѣрены слоугамь. ты(ж) ѡ вьєханю хв҃ѣмь на ѡслѣтю въ їєр(с)лимь. ты(ж) якь х҃с пла(ч), на(д) їєр(с)лимомь. а напере(д) повѣдає(т), ѡ разореню єго. якь ты(ж), выганѧє(т) ис цр҃кве коупцѣ, а продавцѣ. тыжь якь кн҃зи, и архиєреє, жидовскыи. хотѧть єго. забити.

Арк. 308. Глава 20. Єѵ(г)листа выписоує, якь законници пытають, х҃а, ѡ єго моци. якь тыжь ѡнь ѡ кръщенїи иѡанновѣ, повѣдѣль подобеньствомь, то єсть, прит'чею, ѡ злы(х) виноградаре(х). якь ты(ж) бг҃ь вели(т), абы люде. царе(м) дань. давали. ты(ж) са(д)доукейскоє заблоужденїє, посоромочоває(т), и покрытость, ѹчителеи.

Арк. 313. Глава 21. Єѵ(г)листа выписоує(т). якь х҃с выславоуєть оубогоую вдовицоу. якь тыжь напередь повѣдаєть ѡ разоренїи цр҃ькве їєр(с)лимьскои. и боудоучїи противности. ты(ж) ѡ искон'чанїи свѣта. ты(ж) заповѣдаєть. абы сѧ стерегли. ѡбъяденїа. и пиан'ства.

Арк. 317. Глава 22. Єѵ(г)листа выписоуєть. якь июда слоушныи часъ ѡбыбравши зрадиль ис҃а. якь ты(ж) х҃с, изьидши великоден'ного баран'ка. або агньца. роздаєть оученикомь своимь тѣло своє и кровь свою. и якь тыжь молит'сѧ на горѣ. кривавымь потомь. где то єго жидове поимали. и якь тыжь петрь ѿтѧль слоужебникови архиєреѡвомоу ухо правоє. и якь тыжь їс҃а, ѡплюваного. посмѣваного. по лицоу битого. три разы сѧ запрѣль.

Арк. 324. Глава 23. Єѵ(г)листа выписоує, якь жидове на хр(с)та предь пилато(мь) жалоують. которыи же то ѿ пилата до ирода поведен'. и ѡпѧть ѡдослань ѿ ирода. и посмѣянь. и пороуга(н). тыжь якь межи двѣма разбойниками роспѧть єсть. ѡцтомь и жельчїю напоєнь єсть. и оумрътвень. як' тыжь єго иѡсифь, которыи быль пришоль. зь аримаѳеи в новѣмь гробѣ положиль єсть.

Арк. 330. Глава 24. Єѵ(г)листа выписоуєть. ѡ въстанїи хв҃ѣмь из мрътвыхь. ты(ж) якь (с) єсть оуказаль оучн҃комь своимь, въ єлмаоусѣ. стаанїи ше(ст)десѧ(т) ѿ їєр(с)лима. тыжь, и о славно(м) єго. на небо възнесенїи.

Арк. 335–335 зв. Сїа ѹказанїа противь чер'нопишемои ли(ч)бе. ко(т)рыи соу(т) писаны(и) в' настоящои сеи книѕе, ст҃го и всехвал'ного ап(ст)ла хв҃а ї єѵ(г)листа їѡа(н)на бг҃ослова, и въ ины(х).

Арк. 336–339 зв. Пре(д)мо(л)ва книзе ст҃го и громогласного ап(ст)ла. ї єѵ(г)листа хв҃а їѡан'на бг҃ослова. сн҃а мт҃ре єствънои, са(л)мїи бабы. и сн҃а прч(с)тыа дв҃ы бц҃а марїина. по словеси гн҃ю. где х҃с оусты своими къ прч(с)тѣй рек'ль. жено. се сн҃ь твои. яко оуч҃нїкоу рекль. се мати, твоѧ.

Арк. 340 зв. Їωаннь же бг҃ословнѣйшїи по л҃в лѣтѣ(х) хв҃а възнесенїа. Быль заточень в пато(м)скыи ωстровь. И та(м) написаль єѵ(г)лїє. Котороє замыкаєть в собѣ главь, к҃а. а зачаль, ҂з҃. а стиховъ, ҂в҃ и т҃.

Арк. 341. Ѿ їωан'на ст҃го єѵ(г)лїа чтениє въ ст҃жѧ и великжѧ нє(д) па(с)хы. Глава 1.

Арк. 346. Глава 2. Єѵ(г)листа выписоує, якь і҃с на бракоу, то є(ст) на веселю, водоу, на вино переложиль. и якь тор'говникы вонь ис цр҃кве выгналь. и якь ты(ж) ω своихь страстє(х) и ω въскр(с)нїи напере(д) повѣдає(т).

Арк. 348 зв. Глава 3. Єѵ(г)листа выписоує, ω розмовлѧню хв҃ѣмь изь никодимо(м). и ω кр(с)тоу и ω иныхь таиньствахь. И якь ты(ж) б҃ъ ѹмиловаль свѣть. якь тыжь иωаннь кр(с)тиль єноноу. и якь хв҃о кр(с)щенїє надь своє быти выславоує.

Арк. 352 зв. Глава 4. Єѵ(г)лис'та выписоує якь і҃с сѣдѧчи при стоуден'ци съ женою самаританьскою розмовѧєть. и поведаєть иже пр(о)ркь въ ѿчизне своєи не єсть прїємныи. и я(к) ты(ж) сна цр(с)кого ѹздоровиль.

Арк. 358 зв. Глава 5. Єѵ(г)листа выписоує, якь х҃с на ωвчои коупели оуздоровиль чл҃ка, лежачого л҃и лѣ(т). тыжь якь жиды наоучає(т) ω своє(м) бо(ж)ствѣ. и ω въскр(с)нїи из' мр҃твы(х). а ѿсылаєть ихь. абы сѧ в' писмѣ мойсеωвѣ дочитовали.

Арк. 364. Глава 6. Єѵ(г)листа выписоує, якь і҃с накор'миль люди пѧ(т)ма хлѣбы. и двѣма рыбами. ѿ которы(х) же то мѣль на цр(с)тво поставень быти. и пошоль на гороу. якь тыжь по мороу ходил' якь тыжь наоучаєть. ω хлѣбѣ небесномь. которыи же то єсть. христось.

Арк. 371 зв. Глава 7. Єѵ(г)листа выписоує. якь і҃с при праз(д)никоу жидовско(м) наоучаєть люди жидовьскыѧ. то єсть при сѣдѣню в коуч'кахь, в х[р]амѣ. а в послѣднїи дн҃ь праздника. напередь поведаєть ω пришествїи дх҃а ст҃го. и якь ты(ж) закон'ници то є(ст) оучителеве людѹ з нико(ди)мо(м) сѧ гадаю(т).

Арк. 376 зв. Глава 8. Єѵ(г)листа выписоує. якь єсть привели фарисеє пре(д) х҃а женѹ на прелюбодѣйствѣ поиманоую. якь сѧ ты(ж) х҃с поведаєть быти свѣтилю(м) свѣта, и початкомь. и ты(ж) иже єсть пер'шїи нижли, авраамь.

Арк. 384. Глава 9. Єѵ(г)листа выписоує. яко х҃с оуз(д)оровиль слѣпого з наро(ж)[е]нѧ. которого то з жидовь ись ст҃илища выгнано, добротли(в) принѧль. тыжь повѣдаєть, иже єсть длѧ соудоу, на тоть то свѣть пришоль.

Арк. 388 зв. Глава 10. Єѵ(г)листа выписоує. иже х҃с, цр҃кве дверь ст҃аа, и добрыи пастырь. которого жь жидове, иже имь своє правдивоє бж҃ество, вызнаваль. каменїємь оубити хотѣли. але имь зышоль.

Арк. 393 зв. Глава 11. Єѵ(г)листа повѣдає. якь х҃с лазара въскресиль. и якь ты(ж) жидове радѧт'сѧ якь бы х҃а забити мо(г)лї.

Арк. 399 зв. Глава 12. Єѵ(г)листа поведає. якь мр҃їа помазала ногы їсв҃и миромь. и тыжь якь въєханїє єго было на ωслѧтю въ їєр(с)ли(м). я(к) ты(ж) народы оучи(т). ты(ж) ω зернѧти пло(д)номь в землю оусѣяно(м). якь ты(ж) к немоу ста(л)сѧ голо(с) з неба. якь ты(ж) многыи зъ закон'никовь, оувѣрили.

Арк. 406. Глава 13. Єѵ(г)листа поведає(т), якь х҃с оучн҃ко(м) ногы оумыває(т), и наоучає(т) и(х) новомоу приказаню. абы милова(л) єдинь дроу(г)[о]го. и июдинꙋ зра(д)у. и петрово ѿвер'женѧ, напере(д) повѣдаєть.

Арк. 410 зв. Глава 14. Єѵ(г)лис'та выписоує. якь х҃с оучить, иже ѿц҃ь в немь пребываєть. а ѡнь въ ѿц҃и. ты(ж) заповѣдає, абыхмо приказанѧ єго попольнѧли. якь тыжь ѡ зосланю дх҃а ст҃го напере(д) повѣдає.

Арк. 414 зв. Глава 15. Єѵ(г)листа выписоує. иже х҃с поведает сѧ быти виньною лозою. а оучн҃кы лѣторослѧми. ты(ж) приказоуєть. абыхмо сѧ всѣ посполоу миловали.

Арк. 417 зв. Глава 16. Єѵ(г)листа выписоує, иже х҃с оучн҃комь напередь повѣдаєть, ихь терьпливости. ты(ж) повѣдаєть и ѡ своємь на небеса възнесенїи, и дх҃а ст҃го сошествїи.

Арк. 421. Глава 17. Єѵ(г)листа выписоує, иже х҃с, ѿ ѡц҃а своєго жадаєть ѡславенѧ. и мл҃т'сѧ за оучн҃ки. и за тыи которыи ꙋвѣрѧ(т) в него презь и(х) повѣсти. и бг҃оу ѿц҃оу ихь пороучаєть. и просить рекоучи. где єсми ѧ, абы и ѡни со мною были.

Арк. 424. Глава 18. Єѵ(г)листа выписоує(т), якь і҃с ѿ июды єсть продань. и якь ты(ж) жидове, коли хотѣли єго поймати на землю ниць падали. ты(ж) якь сѧ єго петрь ѿвръгль. ты(ж) якь х҃с ѿ слоугы ар'хиєреѡвого, великыи вытер'пѣ(л) поличо(к). и якь ѡтослань к пилатови.

Арк. 429. Глава 19. Єѵ[(г)]листа поведаєть. якь пилать і҃са оубичовал'. которыи же и посмѣвань. а якь ты(ж) межи двѣма разбойникома распѧть єсть на кр(с)тѣ. якь ты(ж) мт҃рь свою оучн҃кови пороучи(л). потомь якь ѡц'томь напоєнь. якь тыжь, и дх҃а ст҃го испоустиль. и як' ты(ж) ѿ иѡсифа. и никодима. славно погребень.

Арк. 435. Глава 20. Єѵ(г)листа выписоує, иже х҃с по своємь въскр(с)нїи многымь сѧ оуказаль. тыжь якь оучн҃ци ст҃го дх҃а прїнѧли. и якь тыжь ѳома оувѣрень єсть.

Арк. 438 зв. Глава 21. Єѵ(г)лис'та выписоує(т), якь х҃с явил'сѧ оучн҃комь свои(м) оу морѧ тивериядьского, и якь тыжь, петрови, стадо своє, пороучиль.

Арк. 443–443 зв. Сказанїє ѡ главахь и зачале(х) ѡ поча(т)ко(х), и коньцехь. чтомымь єѵ(г)лїамь. оутрънимь. и литор'гїинымь.

Арк. 444–472 зв. Последованїа чинꙋ цр҃кнаго собрано: Собрано на в҃і м(с)цїй. почав'ши ѿ се(п) м(с)ца. ажь до авгоу(ст) м(с)ца, оуказоуючеє, главы и зачала. поча(т)кы, и кон'цѣ кождомоу єѵ(г)лїю. праз(д)никомь вл(д)чни(м). и бг҃ородїчинымь. и ап(ст)льскы(м), и пр(о)рчьскї(м), и ст҃льскы(м). и мч҃ничьски(м). и прпо(до)бны(м) ст҃ы(м) ѿц҃емь.

Арк. 473. Зде пакь починає(т)сѧ вка(з) ѡ ст҃ои великои м҃-ци. котораа поимоує(т)сѧ ѿ не(д) възванои мытарѧ и фарисеѧ.

Арк. 473 зв. А з'де оуказоуємо вамь єѵ(г)лїѧ соу(б), и не(д)лѧ(м), ст҃го великого по(с)та.

Арк. 474 зв. ОУказь ѡ слоу(ж)бѣ стр(с)теи с҃ты(х) г҃а нашего і҃сь х҃а.

Арк. 476. Послє(до)ванїє часо(м), с҃тго, и велико(г)[о] пѧ(т)ка

Арк. 477. Початокь и найденѧ єѵ(г)лїамь въскресны(м).

Арк. 478. Єѵ(г)лїа розличныи на всѧкоую потребоу.

Арк. 478 зв. Єѵ(г)лїа розличнаа на памѧть с҃ты(м).

Арк. 480. Из'вѣстноє роздѣленїє оуказѹємо ва(м). Иже въ ѡхтаикоу гласы и якь маю(т) быти читаны оутрънїи єѵ(г)лїа въскр(с)ныи, и ап(с)лы. и лѵ(т)р'гїиныи єѵ(г)лїа...

Арк. 481 зв. ОУказь якь чтоу(т)сѧ тет'роєѵ(г)лїа оу великоую не(д) на часѣхь.

Післямова до книги писана писцем Михайлом Василієвичем у [1561 р.], на арк. 443–443 зв., маленьким півуставом з елементами скоропису, темно-коричневим чорнилом: "Сказанїє ѡ главахь и зачале(х) ѡ поча(т)ко(х), и коньцехь. чтомымь єѵ(г)лїамь. оутрънимь. и литор'гїинымь.

Ѿц҃и, и братїа, сщ҃н'ници, и дїакони, и всѣ причетници цр҃ковнїи. Видьте, а внимайте собѣ. Абы єсте на(м) пишоучи(м), сїє єѵ(г)лїє пренедозорь свои, не зле речили. Што єсмо мели, в предьписа(н)но(м) ключи. а постанов-лен'но(м) в сеи книзе, пре(д) сты(м) єѵ(г)лїсто(м) ма(т)ѳеємь, по(д) дъщ'кою връхнею. На ко(то)рой то єсть выѡбражен'ню, распѧтїє, г҃а, б҃а, сп(с)тлѧ нашего і҃ѵ, х҃а. Вамь, коу вырозоумленю, ѡзначити, и выписати. главы зачала, поча(т)ки, и кон'цѣ. Всѣмь єѵ(г)лїамь. соуботны(м). и не(д)л'ны(м). стр(с)тны(м), и въскр(с-)нымь. и повсѧдн҃евнымь. ѿколе котороє почи-нає(т)сѧ. и где ты(ж) кончає'сѧ. Почавши ѿ с҃тои великои не(д)лѣ пас'хы. ажь до неделѣ сыропоустьнои. Которы(х) єсмо за недозорь нашь в пре(д)писан'номь ключи, поча(т)ковь, и кон'цовь, не ѡзначили.

Зде пакь братїа. и ѿц҃и. сщ҃ен'ници, и дїакони. Прочитаючи тоє писанїє розоумѣйте. ѡ чомь даємы вамы [!] наоукоу. котораа єсть моудрѣи, и досконалеи положена. В тръжествїахь вл(д)чнихь. и б҃городичины(х). ап(ст)лъскы(х). и с҃тительскы(х). и м҃чнчьскы(х). и прп(до)бничьскы(х). сиречь, оу свѧ(т)цехь. Тамь соу(т) положены главы. зачала. поча(т)кы, и кон'цѣ. чтомы(м) єѵ(г)лїамь въ цр҃кви, на оутрънѧ(х), и на лито(р)гїахь.

Прошоу тебе, видь. абы єси не зоупыниль себе, на преписко(х), дробнаго писанїа. Которыи седѧть въ ѡчерьта(х). где взываєт'сѧ, глава. А єсли бы на(д) ѡною ѡчерьтою, краснымь а великымь писменемь не быль написань коне(ц), ни(д)ели. любо пне(д)л'коу. любо вто(р)коу. либо сре(д). либо че(т)р'кѹ. либо пѧ(т)коу. либо соуботѣ. не ставаи. Але дотоле чти где ти боудеть написань, краснымь писменемь конець.

Розоумѣи же и ѡ то(м) брате. иже тыи писмена дробныи. въ ѡчеръта(х) положеныи, где то взываєтсѧ глава. Не безь причины соу(т) написаны. Але абы єси зналь, иже єдина глава, замыкаєть в' собѣ кол'ко зачаль. и што єсть, в неи написано. Ты(ж) длѧ людїи законоу рим'ского, сире(ч), латинѧнь. иже

в нихь нє взываю(т)сѧ зачала. єдно ка // питоулы. А по нашємоу языкоу главы. боудє ли ѡнь тєбє ѡ што просити. абы єси ємоу нємєдло, сирєчь, бо(р)ьзо нашєдьши оуказаль.

Здє пакь починаємь, събор'никь. дванадєсѧтємь м(с)цємь. в которо(м). вамь оуказоуємо. главы, зачала. поча(т)кы, и кон'цѣ. Каждомоу. єван'гєлїю. чтомомоу. либо на оутрънѧ(х) либо на ли(т)р'гїахь. на праз(д)никы, владычнѧѧ. и богородичины. и вы(б)ранымь с҃ты(м)ь в' мѣсѧци сєп'тє(в)рїи. рєкомѣмь, юръїмь. которыи дръжить, тридєсѧ(т) дн҃ии. а дєнь маєть в собѣ, годинь. дванадєсѧть. а и ночь. в҃і".

Записи на аркушах та полях рукопису різночасові та різнопланові за змістом.

Підсумкові записи – в кінці кожного Євангелія, виконані півуставом з елементами скоропису, темно-коричневим чорнилом. Тим же почерком виконані й сумарії в тексті. За даними аналізу, підсумкові записи зроблені, очевидно, архімандритом Григорієм, хоча він і вказує на те, що основний текст Євангелія писав Михайло Василієвич.

1) Арк. 123 зв., [1556 р.][37]: "С помощїю бж҃їю и прч(с)тыѧ єго бг҃омт҃рє дописана єсть пръшаа часть наоуки, книгы єѵ(г)лїи с҃тои. з дх҃а с҃тго выложонои бг҃огласнымь ма(т)ѳєѡ(м). Которого вє(д)лє писанѧ єго называємо с҃тымь єѵ(г)листомь. Роукою многогрєш'наго раба вл(д)цє хр(с)тоу имєнємь михайла василиєвича, Протопопы саноцко(г)[о]. Бг҃оу в' троици славимомоу к оуч'ти. И людоу посполитомоу К доброи наоуцє. В которои к'низє замыкає(т)сѧ главь к҃и. а зачаль рѕ҃і. а стиховь ҂в҃ и х҃".

2) Арк. 198 зв., [1561 р.?][38]: "С помочоу бж҃їєю. и прч(с)тыѧ єго бг҃омт҃рє. єсть дописана книга с҃тго и всєхвалнаго ап(с)ла ї єѵ(г)листа мар'ка. роукою многогрєш'наго раба михаила. б҃оу к оучти. и людоу посполитомоу. к доброи наоуцє. в которой то книзє замыкаєт'сѧ главь ѕ҃і. а зача(л) о҃а а стихо(в) ҂а҃х".

3) Арк. 335, 1561 р.: "За помочоу бж҃їєю, єсть доконана книга. с҃тго и славнаго ап(ст)ла ї єѵ(г)листа хв҃а лоуки. в которои книзє. замыкаєт'сѧ главь к҃д. а зачаль. р҃ и д҃і. а стиховь. двѣ тисѧчи, и ѡсмьсоть. бг҃оу коу читаноу. а посполитымь людємь коу добромоу вырозоумлєню. прєзь писара михайла василїєвича. зь санока. По бж҃їємь нарожєнїи лєта, ҂а҃ ф҃ѕ҃а-го".

4) Арк. 442 зв., 1561 р.: "За помочоу божою, єсть съвръшєна чєтвєртаа книга, нового закона. с҃тои єѵ(г)лии. з дх҃а с҃тго выложєнои прє(з) с҃тго а славна(г)[о] и всєхь възлюблєн'наго ап(ст)ла ї єѵ(г)листа, їѡанна бг҃ословца, и напєръсника гн҃ѧ. при цр҃кви. рождєства бц҃ародичина [!] монастыра пръво-

[37] Дату поставлено за даними запису на арк. 3 та палеографічним аналізом почерків основного тексту пам'ятки.

[38] Дата запису приблизна, поставлена за даними записів другої частини пам'ятки та палеографічним аналізом почерків основного тексту.

соп'никого [!]. рокоу по бо(ж)ємь нарожєнїи, ҂аф҃ѕа҃, роукою михаила василїєвича протопопы саноцко(г)[о], для читаня цр҃квєи бж҃їи(х). а для наоуки людоу хр(с)тїан'ско(г)[о]".

Про те, що ці записи писані не рукою Михайла Василієвича, свідчить відмінність почерку заключних записів та сумаріїв від почерку колофонного запису, зробленого каліграфічними літерами власноруч Михайлом Василієвичем у кінці книги на арк. 481 зв.–482 зв.

Можна навести й різнобій у посиланнях на ім'я у тексті записів, що, на нашу думку, не міг зробити Михайло Василієвич, наприклад: "роукою многогрєш'наго раба ... имєнємь михайла василиєвича, Протопопы саноцко(г)[о]", "роукою многогрєш'наго раба михаила", "прєзь писара михайла василїєвича. зь санока", "роукою михаила василїєвича протопопы саноцко(г)[о]". У колофонному кінцевому запису Михайло Василієвич називає себе "многогрєшныи, слоуга, або рабь бж҃їи Михаило Василїєвичь сп҃ь протопопы саноцкого". У запису на арк. 442 зв. є помилка у назві монастиря: "монастыра пръвосоп'никого", в колофонному записові правильно передано назву монастиря "Пєрєсопницкого".

Михайлом Василієвичем, основним писцем пам'ятки, зроблено три записи маленьким півуставом з елементами скоропису, темно-коричневим чорнилом:

1) Арк. 3, [1557 р.][39]: "Доконана єсть Пръшаа часть Наоуки Читанѧ. Прєзь рокь Ст҃го Єѵ(г)лїа. В Дво(р)ци манастыри Жєслав'скѡ(м). При цр҃кви Ст҃ыѧ и живоначал'ныѧ Тр(о)ца. А почало(с) єсть Писати Сїє Єѵ(г)лїє рокоу ҂аф҃нѕ-го. м(с)ца авгꙋ(ст) є҃і. На дєнь ѠУспєнїа Пр(с)тыѧ нашєа Бц҃а и Пр(с)но Дв҃ы Мр҃їа".

2) Арк. 476 зв., [1561 р.]: "Здє пакь, скончалисѧ єѵ(г)лїа всєго годища. А на дєнь, пас'хы, ст҃го и славнаго въскръсєнїа, г҃а б҃а сп҃стєлѧ нашєго ї҃ѵ х҃а. воз'ми в клоучи. которыи ти єсть напєрє(д) єѵ(г)листа ст҃го матьоєѧ поставлєно. И ѿтолє дръжи рѧдь на в'вєсь годь".

3) Арк. 481 зв.–482 зв., 1561 р., перша літера кіноварна: "Ю(ж) за помочоу Бж҃їєю маєшь всѣ зоуплъна выписаныи книгы чєтырє(х) єѵ(г)листовь, выложєныи изь языка блъгарского на мовꙋ роускоую читачоу милыи. Которыє соу(т) доконаны, в лєто тисѧ(ч)ноє. ф҃,ѕ҃а. на памѧ(т) ꙋсѣкновєнїа, Ст҃го и славнаго пр(о)рка и прєдитєчѣ и кр(с)титєлѧ Гп҃ѧ Їѡан'на. м(с)ца ав'гоуста, к҃о-го дп҃ѧ. При дръжавѣ, Жик'гимон'товичоу Авгоустє кроли пол'скомь. вєликомь кн҃ѕи литовскомь, роускомь, проускомь, жомои(т)скомь, мазовєцкомь, пн҃оу и дєдичоу на то(т) часъ боудоучомь. Накладомь, бл҃говєр'нои, и хр(с)толюбивои, кнг҃нѣ Козминои Ивановича Жєсла(в)скои. кнг҃нѣ Параскєвгїи възван'нои Настасѣ Юрєвны Голша(н)ско(г)[о]. И при бл҃говєрномь, и хр(с)-

[39] Дата встановлена на основі змісту запису, в якому вказано, що спочатку було написано Євангеліє від Матвія, робота над яким завершилася через рік, тобто влітку 1557 р., і тоді була написана перша частина Науки читання, після якої і вміщено цей запис.

толюбивомь кн҃ѕю Їѡан'не, Федоровича Чръторыйскомь. зятю єи мл(с)ти. И при бл҃говернои и хр(с)толюбивои кн҃гнѣ єго Євдокїи. Тыи книгы чтыры єѵ(г)листове соу(т) оустроєны кро(т)кымь смирен'нымь и бг҃олюбивымь єр'монахо(м) Григорыє(м) архиман'дритомь Пересопницкимь. силою Бж҃їєю и поспѣшенїємь Ст҃го Дх҃а. и моленїємь Ст҃ыѧ вл(д)ча нашеѧ Бг҃ороди(ц) зане не любиль злата и сребра тлеющихь. але имель любовь, и прилежанїє къ бж(с)твномоу писанїю. ѡ котороє проси(л) Га҃ Ба҃, // въдн҃е и вночи такь мовѧчи. Гн҃ сподоби мене видѣти дела сего конець, и почитати в немь начерьтан'наа писмена. ст҃ыми четыр'ми єѵ(г)листы. Ма(т)ѳеємь, Мар'комь, Лоукою, ї Иѡан'номь. В которы(х) же то. лежать таємницѣ цр(с)тва нб(с)ного. бл҃говѣщенїа, рожества, крещенїа, и оу(ч)нїа, чоу(до)творенїа. преѡбраженїа. и стр(с)ти(и). погребенїа, и въскр(с)нїа ѿ мр҃твыхь. възнесенїа єже на нб҃са, и посланѧ Дх҃а Ст҃го, на Ст҃ыѧ своѧ оучн҃кы а ап(ст)лы. И сѣденїа ѡдесноую Ба҃ Ѿц҃а. И пакы втораго слав'наго и страшна(г)[о] пришествїа єго. Коли прийдеть соудити живы(х) а мр҃твы(х), ал'бо такь речи, праведны(х) и грешны(х). И заплатоу давати каждомоу противь слоу(ж)бы є(г)[о]. А иже єсть такь изведен[а] таѧ то книга Ст҃аа Єѵ(г)лїа, ис преписками дробнаго писанїа. въ ѡчер'тахь положеного. где знаменоує(т)сѧ г'лава. То длѧ людїи законоу рым'ского, сиречь латинѧнь. А иже єсть прекладана изь языка блъгар'ского на мовоу роускоую. то длѧ леп'шо(г)[о] вырозоумленѧ людоу хр(с)тїан'ского посполитого. Ѡ томь товаришꙋ милыи не скръби. але дръжи такь, якь єсмо ти в пере(д)немь оуказанїи, а постановлен'номь по кон'ци бл҃говестїа стлъпа Їѡан'нова ѡзначили. тоє все радою пил'ностю и прилежанїємь, выш'ше речен'ного, монаха Григорїа, архиман'дрита Пересопницкого, постановлен'но є(ст). Прото иже єсми єще недооумель, пре несталость розоума моєго. Был' бо мои разоумь в тыѧ дн҃и моутень яко воды в рекоу приходѧщїи из' горь. и яко плъныи былины ѿ вѣтровь колеблемы. длѧ троски сего мимо идоучого света. Прото жь выше речен'ныи смирен'ныи ар'химан'дрить Григорїє, имель пил'ность и любовь к писанїю сеи книгы. котораа длѧ пил'ности и любве єго съвръшиласѧ. Якь же ї ап(ст)ль Павель, в ри(м)ско(м) посла(н)и, ѡ таковы(х) пишеть мовѧчи. Братїє любѧщи(м) Ба҃ все доброє єсть поспѣшно. а наболеи кто єго ѡ то с пил'ностю просить. Як же ї Иѡан'нь єѵ(г)листа ѡ то(м) посведчаючи пишеть. в главе д҃ї, а в за(ч)ле, м҃ѳ. Всѧкомоу просѧщомоу боудеть дано. Я тыжь многогрешныи, слоуга, або рабь бж҃їи Михаило Василїєвичь сп҃ь протопопы саноцкого. того тыжь, и оучень. // Надеючисѧ я, на тоє слово тебе вл(д)кы и Ха҃ моєго. а не по моєи оумеєтности. але по доброти дан'нои мне ѿ тебе истин'наго Ба҃. похотель єсми написати сїю книгоу Ст҃оую Єѵ(г)лїю. наоукоу людоу мешкаючомоу в ново(м) тастамен'те, або в ново(м) законѣ вѣры хр(с)твы. котороую єсми за помочоу Бж҃їєю и исписаль. Накладомь вышеѡписанои бл҃говер'нои и хр(с)толюбивои кн҃гни Козминои Ивановича Жеславскои. кн҃гнѣ Парасковгїи възван'нои Настасѣ Юрьєвны Голь-

шан'ского. Прото (ж) прошоу ва(с) сщ҃ен'ници ѿц҃и и дїакони, и в'си которыи єсте в клиросе(х) причтен'ныи, слоугы цр҃квныи. єсли в ко(т)рои главе, любо зачале либо поча(т)коу либо кон'ци изгроубихь. с товаришемь мовѧчи, ал'бо в помысле(х) сегосветни(х) мыслѧчи, исправлѧйте, а не зле речѣте писав'шемоу. Але просѣте Б҃а та(к) мовѧчи. Все нехаи боудеть бл҃гооугодно и подобно твоемоу чл҃колюбномоу мл(с)рдїю. Тыжь и ме(н) Сп҃се сп҃си по милости твоеи. и по многым' щедробливостѧмь твоимь. И даи мнѣ абыхь тебе єдиного истин'наго, Бг҃а. хвалиль, ѿнн҃ѣ, ажь и до смр҃ти моеи. А затымь нехаи боудеть хва(л) и честь, Бг҃оу Ѿц҃оу. съ Сн҃о(м) и Дх҃омь, Ст҃ымь на вѣкы вѣчныи, славне, триваючемоу. Аминь".

У рукопису є записи й пізніших часів:

1) Вкладний запис, зроблений 17 квітня 1701 р. на нижньому полі арк. 2–7, староукраїнською мовою, півуставом, темно-коричневим чорнилом: "Сїє Єѵ(г)лїє прислано и дано є(ст) ѿ ясне вел'можного єгѡ мл(с)ти п. пана // Іѡанна Мазепы. войскъ єго цр(с)кого пресвѣтлого величества Запорозки(х) // обоихъ сторонъ Днѣпра гетмана, и славного чина Ст҃го ап(ст)ла Андреѧ кавалера, // до пр(с)тла переѧславскогѡ єп(с)пскогѡ; который ѿ єго жъ ктиторской мл(с)ти // созданъ, ѿновленъ, и драгоцѣнными ѹтвари цр҃ковнимы оукрашенъ, при // преосщ҃е(н)но(м) єп(с)пѣ Захарїи Корниловичѣ. Рокѹ ҂аѱа, априлѧ зї днѧ".

2) Бібліотечний запис, зроблений [1799 р.][40] на нижньому полі арк. 2–8, латинською мовою, скорописом, темно-коричневим чорнилом: "Ex libris bibliotheca seminariy parvo rutheni Pereiaslaviensis" (Із книг бібліотеки семінарії малоруської Переяславської).

3) Власницький запис, зроблений у XIX ст. на арк. 20, літерами, стилізованими під друковані, темно-коричневим чорнилом: "Сїє рѹкописноє четверо-Евангелїє писано 1556 года въ монастырѣ Жеславскомъ при церкви Св. Живоначальныѧ Троицы, а написано многогрѣшнымъ слѹгою, рабомъ бж҃їимъ, Михаиломъ Василїєвичемъ сыномъ протопопы саноцкаго". На цьому аркуші, на верхньому і нижньому полях, іншим почерком XIX ст. темно-коричневим чорнилом написано: "Евангеліе". Цим же почерком на нижньому полі арк. 372 зазначено "Іѡаннъ".

Збереженість рукопису. Рукопис повний, втрачених арк. немає. У своїх описах М. Думитрашко та П. Житецький, посилаючись на вказівку в Післямові, вважали, що між верхньою дошкою та текстом був втрачений малюнок із зображенням розп'яття Христа[41]. Але уважне прочитання тексту

[40] Точно не відомо, коли цей запис було зроблено, але, як зазначав свого часу М. Думитрашко, він не міг з'явитися раніше 1799 р., оскільки тільки в цьому році єпископ Переяславський, який уважався з 1701 р. коад'ютором Київської Митрополії, отримав титул Малоросійського Переяславського. У цей же час звичайно така назва була дана і місцевій семінарії (*Думитрашко Н.* Указ. соч.– С. 19).

[41] *Думитрашко Н.* Указ. соч.– С. 5; *Житецкий П.* Описание Пересопницкой рукописи.– С. 14.

Післямови показує, що розп'яття Христа було саме на верхній дошці оправи, а між дошкою та текстом аркуша не було. На початку Післямови, арк. 443, йдеться не про малюнок, а про Науку читання. Також писцем вказується і на розміщення розп'яття Христа на верхній дошці оправи, на якій є зображення "...мєли, в прєдьписа(н)но(м) ключи. постановлєн'но(м) в сєи книзє, прє(д) сты(м) єѵ(г)лїсто(м) ма(т)ѳєємь, по(д) дъщ'кою връхнєю. На ко(то)рой то єсть выѡбражєн'но, распѧтїє, гв̃а, бв̃а, сп(с)тлѧ нашєго їѵ, хв̃а". У доповнення можна вказати й на те, що на звороті форзаца (арк. 1) відбилися фарби заставки та головного ініціала тексту, розміщені на арк. 2. Це також означає, що між форзацом та текстом не могло бути аркуша із зображенням Христа.

Кольорове оздоблення частково осипається, наявні відбитки заставок, заголовних великих ініціалів початку глав на сусідніх аркушах. Пергамент перших зшитків Євангелія від Матвія хвилястий, – це пояснюється тим, що певний час рукопис не мав оправи, а захисним аркушем слугував форзац (арк. 1), дуже затертий та заплямований під час використання. Перші зшитки зазнали впливу підвищеної вологості оточуючого середовища, є водяні плями на початку та в кінці рукопису, через що вицвіло чорнило на аркушах першої половини тексту Євангелія від Марка та іноді в інших Євангеліях.

На початку рукопису краї аркушів пошкоджені. Забруднені праві нижні кути, що свідчить про активне використання рукопису; відсутні праві нижні кути – арк. 2, 8, 61, 67, 84, 113, 125, 130, 139, 172, 187, 457, 481, 482; верхні кути – арк. 2, 8, 29, 62, 427; розірваний нижній кут арк. 68. Розірвані береги: праві – арк. 9, 10, 27, 31, 70, 80, 139; нижні – арк. 26, 83, 109, 341; відсутні шматки берегів – арк. 45, 74. Воскові плями на арк. 406 зв.–407.

На пергаменті є пошкодження, зроблені під час обробки шкіри: дірки – на арк. 13, 17, 26, 45, 55, 71, 80, 82, 85–88, 94, 95, 101, 104, 109, 131, 185, 188, 230, 263, 242, 367, 257, 434, 440, 456, 458 та ін.; тріщини – на арк. 40, 55, 113, 116, 125 та ін., які були зшиті, наявні лише сліди від голки.

Старі шифри в Пересопницькому Євангелії наявні: 1). На звороті верхньої кришки оправи, зроблені простим олівцем "144"; фіолетовим чорнилом "121"; коричневим чорнилом "50300"; чорним чорнилом, перекреслено – "I. 1. 1" (такий же шифр і також перекреслений є на форзаці верхньої кришки оправи) та під ним "I. 1. 51". 2). На паперовому аркуші форзаца верхньої кришки оправи, простим олівцем проставлено "КПЛ 147". На звороті верхньої кришки оправи приклеєні дві жовті друковані наклейки: "Музей Полтавщини п–в. № __".

Шифри належать бібліотекам Переяславської та Полтавської семінарій, Полтавському історико-краєзнавчому музею та заповіднику "Києво-

Печерська лавра", до якого пам'ятка потрапила випадково після Другої світової війни.

Пересопницьке Євангеліє було передано із заповідника "Києво-Печерська лавра", за сприяння С. Маслова, на постійне зберігання до відділу рукописів Державної публічної бібліотеки УРСР[42] 24 грудня 1948 р., а вже 25 грудня 1948 р. рукопис був заінвентаризований у ф. І за № 15512, за яким зберігається й понині[43].

Література з опису пам'ятки: Инвентарь Пересопницкого монастыря и села Пересопницы, составленный бывшим его игуменом Симеоном Косовским при передаче монастыря своему преемнику игумену Макарию Созанскому, 1600 г., окт. 25 // Архив Юго-Западной России.– К., 1883.– Т. 6.– Ч. 1: Акты о церковно-религиозных отношениях в юго-западной Руси (1322–1648 гг.).– С. 294; [*Бодянский И.М.*] Донесение г. министру народного просвещения магистра Московского университета из Праги от 25 марта ст. ст. 1838 г. // Журн. М-ва нар. просвещения.– 1838.– Кн. 5.– С. 392–400; *Максимович М.А.* Воспоминание о городах Пересопнице и Дубровице и о князьях, ими владевших // Киевлянин.– 1840.– Кн. 1.– С. 232–244; *Максимович М.А.* Книжная старина южнорусская // Временник императорского московского общества истории и древностей российских.– М., 1849.– Кн. 1.– С. 1–2; *Думитрашко Н.* Замечательная рукопись Полтавской семинарии – Пересопницкое евангелие.– Полтава, 1874.– 29 с; *Терещенко А.В.* Евангелие княгини Жеславской // Библиогр. зап.– 1861.– Т. 3.– С. 457–467; *Житецкий П.* Описание Пересопницкой рукописи XVI в. с приложением текста Евангелия от Луки, выдержек из других евангелистов и 4-х страниц снимков.– К., 1876.– 79, IV с.; [*Стасов. В.*] Славянский и восточный орнамент по рукописям древнего и нового времени / Собрал и исследовал Владимир Стасов. – Спб., 1884–1887.– С. 16–17; *Трипольский В.* Полтавское Епарх. Древнехранилище (указатель с описанием).– Полтава, 1909.– С. 31 (№ 121); *Грузинский А.С.* Пересопницкое евангелие как памятник искусства эпохи Возрождения в Южной России в XVI в. // Искусство.– К., 1910.– № 1.– С. 1–53; *Грузинский А.С.* Палеографические и критические заметки о Пересопницком евангелии.– Спб., 1912.– 37 с.; *Павлуцкий Г.* Орнамент Пересопницкой рукописи // Искусство.– 1911.– № 2.– С. 83–92; *Огієнко І.* Українська Пересопницька Євангелія 1556 р. –

[42] Нині – Інститут рукопису Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (ІР НБУВ).

[43] Євангеліє було передано до бібліотеки згідно з розпорядженням Комітету в справах культпросвітніх установ УРСР від 26 жовтня 1948 р. за № І–622 (Арх. ІР НБУВ, оп. 1, № 50, с. 25) завдяки зусиллям С.І. Маслова (1880–1957), українського літературознавця і книгознавця, чл.-кор. АН УРСР, члена Бібліотечної ради Президії АН УРСР, який ґрунтовно вивчав давню літературу і писемну спадщину України. Архів ученого зберігається в Інституті рукопису НБУВ – ф. 33.

Тарнів, 1921; *Огієнко І.* Пересопницька євангелія 1556–1561 рр. // Путь правды.– 1930.– № 1.– С. 12–32; *Апанович Е.М.* Вкладные, владельческие, дарственные записи и приписки переписчиков XVI – XVIII вв. на рукописных книгах ЦНБ АН УССР // История книги и издательского дела.– Л., 1977.– С. 49–52; *Запаско Я.П.* Перлина книжного мистецтва // Пам'ятки України.– 1986.– № 3.– С. 24–25; *Чепига И.П.* Уникальный памятник украинского языка – Пересопницкое евангелие // Рукописные фонды ЦНБ им. В.И. Вернадского.– К., 1989.– С. 64–78; *Чепіга І.П.* Національна святиня // Київ. старовина.– 1992.– № 4.– С. 6–11; *Запаско Я.П.* Українська рукописна книга.– Л., 1995.– С. 85–89, 354–363; *Чепіга І.П.* Пересопницьке Євангеліє. Історія відкриття пам'ятки // Бібл. вісн.– 1997. – № 1.– С. 38–39.

Бібліографія праць про Пересопницьке Євангеліє

Уклала *І. П. Чепіга*

Апанович Е.М. Вкладные, владельческие, дарственные записи и приписки переписчиков XVI – XVIII вв. на рукописных книгах ЦНБ АН УССР // История книги и издательского дела.– Л., 1977.– С. 49–52.

Білецький О.І. Скарби нетлінні: Українське мистецтво у світовому художньому процесі.– К., 1974.– С. 51.

Білецький-Носенко П.П. О языцѣ малороссійском // Словник української мови / Підгот. до вид. В.В. Німчук.– К., 1966.– С. 22.

Білодід О., Бражник І. Пересопницьке євангеліє і клятва Президента Л. Кравчука.– К., 1992.– 36 с.– (Б-ка українця; № 8).

Бодянский И.М. Донесение г. министру народного просвещения магистра Московского университета Иосифа Бодянского из Праги от 23 марта 1838 г. // Журн. М-ва нар. просвещения.– 1838.– № 5.– С. 392–400.

Боянівська М. Переписувачі книжок як культурні діячі України. XV – перша половина XVII ст.– Л., 1994.– С. 21–22.

Бугославский Г.К. Волынские рукописные евангелия и апостолы // Тр. IX археол. съезда в Вильне 1893 г.– М., 1897.– Т. 2.– Табл. 24.– С. 307.

Будилович А.С. Общеславянский язык в ряду других общих языков древней и новой Европы : В 2 т.– Варшава, 1892.– Т. 2.– С. 206.

Будовниц И. Словарь русской, украинской, белорусской письменности и литературы до XVIII в.– М., 1962.– С. 55, 168, 211.

Владимиров П.В. Доктор Франциск Скорына. Его переводы, печатные издания и язык.– Спб., 1888.– С. 235–237.

Владимиров В.П. Обзор южно-русских и западно-русских памятников письменности от XI до XVII столетий // Чтения в Ист. о-ве Нестора летописца.– К., 1890.– Кн. 4, отд. 2.– С. 25.

Власовський І. Нарис історії Української Православної Церкви.– К., 1998.– Т. 1.– (X – XVII).– С. 240–242.– Репр. вид.

Возняк М. Історія української літератури.– Л., 1921.– Т. 2: Віки XVI – XVIII.– Ч. 1.– С. 11–16.

Возняк М.С. Старе українське письменство: Вибір для середніх шкіл.– Л., 1922.– С. 216–220.

Возняк М.С. [Рец. на працю О. Грузинського «Пересопницкое евангелие как памятник искусства эпохи Возрождения в Южной России в XVI в.»] // Зап. Наук. т-ва ім. Т. Шевченка.– К., 1911. – Т. 101.– С. 163–164.

Гнатенко Л.А. Відбиття другого південнослов'янського впливу в правописному узусі українських пам'яток XVI ст. // Тези доп. наук.-практ. конф. "Писемні пам'ятки східнослов'янськими мовами XI – XVIII ст."– Київ–Слов'янськ, травень, 1993.– К. ; Слов'янськ, 1993.– С. 77–81.

Гнатенко Л.А. Графіко-орфографічні особливості староукраїнського узусу в правописі голосних конфесійних рукописних пам'яток останньої чверті XIV – першої чверті XVII ст. // Рукописна та книжкова спадщина України.– К., 1996.– Вип. 3.– С. 39–57.

Гнатенко Л.А. Староукраїнський правопис останньої чверті XIV – першої чверті XVII ст. у зв'язку з проблемою другого південнослов'янського графіко-орфографічного впливу (Букви на позначення голосних звуків) : Автореф. дис. ... канд. філол. наук.– К., 1997.– С. 8–10, 12–13, 14–16, 17–19, 20–22, 23–24.

Гнатенко Л.А. Середньоболгарські орфограми як засіб ідентифікації часу написання староукраїнських конфесійних пам'яток // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського.– К., 2000.– Вип. 3.– С. 266–277.

Гнатенко Л.А. Хто писав Пересопницьке Євангеліє 1556–1561 рр.? // Архівознавство. Археографія. Джерелознавство : Міжвід. наук. зб.– К., 2001.– Вип. 3.– С. 447–457.

Грузинский А.С. Пересопницкое евангелие как памятник искусства эпохи Возрождения в Южной России в XVI в. // Искусство.– К., 1910.– № 1.– С. 1–53, табл.

Грузинский А.С. Пересопницкое евангелие, как памятник искусства эпохи Возрождения в Южной России в XVI в. : История рукописи, орнаментика, графика // Искусство.– 1911.– № 1.– С. 1–48.

Грузинский А.С. Из истории перевода Евангелия в Южной России в XVI веке: Летковское Евангелие // Чтения в Ист. о-ве Нестора летописца.– К., 1911.– Кн. 22, вып. 1/2.– С. 42–44, 57–59, 73–79; –К., 1912. – Кн. 23, вып. 1.– С. 81–124.

[*Грузинский А.С.*] Приложение к статье А.С. Грузинского "Из истории перевода Евангелия в Южной России в XVI веке: Летковское Евангелие" // Чтения в Ист. о-ве Нестора летописца.– К., 1912.– Кн. 22, вып. 3.– С. 67–74; Кн. 23, вып. 1.– С. 1–48.

Грузинский А.С. Палеографические и критические заметки о Пересопницком евангелии.– Спб., 1912.– 37 с.

Грузинский А.С. Палеографическия и критическия заметки о Пересопницком евангелии // Журн. М-ва нар. просвещения. – Спб., 1912.– Т. 38, № 3/4.– С. 320–335; Т. 39, № 5/6.– С. 322–341.

Грушевський М. Історія України-Руси.– К. ; Л., 1907.– Т. 6.; Те ж саме.– К., 1995.– Т. 6.– С. 430–431.– Репр. вид.

Грушевський М. Культурно-національний рух на Україні в XVI – XVII віці.– К.; Львів, 1912.– С. 46–58: іл., с. 35, 37, 39, 41, 45, 51.

Дмитриев Ю. Одна из лицевых рукописей Новгорода // Из истории русского и западноевропейского искусства.– М., 1965.– С. 61–80.

Драган М. Українська декоративна різьба.– К., 1976.– С. 27–28.

Драгоманов М.П. Литературно-политические заметки // Собр. полит. соч.– Париж, 1906.– Т. 2.– С. 579.

Думитрашко Н. Замечательная рукопись Полтавской семинарии Пересопницкое евангелие // Полтавские епархиальные ведомости.– 1874.– № 8.– С. 271–282; – № 9.– С. 314–327.

Думитрашко Н. Замечательная рукопись Полтавской семинарии – Пересопницкое евангелие.– Полтава, 1874.– 29 с.– Рец.: Христианское чтение.– 1874.– Ч. 2, июль.– С. 578–581.

Житецкий П.И Очерки звуковой истории малорусского наречия.– К., 1876.– С. 360–364.

Житецкий П. Описание Пересопницкой рукописи XVI в. с приложением текста Евангелия от Луки, выдержек из других евангелистов и 4-х страниц снимков / Сост. П. Житецкий.– К., 1876.– 79, 4 с.

Житецкий П.И. Текст Евангелия Луки из Пересопницкой рукописи // Тр. III Археол. съезда в Киеве.– К., 1878.– Т. 2, прилож.– С. 43–111.

Житецкий П. Старинные воззрения русских на русский язык // Киев. старина.– 1882, нояб.– С. 277–291.

Житецкий П.И. О переводах Евангелия на малорусский язык // Изв. Отд-ния рус. яз. и словесности императ. Акад. наук.– 1905.– Т. 10.– С. 1–65.

Житецкий П.И. О переводах Евангелия на малорусский язык.– Спб., 1906.– 65 с.

Жовтобрюх М.А., Русанівський В.М., Скляренко В.Г. Історія української мови : Фонетика.– К., 1979.– С. 49–50 та ін.: іл. між с. 128–129.

Жолтовський П.М. Графіка другої половини XVI – першої половини XVII ст. // Нариси з історії українського мистецтва.– К., 1966.– С. 66: іл. між с. 48–49.

Жолтовський П.М. Мініатюра XIV – першої половини XVII ст. // Історія українського мистецтва.– К., 1967.– Т. 2.– С. 328, рис. 23.

Запаско Я.П. Орнаментовані рукописи XI – XVI ст. в книгосховищах Української РСР // Матеріали з етнографії та художнього промислу.– 1957.– С. 155.

Запаско Я.П. Орнаментальне оформлення української рукописної книги.– К., 1960.– С. 6, 14, 63, 71, 78–84, рис. 47–49.

Запаско Я.П. Ренессансные мотивы в украинском рукописном искусстве середины XVI в. // Книговедение и его задачи в свете актуальных проблем советского книжного дела : Вторая Всесоюз. науч. конф. по пробл. книговедения. Секция рукописной книги : Тез. докл.– М., 1974.– С. 13, 15, 16.

Запаско Я.П. Мистецька спадщина Івана Федорова.– Л., 1975.– С. 44, 52, 54, 71.

Запаско Я.П. Рукописна книга як попередник української друкованої книги // З історії книги на Україні.– К., 1978.– С. 89.

Запаско Я.П. Перлина книжкового мистецтва // Пам'ятки України.– 1986.– № 3.– С. 24–25.

Запаско Я.П. Мистецтво української рукописної книги.– Л., 1993.– С. 9, 14, 19, 26, 31, 75.

Запаско Я.П. Українська рукописна книга.– Л., 1995.– С. 85–89, 354–363.

Инвентарь Пересопницкого монастыря и села Пересопницы, составленный бывшим его игуменом Симеоном Косовским при передаче монастыря своему преемнику игумену Макарию Созанскому, 1600 г., окт. 25 // Архив Юго-Западной России.– К., 1883.– Т. 6. – Ч. 1: Акты о церковно-религиозных отношениях в Юго-Западной Руси (1322–1648 гг.).– С. 294.

Искусство народов СССР.– М., 1974.– Т. 3.– С. 19: іл. 138.

История Украинской ССР : В 10 т.– К., 1982.– Т. 2.– С. 531.

Історичний словник українського язика.– К. ; Х., 1930.– Т. 1. А – Ж.– С. XII – XIII.– Список джерел.

Історія українського мистецтва : В 6 т.– К., 1966.– Т. 2: Мистецтво IX – першої половини XVII ст.– С. 328–329.

Карский Е. Образцы славянского кирилловского письма с X по XVIII век. – 2-е изд. – Варшава, 1902.– С. 64.

Карский Е.Ф. Славянская кирилловская палеография.– Л., 1928.– Пр. № 93; – Л., 1979.– Пр. № 43.

Кожин Н.А. Украинское искусство XIV – начало XX вв.– Львов, 1958.– С. 26, 28–33, 34.

Костирь Г. Филологические изыскания проф. Костиря в Переяславе и Киеве // Журн. М-ва нар. просвещения.– 1853.– Т. 77.– С. 24–25, 27.

Крымский А. Украинская грамматика для учеников высших классов гимназий и семинарий Приднепровья.– М., 1907.– Т. 1.– С. 79–80, 157, 202 є–202 s, 303 γ–303 d, 411–412, 414, 472, 482.

Крымський А. Нарис історії українського правопису до 1927 р. // Зап. іст.-філол. відділу ВУАН.– К., 1929.– Кн. 25.– С. 176–176 зв.

Логвин Г.Н. Украинское искусство. X – XVIII вв.– М., 1963.– С. 169–170.

Логвин Г.Н. З глибин. Давня книжкова мініатюра XI – XVIII століть.– К., 1974.– С. 106–107, 150–152.

Максимович М.А. Воспоминание о городах Пересопнице и Дубровице и о князьях, ими владевших // Киевлянин.– 1840.– Кн. 1.– С. 232–244.

Максимович М.А. Книжная старина южнорусская // Временник императорского московского о-ва истории и древностей российских.– М., 1849.– Кн. 1.– С. 1–2.

Марченко М.І. Історія української культури.– К., 1961.– С. 131–132.

Міляєва Л.С. Майстер XVI ст. Андрійчина // Українське мистецтвознавство.– К., 1971.– Вип. 5.– С. 165, 168.

Москаленко А.А., Терлецька В.М. Український правопис (Бібліографія, матеріали на допомогу науковій та учбовій роботі).– О., 1971.– С. 57–64.

Назаревский А.А. Язык Евангелия 1581 года в переводе В. Негалевского.– К., 1911.– С. 9–14, 34.

Немировский Е.Л. Начало книгопечатания на Украине: Иван Федоров.– М., 1974.– С. 19, 20, 21.

Німчук В.В. Староукраїнська лексикографія в її зв'язках з російською та білоруською.– К., 1980.– С. 41–48.

Огієнко І. Українська Пересопницька Євангелія 1556 р.– Тарнів, 1921.– 36 с.

Огієнко І. Причини повстання перших перекладів Письма Святого на українську мову // Дніпро.– Львів, 1923.– С. 89–91.

Огієнко І. Українська літературна мова XVI ст. і український Крехівський апостол 1560-х рр. : Літ.-лінгвіст. моногр.– Варшава, 1930.– С. 213–247 та ін.

Огієнко І. Пересопницька євангелія 1556–1561 рр. // Путь правды.– 1930.– № 1.– С. 12–32.

Огоновський О. Історія літератури руської / Написав Омелян Огоновський.– Львів, 1887.– Ч. 1.– С. 169–171.

Павлуцкий Г. Орнамент Пересопницкой рукописи // Искусство.– 1911.– № 2.– С. 83–92.

Пересопницьке євангеліє // Український радянський енциклопедичний словник.– К., 1987.– Т. 2.– С. 648.

Пересопницьке євангеліє // Енциклопедія українознавства : Перевид. в Україні.– Л., 1996.– Т. 6.– С. 2014.– Репр. відтворення вид. 1955–1984 років.

Перетц В.Н. Отчет об экскурсии Семинария русской филологии в Полтаву и Екатеринослав, 1–9 июня 1910 года // Унив. изв.– К., 1911.– Февр.– С. 10–15.

Петров М.І. Київська Академія (З нагоди минулого 300-ліття її існування) // Зап. іст.-філол. відділу УАН.– 1919.– Кн. 1.– С. 3.

Плющ П.П. Із спостережень над мовою Пересопницького євангелія // Тези доп. V міжвуз. респ. славіст. конф. 25–30 верес. 1962 р.– Ужгород, 1962.– С. 104–105.

Плющ П.П. Завдання вивчення мови Пересопницького євангелія // Тези доп. VI укр.-славіст. конф.– Чернівці, 1964.– С. 78–70.

Плющ П.П. Із спостережень над мовою Пересопницького євангелія // Вісн. Київ. ун-ту. Сер. філології та журналістики.– 1965.– № 17.– С. 27–34.

Плющ П.П. Пересопницьке євангеліє як пам'ятка української культури // З історії української та інших слов'янських мов.– К., 1965.– С. 142–156.

Сендульский А. Город Заслав // Волын. епархиальные ведомости.– 1875.– № 20.– С. 797.

Слободяник А. Пересопницьке Євангеліє – святиня українського народу // Друкарство.– К., 2000.– Січень/лютий.– С. 4–8.

Соболевский А.И. Лекции по истории русского языка.– 4-е изд.– М., 1907.– С. 18.

Соболевский А. [Рец.] // Рус. филол. вестн.– 1911.– Т. 65, № 1/2.– С. 481.– Рец. на кн.: Грузинский А.С. Пересопницкое евангелие как памятник искусства эпохи Возрождения в Южной России в XVI в.– К., 1910.

Сокращенное изложение сообщения И. Каманина, провозглашенное 22 ноября 1910 г. "Дошло ли до нас в подлиннике Пересопницкое Евангелие?" // Чтения в Ист. о-ве Нестора летописца.– 1912.– Кн. 22, вип. 3.– С. 83–85.

Стасов В. Славянский и восточный орнамент по рукописям древнего и нового времени / Собрал и исслед. Владимир Стасов.– Спб., 1884–1887.– С. 16–17.

Терещенко А.В. Евангелие княгини Жеславской // Библиогр. зап.– 1861.– Т. 3.– С. 457–467.

Тиховский Ю.И. Новые данные о западнорусских переводах священного писания XVI века // Тр. XIV Археол. съезда.– М., 1911.– Т. 3.– С. 124–125.

Трипольский В. Полтавское Епарх. Древнехранилище (указатель с описанием).– Полтава, 1909.– С. 31 (№ 121).

Трипольский Н.И. Волынское рукописное Евангелие XVI века // Волынский историко-археологический сборник.– 1900.– Вып. 2.– С. 33, 41–42. 97–108, 114.

Українські письменники: Біо-бібліографічний словник / Уклав Л.Є. Махновець.– К., 1960.– Т. 1.– С. 656–657.

Флоровский А.В. Чешская библия в истории русской культуры и письменности // Sbornik filologicky.– Praha, 1940/46.– Sv. 12.– С. 153–260.

Франко І. [Рец.] // Зап. Наук. т-ва ім. Т. Шевченка.– 1906.– Т. 70.– С. 214–215.– Рец. на пр.: Житецького П. О переводах евангелия на малорусский язык // Изв. ОРЯС.– 1905.– Т. 10.

Франко І. Історія української літератури. Часть перша. Від початків українського письменства до Івана Котляревського // Зібр. тв. : У 50 т.– К., 1983.– Т. 40.– С. 222–223.

Харлампович К. Западнорусские православные школы XVI и начала XVII века.– Казань, 1898.– С. 193–196.

Чепіга І.П. Глоси Пересопницького Євангелія і питання нормування старокраїнської літературної мови XVI ст. // Питання східнослов'янської лексикографії XI – XVI ст.– К., 1979.– С. 64–69.

Чепига И.П. Уникальный памятник украинского языка – Пересопницкое евангелие // Рукописные фонды ЦНБ им. В.И. Вернадского.– К., 1989.– С. 64–78.

Чепіга І.П. Пересопницьке Євангеліє // Наука і культура України.– К., 1990.– Вип. 24.– С. 190–195.

Чепіга І.П. Національна святиня // Київ. старовина.– 1992.– № 4.– С. 6–11.

Чепіга І.П. Пересопницьке євангеліє як джерело вивчення історичної фонетики української мови // Проблеми сучасної ареалогії.– К., 1994.– С. 82–88.

Чепіга І.П. Деякі графіко-орфографічні особливості другого південнослов'янського впливу в Пересопницькому євангелії // Пам'ятки писемності східнослов'янськими мовами XI – XVIII ст.– К., 1995.– Вип. 2: Матеріали наукової конференції пам'яті Лідії Петрівни Жуковської.– С. 245–248.

Чепіга І.П. Взаємодія української і церковнослов'янської мов XVI ст. (на матеріалах перекладів Євангелія) // Записки наук. т–ва ім. Шевченка.– 1995.– Т. 229.– С. 277–288.

Чепіга І.П. Пересопницьке Євангеліє і морфологічний стандарт української мови (на матеріалі іменника) // Український діалектологічний збірник.– К., 1997.– Кн. 3.– С. 231–236.

Чепіга І.П. Пересопницьке Євангеліє. Історія відкриття пам'ятки // Бібл. вісн.– 1997.– № 1.– С. 38–39.

Чепіга І.П. П.Г. Житецький про Пересопницьке Євангеліє // Східні слов'яни.

Мова. Історія. Культура. За матеріалами пам'яток писемності XI – XVIII ст.: Зб., присвяч. 90-річчю акад. Б.О. Рибакова.– К., 1999.– Вип. 3.– С. 73–79.

Чеміга І.П. Пересопницьке Євангеліє // Українська література у портретах і довідках. Давня література – література XIX ст. : Довід.– К., 2000.– С. 239–240.

Шевченко Т. Повне зібрання творів у шести томах.– К., 1964.– Т. 6.– С. 305–306.

Шелухин С. Слово *україна* в Пересопницькій Євангелії // Науковий збірник в 30 річницю наукової праці проф. д-ра Івана Огієнка.– Варшава, 1937.– С. 190–205.

Шубинський Й.В. Рукопис у дерев'яній скриньці // Друг читача.– 1966.– 9 серп. (№ 32).– С. 8.

Яворский Ю.А. Ветхозаветные библейские сказания в карпаторусской церковной учительной обработке к XVII в.– Ужгород; Прага, 1927.– С. 18.

Janów J. Źródła Ewanqelji Peresopnickiej // Slavia.– 1927.– Ročnik 5.– Zešit 3.– S. 470–499.

Kay Matthew. New wine in old bottles: A non-Traditional Liturgical Language in Traditional Orthography // Die Welt der Slaven.– 1997.– [Bd.] 42.– S. 291–305.

Sokolowski M. Studja i szkice z dziejów sztuki i cywilizacij.– Kraków, 1899.– T. 1.– S. 386.

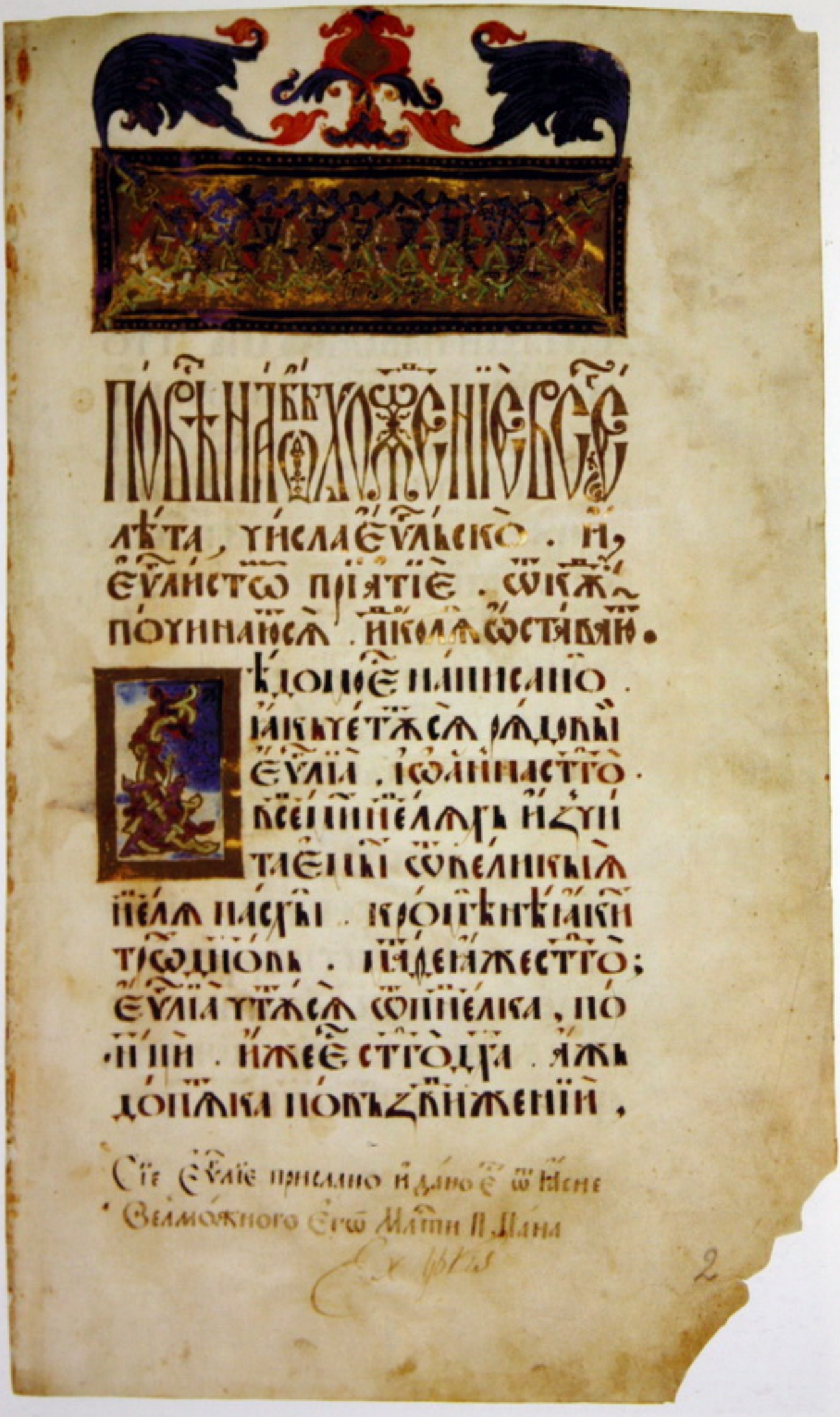

1. Арк. 2. Передмова до Науки читання

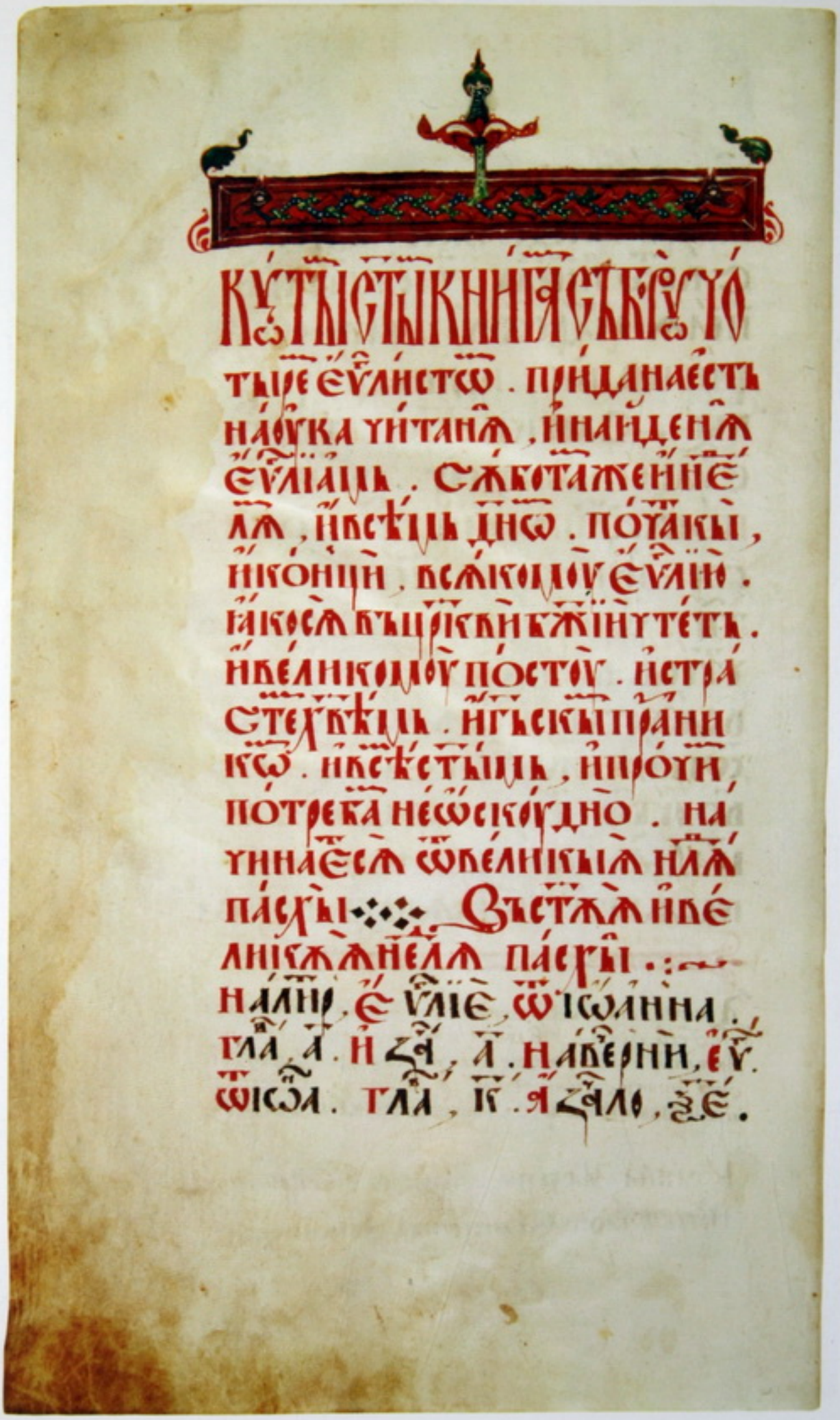

2. Арк. 3 зв. Початок Науки читання

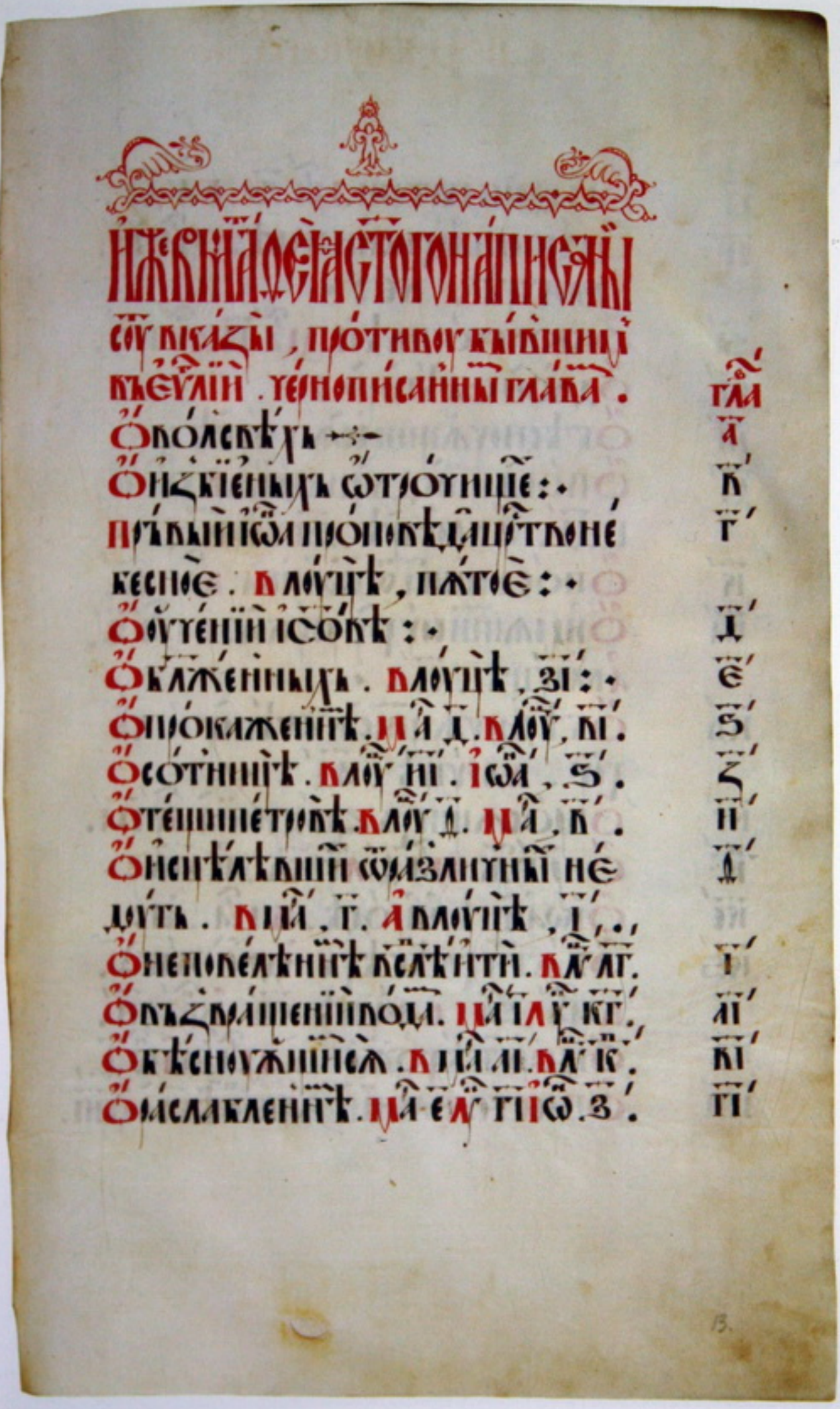

3. Арк. 13. Покажчик чорнописаних глав до Євангелія від Матвія

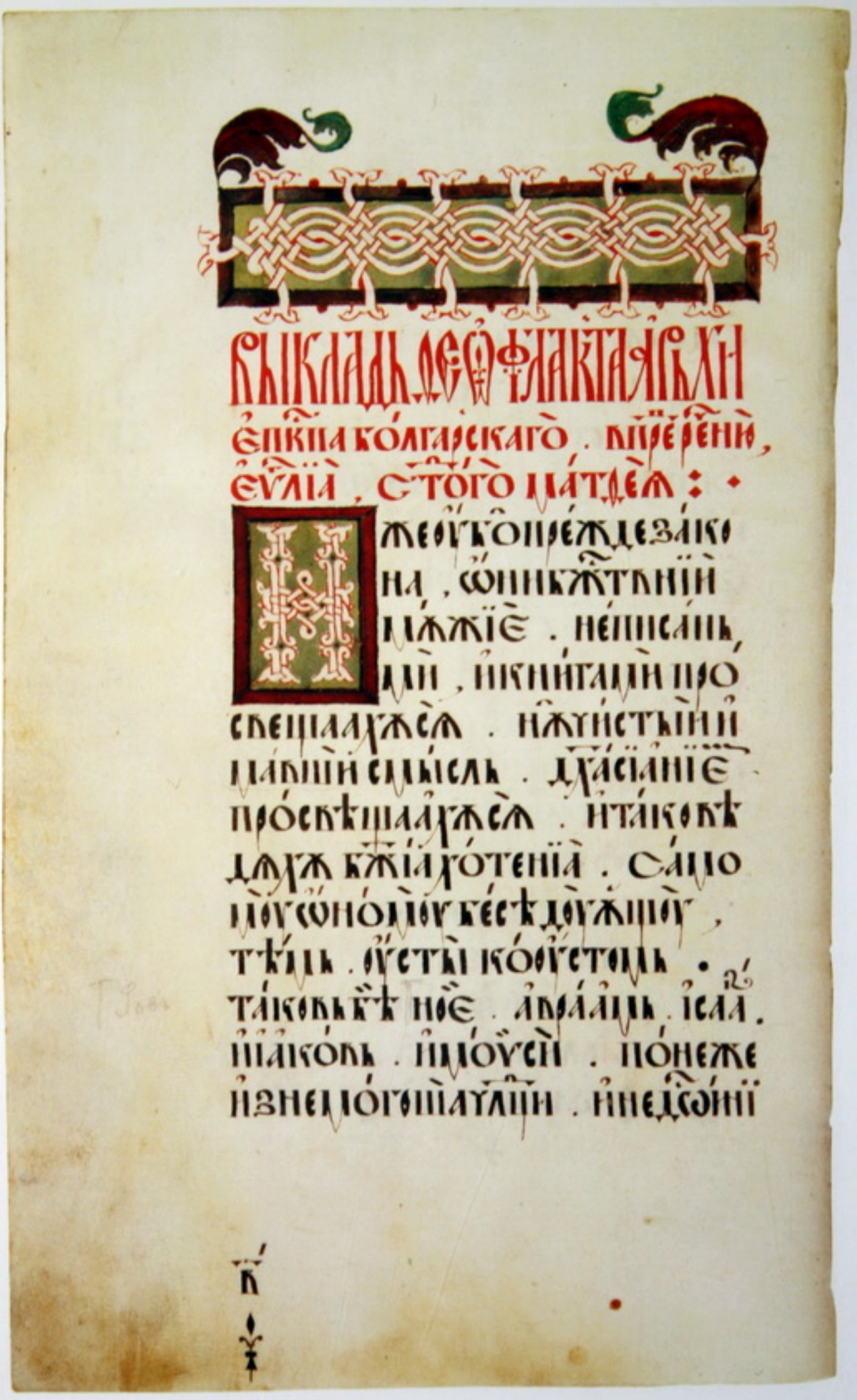

4. Арк. 15 зв. Початок Передмови Феофілакта Болгарського до Євангелія від Матвія

5. Арк. 20 зв. Мініатюра “Євангеліст Матвій”

6. Арк. 21. Початок Євангелія від Матвія

7. Арк. 128 зв. Мініатюра “Євангеліст Марко”

8. Арк. 129. Початок Євангелія від Марка

9. Арк. 203 зв. Мініатюра “Євангеліст Лука”

10. Арк. 204. Початок Євангелія від Луки

11. Арк. 340 зв. Мініатюра "Євангеліст Йоан з Прохором"

12. Арк. 341. Початок Євангелія від Йоана

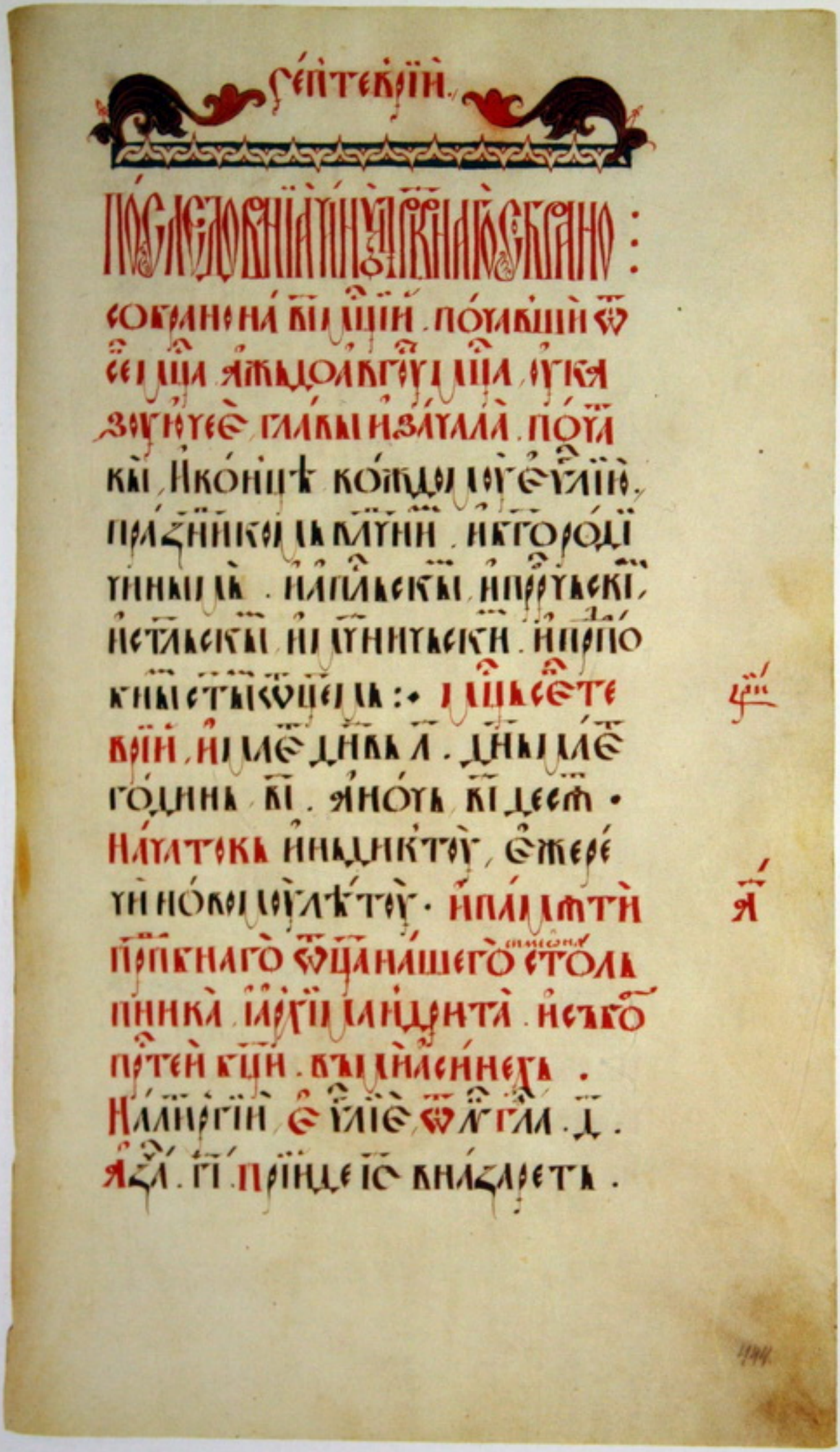
сентеврїй.

ПОслѣдованїа цр҃кве на всякъ
собранна кнѧщїй. почавшїй
сѣдѧща ѧкадолвгоудѧща, оучя
зоуютсѧ глаголы изѧталлѧ. поѧ
кнѣ, иконѣ коѧждоу сѹтїю,
празднїкоу ма҃тни, вгородї
тинаѧ. ѧпѡстольскы, прⷪрⷣскї,
ѥтаскы, ѡтнитскїи. ѡпро
кнаѧ стыѧ цр҃кве: ✠ ѧ҃ц҃а сентеврїй, ѡ҃ ѧ҃
ѡ҃ дн҃ь л҃. днь ѧ҃ ѡ҃
годинна к҃. ѧнощь к҃ десм҃ ✠
начатокъ ѡнадиктоу, ѡжере
тїи нокоу лѹкѣтоу. ѡпѡлнтї
прⷪбнаго ѻц҃а нашего ѡ҃ стѡлн
пнка, ѳеѡдѡнта. ѡсѣхъ
прⷮѣй кр҃ѣй. вѣ ѡ҃ѧсинѣ.
ѡлнмпїи, ѡ҃ѹлїѥ ѻ҃ ѧгѳл҃. д҃.
ѧдѧ. гї. прїнцеѥ кнѧзареⷮ.

13. Арк. 444. Початок Місяцеслова

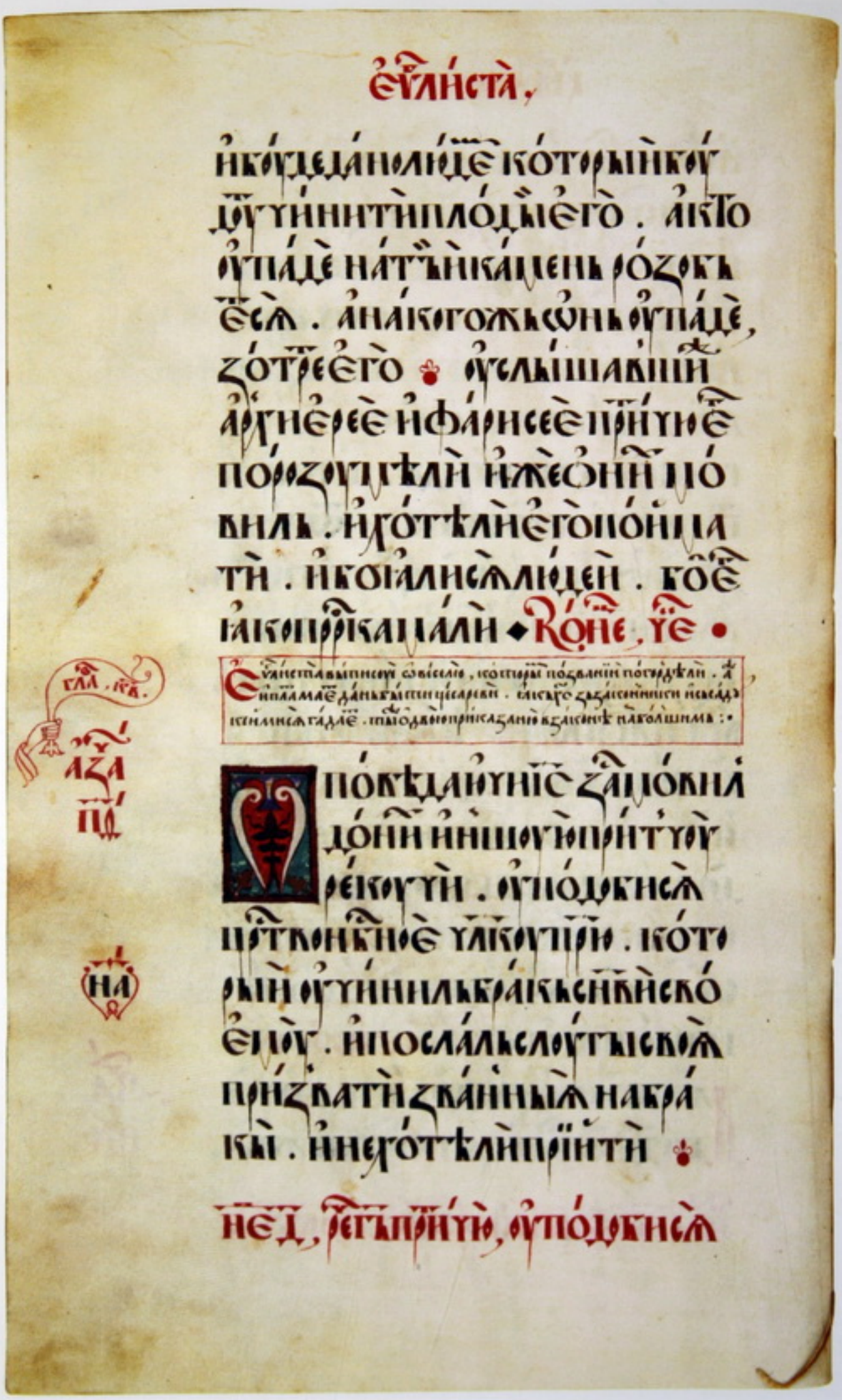

14. Арк. 93 зв. Зразок почерку писця Михайла Василієвича. Сторінка з сумарієм та ініціалом

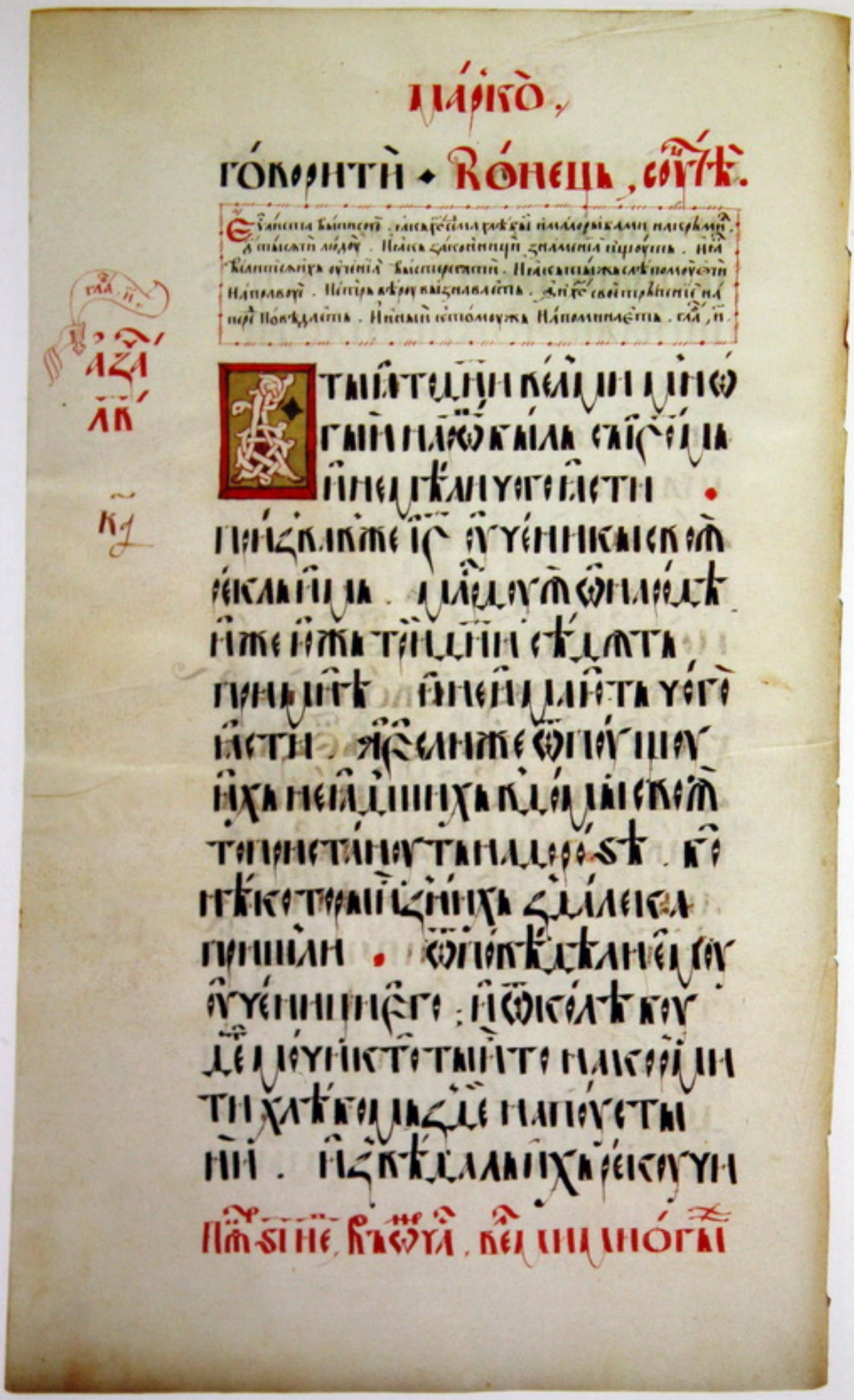

15. Арк. 155 зв. Зразок почерку другого писця. Сторінка з сумарієм та ініціалом

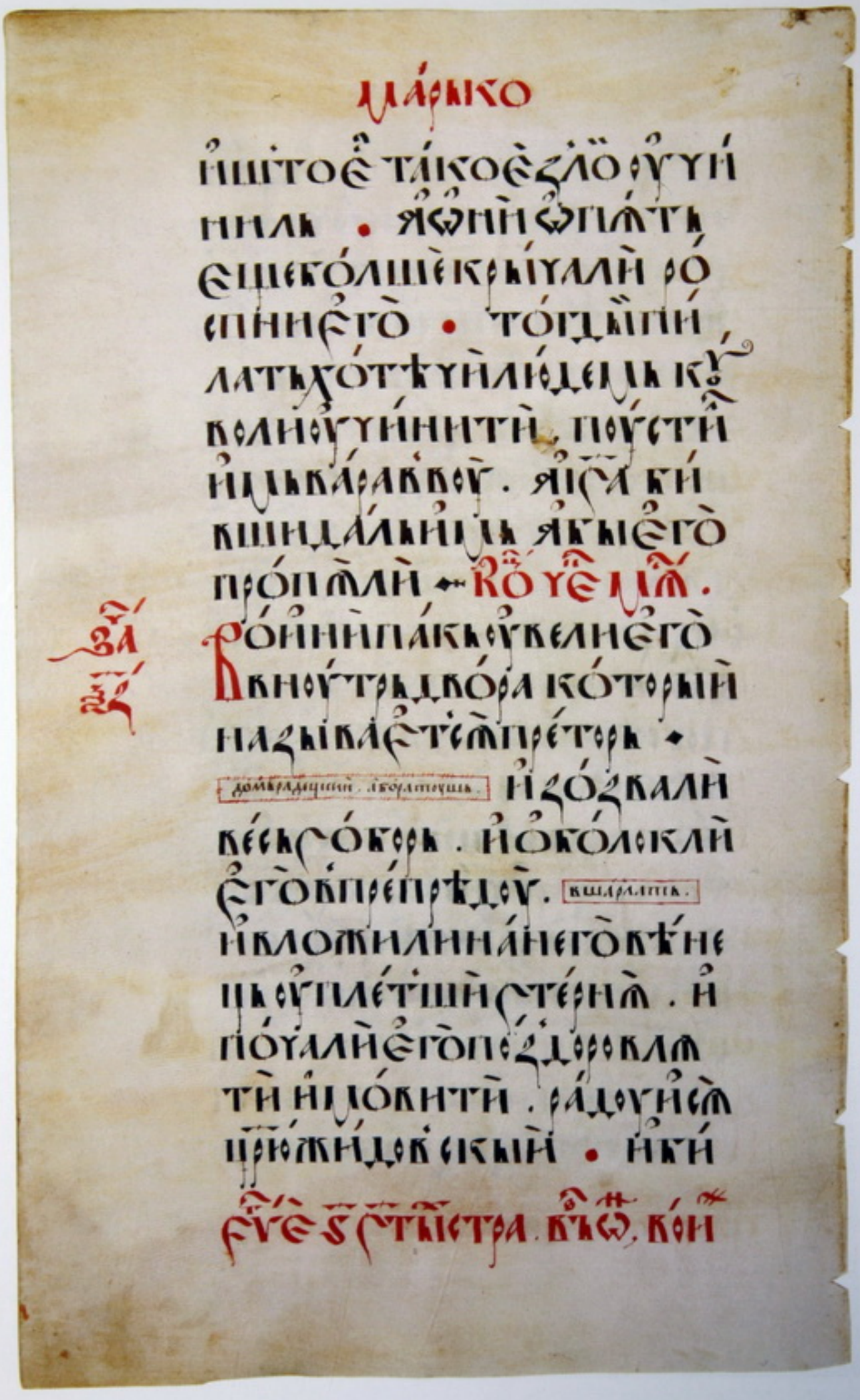

16. Арк. 192 зв. Зразок уживання глос у тексті Євангелія від Марка

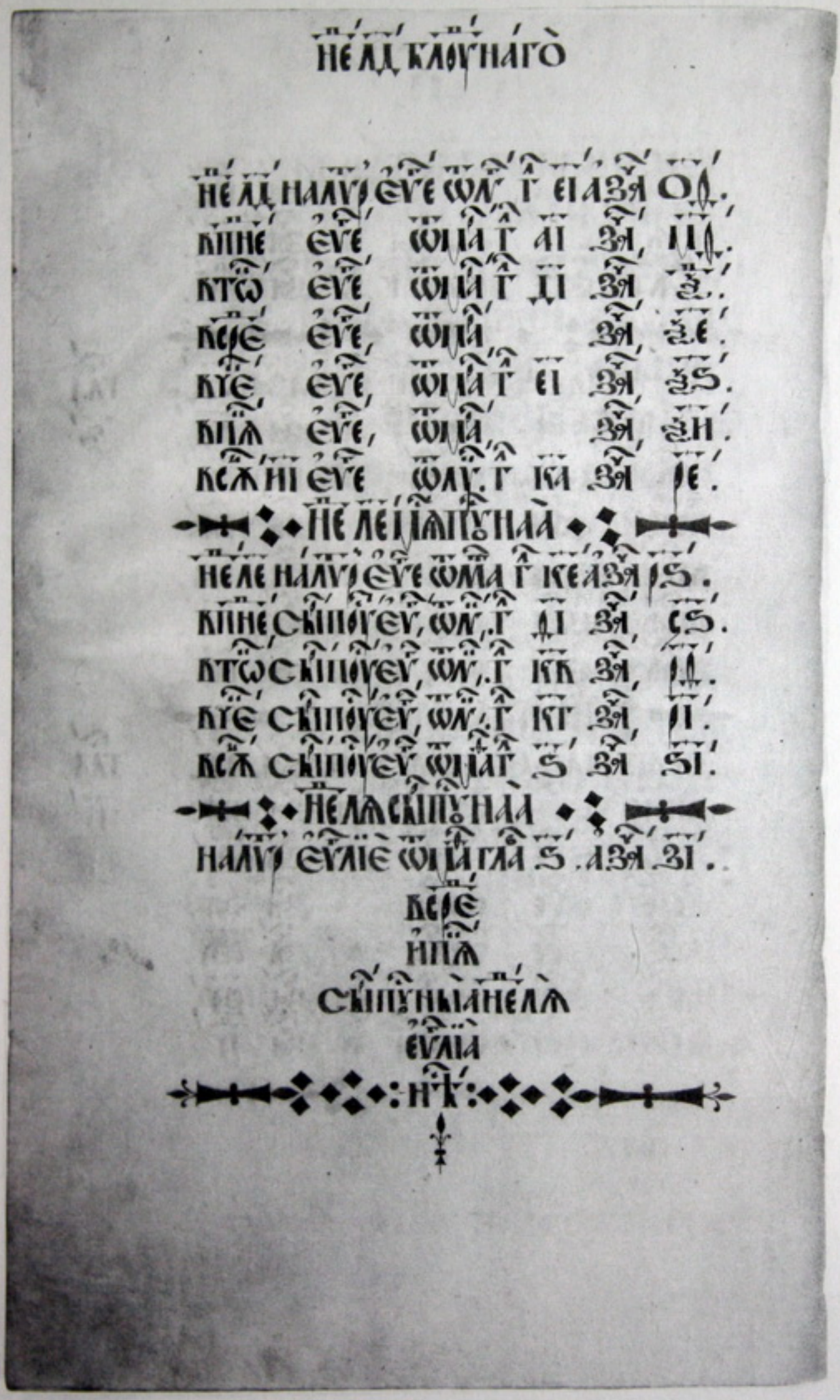

17. Арк. 12 зв. Кінець Науки читання

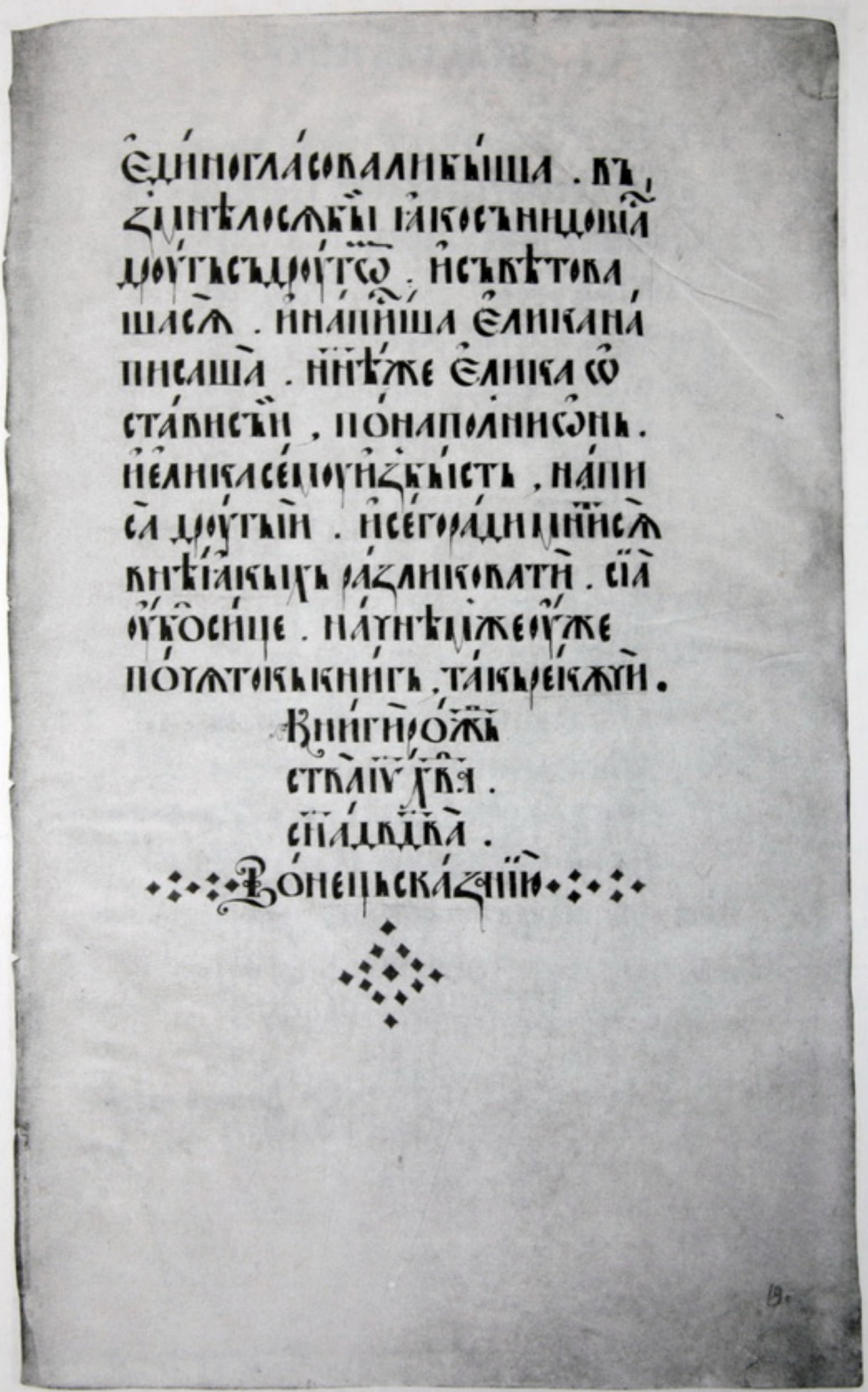

18. Арк. 19. Кінець Передмови Феофілакта Болгарського
до Євангелія від Матвія

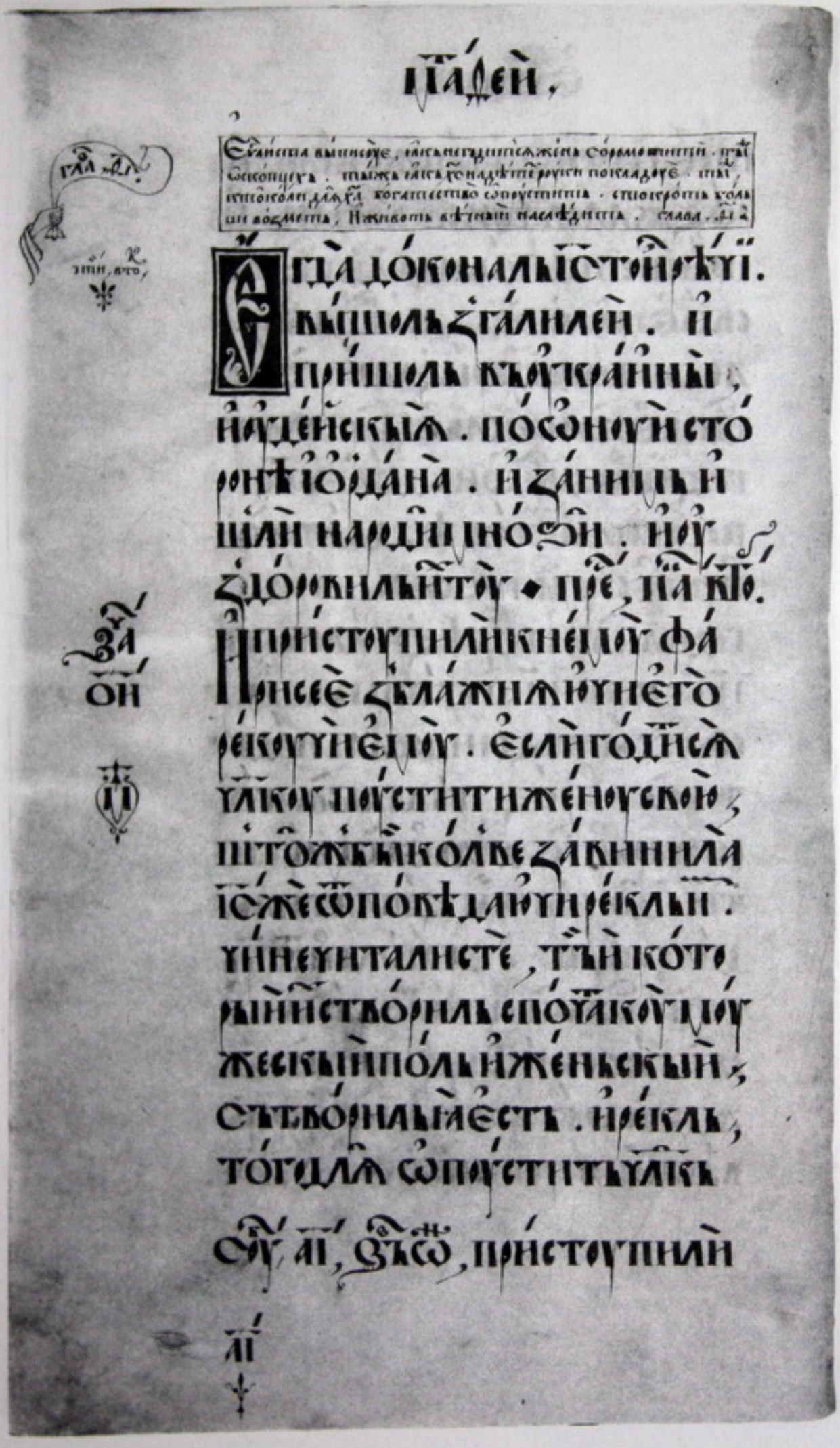

19. Арк. 82 зв. Сторінка з Євангелія від Матвія

ЄѴАНГЛІЄ̀ТА,

РЄ́КЛЬЄ̀ІОУ . ЄСЛИ́ЙКСИ ЗБЛА́
ЖНИ́ТСѦ ОТЄ́КТ . ІАСѦ НИКО́
ЛИ НЄЗБЛА́ЖНЮ ✤ РЄ́КЛЬЄ̀І ГС̃
ІС̃ , ПРА́ВДОУ ГЛЮ́ТЄ́ . ИЖЄ́ТО́И
НО́УИ ПРЪ́КЄИ НИ́ЖЛИ А́ЛЄ́КТО
РЪ КЪЗГЛА́СИ . Ковъ петля́нїе . ТРИКРО́
СѪПРЪ́ЖЕШІСѦ МІЄ́НЄ ✤ РЄ́КЛЬЄ̀
ІОУ ПЄ́ТРЪ . КЪ НЄ́МУ ГЄ́ЛЬСТО
КОЮ ОУ ТЄ́РЄТИ , НЄ́СѪПРЪ́ГОУСѦ
ТЄ́БЄ ✤ ТА́КЖЄ РЄ́КЛИ ЙКСИ ОУ ТЄ́
НИЦИ ✤ ТО́ГДЪ ПРИ́ШОЛЬСИ́
НИ ІС̃ ДО́СЕЛА НА́ ЗМА́ННОГО ГЄ́
ѲСИ́МАНИ . ИРЄ́КЛЬ ОУ ТЄ́НИКО
СКО́ИНЪ . СЄ́ДѢТЄТОУ , А́ЖЬ
ѪПОЙТЄ́ ТА́ПО́ ІОЛЮСѦ ✤
ИПО́ЙМ ЩИ ЗСО́КОЮ ПЄ́ТРА́ И Ѳ
КА́СНЫ ЗЄ́КЄДЄѲКЫ . ПО́ЧАЛЪ
СКРЪ́БѢТИ И ТОУ́ЖИТИ . И
ТО́ГДЪ РЄ́КЛЬ И , СЛОУ́ТНАѰША
ПОЛЄ́ А́ЖЬ КСЛЮ́ПРТИ . ПО́ЖДѢ

20. Арк. 112. Сторінка з Євангелія від Матвія

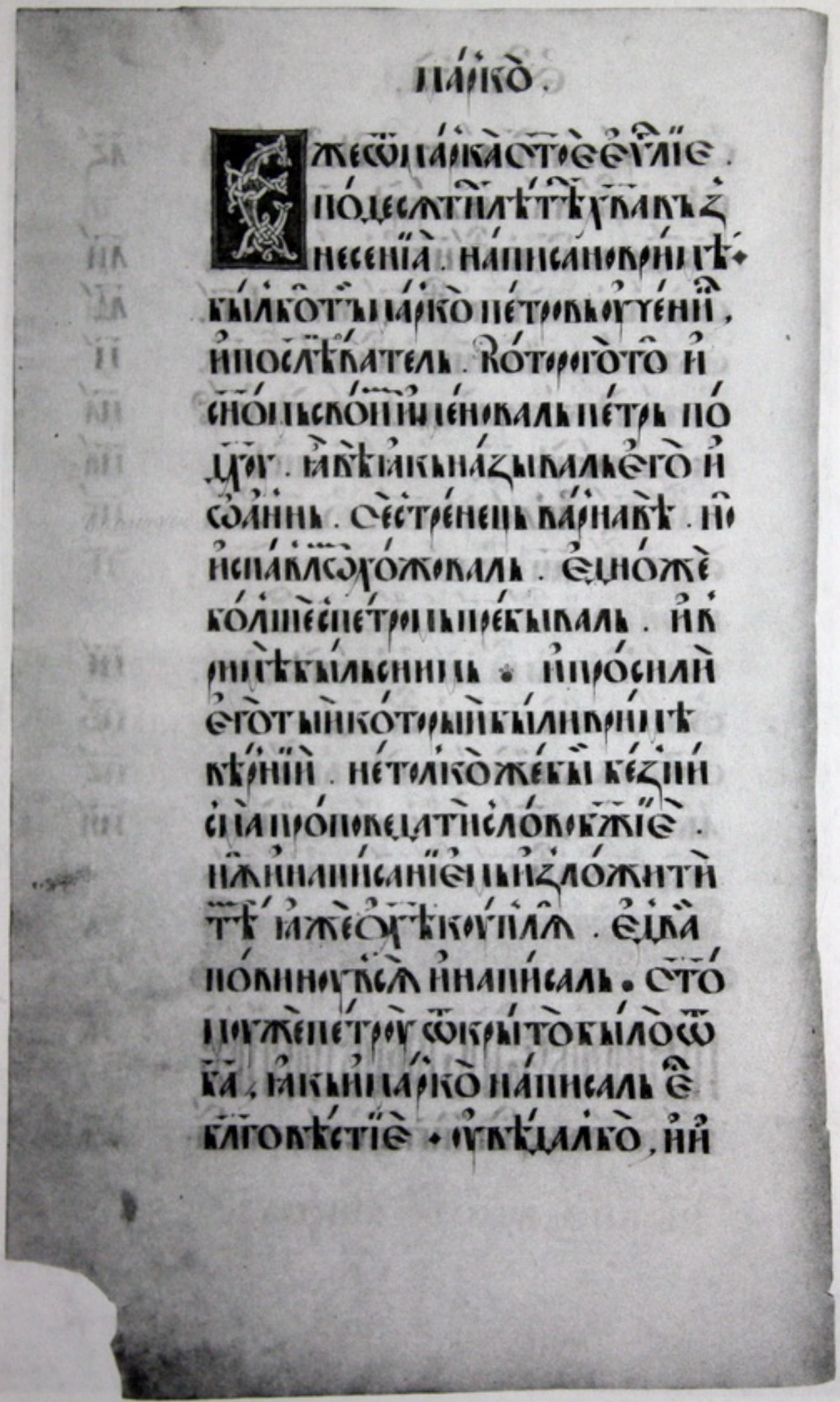
марко.
Иже ѡ марка стое еуглие
по десмтнице кѹпно
несенїа написано рцы
кыи кто кы марко петровы оученик
и послѣдователь. которого то и
сн҃а ѡц҃а нашего іс҃а хр҃а петра по
доу. и такы наз҃ываемы его и
сѡтнь. сестренець кр҃ьнакъ. по
исповѣдѣ же кожемаль. едноже
колше петрова прекываль. и
рцы къ нѣкыимъ сниць. и просивъ
еготы нѣкоторыи къ нимъ рцы къ
кр҃ьнїи. не толко же ѣкы кѣзнии
сїа проповедати слокожїе.
и҃ми написанїе ны изложити
тъ иже ѡтъ кого оучимъ. едва
помнѧ сѧ и написаль. сто
по иже петрѹ ѡкрыто кыло ѡ
ка. такы и марко написаль е
глголѣстїе. оутѣдалко. и
21. Арк. 125 зв. Початок Передмови до Євангелія від Марка

дсѡнь кнїе҃й по҃тлиціно
гнпо҃вѣдати и҃ пр҃е҃тьслáмити.
тáкъ жеи҃ж҃ї ї҃с҃ нелю҃гль на
вне дóпѹ҃стѣ кнїити . áлèкы
прéтъ напоустыгрèсще҃ . и҃при
хожахали сѡ҃кѡсѹдоу дóнегѡ.

Єѵ҃ліе҃стáвїнесще҃ . тáкъ ї҃с҃ пр҃е҃млѧ рáслáбленнáмоу сѡ҃пр҃е҃сти
грѣхы . и҃гáкъ нáзлáемоу áзѣлѣи пóстилѣ . и҃гáкъ лéгкѣи áзѣ
óвомоу вели҃мъ пáсѣ҃ дóвлѣи . Тыкапóвѣдáеши пр҃изóровыѣ
пѣтрѣ лáзáрѣ . тѣи гáсъфáрисéйскопи҃сáтєлїи пр҃ищетопи҃сáлъ

Опѧ҃ кшéлъ ї҃с҃ дóкапе
рнаѹмà пóсѳ҃ицнѣ҃.
и҃ѹслы҃шáнóѳ҃ и҃жекы
вдóмъ ѹкы҃лъ . и҃ нáтыкмы҃ тѣ҃
сóбрáлосѧ҃ мнóгѡ . тáкъ ,
áжъ нелю҃гль кóдвéрємъ прик
лижитисѧ҃ . и҃ лóкильницѧ
слóвѡ • тóгдыпр҃и҃шли кнемѹ
ї҃ѹ тыи҃ѹтырѣ , которыи҃ и
кыльнесень рóслáбленныи҃ жи
лаи҃ . и҃ нелю҃гль прикнижи
тисѧ҃ кнемѹ длянáрода • и

нєбпо҃ , въсоуа , кшóлъ ї҃с҃

22. Арк. 133. Сторінка з Євангелія від Марка

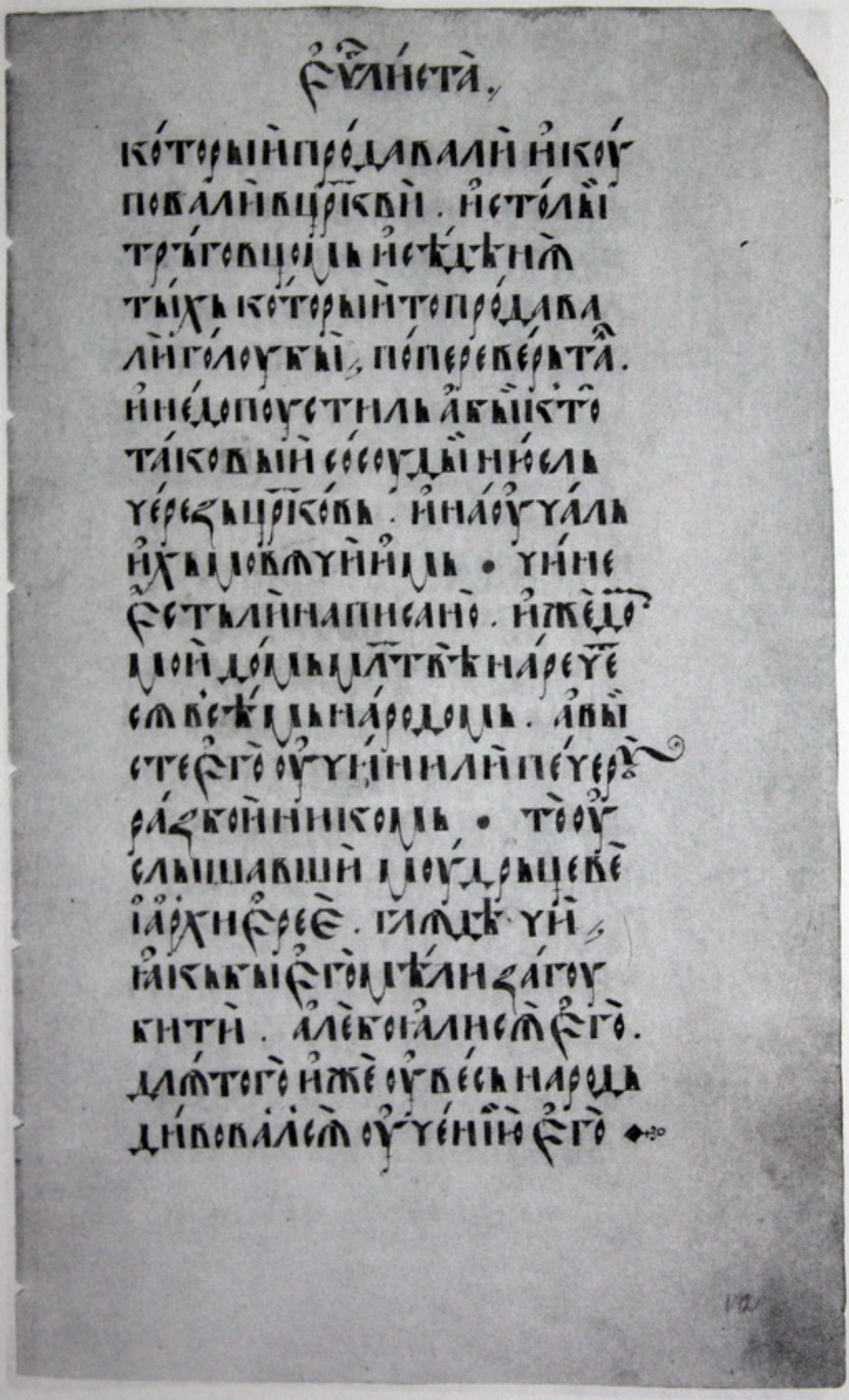

23. Арк. 172. Сторінка з Євангелія від Марка

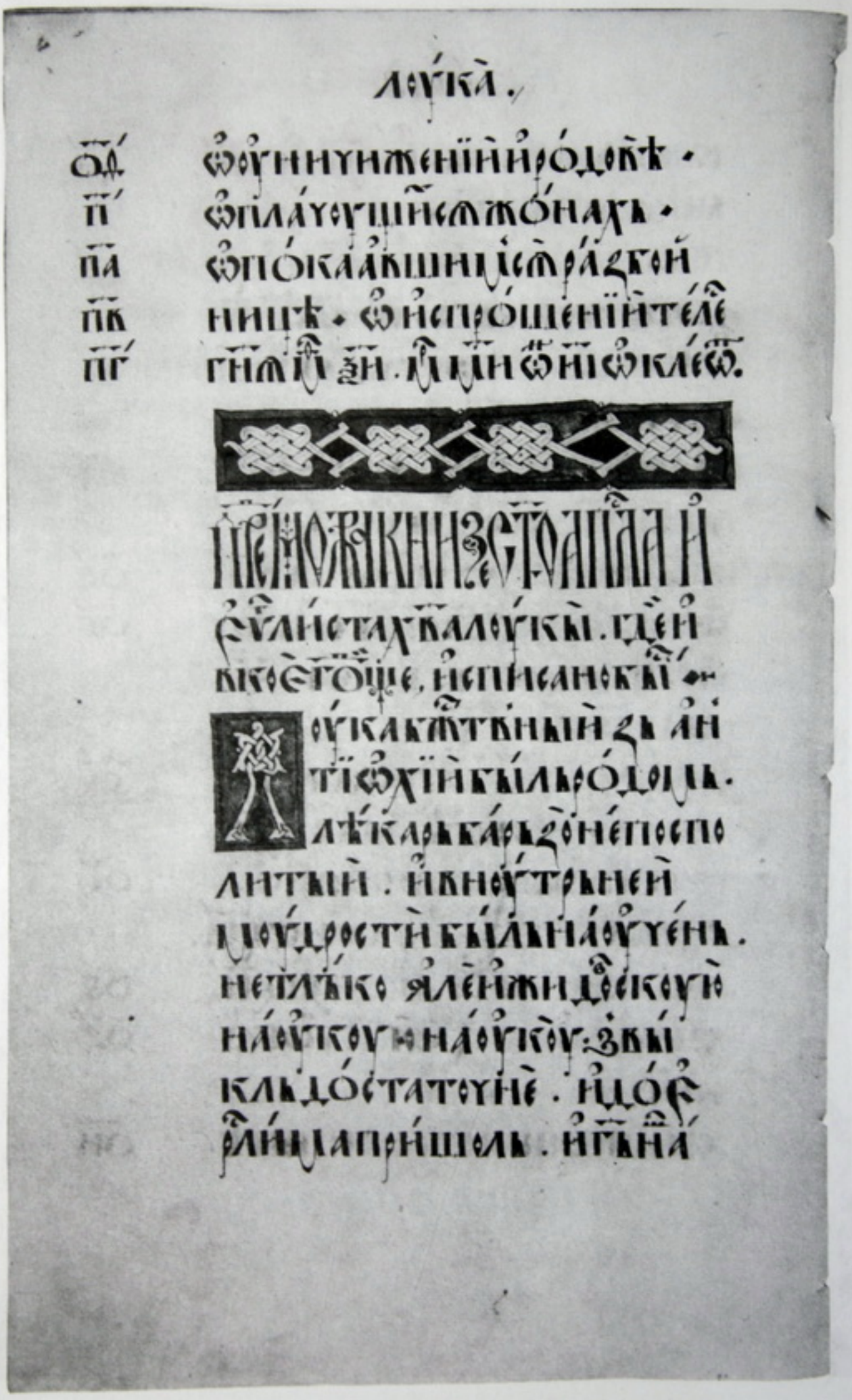

24. Арк. 201 зв. Початок Передмови до Євангелія від Луки

лоу́ка̀.

стоу̀. дръжавныѝ фи́стѐ.
вельможный ка́ждыѝ чл҃къ ко́
торыѝ ми́лоу є҆ть бг҃а.
дръ́жавоу̀ моць на̀ страхѝ
бодеть мѣ́ти. ѳе́ѡфиль
є҆сть дръ́жа
вныѝ. ꙗ҆ко
бы ре́кль бо́
голю́бець.:
ко́торыи є҆сть по́
правдѣ го́день. а҆
бы слы́шал
свѧ́
того̀
є҆ѵ҃лї
ѯ̀

25. Арк. 202 зв. Кінець Передмови до Євангелія від Луки

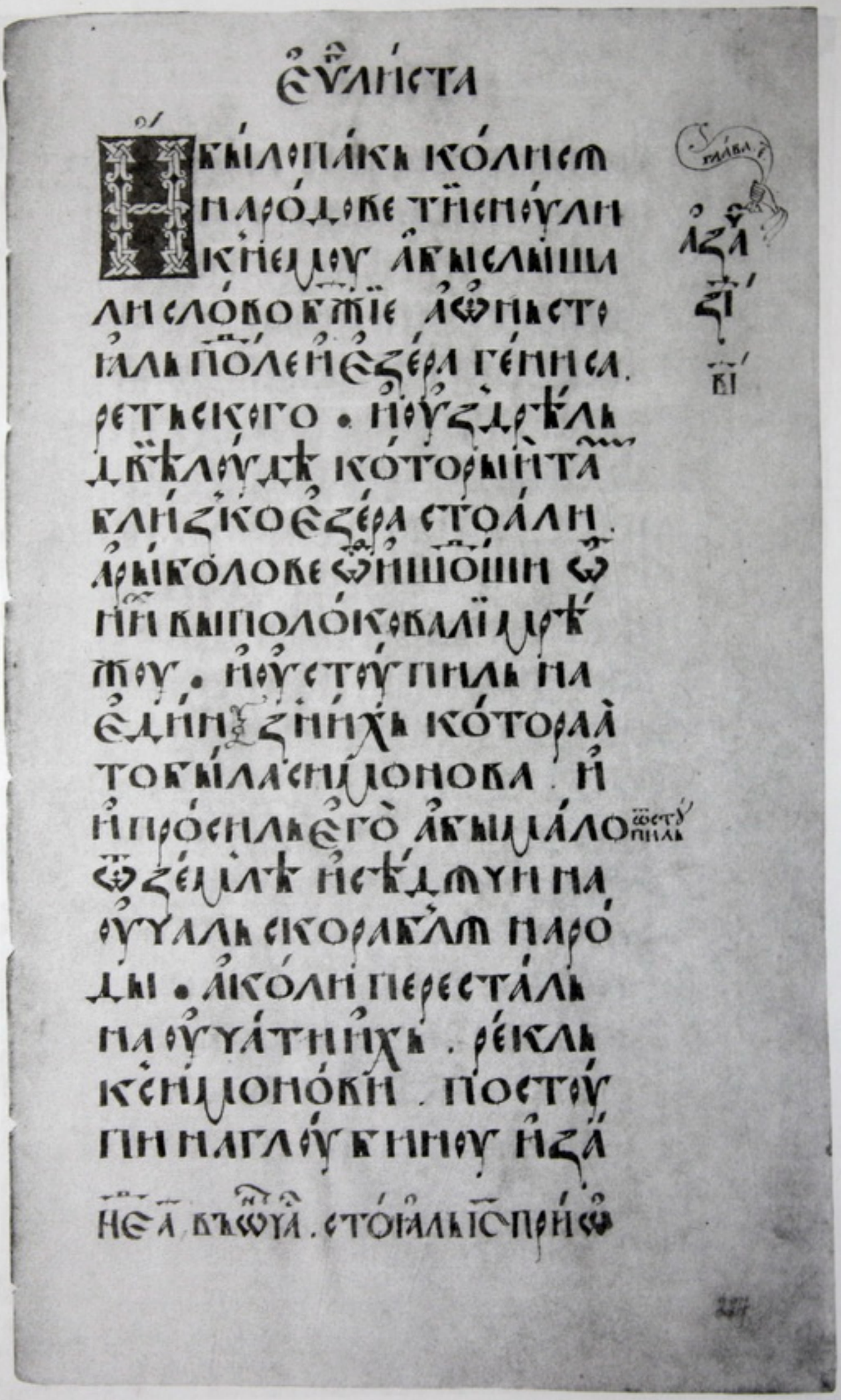

26. Арк. 227. Сторінка з Євангелія від Луки

которое смыслъ ѣдѣ
ѣго рождаетъ ◆

зѧ ний Кто нее сть сынъ на
протикы дѣне ѣсть . ѧ
кто сынъ несогнѣваетъ .
то растаѧе ◆ конець ѵе .
ѻкольнетистыи дуѫтъ
кыи дѣ нетыка . преходитъ
скко ѕкы дѣстакезводнаѧ .
глѧдантиѫпокоѭ , инеи най
дуетъ . ѧ глѧкы кѣокѣ . пе
рнуесѧ доидоуглоѣго ѿ
кѣлетьѣсдѣ ѧкышола . ѧ
пришедшѣ наидѣѣго , яѿ
подетень , ѫукрашень .
тогдаѣпоидетъ , ѧпоѧлетъ
съсокоѭ ѧнысѣдмь духовъ
горшихъ себе . ѧкѫошѣши
жикоуѫтѧдѧ . ѧкыкаютѣлоу
ѵкоу послѣнїѭ грѧшѣпрѣкы .

пѧѕне реклъ , ктоне ѣ ,

ТІЇ ЄСТЬ НАНЕЦЛО ОБРАЗЪ
ЙНАПИСАНІЄ • ЯЗѢНИСѢШІЇ
КНДЄЛИЄДОУ ЦЄСАРЄВЪ •
ЯЗѢНЬРЄКЛАНИДЬ . ДАНТЄМЪ
ШТО ЄСТЬ ЦЄСАРЄВІ ЦЄСАРЄ
КИ . ЯШТО ЄСТЬ КТІЄ ТОЄ
ДАНТЄ КѢИ . ЙНЕЦЛОГЛИ ЗѢНО
СЛОКАЄГО ѠПЄРЄТИПЄРЄДЪ
ЛЮДЬЛИ ЙДИКОМЛНЄМЪ . Ѡ
ТАКОВОИ ѠПОКѢДНЄГО Й
ПОДЛОЛЬЧАЛИ • КОНЄЦЬ ПЇѦ.

ПРИСТОУПИЛИПАКЬ НЄКОТО
РЫЙ ЗѢДОУКЄВЪ . КОТОРЫ
ТО ПОКѢДАЙТЬ ЙМЄЦЬСКРНІЄ
НЄКОУДЄ • ЗАКѢДОЛЬЛНЄГО
РЄКОУТИ . ОУТИТЄЛОУ . ЛОЇСИНА
ТАКЬНАПИСЛЬ . ЄСЛИКОДЬ
КРАТОУДРЄТЬ . ЛАЙТИЖЄНОУ . Л
ТО НЕЛАЙТИДѢТІИОУДРЄТЬ .
ЯКЬПОЙЛЬКРАЄГО ЖЄНОУЄ .

ПНЄ КІИЄ ЗѢѠУЛ ЙПРИСТОУПИ

ЗЛ
РК
ОК

28. Арк. 311. Сторінка з Євангелія від Луки

ПРЄПОКАКНИЗЄ́ТѠЙБЛАГОВѢЩЕНІѤ:
ІѠАННАКТОСЛОВѢ.
СИЛАТРЄЄ́СТВѢНОЙСЛІ́ЇНКА
КЫ. ЙСНАПОУТТЫІАДЫКЫЦАІУДА
РІЙНѢ. ПО́СЛОВЕСѢГНІЮ. СЄЛЄСОУ
СТЫСКО́ЙДІНКѢПОУТТ҃КЙРЄ́КЛѢ,
ЖЄ́НО, СЄ́СНА҃ТВОЙ. ЯКООУТНІ
КОУРЄ́КЛѢ, СЄ́ЖЕНА́ТИ ТВОЙ•
ЖЄ́КДОУСИ́ЛА ВНЄ́
ЖЕТИ ВАІПОЛНѢЄ́СѦ
ЙКАЖЄЄ́СТѢ НАПИСА
НО ТАКЖЕЙКЄ́РИЛО. ВНЄ́Ц
ТИЖЄ НЄТО́КО ТЄЛЄСИ́, ЯЛЄ
СЛО́МЛОУДРЫЙ НАЙЗЫЩЄ́ЛЄ́
ЖАТѢ, ТОЄ́ГО ѠБЛЙКЛЕ́ННО
ѠДНО́ГАЇННЫІ, ЯНАКОЛЕ́Н
ѠВЄ́ЛИКОДА КТО́СЛО́ВѢ, КРА́
ТѢ, ЛКѢ, ДО́БРОТОЮЗРИ́ТѢ•

29. Арк. 336. Передмова до Євангелія від Йоана

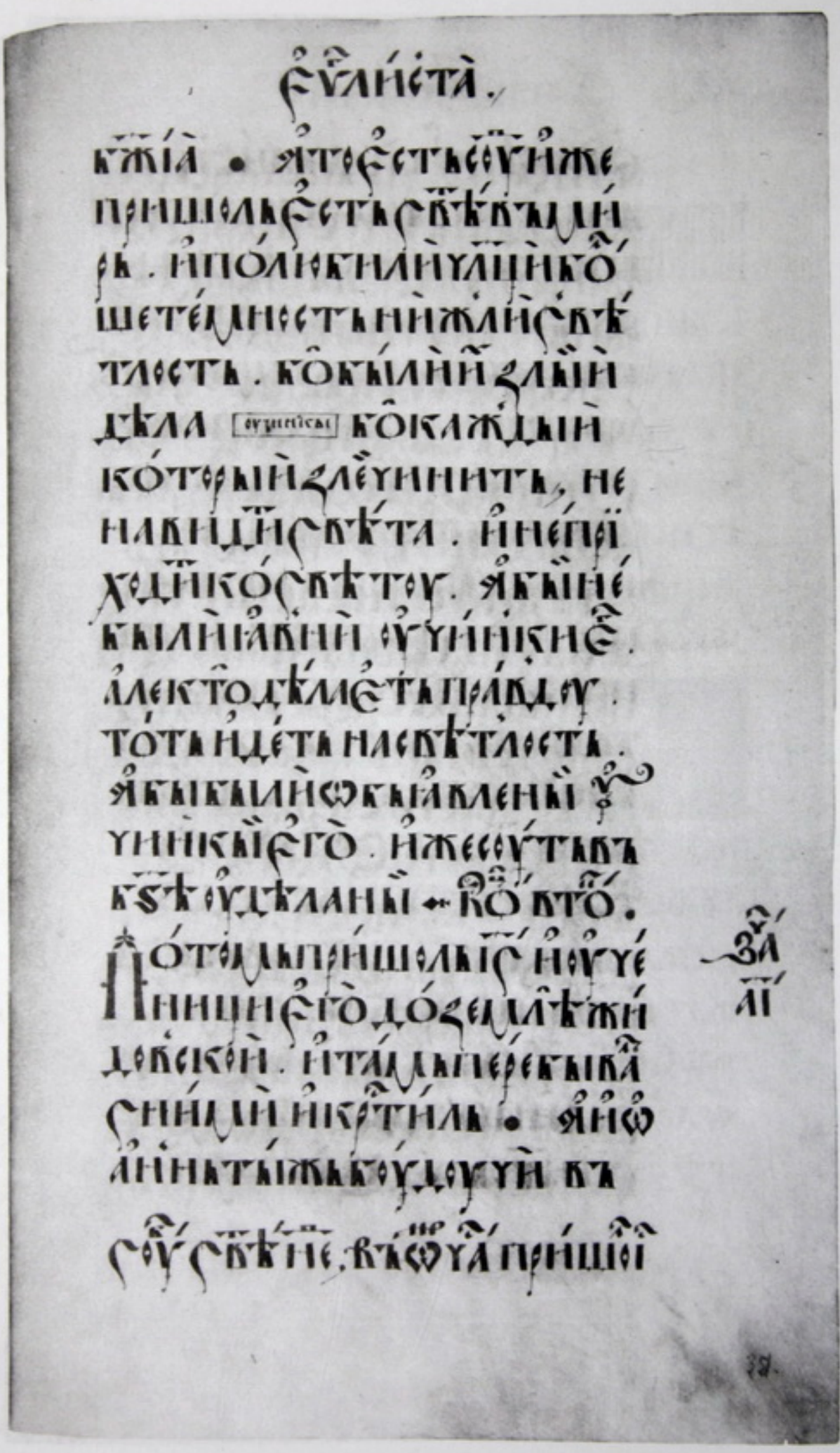

30. Арк. 351. Сторінка з Євангелія від Йоана

Євангєліє

лєтєсѡвскій. вкѵ́рилѣкыістѣ
ѥлиѳ҃ъ. кѡѳньєстьсѡлѵ́
нъ пи́сальѧ. ѧєслиєгѡ
пи́сленїѧнєвкѵ́ритѣ. ѧѣкъ
лоѣилѣсло́ваѵвкѵ́ритѣ.

Єва́нгєліѧ выштєѵѣ, гласїѥ иѡа́нна глаго́лющааѳ҃ъ
ѣдиѳ҃ѣлаві́ками. ѡнѣсторыѣжєтїѡ лѣкѣ нѣцѵ́ївѡ по́стѣ
пєнѣкыїтїи. пѣшолъна горѵ. ѵ́сѣтыѣжѣ помєрѵ ходи
ѣ́сѣтыѣжѣ плоѵтаєтъ. сѡхлѣѣ нєкєсѡлъ. ѥ́сторыи
жєтвоєсѵтъ. хрїстосъ. глава. шєстаѧ

Глава. 6.

О́тоѣлѣпо́шелъ ї҃с҃ѣ
лѣвегалилєйскоѥ. ко
тороѥприлегло́ѥѣ мо́ѣе
ѥтѡрєчєнноѥ тѵ́кєрїѡ. ѧ҃ѣ
ѧ҃ѣшѡ́лъмногыинародъ
кѡнцѣлѣдѣнѣкнѣго ко
торыѣѵ́ѣинилъ ѣ́нѣмощны.
Ко́нецъ. ѧ҃мкѵ́. тогдыѣ
ї҃с҃кшѡ́лънагорѵ. ѣсѣдѣ́л
тамъсъѵ́ченикыѣскоѣмѣ.
ѧѣжепа́схажидовскаѧ.

клѣскокѵ́ла

364

31. Арк. 364. Сторінка з Євангелія від Йоана

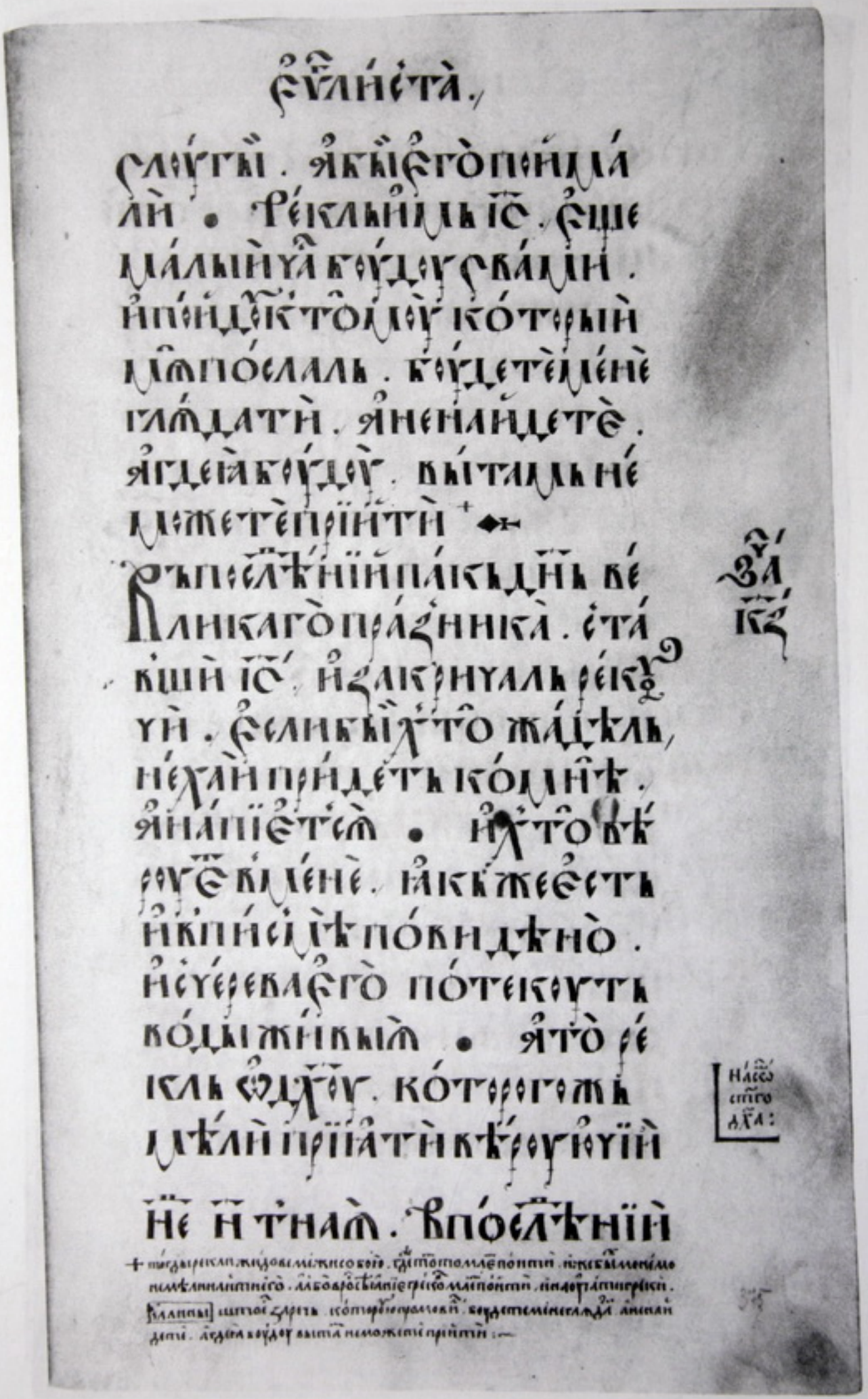

32. Арк. 375. Сторінка з Євангелія від Йоана з додатковим вказом на правому полі та редакторською вставкою на нижньому полі

Єуаггеліе.

Сказаніе ѡ главах и зачалех ѡ потацѣ никонѣ

Чтомъ ѿ многихъ ѥуаггелистъ ѡтрывномъ и пунктированномъ: — Чтомъ Никита, сщенникъ Вдинскои, Насѣ пришествиа христова. Видѣти достоитъ. Аще кто хощетъ пашати, сіе ѥуаггеліе Пересопскыи свои, пазлі речнои. Што сіе мѣлі предписано книгы. Апостоловъ всѣ книзі, престы ѥуаггеліа сто мазѣмъ, подъ цесарскои врѣмя. Нѣкоторои часы высокрасно Распатіе гда бга, спса нашего іу хта. Вамъ, кои выразумѣлисѣ ѡзнаймити. Выписати главы зачала потацки, никонцѣ: Весѣмъ ѥуаггеліамъ сугобны, писаны, стрѣтны, навыкрадомъ, повседнѣвнымъ. ѡ коли которое потнае сѧ, недѣлѣ починаетъся. Потавши ѡтъ никон пелъ пасхы, дондеже сыропустнои. Которы само запедо зрыдаша впрѣписанномъ изнои, потацова, никонцова, не ѡзнаймо. Здѣлась крата, почи, сщенникъ, дѣякон. Противдомнтое писаніе розумѣти. ѡтомъ дамы вамы плодъ, которыи есть мудрѣи, вдоскопадѣи положи на. Вторыи стоваздѣ латинъ, пѣгородцины. Апѣскы. Непитальскы. Имѣцкы. Варѣнитьскы, ѡн рѣча, ѡу свацѣ. Тамъ ѡу положины главы зачала потацкы, никонцѣ. тѣмъ ѥуаггеліамъ вдрѣкаи, подстрѣлѣ, инаго гдѣ. Прошутъся, куда. Дѣцѣ ѡтъ зупынилъ сѣбѣ на припско, дробнаго писаніа. Которын идѣтъ вдотѣрѣ та. Здѣ вдываетъся, глава. Вѣсѣмъ пасномъ ѡтъ крытомъ красным двѣма писмены писмомъ Нѣкдѣ написана коне, пилъ. либо пилѣкъ. либо втокъ. либо ере. либо терсо. либо пѣкъ. либо сугобѣ. Нестаи. Алѣ ѡтъ коли тѣи сдѣти кодѣтъ написаны, красным писмомъ конецъ: — Розумѣи Нѣ ѡтъ крати. Инъшын писмена дробным. вѣ ѡтъ крытѣ положинын. сдѣ то вдываетъся глава. Нѣкдѣ притчы ѡтъ написаны. Але дѣцѣ зъ дѣлъ, инъдѣ на глава, замыкаетъ всѣ ѡтъ колико зачалъ. ишто есть кни написано. Тыдамъ лѣи законъ римского, спре, Латинъ. Инъшын Нѣдзывалъся зачала. Едно ка

34. Арк. 443 зв. Кінець Післямови до Пересопницького Євангелія

декеврїи.

Мцъ декеврїи имаетъ днїи лѧ а днь и
маетъ в собѣ годинъ ѳ. а ночь.
Стыѧ великомученицѧ іеі. д
варвары. И прпбнаго ѡтца на
шего іѡанна дамаскина на лѵр
еѵе ѡ мѧ, г, ке. а за, рд. Регъ
присїю. о уподобисѧ цртвоиб҃ное
десѧтемь девицѧ. а ко, въ нѣ
снь улчьскыи прїидетъ: Прпбнаго е
и бгоносного ѡтца нашего савы.
на лѵрни про гла д. у тна прегмь.
с. у то въ замь гви. в сѧдынїе.
еѵе ѡ лѵ гла ѕ. а за. кд въ ѡу
сталь іс на мѣсци. а ко, себо
мздаваша многа на нбеси.
а на лѵргїи еѵлїе ѡ мѧ, г, аі.
а за, мг. Реклъ гъ в сѧмнѣ пре,
а ко и бремѧ моелекоесть.
И же въ стыи ѡтца нашего, ни ко, ѕ

455

35. Арк. 455. Сторінка з Місяцеслова

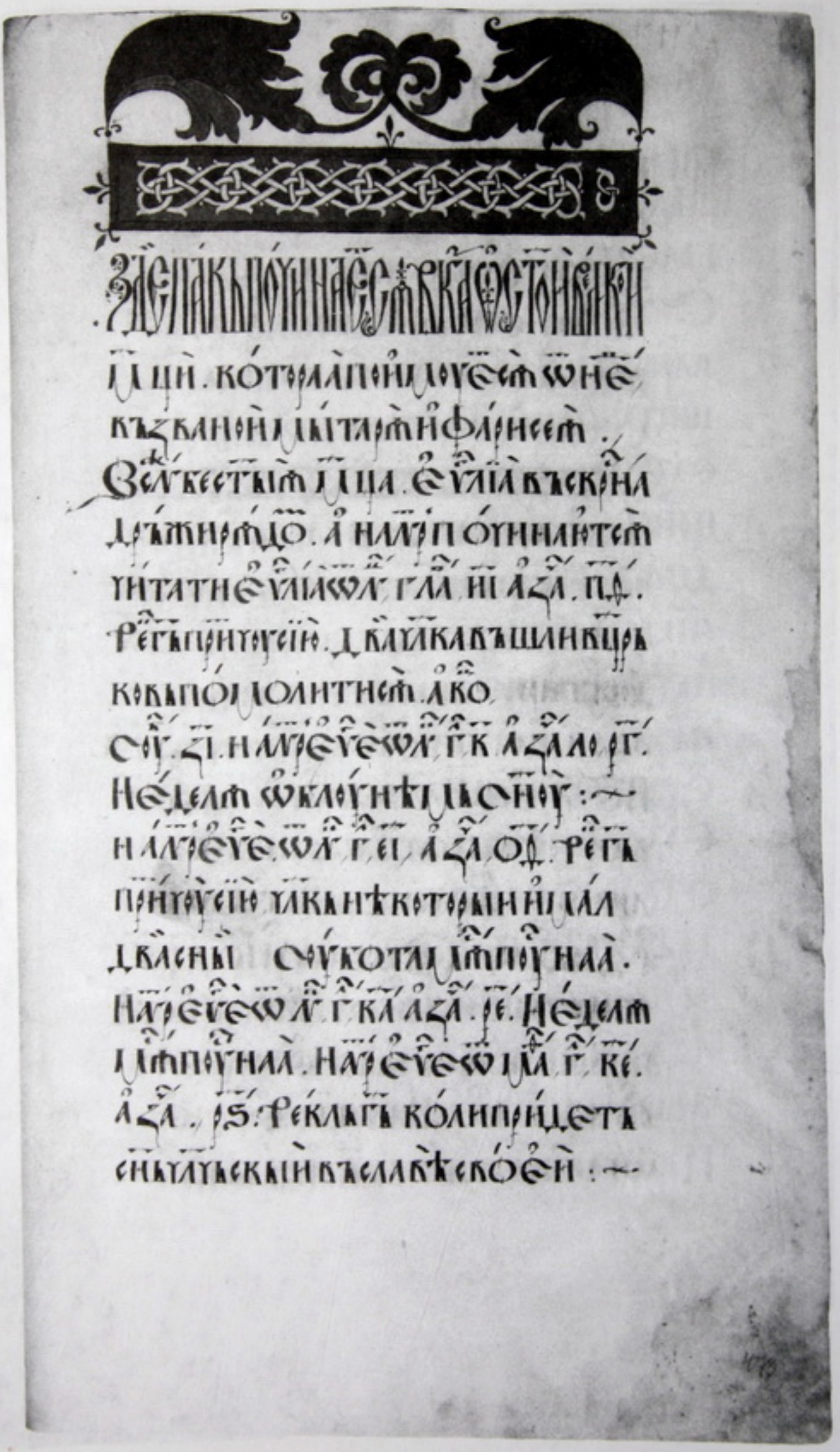

36. Арк. 473. Початок читань на тиждень Митаря і Фарисея

ЧЕТЫДЕСЯТНИЦА.

ПНЕ СЫ ЕУ ѠЛ ГЛА ДІ. АЗА. СЅ.
ВТО СЫ ЕУ ѠЛ ГЛА КВ. АЗА. РД.
ВЧЕ СЫ ЕУ ѠЛ ГЛА. КГ. АЗА. РІ.
ВСО СЫ ЕУ ѠІ ГЛА. Ѕ. АЗА. ЅІ.
ВНЕ СЫ ЕУ ѠІ ГЛА. Ѕ. АЗА. ЗІ.
СРЕДАЖЕ И ПЯТОКЪ ЕУЛІА НЕ МАЮ.

АЗДЕ ОУКАЗОУЕМОВАМЪ ЕУЛІЯ
СОУ И НЕ ЛЯСТГО ВЕЛИКОГО ПОСТА.
СОУ. А. И СТГО ВЕЛИКОМЧНИКА ДЕѠ
ДОРА ТИРОНА. НА ЛРЕУЕ ѠМАРКА Г. В.
АЗА. І. И СТМОУ ЕУЕ ѠІѠ Г. ЕІ. АЗ. НВ.
А НЕ А ПО. НА ЛРѠІѠА Г. А. АЗА. Е.
ВЪОУТРѢ ВЪСХОТѢ ИЗЫИТИ ВЪГА
ЛИЛЕЮ: А СХОЧЕШІ ЛИ ЧТИ ВМА
Г. Д. АЗАЛО. З. ВЕДЕНЬ БЫ ІС ДХО
ВПОУСТЫНЮ. АКО. А ГГЛВЕ ПРИСТОУ
ПИВШИ ПОСЛОУГОВАЛИ ЕМОУ:
СОУТА В. ПО. НА ЛРГІИ. ЕУЛІЕ
ѠМАРКА. ГЛАВА. А. АЗАЧАЛО. Ѕ.

37. Арк. 473 зв. Покажчик читань на тиждень Великого посту

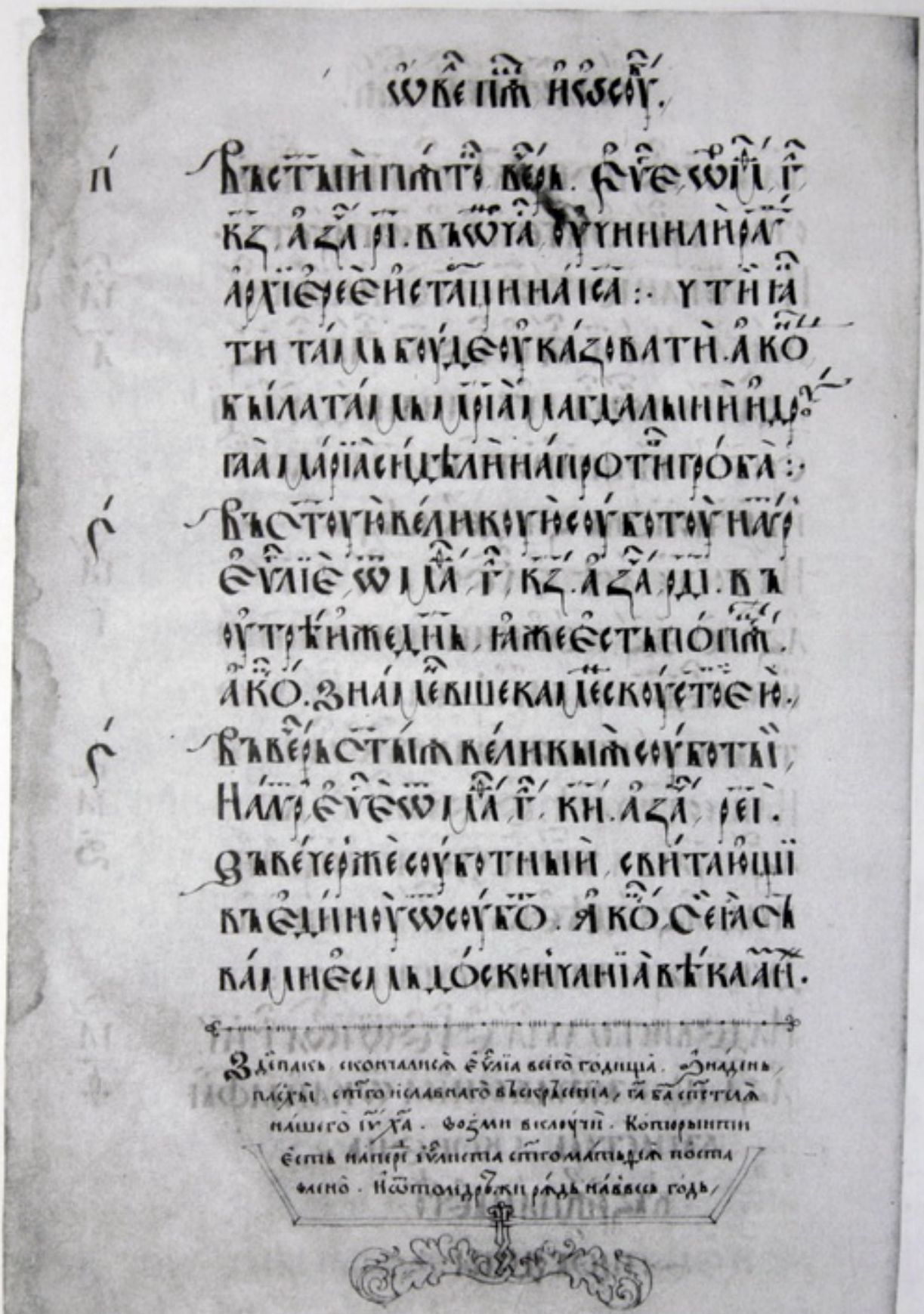

38. Арк. 476 зв. Кінець покажчика читань Євангелія на весь рік

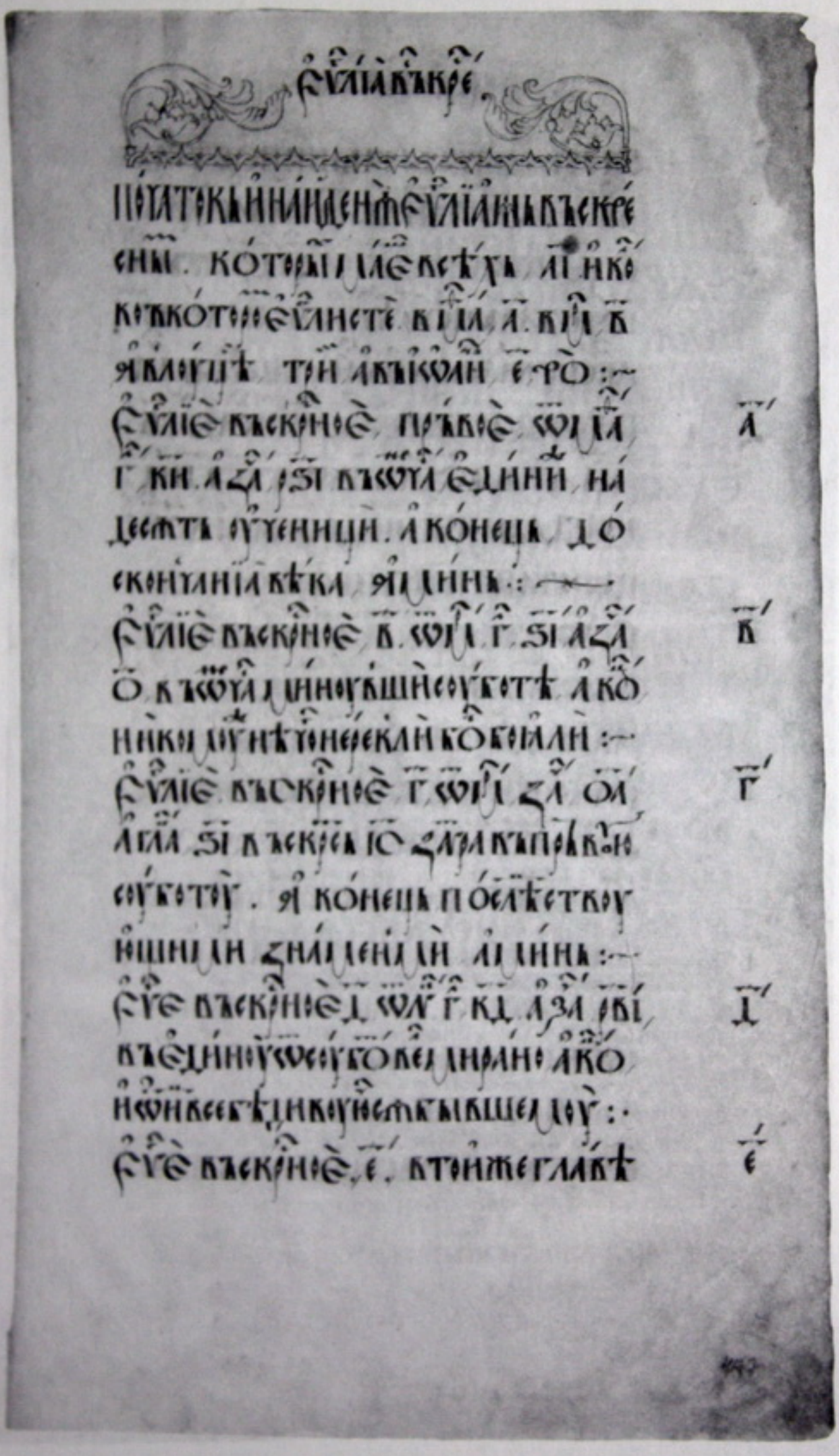

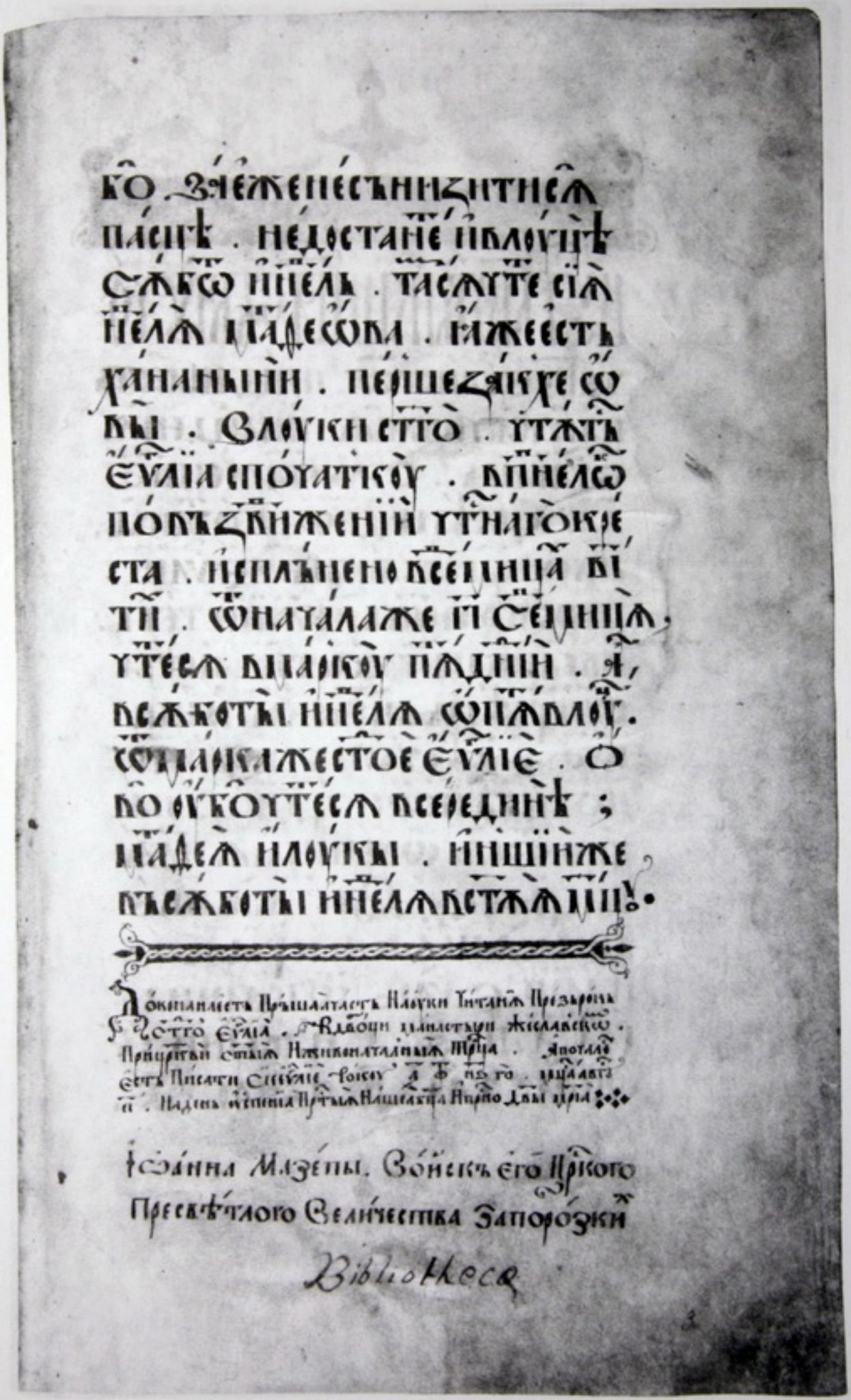

40. Арк. 3. Запис писця Михайла Василієвича [1557 р.]

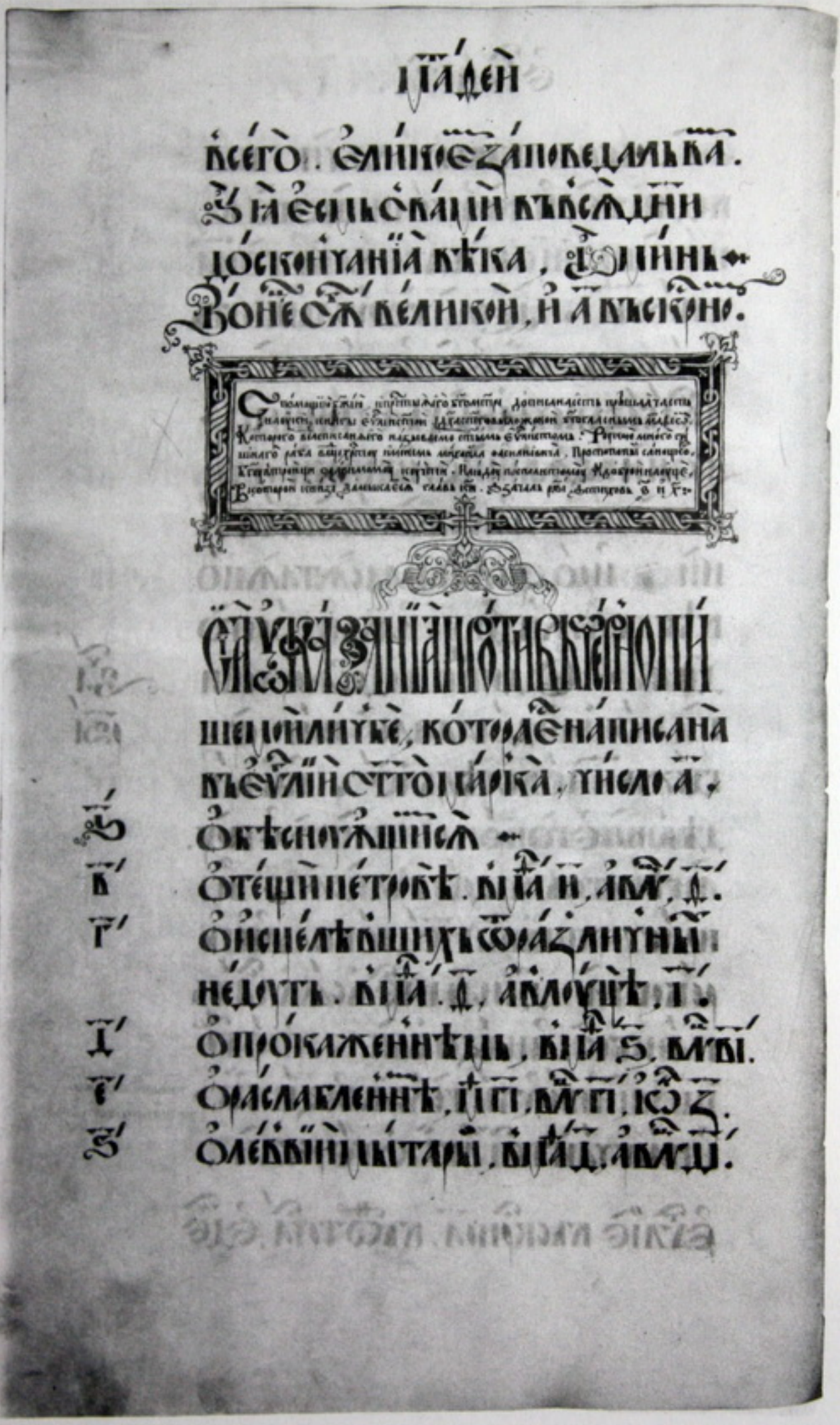

41. Арк. 123 зв. Запис [1556 р.] в кінці Євангелія від Матвія

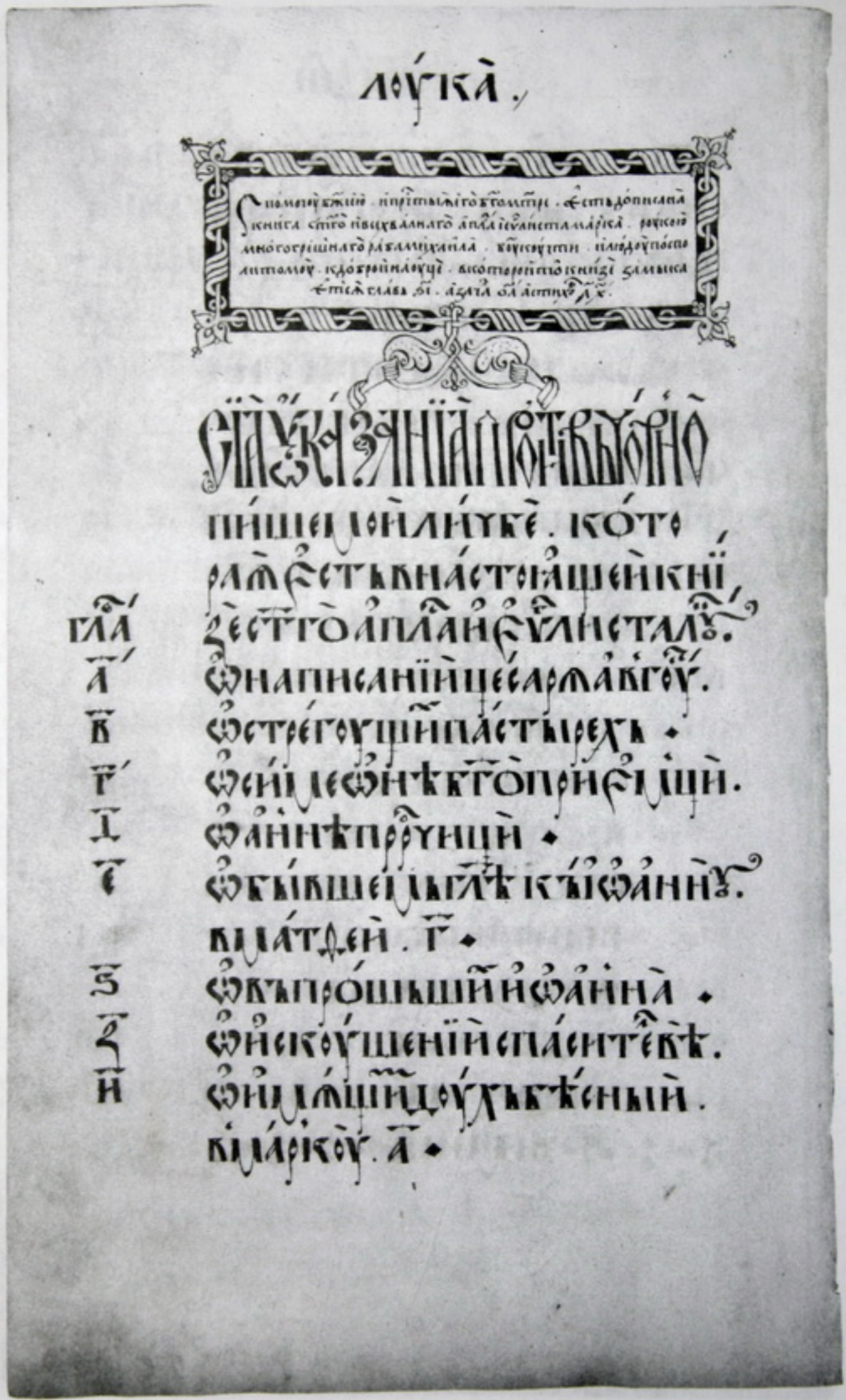

42. Арк. 198 зв. Запис [1556–1561 рр.] в кінці Євангелія від Марка

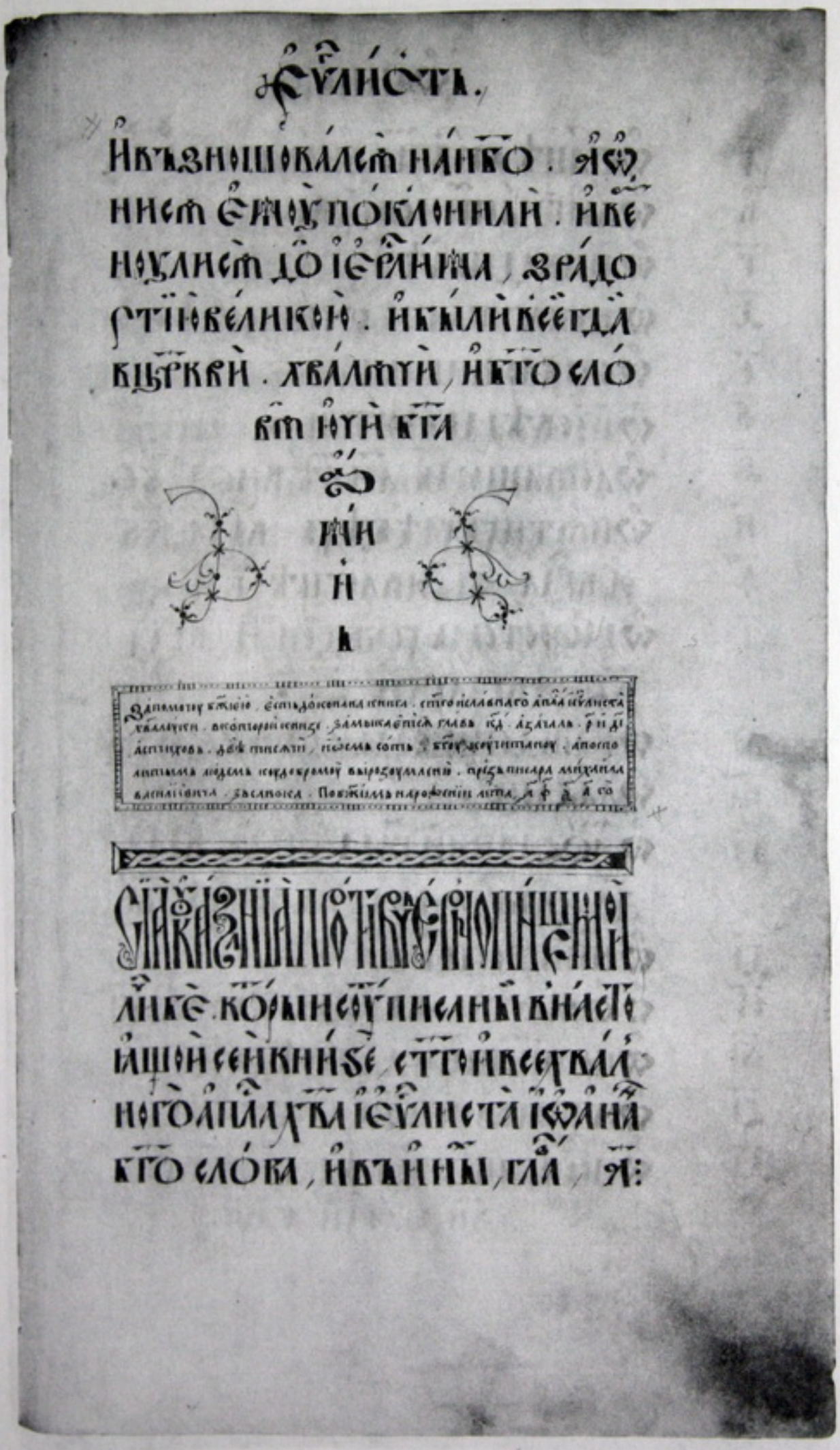

43. Арк. 335. Запис 1561 р. в кінці Євангелія від Луки

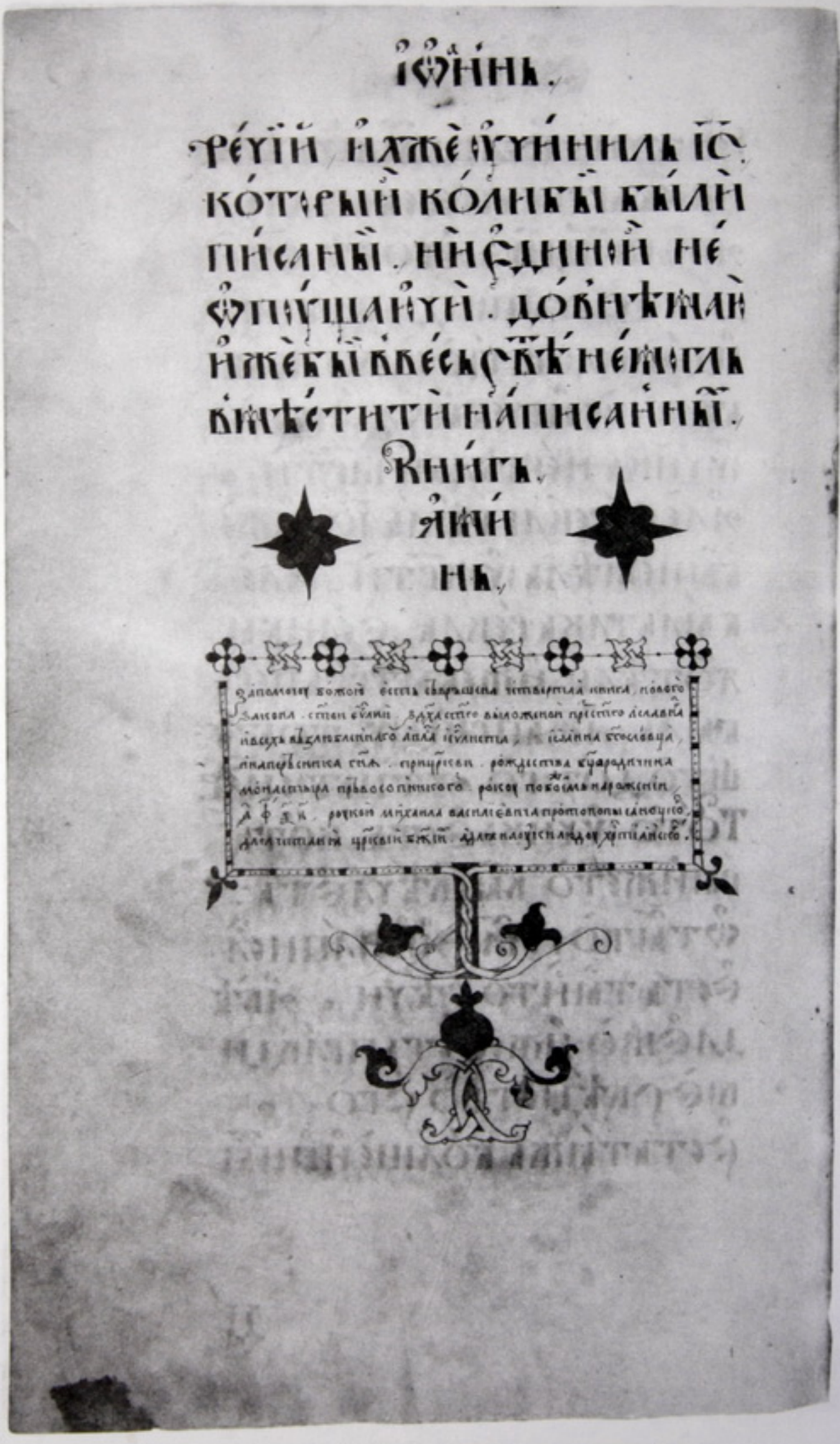

44. Арк. 442 зв. Запис 1561 р. в кінці Євангелія від Йоана

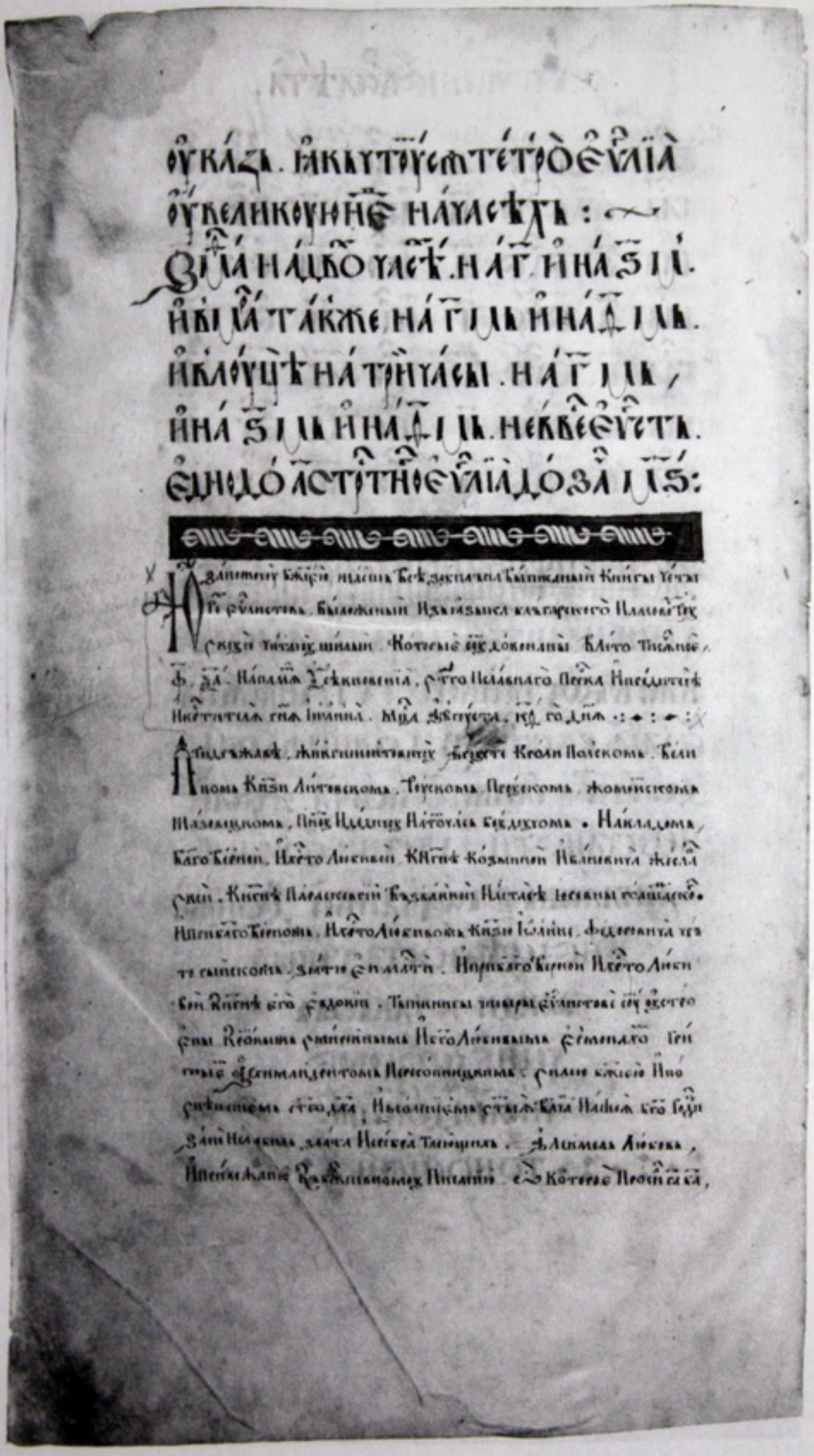

45. Арк. 481 зв. Початок колофонного запису 1561 р.,
виконаного Михайлом Василієвичем

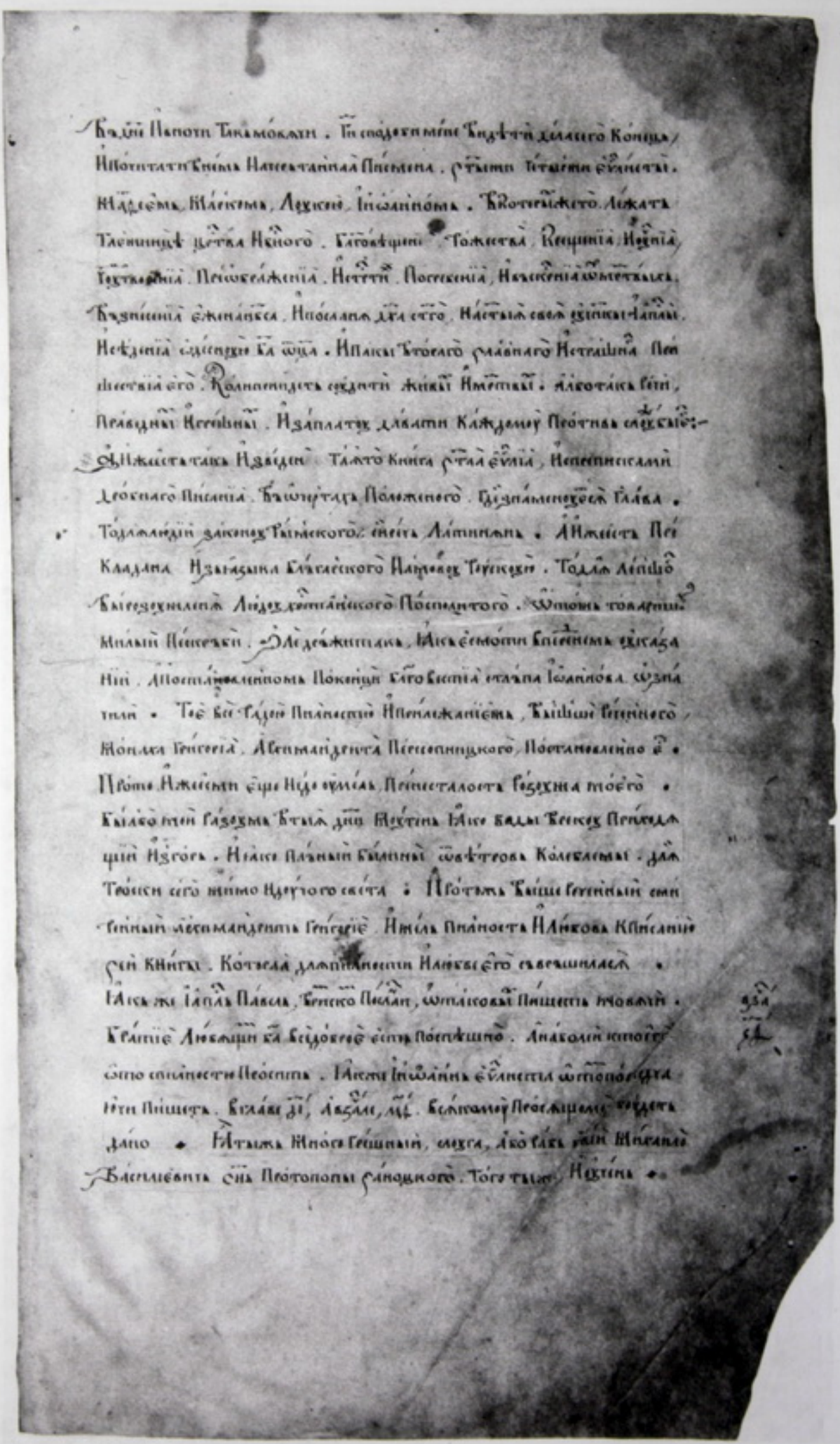

46. Арк. 482. Продовження колофонного запису 1561 р.

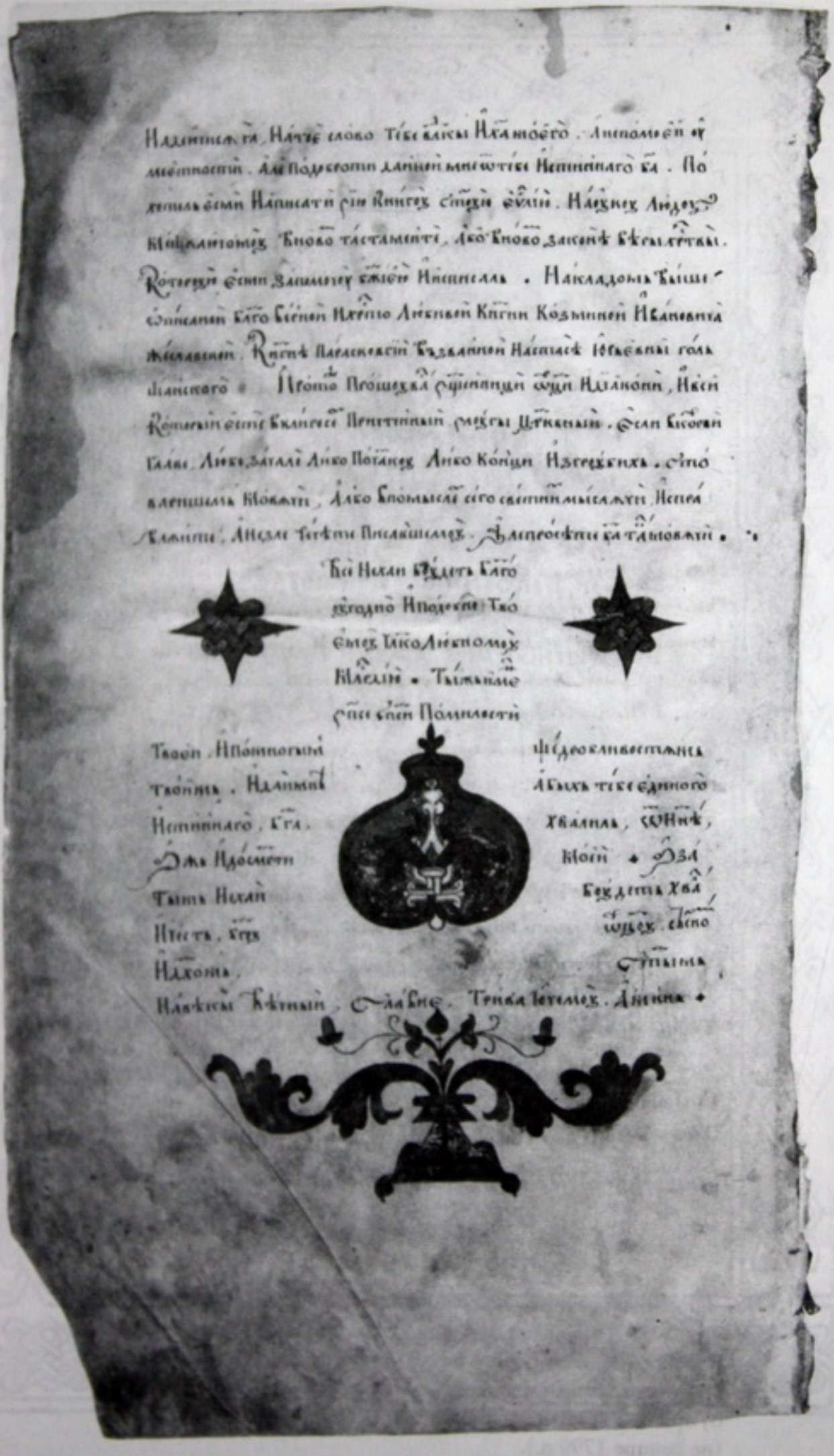

47. Арк. 482 зв. Кінець колофонного запису 1561 р.

а)

Сїе Еѵ҃лїе прислано и дано е҃ ѿ Ясне
Велможного Его Мл҃ти П. Мана
Іѡанна Мазепы. Войскъ его Цр҃кого
Пресвѣтлого Величества Запорозкихъ
Обоихъ Сторонъ Днѣпра Гетмана, и=
Славного Чина Ст҃го Ѻп҃ла Андрея
Кавалера,
до Пр҃тла Переяславскогѡ Еп҃пскогѡ;
Который ѿ Егожъ Ктиторской Мл҃ти
Созданъ, ѿновленъ, и драгоцѣнными
Утвари Цр҃ковними украшенъ. при=
Преосщенномъ Еп҃пѣ Захарїи Корниловичѣ.
Року а҃ѱа. Априля зі дня

б)

Ex Ipsis Bibliothecae Seminarij
Parvae Lutheri
Pereiaslaviensis

в)

Сїе рукописное четверо-Евангелїе писано 1556 года
въ Монастырѣ Жеславскомъ при Церкви Св. Живо-
начальныя Троицы. а написано многогрѣшнымъ слу-
гою, рабомъ Бж҃иимъ. Михаиломъ Василїевичемъ сы-
номъ Протопопы Саноцкаго.

48. Записи, які свідчать про історію побутування пам'ятки:
а) арк. 2–7. На нижньому полі вкладний запис 1701 р. про передачу Пересопницького Євангелія гетьманом України Іваном Мазепою до Переяславського кафедрального собору.
б) арк. 2–7. Екслібрис бібліотеки Переяславської семінарії (не раніше 1799 р.).
в) арк. 20. Запис XIX ст. про історію створення пам'ятки

ТРАНСЛІТЕРОВАНИЙ ТЕКСТ

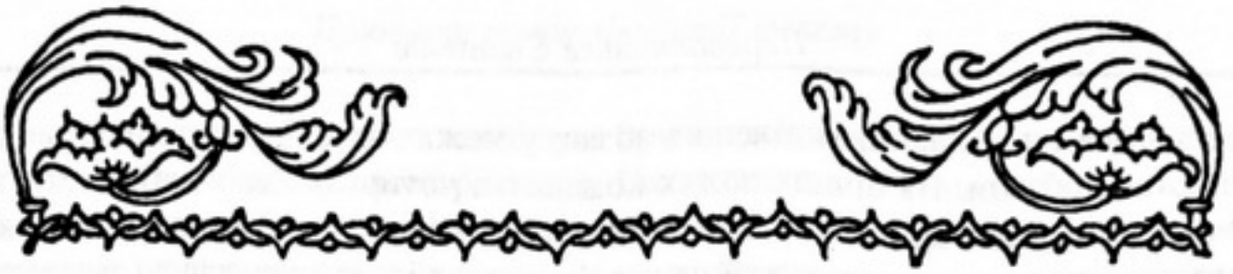

Принципи транслітерації тексту

Пересопницьке Євангеліє має чітку структуру, яка повністю зберігається при публікації. Рукопис починається з так званої Науки читання, тобто зі своєрідного ключа до читання євангельських текстів. Далі вміщено запис писця з повідомленням про час і місце створення рукопису. Цей запис у публікації відокремлюється від основного тексту мережкою. Потім ідуть тексти чотирьох Євангеліїв, перед кожним з яких у публікації вміщено шмуцтитул. Усі чотири шмуцтитули, як і основний, яким відкривається книга, оздоблені за мотивами прикрас пересопницького рукопису. Текстові кожного з Євангеліїв передує мініатюра із зображенням відповідного євангеліста за роботою. Під мініатюрою вміщено рамку з текстом, де подаються короткі відомості про євангеліста і вказівки на те, скільки глав, зачал та стихів міститься в цьому Євангелії. Ці тексти в публікації винесено на окрему сторінку. Перед початком кожного Євангелія вміщено покажчик так званих чорнописаних глав, тобто перелік притч, а також Передмова. Євангелію від Матвія передує Передмова Феофілакта Болгарського, традиційна для канонічних православних євангельських текстів. У кінці кожного Євангелія в орнаментованій рамці зроблено запис про завершення роботи над цією частиною рукопису, відомості про те, хто переписав текст, а також вказується, скільки в ньому міститься глав, зачал та стихів. Ці записи в публікації подаються в подвійній рамці з мережкою. Після Євангелія від Йоана вміщено Післямову, друга частина якої є і своєрідною Передмовою до наступної частини пам'ятки – Місяцеслова. У кінці пересопницького рукопису писцем зроблено колофонний запис, який дотепер у науковій літературі також іменувався Післямовою. У публікації він відокремлюється від основного тексту мережкою. Після транслітерованого тексту подаються примітки до нього. У тексті посилання на примітки позначені зірочками.

Згідно з оригіналом текст поділяється на глави та зачала. На початку глав, крім першої глави кожного Євангелія, в рамці вміщено сумарій, у ньому викладається короткий зміст глави, якій він передує. Нумерацію глав та зачал, як і в рукопису, відбито на бічних полях. Початок тексту глави

та зачала в публікації виділено в абзац; у межах зачала також іноді виділяються абзаци. На бічних полях кожного з чотирьох Євангеліїв міститься ще нумерація притч, яку здійснював писець, частково, очевидно, доповнював редактор, однак передано її не послідовно, як іноді й нумерацію зачал, тому в публікації пропущена нумерація подається в квадратних дужках. Її відновлено на основі звірки тексту Пересопницького Євангелія з текстами двох стародруків XVII ст. (Євангеліє.– Вільно, 1644; Євангеліє.– Львів, 1690).

Глоси, які в пам'ятці вписано до тексту в кіноварних рамках, у публікації виділяються курсивом і підкреслюються. Глоси, дописані писцем чи редактором на полях рукопису, вносяться до тексту із зірочкою й коментуються у примітках.

Колонтитули у тексті пам'ятки писано на верхньому полі посередині сторінки. У публікації вони подаються в такий спосіб: у текстах Науки читання та Місяцеслова вони містяться у посторінкових виносках, а в євангельських текстах їх подано й прокоментовано у примітках.

На нижніх полях текстів Євангеліїв писано так звані вказі, тобто вказівки на те, коли читати певний євангельський текст. Вказі належать до зачал. У публікації вказі із зачалами пов'язані посторінковими виносками, окремими для кожного Євангелія. Незначна кількість вказів міститься в рукописові на бічних полях. Це, як правило (за незначними винятками, які коментуються в примітках), вторинні вказі, зроблені редактором. У публікації вони друкуються на нижньому полі з абзаца по відношенню до основного вказу.

Пізніші записи, наявні в пам'ятці, що стосуються історії її побутування, відзначено зірочкою над номером аркуша та подано у примітках.

Художнє оздоблення пам'ятки, наприклад, місце розташування мініатюр та заставок, безпосередньо в тексті публікації не відзначається (іноді коментується в примітках), лише півжирним шрифтом передаються заголовки частин текстів, ініціали, нумерація глав та чорнописаних глав (які, переважно, взяті в орнаментовані обрамлення), зачал, колонтитули та вказі, писані кіновар'ю чи суриком, а також золотою фарбою.

Основний текст пам'ятки, писаний уставом, надруковано шрифтом одного розміру, а тексти, писані півуставом, виділено меншим кеглем – сумарії, колонтитули, вказі, покажчики глав і зачал, а також записи.

Текст рукопису подається без відзначення кінця рядка, двома скісними рисками відзначається кінець аркуша, а на бічному полі проставляється його порядковий номер відповідно до пагінації, здійсненої в пам'ятці олівцем. У публікації кожне Євангеліє відкривається шмуцтитулом, тому для зручності користування у кінці тексту кожного Євангелія також ставиться порядковий номер останнього аркуша, а дві скісні риски, що позначають його кінець, стоять уже на початку тексту наступного Євангелія. У публікації

порядковий номер аркуша з технічних причин може стояти нижче від його відзначення двома скісними рисками. Це трапляється тільки тоді, коли в кінці аркуша рукопису починається текст нової глави й зачала або тільки зачала, а інколи й притчі, і їх нумерація має стояти перед номером аркуша. Адже до зачал прив'язані тексти вказів на посторінкових виносках.

Транслітерований текст наближено до оригіналу, отже, він відбиває основні особливості правопису пам'ятки.

При друкуванні використовується сучасний український шрифт із додаванням літер: ѥ, ѕ, ѡ, ъ, ы, ѣ, ѫ, ѧ, ѕ, ѱ, ѳ, ѵ; диграфа оу; лігатур ѹ та ѿ.

В основному тексті пам'ятки є два різновиди літери е: вузьке є та широке ϵ. Як правило, перше з них виступає в середині або в кінці складу, друге – на початку складу чи слова. Однак послідовно такі написання не витримані, тому при транслітеруванні тексту було проведено уніфікацію: на початку складу чи слова пишеться сучасна українська літера є, в усіх інших позиціях – грецька ε (епсилон). Через епсилон передається і літера ѥ, яка в рукопису спорадично зустрічається в сумаріях, записах та редакторських правках. Широкі та вузькі варіанти літер оригіналу є та о не відтворюються, вони передаються за загальними правилами. Не передається о "очна", яка має різні графемні вираження; тільки коли мова йде про два предмети, за оригіналом ставиться дві літери о: *оочи* 263. Літера І, незалежно від діакритичного знаку над нею, передається як і, а ѧ заступається сучасною літерою я.

Лігатури, крім ѹ та ѿ, розкриваються без застережень. Вони в основному тексті наявні переважно в кінці рядків (напр., тв, ти), у тексті Місяцеслова зустрічаються частіше (зокрема лѵ – *лѵтоур'гїѧ*, ау – *ча(с)у*, лу – *лука*). У публікації лігатури ау та лу розкриваються через у, що вказує на те, що це лігатура, оскільки ця літера в пам'ятці ніколи не вживається не в складі диграфа оу. У цих лігатурах іноді замість у фіксується ѵ, – такі написання зберігаються.

Слова, писані під титлою, скорочені через опущення переважно голосних літер, а також слова, скорочені шляхом винесення літер над рядок, не розкриваються. Тільки у флексіях родового відмінка однини прикметників та деяких розрядів займенників чоловічого й середнього роду, коли надрядковий г за текстом відповідає склад -го, такі написання передаються як *(г)[о]*. У словах із виносною с, яка покривається літерою т, накресленням схожою до арабської цифри 7, у круглих дужках ставиться буквосполучення ст, це ж буквосполучення ставиться в словах із ст, коли над виносним с стоїть титла: *ап(ст)лы, повѣ(ст)*. Зберігається і особливість скорочення слів у вказах (крім зазначених вище) через уживання тільки початкових складів слів і навіть літер. Звертаємо увагу на послідовне вживання у вказах двох фраз, які скорочуються так: *въ (в) ѡ(н)* (въ времѧ ѡно) та *въ*

ѡ(н) (т) ча(с) (въ ѡнь то часъ). У другій фразі після ѡ літери н і т писані разом скорописним накресленням або виносна н з покриттям. Проте наявні й написання, коли т відсутня, тоді ця фраза передається як *въ ѡ(н) ча(с).*

Виносні літери та склади вносяться в рядок у круглих дужках. Не беруться в круглі дужки в позиції в кінці рядків виносні ь, ъ та о, ѳ, вписані в літеру м, оскільки такі написання не є власне прийомом скорочення, а пов'язані з намаганням писця не вийти за поле тексту. Вносяться в рядок у круглих дужках лише такі голосні, писані в кінці рядків: и, яка часто в пам'ятці позначається двома скісними рисками, та ѣ, вживання якої в цій позиції є сербським впливом. Виносні скорописні накреслення літер та складів подаються за узусом оригіналу, наприклад, літера м із буквеним знаком ь чи ъ передається в закінченнях через -мь: *и(мь)* 164 зв.

Буквені знаки ь та ъ передаються в точній відповідності до їх уживання у тексті. Якщо в кінці рядка вони писані над рядком, то їх внесено в рядок без застережень.

Письмо Пересопницького Євангелія характеризується складною системою діакритичних знаків (оксії, варії, знаки придиху, камора, кендема, паєрок, титла тощо), яка не відбиває закономірностей розвитку фонетичної системи української мови, а є наслідком другого південнослов'янського графіко-орфографічного впливу. Наприклад, оксії та варії не позначають фактичних наголосів. Тому в публікації діакритику передаємо не повністю. З діакритичних знаків зберігаються титла (крім випадків, коли титла стоїть над літерами, які за традицією було прийнято писати з покриттям при винесенні над рядок) та паєрок (на позначення ь, зрідка ъ). Титла та паєрок передаються в уніфікованому вигляді. Титла, як правило, ставиться при скороченні на другій приголосній (при збігові двох, трьох та більше приголосних), за винятком: *блжн҃и* 471 зв., *въскр҃сє* 18 зв., *см҃рти* 159 та ін. З технічних причин паєрок ставиться вгорі між літерами. Зберігаються надрядкові знаки на позначення стягненого та йотованого і: ѝ та ѝ, які теж подаються уніфіковано. У практиці писців XVI ст. засоби для передачі стягненого та йотованого і ще не були остаточно вироблені, тому ці звуки на письмі передавалися різними діакритичними знаками. У Пересопницькому Євангелії це також має місце, однак у публікації відбиваються здебільшого ті випадки, де ѝ та ѝ фіксуються чітко. Іноді писець замість і йотованого (ѝ) вживав й. Інші надрядкові знаки (оксія та варія, знаки придиху, камора, кендема тощо) опускаються. В окремих випадках кендема могла позначати йотоване і (яке передавалося через и) або й, у цьому разі вона подається як и і вводиться в рядок у круглих дужках: *изы(и)де(т)* 24, *сп҃ове брач҃ны(и)* 46.

Текст рукопису розбивається на слова згідно з сучасними нормами. Частка сѧ пишеться разом з дієсловом, коли вона перебуває у постпозиції щодо нього, окреме її написання збережене у препозиції. Залишки особо-

вих форм допоміжного дієслова быти у постпозиції при дієсловах пишуться разом, у препозиції та при інших частинах мови – окремо.

Зберігається написання великої та малої літер оригіналу.

Тексти, писані простою в'яззю, подаються за прийнятими принципами передачі тексту.

Зберігається літерне позначення цифр, і над ними послідовно ставиться титла, незважаючи на те, що вона може бути пропущена в оригіналі. У цифрах виносна д виноситься в рядок без круглих дужок. Буквою ч на позначення числа 90 передається класична грецька "капа", яка в рукопису послідовно писана через с із хвостиком донизу, наприклад, арк. 7 зв. При написанні порядкових числівників, які передаються цифрою з приєднаним до неї закінченням, це закінчення поєднується з числівниковою основою дефісом: *ѣ-оє*. Це стосується й складних іменників, першою частиною яких є числівник, виражений цифрою: *ѣ-ца*.

Помилкові написання оригіналу або невиправдані повтори зберігаються з відповідним застереженням – знак оклику в квадратних дужках. В окремих випадках вони коментуються в примітках.

У рукописові наявні випадки гаплографії та асимілятивних змін у сполученнях прийменника з іменником або іншими повнозначними частинами мови, які також коментуються в примітках.

Зберігається пунктуація оригіналу: крапка, двокрапка, кома. Однак усі види крапок (крапка звичайна, велика кругла, ромбовидна, червона – кіноварна тощо) заміноються звичайною сучасною крапкою. У другій частині рукопису (з арк. 155 зв.) поширена скісна риска, роль якої зводилася, можливо, до поділу тексту на слова. Замість неї у публікації ставиться кома.

Правки та доповнення тексту, зроблені редактором, а іноді й писцем, коментуються в примітках. Коли вони вносяться в текст, то це здійснюється за прийнятими правилами публікації.

Повѣ(ст) на ѡбьхож(д)єнїє всє(г)[о] лѣта, числа єѵ(г)льско. и єѵ(г)листѡ(м) прїатїє. ѿкж(дꙋ) починаю(т)сѧ. и (до)колѧ ѡставаю(т)

Вѣдомо є(ст) написано. якь чєтж(т)сѧ рѧдовы(и) єѵ(г)лїа, їѡан'на ст҃го. в сє(д)ми(х) нє(д)лѧхь из'читаємы(х) ѿ вєликыѧ нє(д)лѧ пасхы. кромѣ нѣяки(х) трѡ(х) дн҃овь. ма(т)ѳєя жє ст҃го; єѵ(г)лїа чтж(т)сѧ ѿ пнє(д)лка, по н҃-ци. ижє є(ст) ст҃го дх҃а. ажь до пѧ(т)ка по въз(д)виженїи, // ч(с)тнаго кр(с)та. ѡб'ходи(т) жє сѧ в сє(д)мица(х) сє(д)мьна- 2*
дєсѧть. и(х) жє оубо єди(н)надєсѧть нє(д)ль имоу(т). В ма(т)ѳєи на в'сѧкь дн҃ь, чтомо єѵ(г)лїє, ѿ сє(д)мица жє двожнадєсѧть. ижє ѿ ма(р)ка єѵ(г)лїє, в' пѧти(х) дн҃єхь показоуѧ. яко в сжботы и нє(д)лѧ. ѡпѧ(т) в ма(т)ѳєи чтє(т)сѧ до кон'ца, сє(д)мыѧнадєсѧ(т) сє(д)мица. бо вѣмь сє(д)мьнадєсѧ(т) сє(д)миць. сжботы и нє(д)лѧ ток'мо. за єжє мал ижды чєстисѧ, з҃ї сє(д)мица(м) ма(т)ѳєѡвѣмь. нж єсли бждєть внжтрь пасха. а єсли внѣ пасха бждє(т). никако жє сирѣчь чєстисѧ хощє(т). сїа сє(д)маанадєсѧ(т) сє(д)мица. ѡбєр'нжв'шисѧ вза(д). ѿколѧ схочєшь чти пѧ(т) дн҃и. ащє // бо за єжє нє сънизитисѧ пасцѣ. нє до- 2 зв.
станє(т) и в лоуцѣ сжбѡ(т) и нє(д)ль. та(м) сѧ чтє(т) сїѧ нє(д)лѧ ма(т)ѳєѡва. яжє єсть хананыни. пєр'шє зак'хєѡвы. В лоуки ст҃го. чтжть(с) єѵ(г)лїа спочат'коу. в пнє(д)лѡ(к) по въз(д)виженїи ч(с)тнаго крєста. исплънєно в сє(д)мица(х) в҃і-ти(х). ѿ начала жє г҃ї сє(д)мицѧ, чтє(т)сѧ в мар'коу пѧ(т) дн҃и. а в сжботы и нє(д)лѧ ѡпѧ(т) в лоу(ц). ѿ марка жє ст҃оє єѵ(г)лїє. ово оубо чтє(т)сѧ в сєрєдинѣ; ма(т)ѳєѧ и лоукы. ин'шїи жє въ сжботы и нє(д)лѧ в ст҃жѧ м҃-цꙋ.

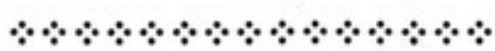

Доконана єсть Пръшаа часть Наоуки Читанѧ. Прєзь рокь Ст҃го Єѵ(г)лїа. В Дво(р)ци манастыри Жєслав'скѡ(м). При цр҃кви Ст҃ыѧ и живоначал'ныѧ Тр(о)ца. А почало(с) єсть Писати Сїє Єѵ(г)лїє рокоу ҂ѯфнѕ-го. м(с)ца авгꙋ(ст) є҃і. На день ѠУспєнїа Пр(с)тыѧ нашєа Бц҃а и Пр(с)но Дв҃ы Мр҃їа*. //

Кꙋ ты(м) с҃ты(м) книга(м) съборꙋ чотырє(м)
єѵ(г)листѡ(м). придана єсть наоука читанѧ. и найдєнѧ
єѵ(г)лїамь. сѫбота(м) жє и нє(д)лѧ(м).
и всѣмь дн҃ѡ(м). поча(т)кы,
и кон'ци, всѧкомоу єѵ(г)лїю. яко сѧ въ цр҃кви бж҃їи
чтєть. и вєликомоу постоу. и страстє(м) хв҃ѣмь.
и г҃ьскы(м) пра(з)никѡ(м). и всѣ(м) с҃тымь, и прочи(м)
потрєба(м) нє ѡскоудно. начинає(т)сѧ
ѿ вєликыѧ н(д)лѧ пасхы

Въ с҃тѫѧ и вєликѫѧ нє(д)лѧ пасхы
На ли(т)р', єѵ(г)лїє, ѿ їѡан'на. гла(в), а҃. и за(ч), а҃.
3 зв. на вє(ч)рни, єѵ(г). ѿ їѡа(н). гла(в), к҃, а за(ч)ло, ѯ҃є. //
В пнє(д) свѣ(т) нє(д) єѵ(г)є ѿ їѡа(н), за(ч), в҃.

втѡ(к)	єѵ(г)є	ѿ	лу(к)	г(л)	к҃д	за(ч)	рг҃ї.
в срѣ(д)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	а҃	за(ч)	д҃.
в чє(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	г҃	за(ч)	и҃.
в пѧ(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	в҃	за(ч)	з҃.
в сѫ(б)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	г҃	за[!]	аї.

гла(с) а҃[1] нє(д) в҃ ѳомина єѵ(г)є оу(т)р'нєє, а҃.
на лѵ(т)ргїи єѵ(г)лїє ѿ їѡа(н)на за(ч) ѯ҃є.

В пнє(д)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	в҃	за(ч)	ѕ҃.
втѡ(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	г҃	за(ч)	ї.
в срє(д)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	є҃	за(ч)	єї.
в чє(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)			за(ч)	ѕї.
в пѧ(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)			за(ч)	зї.
в сѫ(б)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	ѕ҃	за(ч)	ѳї.

гла(с) в҃ нє(д) г҃ мироносиць. єѵ(г)є оу(т)р'нєє г҃.
на лѵ(т)р єѵ(г)є м(р) г(л) єї, а за(ч)ло, ѯ҃ѳ.

В пнє(д)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	д҃	за(ч)	гї.
втѡ(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	ѕ҃	за(ч)	к҃.

[1] Пѧт'дєсѧт'ница.

в срє(д)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)			за(ч)	к҃а. //	4*
в чє(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)			за(ч)	к҃в.	
в пѧ(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)			за(ч)	к҃г.	
в сж(б)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	є҃і	за(ч)	н҃в.	

нє(д) д҃ раслаблєн'наго, єѵ(г)лїє оу(т)р' д҃. гла(с) г҃

на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ їѡ(н) г(л) є҃ а за(ч), д҃і.

В пнє(д)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	ѕ҃	за(ч)	к҃д.	
втѡ(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	з҃	за(ч)	к҃є.	
в срѣ(д)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)			за(ч)	к҃ѕ.	
в чє(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	и҃	за(ч)	к҃ѳ.	
в пѧ(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)			за(ч)	л҃.	
в сж(б)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)			за(ч)	л҃а.	

нє(д) є҃ самарѧныни єѵ(г)є оу(т)р' з҃. гла(с) д҃

на лѵ(т)р' єѵ(г)лїє ѿ їѡ(н) г(л) д҃ а за(ч) в҃і.

В пнє(д)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	и҃	за(ч)	л҃в.	
втѡ(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)			за(ч)	л҃г.	
в срє(д)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	ѕ҃	за(ч)	и҃і.	
в чє(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	ѳ҃	за(ч)	л҃є.	
в пѧ(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	і҃	за(ч)	л҃з. //	4 зв.
в сж(б)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)			за(ч)	л҃и.	

нє(д) ѕ҃ слѣпаго єѵ(г)є оу(т)рнєє, и҃. гла(с) є҃[2]

на лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ їѡан'на г(л) ѳ҃ а за(ч) л҃д.

В пнє(д)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	а҃і	за(ч)	м҃.	
втѡ(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	в҃і	за(ч)	м҃в.	
в срѣ(д)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)			за(ч)	м҃г.	

В чє(к) възнєсєнїа, г҃а б҃а и сп҃са нашєго ї҃ѵ х҃а. на оу(т)р' єѵ(г)лїє, въскр(с)но г҃. на лѵ(т)р єѵ(г)лїє въскр(с)но ѕ҃. ѿ лоукы гла(в) к҃д а за(ч) рд҃і.

в пѧ(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	д҃і	за(ч)	м҃з.	
в сж(б)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)			за(ч)	м҃и.	

нє(д) з҃ ст҃ы(х) ѿц҃ь єѵ(г)є оу(т)р'нєє, і҃. гла(с) ѕ҃

на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ їѡ(н) г(л) ѕ҃і, а за(ч) н҃ѕ.

в пнє(д)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	д҃і	за(ч)	м҃ѳ.	
втѡ(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	ѕ҃і	за(ч)	н҃г.	
в срє(д)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)			за(ч)	н҃д.	
в чє(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)			за(ч)	н҃є. //	5

[2] Пѧт'дєсѧ(т)ница.

в пѧ(к)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	з҃і	за(ч)	н҃з.
в сѫ(б)	єѵ(г)є	ѿ	їѡ(н)	г(л)	к҃а	за(ч)	ѯ҃з.

гла(с) з҃ нє(д) и҃ н҃-цѧ єжє є(ст) съшєствїє дх҃а ст҃го на ст҃ыѧ ап(ст)лы. єѵ(г)лїє оу(т)р҄ ѳ҃. на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ їѡ(н) г(л) з҃ а за(ч) к҃з.

В пнє(д) сицє праз(д)нѫє(м) ѡ три со(л)нєчнѣ(м) бж(с)тва свѣтѣст҃ыѧ тр(о)ца. єѵ(г)лїє ѿ ма(ѳ) г(л) и҃і а за(ч) о҃є.

втѡ(к)	ѿ	ма(ѳ)	єѵ(г)є	г(л)	д҃	за(ч)	і҃.
в срє(д)	ѿ	ма(ѳ)	єѵ(г)є	г(л)	є҃	за(ч)	в҃і.
в чє(к)	ѿ	ма(ѳ)	єѵ(г)є			за(ч)	г҃і.
в пѧ(к)	ѿ	ма(ѳ)	єѵ(г)є			за(ч)	д҃і.
в сѫ(б) а҃	ѿ	ма(ѳ)	єѵ(г)є			за(ч)	є҃і.

гла(с) и҃[3] нє(д) а҃ всѣ(х) ст҃ы(х) єѵ(г)лїє оу(т)р҄нєє, а҃. на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ ма(ѳ) г(л) і҃ а за(ч) л҃и.

В пнє(д)	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)	г(л)	ѕ҃	за(ч)	ѳ҃і.
5 зв. втѡ(к)	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)	г(л)	з҃	за(ч)	к҃в. //
в срє(д)	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	к҃г
в чє(к)	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)	г(л)	и҃	за(ч)	к҃з.
в пѧ(к)	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)	г(л)	ѳ҃	за(ч)	л҃а.
в сѫ(б) в҃	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)	г(л)	з҃	за(ч)	к҃.

гла(с) а҃ нє(д)ли второа

нє(д) в҃ на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є в҄ ма(ѳ) г(л) д҃ а за(ч), ѳ҃.

в пнє(д)	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)	г(л)	ѳ҃	за(ч)	л҃д.
втѡ(к)	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)	г(л)	і҃	за(ч)	л҃є.
в срє(д)	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	л҃ѕ.
в чє(к)	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	л҃з.
в пѧ(к)	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	л҃и.
в сѫ(б) г҃	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)	г(л)	з҃	за(ч)	к҃д.

гла(с) в҃ нє(д)ли трєтїа

нє(д) г҃ на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є в҄ ма(ѳ) г(л) ѕ҃, а за(ч) и҃і.

в пнє(д)	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)	г(л)	а҃і	за(ч)	м҃.
втѡ(к)	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	м҃а.
в срє(д)	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	м҃в.
в чє(к)	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	м҃г.
в пѧ(к)	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)	г(л)	в҃і	за(ч)	м҃д
6 в сѫ(б) д҃	єѵ(г)є	ѿ	ма(ѳ)	г(л)	и҃	за(ч)	к҃ѕ. //

[3] Нє(д)лѧ пєрваа.

нє(д) д҃ на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ ма(ѳ) гла(с) г҃[4]

г(л) и҃ а за(ч) к҃є.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)	г(л)	в҃і	за(ч)	м҃є.
втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	м҃ѕ.
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	м҃и.
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	м҃ѳ.
в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)	г(л)	г҃і	за(ч)	н҃.
в сж(б) є҃	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)	г(л)	ѳ҃	за(ч)	л҃.

нє(д)ли пѧтоа гла(с) д҃

нє(д) є҃ на лѵр҄ єѵ(г)є ѿ ма(ѳ) г(л) и҃, а за(ч) к҃и.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)	г(л)	г҃і	за(ч)	н҃а.
втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	н҃в.
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	н҃г.
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	н҃д.
в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	н҃є.
в сж(б) ѕ҃	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)	г(л)	ѳ҃	за(ч)	л҃в.

нє(д)ли шєстоа гла(с) є҃[5]

нє(д) ѕ҃ на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ ма(ѳ) г(л) и҃ а за(ч) к҃ѳ.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)	г(л)	г҃і	за(ч)	н҃ѕ.	
втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)	г(л)	д҃і	за(ч)	н҃з.	
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	ѯ҃. //	6 зв.
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)	г(л)	є҃і	за(ч)	ѯ҃а.	
в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	ѯ҃г.	
в сж(б) з҃	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)	г(л)	і҃	за(ч)	л҃ѳ.	

нє(д)ли сємоа гла(с) ѕ҃

нє(д) з҃ на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ ма(ѳ) г(л) ѳ҃ а за(ч), л҃г.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)	г(л)	ѕ҃і	за(ч)	ѯ҃є.
втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	ѯ҃ѕ.
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	ѯ҃и.
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)			за(ч)	ѯ҃ѳ.
в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)	г(л)	з҃і	за(ч)	о҃а.
в сж(б) и҃	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)	г(л)	в҃і	за(ч)	м҃з.

нє(д)ли ѡсмоа гла(с) з҃

нє(д) и҃ на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ ма(ѳ) г(л) д҃і а за(ч) н҃и.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(ѳ)	г(л)	и҃і	за(ч)	о҃д.

[4] Нє(д)ли четвє(р)тоа.

[5] Нє(д)ли шєстоа.

	втѡ(к)	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)			за(ч)	ѻ̄s.
	в срє(д)	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)	г(л)	к̄	за(ч)	п̄.
	в чє(к)	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)			за(ч)	п̄а.
	в пѧ(к)	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)	г(л)	к̄а	за(ч)	п̄г.
7	в сж(б) ѳ̄	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)	г(л)	є̄ї	за(ч)	ѕ̄д. //
гла(с) и[6]	нє(д) ѳ̄ на лѵ(т)р^{і} єѵ(г)є ѳ ма(ѳ) г(л) дї а за(ч) нѳ̄.						
	в пнє(д)	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)	г(л)	к̄а	за(ч)	п̄д.
	втѡ(к)	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)			за(ч)	п̄є.
	в срє(д)	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)			за(ч)	п̄s.
	в чє(к)	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)			за(ч)	п̄и.
	в пѧ(к)	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)	г(л)	к̄в	за(ч)	ч̄а.
	в сж(б) ї̄	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)	г(л)	ѕ̄ї	за(ч)	ѻ̄г.
гла(с)	нє(д)ли дєсѧтоа						
ѯ	нє(д) ї̄ на лѵ(т)р^{і} єѵ(г)є ѳ ма(ѳ) г(л) ѕ̄ї а за(ч), ѻ̄в.						
	в пнє(д)	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)	г(л)	к̄г	за(ч)	ч̄д.
	втѡ(к)	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)			за(ч)	ч̄є.
	в срє(д)	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)			за(ч)	ч̄s.
	в чє(к)	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)	г(л)	к̄д	за(ч)	ч̄ѳ.
	в пѧ(к)	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)			за(ч)	р̄.
	в сж(б) аї̄	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)	г(л)	ѳї̄	за(ч)	ѻ̄и.
гла(с) ѕ	нє(д)ли, аї̄						
	нє(д) аї̄ на лѵ(т)р^{і} єѵ(г)є ѳ ма(ѳ) г(л) иї̄ а з(ч) ѻ̄з.						
	в пнє(д)	єѵ(г)є ѳ	ма(р)	г(л)	а̄	за(ч)	в̄.
	втѡ(к)	єѵ(г)є ѳ	ма(р)			за(ч)	г̄.
7 зв.	в срє(д)	єѵ(г)є ѳ	ма(р)			за(ч)	д̄. //
	в чє(к)	єѵ(г)є ѳ	ма(р)			за(ч)	є̄.
	в пѧ(к)	єѵ(г)є ѳ	ма(р)	г(л)	в̄	за(ч)	ѳ̄.
	в сж(б) вї̄	єѵ(г)є ѳ	ма(ѳ)	г(л)	к̄	за(ч)	п̄в.
гла(с) г̄[7]	нє(д) вї̄ на лѵ(т)р^{і} єѵ(г)є ѳ ма(ѳ) г(л) ѳї̄ а за(ч) ѻ̄ѳ̄.						
	в пнє(д)	єѵ(г)є ѳ	ма(р)	г(л)	г̄	за(ч)	аї̄.
	втѡ(к)	єѵ(г)є ѳ	ма(р)			за(ч)	вї̄.
	в срє(д)	єѵ(г)є ѳ	ма(р)			за(ч)	гї̄.
	в чє(к)	єѵ(г)є ѳ	ма(р)			за(ч)	дї̄.

[6] Нє(д)ли дєвѧтоа.

[7] Нє(д)лѧ вї̄.

в пѧ(к) єѵ(г)є ѳ ма(р) г(л) д̄ за(ч) є̄ї̄.
в сж(б) гї̄ єѵ(г)є ѳ ма(ѳ) г(л) к̄в̄ за(ч) ч̄.
не(д)лѧ гї̄ гла(с) д̄

не(д) гї̄ на лѵ(т)р^{і} єѵ(г)є ѳ ма(ѳ) г(л) к̄а̄ а за(ч) п̄з̄.

в пне(д) єѵ(г)є ѳ ма(р) г(л) д̄ за(ч) s̄ї̄.
втѡ(к) єѵ(г)є ѳ ма(р) за(ч) з̄ї̄.
в сре(д) єѵ(г)є ѳ ма(р) за(ч) ѝ̄ї̄.
в че(к) єѵ(г)є ѳ ма(р) г(л) є̄ за(ч) ѳ̄ї̄.
в пѧ(к) єѵ(г)є ѳ ма(р) за(ч) к̄.
в сж(б) дї̄ єѵ(г)є ѳ ма(ѳ) г(л) к̄г̄ за(ч) ч̄г̄. // [8]

не(д) дї̄ на лѵ(т)р^{і} єѵ(г)є ѳ ма(ѳ) г(л) к̄в̄ а за(ч) п̄ѳ̄. гла(с) є̄[8]

в пне(д) єѵ(г)є ѳ ма(р) г(л) є̄ за(ч) к̄а̄.
втѡ(к) єѵ(г)є ѳ ма(р) г(л) s̄ за(ч) к̄в̄.
в сре(д) єѵ(г)є ѳ ма(р) за(ч) к̄г̄.
в че(к) єѵ(г)є ѳ ма(р) за(ч) к̄є̄.
в пѧ(к) єѵ(г)є ѳ ма(р) за(ч) к̄s̄.
в сж(б) єї̄ єѵ(г)є ѳ ма(ѳ) г(л) к̄д̄ за(ч) ч̄з̄.

не(д)лѧ єї̄ гла(с) з̄

не(д) єї̄ на лѵ(т)р^{і} єѵ(г)є ѳ ма(ѳ) г(л) к̄в̄ а за(ч) ч̄в̄.

в пне(д) єѵ(г)є ѳ ма(р) г(л) з̄ за(ч) к̄з̄.
втѡ(к) єѵ(г)є ѳ ма(р) г(л) з̄ за(ч) к̄ѝ̄.
в сре(д) єѵ(г)є ѳ ма(р) за(ч) к̄ѳ̄.
в че(к) єѵ(г)є ѳ ма(р) за(ч) л̄.
в пѧ(к) єѵ(г)є ѳ ма(р) г(л) ѝ̄ за(ч) л̄в̄.
в сж(б) s̄ї̄ єѵ(г)є ѳ ма(ѳ) г(л) к̄д̄ за(ч) р̄а̄.

не(д)лѧ s̄ї̄ гла(с) з̄

не(д) s̄ї̄ на лѵ(т)р^{і} єѵ(г)є ѳ ма(ѳ) г(л) к̄є̄ а за(ч) р̄є̄.

в пне(д) єѵ(г)є ѳ ма(р) г(л) ї̄ за(ч) м̄ѝ̄.
втѡ(к) єѵ(г)є ѳ ма(р) г(л) а̄ї̄ за(ч) н̄.
в сре(д) єѵ(г)є ѳ ма(р) за(ч) н̄а. // 8 зв.
в че(к) єѵ(г)є ѳ ма(р) г(л) а̄ї̄ за(ч) н̄в̄.
в пѧ(к) єѵ(г)є ѳ ма(р) г(л) в̄ї̄ за(ч) н̄г̄.
в сж(б) s̄ї̄ єѵ(г)є ѳ ма(ѳ) г(л) к̄є̄ за(ч) р̄д̄.

[8] Не(д)лѧ дї̄.

гла(с) и҃[9] **нє(д) з҃і на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ ма(ѳ) г(л) є҃і а за(ч) ѕ҃в.**

начатѡ(к) новомоу лѣтоу єѵ(г) лу(к) г(л) а҃ за(ч) а҃.

в пнє(д) а҃	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	г҃	за(ч)	і҃.
втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	аі҃.
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	д҃	за(ч)	ві҃.
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	гі҃.
в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	ді҃.
в сж(б) а҃	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	єі҃.

гла(с) а҃ **нє(д)лѧ иі҃**

нє(д) иі҃ на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л) є҃ а за(ч) ѕі҃.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	д҃	за(ч)	ѕі҃.
втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	є҃	за(ч)	иі҃.
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	ка҃.
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	ѕ҃	за(ч)	кг҃.
в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	кд҃.
9 в сж(б) в҃	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	є҃	за(ч)	ѳі҃. //

гла(с) в҃[10] **нє(д) ѳі҃ на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ лу(к)**

г(л) кв҃ а за(ч) кѕ҃.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	ѕ҃	за(ч)	кє҃.
втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	кз҃.
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	ки҃.
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	з҃	за(ч)	ла҃.
в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	лв҃.
в сж(б) г҃	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	є҃	за(ч)	к҃.

гла(с) г҃ **нє(д)лѧ к҃**

нє(д) к҃ на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л) з҃ а за(ч), л҃.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	з҃	за(ч)	лг҃.
втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	и҃	за(ч)	лд҃.
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	лз҃.
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	ѳ҃	за(ч)	ма҃.
в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	мв҃.
в сж(б) д҃	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	ѕ҃	за(ч)	кв҃.

гла(с) д҃ **нє(д)лѧ ка҃**

нє(д)лѧ ка҃ на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л) и҃ за(ч) лє҃.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	ѳ҃	за(ч)	мг҃.

---

[9] Нє(д)лѧ з҃і.

[10] Нє(д)лѧ ѳі҃.

втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	м҃д.	
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	м҃з. //	9 зв.
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	м҃и.	
в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	і҃	за(ч)	н҃.	
в сж(б) є҃	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	з҃	за(ч)	к҃ѳ.	

нє(д) к҃в на лѵ(т)р' єѵ(г)лїѥ* ѿ лу(к) гла(с) є҃[11]

г(л) ѕ҃і а за(ч) п҃г.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	і҃	за(ч)	н҃в.	
втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	а҃і	за(ч)	н҃є.	
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	н҃ѕ.	
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	н҃з.	
в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	н҃и.	
в сж(б) ѕ҃	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	и҃	за(ч)	л҃ѕ.	

нє(д)лѧ к҃г гла(с) ѕ҃

нє(д) к҃г на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л) и҃ а за(ч) л҃и.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	а҃і	за(ч)	н҃ѳ.	
втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	ѯ҃.	
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	ѯ҃а.	
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	ѯ҃в.	
в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	в҃і	за(ч)	ѯ҃г.	
в сж(б) з҃	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	ѳ҃	за(ч)	м҃. //	10

нє(д) к҃д гла(с) з҃[12]

на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л) и҃ а за(ч) л҃ѳ.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	в҃і	за(ч)	ѯ҃є.	
втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	ѯ҃и.	
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	ѯ҃ѳ.	
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	г҃і	за(ч)	о҃.	
в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	о҃г.	
в сж(б) и҃	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	ѳ҃	за(ч)	м҃ѕ.	

нє(д)лѧ к҃є гла(с) и҃

нє(д) к҃є на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л) і҃ а за(ч), н҃г.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	д҃і	за(ч)	о҃є.	
втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	о҃з.	
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	є҃і	за(ч)	о҃и.	
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	ѕ҃і	за(ч)	п҃.	

[11] Нє(д)лѧ к҃в.

[12] Нє(д)лѧ к҃д.

	в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	п҃в.
	в сж(б) ѳ҃	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	ѳ҃	за(ч)	м҃ѳ.
гла(с) а҃			нє(д)лѧ к҃ѕ				
	нє(д) к҃ѕ на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л) в҃і а за(ч) ѯ҃ѕ.						
	в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	з҃і	за(ч)	п҃ѕ.
	втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	п҃з.
10 зв.	в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	и҃і	за(ч)	ч҃. //
	в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	ч҃в.
	в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	ѳ҃і	за(ч)	ч҃є.
	в сж(б) і҃	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	а҃і	за(ч)	н҃а.
гла(с) в҃[13]			нє(д) к҃з на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ лу(к)				
			г(л) г҃і а за(ч) о҃а.				
	в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	ѳ҃і	за(ч)	ч҃з.
	втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	ч҃и.
	в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	к҃	за(ч)	ч҃ѳ.
	в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	р҃.
	в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	р҃а.
	в сж(б) а҃і	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	в҃і	за(ч)	ѯ҃з.
гла(с) г҃			нє(д)лѧ к҃и				
	нє(д) к҃и на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л) д҃і а за(ч) о҃ѕ.						
	в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	к҃	за(ч)	р҃в.
	втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	к҃а	за(ч)	р҃ѕ.
	в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	р҃д.
	в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	р҃з.
	в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	лу(к)			за(ч)	р҃и.
11	в сж(б) в҃і	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	г҃і	за(ч)	о҃в. //
гла(с) д҃[14]			нє(д) к҃ѳ на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ лу(к)				
			г(л) з҃і а за(ч) п҃є.				
	в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)	г(л)	и҃	за(ч)	л҃г.
	втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)			за(ч)	л҃д.
	в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)			за(ч)	л҃ѕ.
	в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)	г(л)	ѳ҃	за(ч)	л҃ѳ.
	в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)			за(ч)	м҃а.
	в сж(б) г҃і	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	д҃і	за(ч)	о҃д.

[13] Нє(д)лѧ к҃з.
[14] Нє(д)лѧ к҃ѳ.

нє(д)лѧ л҃ гла(с) є҃

нє(д) л҃ на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л) и҃і а за(ч) с҃а.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)	г(л)	ѳ҃	за(ч)	м҃в.	
втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)	г(л)	і҃	за(ч)	м҃г.	
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)			за(ч)	м҃д.	
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)			за(ч)	м҃є.	
в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)			за(ч)	м҃ѕ.	
в сж(б) д҃і	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	ѕ҃і	за(ч)	п҃а.	

нє(д)лѧ л҃а гла(с) ѕ҃

нє(д) л҃а на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л) и҃і а за(ч) ч҃г.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)	г(л)	і҃	за(ч)	м҃и.	
втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)	г(л)	а҃і	за(ч)	н҃.	
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)			за(ч)	н҃а. //	11 зв.
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)			за(ч)	н҃в.	
в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)	г(л)	в҃і	за(ч)	н҃г.	
в сж(б) є҃і	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	з҃і	за(ч)	п҃д.	

нє(д) л҃в на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ лу(к) гла(с) з҃[15]

г(л) ѳ҃і а за(ч) ч҃д.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)	г(л)	в҃і	за(ч)	н҃д.	
втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)			за(ч)	н҃є.	
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)			за(ч)	н҃ѕ.	
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)			за(ч)	н҃з.	
в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)	г(л)	г҃і	за(ч)	н҃и.	
в сж(б) ѕ҃і	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	и҃і	за(ч)	п҃и.	

нє(д) л҃г мытарєва гла(с) и҃

нє(д) л҃г на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л) и҃і а за(ч) п҃ѳ.

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)	г(л)	г҃і	за(ч)	н҃ѳ.	
втѡ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)			за(ч)	ѯ҃.	
в срє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)			за(ч)	ѯ҃а.	
в чє(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)			за(ч)	ѯ҃в.	
в пѧ(к)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)	г(л)	д҃і	за(ч)	ѯ҃г.	
в сж(б) ѕ҃і	єѵ(г)є ѿ	лу(к)	г(л)	к҃	за(ч)	р҃г. //	12

нє(д) л҃д на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ лу(к)

г(л) є҃і а за(ч) о҃ѳ[16].

в пнє(д)	єѵ(г)є ѿ	ма(р)	г(л)	а҃і	за(ч)	м҃ѳ.	

[15] Нє(д) л҃в зак҄хєѡва.

[16] Нє(д) л҃д блоу(д)наго.

втѡ(к)	єѵ(г)є	ѿ	ма(р)	г(л)	д҃і	за(ч)	ꙁ҃д.
в срє(д)	єѵ(г)є	ѿ	ма(р)			за(ч)	ꙁ҃є.
в чє(к)	єѵ(г)є	ѿ	ма(р)	г(л)	є҃і	за(ч)	ꙁ҃ѕ.
в пѧ(к)	єѵ(г)є	ѿ	ма(р)			за(ч)	ꙁ҃и.
в сѫ(б) и҃і	єѵ(г)є	ѿ	лу(к)	г(л)	к҃а	за(ч)	р҃є.

нє(д) л҃є мѧ(с)пꙋ(ст)наа

нє(д) л҃є на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ ма(т) г(л) к҃є а за(ч) р҃ѕ.

в пнє(д)	сы(р)поу(ст)	єѵ(г) ѿ	лу(к)	г(л)	ѳ҃і	за(ч)	ч҃ѕ.
втѡ(к)	сы(р)поу(ст)	єѵ(г) ѿ	лу(к)	г(л)	к҃в	за(ч)	р҃ѳ.
в чє(к)	сы(р)поу(ст)	єѵ(г) ѿ	лу(к)	г(л)	к҃г	за(ч)	р҃і.
в сѫ(б)	сы(р)поу(ст)	єѵ(г) ѿ	ма(ѳ)	г(л)	ѕ҃	за(ч)	ѕ҃і.

нє(д)лѧ сы(р)пꙋ(ст)наа

на лѵ(т)р҄ єѵ(г)лїє ѿ ма(ѳ) гла(в) ѕ҃, а за(ч) ѕ҃і.

12 зв. в срє(д) и пѧ(к) сы(р)пꙋ(ст)ныа нє(д)лѧ єѵ(г)лїа нѣ(ст) //

Євангеліє від Матвія

Иже в ма(т)ѳея ст҃ого написаны соу(т) вказы, противоу быв'шим' въ єѵ(г)лїи. чєрнописан'ны(м) глава(м)

	Гла(в)
О вол'свѣхь	а҃
О из'бїєныхь ѡтрочищє(х):	в҃
Пръвыи їѡа(н) проповѣда цр(с)тво нєбєсноє. в лоуцѣ, пѧтоє.	г҃
О оучєнїи і҃совѣ.	д҃
О бл҃жєн'ныхь. в лоуцѣ, з҃ї.	є҃
О прокажєн'нѣ(м). ма(р) д҃. в лоу(ц), в҃ї.	ѕ҃
О сот'ницѣ. в лоу(ц) и҃ї. їѡа(н), ѕ҃.	з҃
О тєщи пєтровѣ. в лоу(ц) ѳ҃. ма(р), в҃.	и҃
О исцѣлѣвши(х) ѿ раз'лич'ны(х) нєдоугь. в ма(р), г҃. а в лоуцѣ, ї҃.	ѳ҃
О нєповєлѣннѣ(м) вслѣ(д) ити. в лу(ц) л҃г.	ї҃
О въз'вращєнїи вода(м). ма(р) ї҃ лу(к) к҃г.	а҃ї
О бѣсноужщи(м)сѧ. в ма(р) а҃ї. в лу(ц) к҃д.	в҃ї
О раслаблєн'нѣ(м). ма(р) є҃. лу(к) г҃ї їѡ(н) з҃.	г҃ї // 13
О ма(т)ѳєи мытари. ма(р) ѕ҃, в лу(ц) д҃ї.	д҃ї
О дъщєри ар'хисинаговѣ. в ма(р) в҃ї. а в лоуцѣ, к҃є.	є҃ї
О кровоточивѣи. ма(р) г҃ї лу(к) к҃ѕ.	ѕ҃ї
О двою слѣп'цю.	з҃ї
О бѣсноужщим'сѧ глоусѣ.	и҃ї
О посланїи дванадєсѧ(т) в ма(р) и҃, и д҃ї. а в лоуцѣ, ѕ҃ї. и к҃з.	ѳ҃ї
О послан'ны(х) ѿ їѡан'на в лу(ц) к҃.	к҃
О имѧщи(м) соухоу роукоу. в ма(р). з҃. а в лоуцѣ, є҃ї.	к҃а
О бѣсноужщи(м)сѧ слѣпоу и глꙋхоу. в лоуцѣ, л҃ѳ.	к҃в
О просѧщихь знамєнїа лу(к) м҃а.	к҃г
О при(т)чѧ(х). ма(р) ѳ҃. лу(к) к҃в, и м҃в.	к҃д
О їѡан'нѣ и їродѣ. в ма(р), є҃ї.	к҃є

О пѧти(х) хлѣбѣхь и двою рыбѳ. в ма(р), $\overline{\text{sї}}$.
в лоуцѣ $\overline{\text{кї}}$. $\overline{\text{їѡа}}$(н), $\overline{\text{й}}$. $\overline{\text{кѕ}}$
О мор'стѣ(м) хож(д)єнїи. ма(р) $\overline{\text{зї}}$ $\overline{\text{їѡ}}$(н) $\overline{\text{ѳ}}$. $\overline{\text{кз}}$
13 зв О прєстоуплєнїи заповѣ(ди) $\overline{\text{бїа}}$ м(р) $\overline{\text{иї}}$. $\overline{\text{кї}}$ //
О хананєи, в ма(р)ка, $\overline{\text{ѳї}}$. $\overline{\text{кѳ}}$
О исцѣлѣв'ши(х) народѣ(х). $\overline{\text{л}}$
О сє(д)михь хлѣбѣхь. в ма(р), $\overline{\text{ка}}$. $\overline{\text{ла}}$
О квасѣ, фарисєистѣ. в ма(р) $\overline{\text{кв}}$. а в лоуцѣ, $\overline{\text{мд}}$. $\overline{\text{лв}}$
О кєсарїйстѣмь въпрошєнїи. в ма(р)коу, $\overline{\text{кд}}$.
а в лоуцѣ, $\overline{\text{кѳ}}$. $\overline{\text{лг}}$
О прєѡбраженїи сп̃совѣ. в ма(р). $\overline{\text{кє}}$. а в лоуцѣ, $\overline{\text{л}}$. $\overline{\text{лд}}$
О бѣсноужщим'сѧ на новы(и) м(с)цѧ в ма(р)коу, $\overline{\text{кѕ}}$.
а в лоуцѣ, $\overline{\text{ла}}$. $\overline{\text{лє}}$
О просѧщихь дидраг'ма. $\overline{\text{лѕ}}$
О гл̃ющи(х) кто є(ст) болїи. ма(р) $\overline{\text{кз}}$ лу(к) $\overline{\text{лв}}$. $\overline{\text{лз}}$
О сто ѡвєць прит'чѧ. $\overline{\text{лї}}$
О дол'жнѣмь тмож талан'ть. $\overline{\text{лѳ}}$
О вопрашажщи(х) ащє дѡ(ст)йть, поустити женж.
в ма(р)коу, $\overline{\text{кї}}$ $\overline{\text{м}}$
О въпрош'шѣ(м) богатѣмь $\overline{\text{їс}}$а. в мар'коу, $\overline{\text{кѳ}}$. $\overline{\text{ма}}$
14 О наятїи дѣлатєль. $\overline{\text{мв}}$ //
О сн̃оу зєвєдєѡвоу. в ма(р)ку. $\overline{\text{л}}$. $\overline{\text{мг}}$
О двою слѣп'цю. ма(р) $\overline{\text{лв}}$ лу(к) $\overline{\text{ѯд}}$. $\overline{\text{мд}}$
О ѡслѧти и жрѣбѧти. ма(р) $\overline{\text{ла}}$. в лоуцѣ, $\overline{\text{ѯи}}$. $\overline{\text{мє}}$
О слѣпыхь и хромыхь. $\overline{\text{мѕ}}$
О иссохои смоков'ници. ма(р) $\overline{\text{лг}}$. $\overline{\text{мз}}$
О въпрош'шихь г̃а ар'хиєрєѡхь и старцє(х). в мар'коу $\overline{\text{лє}}$,
а в лу(ц) $\overline{\text{ѯѳ}}$. $\overline{\text{ми}}$
О двою сн̃оу прит'чѧ. $\overline{\text{мѳ}}$
О винограднѣ при(т)чѧ. в ма(р), $\overline{\text{лѕ}}$. а в лоуцѣ, $\overline{\text{б}}$. $\overline{\text{н}}$
О з'ван'ны(х) на бракь. в лоу(ц) $\overline{\text{нд}}$. $\overline{\text{на}}$
О въпрош'ши(х) ѡ кин'сонѣ, в мар'коу, $\overline{\text{лз}}$. в лоуцѣ, $\overline{\text{ба}}$. $\overline{\text{нв}}$
О са(д)доукєѡ(х). в ма(р) $\overline{\text{лї}}$. в лоу(ц), $\overline{\text{ов}}$. $\overline{\text{нг}}$
О въпрош'шѣмь закон'нѣцѣ. в мар'коу, $\overline{\text{лѳ}}$.
а в лоуцѣ, $\overline{\text{лє}}$. $\overline{\text{нд}}$
О въпрошєнїи г̃їи к фарисєѡ(м).
и како сп̃ь дв(до)вь єстъ $\overline{\text{хс}}$. м(р) $\overline{\text{лє}}$ лу(к) $\overline{\text{ог}}$. $\overline{\text{нє}}$
14 зв. О ѡкаанїи книжникь и фа // рисєи. в лоуцѣ $\overline{\text{мг}}$. $\overline{\text{нѕ}}$

О кон'чинѣ. в ма(р) м҃в. в лу(ц) о҃є. н҃з
О дн҃и ѡнѡ(м) и часѣ. в ма(р), м҃г. н҃и
О десѧтихь девахь. н҃ѳ
О прїем'шимь таланты. ѯ҃
О пришествїи христовѣ. ѯ҃а
О помазав'шои г҃а мирѡ(м). в ма(р) м҃д.
в лоуцѣ, к҃а, їѡа(н), в҃і. ѯ҃в
О оуготоваи пасцѣ, в ма(р), м҃є. а в лоуцѣ, о҃s. ѯ҃г
О ѡбразѣ таинѣмь. в ма(р) м҃s. ѯ҃д
О преданїи їс҃вѣ. в ма(р)коу, м҃s. ѯ҃є
О ѿметанїи петровѣ. в ма(р) м҃з. а в лоуцѣ, о҃и. ѯ҃s
О раскаанїи їоудинѣ. ѯ҃з
О прошенїи телесе г҃нѧ. в мар'коу м҃и. а в лоуцѣ, п҃в.
ѡан'нь [!]*, н҃и. ѯ҃и // 15

Выкладь ѳеѡфїлак'та арьхиєп(с)кпа болгар'скаго. в прє(д)рє(ч)ню, єѵ(г)лїа, ст҃ого матѳєѧ

Иже оубо прєждє закона, ѡни бж(с)твнїи мѫжїє. нє писаньми, и книгами просвєщаахѫсѧ. нѫ чистыи имавши смысль. дх҃а сїанїє(м) просвѣщаахѫсѧ. и таковѣ дѧхѫ бж҃їа хотєнїа. самомоу ѡномоу бєсѣдоуѫщоу, тѣмь. оусты ко оустомь. таковь бѣ ноє. авраамь. їсаа(к).
15 зв. ияковь. и моѵси. понєжє изнємогоша чл҃ци. и нєдѡ(ст)инї // были просвѣщатисѧ, и оучити(с) ѿ ст҃го дх҃а. да(ст) чл҃колюбєць б҃ъ писанїа. да понє сими въспоминаѫть того хотєнїа. Сицє и х҃с ап(ст)лѡмь оубо самоличнѣ бєсѣдова. и дх҃а блг(д)ть оучитєлѧ тѣмь посла. и понєжє по си(х) хотѧхѫ єрєси прозѧбнѫти. и ѡбычѧи наши растлити. бл҃говоли написатисѧ, бл҃говѣстїємь. да ѿ си(х) оучими истин'нѣ. ѿводими бѫдє(м) ѿ л'живы(х) єрєсєи. ни(ж) в'сєконєч'нѣ растлѧт'сѧ ѡбыча(и) наши. Чтыри жє бл҃говѣстїа да(ст) на(м) приклад'но. занє събор'ны(м) и връховны(м) чєтырє(м) добродѣтєлє(м). ѿ си(х) оучими єсмы. мѫжєствоу мѫдрости правдѣ, и цѣломѫдрїю. мѫж'ствоу єг(д)а
16 гл҃ть г҃ь, нє оубойтєсѧ ѿ оубива // ѫщи(х) тѣло, дш҃ѣ жє нє могѫщи(х) погоубити. мѫдрости жє єгда пооучає(т). бѫдѣтє мѫдри яко ѕмїа. и цѣли яко голѫби. правдѣ жє єгда оучи(т), яко жє хощєтє да творѧ(т) ва(м) чл҃ци, и вы творѣтє и(м) такождє. цѣломѫдрїю яко жє єгда ѿричєть, въз'рѣвыи на жєнѫ къє жє въждєлѣти тоу. оужє прєлюбодѣяль є(ст) въ ср(д)ци своє(м). и инако жє сѫ(т) чтыри бл҃говѣстїа. яко да яви(т) яко чтыри сїа ѡб'дръжа(т); сє рєкѫчи, прєданїа. заповѣди прєщєнїа. ѿбѣтованїа. и вѣровав'ши(м) оубо прєданїємь. заповѣди нє хранѧщи(м). бѫдѫщими прєти(т) мѫками. хранѧщи(м) жє вѣчнаа
16 зв. ѡбѣщаваѫщє бл҃гаа. Бл҃говѣстїє жє гл҃т'сѧ // занє вѣсти(т) на(м) вєщи, бл҃го и добрѣ имоуща. Сє рєкѫчи, ѡставлєнїє грѣхо(м). прав'дож въсхо(д) на нб҃са. сн҃оположєнїє бж҃їє. вѣстит' жє яко бл҃гооудобнѣ сїа прїахо(м). єда бо троудихѡ(м)сѧ мы о стѧжанїи си(х) бл҃гъ. или ѿ сво-

и(х) исправлєнїи сїа прїахѡ(м). нѫ блг(д)тїѫ и чл҃колюбїємь бж҃їимь,
толикы(х) бл҃гь сподобихѡ(м)сѧ. чтыри оубо соу(т) єѵ(г)листи. ѿ сих'
жє оубо два: ма(т)ѳєи, и їѡан'нь. были ѿ лика дванадєсѧтихь. два
жє марко и лоука, ѿ сє(д)мидєсѧти(х). быль оубо марко послѣ(до)ва-
тєль и оучєнь пєтровь. лоука жє павловь. Ма(т)ѳєи (ж) оубо пръвѣє
всѣ(х) написа єѵ(г)лїє євреискы(х) [!] языкомь. къи жє // ѿ євреи* вѣ- 17
ровав'шимь. по ѡсмь лѣтє(х) гн҃ѧ възнєсєнїа. прєложи жє сїє їѡан'нь,
ѿ євреиска языка на єл'лин'скыи. яко жє гл҃ють. марко жє по дєсѧ-
ти(х) лѣтѣ(х) хв҃а възнєсєнїа написа. ѿ пєтра наоучив'сѧ. лоука жє по
пѧтинадєсѧти(х) лѣтѣхь. їѡан'нь жє бг҃ословнѣйшїи, по тридєсѧти(х),
и двоу. глю(т) бо яко по смр҃ти ѡнѣ(х), възыскав'шоу ємоу. принєсєна
быти три бл҃говѣстїа. да види(т) сїа и сѫди(т), єсли прав'дивє списа-
ны соу(т). ѡн' жє прєоуказа; кол'ко ѡни оставили, тъи понапол'нѧль.
що жь ѡни в корот'кости рєк'ли. съи роспростєр'ль в' своє(м) бл҃го-
вѣстїи. прото (ж) и ѿ бг҃о // словїа начѧ(т). понєжє бо дрꙋзїи нє въспо- 17 зв.
мѧнѫли прєвѣч'ноє бытїє б҃аслова. тъи бг҃ослови сїа. да нє въз'мнит'сѧ
бж҃їє слово прость чл҃кь быти. сє рєкѫчи, кромѣ бж(ст)ва. Ма(т)ѳєи
точїѫ ѡ плъ(т)стѣ(м) бєсѣдоує(т) бытїи хв҃ѣ. къ євреѡ(м) бо писашє.
им' жє довол'но было навык'нѫти. яко ѿ авраама и дв҃да, родисѧ хс҃.
почиває(т) бо їоудєи єгда слыши(т), яко ѿ дв҃да єсть хс҃. нѫ гл҃ши
ми. яко нє доволѣли єдинь бла(г)вѣстникь. Слыши яко доволѧшє
оубо. нѫ да покажє(т)сѧ пачє истин'на. Сєго ради попѫстишасѧ
чтыри, написати. єгда бо видиши си(х) чтырєхь нєсъшє(д)ши(х)сѧ,
ни жє сѣ(д) // ши(х) дроугь съ дроугѡ(м). нѫ иного индє сѫща. тажє 18
написавши(х) ѡ тѣ(х) жє яко ѿ єдинѣхь оусть. нє оубо ли оудивиши(с)
бл҃говѣстїю истин'нѣ. и рєчєши яко ѿ дх҃а ст҃а гл҃ахѫ. и нє гл҃и яко
нє єдиногласоуѫ(т), въ всє(м). виждь бо в' которы(х) нє єдино-
гласоуѫ(т). Єда ѡво оубо рєчє, яко родисѧ хс҃. Ов' жє гл҃ть, ни. или
ѡво ꙋбо, въскр҃сє хс҃. Ов' жє гл҃є(т), ни. нє бѫди то. в ноужьнѣйши(х)
бо и истин'нѣиши(х) нє раз'ликоуѫ(т). и ащє в' нѫжьнѣйши(х) и
истин'нѣиши(х) нє разликоуѫ(т). чого сѧ дивоуєшь(с); єсли в' мєн'-
ши(х) мни(т)сѧ разликовати. занє бо пачє истин'ствоуѫ(т). яко ащє
по в'сємꙋ // єдиногласовали быша. въз'мнѣлося бы яко сънидоша(с) 18 зв.
дроугь сь дроугѡ(м). и съвѣтовашасѧ. и напи(с)ша єлика написаша.
нн҃ѣ жє єлика ѡстави съи, понапол'ни ѡнь. и єлика сємоу из'бысть,
написа дроугыи. и сєго ради мни(т)сѧ в нѣякыхь разликовати. сїа
оубо сицє. начнѣм' жє оужє почѧтокь книгь, такь рєкѫчи. Книги
рож(д)ьства їѵ хв҃а. сн҃а дв҃два. Конєць сказанїю. // 19

19зв.*

20*

Ма(т)ѳєи єѵ(г)листа ї ап(ст)лъ гн҃ь.
Пръвѣє всѣ(х) єѵ(г)листовь
написаль в римѣ єѵ(г)лїє єврє(и)ски(м) языкомь.
Ѡ нарожєнїи г҃а сп(с)тл(ѣ) нашєго ї҃ѵ х҃а.
А замыкає(т) в собѣ гла(в) к҃и,
а зачаль р҃ и ѕ҃і. а стихо(в), ҂в҃х.
Выдано єсть самѣмь тѣмь ма(т)ѳєѡ(м)
по ѡсмихь лѣтѣ(х)
20 зв. възнєсєнїа х҃ва*. //

Єжє ѿ ма(т)ѳєа ст҃го єѵ(г)лїа. нє(д) прє(д) рѡ(ж) хв҃ымь ст҃ыхь ѡц҃ь

Книги ро(д)ства їѵ хв҃а, сн҃а дв(д)а. сн҃а. авраамлѣ. авраамь спло- гла(в) а҃
(ди)ль исаака исаак' жє спло(ди)л' їакова їаков' жє спло(ди)л' їоудоу и за(ч) а҃
братїѫ єго. // иоуда жє сплодиль фарєса и зара, ѿ фамары. фарєс' жє 21
сплодиль, єс'рома. єс'ро(м) жє сплодиль, арама. арамь (ж) сплодиль,
аминадава. амина(д)в' жє сплодиль, нас'сона. нас'сон' жє сплодиль,
са(л)мона. сал'мон' жє сплодиль, воѡза. ѿ рахавы. воѡзь (ж) спло-
диль, овида. ѿ роуфы. ови(д) жє сплодиль, їєсєа. иєсєй жє сплодиль,
дв҃да цр҃ѧ. дв҃дь жє цр҃ь сплодиль, соломона. с той жєны, которая
(ж) была оурїєва. Соломон' жє сплодиль, ровоама. ровоам' жє спло-
диль, авїю. авїа жє сплодиль, ас'са. ас'са (ж) сплодиль, їѡасафата.
їѡасафат' жє сплоди(л), їѡарама. // иѡарам' жє сплодиль, ѡзїю. ѡзїа 21 зв.*
жє сплодиль, їѡафама. їѡафам' жє сплодиль, ахаза. ахаз' жє спло-
диль, єзєкєа. єзєкєя жє сплодиль, манасїю. манасїа жє сплодиль,
амона. амон' жє сплодиль, иѡсїю. иѡсїа жє сплодиль, єхонїю, и бра-
тїю єго. В прєсєлєнїє вавилон'скоє; по прєсєлєнїй жє вавилон'стѣ(м).
їєхонїа сплодиль, салаѳиилѧ. салаѳиил' жє, сплодиль, зоровавєлѧ.
зоровавєл' жє сплодиль, авиоуда. авиоуд' жє сплодиль, єлиакима.
єлиаки(м) жє сплодиль, азора. азор' жє сплодиль, садока. садок' жє
сплодиль, ахима. ахи(м) жє спло // дил, єлиоуда. єлиоуд' жє спло- 22*
диль, єлєазара. єлєазар' жє сплодиль, ма(т)ѳана. ма(т)ѳан' жє спло-
диль, їакова. їаков' жє сплодиль, їѡсифа моужа мр҃їина. и з' нєя
(ж) сѧ родиль їс҃ рєкомыи хс҃. Всѣ(х) жє народовь, ѿ авраама. ажь
до дв҃да. родовь чтырьнадєсѧ(т). а ѿ дв҃да, до прєсєлєнїа вавилон'ского.
родовь чтыр'надєсѧ(т). а ѿ прєсєлєнїа, вавилон'ского, ажь до хс҃а. за(ч)
родовь чтыр'надєсѧть. в҃[1]*

---

[1] На ро(ж) хв҃о на у(т)р'ни, їѵ хв҃о ро(ж)ство.

Ї҃ѵ хв҃о рожество так' сѧ стало. ѡброучена бо была марїа мати
єго їѡсифови. прєж'дє ниж'ли сѧ зыш'ли. на(и)дєна є(ст) имаючи
22 зв. в' животѣ ѿ дх҃а ст҃го. їѡсифь (ж) моужь єѧ. // справєд'ливыи. нє
хотѣль єи ѡбличити. и хотѣль єй, тайно ѿпоустити. Єдно ж' тоє
помыслиль. явил'сѧ ємоу агг҃ль гн҃ь въ снѣ повѣдаючи. иѡсифє сн҃є
дв҃двь. нє бойсѧ прияти марїамь, жєны твоєй. рождьшєє бо сѧ, в'
нєи. ѿ дх҃а є(ст) ст҃а. породить сн҃а. и нарєчєшь имѧ ємоу і҃с. тъй бо
сп҃сєть люди своѧ, ѿ грѣ(х) ихь. Сєє жє в'сє бы(ст), абы (с) выплънило
рєчєн'ноє ѿ г҃а пророкѡ(м) гл҃ющимь. сє дв҃аа въ животѣ прїймєть,
и породи(т) сн҃а. и нарєкоу(т) имѧ ємоу, є(м)маноиль. єжє є(ст) рє-
чєн'но, с нами б҃ъ. Встав'ши їѡсифь ѿ сна. оучиниль, якь жє повє-
23 лѣль ємоу агг҃ль гн҃ь. и прїа(л) // мр҃їю жєноу свою. а нє позна(л) єй
ажь породила сн҃а своє(г)[о], пръворєчєн'наго. и нарєчє имѧ єго і҃с.
кѡ(ц) нє(д) ї оу(т) ро(ж) хв҃а.

> Єѵ(г)листа повєдаєть. Якь три вол'сви принєсли дары. їакь иѡсифь съ ѡтрочатє(м) и мт҃рїю єго, оутєкаль до єгипта. І якь иро(д) младєн'цѣ побиває(т). І я(к) х҃с сѧ зь єгѵп'та, вєрноуль. Ма(л)хїѡ(н). аспарь. вал'таса(н)*.

гла(в) в҃ а за(ч) г҃[2] [а҃]** Ї҃соу жє рож(д)ьшоусѧ въ виѳ'лєємѣ їоудєистѣ(м). за дн҃ов' ирода
цр҃ѧ. тогда мѫдрьцєвє ѿ сходоу сл҃нца. до їєрꙋ(с)лима приш'ли гл҃ющє.
гдє є(ст) народил'сѧ цр҃ь їоудєискыи. видѣли бо єсмо ѕвѣз(д)оу єго,
на в'сходѣ сл҃нца. и приш'лис'мо поклонитисѧ ємоу. оуслышав'ши
ж' то ирѡ(д) цр҃ь, засмоутил'сѧ вєл'ми и вєсь їєр(с)лимь с ни(м). и
събрав'ши всѧ ар'хїєрєа, и оучитєли лю(д)скїа. и испыталь и(х), гдє
23 зв. х҃с // раждає(т)сѧ. а ѡни рєкли ємꙋ, въ виѳлєємѣ їоудєистѣмь. бо
такь є(ст) написано пр(о)ркомь. и ты виѳлєємє зємлє їоудова.
ничи(м) жє нє мєн'ша єси въ владыка(х) їоудова(х). изы(и)дє(т) бо ми
ис тєбє вож(д)ь. которыи оупасє(т) люди моѧ їи҃лѧ. Тогда ирѡ(д) таи-
но приз'вав'ши моудрьцѣ. и пыталь ихь ча(с)у, явлъшаясѧ ѕвѣз(д)ы.
и посылючї* ихь до виѳлєєма, рєкль и(м). шє(д)шє а прав'дивє пы-
тайтєсѧ ѡтрочати тѡ(м). а єсли жє найдєтє єго, повѣж'тє и мнѣ.
да и ѧ єхав'ши поклонюсѧ ємоу. а ѡни (ж) послоухав'ши цр҃ѧ пой-
доша. а таѧ ѕвѣз(д)а єя жє видѣли, на всходоу сл҃нца, ишла пєрє(д)
24 ними. а пришє(д)ши стала є(ст) // гдє было ѡтрочѧ. оуз(д)рѣв'ши

[2] Єѵ(г)лїє на ли(т) ро(ж) хв҃оу. Ї҃соу жє ро(ж).

sвѣзꙗдоу, радовалисѧ ра(до)стїѫ, велꙗми великоѫ. и вшо(д)ши въ храминѫ, оувидѣли ѡтрочѧ, зꙗ мр҃ієѫ мт҃ріѫ его. и па(д)ше поклонилисѧ емоу. а ѡтворивꙗши скровища своѧ, принесли емоу дары. злото и кадило, и мирꙗроу. *лива(н)**. а потѡ(м) вѣсть вꙗзали вꙗ снѣхь. не ехати къ иродоу. нѫ инꙗши(м) поуте(м) ѳишꙗли вꙗ страноу свою. **конець, єѵ(г)лїю на лѵ(т)рꙗгїи ро(ѫ)ства хв҃а.**

Ѳше(д)ши(м) жіе** и(м). то аг҃гль гн҃ь вꙗ*** снѣ явилꙗсѧ ꙗѡсифоу гл҃ѧ, вꙗстань а пойми ѡтрочѧ и мт҃рь его, и бѣжи до егѵптꙗтоу. и боуди тамо, ажь ѧ повѣ(м) тобѣ. хоче(т) бо ирѡ(д) искати ѡтроча те, абы // изꙗтоубиль его. ꙗѡсифꙗ же, вꙗставꙗши, вꙗзаль ѡтрочѧ, и появꙗши мт҃рь его, и вꙗночи ѳиде до егѵптꙗтоу. и быль тамо ажь до смр҃ти иродовы. абы (с) выплънило то шꙗто є(ст) речєнꙗно ѳ г҃а пр(о)ркомь гл҃ющи(м). зь егѵптꙗта възꙗваль есми сн҃а моего. Тогды иро(д) оувѣдаль, иже посмѣянь є(ст) ѳ моудрьцевь. розьгнєвалꙗсѧ велꙗми. и послављши слоугы свои и побивь вꙗсѧ дѣти, оу вифлеѡмѣ. и по всѣ(х) оукраина(х) его. ѳ дво(х) лѣтъ, и ни(ж)шеи. а по часоу пакь испыталь правьдивє ѳ моудрьцевь. тогда зꙗбылосѧ є(ст) речєнꙗноє пр(о)ркѡ(м) ꙗереміе(м)* гл҃ящи(м). гла(с) и в рамѣ слышань быль. плачь и крычанїє многоє. рахиль плачоучи(с) сн҃овь // свои(х), и нє хотѣла оутѣшити(с), иже бы и(х) южь нє было.

Тогды пакь оумерꙗль иро(д). то аг҃лꙗ гн҃ь въ снѣ явилꙗсѧ ꙗѡсифѡ въ єгипꙗтѣ гл҃ѧ. вꙗстань а възꙗми ѡтрочѧ и пойми мт҃рь є(г)[о], а иди вꙗ землю їи҃льтꙗскоую. бо южь оумєрль є(ст) тои, которыи искаль дш҃а ѡтрочате. ѡнь (ж) вꙗставꙗши вꙗзаль ѡтрочѧ, и пояль мт҃рь его. и пришель до землѣ їи҃левы. и оуслышаль иже арꙗхелає цр(с)твоує(т) во иоудеи, на мѣсꙗци ирода ѳц҃а своего. и боялꙗсѧ та(м) ити. вѣсть же взавꙗши во снѣ ѳ аг҃гла, и навратилꙗсѧ до краинь галилєйскы(х). а прише(д)ши жиль вꙗ градѣ речєнꙗно(м), назаретѣ. абы сѧ наполꙗнило, // речєнꙗноє пр(о)ркы, иже назарѧнинѡ(м) наречє(т)сѧ. ко(ц), мла(д)нце(м).

Єѵ(г)листа поведае(т), ѡ наоученїи сто҃го ꙗѡанна кр(с)тлѧ. а ѡ сто҃(сти) живота его. И тыжь якь ѳ него хс҃ есть кресщень. гла(в), г҃.

В ты(х) же дш҃ехь, пришель иѡанꙗнь кр(с)титєль. проповедаѧ вꙗ поустыни їоудеистѣи гл҃ѧ. покайтєсѧ, бо приближилосѧ цр(с)тво

[3] Не(д) по ро(ѫ) хв҃ѣ, ѳше(д)ши(м) моудрьце(м).
Тое (ж) деке(бр) кѕ҃ мла(д)нце(м) и аг҃гло(м).
[4] Соу(б) пре(д) про(с)ще(н)є(м), в ты(х) (ж) дш҃е(х) прише(л).

нб(с)ноє. сє бо є(ст) рєчєн'ныи исаиємь пр(о)рко(м) гл҃ѧщи(м). гласа
въпїѫщаго, в' поустыни. оуготовайтє поу(т) гн҃ь, а правы дѣлайтє
стєж'ки єго. са(м) пакь їѡан'нь, имѣль одѣнѧ своє, ѿ влосоувь вєл'блю-
довы(х). а поясь кожаныи, на бєдра(х) свои(х). ядєнїє жє єго было,
26 вєр'шїє и мє(д) дикыи. Тог'ды выхожали к нємоу изь їєр(с)лима, и
зо всєй їоудєй. и зо в'сєй страны иѡр'дан'ской. // а кр(с)тилисѧ во
иѡр'дани рѣцѣ ѿ нєго. исповѣдающє грєхи своѧ. видѣв' жє мно-
гыѧ фарисєй и са(д)доукєѧ, идоущаѧ на кр(с)щєнїє єго, рєкль имь.
порождєнїа ящор'чина, и кто ва(м) оуказаль бѣжати ѿ боу(д)щаго
гнѣва. оудѣлайтє пло(д) до(ст)йныи покаанїю. а нє починайтє мо-
вити в собѣ, ѿц҃а и мамы авраама. ва(м) бо гл҃ѧ ижє можє(т) б҃ъ и ѿ
камєнїа сєго оудѣлати сн҃ы авраамоу. а южь бо и сокира при корє-
ни дрєва лєжи(т). всѧкоє бо дрєво ижє нє роди(т) плода доброго.
26 зв. высѣчєно бываєт), и на ѡгнь повєр'жєно. Я кр(с)щꙋ ва(с) водою на
покаанїє. алє той который идє(т) по мнѣ, крѣпль // шїи є(ст) ѿ
мєнє. ємоу жє нє єсмь ѧ годєнь обоуви носити. тъй ва(с) кр(с)тить
дх҃омь ст҃ымь. конєць, сѫ(б). Ємоу жє єсть и лопата в' роуцѣ єго. и
протєрєби(т) гоумно с'воє. и из'бєрє(т) п'шєницѫ в' жит'ницю с'вою. а
плєвєлы попали(т) ѡгнє(м) нєоугасаѫщи(м).

за(ч) ѕ҃[5] Тогды пришєль є(ст) і҃с з' галилєи на иѡр'дань, ко їѡан'ноу.
кр(с)титисѧ ѿ нєго. їѡаннь (ж), оуз'боронѧючи ємоу рєкль, я и самь
потрєбоѫ ѿ тєбє кр(с)тити(с). а ты пакь идєшь ко мнѣ. ѿповидѣль і҃с
и рєкль ємоу. понєхай жє того нн҃ѣ. такь бо на(м) годно є(ст) на-
плънити всѧкꙋ прав'доу. тогда пакь допоусти(л) ємоу, и кр(с)тив'сѧ і҃с.
27 и бор'зо, выстоупиль є(ст) из' воды. тог(д)ы // ростворилисѧ ємоу нб҃са.
и видѣль дх҃а бж҃їа, яко голоуба приходѧщаго на нь. а и гла(с) съ
нб҃сє гл҃ѧ. тъи є(ст) сн҃ь мой възлюблєн'ныи, ѡ нє(м) жє бл҃говолихь.
конє(ц) єѵ(г)лїю на лѵ(т)р' кр(с)щнїа.

> Єѵ(г)листа повєдає(т), якь х҃с пос'тил'сѧ чотырдєсѧ(т) дн҃їй и чотыр'дє-
> сѧ [!]* нощїи, и якь быль искоушєнь ѿ дїавола и якь тыжь позваль х҃с пєтра
> и якова, їѡанна. рыбарыи. И якь тыжь, в галилєи нємощны(и) оуздоров'-
> лѧл(ъ).

гла(в), д҃ а за(ч) з҃[6] Тогда пакь вєдєнь бы(л), і҃с доухомь на поустыню. ижє бы быль,
покоушєнь ѿ дїавола. постил'сѧ дн҃їи, чотыр'дєсѧть. и ночи(и) чо-
тыр'дєсѧ(т). послѣ дѣ возал'ка. а пристоупив'ши к нємоу искоуситєль,

[5] На кр(с)щнїє г(с)днє на лѵ(т)р', въ (в)рє(м), при(д) і҃с.

[6] Сѫ(б) по просвѣ(щ). въ (в)рє(м), въвє(д)нь бы(л).

рекль. єсли же сн҃ь єси бж҃їй. реци, да каменїє тоє хлѣбы бѫдѫ(т).
Їс҃ же ѿповидѣль ємоу рече. не о єдино(м) хлѣбѣ живь бѫде(т), // 27 зв.
чл҃кь. але ѡ всѧко(м) реченїй, исходѧщѡ(м) изь оусть бж҃їихь. тогды
пояль єго дїаволь во ст҃ыи гра(д). и поставиль єго, на вер'хоу цр҃кв'-
нѣмь. и рекль ємоу. єсли же єси ты сн҃ь бж҃ї(и), поустисѧ на доль.
писано бо є(ст). иже агг҃лѡ(м) свои(м) заповѣ(ст) ѡ тобѣ. съхрани-
ти тѧ, и на роука(х) воз'моу(т) тѧ. да неког'да прит'кнеши ѡ камен'
ногь твои(х). И рекль ємоу і҃с, и такь тыжь є(ст) писано. не ис'коусишь
г҃а бг҃а своєго. паки пояль єго дїаволь на гороу вел'ми высокоую. и
оуказаль ємоу в'сѧ цр(с)тва сего свѣта, и славоу и(х). и рекль ємоу,
тоє в'се тобѣ да(м). єсли же паднешь, а поклониш'сѧ мнѣ. Тогда // 28
пакь гл҃а ємоу і҃с. иди жь ты за мною шатане. бо такь є(ст) написа-
(но). г(с)доу бг҃оу твоємоу поклониш'сѧ. и томоу єдиномоу послоу-
жишь. тогды пакь ѡпоустиль єго дїаволь. Тогды агг҃ли пристоу-
пив'ши слоужили ємоу. **конє(ц), сѫ(б). по просвѣщенїи.**

ОУслыша(л) пакь і҃с, ижь їѡан'нь в'саже(н) єс'ть до тем'ницѣ. за(ч)
пошель, до галилеи зоставив'ши назарета. пришє(д)ши, и жиль в' и҃[7]
капер'наоумѣ за морємь. на оукраина(х) заоулон'скыхь, и неѳалим'-
скыхь. абы (с) напол'нило то ш'то єсть речен'но исаїємь пр(о)ркомь
гл҃ѧщимь. землѧ заоулонь, а землѧ неѳалимь. поу(т) морѧ, ѡбѣ // по- 28 зв.
ловины їѡр'дана. и галилеѧ, чюжего народоу. людїє сѣдѧщеи въ т'мѣ.
оувидѣша свѣ(т) великыи. и сѣдѧщїй, в сторона(х) а сѣни съмр҃тнѣи.
свѣ(т) въсїяє(т) имь. ѿтолѣ пакь почаль і҃с проповѣдати, и гл҃ти. покай-
тесѧ, приблїжило бо сѧ цр(с)тво небесноє. **конець не(д)ли, по про-
свѣ(щ)нїи.**

Ходиль пакь і҃с при мори галилейстѣ(м). а оуз(д)рѣль та(м), два за(ч) ѳ҃[8]
брата. симона ре(ч)н'наго, петра. и ан'дреѧ брата єго. замѣтажщихь д҃
сѣ(т) в' море. бо были рыбареве. и рекль и(м), идѣта за м'ною. а оучи-
ню ва(с) лов'цѧ чл҃комь. а ѡни того (ж) часоу, зоставив'ши сѣ(т) свою,
и за нимь пош'ли: а поѿше(д) // ши ѿтоудоу. оуз(д)рѣль ин'шї(х) 29
двоу братоувь. їакова зеведеѡва, їѡан'на брата єго, в лодѣ. изь зеве-
деѡ(м) ѿц҃емь ихь. а ѡни с'шивали сѣть свою. и поз'валь и(х). ѡни жь
зоставив'ши лодю и ѿц҃а своєго. а за ни(м) пош'ли.

Тог'ды ѡб'ходиль в'сю галилею*, і҃с. и наоучаль и(х) на собори-
ща(х) ихь. и проповѣдаль и(м), єѵ(г)лїє цр(с)твїа. и оуз(д)оровѧль всѧ-

---

[7] Не(д) по просвѣ(щ)* въ (в)ре(м), слыша(в) і҃с.
[8] Не(д) в҃ по всѣ(х) ст҃ы(х), въ (в)ре(м) ходи(л) і҃с.

кїи нєдоугь, и всѧкоую нємощь в людєхь. **ко(ц) нє(д) в҃, а пнє(д)-**
локь а҃ нє(д). ищи напєрє(д), гла(в) и҃і, а за(ч), о҃є. И пош'ла повѣсть єго
по в'сєи сирыи. тогды принєсли к нємоу в'сѧ болѧщаа, роз'лич'ны-
29 зв. ми нєдоугы. а нємоцѧми по // ражєныи. и ты(х) которыи дꙋ(х) нє-
чистыи мѣли. и мѣсѧч'никы. и дною зламаныхь. и исцѣлиль и(х)
всѣ(х): а протѡ(ж):

за(ч) За і҃сомь иш'ли многыи народовє. з' галилєи, и из' дєсѧти мѣсть. и
і҃[9] изь їєр(с)лима. и изь їоудєи. и изь ѡнои, стороны иѡр'дана.

> Єѵ(г)листа повєдає(т), якь наоучає(т) х҃с ѡ правдиво(м) бл(с)вєн'ствоу и якыи попь має(т) быти, досконалыи. боудь ко животоу. боу(д) к наоучєню. И я(к) ма боронити враж'ды брани, и гнєвоу. и смѣ(л)ства. ты(ж) ѡ тръпливости и ѡ люб'ви єжє ко ближ'нємоу.

гла(в) ѻУз(д)рѣв'ши і҃с народы, и в'зышоль на гороу. и сѣль тамо.
є҃ тогды пристоупили к нємоу оучєници єго. ѡтворив'ши і҃с оуста
є҃ свои, наоучѧль и(х) мовѧчи бл(с)вєни оубозїи дх҃омь. я(к) такы(х)
30 є(ст) цр(ст)во нб(с)ноє. бл(с)вєнї плачоущїи, яко тїи оутѣша(тс) //
бл(с)вєни крот'ци, тїй бо наслѣдѧ(т) зєм'лю. бл(с)вєни, ал'чоущїи и
жадоущїи прав'ды, бо ѡни насычєни бѫдоу(т). бл(с)вєни мл(с)рдныи,
бо и ѡни помиловани бѫдѫ(т). бл(с)вєни ч(с)тыи ср(д)цємь, бо, ѡни
бг҃а, видѣти бѫдѫ(т). бл(с)вєни покор'нїи, ти(и) бо сп҃ы бж҃їими, наз'ва-
ны бѫдѫ(т). бл(с)вєни выгнаныи длѧ прав'ды, таковы(х) єсть цр(с)тво
нб(с)ноє. бл(с)вєни єстє, єгда поносѧ(т) ва(м), и выжєноу(т) ва(с),
и рєкоу(т) в'сѧкоє злоє слово на ва(с). л'жоущєи мєнє ради, радоуи-
тєсѧ, а вєсєлѣтєсѧ. бо є(ст) мъз'да ваша многа на нбсєхь. **кѡ(ц)**
30 зв. **прп(д)бны(м).** так' жє бо выгна(ли) // и пр(о)ркы. которыи были
пръвѣи ва(с).

вы єстє соль зємли. а єсли жє соль з'мажєт'сѧ, то чи(м) ѡсо-
литсѧ. южь сѧ ничємоу болшє нє годить, тол'ко абы была вонь
высыпана. и потоп'та чл҃кы. **конє(ц) вторкоу.**

за(ч) Вы єстє свѣ(т) мирꙋ, бо сѧ нє можє(т) горѡ(д) оукрыти, на
а҃і[10] връхоу горы стоѧчи*. ани жє росвѣтив'шоую свѣчоу поставлѧю(т)
єй по(д) сосоудѡ(м). алє поставлѧє(т)сѧ** на свѣщ'никь. длѧ того

[9] Вто(к) а҃ нє(д), въ (в)рє(м), ш'ли за і҃сомь.
Сє (ж) и прп(до)бн(мь).

[10] Рєчє г҃ь свои(м) оу(ч)нкѡ(м), вы єстє.
Сє (ж) ѡб'щє ст҃тєлє(м).

абы всѣ(м) свѣтила, которыи в домоу соу(т). такожь да освѣти(т)сѧ
свѣ(т) вашь пре(д) чл҃кы. абы ѡни видѣли ваши добрыи дѣла. и про-
славили ѳц҃а вашего, иже є(ст) на нбсе(х). Не довꙗнимайте, абы(х)
прише(л) // роушити закона, або пр(о)ркі҃. не придѡ(х) бо роушити, 31
але напол҃нити. амин҃ бо правдоу гл҃ю ва(м). дон҃деже не преминє(т)
нбо и земля. ѡта єдина, или єдина чрѣта не перейде(т). ажь вꙗсѧ сі҃а
бжджѧ(т). а єсли же бы к томоу, перестоупилъ единоу заповѣдій си(х)
малы(х). и наоучиль такь чл҃кы. наймен҃шимь наречє(т)сѧ въ цр(с)твіи
нб(с)нмь. а єсли кто бжде чинити, а и ины(х) оучити. той великь
наречє(т)сѧ въ цр(с)твіи нб(с)нѣ(м). **конець, ст҃ителемь.**

гл҃ю бо ва(м): Не бжде(т) ли бол҃шаа прав҃да ваша ниж҃ли **за(ч) кѲ**[11]
є(ст), оув оучителеи и фарисей. не в҃нійдете в҃ цр(с)тво нб(с)ное. // 31 зв.
Слышали есте яко речєнно є(ст) стар҃ши(м). не забі҃й. а єсли же
кто забі҃є(т). винень бжде(т), сждоу. але и я ва(м) гл҃ю. и то(т) каждыи
которыи гнѣває(т)сѧ на брата своєго, выпен҃ бжде(т) сждоу. а кто бы
пакь рекль братоу своємоу, слово потоуп҃ное. годень бжде(т), соудоу. а
єсли же рече(т) оуроде. годень бжде(т) ѡгню геѡньскомоу. а єсли
принєсеш҃ дарь свой къ ѡл҃тароу. то сѧ роспамѧтаи. иже маєть нѣшто
бра(т) твой противь тебе. постави дарь твои пере(д) ол҃таре(м). а иди
пер҃вей, и оумириса з҃ брато(м) твои(м). тѡ(ж) пакь прише(д)ши
принєси даръ* свои. в҃въйди в҃ доброую волю, // с҃ сопротив҃нико(м) 32
твои(м). поколе єси на поути с ни(м). абы не выдаль тебе против҃никь
твои соудѣ. а соудіа тѧ выда(ст) слоусѣ, и в҃ темницю оусажень
боудешь. прав҃доу мовлю тобѣ, иже не вы(и)де(ш) ѳтоудоу. ажь и
послѣдн҃ій ѳдаси пѣнезь. **коне(ц), сре(д).**

Слышали єсте, яко речєно є(ст) стар҃ши(м). прелюбы, не дѣлаи. **за(ч)**
але я ва(м) гл҃ѧ. всѧ(к) который позри(т) на женоу с похоті҃ю. южь **гѲ**[12]
є(ст) прелюбы оучиниль в҃ ср(д)ци своємь. єсли же око твое правоє,
соблаж҃нѧє(т) тѧ. выбоди єго, и връзи ѳ҃ себе, бо є(ст) лѣп҃ше тобѣ,
абы загыноуль единь ѳ҃ члоньковь // твои(х). ниж҃ли в҃се тѣло твоє 32 зв.
оувер҃жено бы было, оу геєноу огныною. а єсли же роука твоѧ праваа
зблаж҃нѧє(т) тѧ. ѳсѣці҃ ю, и верзь ѳ҃ себе. лѣп҃ше бо є(ст) тобѣ, абы
погын҃ѳ(л) единь ѳ҃ члонковь твоихь. ниж҃ли в҃се тѣло твоє оувръжено
бы было, оу геєноу ѡгнѣноую. Речен҃но є(ст) такь. єсли (ж) бы кто
поустиль женѫ своѫ. абы юи даль ли(ст) рос҃поустныи. але я ва(м)

[11] В срѣ(д) а҃ не(д), ре(ч) гѣ свои(м) оу(ч). не бж(д).
[12] Че(к) а҃ не(д). Рече гъ, слыша(ли) есте.

гл҃ю. єсли же кто поусти(т) женоу свою. кро(м) словесе прелюбодѣйнаго. оудѣлае(т) еи прелюбодѣйцею. а єсли же кто поущеницю пойметь, прелюбы дѣеть. **коне(ц), че(к).**

за(ч) дп[13] Пакы слышали естє, якь речен҃но є(ст) стар҃шимь. нє при
33 // сѧгаи л҃живе. бо ѿда(с) гв҃и присѧгы твои. але и я ва(м) гл҃ѧ, абыстє сѧ нє присѧгали ѡ всє(м). ани нбомь, бо є(ст) то пр(с)тль бж҃ій. ани землею, бо то є(ст) по(д)ножіе ногама єго. ани їер(с)лимо(м), бо є(ст) то мѣс҃це великого ц҃рѧ. ани тыжь главою своєю нє клинисѧ. бо нє можешь волоса ни єдиного бѣлого ани чор҃ного оучинити. нехаи боуде(т) слово ваше, єй, єй. ни, ни. бол҃ше же ѿ того, зло є(ст). Слышали естє, якь речен҃но є(ст) стар҃ши(м). око, за ѡко. и зоубь, за
33 зв. зоубь. але я вамь гл҃ю. абыстє сѧ нє противили з҃лоу. Єсли же кто тѧ // оудари(т) в҃ правоє лице твоє. наставь емоу и дроугоє. а томоу, кто сѧ хоче(т) с тобож соудїти, и ѡдѣяніе твоє в҃зѧти. ѿдаи емоу и срачицоу. Єсли (ж) бы тебє кто коли приноудил҃, поприще єдино ити. иди жь с ни(м) дв҃ѣ. **конець, пѧ(т)коу.**

за(ч) єг[14] А кто проси(т) тебє дай емоу, а кто бы хотѣль выпозычити ѿ тебє, нє ѿворочайсѧ.

Слышали естє, иже речен҃но есть. възлюбиши ближ҃нѧ(г)[о] твоєго. а нєнавидѣти бждешь, ворога твоєго, але я ва(м) гл҃ю, люб҃ѣтє ворогы ваша. и бл(с)витє, к҃лноущи(х) ва(с). и добрє дѣлайтє нєна-
34 видѧщи(м) ва(с). а молѣтесѧ, за против҃ники ваша. и за // выганѧющаѧ ва(с). абыстє были сн҃ве ѿц҃а вашего. которыи є(ст) на нбсехь. якь (ж) бо и сл҃нце сіяеть, на добрїа и злыѧ. и дож҃да даеть, на справед҃ливыи, и на несправед҃ливыи. а єсли же любитє любѧщи(х) ва(с). котороую мъз҃доу боудетє мати. бо и яв҃ногрѣш҃ници, так҃ же дѣлаю(т). а єсли же цѣлоуетє тол҃ко дроугы ваша. ш҃то жь лишє дѣлаетє. а ви(д) же и погани тоє чинѧ(т). прото жь бжд҃тє совер҃шєни, яко же ѿц҃ь вашь нб(с)ныи совръшень є(ст). **конець соуботѣ. а нє(д)лѧ**
34 зв. **а҃, всѣ(х) с҃тыхь. ищи напере(д), в҃ ма(о), глава, т҃. а за(ч)ло, л҃и.** //

Єѵ(г)листа повѣдаеть. якь х҃с оучить. абы жа(д)ного доброго дѣла про мар҃ноую хвалоу не чинили. якь тыж҃ сѧ маютъ люде молити. и повѣдае(т) ижь нє можемо дво(м) господарємь робити. ты(ж) абы лако(м)ство, и телесноє попеченіе на(д) жадны(м) не вла(д)поуло.

---

[13] В пѧ(к) а҃ не(д), Рече гъ, слы(ш)ли естє.

[14] Сж(б) а҃ по п҃-ци. Рече гъ, про(с)ще(мѳ).

Выстерѣгайтеса, абы єсте не дѣлали мл(с)тынѣ ваша пере(д) гла(в),
люд'ми. да не бѫдете ими оувѣдани. а єсли же ни, то мъз'ды не ѕ҃ а
имаєте ѿ ѡц҃а вашего, который є(ст) на нбсехь. Єг'да бо даєшь* за(ч) ѕ҃і[15]
мл(с)тыню, не троуби пере(д) собоѫ, яко же лицемѣр'ници чина(т). в
соборища(х) и в' воулица(х). да прослава(т)са ѿ чл҃кь. аминь гл҃ю
вамь, иже ѡни примоу(т) мъз'доу свою. Тобѣ же мл(с)тыню делающоу. да не оувѣдає(т) шоуица твоа, що делає(т) десница твоа.
та(к) абы была мл(с)тына твоа в'та(и)нѣ. а ѿц҃ь твои видай та // 35
в'тайнѣ, тъи яв'но пада(ст) тебѣ.

Єгда бо мл҃итеса не бѫдѣте яко лицемѣры. люба(т) бо в' соборища(х), и на поути оулич'нѡ(м) стояще, мл҃итиса. абы были видѣни ѿ людїи. аминь гл҃ю ва(м), иже ѡни в'спрїймоуть м'здоу свою. але ты єгда мл҃ишиса, в'ниди до оупокою твоєго. и затвори двери твоа. и помл҃иса ѿц҃оу твоємоу в'тайнѣ. а ѿц҃ь твой видачи тебе в'тайнѣ. въз(д)асть тобѣ яв'нѣ. мл҃аще же (с), не мов'те много, яко же поганове. надѣваю(т) бо са, ижь в' многѡ(м) своє(м) реченїи оуслышани боудоу(т). прото жь не приров'новайтеса имь. // вѣдає(т) бо ѿц҃ь вашь, 35 зв.
чого вы потребоуєте пер'ше проз'бы вашеи. а прото жь вы такь бѫдете са мл҃ити. Ѡч҃е нашь, иже єси на нбсехь. да ст҃итса има твоє. да прїйде(т) цр(с)тво твоє. да боуде(т) вола твоа. яко на нбси и на земли. хлѣбь нашь насыщ'ныи. даж'дь на(м) дне(с). и ѿпоусти на(м) дол'ты наша. яко же и мы ѿпоущаємо дол'жникѡ(м) наши(м), и не оуводи на(с) въ искоушенїє. нѫ из'бави на(с) ѿ лоукаваго. яко твоє є(ст) цр(с)тво, и сила, и слава въ вѣкы аминь. **конець сѫбо(т), сыропоу(ст)нои.**

Єсли же ѿпоущаєте чл҃комь съгрешенїа ихь. ѿпоустить и ва(м) за(ч) ѕ҃і[16]
ѿц҃ь вашь нб(с)ныи. а єсли (ж) // не ѿпоущаєте чл҃комь съгрѣшенїа 36
и(х). то ни ѿц҃ь вашь ѿпоусти(т) ва(м) съгрешенїи ваши(х).

а коли поститеса. не быва(и)те яко же лѣцемѣры сѣтоуѫще помрачаю(т) бо лица свой. яко да явят'са чл҃комь постащеса. амин' бо гл҃а вамь, иже въспримоу(т) мъз'доу свою. ты же єгда постиш'са, пома(ж) главоу твою. а лице твоє оумыи. абы єси людемь не явиль себе постайса. але ѿц҃оу твоємоу иже є(ст) в'тайнѣ. а ѿц҃ь твои вида та втайнѣ*. възда(ст) тебѣ явѣ. не скрывайте собѣ сокровищь на зем'ли. идеже р'жа изьедаєть. иде(ж) злодѣи҃ по(д)коповаю(т), и крадоуть.
але покладайте // собѣ скровища на нбси. идеже ани чръвь, ани 36 зв.

[15] Сѫ(б) сыропоу(ст), ре(ч) г҃ь, выстерѣга(и).

[16] Не(д) сыропоу(ст), Рече г҃ь, єсли (ж) ѿпоу.

ир'жа нє изьядає(т). и гдє жє татїє нє по(д)коповаж(т), ани крадж(т). идєжє бо є(ст) съкровищє вашє. там' жє бждж(т) и ср(д)ца ваша. **конєць нє(д), сыропоустныѧ.**

за(ч) иі[17] Свѣтил'никь тѣла твоєго єсть око. бждє(т) ли око твоє просто. то в'сє тѣло твоє свѣтло бждє(т). а єсли (ж) пакь око твоє нєсправє(д)-ливо бждє(т). то и в'сє тѣло твоє тємно бждє(т). а єсли жє свѣ(т) ижє в' тобѣ т'ма є(ст). то колькова пакь т'ма бждєть. никто жє бо нє можє(т) двѣма господинома, слоужити. любо єдинаго възлюбить, а дроу-
37 гаго въз'нєнавидить. // Єдинаго бо дръжи(т)сѧ, а ѡ дроузѣм' жє нєд'бати поч'нє(т). нє можєтє бо҃у слоужити, и мамонѣ. того длѧ гл҃ю ва(м). нє пєчалоуйтєсѧ ѡ животѣ вашє(м), ш'то ястє. или ш'то пїєтє. и ни тѣломь ваши(м), в' што ѡболочєтєсѧ. ци нє бол'ша ли є(ст) дш҃а ниж'ли пища. и тѣло ѡдєж'да. възрѣтє на п'тицѣ нб(с)ныи. и(ж) они нє сѣю(т), ани ж'ноуть. ани в' жит'ницю нє з'бираю(т). а оц҃ь вашь нб҃сныи кор'ми(т) ихь. вы пакь и много ѿ нихь лѣпшїи єстє. кто пакь ѿ ва(с) пєчалоуясѧ, можє(т) причинити въз'растоу своємоу єдинь
37 зв. локоть. и о ѡдєж'ди чємꙋ пєчалоуєтє(с). // посмотрѣтє на ц'вѣты плъныи, якь ростоу(т), нє троудѧ(т) бо сѧ, ани прѧдоу(т). гл҃ю жє ва(м), яко ни соломонь въ в'сєи славѣ своєй облєчєт'сѧ, яко єдинь ѿ ни(х). а єсли жє трава пол'наа, котораа днє(с) єсть. а заоутра в' коупоу бываєть зложєна. бг҃ъ тако ѡдѣває(т). чи(м) єсть бол'ша ва(с) ѡ маловѣры.

за(ч) ѳі[18] Нє пєчалоуйтєсѧ ш'то ямы или ш'то пїємь, или чи(м) приѡдєжє(м)сѧ. всѣ(х) тыхь, погани ищоу(т). вѣдає(т) бо ѿц҃ь вашь нб(с)ныи, ижє потрєбоуєтє ты(х) всѣ(х). ищѣтє (ж) пръвѣє цр(с)тва бж҃їа, а прав'ды є(г)[о]. а тоє в'сє бждє(т) ва(м) дано. **ко(ц) нє(д).** прото жь нє
38 пєчалоуйтєсѧ на зав'трєш'нїи дн҃ь. заоутрєш' // нїй бо дн҃ь, пєчаловати бждє са(м) ѡ сєбѣ. довол'на бо єсть дн҃єви изьѡбилїа єго. **прєстоупи пн҃є(д)локъ в҃ нє(д)ли.**

> Єѵ(г)листа пишє, якь заповєдаєть людємь всѧкои прѣ, свои(х) ближ'нихь соудоу. якь тыжь вєлить ближнимь, добрє чинити, и якь фал'шивыи пр(о)ркы ганить. и къ зломоу прировноваєть ихь соромоу.

гла(в), з҃[19] Нє соудитє, абыстє нє были соужєни. которы(м) бо соудѡ(м)
а за(ч) к҃ соудитє, соудѧть ва(м). а которою мѣрою боудєтє мѣрити, ѿмѣрит'сѧ

[17] Нє(д) г҃, Рєчє г҃ъ при(т)чж, свѣтил'.
[18] Пнє(д) в҃ нє(д), Рєчє г҃ъ нє пєчалоуй.
[19] Соу(б) в҃ нє(д) по всѣ(х), Рє(ч) г҃ъ нє соу(д)тє.

ва(м). ш'то жь пакь видиши соучєць во ѡцѣ брата твоєго. а бръв'на
котороє єсть въ оцѣ твоємь, нє чоуєши. или якь рєчєши братоу
твоємоу постои, я(ж)* ѧ выймоу соучєць изь ока твоєго. алє бръвно
є(ст) въ окоу твоє(м). яв'ныи грєш'никоу, // выйми пръвѣє бєр'вєно 38 зв.
изь ока твоєго. и тогды прозьдришь, и выймєшь соучєць изь ока
брата твоєго. нє давайтє ст҃го п'сомь. и нє помѣтайтє пєрєль вашихь
прє(д) свинїами. абы нє потоп'талї и(х) ногами своими. а п'си па(к)
обръноув'шисѧ ростор'гноу(т) ва(с).

Просѣтє и дастьсѧ ва(м), ищѣтє, и найдєтє. тол'цѣтє, и бѫдєть за(ч)[20]
ва(м) ѿворєно. всѧкыи кто жь просить, бєрєть. а глѧдающїи, на(и)доу-
єть. и томоу которыи тлъчєть, бѫдє(т) ѿворєно. **ко(ц) соу(б), чти**
пнє(д) в҃ нєдєлѣ. Которыи любо змєжи вась єсть чл҃кь таковыи. ко-
торого жь то коли бы просиль // сн҃ь єго хлѣба, чи пакь камєнь 39
пода(ст) ємоу. а єсли бы рыбы просиль, чи пакь гадиноу подасть
ємоу. прото жь єсли вы зли єстє, а в'мѣєтє добрыи дары давати сн҃омь
ваши(м). блъшє пакь ѿц҃ь вашь которыи є(ст) на нєбєсє(х), даєть
добраа просѧщи(м) оу нєго. **конє(ц) пнє(д) в҃ нє(д).**

Всє бо єжє хощєтє, абы вамь чинили чл҃ци. чин'тє и вы и(м) за(ч)
також'дє. тото бо є(ст) законь и пророци. внїйдѣтє оуз'кыми вороты. кѣ[21]
бо простороныи ворота, а широкыи поу(т). оуводи(т) на погыбєль.
а много є(ст) ты(х) которыи ходѧ(т) ни(м). алє оузькаа вра // та, и 39 зв.
тѣсныи поу(т) которыи вєдє(т) к' животоу. алє мало є(ст) тыхь, ко-
торыи бы найдовали єго.

Вєл'ми сѧ стєрєзѣтє ѿ л'живы(х) пр(о)рковь. которыи прихо- за(ч)
дѧ(т) к ва(м) въ ѡдєж'да(х) ѡв'чихь. алє в'ноутрь соу(т) вол'ци и кѣ[22]
хищ'ници. по дєло(х) ихь поз'наєтє и(х). єсли (ж) из'бираю(т) ѿ тръніа
гроз'ды. или з рѣпѧ смок'вы. так' бо и всѧкоє дрєво доброє, пло(д)
добрыи роди(т). а злоє дєрєво, и пло(д) злыи роди(т). нє можє(т) бо
дрєво доброє злого плода родити. ани ты(ж) злоє дєрєво, доброго
плода родити. Всѧкоє бо дєрєво, котороє нє роди(т) доброго плодоу.
высѣкаю(т) єго, и на огнь помѣ // таю(т). прото жь по дѣланїє(м) 40
и(х), поз'наєтє и(х).

И нє кож'ды(и) которыи мови(т) г҃и г҃и внїйдє(т) в цр(с)тво за(ч)
нб(с)ноє. алє кто чини(т) волѣ ѿц҃а моєго, которыи є(ст) на нєбєсє(х). кі[23]

[20] На всѧ(к) про(ш), Рєчє г҃ь, просѣтє.

[21] Прп(д)б'ны(м), Рєчє г҃ь. всє бо є(ж).

[22] Вто(к) в҃ нє(д) Рєчє г҃ь при(т)чѧ, вєл'ми.

[23] Срѣд в҃ нє(д), Рєчє г҃ь нє кож'ды(и)*.

тои внїйдє(т) въ цр(с)тво нб(с)ноє. **ко(ц), вторь(к). в҃ нє(д), и прп-(до)б'ны(м).** мноѕїй бо рєкоу(т) мнѣ в' дн҃ь онь, г҃и г҃и. нє в' твоє ли имѧ пр(о)рчьствовахо(м). и твои(м) имєнємь бѣсы из'гонихѡ(м). и твои(м) имєнє(м), дивы многыи чинихѡ(м). тогды ѿповѣмь и(м), ижє я николи нє з'наль вась. ѿидѣтє (ж) ѿ мєнє в'си дѣлажщїи нєпра-в'дж. **конєць, срѣ(д).**

за(ч) кд҃[24] Всѧкыи бо которыи слыши(т) тыя то слова мои, и чини(т) и(х).
40 зв. подобєнь бѫдєть моу // жєви мѫдромоу, которыи поставиль до(м) свои на камєни. и зышоль дож'дь, и приш'ли рѣкы. и повстали вѣтры, и ѡпєр'лисѧ на то(т) до(м), и нє пал' сѧ. длѧ того ижє быль основань на камєни. Всѧкыи которыи слыши(т) слова мои, и нє дѣлає(т) ихь. подобєнь є(ст) мѫжєви глоупомоу. которыи поставиль є(ст) домь свои на пѣскоу. и зышо(л) дож(д)ь, и приш'ли рѣкы. и пов'стали вѣтры. и ѡпръли(с) на то(т) до(м), и пал' сѧ. и было падєнїє єго вєлико. и єг(д)а докон'чаль і҃с словєса сїа. дивовалисѧ народовє ѡ
41 наоучєнїи єго. бо оучиль и(х), яко власть имѣѧ. а нє яко // оучитєли и(х), и фарисєи.

> Єѵ(г)листа повєдаєть. якь х҃с очистиль нєдоужного чл҃ка. и якь тыжь слоуга сот'никовь єсть оуздоровлєнь. к томоу и ѡ тєщѣ, пєтровѣ. и ѡ иныхь мноѕѣ(х). и якь тыжь ѿповѣдає(т) томоу, которыи хотѣль за хр(с)томь ити. а оучєникоу нє даль ѿц҃а погрєб'сти. и якь тыжь приказаль мороу, и дияволомь.

гла(в) и҃ ѕ҃ Єгда жє изьшєль из' горы. за нимь ишли народовє мноѕи. тог'ды прокажєныи пришоль, кланѧясѧ ємоу и гл҃ѧ. г҃и єсли хочєшь, можєш' мѧ ѡчистити. и простєр'ши роукоу і҃с, косноул'сѧ ємоу гл҃ѧ. хощоу ѡчистисѧ. и в то(т) жє ча(с) ѡчистисѧ ємоу проказа. И рєкль ємоу і҃с. ви(д) жє а никомоу жь нє повѣждь. єд'но шє(д)ши покажисѧ їєрєѡви. и принєси дарь, и(ж) повєль въ законѣ моѵси. длѧ свѣдоц'ства и(м). **конєць, соуботѣ.**

за(ч) кє҃[25] Вшо(д)шоу жє ємоу до капєр' // наоумоу. пристоупиль к нємоу
41 зв. сот'никь. просѧчи єго гл҃ѧ. г҃и слоуга мои лєжить в домоу дною
з҃ зломаныи, и вєл'ми сѧ моучи(т). И рєкль ємоу і҃с, я пришє(д)ши оуздоровлю єго: ѿповидѣль сотникь рєкоучи ємоу. г҃и, нє є(ст)ємь годєнь, абы єси в'шоль по(д) кровь мои. алє тол'ко слово рєци, и

---

[24] Соу(б) г҃ нє(д), Рєчє г҃ь. в'сѧкы(и) бо.
[25] Нє(д) д҃. въ ѡ(н)я то дн҃и, вшо(л) і҃с.

оуз'доров'лєнь бѫдє(т) слоуга мои. бо и я є(ст)є(м) чл҃кь по(д) власті҃ѫ оучинєны(и). а има(м) по(д) собоѫ воины. и рєкоу сємоу иди, и идєть. а дроугомоу при(и)ди, и прі҃йдє(т). а слоузѣ моємоу оучини так' жє, и оучини(т). оуслышав'ши то і҃с. подивовал'сѧ. и до ты(х) которыи ш'ли // за ни(м) рєкль. аминь гл҃ю ва(м). ижє є(м) нє нашоль так' 42
вєликои вѣры, в людоу из'раильтєскѡ(м). повѣдаю (ж) пакь ва(м), ижь придоу(т) мноѕи ѿ въстока и запада. и сѧдоу(т) зь авраамо(м), исаако(м), і҃аковѡ(м), в' цр(с)твіи нб(с)нѣмь. алє сн҃овє цр(с)твіа оуг'нани бѫдѫ(т) в' тмоу кромѣш'нюю. тоу бѫдє(т) плачь, и скрєжєтані҃є зоубѡ(м). и рєкль і҃с сотникови. иди, якь жє єси вѣроваль. такь бѫдєть тобѣ. и оуз'доровлєнь є(ст) слоуга єго в тои дн҃ь. **ко(ц) нє(д).**

И пришє(д)ши і҃с в до(м) пєтровь. оуз(д)рѣль тєщоу єго. а ѡна за(ч) кѕ҃[26]
лєжить ѡгнє(м) ж'гома. и прикосноул'сѧ роуки // єѧ, и ѡставиль ю 42 зв.
огнь. а в'став'ши она, и послоуговала ємоу. а коли ю(ж) быль вєчєрь и҃
привєли к нємоу бѣсны(х) много. а ѡнь выгна(л) доухы нєчистыи б҃
словомь. и всѧ нємоц'ныѧ оуз'доровиль. абы сѧ напол'нило то, ш'то є(ст) рєчєно исаиє(м) пр(о)ркомь гл҃щимь. ѡнь то є(ст) в'зѧль нєдоугы наша, и болєз'ни понєсє.

Видѣль пакь і҃с многыи народы около сєбє. и повєлѣль оучєникѡ(м) своимь ити на ѡноую стороноу морѧ. И пристоупив'ши єдинь і҃
к'ниж'никь рєкль ємоу. оучитєлю, поидоу за тобою тамь, коуды ты коли идєши. и рєкль ємꙋ і҃с, лисицѣ яз'вины имаю(т) // а п'тица 43
нб(с)ныѧ гнѣз'да. алє сн҃ь чл҃ка нє має(т) гдє бы главоу свою склониль. а ин'ші҃и пакь зь оучєникѡ(в) єго рєкль ємоу. г҃и повєли ми пръвѣє ити, и погрєб'сти ѿц҃а моєго. і҃с жє рєкль ємоу, пойди за мною. оставь мр҃твы(х), погрєб'сти своѧ мр҃тв'ца.

И в'шо(д)шꙋ ємоу в лодю. за ни(м) пош'ли и оучєници єго. **ко(ц),** за(ч) кѕ҃[27]
сѫ(б). И сталасѧ боурѧ вєликаѧ на моры. аж' сѧ лодѧ покрывала аі҃
вол'нами, алє ѡ(н) спаль. тог'ды пристоупив'ши к нємоу оучєници єго. и з'боудили єго гл҃щє, г҃и, из'бави на(с), загыбає(м). И рєкль и(м) і҃с, чого бойтє(с), // маловѣры. тогды в'ставьши приказаль вѣтро(м) и 43 зв.
морꙋ. и сталасѧ пакь тишина вєликаа. людіє пакь дивовалисѧ гл҃щє. кто то є(ст) ижє вѣтровє и морє слоухають єго. **конє(ц), чє(к).**

Пєрєшо(д)шоу і҃сви҃ на ѡноую стороноу морѧ, до оукраинь гадарин'скыхь. стрѣтилисѧ с ни(м) два чл҃кы. которыи мали бѣси. вышо(д)- за(ч) кі҃[28] аі҃

[26] Соу(б)та д҃, въ ѡ(н)я то дн҃и, при.
[27] Чє(к) в҃ нє(д), въ ѡ(н)я то дн҃и, вшо(д)шꙋ і҃сови, тоє (ж) и ѡ(к), кѕ҃.
[28] Нє(д) є҃, въ ѡ(н)я то дн҃и, прєшє(д)шꙋ.

ши з' гробовь, вел'ми лютыи. такь ажь жад'ныи не могль миноути поутє(м) ты(м). тыи крычали рєкоучи. што тобѣ до на(с) і҃сє сн҃оу бж҃іи. пришєль єси прє(д) часѡ(м) моучити на(с). было жь нєдалєко ѿ
44 ни(х) стадо свиноє много, пасєно. бѣсовє жє просили єго // гл҃щє. єсли жє выгонишь на(с) ѿсєлє, повєли жь на(м) ити въ стадо свиноє. И рєкль имь, идѣтє, а ѡни из'шє(д)ши, в'шли в' стадо свиноє. алє проу(д)костю вєликою бѣжало в'сє стадо по бєрєгоу в' морє. и потоноули оу водахь пастырєвє пакь оутєкли а пришє(д)ши до мѣста повидѣли то в'сє. и о тыхь которыи то бѣсы мѣли. то пакь в'сє мѣсто выш'ло на стрѣтєнїє і҃сови. и оувидѣв'ши єго просили єго, абы ѿшєль з оукраинь и(х).

> Єѵ(г)листа повєдаєть, якь х҃с дною зломаного ѹздоровиль. и якь єго самого на ап(ст)льство позваль. и достатєч'нє, коу сопрєню ѿповидѣль. якь тыжь жєнѣ тєчєнїє крови оуставиль. якь ты(ж) дъщєрь кнѧжатє иаира,
> 44 зв. ѹставиль изь мрът'выхь. тыжь якь два слѣпы(и) ѹзьдоровиль: глава дєвѧтаа. //

гла(в) ѳ҃ И в'шо(д)ши і҃с в корабль. прєидє и прїйдє въ сво(и) градь. **конєць, нє(д).**
а за(ч) к҃ѳ[29]

И сє принєсоша ємоу рослаб'лєн'ного жилами. на одрѣ лєжачого.
г҃і и видѣвь і҃с вѣроу и(х). рєкль рослаблєн'номоу. дръзаи чадо ѿпоущаю(т)сѧ тобѣ грѣхы твои. а нѣкоторыи зь оучитєлєвь рєк'ли сами в' собѣ, сє(и) хоули(т): И видѣвь і҃с помышлєнїа и(х), рєкль. чого вы мыслитє злаа въ ср(д)цихь ваши(х). что є(ст) лѣп'шє рєщи, ѿпоущаю(т) ти сѧ грѣси твои. ал'бо рєщи въстани а ходи. алє абы єстє вѣдали, ижє сн҃ь чл҃чьскыи має(т) моць на зєм'ли ѿпоущати грѣхы.
45 тогды рєклъ // рос'слаблєн'номоу: в'стань а въз'ми ѡдръ свои и иди въ дѡ(м) свои. и всталь взѧль ѡдръ свои, и пошоль в дѡ(м) свои. видѣв'шє жє то народовє чоудовалисѧ и прославили бг҃а, дав'шаго власть таковоую чл҃ко(м). **конє(ц), нє(д).**

за(ч) Прєходѧ і҃с ѿтоудоу. оу(з)дрѣ чл҃ка сѣдѧщаго на мыт'ници, имє-
л҃[30] нє(м) ма(т)ѳєа. и рєкль ємоу, за мною иди. а ѡнь в'сталь, и шєль за
д҃і нимь. И бы(ст) сѣдѧщоу ємоу в домоу. и сє мноѕи мытарє и грєшнїци, приш'ли. и сѣли съ і҃сомь и со оучєникы єго. видѧчи то фарисєи
45 зв. рєкли до оучєникоувь єго. длѧ чого з' мытары и грѣш'ни // ки оучитєль вашь ясть, и пїєть. оуслышав'ши то і҃с, рєкль и(м). нє потрє-

[29] Нє(д) ѕ҃, въ ѡ(н)я то дн҃и, вшє(д) і҃с.
[30] Соу(б) є҃, въ (в) ѡ(н), прєхо(д) і҃с сє (ж) ноє(м) ѕ҃і.

боую(т) здоровыи врача, нж болѧщїи. шо(д)ши наоучитєсѧ что є(ст) мл(с)ти хощоу а нє жрътвѣ. нє прїйдѡ(х) бо призъвати правєд'ники. нж грѣш'ники на покаанїє. **конець, сж(б).**

Тог'ды пристоупили к немѹ оученици їѡан'нови. и рек'ли, чего дла мы и фарисеи пости(м)сѧ много. а твои оученици нє постѧ(т)сѧ. И рекль имь їс. егда ли имаютъ сїповє брач'ны(и) плакати. донелѣ естъ ис ними жени(х). алє прїйдоу(т) дїповє. ког'да ѿимє(т)сѧ ѿ ни(х) жени(х). тогда боудоу(т) сѧ постити. никто же бо нє // приставлѧє(т) приставленїа плата нєбѣлєна(г)[о] рызѣ вє(т)сѣ. въз'мє(т) бо конець свои ѿ рызы. и гръшаа діора боудєть. аіи вливаіо(т) вина новаго, в мѣхы вє(т)хы. а єсли же инакь. то продєроу(т)сѧ мѣси. и вино пролѣє(т)сѧ. и мѣховє погыб'ноу(т). но въливаіо(т) вино новоє в мѣхы новыи. и обоє нє погыб'ноу(т). **ко(ц), пѧ(к).**

Сїєємоу гл҃щю к нимь. сє кнѧзь нѣкоторыи прише(д)ши к немоу, кланал'сѧ немѹ гл҃ѧ. г҃и дъщерѧ моѧ нїнѣ оумръла. нж прише(д)ши положи на нїо роукоу своіо, и ѡживєтъ. Встав'ши їс за ни(м) пошоль, и оученици єго. И сє жена кровоточиваѧ, // в҃і лѣтъ. пристоупив'ши зьзадоу. и до(т)кноуласѧ подол'ка ризь єго. мыслила сама в' собѣ, рекоучи. иже єд'но дот'кноусѧ ризь єго, здорова боудоу. їс же ѡбратив'сѧ и оуз(д)рѣль єи, и рекль. дръзаи дъщи. вѣра твоѧ здоровоую тєбє оучинила. и оуз(д)оровєна є(ст) жена ѿ того дїѧ. и пришоль їс в до(м) кїжїи. видѣ съпѣл'ника, и нарѡ(д) мовачїи. рекль имь, ѿидѣтє (ж). бо нє є(ст) оумръла девица алє спи(т). и посмѣвалисѧ. а когда южь выгнань быль народь. вшо(д)ши та(м), яль єй за роукоу єи, и встала девица. и рознєсласѧ таѧ повѣ(ст). по в'сєи земли тои. **ко(ц), сж(б).** //

И прєходѧщѹ* ѿтоудоу їсови. ш'ли за ни(м) два слѣпцевє. крычаще рекоучи. змилоу(и)сѧ на(д) нами сїоу дв(д)ь. а коли пришель додомоу. пристоупили к немоу слѣп'цевє. рекль и(м) їс. вѣроуєтє ли. и(ж) то могоу оучини(ти) ва(м). рекли ємоу, вѣроуємо г҃и. тогды прикосноул'сѧ оочєи и(х) гл҃ѧ. по вѣрѣ вашєи бжди вамь. и ѡтворилисѧ оочи ихь. запрєтиль пакь и(м) їс гл҃ѧ. стєрежѣтє да никто же оувѣдає(т). алє они выше(д)ши, прославили єго по всєи земли тои. ты(м) же исходѧщи(м). тогды пакь привєли к немоу чл҃ка нѣма, и бѣсноуєма. и выгналь бѣса // їс. и промовиль нѣмыи. и дивовалисѧ

[31] Пѧ(к) в҃ не(д), въ (в) ѡ(н), Пристжпили.
[32] Соу(б) з҃ не(д), въ (в) ѡ(н), кнѧзь нѣ.
[33] Нє(д) з҃. въ ѡ(н)я (т) дїи, прихо(д)щѹ.

народовє рєкоучи. николи сѧ такь нє явило в людє(х) їи҃льтєскы(х). алє закон'ници мовили. кнѧзє(м) бѣсов'скымь выганѧє(т) бѣсы. и ѡб'хождаль і҃с грады и вєси. оуча ихь на съборища(х) ихь. и проподаль и(м) єѵ(г)лїє цр(с)твїѧ. и исцѣлѧль всѧкыи нєдоугь. и всѧкоую болєзнь въ людєхь. **конєць, нє(д).**

за(ч) лд҃[34] Видѣл' жє і҃с народы, и милосръдова ѡ нихь. ижє были смѧтєни; и ѿвръжєни, яко ѡв'цѣ. которы(и) нє маю(т) пастырѧ. тог'ды рєкль оучєникомь свои(м). жатва бо є(ст) многа. а дѣлатєлїй мало. молитєсѧ
48 оубо господиноу жатвѣ. да из'вє // дє(т) дѣлатєлѣ на жа(т)воу свою.

> О розосланїи дванадєсѧ(т) ап(ст)ловь. а ижє х҃с нє пришоль, дати на зємлю покоѧ, алє мєчь. глава дєсѧтаѧ.

гла(в) і҃ за(ч)[35] И призваль в҃і оучєниковь свои(х). и даль и(м) вла(ст) надоухы [!]* нєчистыми, да из'ганѧю(т) ихь. и исцѣлити всѧкь нєдоугь, и всѧкꙋ болєзнь. **прєстꙋ(п), врачє(м).** дванадєсѧтєм' жє ап(ст)лѡмь имєна соу(т) сїѧ. Пръвыи, симонь, ижє называє(т)сѧ пєтрь. и ан'дрєѧ бра(т) єго. фили(п)пь, и вал'ѳоромєи**. їаковь зєвєдєѡвь. їѡань бра(т) єго. ѳома, и ма(т)ѳєи, мытарь. їаковь ал'ѳєовь. и кєлєвєи нарєчєн'ныи ѳа(д)дєи. симонь кананїйскїи. їоуда скариѿскїи, которыи и
48 зв. продаль єго. **чти, врачє(м).** //

ѳі҃ Тыи в҃і послаль і҃с и заповєдаль и(м) гл҃ѧ. на поу(т) погановь нє идѣтє. и в' грады самариньскыи нє в'хожайтє. алє идѣтє къ ов'ца(м) погыб'шимь домоу їи҃лєва. ходѧщє (ж) проповѣдайтє гл҃щє. ижє приб'лижилосѧ цр(с)тво нб(с)ноє. бол'ныѧ исцѣлѧйтє. мр҃твыѧ въскр(с)шайтє. маломощ'ныѧ*, очищайтє. бѣсы из'ганѧйтє. тоунє єстє прїали, тоунє и давайтє. **ко(ц) пнє(д), и вра(ч).**

за(ч) лє҃[36] Нє носѣтє злата ани срєбра. ани пѣнєѕїи при поясѣхь ваши(х). ани мѣш'ка на поути. ани двоєго ѡдѣнѧ. ани обоуви. ани палицѣ. годє(н) бо є(ст) дѣлатєль мъз'ды своєѧ, и кръмлѣ своєѧ, а в' кото-
49 ры(и) и(ж) // коли ж' до гра(д) или вєсь внїйдєтє. спытайтє кто в нє(м) го(д)ныи є(ст), и тоу прєбоудѣта. а(ж) и выйдєтє. а в'ходѧчи в до(м), цѣлоуйтє єго. и рєцѣтє, ми(р) домоу сємоу. а єсли жє бѫдє(т) домь тъи достойныи, прїйдє(т) мирь вашь на нєго. а єсли жє нє бѫдє(т) достойныи, мирь вашь к' ва(м) наврати(т)сѧ. а єсли жє нє прїймоу(т)

[34] В пнє(д) г҃ нє(д), въ ѡ(н)я (т) дн҃и, ви(д)ль (ж).

[35] Сє (ж) і ию(л) и ноє(м) а҃ ст҃ы(м) вра(ч).въ (в) ѡ(н) приз'ва і҃с.

[36] В'то(к) г҃ нє(д), Рєчє г҃ъ свои(м), нє но(с)тє.

ва(с), ани тыжь послоухаютъ словесь ваши(х). исходяще же съ домоу, или съ мѣста того. отрасѣте и порѡ(х) съ ногъ ваши(х). аминь глю ва(м). фраднѣе бжде(т) земли содо(м)стѣи, и гоморьстѣи въ днь соудныи. неже градоу томоу. ко(ц), вто.

Се азь посылаю васъ, яко // овца посредѣ волковь. бждѣте мждри, яко змія. и цѣли яко голоубіе. выстерѣгайтеса людеи. бо выдавати ва(с) боудоу(т), на сонмы. и на зборища(х) ихь боудоу(т) бити ва(с). пре(д) владари же и цра ведени боудете имени моего ради. на свѣдоцство и(м) и народом. Егда же выдадоу(т) ва(с). не мыслите, якь или што възглете. дасть бо са ва(м) въ тои часъ. не вы бо боудете глщей. нж дхь фца вашего глай въ васъ. преда(ст) же бра(т) брата на съмрть. а фць сна. повстаноу(т) сновѣ противкоу родителе(м), и оубіютъ и(х). и боудете ненавидими ф всѣ(х) имени моего ради. претръпѣвый же до конца, тъи спсень // боуде(т). ко(ц) срѣ(д), и м(ч)нико(м).

Егда же гона(т) ва(с) въ градѣ семь. бѣгаите въ дроугыи. аминь бо глю ва(м). не имаете обходити грады іилевы. ажь прійде(т) сн члчьскыи. Не есть оученикь на(д) оучителе(м) свои(м). ани тыжь слоуга на(д) госпо(д)ре(м) свои(м). досы(т) е(ст) оученикоу. абы быль яко оучитель его. а слга яко господарь его. если (ж) господара* домового, велзаоулѡ(м) нарекоша. чи(м) пакь болше домашніи его. прото жь не бойтеса и(х). ничто же бо е(ст) покровенно еже не фкрые(т)са. и тайно еже не оувѣдано боуде(т). еже глю вамь въ тмѣ. рецѣте на свѣтлѣ. а еже въ оуши слышите. проповѣдайте, // на дахѡ(х). и не бойтеса тыхь, которыи забиваю(т) тѣло. доушоу же не могоу(т) оубити. але болше бойтеса того. которыи може(т) и дшоу и тѣло погоубити, вѣчны(м) огне(м). Не двѣ ли птицѣ цѣните, единомоу ассарію. *ассаріи пѣнезь**. ани еди(н) съ ни(х) не оупадe(т) на землю бе(з) фца вашего. ваши пакь и волосове на глава(х) вси изьличени соу(т). прото жь не бойтеса, бо мносѣ(х) птиць дорожшіи есте вы. ко(ц), че(к).

Всакый бо. которыи исповѣстъ ма пере(д) людми. исповѣмь его и азь пре(д) фце(м) моимь, иже е(ст) на нбсехь. а если же фвръже(т)са мене пере(д) людми. фвръгоу(с) его // и азь пре(д) фцемь моимь, которыи е(ст) на нбсѣ. престоу(п), всѣ(м) стымь. Не домнимайте, бы(х) пришель мирь дати на землю. не придѡ(х) дати мирь, але мечь.

[37] Срѣ(д) г не(д). Рече гъ, се азь по. Се (ж) и мчнко(м)*.

[38] Че г не(д), Рече гъ свои(м), егда гона(т).

[39] Не(д) аи всѣ(х) сты(х), Рече гъ, вса(к) бо. Се (ж) и па(к) г не(д)**.

и придохь роз'лоучити чл҃ка на ѿц҃а своєго. а д'щерь против'ь [!] мт҃рє єй. а невѣсть проти(в) свекры єи. а неприятели боудоу(т) чл҃коу домаш'нїй єго. **прє(ст) пѧ(к), чти всѣ(м) ст҃ымь.**

за(ч) лѳ[40] Кто люби(т) ѿц҃а или мт҃рь, бол'шє ниж'ли мєнє нє є(ст) мєнє до(ст)инь. а ижє люби(т) сн҃а или д'щерь, бол'шє ниж'ли мєнє нє є(ст) мєнє до(ст)инь. а кто ты(ж) нє воз'мє(т) кр(с)та своє(г)[о], а нє идє(т)
51 зв. вслѣ(д) мєнє нє є(ст) мєнє до(ст)инь. **прє(и)ди всѣ(м) ст҃ы(м), // в гла(в)у ѻ҃і, а за(ч) ѻ҃ѳ ѿ по(л). тог(д)ы ѿповидѣль петрь.** Ѡбрѣтыи дш҃оу свою погоубить ю. а кто погоуби(т) дш҃оу свою* мєнє ради, найдє(т) ю. и ижє вась прїимаєть, мєнє прїймає(т). а кто прїймає(т) мєнє, прїймає(т) послав'шаго мѧ. а кто прїймає(т) пр(о)рка, въ имѧ пр(о)р(о)чє. мъз(д)оу пр(о)р(о)чю примє(т). а кто прїймє(т) правед'ника во имѧ правє(д)ничє, м'здоу правед'ничю примє(т). а кто коли напои(т) єдиного ѿ малыхь си(х) чашоу стоудєнои воды, тол'ко въ** имѧ оучєника. аминь гл҃ю ва(м) нє погоуби(т) мз(д)ы своєѧ. **чти пѧ(тк).**

> Якь їѡаннь ис темницѣ послаль ко їс҃ви оученикы своѧ. я(к) тыжь х҃с прє(д) народы єго выславлѧє(т). якь тыжь прети(т) мѣстомь нє кающим'сѧ. И вєл'бить ѿц҃а своєго. И якь иго х҃во єсть лєг'ко. Глава, пръваанадєсѧть.

гла(в) а҃і
52 И было єгда скон'чаль і҃с заповєдаа в҃і-тємь оучєникѡ(м) // свои(м). и пошєль ѿтоудоу, оучити и проповѣдати в' градѣ(х) ихь. **конєць пѧ(к), и соубо(т).**

за(ч) м҃[41] к҃ Їѡан'нь жє слышавь оу вѧзєню дѣла х҃ва. послаль два оучєникы своѧ, рєкль ємоу. ты ли єси пришєдыи. или иного ждє(м). Ѿповидѣль і҃с и рєкль и(м). шо(д)ши повѣж'тє їѡан'нови. ш'то слышитє, и видитє, слѣпїй прозираю(т). хромїи ходѧ(т). прокажєнїи, очищаю(т)сѧ. и глоухыи слыша(т). и мр҃твыи изь мр҃твы(х) в'ставають. оубози(и) єѵ(г)лїє ст҃оє прїймоую(т). бл(с)вє(н) є(ст) тъй, которыи нє съблаж'ни(т)сѧ ѡ мнѣ.

Єгда жє ѡни ѿишли. почаль і҃с народомь повєдати ѡ їѡан'нѣ,
52 зв. чого* // приш'ли єстє на поущоу видѣти. трости ли вѣтрѡ(м) колєблємы. нж чого приш'ли єстє видѣти. чл҃ка в' мѧкоє одѣнѧ ѡболочєна. который сѧ ѡдѣнѧ(м) мѧки(м) ѡдѣваю(т), в домо(х) цр(с)ки(х) соу(т). алє чого єстє выш'ли видѣти, пр(о)рка ли. прав'доу гл҃ю вамь, и бол'шє

[40] Соу(б) з҃, и соу(б) прє(д) во(з), Рєчє г҃ъ и(ж) лю.

[41] Пнє(д) д҃ нє(д), въ (в) ѡ(н), слыша(в) їѡа(н).
Сє (ж) и на ѡбрѣтє(н)є ч(с)тныѧ главы на ли(т)рь.

пр(о)рка. Тъ(и) бо єсть, о нєм' жє є(ст) писано. сє азь посылаю агг҃ла
моєго прє(д) лицє(м) твои(м)*, ижє оуготови(т) поу(т) твои прє(д)
тобож. аминь гл҃ю ва(м). нє пов'ста рож'дєн'ныи жєнами бол'шїи
їѡан'на, кр(с)тлѧ: мєн'шїй жє в' цр(с)тви(и) нб(с)нѣмь бол'шїи єго
єсть: ѿ дн҃ій жє їѡан'на кр(с)тлѧ, ажь и досєлѣ. цр(с)тво нб(с)ноє, // 53
ноуди(т)сѧ. и ноуж(д)ници въс'хыщаю(т) є. в'си бо пр(о)р(о)ци законь
до їѡан'на пр(о)р(о)коша. єсли хощєтє прїяти. тъ(и) є(ст) илїа хотѧи
прїйти. к'то имає(т) оуши слышати слы(ш). **конєць пнє(д), ї иѡа(н)ноу.**

Комоу (ж) оуподоблю ро(д) съ(и). по(до)бєнь є(ст) дѣтє(м) сѣ- за(ч)
дѧщи(м) на тръжищє(х). и въз'глашающї(м) дроугѡ(м) свои(м) и мѣ[42]
рєкоущи(м). пискали єсмо ва(м), и нє плѧсали єстє. плакали єсмо
вамь, и нє рыдали єстє: пришєль бо їѡан'нь, нє яды(и) ани пїа. гл҃тє
бѣса имаєть. пришє(л) сн҃ь чл҃чьскыи ядыи и пїѧ, гл҃тє, съ(и) чл҃кь
яд'ца и винопїйца. мытарє(м) дроугь и грѣш'никѡ(м). и оучинєна єсть // 53 зв.
справєдливаѧ прємоудрѡ(ст). ѿ сн҃овь и(х).

Тогда і҃с поча(л) домовлѧти мѣстомь. в ни(х) жє то чинєны соу(т) за(ч)
многыи дивовє єго. занєжє нє покаялисѧ. **конєць, втор'кꙋ.** мѣ[43]

Горє тобѣ хоразинь. горє тобѣ виѳсаида. єсли жє бы в' тироу а в
сидоноу были чинєны дивовє тыи, которыи жь соу(т) чинєны в' вась.
дав'но бы были оу вєрєтищи и попєлѣ покаанїє чинили. ѡбачє гл҃ю
вамь, ѿраднѣє бѫдє(т) тироу и сидоноу, в' дн҃ь соуд'ныи ниж'ли вамь.
И ты капєр'наоумє ижє до нєбєсь по(д)нєсыйсѧ, до ада изьвръжєнь
бѫдєшь. єсли (ж) бы в' содомѣ были чинєны тыи // дивовє. которыи 54
жь соу(т) чинєны в' тобѣ. пєрєбыли бы ѡни ажь и до дн҃єш'нєго дн҃є.
єд'нач' жє гл҃ю ва(м) ижє зєм'ли содом'стѣи ѿрад'нѣє бѫдє(т) в'
дн҃ь соуд'ныи, ниж'ли тобѣ. В то(т) ча(с) ѿповидѣ(л) і҃с и рєкль. хвалю
тєбє ѿч҃є г҃и нбси и зємли. ижє оутаиль єси сїа ѿ прємоудры(х) и
разоумны(х). и изьявиль єси тая младєньцє(м). єй ѿч҃є, яко тако
бы(ст) бл҃говолєнїє прє(д) тобою. **конєць, срє(д).**

Всѧ мнѣ прєдана є(ст) ѿцє(м) моимь. никто (ж) знає(т) сн҃а, ток'мо за(ч)
ѿц҃ь. ани ѿц҃а кто знаєть тол'ко сн҃ь. а комоу бѫдє(т) хотѣти сн҃ь зьяви- мѣ[44]
ти. придѣтє ко мнѣ вси троуж'дающїи(с), // и ѡбрѣмєнєнїи. я оупо- 54 зв.
кою ва(с). въз'мѣтє иго моє на сєбє, и наоучитєсѧ ѿ мєнє. якь кротокь
єсмь и смѣрєнь ср(д)цємь. и найдєтє оупокои дш҃амь ваши(м). иго бо
моє сла(д)ко, и брємѧ моє лєг'ко є(ст). **конєць чє(к), и прп(до)б'нымь.**

[42] Вто(к) д҃ нє(д), Рєчє г҃ь, ко(мꙋ) оупо(до).
[43] Срѣ(д) д҃ нє(д), въ (в) ѡ(н), почаль і҃с.
[44] Чє(к) д҃ нє(д), Рєчє г҃ь свои(м), в'сѧ мнѣ.

Єѵ(г)листа повѣдаєть, якь оученици в соуботоу колосы выминаю(т). якь х҃с соухоую роукоу оуз(д)оровиль. потомь чл҃ка ѿ доуха нечисто(г)[о], и слѣпаго и нѣмаго. якь тыжь затроскаль закон'никы, которыи просили знаменїи. ты(ж) ѡзнаймоуєть кто є(ст) єго ма(т)ка, и братѧ.

глав(в) вї а за(ч) мд[45] Въ ѡно то времѧ, ше(л) і҃с в' соуботы сквозѣ сѣянїа. оученици же єго были голод'ни. и почали тръгати колосы, и ясти. фарисеє же видѣв'ши рекли ємꙋ. оученици твои чинѧ(т). єже не го(д)но є(ст) чинити в соуботы. а ѡнь ѿповидѣль и(м) рекоучи. не єсте ли читали,
55 ш'то оу // чинил дв҃дь. єгда голоде(н) быль самь и быв'шїи с нимь. якь вшо(д)ши в до(м) бж҃їи, и хлѣбы посщ҃еныи яль. которы(х) не годно было ємоу ясти. ани ты(м) которыи были з' ни(м). тол'ко єд'ны(м) їєреѡ(м). або не є(ст) єсте чли в' законѣ. иже в' соуботы сщ҃ен'ници в' цр҃кви, соуботы сквер'нѧ(т) и соу(т) без' грѣха. Рекоу же ва(м). иже цр҃кве бол'ши є(ст) зде. єсли бысте вѣдали, што є(ст) мл(с)ти хощꙋ а не жрьтвы. николи бысте не ѡсоуждали неповин'ны(х). г҃ь бо є(ст) соуботѣ сп҃ь чл҃чьскыи. **конець, пѧ(т)коу**.

за(ч) мє[46] И преше(д)ши ѿтоудоу, пришє(л) на соборище и(х). и быль та(м)
55 зв. чл҃кь, которыи ма(л) соухоую // роукоу. и спытали єго гл҃ще. єсли же
кѧ годи(т)сѧ єго в соуботы исцѣлити. длѧ того, абы єго ѡскаржили. а ѡнь ѿповидѣль и(м) рекоучи. которыи бы з'межи вась чл҃кь има(л) єдиноу ов'цю. и таѧ бы в'пала въ ямоу в' дн҃ь соубот'ныи. чи не досѧгне(т) ли єй, и вытѧгне(т). чи пакь не бол'ши(и) и лѣп'шїи є(ст) чл҃кь ниж'ли ѡв'ца. того длѧ годи(т)сѧ в' соуботы добре чинити. тогды пакь рекль чл҃кови простри роукоу твою, и простер'ль. и сталасѧ цѣла, яко и дроугаѧ. **коне(ц), пне(д)**.

за(ч) мѕ[47] Вышє(д)ши пакь фарисеи. оучинили радоу против'ко немоу.
56 якь бы єго имали загоубити. а і҃с вѣ // даль то, и пошоль ѿтоудоу.

за(ч)[48] И за ни(м) пош'ли народове мнози, и оуздоровиль и(х) всѣ(х). и приказаль и(м), абы єго не выславлѧли. **пре(ст), второ(к)**. абы сѧ наплънило то ш'то є(ст) речен'но їсаїє(м) пр(о)рко(м) гл҃щи(м). се отрокь мои єго же из'воли(х) въз'любленныи мои. на него же бл҃говоли дш҃а моѧ. положоу дх҃а моєго на немь. и соу(д) народѡмь въз'вѣсти(т). не боуде сѧ вадити, ани крычати. ани оуслыши(т) никто на оули-

[45] Пѧ(к) д҃ не(д), въ (в) ѡ(н), ше(л) і҃с. се (ж) и ге(н) кг҃.
[46] Пне(д) є҃ не(д), въ (в) ѡ(н), пришоль і҃с.
[47] Вто(к) є҃ не(д), въ ѡ, фарисеє оучи.
[48] Соу(б) по ро(ж) хв҃ѣ, въ (в) ѡ(н), за і҃сомь.

ца(х) гласа єго. тростї сокроушєнꙗнои нє прєломитъ. а и лꙗноу коурѧчєгосѧ, нє оугаси(т). донꙗдеже изведє(т) на побѣдоу соу(д). и на имѧ єго народовє надѣятисѧ бжджтъ. // коне(ц), соу(б). чти, вто(к). 56 зв.

Тогды пакь привєли к нємоу бѣсноующагосѧ, слѣпаго и нѣмаго. и кв оузꙗдоровиль єго, так иже мовиль и видѣль. и дивовалисѧ вꙗси народовє гл҃щеи. єгда ли є(ст) сє(и) хс̃ сн̃ь дв̃двь. але законꙗници оуслышавꙗши то рєкли. тъ(и) то нє выгони(т) бѣсы толꙗко ѡ вєлꙗзавоулє кнѧзи бѣсовꙗскомь. їс̃ пакь вѣда(л) мысли и(х), и рєкль и(м). кожꙗдоє цр(с)тво, роздѣлившєєсѧ вꙗ собѣ, запоустѣє(т). и кождоє мѣсто, а любо дѡ(м) розꙗдєлєнꙗныи противь собѣ, нє станє(т). а єсли жє сътона сътоноу выганѧє(т). противꙗ собѣ розьдѣливꙗсѧ є(ст). якь жє тогды станє(т) цр(с)тво єго. а єсли жє // и я ѡ вєлꙗзавоулѣ выгоню 57
бѣсы. сн̃овє ваши ѡ кѡ(м) выганѧю(т). прото жь ѡни ва(м) бжджт(т) соудїи. а єсли жє я ѡ дс̃ѣ бж̃їи выганѧю бѣсы. истє пришло мєжи ва(с) цр(с)тво бж̃іє. алꙗбо якь кто можє(т) в дѡ(м) крѣпꙗкаго вꙗнꙗйти. а єго съсоуды побрати. алє пръвѣи зꙗвѧжє(т) крѣпꙗкаго. и тогды пакь з домоу єго побєрє(т).

Иже нє єсть съ мною, противꙗко мнѣ є(ст)*. а кꙗто нє зꙗбирає(т) за(ч)
со мною, ростачає(т). коне(ц) вто(к). Прото жь гл҃ю ва(м). вꙗсѧкыи мз[49]
грѣ(х) и хоула ѿпоусти(т)сѧ чл̃ко(м). а иже на дх̃ь хоула, нє ѿпоусти(т)сѧ чл̃ко(м). а єсли жє рєчє(т) слово на сн̃а чл̃чьскаго, ѿпоуститꙗсѧ // ємоу. алє кто бы рєкль слово противꙗкоу дх̃оу сто̃моу. 57 зв.
нє боудє(т) ємоу ѿпоущєно. ани на томь свѣтѣ, ани на боудѹщоу(м). а єсли жє щєпитє дрєво добро, и пло(д) єго добрь. а єсли жє щєпитє дрєво зло, и пло(д) єго злыи. ѿ плода дрєво позꙗнано бжде(т). порожꙗдєнїє гадовоє. якь можєтє добрє мовити. боудоучи сами зли. ѿ изꙗбытꙗка бо ср(д)цоу и оуста гл҃ютъ. а добры(и) чл̃кь з доброго покладоу ср(д)ца. выноси(т) доброє. а злыи чл̃кь, злого съкровища, изꙗноси(т) злоє. алє повѣдаю вамь, иже с кождого слова порожьнєго, которое (ж) бжджт(т) мовитї людє. маютъ дати за нєго // ѿвѣ(т) вꙗ дн̃ь 58
соудꙗныи. ѿ свои(х) бо слоувь боудєшь оусправє(д)ливєнь. и ѿ свои(х) словь бжде(ш) ѡсоужꙗдень. конець, соу(б).

Тогды ѿповидѣльємоу нѣкоторыи зь оучитєлєвь, и фарисєѡвь, за(ч) мг[50]
гл҃ще. оучитєлю хочємо ѿ тєбє знамєнїє видѣти. ѡнꙗ же ѿповидѣль и кг
рєкль и(м). роде злыи и прєлюбодѣйныи. знамєнїа ищєтє. знамєнїє

[49] Соу(б) ѝ нє(д), Рєчє гъ, иже нє є(ст) со.

[50] Срѣ(д) ѣ нє(д), въ (в) ѡ(н), пристоупи(ли) къ їсв҃и оучи(т)ли и фарисє(и) гл҃юще.

же нє боудє(т) ва(м) дано. нж тлъко знамєнїє їѡны пр(о)рка. якь же бо быль їѡна в' чрєвѣ кvтовѣ три дїи, и три нощи. так' же боудє(т) сн҃ь чл҃чьскыи в ср(д)ци зємли. три дїи и три нощи. моужіє нинє-
58 зв. ви(т)стїи в'станоу(т) на соу(д), з родѡ(м) симь. и ѡсоудѧть и. // яко покаанїє оучинили, вєдлоугь проповѣди їѡнинои. алє бол'шїи тото ниж'ли їѡна. цр҃ца ѳ҃ полоудїє пов'станє(т) на соу(д) з родѡ(м) симь, и ѡсоуди(т) и(х). бо єхала ѳ҃ кон'ца зє(м)ли, абы слышала моудрость соломоновоу. и сє(и) бол'ши здє ѳ҃ соломона. коли жь пакь нєчистыи доухь из' чл҃ка изыйдє(т). пєрєходи(т) чєрєзь бєз'вод'ны(и) мѣста, ищоучи покоѧ, алє нє найдє. тогды рєчє(т), навръноусѧ до домоу моєго, ѳ҃ которого єсми вышоль. а пришє(д)ши найдє(т) єго, а ѡнь порож'дєнь. помєтєнь, и оукрашєнь. тогды пойдє(т) и прїймє(т) к'
59 собѣ сє(д)мь доуховь гръши(х) сєбє. и в'шо(д)ши жи // воу(т) та(м). и быває(т) послѣд'нѧа чл҃коу томоу гор'шє пръвыхь. такь боудєть и томоу то родоу. найгоршємоу. **конець срє(д).**

за(ч) мѳ[51] Єщєємоу гл҃ющоу к народѡ(м). сє мт҃и єго и братїа єго стояли на дворѣ. хотѧчи з ни(м) мовити. и рєкль ємоу єдинь. ѡво мт҃и твоѧ и братїа твоя на дворѣ стоя(т), и хотѧ(т) с тобою мовити. а ѡнь ѳ҃повидѣль томоу, которы(и) ємоу повидѣль, рѣкоучи. кто є(ст) мт҃и моѧ, и кто соу(т) братїѧ моѧ. простръль роукоу свою на оученикы своѧ, и рєкль. то соу(т) ма(т)ка моѧ, и братїа моѧ. и кто жь коли чини(т)
59 зв. волю ѳ҃ц҃а моєго, иже є(ст) на нєбєсє(х). то братъ, и // сєстра и мт҃и ми єсть.

> Єv(г)листа повєдае(т), якь хс҃ оучить народы сѣдѧчи в лодѣ. и подобєн'ствы ѡ сѣмєни выкладае(т). и прикла(д) даєть ѡ кѳколи. и ѡ зєрноу гор'чичню(м). Подобєньствы ѡ квасоу до моуки схованомь. ты(ж) ѡ покладоу скрыты(м) оу поли. и ѡ дорогѡ(м) пєрлѣ. и ѡ сѣти впоущєноu до морѧ. иже ты(ж) пр(о)ркь нѣѣ҃ в' своєи власти, нє єсть во ч'ти.

гла(в), гѢ В тъ(и) же дїь из'шєль їс҃ из домоу. и сѣль подлє морѧ. и собралисѧ к нємоу народовє мноsи. такь ажь в'стоупиль в лодю и сѣль. и вє(с) нарѡ(д) стояль на бєрєгоу. и гл҃аль и(м) при(т)чами много. **конець чє(к).**

за(ч) ѩ[52] Изыйдє сѣяи, да сѣє(т) сѣмєно своє. єгда же сѣющоу ємоу. нѣкоторыи пали при поути. и прилєтѣв'ши п'тица, и зьзобали ихь. дроу-

[51] Чє(к) ҃ нє(д), въ (в) ѡ(н), гл҃щю їсв҃и к на.

[52] Пѧ ҃ нє(д), Рєчє гъ при(т)ч (с), изы(и)дє.
Сѳ(б) ҃ на(з) гла(в) ѳ҃ а за(ч) ѧ҃. и нє(д) ҃ на(з) гла(в) ѩ҃ а за(ч) кѩ҃.

гый же пали на камен'ны(х). идє же нє имали много зємлѣ. и скоро в'зышло, прото ижь нє имали глоубокости зємлѧ. єгда же сл҃нце
зышло. из'вѧ // ноули, ажь нє имали корєнѧ, и пос'хли. иныи пакь 60
впали в' тер'нїи, и в'зросло тръниѧ, и подавило ихь. а ин'шїй пали на
доброуи зємли, и дали пло(д). которое сто. а которое ше(ст)дєсѧтъ. а
иное тридєсѧ(т). кто имае(т) оуши слышати слышь. **конець, пѧ(к).**

И пристоупив'ши къ їс҃оу оучєници єго рєкли ємоу. чого дла зав(ч)
при(т)чами мовишь к на(м). а ѡнь ѿповидѣль и рєкль и(м). ва(м) бо нѣ[53]
дано є(ст) розоумѣти тайны. цр(с)твїа нб(с)наго. а инѣм' же нє є(ст) [хѿд]
дано. иже бо имае(т) да(ст)сѧ ємоу, и прєиз'боуде(т) ємоу. а иже нє
имае(т), и єже имае(т), бжде(т) в'зато ѿ нєго. // того дла в' при(т)ча(х) 60 зв.
гл҃ю имь. бо видѧчи нє видѧ(т). и слышачи нє слыша(т), ани розоу-
мѣю(т). и выпол'новае(т)сѧ в' нихь пр(о)рчєство їсаино рєкоущеє.
ѹшима слышати бжднтє, а нє бжднтє розоумѣти. а видѧчи оузритє, и
нє боудєтє ви(ди)ти. Ѡтолстѣло бо ср(д)це людїи си(х). и оушима
тѧж'ко слышали. и очи свои заж'моурили. абы николи очима нє
видѣлї. и ѹшима нє слышали. а ср(д)це(м) нє з'розоумѣли. а нє ѡб-
ратилисѧ абы(х) ихь нє оуздоровиль. алє ваши очи бл(с)вныи соуть
бо видѧ(т). и оуши ваши, иже слыша(т). амин' бо гл҃ю ва(м). иже
мнозн пр(о)рци и правєдьници хотѣли видѣти, ш' // то вы видитє. 61
алє нє видѣли. и слышати, што вы слышитє, а нє слышѧли.

Прото жь вы слыш'тє прит'чоу сѣющаго. кож'дыи которы(и)
слыши(т) слово цр(с)твїа, а нє розоумѣє(т). приходи(т) злы(и), а
оухватоуе(т) то, ш'то жь є(ст) всѣяно в ср(д)це єго. то є(ст) которое
при поути сѣяное. а иже на камєни сѣяное. то єсть иже слыши(т)
слово. и заразѡ(м) з радостїю прииѡуе(т) є. а нє имае(т) в собѣ корєнє.
алє є(ст) дочасєнь. а коли приде(т) зас' мочєнѧ а противен'ство, дла
слова. бор'зо сѧ соблаж'нѧе(т). а сѣяное в' тръніо. то є(ст). иже слы-
ши(т) слово бж҃іє, и печаль вѣка сего. // и прєлєсть богатєства подав- 61 зв.
лѧе(т) слово, и бес'плодно бываe(т). а сѣян'ное на доброи зем'ли. то
є(ст) иже слыши(т) слово и розоумѣє(т). єще бо и пло(д) приноси(т). и
дѣлае(т) ово сто. а ово ше(ст)дєсѧ(т). а иное тридєсѧ(т). **конець пнє(д).**

Иноую прит'чю повидѣль и(м) гл҃ѧ. подоб'но оучинєно є(ст) зав(ч)
цр(с)тво нб(с)ное чл҃коу. которы(и) насѣяль доброє сѣмѧ на сєлѣ нѣ[54]
своє(м). спѧщи(м) же чл҃комь, пр҃їйде ворогъ єго. и насѣяль коуколю

---

[53] Пнє(д) ѕ не(д), въ (в) ѡ(н), пристоупив'.

[54] Вто(к) ѕ не(д), Рече гъ при(т), по(до)бно.

межи п'шеницю, и ѿишель. єгда пакь в'зросла былина. и пло(д) оучинила. тогды сѧ оуказаль, и коуколь. прото жь пристоупив'ши слоу-
62 жеб'ници к' го // сподареви и рекли ємоу. г҃и, а ви(д) же доброє сѣмѧ є(ст) сѣяль на поли своє(м). где ж' сѧ є(ст) пакь в'зѧль коуколь. а ѡнь рекль и(м), ворогь ч҃лкь оучини(л) то. слоугы же єго рекли ємꙋ. хощеши ли, пошо(д)ши выполове(м) ихь: а ѡ(н) рекль и(м) ни*: абы нѣяко вытръгоуючи плевелы. вытръгнете с ними в'коупѣ и п'шеницоу. ѡстав'те рости обоє въкоупѣ ажь до жат'вы. а в ча(с) жатвы рекоу жен'щомь. вытръгнѣте пръвѣє плевелы. а свѧжѣте и(х) в' снопы, яко пожечи и(х). а п'шеницꙋ з'берѣте в' жыт'ницоу мою. **конє(ц) вто(к), прє(ст)пи аг҃гломь.**

за(ч) н҃г[55] И иноую при(т)чю повидѣль и(м) гл҃ѧ. подно [!] є(ст) цр(с)тво
62 зв. небе // сноє зерноу гор'чичномоу. єго же взѧль ч҃лкь, и посѣя(л) на селѣ своє(м). котороє єсть мен'шеє ѿ всѣ(х) сѣмень. єгда же в'росте(т), болшеє є(ст) ѿ всѣ(х) зелїи. и бываe(т) древо. и прилѣтаю(т) п'тицѣ небесныи. и гнѣздѧ(т)сѧ на вѣтве(х) єго. И иноую при(т)чю повидѣль и(м). по(до)бно є(ст) цр(с)тво нб(с)ноє квасоу. єго же взем'ши жена съкры в' тро(х) сита(х) моукы. ажь скисло все. Сїє все гл҃а і҃с в' при(т)чѧ(х) народѡ(м). а бес' при(т)чѣ ничого же не гл҃аль и(м). абы(с) попол'нило речен'ноє пр(о)рко(м) гл҃щи(м). ѿвръзоу в' при(т)чѧ(х) оуста моѧ. ѿриг(н)оу сокровен'наа ѿ соложенїа мироу. тогда оставиль
63 народы, приде в дѡ(м) і҃с. // **конець срѣ(д), чти аг҃глом.**

за(ч) н҃д[56] И пристоупиша к немоу оученици єго гл҃ще. повѣжь на(м) при(т)чю, о коуколю пол'но(м). он' же повѣдаючи рекль и(м). посѣявыи є(ст) доброє сѣмѧ. сн҃ь ч҃лчьскыи. а поле є(ст) то(т) то свѣ(т). доброє же сѣмѧ соу(т) сн҃ве цр(с)твїѧ. а коуколь сн҃ве неприяз'нины(и). а ворогь въсѣявыи єсть дїаволь. а жатва є(ст) кон'чина свѣта. а жен'цѣ соу(т) аг҃глове. якь же бо вытръгаю(т) плевелы, и ѡгне(м) пожигаю(т). тако жь бѫдеть кон'чанѧ свѣта сего. пош'ле(т) сн҃ь ч҃лчьскыи аг҃глы своѧ. и выбероу(т) ис' цр(с)тва єго в'сѧ соблаз'ны. и дѣлающаѧ
63 зв. безаконїа. и оувръгоу(т) ихь въ // пещь огньноую. тоу боудеть плачь и скрежетанїє зоубовь. тогды праве(д)ници просвѣтѧ(т)сѧ яко сл҃нце в цр(с)твїи ѿц҃а и(х). кто имає(т) оуши слышати. слышь. **конє(ц) чє(к) и аг҃глѡ(м).**

за(ч) н҃є[57] Подобно є(ст) цр(с)тво нб(с)ноє скровищоу скрытомоу в' полю.

[55] Срє(д) ѕ҃ нє(д), Рече г҃ь при(т), по(до)б'но.

[56] Чє(к) ѕ҃ нє(д), въ (в) ѡ(н), вшо(л) і҃с в дѡ(м) и.

[57] Пѧ(к) ѕ҃ нє(д) рє(ч) г҃ь при(т), по(до)бно є(ст) ца(р) скровищоу.

єго же нашє(д)ши чл҃кь скры. а ѿ радости єго идє(т). и продає(т) вьсє*, шьто имає(т). и коупоує(т) полє тото.

Ѿпать подобьно є(ст) цр(с)тво нб(с)ноє чл҃коу коупьцю. гладаю- за(ч)[58]
чемоу добри(х) перєль. а єсли же найдє єдиноу дорогоую перьлоу.
шѡ(д)ши прода(ст) всє шьто имаєть, и коупи(т) єго. ѡпа(т) по(до)бьно
є(ст) цр(с)тво нб(с)ноє невводоу оувєрьженьномоу вь морє. ѿ вьсакого // 64
рода рыбного зобравьшоу. а єгда наплъни(т)са, выволокоу(т) єго на
берєгь, и сѣдачи выбираю(т) добрыи вь сосѹды. а злыи вымѣтоуютъ
вонь. такь же бжде(т) и вь скончанїє свѣта. вы(и)доу(т) аг҃гли и ѿлоу-
ча(т) злыа* зь середины правє(д)ны(х). и оувръгоу(т) и(х) вь пѣ(ч)
огньноую. тоу бжде(т) плачь, и скрежетанїє зоубом. Рєкль и(м) і҃с,
зрозоумѣли ли єстє томоу то вьсємоу. ѿповидѣлїємоу рєкоучи. ро-
зоумѣє(м)** г҃и. а ѡнь пакь рєкль и(м). прото (ж) кождыи книжьникь
наоученыи цр(с)твїю нбсномоу. подобєнь єстъ чл҃кови господарномоу.
которыи выноси(т) ѿ схована своєго, // нова и вє(т)ха. 64 зв.

Бы(ст) єгда сконьча і҃с при(т)чю сїю. пошє(л) ѿтоудоу. и пришо(л) за(ч)
въ ѻ҃тєство своє. и оучиль и(х) на зьборище(х) ихь. **конєць, па(к).** нв[59]
яко дивоватиса и(м) и гл҃ти. ѿкоудоу томоу то прємоу(д)ро(ст) сїа
и силы. а ви(д) тото єсть сїь тєслинь. и ма(т)коу єго зовоу(т) мр҃їа.
а брата єго, їаковь їѡсиф*. и симонь, иоуда. а сєстры єго ты(ж)
вьсѣ в на(с) соу(т). ѿкоудоу оубо семѹ сїа вьса. и блазьнилиса о немь. а
і҃с же рєкль и(м). нє є(ст) пр(о)рькь вь безьчестїи тлъко въ ѻ҃тєствїи
своє(м) и вь домоу своє(м). и нє оучинилъ** тоу многыхь дивоувь. дла
невѣрьства и(х). **конець, понедельникоу.** // 65

Выписоує їѡаннови ѿ ирода стата. якь тыжь х҃с, па(т)ма хлѣбы а двѣма рыбами пать тысачь моужеи накорьмиль. И якь по мороу ходиль. якь тыжь в земли генисаре(т)скои, многыи немощныи оуздоровиль.

Въ ѡнь то часъ, оуслыша(в) ирѡ(д) четвєровластникь славоу і҃сво҃у. гла(в), дї
и рєкь слоугамь свои(м). то(т) то є(ст) їѡаньнь кр(с)титєль. тъ(и) за(ч)
въсталь ѿ мр҃твы(х). и єго дѣла дивовє дѣлаю(т)са о нє(м). иро(д) нв[60]
бо поймавьши їѡаньна связаль є(г)[о], и всадиль до темьницѣ. дла кѳ

[58] Рече г҃ъ при(т)чю: По(до)бю є(ст) цр(с)тво нб(с)ноє чл҃кѹ. тоє (ж) деѡни(с)ю ѡ(к) г҃*.

[59] Пнє(д) з҃ не(д), въ ѡ(н) (т), пришель і҃с.
Соу(б) з҃ не(д) на(з) гла(в) б҃ а за(ч) л҃в. и не(д) з҃ на(з) за(ч) к҃ѳ.

[60] Вто(к) з҃ не(д), въ ѡ(н) то ча(с), слыша(в).
Се (ж) и на ѯстѣкновенїє.

иродияды жєны филип'па брата своєго. мовил' бо ємоу їωаннь. нє
годит'сѧ тобѣ имѣти єи. и хотѣль єго оубити. алє боял'сѧ народа. бо
яко пр(о)рка єго мали. На дєн' жє пакь рождєства иродова. плѧсала
65 зв. дъщєрь иродиядина, // прє(д) всѣми. и подобаласѧ иродови. длѧ
того ис клѧтвою рєкль єй дати чого єдно коли попроси(т). а ωна (ж)
наоучєна мт҃рїю своєю, и рєчє. дай ми тоу на мисѣ главоу їωан'на
кр(с)титєлѧ*. и засмоутил'сѧ цр҃ь. длѧ ωнои клѧтвы, и длѧ сѣдѧщи(х)
с ни(м). повєлѣль єй дати. и послав'ши даль стѧти їωан'на въ тєм'ни-
ци. и принєсєна є(ст) глава єго на мисѣ. и дана є(ст) дєвици. а ωна
ѿнєсла єй мт҃ри своєи. и пришє(д)ши оучєници єго, и взѧли тѣло
єго и поховалї є. а пришє(д)ши повидѣли то їсв҃и. Слышав'ши то і҃с,
66 ѿєха(л) ѿтоудоу в' корабли на поу // стоє мѣсто єдинь. тоє ты(ж)
оуслышав'ши народовє. за ни(м) ишли пѣши ѿ градовь. **ко(ц) вто(к), и
оусѣкновєнїю.**

за(ч) Вышє(д)ши і҃с видѣ многъ народь, и милосръдова о нихь. и исцѣли
н҃и[61] нєдѹж'ныѧ ихь. єгда жє к вєчєроу было. пристоупили к нємоу оучє-
к҃ѕ ници єго, и рєкли. поусто є(ст) мѣсто тото. и година оужє є(ст) ми-
ноула роспоусти народы. да шє(д)шє в сєла, коупѧ(т) собѣ браш'на. і҃с
жє рєкль и(м), нє є(ст) имь потрєбы ѿити. дайтє вы и(м) ясти. они
па(к) повидѣли ємоу. нє имамы здє, єдно пѧ(т) хлѣбовь и двѣ рыбѣ.
66 зв. онь жє рє // кль имь, принєсѣтє ми и(х) тоу. и повєлѣль* народω(м)
сѣсти на травѣ. взѧв'ши пѧтєро хлѣба и двѣ рыбѣ. възрѣвьши на нб҃о,
бл(с)вивь и прєломивь. и даль оучєникомь хлѣбы, а оучєници дали на-
родω(м). и ядоша вси и насытишасѧ. и зобрали из'быт'ки, оукроуховь
в҃ї кошоувь полны(х). а ты(х) которыи и҃лї, было пѧ(т) тисѧчїи моу-
жєвь. кроу(м) жєнь и дѣтєи.

за(ч) Бор'зо приноудиль і҃с оучєникы своа, встоупити в лодю. абы єхали
н҃ѳ[62] прє(д) ни(м) на ωноую стороноу. а(ж) бы ωнь ѿпоустиль народы.
67 **конєць, нє(д)ли.** а роспоустив'ши народы. в'шоль на гороу єдинь помо //
литисѧ. Єгда быль вєчєрь, са(м) тоу зосталь. лодѧ (ж) была посрє(д)
к҃ѕ морѧ, змѣтоваласѧ волнами. был' бо против'ныи вѣтрь. в' чєт'вєр'тоую
жє сторожоу нощи. ишоль к ни(м) і҃с ходѧ по мороу. и оувидѣв'ши
єго оучєници по мороу ходѧща, засмоутилисѧ, и рєкли ижє привидє-
нїє є(ст). а ѿ страха закрычали. а і҃соусь бор'зо к ни(м) промовиль.
дєрьзайтє я єсмь нє бойтєсѧ. ѿповидѣль пєтрь рєкоучи. г҃и, єсли жє ты

---

[61] Нє(д) и҃, въ (в) ω(н), видѣ і҃с мно(г).
[62] Нє(д) ѳ҃, въ (в) ω(н), приноудиль і҃с.

повели мнѣ прїйти к собѣ по водѣ. а ѡнь рекль емоу прийди. и выстоупивъши петрь с корабла шель по водѣ, и // хотѣль прити къ їсоу. 67 зв.
видѣль иже вѣтрь великыи. оубоялъсѧ и почаль оутапати. и крикъноуль рекоучи, гѝ спси мѧ. борзо простерль їс роукоу, и яль его. и рекль емоу маловѣре. для чого еси погыбоваль. и выстѹпивъши(м) и(м) в лодю, пересталь вѣтрь. а которыи в лодѣ были. пришо(д)ши поклонилисѧ емоу глще. въистинноу сн бжїи еси ты. И преехавъши, пришли въ землю генисаретъскоую. **конець, не(д).**

И позънавьши его моужіе того то мѣста. розослали по всеи волости зв(ч) ʒ[63]
тои. и принесли к немоу всѣ(х) немощны(х). и про // сили его абы толко 68
дотъкноулисѧ подолка одѣянїа его. а который сѧ коли дотъкноули
были оуздоровлени.

Поведае(т) ев(г)листа и(ж) лѣпше е(ст) мѣти чистое ср(д)це, нижли оумытыи роуцѣ, непосквернены. Ср(д)це зъ себе злыи мысли выдаваe(т), и посквернѧe(т) члка. якь тыжь женѣ кананейскоу(и) дѣвицю ѡ диявола высвободиль. Тыжь якь хромыи слѣпыи и нѣмыи оуздоровиль. якь ты(ж) хс народы семерма хлѣбы накормиль:

Тогды пристоупили къ їсоу ѡ ер(с)лима оучителеве и фарисеи. гла(в) ѥ[ї] [кИ]
глще. дѧ чого оученици твои престоупаю(т) оуставы старшихь. не
оумываю(т) бо роукь свои(х), коли ядать хлѣбы. онъ же ѡповидѣль
и(м) рекоучи. чого дѧ вы престоупаетe приказанїе бжїе, дѧ оуста-
вовь ваши(х). бъ бо заповѣдаль глѧ. чти ѡц̃а и матерь. // а кто бы злы(и) 68 зв.
слова мови(л) ѡц̃еви или мр̃и. смр̃тїю нехаи оумреть. але вы мовите.
кто бы коли рекь ѡц̃оу албо мр̃и. бг̃оу то дароую. чи(м) бы колвекь
мѣль быти ѡ мене* вспоможень. кто бы не честоваль ѡц̃а або мр̃ь
свою. а такь зроушили естe приказанїе бжїе, дѧ оустановенѧ вашего.
лицемѣрници. добрѣ е(ст) пр(о)рчьствоваль ѡ ва(с) їсаїа глѧ. при-
ближаю(т)сѧ мнѣ людіе сіи оусты своими. оустнами чтоу(т) мѧ.
але съръ(д)це и(х) далеко е(ст) ѡ мене. даремно чтоу(т) мѧ. оученїа
оучѧ(т) а приказанїа лю(д)ска. а призвавъши к собѣ нарѡ(д) // рекль 69
и(м). слышъте а розоумѣйте. не тое шъто въходи(т) въ оуста поскверь-
нѧe(т) члка. але шъто изь оусть выходи(т) тото споскверънѧe(т) члка.
конець, срѣ(д).

Тогды пристоупивъши оученици его к немоу рекли емоу. вѣдаешь зв(ч)
ли, иже законници ослышавъши тое слово соблазнилисѧ. а ѡнь ʒа[64]

[63] Срѣ(д) ʒ не(д), въ (в) ѡ(н), позна(в)ши.

[64] Че(к) ʒ не(д), въ (в) ѡ(н), пристоупи(в).

ѡповѣдаючи рекль и(м). всѧкыи садь которого нє садиль ѡц҃ь мои нб(с)ны(и), выкорѣнѣнь боудетъ. дайтє имь покои. вожєвє соу(т) слєпїи слєпыхь. слѣпыи єсли бы слѣпаго водиль, обадва бы въ ямѹ в'пали.

69 зв. и промолвиль // пєтрь рекль ємоу. скажи намь при(т)чю сїю а і҃с рек'ль имь. чи и вы без' розоума єстє. чили нє розоумѣєтє, ижь в'сє*. ш'то в'ходи(т) въ оуста, в' чрєво въмѣщає(т)ся, и за(д)кѡ(м) исходи(т). а исходѧщая жє изь оустъ ѡ ср(д)ца исходитъ. и таѧ скверна(т) чл҃ка. ѡ ср(д)ца бо помышлєнїа злыи исходѧ(т). оубїйства. прелюбодѣйства. любодѣйства. блоуды. крадежьства. и л'живыи свѣдоцьства. хоулы. тый посквернаютъ чл҃ка. але нєоумытыми рѹками ясти нє сквер'нитъ чл҃ка.

за(ч) ѯв[65] А вышє(д)ши ѡтоудоу і҃с, шєль до оукраинь // тир'ьски(х) [!] и
70 сидоньскихь. **конєць чє(к).** И сє жєна кананєйска. з оукраинь ѡны(х) вышє(д)ши, крычала к нємѹ гл҃щи. змилоуйся надо мною г҃и сп҃оу
кѣ дв(д)ь. дъщєрь моѧ зле ся ѡ дїавола мѹчитъ. ѡн' же нє ѡповидѣль єй противь того слова. И пристоупив'ши оученици єго к нємѹ, просили єго рекоучи. ѡпоусти єи, бо крычи(т) вслѣ(д) ходѧчи за нами. а ѡнь ѡповидѣль имь рекоучї. нє єсмь послань, ед'но къ ѡв'ца(м) погыб'шимь

70 зв. домоу їи҃льтескаго. а ѡна пристоупив'ши поклонилася ємоу и рекла, // г҃и помози ми. ѡн' же ѡповидѣль и рекль. нє добро є(ст) в'зав'ши хлѣбь ѡ дѣтїй, и повєрєчи п'сомь. а ѡна рекла є(ст) такь г҃и. а ви(д) жє бо и п'си ядѧ(т) ѡ кроупиць падающи(х) ѡ стола господарєи своихь. тогды ѡповѣдаючї і҃с рекль єй, ѡ жєно, вєлика є(ст) вѣра твоѧ. боуди тобѣ яко жє хощєшь. и оуз'доровлєна єсть дъщєрь єй ѡ того часа. **конєць, нє(д).**

за(ч) ѯд[66] И вышєль ѡтоудоу і҃с. и пришє(л) к мороу галилєйскомоу. и встоп
л пиль на гороу, и сѣль тамь. и пристоупили к нємоу народовє мнозы.
71 имаючи з' собою хромыи, слєпыи, и нємыи, и м'лыи. // и ины(и) многы(и). и покла(до)вали и(х) прє(д) ногами і҃совыми, а ѡнь оуз'доровиль и(х). та(к) жє (с) народовє дивовали. видѧчи нємы(х) иже мова(т). а млыи, иже здровы. а хромыи, иже ходѧ(т). и слѣпы(и), а они видѧть. и хвалили бг҃а їи҃лєва. **конєць, пѧ(к). а соубо(т) з҃ ищи на(з), в' гла(в), і҃ за(ч) л҃ѳ. и нє(д) з҃ на(з) ищи в' гла(в) б҃, за(ч) л҃г҃.**

за(ч) І҃с҃ жє призва(в)ши* оученикы своѧ рекль имь. милосръдоую о
ѯд[67] народѣ сє(м). ѡжь бо три дп҃и сѣдѧ(т) при мнѣ. и нє имаю(т) чого
лѳ ясти. а роспоустити и(х) голодны(х) нє хочоу. абы нѣяко нє ослабѣли

---

[65] Нє(д) з҃і въ ѡ(н) то ча(с), в'шє(л) і҃с до.

[66] Пѧ(к) з҃ нє(д),въ (в) ѡ(н), пришє(л) і҃с.

[67] Соу(б) б҃. въ ѡ, призва(в)ши* і҃с.

на поути. и рекли ємоу оученици є(г)[о]. // где бых'мо такь много 71 зв.
взѧли хлѣба на поустыни, абых'мо накръмили толикыи наро(д). И
рекль имь і҃с. кол'ко хлѣбовь имаєте. а они рекли ємоу се(д)мь. и мало
рыбиць. И повелѣль народѡ(м) сѣсти на земли. и в'зѧвь се(д)мь хлѣ-
бовь и рыбы. хвалоу дав'ши и преломивь, и давь оученикомь свои(м). а
оученици давали народѡ(м). и ядоша в'си и насытиша(с). и зобрали
из'бы(т)ковь окроуховь се(д)мь кош'ниць пол'ныхь. а ты(х) которыи
и҃ли, было чтыри тысѧщи моужеи, кро(м) жень, и дѣтеи. и роспоусти(в)
народы. в'стоупивь в' лодю, и // пришель до оукраинь магдалын'скы(х). 72
Конец, сѹ(б).

> Єѵ(г)листа поведає(т), якь ѿсылає(т) х҃с закон'никы к' заменїю[!]* ионы пр(о)рка. а закладаєть цр҃ковь свою на вѣрѣ ѿ петра высве(д)ченои. А каждыи свои кр(с)ть взѧвши. абы вслѣ(д) шель за христомь.

И пристоупили к немоу закон'ници и са(д)доукеове. покоушаючи гла(в) ѕ҃і
просили єго, абы знаменїє з' нб҃а оуказаль имь. а ѡнь ѿповѣдаючи а за(ч) ѕ҃є[68]
рекль и(м). коли бывае(т) вечерь. гл҃ете, ясно боуде. чер'вени(т) бо сѧ
нб҃о. а рано дне(с) зима. черьвени бо сѧ нб҃о пох'моур'но невесело.
лицемѣры. поставоу нб҃а ро(с)соудити оумѣєте. а знаменїи и часовь
не можете вѣдати. народе злыи, и прелюбодеины(и). знаменїа ищете. а
знаме // нїє ва(м) не боуде дано. тол'ко знаменїє иѡны пр(о)рка. а 72 зв.
ѡставив'ши и(х) ѿишель а оученици єго преєхав'шї на дроугоую
стороноу. забыли хлѣбы в'зѧти.

І҃с же рекь и(м). выстерѣгайтесѧ, квасоу фарисейска и са(д)доукей- за(ч) ѕ҃є[69]
ска. ко(н) пн(д)*. а ѡни мыслили сами в' собѣ, рекоучи. хлѣба єсмо лв҃
не взѧли. порозоумѣв' томоу і҃с, и рекль и(м). ш'то собѣ мыслите,
маловѣри. иже сте хлѣба не в'зѧли. єще жь не розоумѣєте, ани па-
мѧтаєте. на оно пѧ(т) хлѣбовь. которы(х) сѧ наи҃ло пѧ(т) тисѧчїи
людїи. а якь єсте много кошовь набрали. ани на се(м) хлѣбовь, // 73
которы(х) сѧ чтыри тисѧчи, наило. и якь єсте много кошовь набрали.
якь же не розоумѣєте. иже (м) вамь не о хлѣбѣ рекль, выстерѣгай-
тесѧ квасоу фарисе(и)ска, и са(д)доукеиска. Тогды порозоумѣли, иже
не рекль имь. абы сѧ стерегли квасоу хлѣбного. але наоукї фари-
сеиски и са(д)доукеиски. Конець, в'то(р)коу.

---

[68] Пне(д) и҃ не(д), въ (в) ѡ(н), пристоупилї.
[69] Вто(к) и҃ не(д), Ре(ч) г҃ь свои(м), высте.

за(ч) ѯз[70] лг Пришєль і҃с до оукраинь цєсарїа мѣста филипова. пыталь оучєни-
ковь свои(х) рєкоучи. Кимь повєдаю(т) мѧ людє быти сн҃а чл҃чьскаго. а
73 зв. они рєкли, єд'ни иѡан'номь кр(с)тєлє(м). а ин'шїи илїєю. а ин'шї(и) //
пакь єрємѣєю. або єдны(м) с пр(о)рковь. Рєкль и(м) і҃с, вы пакь кы(м)
мєнє быти повєдаєтє. ѿповидѣль симонь пєтрь и рєкль ємоу. ты єси х҃с
сн҃ь бг҃а живаго. а і҃с ѿповидѣль и рєкль ємоу. бл(с)вєн' єси симонє,
сн҃оу иѡнинь. ижє тѣло и кровь нє обьявило тєбѣ. алє ѿц҃ь мои, кото-
рыи є(ст) на нб҃сєхь. и я тобѣ гл҃ю. жє ты єси пєтрь. *якобы рєчи камєнь
або ѡпока**. и на тобѣ пєтрє збоудоую цєр'ковь мою. а ворота адова нє
прємогоу(т) єй. **Конє(ц), сщ҃єнїю.** И дамь тобѣ ключѣ цр(ст)ва нє-
бєснаго. а ш'то коли з'вѧжєшь на зємли. боудє(т) з'вѧзано на нб҃сєхь. а
74 ш'то коли роз'грєшишь на зємли // боудє(т) роз'грєшєно на нб҃сєхь.
Конєць, ап(ст)ломь.

за(ч) ѯи[71] Тогды росказаль і҃с оучєникомь своимь, абы никомоу нє повєдали
ижє онь єсть х҃с. а ѿ того часоу почаль і҃с повєдати оучєнико(м) свои(м).
ижє онь моуси(т) ити до їєроусалима. а много боудє тръпѣти ѿ ста-
рєць. и ѿ оучитєлєи закона оубиєнь боудє(т). и в' трєтїи дн҃ь в'станє(т).
и ѿвє(д)ши єго пєтрь, почаль ємоу нарєкати мовѧчи: мл(с)тивь ты г҃и,
нє имає(т) быти тобѣ тоє. а ѡнь обратив'шисѧ рєкль пєтрови. иди за
74 зв. мною сотоно. єд'но мѧ соблаж'нѧєшь. бо нє мыслишь ш'то є(ст) //
бж҃їє. алє ш'то є(ст) чл҃ч(с)каѧ.

за(ч) ѯѳ[72] Тогды рєкль і҃с оучєникомь свои(м). єсли кто хочєть за мною ити.
нєхай сѧ самь сєбє запри. и възмє(т) кр(с)ть свои, и за мною идєть.
ко(ц) срѣ(д). бо кто бы хотѣль дш҃ꙋ свою сп(с)ти погоуби(т) ю. а кто
погоуби(т) дш҃оу свою, мєнє дѣлѧ найдє(т) ю. ш'то за помо(ч) чл҃коу,
єсли бы вє(с) свѣть зыскаль. а дш҃оу свою погоубиль. ш'то пакь дасть
чл҃кь ѿмѣноу за дш҃оу свою. прїйти бо имаєть сн҃ь чл҃чьскыи в' славѣ
ѿц҃а своєго, съ агг҃лы своими. и тогды ѿда(ст) кождомоу по дѣломь
75 єго. заправды повѣдаю* вамь. ижє соуть нѣ // которыи ѿ здє стоя-
щи(х), ижє нє маю(т) в'коусити съмр҃ти. ажь оузрѧ(т) сн҃а чловєчєс-
каго, пришє(д)шаго въ цр(с)твїи своє(м). **конєць, чє(к).**

> Єѵ(г)листа выписоуєть хв҃о прєображєнїє. И илиино пришєстьвїє. ты(ж) ѡ оуздоровлєнїи нємощи на мѣсѧчникоу. ты(ж) якь єсть моц'на вѣра. и якь х҃с казаль дати мыто за сєбє и за пєтра.

---

[70] Ию(л) к҃о, въ (в) ѡ(н), Пришє(л) і҃с до.
[71] Срѣ(д) и҃ нє(д), въ (в) ѡ(н), Росказаль.
[72] Чє(к) и҃ нє(д), въ (в) ѡ(н), рєкль і҃с оу(ч).

По шести пакь дн҃ехь, появ'ши і҃с петра, иакова, і҃ иѡан'на брата гла(в) зі
єго. и оувель и(х) на гороу высокоу особно єдины. и преобразильсѧ а за(ч)
пере(д) ними. и просвѣтилосѧ лице єго яко сл҃нце. и ѡдѣяніє єго было о҃[73]
бѣло яко свѣ(т). ты(ж) оуказальсѧ и(м) моѵси і҃ иліа мовѧчи с ни(м). и лд
промовиль петрь рекль ко і҃сви. г҃и добро є(ст) на(м) зде быти. єсли же // 75 зв.
хочешь. оудѣлає(м) тоу(т) три сѣни. єдиноу тобѣ. моѵсеови єдинь. і҃
иліи єдинь. єще жь онь тъє мовиль тогды облакь свѣтлыи, зат'миль
и(х). тыжь и глась изь облака рекоучіи. се(и) є(ст) сн҃ь мои възлюб-
лен'ныи, о ню(м) же добро изволи(х). того послоушайте. и оуслы-
шав'ши то оученици, пали на лица свои. и оустрашилисѧ вел'ми. И
пристоупив'ши і҃с дот'кноульсѧ и(х), и рекль имь. в'стан'те и не
бойтесѧ. а они по(д)виг'ши очи свои, никого не видѣли. тол'ко єди-
ного самого і҃са. а єгда з' горы исходили. приказаль и(м) і҃с рекоучи
ни // комоу не повѣдайте, што єсте видѣли. ажь сн҃ь чл҃чьскыи изь 76
мр҃твы(х) въскр(с)не(т). **Конець, преѡбраженію.**

Просили єго оученици є(г)[о], рекоучи. чого длѧ пакь оучители за(ч)
закона поведаю(т). ижь иліа пръвѣє моусить прійти. а і҃с ѿповѣдаючи о҃а[74]
рекль и(м). прав'да ижь иліа преж'де приде, и оустроить все. але ва(м)
повѣдаю. иже иліа ю(ж) пришель, але не поз'нали є(г)[о]. и оучинили
ємоу ш'то хотѣли. так' же и сн҃ь чл҃чьскыи має(т) тръпѣти ѿ нихь.
тогды порозоумѣли оученици ижь о иѡан'нѣ к(с)тители рекль и(м).

И пришє(д)ши(м) и(м) к народо(м). пристоупиль к не(мꙋ) // чл҃кь 76 зв.
поклонильсѧ ємоу, и просиль єго рекоучи, г҃и з'милоуйсѧ на(д) сн҃омь за(ч)
мои(м). бо на новыи м(с)ць бѣсноує(т)сѧ, и злѣ страж'деть. и мно(г) о҃в[75]
кро(т) в'падає(т) во ѡгнь. и мно(г) кро(т) оу водоу. и приводильє(х) лє
єго до оучениковь твоихь, и не могли єго оуз'доровити. А і҃с ѿповѣ-
даючи рекль. ѡ рожаю невѣр'ныи, и переворот'ныи. поколе боудоу
з' вами, и доколе тръплю вась. приведѣте ми єго тоу. и пригрозиль
ємоу і҃с, и вышель из него бѣсь. и оуз(д)оровѣль є(ст) сн҃ь єго ѿ того
ча(с). **Конець, пѧ(к).**

Тогды пристꙋпив'ши оученици ко і҃сви, на особ'ности рекли ємоу. // 77
чого длѧ єсмо мы не могли выгнати єго. і҃с же рекль и(м) длѧ
невѣрьства вашего. заправды повѣдаю ва(м). єсли бысте мѣли вѣрꙋ
яко зерно гор'чич'но. а рекли бы єсте тъ(и) горѣ. прейди ѿтолѧ та(м),

[73] Въ ѡ(н) то ча(с), появ'ши і҃с петра.
На преѡ(б) на лѵ(т)рь.

[74] Пѧ(к) и҃ не(д), въ (в) ѡ(н), просили і҃са.

[75] Не(д) і҃, чл҃кь нѣкоторы(и) пристоупи(л) ко і҃соу*.

и прєйдє(т). и нє бꙋдє(т) ва(м) ничого нє нєвъз'мо(ж)но. а тои то рожаи нє выходить, єдно молитвою и постомь. живоущи(м) жє и(м) в' галилєи, рєкль и(м) і҃с. сн҃ь чл҃чьскь боудє выдань в роукы лю(д)скыи. и забїють єго. и в' трєтїи дн҃ь из' мр҃твы(х) въскр(с)нє(т). **ко(ц), нє(д).** И засмоутилисѧ вєльми.

за(ч) о҃г[76] Пришє(д)шимь и(м) до капєр'наоума. и пристоупили ты(и) которыи
77 зв. выбирали дидра(г) // моу *грєцки слово дидрагма, а по-нашємоу два*
лѕ *гроша*. и рєкли к' пєтрови. мистрь вашь нє да(ст) ли дидраг'ма. и рєкь такь є(ст). *якобы рє(к) нє дасть**. а єгда в'шєль в до(м), оупєрєдиль єго і҃с рєкоучи. ш'то сѧ тобѣ види(т) симонє. цр҃їє зємьстїи, ѿ которы(х) дани бєроу(т), или ки(н)сонь *грєц(к)и слово киньсонь, а по-нанємоу* [!] *чин'шь.* ѿ свои(х) ли сн҃овь или пакь ѿ чюжихь, а пєтрь рєкль ѿ чоужи(х). Повидѣль ємоу і҃с. тогды свободни соу(т) сн҃вє. алє абы єсмо и(х) нє погор'шилї. шо(д)ши до морѧ оувръзи оудицю. а тоую рыбоу которꙋю найпръвѣи имєшь, въз'ми. и ѿвори оуста єи и найдєшь статирь
78 *а по-нашємоу, грошь**.* а в'зѧв'ши єго даи и(м) за мєнє и за сєбє. //

> Єѵ(г)листа выписоує. якь х҃с оучить смирєнїю прикладо(м) дитѧтє. тыжь абы людє причинь погор'шєню выстєрѣгалисѧ. ты(ж) якь многыя бра(т) братоу має(т) ѿпоустити грєхы.

гла(в),и҃і Въ ѡн' то ча(с), пришли оучєници къ і҃сови. мовѧчи. кто є(ст) бол'шїи
а за(ч) в цр(с)твїи нб(с)нѣмь. И приз'вав'ши і҃с малоє ѡтрочѧ. и поставиль
о҃д[77] єго мєжи ними, и рєкль и(м). заправ'ды повѣдаю ва(м), єсли (ст) нє
лѕ навє(р)нєтє(с) и нє боудєтє яко дѣти. то нє в'нїйдєтє в цр(с)тво нєбєсноє. єсли пакь кто смири(т)сѧ яко ѿрочѧ сєє. тъ(и) є(ст) бол'шїи въ цр(с)тїи [!] нб(с)нѣмь. **Конєць, соу(б).** А єсли жє кто прїймє(т) ѡтрочѧ таково во имѧ моє. мєнє прїймаєть. єсли жь съблаз'ни(т)
78 зв. єдино(г)[о] з малы(х) сихь вѣроующихь // въ мѧ. лѣп'шє было бы ємоу абы завѣшь быль камєнь млыньскыи на шїи єго. и оувєрьжєнь быль въ глоубиноу морьскоую. горє свѣтоу ѿ ты(х) которыи з'блажнѧю(т). моусѧ(т) бо прїйти съблаз'ны. алє бѣда чл҃коу томоу. прєз которого съблаз'нь приходить. Єсли жє роука твоѧ або нога твоѧ з'блажнѧє(т) тѧ. ѿсѣци єи҃, и завръзь ѿ сєбє. лѣп'шє бо є(ст) тобѣ хромомоу и бѣдномоу в' живо(т) в'нїйти. а нижли маючи двѣ роуцѣ и двѣ ноѕѣ. а оувєрьжєноу бытї въ ог'нь вѣчныи. а єсли (ж) пакь око твоє з'блаж-

[76] Соу(б) ї, въ (в) ѡ(н), пришє(д)ши(м) имь.
[77] В пнє(д) ѿ нє(д), Въ ѡ ча(с), пристоу.

нѧє(т) тѧ. выколов'шї є, и // завръзь ѿ себе. лѣпше бо є(ст) тобѣ зь 79
одины(м) окомь в'нїйти в' живо(т). а ниж'ли маючи обѣ оцѣ. а оуверь-
женоу быти въ огнь вѣ(ч)ны(и).

Стережѣте, абы єсте не перезрѣли єдиного ѿ малы(х) сихь. По- за(ч)
вѣдаю ва(м) иже агг҃ли ихь на нб҃сехь всѣгъды видѧть лице ѿц҃а ѻє[78]
моє(г)[о] нб(с)ного. пришель бо сн҃ь чл҃чьскыи ѿискати и спасти
погыб'шаго. Ко(ц) пне(д). Што сѧ ва(м) бачи(т). єсли боуде(т) в нѣко- лн҃
торого чл҃ка сто ѡвець. и заблоуди(т) єдина ѿ ни(х). чи не остави(т) ли
девѧ(т)десѧ(т) и девѧ(т) на гора(х). и ше(д)ши ище(т) заблоуж'дьшаго.
а єсли же бы могль найти єи. // заправды повѣдаю вамь. и(ж) сѧ 79 зв.
радовати боуде на(д) нею бол'ше а ниж'ли на(д) девѧ(т)десѧти(х) и
девѧте(х) не заблоуждьшихь. так' же не є(ст) волѧ пре(д) ѿц҃емь
ваши(м) нб(с)ны(м). абы загыноуль єдинь ѿ малы(х) ты(х). а єсли бы
з'грешиль, против'коу тобѣ бра(т) твои. иди а ѡбличи єго межи собою,
а межи ни(м) самымь. єсли же тебе послоухає. ѿискаль єси брата
твоєго. єсли жь пакь тебе не послоухає. то пойми з' собою єдиного
ал'бо два. абы при оустѣ(х) дво(х) або тре(х) свѣ(д)ковь стала в'сѧкаѧ
рѣчь. а єсли жь бы и оны(х) не послоухаль. то ѡповѣжь єго всѣмь, // 80
люде(м). а єсли жь пакь и всѣ(х) не послоухає, май же єго собѣ яко
поганина и яв'ногрешника.

Заправды повѣдаю ва(м). коли кого звѧжете на земли боуде(т) за(ч)
звѧзань и на нб҃сехь. а коли кого роз'грешите на земли. боуде(т) роз'- ѻє[79]
грешень и на нб҃сехь. И єще повѣдаю ва(м) правдоу. єсли ж' бы сѧ
два з ва(с) зволилї на зе(м)ли о в'сѧкои рѣчи. о котороую (ж) бы коли
просили. стане(т)сѧ имь ѿ оц҃а моєго которыи є(ст) на нб(с)сехь. и
де (ж) бо два или трїє собрани въ имѧ моє. тоу и я єсмь посрѣдѣ
ихь. Ко(ц) пне(д) ст҃го доу(х).

Тогды пристоупиль к немоу петрь и рекль г҃и. Кол'ко // кро(т) єсли 80 зв.
згреши(т) брать мои против'ко мнѣ, до семи ли кро(т), ѿпоущоу
ємоу. Рекль же ємоу і҃с, не мовлю тобѣ до семь кро(т). але* ажь до
се(д)мьдесѧ(т) кро(т) се(д)мерицею. престоу(п), вто(к).

Для того оуподобилосѧ цр(с)тво нб(с)ноє, чл҃коу цр҃оу. которыи за(ч)
хотѣль сѧ обличити из' слоугами своими. а коли онь почаль личити. ѻз[80]
привели ємоу єдиного дол'жника. которыи быль винень т'мою та- лѳ
лан'ть. и не маль ємоу чого ѿдати. Єгда же не ималь ємоу чого ѿдати.

[78] В пне(д) а҃ по н҃, Рече г҃ь, стережѣ.
[79] Вто ѳ҃ не(д), рекль г҃ь оу(ч), заправ'.
[80] Не(д) аі҃, Рекль г҃ь при(т), оупо(до)би(с).

повелѣ(л) єго г(с)днь є(г)[о] продати. и женоу єго и дѣти. и все што
81 ималь, а ѿдати. Пад'ши слоуга // тъи, и просиль єго рекоучи. г(с)дроу потръпи ми. и все тобѣ ѿда(м). змилова(в) же сѧ г(с)днь на(д) слоугою ты(м). поустиль єго, и долыгь ѿпоустиль емоу. Выше(д)шї пакь слоуга тъи. нашоль єдиного товариша своєго. которыи емоу быль винєнь сто пѣнезїи. оухопиль и давиль єго, и мовиль емоу. ѿдаи ми що ми єси дол'жень. Пад'ши дол'ж'никь єго на нога(х) є(г)[о]. просиль єго рекоучи, пож'ди ми и все тобѣ ѿдамь. а онь не хотѣль. але ве(д)ши всадиль єго в темницю. а(ж) бы ѿдаль што винень. Видѣв'ши
81 зв. пакь товари // ше єго тоє ш'то сѧ стало. и роз'жаловалисѧ вел'ми. и прише(д)ши повидѣли г(с)древи своемоу в'се. ш'то (с) дѣяло. тогды приз'вав'ши єго г(с)днь єго и рекль емоу. слоуго злыи, ве(с) ωнь дол'гь ѿпоустиль є(см) тобѣ. дла того иже єси мѧ просиль. чи не годилосѧ и тобѣ з'миловати(с) на(д) товарищѡ(м) твоимь. я(к) сѧ я тыжь змиловаль надь тобою. и розгнѣвальсѧ господарь єго даль єго моучителе(м) доколе бы заплатиль дол'гь свои. так' же и ѿц̃ь мои нб(с)ныи оучини(т) вамь. єсли бысте не ѿпоустили кож'дыи братоу
82 своємоу ѿ ср(д)ць ваши(х) прегрешенїа и(х). ко(ц), не(д). //

Є\(г)листа выписоуе, якь не годит'сѧ жень соромотити. ты(ж) ѡ скопцехь. тыжь якь хс̃ на дѣте(х) роуки покладоуе. ты(ж), кто коли дла хѵ̃ богатество ѡпоустить. сто кротъ больше возметь, и животъ вѣчныи наслѣдить. глава, ѳї.

гла(в) ѳї Єгда докональ їс̃ тои̯ рѣчї*. вышоль з' галилеи. и пришоль въ оукраины, иоудейскыѧ. по ѡноуи сторонѣ їор'дана. и за нимь иш'ли народи мносu. и оуз'доровиль и(х) тоу. пре(ст), па(к) вто(р).

зв(ч) ѳи[81] ѯ И пристоупили к немоу фарисеє зблажнаючи єго рекоучи емоу. єсли годи(т)сѧ чл̃коу поустити женоу свою, ш'то ж' бы кол'вє завинила їс̃ же ѿповѣдаючи рекль и(м). чи не читалисте, тъи которыи и(х) створиль споча(т)коу моужескыи поль и женьскыи, сътвориль
82 зв. я єсть. и рекль, того дла ѡпоустить чл̃кь // ѿц̃а своєго и матерь. и прилѣпи(т)сѧ к' женѣ своєй. и бѹдоу(т) обоє єдино тѣло. а та(к) не соу(т) то два, але єдина пло(т). их' же бъ из'лоучиль, а чл̃кь нехаи не розлоучае(т). рекли* они. про ш'то є(ст) пакь мовєи росказаль дати ли(ст) роспоустныи, а ѿпоустити ѥи̯. їс̃ пакь ѿповѣдаючи рекль и(м). мовєи про твер'дость ср(д)ца вашего допоусти(л) ва(м) ѿпоущати

[81] Соу(б) ѯї, въ (в) ѡ(и), пристоупили.

жены ваша. але споча(т)коу нє было такь. и для того мовлю ва(м). кто бы поустиль жоноу свою кро(м) слова прелюбодѣиного. а ѡжени(т)ся дроугою, прелюбы дѣлае(т). а женивыися тыжь поущеницею прелюбы чини(т). // и рекли емоу оученици его. если же таковая вина 83
є(ст) чл҃коу з҆ жоною. то лѣп҆ше є(ст) и нє женитися. а ѡнь и(м) повидѣль, нє в҆си бо могоу(т) выдръжати того слова. але тыи которы(м) то є(ст) дано. соу(т) бо скоп҆ци, и(ж) ис чрева м҃трна родишася тако. и соу(т) скоп҆ци, иже ископишася ѿ чл҃кь. и соу(т) скоп҆ци, которыи исказили сами себе для цр(с)тва нб(с)наго. кто може вмѣстити, нехаи въмѣстить. ко(ц) соу(б). чти вто(к).

Тогды привели к немоу дѣти. абы на ни(х) роукы в҆складаль, и молил҆ся. оученици пакь заказовали и(м). і҃с же рекль и(м), нехайте дѣт҃и. а не заборонайте имь пр҃йти до мене. // бо таковы(х) есть цр(с)тво 83 зв.
нб(с)ное. Єгда ю(ж) в҆складаль на нѣ роукы, ѿишоль ѿтоудоу. ко(ц), вто(к).

Але єдинь нѣкоторыи пристоупив҆ши рекль емоу. оучителю доб- за(ч)
рыи, што добро(г)[о] маю чинити. абы(х) маль живо(т) вѣчныи. Он҆ же рекль емоу, чемоу ма называешь добры(м). никто не есть добрыи, тол҆ко єдинь б҃ъ. если (ж) хочешь вн҃ити в҆ живо(т). дръжи приказана. Рекль емѹ, которое. а і҃с рекль емоу. не заб҃и. прелюбы не дѣлаи. не оукра(д). л҆живе не свѣд҆чи. чти ѿц҃а и матерь. и люби ближ҆него твоего яко са(м), себе. и рекль емоу юноша в҆сего є(стм)ь* того стерегль з моло // дости моей. чого жь ес҆ми еще не докон҆чаль. Рекль емоу 84
і҃с, хочеш ли съвръшен҆ны(м) быти. иди а продаи имѣна твое. а даи нищи(м). и имѣти боудешь скровище на небеси. и иди вслѣ(д) за мною. Коли оуслыша(л) юноша ты(и) слова, ѿшоль и засмоутил҆ся. бо ималь маетности много. і҃с же рекль оученико(м) свои(м). заправды ва(м) повѣдаю. ижь троудно є(ст) в҆н҃ити богатомѹ в цр(с)тво нб(с)ное. еще повѣдаю ва(м). лац҆нѣйше є(ст) вел҆боудоу сквозѣ оуши иглиныи пройти. а ни(ж)ли богатомоу в цр(с)тво нб(с)ное в҆н҃ити. оуслышав҆ши (ж) // оученици его дивовалися вел҆ми, рекоучи. кто може из҆бавлень 84 зв.
быти. Позрѣв҆ же і҃с на нѣ рекль имь. оу людіи то є(ст) нє мож҆но. але оу бога вса є(ст) въз҆мож҆на. Ко(ц) нє(д) в҃і, чти нє(д) всѣ(х) с҃тыхь[83].

Тогды ѿповѣдаючи петрь рекль емоу. мы пакь все оставили, и вслѣдь тебе идемо. што тогды боуде(т) на(м). а і҃с рекль и(м), заправ҆ды повѣдаю ва(м). иже вы которыи есте за мною пошли. в҆ дроугое быт҃іе,

[82] Нє(д) в҃і, въ (в) ѡ(н), нѣякы(и) юно(ш).

[83] Се же и м҃-темь мч҃никомь.

коли сѧдє(т) сн҃ь чл҃чыи на пр(с)тлѣ славы своєѧ. сѧдѣтє и вы на двоунадєсѧ(т) пр(с)тлѣ(х). соудити обѣманадєсѧтє колѣнома їил҃євома.
85 а въсѧкь которыи остави(т) дѡ(м). // или братїю. или сєстры. или ѳц̃а. или мт̃рє. или жоноу или дѣти или сєла, длѧ имєни моєго. сто кротъ болꙗше възꙗмє. и животъ вѣчныи мѣти боудє. мнозы пакь боудоу(т) пръвїй послѣ(д)нїй. а послѣ(д)нїй пръвїи. **Конєць нє(д), всѣ(х) ст̃ыхъ.**

Подобєньство о наяты(х) дѣлателєхь оу винограды. якь ты(ж) хс̃ своє оумоученіє напере(д) повѣдаєть. За(с) тыжь ѡ шꙗто сыновє зєведєови хр̃а просили. якь ты(ж) два слѣпїи прозрѣли:

гла(в) к̃ а зв(ч) п̃д҃ мѳ̃

Подобно є(ст) цр(с)тво нб(с)ноє чл҃кови господарыномѹ̀, которыи вышоль рано на свитанїю, абы наяль роботниковь до винограда своєго. и изꙗмовиль з роботники по пѣнєзю на дєнь. и послаль и(х) до вино-
85 зв. града своєго. и вышоль въ // трєтюю годиноу. оуз(д)рѣль иньшїи на тръговищи. а ѡни стоять порожꙗнюючи. рєкль и(м), идѣтє и вы до винограда моєго. а шꙗто боудє справє(д)ливого да(м) вамь. а они пошли. Опѧ(т) пакь вышоль о шєстои и дєватои годинѣ. и такꙗ жє оучиниль. Єгда пакь вышоль в годиноу одинадєсѧтоую. нашоль и дроугыи, а они порожꙗнюючи стоятъ. и рєкль имь, чомоу то стоитє цѣлыи дн҃ь порожꙗнюючи. а они рєкли ємоу, бо насъ никто нє наяль. И рєкль и(м), идѣтє и вы до виноградоу моєго. а шꙗто боудє справє(д)ливє возꙗмєтє.
86 А єгда пришєль вєчєрь. рєкль господарь вино // града. кꙗ приставꙗникоу своємоу. призови роботꙗниковь. и заплатї имь. почавꙗши ѿ послѣ(д)-ни(х), ажь и до пєрьвы(х). И пришє(д)ши та(м) оныи, которыи были о єдинадєсѧтои годинѣ пришꙗли. взꙗли по пѣнєзю. и пришє(д)ши пръвыи довꙗнимали(с), иже бы болꙗше оузѧли. и такꙗжє взꙗли по пѣнѧзю. а взꙗвꙗши ропꙗтали противь госꙗподарєви, рєкоучи. тоти послѣ(д)нїи єдиноу годиноу толꙗко робили. и ровꙗны и(х) єси на(м) оучиниль. понєсьши(м) тѧготоу дн҃є и горѧчєсть а онь ѿповидѣль
86 зв. єдиномѹ̀ з ни(х), рєкоучи. дроужє нє чиню тобѣ кривꙗды. а чи нє по // пѣнєзю сѧ єси зо мною змовиль. възꙗми своє, а ѿиди. хочоу я и томоу послѣднємѹ̀ дати яко и тобѣ. чи нє вольно мнѣ чинити што хочю зꙋ своимь. алꙗбо око твоє зло є(ст), иже (м) такь добрыи. такь боудоу(т) послѣднїи пръвїй. а пръвїи послѣднїй. мнозы бо соу(т) звани, алє мало изꙗбранꙗны(х). **Конєць срѣ(д), и мч̃ко(м).**

[84] Срѣ(д) ѳ̄ нє(д). Рєчє гъ при(т) по(до)бꙗно є(ст).

Идоучи і҃с до єр(с)лима. пояль з' собою дванадєсѧ(т) оучєниковь за(ч)
свои(х) особно на дорозѣ рєкль и(м). ото в'ходимь въ і҃єр(с)лимь. сн҃ь пѧ[85]
чл҃чьскыи продань боудє(т) ар'хиєрєомь и книж'нико(м). и осоудѧть
єго на съмр҃ть. и выдадоу(т) є(г)[о] поганомь на посмѣянїє. // и бїєнїє. и 87
пропѧтїє. и трєтїи дн҃ь въскр(с)нєть. тогды пристоупила к нємоу мт҃и мт҃
сн҃овь зєвєдєовыхь. из' сн҃ьми своими. кланѧючисѧ, а просѧчи нѣш'то ѿ
нєго он' жє рєкль єй, чого хочєшь. рєкла ємоу. нєхай бы ты(и) то два
сн҃овє мои сѣдѣли. єди(н) по правои роуцѣ твоєи. а дроугыи по лѣвоуи
в' цр(с)твїи твоє(м). а і҃с ѿповѣдаючи рєкль. нє вѣдаєтє чого проситє.
можєтє ли пити чашоу, котороую я пити има(м). и кр(с)щнїємь
которы(м) ѧ кр(с)щюсѧ кр(с)титисѧ. а они рєкли ємоу можємо. а і҃с
пакь рєкль и(м). чашоу бо мою испиєта. и кр(с)щєнїємь, и // м' жє я 87 зв.
кр(с)щоу(с) кр(с)титасѧ. а є(ж) сѣдѣти одєсноую мєнє. и олѣвоую
мєнє. нє є(ст) моє дати ва(м). алє сѧ ты(м) достанє которы(м) єсть
зготовано ѿ оц҃а моєго. оуслышав'ши то дєсѧ(т), розгнѣвалисѧ на
дво(х) братовь. алє і҃с призва(в)ши и(х) к собѣ рєкль. вѣдаєтє, ижє
кнѧжата поганьскыи госпо(д)ствоую(т) на(д) своими. и вєлици облада-
ю(т) ими. нє та(к) боудє мєжи вами. алє кто бы хотѣль мєжи вами
бол'шїи быти, нєхаи боудє(т) послѣ(д)нѣйшїй. а єсли жь хочє(т) оу
ва(с) быти пръвыи. нєхай боудє(т) ва(м) слоуга. якь жє бо и сн҃ь
чл҃чьскыи нє пришоль абы слоужєно ємоу*, алє абы ѡнь // слоужиль и 88
даль дш҃оу свою из'бавлєнїє за многыхь. Конєць, чєтрєрьт'коу ѳ҃-моу.

И исходѧщоу ємоу зь єрихона. и за ни(м) ишоль наро(д) многь. за(ч)
а и два слѣпыи сѣдѣли при поути. и оуслышали ижє і҃с мимо нѣ пѧ[86]
идєть. и кричали рєкоучи. г҃и змилоуйсѧ на(д) нами сн҃оу дв҃двь наро(д) [мд҃]
жє заповѣдаль имь, абы мол'чали. алє они єщє бол'шє крычали рє-
коучи. г҃и з'милоуйсѧ на(д) нами сн҃оу давыдовь. а і҃с станоув'ши при-
з'вавь и(х) к' собѣ и рєкль и(м). ш'то хочєтє оучиню вамь. рєкли ємоу.
г҃и абы сѧ ѿворили оочи наши. оумилосръдовав' жє сѧ на(д) ними і҃с. // 88 зв.
до(т)к'ноул'сѧ оочїи ихь. и опѧ(т) прозрѣли оочи ихь. и за ни(м) пош'ли.
ко(ц), соубо(т).

Повѣсть о ѡслици изь ослѣтємь. и о народѣ крычащємь сп҃сєнїи сн҃оу дв҃довымь. О выгнанїи пѣнѧѕѣ мѣнѧющи(м) з храмꙋ. И о исьсохшои смоковници. Подобєньство о двоу сынѣхь. и о дѣлатєлєхь, винограда. глава, к҃а.

[85] Чє(к), ѳ҃ нє(д), въ (в) ѡ(н), идоучи і҃с.
[86] Соу(б) в҃і, въ ѡ(н) (т) ча(с), исходѧ(щ) і҃сви.

гла(в) кѧ а за(ч) пп[87] [мѣ] Єгда же приближили(с) къ їєр(с)лимоу. и приш'ли до виѳ'сагыи, къ горѣ олив'нои. тогды послаль і҃с двоу зь оучениковь своихь, и рекль имь. идѣте до села. котороє є(ст) передь вами. и найдете ос'лицоу привѧзаноую и ослѧ из' нею. ѿвѧжѣте є, а приведѣте ко мнѣ. а єсли бы ва(м) к'то ш'то рекь. а вы повѣ(ж)те, иже г҃ь требоуєть єго. и опѧ(т) пошле(т) єго. а то все сталосѧ є(ст), абы сѧ выпол'нило ш'то єсть
89 речен'но // черезь пр(о)рка рекоучого. повѣж'те дъщери сионьскои, ото цр҃ь твои иде(т) к тобѣ кротокь сѣдѧ на ж'реб'ци осли, сн҃ѣ ослицѣ роботнои. Пошо(д)ши оученици, оучинили такь яко же росказаль и(м) і҃с. и привели ослицоу и ослѧ. и вложили на не одеж(д)ы свой. а єго навръхоу посадили. и многыи народове постилали одѣнѧ свои по поути. иныи пакь рѣзали вѣт'ви ѿ древь и метали по поути. а народове которыи шли перед ни(м), и которыи за ни(м) крычали мовѧчи. Осан'на сн҃ви дв҃довомоу. бл(с)веньныи которыи то идеть въ имѧ гос-
89 зв. под'не. Осан'на въ // выш'ни(х). а коли онь в'шо(л) до єр(с)лима. потрѧслосѧ все мѣсто. и замоутилисѧ в'си меш'каючїи в немь рекоучи. кто то є(ст). а народове мовили, є(ст) то і҃с пр(о)ркь з назарета галилеискаго. **пре(ст) не(д).**

за(ч) пп[88] Вшоль і҃с до храмоу бж҃їєго. и выгна(л) всѧ продающаа, и коупоующаа в цр҃кви. на(д)то и столы тръгов'цо(м) поперевєрьталь. и стол'цѣ ты(х) которыи прода(в)ли голоубы выметаль. и рекль имь писано є(ст) до(м) мои до(м) мл҃твы боуде възвань. а вы сте оучинили єго
мѕ пещероу раз'бойнико(м). И пристоупили к немоу хромїи и слѣпїи в'
90 цр҃кви, и исцѣлиль и(х). **пре(ст), пѧтокь, чти не(д)лю ц'вѣт'ноую.** // Видѣв'ше же ар'хиєрєє и книж'никы чоудеса иже сътвори. и отроки зовоущаѧ и гл҃щаѧ в цр҃кви. Осан'на сн҃оу дв(д)ь. гнѣваючисѧ рекли ємоу, слышиш' ли ш'то тїи мовѧть. а і҃с рекль и(м). а чи єсте нѣколи не читали. изь оусть младенець и єще соущихь съвръшиль єси хвалоу. **чти пѧ(к).** а опоустив'шї ихь вышоль во(н) из' града до виѳанїи, и ночоваль тамь. **Ко не(д), цвѣ(т)нои.**

за(ч) пп[89] мѕ Рано пакь връноул'сѧ до мѣста, и възал'кавь. и оузрѣ(л) смоков'ницю єдиноу при пѹти, и пришоль к неи. и не нашоль ничого на неи
90 зв. тол'ко листѧ єдино. и рекль єй, николи не боуде(т) ѿ тебе плода // навѣкы. и с'коро оус'хло дерево с'моков'нич'но. а выдѧчи то оученици дивовалисѧ рекоучї. якь бор'зо оус'хла є(ст) с'моков'ница. **Конець,**

[87] Въ ѡ(н) то ча(с), єгда приближи(с).
[88] Пѧ(к) ѿ не(д), въ ѡ(н) то ча(с), вшоль і҃с.
[89] Пне(д) ї не(д),въ (в) ѡ(н), Рано па(к) връноу(л).

пѧ(т)коу. Ѿповидѣль і҃с рекоучи и(м). заправьды повѣдаю вамь. боудете ли мѣти вѣроу и не оусом'нитесѧ, не тол'ко ш'то сѧ стало с' смоков'ницею оучините. але если бысте рекли горѣ тои. д'виг'нисѧ а връз'сѧ до морѧ, станет'сѧ. и в'сѧкаѧ рѣчь которои бысте просили оу молит'вѣ въз'мете. Конець, пне(д).

И пришед'шоу ємоу въ цр҃квь. пристоупили к немоу коли оучиль, ар'хіереє и стар'шіи люде рекоучи. которою то волею чинишь. и кто є(ст) даль тобѣ тоую моць. // Ѿповидѣль і҃с и рек'ль имь, с'пытаю тыжь я ва(с) о єдиноу рѣчь. єс'ли же мнѣ повѣс'те и я ва(м) повѣмь, которою* моцю тоє чиню. кр(с)щніє іѡан'ново ѿколе было, з' неба ли, чили ѿ людій. а они сами в' собѣ мыслили рекоучи. єсли рече(м), с нб҃а. рече(т) на(м). Про ш'то єсте пакь не вѣровали ємоу. а єсли рече(м) ѿ людіи, боймосѧ народа. в'си бо имѣли іѡан'на яко пр(о)рка. и ѿповедаючи і҃сви рек'ли, не вѣдаємо. Рекль имь і҃с, ани я тыжь ва(м) повѣ(м). которою моцю тоє чиню. **Конець, в'то(р).** за(ч) пѣ[90] 91 мѣ

Ш'то сѧ ва(м) види(т). чл҃кь нѣкоторый, ималь два сн҃ы. и пристоупів'ши к' пер'вомоу рекь. сн҃оу, // иди дне(с) роби въ виноградѣ моє(м). а онь ѿповѣдаючи рек'ль, не хочю. а опос'лѣ рос'каяв'сѧ и пошоль. И прис'тоупив'ши ѿц҃ь до дроугого, рек'ль так' же. а онь ѿповидѣв'ши рекль. я гос'поди пойдоу и не пошоль. которыи з' ты(х) двоу волю ѿц҃евꙋ оучиниль. рек'ли ємоу пръшій. Рек'ль и(м) і҃с, заправ'ды повѣдаю ва(м). иже мытареве и любодѣйци оупережаю(т) ва(с), въ цр(с)тво бж҃іє. бо пришоль к' ва(м) іѡань правы(м) поуте(м), и не вѣровалисте ємоу. мытареве (ж) и людѣйца [!] оувѣровали ємоу. вы пакь вѣдаючи то, ани єсте покааніє чинили потомь, абы єсте оувѣрили ємоу. **Конець срѣдѣ, десѧтои.** // за(ч) пѣ[91] 91 зв. мѣ 92

И иноую при(т)чю слыш'те, чл҃кь нѣкоторый быль господар'ны(и). который то оудѣлаль виногра(д). и оплюль єго плотомь. и выкопаль в не(м) погребь. и зьбоудоваль вежоу. и даль єго робот'нико(м), и ѿишиль. а коли сѧ приближиль ча(с) плодѡ(м). послаль слоугы свои к дѣлателемь. абы в'зѧли плоды єго. Робот'ници пакь поймав'ши слоугы єго. иного з'били. а иного забили. а иного камениє(м) побили. Опѧ(т) пакь послаль иныи слоугы, бол'ше пръвы(х). а они так' же и(м) оучинили. на остатокь пакь послаль до ни(х) сн҃а своєго, рекоучи. за(ч) пѣ[92] н

[90] Вто(к) і҃ не(д), въ (в) ѡ(н), прише(д)шоу.
[91] Срѣ(д) і҃ не(д), Рече г҃ъ при(т), чл҃кь нѣ.
[92] Не(д) г҃і, ре(ч) г҃ъ при(т), чл҃кь нѣкото(р).
Се (ж) и пръвом(ч) стефанꙋ.

92 зв. оустыдѧ(т)сѧ сн҃а моєго. дѣлателіє пакь оуз(д)рѣвꙗши // сн҃а єго рєкли мєжи собою. тото є(ст) дѣдичь, по(д)мо забі҃ймо єго. а боудємо мати дѣдицьство. и поймавꙗши єго зꙗвєли вонь изꙗ винограда, и забили. Прото жь коли прі҃йдєть господарь винограда. шꙗто оучі҃ни(т) роботꙗнико(м) тымь. Ѡповидѣли ємоу, зꙗлыи зꙗлє погоуби(т), а виногра(д) свои ины(м) роботꙗнико(м) да(ст). которыи боудоу(т) давати ємꙋ вча(с) пло(д) свои. Рєкль имь і҃с. чи николи єстє нє читали вꙗ писꙗмѣ. камєнь которыи нє в рѧдоу положили боудоующі҃и. сей єстъ въ главоу оуглоу. ѿ г҃а сталꙗсѧ є(ст). съи є(ст) дивєнь прє(д) оочима нашима. **ко(ц) нє(д) и сто҃моу.**

за(ч) гі҃и[93] 93 Длѧ того повѣдаю вамь, иже боудє(т) ѿ ва(с) вꙗзѧто цр(с)тво бж҃іє. // и боудє дано людє(м) которыи боудоу(т) чинити плоды єго. а кто оупадє на тъи камєнь розобьє(т)сѧ. а на кого жь ѡнь оупадє, зотрє(т) єго. оуслышавꙗши (ж) арꙗхиєрєє и фарисєє при(т)чю є(г)[о] порозоумѣли иже о ни(х) мовиль. и хотѣли єго поймати. и боялисѧ людєи. бо є(г)[о] яко пр(о)рка мали. **Конє(ц), чє(к).**

> Єѵ(г)листа выписоує ѡ вєсєлю, которы(м) позваніи погорꙗдѣли. а(ж) и пла(т) має(т) дань быти цесарєви. якь х҃с зь законꙗники и сь садѵкєйми сѧ гадає(т). ты(ж) о двою приказаню в законѣ на(и)болꙗшимь:

гла(в) кѣ а за(ч) гі҃ѳ[94] нѣ 93 зв. Ѡповѣдаючи і҃с за(с) мовилꙗ до ни(х) инꙗшоую притꙗчоу рєкоучи. оуподобисѧ цр(с)тво нб(с)ноє чл҃коу цр҃ю. которыи оучиниль бракь сн҃ви своємоу. и послаль слоугы своѧ призꙗвати званꙗныѧ на бракы. и нє хотѣли прі҃йти. // а ѡнь за(с) послаль инꙗші҃и слоугы свои рєкоучи, повѣжꙗтє зꙗванны(м)* иже є(см) обѣ(д) мои наготоваль. волы мои корꙗмныи побиты и всѣ потрєбы готовы соуть, прі҃йдѣтє жь на бракы. алє они нє дꙗбали и розышꙗлисѧ. єдины(и) на сєла свои. дроугыи на коуплю свою. а инꙗші҃и па(к) поймавꙗши слоугы єго, зꙗлости имь чинили и побили и(х). оуслышавꙗши то цр҃ь и розꙗгнѣвалꙗсѧ. и послаль въйска своѧ. и погоубиль оубі҃йца оны, и мѣсто и(х) запалиль. тогды рєкль слоуга(м) свои(м). бракь заистє готовь є(ст). алє тыи которыи позꙗвани нє были го(д)ни. прото жь идѣтє на исходища поуті҃и. и 94 которыхь, // колꙗвє найдєтє, зовѣтє на браки. И пошо(д)ши слоугы оны на роспоутѧ. събрали всѣхь, которы(х) єдꙗно нашꙗли, добры(и) и зꙗлыи. и наполꙗнилꙗсѧ єстъ бракь сѣдѧщи(х). тогꙗды вꙗшо(л) цр҃ь абы видѣль

[93] Че(к) т҃ нє(д), Рєче г҃ъ кꙗ прише(д). Повѣ(д)ю.

[94] Нє(д) д҃, рє(ч) г҃ъ при(т)чю, оуподобисѧ.

на бракоу сѣдѧщи(х). и оузрѣль та(м) чл҃ка нє оубраного въ одѣянїє брачьноє. и рекль емоу дроуже я(к) єси тоу вшоль нє маючи одѣна брачного. а ѡнь измолчаль. тогды рекль цр҃ь слоуга(м) свѧжѣтє роуки єго и ногы. а оувръзѣтє єго до тє(м)ностїи кромѣшьни(х). та(м) боудє плачь, и скрєгътана зоубовь. много бо є(ст) званьны(х), алє мало избранны(х). **конець, нє(д)ли.**

Тогды пошє(д)шє фарисєє, оу // чинили радоу, якь бы єго оуловили в словѣ. и посълали къ немоу оученикы свои изь слоужєбьникы иродовыми, рєкоучи. оучитєлю вѣмы иже єсь правьдивыи. и доросѣ бж҃ій правьдивє наоучаєшь. а нє дбаєшь ни ѡ кого. и нє гладишь на лица чл҃комь. повѣжь на(м) што сѧ тобѣ види(т). годи(т) ли сѧ дань дати цєсарови, или нѣтъ. а їс҃ позналши лєсть ихь и рєкль. што мѧ искоушаєтє, лицемѣрьници. вкажѣтє ми золотыи чиншовыи. а онї принєсли ємоу пѣнязь. и рєкль имь їс҃. чїй то є(ст) образь и написанїє. рєкли ємоу цєсарєвь. Рєкль имь їс҃. дайтє (ж) тогды што є(ст) цєсарєво цєсарєви. // а бж҃іє бг҃и. то оуслышавши дивовалисѧ. и зоставивши єго, ѿишли ѿ него. **ко(ц) соу(б).**

В той дн҃ь пристоупили к немоу са(д)доукєє, которыи повѣдаю(т) иже нє боудє(т) въстанїа из мрътвы(х). и пытали єго рєкоучи. оучитєлю. моѵси росказаль. єсли бы кто оумєрль нє маючї дѣтїи. нєхаи поймє бра(т) єго жоноу єго. и въскрєси(т) сѣмѧ братоу своємоу. и было оу насъ сє(д)мь братовь. пръвыи появши жоноу, и оумєрль нє маючи дѣтїи, зоставиль жонѫ свою братоу своємоу. такь же вторыи и трєтїи, ажь и до сємого. а найпослѣ же пакь всѣхь оумєрла и жона. во въстанїє пакь изь мр҃твыхь, // которого зь оны(х) сємохь боудєть жона. бо вси єй имѣли. ѿповидѣль їс҃ и рєкль и(м). прелщаєтєсѧ нє знаючи писанїа, ани силы бж҃іа. єгда бо изь мр҃твы(х) вставоу(т). нє женѧ(т)сѧ, ани замоужь выдавани боудоу(т). алє боудоу(т) яко агг҃ли бж҃іи в нєбѣ. о въскр(с)нїи пакь мрътвы(х) чи нє читали єстє што рєчєнно є(ст) ва(м) ѿ ба҃. которыи мови(т), азь єсмь бг҃ъ авраамовь. и бг҃ъ исааковь. и бъ їаковль. нє є(ст) бъ бг҃омь оумр҃лы(х), алє бъ живы(х). а оуслышавши народовє, дивовалисѧ о наоучєню єго. **Конець, пѧ(к).**

ОУслышавши фарисєє, иже замкнѫ(л) оуста са(д)доукєѡ(м). зошлисѧ вк(ѫ)поу. и спыталь єго єдинь ѿ // ни(х) законоу оучитєль. искоушаючи єго рєкль емоу. оучитєлю. котораа є(ст) заповѣ(д) болшаѧ

95 Соу(б) г҃ї, въ (в) ѡ(н), фарисєє на їс҃а оу.

96 Пато(к) т҃ нє(д), въ (в) ѡ(н), пристоупили.

Соу(б) т҃ наза(д) гла(в) зї҃ а за(ч) бг҃. И нє(д) т҃ наза(д) гла(в) зї҃ а за(ч), бв҃.

97 Нє(д) б҃, въ (в) ѡ(н), закончни(к) нѣкоторы(и) пристоупиль къ їс҃оу искоушаю(ч).

в' законѣ. рекль ємоу і҃с, възлюбиши г҃а бг҃а твоєго въсѣ(м) ср(д)цємь твои(м), и в'сєю дш҃єю твоєю. и в'сєю мыслїю твоєю. то є(ст) пръваа и бол'шаа заповѣдь. в'тораа пакь подоб'на є(ст) томоу. въз'любиши б'лиж'нѧ(г)[о] своєго яко са(м) сєбє.

[нѣ] На ты(х) д'во(х) заповѣдє(х) вєсь законь залєжи(т) и пр(о)р(о)ци. а коли сѧ фарисєовє зобрали. пытал' и(х) і҃с рєкоучи. ш'то сѧ ва(м) види(т) о хр(с)тѣ. чїй є(ст) сн҃ь. рєкли ємоу дв(д)ь. Рєкль имь і҃с, якь жє дв҃дь па(к) дх҃омь называє(т) єго господє(м), рєкоучи. рєкль г҃ь гв҃и
96 зв. моємꙋ. сѣди одєсноую мєнє. ажь по // ложоу ворогы твоѧ по(д)нож'ко(м) ногь твои(х). єсли жє дв҃дь господє(м) єго называє(т), якь жє є(ст) сн҃омь єго. и никто ємоу на то нє могль ничого ѿповидѣти. ани єго смѣль кто ѿ оного дн҃ѧ из'вѣдовати. **Конєць нє(д)ли, пѧтоинадєсѧ(т).**

> Єѵ(г)листа повѣдає(т). ижє оучитєлєвє оу добромь оучєнїи алє нє въ зло(м) животѣ мають наслѣдовани быти. тыжь якь примовлѧєть х҃с оучитєлємь закона. А повѣдаєть и(х) быти морьдырє, апостоловь ѿ сєбє послан'ныхь. гла(в) к҃ трєтѧя.

гла(в) к҃г а за(ч) ч҃г[98] Тогды і҃с мовиль к' народо(м) и оучєникомь свои(м) рєкоучи, на моѵсєовѣ стол'ци сѣли оучитєли и фарисєи. в'сє ш'то бы коли повидѣли ва(м) абы єстє стєрєгли. стєрєжѣтє и дѣлайтє. алє по(д)лоугъ и(х) оучин'ковь нє чинѣтє. бо повѣдаю(т), а нє чинѧ(т). навѧзоую(т) бо
97 бєрємєна тѧж'каа, а нє // зноситєл'наа. и в'складоують на плєчи члч(с)кыи. алє и пръстомь свои(м) нє хотѧ(т) д'виг'ноутї и(х). в'сє оучин'ки свои чинѧ(т). абы были видѣни ѿ людїй. и вєлики дѣлаю(т) хранилища своѧ. и роз'ширѧю(т) подол'ки одѣянїа своєго. и поваж'нѣишєє мѣсцє на з'борищахь любѧть. и прє(д)нѧя сѣданїа на вєчєрѧхь. и цѣлованїа на тръжищахь. и званїа ѿ людїй оучитєлю. алє вы нє хотѣтє называни быти оучитєл'ми. єдинь бо є(ст) оучитєль вашь х҃с. а вы в'сѣ братѧ єстє. а и ѿц҃а нє называйтє собѣ на зєм'ли. єдинь бо є(ст) ѿц҃ь вашь которыи єсть на нб҃сєхь. Ани жє называйтєсѧ
97 зв. настав'никы. єдинь // бо є(ст) наставникь вашь х҃с. к'то з ва(с) бол'шїй є(ст), нєхаи боудє слоугою ваши(м). кто пакь въз'носи(т)сѧ смѣри(т)сѧ. а смѣрѧяй сєбє възнєсє(т)сѧ. **Конєць, соу(б).**

за(ч) ч҃д[99] Горє ва(м) к'ниж'ници и фирисєє [!] лицємѣри. которыи из'жираєтє домы в'довин'ныи. долгы(и) мол'бы чинитє. прото жь большєє

[98] Соу(б) д҃ї, въ (в) ѡ(н), мовиль і҃с к' на.
[99] Пнє(д) а҃ї нє(д), Рєкль і҃с к' пришє(д)ши(м).

осоуж'денїє воз'метє. горє ва(м) оучитєли и фарисеє, лицемѣри. которыи затварѧєтє цр(с)тво нб(с)ное прє(д) чл҃кы. сами та(м) нє в'ходитє. а ты(м) которы(и) бы войти хотѣли, нє допощаєтє. горє ва(м) к'ниж'ници и фарисеє лицемѣры. бо ѡб'ходитє землю и морє, абы єстє оучинили єдиного нововѣр'ца. а коли боудє(т) оучинєнь. // оучинитє єго сн҃а погыбєльнаго. два кро(т) бол'шє ниж'ли естє сами. горє ва(м) вожєвє слѣпїи. которыи вы мовитє, кто бы коли к'лял'ся цр҃квїю ничого нє є(ст). алє к'то бы к'лял'ся з'лото(м) цр҃квны(м), винєнь є(ст). г'лоупїи а с'лѣпїи. ш'то є(ст) бол'шє(г)[о], з'лото ли чили цр҃квь посв҃щающаа з'лато. а к'то бы колї к'лял'ся ол'таремь, ничого нє є(ст). алє к'то бы к'лял'ся дарѡ(м) которыи є(ст) на нємь, винєнь є(ст). г'лоупїи и с'лѣпїи. ш'то ж'ь [!] є(ст) бол'шєє, дар' ли чили ол'тарь, которыи посв҃щає(т) дарь. прото жь к'то к'линє(т)ся ол'таремь, к'линє(т)ся и ты(м) ш'то лежи(т) на нє(м). а к'то клинє(т)ся цр҃квїю, клинє(т)ся єю и живоущимь в' ней. // а кто клинє(т)ся нєбомь. к'линє(т) пр(с)толо(м) бж҃їимь. и сѣдящимь на нємь. **конець, пнє(д)л'коу.**

98

98 зв.

Горє вамь к'ниж'ници и фарисеє лицемѣр'ници. иже даєтє десатиноу з' маты, и копроу, и к'миноу. а ш'то бол'шого въ законѣ. то єстє опоустили. соу(д), мл(с)рдїє, и вѣроу. тоє бол'шє мѣли естє чинити. а оно(г)[о] нє ѡпоущати. въжєвє слѣпиѝ. комары процѣжаєтє. а вел'боуда пожираєтє. горє ва(м) к'ниж'ници и фарисеє лицемѣр'ници. ижь очищаєтє зьвер'хоу с'тланицѣ и мисы. алє в'ноутрь естє пол'ни грабеж'ства, и нєправ'ды. законичє слѣпыи. вычисти пръвѣє ш'то в'ноутрь є(ст) с'тланицѣ, а [!] // ал'бо мисы. абы и то ш'то є(ст) з'вер'хоу было чисто. горє ва(м) к'ниж'ници и фарисеє лицемѣры. иже є(ст) єс'тє по(до)бни гробо(м) побѣлєны(м). который то ся вида(т) людємь звер'хоу красны. а в'ноутрь пол'ны соуть костїи мр҃твы(х). и в'сакоа нєчистости. так' же и вы з'вер'ха ся оказоуєтє людє(м) быти справед'ливи. а в'ноутрьноста(х) є(ст) естє пол'ни бєзаконїа и нєправ'ды. **ко(ц) в'то(к).**

за(ч) чс[100]

99

Горє ва(м) к'ниж'ници и фарисеє лицемѣры. иже боудоуєтє гробы пр(о)р(о)чьскыи. и оукрашаєтє памати правед'ны(х). и мовитє, бы(х)мо были за дн҃овь ѡц҃евь нашихь. нє были быхьмо оучастници и(х) въ крови пр(о)р(о)кь. а так' же и сами собѣ // свѣ(д)читє. иже естє сн҃вє тыхь, которыи побили пр(о)р(о)кы. выпо(л)нитє и вы так' же мѣроу

за(ч) чс[101]

99 зв.

[100] Вто(к) а҃ї не(д), Рєкль гъ к' прише(д)ши(м).

[101] Срѣ(д) а҃ї не(д), Рєкль гъ к' прише(д)ши(м).

ѿц҃евь ваши(х). гадове пороженїє ящоричєє. якь оубѣгнєтє прє(д) соудѡ(м) ог'нѧ пєкєл'ного. то(г)[о] длѧ и я тыжь посылаю до вась пр(о)р(о)кы, а моудрыи оучитєли. а вы ис ты(х) нѣкоторыи побиєтє, и роспнєтє. а нѣкоторыи з ни(х) бити боудєтє на з'борищє(х), ваши(х). а боудєтє гонити из' мѣста до мѣста. абы приш'ла на ва(с) в'сѧкаѧ кровь справєд'ливая, котораѧ є(ст) вылита на зєм'ли. ѿ кровє авєлѧ правєд'на(г)[о]. ажь до кровє захарїа сн҃а варахїина. которого жь єстє
100 забили мєжє цр҃квїю и ол'тарѡ(м). заправ'ды повѣдаю ва(м), ижє // прїйдоу(т) тыи то в'сѣ рѣчи на тои то рѡ(д). Єр(с)лимь єр(с)лимь который єсь позабиваль пр(о)р(о)кы. и камєнїємь побиль тыи которыи соу(т) послани до тєбє. коли кро(т) хотѣль єсми събрати сн҃ы твои. яко и кокошь из'бирає(т) коур'чата свои по(д) крилѣ. и нє въсхотѣли єстє. прото ѡставлѧє(т)сѧ до(м) вашь поусть. повѣдаю бо ва(м), ижє южь нѣ маєтє мєнє видѣти, до того ча(с)у. ажь коли рєчєтє. бл(с)вєнь которыи идє(т) въ имѧ гн҃є. ко(ц), срѣ(д).

> Проповѣдає(т) х҃с, збоурєньє цр҃квноє. ты(ж) о знамєни на(и)послѣ(д)нєиши(х) дн҃євь, которыи оукорочєни боудоу(т). о л'живомь христѣ. и о л'живыхь пророкохь. о дн҃и соу(д)но(м), и о слоуѕѣ вѣрно(м).

гла(в) кд а за(ч) чз[102]

И вышє(д)ши і҃с и шєль ѿ цр҃квє, и пристоупили к нємоу оучєници
100 зв. єго. абы ємоу оуказали зида(н)ѧ // цр҃кв'наѧ. і҃с жє рєкль и(м). видитє ли тоє то в'сє. заправ'ды повѣдаю ва(м). нє боудєть ѡставлєнь камєнь на камєни, которыи бы нє быль роз'бить.

за(ч) чи[103] [нз]

И сѣдѧщоу ємоу на горѣ олив'нои. пристоупили к нємоу оучєници на особ'ности рєкоучи. повѣжь на(м) коли то боудє(т) а ш'то соу(т) за з'намєнїа твоєго пришєствїа. и докон'чанїє свѣта. ѿповѣдаючи і҃с рєкль и(м). стєрєжѣтє абы вась ник'то нє пєрєлєстиль. мноѕи бо прийдоу(т) въ имѧ моє рєкоучи, азь єсмь х҃с. и многы(х) прєлєстѧть. на(д)то оуслышитє бит'вы и слышанїа ѡ бит'ва(х). вѣдайтє жь а нє оужасай-
101 тєсѧ, бо моусить тоє // в'сє быти. алє и єщє нє конєць. пов'станє(т) бо языкь на языкь. и цр(с)тво на цр(с)тво. и боудоу(т) моровє. и голодовє. и трясєнїє зємли по мѣста(х). а то в'сє початокь болєз'ни. тог'ды вась выдадоу(т) в' скръби. и оубию(т) ва(с). и боудєтє в' нєнависти всѣмь языкомь д'лѧ имєни моєго. и тогды соблаж'нѧ(т)сѧ мноѕи. и дроугь дроуга боудє зра(д)жоватї, и нєнавидѣти. и мноѕи л'живїи

[102] Соу(б) єї, въ (в)[!] ѡ(н) то ча(с) пристоупили.

[103] Въ ст҃ыи вє(л) пнє(д) на лѵ(т)р', въ (в) ѡ(н), сѣ(д).

пр(о)рци пов'станоу(т). и прєльстѧ(т) многы(х). а за роз'множєнѧ нєправды из'сѧк'нє любы многы(х).

А кто прєтръпи(т) до кон'ца тъ сп҃сєнь боудєть. **ко(ц), соу(б).** за(ч) чѳ[104]
На(д)то боудє(т) проповѣдан'но єѵ(г)лїє цр(с)твїа по в'сєи въсєлєн'нѣи
на свѣдоцьство всѣ(м) народо(м). // тогды прїйдє(т) кон'чина. прото жь 101 зв.
коли оузритє мръзости и запоустєнїа рєчєнаѧ данилѡ(м) пр(о)ркомь. а
она стои(т) на мѣсцю ст҃омь. кто ч'тє нєхаи розоумѣє. тогды которыи
бы в' зєм'ли жидов'скои были. нєха(и) жє оутєкаю(т) на горы. а к'то
бы быль на дахоу нєхаи нє стоупоує доловь, абы ш'то в'зѧль з'домꙋ
своєго. а кто боудєть на поли, нєхай сѧ нє врътає(т) наза(д) брати
одѣянїа своєго. бѣда пакь брємєн'ны(м) и пръсѧми кръмѧщи(м) въ
оныя то дн҃и. просѣтє и молѣтєсѧ, абы оутѣканїє вашє нє было зимѣ
ани въ соуботы. боудоу(т) бо тог'ды бѣды вєликыи. яковыи нє бывали
ѿ почѧ(т)коу свѣта, ажь и досєлѣ. // ани жє имають быти. а єсли бы 102
нє были оукорочєни тыи то дн҃овє. нє был' бы сп(с)нь нї єдин' чл҃кь.
алє длѧ из'бран'ны(х) боудоу(т) оукорочєни тый то дн҃овє. тогды
єсли бы к'то рєкль ва(м), сє з(д)є х҃с или он'дє, нє имѣтє вѣры. пов'ста-
ноу(т) бо л'живыи христи. и л'живыи пр(о)р(о)ки. а чинити боудоу(т)
дивы вєликыи и чоудєса. и жєбы могли прєлєстити из'бран'ны(х). о
тѡ(м) жє и в'пєрє(д) рєкльємь ва(м). к'то бы ва(м) тогды рєкль, на поу-
стыни є(ст) нє исходѣтє. или в' скровищє(х) єсть нє имѣтє вѣ(ри).

Яко жє бо млънїи выходи(т) ѿ въстока, и оуказоує(т)сѧ ажь до за- за(ч)
пада. так' жє боудє(т) и пришєствїє сн҃а чл҃чьскаго. гдє коли бывaє(т) р҃[105]
трꙋпь, тамо злѣтоую(т)сѧ // и ор'ли. **конєць, чєтвє(р)т'коу. И** бор'зо по 102 зв.
с'кръби дн҃и тыхь. сл҃нцє зам'рък'нє(т), и мѣсѧць нє дас'ть с'вѣтлос'ти
своєй. и ѕ'вѣз(д)ы с'падоу(т) с нб҃сє. силы нєбєс'ныи под'виг'ноу(т)сѧ. и
тог(д)ы зьяви(т)сѧ з'намєнїє сн҃а чл҃чьс'каго на нб҃си. и тог'ды жь
боудоу(т), п'лакати в'сѣ поколѣнѧ на зєм'ли. и оуз'рѧ(т) сн҃а чл҃чьс'каго.
а онь идє(т) по ѡб'лако(х) нб҃сны(х). съ силою и с'лавою м'ногою. и
пош'лє(т) агг҃лы своѧ з' троубами голоса вєликого. и из'бєроуть
из'бран'ныи єго ѿ чєтыро(х) вѣтровь. ѿ конєць нб҃сь, ажь до кон'ца
и(х). ѿ с'моков'ницѣ жє наоучѣтєсѧ при(т)чи. єг'да жє лѣторос'ли єй
боудоу(т) молоды(и). и листѧ выпоущаю(т). вѣдайтє, // ижь близь є(ст) 103
лѣто. так' жє и вы, єг'да оувидитє в'сє тоє. вѣдайтє жь ижє б'лизь є(ст)
при д'вєрєхь. **прє(ст), пѧ(к).**

---

[104] Чє(к) а҃ї нє(д), рєкль г҃ь свои(м) оу(ч), прє.
[105] Пѧ(к), а҃ї нє(д), Рєкль г҃ь свои(м), яко (ж).

за(ч) рѣ[106] Заправ'ды повѣдаю ва(м). нє прєминє(т) родь тъ(и). ажь тоє в'сє боудє(т). нбо и зє(м)лѧ пєрєминоу(т), алє слова мои нє прєминоу(т). **конє(ц), пнє(д), вє(л)комꙋ.**

за(ч) рѣ[107] [нн] Ѡ то(м) пакь дн҃и и годинѣ, ник'то нє вѣдає(т). ни агг҃ли нєбєснїи. тол'ко ѿц҃ь мои. и як' жє было въ дн҃и ноєвы. такь боудє(т) и в' пришєс'твїє сн҃а чл҃чьска(г)[о]. и якь жє было въ дн҃и прєж(д)є потопа. и҃ли и пили ожєнѧли(с), и замоужь давали. ажь до то(г)[о] дн҃ѧ которого в'шоль ноє в' ков'чєгь. и нє оувѣдали ижь приш'ла вода, и
103 зв. забрала в'сѣ. та(к) боудє и в' пришєствїє. сн҃а чл҃чко(г)[о]. // тогды боудоу(т) два на поли. єдинь боудє в'зѧ(т), а дроугыи зоставлєнь. двѣ мєлющє въ млынѣ. єдина боудє(т) в'зѧта, а дрꙋгаѧ оставлєн'на. **чти, пѧ(к).**

за(ч) рг҃[108] Чоуйтє жь коли нє вѣдаєтє. которои годины господинь вашь прїйдє(т). тото пакь вѣдаєтє, єс'ли жє бы вѣдаль гос'подарь домовыи в' котороую с'тра(ж) з'лодѣи прїйдє. чюл' бы и нє даль бы по(д)копати домоу своєго. того д'лѧ и вы боу(д)тє готови. в' котороую годиноу сѧ нє надѣваєтє сн҃ь чл҃чьскыи прїйдєть. **Конєць, соу(б).** Которыи є(ст) слоуга вѣр'ныи а моудрыи. которого (ж) пос'тановиль гос'подарь на(д) чєлѧдю своєю. абы и(м) даваль покорь(м) в'ча(с). бл(с)вєныи
104 є(ст) слоуга тои. // которого (ж) коли прїйдє(т) господарь єго. и найдє(т), а онь та(к) чини(т). заправ'ды ва(м) повѣдаю, ижє на(д) в'сѣмь имѣнїє(м) своимь постанови(т) єго. **ко(ц) ст҃мꙋ. А** єсли жє рєчєть злыи слоуга тъ(и) в ср(д)ци своє(м). з'мєш'кає(т) прїйти господарь мои. и поча(л) бы бити товаришѣ свои. а ястї и пити с пїяницами. и прїйдє(т) господарь слоугы того, в' дн҃ь в' которыи сѧ онь нє надѣє. и в' годиноу которои нє вѣдає(т). и роз'дѣли(т) єго, а дѣль єго положи(т) з' нєвѣр'ными. тоу боудє(т) плачь, и скрєгьтанїє зоубовь. **Конєць, пѧ(к) пръвомоунадє(ст).**

Подобєньство о дєсѧтихь дєвицахь. и платѣ пѣнєжно(м). о дн҃и соу(д)номь, И о оучин'кахь, милосръд'ныхь. И о послѣднємь соудѣ, глава, двадєсѧть, пѧтаѧ: //

104 зв.

[106] Сꙋ(б) ѕї, рєкль г҃ь свои(м) заправды повѣ*.
[107] Въ ст҃ыи вє(л) в'то(к) на лѵ(т)р', Рєкль г҃ь свои(м) ѡ дн҃и пакь то(м).
[108] Рєкль г҃ь при(т)чю сїю, д'байтє колї.
Сє(п) л҃, ст҃моу григорїю вє(л) армє(н)ѧ.

Подоб'но боудє цр(с)тво нб(с)ноє дєсатє(м) дєвицамь. которы҃и гла(в) кѣ
в'зали с'вѣтил'никы с'вои҃. и выш'ли нап'ротив'ко женихови. па(т) же за(ч)
было ѳ ни(х) моуд'ры(х). а па(т) г'лоупы(х). г'лоупы҃и же в'зали рд[109]
с'вѣтил'никы своа. и нє в'зали з' собою олѣа. а моудры҃и в'за(ли) нѣ
олѣи в' сосоудѣ(х) съ свѣтил'никы своими. замеш'кав'шоу же женихоу.
з'др'ѣмалиса в'сѣ и зас'ноули. в' плъночи же стал'са въпль. Сє жени(х)
идє(т), выидѣтє на стрѣтєніє ємоу. тог'ды в'став'ши҃ в'сѣ дв҃цѣ тыи҃, и
оукрасили с'вѣтил'никы с'вои҃. г'лоупы҃и пакь моуд'ры(м) рєк'ли. оудѣ-
лѣтє и на(м), ѳ масла вашего. бо с'вѣтил'ники наши з'гасаю(т). ѳпови // 105
дѣли и(м) моуд'ры҃и рєкоучи. а коли пакь и намь и вамь нєдос'танє(т).
але рад'нѣйшє идѣтє к' продающы(м), и коупѣтє сєбѣ. идоущи(м) же
и(м) коупити. пр҃ійдє жени(х). и готовы҃и в'нп҃йдоша с' ни(м) на браки. и
зам'кнены(и) пакь были д'вер҃ѣ. опос'лѣ пакь приш'ли и оны҃и дв҃цѣ.
которы҃и то мовили. г҃и г҃и ѳвори на(м). а онь ѳповѣдаючи рєкль. за-
прав'ды повѣдаю ва(м). нє вѣмь ва(с). а прото жь чоуйтє, коли нє вѣ-
даєтє дн҃є ани годины. в' котороую сн҃ь чл҃чьскыи пр҃ійдє(т). **Конець,**
соуботѣ. за(ч)
Якь же бо и чл҃кь нѣкоторы҃й ѳходача. п'рочь. п'риз'ва(л) с'вои҃ рѣ[110]
слоугы. и роз(д)аль и(м) имѣнп҃є своє. даль єдино(мѵ̀) пать // талан'тъ. а 105 зв.
дроугомоу два. а трєтємоу єдинь. кож'домоу вед'лоугъ мож'нос'ти єго. ѯ
и бор'зо ѳишоль. ѳишоль па(к) тъ(и), которыи в'зальпа(т) тала(н)-
тоувь. и робиль ими, и оудѣлаль дроугы(х) па(т) талан'тоувь. так' же и
тоть которыи то в'за(л) два. зыс'каль и тъ(и) д'роугыи два. то(т) пакь
которыи єдинь в'зальь, ѳишоль и закопаль єго в' зем'лю. и поховальь
с'реб'ро господара с'воєго. по м'ного(м) пакь часоу. п'ришоль госпо-
дарь с'лоугъ ты(х). и оучиниль лич'боу с' ними. п'ристоупиль то(т),
которыи быль в'зальь па(т) талан'тоувь. п'ринєсль и д'роугы(х) па(т)
талан'тъ, и рєкль. г҃и па(т) талан'тъ ми єси быль даль. а // сє д'роугыи 106
па(т) талан'тъ ими зыс'кальє(х). Рєк'ль ємоу гос'подарь єго. доб'рыи
с'лоуго, бл(с)вєн'ныи и вѣр'ныи. в' мало(м) был' ми єси вѣрєнь.
на(д) бол'шїми та пос'танов'лю. в'ниди в' радос'тъ гос'подина т'воєго. а
п'рис'тоупив'ши. и тъ(и). которыи быль два талан'ты в'за(л). и рєкль
господинє. д'ва талан'ты ми єси быль даль. ѳто (ж) єс'ми и д'роугы(х)
два ими зыска(л). И рєкль ємоу господарь єго. дакоую тобѣ с'лоуго
доб'рыи, бл(с)вн'ныи и вѣр'ныи. на(д) малы(м) был' ми єси вѣр'ныи.

[109] Соу(б) ѕ҃ї, Рєкль г҃ъ при(т), по(до)б'но є(ст).
Сє (ж) пръвом(ч) фек'лѣ.
[110] Нє(д) ѕ҃ї. Рєкль г҃ъ при(т)чю, чл҃кь.

на(д) многыми тєбє пос'тав'лю. в'нїйди жь до радости господина
106 зв. твоєго. Потѡ(м) пристоупи(л) и тъ(и) которыи быль єдинь // талан'ть
в'зѧль. рєк'ль гос'подинє. вѣдальє(м) ижє єсь чл҃кь г'нѣв'ливыи.
ж'нєшь г'дє єси нє росѣваль. а з'бираєшь г'дє єси нє росыпаль. оубо-
яв'ши(с) с'крыльє(м) шо(д)ши талан'ть твꙋ(и) в' зєм'лю. а сє жь имаєшь
твоє. а ѿповѣдаючи господарь єго рєкль ємоу. с'лоуго з'лыи а лє-
нивыи. вѣдальєсь ижє ж'ноу, дє ємь нє росѣваль. а з'бираю, г'дє ємь нє
росыпаль. тог'ды ималь єси быль дати с'рєбро моє тръгов'цє(м). а я
пришє(д)ши в'зѧ(л) бы(х) с'воє з' лих'вою. възм'ѣтє (ж) тог'ды ѿ
нєго талан'ть. и дайтє томоу которыи маєть дєсѧ(т) талан'ть. имѧщє-
моу бо в'сѧкомоу вєз(д)є дано боудє(т). и прєиз'боудє(т) ємоу. а ѿ
107 нєимѧ // щаго жє ижє надѣє(т)сѧ мѣтї, в'зѧто боудє(т) ѿ нєго. а слоу-
гоу нєпотрєб'ного оувръз'тє в' тємность кромѣш'нюю. тоу бꙋдє(т)
пла(ч), и скрєг'танїє зоубовь. и сїє голос'но рєчє. к'то имає(т) оуши
с'лышати с'лышь. **Конєць нє(д).**

за(ч) Коли прїйдє сн҃ь чл҃чьс'кыи в' славѣ своєй, и в'си ст҃їи агг҃ловє с'
рѕ[111] нимь. тог'ды сѧдє(т) на пр(с)тлѣ с'лавы с'воєѧ. и боудоу(т) зобрани
ѕа в'сѣ народовє прє(д) нєго. и роз'дѣли(т) и(х) д'роугь ѿ д'роуга. я(к) (ж)
розлоучає(т) пас'тырь ов'цѣ ѿ коз'лищь. и постави(т) ов'цѣ по правоуи
сєбє. а коз'лы по лѣвоуи. тог'ды рєчє цр҃ь ты(м) которыи боудоу(т)
107 зв. по правои роуцѣ єго. прїйдѣтє бл(с)вєнїи ѿц҃а // моєго. наслѣдоуйтє
оуготован'ноє ва(м) цр(с)тво ѿ почат'коу с'вѣта. възал'ка(х) бо сѧ,
и далис'тє ми ясти. жаж'дєнь быльє(х), и напоили єстє мѧ. быльє(м)
гос'тємь, и прїяли єстє мєнє. нагь є(м) быль, и ѡдѣяли єстє мєнє.
нємоцєнь ємь быль, и навѣжали єс'тє мєнє. в' тєм'ници быльє(м), и
п'риш'ли єс'тє ко м'нѣ. тог'ды ѿповидѧ(т) ємоу с'правєд'ливїи рєкоучи.
г҃и ког'да єс'мо тѧ видѣли ал'чоуща и накръмили. или жаж'доуща,
и напоили. коли є(х)мо тѧ видѣли гос'тє(м), и оувєли єх'мо тѧ. или бо
нагого, ѡдѣяли єс'мо тєбє. єг'да єс'мо видѣли тєбє нємоц'ного, и
108 прихожовали є // с'мо к' тобѣ. а ѿповєдаючи цр҃ь рєчє и(м). заправ'ды
ва(м) повѣдаю, ш'то (ж) коли єстє чинили єдиномоу з' братїи ты(х)
то наймєн'шихь. м'нѣ єс'тє оучинили. потѡ(м) и ты(м) рєчє(т), которыи
по лѣвоуи с'торонѣ є(г)[о]. боудоу(т). ѿидѣтє ѿ мєнє п'рок'лѧтїи
въ ог'нь вѣч'ныи, з'готованыи дїаволоу и ан'гєло(м) єго. Възал'каль бо
єх' сѧ, и нє далис'тє ми яс'ти. въжада(х)сѧ, и нє напоили єс'тє мєнє.
гостє(м) быльє(м), и нє оувєли єс'тє мєнє. нагь и нє одѣяли єс'тє
мєнє. нємоцєнь, и в' тєм'ници, и нє навѣжали єс'тє мєнє. Тог'ды

[111] Нє(д) мѧ(с)поу(ст), Рєкль г҃ь свои(м), коли.

ѿповѣдѧ(т) ємоу и они рєкоучи. г҃и коли єсмо тєбє видѣли ал'чного, ал'бо жа // ж'доущого. а любо гостє(м), ал'бо нагого. а любо нємоц'ного, ал'бо в' тєм'ници, и нє послоужили єс'мо тобѣ. тог'ды ѿповѣ(ст) и(м) рєкоучи. заправ'ды повѣдаю ва(м). ш'то єс'тє коли нє чинили єдиномоу з' наймєн'ши(х) ты(х) то. ни м'нѣ єс'тє нє чинили. и пойдоу(т) тыи҃ то на моукоу вѣчноую, а с'правєд'ливїи на живо(т) вѣчныи. **Ко(ц) нє(д) м(ст).** 108 зв.

> Єѵ(г)листа выписоує, Якь жидовє сѧ радѧть абы х҃а инѧли. ты(ж) якь жєна на главоу і҃сви миро выльяла. ты(ж) якь на послѣ(д)нєи вєчєрѣ х҃с своє тѣло и кровь оучєнико(м) даває(т). И июдоу зра(д)цю своєго ознаимоуєть. ты(ж) пєтрови падєнїє єго впєрє(д) повѣдаєть. ты(ж) якь мл҃ит'сѧ въ городѣ. а июда єго зражѹє. ты(ж) якь пєтрь мєчє(м) борони(т). ты(ж) якь сѧ пєтрь і҃са ятого и по лицю бїєного три кро(т) запрѣль, а потомь гор'ко плачє. Глава двадєсѧть шєстаа.

И было єг'да с'кончаль і҃с с'ловєса сїѧ. рєкль оучєнико(м) свои(м). *Вѣдаєтє ли, ижь по д'во(х) дн҃єхь пас'ха боудє(т).* а сн҃ь чл҃чьскыи выданъ* боудє(т) на пропѧтїє. **ко(ц) вто(к) в(ли)** // Тог'ды зобралисѧ ар'хїєрєє и оучитєлїє, и с'тар'шїи людьскїи. въ д'ворь ар'хїєрєовь, рєчєн'наго каияфы. и оучинили радоу, абы і҃са лєс'тивє яли, и оубили. алє мовили нє в' дн҃ь ст҃оч'ныи. абы мол'ва нє была в' людє(х). гла(в) к҃в а за(ч) р҃з[112] 109

Єг'да жє быль і҃с оу виѳанїи҃ в' домоу симона троудоватого. прис'тоупила к' нємоу жєна. котораѧ то мѣла с'клѧницю мира м'ногоцєн'наго. и вылияла и҃ на главоу єго, сѣдѧщомоу ємоу оу стола. Видѣв'ши то оучєници єго роз'гнѣвалисѧ рєкоучи. д'лѧ чого таѧ оутрата. могло бы было сїє миро продано быти за м'ного. и дано бы то оубогы(м). Розоу // мѣв' жє то і҃с рєкль имь. про ш'то троу(д) дѣлаєтє жєнѣ. ис'тє доброє дѣло оучинила на м'нѣ. в'сєг'да бо ѹбогы(х)* имаєтє съ собою, мєнє жє нє в'сєг'да. вылив'шия бо сїє миро на тѣло моє. на пог'рєбєнїє мнѣ оучинила. Заправ'ды повєдаю ва(м), г'дє жь коли п'роповѣдан'но боудє(т) єѵ(г)лїє сє въ всє(м) мирѣ. боудє(т) рєчєн'но, ижє то оучинила на памѧ(т) єй. за(ч) р҃и[113] з҃в 109 зв.

Тог'ды шєль єдинь з'мєжи в҃і-тє(х), рєчєньныи июда с'кариѿс'кыи. ко ар'хїєрєѡ(м) рєк'ль. ш'то ми хочєтє дати, а я ва(м) єго выдамь. А

[112] Рєкль г҃ъ с'вои(м) оу(ч). Вѣдаєтє лї.
В чє(к) вє(л)кї(и) на лѵ(т)р'гї.

[113] Въ ѡн' то ча(с), коли быль і҃с.
В срє(д) вєли(к) на ли(т)рги(и).

ѡни пос'тавили ємоу, тридєсѧ(т) с'реб'рьникь. А ѿтолѣ ис'каль
110 подоб'ного часоу, абы єго п'редаль. **Конє(ц) срє(д), вє(л).** // **В пєр'выи**
ѕ же дн҃ь опрѣсно(ч)ны(и). прис'тоупили оученици ко ис҃оу, и рєк'ли
ємоу. г'дє хочєшь з'готовимо ти яс'ти пас'хоу. а ѡнь рєкль, идѣтє до
мѣста. до нѣкоторого чл҃ка. а рєчєтє ємоу, оучитєль в'сказаль є(ст),
ча(с) мои б'лиз'ко єсть. оу тєбє сътвороу пас'хоу съ ѹчєникы моими.
и оучинили оучєници, якь жє и повєлѣль имь і҃с. и (з)готовили пас'хоу.
Вєчєроу жє бы(в)шоу, сѣль съ дв(х)манадєсѧ(т)ма оучєникома своима.
прєйди чє(к) вє(л) въ і҃ѡа(н), в' гла(в)у г҃і, а в' за(ч), м҃д. вѣда(л) і҃с иже
зд **в'сє. И пакы ч'ти з'дє.** И ядоущи(м) имь рєкль. Зап'рав'ды повѣдаю
110 зв. вамь, ижє мѧ єдинь ѿ ва(с) прєдасть. // И зас'моутилисѧ вєл'ми. и по-
чали каж'дыи з' ни(х) мовити. чи нє я єс'мь г҃и. а ѡнь ѿповѣдаючи
рєк'ль. к'то ѡмочи(т) съ м'ною роукоу в' солило. тъ(и) мѧ прєдасть.
сн҃ь жє чл҃чьс'кыи идє(т) якь жє и писано є(ст) о нє(м). горє чл҃коу то-
моу, през' которого сн҃ь чл҃чьскыи продань боудє(т). лѣп'шє бы было
ємоу, абы сѧ нє народиль чл҃кь тъ(и). ѿповидѣль пакь июда кото-
рыи и продаль єго рєкоучи. чи я єсмь г҃и. Рєкль ємоу і҃с, ты єси рєкль.
ядоущи(м) жє имь, прияль і҃с хлѣбь и бл(с)виль. и прєломивь, и да-
валь оучєнико(м) своимь, и рєкль. прі҃ймѣтє и ядитє сє єсть тѣло
111 моє. и в'зѧ // в'ши чашоу х'валоу даль. и да(л) имь, и рєкль. пі҃йтє ѿ нєѧ
в'си. сє бо є(ст) кровь моѧ новаго завѣта. яжє за м'ногы(и) из'ливаємаѧ
въ ѿпоущєні҃є грєховь. Повѣдаю бо ва(м), ижє ѿ ты(х) мѣсть нє имамь
пити ѿ сєго плода лоз'на(г)[о] до того дн҃ѧ єг'да и҃ пі҃ю з' вами ново
въ цр(с)твіи҃ ѿц҃а моєго. єг'да южь пѣснь х'валы бж҃іеи҃ ѿпѣли. выш'ли
на гороу олив'ноую. тъг'ды имь рєкль і҃с. в'сѣ вы з'блаз'нитєсѧ о м'нѣ в'
нощь сі҃ю. писано бо єсть, поражоу пастырѧ и роз'бѣг'ноу(т)сѧ ов'ца
стада. а по въскр(с)ні҃и моє(м), в'пєрєдь прі҃йдоу ва(с), до галилєи.
111 зв. ѿповѣдаючи пєт'рь // Рєкль ємоу. єс'ли и в'си з'блаж'нѧ(т)сѧ о тєбѣ. я
сѧ николи нє з'блаж'ню. Рєкль ємѹ і҃с, прав'доу гл҃ю тєбѣ*. ижє тои
ночи пръвѣи ниж'ли алєкторь въз'гласи(т). *коурь нє запоє.* три кро(т)
ѿвръжєш'сѧ мєнє. Рєкль ємоу пєтрь. бы(х) пакь мѣль с тобою оумєрє-
ти, нє ѿвръгоусѧ тєбє. так' жє рєк'ли и в'си оучєници. Тогды пришоль
с' ними і҃с до сєла наз'ван'ного гєѳ'симани. и рєк'ль оучєнико(м) с'во-
имь. сѣдѣтє тоу, ажь ѿишє(д)ши та(м) помолюсѧ. И появ'ши з' собою
пєт'ра и оба сн҃ы зєвєдєовы. почаль скръбѣти и тоужити. и тогды
112 рєкль и(м), с'моут'на дш҃а моѧ є(ст) ажь к' смр҃ти. пож'дѣ // тє, а
чоуйтє съ мною. и ѿс'тѹпив'ши мало паль на лици с'воє(м), и молѧ-
чисѧ мовиль. ѿч҃є мои єс'ли мож'но єсть, абы мимо иш'ла ѿ мєнє

чаша сїѧ. а ви(д) же не якь ѧ хочоу нѫ яко же ты. с'тани з'де, пакы че(к) ве(л) пойми в' лоуцѣ в' гла(в) кѳ, а в' за(ч), рѳ. яви же (с) ємоу агг҃ль с нбсе. и опѧ(т) з'де ч(ти).

И пришє(д)ши къ оучн҃ко(м) с'вои(м), и нашоль и(х) с'пѧщи(х). и рек'ль петрови. так' ли єс'те не мог'ли єдинои години съ м'ною б'дѣти, *не спати,* чоуйте а молѣтесѧ абысте не приш'лї в' напасть. дх҃ь бо бод'ръ але пло(т) немощ'на. Опѧть в'дроугоє шо(д)ши молил'сѧ рекоучи, ѿч҃е мои, єс'ли же // не може(т) сїа чѧша мимо ити ѿ мене, 112 зв.
иже бы(х) не пиль єй. боуди волѧ твоѧ. И пришє(д)ши нашоль и(х), а они засѧ спѧ(т), бо были очи и(х) об'тег'чени. зоставив'ши и(х) шоль опѧ(т) молитисѧ в'третеє, тоє жь слово мовѧчи. Потѡ(м) пришоль къ оученико(м) своимь, а рекль имь. спѣте жь южь а опочивайте. ото приб'лижиласѧ година. сн҃ь чл҃чьс'кыи продає(т)сѧ в' роукы грѣш'никомь. в'стан'те (ж) а пойдѣмо. бо южь приб'лижил'сѧ то(т) которыи продає(т) мѧ. Єще ѡнь тоє мовиль. тог'ды июда єдинь з'межи д'вана- ѯ
десѧто(х) пришо(л). и съ ни(м) наро(д) многыи, съ орѹжїємь, и дрекол'ми. *з' мечѣ, и рогатина(ми).* // ѿ ар'хиєреи и старець лю(д)скы(х) а 113
тъ(и) которыи єго продаваль. даль и(м) таковыи з'накь рекѹчи. кото(ро)го ѧ поцелоую, то(т) єсть. и имѣте єго. а бор'зо пристѹпив'ши къ їсв҃и рекль. боуди з(д)оровь оучителю, и поцеловаль єго. Рек'ль ємоу їс҃, д'роуже на ш'то єси п'ришоль, чини. Тог'ды п'рис'тоупив'ши в'ложили роукы на їс҃а, и поймали єго. а и єдинь з'межи ты(х) которыи были съ ис҃омь. прос'тръль роукоу с'вою. и вытѧг'ноуль мечь свои. и оударивь с'лоужеб'ника ар'хиєреова. и ѿтѧль оухо єго. тог'ды рекль ємоу їс҃, об'рати мечь твои в' мѣсто єго. в'си бо которыи прїєм'лють мечь, // мечемь погыноу(т). або надѣєш'сѧ, иже не могоу нн҃ѣ 113 зв.
оупросити ѿц҃а моєго, и дал' бы мї бол'ше нн҃ѣ ниж'ли д'ванадесѧ(т) те(м) агг҃ловь. але як' же пакь наплънѧ(т)сѧ писанїѧ. иже то такь має(т) быти. В то(т) же часъ рекль їс҃ к' народѡ(м). и яко бы на раз'бойника выш'ли єсте съ ороужїємь и дрекол'ми поимати мѧ. на кож'дыи бо дн҃ь сѣдовальємь межи вами въ цр҃кви. и не поймалисте мене. а то в'се сталосѧ єсть. абы сѧ выплънили пис'ма пр(о)рч'скїи. тог'ды оучн҃ци в'си зос'тавивьши єго оутек'ли.

[за(ч)]
Воини (ж) єм'ше їс҃а, и вели єго до каияфы ар'хїєреѧ. г'де ж' то рѳ[114]
оучители и стар'шїи зоб'рали(с) // были. петръ же ишоль за ни(м) 114
из(д)алека ажь до д'вора арьхїєреова. и вшо(д)ши в'ноу(т)рь, сѣдѣль из'

[114] Въ ѡ(н) то ча(с), въини пойма(в)ши їс҃а.
Єѵ(г)лїє г҃ ст҃ы(х) стра(ст).

слоугами ар'хиєреовѣми, абы видѣль кон'чиноу. ар'хиєрєє же и оучитєліє и вєсь з'борь. искали л'жівого с'вѣдоцьс'тва противь їсвѝ, абы оубили єго. и м'ного л'живы(х) свѣ(д)ковь пристоупило, и нє наш'ли. Опос'лѣ пакь приш'ли д'ва л'живыи свѣ(д)ковє, и рєк'ли. тъ(и) то є(ст) рєкль, могоу разорити цр҃квь бж҃ію, и трома дн҃ы з'боудовати ю. А в'став'ши ар'хієрєи рєк'льємоу. ничого ли нє ѡповѣдаєшь, ш'то тыи на
114 зв. тєбє высвѣ(д)чаю(т). їс҃ же млъчаль. ѡповидѣль пакь а // р'хиєрєи рєкоучи ємоу. зак'линаю тєбє бг҃омь живымь. абы єси на(м) повидѣль. єс'ли ты єси хс҃ сн҃ь бж҃ии. Рєк'ль ємоу їс҃, ты єси повидѣль. А вид' же повѣдаю ва(м). ѡсєлѣ оузритє сн҃а чл҃чьс'каго. сѣдѧчого ѡдєс'ноую силы бж҃іа, и идоущаго по ѡб'лацѣхь нєбєс'ны(х). тог'ды ар'хиєрєи рос'тръг'ноуль одѣнѧ с'воѧ рєк'ль, иже хоулоу мови(т). ш'то (ж) єщє пот'рєбоує(м) с'вѣд'ковь. а и нн҃ѣ єс'тє с'лышали роуганіє, ш'то сѧ ва(м) видитъ. А они ѡповидѣв'ши рєк'ли, годєнь є(ст) с'мр҃ти. тог'ды п'лювали на лице єго, и в' шїю троучѧли єго. А инїй пакь по лицю
115 били єго, рєкоучи. // прор'ци намь хс҃ к'то єстъ оударивыи тѧ. Пєтръ
лв же сѣдѣль прєчь на сторонѣ. и прис'тоупила к' нємоу єдина дѣвица, и рєк'ла. и ты є(с) бы(л) съ їс҃омь галилєис'кы(м). тог'ды сѧ онь прє(д) в'сѣми запрѣль, рєкоучи. нє вѣдаю ш'то ты мовишь. и выше(д)ши ємоу южь к' воротo(м), оуз(д)рѣла єго дроугаѧ. и рєк'ла ты(м) которыи та(м) были. и то(т) тоу(т) быль съ їс҃омь назаран'скы(м). онь пакь оуд'роугоє сѧ запрѣ(л) ис' клѧтвою рєкоучи. иже нє з'наю чл҃ка. А по мало(м) часѣ, пристоупив'ши тыи которы(и) та(м) с'тояли. и рєк'ли пєтрови. въистин'ноу и ты ѳ҃ нихь єси. бо и рѣчь твоѧ яв'ного
115 зв. тєбє // чини(т). Тог'ды почаль к'лѧтисѧ и присѧгати. иже нє з'наю чл҃ка. а в' то(т) часъ пѧтєл' въз'гласиль, *коурь запѣль*, и в'спомѧноуль пєтръ слово їс҃во. которое ємоу быль повидѣль. пръвѣи ниж'ли коурь запоє, т'ри кро(т) сѧ мєнє запришь. А выше(д)ши вънь плакал'сѧ гръко. **Ко(ц) єѵ(г)лі҃ю г҃, сты҃хь с'тр(с)тєи.**

> Єѵ(г)листа повєдае(т), якь хс҃ к' пилатови приведюнь. И якь июда сѧ ѡбѣсиль. И якь жидовє выпоустивши варав'воу, хр(с)та на кр(с)тѣ роспѧли. а ш'то ты(ж) при оумоучєню и смр҃ти їс҃вѣ сталосѧ. и якь є(ст) похованъ. а а [!] и якь ѡсажєнь гробь сторожами, и запєчатань.

гла(в) кз҃ а за(ч) рг҃[115] А коли южь быль дн҃ь. ра(д)у оучинили ар'хиєрєє, и с'таршїи люд'скїи, на їс҃а. якь бы оубити єго. и с'вєзав'ши привєли и дали єго

[115] В пѧ(к) вє(л) навє(ч)р, въ ѡ(н) (т) ча(с), ра(д)у оучи.

понˈтїйсˈкомоу пилатови, игємонови. *владарєви*. **Конєць чє(к) вєликомоу, на литръгыи. //** 116

Тогˈды оувидѣль июда которыи и продаль єго, ижє осоудили єго. за(ч)
жаловаль того и връноуль тръдєсѧ(т) сˈрєбрьниковь арˈхиєрєѡ(м) и рāї[116]
сˈтарˈши(м) рєкоучї. зˈгрєшильє(м), ижє є(м) выдаль кровь нєвинˈноую. ѯз
а они ємоу ѿповидѣвˈши рєкˈли. шˈто на(м) до того, ты собѣ зˈнаєшь. А
онь повръгˈши сˈрєбˈрьникї вˈ цр҃кви, и пошоль прочь. и шо(д)ши обѣ-
сильсѧ. арˈхиєрєє жє вˈзѧвˈши сˈрєбˈрьникї рєкˈли. нє годи(т)сѧ и(х) вˈ
скрыню цр҃квˈноую вˈложити. понєжє цѣна кˈръвє єсть. Радоу оучи-
нивˈши, и коупили за нѣ полє сˈкоудєлˈничє, *гончєрєво*. на погˈрєбєнїє
сˈтранˈны(м). прото жь назˈвано є(ст) полє тоє, ахє(л)дама(х), // то єсть 116 зв.
полє кˈръвє, ажь до днєшˈнєго дн҃є. тогˈды изˈбылосѧ шˈто є(ст) рє-
чєнˈно єрємѣє(м) пр(о)ркомь рєкоучи(м). вˈзяли тридєсѧ(т) сˈрєбрьни-
ковь цѣноу цѣнєнаго. которо(г)[о] сˈторˈговали оу сн҃вь їи҃льтєскы(х). и
дали ихь за полє сˈкоудєльничє. якь жє сˈказаль мнѣ г҃ь.

І҃с жє пакˈ сталь прє(д) игємономь *прєдь владарємь*, и пыталь єго
игємонь рєкоучи. ты ли єси цр҃ь иоудєискыи. і҃с жє рєкль ємоу. ты
єси рєкˈль. єгˈда на нєго мовили арˈхиєрєє, и сˈтарˈшїи. ничого нє
ѿповѣдаль. тогˈды рєкль ємоу пила(т). нє сˈлышишˈ ли колико на тѧ
высвѣ(д)чаю(т). А онь нє ѿповидѣль ємоу кˈ жадˈномоу сˈловꙋ. и по-
дивовальсѧ томоу гємонь // вєлˈми. быль обычаи гємонови на вˈсѧкыи 117
празˈникь выпоущати народови єдиного зˈвѧзєнѧ. кото(ро)го бы єдˈно
хотѣли. ималь на то(т) ча(с) вѧзˈнѧ сˈлавˈнаго пˈрозˈвищє(м) варавˈвоу.
зобравˈши(м)сѧ имь, рєкль и(м) пилать. которо(г)[о] хочєтє зˈмєжи
ты(х) дˈво(х) ѿпоущоу ва(м). варавˈвоу ли, или і҃са рєчєнˈнаго х҃а, бо
вѣдаль, и(ж) дˈлѧ зависˈти выдали єго. А коли онь сѣдѣль на мѣсˈци
соудово(м). прислала кˈ нємоу жона єго рєкоучи, ничого нє мѣи
чинити сˈ ты(м) то сˈправєдˈливы(м). много бо єсˈми тръпѣла днє(с) въ
сˈнѣ длѧ нєго. арˈхїєрєє жє и сˈтарˈшїи навєли на то лю(д), абы проси-
ли варавˈвꙋ. // а і҃са абы изˈгоубили. и ѿповидѣль игємонь рєкоучи. ко- 117 зв.
торого хочєтє сˈ ты(х) дˈвоу выпоущоу вамь. а они рєкˈли варавˈвоу.
Рєкˈль имь пилать, шˈто (ж) пакь оучинимо і҃сви рєчєнˈномоу хр(с)тоу.
они пакь вˈси рєкˈли, нєхаи росˈпѧ(т) боудєть. Рєкˈль и(м) игємонь.
а шˈто єсть зˈлого оучиниль. А они то єщє болˈшє крычали рєкоучи.
нєхаи пропѧ(т) боудє(т). Видѣвˈшї то пила(т), ижє ты(м) ничого нє по-
магає. єдˈно сѧ болˈшаѧ мова чинить. вˈзѧвˈши водоу, и оумыль роукы

[116] Въ ѡнˈ то ча(с), видѣль июда ко.
Єѵ(г)лїє пѧ(т) ст҃ы(х) стра(ст).

прє(д) народо(м) рекоучи. невинень є(м) я к'ръви с'правє(д)ливого того, вы тоє вѣдаитє. А ѡповидѣли в'сѣ людіє рекѡчи. кровь єго на насъ,
118 и на // дѣтє(х) наши(х). тог'ды выпоусти(л) имь варав'воу. а иса бив'ши даль и(м), абы рос'пали єго.

зач рві[117] Тог'ды воини гємоновы в'зав'ши іса на соудищи, *на ратуши* зобрали на нєго в'сє множес'тво воиновь. и роз'волок'ши єго одѣли єго х'ламидою черв'лен'ною, *плащємь*. А ис'плє(т)ши вѣнець тръновыи, вложили на главѡ єго. и дали тръсть в' правоую роукоу єго. и оук'лакаючи на колѣна пєрє(д) нимь, пос'мѣвалисаємоу рекоучи. радоу(и)са цр̃оу иоудейскыи. и плювали на нєго, и бєроучи тръсть били по главѣ єго. А коли са ємоу южь насмѣяли. з'волок'ли з' нєго баграницю. и
118 зв. оболок'ли єго въ одѣянїє єго. // И повєли єго на пропатїє. А вышє(д)ши наш'ли чл̃ка с' киринєи, имєнє(м) симона. того примжсѣли, абы понєсль кр(с)тъ єго. **Конець є̃ єѵ(г)лї̃ю сты(х) стр(с)тєи, и пок'лонєнїю.**

зач рґї[118] И пришє(д)ши на мєсто наз'ваноє глъгоѡа. єжє є(ст) рєчєно кранїєво мєсто. и дали ємоу ѡцє(т) из' жлъчїю з'мѣшены(и), и покоушав'ши нє хотєль пити. А коли роспали єго. Роз(д)ѣлили одѣна єго. и мєтали ѡ нѣ ж'ребїа. абы са наплънило, ш'то є(ст) рєчєно пр(о)ркѡ(м) мовачимь. Роз(д)ѣлили одѣянїа моа сєбѣ. и о матиз'мѣ моєй мєтали ж'ребїа. и сѣдачи с'тєрєг'ли єго тоу. и в'ложили на(д) главоу єго виноу єго написан'ноую. то є(ст) їс̃ь цр̃ь їоудєискыи. тогды
119 рос'пали // с ни(м) два раз'бойника єдиного поправоую, а дроугого олѣвоую. **прєйди па(к) вє(л) в' лоу(к) в' гла(в) кг̃, а вь за(ч) ра̃ї. єдин' же ѡ обѣ, и пакы ч'ти здє.**

Мимоходащїи (ж) роугалисаємоу покивоуючи головами своими, и мовачи, ѳа. разарая цр̃квь. и трома дн̃ы зидая и̂. спсиса самь. єс'ли жє сн̃ь єси бж̃ї̃и с'нїйди с кр(с)та. так' жє и ар'хиєрєє и к'ниж'ники и стар'шїи и фарисєє мовили. ины(и) сп̃сє, сєбє ли нє можє сп(с)ти. єсли жє єстъ цр̃ь їйльтескыи. нєхаи снїйдє(т) нїт̃ь с кр(с)та, и оувѣримо ємоу. Надєял'са на бг̃а. нєхай жє єго тєпєрь из'бави(т) єсли хочє(т) єго. бо са повєдаль. рєкоу(чи)* иже єсмь сн̃ь бж̃ї̃й. ты(м) жє и раз'бой-
119 зв. никовє // распатыи с ни(м) пороугали єго. ѡ шєстоі̂ пакь годины т'ма была по всєи зем'ли ажь до девятои. А в' годиноу девятоую закликаль їс̃ гласѡ(м) вєликы(м) рєкоучи. гєли, гєли лима сава(х)ѳани.

---

[117] Въ ѡ(н) то ча(с), воини поав'ши іса.
Іюла на поклонєнїє ч(с)тно(м) древѳ.

[118] Воини пришє(д)ши на мѣс'цє на.
Єѵ(г)лїє з̃ сты(х) стра(ст).

то єсть, бж҃е мои бж҃е мои, чемоу мѧ єси ѡпоустиль. нѣкоторыи ѿ ты(х) которыи та(м) стояли. повидели, и(ж) илїю зове(т) сей. тогды бор'зо бѣг'ши єдинь з'межи ни(х). и в'зѧвьши гоубоу и наплъниль єй ѡц'то(м). и вложиль на трость. и напаваль єго. А дроугыи мовили, с'тоуи нехаи оувидимо єсли прїйдеть илїа высвободити єго. і҃с же опѧ(т) зак'ликав'ши великымь гласѡ(м), испоустиль дх҃а. а и завѣса цр҃кв'наѧ розодраласѧ надвоє. з' выш'него краю, ажь до // ниж'нѧго. и 120
зем'лѧ сѧ пот'рѧс'ла. и каменїє сѧ распадовало. и гробове сѧ ѿворили. и м'ногы(и) телеса оусоп'ши(х) ст҃ы(х) в'стали. и выше(д)ши из' гробовь, по въскр(с)нїи єго п'риш'ли до ст҃го мѣста, и оуказалисѧ м'ногы(м). сът'ник' пакь и тїи которыи с ни(м) стерег'ли і҃са. видев'ши трѧснѧ* землѣ, и тоє ш'то было. оустрашилисѧ вел'ми рекоучи. въистин'ноу правдив'ыи [!] то сн҃ь бж҃їи быль. **ко(н), з҃ єѵ(г)лїю ст҃ы(х) стр(с)теи. прейди пѧ(к) вели(к) въ їѡ(н), в' гла(в) ѳ҃і, а в' за(ч) ѯ҃а. їоудеє (ж) поне(ж) пѧ(к), и пакы чти з'де.**

Были пакь та(м) и жены м'ногы(и). з'далека** с'мотрѧчи. которы(и) были п'риш'ли з' галилеи за і҃сѡ(м) послоугоуючи ємоу. межи ними (ж) была мр҃їа маг'далынѧ. // и мр҃їа ияковова. и иосифова мт҃и. и 120 зв.
мт҃и сн҃овь зеведеѡвѣ(х). **конець, а҃ ча(с)у.** А коли быль ю(ж) вечерь. ѯи
п'ришоль єдинь чл҃кь богатыи. ѿ аримаѳеи. именемь иѡсифь. которыи тыжь быль оученико(м) і҃совы(м). тъ(и) пристоупив'ши к' пилатоу. просиль тѣла і҃сва. тогды пилать повелѣль ѿдати ємоу тѣло. А иѡсифь в'зѧв'ши тѣло об'вивь є плащеницеѫ чистоѫ. *простираломь* и положиль єго в' новѣмь своє(м) гробѣ. которыи быль вытесань в' камени. а привалиль каме(н) великыи къ дверѡ(м) гробовы(м), и ѿишоль прочь. и была тоу мр҃їа магдалынѧ. а дрѹгаѧ мр҃їа сѣдѣла тамь напроти(в) гробоу. **конець пѧ(к) ве(л) вечерь.** за(ч)

В зав'треш'нїи пакь дн҃ь, которы(и) // которыи [!] є(ст) по пѧ(т)коу. рд҃і[119]
зобрали(с) ар'хїєреє и фарисеє до пилата рекоучи. господароу, с'помѧнѹлис'мо, иже лестець ѡнь єще живь бѫдѫчи рекль. по трехь дн҃е(х) з мр҃твы(х) в'станоу. а длѧ то(г)[о] кажи пил'но с'теречи гробоу ажь до третего дн҃е. Абы прише(д)ши оученици єго не оукрали єго. и боудоу(т) повѣдати людемь иже в'сталь є(ст) з' мр҃твы(х). и бѫде(т) послѣд'нѧѧ лесть гор'ше пръвои. и рекль и(м) пила(т), имаєте кѹстодїю, *сторожоу* идѣте и оумоцоуите якь вы вѣдаєте. А они пошо(д)ши 121

[119] Єѵ(г)є в҃і ст҃ы(х) стр(с)теи. В' зав'тре.
Се (ж) ве(л) соу(б) на у(т)рни.

оумоцовали гробь. запечатав'ши камень ис коусто(ди)єю. **Конець в҃і єѵ(г)лїю ст҃ы(х) стр(с)теи.**

> Єѵ(г)листа выписоує ѡ въскр҃сенїи г҃а і҃ѵ х҃а. И якь сѧ потомь оуказаль. И якь сторожомь даны сребрьникы. ты(ж) якь оучить х҃с оученикы. тыжь якоую маєть моць поведати имь. И якь розсылаєть ихь, межи народы, абы
> 121 зв. крестили. И оучили. глава, двадесѧ(т) ѡсмаѧ. //

гла(в) к҃и а за(ч) р҃єі[120] Въ вечерь же сѫботны(и). с'витающи въ єдиноу ѿ сѫбо(т). приш'ла мр҃іа маг'далынѧ. и дроугаѧ мр҃іа, абы видели гробь. и трѧсенѧ землѣ с'талосѧ є(ст) великоє. бо агг҃ль гн҃ь изышє(д)ши с нб҃сє. пристоупив'ши ѿвалиль камень ѿ д'вери гроба. и сѣль на немь. был' же зракь єго яко млънїи. а ѡдѣянїє єго бѣло яко бы снѣгь. а ѿ страха є(г)[о] стрѧслисѧ сторожевє. и были яко мр҃тви. ѿповидѣль пакь женамь агг҃ль рекоучи. не бойте(с) вы. вѣм' бо иже і҃са распѧтаго ищете не є(ст) єго тоу. в'стал' бо єсть якь же и напере(д) повидѣль ва(м). придѣте а вид'те мѣсце где лежа(л) г҃ь. а бор'зо шо(д)ши, повѣ-
122 ж'те оученико(м) єго. иже в'ста(л) // из' мр҃твы(х). и в'передь ва(с) прїиде(т) до галилеи. та(м) єго оузрите. ѡ то(м) єсми ва(м) повидѣль.

А они вышє(д)ши бор'зо из' гроба съ страхѡ(м) и радостїю великою. бѣг'ли поведати оученикѡ(м) єго. А коли иш'ли поведати оученико(м) єго. то і҃с стрѣтиль и(х) и рекль имь, ра(д)оуитесѧ. А они прис'тѹпив'ши, хопилисѧ ногь єго, и пок'лонилися ємоу. тог(д)ы рекль имь і҃с, не бойтесѧ. идѣте повѣж'те братїи моєй. абы иш'ли до галилеи҃. и та(м) мѧ ѹвидѧ(т). идѫщи(м) же имь, тогды нѣкоторыи с' сторожовь, шо(д)ши до мѣста. повидѣли ар'хиєреѡ(м) в'се ш'то сѧ стало. А зышо(д)шисѧ с' стар'ши(ми) радѹ оучинили. и дали доволѣ
122 зв. с'тра // же(м) сребрьниковь мовѧчи. поведайте, иже оученици єго в'ночи пришо(д)ши украли єго на(м) с'пѧчи(м). А єсли то оус'лышить игемонь, мы єго оутолимо. а ва(с) безьпечал'ныхь оучинимо. А они в'зѧв'ши с'реб'ники оучинили такь, якь же были наоучени. и розьславиласѧ таѧ повѣсть оу жидовь. ажь и до сего дн҃ѧ.

за(ч) р҃ѕі[121] Єдини (ж) на десѧ(т) оученици пош'ли до галилеи на гороу. где жь и(м) повелѣль і҃с. и оувидѣв'ши єго поклонилисѧ ємоу. а нѣкоторыи зоумѣлисѧ. и пристоупив'ши і҃с мовиль имь рекоучи. дана ми є(ст)

---

[120] В сѫ ве(л) на ли(т)р'. Въ вечер' же сѫбо.

[121] Є(г)лїє въскр(с)но а҃, въ ѡ(н) то ча(с), єде(н).

в'сѧ в'ла(с)ть на нєбєси и на зєм'ли. п'рото (ж) шо(д)ши наоучитє в'сѧ языки. кр(с)тѧщє и(х) въ имѧ ѿ(ц) и сн҃а и ст҃го дх҃а*. и наоучайтє и(х) абы с'тєрєг'ли, // в'сєго. єлико є(м) заповєдаль ва(м). А я єсмь 123
с' вами въ в'сѧ дн҃и до скон'чанїа вѣка. Аминь. **Конєць сж(б) вєликои, и а҃ въскр(с)но(мꙋ).**

С помощїю бж҃їю и прч(с)тыѧ єго бг҃омт҃рє дописана єсть пръшаа часть наоуки, книгы єѵ(г)лїи ст҃ои. з дх҃а ст҃го выложонои бг҃огласнымь ма(т)ѳєѡ(м). Которого вє(д)лє писанѧ єго называємо ст҃ымь єѵ(г)листомь. Роукою многогрєш'наго раба вл(д)цє хр(с)тоу имєнємь михайла василиєвича, Протопопы саноцко(г)[о]. Бг҃оу в' троици славимомоу к оуч'ти. И людоу посполитомоу К доброи наоуцє. В которои к'низє замыкає(т)сѧ главь к҃и. а зачаль рѕ҃і. а стиховь ҂в҃ и х҃*. 123 зв.

Євангеліє від Марка

Сїа ѹказанїа противь чєр'нопишємои лич'бє, котора є(ст) написана въ єѵ(г)лїи ст҃го мар'ка. число а҃.

О бѣсноужщи(м)сѧ	а҃	
О тєщи пєтровѣ. в' ма(ѳ) и҃, а в лу(ц), ѳ҃.	в҃	
О исцєлѣв'шихь ѿ раз'лич'ны(х) нєдоугь. в' ма(ѳ), ѳ҃, а в' лоуцѣ, і҃.	г҃	
О прокажєн'нѣмь, в' ма(ѳ) ѕ҃, в лу(ц) в҃і.	д҃	
О раслаблєн'нѣ(м), м(ѳ) г҃і, в лу(ц) г҃і, іѡ(н) з҃.	є҃	
О лєв'вїи мытары, в' ма(ѳ) д҃, а в лу(ц) д҃і.	ѕ҃ //	123 зв.
О имѧщомь соухоу роукоу, в' ма(ѳ) к҃а. а в' лоуцѣ, є҃і.	з҃	
О из'бранїи в҃і ап(ст)ль. в' ма(ѳ), ѳ҃і. а в' лоуцѣ, ѕ҃і.	и҃	
О сѣмєнї при(т)ча, в' ма(т), к҃д, а в' лоуцѣ, к҃в.	ѳ҃	
О запрєщєнїи водамь, в' ма(ѳ), а҃і. а в' лоуцѣ, к҃г.	і҃	
О лєгєонѣ. в' ма(ѳ), в҃і. а в' лоуцѣ к҃д.	а҃і	
О дъщєри ар'хисинагоговѣ, в' ма(ѳ), є҃і, а в' лоу(ц), к҃є.	в҃і	
О кровоточивѣи. в' ма(ѳ) ѕ҃і. в лу(ц) к҃ѕ.	г҃і	
О повєлєнїи ап(ст)ломь. в' ма(т), ѳ҃і. а в' лоуцѣ к҃з.	д҃і	
О їоан'нѣ* и иродѣ. в' ма(ѳ) к҃є. а в лоуцѣ к҃з ѿ полови.	є҃і	
О пѧти(х) х'лѣбѣ(х) и двою рыбоу. в' ма(ѳ) к҃ѕ. в' лоуцѣ к҃и, въ їѡ(н)нѣ, и҃.	ѕ҃і	
О мор'стѣ(м) хождєнїи, в' ма(т) к҃з. въ їѡа(н) ѳ҃.	з҃і	
О прєстоуплєнїи заповєди бж҃їа. в' ма(ѳ), к҃и.	и҃і	
О финикисаныни, в' ма(ѳ), к҃ѳ.	ѳ҃і	
О гоуг'нивѣмь и глоусѣмь.	к҃	
О сє(д)ми(х) хлѣбѣхь. в' ма(ѳ), л҃а.	к҃а	
О к'васѣ фари // сєистѣ. в' ма(ѳ) л҃в. а в' лоуцѣ, м҃д.	к҃в	124
О с'лѣпци.	к҃г	
О въпрошєнїи кєсарїйс'тѣмь. в' ма(ѳ), л҃г. в' лоуцѣ к҃ѳ.	к҃д	
О прєображєнїи і҃совѣ. в' ма(ѳ), л҃д, а в лоу(ц) л҃.	к҃є	

О з'лодѣѫщи(м)сѧ на м(с)цѣ, в' ма(ѳ) л҃є. а в' лоуцѣ, л҃а. к҃ѕ
О помышлѧѫщи(х) кто є(ст) болїи. в' ма(ѳ) л҃з.
а в лу(ц) л҃в, к҃з
О въпрош'ши(х) фарисєѡхь о поущєнїи жєнь,
в' маѳєи, м҃. к҃и
О въпрош'ши(м) богатѣмь і҃са, в' ма(ѳ) м҃а, в' лоу(ц)*. к҃ѳ
О сн҃оу зєвєдєовоу. в' ма(ѳ) м҃д. л҃
О вар'тимєи с'лѣп'ци. в' ма(ѳ) м҃д. а в' лоу(ц) ѯ҃д. л҃а
О жрєбѧти. в' ма(ѳ) м҃є. а в' лоуцѣ ѯ҃и, въ їѡа(н) д҃і. л҃в
О съх'шїи с'моков'ници, в' ма(ѳ) м҃з. л҃г
О нєпомнєнїи з'ла. л҃д
О въпрош'ши(х) г҃а ар'хїєрєєхь и к'ниж'ницѣ(х).
в' ма(ѳ), м҃и. а в' лоуцѣ ѯ҃ѳ. л҃є
124 зв. О виноградѣ при(т)ча. в' ма(ѳ) н҃ лу(к) о҃. л҃ѕ //
О въпрош'ши(х) льстив'нѣ о кин'сонѣ. в' ма(ѳ) н҃в.
а в' лоуцѣ, о҃а. л҃з
О са(д)доукєи(х), в' ма(ѳ) н҃г, а в' лоуцѣ о҃в. л҃и
О к'ниж'ницѣ, в' ма(ѳ) н҃д, в' лоуцѣ л҃є. л҃ѳ
О въпрошєнїи гн҃и, в' ма(ѳ) н҃є, в лу(ц) о҃г. м҃
О жєнѣ котораѧ двѣ цѧтѣ оувръг'ла, в' лоуцѣ о҃д. м҃а
О кон'чинѣ, в' ма(ѳ) н҃з. а в' лоуцѣ о҃є. м҃в
О дн҃и и часѣ. в' ма(ѳ), н҃и. м҃г
О помазав'шои г҃а миромь. в' ма(ѳ) ѯ҃в.
в' лоу(ц), к҃а їѡ(н) в҃і. м҃д
О пас'цѣ, в' ма(ѳ) ѯ҃г, а в' лоуцѣ, о҃ѕ. м҃є
О прєданїи гн҃и, в' ма(ѳ), ѯ҃д. м҃ѕ
О ѿвръжєнїи пєтровѣ, в' ма(ѳ) ѯ҃ѕ. а в' лоуцѣ, о҃и. м҃з
О ис'прошєнїи тєлєсє гн҃ѧ в' м(ѳ) ѯ҃и
в' лу(ц), п҃в. въ їѡ(н), и҃і. м҃и

Прє(д)мол'ва єѵ(г)лїи ст҃го ма(р)ка где и в' коє го(ди)щє по възнє(с)нїи гн҃є(м) исписано бы(ст) // 125

Єжє ѿ мар'ка ст҃оє єѵ(г)лїє. по дєсѧти(х) лѣтѣ(х) хв҃а въз'нєсєнїа. написано в римѣ. был' бо тъ(и) мар'ко пєтровь оучєни(к), и послѣ(до)-ватєль. Которого то и сн҃омь свои(м) имєноваль пєтрь по дх҃оу. явѣ якь называль єго иѡан'нь. сєс'трєнєць вар'навѣ. но ис пав'лѡ(м) хожоваль. Єдно жє бол'шє с' пєтромь прєбываль. и в' римѣ быль с нимь. и просили єго тыи которыи были в римѣ вѣр'нїи. нє тол'ко жєбы бєз' пис'ма проповєдати с'лово бж҃їє. нж и написанїємь из'ложити тѣ(м) яжє о х҃ѣ коуп'лѧ. єд'ва повиноув'сѧ и написаль. ст҃омоу жє пєтроу ѿкрыто было ѿ б҃а, якь и мар'ко написаль є(ст) бл҃говѣстїє. оувѣдал' бо, и и // з'вѣствоваль ижє истин'но єсть. Пото(м) пакь пришоль до 125 зв.*
алєѯаньдрыи и до єгѵп'тоу. и многыхь в' хр(с)та вѣровати наоучиль. и цр҃квы оукрасиль. и поставиль єп(с)пы. попы и дїаконы и ины(и) причєт'никы. и которыи соуть к' полодєн'нѣи с'транѣ ты(х) всѣ(х) просвєтиль ст҃ымь кр(с)щєнїємь. єсть жє и написанїє єѵ(г)лїа єго явлєн'но нє маючи ничого покровєн'но. приб'лиз'ко по в'сєм(ȣ) ма(т)ѳєови. и мало ш'то бы роз'ниль свои(м) єѵ(г)лїємь. єд'но и(ж) ма(т)ѳєи ширєи выписоє. ма(т)ѳє(и) бо єжє о плоти род'жєнїє гн҃є, на поча(т)коу к'нигы своєи с'поминає(т). А мар'ко починаєть ѿ пр(о)рка їѡан'на. про-то жь нѣкоторыи достаточнѣи надєваю(т)сѧ // быти. сєє бо нѣкото- 126*
рыи мыслїю рєк'ли о єѵ(г)листє(х). А ижє на хєровимѣ(х) сѣдѧи б҃ъ. то и(х) чєт'вєролич'но писанїє гл҃єть. и п'ридано на(м) чєтворообы(ч)но *д҃-образ'но* єѵ(г)лїє. єдинѣмь дх҃омь дръжимо. яко жє оубо хєровимо(м) кождомоу єдино лицє, рєкоша подоб'но л'воу. а дроугоє чл҃коу. а трєтєє ѡр'лоу. а чєт'вєртоє, тєл'цоу. то є(ст) єѵ(г)льскои проповєди коуп'лѧ. єжє бо ѿ їѡан'на єѵ(г)лїє, имає(т) лицє л'вово. цр(с)ко бо лєвь и вл(д)чьстъв'но. так' жє бо иѡан'нь ѿ цр(с)каго и вл҃чьскаго саноу, ѡ бж(с)твѣ слово писати зачаль и рєкль. въначалѣ было

слово. и слово было ѿ бг̃а. и бъ є(ст) слово. А єже ѿ ма(т)ѳєѧ
126 зв. чл̃количⷭно. // єже бо по плоти рожденїє. и въчл̃ченїа словоу нача(т). кⷭнигы ро(д)ства їѵ хв̃а сн̃а дв(до)ва, сн̃а авⷭраамⷭлѧ. А ѿ марⷭка ѡрлови є(ст) приложєно. ѿ пр(о)р(о)чьсⷭтва бо началь їѡанⷭнова. пр(о)р(о)чьскаѧ бо бл̃годать провидителⷭна сѫщи. остродалєкаа бо види(т), орєль єсть. Поведаю(т) бо ѡрⷭла острозрителⷭна быти. бо едⷭно иже тъ(и) єдинь ѡрєль зⷭмєжи иныхь животⷭны(х) може(т) сⷭмотрыти противⷭко сл̃нцю нє помизаа око(м). А єже ѿ лоукы подобⷭно єстъ телⷭщо. ты(м) иже ѿ сщ̃енⷭства захарїина почаль писати. тогды бо приношовали телⷭца на жрътвоу за грєхы. Начинає(т) бо
127 марⷭко єѵ(г)лїє, ѿ прє(ди) // тєчєва прєбыванїа и показанїа. сⷭлыши
127 зв. оубо шⷭто рекⷭль є(ст). Зачало єѵ(г)лїа їѵ хв̃а. //
128*

Марко єѵ(г)листь
ї ап(ст)лъ гн҃ь
оученикь ст҃го ап(ст)ла пєтра.
Испїсаль в римѣ.второє єѵ(г)лїє.
По дєсѧти(х) лѣтѣ(х)
хв҃а възнєсєнїа.
Котороє замыкає(т) в собѣ
главь ѕї.а зачаль о҃а.
а стиховь ҂а҃х҃*. // 128 зв.

Ѿ мар'ка ст҃оє бл҃говѣстїє
нє(д)лѧ прє(д) просвѣщєнїємь

гла(в) а҃. Зачѧло єѵ(г)лїа їѵ хв҃а сн҃а бж҃їа. яко жє є(ст) писано въ пр(о)рцѣ(х)
за(ч) а҃. сє азь посылаѫ агг҃ла моєго прє(д) лицє(м) твоимь. ижє оуготовить
129 поу(т) твои, // прє(д) тобою. гласа гласающа(г)[о] въ поустыни. оуго-
товаитє поу(т) гн҃ь. и правы дѣлайтє с'тєж'кы єго. Быль їѡан'нь на
поустыни, кр(с)тиль и проповєдаль кр(с)щєнїє покаанїа. на ѿпоущєнїє
грєховь. И прихожєвали к' нємоу зо всєи оукраины їоудєйскои. и
иєр(с)лимьлѧнє. И кр(с)тилисѧ ѿ нєго въ їѡр'дани рѣцѣ. исповєдаючи
грєхы с'воѧ. И быль їѡан'нь одѣань вълосами. вєл'боудовыми. а поясь
кожаныи по бєд'рѡ(х) єго. А ядаль акрыды <u>саран'чю</u> и мє(д) дикыи. а
проповєда(л) рєкоучи. идє(т) за мною сил'нѣйшїи ни(ж)лї а. Кото-
129 зв. ромоу жь то ѧ нє годє(н) прихилив'шисѧ роз'вѧзати // рємєнь ботоувь
єго. я єсмь ва(с) кр(с)тиль водою. алє онь ва(с) кр(с)тить дх҃омь ст҃ымь.
Ко(н), нє(д) прє(д) просвѣщєнїємь.

за(ч) в҃[1] Въ оныѧ то дн҃и, пришєль і҃с з' назарєта галилєискаго. и кр(с)тил'сѧ
ѿ їѡан'на въ їѡр'дани. и бор'зо якь выс'тоупиль з' воды. и оувидѣль
нб҃са, а они сѧ ѿворили. и дх҃а яко голоуба ис'ходѧщого на нь. и го-
лось с'тал'сѧ с нб҃сє. ты єси сн҃ь мои въз'люб'лєн'ныи, о нєм' жє
бл҃говъли(х). **Ко(ц), бг҃о. И** опѧ(т) дх҃ь из'вєль єго на поустыни и быль
та(м) на поустыни дн҃їи чотырьдєсѧ(т). и искѹшовань ѿ дїавола. и
130 быль из'вѣрѧты [!]*. а агг҃ловє с'лоужили ємоу. А коли їѡан'нь, //
поймань є(ст). Пришоль і҃с до галилєи. и проповєдаль єѵ(г)лїє цр(с)твїа
бж҃їа. и рєкль, выплънил'сѧ єсть ча(с). и приближилосѧ цр(с)тво
бж҃їє. покайтє(с) а вѣроуитє въ єѵ(г)лїє. **Ко(ц) пнє(д).**

---

[1] Пнє(д) в҃і нє(д), въ ѡ(н) (т) дн҃и, пришоль.
Сє (ж) и на бг҃о на ли(т)р'гїи.

[2] Вто(к) в҃і нє(д), въ ѡ(н (т) ча(с), ходиль і҃с.

Ходѧчи при березѣ морѧ галилейского. и оуз(д)рѣль симона, и за(ч) г҃[2]
ан'дреа брата его. а они мечоу(т) сѣть оу море. бо были рыби(т)ви.
И рекль и(м) і҃с поидѣте за мною. а я ва(с) оучиню лов'цами чл҃комь. А
они гне(т) ѡставив'ши сѣти свои и за ни(м) пош'ли. а ѿишо(д)ши мало
ѿтолѣ. оуз(д)рѣль їакова зеведеова, їѡан'на брата его. а они на лодѣ
в'складаю(т) сѣти свои. и поз'валь и(х) і҃с, а они тог'ды жь // зоставив'- 130 зв.
ши ѿц҃а своего в' лодѣ съ нае(м)никы, и пош'ли за нимь. И вшо(д)ши в'
капрънаоумь. и бор'зо в' дн҃ь соуботныи в'шоль і҃с в' соборыще и наоу-
чаль и(х). и дивовалисѧ о оученїи его. бо и(х) оучиль яко вол'ность
имыи. а не яко оучителїе и(х). **конець, вто(к).**

И быль в' соборѣ и(х) чл҃кь которы(и) то маль доуха нечистого за(ч) д҃[3]
И закрычаль рекоучи. ѡ(х) ш'то на(м) с тобою і҃се назарен'скыи. а҃
Пришель еси погоубити на(с). Вѣм' тѧ кто еси, ононь, ст҃ыи бж҃їи.
И пог'розиль емоу і҃с рекоучи, оумлък'ни, а вы(и)ди из него. И затрѧсь
его доухь нечистыи. и закрычаль великы(м) гласомь и вышел' // из' 131
него. и оустрашили(с) в'си, и пытали(с) межи собож рекоучи. ш'то
е(ст) тото. и ш'то то за наоука новаа. иже с'мѣле и доухомь нечистым*
рос'казоуе(т), и слоухають его. И роз'несласѧ повѣсть его гне(т) по
в'сеи оукраинѣ галилейскои. **Ко(ц), срѣ(д).**

А бор'зо выше(д)ши из соборища. приш'ли в' до(м) симоновь и за(ч) е҃[4]
ан'дреовь. изь иаковомь и съ їѡан'номь где теща симонова огне(м) в҃
жегома лежала. и бор'зо емоу повидѣли о неи. а онь пристоупив'ши
въз'вел' ей яв'ши за роукоу еи҃. и ѡставиль еи҃ огнь, и послоуговала имь.
А коли быль ю(ж) вечерь, и заходило южь и сл҃нце. Принесли к
немоу в'се немоц'ны(и), // и бѣсноующїи. 131 зв.

И в'се мѣс'то было зыш'лосѧ къ д'веремь. и оуз(д)оровиль и(х) мно- г҃
го. которыи҃ на роз'маитыи немочи зле мѣли. и много бѣсовь выгна(л).
и не доз'волиль бѣсомь мовити, иже бы его з'нали х҃а истин'на(г)[о].

А пере(д) свѣтѡ(м) вел'ми рано, въстав'ши вышол'ь [!] і҃с, и по- за(ч) ѕ҃[5]
шѡ(л) на мѣс'це поустое, а та(м) мл҃ил'сѧ. **Конець, че(к).** И шель за
нимь симонь. и тыи которыи з ни(м) были. и нашо(д)ши рек'ли емоу.
в'сѣ тебе г'лѧдаю(т). и рекль имь і҃с по(д)мо жь до б'лиж'ни(х) мѣ(ст),
и сель. абы(х) и тамь наоучиль. бо есмь на тое пришоль. И наоучаль на
со(б)рище(х) и(х) по в'сеи галилеи. и бѣсов'ства выганѧ(л). // И при- 132
шоль до него троудоваты(и) просиль его и до колѣнь емꙋ припада- д҃

[3] Сре(д) в҃і не(д), въ ѡ(н) (т) ча(с), в' соборѣ и(х) бы(л).

[4] Че(к) в҃і не(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с) Пришоль і҃с в'.

[5] Соу(б) в҃ по(ст). Въ ѡ(н) (т) ча(с), Пошо(л) і҃с на.

ючи такь мовиль. г҃и єс'ли бы єси хотѣль, могль бы мѧ єси ѡчистити. А і҃с з'миловав'шисѧ прострь роукоу дот'кноул'сѧ єго и рєкль ємоу. хочоу боу(д) очище(н) а коли тоє рєкль. тог'ды жь троу(д) ѡнонь ѿишоль ѿ нє(г)[о], и є(ст) очищонь. И погрозиль ємоу і҃с и бор'зо каза(л) ємоу пречь ити. и рєкль ємоу. с'тєрежи, абы єси ничого нѣкомоу нє повѣдаль. алє иди и ѳкажисѧ иєреови. и принєси за ѡчище(н)є твоє. ш'то є(ст) росказаль моѵси на свѣдоцьс'тво имь. **Конє(ц), соу(б)тѣ.** // А ѡнь выше(д)ши почаль м'ногы(м) повєдати и рѣчь славити. такь жє южь і҃с нє могль явнє до мѣста в'нійти. алє бы(л) пречь на поусты(х) мѣсце(х). и прихожовали ѿв'соудоу до него.

132 зв.

> Є҃ѵ(г)листа выписоує, якь і҃с тѣломь раслаблен'номоу ѿпоусти(л) грєхы. И якь казаль ємоу взѧти постѣль. И якь леві҃й ал'ѳєовомоу велит'сѧ наслѣдовати. Тыжь повєдаєть иже з(д)оровы(м)ь нє трєба лѣкарѧ. ты(ж) якь фарисєє поносѧ(т) х҃оу иже оучі҃ици єго нє по(ст)ѧ(тс).

глава, ѣ а за(ч) ѕ[6]

А опѧ(т) в'шєль і҃с до капєр'наоума по ѡс'ми дн҃є(х). и оуслышано є(ст) иже бы в'домоу быль. и на тыхь мѣ(ст) зобралосѧ и(х) много. такь ажь нє мог'ли ко двєромь прив'лижитисѧ. и мовиль имь с'лово. тогды приш'ли к' нємоу тыи чтыры, которыми быль нєсєнь рослаблєн'ныи жилами. и нє мог'ли прив'лижитисѧ к нємоу д'лѧ народа. и // продрали стрѣхоу *дахь* домови. в' которѡ(м) быль і҃с. и оучинив'ши дѣроу с'поустили ложє на ко(то)рѡ(м) то раслаблєн'ныи лєжаль. А і҃с оузрѣв'ши вѣроу и(х), рєкль раслаблєн'номоу. сн҃оу ѿпоущаю(т)сѧ тобѣ грѣховє твои. И были та(м) нѣкоторыи зь оучитєлєвь и мыслили в ср(д)ца(х) свои(х) рєкоучи. прош'то жь то(т) та(к) хоулы мови(т). к'то можєть ѿпоущати грєхы єд'но са(м) б҃ъ. А і҃с бор'зо поз'нав'ши дх҃омь свои(м), иже такь сами в' собѣ мыс'лили. и рєкль имь. прош'то ѡто мыс'литє въ ср(д)цахь ваши(х). ш'то є(ст) лѣп'шєи рєчи раслаблєн'номоу ѿпоущаю(т)сѧ тобѣ грѣхы твои. чили па(к) рєчи, в'стань а възʼми ло(ж) твоє // и ходи. алє абы єстє оувѣдали иже сн҃ь ч҃л҃чьскыи має(т) вол'ность на зє'мли ѿпоущати грєхы. И рєк'ль рослаблєн'номоу. тобѣ мов'лю в'стань. а възʼми ложє твоє и иди до домоу твоєго. И бор'зо ѡнь в'сталь а в'зѧль ложє своє и вышоль прє(д) в'сѣми. такь жє сѧ дивовали в'сѣ. и хвалили б҃га рєкоучи. иже єс'мо єщє нѣколи таковои рѣчи нє видали. **конєць, нє(д).**

133 зв.

[6] Нє(д) в҃ по(ст), въ ѡ(н) (т) ча(с), в'шоль і҃с.

И вышєль ѡпѧ(т) к' мороу. и оувєсь нарѡ(д) прихожаль к нємоу и за(ч) и҃[7]
наоучаль ихь. мимо идоучи оувидѣль чл҃ка прозвищє(м) лєвїю сн҃а ѕ҃
ал'фєового. а ѡнь сѣди(т) на мыт'ници. И рєкль ємоу поиди за мною.
А ѡнь в'став'ши и по // шоль за нимь. И сталосѧ, коли і҃с сѣдѣль за 134
столомь въ домоу єго. и мнози мытарє и грѣшници сѣдѣли со і҃сѡ(м) и
со оучєникы єго. было бо и ты(х) много которыи то за ни(м) ш'ли.
оучитєлїє пакь и фарисєє видѣли єго и(ж) иль з' мытникы и з' грєш'-
никы. и рєк'ли оучєникомь єго. прош'то зь яв'ными и таиными грєш'-
никы мис'трь вашь ясть и пиє(т). оуслышав'ши тоє і҃с рєкль и(м). нє
потрєбоую(т) здоровыи лѣкарѧ, алє нємоцныи. нє пришоль бо я
призвати правєд'никы. алє грѣш'ны(х) на покаанїє. **ко(ц), соу(б).**

А коли оучєници їѡан'нови и закон'ничєстїи постили(с) // и при- 134 зв.
шо(д)ши рєк'ли ємоу. прошто (ж) то оучєници їѡан'нови и фари- за(ч) ѳ҃[8]
сєистїи постѧ(т)сѧ. а твои нє постѧ(т)сѧ. і҃с пакь ѿповидѣв'ши и рєкль
имь. єсли жє могоу(т) сн҃овє вєсєлѧ поститисѧ, доколє є(ст) ис' ними
жєни(х). до которого жь ча(с)у зь собоѫ имаю(т) жєниха нє могоу(т)
поститисѧ. алє прїидоу(т) дн҃овє таковыи коли то ѿя(т) боудє(т) ѿ
ни(х) жєни(х). тог'ды боудоу(т) сѧ постити в' ты(х) дн҃єхь ни жа(д)ныи
зап'латы соук'на нового нє пришиває(т), икъ дѣянїю старомоу. а єсли
(ж) иначєи ѿтръгнє(т)сѧ конєць єго новоє ѿ старого. и бол'шаѧ дира
боудє(т). и ник'то тыжь нє в'ливає(т) вина новѡ(г)[о]. // в' мѣхы вє(т)- 135
хы. а єсли ж' бы иначєи, то роз'са(ди)ть вино молодоє мѣхы. и вино
пролѣє(т)сѧ, и мѣховє погыноу(т). Алє новоє вино має(т) быти въ
мѣхы новыи з'ливано. **ко(ц) пѧ(к).**

И придалосѧ ємоу ити въ соуботы чєрєзь сѣанїа *чєрєзь збожа* а за(ч) і҃[9]
оучєници єго идоучи дорогою почали зрывати колосѧ. И фарисєєвє
повидѣли ємоу рєкоучи. ви(д) ш'то дѣлають в' соуботы ш'то сѧ нє
годить. А і҃с ѿповидѣв'ши рєкль и(м). а чи єстє николи нє читали. ш'то
оучиниль дв҃дь. коли потрєбоу имѣль. и въза(л)ка са(м) и тыи которыи
были з ни(м). а якь в'шо(л) в до(м) бж҃їи завиаѳара ар'хиєрєѧ. и хлѣбы
прє(д) // ложєн'ныи пояль. которы(х) сѧ нє годи(т) ясти тлъко 135 зв.
їєрєѡмь єдинѣмь. а и ты(м) тыжь дава(л) которыи были з ни(м). и
повєда(л) имь ижє соубота длѧ чл҃ка є(ст) оучинєна. а нє чл҃кь длѧ
соуботы. прото жь є(ст) господарѡ(м) сн҃ь члч(с)кы(и). соубо(т)*.

---

[7] Соу(б) г҃ по(ст), Въ ѡ(н) (т) ча(с). мимо идоу(ч).
Соу(б) в҃і в ма(ѳ) в гла(в) к҃ а за(ч) п҃в. пнє(д) в҃і в м(ѳ) в' гла(в) ѳ҃і, а за(ч) о҃ѳ.

[8] Пѧ(к) в҃і нє(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с), оучєници и.

[9] Соу(б) а҃ по(ст), Въ ѡ(н) (т) ча(с), пригодило(с).

Єѵ(г)листа выписоує(т) якь х҃с в' дн҃ь соуботныи исцѣлиль соухоую роукоу. чл҃кови. И ты(ж) якь дїаволове єго сн҃омь бж҃їимь бы(ти) выз'навають. И ѡ дванадєсѧть ап(ст)лѣхь. и якь ты(ж) ѡбличає(т) закон'никы про злобивость и(х). хв҃а мат'ка и братѧ и сєс'тры тыи то соуть. которыи слоухають и чинѧть слово бж҃їє.

глава г҃ з҃ И в'шоль засѧ в' соборищє. и быль та(м) чл҃кь, которы(и) то имѣль соухоую роукꙋ. и стєрєг'ли єго єсли в' соуботы исцѣли(т) єго. абы єго ѡбьвинили. и рєкль томоу чл҃коу, которыи то имѣль оус'хлоую роукоу. стан' тоу на сєрєдинѣ. и рєкль и(м) годи(т) ли сѧ в' соуботы
136 добро чинити, чили злє оучи // нити. дш҃оу сп(с)ти чили погоубити. а ѡни млъчали. и позрѣль на ни(х) з' гнѣво(м). и жаловаль ѡ окамєнє(нн)и҃ ср(д)ца ихь. И рєкль чл҃кови простри роукоу твою. и простєрь. и оучинєна є(ст) роука єго здорова яко и дрꙋгаѧ. ко(ц) соу(б).

за(ч) в҃і[10] А вышє(д)ши ѳарисєовє бор'зо изь слоугами иродовыми. оучинили ра(д)у противь ї҃сови якь бы єго загоубили. а ї҃с ѿшєль з оучєниками своими к' мороу. и многыи наро(д) ѿ галилєа за ни(м) пошоль. и зь їоудєй, и ѿ їєр(с)лима, и ѿ идоумєѧ. и зьза їѡр'дана. и тыи которыи были ѡколо тироу и сидоноу множєство вєликоє. оуслышав'ши
136 зв. яко много чиниль, // приш'ли к' нємоу. И рєкль оучєникѡ(м) своимь абы ємоу лодю изьєднали длѧ народа, и(ж) бы єго нє сти(с)кали. бо много и(х) быль оуз'доровиль. такь и(ж) ты(ж) валилисѧ на нь абы сѧ єго дот'кноули. которыи (ж) мѣли коли нєдоугы. а доуховє нєчистыи коли видѣли єго, падали пєрє(д) нимь и крычали мовѧчи. ты єси сн҃ь бж҃їи. а ѡ(н) много грозиль и(м). абы єго нє обьявлѧли. ко(ц), пнє(д).

за(ч) в҃і[11] и҃ И вышє(д)ши на гороу призваль к' собѣ ты(х) которы(х) ѡнь са(м) хотѣль, и приш'ли к нємоу. и оустанови(л) и(х) дванадєсѧ(т) абы были з ни(м). абы и(х) послаль проповєдати. и даль и(м) моць, хоробы
137 оуздоровлѧти. и бѣсы выганѧти. // и пєрєз'валь имѧ симонови пєтрь. ї иакова сн҃а зєвєдєово(г)[о]. и иѡан'на їаковового брата. А пєрєз'валь и(м) имєна въанєрьгєсь, то є(ст) сн҃овє громоу. и ан'дрєѧ и филип'па. вал'форомєѧ, и ма(т)ѳєѧ и ѳомоу. ї иякова ал'фєового. и фа(д)дєѧ и симона кананита. ї июдоу с'кариѿскаго. который то и продаль єго. Конєць, в'тор'коу.

[10] Пнє(д) г҃і нє(д) въ ѡ(н) то (т)[!] ча(с), оучинили.
[11] Вто(к) в҃і нє(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с), призва(л) ї҃с.

И якь южь в'шли в' до(м). зобра(л)сѧ ѡпѧ(т) наро(д). так' же тыжь они ани хлѣба яс'ти не мог'ли. И оуслышав'ши тыи которыи были оу него повиноватыи. вышли его поимати. бо мовили иже ѿишоль ѿ розоумоу. але оучители и фарисе(и), которыи (ж) были приш'ли ѿ // ієр(с)лима, поведали, иже вельзаоула при собѣ має(т). и о к'нѧжати бѣсов'скомь выганѧє(т) бѣсы. а онь призвав'ши и(х) оу при(т)ча(х) мовиль до ни(х). и якь (ж) може сотона сотоноу выганѧти. єс'ли бы цр(с)тво было противь собѣ роздѣлено. не може(т) стати цр(с)тво тоє. до(м) ты(ж) єсли бы быль против'ко собѣ роздѣлень. не боуде(т) мочи до(м) тои стати. а єсли сотона пов'сталь противь собѣ и роз'делил'сѧ не може(т) стати, але має конець. И ник'то не може съсоуды крѣп'каго вшо(д)ши в до(м) єго взѧти. єсли не в'передь к'рѣп'каго свѧже(т). тог'ды и до(м) єго побереть. **коне(ц), срѣ(д).** за(ч) г҃і[12] 137 зв.

Заправ'ды вамь повѣдаю, и(ж) // в'сѧкыи грѣхы боудоу(т) ѿпоущени сн҃омь чл҃чьскы(м). и роуганїа которы(м) бы сѧ нароугали. а єсли же похоули(т) на дх҃ь ст҃ыи, не имає(т) ѿпоущенїє навѣки. але є(ст) винень вѣч'номоу соудоу. бо мовиль иже доуха нечисто(г)[о] має(т). тогды пришла мт҃и єго и братѧ. и стоячи на дворѣ послали к немоу вызываючи єго. а около него сѣдѣль наро(д), и рекли ємоу. ото мт҃и твоѧ и братїа твоѧ, и сестры твоѧ на дворѣ ищоу(т) тебе. а онь ѿповѣдаючи и(м) рекль. к'то є(ст) мт҃и моѧ и братїа моѧ. И обыг'лѧдаль около себе сѣдѧщи(х) и рекль. то мт҃и моѧ и братїа моѧ. єсли же к'то боуде чинити // волю бж҃їю. то є(ст) бра(т) мои и сестра моѧ и мт҃и мнѣ є(ст). **ко(ц), че(к).** за(ч) д҃і[13] 138 138 зв.

> Єѵ(г)листа выписоуєть ѡ подобен'ствѣ роз'сѣвача ѡ доброи мѣрѣ. ѡ зер'ноу горьчично(м)ь. И тыжь якь х҃с на лодѣ опочиваєть: Глава чет'вертаа.

И опѧ(т) почаль оучити при моры. и зобралосѧ к немоу множество народа. такь ажь са(м) в'стоупив'ши в лодю сѣдѣль на моры. и в'весь наро(д) быль на зем'ли по(д)ле морѧ. и оучиль и(х) при(т)чами мно(г)[о]. и мовиль и(м) в' своє(м) наоученїи. с'лыш'те, ото вышель ро(с)сѣвачь сѣяти. А коли роз'сѣваль. єдино пало на поути. и прилетѣв'ши п'тица нб(с)ныѧ и изьзобалї є. а дроугоє пало на камени. г'де не мѣло землѣ многы(и). и гне(т) оусхло. бо не мѣло глоубокости зем'лѧ. // а коли глава д҃ а за(ч) є҃і[14] ѕ 139

[12] Срѣ(д) г҃і не(д). Въ ѡ(н) (т) ча(с), в'шоль і҃с.

[13] Че(к) г҃і не(д). заправ'ды ва(м) повѣ.

[14] Пѧ(к) г҃і не(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с), почаль і҃с оу(чит).

в'зыш'ло сл҃нце, оуваноуло прото иже не мало корене и оусхло. А ин'шеє пало межи терна. и в'з'бѣг'ло тръна коу горѣ, и оудоушило єго. и плодоу не дало. Ин'шеє па(к) пало в' доброую зем'лю. и дало пло(д) оустоупоуючи к' горѣ и ростоучи. и припложовало, овоє т'ридеса(т). а иноє ше(ст)деса(т). а нѣкотороє с'то. а на(д) тоє рекль и(м). к'то має(т) оуши слышати нехай слышить. **ко(ц) па(к)**.

за(ч) ѕі[15] А коли быль са(м) єдинь. пытали єго тыи которыи коло него были изь двѣманадеса(т)ма ѡ при(т)чи. а і҃с ѿповѣдѣв'ши рекль имь. ва(м)
139 зв. є(ст) дано вѣдати таєм'ницѣ цр(с)тва бж҃іа. а оны(м) же ко // торыи в'нѣ в' при(т)ча(х) в'са бываю(т) абы видачи вѣдали и не видѣли. и слышачи слышали и не розоумѣли. да некогда ѡбрата(т)са. и ѿпоущени боудоу(т) имь грѣхове. И рекль имь. не знаєте ли при(т)чи тои то. а якь же пакь в'сѣ при(т)чѣ порозѹмѣєте. роз'сѣвачь слово роз'сѣває(т). а то тыи соу(т) ш'то на поути. иже сѣє(т)са слово. а коли оуслышать. и бор'зо приходи(т) дїаволь, и вынимає(т) слово всѣянноє в ср(д)цехь и(х). а так' же и тыи соу(т) сѣянныи на мѣс'це(х) камен'ныхь. которыи то коли оуслышать слово. гне(т) з' радостїю прїимаю(т) є. але
140 не маю(т) корене в собѣ и дочасни соу(т). а коли прїи(д)* [!] // засмоучена а противен'ство дла слова бж҃іего. бор'зо (с) з'блаж'наю(т). А то тыи которыи соу(т) в' тръню засѣяни. коли оуслыша(т) слово а тросканa сего свѣта и прелесть бога(т)с'тва, и дроугы(х) похотїи. в'ходачи задоушаю(т) слово, и бес'пло(д)но быває(т). А то тыи которыи соу(т) на доброи зем'ли оусѣяни. который ж' то слоухаю(т) слова бж҃іа и прїимаю(т) є. и приноса(т) пло(д). иноє тридеса(т). иноє ше(ст)деса(т). а иноє сто. На(д)то пакь мовиль и(м). коли свѣчоу зажигаю(т). по(д) сосоу(д) ли или по(д) постѣль єй положа(т). чили не на свѣтил'никоу поставлена боуде(т). не є(ст) бо таино ко-
140 зв. то(ро)є бы са не зьявило. // ани боуде потаєно. але иже бы на явность пришло. к'то має(т) оуши слышати нехаи с'лышить. **Конець пне(д)**.

за(ч) ѕі*[16] И мовиль и(м), стережѣте чого слоухаєте. Которою мѣрою мѣрите. тою (ж) ва(м) боуде(т) ѿмѣрено. И боуде(т) придано ва(м), которыи слоухаєте. бо єсли к'то имає(т) боуде(т) ємоу дано. и к'то не має(т) и то ш'то має(т) боуде(т) в'зато ѿ него. и мовиль и(м), таково є(ст) цр(с)тво бж҃іє. якобы коли чл҃кь насѣна оувръгль в' зем'лю, и спал' бы. а вставал' бы въдн҃е и вночи. а сѣма в'зыиде и в'зросте коли ѡнь не вѣдає(т). в собѣ бо земла плоди(т). напередь травоу, а потѡ(м)

[15] Пне(д) дї не(д) въ ѡ(н) (т) ча(с) бы(л) і҃с са(м) єди(н).

[16] Вто(рк) дї не(д), въ ѡ(н) (т), Рекль г҃ь свои(м) оу(ч) стре(ж)те.

колось. потомь // наплънѧє(т) пшеницоу в колосѣ. а коли зоз(д)рѣєть 141
плодь. борзо пошлє(т) серпь бо єсть поспѣла жа(т)ва. И рєкль и(м). к
чемоу приподобимь цр(с)тво бжіє. или яковои при(т)чи приложи(м) є.
є(ст) яко зрѣно гръчи(ч)ноє. которое (ж) то коли всѣяно быває(т)
в землю. мєнши є(ст) ѡ всѣ(х) сѣмень которыи соу(т) на земли. а
коли сѧ сплоди(т), и взростє(т) оу былиноу. и быває(т) болшєє ѡ
всѣхь зелїи. и чини(т) лѣторосли великыи. такь иже могоу(т) по(д)
тѣню є(г)[о] гнѣз(д)итиса птицѣ нб(с)ныѧ. А таковыми многыми
при(т)чами мовиль и(м) слово. и якоже могли слышати. а без при(т)-
чи нє мовиль и(м) слова. // а на особливо(м) пакь мѣсци, все росказаль 141 зв.
оучїко(м) свои(м). **Конець. вто(к).**

И рєкль имь онои то годины коли пришо(л) вечерь. перевезѣ(м)сѧ за(ч) кї[17]
на дроу(г)ю стороноу. ѡпоустивши народы. пояли єго з собою в [П]
лодю. алє и иныи лодѣ єщє были з нї(м). И якь южь быль в лодѣ,
тогды сталасѧ боурѧ великаа ѡ вѣтроу. ажь и влъны сѧ вливали в
лодю, якь бы южь потоноути єи. а ѡнь при конци лодѣ спаль на
взголовю. и збоудивши єго рєкли ємоу, оучитєлю нє дбаєши ли иже
погыбаємь. а ѡ(н) вставши запрєти(л) вѣтроу, и рєкль морю, оумлъ-
кни а перестань. и пересталь вѣтрь // и сталосѧ є(ст), барзо тихо. и 142
рєкль и(м), што такь єстє страшливи. и яко жь нє имаєтє вѣры. а
ѡни сѧ бояли боязню великою. и мовили єди(н) къ дроугомоу. и кто
(ж) є(ст) тото. иже вѣтрь и море слоухаю(т) єго. **Ко(ц) срѣ(д)***.

> Є\(г)листа выписоує, якь хс оуздоровлѧєть члка, ѡ множества дїаволовь. а иде коу кнажати щ(к)олы жидовскои. дъщерь єго ѕдоровлати. а женоу ѡ немочи высвободити. ты(ж) я(к) дѣцю въскр(с)си(л) [!].

И перєехали на дроугою [!] стороноу до оукраинь гадаринскы(х). а глава, ѳ
коли онь вышель из лодѣ. борзо стрѣтиль єго ѡ гробь члкь. которыи а за(ч)
то маль доуха нечистого. и которыи в гробѣхь мешкаѧ мель. а нє ѳї[18]
могль ты(ж) єго никто ланцоухами звазати. бо часто поута(н) и кї
рєтазми вазань. и бывали** // ѡ него ланцоухы ростръгнєны, и поута 142 зв.
поламаны. а ни жадныи єго нє могль оукротити*. а тъ(и) же то всєг-
да вночи в гора(х) и в гробѣ(х) быль. крычаль и би(л) са(м) сєбє
камєнїємь. а оуз(д)рѣль їса з(д)алека бѣжаль и поклонилсѧ ємоу, и
крычаль голосѡ(м) великымь рєкль. што я има(м) с тобою їсє сно

[17] Сре(д) дї не(д) Рєкль їс свои(м) оу(ч), пере.
[18] Че(к) дї не(д), Въ ѡ(н) ча(с) Перєеха(л) їс.

бг҃а вышнѧго. зак'линаю тебе бого(м). абы єси мене не моучиль. мовил' бо ємоу і҃с выйди доухоу нечистыи с' чл҃ка. и пыталь єго, рекоучи. якь є(ст) тобѣ имѧ. Рекль ємоу, легеонь имѧ мнѣ єсть *або тма* бо на(с) єсть много. И просиль єго вел'ми, абы не выганѧль єго с тои оук'ра-
143 ины. было пакь тоу при гора(х) великоє // стадо свинїи пасено. и просили єго бѣсове рекоучи. пошли на(с) оу свинѣ. абыс'мо въш'ли в' нѣ. и казаль имь і҃с. а выше(д)ши доухове нечистыи. въш'ли до свинїи. и великою проу(д)кос'тю бѣжало тоє стадо по берегоу до морѧ. а было ихь якобы двѣ тисѧчи, и оутоноули в' моры. тыи҃ пакь которыи҃ и(х) пас'ли оутек'ли. и повидѣли то в' мѣстѣ(х) и в селѣхь. и выш'ли люде абы видѣли ш'то (с) то стало. А коли приш'ли ко і҃сови оу(з)дрѣли того которыи то быль моучень ѿ дїаволовь. а онь седи(т) въдежоу* оболочен'ныи. и при добрѡ(м) розоумѣ. которыи҃ то мѣль, легеон. и
143 зв. оустрашилисѧ. // а тыи которыи видѣли, повидѣли имь якь сѧ с'тало томоу которыи мѣль дїявольство, и о свинѧ(х). а они пакь почали єго просити. абы пошоль з оукраинь ихь. А коли в'стоупиль в' лодю. просиль єго и ононь бѣснꙋющїйсѧ абы быль с ни(м). і҃с пакь того не позволиль, але рекль ємоу. иди до домоу твоєго к' твоимь. а повѣжь и(м). якь тобѣ много г҃ь оучиниль, и змиловал'сѧ на(д) тобою. и ѿишоль и почаль проповедати в десѧтиградѣхь, иже много оучиниль ємоу і҃с. и дивъвалисѧ в'си. **коне(ц), че(к).**

за(ч) к҃[19] А коли і҃с переєхаль засѧ на дроугоую с'тороноу. зыш'ли(с) к
144 не(мꙋ) // народове многыи. а онь бы(л) при моры. и пришоль єдинь ѿ
в҃і архисинагога. кн҃жѧ щ'колы жидов'скои. именемь їаи(р). и оуз'дрѣв'ши єго припаль къ ногамь єго и просиль єго вел'ми рекоучи. дъщерѧ моѧ на кончинѣ є(ст). пойди а положи на ню роукоу твою. да спасен'на и жива боуде(т). и пошоль с' нимь і҃с.

за(ч) к҃а[20] И за нимь иш'ли народове многыи. и стискалисѧ. **престоу(п), пѧ(к).**
[г҃і] А жена нѣякаа была в' точеню кръве в҃і лѣть. и много тръпѣла ѿ многы(х) лѣкаре(в). и южь была выдала на тоє, в'се добро своє. а
144 зв. ничого єй не помог'ло. але єще в' гръшеє нез'дорова приш'ла. // А коли оуслышала і҃са. приш'ла межи народѡ(м) и(з)задоу. и до(т)кноуласѧ одѣнѧ єго. мыслила бо сама в собѣ рекꙋчи. єс'ли же тол'ко до(т)к'ноусѧ одѣнѧ єго з'дорова боудоу. и бор'зо оусхло тече(н)є кръве єѧ. и порозоумѣла тѣломь иже исцѣлена є(ст) ѿ тои немочи. и бор'зо і҃с розоумѣль самь в' собѣ, иже сила выш'ла из' него. и обръноув'ши(с) к'

[19] Пѧ(к) д҃і не(д), въ ѡ(н) (т) ча(с), переєха(л) і҃с.
[20] Пне(д) є҃і не(д), въ ѡ(н) (т) ча(с), иш'ли за і҃со(м).

народови рекль. к'то са до(т)кноуль ѡдѣна моего. и рек'ли емоу оученици его. видишь же та наро(д) оугнѣтае(т). и мовишь кто са дот'кноуль мене. и гледель около себе абы еи видель котораа то оучинила. жена пакь бо // ячиса и трасоучи, и видачи ш'то са стало 145
ей. прис'тѹпила и пала пере(д) нимь. и повидѣла емоу в'сю правдоу. А їс рекль ей дъч'ко вѣра твоа з'доровоую тебе оучинїла. иди з' миромь, и боу(д) з'дорова ѿ немочи твоей. **Конець, пне(д).**

А коли ѡнь еще мовиль. ч'ти, па(к). Приш'ли ѿ ар'хисинагога. поведаючи. ижь дъщера твоа южь оумръла. и д'ла чого движешь оучитела. и оуслышав'ши їс тое слово рекль. не бойса тлъко вѣроуи. и не допоустиль за собою ни едномоу поити. ед'но петроу і иаковоу їѡан'ноу, братоу їаковововоу. // и въш'ли в до(м) ар'хисинагогѡ(в). оувидѣль мовоу и плачь, и крычана много. и вшо(д)ши рекль и(м). дла чого трощетеса и плачете. не оумръла е(ст) дв̃ца але спи(т). а они са с'мѣяли з него. а онь пакь выгналь вънь всѣ(х). тлъко поя(л) ѿц̃а и мт̃рь дв̃чиноу. и тыи которыи з ни(м) были въш'ли та(м), где то дв̃ца лежала. А яв'ши за роукоу дв̃цю, рекль ей. тали факоу(м). еже е(ст) речен'но, дв̃це тобѣ мов'лю в'стань. и бор'зо в'стала дв̃ца и ходила. было бо южь ей лѣ(т) в̃і, и дивовалиса великымь дивомь. А онь приказаль имь много. абы жадень о то(м) не вѣда(л). и рекль дайте ей яс'ти. // 145 зв. 146

Єѵ(г)листа выписоуе(т). иже дивоую(т)са мнозїи, наоученїемь хр(с)твы(м). и гръше(т)са а мова(т). иже то(т) то есть сп̃ь теслинь. И якь х̃с роз'сылае(т) и оучитъ ап(ст)лы. якь ты(ж) їѡан'нь кр(с)титель ста(т) есть. и я(к) народь, накръмлень есть па(т)ма хлѣбы. И якь тыжь їс по морю ходиль. И якь многыи немоц'ныи оуздоровиль:

И зышель ѿтоудоу и пришель въ ѿчизноу свою. и за ни(м) ш'ли оучн̃ци е(г)[о]. **Конець па(т)коу. А** коли была соубота. почаль на з'борыще(х) оучити и(х). и мнозi слышачи дивовалиса рекоучи. ѿколе онь тое маеть. и ш'то то за премоудро(ст) котораа е(ст) емоу дана. и дивове таковыи роукама его бываю(т). чи не тои то е(ст) тесла сп̃ь мр̃ iи(н). бра(т) їаковоу и ѡсїи і июдѣ и симонови. а вид' же и сестры его з'де с нами соу(т). и б'лазнилиса о немь. а їс мовиль и(м). не е(ст) пр(о)ркь безь оу // чтивости. ед'но въ власти своей. и в родинѣ своей. и гла(в) ѕ̃ а за(ч) кѣ[21] 146 зв.

[21] Вто(к) е̃і не(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с), Прише(л) їс.

в' домоу своємь. и нє могль тоу з'намєніа жа(д)ного оучинити. тлъко мало на нємоц'ны(х) в'складаль роукы и исцѣлиль и(х). и дивовал'сѧ за невѣр'ствїє и(х). и обьхожоваль около по мѣс'то(х).

за(ч) кд[22] И приз'валь обанадєсѧтъ. и почаль и(х) посылати два а два. и даль и(м) моць на(д) доухы нєчистыми. **Конєць вто(к).**

дї И заказаль и(м), абы ничого нє брали на поу(т). тлъко жєзль єдинь. ани мош'ны, ани хлѣба. ани в чєрєсь мѣди. алє обоуты ногы въ сан'далїа *в чєрєвикы*. абы сѧ нє оболокали въ д'вѣ соук'нѣ. и мовиль
147 и(м), // где жь коли въидетє в' домь, тоу прєбывайтє покы ажь и выйдетє. а которыи жь бы коли ва(с) нє прияли. ани ва(с) слоухали. вышє(д)ши ѿтоу(д). ѿтрѧсѣтє поро(х) которыи бы быль по(д) ногами вашими. на свѣдоцьс'тво имь. зап'рав'ды повѣдаю вамь. ижь ѿраднѣи боудє(т) содомомь и гоморѡ(м) в' дн҃ь соудовыи. ни(ж)ли мѣс'тоу томоу. А они вышє(д)ши проповѣдали, абы (с) покаали. и бѣсы м'ногыи выганѧли. и помазовали много нємоц'ны(х) оливою. и были оуз'доровлєни. **ко(ц) срє(д).**

за(ч) кд[23] И оуслышаль иро(д) цр҃ь. бо было слав'но имѧ єго. и мовиль жєбы
147 зв. їѡан'нь крє // ститєль з' мр҃твы(х) в'сталь. прото сѧ дивовє чєрєз' нєго
єї дѣютъ. дроугыи пакь повєдали ижє бы илїа быль. а ин'шїи зась мовили ижє єстъ пр(о)ркомь. або єдинь с' пр(о)рко(в). А иро(д) то оуслышав'ши рєкль. которого єс'мь я с'таль їѡан'на, то(т) то є(ст) з мр҃твы(х) в'сталь. иро(д) бо быль послаль и поймаль їѡан'на. з'вѧзав'ши и всадиль єго до тєм'ницѣ. д'лѧ иродїады жены филип'па брата своєго. бо быль єй пояль за жєноу. мовил' бо їѡан'нь иродови. тобѣ бо нє годи(т)сѧ имѣти жены филип'па брата твоєго. иродїада пакь гнѣва-
148 лаcѧ на нєго. и хотѣла єго оуби(ти), // алє нє мог'ла. бо иро(д) бояльсѧ їѡан'на. бо вѣдаль єго быти моужа прав'дивого, и с҃го. и стєрєговал'сѧ єго. и ра(д) слоухаль єго. и м'ного рѣчїи чиниль. и сла(д)ко слꙋхаль єго. И пригодил'сѧ дє(н) потрєб'ныи. коли иро(д) ро(ж)дествоу своємоу дѣлаль вечєроу. кн҃зємь своимь и гєт'манѡ(м). и пєрєдьнєйшимь люде(м) галилєйскы(м). и в'шо(д)ши дв҃ца тои то родияды. плѧсала и оуподобаласѧ иродови. и ты(м) которыи сѣдѣли з ни(м). и рєкль цр҃ь дв҃ци. проси оу мєнє єсли жє чого хочєшь. и да(м)
148 зв. тобѣ. и зак'лальсѧ єи. а єсли жє мѧ попросись да(м) тобѣ и до поль // цр(с)тва моєго. а она вышє(д)ши рєкла мт҃ри своєй. чого маю просити.

[22] Въ срѣ(д) єї нє(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с) призва(л) їс҃.

[23] Въ ѡ(н) то ча(с), оуслышаль ирѡ(д).

Авгоу(ст) к҃ѳ на оусѣкновє(н) ч(с)тныя гла(в). на ли(т)р'гїи.

а мт҃и єй рєк'ла. проси головы ї҆ѡа(н)на кр(с)тлѧ. и вшо(д)ши бор'зо а
поспѣш'но къ цр҃ви. и просила рєкоучи. хочоу абы ми єси даль на
мисѣ головоу ї҆ѡан'на кр(с)тителѧ. тог'ды засмоутил'сѧ цр҃ь клѧт'вы
длѧ, и длѧ ты(х) который то сѣдѣли с' ни(м). нє хотѣль ѿрєчисѧ єй.
алє послаль с'пєкоулатора. *ката*, и росказаль принєс'ти главоу єго на
мисѣ. и даль єй дв҃ци. а дв҃ца дала єи҃ мт҃ри с'воєй. то оус'лыша(в)ши
оучєници єго. приш'ли и в'зѧли тѣло єго. а поховали єго въ гробѣ. // 149

Тогды приш'ли ап(ст)лвє къ і҃сови. и повидѣли ємоу в'сє, ш'то коли за(ч) кѕ҃[24]
чинили и наоучили. конєць оусѣкновє(н)ю. И рєкль и(м) пєрє(и)дѣтє
вы сами в' поустоє мѣсто єдины. и опочин'тє мало. было бо много ты(х)
которыи҃ приходили и ѿходили. а нє было имь коли и яс'ти. и в'с'тѹ-
пив'ши в лодю ѿиш'ли на мѣс'цє поустоє. и видѣв'ши и(х) коли то
ишли. и поз'налї и(х) многыи. и из'бѣглисѧ та(м) пѣшїи ѿ всѣ(х) мѣсть.
и оупєрєдили єго та(м) и зыш'лисѧ к' нємоу. А і҃с вышє(д)ши оуз(д)- [ѕї]
рѣль многыи народь. и милость маль до ни(х). были бо яко ов'цѣ
которыи то нє // маю(т) пастырѧ. и почаль и(х) оучити много. а колї 149 зв.
ю(ж) нємалыи ча(с) миноуль. пристоупили к нємоу оучєници єго и
рєк'ли. поустоє то єсть мѣсцє. и ча(с) южь є(ст) нє малыи. ѿпоусти
и(х) абы ш'ли до околич'ны(х) сєль и мѣсть. и накѹпѧ(т) собѣ хлѣбовь
бо нє маю(т) чого яс'ти. а онь ѿповидѣв'ши рєкль имь. даитє и(м) вы
ясти. а они рєкли ємѹ, г'дє коупимо за двѣстѣ грошїи хлѣба. и дамо
имь яс'ти. а онь и(м) рєк'ль. кол'ко хлѣбо(в) имаєтє. идѣтє а оглѧ-
дайтє. а они довєдав'шисѧ рєк'ли, пѧтєро а двѣ рыбѣ. и росказаль и(м)
посадѣтє в'сѣ на коупы на коупы [!] на т'равѣ // зєлєнои. и роз'са- 150
дилисѧ по стоу а по пѧтидєсѧ(т). а в'зѧв'ши пѧтєро хлѣба и двѣ рыбѣ.
възрѣв'ши на нб҃о бл(с)ви(в), и поламаль хлѣбы. и дава(л) оучєникѡ(м)
свои(м), абы клали пєрє(д) ними. и обѣ рыбѣ роз'дєлиль имь всѣ(м), и
и҃ли в'си и насытилисѧ, и набрали окроуховь в҃ї кошоувь пол'ны(х). а
так' жє и ѿ рыбь. а было ты(х) которыи то и҃ли пѧ(т) тисѧчь моужєвь.

И бор'зо приноудиль оучєникы своѧ в'сѣс'ти в лодю. и впєрє(д) єха- за(ч) кѕ҃[25]
ти на оноую стороноу до виѳ'саиды. ажь покы са(м) роспоустить на-
роды. Конєць чєтвръгоу.

А рос'поус'тив'ши и(х) шєль на гороу молитисѧ. а коли ю(ж) // 150 зв.
быль вєчєрь. была лодѧ насєрє(д) морѧ. а ѡнь са(м) на зєм'ли. и оуви- ѕї
дѣль и(х) а они сѧ мръдоують оу плаванїи. бо быль и(м) вѣтрь про-
тив'ныи. И яко бы о чєтвєр'тои сторожи нощнои. пришоль к ни(м)

[24] Чє(к) єї нє(д), въ ѡ(н) то ча(с) приш'ли.
[25] Пѧ(к) єї нє(д), въ ѡ(н) (т) ча(с), приноуди(л) і҃с.

ходѧи по мороу. и хотѣль ихь мин(ꙋ)ти. а они оузрѣли єго. а онь ходи(т) по мороу. довꙗнималисѧ иже бы шꙗто злоє было. и крыкꙗноули бо єго были вꙗсѣ оузрѣли. и засмꙋтилисѧ. и борꙗзо промови(л) к нимь рєкоучи. боудꙗтє доброи надѣи, нє бойтєсѧ я є(смь). и вꙗстоупиль до ни(х) в лодю. и пєрєсталь вѣтрь. а они ты(м) болꙗшє сами вꙗ собѣ стра-
151 хом* сѧ дивили. бо нє порозоумѣли // зь оны(х) то хлѣбовь. было бо ср(д)цє ихь закаменѣло. А коли сѧ пєрєплавили. пришꙗли вꙗ зємꙗлю гєнисарє(т)скоую. **Конєць, пѧ(к).**

за(ч) кз[26] Бо та(м) была пристань. а коли вышꙗли з лодѣ. борꙗзо єго позꙗнали. а бѣгаючи по вꙗсєи оукраинѣ тъ(и). почали на постєлѧ(х) к нємоу носити нємоцꙗныи. гдє (ж) коли оувѣдали о нємь и(ж) бы быль тоу. А камо жь коли вхожаль до мѣсть альбо до сєль. или до градовь. и на оулица(х) покладовали нємоцꙗныи. и просили єго иже бы сѧ подолꙗковь одѣнѧ єго до(т)кꙗноули. и колꙗко коли сѧ ихь дотꙗкноуло оузꙗдо-
151 зв. ровꙗлєни соу(т). //

> Єѵ(г)листа выписоуєть. якь законꙗници жалоую(т), же оучїщи нєоумытыми роуками ядять хлѣбь. и якь хс̃ ѡповѣдаєть, шꙗто до оусть входить нє скврънить чл̃ка. и якь дъщерѧ хананєискои, и глоухыи и нѣмыи єсть оуздоровлєнь. глава сємаа.

гла(в) ѕ И собралисѧ кꙗ нємоу фарисєє, и нѣкоторыи ѳ̃ кꙗнижникь пришє(д)ши(х) ѳ̃ їєрꙋ(с)лима. и оувидѣли нѣкоторы(х) зь оучєниковь єго. а они нєчистыми роуками, то є(ст) нєоумытыми ядѧ(т) хлѣбы. сꙗмѣялисѧ з ни(х). фарисєє бо и въси їоудєє. єсꙗли бы часꙗто роукы нє оумывали нє ядали. дръжали оуставы сꙗтарꙗши(х). и с тръгꙋ ты(ж) пришє(д)ши єсꙗли бы сѧ нє оумыли нє ядали. и много инꙗши(х) рѣчїи є(ст) которыи прияли дръжати. оумываня сꙗклѣниць и конꙗвїи и мѣданиць и столꙗцовь.

за(ч) кѝ[27] Потѡ(м) пытали єго фарисєє и кꙗници [!] рєкꙋчи. // дꙗлѧ чого оуче-
152 ници твои нє дръжа(т) вєдлоугъ оуставы сꙗтарьши(х). алє нєоумытыма
[иї] роукама ядѧ(т) хлѣба. А ѡнь ѳ̃повѣдаючи рєкль имь. добрѣ пророчєствоваль їсаїа о ва(с) лицємѣрѣхь. якь же и є(ст) писано. сїи людіє оусты мѧ чтоу(т). алє ср(д)цє ихь далєко ѳ̃стои(т) ѳ̃ менє. алє мєнє порожꙗнє хвалѧ(т). оуча(т) наоукы приказанѧ людꙗско(г)[о]. ѡпоустивꙗши заповѣ(д) бж̃ю, дръжитє оуставы старꙗшихь чл̃кь. **Конець, пнє(д)лꙗкоу.**

[26] Пнє(д) ѕ̃ нє(д), въ ѡ(н) (т) ча(с), Вышо(л) їс̃.

[27] Вто(к) ѕ̃ нє(д), въ ѡ(н) (т) ча(с), звѣдова(ли).

Ѡмыванѧ с'кланиць и вѣдерь. и ины(х) подобны(х) рѣчїи такы(х) много чинитє. и мовиль имь, добрѣ ѿмѣтаєтє приказанїє бж҃їє. // абы 152 зв.
єстє оустановлєнїє бж҃їє заховали. моѵси бо рєкль. чти ѿц҃а твоєго и мт҃рь твою. А кто бы злый слова мови(л) ѿ(цꙋ) или мт҃ри. смр҃тїю нєхаи оумрє(т). а вы повѣдаєтє єсли бы чл҃кь рєкль ѿц҃оу или мт҃ри, кор'вань то є(ст) дарь. которыи (ж) коли є(ст) ѿ мєнє. и южь далѣи нє допоущаєтє ємоу ничого чинити ѿц҃оу своємоу или мт҃ри своєи. пєрєстоупаєтє приказанѧ бж҃їє. про оустановлєнїє вашє которыи єстє оустановили. и подобны(х) рєчи(и) таковы(х) много дѣлаєтє.

И призвав'ши вє(с) наро(д) мовиль имь. послоухайтє мєнє в'сѣ, и ро- за(ч) кѳ[28]
зоумѣитє. ничого нє є(ст) с покор'моувь в'ходѧщи(х) в'ноу(т)р' // 153
чловєка, ш'то бы єго мог'ли поскврънити. алє которыи рѣчи с чл҃ка* выходѧ(т). тыи поскврънѧю(т) чл҃ка. єс'ли кто имає(т) оуши слышати нєхаи слыши(т). **Конєць, втор'кꙋ.**

А коли в'шоль в' домь ѿ народа. пытали єго оучн҃ци є(г)[о], о при(т)чи. и рєк'ль имь, так' жє ли и вы нє разоумливи єстє. нє розоумѣєтє ли ижє в'сє ш'то входить з'внѣ вь чл҃ка. нє можє(т) єго пос'кврънити. бо нє в'ходи(т) в ср(д)цє єго єд'но въ чрєво. и афєдроно(м) исходи(т). и всѣ покор'мы вычищає(т). алє рєкль которыи рѣчи с чл҃ка выходѧ(т). тыи с'квє(р)нѧ(т) чл҃ка. бо з'ноутрь ядоу ср(д)ца чл҃чьскаго помыш'лєнїа, // исходѧ(т) злаа. прєлюбодѣянїа. любодѣянїа. оубїй- 153 зв.
с'тва. крадєнѧ. лако(м)ства. обиды лоукав'ства. лєсть. стоудодѣянїє. око злоє. Роуганїє, пыха бєзꙋмьс'тво, всѣ тыи рѣчи злыи из'вноу(т)рь исходѧ(т) и скврнѧ(т) чл҃ка.

А в'став'ши пошоль ѿтолѣ до оукраинь тирьскы(х) и сидон'скы(х). за(ч) л҃[29] ѳї
Конєць, срєдѣ. А в'шо(л) в' до(м) и хотѣль абы о нємь ник'то нє вѣдаль. и нє могль сѧ оутаити. оуслышав'ши бо о нємь жона. которои то дъщєрѧ мѣла доуха нєчистого. пришо(д)ши припала к' нога(м) єго. жєна (ж) была єл'лин'ска *грєч'ка* сиропєниска родо(м). и просила є(г)[о] // абы бѣса выгналь изь дъщєрѧ єѧ. і҃с жє рєкль єй, нєхаи 154
пръвѣє насытѧ(т)сѧ сн҃вє. бо нєдобрє є(ст) ѿяти хлѣба дѣтємь и повєрєчи п'сомь. а она ѿповидѣв'ши рєк'ла ємоу. прав'да є(ст) гн҃є. бо и п'си по(д) столомь ядѣть ѿ крохоть дѣтєи. И рєкль єй. за тоє слово иди изыидє бѣсь изъ дъщєрѧ твоєѧ. А коли приш'ла до домоу с'воєго. наш'ла бѣса изшє(д)шого, и дѣвицю а она лєжи(т) на постєли с'воєй. **Конєць, чє(тк).**

[28] Срѣ(д) ѕї нє(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с), призва(л) і҃с.
[29] Чє(к) ѕї нє(д), въ врє(м) ѡ(н), в'шо(л) і҃с до ꙋ.

за(ч) лѣ[30] 154 зв. к

Опѧ(т) вышоль зь оукраинь тирьски(х) и сидоньски(х). и пришо(л) к мороу галилєйскомоу. мєжи оукраины дєкаполить // скыи. и привєли к нємоу глꙋхого и нѣмого. и просили є(г)[о] абы на нєго вложиль роукꙋ. И пояли єго ѿ народа єдинаго. и вложиль палєць свой въ оуши єго и плюноу(л). и плюноув'ши до(т)кноул'сѧ языка єго. и възрѣв'ши на нб҃о въз'дъх'ноуль, и рєкль ємоу. єфаѳа. єжє є(ст) отворисѧ. и бор'зо ѿворисѧ [!]* слꙋха єго. и роз'вѧзань є(ст) з'вѧзокь языка єго. и мовиль право. и приказаль имь абы нѣкомоу нє повѣдали. А чи(м) имь бол'шєи приказова(л). ты(м) бол'шєи проповѣдали. и прєз' лишь дивовали(с) рєкоучї. добрѣ в'сѣ рѣчи чини(т), г'лоухы(м) кажє(т)
155 слышати. и нѣмымь // говорити. **Конєць, соу(б)тѣ.**

> Єѵ(г)листа выписоує. якь х҃с сє(д)ма хлѣбы и мало рыбами накръми(л) д҃ тысѧчи людоу. И якь закон'ници знамєнїа ищоуть. и якь вєлит сѧ ихь оучєнїа выстєрєгати. И якь тыжь слѣпомоу очи направоує. Пєт'рь вѣроу вызнаваєть. А и х҃с своє тръпєнїє напєрє(д) повѣдаєть. И иныи к' томоу жь напоминаєть. гла(в) и҃.

гла(в) и҃ а за(ч) лѣ[31] кѣ

В тыя то дн҃и вєл'ми м'нѡгыи нарѡ(д) быль съ і҃сомь и нє мѣли чого ясти. Приз'вав' жє і҃с оучєникы своѧ рєкль имь. мл(с)рдоуѧ ѡ народѣ. ижє южь три дн҃и сѣдѧть при мнѣ и нє имають чого ясти. а єсли жє ѿпоущоу ихь нє яд'шихь в' домы своѧ то пристаноуть на дорогѣ. бо нѣкоторыи҃ з' нихь з'далєка приш'ли. ѿповѣдѣли ємоу оучєници єго, и ѿколѣ боудє(т) мочи кто тыи҃ то накор'мити хлѣбомь з'дє
155 зв. на поустыни. и з'вѣдаль ихь рєкоучи // кѡл'ко хлѣбовь имаєтє. а ѡни рєк'ли сєд'мь. а ѡнь повєлѣль нарѡдомь сѣсти на зєм'ли. а в'зѧв'ши сємєро хлѣбовь хвалоу въз'давь ламаль и даваль оучєникомь своимь абы прѣ(д) кладали. а ѡни клали прѣдь народомь. А имѣли тыжь и рыбь мало. и тыи҃ бл(с)вивь и казаль пєрє(д) нѣ класти. А ѡни и҃ли и насытылисѧ и набрали из'бытьковь ѡкроуховь сєд'мь кошовь. тыхь пакь которыи и҃ли было чотыри тисѧчи. и ѿпоустиль ихь. И бор'зо посли того в'стоупиль в лодю зь оучєникы своими. и плыноуль до
156 оукраинь дал'маноутьскыхь. **Кѡнєць, пѧт'коу.** //

за(ч) лѣ[32] кѣ

И выш'ли закон'ници и пѡчали сѧ з' нимь гадати. глѧдаючи ѿ нєго знамєнїи з нб҃а пѡкоушаючи єго. А онь въз'дъх'ноувьши дх҃о(м) своимь повидѣль. чого длѧ рѡ(д) тои з'намєнїа ищєть. Заправ'ды

[30] Соу(б) д҃ по(ст), въ ѡ(н) (т) ча(с), вышо(л) і҃с.
[31] Пѧ(тк) ѕ҃і нє(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с), вє(л)ми многы(и).
[32] Пнє(д) г҃і нє(д) въ (в) ѡ(н) выш'ли закон'ници.

повѣдаю вамь иже не боудє дано зⁱнаменїє, родоу томоу тѡ. и зоставивьши ихь вⁱстоупиль заса в лодю и пⁱлавилⁱса черезь морє. и забыли вⁱзаты зⁱ собою хлѣбовь. тлъко єдинь хлѣбь мѣли зⁱ собою в лодѣ и приказоваль имь рекоучи. бачьтє а выстерегайтєса квасоу фарисейскаго. и квасоу иродова. и мыслили рекоучи єдинь къ дроугомоу. ѡто жь // хлѣба не имаємо. и розоумѣль їс и рекль имь. што 156 зв.
мыслитє иже хлѣба не маєтє. Єще не зⁱнаєтє а ни разоумѣєтє єще жь ли ѡкаменено ср(д)цє ваше имаєтє. оочи маючи не видитє. и оуши маючи не слышитє. и не помятаєтє того, коли єсⁱми патеро хлѣба розⁱламаль межи пать тисачоувь. колико естє кошоувь полны(х) зобрали ѡкроуховь. повидѣли емѡ, вї. А коли семеро межи чⁱтыры тисачи. колико кошовь полны(х) ѡкроуховь есⁱтє вⁱзали. а ѡни рекⁱли се(д)мь. И рекль имь, и якь же не розѡмѣєтє. **Конець, пнє(д).** за(ч)

Придє до виѳⁱсаиды. и привели // к немоу слѣпого. просили єго лД[33]
абы са єго до(т)кноуль. и появⁱши за роукоу слѣпого вывель єго вънь 157
изⁱ веси. и пⁱлюноуль на оочи єго. и вложиль на него роуцѣ свои. пы- кГ
таль єго видѣль ли бы што. А ѡнь прозрѣвⁱши рекль. вижоу люди яко бы древа которыи хода(т). А ѡпосли пакь вложиль роуцѣ на оочи єго. и оучиниль то иже прозрѣль и оузⁱдоровлюнь есть. и вⁱса ясне видѣль. А с тымь послаль єго до домоу єго, и рекль емоу. ани до села не ходи. и не повѣдаи никомоу. **Конець, вто(к).** за(ч)

Тогⁱды вышоль їс и оученици єго. межи мѣста цеса // рыа фили- лѣ[34]
повы. и зⁱвѣдоваль на дорозѣ оученикоѡь своихь рекоучи. кимь мене 157 зв.
повѣдаютъ чл҃ци быти. А ѡни ѡповѣдѣли емоу рекоучи. едⁱни иѡанⁱ-
номь кр(с)тителемь. а дроугыи илиею. А третїи единаго зь пр(о)р(о)- кД
ковь. тогды рекль имь. вы пакь кимь мене повѣдаєтє быти. ѡповидѣвⁱши петрь рекль емоу ты еси хс҃.

И приказаль имь, абы никомоу не повѣдали ѡ немь. И почаль за(ч)
оучити ихь. иже сн҃ь чл҃чьскыи маеть много тръпѣти ѡ старьшихь. лВ[35]
и арⁱхїерєи и оучителеи. и оубїеноу быти. и по тре(х) дн҃ехь зⁱ мр҃твыхь
въсⁱкр(с)ноути. // **конець сж(б).** И явⁱне есть слово мовиль. а петрь 158
появⁱши єго кⁱ собѣ почаль приказовати емоу. а ѡнь ѡбръноувⁱши(с) позрѣль на оученикы своа. и примовиль петрови рекоучи. иди за мною сотоно. бо не мыслишь шⁱто естъ бж҃го, але шⁱто людьского. и призⁱвавⁱши народы зь оученикї своими рекль имь.

---

[33] Вто(к) гї не(д)ли. въ ѡ(н) то чась пришоль їс до виѳьсаиды.

[34] Соу(б) є҃ по(ст) в о(н) то чась вышоль їс.

[35] Срѣ(д) гї не(д), Во ѡ(н) (т) ча(с), приказа(л) їс ѳчн҃ко(м).

за(ч) лз[36] Єсли же хочеть к'то за мною поити. нехаи сѧ заприть себе. и
въз'меть кр(с)ть свои и за мною идеть. **Конець, срѣдѣ.** А єсли же х'то
хочеть дш҃оу свою сп(с)ти* погоубить єй. А єсли же погѹбить дш҃оу
158 зв. свою мене ради і єѵ(г)лїа, // тои сп(с)ть єй. ш'то за помочь єсть чл҃кови
єсли бы ѡдер'жа(л) весь свѣть. а дш҃и своєй зле оучиниль. Ал'бо ш'то
дасть чл҃кь ѡкоупоуючи дш҃оу свою. бо кто бы сѧ оустыдиль мене и
моихь словь в' родѣ семь прелюбодѣинѣмь и грѣшнѣмь. и сн҃ь чл҃кыи
постыдит'сѧ єго. коли придеть въ славѣ ѿц҃а своєго съ агг҃лы своими.
А над'то мовиль имь. заправ'ды повѣдаю вамь. иже соу(т) нѣкот'рыи*
с' тыхь ш'то тоуть стоять. иже не мають в'коусити смр҃ти. ажь оуз'рѧть
цр(с)твїє бж҃їє пришед'шеє во силѣ. **Конець не(д), и с'химѹ а(х).**

> Єѵ(г)листа выписоує, ѡ хв҃ѣ преѡбраженїи. а такь тыжь сѧ ѡзнаимѹє
> ижь доухь нечистыи не може выгнань быти, єдно мл҃твою и посто(м). А
> напередь повѣдаєть хс҃ своє оумоученїє. и напоминаєть оученикы, абы были
> 159 покор'ни а ближнихь не горшили. Ты(ж) и ѡ соли змазанои. //

гла(в) ѕ҃ По шести пакь дн҃ехь пояль іс҃ пет'ра і иакова і иѡан'на. и вывель
а за(ч) лѵ҃и[37] и(х) на гороу высокоую наѡсобность єдины(и). и преѡбрази(л)сѧ пре(д)
кѣ ними. и ѡдѣанїє єго было бѣло яко снѣгь. яко вы* х'то не можеть
бѣлил'никь оубѣлити на зем'ли. И явильсѧ имь илїа съ моѵсеѡмь.
ко(т)рыи со іс҃омь мовили. А ѿповидѣв'ши петрь рекль ко іс҃ви. рав'ви.
оучителю, добро єсть намь зде быти. и оучинимо тоу трои сѣни.
холодникы. тобѣ єдинь. моѵсеѡви єдинь, а илїй єдинь. бо не вѣдаль
ш'то мовиль. прото же были перестрашени. И стал'сѧ ѡблакь и
159 зв. зат'ми(л) // ихь. а и голось изь ѡблака пришоль рекоучи. се єсть сн҃ь
мои въз'люблен'ныи, того послоухаите. И бор'зо ѡбачив'шисѧ ни
єдиного не видѣли, бол'ше. єд'но тол'ко іс҃а єдиного з' собою. А коли
исходили з' горы приказаль имь. абы ни жад'номоу не повидѣли.
ажь сн҃ь чл҃чьскыи из' мр҃твыхь въскр(с)неть. **Конець преѡ(б) на у(т).**

за(ч) лѳ[38] И задръжали тоє слово оу себе. пытаючисѧ межи собою. ш'то бы
то было. иже изь мр҃твыхь въскр(с)ноути. И испытали єго рекоучи.
ш'то жь тогды оучителе и закон'ници мовѧть. иже бы пръвѣє илїа
160 мѣль прїити. а ѡнь // ѿповѣдаючи рекль имь. илїа бо в'передь приде и
оустрои(т) в'сѧ. якь же и єсть писано ѡ сн҃оу чл҃чьскомь. иже имаєть

[36] Не(д) г҃ по(ст), Рекль г҃ъ, Єс'ли х'то.
[37] На преѡ(б)ра(ж)нїє на у(т)рни по ше.
[38] Че(к) г҃і не(д), Во ѡ(н) (т) ча(с), задръжали ѹ(ч).

много тръпѣти и посмѣянь боудеть. алє повѣдаю вамь иже илїа
ожь пришоль єсть. и оучинили ємоу ш'то хотѣли. такь якь єсть и
написано ѡ нємь. тъгды пришоль ко оученикомь своимь. и оувидѣль
народь многыи ѡколо нихь. а и закон'ници гадалиса з нимь. и бор'зо
вєсь людь оузрѣль їса и подивовали(с), и оустрашили(с). а приходачи
цѣловали єго. **Конець четвер'коу.**

Тогды испыталь ихь, ѡ // ш'то са гадаєтє с ними. 160 зв.

Ѳповидѣв'ши єдинь из' народа рєкль оучитєлю привєльє(м) сїа за(ч)
моєго к тобѣ. которыи имаєть доуха нѣмого. которыи то коли име(т) м[39]
єго. роз'биваєть єго и пѣны тѣщить и скрєжеть зоубы своими. и кѣ*
ѡцѣпѣнѣваєть. И мовильємь оученикомь твоимь абы єго выгнали. а
нє могли. А ѡнь Ѳповидѣль ємоу рєкль. ѡ родє невѣр'ныи доколѣ оу
вась боудоу и доколѣ** вамь тръпѣти боудоу. приведѣтє єго ко м'нѣ. и
привєли єго к нємоу. и видѣль єго доухь бор'зо страсноуль єго и
оупаль на зем'лю. // и валал'са пѣны тѣщачи. А їс испыталь ѡїа єго 161
кол'ко лѣть єсть якь са ємоу то пригодило. А ѡнь рєкль зь дѣтин'-
ства. м'ного бо мєчеть єго въ ѡг'нь и во воды. абы єго загоубиль. а
єсли ш'то можешь помози намь з'милоуиса на(д) нами. а їс пакь рєкль
ємоу єсли жє можешь вѣрити. бо в'сє єсть мож'но вѣроующимь. а на
тыхь мѣсть крикноув'ши ѡць дитати и плачемь рєкль вѣроую гї. и
помози моємоу нєдовѣрїю. И оувидѣль їс иже нарѡдь из'бираєт'са
к' нємоу. погрозиль доухоу нечистомоу рєкль ємоу. доухоу нѣмыи // а 161 зв.
глоухыи я тобѣ повелѣваю абы єси вышоль из' нєго. а бол'шє нє
в'ходи в' нєго. и крычаль и м'ного прѳжал'са. и вышоль из' нєго. и
бывь якобы мр̃твыи. так' жє и м'нози мовили иже єсть оумер'ль. алє їс
яв'ши єго за роукоу и двигноуль єго и въсталь. и я(к) ожь в'шоль в
домь, пытали єго на ѡсобливомь мѣстѣ оученици єго єдиного рєкоучи.
прош'то єсмо мы єго выг'нати нє мог'ли. И рєкль имь. тотъ то рожаи
ничим' жє нє можеть выгнань быти тлъко мл̃твою и постомь. А
Ѳтолѣ вышо(д)ши ш'ли скрозѣ галилєю. и нє хотѣль абы кто ѡ // 162
нємь вѣдаль. и оучиль оученикы свои. и мовиль имь. иже сн̃ь члч(с)-
кыи предань боуде(т) в' роукы члч(с)кыи, и оубїю(т) єго. и оубїю(т)
єго [!]. и по трє(х) дн̃є(х) изь мр̃твыхь въскр(с)нєть. **Конець не(д).** Алє
ѡни тои рѣчи нє розоумѣли. и нє смѣли єго пытати.

И пришоль до капер'наоума. а якь ожь в домоу быль. пыталь за(ч)
и(х) рєкоучи. ш'то єс'тє межи собою на поути роз'мовлали. А ѡни м[40]

[39] Нє(д) Д̃ по(ст), въ ѡ(н) (т) ча(с) чл̃кь нѣкото(р)и пристоупив'ши из' на.

[40] В' па(к) гї нє(д), въ ѡ(н) (т) ча(с) пришо(л) їс.

кз млъчали. Роз'мовѧли бо в дорозѣ єдинь ко дроугомоу. к'то єсть боль-
шїи. и сѣд'ши приз'вавь ѡбохьнадєсѧ(т). и рєкль и(м). єсли кто хочєть
162 зв. стар'шимь быти. нєхаи боудє(т) ѿ всѣ(х) // мєншїи и всѣхь слоугою. а
появ'ши ѡтроча постави(л) єго посрѣдѣ ихь. и ѡбьявьши єго рєкль
имь. к'то коли єдино с таковыхь дѣтєи прїимєть въ имѧ моє, мєнє
прїймєть. а кто жь коли мєнє прїймаєть. нє мєнє прїймаєть, алє посла-
вьшаго мѧ. ѿповидѣль ємоу їѡан'нь рєкоучи. оучитєлю. видѣль єс'ми
єдиного а ѡнь имєнємь твоимь выганѧєть бѣсы. который то нє ходить
за нами. и заборонѧли єсмо ємоу, ижє нє ходи(т) за нами*. А і҃с рєкль.
нє боронѣтє ємоу. бо нє єсть жад'ного которыи бы чиниль силоу ѡ
163 имєни моємь. абы могль бор'зо злословити мѧ. ко // торыи бо нє єсть
против'ны(и) намь. за нами єсть. а к'то бы коли напоиль вась чашєю
вѡды въ имѧ моє, прото ижє єстє хв҃ы. прав'доу гл҃ю вамь. нє погоубить
мєз'ды своєи. **Конє(ц), пѧ(к). и ст҃омоу.**

за(ч) мѣ[41] А єсли жє бы съблазниль єдиного ѿ малы(х) сихь, вѣроующихь въ
мѧ. лѣп'шє было бы ємоу. абы быль завѣшонь камєнь млын'ныи на
шїю єго. и оувръжєнь быль в' морє. Єсли (ж) зьблажнѧєть тѧ роука
твоѧ *горшить тѧ* ѿсѣци єи. лѣпьшє тобѣ єсть в' животь в'нити.
ниж'ли двѣ роуцѣ маючи в'нити до пєк'ла. въ ѡг'нъ нєоугасимыи.
163 зв. идє жє чръвь и(х) // нє оумираєть. и ѡгнь нє оугасаєть. а єсли жь пакь
бы тѧ и нога твоѧ з'блажнѧла ѿсѣци єи҃. лѣп'шє єсть тобѣ в' животь
в'нити хромꙋ. ниж'ли двѣ ноѕѣ имаючи, оувръжєноу быти до пєк'ла. въ
ѡгнь нєоугасимыи. идє жє чръвь ихь нє оумираєть ани ѡгнь нє
оугасаєть. А єсли око твоє зьб'лаж'нѧєть тѧ из'бодї є. добрѣишє ти
єсть зь єдинымь око(мь) в'нити в цр(с)тво бж҃їє. ниж'ли двѣ ооцѣ
маючи оувръжєноу быти до ѡгнѧ пєкєл'наго. идє жє чєр'вь ихь нє
оумираєть. ани ѡгнь нє оугасає(т). бо в'сѧкь чл҃кь ѡгнємь ѡсоудит'сѧ.
164 и в'сѧка жрът'ва со // лїю боудє ѡсолєна. добра є(ст) соль. а єсли
жє соль нє солона боудєть то чимь ѡсолит'сѧ. мѣйтє соль в' собѣ. и
мирь имѣйтє *покоуи* мєжи собою.

> Єѵ(г)листа выписоує. якь х҃с оучить. ижє нє годит'сѧ мал'жон'кы про-
> поускати. а дѣти прїимати. тыжь напоминаєть к' даваню милостынѣ. а и
> якь ты(ж) богатыи с тѧж'костю доидє. нб(с)нои радости. А напєрєдь повѣ-
> дає своє боудоучєє оумоучєнѧ. и якь сп҃омь зєвєдєовѣм, примовлѧють. якь
> тыжь наоучаєть покорѣ. И якь тыжь слѣпомоу очи даль ижє прозрѣль.
> гла(в) дєсѧтаа:

[41] Пнє(д) д҃і нє(д), Рєкль г҃ъ ижє съ.

А в'став'ши ѿтоудоу. и пришоль до оукраинь иоудейскыхь за гла(в) і
иѡрьдань. и зобралисѧ к немоу народове. якь же ѡбычаи мѣль и
оучиль и(х). Ко(ц) пне(д).

И пристоупив'ши фарисеє. пытали єго покоушаючи єго. єсли же за(ч)
годит'сѧ моужеви женоу поустити. а ѡнь ѿповѣдаючи рекль и(мь). мт[42]
ш'то єсть вамь приказаль // моѵси(и). А ѡни ѿповидѣв'ши рекли. кн 164 зв.
моѵсеи повелѣль намь листь роспоустьныи написати а ѿпоус'тити.
И ѿповидѣль і҃с рек'ль имь. тоє приказанїє, написаль єсть вамь на
затверьдѣлость ср(д)ца вашего. але ѿ почат'коу сотворенїа. моужа и
женоу сотвориль и(х) єсть б҃ъ. И длѧ того ѡпѹщаєть чл҃кь ѿц҃а своєго
и мт҃рь. а прилѣпит'сѧ жонѣ своєи. и боудоу(т) ѡбоє въ єдино тѣло. а
такь ю(ж) не соу(т) два але єдина плоть. их же бо б҃ъ из'лоучиль
єсть. а чл҃кь нехаи не раз'лоучає(т). потомь коли южь быль в' домоу.
пытали єго ѡ том' же // оученици єго. а ѡнь рекль и(мь). 165

Кто бы ѡпоустиль жоноу свою а пояль ин'шоую. прелюбы дѣла- за(ч)
єть на(д) нею. А и єс'ли жена поусти(т) моужа своєго. и пойдеть за мд[43]
иного. так'же прелюбодѣйство чинить. Конець в'то(р)коу. И приноси-
ли к немоу дѣтеи абы сѧ и(х) дотыкаль. а оученици не допоускали ты-
мь которыи приношали. оувидѣв' же і҃с роз'гнѣвал'сѧ и рекль и(мь).
допоущайте дѣтемь приходити ко мнѣ а не боронѣте имь. таковы(х) бо
єсть цр(с)тво бж҃їє. заправды повѣдаю вамь. кто жь не прийме(т)
коли цр(с)тва бж҃їєго яко дѣтѧ. не внїйдеть до него. // и ѡбьяв'ши ихь 165 зв.
вложиль на нихь роукы и бл(с)виль и(х). Конець средѣ.

А выходѧчи ємоу на поу(т) прибѣг'ши нѣкоторыи юноша покло- за(ч)
нил'сѧ ємоу на колѣна, и пыталь єго. оучителю добрыи. ш'то быхь мє[44]
мѣль чинити. абы(х) живота вѣчнаго дошель. а і҃с рекль ємоу чемоу мѧ кѳ
называєши добрымь. жадень не єсть добрыи єд'но са(м) бг҃ь. запо-
веди вѣдаєш' ли. не дѣлай прелюбы. а не оубїи. и не крадь. а л'живе не
свѣдьчи. чюжего не скористоуи. ч'ти ѿц҃а твоєго и мат'коу твою. а ѡнь
ѿповидѣль рекль ємоу. оучителю. всего того стерегль єс'ми, и // з 166
молодости моєй. а і҃с позрѣв'ши на него полюбил' єго и рекль ємоу.
єще єси єдиного не докончаль. иди и ш'то имаєшь продаи. и роздаи
нищимь. и боудеши мѣти скровище на нбсехь. а пришод'ши поиди
за мною в'зѧв'ши кр(с)ть свои. а ѡнь засмоутив'шисѧ с тои мовы
пошоль прочь з' жалос'ти. бо много богатьс'тва мѣль.

[42] Вто(к) д҃і не(д). въ ѡ(н) (т) ча(с), пристоу.
[43] Сре(д) д҃і не(д), Рек'ль г҃ь. кто бы ѡ.
[44] Че(к) д҃і не(д), въ ѡ(н) (т) ча(с), прибѣг'ши.

за(ч) мѣ[45] І҃с пакь погладѣль ѡколо, и рекль оученикомь своимь. якь имащимь богатество с трꙋдностю есть вн҃ійти до цр(с)тва бж҃іа. оученици
166 зв. пакь оустрашилиса ѡны(х) словь его. але і҃с ѡ // повидѣвъши ѡпа(т) рекль и(мь). дѣти мл҃ыи. якь с троудностю тыи до цр(с)тва бж҃іего вн҃ідоу(т). которыи то надѣваютъса на богатъство. снаднѣи есть велбоудоу *оужищꙋ де(б)лу* [!]* скросѣ оухо иглиное проити. а ѡни еще и болъшеи дивовалиса. мовлчи межи собою. а кто (ж) може(т) сп҃сень быти. позрѣвъши пакь на ни(х) і҃с рекль имь оу людіи то не есть можно. але ѳ бг҃а вса есть възможна. Ко(н) че(к). А потомь пакь почаль емоу петрь мовити. ѡто есмо мы вѣсе ѡпоустивъши пошли за тобою. а
167 і҃с ѳповидевъши рекль. заправды вамь повѣдаю. жадныи не есть. кто // бы едно ѡпоустивъши домь. алъбо братіо. алъбо сестры. альбо ѳц҃а. алъбо мт҃рь. алъбо жоноу. алъбо дѣти. алъбо села. длѣ мене и длѣ ев(г)л҃іа. абы не взаль стократъ в҃ нн҃ѣшнiи часъ. домовь. и братовь. и сестрь. ѳц҃а. и мт҃ре. и дѣтеи, и сель. по изгнанiи. а оу вѣкь приходащiи животъ вѣчныи. бо мнозi боудоутъ пръвiи послѣдн҃iи. а послѣдн҃iи пер҃вiи. а надьто коли і҃с шоль пре(д) ними дорогою до і҃ер(с)лима. и дивовалиса. и идоучи за нимь боялиса. **Конець, па(к).**

за(ч) мѣ[46] А появъши дванадесать. почаль имь повѣдати. што бы са емоу мѣло
167 зв. пригодити. // ѡто мы входимо до і҃ер(с)лима. а сп҃ь члч(с)кыи продань боуде(т) архіереемь и книжнико(мь). и ѡсоуда(т) его на смр҃тъ. и выдадоу(т) его погаюмь. и посмѣватиса боудоу(т) емоу. и ѡплюю(т) его. и оубіютъ є(г)[о]. и в҃ третіи дп҃ь из҃ мр҃твыхь въскр(с)нетъ.

л҃ Тогда пристоупили к немоу і҃ѡанн҃ь і иаковь сп҃ове зевѣдеѡвы. рекоучи. оучителю хочемы што жь коли просимо оу тебе, абы еси то даль намь. А ѡнь рекль имь. што хочете абыхь вамь даль. а ѡни пакь рекли емоу. дай то намь. абы есмо мы сѣдѣли единь по правоуи
168 сторонѣ, тебе. а дроугыи // по лѣвоуи. въ славѣ твоеи. і҃с же рекль имь. не вѣдаете чого проситє. можете ли пити чашоу которою я пію. и кр(с)щп҃ємь которымь то а кр(с)щоуса креститиса. а ѡни рекли можемо. і҃с пакь рекль имь. чашоу ко(т)роую я пію, пити боудете. и кр(с)щп҃е(мь) которымь то и я кр(с)щоуса. креститеса. а иже бы сѣсти ѡдесноую мене. и ѡшоуюю мене. не есть мое дати. але са тымь дастъ которымь есть зготовано. то оуслышавъши десать. почали са
168 зв. гнѣвати на і҃ѡанна и на і҃акова. і҃с же призвавъши и(х) рекль и(м). // Вѣдайте иже тыи которыи са надѣвали владноути. на(д) людми.

---

[45] Па(тк) дi не(д), і҃с па(к) погладѣль.

[46] Не(д) е҃ по(ст), въ ѡ(н) (т) ча(с), появъши і҃с.

паноую(т) над' ними. и велицїи ихь владноу(т) ими. не такь боуде(т) межи вами. але кто жь коли боуде(т) хотѣти межи вами быти пре(д)нѣйшїи. нехаи боуде(т) всѣмь слꙋ(г)ю [!]*. а кто жь коли боудеть хотѣти быти стар'шимь. боуде(т) вашь слоуга. бо и сн҃ь члч(с)кыи не пришо(л) абы ємоу слоужили. але абы ѡнь послоужиль. и абы даль дш҃оу свою из'бав'ленїє за многыхь. **Конець, н(д)ли.**

И приш'ли до єрихона. и я(к) южь шоль зь єрихона. и оученици єго. и многыи народь. и нѣк'то сн҃ь ти // меѡвь варьтимеи слѣпы(и). сѣдѣль при поути и просиль. и оуслышаль иже і҃с назаранинь идеть. почаль крычати и мовити. і҃се сн҃е дв҃двь з'милоуйсѧ надо мною. и мноѕи заказовали ємоу. абы мол'чаль. але ѡнь єще больше крычаль. сн҃оу дв҃двь змилоуисѧ надо мною. А і҃с сталь и казаль єго приз'вати. и приз'вали слѣпого, рекоучи. боудь дѡброи надѣи а встань, зѡветь тѧ. а ѡнь повръг'ши ѡдѣанїа своа. и с'хопив'шисѧ пришоль ко і҃сови. ѿповидѣль і҃с и рекль ємоу. ш'то хочешь // абы(х) ти оучиниль. а слѣпыи рекль ємоу. оучителю, абы(х) видѣль. а і҃с рекль ємоу. иди вѣра твоѧ сп(с)ть тебе. и бор'зо прозрѣль. и пошоль поутемь за і҃сомь. **Конець. пне(д).**

за(ч) м҃и[47] 169 л҃а

169 зв.

> Єѵ(г)листа выписоує. якь і҃с послаль по ѡслѣ. и якь смоковницоу безьпло(д)ноую оусоушиль. и якь коуп'цѣ ис' цр҃кве выганѧє(т). а ижь бы смо сѧ з надѣянїємь молили. а посполоу себѣ ѿпоущали. тыжь ко справцямь законоу. в' которои то моци дивы чинѧть, ѿповѣдаєть. глава. а҃і.

Кѡли приближил'сѧ ко їєр(с)лимоу. въ виѳагїю и виѳанїю до горы ѡливнои. послаль двохь изь оучениковь своихь. и рекль имь. идѣте до села котороє предь вами єсть. и борзо входѧчи в не найдете ѡслѧ прївѧзаноє. на которомь // жадныи чл҃кь не сѣдѣль. ѿвѧзав'ши є. а приведѣте ко мнѣ. а єсли бы кто ш'то рекль вамь. ш'то то чините. а вы рецѣте. иже г҃ь єго потребоуєть. а борзо єго тоу(т) пош'леть. тогды пошо(д)ши и наш'ли ѡслѧ привѧзаноє, изь двора оу дверехь ѡныхь на роспоутю. и ѿвѧзалї є. а нѣкоторыи с' тыхь которыи тамь с'тояли. реклї имь. ш'то чините чемоу ѿвѧзоуєте ѡс'лѧ. а ѡни имь ѿповидѣли та(к) якь росказаль имь і҃с. и дали имь покои. и привели ѡслѧ ко і҃сови. и в'ложили на не ѡдѣ // янїа своѧ. и сѣль на не. мнози пакь постилали ѡдѣнѧ своѧ по поути. а дроуѕїи з дерева роуз'кї оурѣзовали. а

гла(в) а҃і а за(ч) м҃ѳ[48] л҃в 170

170 зв.

[47] Пне(д) є҃і не(д), въ ѡ(н) (т) ча(с), шоль і҃с зь.

[48] Пне(д) и҃і не(д) мѧ(с). въ ѡ(н) (т) пришо(л) і҃с.

по дорозѣ покладали. тыи пакь которыи то перед нимь и за нимь ш'ли. и крычали рекоучи. ѡсан'на. *єже рещи сп҃си на(с).* бл(с)веныи которыи идешь въ имѧ гн҃е. бл҃гословен'но приходѧщеє царество въ имѧ гн҃е. ѿц҃а нашего дв҃да. ѡсан'на, бл(с)вен'ныи тои. которыи живешь на высокостѧ(х).

за(ч) н҃[49] А потомь вьєхаль і҃с до ієр(с)лима. и в'шоль в' цр҃ьковь бж҃ію. и
171 ѡглѧдаль в'сего. а коли южь бы // ла година вечер'нѧа. вышоль до
лт҃ виѳанїи. изь ѡбоманадесѧть. **Коне(ц) пне(д).** А назав'трѧ шоль з' виѳанїи. възал'каль и оувидѣль издалека смоков'ницоу. котораѧ то мѣла листѧ на собѣ. шоль до неи҃. абы ш'то нашель на неи. а коли пришель к неи и не нашоль ничого на неи єдно листѧ. бо єще не быль ча(с) смоква(м). *фик'гамь.* тог'ды ѿповидѣль і҃с рекль єй. южь бол'ше навѣкы жадного ѿ тебе нехаи не боуде(т) плода. оученици пакь єго слышали тоє. а приш'ли до ієр(с)лима. и в'шоль і҃с въ цр҃ковь.
171 зв. почаль выгонити тыхь // которыи продавали и коуповали в цр҃кви. и столы тръговцомь и сѣдѣнѧ тыхь которыи то продавали голоубы, поперевєрьта(л). и не допоустиль абы к'то таковыи сосоуды нюсль черезь цр҃ковь. и наоучаль ихь мовѧчи имь. чи не єсть ли написано. иже до(мь) мои домь мл҃твѣ нарече(т)сѧ в'сѣмь народомь. а вы сте єго оучинили печерꙋ разбоиникомь. то оуслышавши моудрьцеве ї ар'хиєреє. глѧдѣчи, якь бы єго мѣли загоубити. але боялисѧ єго. длѧ того
172 иже оувесь народь дивовал'сѧ оученїю єго. // А коли южь быль вечерь. вышоль пречь из' мѣс'та. а рано оученици идоучи оуз(д)рѣли смоков'ницоу. а ѡна оусхла ис коренемь. И спомѧтав'ши петрь рекль ємꙋ. оучителю. виждь с'моковницоу котороую єси проклѧ(л), якь оусхла.

за(ч) н҃а[50] Ѿповидѣв'ши і҃с рекль имь. имѣите вѣроу бж҃ію. заправ'ды вамь повѣдаю. кто ж' бы коли з вась рекль горѣ тои. здвигнисѧ а връзисѧ в' море. а не розмыслить то въ ср(д)ци своємь. але боуде вѣрити. што жь коли речеть бываєть. и станет'сѧ ємоу. ш'то єд'но коли речеть.
172 зв. **Ко(ц), вто(к).** // А д'лѧ того и вамь мовлю. в'се ш'то бы єс'те коли мо-
лд҃ лѧчисѧ просили. вѣроуйте. иже тоє приймете. и боуде(т) вамь. а коли стоите молѧчисѧ. ѿпоущайте. єс'ли ш'то на кого имаєте. абы и ѿц҃ь вашь которыи єсть на нб҃сехь ѿпоусти(л) вамь грѣхы ваша. а єсли же вы не ѿпоущаєте. ани ѿц҃ь вашь которыи є(ст) на нб҃сехь ѿпоустить ва(м) съгрешенїи вашихь. **к(ц) ср(д).**

[49] Вто(к) є҃і не(д). въ ѡ(н) (т) ча(с). оуєха(л) і҃с.
[50] Сре(д) є҃і не(д) въ (в) [!] ѡ(н) (т), рекль г҃ь свои(м).

И пришли ѡпѧ(т) до їєр(с)лма. а тамь коли ѡнь ходилˢ в цр҃кви. за(ч)
пристоупили кˢ нємоу архїєрєє и законˢници. и старшїи. и мовили ємоу. нв[51] лє
которою тоє // моцю чинишь. а кто є(ст) даль тобѣ тоую моць. абы 173
єси тоє чиниль. тѡгды ѿповидѣвˢши і҃с рєкль имь. сˢпытаю ты(ж) и я
ва(с) ѡ єдино слово. а ѿповѣжтє ми. тогˢды пакь и я повѣмь вамь.
которою моцю тоє чиню. Кр(с)щнїє їѡанˢново сˢ нб҃сь ли было. или ѿ
людїи. ѿповѣжьтє жˢ ми. а ѡни мыслили сами вˢ собѣ рєкоучи. єсли
рєчємо с нб҃а. рєчєть намь. чємоу жь єстє ємоу нє оувѣрили. а єсли жь
пакь рєчємь ѿ чл҃кь боймосѧ людїи. бо имѣли вˢсѣ їѡанˢна ижє правˢ-
дивымь пр(о)ркомь быль. // а ѿповидѣвˢши рєкˢли і҃сви. нє вѣмы. а і҃с 173 зв.
ѿповидѣвˢши рєкль имь. ани жє и я вамь повѣмь. которою моцю тоє
чиню. **ко(ц), чє(к).**

> Подобєнˢство єѵ(г)листа выписоуєть ѡ виноградѣ зˢлы(м) роботникомь наятымь. и ѡ дани цєсарєвои. х҃с пєрємогˢши са(д)доукєи оучить законˢника. наиболˢшє ємоу в законѣ приказоує. якь тыжь ганить законˢникы. тыжь якь оубогоую вдовоу выхвалѧєть. глава. втораанадєсѧ(т).

Тѡгды почаль имь мовити оу притчахь. Чл҃кь нѣкоторыи* насадиль виноградь. огородилˢ єго плотомь. и выкопаль ямоу. и оучиниль стлъпь. *або вєжꙋ***. а давˢши єго роботникомь. ѿишоль на стороноу далєкꙋю. А коли южь быль чась. послаль до виногра(д)никовь слоугоу. абы плоды зˢ винˢницѣ вˢзѧль ѿ виногра(д)никовь. А ѡни поимавши єго били. // и послали порожˢнєго. и ѡпѧ(т) послаль к нимь и 174
дроугого слоугоу. и того тыжь камєнїємь бивши и пробили ємоу
главоу. и ѡсоромотивˢши єго ѡтослали. а ѡ(н) зась послаль слоугоу
инˢшо(г)[о]. а ѡни и того забили. и ины(х) тыжь много єдины били
а дроугыхь позабивали. и єщє тыжь имѣль єдиного сн҃а своєго. которого* вєлми миловаль. и того ѡпослѣ послаль до нихь рєкꙋчи. єдначь
ачєи сѧ боудоу(т) соромѣти сн҃а моєго. а виноградници рєкˢли єдины**
ко дроугїмь. тото є(ст) дѣдичь. подˢтє жь а забїимо єго. и боудєть нашє // 174 зв.
дѣдицьство. и поймавˢши єго забили. и вывˢръгˢли вонь из винограда.
шˢто жˢ пакь оучинить господарь виноградовыи. прїйдєть, а погоуби(т)
виноградˢники. и дасть виноградь инˢши(мь). Алˢбо єстє вы нє читали
того писма. камєнь которого* за нєпотрєбныи поличили. тыи҃ которыи҃
боудовали. тѡго положєно въ главоу оуглови. ѿ г҃а то(т) то оучинєнь

гла(в) в҃і а за(ч) н҃і[52] лѕ҃

[51] Чє(тк) є҃і нє(д). въ ѡ(н) (т) ча(с). коли і҃с хо.
[52] Пѧ(к) є҃і нє(д). Рєкль г҃ь при(тч) чл҃кь.

єсть. и єсть дивєнь прє(д) оочима нашима. а ѡни хотѣли єго поимати,
алє боялисѧ народа. бо порозоумѣли. ижє к нимь тоую при(т)чоу
175 рєкль єсть. а ѡставив'ши єго ѿиш'лї // прочь. **Конєць, пѧ(т)коу.**

за(ч) нд[53] лз И послали к нємоу нѣкоторыхь з' фарисєоувь и иродияноувь.
абы єго в'ловили в' мовѣ. которыи (ж) то пришод'ши рєк'ли ємоу.
оучитєлю вѣдаємо. ижє єси с'правєдливыи. а нє дбаєши нѣ на кого. и
нє смот'ришь на ѡсобоу лю(д)скоую. алє правдивомꙋ поутю бж҃їю
наоучаєшь. годи(т) ли сѧ дань дати чили нѣть. дамо ли или нє дамо. а
ѡнь вѣдаючи и(х) лєсть рєкл' имь. чємоу мѧ коуситє. принєсѣтє ми
пѣнєзь нєхаи ѡглѧдаю. а ѡни принєсли и дали ємоу. рєк'ль имь чиє то
175 зв. єсть выѡ // бражєнѧ и написанѧ. а ѡни ємоу повидѣли цєсарєвь. и
ѿповѣдаючи і҃с рєкль имь. даитє жь тог'ды цєсарєви ш'то єсть цєса-
рєво. а бж҃їє бв҃и. и дивовали(с) томоу. **конєць пнє(д)л'коу.**

за(ч) нє[54] лѝ Потомь приш'ли к нємоу са(д)доукєѡвє. которыи повѣдають изь
мр҃твыхь въскрєсєнїю нє быти. и пытали єго рєкоучи. оучитєлю на-
писаль намь моѵси. єсли бы чии бра(т) оумр҃ль. а ѡставиль бы по
собѣ жєноу. а дѣтєи бы нє зоставиль. абы бра(т) єго пояль жєноу єго.
и въскр҃силь сѣмѧ братоу своємоу. было пакь сєдмь братовь. пєр'выи по
176 // яль жєноу и оумръль. а сѣмєнє нє ѡставиль. а и дроугыи пояль єй и
оумръль. и тѡ(т) тыжь нє ѡставиль сѣмєнє. а и трєтїи так'жє. а такь
єй поймали всѣ сє(д)мь. и нє ѡставили по собѣ сѣмєнє. а наѡпос'лѣ
пакь в'сѣхь оумєрла и жона. на въскр(с)нїє пакь коли въскр(с)ноуть*.
которомоу з ни(х) боудє жєна. бо сє(д)мь ихь имѣли єй жєнож. ѿповѣ-
даючи і҃с рєкль имь. нє длѧ того ли кр(с)щаєтєсѧ нє знаючи пис'ма
ани силы бж҃їа. бо коли з' мр҃твыхь в'станоу(т). южь ани сѧ жєнити
боудоуть. ани замоужь боудоуть давани. алє соуть яко агг҃ловє бж҃їи на
176 зв. нєбєсє(х). // ѿ мр҃твы(х) пакь в'станоуть. а чи єстє нє читали в' кни-
га(х) моѵсєѡвы(х). которыи ємоу бг҃ь в коупинѣ повидѣль рєкоучи. я
єсмь бг҃ь авраамовь. и б҃ъ исааковь. и б҃ъ иаковль. нє є(ст) б҃ъ оумръ-
лы(х) алє б҃ъ живыхь. протожь вы вєл'ми прєлєщаєтєсѧ. **ко(ц) вто(к).**

за(ч) нѕ[55] лѳ Тогды пристоупив'ши к нємоу єдинь зь оучитєлєвь. который то
слышаль коли сѧ мєжи собож гадали. и видѣль ижє имь добрє ѿпо-
видѣль. и звѣдоваль єго. котораа єсть пръваа всѣ(х) заповѣдїи. а і҃с
ѿповидѣль ємоу. ижє ѿ всѣхь найпєршєє єсть приказанїє. слышь
177 їи҃лю. г҃ь б҃ъ // вашь г҃ь єдинь єсть. възлюбиши г҃а б҃а твоєго въсѣмь

[53] В пнє(д) ѕї нє(д) въ (в) [!] ѡ(н) (т) послали къ.

[54] Вто(к) ѕї нє(д), въ ѡ(н) (т) ча(с) приш'ли.

[55] Срѣ(д) ѕї нє(д) въ ѡ(н) (т) ча(с), пристоупи.

ср(д)цемь своимь. и всєж дш҃єж твоєж. и всѣмь оумомь твоимь. и всєж кр(ѣп)стїж твоєж. тото єсть на(и)пръшаа заповѣдь. и втораа тыжь подобна єсть єй. Възлюбиши ближнєго своєго яко самь сєбє. а больши(х) приказанїи на(д) тыи то нє єсть ин҃шихь. и рєк҃ль ємоу философь, *книжникь*. заправды добрѣ єсь оучителю рєкь. иже єдинь єсть бг҃ь. ин҃шого нє єсть ѡкро(м) нєго. и миловати єго зо всєго сръ(д)ца и всѣмь розоумомь и в҃сєю дш҃єю и всєю крѣпостїю. а єжє миловати ближ҃нѧго // своєго яко самь сєбє. бол҃шє єсть всѣхь съжєжєнїи и жєртвь. тогды видѣль їс҃ иже моудрѣ ѡповидѣль рєкль ємоу. нєдалєко єсь ѡ цр(с)тва бж҃їа. и никто южь нє смѣль єго далє звѣдовати. и ѡповѣдаючи їс҃. оучачи мовиль в цр҃кви. и якь мовѧ(т) книжници. иже хс҃ єсть сн҃ь двд҃вь. 177 зв.

тъ бо самь дв҃дь повѣдѣль дх҃омь ст҃ымь. рєкль гс҃ь гв҃и моє моємоу [!] сѣди ѡдєсноую мєнє. ажь положоу ворогы твоѧ на по(д)ножїє ногамь твоимь. а и сам҃ бо дв҃дь господємь є(г)[о] называєть. якь жє сн҃о(м) ємоу єсть. на(д)то мно // гыи народь сла(д)ко слоухаль єго. 178
конець, срѣдѣ.

И мовиль имь в наоученїи своємь. стєрєжѣтєсѧ ѡ оучитєлєи. за(ч) нз[56] мѣ
который то ради въ ѡдѣянїи красномь ходити. и на тръгоу поздоровлѧни бывати. и на пєредынємь мѣс҃ци сѣдѣнѧ на соборищахь и на вєчєрѧхь. которыи жь то ж҃жираютъ домы в҃довин҃ныи. по(д) замышлєнѧ(м) долгоє мл҃твы. а тыє примоу(т) болшєє ѡсожденїє. и сѣдѣль їс҃ напротив҃ко с҃кар҃бницѣ цр҃кв҃ноі. и смотриль яко народь мєчєть пѣнєзѣ до скарбницѣ. а мнозїи которыи богаты(и) // оумѣтовали много. а пришо(д)ши єдина оубогаа вдова. и оувръгла два пѣнєзѣ. иже зовє(т)сѧ кондран(т)*. *квар҃тникь*. и призвавши оученикы свои рєкль имь. заправды вамь повѣдаю. иже таѧ оубогаѧ вдова болшє є(ст) оувръгла нижли тыи всѣ которыи то мєтали. а ѡна з нєдостаткоу своєго в҃сє ш҃то имѣла оувръгла. в҃сю маєтность свою. ко(ц) чєтвє(р)коу. 178 зв.

> Є҃в(г)листа выписоує ѡ поставлєнїи цр҃к҃вн҃ѣмь красномь. и ѡ ан҃тихристоу. и ѡ противен҃ствѣ ихь. а иже силы нб(с)ныа гыбатисѧ боудѧть. и ѡ соудномь дн҃и. гла(в). г҃і.

глава г҃і

И якь южь выходиль ѡнь ис҃ цр҃квє и рєкль ємоу єдинь зь оучєниковь єго. оучитєлю. каковоє камєнїє и како // воє боудованѧ. а їс҃ **а за(ч) нн[57]** 179

[56] Чє(к) сі нє(д), въ (в) [!] ѡ(н) (т) мовиль и(м) їс҃.

[57] В пѧ(тк) сі нє(д). въ ѡ(н) (т) ча(с). я(к) южь вы.

ѿповѣдаючи рекль ємоу. видиш' ли тото великоє боудованѧ нє ѡста-
[мв] нєть тоу камє(н) на камєни. абы нє быль зоп'сованъ. А коли ѡнь сѣ-
дѣль на горѣ ѡливнои напротивко цр҃кви. звѣдовали єго ѡсобно пєтрь
иаковь їѡань и ан'дрєи рєкоучи. повѣжь намь коли то боудєть. и яко-
выи знамєнїа боудоуть коли то маєть сѧ скон'чатї. а і҃с ѿповѣдаючи по-
чаль мовити. стєрєжѣтєсѧ абы ва(с) к'то нє прєлєстиль. бо мноѕи
прийдоу(т) въ имѧ моє рєкоучи ижє я єсмь. и многы(х) прєлєстѧть.
179 зв. А коли пакь оуслышитє би(т)вы. // и вѣсти ѡ битвахь. нє боитєсѧ бо и
тоє моусить быти. алє єщє нє конєць. повьстанєть бо народь против'
народоу. и цр(с)тво противь царьства. и боудє(т) трєсєнѧ по мѣстахь. и
боудоу(т) голодовє и замѧтєнѧ почато(к) болєзнємь тымь. **конє(ц)
пѧ(т)кꙋ.**

за(ч) нѳ[58] А вы стєрєзѣтє сами сєбє. бо боудоу(т) вась выдавати на соборища.
и на сон'мища(х) боудоу(т) бити вась. а и пєрє(д) воєводы и пєрєдь
цр҃ѣ боудоу(т) въдити вась длѧ мєнє на свѣдоцьство имь. а въ вьсѣхь
языцѣхь. напръвѣи моусить быти проповѣдано єѵ(г)лїє. А коли повє-
180 доуть вась прєдавати. нє // примыш'лѧйтє што бы єстє мовити мѣли.
ани наоучайтєсѧ. алє ш'то боудє(т) вамь дано в то(т) то ча(с) тоє
мов'тє. нє вы бо боудєтє мовити алє дх҃ь ст҃ыи прєдасть жє брать брата
на смр҃ть. а ѿц҃ь сн҃а. и повьстаноу(т) сн҃вє противь родитєлємь. и оуби-
ю(т) ихь. а и вы боудєтє нєнавидѣни д'лѧ имєни моєго. алє к'то бы
вытръпѣль ажь до кон'ца* тъ(и) сп҃сєнь боудє(т). **ко(ц) пнє(д).**

за(ч) ѯ[59] А коли оуслышитє мръзости запоустєнїа. ѿ данила пр(о)рка повѣ-
дєнаа. а ѡна стоить гдє бы нє мѣла стояти. к'то ч'тє нєхаи розꙋмѣєть.
180 зв. тогды который // боудоу(т) в зєм'ли жидов'скои нєхаи оутѣкаю(т)
на горы. А кто бы быль на дахоу. нєхаи нє стоупоуєть до домꙋ. а нєхаи
нє входить абы ш'то взяль з домоу своєго. а кто боудє на поли нєхаи
сѧ наза(д) нє врътаєть. абы в'зѧль ѡдѣянїа своєго. Бѣда тыжь боудє
бєрємѣн'ны(мь) и тымь которыи кормѧть пръсѧми в тыи дн҃и. протожь
молитєсѧ абы нє было оутѣканѧ вашє зимѣ. боудоу(т) бо тыи дн҃и
скръб'ни таковыи яковыи жь то єщє нє были ѿ поча(т)коу свѣта.
который сътвориль є(ст) б҃ъ, ажь и до сєго дн҃ѧ. и нє боудє(т). а єсли
181 жє бы б҃ъ нє // оукоротиль дн҃ии ты(х). нє был' бы сп҃сєнь жадєнь
чл҃кь. алє длѣ выбраны(х) который то єсть выбраль. оукоротиль дн҃ии
тыхь. а тог'ды єс'ли к'то рєчє(т) вамь. сє здє х҃с. а либо ѡн'дє. нє
имѣтє вѣры. пов'станоу(т) бо л'живыи христи. и льживыи пр(о)рци. и

[58] Пнє(д) з҃і нє(д). рєкль г҃ь свои(м) с'тєрє.
[59] Въ вто(к) з҃і нє(д). рєк'ль г҃ь сво колї.

боудоуть чинити дивы, и знаменїа. иже бы прелестити єсли бы могль выбраныи. прото жь вы стережѣтеса што жь пръвоє рекль єс'ми вамь в'се. **Конець в'торь(к).**

В тыа пакь дн҃и по скръби тъ(и) и сл҃нце помръкне(т) и м(с)ць не дасть свѣтлости своєй. а и ѕвѣз'ды нб(с)ны(и) // падати боудоу(т). а силы нб҃есныи боудоуть са гибати. тогды пакь оуздрѣть сн҃а чл҃чскаго. идоущаго въ ѡблацѣхь съ силою великою и славою. а тогды пош'ле(т) аг҃глы своа. а выбероу(т) выбран'ныи свои ѿ четыре(х) вѣтровь. ѿ кон'ца зем'ли ажь до връха нб҃а. ѿ смоковницѣ же наоучитеса при(т)чѣ. коли южь лѣторосли єи ѿмолодноу(т). а выпоущаєтьса листа. зна(и)те иже близко єсть лѣто. такь же и вы коли оузрите. ижь са тыи то рѣчи дѣють. вѣда(и)те иже тоу(т) єсть при дьверехь. заправ'ды повѣдаю вамь. иже не преми // не(т) то(т) то родь. ажь са тыи всѣ рычи станоу(т).

за(ч) ѯа[60] 181 зв. 182

Нбо и земла переминоуть. але слово моє не переминеть. А ѡ ономь то дн҃и и годинѣ. никто не вѣдаєть. ни аг҃гли которыи соуть в нб҃ѣ. ани сн҃ь єдно са(м) ѿц҃ь. мѣйтеса ѡсторож'не. а чоуйте а мл҃теса. бо не вѣдаєте коли часъ боудеть. якь же и тои чл҃кь которыи же то далеко ѿишоль ѡпоустивши домь свои. и даль слоугамь своимь маєтности свои кождомоу з нихь, и роботоу. а воротномоу приказаль абы стерегль. прото жь чоуйте бо не вѣдаєте ко // ли господарь домовыи придеть. любо въвечерь. ал'бо в'поульночи. чи пакь коли коурь запоє. ал'бо колї свитаєть. абы нагле пришо(д)ши не нашоль вась, а вы спите. а ш'то вамь мов'лю всѣмь мовлю, чоуйте.

за(ч) ѯв[61] мг҃ 182 зв.

> Єѵ(г)листа выписоує. ѡ выльяню масти на главоу хв҃оу. которы(и) то ѿ юды зражень*. который то на послѣднеи вечерѣ** своє тѣло и кровь роздаваль. которыи же зражень и поимань. ѿ него (ж) то и ап(ст)лове повтекали. и якь несправедливыми. а ѳал'шивыми свѣ(д)ками ѡсоужень. закрыва(н) ѡплюва(н). и поличковань. три кроть ѿ пилата запрень. глава д҃і.

По двохь пакы дн҃ехь. приходила пасха и опрѣсноци. и гладали ар'хїєрєє и закон'ници. якь бы і҃са лестиве яли и забили. и мовили але не въ празникь. жебы замѣшана межи люд'ми не было. **Конець, четвер'т'коу.** //

глава д҃і 183

[60] Срѣ(д) ѕ҃і не(д). рекль г҃ь своим*, в' тыа.
[61] Че(к) ѕ҃і не(д). рек'ль г҃ь сво, нб҃о и.

зв(ч) А коли ѡнь быль въ виѳанїи в' домоу симона троудоватого
Л[62] *прокажєного* и сѣдѣль за столомь. и приш'ла к' немоу* жона котораѧ
мѲ то мала алавастрь мира. *бан'коу олѣю* нар'да пистикїѧ многоцѣн'ны. *з нарьдового корена*. и розьбивши бан'коу выльяла на главоу єго. и были пакь тамь нѣкоторыи. которыи то сѧ гнѣвали, и сами в' собѣ мовили. и чемоу сѧ таа то оутрата ѡлѣєви стала. могло тоє продано быти бол'ше нижли за трис'та пѣнезїи. а оубогымь бы то дано. и заповѣдали
183 зв. єй. а їс рекль имь. даитє єй по // коуи. чого длѧ єи таковоую троуд'ность чинитє. доброую рѣчь оучинила єсть надо м'ною. в'сег'да бо оубогыи имаєтє з' собою. а коли боудетє хотѣти можетє и(м) добрє чинити. але менє нє всегда имаєтє. а ѡна ш'то могла тоє оучинила. оупередила єсть абы тѣло моє помазала коу погребенїю. заправ'ды повѣдаю вамь. где жь коли боуде(т) проповѣдано єѵ(г)лїє по всемь свѣтѣ. и тоє ш'то и ѡна оучинила боудє повѣдано на памѧть єи. **Конець, пѧ(тк).**

зв(ч) А июда скарїѡскыи. єдинь ѳ // дванадесѧти(х). пошоль до ар'хїє-
Л[63] 184 реѡвь абы єго имь продаль. а ѡни оуслышавши тоє възрадовали(с). и обецали емоу дати сребрьникы. и гляѧдаль такового часоу якь бы имь єго выдаль.

мѲ И оу пръвы(и) дїь ѡпрѣсночныи. коли пасхоу пожирали. и мовили емоу оученици єго. г'дє хочешь з'готовимо тобѣ ясти пасхоу. *баранка* и послаль дво(х) зь оученикоѵь своихь а рекль имь. идѣтє до мѣста. и стрѣти(т) ва(с) чл҃кь в' скоудел'ници водоу несоучи. *в зьбаноу. або в*
184 зв. *глєкоу* за ни(м) поидѣтє. а г'дє коли войдетъ. рецѣтє госпо // дареви *подворникови* домовомоу. оучитель такь повидѣти казаль. г'дє єсть дѡмь гостин'ныи. и где пасхоу съ оученикы моими ясти боудоу. а ѡнь вамь оукажетъ грьницоу велїкоу оусланоу и з'готованоу. там' же и намь наготоуйтє. и выш'ли оученици єго. и приш'ли до мѣста. и нашли такь якь ѡнь повидѣль имь. и зьготовали пасхоу.

мѲ А коли южь был' вечерь пришоль из' дванадесѧ(т)ми. и якь южь
185 сѣдѣли и ѣли. рекль имь їс, заправ'ды повѣдаю вамь. иже єдинь з васъ прода(ст) мѧ. кото(р)и ѣстъ со мною. // а ѡни почали сѧ троскати, и мови [!]* єдинь по єдиномоу. чи нє я г҃и. ал'бо я г҃и. а ѡнь ѳповѣдаючи рекль имь. єдинь змежи дванадесѧтихь которыи сѧгає(т) роукою съ мною до мисы. сп҃ь же члч(с)кыи и(дъ) [!]**. якь же и єсть писано ѡ нє(м). ѡ горе чл҃кови томоу то. черезь которого сп҃ь чл҃чьскыи продань

[62] Пѧ(к) ѩ нє(д), въ (в) ѡ(н), коли їс быль.
[63] Вто(к) ѥ нє(д) мѧ(с) въ (в)р, июда с.

боудетъ. лѣпꙗше было бы ємоу абы (с) быль и нє народиль чл҃кь тъ(и). И якь южь и҃ли. взаль і҃с хлѣбь бл(с)виль и перєломиль и даль имь. и рєкл҃ приимѣтє и ядитє. сє єсть тѣло моє. И в҃завши чашоу хвалоу в҃здаль // и пили в҃си из нєи. и рєкль имь сє є(ст) кровь моа нового 185 зв.
завѣта. за многыи изливаєма. заправ҃ды повѣдаю вамь. ижь южь нє бꙋдоу пити ѿ плода лозна(г)[о], ажь до ѡного то дн҃а коли а боудоу пиль ново въ цр(с)твіи бж҃іи. а коли пѣснь хвалы бж҃іи ѿпѣли. и выш҃ли на гороу ѡливноую. и рєкль имь і҃с в҃сѣ вы з҃блажнитєса ѡ мнѣ в҃ сі҃ю нощь. бо такь єсть написано. поражоу пастыра и розбѣгноу(т)са ѡв҃цѣ. а пото(м) коли въскр(с)ноу. оупєрє(д) ва(с) приидоу до галилєи. тогды пєтръ рєкль ємоу. // бы са пакь и всѣ поблаз҃нили(с). але са 186
я нє з҃блаж҃ню. И рєкль ємоу і҃с. прав҃доу повѣдаю тобѣ. иже ты днє(с) тои҃ ночи пръше ниж҃ли два разы коурь запоє. три кротъ ѿвръжешьса мєнє. а ѡнь єще бол҃ше повѣда(л) бы(х) пакь моусѣль с тобою сполоу оумєрєти нє запрꙋса тєбє. так҃ же тыжь и всѣ мовили. и пришли на мѣсто прозвищемь гєѳсимані҃ю. и рєкль ко оученикомь своимь. сѣдѣтє тоу. ажь а пошо(д)ши тамь помолюса. и появ҃ши з҃ собою пєтра и якова и иѡан҃на. и почаль са бояти и тоужити. // и рєкль имь смоутна 186 зв.
єсть дш҃а моа ажь ко съмр҃ти. а вы пождѣтє тоу а чоуйтє. И ѿишоль мало паль на зємли и молильса. мог҃ло ли бы быти абы ѿиш҃ла ѿ нєго година. и мовиль ав҃ва ѿ҃ц҃е. всѣ рѣчи мож҃ны соу(т) тобѣ. мимо нєси ѿ мєнє чашоу сі҃ю. а вид҃ жє нє тоє што а хочоу але ш҃то ты. И пришоль к нимь и нашоль ихь а ѡни спа(т). и рєкль пєтрови симонє ци спишь. нє могль ли єси єдинои годины стръпѣти. чоуйтє а молѣтєса. абы єстє нє въшли в҃ напасть. дх҃ь бо є(ст) готовыи. але плотъ // немоц҃на. И ѡпать ѿишоль и молильса, тоє (ж) слово мовиль. а 187
врꙗноувшиса ѡпатъ и(х) нашоль а ѡни спа(т). бо были оочи и(х) ѡб҃таг҃чены. и нє оумѣли што бы ємоу ѿповидѣли. а пришоль втрєтєє и рєкль имь. спѣтє (ж) а ѡпочивайтє. прис҃пѣль конєць и пришла година. ѡто сн҃ь чл҃чьскі҃(и) продаєтса в роукы грѣш҃никомь. в҃станѣтє а пойдѣмо бо южь то(т) которыи ма продаєть з҃ближильса. **Конець, вто(к).**

А коли ѡнь єще тоє мовиль. пришоль июда скариѳскыи. єди(н) // зв(ч) 58[64]
ѿ дванадєсати(х). а з ни(мь) народь бар҃зо вєликыи зь ороужі҃ємь и з 187 зв.
дрєвы. посланыи ѿ ар҃хі҃єрєѡвь и закон҃никовь и ѿ старьши(х). зра(д)ца *Июда** пакь таковыи знакь даль быль имь рєкоучи. которого а поцєлоую то(т) є(ст). а вы єго поймайтє. и ведѣтє єго ѡсторож҃нє. а

[64] Сре(д) н҃і ма(с). въ (в) ѡ(н) і҃с єще тоє.

тамь пришо(д)ши борзо пристоупиль к нємоу и рєкль ємоу. рав'ви.
рав'ви. и поцѣловаль єго. а ѡни взложивьши роуцѣ свои на нєго и
поймали єго. єдинь пакь з' ты(х) которы(и) то ѡколо єго стояли.
188 вынѧв'ши ножь *кръдь* и оудариль на слоу(г) [!]** архїєрєѡво(г)[о]. // и
ѿтѧль ємоу оухо. а і҃с ѿповѣдаючи рєкль имь. яко бы на раз'боиника
пришли єстє зь ѡроужїємь и з' дрєвы поимати мєнє. на кож'дыи дн҃ь
при вась бываль єсми в цр҃к'ви и оучовальємь и нє поимали єстє мєнє.
алє абы сѧ наплънили писанѧ. такь ѡставив'ши єго оучєници и в'сѣ
пов'тєкали. а єдинь нѣякыи младєнєць шоль за ни(м) ѡболочєныи
в' простирало по голомь тѣлѣ. а ѡни поимали и того м'ладєн'ца. а
188 зв. ѡнь простирало зоставив'ши оутєкь нагь ѿ нихь. // И вєли і҃са ко
ар'хїєрєѡви. и зышлисѧ к нємоу в'си ар'хїєрєє. и старшїи и оучитєлєвє.
пєтрь пакь шоль за нимь здалєка ажь до двора архїєрєѡвого. и сѣдѣль
ислоу(г)ми [!]* и грѣл'сѧ в огнѧ. ар'хїєрєє жє и вєсь съборь. искали
на і҃са свѣдоцьс'тва. абы єго на съмр҃ть выдали. алє нє на(и)довали. бо
много и ты(х) было кото(р)и л'живє свѣ(д)чили на нєго. и ровного
свѣдоцьства нє было. а нѣкоторыи вставши л'живє свѣдчили на нєго
мовѧчи. мы єсмо слышали коли ѡнь мовиль. ижь я разороу цр҃ковь сїю
189 роуками // оудѣланоую. а за три дн҃и иншоую нє роуками боудованоую
поставлю. ани такь нє было ров'но свѣдоцьство ихь. а вставьши ар'хїє-
рєє и стали на сєрєдинѣ. и звѣдовали і҃са рєкоучи. ничого напротивь
того нє ѿповѣдаєшь. ш'то ты(и) на тєбє высвѣд'чають. а ѡнь мол'чаль
и ничого нє ѿповѣ(ди)ль. тогды ѡпѧ(т) ар'хїєрєи пыталь єго рєкоучи.
ты ли єси х҃с сн҃ь бл(с)вєн'наго. а і҃с рєкль ємоу я єсмь. и оузритє сн҃а
189 зв. чл҃чьскаго а ѡнь по правоуи сторонѣ силы сѣдѣти боудє(т)*. // и пои-
дєт* по ѡблацѣхь нб(с)ныхь. Тог'ды ар'хиєрєи розорьвав'ши ѡдѣнѧ
своє, повидѣль. и што далє за свѣдковь потрєба. слышали єстє хоулоу
што сѧ вамь видить. а ѡни в'сѣ ѡсоудили єго виного быти ср҃ти. и по-
чали нѣко(т)рыи на нєго плювати. и покрывати лицє єго и моучити
[мѣ] єго. и мовили ємоу. прорєк'ни к намь. а и слоугы по лицоу били єго.
та(м) жє и пєтрь быль на дворѣ низ'ко. и пришо(д)ши єдина дѣв'ка
слоужєбница ар'хїєрєѡва. и оузрѣла пєтра, а ѡн' сѧ грѣєть. и поглѧдѣ-
190 в'ши** // на нєго и рєкла. и ты съ і҃сомь назарѧниномь быль. а ѡнь за-
прѣльсѧ рєкоучи. ани вѣдаю и нє знаю ш'то ты мовишь. и вышоль
вънь прє(д) дворь. а в тоть ча(с) коурь запѣль. И оуз(д)рѣвши єго ѡная
(ж) то дв҃ца почала мовити тымь которыи то ѡколо стояли. и то(т)
з'мєжи ни(х) єсть. а ѡнь вдроугоє запрѣл'сѧ. И по маломь часоу тыи
которыи тоу стояли рєкли пєтрови. заправды и ты моусишь быти

змєжи нихь бо и рѣчь твоѧ к томоу жь єсть подоб'на. а ѡнь почаль
сѧ клѧти и присѧгати рєкоучи. и(ж) // нє знаю чл҃ка того кото- 190 зв.
ро(г)[о] повѣдаєтє. и пов'торє коурь запѣль. и в'спомѧталь пєтръ ѡноє
то слово котороє ємоу быль і҃с повидѣ(л). ижє пръвѣи ниж'ли коурь
два разы запоє. три кроть ѿвръжєшисѧ мєнє. и почаль плакати гръко.

> Єѵ(г)листа выписоує. якь і҃с пилатови выдань. и якь били єго и посмѣвалисѧ ємоу. и якь на кр(с)тѣ повѣшєнь. и якь єго иѡсифь поховаль въ гробѣ: глава. єі.

И бор'зо на свитаню радоу оучинили ар'хїєрєє и стар'шїи и кни(ж)- глава єі
никы. и вєсь съборь. звѧзав'ши і҃са и вєли єго и выдали пилатови. а за(ч)
Ко(ц) срѣ(д). И звѣ(до)валь єго пилать рєкоучи. ты ли єси цр҃ь їоудє(и)- ѯз[65]
скыи. а ѡнь ѿповѣда // ючи рєкль ємоу ты єси рєкль. и жаловали на нє- 191
го ар'хїєрєє много. а пила(т) єго повторє звѣдаль рєкѹчи. ничого жь нє
ѿповѣдаєшь. видишь яко много противь тєбє свѣдитєльствоую(т). а і҃с
и коу томоу ничого нє ѿповидѣль. так' жє сѧ и подивоваль пилать.
на каждыи пакь праз(д)никь таковыи мѣль ѡбычаи. єдиного вязнѧ за
которымь бы єд'но просили выпоущаль имь. быль тыжь прозви-
щємь варав'ва ис товариш'ми своими в'сажєнь. длѧ того ижє в' мѣс-
тѣ оубїйс'тво // были оучинили. и закричавши народь почали єго ѡ 191 зв.
тоє просити. як' жє и всѣгды имь чинова(л). А пилать ѿповидѣль
имь рєкоучи. хочєтє ли пѹщо [!] вамь цр҃ѧ їоудєиска. бо вѣдаль жє єго
ар'хїєрєє длѧ нєнависти выдали. А ар'хїєрєє по(д)оустили народы.
направили. ижє бы имь выпоустиль варав'воу. а пилать ѿповѣдаючи
ѡпѧ(т) рєкль имь. ш'то жь хочєтє абыхь оучиниль с ты(м) которого
зовєтє цр҃ємь жидовьскымь. а ѡни ѡпѧ(т) закрычав'ши мовили.
расп(н)и єго. а пила(т) рєкль до нихь мовѧчи. // и ш'то є(ст) такоє з'ло 192
оучиниль. а ѡни ѡпѧть єщє болшє крычали роспни єго. тогды пилать
хотѣчи людємь кѹ воли оучинити, поусти(л) имь варав'воу. а і҃са
бивши даль имь абы єго пропѧли. Ко(ц) чє(к) мѧ(с).

Воини пакь оувєли єго вноутрь двора которыи называєт'сѧ прєторь. за(ч)
домь радєцкии, або ратоушь. и зозвали вєсь соборь. и оболокли єго ѯз[66]
в' прєпрѣдоу. *в шар'лать*. и вложили на нєго вѣнєць оуплєт'ши с

[65] Чє(к) иі҃ нє(д) мѧ(с)поу(ст) въ (в) ѡ(н) радоу.
[66] Єѵ(г)є ѕ҃ ст҃ы(х) стра. въ (в) ѡ(н), вои(н).

терна. и почали єго поз'доровлати и мовити. радоуиса цр҃ю жидов'скыи
192 зв. и би // ли по главѣ єго тростїю. и плювали на него. и пригыбаючи ко-
лѣна, оуклакали перед нимь. а колї южь са ємоу насмѣвали. зволок'-
ли из' него припрадоу *шар'лать* и ѡболокли є(г)[о], во ѡдѣянїа
єго. и вывели єго абы єго пропали. и приневолили* нѣякого которыи
тоуды шоль мимо нѣ, симона киринеискаго. который то шоль ис'
села ѿц҃а алек'садрового и роуфового. абы понесь кр(с)ть єго.

за(ч) И привели єго на мѣсто гол'гофоу. котороє то назьвано лобноє
ли[67] мѣсто. **пре(ст)пи па(к)**. И давали ємоу пити єсми(р) // исмено вино.
193 ѡнь же не прїаль. а тыи которыи роспали єго. роз(д)ѣлили ѡдѣна
єго. мечоучи жребїа ѡ нѣ к'то ш'то въз'ме(т). **чти па(к)**.

Была пакь година третїа и пропали єго. **пре(ст) па(к)**. И быль
напись вины єго написаны(и) цр҃ь жидовскыи. а ис ни(м) роспали
два раз'боиникы. єдиного на правоуи сторонѣ. а дроугого на лѣвоуи
сторонѣ єго. И выплънилоса писанїє. котороє мовить, из' безаконными
поличень є(ст). А тыи которыи мимо него ишли насмѣвали(с) ємоу.
193 зв. покываючи главами // своими. и мовили. оуа. разараєшь цр҃ковь бж҃їю.
и трома д'ны збоудоуєшь єи сп҃сиса са(м) и зыиди со кр(с)та. так'же
ар'хїєреє посмѣвалиса межи собою из' книжники и мовили. иныи
сп҃сає себе ли не може(т) спс(т)ти. [!] х҃с. цр҃ь иїл҃ьтескыи. нехаи днесь
снїйде съ кр(с)та. абы(х)мо видѣли. а оувѣрили ємоу. **Коне(ц). стра(ст)**
ѕ҃ єѵ(г)лїю. И тыи которыи с нимь были пропатыи посмѣвалиса ємоу.
чти па(к).

А коли была шестаа година. сталаса т'ма по в'сеи земли, ажь до
194 девятои годины. а в' девятоую го // диноу. промовиль і҃с великымь
голосомь и рекль. єл'лои єл'лои лима сава(х)ѳани. єже є(ст) речено.
бж҃е б҃е мои. для (ч)го ма єси ѡставиль. а нѣкоторыи з' тыхь ко-
торый тоу жь ѡколо стояли слышали то и мовили. але илїю зоветь.
Бѣг'ши па(к) єдинь наплънилъ гоубѹ ѡц'томь а в'зложиль на трость. и
даль ємоу пити и мовиль. постоу(и)те ажь оувидимо єсли прїидеть
їлїа снати є(г)[о]. а і҃с выпоустив'ши голо(с) великыи и испоустиль
194 зв. дх҃а. а и запона цр҃кв'наа передраласа надвоє ѿ // връхоу ажь до долоу.
Видѣвши сотникь которыи напротивь стояль. иже такь великымь
голосомь закрычаль, и выпоустиль дх҃а. и рекль въистин'ноу чл҃кь сеи
сп҃ь бж҃їи быль. Были тыжь тамь и жены которыи на то здалека
смотрили. а межи ними была мр҃їа магдалыни. и мр҃їа їакова малаго. и

[67] Па(к) ма(с) не(д), въ (в) ѡ(н). воини є(м)ше і҃са.

иѡсифова мати. и саломи. бо коли єще быль в галилєи хожовали за
нимь и послоуговали ємоу. и ины(х) много которыи то были приш'ли
с нимь до їєр(с)лма. **ко(ц) пѧ(к) мѧ(с)по(ст) и г҃-моу ча(с)у. // А** 195
коли южь быль вєчєрь. быль бо южь вєликыи пѧтокь. которыи жє
єсть пєрє(д) соуботою.

Пришоль иѡсифь зь аримаѳєи. бл҃гоѡбразныи совѣтникь. *пань* за(ч)
радныи. бо и ѡнь тыжь ожидаль цр(с)тва бж҃їа. а смѣлє вшо(д)ши до ѯѳ[68]
пилата и просиль єго ѡ тѣло исв҃о. и пила(т) дивовальсѧ єсли бы южь м҃[и]
оумръль. и призвав'ши сотника, извѣдаль єго єсли жє ю(ж) оумръль. и
довѣдав'ши(с) на сотникоу. даль тѣло їѡсифови. тогды иѡсифь коу-
пиль полот'на и снѧв'ши єго ѡбвиль полотномь. и вложиль // єго в' 195 зв.
гробь. которыи бы(л) вытєсань в' камєни. и приточив'ши привалиль
камє(н). ко двєрємь гробовымь. а мр҃їа магдалыни. и марїа иѡсифова.
смотрили гдє єго положили. **ко(ц) ї єѵ(г)лїю стра(ст)номꙋ***.

> Єѵ(г)листа выписоує я(к) х҃с з мр҃твыхь в'став'ши многы(м) сѧ оуказа(л). а ап(ст)лы по всє(м) свѣтѣ розо(с)ла(л) проповѣдати єѵ(г)лїє.

И миноув'ши соуботѣ. мр҃їа маг'далыни, и мр҃їа їаковова и саломїа. гла(в) ѕї
накоупили пахоучи(х) мастїи. абы пришо(д)ши помазали і҃са. И вє(л)ми а за(ч)
рано въ єдиноу ѿ соуботь. приш'ли на гробь. ано южь слн҃цє** в'зыш- ѻ[69]
ло. и мовили*** мєжи собою. к'то ѿвали(т) намь камєнь ѿ // двєрєи 196
гробовыхь. а ѡбыздрѣв'шисѧ обачили ижє камєнь ѿвалєнь єсть бо
быль вєликыи вєл'ми. и пришо(д)ши ко гробоу оувидѣли юношоу. а
ѡнь сѣдить на правоуи с'торонѣ ѡболочєныи въ ѡдѣанїє бѣлоє. и
оустрашили(с). а ѡнь рєкль имь. нє боитє(с). і҃са ищєтє назарѧнина
пропѧтаго. в'сталь єсть. и нє єсть єго тоу(т). алє тото є(ст) мѣсцє гдє
єго было положєно. алє идѣтє а повѣжтє оучєникомь єго, и пєтрови.
ижє впєрє(д) ва(с) придє(т) до галєи [!]. та(м) єго оуз(д)ритє якь (ж)
єсть повѣдаль вамь. а ѡни вы // шє(д)ши бор'зо шли ѿ гроба. бо 196 зв.
быль пришоль на нѣ стра(х) и трєпєть. и нє повѣдали никомоу ничого
бо сѧ бояли. **ко(ц) вто(к) въскрє(с) и ми(р).**

---

[68] Єѵ(г)є ї стра(ст). въ (в) ѡ(н). пришо(л).
Сє(ж) и г҃ нє(д) по пасцѣ.

[69] Въ ѡный то ча(с). миноу(в)ши.
Єѵ(г)лїє въскр(с) в҃.

за(ч) оа̃[70] Въскр̃сь же їс̃ заоутра въ пєрьвоую соуботоу. и оуказа(л)сѧ най-
пръшє мр̃їи магдалыни. с которои* жь то быль выгналь сє(д)мь
бѣсовь. а ѡна пакь пошо(д)ши повидѣла тымь который то с нимь бы-
вали. плачоущи(м) сѧ и рыдающимь. а ѡни слышавшє иже бы живь
быль. и видѣнь ѿ нєи. нє яли вѣры. ѡпослѣ пакь двѣма з нихь идоу-
197 чима оуказальсѧ иньшимь ѡбразомь коли ш'лї // на сєло. а ѡни шо(д)-
ши повидѣли инымь. ани ты(м) вѣры яли. Наѡпослѣ па(к) коли
сѣдѣли за столомь. єдиномоунадєсѧ(т), яви(л)сѧ и поносиль нєвѣрь-
ствїю ихь и тврѣдости ср(д)ца. иже видѣли єго въстав'ша а нє вѣрили.
И рєкль имь шо(д)ши по всємоу свѣтоу проповѣдаитє єѵ(г)лїє всѧкои
твари. которыи боудє(т) вѣрити и кр(с)тити(с) сп̃сєнь боудє(т). а
которыи нє имєть вѣры ѡсоуждєнь боудєть. знамєнїа жє тымь
которыи боудоуть вѣрити таковыи боудоу(т). именємь моимь бѣсы
197 зв. выганѧти боудоуть. и // языкы новыми мовити боудоуть. и sмї̑й боу-
доу(т) брати. а єсли што смр̃тного испїють нє боудє имь шкодити.
на нємоцныѧ роукы боудоу(т) в'складати и з(д)рови боудоу(т). гс̃ь
пакь по пооучєнїю єго к нимь възнєсєсѧ на нбо и сѧдє ѡдес'ноую
бг̃а. а ѡни пакь шо(д)ши проповѣдали в'соудоу. гс̃ь помагаль и(м). и
198 слово и(х) оутвръждаль: дѣлаючи(ми) знамє(н)мї. Аминь. //

С помочоу бж̃їєю. и прч(с)тыѧ єго бг̃омт̃рє. єсть дописана книга
сп̃го и всєхвалнаго ап(ст)ла і єѵ(г)листа мар'ка. роукою многогрєш'на-
го раба михаила. бо̃у к оучти. и людоу посполитомоу. к доброи
наоуцє. в которой то книзє замыкаєт'сѧ главь ѕ̃і. а зача(л) о̃а а
198 зв. стихо(в) ⁘ā x̃*.

[70] Єѵ(г)є ѓ̃ въскрє(с). въ (в) ѡ(н) въскрє(с).
Сє (ж) и на оу(т) възнє(с)нїа.

Євангеліє від Луки

Сїа ѹказанїа противь чор'нопишемои личбе котораѧ єсть в настоящеи кнїзе ст҃го ап(ст)ла и єѵ(г)листа лѹ(к).

	гла(в)	
ѡ написанїи цесарѧ ав'гоу(ст).	а҃	
ѡ стрегоущи(х) пастырехь.	в҃	
ѡ симеѡнѣ бг҃оприем'ци.	г҃	
ѡ ан'нѣ пр(о)рчици.	д҃	
ѡ бывшемь гл҃ѣ къ їѡаннѹ. в матѳеи. г҃.	є҃	
ѡ въпрошьши(х) иѡан'на.	ѕ҃	
ѡ искоушенїи спасите(л)вѣ.	з҃	
ѡ имѧщи(м) доухь бѣсныи. в' мар'коу. а҃,	и҃ //	198 зв.
ѡ тещи петровѣ, в' м(ѳ) и҃ в м(р) в҃.	ѳ҃	
ѡ исцѣлѣвши(х) ѿ различны(х) недоугь. в' ма(ѳ). ѳ҃. в ма(р). г҃	і҃	
ѡ ловитвѣ рыбь.	аі҃	
ѡ прокаженнѣмь. в ма(ѳ). ѕ҃.	ві҃	
ѡ раслабленнѣ(м). в м(ѳ) гі҃ м(р) є҃ ѡ(н) з҃.	гі҃	
ѡ лев'вїи мытары. в м(ѳ) ді҃ м(р) ѕ҃.	ді҃	
ѡ имѧщи(м) соухоую роукоу. в' ма(ѳ), ка҃. а в ма(р). з҃.	єі҃	
ѡ из'бранїи ап(ст)льстѣмь. в ма(ѳ). ѳі҃. а в' мар'ка. и҃.	ѕі҃	
ѡ бл҃жен'ны(х). в ма(ѳ). є҃.	зі҃	
ѡ сотници. в ма(ѳ) з҃ їѡ(н), ѕ҃.	иі҃	
ѡ сн҃ѣ вдовичинѣмь.	ѳі҃	
ѡ послан'ны(х) ѿ иѡан'на м(ѳ) к҃.	к҃	
ѡ помазавшои г҃а миромь. в ма(ѳ) ѕ҃в. в ма(р). м҃д. їѡа(н). ві҃.	ка҃	
ѡ при(т)чи сѣющаго м(ѳ) к(д) м(р) ѳ҃.	кв҃	
ѡ запрещенїи мороу и вѣтро(м). в ма(ѳ). аі҃. в' ма(р). і҃.	кг҃ //	199
ѡ легеѡнѣ. в ма(ѳ) ві҃ в' ма(р) аі҃.	кд҃	
ѡ дъщери архисинагоговѣ. в ма(ѳ). єі҃. а в ма(р). ві҃.	кє҃	

ѡ кровоточивѣи. м(ѳ) s̄i м(р) г̄i. к̄s̄
ѡ посланїи ѡбоюнадєсѧтє. в ма(ѳ) ѳ̄i. а в' ма(р). д̄i. к̄з
ѡ пѧтихь хлѣбѣхь и двою рыбоу.
в' ма(ѳ) к̄s̄. м(р) s̄i. їѡ(н) ӣ. кѝ
ѡ гн̄и въпрошєнїи. в м(ѳ) л̄г. в' маркоу. к̄. к̄ѳ
ѡ прєѡбраженїи хв̄ѣ. в ма(ѳ) л̄д. в' маркоу. к̄є. л̄
ѡ бѣсноующимь на новы(и) м(с)ца.
в' ма(ѳ) л̄є. в' ма(р). к̄s̄. л̄а
ѡ помышлѧющихь к'то болїи є(ст).
в' ма(ѳ) л̄з. в' м(р) к̄з. л̄в
ѡ нєповєлєннѣмь въслѣдовати. в' ма(ѳ). ї. л̄г
ѡ явлєнїи. о̄. л̄д
199 зв. ѡ въпрош'ши(м) закон'ницѣ. // в' ма(т)ѳєи н̄д.
а в мар'коу. л̄ѳ. л̄є
ѡ въпадшимь в разбоиникы. л̄s̄
ѡ марѳѣ и мр̄їи. л̄з
ѡ молитвѣ. л̄и
ѡ имѧщи(м) бѣса глоуха м(ѳ) к̄в. л̄ѳ
ѡ възопившои гласомь ѡ̄ народа. м̄
ѡ просѧщихь знамє(н)а м(ѳ) к̄г. ма
ѡ фарисєи звавшимь г̄а. мв
ѡ окаанїи закон'никь. мг
ѡ к'васѣ фарисєйстѣмь. в' ма(т)ѳєи. л̄в. в' ма(р). к̄в. мд
ѡ хотѧщи(м) розделити имє(н)є. мє
ѡ богатѣмь ємоу же оугобзисѧ нива. мs
ѡ галилєихь и иже бѧхоу въ силоамѣ. мз
ѡ имѧщимь доухь нєдоу(ж)н'. ми
ѡ при(т)ча(х). в' ма(ѳ). к̄д. в' ма(р). ѳ̄. мѳ
200 ѡ въпрош'ши(м) аще мало спа // сп̄саємыхь [!]. н̄
ѡ рєкшихь їс̄ви ирода ради. на
ѡ воднотроудови томь. нв
ѡ нє любити, пръвосѣданѧ. нг
ѡ званы(х) на вєчєроу. в ма(ѳ). н̄а. нд
ѡ с'тлъпѣ притча. нє
ѡ с'то ѡвєць притча. нs
ѡ изшє(д)ши(м) на страноу далє(ч). нз
ѡ приставницѣ нєправє(д)нѣ(м). ни
ѡ богатѣмь и лазари. нѳ

ѡ десѧти прокаженыхь.	ѯ҃	
ѡ соудїи несправе(д)ливѣмь.	ѯ҃а	
ѡ мытари и фарисеи.	ѯ҃в	
ѡ въпрошимь богатѣмь і҃са. в' ма(ѳ). м҃а. а в' ма(р). к҃ѳ.	ѯ҃г	
ѡ слѣпци. в' ма(ѳ) м҃д. м(р). л҃а.	ѯ҃д	
ѡ закхеи.	ѯ҃є	
ѡ шед'шимь прїяти себѣ царьс'тво.	ѯ҃ѕ	
ѡ приєм'ши(х) десѧ(т) мнась.	ѯ҃з //	200 зв.
ѡ жрѧбѧти. в ма(ѳ) м҃є м(р). л҃в. въ їѡан'нѣ. д҃і.	ѯ҃и	
ѡ въпрошши(х) г҃а ар'хїєреєхь и старцехь. в' ма(ѳ) м҃и в' ма(р) л҃є.	ѯ҃ѳ	
ѡ виноградѣ притча. в ма(ѳ) н҃ а в мар'коу. л҃ѕ.	о҃	
ѡ въпрашающи(х) ѡ кинсонѣ. в ма(т)ѳеи. н҃в. а в ма(р). л҃з.	о҃а	
ѡ са(д)доукеєхь в ма(ѳ) н҃г. м(р) л҃и.	о҃в	
ѡ въпрошенїи г҃нємь къ фарисеѡмь. в ма(т)ѳеи. н҃є. а в мар'коу. м҃.	о҃г	
ѡ в'довици котора оувръгла два пѣнезѣ. в ма(р). м҃а.	о҃д	
ѡ кон'чинѣ въпрошенїє. в ма(т)ѳеи. н҃з. а в мар'коу м҃в.	о҃є	
ѡ пасцѣ. в ма(ѳ) ѯ҃г. в ма(р) м҃є.	о҃ѕ	
ѡ стѧзающихь сѧ кто болїи.	о҃з	
ѡ испрошенїи сатанинѣ.	о҃и //	201
ѡ оуничиженїи иродовѣ.	о҃ѳ	
ѡ плачоущи(х)сѧ жонахь.	п҃	
ѡ покаавшим'сѧ разбойницѣ.	п҃а	
ѡ испрошенїи телє(с) г҃нѧ м(ѳ) ѯ҃и. м(р) м҃и. ѡ(н) и҃і.	п҃в	
ѡ клєѡ(п).	п҃г	

Прє(д)молва книзє ст҃го ап(ст)ла и єѵ(г)листа хв҃а лоукы. где и в коє го(ди)щє, исписано бы(ст)

Лоука бж(с)тв'ныи зь ан'тїѡхїи быль родомь. лѣкарь барьзо нє посполитыи. и вноутрьнєи моудрости быль наоучєнь. нє тлъко алє и жидо(в)скоую наоукоу. наоукоу [!]. з'выкль достаточнє. и до єр(с)лима
201 зв.* пришоль. и г҃ь на(ш) // наоучаль. якь жє нѣкоторыи мова(т). иже и то(т) єсть ѳ҃ сєдмьдєса҃тихь ап(ст)ль. и ѳ҃ мр҃твыхь в'ставшоу хв҃и срѣсти со клєѡпою. а въз'нєшоу же са гв҃и и павлоу вѣровавшоу быти сошєствєна и послѣдователа томоу гл҃а павлоу. съи бо исписа(в) в' критѣ єѵ(г)лїє. довѣ(д)в'ши(с) всєго правдивє. якь жє и самыи тъ(и) початокь высвѣдчає(т). по па(т)надєса҃ти(х) лѣтѣхь хв҃а възнєсєнїа. пишє(т) жє ко фєѡфилоу сигъклитикоу бывшоу и кнаѕю. которыи то старшїи надь кн҃зѣ и игємоны, мѣнил'са быти. и павєль ты(ж)
202* рєкль къ игємоноу фи // стоу. дръжавныи фистє. *вєльможныи* каждыи чл҃кь которыи милоуєть бг҃а. дръжавоу *моць* на(д) стра(ст)ми бодєть мѣти. ѳєѡфиль єсть дръжавныи. яко бы рєкль боголюбєць:
202 зв. которыи єсть по правдѣ годєнь. абы слыша(л) сва҃того єѵ(г)лїа. //
203*

Лоука бж(с)тв'ныи
ѿ полоудєн'ныа страны.
Написаль в' критѣ Єѵ(г)лїє.
По єї-ти(х) лѣтѣ(х) хв҃а възнєсєнїа.
Которое замыкаєть в собѣ
гла(в), двадєсать и чєтиры.
А зачаль рдї.
а стиховь, двѣ тыса(щ), и ѳ. // 203 зв.*

Ѿ лѹки ст҃го єѵ(г)лїа чтє(н)є на ро(ж)ство ч(с)тнаго прѣ(д)тєчѣ

гла(в) а҃ Пѡнєжє оубо м'ноѕи почали чинити повѣсти ѡ из'вѣствован'ныхь в'
за(ч) а҃ нась вєщєхь. яко жє соуть намь выдали тыи҃ ко // торыи то соуть сами
204 видѣли а слоужєб'ници тыхь рѣчїи были. видѣлосѧ и мнѣ которыи
жє єсми ажь испочатькоу с пил'ностю в'сє по рѧдоу выписаль
вєл'мож'ны(и) дръжав'ны(и) ѳєѡфилє. абы єси выдаль прав'доу тыхь
словь и тыхь рѣчїи в' нихь жє єси наоучєнь быль.

за(ч) в҃ Быль пакь за дн҃овь їрода цр҃ѧ їоудєиского. нѣякыи їєрєи которо-
моу то было имѧ захарїа ись дн҃єв'ныѧ чрѣды авїянѧ. а жона єго была
ѿ дъщєрїи ароновѣхь. которои то было имѧ їєлисавєѳа. а были
ѡбоє справє(д)ливы(х) пєрє(д) бг҃омь. и ходили въ в'сѣхь заповѣдєхь
204 зв. гн҃ихь // *бєз' приганы* бєзь порока. и нє было в' нихь плодоу. прото
ижь їєлисавєть была нєпло(д)на. и ѡбоє сѧ были постарѣли въ дн҃єхь
своихь. и было слоужачомоу ємоу в' чєр'гоу чиноу своєго пєрєдь бг҃омь.
по ѡбычаю сщ҃єничьскомоу. пригодилосѧ ємоу кадити. Пришод'ши
въ цр҃ковь гн҃ю. и в'сє м'ножєство люди(и) было в' нєи молѧщи(х)сѧ въ
годиноу ѡного то покаж'дєнїа *ладаноу*. Показал'сѧ ємоу агг҃ль гн҃ь
стоячи по правои сторонѣ ѡл'тарѧ кадил'ного. и засмоутил'сѧ захарїа
видѣв'ши. и страхь наишоль на нєго. и рєкль къ нємоу агг҃ль нє боисѧ
205 заха // рїа. бо южь єсть оуслышана мл҃тва твоѧ. а жона твоѧ єлисавєть
оуродить тобѣ сн҃а. и назовєшь имѧ ємоу їѡан'нь. и боудєть тєбѣ
радость и вєсєлїє. а м'ноѕии изь єго нарожєнѧ боудоут' сѧ радовати.
боудєть заправ'ды вєликыи пєрєдь бг҃омь. а вина и напою ѡпоиного
нє боудєть пити. а и дх҃омь ст҃ымь боудєть наплъню(н). єщє ис' чрѣва
мт҃рє своєѧ. а м'ногыхь ѿ сн҃овь из'раил'тєскыхь наврънєть къ г҃оу бг҃оу
ихь. и тъ(и) в'пєрє(д) идє(т) пєрєд' ни(м) дх҃омь и силою илииною.
205 зв. ѡбратити ср(д)ца ѡц҃ємь на сн҃ы. // и против'ныхь в' моудрости прав'ди-
выхь из'готовити г(с)пдви люди съвръшєны. и рєкль захарїа до агг҃ла.

по чемоу быхь тоє могль розоумѣти. я южь єсми старь и жена моѧ
южь переш'ла в лѣтехь своих. а агг҃ль ѿповѣдаючи рекль ємоу. я
єс'мь гаврїиль которыи же стою передь бг҃омь. и послань єсмь абыхь
мовиль к' тобѣ. а тыхь рѣчїи абыхь весело тобѣ повидѣль а так'
боудеши мол'чати и не боудешь мочи мовити. ажь до того дн҃ѧ
которого сѧ ты(и) рѣчи выплънѧть. прото ижь єсь не вѣриль повѣ-
стемь моимь. которыи сѧ выплъ // нѧть часоу своєго. а людїє пакь 206
ж'дали захарїи и дивовалисѧ ижь ѡнь такь дол'го меш'каль въ
цр҃к'ви. а и вышод'ши не могль къ ни(м) ничого мовити и поз'нали иже
виденїє видѣль въ цр҃к'ви але ѡнь помаваше имь *навѣщ'кы даваль* и
пребываль нѣмь. и сталосѧ якь южь выплънилїсѧ дн҃ове слоуж'бы єго.
пошоль до домоу своєго.

А по ты(х) па(к) дн҃ехь почала єлисаветь жона єго. а таиласѧ пѧть за(ч) г҃[1]
м(с)цевь рекоучи иже мнѣ такь оучиниль г҃ь. въ дн҃ехь в' них' же то
оуз'дрѣль абы ѿнѧль соромотоу мою межи люд'ми. **Конець, зачатїю.**
їѡан'новꙋ. // прѣстоупь. рѡствоу. їѡа(н)вꙋ. 206 зв.

Въ м(с)ць пакь шестыи посла(н) єсть агг҃ль гаврїиль ѿ бг҃а до
мѣста галилеиского. которомоу жь то имѧ назареть. къ дв҃ѣи къторaа
то была ѿдана моужеви. которомоу то имѧ їѡсифь. зь домꙋ дв҃дового.
а имѧ дв҃ѣи мр҃їа. И в'шод'ши к' неи агг҃ль рекль. радоуисѧ ѡбрадован'наа
г҃ь с тобою. бл(с)вена ты в' жонахь. а ѡна оуз'дрѣв'ши єго засмоути-
ласѧ длѧ повѣсти єго. и помыш'лѧла яково боудеть тоє цѣлованїє. а
агг҃ль єи рекль не боисѧ мр҃їє вѣдаю иже єси наш'ла мл(с)ть ѿ б҃а. ѡто
жь поч'нешь в' животѣ. // и породишь сн҃а. и наречешь имѧ єго їс҃. тъ(и) 207
то боуде(т) великь и сн҃омь выш'нѧго назовет'сѧ. и дасть ємоу г҃ь б҃ъ
столець дв҃да ѡц҃а єго. а цр(с)твовати боудеть в' домоу їаковову навѣкы.
а цр(с)твоу єго не боудеть кон'ца. и мр҃їа пакь рекла къ агг҃лоу. и яко
жь тоє боуде къли ѧ моужа не з'наю. а агг҃ль пакь ѿповѣдѣв'ши рекль
єи. дх҃ь ст҃ыи наидеть на тѧ и сила выш'нѧго ѡсѣнит' тѧ прото жь и
раж'даємоє ст҃о наречет'сѧ сн҃ь бж҃їи. а ѡто жь и єлисавеѳь прїател'ка
твоѧ. и* ѡна єсть почала сн҃а в' старости своє(и). // а то м(с)ць шестыи 207 зв.
єсть єи. наз'ван'нои неплоды а то иже оу бг҃а не боуде неподоб'на
в'сѧкаа рѣчь. и рекла мр҃їа и ѧ слоужеб'ница гн҃ѧ нехаи мнѣ подлоугь
повѣсти твоєи бꙋде(т)*. и пошоль ѿ неи҃ агг҃ль. **Кѡ(ц) бл҃говѣщенїю.**

Тѡг'ды в'став'ши мр҃їа в' тыѧ то дн҃и. ишла на горы поспѣш'не до за(ч) д҃[2]
мѣста иоудова. и в'шод'ши в' домь захарїинь. и поцѣловала єлисавеѳу и

[1] На бл҃говѣ(щ) на лѵ(тр), въ дн҃и, по(ч)ла єли.
[2] На бл҃говѣщенїє на у(т)р'ни и на ѡныє пра(з) бц҃и. Въ (в) ѡ(н) въстав'ши.

позⁱдоровила. и сталоса коли оуслышала иєлисавєѳа позⁱдоровлєна** ѿ
мр҃іи. розыгралⁱса младенець вⁱ животѣ єи. и наполⁱниласа дх҃а сто-
208 го // єлисавєѳь. и възопила голосомь великимь рєкоучи. бл(с)вєна ты вⁱ
женахь. и бл(с)вєнь пло(д) живота твоєго. а ѿкоула мнѣ сєє. ижь
пришⁱла мт҃и г҃а моєго до мєнє. бо коли стальса голось позⁱдоровлєна
твоєго въ оушохь моихь. розыгралоса радостю ѡтроча вⁱ животѣ моємь.
а бл(с)вєна котораа єси оувѣрила. ижь боудетъ съвръшєна рєчонымь
єи ѿ г҃а. и рєкла мр҃іа. величитъ дш҃а моа г҃а а изⁱрадовалⁱса дхъ мои вⁱ
бс҃ѣ спсителі моємь. иже ѡнь възрѣль на смѣрєніє слоужебⁱницѣ
208 зв. своє(и) // бо боудоутъ мєнє ѿнѣ҃ѣ бл(с)вєнⁱною называти вⁱсѣ. родовє. и
якь оучиниль мнѣ велебⁱностъ силⁱныи и сто имаа єго. **прѣ(ст) бц҃и.**

И мл(с)ть єго в родь и родь на боащи(х)са єго. сътвори дръжавоу
мышⁱцею своєю и расточи горⁱдыа мысли ср(д)ца ихь. низьположиль
силⁱныхь съ прєстоль и по(д)нєсль смирєныа. а альчоущихь наплъниль
добра. и богатащааса ѿпоусти тощихь. пр҃іаль і҃зⁱр҃ла ѡтрока своєго.
роспаматалⁱса на мл(с)рⁱдіє своє. якⁱ же є(ст) и мовиль къ ѡц҃емь
209 нашимь. къ авраамови. и сѣмє // ню єго навѣкы. **чти бц҃и.** Перємеш-
ⁱкала пакь тамь мр҃іа зⁱ нєю якобы три м(с)ци а потомь навєрⁱноуласа до домоу своєго. **Конець бц҃и чти рожєствоу і҃ѡа(н).**

Єлисавєѳѣ пакь выполⁱнилⁱса часъ абы породила и породила є(ст)*
сн҃а. и оуслышали ѡколо живоущіи соусѣдовє и пр҃іателі єи. иже ве-
ликоє оучиниль є(ст) г҃ъ мл(с)рⁱдіє своє с нєю. и радовалиса зⁱ нєю.
и якь южь было вⁱ дн҃ь ѡсмыи. пришⁱли обрѣзовати дѣта и называли є именємь ѡц҃а єго захар҃іа. тогⁱды ѿповидѣвⁱши мт҃и єго рєкла. нє
209 зв. та(к), нєхаи. на // зⁱвань боудетъ і҃ѡанⁱномь. а ѡни рєкли кⁱ нєи. а видь
жадⁱного нє єстъ в родоу твоємь которого бы называно именємь тымь.
и дали зⁱнати ѡц҃оу єго довѣдоуючиса якь бы єго хотѣль назⁱвати. а
ѡнь попросиль дощицоу. и написаль рєкоучи і҃ѡанⁱнь єстъ. и дивовалиса томоу вⁱсѣ. и борⁱзо пакь ѡтворилиса оуста єго. и языкь єго. и мовиль єстъ хⁱвалачи бг҃а. и пришоль страхь на вⁱсѣхь живоущихь ѡколо
єго. и въ вⁱсєи странѣ іоудеистѣи. и повѣданы были вⁱсѣ рѣчи тыи.
210 и мыслили вⁱсѣ в ср(д)ци сⁱвоємь, // рєкоучи. шⁱто то за дитаа боудетъ.
и роука г҃на была* с нимь. захар҃іа пакь ѡц҃ь єго наплънєнь єстъ дх҃а
сн҃го. и пр(о)р(о)коваль є(ст) рєкоучи. бл(с)вєнь єстъ г҃ъ бъ і҃зⁱр҃льтєскыи.
яко єстъ навєдиль и оучиниль изⁱбавлєн҃іє людємь своимь. **прє(ст) рож-
(д)єствоу і҃ѡанⁱно(вѳ).**

А въз(д)вигль намь рогъ спсєн҃іа вⁱ** домоу дв҃да слоугы своєго. и
якь же єстъ мовиль чєрезь оуста сⁱтыхь. ѡныхь то ѿ вѣка пр(о)р(о)ковь

своихь. иже нась мѣль выбавити. ѿ непрїѧтелеи нашихь. и из роукы
в'сѣхь которы(и) на(с) ненавидѧть. и оучинити мл(с)р'дїє съ ѡц҃и на // 210 зв.
шими. а роспомѧтал'сѧ на свѣдоцьство своє ст҃оє. клѧт'вою єю же
клѧл'сѧ авраамоу ѡц҃оу нашемоу. и дати намь иже бы єсмо из' роукы
враговь нашихь высвобожени слоужили ємоу въ ст҃ости и в' справед'-
ливости перед' нимь въ в'сѧ д'н҃и живота нашего. **чти ро(ж) їѡа(н).**

И ты ѡтроча боудеши з'вано пр(о)р(о)комь наивышьшого. бо предь
лицемь гн҃имь поидешь напере(д) готовати дорогы єго. **престоу(п)**
роже(с) їѡа(н). И дати розоумь сп҃сенїа людемь єго на ѿпоущенїє
грѣховь ихь. мл(с)рдїа // длѧ и* мл(с)ти б҃а нашего. в' них' же посѣтиль 211
є(ст) на(с) въстокь съвыше. просвѣтити въ т'мѣ и сѣни съмр҃т'нѣи сѣ-
дѧщаа и направити ногы наша на поуть съмиренїа. **чти ро(ж) їѡан'ноу.**

Ѡтроча пакь росло и оукрѣплѧлосѧ дх҃омь. а было в' поустынѧхь.
ажь до дн҃є яв'ленїа своєго людемь їз'р҃льтескымь. **кѡне(ц) ро(ж) їѡа(н).**

> Єѵ(г)листа выписоує. якь мр҃їа въ виѳлеѡмѣ г҃а їѵ х҃а породила и якь
> агг҃ли б҃а хвалѧть. и якь пастырїє єго навѣжаю(т). и якь х҃с ѡсмого дн҃ѧ
> обрѣзовань, и ѿ симеѡна бл(с)вен'. и якь ан'на ѡ немь пророкоуєть. тыжь
> якь х҃с въ дванадесѧтихь лѣтѣхь. межи оучител'ми сѣдить:

гла(в) в҃
а за(ч) є҃[3]
[а҃]

Въ ѡныѧ то дн҃и сталосѧ є(ст). иже выш'ло єсть выреченѧ // ѿ 211 зв.
цесарѧ ав'гоуста. абы быль пописань весь свѣть. тото писанѧ наипер'-
ше сталосѧ. ѿ владарѧ сирьскаго киринеѧ. и ш'ли в'сѣ абы сѧ приз'на-
вали каж'дыи з' нихь до своєго мѣста. вышоль пакь їѡсифь ѿ галилеи҃
из' мѣста назарета до жидовьскои҃ зем'ли до мѣста дв҃двого котороє
зовоу(т) виѳ'леѡмь. прото ижь быль з' домоу и поколѣнѧ дв҃дового
абы быль пописань изь мр҃їєю* ѡбрꙋчен'ною ємоу женою. а тог'ды то
бремен'на была. и сталосѧ коли тамь были. выплънилисѧ дн҃ове // 212
родити єи. и породила сн҃а своєго пръворож'ден'наго и оувила єго в'
пеленьки. и положила єго въ яслехь дѣлѧ того иже имь в' домꙋ
гостин'номь оупокою не было.

А пастырїє были в' то(и) же сторонѣ и сторожоу ночьноую в҃
надь стадомь свои(м) стерег'ли. а и агг҃ль гн҃ь сталь близ'ко нихь. а
и ясность бж҃їа ѡсвѣтила ихь и оустрашилисѧ великымь страхомь.
и рекль имь агг҃ль не боитесѧ. бо и ѧ повѣмь вамь радо(ст) великоую*.
котораа боуде и в'сѣмь людемь. бо сѧ народиль вамь днь(с) из'бавитель

[3] В наве(ч)р' ро(ж) хв҃а. въ (в) ѡ(н) стало(с) є(ст), и(ж).

212 зв. которыи є(ст) // х҃с г҃ь. которыи то є(ст) в' породѣ дв҃довѣ. а тото вамь з'намєнїє. наидєтє младєньца пєлєнами повитого. а положєного въ яслєхь. а в' тоть часъ изь агг҃ломь бор'зо стало м'ножєство въиньства нб(с)наго хвалѧчихь бг҃а. и мовили боуди хвала бг҃оу. на высокостѧхь. а на зєм'ли мирь и мєжи людо(м) добраѧ волѧ. и сталосѧ ижє пош'ли ѿ нихь в' нбо агг҃ли. ѡный то пастырє мовили єдинь къ дроугомоу. по(д)мо ажь до виѳ'лєѡма. а оувѣдаємо тоє слово котороє то сѧ стало.
213 и тоую рѣчь котороую // намь г҃ь зьявиль. и приш'ли бор'зо. и наш'ли тамь марїю їѡсифа и дитѧ лєжачєє въ яслєхь. а оуз'рѣв'ши рославили то ш'то є(ст) имь повѣдєно ѡ томь дитѧти. и дивовалисѧ в'сѣ который то слышали. ш'то имь пастырєвє повидѣли. а мр҃їа захововала в'сѣ тый слова. роз'мышлѧючи в' ср(д)ци своємь.

за(ч) ѕ҃[4] Пастырєвє пакь връноулисѧ назадь хвалѧчи бг҃а зь того в'сєго. ш'то слышали и видѣли такь якь є(ст) имь повѣдєно. **Кѡ(ц) въ навє(ч)рїє. ро(ж). хв҃а.**

213 зв. Якь южь пакь сѧ ѡсмь дн҃їи выплънило ижє бы // было дитѧ ѡбрѣзано. нарєчєно є(ст) имѧ ємоу і҃с. котороє є(ст) наз'вано ѿ агг҃ла пръвѣє ниж'ли сѧ в' животѣ почало. **прѣ(ст) ѡбрѣза(н).** А коли сѧ выплънили дн҃їє ѡчищєнїѧ ихь подлоугь законоу моисєѡвого.

за(ч) з҃[5] Принєсли єго до їєр(с)лима. абы єго поставили пєрє(д) бг҃омь. якь жє и єсть написано в' законѣ гн҃и. ижє в'сѧкыи младєнєць моужєскаго полоу ѡтворѧючи ложєсна ст҃о гв҃и нарєчєтьсѧ. абы даль жрътвоу за нєго *ѡбѣт'ницоу* якь жє єсть рєчєно в' законѣ гн҃и. двоє гор'личокь.
214 ал'бо двоє // голоубѧть.

за(ч) и҃[6] г҃ И быль чл҃кь въ їєр(с)лимѣ которомоу то имѧ сѵмиѡнь. а чл҃кь тоть то быль справєд'ливыи. и бг҃обояз'нивыи. и ж'даль потѣхы* людоу їил҃ьтєского. и дх҃ь ст҃ыи быль в' нємь. И было ємоу ѡбѣцѧно дх҃омь ст҃ы(м) нє видѣти смр҃ти аж' бы пръвѣє оуз'дрѣль х҃а гн҃ѧ. и пришоль дх҃омь до цр҃кьвє. а коли оуводили дитѧ і҃са родичєвє єго. абы оучинили по ѡбычаю закон'номоу ѡ нємь. а ѡнь єго в'зѧль на
214 зв. роукы свой и хвалиль б҃а. и рєкль. Нн҃ѣ ѿпоу // сти слоугоу своєго вл(д)ко по гл҃оу твоємоу з' миромь. яко видѣли очи мои сп҃сєнїє твоє

[4] Въ ѡ(н) ча(с). пастырєвє па(к) вєрноули(с).
На ѡбр(ѣ)занїє на лѵ(т)р.

[5] Въ ѡ(н) ча(с). принєсли і҃са до їєр(с)ли(м).
На стрѣтєнїє гн҃є на ли(т)р'.

[6] На стрѣ(тн) на у(т)р'ь [!]. въ ѡ(н) бы(л) чл҃кь въ їє.

которое жь то з'готовиль єси пере(д) лице(м) всѣхь людіи. свѣть на ѡкровєніе языкомь. *погано(м)* и славоу людіи твоихь їиз'рл҃а. **Конець на ли(т)р'.**

Ѳц҃ь пакь єго и мт҃и дивовали(с) томоу ш'то є(ст) повѣдано ѡ немь. и бл(с)виль ихь сумєѡнь. и рекль къ мр҃іи мт҃ри єго. се лежи(т) сеи. на падєна и на въстаніе м'ногымь въ їиз'рл҃и. а на з'намєніе прѣрѣкаємое. а и тобѣ самои дш҃оу проидє ѡроужіе. абы з' м'ногыхь ср(д)ць мысли ѳкрыты // были. была тыжь і ан'на пр(о)р(о)чица 215
дъщера фаноуилєва. с поколѣна асирова. тая са старѣла в д'н҃е(х) [Д]
м'ногыхь. и жила из' моужемь своимь сед'мь лѣтъ ѳ дв҃чьства своєго. а таа была в'довою лѣть ѡсмьдесать и чотыри. а ѳ цр҃кьве не ѳхожовала постомь а мл҃т'вами слоужила бг҃оу дн҃ь и нощь. а таа в' тоую (ж) годиноу приш'ла и хвалила ба҃ а мовила ѡнымь* в'сѣ(м) которыи жь то чєкали из'бав'лєніа въ їер(с)лимѣ. **Кънєць ст҃моу сумиѡ(н).** А коли южь доконали в'сєго ш'то было под'лоугь законѣ бж҃іего. вер'ноулиса до // галилеи҃ до мѣста своєго назарєтоу. **нач'ни** 215 зв.
ѡбрѣзанію.

А дита росло и оукрѣплалоса дх҃о(мь) и наплъналоса моудрости. а и мл(с)ть бж҃іа была на немь. **Конець стрѣтєнію.** И хожовали родитєлєвє єго кож(д)ого рокоу до їер(с)лима на праз'никь пасхы. на *великьдн҃ь*. а коли южь было емоу двнадесать лѣтъ. в'ходящимь имь въ їер(с)лимь по ѡбычаю праз'ника. и доконав'ши дн҃іи. ѡпа(т) са навратили. ѡстало дита і҃с въ їер(с)лимѣ. и нє ѡбачиль їѡсифь и мт҃и єго. надѣвалиса // иже бы быль межи людьми. и оуш'ли якь 216
м'ного черезь дн҃ь можь воити. и гладали єго межи прирожєными. и межи знаємыми. и нє наш'ли. вер'ноулиса до їер(с)лима гладаючи єго. и было южь три дн҃іи тожь наш'ли єго въ цр҃к'ви. а ѡнь сѣдить межи оучител'ми а слоухаєть ихь и пытаєть ихь. и оустрашилиса в'си которыи то слоухали єго. ѡ розоумѣ а ѡ ѳповѣдехь єго. а ѡни оуз'дрѣв'ши єго дивовалиса. и рекла мт҃и єго к' немоу сн҃оу. прош'то єсь намь оучиниль // такь. а се ѡц҃ь твои и и [!] а. жалоуючи гладали єсмо 216 зв.
тебе. а ѡнь имь ѳповѣдиль рекоучи чемоу єстє менє гладали або єстє нє вѣдали иже а в рѣчехь ѡц҃а моєго моушоу быти. а ѡни нє з'розоумѣли словоу. которое єсть мовиль к' нимь. и пошоль с ними. и пришоль до назарєтоу. и быль имь повол'нымь. а мт҃и єго захована в' ср(д)ци своємь тыи҃ то в'сѣ рѣчи. а і҃с росль оу моудрости и в' зростѣ и в' милости ѳ ба҃ и ѳ чл҃кь. **Конє(ц) ѡбрѣза(ни).** // 217

Єѵ(г)листа выписоує. якь їѡан'нь повѣдаєть ѡ покаанїи. розли(ч)нє оучистави [!]. повѣдаєть х҃а на(д) сєбє быти сил'нѣишого. на(д) которымь жє то яко кр(с)тил'сѧ дх҃ь ст҃ыи в подобєньствѣ голоубином вѣдѣнь. а и голось зъ нб҃а слышань єсть. ты(ж) выписоує родь хв҃ь ѿ иѡсиѳа ажь и до адама. глава трєтѧя.

гла(в) г҃ а за(ч) ѳ҃[7] Въ пѧтоєнадєсѧть лѣто владар'ства тивєрїѧ цєсарѧ коли пон'тєискыи пилать справоваль зєм'лєю жидовьскою. а иро(д) быль пано(м) чєт'вєр'того дѣлоу краины галилєиской. филип'пь пакь брать єго быль справ'ца атоурєи и трахонитьскыи. а лисанияшь абилєн'скымь при
є҃ арьхиєрєй ан'нѣ и каияѳѣ. сталосѧ слово бж҃їє къ їѡан'ноу сн҃оу захарїи-
217 зв. ·ноу. в поустыни. и ходиль по въсєи оукра // инѣ їѡр'даньскои проповѣдаючи кр҃щєнїє покаанїа на ѿпоущєнїє грѣховь. и якь жє єсть писано въ к'нигахь пр(о)р(о)чьства їсаїя пр(о)р(о)ка рєкоучєго. гласа волающаго въ поустыни. готоваитє поу(т) гн҃ь а правы дѣлаитє стєж'кы єго. в'сѧкаѧ дєбрь боудєть наплънєна. и в'сѧкаѧ гора и пагорокь и *хол'мь* смирит'сѧ. и боудоуть скривлєный* рєчи справ'лєны. а ѡстрый стєж'кы боудоу(т) ров'ны. а оуз'рить кож'ды(и) сп҃сєнїє бж҃їє. тог'ды мовиль їѡан'нь къ приходѧщимь народомь кр(с)титисѧ ѿ нєго плє-
218 мєна // з'мїины. кто жь вамь оуказаль абы єстє пєрєдь гнѣвомь приш'лыи оутєкли. прото жь дѣлаитє плоды год'ный покаанїю а нє мов'тє сами мєжи собою ѿц҃а и мамы авраама. мовлю вамь ижє можєть б҃ъ ѿ камєнїа сєго въз'двиг'ноути сн҃ы авраамови. южь бо и сєкира на корєни дрєва лєжить. в'сѧкоє дрєво котороє нє чинить доброго плодоу высѣчєно боудєть и на ѡгєнь оувръжєно.

ѕ҃ И просили єго народовє мовѧчи. ш'то жь тог'ды чинити боудємо.
218 зв. а ѡнь ѿповѣдаючи // рєкль имь кто имаєть двѣ соук'ни. нєхаи жє дасть томоу которыи нє имаєть. и кто имаєть стравныє рєчи так' жє нєхаи чинить. Приш'ли пакь до нєго и мытарє кр(с)титисѧ ѿ нєго и рєк'ли ємоу оучитєлю што оучинимо. а ѡнь рєкль к' нимь ничого на(д) то нє выбираитє єд'но то што єсть вамь постанов'лєно. а и жол'нѣрє *воини* пытали ты(ж) єго рєкоучи. ш'то мы ты(ж) боудємо чинити. рєкль имь ни жад'ного нє оутискоуитє. ани крив'ды нє чинѣтє. а довол'ни
219 боуд'тє* ѡброкы вашими // а коли людь в' нємь* надѣю мѣль. и в'сѣ в' ср(д)цахь своихь мыслили. ѡ иѡан'нѣ** ижє бы ѡнь быль х҃омь.

[7] Въ навє(ч)рїє бг҃аяв'лє(ни)ѧ въ пѧтоєнадєсѧ(т) лѣто.

ѿповѣдѣль їѡань всѣмь рекоучи. я вась кр̃щоу водою. идеть бо за м'ною сил'нѣишїи нѣж'ли а. которого жь то нє є(ст) єсми годєнь роз'вазати ремєна ѡбоуви єго. тотъ вась боудє кр(с)тити дх̃омь сты̃мь и ѡг'нємь. в которого жь то роуцѣ єго лопата єго. а вычиститъ гоум'но своє. а из'берєтъ п'шєницоу в' жит'ницю свою. а половы палити боудє ѡг'нємь нєоугасимымь м'ного тыжь и и // ныхь рѣчїи напоминаючи 219 зв.
єѵ(г)лїю людємь проповѣдаль. **Конець в' навє(ч)рїю. бг̃оявл'єнїа. А пнє(д) пръвы(и) нова(г)[о] лѣта.**

Ирѡ(д) пакь пань чет'вртого дѣлоу краины. коли быль ѿ него за(ч) ї[8]
карань. ѡ иродиядѣ женѣ брата своєго. и ѡ в'сѣхь злыхь рѣчєхь которые єсть чиниль їрѡ(д). приложиль тыжь и тоє коу в'сѣмь з'лостамь своимь. ижь їѡан'на до тем'ницѣ в'садити казаль. и сталоса иж' са кр(с)тили в'сѣ людїє. и иc̃оу кр(с)щьшоуса молащоуса ѡтворилоса нєбо. и зышоль дх̃ь // сты̃и тєлєснымь ѡбразо(м) яко голоубь на нєго. 220
и стал'са глась съ нбсє. рекоучи ты єси сн̃ь мои въз'люблєн'ныи. ѡ нєм' жє бл̃говолихь. Ко(ц) пнє(д).

А ис̃ь починаль быти якобы в' тридєсатихь лѣтѣхь. во д'нє дов'ни- за(ч) аї[9]
мана сн̃ь їѡсифовь которыи быль илиєвь. алиматътановь левиинь мєльхиинь ианаєвь їѡсифовь. матъѳатиєвь амосовь наоумовь єслимовь на(г)гєєвь. маа҂овь матътаѳиєвь семєиєвь иѡсифовь иоудинь иѡаньнановь рисаивь зоровавєлєвь салаѳиилє(в) // нирієвь мєл'хиєвь. ад'диєвь 220 зв.
косамовь єл'модамовь ировь иѡсиєвь єлєєзєровь иѡримовь. матъѳатовь левїинь симєѡновь. иодинь иѡсифовь иѡанамовь єлиакимовь мєлєаиєвь маинановь матътаѳиєвь наѳановь давыдовь иєсєѡвь ѡвидовь воѡзовь сальмоновь наасьсоновь. аминодавовь. арамовь иѡрамовь иєс'ромовь фарєсовь иодинь їаковль їсааковь авраамовь ѳа(р)рановь нахоровь сєроуховь рагановь фалєко(в) євєровь салановь каи // нановь. 221
арьфак'садовь. симовь. ноєвь ламєхо(в) маѳоусалєвь. єноховь иаредовь. малєлєилєвь. каинановь. єносовь. сифовь. адамовь. бж̃їи.

Єѵ(г)листа выписоує якь х̃с ведень на поустыню. и якь постил'са м̃ дн̃їи. и м̃ ночии, и възалькаль. который то коли его искоушаль сотона, каменємь. а потомь навратильса до галилеи. и читаль в щ'колѣ книги пр(о)рчьскыи, ѡ собѣ. иже пр(о)ркь оу своєи власти нє єсть в почтивости. Из неи жь то х̃с оу капернаоумѣ выгналь єсть доуха нечистого. И оуздоровиль тещоу петровоу ѿ зимнѣцѣ. И многыи иныи ѿ розличны(х) немощии простиль єсть. а дїаволовє выславоую(т) єго сн̃омь бж̃їимь быти.

[8] Въ ѡ(н) (т) ча(с). иро(д) пакь па(н)мь быль че.
[9] В'то(к) а̃ не(д) въ ѡ(н) то ча(с) поча(л) ї̃с.

гла(в) д҃ Іс҃ же наплънєныи дх҃а ст҃ого. вєр'ноул'сѧ ѿ иѡр'дани и вєдєнь
за(ч) в҃і[10] быль на поустыню дх҃о(м)*. **Ко(ц). в'то(к).** Днїи пакь чєтыридєсѧтє
з҃ искоушаємь быль ѿ дїавола. а ничого нє и҃ль в' тыи҃ ты дн҃и. а якь сѧ
221 зв. южь дн҃иє скон'чали ѡпослѣ възал'каль. // и рєкль ємоу дїаволь єсли
жь єсь сн҃ь бж҃їи роскажи камєнєви томоу абы бы(л) хлѣбомь. и
ѿповидѣль ємоу їс҃ь рєкоучи писано єсть ижь нє ѡ єдино(м) хлѣбѣ
живь боудє чл҃кь алє ѡ в'сѧкомь словѣ бж҃їимь. и вывєль єго дїаволь на
гороу вєл'ми высокоую а ѹказаль* ємоу в'сѧ цр(с)тва того свѣта**
во мьг'новєнїи ока. и рєкль ємоу дїаволь дамь тобѣ сїю волость в'сю и
славоу ихь бо м'нѣ дана єсть а комоу єсли в'схочоу томоу єи дамь.
222 а ты єсли сѧ поклонишь пєрєдо м'ною тобѣ*** боудоуть в'сѧ. И ѿпо //
повидѣль [!] їс҃ рєкль ємоу иди за м'ною сотоно. бо такь єсть написано
поклонишьсѧ г҃оу бг҃оу твоємоу и томоу єдиномоу послоужишь. потомь
оувєль єго до їєр(с)лима и поставиль єго на *крилѣ*. на връхоу цр҃ков'-
нѣмь и рєкль ємоу єсли єси сн҃ь бж҃їи поустисѧ ѿтолѣ *скочь*. бо такь
єсть написано ижь агг҃ломь своимь прикажєть ѡ тєбѣ абы тѧ стєрєг'ли
и на роукахь своихь въз'моу(т) тѧ абы єси нє з'биль ѡ камєнь ногь
222 зв. твоихь. И ѿповидѣль ємоу їс҃ь рєкоучи повѣдєно єсть. // ижє* нє искоу-
сишь г҃а б҃а твоєго. и скон'чаль** в'сє покоушєнїє дїаволь и ѿишо(л) до
ча[сѹ] ѿ нєго***. тог'ды навратил'сѧ їс҃ в' силѣ дх҃ов'нѣи до галилєи҃. и
выш'ла ѡ нємь повѣсть по в'сєи оукраинѣ. и тоу наоучаль на собори-
щєхь ихь и быль пох'валєнь ѿ в'сѣхь. **Конєць, срѣ(д).**

за(ч) г҃і[11] И пришоль в' назарєть г'дє жь то быль въспитань. *выхованъ* и
в'шоль по ѡбычаю своємоу в' дєнь соуботьныи въ собор'ищє [!] и сталь
чє(сти). и дано ємоу книги їсаїа пр(о)р(о)ка. а ѡнь ѡтворив'ши книги
223 нашоль мѣсцє г'дє то было написано дх҃ь гн҃ь на м'нѣ // которого то
длѧ помазаль и послаль мѧ оубогы(м) єѵ(г)лїю повєдати. а оуз'дорови-
ти съкроушє(н)ныѧ ср(д)цємь. абыхь проповѣдаль плѣнєнымь ѿпоущє-
нїє и слѣпымь прозрєнїє. и выпоустити ѡсоуж'дєныи҃ коу свободѣ и
проповѣдати лѣто гн҃є прїат'но. и замьк'ноув'ши книгоу ѿдаль слоузѣ
и сѣль. и в'сѣмь очи которыи были в' соборищи засмотрилисѧ на нєго.
и почаль к' нимь мовити. нн҃ѣ наплънилосѧ писанїє тоє въ оушє(х)
223 зв. вашихь и в'сѣ ємоу посвѣдьчили. И дивовалисѧ любымь словомь //
которыи жь выходили зь оусть єго. **Ко(ц) чєтвєр'.**

за(ч) д҃і[12] И мовили чи нє тоть єсть сн҃ь їѡсифовь и рєкль к ни(м). в'сѧко

[10] Срѣ(д) а҃ нє(д) во ѡ(н) то ча(с) їс҃ жє наплънєнь дх҃а ст҃а.
[11] Чє(к) а҃ нє(д) въ ѡ(н) то ча(с) прїидє їс҃ въ.
Сє (ж) и сє(п) а҃ и пр(о)ркѹ илїи.
[12] В' пѧ(к) а҃ нє(д) въ ѡ(н) ча(с) див'лѧ.

ми речете притьчоу сїю *ликарю* врачоу из'лѣчисѧ самь. который рѣчи
слышали єсмо иже єсь чиниль в' капер'наоумѣ оучини так'же и
тоуть въ ѿчествѣ твоємь. и рекль і҃с вамь повѣдаю иже жадьныи пр(о)-
р(о)кь не єсть прїатень въ ѿчиз'нѣ своєи. але прав'доу вамь повѣдаю.
иже м'ногы(и) вдовы были. въ дн҃ехь илїи пр(о)р(о)ка межи люд'ми
из'р҃льтескыми. коли // было зам'к'нено небо три лѣта и м(с)цы(и) 224
шесть. якь тог'ды быль великы(и) голодь по в'сеи зем'ли и ни ко
єдинои з' нихь послань быль илия єд'но до сареѳы сидон'скои къ женѣ
в'довици. и троудоватыхь тыжь было м'ного при єлисеи҃ пр(о)рцѣ
межи людомь їиз'р҃льтескы(м). а жадень з' нихь не быль оуз'доров'лень
єд'но неємань зь сирїи. и тоє слышав'ши наплънили(с) гнѣвоу в'си
который҃ были въ соборищи. а в'став'ши выг'нали єго вонь из' мѣста и
вели єго ажь на вер'хь горы на ко // торои же то мѣсто ихь было 224 зв.
з'боудовано. абы єго доловь зьвръг'ли. а ѡнь прошє(д) посрѣ(д) ихь
и вышоль. **Кѡ(ц) пѧ(к) и ст҃мꙋ.**

И стоупиль до каперьнаоума мѣста галилеискаго а тоу наоучаль в' за(ч) єі[13]
ст҃оч'ны(х) дн҃ехь *в' соуботахь* и дивовалисѧ ѡ наоученю єго. а то [и҃]
иже рѣчь єго зь ѡсоб'ливои҃ силы была. и быль в' соборищи єдинь
чл҃кь которыи то мѣль доухь бѣса нечистого. и закричаль голосомь
великимь рекоучи и ш'то жь мы с тобою маємо і҃се назарѧнине при-
шель єси загоубити нась. вѣдає(м) // тебе кто єси ст҃ыи бж҃їи. и прика- 225
заль ємоу і҃с рекоучи оумол'ьк'ни [!] и вы(и)ди жь из' него. а коли*
повръгь єго бѣсь посредѣ и вышоль из' него и ничого ємоу не заш'ко-
диль и пришоль страхь на в'сѣ. и мовили межи собою рекоучи. и яко
є(ст) тоє слово. иже з' властїю и силою велить нечистымь доухомь
и выходѧть. **Конє(ц) сѫ(б).**

И росхожоваласѧ слава ѡ немь въ в'сѣкоє мѣсто и страны. А за(ч) ѕі[14]
ѡнь вышо(д)ши соборища [!]** в'шоль до домоу симонова. а теща симонова. [ѳ҃]
была // немоц'на ѡг'немь велики(м) и просили єго за нею. а ѡ(н) став'- 225 зв.
ши на(д) нею приказаль ѡгневи и пересталь. а ѡна тог'ды жь в'став'ши [і҃]
и послоуговала имь. и якь южь заш'ло сл҃нце в'сѣ который҃ мѣли не-
моц'ный҃ роз'ными форобами. приводили ихь к' немоу а ѡнь ихь оуз'до-
ровиль на кож'дого з' нихь в'ложив'ши свои҃ роуцѣ. и ѿ м'ногыхь выхо-
дили бѣсове кричачи и мовѧчи. ты єси сн҃ь бж҃їи. а ѡнь заповѣдаль
и недопоущаль* имь повѣдати. бо соуть вѣдали же єсть самы(и) х҃с. // 226
а коли южь быль дн҃ь вышоль и пошоль на поустоє мѣсто а народове*

[13] Сѫ(б) а҃ въ ѡ(н) ча(с) стоу(пи)ль і҃с.
[14] Пнє(д) в҃ нє(д) во ѡ(н) то ча(с) в'шо(л).

єго глѧдали. и приш'ли**. ажь до нєго. и задръжовали єго абы ѿ нихь нє ѿхожаль. а ѡнь рєкль к нимь ижє и дроугымь мѣстомь *або градо(м)* моусимо проповѣдати єѵ(г)лїю ѡ цр(с)твїи бж҃їи бо єсмь на тото послань. и оучиль и проповѣдаль на соборищєхь галилєискыхь. **конє(ц) пнє(д).**

> Єѵ(г)листа выписоує. яко х҃с стоячи в лодѣ народы наоуча(л) и нѣкоторыхь оучитє(л)никовь ѿ ловѧнѧ*** рыбь позваль. и якь троудоватого чл҃ка оуз'доровиль и якь молѧльсѧ на поустыни якь тыжь рослаб'лєн'ного скроѕѣ стрѣхꙋ к собѣ споущєн'ного оуз'доровиль. и якь грѣш'ного мыт'ника
> 226 зв. к собѣ поз'валь и якь тыжь ропот'никомь [!]**** ѿповѣдаєть. //

глава. є҃. а за(ч) зї[15] вї*

И было пакь коли сѧ народовє тисноули к' нємоу абы слышали слово бж҃їє а ѡнь стояль по(д)лєи єзєра гєнисарєтьского. и оуз'дрѣль двѣ лоудѣ которыи та(м) близ'ко єзєра стоали. а рыболовє ѿишо(д)ши ѿ ни(х)** выполоковалї мрѣжоу. и оустоупиль на єдинꙋ*** з' нихь котораа то была симонова. и и [!] просиль єго абы мало ѿстꙋпиль**** ѿ зєм'лѣ и сѣдѧчи наоучаль с кораб'лѧ народы. а коли пєрєсталь
227 наоучати ихь. рєкль к' симонови. постоупи на глоубиноу и за // връстє мрѣжоу вашоу на оуловлєнѧ рыбь. а симонь ѿповѣдаючи рєкль ємоу. оучитєлю прєзь в'сю нощь троудили* єсмо сѧ а ничого нє поимали. алє на слово твоє запоущоу сѣть. а коли тоє оучинили м'ножєство вєликоє рыбь загор'ноули ажь и мрѣжа сѧ ихь прорывала. и пок'ликали своихь товаришовь которыи то были на инои лоудѣ. абы приєхав'ши помог'ли имь. и приш'ли а насыпали ѡбѣ лодѣ такь ажь сѧ затоп-
227 зв. лѧли. коли оуз'дрѣ(л) // симонь пєтрь припаль к' ногамь і҃совымь и рєкль ѿиди ѿ мєнє г҃и. бо чл҃кь єсть єсми грѣш'ныи. бо сѧ быль оустрашиль. и в'сѣ которыи з' нимь были. ѡ ѡнои то ловит'вє рыб'нои которыи были поимали. так'жє и їакова и їѡан'на сн҃ы зєвєдєѡвы. которыи были товариши симоновы. И рєкль к' симонови і҃с нє боисѧ. ѿ того часоу южь боудєшь чл҃кы ловити. а привєз'ши к' бєрєгоу лодѣ
за(ч) иї[16] ѡставив'ши в'сє и пош'ли въслѣ(д) єго. **Конє(ц) нє(д).**

[вї] И было коли быль і҃с въ єдино(м) // мѣсто [!] быль тамь чл҃кь
228 наплънєныи троудоватьства. и оуз'рѣль і҃са пал' на лици и просиль єго рєкоучи. г҃и єсли хочєшь можєшь мѧ оуз'доровити. и простръши і҃с роукоу дотьк'ноул'сѧ єго и рєкль хочоу боуди з'дравь. и бор'зо ѿишоль

[15] Нє(д) а҃, въ ѡ(н) (т) ча(с). стояль і҃с при ѡ.
[16] Вто(к) в҃ въ ѡ(н) то ча(с) коли і҃с.

ѡнонь троудь ѿ него. а ѡнь ємоу росказаль рекоучи. никомоу же не повѣдаи. але пошо(д)ши оукажисѧ їєреѡви и принеси за ѡчищенїє твоє. якь же повелѣль моѵси на свѣдоцьство имь. тог'да рославиласѧ слава великаа ѡ не(м). // и исхожовали(с)* народове м'ноѕи абы слышали и** оуз'доров'лени были ѿ немочїи своихь. а ѡнь ѿхожоваль на поустыню и молильсѧ. **Коне(ц) в'тор'кꙋ.** 228 зв.

И сталосѧ єдиного дн҃ѧ коли ѡнь наоучаль и сѣдѣли тамь фарисеє и законоу оучителеве. которыи жь то были приш'ли зо в'сѣхь сѣль мѣста галилеиского. їюдеискыхь и єр(с)лимьскы(х). и была сила гн҃ѧ котораа то ихь оуз'доров'лѧла. а нѣакый моужеве несли на постели чл҃ка которыи то быль рослаблень. *д'ною з'ламань* и хотѣли єго // в'нести а положити пре(д) нимь. и не нашли которою бы єго стороною принести мог'ли длѧ застоупленѧ народоу. и в'злѣз'ши на домь скроѕѣ стрѣхоу спустили єго з' ложемь на серединоу ажь пре(д) іс҃а. и оувѣдаль вѣроу ихь и рекль чл҃че ѿпоущаю(т)сѧ тобѣ грѣхы твои. и тог'ды почали мыслити оучителїє и законьници мовѧчи. кто то є(ст) иже хоулоу мовить. а к'то можеть ѿпоущати грѣхы ток'мо єдинь бъ. а іс҃ь порозоумѣв'ши мысли ихь. ѿпо // вѣдѣль и рекль имь ш'то мыслите въ ср(д)цехь ваши(х). што є(ст) лѣп'ше речи ѿпоущаютьсѧ тобѣ грѣхы твои или речи в'стань а ходи. але абы єсте вѣдали ижь сн҃ь чл҃чьскы(и) маєть таковоую моць на зем'ли ѿпоущати грѣхы. и рекль рослаблен'номоу тобѣ мовлю в'стань а въз'ми постелю твою. и иди до домоу твоєго. и бор'зо в'сталь пере(д) ними и в'зѧль постелю на которои то лежаль. и пошоль до домоу своєго хвалѧчи бг҃а. И наплънилисѧ страха. и мовили // иже видѣли єх'мо пре(д)чюд'ныи рѣчи дне(с). **Ко(ц) сж(б).** за(ч) ѳі[17] 229 229 зв. 230

А потомь вышоль и оузьдрѣль мыт'ника имене(м) левїю а ѡнь сѣдить на мыт'ници. которомоу жь то рекль иди за м'ною. а ѡнь в'се зоставив'ши и став'ши пошоль за нимь. И оучиниль ємоу левїи оучрѣж'денїє великоє *калацыю* в' домоу своємь. и было народоу мытьниковь м'ного и иныхь которы(и) с нимь сѣдѣли. и роп'тали книж'ници на него и фарисеє. оученикомь єго мовили. чемоу жь то из' мыт'никы и г'рѣ // ш'никы и҃сте и пїєте. ѿповѣдаючи іс҃ рекль к нимь. не потребоую(т) з'доровыи лѣкарѣ але немоц'ный не пришоль бо ѧ приз'вати праведьныхь але грѣш'ныхь на покаанїє. **Коне(ц) сж(б).** за(ч) к҃[18] [дї] 230 зв.

[17] Соу(б) в҃ въ ѡ(н) то ча(с) коли іс҃ наоуча(л) и сѣ(д).
[18] Сж(б) г҃ въ ѡ(н) то ча(с) ходи(л) іс҃ и оуз'дрѣ(л).

за(ч) кā[19] А ѡни пакь рєк'ли ємоу прош'то їѡан'нови постатьсѧ часто и
мл҃ат'сѧ. так'жє и фарисєистїи а твои ядѧть и пїють. а ѡнь рєкль к'
нимь а ци можєтє сн҃ы вєсєлїа доколѧ жєнихь с ними є(ст) казати сѧ
имь постити. алє прїидоуть дн҃овє коли ѿѧть боудєть ѿ нихь жєнихь
231 тог'ды // сѧ боудоуть постити в' тыхь дн҃єхь. повѣдѣль пакь притьчоу к'
ни(м) ижє ник'то плата нового соук'на нє оуставлѧєть в соук'мань
стары(и) а єсли иначыи тог(д)ы и новоє здєрєть а вєтьхомоу нєслоуш'-
но є(ст) залата з' нового. И никто тыжь нє в'ливаєть вина нового до
соудины старои҃. а єсли жє бы иначєи вино молодоє росьсадить соуди-
ны и само роз'лѣєт'сѧ. и сосоудовє загиноуть. алє вино новоє в' сосоу-
231 зв. ды новыи҃ в'ливати и ѡбоє заховано боудє(т). // и кто жє пив'ши староє
бор'зо хочєть нового. мовить бо ижє лѣп'шєи єсть староє. **Ко(ц) срѣ(д).**

> Єѵ(г)листа выписоує. якь оучєници в дн҃ь соуботныи колосы выминають роуками. х҃с посщ҃єн'ныи хлѣбы припоминаєть. и якь ты(ж) оусхлоую роукоу в соуботоу оуздорови(л). и якь чєрєзь ночь молит'сѧ. а ап(ст)ломь имєна называє(т). и наоучаєть ѡ бл(с)вєньствѣ. и ѡ слѣпомь вождоу. а нєсправє(д)-ливого соуда противь ближнихь заборонѧєть.

гла(в). ѕ҃. а за(ч) кв҃[20] Было пакь в' соуботоу второпръвоую ишоль чєрєзь з'божѧ *чєрєзь*
паш'ню и вытръгали оучєници єго класы и и҃ли выминаючи роуками
своими. а и нѣкоторыи зь фарисєѡвь мовили имь. прошто тоє чинѧть
232 чого сѧ нє годить чинити в' соуботы. а і҃с ѿповѣдаючи рєкль // мь [!]* або
єстє ѡ томь нє читали ш'то оучиниль дв(д)ь коли быль голодєнь ѡнь
самь и тыи҃ которы(и) с нимь были и якь въшод'ши до домоу
бж҃їєго и хлѣбы прѣ(д)ложєныи яль *посвѧчєныи* и тымь даль которыи҃
с нимь были. которыхь то нє год'но было ясти єд'но єдинѣмь їєрєѡмь
сщ҃єн'никомь и рєкль имь ижє и соуботѣ є(ст) господарємь сн҃ь
чл҃чьскыи.

И пригодилосѧ так'жє и в' дроугоую соуботоу. коли в'шоль в' со-
єї борищє и оучиль. И быль тоу чл҃кь которомоу то роука праваа оусх'ла.
232 зв. // и наглѧдовали єго фарисєє и закон'ници єсли жє в' соуботоу ис-
цѣлить єго. абы наш'ли причиноу на нєго. алє ѡнь вѣдаль помыслы
и(х). и рєкль чл҃кови томоу которыи҃ мѣль соую [!] роукоу. в'стань а
стань на сєрєдинѣ. а ѡнь в'став'ши и станоуль. И рєкль і҃с к нимь.
з'вѣдоую вась годить ли сѧ в' соуботы добро чинити. или з'ло чинити.

---

[19] Срє(д) в҃ нє(д)* въ ѡ(н) то ча(с) пристоупи(в)шє къ і҃сꙋ фари(с).

[20] Сж(б) д҃ въ ѡ(н) то ча(с). было в' сжбо(т) в'торопръ.

дїоу сп(с)ти алꙗбо погоубити. И погꙗладѣвꙏши по вꙏсѣ(х) рекль чл҃кови простри роукоу твою. а ѡнь оучиниль такь. и стала // такь роука 233
его зꙗдорова яко и дроугаа. коне(ц) сж(б). А ѡни пакь наплънивъшиса безоумїа и мовили единь къ дроугомоу шꙗто бы мѣли оучинити їсв҃и.

ВꙂ тыхь же пакы дн҃охь было. вышоль їс҃ на гороу молитиса. и за(ч) кг[21]
быль черезь ночь на молитꙏвѣ бж҃іи. А коли южь быль день и призꙗ- 51
валь оучн҃икы своа. и выбраль зꙗмежи нихь дванадесать которыхь
же то ап(ст)лы назꙗваль. симона которого зꙗваль петꙗромь и анꙗдреа
брата его. и їакова. їѡанꙗна. // филипа и вальѳоромеа матъѳеа и ѳомоу 233 зв.
їакова алфеѡва. и симона прозꙗвищемь sилота. иоудоу їаковꙗла и їоу-
доу скариѡта которы(и) то быль продатель.

А изꙗшо(д)ши с ними зꙗ горы и сталь на ровꙗномь мѣсци. и наро(д) за(ч)
оучениковь его. и мꙗножество великое людїи ѳ҃ вꙏсеа їюдеа и изь кд[22]
їер(с)лима и поморїа тирьскаа и сидоньскаа. которыи то были са
зышꙗли дꙗла того абы его слышали. а оузꙗдоровлени быти ѳ҃ немочїи
своихь и тыи҃ кото // рыи҃ были моучимыи҃ ѳ҃ доуховь нечистыхь 234
оуздоровлени бывали. и овесь наро(д) хотѣль абы са едꙗно дотъкноу-
ли его. бо таковаа сила ѳ҃ него выходила котораа всѣхь оузꙗдоровала.
Конець че(к). А ѡнь позꙗрѣвши очима своима на оученикы своа и 51*
такь рекꙗль. бл҃жени нищїи бо ваше є(ст) цр(с)тво бж҃іе. бл(с)вени
алꙗчоущеи н҃ѣ. бо насыщени боудете. бл(с)вени плачоущеи н҃ѣ бо
са смѣати боудете. бл(с)вени есте коли люде ненавидѣти боудоуть
ва(с). // и розꙗлоучать и посоромотать има ваше яко бы зꙗло дꙗла сн҃а 234 зв.
чл҃чьска(г)[о]. радоуитеса вꙏ тоть то дн҃ь и веселѣтеса. бо то є(ст)
заплата ваша великаа на нбси. Коне(ц) па(к) и прп(до)бь(н). Такь
же бо чиновали и пр(о)р(о)комь ѡц҃еве ихь.

ѠБѣда вамь богатымь иже далеко ѳстоите оутѣшенїа вашего. бѣ- за(ч)
да вамь насыщенїи н҃ѣ бо боудете алꙗкати. бѣда вамь смѣющимꙗса кѣ[23]
н҃ѣ. бо рыдаете а плакати боудете. бѣда вамь коли вась боудоу(т) хвалити
люде. такь бо чиновали ѳц҃еве ихь. // пр(о)р(о)комь. але вамь мовꙗ- 235
лю которы(и) слышите любѣте ворогы ваша *або непрїателѣ* и чинѣте
добре тымь которы(и) вась ненавидать. бл(с)вѣте и ты(х) которы(и)
вась клꙗати боудоуть. и молитеса за тыхь которыи҃ вамь зꙗлости вы-
ражаютъ. а оударить ли кто тебе вꙏ лице едино наставь емоу и дроу-
гое. а томоу которыи҃ вꙏ тебе ѳимаеть соукьманоу. не борони емоу и

[21] Че(к) в҃ не(д) въ ѡ(н) вышоль їс҃ на горѳ.

[22] Па(к) в҃ не(д) въ ѡ(н) (т) ча(с), ста(л) їс҃ на мѣ(с)ці.

[23] Пне(д) г҃ не(д) ре(к) гъ къ прише(д)ши(м) к не(мѳ) бѣда ва(м).

сорочьки. и кажьдомоу кѣто бы ѡ шѣто тєбє просиль даи. а ѿ того
235 зв. которыи бы твои рѣчи побраль нє вытага(и). // **Конєць. пнє(д).**

за(ч) кз[24] **И** якь* жє вы хочєтє абы ва(м) чинили людє. и вы имь такь жє чинѣтє. а єсли бистє любили тыхь которыи васъ тыжь любатъ. и якоую боудетє мѣти мл(с)ть. бо и грѣшѣници любатъ тыхь которыи ихь** любатъ. а єсли боудетє добрѣ чинити тымь которыи тыжь вамь добрє чинатъ. шѣто жь за доброта оу васъ є(ст) бо заправ'ды и грѣшѣници такь жє чинатъ. а єсли в'заємь даєтє тымь в' которыхь надѣєтєса в'зати. шѣто за доб'ро(т) ваша є(ст). бо и грѣшѣници // такь жє грѣшѣникомь в'заємь даіоть. а боудетє ли позычати тымь ѿ которыхь са надѣєтє зась в'зати. шѣто жь вамь за доброть є(ст). протожь вы милоуитє нєприятєлѣ ваши. и добро чинѣтє и позычаитє. ничого са ѿтола нє надѣючи. и боудє(т) заплата ваша м'нога. и боудетє сн̃ы
236 выш'наго в'си. якь жє и тои доб'рот'ливыи є(ст). коу нєдоброт'ливымь и з'лымь. протожь боудьтє мл(с)рд'ни яко жь и ѿць вашь милосєр'дь є(ст). **Ко(н) нє(д)ли.**

236 зв. **Нє** ѡсоуждаитє абы єстє // нє были ѡсоуж'дєни. и нє соудѣтє и нє
за(ч) кз[25] соудатъ ва(м). ѿпоущаитє а и вамь ѿпоущєно боудє. даваитє и вамь тыжь дано боудєть мѣроу доброу а польноу и натопьтаноу и потрасєноую и з' вєр'хомь ѡпловитымь. дадоу(т) на лоно ваше. тою жь бо мѣроюю которою мѣритє и вамь ѿмѣрєно боудєть. Повидѣль и(м) таковыми подобєньствы рєкоучи. и якь можєть слѣпєць слѣп'ца водитъ ци нє ѡба ли въ ямоу в'падоуть. Нє є(ст) тыжь оученикь на(д)
237 оучитєлємь. боудє наѵче(нь) // кож'дыи боудє ли яко оучитєль єго. алє чємоу видишь соучєць оув оцѣ брата твоєго. а бєрьв'на которое є(ст) вь окоу твоємь нє чоуєшь. ал'бо якь можєшь рєчи братоу твоємоу братє стоуи нєхаи выимоу сѵчєць зь ока твоєго. а самь пакь в окоу твоємь бєрьв'на нє видишь. лицємѣр'ничє *ѡ глоупыи чл̃чє* выими впєрє(д) бєрьв'но зь ока твоєго. и тогды боудєшь видѣти вынатъ соучєць зь ока
237 зв. брата твоєго. нє є(ст) доброє дрєво которое родитъ злы(и) пло(д). // и нє є(ст) дрєво злоє которое родитъ пло(д) добрыи. в'сакоє бо* дрєво ѿ плода своєго поз'нано боудє(т) нє ѿ тръна бо из'бираю(т) смоквы. *фик'ги* ани с коупины з'бираютъ грозѣдїа. добрыи чл̃кь ѿ доброго съкровища ср(д)ца своєго выноситъ доброє. а з'лы(и) чл̃кь. так' же ѿ з'лого скровища ср(д)ца своєго выноси(т) злоє. ѿ из'бытъковь ср(д)ца и оуста єго мовятъ. **Конє(ц) в'то(к).**

[24] Нє(д) в̃ Рєкль гѣ яко (ж) хощє(т).
[25] Вто(к) г̃ нє(д) рєкль гь нє ѡсѵ(ж).

И длѧ чого мѧ называєтє, г҃и, г҃и. а нє дѣлаєтє того ш'то ѧ вамь за(ч)
повєлѣваю. каж'дыи которыи приходи(т) ко (м)нѣ // и слышить слова кн[26]
мои҃ и дѣлає(т) ихь. повѣмь вамь чємоу єсть подобєнь. подобєнь є(ст) 238
чл҃кови томоу которыи домь свои з'боудоваль иже глоубоко в'копаль и
положиль ѡсновоу на камєни. а коли сталасѧ пово(д) и прибыла рѣка.
и ѡпєр'ласѧ домови томоу. и нє могла єго пороушити. прото иже є(ст)
ѡснова(н) на камєни. а кто пакь слышить а нє чинить. подобєнь є(ст)
чл҃кови томоу которыи з'боудоваль до(м) сво(и) на зєм'ли бєзь фоу-
домєньтоу на которы(и) то // коли припєр'ла рѣка и бор'зо сѧ є(ст) 238 зв.
з'вєр'ноуль и оучинилосѧ ѡного то домоу вєликоє падєнѧ.

> Єѵ(г)листа выписоує. яко х҃с оуздоровиль слоугоу сот'никово(г)[о] и сп҃а в'довичина въскр҃сив'*. и я(к) і҃ѡа(н) посылаль свои҃ оучєникы къ і҃св҃и. а ѡнь єго пєрє(д) народы, выславоує(т) а зако(н)никы дѣтє(м) играючи(м) приров'новає(т). повѣдає(т) иже жєна грѣш'ная слєзами ноги і҃св҃ы ѡмываєть глава сємаѧ з҃-ѧ.

А коли докон'чаль в'сѣ(х) словь своихь оу слы(х) людємь и в'шоль гла(в) з҃.
до капєр'наоума. **Ко(ц) срѣ(д).**

Сѡт'никови пакь нѣякомоу слоуга быль нємоцєнь вєл'ми. и хотѣль за(ч)
оумєрєти. которого то ѡнь любиль вєльми. а коли оуслышаль ѡ і҃с҃ѣ по- кѳ[27]
слаль к' нємоу старьшии жь жидовь просѧчи єго абы пришо(л) // и 239
оуз'доровиль слоужєбьника єго. а ѡни пришо(д)ши ко і҃св҃и просили
єго вєльми. мовѧчи годєнь є(ст) тоть абы єси тоє длѧ нєго оучиниль. бо
любить наро(д) нашь. и из'борищє тои з'боудоваль намь. тогды і҃с
шоль с ними. а коли нєдалєко быль ѿ домоу посла(л) противь нєго
сотьникь дроугыи приятєлѣ* рєкоучи. г҃и нє троудисѧ. бо нє є(ст)
єсми годєнь абы єси в'шоль пѡ(д) покровь мои. а протожь єсми и сєбє
за нєго(д)ного положиль абыхь пришоль к' тобѣ. алє рєци слово(м) // 239 зв.
и боудєть оуз'доров'лєнь слоуга мои. бо и я єсми чл҃кь по(д) владарьствомь
оучинєныи. маю по(д) собою воины. и рєкоу єдиномꙋ иди тамь а
ѡнь идєть, а дроугомоу прїиди и прїидєть. а слоужєбникови моємоу
оучини тото. а ѡнь оучинить. оуслышав'ши тоє і҃с и дивовальсѧ ємоу. и
ѡбєр'ноувьшисѧ к' народоу которы(и) то за нимь шоль. рєкль. то вамь
повѣдаю иже таковоє вѣры ни мєжи жиды єсми нє нашоль. а коли сѧ
вєр'ноули додомоу ты(и) которыи были послани. и наш'ли // ѡного 240
то нємоц'ного слоугоу оуз'доров'лєн'на **Конє(ц) сж(б)тѣ.**

[26] Срѣ(д) г҃ рєкль г҃ь длѧ чо(г)[о].
[27] Сж(б) є҃ въ ѡ(н) то ча(с) в'шо(л) і҃с.

за(ч) л҃[28] ѳі И было пакь потомь шол' і҃с до мѣста проз'вищемь наина и с нимь оученици єго м'ноѕи. и наро(д) барьзо великыи. а коли сѧ южь приб'лижиль к' воротомь мѣсцьскымь. в' то(т) часъ несено мрът'вого которыи то єд'но єд'инь быль сн҃ь в' мт҃ре своєи. и таѧ была в'дова. и наро(д) з' мѣста бар'зо великы(и) шоль з' нею. и оуз'рѣв'ши єи г҃ь. з'миловал'сѧ на(д) нею. и рекль єи, не пла(ч). и пристоупив'ши дотьк-
240 зв. ноульсѧ ѡдра *мары* ты(и) па(к') // которыи мер'т'вого несли стали. и рекль м'лоден'че тобѣ мов'лю в'стань. и сѣль мр҃т'выи и почаль мовити. и даль єго і҃с мт҃ри єго. и оустрашильсѧ [!]* в'сѣ и славили б҃а рекѹчи. и як' пр(о)р(о)кь великы(и) повьсталь межи нами и помиловаль б҃ъ людїи своихь. **Конє(ц) нє(д)ли.**

за(ч) л҃а[29] И пош'ло тоє слово ажь по в'сєи їоудєи ѡ немь и по в'сѣхь оукраина(х). и повѣдѣли їѡан'нови оученици єго ѡ в'сѣ(х) си(х).

к҃ Приз'вав'ши два нѣякыи зь оученикьвь [!]** своихь иѡан'нь. послаль
241 ихь къ їс҃ви рекоучи. // ты ли єси ѡныи которыи бы то прїити мѣль. чили иного ѡжидаємь. а пришо(д)ши к' немоу ѡны(и) то моужеве рек'ли. їѡа(н)н' кр(с)титель прислаль нась к тобѣ мовѧчи. єсли ты єси которы(и) прїити маєшь. или иного ѡжидаємь. а в' тоть часъ м'ногы(х) оуз'доровиль ѿ немочїи. и рань. и доуховь з'лыхь. а и слѣпы(м) м'ногымь дароваль иже проз(д)рѣли. и ѿповидѣвьши і҃с рекль имь. поидѣте жь а повѣдаите їѡан'нови ш'то єсте видѣли и слышали. иже
241 зв. слѣпы͡й прозираю(т). хромы(и) ходѧ(т) // троудоватыи чистыми бывають и глоусїи слыша(т). и мр҃т'вы͡й з' мр҃т'вы(х) в'стають. а оубоѕїи прїимаю(т) єѵ(г)лїю. бл(с)вень є(ст) то(т) которы͡й сѧ не з'блаз'нить ѡ мнѣ. а коли оученици їѡан'нови ѿиш'ли почаль мовити к' народо(м) ѡ їѡан'нѣ. чого єсте выш'ли видѣти на поустыни. тростиноу ли котораа то ѿ вѣтра колѣблє(т)сѧ. и чого жь єсте вышьли видѣти. чл҃ка ли которыи бы быль ѡболочень в' дорогоє ѡдѣнѧ. ты(и) которыи в' дорого(м) ѡдѣню и в рос'коши живоуть при дворѣ цр҃ьско(м). ал'бо
242 чого // єсте выш'ли видѣти пр(о)рока ли. правдоу повѣдаю вамь и бол'ше ниж'ли пр(о)рка. тоть то є(ст) ѡ которо(м) є(ст) писано. а и я посылаю аг҃гла моєго пере(д) лицемь твоимь. иже бы нарѧдиль поуть твои пере(д) тобою. Заправ'ды ва(м) повѣдаю. иже бол'шего с тыхь которыи сѧ ѿ жен' родили пр(о)рковь на(д) їѡан'на кр(с)тителѧ не є(ст) жа(д)ного. мен'шїи же ѿ него але в' цр҃ьствїи бж҃їи бол'шїи ѿ не(г)[о] є(ст). тогды в'сѣ людїє. слышав'ши то и мыт'ници. *явногрѣш'ници* величили

[28] Не(д) г҃ во ѡ(н) то ча(с) шо(л) і҃с до (мѣ).

[29] Че(к) г҃ не(д) въ ѡ(н) то ча(с) пош'ло ѡ і҃сѣ.

б҃а. и кр(с)тилисѧ кр҃щенїє(м) їѡан'новы(м). а фарисєє и законо // оучи- 242 зв.
телїє. совѣть бж҃їи ѿвръг'ли ѿ себе не кр(с)тилисѧ ѿ него. **ко(ц) че(к) їѡа(н).**

Комоу приподоб'ны люде рода сего. и чомоу соуть подобьны. по- за(ч)
доб'ни соуть дѣте(м) которыи то сѣдають на тръго(х). и прикликаю- лїв[30]
чи(м) дроугь дроуга и мовѧчи(м). пис'калї єсмо вамь а вы єсте не
плѧсали. нарѣкали єсмо пере(д) вами а вы єсте не плакали. Пришель
бо їѡан'нь кр(с)титель не ядаючи(и) хлѣба. а не пиваль вина. а вы
мовите иже бѣса имаєть. пришель же и сн҃ь чл҃чьскы(и) которыи то
ясть и пїєть. а вы мовите сеи чл҃кь ядьца и винопїица. това // ришь 243
мыт'никомь и грѣш'никомь. и оусправедьливена є(ст) моудрость ѿ
в'сѣ(х) сн҃овь ихь. **коне(ц) пѧ(ткꙋ).**

Просиль пакь єго нѣякы(и) зь фарисеѡвь абы иль с ни(мь) и за(ч)
в'шо(д)ши в' домь фарисеѡвь сѣль коу столови. а жена которая жь лї[31]
была в' мѣстѣ грѣш'ница. и якь же сѧ довѣдала иже сѣль за столь в' кѧ
домоу фарисеѡво(м) принесла масти склѧницꙋ. а став'ши изьзадоу
подле ногь єго. плачоучи почала слезами ѡмывати ногы єго и волосы
головы своєи ѡтирати. и цѣловав'ши ногы єго помазовала миромь. // 243 зв.
оувидѣв'ши то фарисеи ѡнонь которыи в' домь сво(и) просиль єго
помыслиль самь в' собѣ рекоучи. єсли бы быль то пр(о)р(о)кь. за-
прав'ды вѣдаль бы. кто и якаѧ є(ст) жена котораа сѧ єго дотыкаєть.
бо є(ст) грѣш'на. ѿповидѣль і҃с рекль ємоу. симоне. маю тобѣ нѣш'то
повидѣти. а ѡнь рекль ємоу оучителю повѣжь. а і҃с пакь рекль. были
бо два дол'ж'ники, нѣякомоу чл҃коу вин'ни ѡдинь был' винень пѧть-
соть грошеи *динарыи**, а дроугыи пѧтьдесѧть. и не мѣли ѡни** чимь
бы то ємꙋ ѿдати ѡбѣма ѿпоусти(л). // повѣж' ми которыи з' ни(х) 244
бол'ше любиль єго. ѿповидѣ(л) симонь и рекль. надѣюсѧ иже тоть
которомоу жь то бол'ше ѿпоусти(л). а ѡнь рекль ємоу прав'диве єси
росьсоудиль. а ѡберьноув'шисѧ икь женѣ. рекль симонови. видиш'
ли ты тоую женоу. в'шо(л) єсми в' домь твои. не даль єси воды на
ногы мои҃. а таа жена слезами ѡмыла ногы мои҃. а волосы головы
своєи ѡтер'ла. ани поцѣловаль єси мене. Але таа якь єсми в'шоль
в' домь твои не переставаючи цѣловала ногы мои҃. ѡлѣє(мь) головы
моєи не помазаль // єси. а таѧ миромь помастила ногы мои҃. И д'лѧ 244 зв.
того жь повѣдаю тобѣ ѿпоущают'сѧ єи м'ногыи грѣхы єи҃. бо м'ного

[30] Пѧ(тк) г҃ не(д), Рек'ль г҃ь. Комꙋ при.

[31] Пне(д) д҃ не(д). Во ѡ(н) то ча(с) проси(л).
Се же и ст҃ои євьѳими(и) ию(л) а҃і.

є(ст) полюбила. а которомоу мало бываєть ѿпоущено, то(т) мен'ше и любить. И рекль єи ѿпоущены соуть тобѣ твои грѣхове. А ты(и) которыи посполоу з' ни(мь) седѣли. почали мыслити сами в' собѣ рекоучи. кто (ж') то є(ст) иже грѣхы ѿпоущаєть. И рекль женѣ вѣра твоа тебе избав'лѧєть иди собѣ со миро(мь). **Конє(ц) пнє(д) и ст҃єи.**

> Єѵ(г)листа выписоує, при(т)чоу ѡ рос'сѣваню. и ѡ свѣчи на свѣтил'никь поставенои. якь ты(ж) ты(х) мт҃рїю, а братїю называєть, которыи волю
> 245 бж҃їю чинѧ(т). а якь плаваючи боурꙋ укроти(л). // якь тыжь чл҃ка ѿ множества бѣсовь высвобожоує. якь тыжь и женоу ѿ немочїи єи оуздоровиль. якь ты(ж) въскр҃силь дъщероу, иаировоу. глава ѡсмаѧ.

глава. и҃. а за(ч) лд҃[32] И было потомь иже ѡнь ходиль по мѣстохь и по селѣхь. проповѣдоуючи цр(с)тво бж҃їє. а ис ни(мь) дванадесѧть. и жоны, нѣкоторыи. которыи то были оуз'доров'лены ѿ з'лы(х) доуховь и немочїи. марїа наз'ванаѧ маг'далыни. с которои жь то было сед'мь бѣсовь выш'ло. їѡан'на жона врѧд'ника иродова. и соусан'на. и иныхь м'ного которыи слоужили ємоу зь имѣнїи своихь. **конє(ц) в'тор'коу.** И розоумѣл' то
245 зв. м'ногый народь и зо в'сѣхь мѣсть прихо // дили к немоу.

за(ч) лѣ҃[33] кѣ Повѣда(л') имь прит'чоу вышоль розьсѣвачь сѣяти сѣмени своєго. а якь южь розьсѣваль. єд'но пало при поути и потоп'тано. а и п'тицѣ нб(с)ныи позобали є. А дроугоє пало на камени. и в'зышо(д)ши пос'хло. д'лѧ того иже не имало вольгот'ности. Третеє пакь пало межи тер'нѧ. и въсполокь в'з'росло тер'нѧ и заг'лоушило є. А чет'верьтоє пало на доброи зем'ли. и вьз'росло. а оучинило пло(д) стокроть. то повѣдѣвьши в'голось мовиль кто маєть оуши коу слышаню нехаи
246 слышить. // А оученици єго пытали єго ш'то бы того за причина была а ѡнь ѿповидѣв'ши рекль имь. вамь єсть дано з'нати таємности цр(с)тва бж҃їєго. а ины(мь) черезь причины. абы вѣдаючи не вѣдали. а слышачи не розоумѣли. Єсть того причина таковаѧ. сѣмѧ є(ст) слово бж҃їє а тый иже соуть при дорозѣ. которыи слышать. потомь приходить дїаволь и выимоуєть то зь и(х) ср(д)ца. абы не были оувѣрив'ьши [!] з'бав'лени. А иже* на камени то соуть иже слышав'ши
246 зв. слово з' радостїю прїимоують. але ко // рене не мають. бо на часъ вѣроують а в' часъ напасти ѿпадають. а иже єсть межи тер'нѧ в'пало. тыи соу(т) которыи слышали. длѧ троски и богатьства. а роскоши

[32] Вто(к) д҃ не(д) во ѡ(н) ча(с) ходи(л) і҃с по.

[33] Не(д) д҃ Рече г҃ъ при(т)чоу сїю вы(шол).

сегосвѣтꙗними бываютъ подавлєны и нє могоутъ оучинити плода. А то шꙗто на доброи зємꙗли. то тыи соутъ. который добрымь ср(д)цємь а правꙗдивы(мь) оуслышавꙗши слово и дерꙗжа(т) єго. и плоды вꙗ тєрьпєніи приносѧтъ. тоє повидѣвьши вꙗголось мовиль, кꙗто маєтъ оуши коу слышаню, нехаи слышитъ. Конє(ц) нє(д).

Никꙗто жє зажогꙗши свѣчоу накрываєтъ єи соудиною // ани тыжь нє ставитъ подь постѣлю. алє на свѣтильникоу єи поставлѧєтъ абы и тыи который вꙗходѧтъ свѣтꙗло видѣли. нє є(ст) бо ничого таиного што бы явꙗно быти нє мѣло. и ни скрытого абы позꙗнано нє было и явꙗнє сѧ нє ѡказало. Прото жь вы розоумѣ(и)тє якь слышитє. бо кто маєть. томоу жь боудє дано. а кꙗто нє маєть. и тоє шꙗто сѧ мѣти надѣєтъ боудєтъ вꙗзато ѿ него. Тогꙗды пришꙗли кꙗ немоу мт҃и и братїа єго. и нє могꙗли кꙗ немоу пристоупити длѧ можьности людє(и) и повидѣно ємоу рєкоучи // мт҃и твоѧ и братїа твоѧ зꙗвноутрь стоять и хотѧтъ абы сѧ с тобою видѣли. А ѡнь ѿповидѣвꙗши рєкль имь. мт҃и моѧ и братїѧ мои тыи соутъ который слышать слова мои и дерьжать ихь. Конє(ц) соу(б).

Сталосѧ пакь въ єдинь дн҃ь иже вꙗстоупиль вꙗ лодю и оученици єго. и рєкль к нимь перєплынѣмо на ѡноую стороноу ѡзєра и поплыли на водоу. а коли плыноули того часоу быль оусноуль. и пришꙗла боурѧ и вѣтры на ѡзєро. ажь и волꙗны сѧ в лодю вꙗливали. такь иже въ велико(мь) страхоу были. // Тогꙗды пристоупивꙗши зꙗбѫдили єго рєкоучи. оучитєлю оучитєлю загыбає(мь). а ѡнь вꙗставꙗши приказалꙗ вѣтрови и волꙗнамь водыны(мь) и перєстали. и борꙗзо сѧ тихо оучинило. и рєкль и(мь) гдє єсть вѣра ваша. а ѡни оустрашивꙗшисѧ дивовалисѧ и мовили єдинь ко дроугомоу. а кꙗто жь то є(ст) ижь и вѣтромь и водѣ приказоує и слоухаютъ єго. конє(ц) срѣдѣ.

И перєєхали до оукраины гадариньскои. котораѧ є(ст) зꙗ дроугои строны напротивь галилеи. и якь южь выстоупиль изꙗ лодѣ на зємꙗлю. стрѣ // тиль єго нѣякыи чл҃кь идоучи зꙗ мѣста. которыи жє то маль бѣсы мꙗного лѣтъ. ани во ѡдѣанн҃є нє ѡболоковалъсѧ ани вꙗ домєхь нє мешꙗкаль. єдꙗно вꙗ гробохь а оузꙗдрѣвꙗши і҃са закричаль и паль перє(д) ни(мь). и голосомь великымь рєкль. шꙗто мꙗнѣ с тобою є(ст) і҃сє сн҃є бг҃а навышшого [!]. Прошоу тєбє абы єси мєнє нє моучиль. А і҃с приказаль

[34] Сж(б) ѕ Рєче гѣ. никто (ж) за(жог).
Се же и сѣи анꙗнѣ.

[35] Сре(д) Д не(д) Во ѡ(н) ча(с). сталосѧ.

[36] Не(д) ѕ. въ ѡ(н) (т) ча(с). Перєєхаль і҃с.

доухови нечистомоу выити изь чл҃ка. ѿ м'н'огыхь [!] бо лѣть пох'ватоваль єго. и вѧзовали єго оужищами и поуты желѣз'ными поутовали
249 тый который єго стереговали. И роз'ры // воваль оужища и поута и бываль гонень ѿ бѣсовь на поустыню. а і҃с з'вѣдаль єго рекоучи якь єсть имѧ твоє. а ѡнь повидѣль легеѡнь *сирѣчь т'ма* бо было м'ного бѣсовь вош'ло в' него. Тог'ды просили єго абы не казаль имь в' пропасть поити. было пакь тамь великоє стадо свиноє котороє на березѣ пасено было. и просили єго абы имь допоустиль в' нихь воити. и допоустиль имь. Тог'ды выш'ли дїаволове ись чл҃ка и вош'ли вь свинѣ. и бор'зо оускочило стадо възеро [!]*. и потоноуло. а коли оуз'дрѣли то
249 зв. пастоухове ш'то сѧ // стало оутекли. и повидѣли в' мѣстѣ и в' селѣхь. Выш'ли пакь вонь абы видѣли ш'то сѧ стало. и приш'ли ко і҃сви. и оуз'дрѣли чл҃ка. с которого то дїаволове выш'ли. а ѡнь сѣдить в ногь і҃свыхь ѡболочень. и оу добромь розоумѣ. и оустрашилисѧ. а тый тыжь который видѣли повидѣли имь. якь бѣсныи з'доровымь оучинень. и просиль єго весь наро(д) стороны гадариньской. абы ѿишоль ѿ нихь бо сѧ были вел'ми оустрашили. А ѡнь в'стѹпив'ши в' лодю. и верьноу-
250 льсѧ назадь. и просиль єго ѡнонь то моужь с которого // вышли бѣсове. абы при немь меш'каль. але єго і҃с ѿпоустиль ѿ себе и рекль ємоу вер'нисѧ до домѹ твоєго. и повѣдаи рекоучи иже на(д) тобою великоє з'милованѧ бг҃ь оучиниль. и ходиль по в'семоу мѣстоу и повѣдаль ш'то ємоу і҃с оучиниль. **коне(ц) не(д)ли.**

за(ч) лѣ[37] [кє] И было пакь коли наверьноульсѧ і҃с и прїаль єго народь бо в'сѣ ж'дали єго. и пришоль моужь которомоу то было имѧ иаирь. быль бо ѡнь кн҃ѕемь ись ш'колы жидовьской *або наоукы* и паль оу ногь
250 зв. і҃свыхь. и просиль єго абы в'стоупиль в' до(мь) // єго. бо мѣль доч'коу єд'но єдиноу на родоу. якобы въ дванадесѧте(х) лѣтехь. котораа южь
кв оумирала. А коли южь шоль. пригодилосѧ иже народи оугнѣталї єго. тогды жона єдина боудоучи в с'воєй немочи. теченїю крове. ѿ дванадесѧти лѣть. котораа южь была на лѣкарьства выдала в'сю маєт'ность свою. а ѿ жадного не могла оуздоровлена быти. пристоупи(в)ши з'задоу. и до(т)к'ноуласѧ подол'ка ѡдѣнѧ єго. и бор'зо теченїє крове єй. стало. и рекль і҃с кто (с) є(ст) мене дот'кноуль. и не прї-
251 зналься ник'то. Рекль // петрь. и тыи которыи з нї(м) были рек'ли. оучителю. народове тебе оугнѣтаю(т). и стискають. а ты мови(ш) кто сѧ мене дот'кноуль. и пов'торе рекль і҃с дотькнѹл'сѧ нѣкто мене. бо я позналь. иже сила вышла ѿ мене. Видѣв'ши то жена иже сѧ затаити

[37] Не(д) з҃ Въ ѡ(н) то ча(с) пришо(л) мѹ(ж) которо(мѹ).

не може. трѧсоучисѧ пристꙋпила. а оупала близ'ко нѡ(г) єго. и повидѣла ємоу пре(д) в'сѣми люд'ми. про котороую причиноу дотнꙋласѧ єго. и якь сѧ єсть бор'зо здоровою стала. А ѡнь рекль єй. доч'ко. боудь доброй надѣй. вѣра твоѧ тебе здоровою оучи // нила иди собѣ с 251 зв.
миромь. А коли ѡнь єще мовиль. пришоль єдинь ѿ ар'хисинагога *ѿ оучителѧ людоу жидовьско(го)* рекль ємоу иже южь оумер'ла є(ст) доч'ка твоѧ. не троуди оучителѧ. А ис҃ь оуслышав'ши тоє слово ѿповидѣль ѡц҃еви ѡной то дѣв'ки. не трощисѧ. єдьно тол'ко вѣроуй боудеть з'дорова. а оушо(д)ши в' до(мь) не допоустиль ись собою* м'ногы(м) воити єд'но петрови а иѡн'нови [!]. и їаковови. тыжь ѿц҃еви и мт҃ери ѡной то дѣвки. и плакали по неи в'сѣ и кричали. А ѡнь рекль не плачьте. бо не оумер'ла // єсть але спить. А ѡни пакь смѣѧлисѧ з' 252
него вѣдаючи иже южь была оумерьла. А ѡнь пакь росказаль всѣмь абы выш'ли вонь. и выш'ли. и яв'ши єи за роукоу єи. голосно рекль девице в'ста(нь)*. и навер'ноульсѧ доухь єи и бор'зо въскр҃сьла, и казаль абы єи дали ясти. и дивовалисѧ родичеве єи. А ѡнь имь приказаль. абы того никомꙋ не повѣдали ш'то сѧ стало. **Конець не(д)ли.**

> Єѵ(г)листа выписоує, якы [!]** і҃с розослаль оучн҃кы свой. абы наꙋчали. и яковоую єсть моць даль и(м). и якь накор'миль народы на поустыни пѧ(т)ма хлѣбы. якь ты(ж) петръ вызьнаває(т) вѣроу. и якь ты(ж) х҃с напоминає(т) люди, абы были тръпливыми. ты(ж) якь сѧ на горѣ преѡбразиль. а ѿишо(д)ши ѿтоле оуздоровиль чл҃ка, розбивано(г)[о] злою немочю. ты(ж) и ѡ своє(и) моуцѣ повѣдає(т), и наоучає(т) покорѣ. ты(ж) якь боронить мр҃тво(г)[о] погребати, ꙋченикоу которы(и) хотѣ(л) за ни(м) пойти. // 252 зв.

Соз'вав'ши і҃с дванадесѧть ап(ст)ловь. и даль имь власть и силоу гла(в) ѳ҃
на(д) в'сѣми бѣсы и немочи оуз'доровлѧти. и послаль ихь абы проповѣ- за(ч) м҃[38] кз҃
дали цр҃ьство бж҃іє и немоц'ныи оуз'доровлѧти. и рекль и(мь) абы ничого не брали на дорогоу ни палицѣ ани мош'ны *або тор'бы* ани хлѣба. ани по двоє ѡдѣнѧ мѣваите. а до которого жь коли домоу воидете тамь перебываите ажь покы ѿта(мь)толе выидете. а кто бы тыжь не хотѣль вась принѧти. выходѧчи зь ѡно(г)[о] то мѣста и поро(х) з' ногь ваши(х) ѡтрѧсаите. на с'вѣ // доцьс'тво против'ко нимь. 253
а ѡни вышо(д)ши ходили. по мѣстѣ(х) проповѣдаючи еван'гелїє. и оуз'доровѧючї вез'де. **конець. соуботѣ.**

[38] Сж(б) з҃ Во ѡ(н) то ча(с) съз'ва і҃с.

за(ч) мѣ[39] И оуслышав'ши иродь четвер'тои части кнѧзьс'тва в'ладарь. в'сѣ рѣчи которыи (с) дѣяли ѿ него. и недорозоумѣвал'сѧ. того д'лѧ. иже было повидѣно ѿ нѣкоторы(х). иже бы їѡан'нь в'сталь из' мр҃твы(х). а ѿ ины(х) иже бы сѧ илиѧ явиль. а ѿ дроугы(х). иже бы пр(о)ркь єдин' з' стары(х) в'сталь. И рекль иродь даль єсми ѧ їѡан'на стѧти. а кто (ж)
253 зв. пакь то є(ст). ѡ которо(мь) ѧ слышꙋ таковыи рѣчи. и хотѣль // абы єго видѣль. А вер'нꙋв'шисѧ ап(ст)лве повидѣли ємоу. ш'то оучинили. А появ'ши ихь шоль ѡсоб'но єдинь на поустоє мѣсто котороє зовоуть виѳьсаида. тог'ды позьвали народовь и пош'ли за нимь. и приѧв'ши и(х) поведаль имь ѡ цр(с)т'вѣ бж҃їи. а тыи҃ которыи҃ потребовали лѣкарьства оуз'доровиль. **Ко(ц) че(к). и рожествоу їѡан'новоу.** дн҃ь пакь
за(ч) мѣ[40] южь почаль сѧ коу вечерови скланѧти.

И пристоупив'ши дванадесѧть рекли ємоу. ѿпꙋсти народы. абы
кѣ шо(д)ши до ѡколич'ны(х) мѣсть // и сель перемеш'кали. и нашли собѣ
254 покорьмленѧ бо єсмо тоу на поусто(м) мѣсци. А ѡн'ь [!] рекль и(м) даите имь вы ясти. а ѡни рекли. не маємо бол'ше єд'но пѧть хлѣбовь и двѣ рыбѣ. Єсли бых'мо шли и накоупили страв'ныхь речїи на то(т) то ве(с) людь. а было моужеи яко пѧ(т) тисѧчїи. и рекль оученико(мь) свои(м). повелѣте и(м) сѣсти на коупы по пѧтидесѧ(т). и оучинили такь. и посадили ихь всѣхь. и в'зѧв'ши пѧть хлѣбьвь* и двѣ рыбѣ.
254 зв. поз'дрѣль на нбо. и бл(с)вивь и роз'ламаль. и даваль оучн҃ико(м) // абы пре(д) народо(м) покладали и҃ли в'си и наи҃лисѧ и зобрали ѡпосли ш'то было ѡстало ѡкроуховь дванадесѧть кошовь.

за(ч) мг҃[41] И сталосѧ є(ст) иже сѧ ѡнь са(м) на ѡсоб'ливос'ти молиль. были ты(ж) с ни(м) и оученици єго. **Коне(ц) пѧ(к).**

кѳ И пыталь ихь рекоучи. кимь мене народове быти повѣдають. и ѡни ѿповидѣв'ши рекли ємоу. їѡа(н)номь кр(с)тителе(м) а дроугы(и) илиєю. а иныи҃ пакь иже пр(о)ркь єдинь з' перьшихь въскр҃сь. А ѡнь имь рекль.
255 вы пакь кимь* мене быти повѣдаєте. ѿповидѣ(л) пакь симонь петрь. // х҃а бж҃їа. А ѡнь приказаль имь зь грозьбою абы того никомоу не повѣдали. и рекль сн҃ь чл҃чьскыи моуси(т) м'ного терытѣти. и посмѣѧнь боудеть ѿ стар'шихь ар'хиєреѡвь и оучителеи. и оубїєнь боуде(т) и
за(ч) в' третїи дн҃ь з' мрътвыхь в'стане(т). **Ко(ц) пне(д).**
мд҃[42] И мовиль до в'сехь єсли кто хоче(т) за м'ною поити. нехаи сѧ самь

[39] Че(к) д҃ не(д) Во ѡ(н) ча(с) ꙋслыша(в).
Се же и на ро(ж)ство пр(д)тчи.
[40] Пѧ(к) д҃ не(д)ли Во ѡ(н) ча(с) пристꙋ.
[41] Пне(д) є҃ не(д), въ ѡ(н) ча(с). стало(с) є(ст).
[42] Вто(к) д҃ не(д) рекль г҃ь єсли.

себѣ заприть. и въз'мѣть кр(с)ть свои. а за м'ною поидє(т). а кто бы
хотѣль дш҃оу свою сп(с)ти погоуби(т) є҃й. а кто загоуби(т) дш҃оу свою
длѧ менє то(т) сп҃сѣть є҃й. што є(ст) за пожитокь чл҃кѡ // хоть бы вєсь 255 зв.
свѣть ѡдерьжаль. а самь сєбє загоубиль. ал'бо на щ'кодоу пришоль.
єсли жє сѧ кто боудє(т) м'ною соромѣти ал'бо моихь повѣстєи. тымь
тыжь сѧ и сн҃ь чл҃чьскыи соромѣти боудє(т). коли пр҃идє(т) въ славѣ
своєи. и ѳц҃евьско҃й. и ст҃ы(х) агг҃ль. алє прав'доу повѣдаю вамь иже
соуть нѣкоторыи тоуть стоячи. которы҃й нє маютъ в'коусити см҃рти.
ажь оувидѧ(т) цр(с)тво бж҃іє. **Ко(ц) вто(к).**

И сталосѧ по ѡных' то словє(х). якобы по ѡсмо(х) дн҃ехь. и поя(л) за(ч) мѳ[43] [Л] 256
пєтра и їѡан'на и їакова и в'зышоль на гороу мл҃и // тисѧ. и коли сѧ
молиль было лицє єго якобы иноє. и ѡдѣнѧ єго было блистаючєєсѧ.
и два моужєвє мовили с нимь. то соуть моусєи и їлі҃а видєни с нимь
въ славѣ. которыи и мовили ѡ см҃рти єго. котороую мѣль тєрыпѣти въ
їєр(с)лимѣ. Пєтрь пакь. и тыи которыи с нимь были. ѡтѧжали были ѳ҃
с'на. а пробоудив'шисѧ оувидѣли славоу єго. и ѡны҃й два моужѣ
стоячи с ни(м). и было коли южь сѧ з' ни(м) розлоучали. рєкль пєтрь
къ їс҃ови. оучитєлю добро є(ст) намь тоу(т) быти. оучини // мо тоутъ 256 зв.
три сѣни *або холод'никы* тобѣ єдинь моусєѡви єдинь. и їлі҃и єдинь. нє
вѣдаль ш'то мовиль. и єщє ѡнь того нє домовил' оучинильсѧ ѡболокь
и затѣниль ихь. а ѡни сѧ пострашили. коли въ ѡболокь в'ходили. и
стал'сѧ голось изь ѡблака рєкоучі҃и. Сєи є(ст) сн҃ь мои въз'люблєн'ныи.
того слоухаитє. и якь сѧ южь тотъ голось сталь. самь їс҃ єдинь єдинь [!]
ѡсталь. а ѡни мол'чали. ничого з'ь [!] ѡныхь то рѣчі҃и которы҃й
видѣли. **Конє(ц) прєѡбра(ж')нію.**

Дроугого пакь дн҃ѧ сталосѧ коли ю(ж) // ѡнь сходиль з' горы. за(ч) мѳ[44] 257
стрѣтиль єго м'ногыи народь. И єдинь моужь з'мєжи народа закричаль
рєкоучи оучитєлю прошоу тєбє погл҃ади на сн҃а моєго. бо єд'но того лѣ҃
единого маю. и того доухь нєчистыи попадоуєть. и вел'ми кричитъ и
проужаєтьсѧ и пѣны тѣщитъ. и лєдва ѳ҃ нєго ѳ҃ходи(т) в'морьдовав'ши
єго. и просиль єсми оученіковь твоихь абы то выг'нали и нє мог'ли.
ѳ҃повидѣль їс҃ и рєкль. ѡ родє нєвѣрыныи и пєрєворотьны҃й. доколѣ
боудоу въ вась. и доколѣ з' вами тръпѣти боудѫ // приведи ѡв'дє ко 257 зв.
м'нѣ сн҃а твоєго. а коли єщє ѡнь шоль идоучи до нєго. вєр'гль нимь
бѣсь. и трѧсль єго. А їс҃ погрозиль доухоу нєчистомоу. и сталсѧ з'до-

[43] Въ ѡныи то ча(с) пояль їс҃.
На прєѡбра(ж) на утрни.
[44] Сж(б) и҃. Въ ѡ(н) то ча(с) стало(с) ко.

ровы(м) ѡныи то м'ладенець. и даль є(г)[о] ѡц҃еви єго. и дивовалисѧ в'сѣ. ѡ великои҃ моци бж҃іи. **Конє(ц) соубо(т).**

за(ч) мз҃[45] И в'сѣ сѧ дивовали томꙋ ш'то оучиниль і҃с и рєкль оученико(м) свои(м). прїимѣтє тыи то слова до оушеи҃ ваши(х). бо сн҃ь чл҃чьскыи маєть выдань быти в роукы чл҃комь. а ѡни того слова нє розоумѣли. бо
258 было ѿ ни(х) тоє слово за // крито. абы нє мог'ли розоумѣти єго. и боѧлисѧ пытати єго ѡ то(м) словѣ, и мѣли в' собѣ таковыи оумысль.
лв кто бы з ни(х) быль старьшїи. А і҃с вѣдаючи мысли ср(д)ць ихь. принѧв'ши дитѧ и поставиль єго близ'ко сєбє. и рєкль и(м). кто коли прїиметь тоє дитѧ во имѧ моє. мєнє прїимоуєть. а к'то бы мєнє приѧль. прїимоуєть того которы(и) мєнє послаль бо кто є(ст) на(и)мєньшїи быль мєжи вами всѣми. то(т) бол'шїи є(ст).

за(ч) мѵ[46] А їѡан'нь ѿповидѣв'ши рєкль. оучитєлю. видѣли єсмо нѣкоторого.
258 зв. ш'то имєнємь твои(м) бѣсы выганѧє(т). // и заборонѧли єсмо ємꙋ ижє нє ходить с нами. А і҃с рєкль к' нємоу нє заборонѧитє. бо к'то нє є(ст) против'ны(м) намь. по вась є(ст). **Конє(ц) срѣ(д).**

за(ч) И было коли сѧ выпол'нѧли дн҃овє вьсхож'дєнїѧ єго. и ѡнь оутвєр'диль лицє своє ити до їєр(с)лима. и послаль вѣстникы прє(д) лицємь свои(м) которыи идоучи в'стоупили до мѣста самаританьского. абы ємоу господоу наготовали *або по(д)ворѧ*. и нє хотѣли єго приѧти. прото ижє лицє єго было оутв'рьжєно ити до їєр(с)лима а коли то
259 оувидѣли оучєници єго и їаковь и їѡа(н). // рєкли, г҃и. хочєши ли рєчємо абы ѡгєнь зышоль з' нєба а попалиль ихь. якь жє и їлїѧ оучиниль. а і҃с ѡбєрьноув'шисѧ заказаль и(м) и рєкль. нє вѣдаєтє чиєго доуха єстє вы. бо сн҃ь чл҃чьскыи нє пришо(ль) абы дш҃и чл҃чьскыи погꙋбиль алє абы сп҃сь. и въшьли до иного мѣста. **Конє(ц) чєт'вє(р). прє(ст) ѡброу(с). в' главѣ. і҃. а за(ч) нв҃.**

за(ч) мѳ[47] И было коли иш'ли поутємь. рєкль нѣкоторыи к' нємоу поидоу
[лг҃] за тобою гдє коли поидєшь г҃и. и рєкль ємоу і҃с. лисици ямы мають.
259 зв. и п'тицѣ нб(с)ныи г'нѣз'да*. алє сн҃ь чл҃чь // скый. нє має(т) гдє бы свою главоу склониль. а ко дроугомоу рєкль. пойди за мною. а ѡнь повидѣль. г҃и. дозвол' ми. абы(х) шо(д)ши в'пєрєдь погрєбль ѿц҃а моєго. Рєкль ємоу і҃с. нєхай оумр҃лы(х). погрєби своѧ мр҃твьца. а ты пойди и проповѣда(и) цр(с)тво бж҃іє. Рєкль жє и дроугый. пойдоу за тобою г҃и. алє пръвѣй допоустї ми ити. абы(х) сѧ поради(л) с тыми который

[45] Срѣ(д) є҃ нє(д) рєкль г҃ь* свои(м) ꙋ(ч) прїи(мѣ).

[46] Чє(к) є҃ нє(д) Въ ѡ(н) ча(с) рєкль їѡа(н).

[47] Сж(б) ѳ҃ Въ ѡ(н) ча(с) стало(с) коли.

соу(т) в' домоу моємь. а їс рекль ємоу. кто (ж) коли ес'лі положив'ши роуки свои на плоугъ. *або на рало*. а назадь гладѣль. не є(ст) приго(д)-ны(м) // къ цр(с)твоу бжіємоу. **Ко(ц) соу(б).** 260

Єѵ(г)листа выписоуєть, якь хс пре(д)сылаєтъ иныхь оученіковь, се(д)мьдесать. и наоучаєтъ ихь. абы в собѣ не доуфали. якь ты(ж) ѿца высла-воуе(т). и якь в законѣ перебываючомоу дорогоу. живота ѡказоуе(т). ты(ж) повѣдаєть и при(т)чами ѡ чл҃коу ѡ разбойниковь раненомоу. и якь тыж' в марьѳы, гостемь быль. глава, десатаа. а зачало, н҃.

Потомь пакь зьявиль гъ ины(х) сед'мьдесать. *и два*. а посла(л) ихь по два пре(д) лицемь своимь. до в'сакого города и до мѣста. где коли самь мѣль пойти. и мовиль имь. жатва заправды єсть многа. але роботниковь мало. Просѣте жь г(с)дпа. которого то єсть жито. абы посль робот'никы на ж'нїво свое. Идѣте жь. ѡто я васъ посылаю яко ѡв'цѣ посредѣ влъковь. // Прото жь не носѣте з' собою мѣш'ковь. ани пири. *покарьмовь* ани ѡбоуви. а и никого не цѣлоуйте на дорозѣ. а в' который же до(м) коли войдете, наперьвѣй мов'те мирь томоу домови. а ес'ли та(м) боуде(т) сп҃ь мира. ѡпочие(т) на не(м), мирь вашь. а ес'ли пакь не боуде(т). к' ва(м) са навръне(т). а в' то(м) домоу пребывайте. ядѣте, и пїйте, ш'то єсть в ни(х). годень бо єсть робот'никь заплаты своей. а из' домоу до домоу не переходѣте. а до которого (ж) мѣста коли войдете. а прїймоу(т) ва(с). ядѣте, поставлен'ное, передь васъ. // а оуздоровлайте немоцьныи. который в ни(х) соуть. и мовте и(м). при-б'лижило(с) к вамь цр(с)тво бжіе. а до которого (ж) пакь коли мѣста въйдете. а не прїймоу(т) васъ. вышо(д)ши на оулицѣ его повѣж'те. и поро(х) которыи до наши(х) ногъ прил'ноуль з' мѣс'та вашe(г)[о]. ѡтрасаемо на васъ. але вѣдайте, ижь приближилоса на васъ цр(с)тво бжіе. прав'доу вамь повѣдае(м). иже съдом'ланомь въ ѡно(н) то дн҃ь лег'чѣй боудеть. горе тобѣ хоразинь. горе тобѣ виѳьсаидо. бо коли бы в' тироу, а в' сидонѣ чинены были та // ковый чоуда. который оу васъ чинены соу(т). дав'но бы в' пла(х)тѣ. *або в раднѣ* а на попелѣ сѣдачи покаанїе чинили. а еднак' же, тирови, и сидонови, лег'чѣй боуде(т) на соудѣ. нижли ва(м). а и ты капер'наоуме, который єсь ажь до нєба под'нєсльса. але ажь до пек'ла погроужень боуде(ш). **Конець пат'коу.**

глава. ї. а за(ч) н҃[48]

лд

260 зв.

261

261 зв.

[48] Па(к) є҃ не(д), въ ѡ(н) (т) ча(с). зьяви(л) гъ.
Сее жь и ап(ст)ло(м).

за(ч) нѣ[49] К'то вась слоухаєть, мєнє слоухаєть. а кто сѧ ва(с) ѿмѣтає(т). мєнє ѿмѣтаєтьсѧ. а кто сѧ мєнє ѿмѣтаєть. ѿмѣтаєт'сѧ того, которыи мєнє
262 послаль. а сє(д)мьдєсѧть пакь навръноулисѧ з' ра // дос'тїю рєкоучи. г҃и. и бѣсовє намь повиноуют'сѧ ѡ имєни твоємь. а ѡ(н) рєкль имь. видѣль єсми. сотонаиаила [!], коли то, ѡнь, яко млънїа с нб҃а спаль.

за(ч)[50] Ото жь ва(м) даю моць. настоупати на ѕмїю, и на скоропїю, и на всѧкоую силоу вражїю. и нє боудєть вамь ничого шкодовати. алє вы томоу то нє радоуйтє(с) ижє ва(м) доуховє повиноую(т)сѧ. алє томоу сѧ радоуитє. ижє имєна ваши написаны соу(т) на нб҃сєхь. той пакь, го-
262 зв. дины, възрадовальсѧ і҃с дх҃ѡмь, и рєк'ль. хвалю тєбє ѿч҃є г҃и нб҃сь. и // зємлѣ. ижє тыи то рѣчї оутаиль єси ѿ моуд'рыхь, а розоумны(х). а изьяви(л) єси то, младєн'цє(м) *або дѣтємь*. єй ѿч҃є. *яко бы рєкль, гораздь ѿ* иж' (с) то тобѣ подобало. **ко(ц). соуботѣ, и ап(ст)ло(м) и анг҃ло(м). чти жь ѡброусоу.**

за(ч) нѣ[51] А ѡбєр'ноув'шисѧ къ оучн҃икомь своимь рєк'ль. в'сє мнѣ дано єсть ѿ ѡц҃а моє(г)[о]. и никто нє вѣдаєть, кто єсть сн҃ь, єдно ѿц҃ь. ани тыжь того нє вѣдаєть. кто єсть ѿц҃ь, єдно сн҃ь. а то(т) бы вѣдаль, комоу* бы хотѣль сн҃ь зьявити. а ѡбєр'нѹв'шисѧ єдинь къ оучєникомь рєкль.
263 бл(с)вєн'ный то оочи, который // тоє видѧть, што вы видитє. повѣдаю бо вамь. ижє многыи пр(о)р(о)ци, и цр҃євє, хотѣли видѣти, ш'то вы видитє, а нє видѣли. и слышати тоє ш'то вы слышитє, а нє слышали. **конєць, пнє(д). и ѡброусоу.**

за(ч) нг҃[52] лѣ Алє єдинь чл҃кь законоу оучєныи. всталь. а покѹшаючи єго, рєк'ль. оучитєлю. што маю чинити. абы(х) животь вѣч'ныи могль наслѣдова-ти. а ѡн' рєк'ль к' нємоу. в' законѣ, якь єсть написано, и я(к) читаєшь. а ѡнь ѿповѣдаючи рєкль. въз'любибиши [!] г҃а б҃а твоєго, ѿ всєго
263 зв. ср(д)ца твоєго. и ѿ // всєй дш҃ѣ твоєй. и в'сєю крѣпостїю твоєю. и всєю мыслїю твоєю. а и б'лижнѧго твоєго, якь самого сєбє. и рєк'ль ємоу і҃с. добрє єси повидѣль. то чини, и боудєшь живь. а ѡнь хотѣль самь сєбє правы(м) оучинити. рєк'ль ко і҃сви. и кто жь єсть мой ближ-
лѣ нїй. ѿповїдѣль пакь і҃с. и рєкль ємоу. Чл҃кь нѣкоторый шоль зь єр(с)ли-ма, до єрихона. и оупаль в' разбойникы. который єго ѡбыбрали. *або ѡдєжоу зволокли*, а из'ранив'шї єго, ѿишли прєчь. наполымр҃твого

[49] Рєк'ль г҃ь свои(м) оу(ч), к'то ва(с) слѹ.
Сє (ж) ап(ст)ло(м) и агг҃ло(м) ѡб'щє.
[50] Соу(б). ї. Рєкль г҃ь свои(м) ѡто (ж) ва(м).
[51] Пнє(д) ѕ҃ нє(д), Рєкль г҃ь свои(м), в'сє мнѣ.
Тоє (ж) и прє(до).
[52] Нє(д) й, Въ ѡны(и) (т) ча(с). нѣя(к) чл҃кь.

зостави(в)шї. и пригодилоса иже єдинъ // сщ҃никь шоль ты(м) же 264
поутємь. оузъдрѣвъши є(г)[о] шоль мимо. такъ же тыжь нѣкто лєвъвитъ
быль на тоє жь мѣсъце пришоль. а оузъдрѣвъши єго, помимо шоль. а и
самаританинь пакь нѣкто єдинь пришоль, на(д) нєго, а оуздрѣвъши
є(г)[о] зъмиловалъса. и пристоупи(в)ши позавиваль раны єго. и налѣ-
яль, ѡлѣє(м), и вино(м). и вложиль єго на свою скотиноу. и припрова-
диль є(г)[о] ажь до гостинъницѣ. и пєчаловалса ѡ нємь. дроугого пакь
дна възявъши два сребрьникы. *два талары. або два грошѣ*. и даль
господарє // ви. и рєкль ємоу, пилъноуй єго. а што коли надъ тоє нало- 264 зв.
жишь. а я навръньдвъшиса ѡдамь тобѣ. Кто (ж) єдънакь с ты(х) трєхь,
видитъса тобѣ ближнимь быти томоу. который то впаль быль мєжи
разъбойникы. а ѡнь повидѣ(л). то(т) который же оучиниль мл(с)рдa
на(д) нимь. и рєкъл емоу їс. иди жь ты. а оучини такъ же. **коне(ц), нє(д).** за(ч)
И сталоса коли шли до єдиного мѣстєчъка нѣкоторого. жєна нд[53]
нѣкотораа именємь маръѳа. прїяла єго в до(м) свой. а тая то мала строу лѣ
[!], которой было има маріа. котораа то сѣдѣла // при нога(х) їсовы(х). 265
и слоухала словь єго. але маръѳа мовила ѡ многой слоу(ж)бѣ. а стоячи
рєкла. гѝ. не дъбаєшъ ли ѡ то, иже сєстра моа мєнє самоую тобѣ по-
слоуговати зоставила. рєчи жь юй, абы ми помогла. ѡповидѣль їс.
и рєкль єй. маръѳо. маръѳо. пєчалоуєшиса, и мовишь ѡ многыхь рєчахь.
єдино же єсть на потрєбоу. мр҃ія бо доброую часть ѡбыбрала которая
жь то нє ѡиме(т)са ѡ неѝ. **прє(ст)пи бц҃и, напрє(д). в' главоу. аї. а**
в' зачало, нѝ. ѡ половины. было же коли мовили тоє. // 265 зв.

> Єѵ(г)листа выписоуєть. якь їс оучить по своєй мл҃твѣ оучн҃кы свои мл҃твѣ ѡбщой. коу оуставичности прозбы напоминає(т). и якь тыжь доухы нечистыи выганаєть. ты(ж) якь законънї(ки) злыѝ караєть. якь тыжь ѡ жєны выхвалєнь єсть. тыжь злоє жидовскоє поколѣна, из розличного, непослоушеньства, караєть, глава. аї, а зачало, нѐ.

И сталоса єсть коли са ѡнь на нѣкоторо(м) мѣсъци молиль. и якь гла(в). аї.
ю(ж) пересъталь. рєкль к нємоу єди(н) изь оучн҃ковь єго. гѝ. наоучї а за(ч)
насъ молитиса. якь же їѡанънь наоучиль оучн҃кы своѝ. И рєкъль имь. нѐ[54]
коли са мл҃итє такь мовътє. ѺЧє нашь, иже єси на нбсє(х). да ст҃и(т)са лн҃и
има твоє. да прїйдє(т) цр(с)тво твоє. да боудє(т) волa твоа. яко на

[53] Въ ѡ(н) (т) ча(с), шо(л) їс до єдиного.
Тоє (ж) на вса пра(з)ни(к) бг҃ци.

[54] Въ ѡ(н) (т) ча(с), вто(к) ѕ нє(д), стало(с) єсть.

нб҃си и на зємли. хлѣбь нашь насоущ'ный. дай намь днє(с). и ѿпоусти
266 намь грєхы наша. яко (ж) // и мы ѿпоущаємо в'сѧкомоу дол'жникови
нашємоу. и нє въвєди нась въ искоушєнїє. алє из'бави нась ѿ лоукаво-
го. И рєк'ль к' нимь. Кто з' вась боудє(т) мѣти приятєлѧ. а пойдє(т) ли
к' нємоу ѡпол'ночи. и рєчє(т) ємоу, приятєлю. позыч' ми троє хлѣба.
бо пришоль до мєнє приятєль мой з дорогы. а нє маю ш'то бы(х) поло-
жиль прє(д) нєго. а ѡнь бы з'вноу(т)рь ѿповидѣль. а рєкль. дай ми
покои. южь двєрѣ мои зат'ворєны соу(т). и дѣти мои҃ со мною на ложи
соуть. нє могоу в'стати, а дати тобѣ. повѣдаю вамь. єсли и нє дасть
266 зв. ємоу, того длѧ ижє є(ст) // ємоу прїятєлє(м). прє(д)сѧ длѧ соромоу єго
встанє(т) и дасть ємоу чого єдно потрєбоує(т). А и я ва(м) мовлю*.

за(ч) нѕ[55] Просѣтє, и боудє(т) вамь дано. ищѣтє, и найдєтє. тлъцѣтє, и боу-
дє(т) вамь ѡтворєно. бо каждыи кто жь проси(т) бєрє(т). а кто ищє(т),
найдоує(т). и кто тол'чє(т). бываєть ємоу ѡтворєно. **Конє(ц), вто(р)коу.**
А коли которого з ва(с) ѿц҃а сн҃ь боудє(т) просити хлѣба. чи камєнь
подасть ємоу. а либо рыбы. а в'мѣсто рыбы. гадиноу ли подасть ємоу.
ал'бо єсли бы просиль, яйца, чи скорьпїю. пода(ст) ємоу**. *скоролоу-
поу, або мєдвєдька*. єсли жє вы боудоучи злыми. а в'мѣєтє добрыи
267 дары давати дѣтємь вашимь. // якь пакь болшє ѿц҃ь вашь нб(с)ныи
дасть дх҃а ст҃го. ты(м). которыи бы просили єго. **конєць срєдѣ.**

И было коли і҃с выганѧль бѣсы. и то(т) быль нѣмь. а коли южь
за(ч) нѕ[56] лѳ выг'наль бѣсы, промовиль нѣмыи. и дивовалисѧ народовє. а нѣкото-
рый҃ мовили з' нихь. ѡ вєльзаоулѣ кнѧѕи бѣсовьскомь выганѧє(т)
бѣсы. а дроугыи пакь искоушаючи єго. знамєнїа ѿ нєго искали з нб҃сє.
алє ѡнь поз'наль помыш'лєнїа и(х) и рєкль имь. всѧкоє цр҃ьство
267 зв. само в' собѣ роздѣлѧючисѧ запоустѣєть. и до(м), на домь. падєт' сѧ, //
а єсли жє и сотона самь в собѣ роздєлисѧ. якь жє боудє стояти
цр(с)тво єго. якь жє вы мовитє, ижє ѧ ѡ вєльзаоулѣ выганѧю бѣсы. а
єсли жє я вєл'заоуломь выганѧю бѣсы. сн҃вє пакь ваши чєрєз кого
выганѧють. а того длѧ ѡни соудѧми вашими боудоу(т). а єсли жє ѧ
пал'цє(м) бж҃їимь выганѧю бѣсы. южь бо постигло на вась цр(с)тво
бж҃їє. а коли крѣп'кыи и въороужєн'ныи стєрєжєть двора своєго, и в'
покои҃ соу(т) имѣнїа єго. а єсли жє моцьнѣйшїй ѿ нєго пришо(д)ши и
268 пєрєможє(т) єго. то и в'сє ѡроужїє єго побєрєть. на // котороє сѧ надѣ-
валь. и добро єго роз'дасть.

---

[55] Срє(д) ѕ҃ нє(д), Рєкль г҃ь свои(м), просѣ.

[56] Чє(к) ѕ҃ нє(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с), было коли і҃с.

Кто не єсть съ мною, напротивь мене єсть. и кто съ мною не соби- за(ч)
раєть. то(т) растачає(т). **Конець, че(к).** А коли нечистыи доухь выйде нн[57]
ис чл҃ка. преходить сквоѕѣ мѣста безводнаа. глѧдаючи оупокою, и не
найдоуєть. и мови(т) к' собѣ. вер'ноусѧ до домоу моєго ѿколе жь єсми
и вышоль. а пришод'ши найде(т) єго, а ѡ(н) пометень, и оукрашень.
тогды пойдеть, и пойметь съ собою ины(х) сед'мь доуховь горшихь се-
бе. а в'вошо(д)ши живоу(т) тамь. и бываю(т) томоу чл҃коу послѣ(д)нїи
гръше пръвы(х). // **Конець пѧ(тк), чти жь бц҃и.** И было то, коли ѡнь 268 зв.
тоє мовиль. въз'двигши нѣкотораа жена глась з'межи народа, и рек'ла м
ємоу. бл(с)внны(и) живо(т), которыи тебе носи(л). и пръси которыи
єси с'саль. а ѡнь рекль, въистин'ноу такь єсть. бл(с)вени соу(т) тыи҃
которыи слыша(т) слово бж҃їє. и стерегоу(т) єго. **Коне(ц), бц҃и.**

Народом' же събирающи(м)сѧ. почаль мовити. то(т) то народь за(ч)
злыи. з'наменїа ище(т). а з'наменїє, не боуде(т) ємоу дано. єд'но з'наме- нѳ[58]
нїє иѡны пр(о)рка. якь же бо иѡна знаменїє нинєвитомь бы(л)*, так' мѳ
же боуде и сн҃ь чл҃чьс'кыи родоу томоу. цр҃ца с' по // лоу(д)не повста- 269
не(т) с' моужи, рода того то. а ѡсоудѧть ихь. а то ижь ѡна прїєхала с
краєвь земныхь слоухати моуд'рости соломоновы. а ѡто бол'ши(и)
тоу єсть ниж'ли соломонь. и моужеве нинєви(т)стїй пов'станоу(т) на
соу(д) з родомь си(м), и ѡсоудѧ(т) и҃. прото иже сѧ ѡни покаали пр(о)-
р(о)чьство(м) иѡнины(м). але тото болшїй єсть ниж'ли иѡна. Ник'то
бо свѣчоу зажогши не ставить єи в тѣнь. ани по(д) сосоу(д). але на
свѣщникь поставлѧє(т) єи҃. абы тыи҃ который҃ вхожаю(т) свѣт'ло видѣ-
ли. **Конець пне(д)л'коу.**

Свѣтил'никь тѣла твоє(г)[о] // єсть око твоє. єсли же око твоє за(ч) ѯ[59]
просто боудеть. то в'се тѣло твоє свѣтло боудеть. єсли пакь злоє было. 269 зв.
то и тѣло твоє, темно боуде(т). прото стережи абы свѣтло котороє
єсть в' тобѣ. темно не было. а єсли тѣло твоє свѣ(т)ло боудеть, не
маючи жаднои темности. боудеть все свѣтло. якь же и свѣча свѣтомь
ѡсвѣти(т) тебе. А коли ю(ж) ѡнь тоє мовиль. просиль єго нѣкто з' мѳ
фарисеѡвь, абы ѡбѣдаль в' него. а вшо(д)ши посадил'сѧ за столь.
фарисей пакь оуздрѣль, и дивовал'сѧ. иже (с) не оумываль пре(д) ѡбѣ-
домь. // И рек'ль ємоу і҃с. нн҃ѣ вы закон'ници што жь є(ст) з'вноутрь 270
конве, або мисы чистите. а в'ноут'рьнеє ваше пол'но є(ст) грабежовь,
або лоупѣз'ства, и нес'праведливос'ти. безоу(м)нїи. а ви(д) то(т) кото-

[57] Пѧ(к) ѕ҃ не(д), Рекль г҃ь, Кто не є(ст).
[58] Пне(д) ѯ҃ не(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с), Народо(м) съби.
[59] Вто(к) ѯ҃ не(д) Рекль г҃ь свѣти(л).

рый єсть оучиниль з'вноу(т)рѧ, и внѣшнєє єсть оучиниль. алє на(д) тоє в'сє ра(д)нѣй давайтє мл(с)тыню. то и в'сѣ рѣчи чисты вамь боудоу(т). **Конє(ц) втрь(кꙋ).**

за(ч) ѯа[60] Бѣда ва(м) фарисєѡмь. и(ж) даєтє дєсѧтины з' мѧты и пигана. *з роуты*, и в'сѧкого зєлїа. а соу(д) и мл(с)ть бж҃їю ѡпоущаєтє. тый то рѣчи заправ'ды мѣли єстє чинити. а ѡного нє ѡпоущати. горє ва(м)
270 зв. фарисєѡ(м). // ижє любитє пєрє(д)нѣйшїи҃ мѣс'ца на соборища(х), и поздоровлєнїа на тръгоу. горє вамь к'ниж'ници, и фарисєє лицємѣр'ници. ижє єсть єстє яко гробовє нє(з)наємыи҃, чл҃ци ходѧ(т), а нє вѣда-
мт҃ ють. Ѿповидѣль нѣкто єдинь из' закон'никовь, и рєкль ємоу. оучитєлю коли ты тоє мовишь, и намь соромотоу чинишь. А ѡнь рєкль. и вамь бѣда в' законѣ оучєны(м). ижє накладаєтє на чл҃кы бєрємєна. которы(х) носити нє могоу(т). а сами ни єдинымь пръстомь ваши(м) бєрє-
271 мєнє, до(т)кноутисѧ нє хочєтє. **Конєць. сєрєдѣ.** //

за(ч) ѯв[61] Горє ва(м), ижє боудоуєтє гробы пр(о)р(о)чьскыѧ. а ѿц҃євє ж' ваши побили и(х). въис'тин'ноу посвє(д)чаєтє и хвалитє оучин'кы ѿц҃євь ваши(х). того длѧ ижє ѡни и(х) поби(ли). а вы боудоуєтє гробы и(х). Прото жь и прємоудрость бж҃їа рєчє. пошлю до ни(х) пр(о)ркы и ап(ст)лы, а из' ни(х) нѣкоторыхь побїють и выганѧти боудоу(т). и боудє(т) глѧдана на томь то родоу кровь всѣхь пр(о)р(о)ковь, пролѣан'наа, ѿ почат'коу свѣта. ѿ рода сєго. ѿ кровє авєлєвы. ажь до кръвє захариины. которыи жє єсть загиноуль мєжи ѡл'тарємь, и домомь бж҃їимь.
271 зв. въистинноу вамь повѣдаю, и(ж) боудє(т) // глѧдана на томь то родоу. горє вамь законови оучєны(м). ижє єстє взѧли ключѣ розꙋмєнїю. сами жь нє в'ходитє. а и ты(м) которыи бы войти хотѣли заборонѧєтє. а коли ѡнь тоє до ни(х) мовиль. почали сѧ на нєго законоу оучєныи, и фарисєѡвє вєлми, гнѣвати. а повѣсти єго, пєрєкажовати. и ѡ многы(х) рєча(х) зрадливє єго пытати. хотѧчи нѣшто зь оусть є(г)[о], оуловити. абы є(г)[о] ѡс'ка(р)жили. або *ѡ(б)жаловали**.

> Єѵ(г)листа выписоуєть. ижє х҃с кажєт' сѧ стєрєчи злости фарисєйскои. тыжь якь б҃ъ своєю волєю пєчалоуєт'сѧ ѡ своихь, и мовить имь, абы нє боялисѧ ꙋбивающихь тѣла. тыжь якь нє хотѣль мєжи братїами дѣлити имѣнїа. И ѿвожоуєть ѿ лакомьства, чєрєзь притчю бога того. тыжь якь наоучаєть, абы были людє кроткими. в жадости, и вѣр'ными въ владарьствѣ. тыжь противь нєпрїатєлѧ абы были на добромь ѡпатрєню.

272 глава, в'тораанадєсѧть. //

---

[60] Срѣ(д) з҃ нє(д) Рєкль г҃ь ко (п) бѣда ва(м).
[61] Чє(к) з҃ нє(д), Рєкль г҃ь ко при(ш). горє ва(м).

А коли сѧ южь зобрали т'мы народа. такь ажь ѡдинь дроугого гла(в).
подоптовали. почаль мовити напръвѣи оучн҃комь свои(м). стережитесѧ вї.
ѿ кваса фарисеискаго. што сѧ выкладаєть лицемѣрьство. ко(ц). че(к). мд

Ничого бо нн҃ѣ не є(ст) скрытого. што бы не мѣло ѿкрыто быти. за(ч) ѯ[62]
ани єсть што тайного. абы не было зьявлено. тоє што єсте мовили в
темностѧ(х), а на свѣтѣ слышано боудеть. а што єсте мовили въ оуши,
в хороминахь. тоє проповѣдано боудеть на домо(х). Але вамь дроуго(м)
моимь мовлю. абысте сѧ не бояли // ты(х), которыи забиваю(т) тѣло. а 272 зв.
потомь не могоу(т) што болше оучинили. але я ва(м) оукажоу кого
бысте сѧ бояти мѣли. боитесѧ того который по забитю має(т) моць
оуверечи въ ѡгень пекел'ныи. въистин'ноу вамь мовлю того (с) бойте-
сѧ чи не пѧ(т) ли п'таховь продають за два пѣнезѣ *або два галерѣ*,
а ни ѡдинь з ни(х) не єсть забытымь оу бога. але и вълосы головы
вашеи всѣ соуть и(з)личены(и). прото жь не бойте(с). многы(х) бо
п'тиць лѣп'ший єсте вы.

И тоє вамь повѣдаю, къторыи мене исповѣсть пре(д) чл҃кы. и сн҃ь за(ч) ѯд[63]
чл҃чьскыи ис'по // вѣсть єго пре(д) агг҃лы бж҃іими. а кто ѿвръжетсѧ 273
мене пре(д) чл҃кы. ѿвръжень боудеть пре(д) агг҃лы бж҃іими. и каж'до-
моу которыи бы што рекль противь сн҃оу чл҃чьскоу. боуде(т) ємоу
ѿпоущено. але томоу кто бы дх҃а ст҃го хоулиль. не боуде(т) ємоу ѿпоу-
щено. а коли боудоу(т) вась приводити на соборища. и власти и влады-
чества *предь оурѧды, и соудїи*, не трощѣтесѧ якь або што бысте за
ѿповѣдь чинити мали. въистинноу дх҃ь ст҃ыи наоучить ва(с) в то(т)
ча(с). што бысте мали мовитї. конець пѧ(т)коу и ст҃омоу.

И рекль ємоу єдинь з наро // да. оучт҃лю реци братоу моємоу. абы за(ч) ѯє[64]
сѧ съ мною ѿчизною роздѣлиль. А ѡнь рекль ємоу, чл҃че, кто мѧ 273 зв.
поставиль соудїєю, або дѣлчимь на(д) вами. И рекль к немоу, выстерѣ- мѣ
гайте(с) и ховайтесѧ ѿ всѧкого лакомьства. абы не ѿ из'бы(т)ка ко-
моу живо(т) єго быль. нж ѿ имѣнїа єго. пре(ст) пне(д). и мовиль к
ни(м) по(д) при(т)чами рекоучи.

Чл҃коу єдиномꙋ богатомꙋ. зродило поле ве(л)мї*. и мовил' самь в за(ч) ѯѕ[65]
собѣ рекоучи, што маю чинити, не маю где быхь зобраль жита мои. мѕ
або паш'ню. И рекль, такь оучиню. роз'мечоу жи(т)ницоу мою. // 274

[62] Пѧ(тк) з҃ не(д). Рекль г҃ь. ничто (ж) бо нн҃(ѣ).
Се (ж) и ст҃о(мꙋ) геѡ(р)гїю на оу(т)рнї.

[63] Ноє(м) ѕ҃, Рекль г҃ь, всѧ(к) иже и(с)по.

[64] Пне(д) и҃ не(д), въ ѡ(н) (т) ча(с), рекль ємоу.

[65] Не(д) ѳ҃, Рекль г҃ь при(т), чл҃коу єди.

клоуню, або стодолоу. И бол'шїи побоудоую. и з'бероу до неи всѣ жита мои. и в'се добро моє. и рекоу дш҃и моєй. дш҃е имаєшь много доброго. и на много лѣть положеного. ѡпочиваи*, ижь, пїй, а веселиса. Рек'ль ємоу бг҃ъ. безоум'не. *або глоуп'че*, тои то ночи дш҃оу твою вытагнꙋ(т) ѿ тебе. а тоє што єси наготоваль комоу боудеть. такь єсть каждыи которы(и) собѣ громадить. а не в' бо(г) богатѣє(т). **Конець, не(д)**. И рекль оучн҃икомь свои(м). **чти, пне(д)**. Прото жь вамь повѣдаю. абысте са
274 зв. не печаловали ѡ дш҃оу вашоу, што исте. ани тѣломь // вашимь, въ ш'то ѡболочетеса. дш҃а бол'шаа єсть ниж'ли покорьмлена. и тело ниж'ли ѡдѣанїє. смотрѣте на п'тицѣ, иже не сѣють ани ж'ноуть. и не єсть в ни(х) ни с'пижар'нѣ, ани жит'ницѣ, а всегда бг҃ъ ихь кръмить. а ви(д) же вы лѣп'шїи єсте ѿ птиць. Кто па(к) з вась печалоуяса, може(т) ли причити [!]* възрастоу своємоу локоть єдинь. я єсли пакь тои наймен'шеи рѣчи не можете. прош'то (ж) са, ѡ ин'шїи печалоуєте. Смотрѣте на квѣты пол'ныи. якь ростоу(т), не працꙋют са, ани пра-
275 доу(т). въистин'ноу повѣдаю вамь. иже // ни соломонь въ всей славѣ своєй, не ѡдѣвальса такь, якь ѡдинь с ты(х). а єсли трава котораа дне(с) на поли єсть. а на зав'тра бывае(т) в печь оумѣтана. бг҃ъ такь ѡдѣваєть. чимь вась бо(л)ши(и) ѡ маловѣри. прото(ж) не ищѣте и вы, што бы єсте или, або што бы єсте пили. а не въз'носѣтеса, всѣ(х) бо ты(х) рѣчїи поганове ищоу(т). вѣдає(т) бо ѿц҃ь вашь иже того потребоуєте. але напередь ищѣте цр(с)тва бж҃їа. а тый в'сѣ рѣчи боудоу(т) вамь даны. **ко(ц), пне(д)**.

за(ч) ѯ[66] Не бойса малоє стадо. добрѣ бо оумыслиль ѿ(ц) вашь, хоче(т)
275 зв. дати ва(м) цр(с)тво. // Продаите жь имѣнїа ваша. а роздаите в мл(с)тыню. дѣлаите собѣ с'кровища неве(т)шающа. и схована неѡскꙋдѣюща на нб҃сехь. где злодѣи не доходѣть. ани моль не изьєдаєть. бо где єсть скровище ваше. тамь боуде(т) и ср(д)це ваше. боудоу(т) чресла ваши *або бедра* препоясани. а и свѣчи горачїи в роука(х) ваши(х). а вы подобни боудьте чл҃ко(м) чекающи(м) г(с)пдна своєго, коли са врънеть з бракоу. *з весела, або свадьбы* абы ємоу бор'зо ѿворили, коли єдно прїиде, а покольтає. бл(с)вени слоугы ѡныи. который, коли прїиде(т)
276 господарь ихь. и найде(т) ихь, а ѡни чоують. // *або не с'пать*. Прав'доу вамь повѣдаю. иже посадить ихь. а ѡпоясав'шиса боудеть и(м) слоужити. а єсли въ вьтороую сторожоу. и в' третюю сторожоу придеть. и такь (ж) ихь на(и)деть. бл(с)вни соуть слоугы ѡныи. а тоє пакь вѣдаєте. єсли бы господарь вѣдаль в' котороую годиноу

[66] Соубо(т) аі҃, Рекль гг҃ъ, не бойса.

злодѣй приде. чоулꙗ бы и нє далꙗ бы по(д)копати домоу своєго. и вы тыжь боудꙗтє готови. бо вꙗ которыи часъ нє надѣєтє(с) сн҃ь чл҃чьскыи придеть. **Конець соуботѣ**. И рекꙗль емоу пєтрь. г҃и, к на(м) ли тоую то притꙗчоу повѣдаєшь, чи пакь къ вꙗсѣ(м). // 276 зв.

Рекꙗль г҃ъ, кто бо єсть вѣрынымь справцею и моудꙗрымь. которого жь поставитъ господарь на(д) чєлѧдю своєю. абы вꙗ часъ выдаваль имь ѡброкы. бл(с)вєный єсть слоуга то(т). которого жь пришо(д)ши господарь єго, и наидє(т) єго, а ѡнь такь чини(т). въистинꙗноу повѣдаю вамь, и(ж) на(д) всѣмь имѣнѧ(м) своимь. старшь поставитъ єго. а єсли бы тыжь ѡнонь слоуга помыслиль в ср(д)ци своє(м) рєкоучи. замєшꙗкаєтъ господарь мои пр҃ити. и почалꙗ бы бити слоугы, и слоужєбꙗницѣ, ясꙗти же, и пит҃и, и оупиватисѧ. Придеть пакь господарь слоугы ѡного. // в дн҃ь вꙗ который сѧ нє надѣєть. а вꙗ годиноу которои нє вѣдаєть. и роздели(т) єго. *або розотнєть*. и чєсть єго положи(т) зꙗ нєвѣрꙗными. ѡно(н) пакь слоуга вѣдаючи вълю господарѧ своєго. ани зꙗготовиль, ани оучиниль по є(г)[о] вълн. боудє(т) ѡбложєнь ранами многыми. а которыи пакь нє вѣдаючи оучини(т) што, го(д)ного ранамь. мало бить боудеть. 277

Каждомоу кото(ро)моу єсть много дано. боудє(т) ты(ж) много вꙗзѧто ѿ него. а комоу тыжь много пороучєно, въистинꙗноу ѿ него болꙗше ѿисковано боудє(т). **конець. второꙗкоу.** // Ѡгнѧ пришоль єсми оувєрєчи на зємлю. и шꙗто хочоу, иже южь загорѣльсѧ. кр(с)щн҃є єже имаю кр(с)тити(с). и якь оудръжа(т)сѧ донꙗдеже скончаютꙗсѧ. надѣєтє(с) иже бы(х) мира пришоль дати на зємлю. ни. повѣдаю вамь, роздѣлєн҃є. заправды, иже ѿ того часа боудоу(т) пѧ(т) въ єдино(м) домоу роздѣлени. триє, на дꙗва. а два, на три. боудетъ роз(д)ѣлєнь ѿц҃ь противь сн҃ови. а сн҃ь противь ѿц҃оу своємѹ. мт҃и противь, дъщерѣ. а дъщерь, противь мт҃ри своєй. свєкры противь нєвѣсꙗткы. а нєвѣста, проти(в) свєкры своєй. а и до на // народовь тыжь мовиль. коли оуздритє ѡболокы а ѡни вꙗсходѣть ѿ западоу. мовитє, за того жь дъждь боудє(т) *або на тыхь мѣсть*. и такь бываєть. а коли оуздритє, иже вѣтрь с полоудньє вѣє. тогды мовитє, тєпло боудє(т), и такь бываєть. лицємѣрници. посꙗтоупꙗкы нєбєсꙗный и зємꙗныи вꙗмѣєтє соудити. алє того часоу, якь нє познаваєтє. чємоу пакь и сами ѡ собѣ нє сѹдитє, што єсть справєдливого. коли па(к) идешь съ соупєрꙗникомь своимь *або ис соутѧжцею* до кн҃зѧ. на поути попрацоуй сѧ. с пи(л)ностю, абы 278

[67] Вто(рк) й҃ не(д), Рекль г҃ъ, кто бо є(ст).

[68] Срѣ(д) й҃ не(д), Рекль г҃ъ, ка(ж)домоу.

278 зв. єси быль прощєнь ѿ нєго. абы тѧ нѣя(ко) // нє притѧгноуль к сꙋдѣ. а соудѧ выдасть тєбє слоуѕѣ. а слоуга всади(т) тѧ в' тєм'ницоу повѣдаю тобѣ, ижє нє выйдє(ш) ѿтолѧ, а(ж) ѿдаси послѣ(д)нїи пѣнєзь. **конєць срєдѣ.**

> Єѵ(г)листа выписоує, ижє х҃с в прит'чи, зморьдован'ныхь, галилєискыхь напоминаєть, абы чинили покаанїє, приводѧчи нєпло(д)ноую смоковницоу. якь тыжь жєноу, котораа лѣ(т) и҃і ко(р)чєна была, оуздоровлѣває(т). ты(ж) оучитєлєви соборъномоу примовляє(т). ты(ж) яко повѣдаєть ѡ цр(с)твїи бж҃їи. коу зє(р)ноу го(р)чичномꙋ. и коу ква(с)у и(х) приро(в)нѧє(т). а ирода лисицєю называє(т).

гла(в). Приш'ли пакь тоу нѣкоторыи в' то(т) чась, и повѣдали ємоу ѡ
г҃і. галилєѡ(х). которы(х) жє то пилать кровь змєшаль из' жрътвами и(х).
за(ч) і҃с пакь ѿповидѣль, и рєкль имь. вы надѣєтєсѧ, ижє бы тый то гали-
о҃[69] лєянє на(д) всѣ(х) которыи живоуть в галилєи, грєшнѣйшими были.
м҃з
279 ижє ѡни таковыи // рѣчи тръпѣли. ни. повѣдаю бо вамь. єсли сѧ нє
и҃і покаєтє, всѣ, так' жє погынєтє. Або ѡныи на которы(х) жє то оупаль стол'пь силоуамьскыи. и побиль и(х). вы сѧ такь надѣваєтє, ижє бы тыи то надь в'сѣ люди, которыи живоу(т) въ їєр(с)лимѣ, вин'нѣйшими были. ни. повѣдаю ва(м). алє єсли (с) нє покаєтє. то в'сѣ так' жє погынєтє. Повидѣль пакь и(м) тоую при(т)чоу рєкоучи. чл҃кь нѣкоторыи маль смоков'ницоу въ виноградѣ своємь, сажєноую. и прихожоваль, глѧдаючи плода на нєй, и нє нашоль. и рєк'ль к' винарєви. ѡто южь
279 зв. трєтєє лѣто якь // прихожоу, а глѧдаю плода, на том то дрєвѣ смоков'нич'но(м). а нє найдоую. и того длѧ подотни єй. а нєхаи зємлѣ нє запорож'новаєть. а ѡнь ѡповѣдаючи рєкль ємоу. г҃и. нєхай єщє и тоть рокь. ажь ѡкопаю около єи҃. и ѡсыплю гноємь. ачєй па(к) оуроди(т) плодь. а єсли нє бꙋдєть. то в' приходѧщєє лѣто, высѣчєшь єи҃. **ко(нц), чє(тк).**

за(ч) Быль пакь і҃с на єдиномь ѿ съборищь. и наоучаль в соуботоу.
о҃а[70] была тыжь тамь жона таа. котораѧ нємогла ѿ доуха и҃і лѣть. и такь была скор'чєна, ижє нє могла в'з'гороу поглѧдѣти. оувидѣль пакь
280 єи҃, // і҃с. и приз'вав'ши єи҃ к' собѣ и рєкль єй. жєно, с'прощєна єси ѿ нємочи твоєи҃. и положиль на нєи҃ роукы. и бор'зо с'таласѧ прос'та.
м҃и и хвалила бг҃а. Тогды стар'шїи з'мєжи събороу гнѣваючисѧ рєкль. ижє і҃с в соуботоу єй здоровоую оучини(л). мовиль народови. шєсть дн҃їи єсть. в' которыи годи(т)сѧ робити. в' тыи жь приходѧчи оуздо-

[69] Чє(тк) и҃ нє(д), въ ѡ(н) (т) ча(с). Приш'ли нѣ.
[70] Нє(д) і҃ въ ѡ(н) (т) ча(с). быль і҃с на єди(н).

ровлѧитє(с), а нє в дн҃ь соуботныи. Ѿповидѣль і҃с и рєкль є(мꙋ). лицємѣрє. *ѡ глоупыи чл҃чє*, которы(и) з вась нє ѿвѧзоуєт' ли своєго вола, ал'бо ѡсла. ѿ яслїи* и вєд'ши напоить. таѧ па(к) дъщєрь авраамова. кото // роую быль звѧзаль сотона, южь и҃ лѣть. чи пакь нє годилосѧ 280 зв.
роз'вѧзати єи҃, ѿ того звѧзанѧ в дн҃ь соуботныи. а коли ѡнь тоє рєкль. засоромѣлисѧ в'сѣ против'ници єго. а в'сѣ людє радовалисѧ ѡ всѣхь славны(х) бывающихь ѿ нєго. **Конєць. нєдєли.**

А на(д) тоє мовиль. коу чємꙋ єсть подобно цр(с)тво бж҃іє. и комоу єго оуподоблю. Подобно є(ст) зрънѧти гор'чич'номоу. котороє в'зѧв'- за(ч) о҃в[71]
ши чл҃кь оувръгъ въ ѡгоро(д) свои. и в'зросло. и оучинилосѧ дрєвомь м҃ѳ
вєликымь. и п'тицѣ нб҃сныи на вѣтвє(х) єго звивали собѣ гнѣз'да. // И 281
пов'торє рєк'ль. чємоу оупо(до)бимо цр(с)тво бж҃іє. по(до)бно єсть квасоу. которого в'зявши жона с'крыла, *або схова(ла)* в' моуцѣ три ситѣ, ажь скисло всє. И прохожовальсѧ і҃с по мѣстахь и по сєлѣхь наоучаючи, идоучи до ї҃єр(с)лима. Нѣкоторы' [!] пакь рєкл' ємоу. г҃и. н҃
мало ли єсть тыхь который з'бав'лєни боудоу(т). А ѡнь рєкль и(м). силоуйтєсѧ воити скрозѣ тѣс'ныи върота. повѣдаю вамь, ижє многыи боудоу(т) глѧдати войти. алє нє боудоу(т) мочи. а коли ю(ж) в'станєть домоу вл(д)ка. и затворить двєрѣ. и почали быстє на д'ворѣ с'тояти, // 281 зв.
и колтати в' двєрѣ рєкоучи. г҃и, г҃и ѿтвори [!] намь. а ѡ(н) ѿповѣсть вамь рєкоучи. нє знаю вась, ѿколє єстє. тогды поч'нєтє мовити. єдали єсмо, и пивали єс'мо прє(д) тобою. и на наши(х) оулица(х) оучоваль єси. а ѡнь рєчє(т) а ви(д) повѣдаю вамь, ижє ва(с) нє з'наю ѿколє єстє. ѿидѣтє ѿ мєнє вси дѣлающи(и) нєправ'доу. тамь боудє(т) пла(ч). и скрєг'танѧ зоубомь. Коли пакь оузритє. авраама. ї исака. иакова. и в'сѣ пр(о)р(о)кы въ цр(с)твїи бж҃іи. а ва(с) вънь выг'наны(х). и прїйдоуть ѿ въстока. и запада. и сѣвєра. и юга. и боудоу(т) сѣдѣти, в цр(с)твїи бж҃іи. **ко(ц), соубота(м).** // И сє соу(т) послѣ(д)нїи, которыи были пє- 282
рє(д)ними. а пръвый соу(т), который были послѣ(д)ни(ми).

И в' то(т) дн҃ь пристоупив'ши нѣкоторыи з' фарисєѡвь, и рєк'ли за(ч) о҃г[72]
ємоу. изыиди, а поди ѿсєлѧ. бо хочє(т) тєбє иро(д) забити. А ѡнь н҃ѧ
рєкль и(м). идѣтє, а повѣжьтє, лисоу, томоу. ижє бѣсы выганѧю. и днь(с) и зав'тра оуз'доровлѧю. а трєтєго дн҃ѧ докон'чаю. обачє маю днєсь и зав'тра бли(ж) ити. бо нє має(т) пр(о)ркь индє загиноути ѡкромь ї҃єр(с)лима. ѡ ї҃єр(с)лмє ї҃єр(с)лимє. который єси позабиваль

[71] Соу(б), в҃і. Рєкль г҃ь при(т). по(до)бно є(ст) цр(с)тво бж҃іє зє(р).
Соу(б)та прє(д) ро(ж) хв҃ы(м).

[72] Пѧ(тк) и҃ нє(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с), прис'тоупи(в).

пр(о)р(о)кы. и каменїємь, ты(х), которыи послан'ныи к тобѣ, побива-
282 зв. єшь. клъко // кро(т) хотѣль єсми зобрати дѣти твои. такь якь же
събирає къкошь. *або коурица*. свои коур'чата, по(д) свои крыла. але вы
не хотѣли. ѡто (ж) вамь зоставаєть до(м) вашь поусть. повѣдаю вамь
иже мене не оузрите. ажь тоє приде(т), коли речете. бл(с)вень градыи
въ имѧ гн҃е. **ко(ц), пѧ(тк).**

> Єѵ(г)листа выписоує, якь х҃с оуздоровиль в дн҃ь ст҃чныи, водою затроу-
> дненого чл҃ка. тыжь наоучаєть. абы на оучта(х), або на калацѣяхь подлѣ-
> ишеє мѣсце. посѣдати. а оубогыи на ѡбѣдь. або на вечерѣ позывати. ты(ж)
> при(т)ча або подобеньство, ѡ великои вечери. а ѡ сотворенїи стлъпа або
> вежѣ. и ѡ цр҃и которыи то маль воєвати. глава д҃і.

гла(в) д҃і.
а за(ч)
бд[73]
нв
283
нг
283 зв.
284
за(ч)
бє[74]

И сталосѧ єсть. иже ѡнь в'шоль в' до(м), нѣкоторого кнѧжати
фарисейского, хлѣба яс'ти. а тыи были назираючи єго. а та(м) быль
нѣякый чл҃кь. который мѣль во(д)ныи троу(д). // *або ѡпоуховаль*. и
стояль пре(д) ни(м). ѿповидѣль і҃с и рекль къ законооучителемь, и
фарисеѡмь. годи(т) ли сѧ в' соуботоу исцѣлити. а ѡни помол'чали. і҃с
пакь в'зѧвши єго, и оуздоровиль. и ѿпоустиль єго ѿ себе. а ѡнымь
ѿповидѣв'ши рекль. єсли которого з' ва(с) ѡсель або воль в стоуд'ню
або в колодѧзь. оупаде(т). чи не побѣгнеть а не вытѧгне(т) ли єго и в
дн҃ь соубот'ныи. а ѡни ємоу на тоє ѿповидѣти не в'мѣли. а пото(м)
мовиль до поз'ван'ныхь при(т)чоу. видѣв'ши якь пре(д)нѣишїи мѣсца
посѣдаю(т). рекль к нимь. коли вась // боуде(т) кто просити на бра(к).
або на веселѧ. не садѣтесѧ на передьнѣйшомь мѣсци. бо єсли кто
боудеть ѿ тебе лѣп'шїи с' просѧщи(х). то прїйдеть то(т) которыи то
тебе и ѡного просиль. и рече(т) тобѣ. постоупи семоу мѣсце. ты пакь
с' соромотою боудешь сѣдѣти на послѣднемь мѣс'ци. Але єсли боуде-
ши позвань. пойди. а сѧ(д) на послѣднемь мѣс'ци. а єслї прїйдеть то(т)
которыи тебе просиль. и рече(т) тобѣ. брате. посадисѧ выше. тог(д)ы
боуде(т) тогды боуде(т) [!] тобѣ слав'но пре(д) тыми которыи сѣдѣли
с тобою. бо каж'ды(и) которыи себе по(д)вышаєть. // то(т) смирит'сѧ.
Ко(ц), соубо(т).

Вшоль пакь і҃с в домь нѣкоєго кн҃зѧ фарисеиского в' дн҃ь соубот'-
ныи, ясти хлѣба. И рекль к' поз'вав'шомоу єго. коли чинишь ѡбѣдь.

[73] Соу(б) г҃і, Въ ѡ(н) (т) ча(с), Вшо(л) і҃с в' дом'.
[74] Пне(д) ѳ҃ не(д), Въ ѡ(н) (т) часъ, Вшо(л), і҃с.

алꙗ̀бо вечероу. нє проси жь приятелеи свои(х). ани братовь своихь. ани ближꙗ̀нихь твоихь. ани соусѣдовь богатыхь. бо и ѡни такꙗ̀же тебє позовоу(т). и ѡдадоу(т) тобѣ. алє єсли чинишь пирь. *чєстъ, або калицию*, зови оубогыи. маломожꙗ̀ныи. хромыи, и слєпыи. и боудєши бл(с)вєнь. бо нє маю(т) тобѣ чимь ѡдати. алє боудє(т) тобѣ възꙗ̀данїє, при воскр(с)нїи правєдꙗ̀ныхь. // Коли тоє оуслышаль єдинь с ты(х) который 284 зв.
тамь сѣдѣли рєкльємоу. бл(с)внь то(т), которыи зьясть ѡбѣдь вꙗ̀ цр(с)твїи божїи. **конець пнє(д)лꙗ̀коу.**

І҃с пакь рєкль ємоу. Члк҃ь* нѣкоторыи оучиниль вечероу великоую. за(ч) ѳ̑[75]
або достаточноую. и проси(л) многы(х). и послаль слоугы сво(и) в нд̑
годиноу вечерѣ. мовлчи зьванꙗ̀ны(м), абы пришли. бо южь всє єсть зготовано. а ѡни пакь всѣ почали сл єдинꙗ̀ яко и дроугыи вымовлати. Пръвыи рєкꙗ̀ль. коупиль єсми сєло. пилꙗ̀но ми єсть потрєба тамь доєхати. а ѡгладати єго. прошоу тебє, имѣй мєнє ѡпрєченꙗ̀нымь. *або вымовь мєнє*. а дроугыи, рєкль. // коупиль єсми пл(т) спрлговь воловь. 285
моушоу пойти, а ѡгладѣти ихь. прошоу тебє, имѣй мєнє ѡпрєченꙗ̀на. а и трєтїи рєкꙗ̀ль. пональ єсꙗ̀ми женоу. и того дла нє могоу пойти. и връноувꙗ̀шисл слоугы. повидѣли то господарєви своємоу. тогꙗ̀ды розгнѣвалꙗ̀сл домоу вл(д)ка. и рєкль слоуга(м) своимь. выидѣтє (ж) борзо на ринокь, и на оулицѣ мѣстꙗ̀цькыи. оубогыи. и бѣдꙗ̀ныи. и слѣпыи. и хромыи. сюды и(х) оувєдѣтє. и рєкли слоугы господареви. ю(ж) сл є(ст) стало, якь єси росказаль. И єщє єсть мѣсцє. и єщє єсть мѣсꙗ̀цє [!]. и рєкꙗ̀ль г(с)пднь, // слоугамь. выидѣтє на стє(ж)кы. и мєжи плоты. а 285 зв.
принѹдѣтє ихь внїйти. абы сл наполниль до(м) мои. повѣдаю бо ва(м), иже ни єдинь, ис ты(х) моужеи званꙗ̀ны(х) нє вꙗ̀коуси(т) моєи вечерѣ. многыи бо соу(т) званꙗ̀нїи. алє мало събранныхь. **Конець, нє(д)лмь.**

Ишли пакь з нимь народовє многыи. а ѡбєрноувꙗ̀ши(с) рєкль имь. за(ч) ѳ̑[76]
єсли кто идєть до мєнє. а нє възꙗ̀ненавидитꙗ̀ ѡц҃а своєго. и мт҃рє. и жены. и дѣтеи. и братїй. и сесꙗ̀трь. а єщє на(д)то, и дш҃ѣ своєи. то нє можє(т) быти моимь ѹчн҃комь. И кꙗ̀то нє носить кр(с)та своєго, и вслѣ(д) за мꙗ̀ною нє ходи(т). нє можє(т) быти, оу // ченико* моимь. а 286
кто бы зꙗ̀ ва(с) хотѣль столꙗ̀пь боу(до)вати. *або вєжоу* то впере(д) нѣ
сѣдьши розличи(т) маєтꙗ̀ности свои. єсли боудє(т) имѣти спотрєбоу, коу зꙗ̀боудованю. бо єсли бы положиль ѡсновоу. *або фоудомєнть*. а нє могль бы доконати. всѣ который бы єдно видѣли. смѣяли бы (с)

[75] Нє(д) а҃ї, Рекль г҃ъ при(т)ч(ѹ). члк҃ь нѣко(т).
Се же и в нє(д) праѡ(ц).

[76] Вто(рк) ѳ нє(д), въ ѡ(н) (т) ча(с). шли за і҃со(м).

з' него, рекоучи. тоть чл҃кь почаль боудовати. а не може доробити. ал'бо тыжь и цр҃ь. которы бы хотѣль поити напротивь иного цр҃ѧ воєвати. не ради(т) ли сѧ пер'ше сѣдѧчи. єсли бы могль по(т)катисѧ з
286 зв. ни(м) десѧ(т)ма тисѧч'ми. которыи против него иде(т) из двацѧ(т)ма // тисѧчами. а єсли пакь не можеть. єще ѡнонь далеко єсть. и пошле(т) послы к не(мꙋ). и проси(т) ѡ тоє, абы сѫ заховали в мироу. так' же бо и каж'дыи з вась. єсли не ѿвръже(т)сѧ всего своєго имѣнїа. не може(т) быти оучн҃ко(м) моимь. добра є(ст) соль. але єсли бы соль смакь оутратила. то чи(м) бы ѡсолено было. ани в' землю. ани в гнои не з'годитсѧ. але вонь высыпана боуде(т). кто имає(т) оуши коу слышаню. нехаи слыши(т). **ко(ц), в'то(рк).**

> Єѵ(г)листа выписоуєть, притчоу ѡ сто ѡвець. и ѡ дра(г)мѣ. або ѡ грив'нѣ. и ѡ радости. агг҃льскои. надь єдины(м) грешникомь, кающи(м)сѧ. ты(ж) и ѡ заблоуж(д)ьшо(м) сп҃оу. гла(в) є҃і.

глава. є҃і. а за(ч) ѻ҃и[77]

Приближалисѧ къ і҃сви всѣ мытници, и грѣ // шници слоухаючи
287 єго. и роптали фарисеѡве, и книжьници мовѧчи. то(т) то прїймоує(т) греш'никы. и ядає(т) с ними. а ѡнь повидѣ(л) имь тоу при(т)чоу рекоу-
нѕ чи. Которыи бы чл҃кь змежи ва(с) маючи сто ѡвець. а страти(т) єдиноу з'межи ни(х). чи не ѡставить девѧ(т)десѧ(т), и девѧ(т), в поустыни. и идеть за ѡною погыб'шою, ажь є(и) найде(т). а коли южь найде(т), єи҃, вложи(т) єи на рамена свои҃. *або на плечѣ.* и радоує(т)сѧ. а додомоу пришод'ши. изьзове(т) прїателѣ свои, и соусѣды. и повѣсть и(м), и
287 зв. речеть. веселѣтесѧ съ мною. иже єс'ми нашоль ѡв'цю мою. ко // тораа южь была загиноула. повѣдаю бо вамь. иже та(к) боуде(т) радость на нб҃си на(д) єдїнымь греш'никомь кающи(м)сѧ. ниж'ли ѡ девѧтьдесѧ(т). и ѡ девѧти(х), праведныхь. которыи не потребоують покаанїа. або тыжь котораа жона маючи десѧть драг'мь. *або десѧть гривень. або десѧть грошїи*, єсли бы загоубила єдиноу драг'моу. а чи не зажигаєть свѣчѣ. и помететь хоромы. и поперевръта є(т) всѣ рѣчи, што є(ст) в' ни(х). и глѧдаєть с' пил'нос'тю. ажь бы наш'ла. а з'нашо(д)ши изьзываєть приятел'кы свои, и жоны соусѣднїи. и повѣсть имь и рече(т).
288 радоуйтесѧ съ мною, // бо нашла єсми драг'моу. котороую была єсми з'гоубила. повѣдю* вамь. так же боуде(т) радость агг҃ломь бж҃їимь. ѡ єдиномь грешницѣ кающи(м)сѧ. **ко(ц) сре(д).**

---

[77] Сре(д) ѻ҃ не(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с), приближи(с).

Рекль г҃ь. чл҃кь нѣкоторыи маль два сн҃ы. и рекль моло(д)шїи сн҃ь за(ч)
ѿц҃еви. ѿч҃е, да(и) ми достоиноую часть имѣнїа. и розделиль и(м) оѳ[78]
имѣнїе. не по многыхь пакь дн҃ехь. меншїи сн҃ь все забрав'ши и пошоль нз
в' стороноу далекꙋю. и та(м) потратиль в'се свое имѣнїе, живоучи
ѡблоу(д)но. а коли южь все оутратиль. стал'сѧ голодь великыи. въ
ѡной то сторонѣ. а ѡнь почаль недо // статокь тръпѣти. и шо(д)ши 288 зв.
присталь къ единомоу чл҃коу. живоучомоу въ ѡномь то мѣстѣ. кото-
рый же то, послаль его до села своего, абы пасль свинѣ. а ѡ(н) южь
бы быль ра(д) насытити чрево свое, ѿ рожець. *або млоутомь, або*
ѡтроубѧми. которыи едали, свинѣ. але и тыхь никто не хотѣль емоу
дати. тогды пакь пришоль к собѣ, и рекль. ѡ якь есть много найми-
товь в домоу ѿц҃а моего. а якь много маютъ хлѣба. а я тоу(т) з' голодоу
погыбаю. але нѣчого не оучиню, ед'но в'став'ши пойдоу къ ѿц҃оу мое-
моу, и рекоу емоу. ѡ ѿч҃е. // съгрешиль есми на нб҃о, и пре(д) тобою. 289
длѧ которы(х) мои(х) злостїи, не есть есми годень назватисѧ сн҃о(м)
твои(м). але оучини мене яко едино(г)[о], з наемниковь твоихь. А
встав'ши пошоль къ ѿц҃оу своемоу. и еще ѡнь далеко быль. оуздрѣль
е(г)[о] ѿц҃ь его. и роз'миловальсѧ его. и прибѣг'ши паль на шїю е(г)[о].
и много цѣловаль его. Рекль емоу сн҃ь. ѡ ѿч҃е. съгрешиль есми на
нб҃о, и пре(д) тобою. и не годень ес'ми наз'ватисѧ сн҃омь твоимь. а ѡц҃ь
рекль до слоугь своихь. бор'зо принесѣте ѡдежоу найпръшꙋю. а
ѡболоцѣте* его. и да(и)те // пръстень на роукоу его. а ѡбоувы на ногы 289 зв.
его. А приведѣте телѧ тоучное, и забїйте. а яд'ши веселѣ(м)сѧ. бо
то(т) то сн҃ь мои оумр҃ль бы(л). а засѧ есть ѡжиль. загиноуль быль.
и ѡпѧ(т) сѧ нашоль и почали сѧ веселити. А стар'шїи его сн҃ь быль на
селѣ. *або на поли*, а коли шоль. и приближал'сѧ к' домови. и оуслы-
шаль пѣсни, и игры. и приз'вав'ши единого слоугꙋ. и спыталь его
рекоучи. ш'то то есть. а ѡнь рекль е(мꙋ). бра(т) твои пришоль. и за-
биль ѡтець твои тел'ца кормленого. длѧ того иже сѧ к немоу
здоровь навръноуль. оуслышав'ши то, и роз'гнѣ // вался. и не хотѣль 290
войти до домоу. Тогды ѿц҃ь его вышодши почаль и его просити. а
ѡнь ѿповѣдаючи рекль ѿц҃еви своемоу. я тол'ко лѣ(т) роблю тобѣ.
и николи есми заповѣди твоеи҃ не перестоупиль. а мнѣ николи не
даль еси ни козьлѧте. абыхь с прїател'ми моими повеселил'сѧ. Але
коли пришоль то(т) то сн҃ь твои. который же пожраль твое имѣнїе
з' любодѣйцами. скоро пришо(л). и забиль еси емоу тел'ца тоуч'ного. а

[78] Рекль г҃ь при(т)чоу сїю, чл҃кь нѣ.
Не(д) з҃ї ѡ блꙋ(д) сн҃оу.

ѡнь рєкꙗль ємоу. сн҃оу. ты вꙗсєгда єси съ мною. и всє моє твоє є(ст).
290 зв. Але годи(т)сѧ, вєсєлитисѧ. // и радоватисѧ. иже то(т) бра(т) твоуй оумр҃ль быль, и ѡпѧ(т) ѡжиль. загиноу(л) быль. и нашольсѧ. **конєць, нє(д)лі҃.**

> Є҃в(г)листа выписоує, ѡ шафари, которыи глоупє оутрачоваль. а вєлꙗми ѡпатръиє собѣ починаль. ты(ж) ѡ то(м), иже жадныи дво(м) г(с)пдрє(м) слоужити нє мо(ж). ты(ж) ѡ лазари. и ѡ богатомь.

гла(в).кѳ҃. Рєкꙗль г҃ъ къ оучн҃ко(м) свои(м). чл҃кь нѣкоторыи быль богатыи.
а за(ч) кѳ[79] который же то маль приставꙗника. *або шафарѧ*. которо(г)[о] (ж) то
нѳи ѡскаржєно до нє(г)[о]. якобы ѡнь оутрачоваль имѣнѧ єго. и призвавꙗ-
ши єго. и рєкꙗль ємоу. шꙗто то ѧ слышѫ о тобѣ. здай ми личꙗбоу изь
шафарьства твоєго. бо ю(ж) далѣи нє боудєши могль шафовати.
291 присꙗтавꙗни(к) па(к) помыслиль самь в собѣ, рєкоучи. што маю чинити. //
коли южь господарь мои ѿ мєнє тоє старѣишинꙗство ѿимоує. копати,
нє могоу. а просити съромѣю(с). Вѣдаю што оучиню. єсли южь боу-
дє(т) ѿнѧто ѿ мєнє строєнн҃є домовоє. прн҃ймоу(т) мєнє в домы свои. И
призꙗвавꙗши по єдиномоу каждого, изꙗ должниковь господарѧ своєго.
пръвомоу рєкль. чи много єси винєнь г(с)пдарєви моємоу. а ѡнь по-
видѣль, сто мѣрꙗ масꙗла. и рєкль ємоу възꙗми запись твои. а сѣдꙗши
борꙗзо напиши пѧ(т)дєсѧ(т). а потомь дроугого звѣда(л). ты пакь якь
291 зв. єси много длъжєнь. а ѡнь пови(д)лꙗ. // сто мѣрь пꙗшєницѣ. и рєкль
ємоу. възꙗми рєйстры твоѝ. а напиши, п҃. И похвалиль г(с)пдарь справ-
ꙗцоу нєсправєдливого. и(ж) тоє ѡнь моудрє оучиниль. бо сн҃вє того то
вѣкоу моудрѣишн҃и соу(т). нижꙗли сн҃вє свѣта в родѣ своємь соу(т). а и
я повѣдаю вамь. чинѣтє собѣ приятелѣ зꙗ богатъства. *з мамоны*, нє-
справєдьливого. коли зьоубожаєтє. абы прн҃али васъ до домо(в) вѣчꙗ-
ныхь. **Конєць. чє(тк).**

за(ч) пѳ[80] Кто єстъ в малой рѣчи вѣрꙗнымь. и оу вєликои рѣчи єсть вѣрꙗнымъ.
292 А кто (ж) оу малои рѣчи єсть нєсправєдливь. и оу болшои нєспра //
вєдливь єстъ. єсли жє вꙗ нєсправєдливомь богатствѣ вѣрни нє были. вꙗ
справєдꙗливо(м) пакь, кто сѧ ва(м) звѣритъ. єсли в чоужє(м) нє были
єстє вѣрꙗни. а што пакь ваше єстъ. кто ва(м) даль. бо ни єди(н) ты(ж)
слоуга нє можє(т) дво(м) г(с)пдарємь слоужити. любо єдиного полю-
би(т). а дроугого нєнавидѣти боудєть. алꙗбо єдиного дръжатисѧ

[79] Чє(к) ѳ҃ нє(д), Рє(к) г҃ъ при(т)чѳ, чл҃кь нѣко(т).
[80] Соу(б) д҃і. Рєкль г҃ъ. кто вѣ(р)ны(и).

боудеть. а ѡ дроугомь почнє(т) нєд'бати. нє можєтє бг҃оу слоужити. и нєсправєдливости. Слышали пакь тоє, всѣ фарисєѡвє. которыи то были срєб'ролюб'цами. и насмѣвалисѧ з нєго. а ѡ(н) рєкль имь. // 292 зв.

Вы єстє которыи сами сєбє прє(д) люд'ми чи(ни)тє справєдливыми. за(ч) алє бг҃ь знає(т) ср(д)ца ваша. бо ш'то єсть в людїи, высоко єсть. тоє пѣ[81] єсть мръзєно прє(д) бг҃омь. конєць. соу(бт). законь, и пр(о)р(о)ковє, ажь до иѡан'на. а ѿ того часоу цр(с)тво бж҃їє проповѣдано боудє(т). и ка(ж)ды(и), которыи хочє(т) в' нє в'нїйти, нєхаи ноуди(т)сѧ. лєг'чѣй єсть нбоу и зємли прєминоути. ниж'ли ѿ закона єдиномоу словоу загиноути. кождыи который* пропоущає(т) жєноу свою, а иноую поимоуєть. прєлюбы дѣлаєть. а к'то жєни(т)сѧ поущєн'ною ѿ моужа, прєлюбы дѣлаєть. // Прєстоупи. пѧт'коу. 293

Чл҃кь нѣкоторыи быль богатый. который жє то ѡболочовальсѧ за(ч) в' пєр'фи(р), и в' вис'сонь. *в шарлать, а в дорогоє ѡдѣнѧ*. и на каж'дыи пѣ[82] дн҃ь быва(л) вє(л)ми вєсєль. быль тыжь нѣкоторыи оубогыи. которомоу нѣ то было имѧ лазарь. который то лєжаль оу вороть є(г)[о] боудоучи троудоватыи. и хотѣль насытити(с) ѿ крохо(т), которыи южь были помѣтаны истола [!]* богатого. алє нѣх'то ємоу подати нє хотѣль. Пси пакь приходѧчи ѡблизовали гнои єго. *вроды, або болѧчки*. И сталосѧ єсть. ижє оумр҃ль ѡнонь оубогыи. и нєсєнь єсть агг҃лы // на лона авра- 293 зв. амовы. оумр҃ль тыжь и богатыи. и погрєбєнь єсть. и в' пєклѣ по(д)нєсль оочи свои коли южь быль в' моукахь. и оуздрѣль авраама здалєка. и лазара на лонѣ(х) єго. и закрычав'ши рєкль. ѡ ѿ(ч) авраамє помл҃оуй мѧ. а пошли лазарѧ. абы омочиль конєць пальца своєго. оу водѣ. и оустоудить язык' мои. бо тръплю тѧж'коую моукоу в том' то пламєни. авраамь пакь ѿповидѣв'ши рєкль ємоу. сн҃оу, в'с'памѧтаи, ижє єси оужиль добра своєго в' животѣ твоємь. а лазарь так'жє з'лого. ѡтожь ѡнь тєпєрь потѣша // є(т)сѧ.* а ты моукоу тръпи(ш). а єщє 294 на(д)то мєжи нами. и вами. пропасть вєликаа. оучинєна єсть. абы тыи который ѿсєлѣ хотѧ(т) к ва(м) пєрєйти, нє могли. ани тыжь. ѿтоулѧ к намь нє приходѧ(т). Рєкль пакь ѡнонь. прошоу тєбє ѿч҃є. пошли єго в до(м) ѿц҃а моє(г)[о]. бо єщє маю пѧ(т) братовь, абы имь свѣдчиль. абы и ѡни нє пришли на тоє мѣсцє моучимоє. Рєкль ємꙋ авраамь. маю(т) мойсєѧ, и пр(о)р(о)кы. нєхаи и(х) слоухають. А ѡнь рєкль. ни. ѿч҃є авраамє. алє єсли бы кто ѿ оумр҃лыхь шоль до нихь. каяли бы сѧ ѿ злостїи. // Рєкль ємоу ѡнь. єсли моѵсєѧ и пр(о)рковь нє слоухають. 294 зв.

[81] Пѧ(тк) ѿ нє(д), Рєкль г҃ь к при(шд), вы єстє.

[82] Нє(д) ї. Рєкль г҃ь при(тч). чл҃кь нѣ.

то хотѧ и к'то ѿ мр҃твыхь въскр(с)нєть. нє имоу(т) вѣры. **конєць нє(д)ли. чти, пѧто(к).**

> Єѵ(г)листа выписоує, заповєдаючи. абы(х)мо нє приводили на лихоє ближ'нихь. алє наказовали. а вѣр'ни боудоучи б҃оу, слоужили ємоу. тыжь ѡ дєсѧти прокажєн'ныхь. и ѡ ѡчищєнїю и(х). тыжь якь з нихь ѡдинь б҃гоу хвалоу даль. тыжь якь самь х҃с повѣдаєть, ижє цр(с)тво бж҃їє вноутрь нась єсть. ты(ж) выписоує ѡ соу(д)номь дн҃и. глава, сємаанадєсѧ(т). а зачало.

глава. ѕі. Рєкль пакь до оучн҃ковь своихь. нє можє тоє быти. абы погор'шєнѧ прїйти нє мѣло. алє бѣда томоу чєрєзь кого приходи(т) лѣпшє бы ємоу было, абы камєнь жор'новыи оувѧза(н) быль на шїю єго. и оувръжє(н) бы быль в' морє. ниж'ли бы мѣль привєсти на соблаз'нꙋ єдиного, ис тыхь малы(х).

295 Внимайтє собѣ. єс'ли // согрєши(т) против' тєбє бра(т) твои. запрє-
за(ч) ти ємоу. а єсли боудє(т) сѧ того каатї ѿпоусти ємоу. а єс'ли бы и до
пд[83] сє(д)ми разь согрєши(л) противь тєбє. а сє(д)мь разь на дєнь ѡпѧ(т) ѡбратив'ши(с) рєчє(т), каюсѧ того. а ты ѿпоусти ємоу. **Конє(ц), пѧ(к).** Рєкли пакь ап(ст)ловє ї҃сви. приложи намь вѣры. а ї҃с рєкль єсли боудєтє мѣти вѣроу. яко зєрно горчичноє. а рєкли бысте той то ягодичинѣ. вытръг'нисѧ. а в'корєнисѧ в' морє. послоухала бы вась. Кто пакь з ва(с) маючи слоугоу. а ѡнь ѡрєть або волы пасєть. а
295 зв. коли бы с' полѧ пришоль. и нє // рєчє(т) ємоу. бор'зо сѣдь за сто(л). алє рєчєть ємоу зготовай ми што боудоу вєчєрѧль. а ѡпоясавшисѧ послоужи ми. ажь сѧ я наимь и напїю. а потомь и ты боудєши ясти, и пити. а чи дѧкоує(т) пакь слоузѣ ѡномоу, ижє такь оучиниль. якь ємоу росказаль. нє надѣю(с). так жє и вы коли оучинитє в'сѣ рѣчи. которыи соу(т) вамь приказаны. мовтє, яко и слоугы. нєпотрєбныи єсмо. што єсмо вин'ни были оучинити. то єсмо, оучинили. **Конєць. соубо(т).** И сталосѧ, коли ишоль ї҃с, до їєр(с)лима. шоль промєжи
296 самарїєю, и галилєєю. //

за(ч) А коли в'хожали до нѣякого сєла. стрѣтили є(г)[о] дєсѧ(т) моу-
пє[84] жєи прокажєны(х) *троудоватыхь*. который то здалєка стоячи голо-
ѕ сомь вєликымь закрычав'ши рєк'ли. ї҃сє, оучитєлю з'милоуйсѧ на(д) нами. которы(х) то ѡнь коли оуз'дрѣль рєкль имь. пойдѣтє, а оукажѣтєсѧ сщ҃н'никомь. а коли ѡни шли. сталосѧ, ижє соу(т) ѡчищєни.

[83] Соу(бт) є҃і. Рєкль г҃ь оу(ч)ни(км), Внима(ит).

[84] Нє(д) в҃і, въ ѡ(н) (т) ча(с). коли в'хожа(л) ї҃с.

але єдинь з ни(х) коли оуздрѣль иже єсть ѡчищєнь. врѣноульсѧ з вєликы(м) голосо(м), хвалѧчи бг̃а. и паль на лици своємь недалєко ѿ ногъ
єго. и дѧковаль ємоу. а тото быль самарѧни(н). // ѿповидѣль і̃с и рєкль. 296 зв.
а чи нє дєсѧтъ ихь ѡчистило(с). а гдє жь єсть ихь дєвѧтъ. якь нє соу(т) сѧ навръноули, абы дали хвалоу бг̃оу. єдⷮно то(т) то иноплємєньникь.
И рєкль ємоу въстани. а пойди вѣра твоѧ сп̃сє(т) тѧ. **конець, нє(д)ли.**

Пытали і̃са фарисєѡвє, коли прі̃йдє(т) цр(с)твіє бж̃іє. ѿповидѣль за(ч)
имь. и рєкль. нє такь придє(т) цр(с)тво бж̃іє. иже бы єго мѣль кто пѣ[85]
оустєрєчи. ани рєкоу(т). сє(и) здє, альбо ѡньдє. бо цр(с)тво бж̃іє вноутрь васъ єсть. и рєкль къ оучі̃комь своимь. придоу(т) дні̃овє, коли
боудєтє хотѣти, абыстє видѣли. // єдинь дні̃ь сі̃а чл̃чьскаго. а нє оузри- 297
тє. и рєкоу(т) ва(м). сє(и) зⷣдє албо тамь. нє ходѣтє. ани назирайтє. бо такь якобы млъні̃а блистающисѧ ѿ по(д)нєбєсныя. надь нєбєсиѣи свѣти(т)сѧ. такь боудє(т) сі̃ь чл̃чьскыи в дні̃ь свои. алє напєрє(д) моуси(т) много тръпѣти. и покоушаємь боудє(т) ѿ народа того. **конє(ц), пнє(д).**

Якь было въ дні̃и ноєвы. такь ты(ж) боудє(т) въ дні̃и сі̃а чл̃чьскаго. за(ч)
и̑ли. и пили. и жєны поймовали. и замоужь ѿдаваны были. ажь до пѣ[86]
тогн̃ѧ [!]*. которого вⷣшоль ноє въ корабль. и пришо(д)ши потопь,
и потопи(л) // всѣ(х). такь ты(ж) боудєтъ я(к) было въ дні̃и лотовы. 297 зв.
и̑ли. и пили. коуповали. и продавали. сады садили. и домы боудовали.
алє которого дні̃ѧ вышоль лоть изⷣ содома. паль з нба огє(н), и
камєні̃є горѧчєє. и погꙋбило вⷣсє. по томоу (ж) боудє(т) в дні̃ь вⷣ которыи сі̃ь чл̃чскы(и) яви(т)сѧ. вⷣ то(т) дні̃ь, кто боудє(т) на кровѣ. *на дахоу. або на с(т)рѣсѣ* а статьки єго вⷣ домоу. нєхай нє сходи(т) взѧти
ихь. и кто тыжь на поли. та(к)жє нєхаи нє врътає(т)сѧ назадь, памѧтаитє жєноу лотовꙋ. бо кⷣто хочє(т) дш̃оу свою спасти, погоуби(т)
єй. а єсли (ж) погоуби(т) єй. ѡживи(т) єй. // повѣдаю ва(м). иже вⷣ 298
тоую но(ч) боудоу(т) два на єдиномь ложоу. єдинь боудє(т) вⷣзя(т). а
дроугыи ѡставлєнь. двѣ боудоу(т) молоти посполꙋ. єдина боудєть
взѧта. а дроугаа ѡставлєна. а ѡни пакь спытали єго рєкꙋчи. где гі̃и. а
ѡнь рєкль и(м) где боудє(т) тѣло. та(м) сѧ збєрꙋ(т) и ѡрьловє*.

Є҃в(г)листа выписоує(т). ѡ соудіи, который сѧ бг̃а нє бояль, и людіи сѧ, нє соромѣль. ты(ж) и ѡ законⷣникоу. которыи же въ мл̃твѣ, грєшного посоужоваль. тыжь якь х̃с младенⷣчики которыи єщє нє мовили коу собѣ пригорьтає. тыжь богатыи страшить. а и ѡ своєи моущѣ оученикомь свои(м), напєрє(д) повѣдаєть. ты(ж) якь слѣпомоу оубогомоу оочи дароує(т).

[85] Пнє(д) т̃ нє(д), въ ѡ(н) (т) ча(с). пытали і̃са.
[86] Вто(рк) т̃ нє(д). Рєкль гⷣь, якь бы(л).

глава. ні. Іс пакь мовиль к ни(м) при(т)чоу сїю. иже потреба єсть в'сєгда
за(ч) пи[87] молитисѧ. а нє тоужити собѣ.

И рєкль. быль єдинь соудїа в нѣкоторомь мѣстѣ. которыи то нє
298 зв. бояль(с) // бга. и людїй сѧ нє соромѣл'. была тыжь тамь єдина в'дова
ѯа в то(м) жє мѣстѣ. и прихожовала к нємоу. и прошова(л)* єго рєкоучи.
помьсти мн(ѣ), на(д) сопротив'никомь мои(м). а ѡнь на многыи ча(с) нє
хотѣ(л) алє потомь помыслиль са(м) в' собѣ рєкоучи. єсли сѧ ба нє
бою. и людїй сѧ нє соромѣю. алє того длѧ иже ми докоучає(т) таа то
вдова. пом'щꙋсѧ за нєю. абы на ѡста(т)коу приходѧчи нє ѡславѧла
мєнє. Рєк'ль гь слышитє. што то(т) нєсправє(д)ливыи соудїа мо-
вить. а бгь нє маєт ли оучинити ѿмъщєнїа. длѧ выбраны(х) свои(х).
299 которыи к нємоу крычать // въднє и в'ночи. а якь до(л)го тръпи(т) ѡ
ни(х). повѣдаю вамь. иже бор'зо пом'стоу ихь оучинить. ко(ц). соу(б).
Алє коли снь члчьскыи прїйдє. найдє(т) ли вѣроу на зємли. Рєк'ль к'
нѣкоторымь, который то в' собѣ надѣю мѣли. иже соу(т) справєд'ливи.
а изь ины(х) сѧ насмѣваю(т). рєкль тоє подобєньство.

за(ч) Два члкы въш'ли в црковь помолитисѧ. єдинь фарисєи. *законникь*..
пѳ[88] а дроугыи мытарь. *явногрєшникь*.. фарисєй жє ставши. и такь са(м) в
ѯв собѣ молил'сѧ рєкоучи. бє хвалоу тобѣ въздаю. и(ж) нє єсмь такыи
299 зв. яко ин'шїи // члци. хищ'ници. *драпѣжци*. нєс'правєдливїи. прєлюбо-
дѣйци. або яко то(т) то мытарь. пощоусѧ два разы в ты(ж)дєн'. и дєсѧ-
тины даю зо всєго. што єдно маю. а мытарь пакь стоячи издалєка.
ани оочїи нє смѣль к' нєбоу по(д)нєсти. алє бил'сѧ в пръси свои
рєкоучи. бжє мл(ст)вь боуди мнѣ грѣш'номоу. прав'доу вамь повѣдаю.
иже то(т) пошоль до домоу своєго ѡправ'дань, лѣп'шє нижли ѡнонь.
бо каж'дыи которыи сѧ по(д)носи(т) смѣри(т)сѧ. а кто сѧ смѣрѧє(т).
за(ч) ч[89] то(т) по(д)нєсє(т)сѧ. конєць, нєдєли.

300 Приносили пакь к нємоу // и дѣти. абы сѧ и(х) єдно дотыкаль.
Видѣвши то оучнци. нє допоущали имь. А іс приз'вав'ши дѣти к' собѣ
рєк'ль. допоущайтє дѣтє(м) приходити къ мнѣ. а нє заборонѧйтє
и(м). бо таковы(х) єсть цр(с)тво нбсноє. Прав'доу вамь повѣдаю. єсли
кто нє примє(т) цр(с)тва бо(ж)є(г)[о] яко дѣти. нє в'нїйдєть до нєго.
прє(д)стоу(п). срєдѣ.

---

[87] Соу(б). ѕ. Рєкль гь при(т)чоу. бы(л) є(ди).

[88] Рєк'ль гь при(т)чоу сїю. два члки.
Нє(д) ѕї ѡ мы(тр) и ѡ фа(р).

[89] Срє(д) ї нє(д), въ ѡ(н) (т) ча(с), приносили.

Пыталь его нѣкоторыи кнась рекоучи. оучитє(л) добрыи. што маю оучинїти. абы(х) живо(т) вѣчныи могль наслѣдовати. А їс пакь рекль емоу. дла чого ма называєши добры(м). ник҃то не є(ст) добры(и). // едно единь бг҃ь. вѣдае(ш). заповѣди. прелюбодѣйства не дѣлаи. не оубїи. не оукрадь. л҃живє не свѣ(д)чи. чти о҃ца твоєго, и мт҃рь твою. а онь ре(к)ль. тоє есми все чиниль, о҃ моло(до)сти моєи҃. а їс оуслышав҃ши тоє рекль емоу. еще еси единого не доконьчаль. всѣ рѣчи ш҃то маешь продаи, и роздаи нищи(м). и боудеши имѣти съкровище на нбси. и пришо(д)ши поиди за м҃ною. а онь тоє оуслышав҃ши. засмоутилса велми. бо бы(л) вел҃ми богат. и оуз(д)рѣ(л) его їс засмоучен҃ного, и рекль. якь есть троуд҃но // маючи(м) бога(т)с҃тво в҃ цр(с)тво бж҃іе внїйти. лац҃нѣ(и)ше есть въистин҃ноу вельбоудоу *оужищоу дебеломоу*. скрозѣ иглиныи оуши пройти. нижли богатомоу в цр(с)тво бїе внїйти. **чти, сре(д).** Рекли пакь тыи, которыи҃ то слышали. и кто (ж) може(т) сп(с)нь быти. а онь рекль имь. што есть не можно оу людіи. възмо(ж)но есть оу бг҃а. **коне(ц), не(д)ли.** Рек҃ль пакь емоу петръ. ото мы в҃се опоустили, и пошли есмо за тобою. А онь рекль имь. въис҃тин҃ноу повѣдаю вамь. иже единыи каждыи которыи бы опоустиль до(м). // або родителѣ. або бра(т)ю. ал҃бо женоу. або дѣти. дла цр(с)тва бж҃іего. абы не в҃зась в то(м) то часоу многыи рѣчи. а в҃ боу(д)щомь вѣкоу живо(т) вѣчныи. **ко(ц) сре(д).**

Появ҃ши їс дванадесa(т), и рекль имь. ото южь поидемо до єр(с)лима. и доконаю(т)са всѣ рѣчи. которыи соу(т) писаны о҃ пр(о)рковь. о сн҃оу чл҃ч(с)комь. продадоу(т) бо его погано(м). и нарѹгаю(т)са емоу. и осмѣють его. и оплюють его. и бив҃ши забїють его. а в҃ трет҃ии дн҃ь въскр(с)нет҃ь. они пакь томоу ничого порозоумѣти не могли. бо было тоє слово скрыто, пре(д) // ними. и не розоумѣли ш҃то то есть речен҃но. **коне(ц), че(тк).**

А коли са онь приближоваль до їер(с)лима. слѣпець единь слѣпыи сѣдѣль на поути. и просиль милостынѣ. а коли оуслышаль народь помимо идоучїи. и пытальса кто то есть. и повѣдали емоу. иже їс назаранинь мимо идет҃ь. онь па(к) велики(м) голосомь закрычал҃ рекоучи. їс҃е, сн҃оу дв҃двь, змилоуиса надо мною. а тыи которыи наперь(д) иш҃лї, мовили емоу абы мол҃ча(л). а онь еще бол҃ше крычаль. сн҃оу дв҃двь з҃милоуйса надо мною. їс пакь сталь // и росказаль его привес҃ти

[90] Не(д) г҃і. въ о(н) (т) ча(с). пыталь їса.

[91] Че(тк) т҃ не(д), Въ о(н) (т) ча(с), поя(в)ши їс.

[92] Не(д) д҃і, въ о(н) (т) ча(с). коли (с) онь.

до себє. а коли сѧ ѡнь приближиль. звѣдаль єго і҃с рєкоучи. што хочєшь. абы(х) ти оучиниль. а ѡнь рєкль. г҃и дай мнѣ. абыхь проздрѣль. а і҃с рєкль ємоу. прозри. вѣра твоя тєбє здоровымь оучинила. и борзо прозрѣль. и шоль за і҃сомь. хвалѧчи бг҃а. и вс҃і людіє тоє оувидѣвши. да(ли) хвалоу бг҃оу. **Конєць. нєдєли.**

> Є҃в(г)листа выписоує, ѡ закхєю мытари. которыи то ма(л) быль тѣломь. и ѡ дєсѧти мнась. або копь. або гривень. або злоты(х). або грошіи, которыи соу(т) звѣрены слоугамь. ты(ж) ѡ вьєханю хв҃ѣмь на ѡслѣтю въ і҃ер(с)лимь. ты(ж) якь х҃с пла(ч), на(д) і҃ер(с)лимомь. а напєре(д) повѣдає(т), ѡ разорєню єго. якь ты(ж), выганѧє(т) ис ц҃ркве коупцѣ, а продавцѣ. тыжь якь кн҃зи, и архиєрєє, жидовскыи. хотѧть єго. забити: гла(в), ѳ҃і.

гла(в).ѳ҃і
а за(ч)
ч҃д

303 И вшоль і҃с. и похожоваль по єрихоноу моужь пакь нѣякы(и) // именємь закьхєи. который то быль старшіи надь мытниками. и быль
[Ѯ] богать вєлми. и хотѣль і҃са видѣти. кто єсть. алє нє могль прє(д)
ч҃д* народь. бо малꙋ быль тѣломь. бѣгши напєрє(д), и влѣзь на ягодичиноу. *на дикоую. фикгоу.* абы єго видѣль. бо тоуды хотѣль пойти. А коли пришо(л) і҃с на тоє мѣсꙋце, и оуздрѣлꙋ єго, и рєкль ємоу. закꙋхєю, борꙋзо изꙋлѣзь на доль. бо днєсь в домоу твоємь маю быти. и злѣзь сп(ѣ)шꙋно, и прі҃яль єго, и радовальсѧ. оувидѣвꙋши то всѣ роптали,
303 зв. рєкоучи. иже вꙋшоль грѣшного чл҃ка // витати. а закꙋхєи пакь ставꙋши рєкль къ г҃оу. г҃и, ѡто (ж) половиноу имѣніа моєго да(м) нищимь. а єсли бы(х) що вꙋ кого выпотꙋварѧлꙋ, врꙗноу ємоу тоє вꙋчєтꙋвєро. Рєкль к нємоу і҃с, днє(с) сп(с)нїє сталосѧ домови томоу. иже бы и ѡнь быль сі҃омь авраамовымь. пришолꙋ бо сі҃ь чл҃чьскыи того длѧ, абы сп(с)лъ и нашоль погыбша(г)[о]. а коли ѡни того слоухали. приложивꙋши рєкль
[Ѯ] притчоу. прото иже были близко і҃ер(с)лима. а ѡни сѧ надѣвалі҃ иже
за(ч) бы сѧ борꙋзо мѣло явити цр(с)тво бж҃іє. протожь рєкꙋль.
ч҃є[94] Чл҃кь нѣкоторыи доброго родоу. ѿишо(л) // на стороноу далєкоую.
304 абы могль мѣти своє цр(с)тво. и навръноувши(с). призꙋваль дєсѧ(т) слоугь свои(х). и даль и(м) дєсѧ(т) мнась. *або і҃ гривєнь або і҃ ко(п).*
ѯ *або і҃ зло(тх).* и рєкль имь. коупецьсꙋтво дѣлайтє. доколє я нє прі҃йдоу. а мєщанє па(к)* єго ненавидѣли єго. и послали посꙋлы за ни(м) рєкоучи. нє хочємо, абы то(т) цртвоваль [!] на(д) нами. И сталосѧ єстъ коли сѧ ѡнꙋ навръноуль. прі҃аль цр(с)тво. и казаль, к собѣ ѡны(х) то слоугъ позвати. которы(м) то быль грошѣ даль. абы (с) довѣдаль в ни(х).

[93] Нє(д) є҃і, Въ ѡ(н) (т) ча(с), Вшо(л) і҃с, въ єри.

[94] Пѧ(тк) і҃ нє(д), Рєкꙋль г҃ъ при(т)чѳ, чл҃кь.

што бы которыи з ни(х). на ѡной то коуп'ли зыскаль. и пришо(д)ши
пръвыи, рекль, г(с)пдроу. // мнаса твоа, причинила, ї мнась. И рекль 304 зв.
емоу дѣкоую тобѣ слоуго добрыи. иже на(д) малы(м) быль еси
вѣр'ныи. боудешь мѣти старѣйшин'ство на(д) деса(т)ма мѣсты. И
дроугыи пакь пришо(д)ши рекль. г(с)дроу. мна(с) твоа. па(т) мна(с)
причинила. а ѡнь рекль и томоу. и ты ты(ж) боудешь на(д) пат'ми
мѣсты. пришоль тыжь и трет҃ии рекоучи, г(с)пдроу. мнась твоа кото-
роую ес'ми мѣль въброу(с) [!]* завазаноую. бо есьми са тебе бояль.
иже еси чл҃кь сръдитыи. берешь та(м), где еси не положиль. и
пожинаешь. где еси не сѣяль. Рекль емоу. ись // твои(х) оусть соужоу 305
тобѣ злыи слоуго. вѣдаль еси иже есть есми чл҃кь жестокыи. бероу то
чого есми не положиль. а пожинаю тамь, где есми не рос'сѣва(л). а
дла чого жь еси не даль грош҃ии мои тръгов'цомь. а я бы(х) ихь
быль пр҃иехав'ши взаль из лихвою. И рекль ты(м), которы҃и стояли
пере(д) нимь. въз'мѣте ѿ него м'нась. и дайте томоу в' которого
деса(т) мнась. а ѡни рек'ли емоу. г҃и, имае(т) деса(т) мнась.
Запра(в)ды повѣдаю вамь. иже каждомоу которыи маеть. боудеть
емоу дано. и бол'ше боуде(т) мѣти. але ѿ // того которыи нѣ маеть. и 305 зв.
тое што маетъ боудетъ ѿ него ѿната. а ѡны҃и непр҃иателѣ мои.
которы҃и не хотѣли, абы(х) быль ц҃ре(м). на(д)д' [!] ними. приведѣте
ихь тоу. и постинайте ихь передо мною. а повидѣв'ши тыи҃ то рѣчи,
перед са пошоль, идоучи до ї҃ер(с)лима. Конець. паткоу.

И сталоса есть коли са ѡ(н) приближоваль до виѳ'сагіи, и за(ч)
виѳанії. до горы наз'ван'ной҃. ѡлив'ной҃. послаль дво(х) зь оучн҃ковь чв[95]
своихь. и рекль имь. идѣте до мѣста, которое противь вась есть. в' дн
которое жь то в'шод'ши наидете ѡсла, а ѡно // привазано. на коромь 306
[!] то еще жадныи ѿ людіи не сѣдѣль. ѿважѣте его. а приведѣте его
ко мнѣ. А если бы ва(с) кто пыталь рекоучи. дла чого его ѿвазоуете.
а вы емоу такь ѿповѣжте. иже его г҃ъ потребоуе(т). а пошо(д)ши тыи
которыи были послани. наш'ли такь якь и(м) повидѣль. Коли то ѡни
ѿвазали ѡсла. рекли господареве его к нимь. дла чого ѿсла [!]
ѿвазоуете. а ѡни рекли, г҃ъ его потребоуеть. и привели его ко ї҃сѵ҃и. и
вложили ѡдѣна свои на ѡсла. и в'садили на не ї҃са. а коли. ѡнь.
ѡнь [!]* ехаль. едины по // стилали ѡдѣна свои по (до)розѣ. 306 зв.

А коли (с) ѡнь приближоваль. коу всходоу горы ѡлив'ной҃. тогда за(ч)
почало все множество оучн҃кь хвалити бг҃а голосо(м) великымь. за чв[96]

[95] Пне(д) сы(р), не(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с), прив'лижи(с).

[96] Пне(д) а҃і, не(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с). коли (с) при.

ѡныи всѣ знакы, которыи видѣли, рекоучи. бл(с)веныи ѡн' то цр҃ь, который мѣль прїйти въ имѧ гн҃е. мирь на небеси, и слава въ выш'нихь. Нѣко(т)рый҃ пакь изь законьниковь. и из' народа. рек'ли к немоу. оучителю, запрети оученикомь твоимь. а ѡнь ѿповидѣвши рек'ль и(м). повѣдаю бо вамь. єсли бы тыи мол'чали. каменїє бы крычало. **пре-**
307 **стоупи пнє(д), сы(р)ныи, в гл(в)у, кв҃. а в' за(ч). р҃и.** // Прїйде пакь дн҃ь ѡпрѣс'ночьныи. А коли (с) приб'лижиль на(д) мѣсто. рос'плакальсѧ на(д) нимь. и рек'ль. ѡ коли бы єси ты познало дн҃ь то(т). в которыи (с) ты маєшь смирити. але нн҃ѣ єсть скрыто ѿ оочїй твоихь. бо прїйдоу(т) на тебе дн҃ове. в' которыи ѡстоупѧть тебе, непрїятелѣ твои. и ѡстрого(м) ѡставѧть. *валомь, ѡкопають, або ѡсыплють*. и ѡблѧгоу(т) тѧ. и ѡбыймоу(т) тѧ в'сѧды. и роз'бїють тѧ, и дѣти твои которыи соу(т) в тобѣ. и не ѡстанеть в тобѣ камень на камени. прото, иже
307 зв. єси не познало, посѣченїа [!] твоє(г)[о]. **Конець, пнє(д)л'коу, а҃і.** //

за(ч) чи҃[97] А вшо(д)ши в' цр҃кь почаль выганѧти тыхь, которыи в неи продавали и коуповали. рекль имь. написано є(ст), до(м) мои, до(м) мл҃твныи єсть. але вы єсте єго оучинили печероу разбойникомь. и наоучаль на каж'дыи дн҃ь в' цр҃квї. А ар'хїєрєє и книж'ници**. и оучителєве. и старшїи межи людьми. глѧдали єго абы єго загоубили. и не наш'ли абы ємоу што оучїнили. бо в'сѣ люде дръжали(с) и послоуховали єго. **ко(ц), вто(рк).**

> Єѵ(г)листа выписоує, якь законници пытають, х҃а, ѡ єго моци. якь тыжь ѡнь ѡ кръщенїи иѡанновѣ, повѣдѣль подобеньствомь, то єсть, прит'чею, ѡ злы(х) виноградаре(х). якь ты(ж) бг҃ь вели(т), абы люде. царе(м) дань. давали. ты(ж) са(д)доукейскоє заблоужденїє, посоромочоває(т), и покрытость, ѹчителеи. глава. к҃. а зачалао. ч҃ѡ.

глава. к҃. а за(ч) ч҃ѡ[98] Сталосѧ єсть въ ѡныѧ то дн҃и. коли ѡ(н) наоуча(л) люди // в'
308 цр҃кви. и проповѣдаль цр(с)тво бж҃їє. *и єѵ(г)лїю*. Пришлї сщ҃н'ници,
ѕѡ и книж'ници, истаршими [!]*. и мовили к немоу рекоучи. повѣжь намь которою моцоу чинишь. ал'бо кто то єсть. кто тобѣ даль моць тоую. а ѡнь ѿповѣдаючи реклъ имь. пытаю тыжь и я ва(с), ѡ єдино слово. а повѣжьте мнѣ. кр(с)щенїє, їѡаньново. с нб҃а ли, чили ѿ людїи было. а ѡни мыслили сами в' собѣ рекоучи. єсли речемо з' неба. речеть намь. длѧ чого (ж) єсте ємоу не вѣрили. а єсли речемь. иже ѿ людїи. то

[97] Вто(рк), а҃і не(д), въ ѡ(н) (т) ча(с). вшо(л) і҃с в цр҃ковь. поча(л)*.
[98] Сре(д) а҃і не(д), въ ѡ(н) ча(с), наоуча(л) і҃с лю(ди).

всѣ лю(д)є каменіємь побїю(т) насъ. // бо была рєчь прав'дива ѧ ѡ 308 зв.
иѡан'нѣ. иже быль пр(о)р(о)ко(м). и ѿповидѣли рєкочи [!]. нє вѣдаємо
ѿкола. Рєк(л)ь пакь имь їс, и я тыжь нє повѣмь вамь. которою моцоу
тоє чиню. **конець, срє(д).**

Почаль їс мовити к людє(м) тоую притчоу. Чл҃кь нѣкоторыи за(ч)
насадиль виноградь. и даль єго роботникомь. а самь ѿишоль далєко за р҃99
м'ногыи лѣта. а коли южь быль часъ, посла(л) до робо(т)тниковь [!] ѳ
слоугоу. абы ѿ плода виногра(д)ного дали ємоу. ѡныи пакь роботни-
ци. избив'ши єго, и нѣ щи(м) єго ѿпоустили. а ѡнь па(к) и дроугого
слоугоу послаль. // а ѡни и того бивши єще и ѡсоромотив'ши, порож'- 309
нє(г)[о] єго ѿпоустили. а потомь и трєтєго послаль. А ѡни и того
див'ши вънь выгнали. тогды пакь рєкль г(с)дрь винограда. што оучи-
ню. пош'лю сн҃а моєго милого. ачєи коли того оуз(д)рѣть, и посоро-
мѣютъсѧ. а ѡны(и) виногра(д)никовє. коли єго оуз(д)рѣли. и помыслили
в' собѣ рєкоучи. то(т) то єстъ ѿчичь. пойдѣмо, а забїймо єго абы
была наша ѿч҃изна. и вывє(д)ши єго вънь, из' винограда, забили єго.
ш'то жь пакь оучини(т) имь г(с)дрь виногра(д). // прїйдє(т), и погоу- 309 зв.
би(т) тыи҃ то дѣлатєлѣ. а ин'ши(м) ѿдасть виногра(д). А ѡни оуслы-
шавши тоє рєкли. нєхай тоє нє боудє(т). а ѡнь поз(д)рѣв'ши на нихь
рєк'ль. што то пакь єсть написано. камєнь ѡ котором҃ь нє д'бали
боудоующїи҃. то(т) сѧ єсть головою оуглови сталь. каждыи, которыи
оупадєть, на то(т) то камєнь. ро(з)бїєтъсѧ. а на ко(г)[о] пакь оупадє(т),
сотрєть єго. **Конець, четвертькоу.**

А в' то(т) часъ искали ар'хїєрєє, и книж'ници вложити҃ на нєго за(ч)
роукы. абы єго поймали. алє сѧ бояли людїи. розоумѣли бо, иже // р҃а100
тоую притъчоу к ни(м) рєкль є(ст). потомь по(д)стєрѣгаючи єго посла- 310
ли за нимь лазоукы. которыи оуказовали быти сєбє справєдливыми.
абы єго в' словѣ пристєрєчи могли, а* длѧ того врѧдови, и моци
гє(т)мановои єго выдали. И пытали єго рєкоучи. оучитєлю вѣдаємо ѳ҃а
иже с'праведливє мовишь и наоучаєшь. и нє на лица смотришь. алє
въистин'ноу поути бж҃ію наоучаєшь. годи(т) ли сѧ намь цєсарєви дань
давати, або нѣть. А ѡнь порозоумѣ(л) лєсть и(х), и рєкль имь. длѧ
чого мѧ покоушаєтє. оукажѣтє ми пѣнєзь. або грошь. // чїи єсть на 310 зв.
нємь образь и написанїє. а ѡни ѿповидѣли ємоу цєсарєвь. а ѡнь
рєкль имь. дайтє жь што єсть цєсарєво цєсарєви. а што єсть бж҃іє
тоє дайтє бв҃и. и нє могли ѡно(г)[о] слова єго ѿпєрєти передь людми.
и дивовалисѧ. ѡ таковои ѿповѣди єго, и помольчали. **конець, пѧ(тк).**

[99] Че(тк) а҃ї нє(д), Рєкль г҃ъ при(т), чл҃кь нѣ.

[100] Пѧ(тк) а҃ї нє(д), въ ѡ(н) (т) ча(с), искали а(р).

за(ч) рв[101] ов Пристоупили пакь нѣкоторыи з са(д)доукеєвь. которы(и) то повѣдають иже въскр(с)нїє не боуде(т). Звѣдовали єго рекоучи. оучителоу. моѵси на(м) такь написаль. єсли комоу бра(т) оумреть. маючи женоу. а
311 то(т) не маючи дѣтїи оумреть. абы пояль бра(т) єго женоу є(г)[о]. // и поставиль сѣмѧ братоу своємоу. и было семь братїи. пръвыи пояль женоу, и оумр҃ль не маючи дѣтеи. и пояль тыжь дроугыи женоу. *тоую (ж)* и то(т) не ѡставив'ши дѣтїи оумр҃ль. и пояль єи третїи. так' же и всѣ седмь. не ѡставив'ши сѣмене помр҃ли. ѡпосли пакь всѣ(х) оумр҃ла и жена. въ ѡнонь пакь часъ при въскр(с)нїи которого з' ни(х) боуде(т) жена. се(м) бо и(х) имѣли єй собѣ женою. А і҃с ѿповидѣв'ши рекль имь. сп҃ове того то свѣта жены поймоують и замоужь ѿдають. але тыи҃ которыи҃ оудѣлають себе го(д)ными быти. ѡнон' вѣкь полоу-
311 зв. чити, и въскр(с)нїє, // ѿ мр҃твыхь. ни женѧ(т)сѧ. ани замоужь не йдоу(т). ани оумр҃ти не могоу(т) южь. але прировнаю(т)сѧ агг҃ломь. и сп҃ьми бж҃їими боудоу(т). боудоучи сп҃ове въскр(с)нїа. моѵсїи тоє повидѣль при коупинѣ. якь (ж) называєть г҃а, б҃а авраамова. и бг҃а исаакова. и бг҃а ияковлѧ. не єсть б҃ъ оумр҃лы(х), але живыхь. бо всѣ живи соу(т) ємоу. тогды ѿповидѣв'ши нѣкоторыи зь закон'никовь рекли ємоу. оучителю добре єси повидѣль. а потомь не с'мѣли єго ѡ то(м) болше звѣдовати. прото жь рекль к нимь. якь же повѣдаю(т),
312 иже бы х҃с быль сп҃омь дв҃двымь. а и самь // дв҃дь мовить въ книзе
ог ѱаломьстѣи. Рекль г҃ь гв҃и моємоу сѣди ѡдесноую мене. ажь положоу ворогы твои҃ по(д) ногами твоими. а єсли дв҃дь г(с)пде [!]* єго называєть. и якь же ѡнь єсть сп҃омь єго. **конець пне(д).**

за(ч) рг[102] А коли тоє оуслышаль весь народь. рекль до оучп҃ковь своихь. вел'ми сѧ стережѣте ѿ оучителеи, которыи хотѧ(т) ходити в' крас'ноумь ѡдѣанїи. и любѧть поздоровленїа на тръжище(х). и перед'нѣи҃шеє сѣдѣнѧ на зборище(х). и абы напере(д) были прошены на вечерѣ. кото-
312 зв. рыи҃ то пожирають домы в'довин'ныи. и в** мл҃твахь длъго // молѧщи(х)сѧ. бо таковы(и) при(и)моу(т) бол'шеє ѡсоуж'денїє.

Єѵ(г)листа выписоує(т). якь х҃с выславоуєть оубогоую вдовицоу. якь тыжь напередь повѣдаєть ѡ разоренїи цр҃ькве їер(с)лимьскои. и боудоучїи противности. ты(ж) ѡ искон'чанїи свѣта. ты(ж) заповѣдаєть. абы сѧ стерегли. ѡбьяденїа. и пиан'ства. глава. двадесѧ(т). а҃.

[101] Пне(д) в҃і не(д), въ ѡ(н) (т) ча(с), пристоупи(ли).
[102] Соу(б) з҃і. Рекль г҃ь до оучп҃ковь.

Поздрѣв'ши и оуздрѣл' которыи то в'мѣтали дары свои. богаты(и) люде. глава. кѣ.
до скарьбницѣ цр҃ковнои. оуздрѣль ты(ж) там(ъ) єдиноу вдовоу оубо- бд
гоую. а ѡна оувръгла два пѣнєѕѣ. *або два бѣлыи.* и рєк'ль заправды
ва(м) повѣдаю. иже таѧ оубогаа вдова. бол'ше ѿ всѣ(х) єсть оувръгла.
бо в'сѣ тый то ѿ из'быт'ка своєго дали дары бо҃у. алє таа з' нєдоста(т)коу
своєго в'сю свою маєт'ность, котороую // мѣла. то оувръгла. ко(ц) соу(бт). 313

Нѣкоторыи пакь мовили ѡ цр҃кви. котораѧ єсть добрымь а доро- за(ч)
гымь камєнїємь оукрашєна. а і҃с рєк'ль тый то рѣчи, которыи видитє. в рд[103]
ни(х) жє то нє боудє(т) зоставлєнь камє(н) на камєни. который бы
нє мѣль быти разорєнь. Протожь, з'вѣдовали єго рєкоучи. оучитєлю. оє
коли (с) тыи то рѣчи маютъ стати. а якыи боудоуть того знамєнїа.
коли сѧ тоє має(т) выпол'нити. прє(ст), срєдѣ. за(ч)

А ѿповидѣв'ши рєкль и(м). стєрєжѣтєсѧ. абы єстє нє были прєл'- рє[104]
щєни. многый бо прїйдоу(т), который сѧ // боудоу(т) повѣдати имєнємь 313 зв.
моимь. иже я єсмь. ча(с) мои южь сѧ з'ближиль. нє ходѣтє жь тогды
за ними. а коли оуслышитє битвы. а нєстройность. нє бойтєсѧ. бо
напєрє(д) тыи рѣчи моусѧ(т) сѧ выполнити. алє нє южь конєць.
прє(ст) соу(б). чти. срєдоу. Тогды повидѣль имь. иже повстанєть на-
родь против' народови. а цр(с)тво против' цр(с)тва. и боудоуть вєли-
кы(и) трѧсєнѧ по зємлѧмь, мѣ(с)цами. голодовє, а моровє боудоу(т).
боудоу(т) тыжь страшныи, а вєликыи з'накы з нб҃сь. прєстоупи срєдѣ. за(ч)

Алє прє(д) тими всѣми рѣчами. Поймаютъ вась. // а противитисѧ рѕ[105]
вамь боудꙋ(т). выдаючи ва(с) на соборища, и въ тємницѣ. и боудоу(т) 314
вась въдити къ владарємь и цр҃є(м) длѧ имєнє моєго. а пригодит'сѧ
вамь тоє, на свѣдоц'ство. мѣйтє жь тоє положєно в' ср(д)цахь вашихь.
абы єстє нє мыслили, якь бы єстє ѿповѣдати мѣли. я вамь в то(т) часъ
ѡтвороу оуста. и да(м) вамь прємоудрость. напротивь которой, нє
боудоу(т) могли ѿповѣсти, в'си противѧщїи(с) вамь. И боудєтє зражє-
ни ѿ родитєлєи и ѿ братїи. и ѿ ближни(х) прїатєлєи. и замордоую(т)
з вась нѣкоторы(х). и боудєтє всѣмь в нєнависти. // длѧ имєнє моєго. 314 зв.
А, и, ни єдинь волось з головы вашєи нє погынє(т). въ тєр'пливости
вашєи владѣтє дш҃ами вашими. ко(ц) вто(к). чти, срє(д).

А коли оузритє, иже южь ѡблѧжєнь боудєть їєр(с)лим' въйнами.
тогды вѣдайтє иже сѧ приближило разорєнїє єго. тогды тыи кото-
ры(и) бы били в' зєм'ли жидов'скои нєхаи оутєкаютъ на горы. а ко-
торыи в сєрєдинѣ єго. нєхай выидоуть. а которыи на оукраина(х), нє-

[103] Срѣ(д), в҃і нє(д), въ ѡ(н) (т), нѣкоторыи*.
[104] Соу(б) мѧ(с)поу(ст). рєк'ль г҃ь, стєрєжѣ(тс).
[105] Вто(к) в҃і нє(д), рєк(л) г҃ь свои(м), пойма.
Сє (ж) и мч҃нко(м).

хаи до нє(г)[о] нє входѧ(т). тый то дн҃и соу(т) по(м)сты. абы сѧ всє
выполнило, што є(ст) написано. горє тыжь и тымь, которы(и) боу-
315 доу(т) мати в҃ тыи дн҃и въ я // троба(х). и тыи которыи боудоу(т) кор-
мити пръсѧми. бо боудє(т) вєликаа бѣда на зємли. и гнѣвь на ты(х) то
людє(х). и погыноу(т) ѿ ѡстрого мєча. а, и, поймани, и вєдєни боу-
доу(т), мєжи в҃сѣ народы. а єр(с)ли(м) боудє(т) потоптань ѿ погановь.
ажь сѧ выполнѧт҃ врємєна языковь. **Конєць, средѣ. чти, соубо(т).**

И боудоуть знамєнїа. на сл҃нци, и на м(с)ци. и на зв(ѣ)зда(х). и
на зємли тоуга народомь. длѧ боурѣ. и шоумоу морского и влънь.
боудоу(т) издыхати чл҃ци, ѿ страха ѡжидающого. которыи маєть
315 зв. прїйти, на в҃сю въсєлєнноую. бо и силы // нбсныи двигатисѧ боудоу(т)
и в҃ то(т) часъ оуздрѧ(т) сп҃а чл҃чска(г)[о]. а ѡнь идє(т) на ѡблацѣхь, со
силою и славою многою. **прє(ст), соуботѣ.**

за(ч) р҃з[106] А коли (с) тыи рѣчи начноу(т) дѣяти. по(д)нєсѣтє а подвигнѣтє
головы ваши. бо сѧ южь приближоує ваше избавлєнїє. и рєкль до
ни(х) в при(т)чи. позрѣтє на смоковничноє дрєво, и на всѣ дрєва. коли
сѧ розвиваю(т). иже видѧчи и сами мовитє, иже близко є(ст), лѣто.
або вєсна. такъ же и вы коли ю(ж) оузритє, ано сѧ тыи рѣчи дѣють.
вѣдайтє жь, иже близко єсть цр(с)тво бж҃іє. правдоу повѣдаю вамь,
316 и(ж) нє має(т) прейти то(т) то родь. // ажь сѧ тыи то рѣчи станоу(т).
чти соубо(т)ѣ. нбо и зємлѧ мимо перейдє(т). алє слова мои нє маю(т)
мимо ити. **конець. четвертькоу*.** Стєрежѣ(т)сѧ. абы николи нє были
ѡбтѧжены ср(д)ца ваши, ѡбьяденїємь и п҃ія(н)ство(м). и печалми того
свѣта. абы нагле нє пришоль на васъ ѡнонь то дн҃ь. бо прїйдє(т) яко
сѣ(т) на всѣ который живоу(т) на всєй зємли. а длѧ того боу(д)тє**
чоулыми на каждыи часъ. и просѣтє абы вамь дано. иже бы єстє
могли оубѣжати. ты(х) то всѣ(х) рѣчїи которыи хотѧ(т) прїйти. и ста-
316 зв. ти прє(д) сп҃омь чл҃чьскы(м). **ко(ц), соу(б).** //

за(ч) р҃и[107] Быль і҃с въдп҃є въ цр҃кви, и наоучаль и(х). а вночи выхожова(л) и
прєбываль на горѣ, названои ѡливнои. и вси людїє изь оутра прихожа-
ли к немѹ до цр҃квє, абы єго слоухали.

> Є҃в(г)листа выписоуєть. якь июда слоушныи часъ ѡбыбравши зрадиль
> иса. якь ты(ж) х҃с, изыдши великоденного баранка. або агньца. роздаєть
> оученикомь своимь тѣло своє и кровь свою. и якь тыжь молитсѧ на горѣ.
> кривавымь потомь. где то єго жидовє поимали. и якь тыжь петрь ѿталь
> слоужебникови архиєрєѡвомоу ухо правоє. и якь тыжь і҃са, ѡплюваного.
> посмѣваного. по лицоу битого. три разы сѧ запрѣль. гла(в). кѣ.

---

[106] Чє(к) в҃і нє(д), рєкль г҃ъ сво(им). по(д)нє.

[107] Пѧ(к) в҃і нє(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с), бы(л) і҃с въ д҃.

Приближовальсѧ пакь, дн҃ь ѡпрѣсночныи, празника рєчєн'ного глава. кѣ.
пасхы. и искали ар'хїєрєє и книж'ници, якь бы єго мѣли забити. бо сѧ ѻ҃в
бояли людїи. тогды сотона в'шоль въ їюдоу назван'ного скариѿского.
которы жє то былъ з'мєжи дванадєсѧти(х) єдєн'. // и пошо(д)ши 317
мовиль ар'хїєрєѡмь и воєводам. якь бы єго имь продаль. а ѡни пакь
сѧ томоу оурадовали. а ємоу шлюбили срє(б)ръникы дати. а ѡнь
так'жє шлюбоваль и(м). и ѡбираль собѣ таковыи часъ. абы имь про-
даль єго бєз народа. чти, понє(д)локь, сырныи. тогды жь пришоль и
дн҃ь ѡпрѣсночныи. в ко(то)рыи то быль пригожыи часъ ясти пасхоу. и
послаль пє(т)ра, ї иѡан'на. рєкль имь. идѣтє, а наготовайтє и на(м)
пас'хоу. абы єсмо и҃ли. Конє(ц) пѧ(тк). Сє жє нєхаи боудєть вѣдомо.
ижє пнє(д)локь, вто(к), срєда, чє(тк), и пѧ(к). чти в ма(р)коу ѡбръноу-
в'шисѧ, в гла(в)у, и҃, а в зача(л). л҃г. пнє(д) г҃і нє(д), пришли фарисєє, и
почали (с) с ни(м) спирати. а соу(б), и нє(д), в лоу(ц). в гла(в)ѣ. д҃і.
а в за(ч)лѣ о҃д. и нє(д) г҃і. в лоу(ц) в лгав(ѣ). [!] и҃і, а в за(ч)л(ѣ). ч҃а.
чл҃кь нѣко(т)ры(и) // з'дє чти, пнє(д)локь, сы(р)ныи. А ѡни рєкли гдє 317 зв.
хочєшь абых'мо з'готовали. а ѡн' рєкль имь, коли боудєтє в' м(ѣ)сто
входити. с'трѣти(т) вась чл҃кь. которыи в' скоудєлници водоу понєсє(т).
в збаноу. або в' глєкоу. идѣтє жь за нимь в домь. до которого ѡнь
въйдєть. и рєцѣтє домовомоу господарєви. такь мови(т) тобѣ оучитєль.
гдє таа сѣнь. гдє то пас'хоу съ оучн҃кы моими боу(д) [!]* ясти. а ѡнь
вамь оукажє(т), гръницоу вєликоую. и оусланоую *на горѣ, сѣдѣнѧ*.
и та(м) наготоуйтє. а ѡни пошо(д)ши наш'ли такь, якь жє и(м) пови-
дѣль. и наготовили пас'хоу. *то єсть, баран'ка.* А коли ю(ж) // быль 318
часъ, сѣль за столь. а дванадєсѧ(т) ап(ст)ловь с нимь. и рєкль имь.
жадаль єсми абы(х) тоую пасхоу яль с вами пръвѣи ниж'ли прїимоу
мѹкоу. повѣдаю бо вамь. ижє южь болшє єй нє боудоу и҃сти. ажь сѧ
доконають въ цр(с)твїи бж҃їи. а в'зѧвьши чашоу. и даль хвалоу. и
рєкль. прїймѣтє тоє и роздєлѣтє собѣ. повѣдаю бо вамь. ижє нє боудоу
пити ѿ плода вин'ного. ажь цр(с)тво бж҃їє прїйдєть. И прияль хлѣбь.
хвалоу въз'даль. прєломиль и даль и(м) и рєк'ль. то єсть тѣло моє,
котороє за вась выдаю. тоє чинѣтє, на мєнє, па // мѧтаючи. а такь (ж) 318 зв.
тыжь и чашоу по вєчєри. и рєкль. сїа чаша, новый законь моєи҃
кръвє. котораа за ва(с), проливає(т)сѧ. алє ѡто роука продающаго мѧ,
съ мною єсть на трапєзѣ. *або за столомь*. и сн҃ь члч(с)кыи идєть,
якь (ж) є(ст) рєчєн'но. алє бѣда чл҃кови томоу, которыи єго продаєть.
А ѡни почали искати мєжи собою. которыи бы то з'мєжи ни(х),
хотѣль оучинити. Ста(л)сѧ пакь и сварь мєжи ними. х'то бы з ни(х) ѻ҃з

мѣль быти бо(л)шїи. і҃с пакь рекль имь. цр҃еве поган'скыи цр҃ъствꙋють
319 на(д) тыми то. а ѡбладающе и҃ми. добродѣими // называни бывають.
Але вы не такь. але к'то жь є(ст) стар'шїи межи вами, неха(и) боуде(т)
яко моло(д)шїи. а которыи єсть бол'шїи, нехаи боуде(т) яко и слоуга.
кто (ж) єсть бол'шїи. то(т) ли, которыи седить. чи пакь которыи
послоугоує. а ви(д) то(т), которыи седить. Але и я єсмь межи вами,
яко и то(т) которыи же слоужить. А вы єсть єсте тыи҃, которыи
єсте в' напасте(х) мои(х) пребывали. где тыжь, и я оучиню вамь, якь
же и ѡц҃ь мои мнѣ оучиниль ца(р)ство. абы єсте, и҃ли, и пили за
319 зв. столомь моимь, въ цр(с)твїи моємь. А абы // єсте сѣдѣли на стольцохь,
зри ѻи соудѧчи дванадесѧтемь колѣномь їи҃левымь. Рек'ль пакь г҃ь симонови.
симоне. симоне. ѡто сътона проси(т) вась. абы теребиль вась яко
п'шеницоу. Але ѧ єсми просиль за тобою. абы не погиноула вѣра
твоѧ. а ты нѣкогда навръноувшисѧ, потвер'ди братїю твою. а ѡнь
рекль. г҃и. готовь є(смь), с тобою, и в' темницоу, и на с'мр҃ть пойти.
а ѡнь рекль ємоу. повѣдаю тобѣ петре. иже дне(с), єще коурь не
запоє. а ты тры кро(т) запришьсѧ, иже мене, не знаєшь. тогды рекль
320 имь, коли єсми вась, по // сылаль без' мѣха и безь влагалища. *без
мѣшка, або безь калиты*. и безь ѡбоуви. а чи пакь ва(м)*, чого не-
доставало. а ѡни рекли ємоу. ничого. тогды рекль имь. але нн҃ѣ кто
має(т) мѣшокь въз'ми. так же тыжь и мошноу. а кто не має(т), нехаи
(ж) продастасть [!] ѡдѣнѧ своє, и коупить собѣ ножь *або кордь*.
повѣдаю бо вамь, иже сѧ єще моуси(т) выпол'нити то(то) што єсть
речено ѡ мнѣ. и(ж) из'ь [!] злочиньцами поличень єсть. бо тоє што
є(ст) написано ѡ мнѣ моуси(т) сѧ кончати. а ѡни пакь рекли ємоу.
320 зв. г҃и. а се два но(жи). А ѡнь рекль. досыть и(х). //

за(ч) р҃ѳ[108] А вышо(д)ши пошоль по(д)лоу(г) ѡбычаю на гороу ѡлив'ноую. а
за нимь ишли оученици єго. конець пне(д) сы(р)номꙋ. А коли пришли
на мѣсце. рек'ль имь. молѣтесѧ, абы єсте не во(ш)ли в напа(ст)*. а самь
ѿстоупиль ѿ нихь якобы могль камене(м) доверечи. и приклонив'ши
колѣна молил'сѧ. и рек'ль. ѿ(ч)** єсли хочешь мимо мене пронеси
тоую чашоу. ѡбаче же не моѧ вълѧ. але твоѧ нехаи боуде(т). пре(ст)
второкь, чти великыи четвер'токь. изьявил'сѧ ємоу агг҃ль съ небесь
оутвръждаючи єго. и быль въ по(д)визѣ. *коли то прїйти мѣ(л) на него,*
321 *часъ смрътел'ныи*. и с пил'ностю молильсѧ. и сталсѧ поть єго // яко
кроплѣ кроплѣ [!] крове каплющи на землю. и в'ста(л) ѿ молитвы.
пре(ст) че(тк), ве(л). в ма(ѳ), в' гла(в)у, к҃ѕ. а в за(ч) р҃и, ѿ поло(в).

[108] Вто(к) сыропоу(ст), Въ ѡ(н) (т) ча(с), пошо(л) і҃с.

прише(д), ко оу(ч)никомь. зде чти, в'то(р). Пришоль ко оучко(м) свои(м). и нашоль ихь. а ѡни зь ѡноѝ троскы засноули. и рекль имь ш'то та(к) спите. в'стан'те. а мл҃ѣте(с). абы есте не вышли в' напа(ст). А коли ѡнь еще тое мови(л). а и наро(д). и то(т) которого з'вано їюда, единь з'межи дванадесати(х), шо(л) пре(д) ними. и приближилься къ їсви. абы его поцѣловаль. бо быль таковыи знакь даль имь рекоучи. которого я поцѣлоую, тоть есть. // тогды рекль емоу їс, їюдо, цѣло- 321 зв.
ванїем ли сїа чл҃чьска(г)[о] продаешь. тогды видѣли тыѝ то, которыѝ при не(м) были. рекли емоу. гн҃. боудемо ли бити мечемь. И оудариль единь нѣкоторы(и) з'межи нихь, на слоугоу ар'хїерѣового. *владычого. або митрополитового.* и ѿталь емоу оухо правое ѿповидѣль пакь їс, и рекль. поты перестан'те. а побѣг'ши к немоу, и до(т)кноу(л)ся оуха его. и исцѣлиль его. и рекль їс ко прише(д)ши(м), на него ар'хїерѣомь. и воєводамь цр҃ков'нымь и къ стар'шимь. якобы на раз'бойника пришли есте. изь ѡроужїемь и дрекольми я // ти ма. а ви(д) на каж'дыи дн҃ь 322
бываль есми з вами въ цр҃кви. а не простирали есте роукы на ма. але таа то есть година ваша, и ѡбласть темпаа. а ѡни поймав'ши и вели его. и оувелї его до двора ар'хїерѣово(г)[о]. А петрь пакь шоль за нимь здалека. и наложили ѡгень посредѣ двора. и посполоу сѣли. сѣль ты(ж) и петрь межи ними. оуз(д)рѣв'ши пакь его девица нѣякаа, а ѡнь сѣдить при ѡг'ни. и погладѣв'ши на него рекла. и то(т) тыжь с ни(м) быль. а ѡнь запрѣлься рекоучи. жено. не знаю я его. и по мало(и) годинѣ // дроугыи оуздѣль [!] его и рекль. и ты змежи ни(х) 322 зв.
еси. А петрь повидѣль чл҃че не есмь. а потомь якобы по единои годинѣ, и третїи, тое (ж) слово потвердиль рекоучи. въистиноу и то(т) ты(ж) быль с нимь. бо и галилеянинь есть. А петрь, рекль, чл҃че не вѣдаю што ты мовишь. а бор'зо коли еще ѡнь того слова не вымовиль. коурь запѣ(л). *або пѣвень.* а гъ ѡберноув'ши(с) поз(д)рѣль на пет'ра. и в'спаматаль петрь, ѡное слово гн҃е. которое емоу в'пере(д) повидѣль рекоучи. ни(ж)ли коурь запое. три разы ся мене запришь. И выше(д) // 323
ши петрь вънь, плакал'ся то(г)[о] грько. а моужеве тыи которыѝ дръжали їс҃а. нас'мѣвалися емоу, бїючи его. и закрываючи оочи его, били его по лицоу. и пытали его рекоучи. прор'ци, к'то есть, которыи тебе оудари(л). и много инши(х) рѣчїи. оукарѣючися мовили, проти(в) него. А коли южь быль дїь. зышлися старѣйшиѝ надь люд'ми. ар'хїереѡве, и закон'ници. и оувели его до рады своеи, и пытали его рекоучи. если же еси ты хс҃ повѣжь намь. а ѡн' рекль имь. если ва(м) повѣ(м). не имете ми вѣры. а если бы(х) ты(ж) вась звѣдоваль. не // 323 зв.

ѿповидѣли бы єстє мнѣ. ани ѿпоустите. ѿ того часоу. боудє сн҃ь чл҃чьскыи сѣдѣль на правоуй сторонѣ силы бж҃іа. а ѡни всѣ рєклі, тогды ты єси, сн҃ь бж҃іи. а ѡнь к нимь рєкль. вы мовитє, ижє я єсмь. а ѡни рєкли. ш'то жь єщє потрєбоуємо за свѣдоц'ства. бо и са(ми) єсмо слышали и(з) оусть єго.

> Єѵ(г)листа выписоує, якь жидовє на хр(с)та прєдь пилато(мь) жалоують. которыи жє то ѿ пилата до ирода повєдєн'. и ѡпѧть ѡдослань ѿ ирода. и посмѣянь. и пороуга(н). тыжь якь мєжи двѣма разбойниками роспѧть єсть. ѡцтомь и жєльчїю напоєнь єсть. и оумрътвєнь. як' тыжь єго иѡсифь, которыи быль пришоль. зь аримаѳєи в новѣмь гробѣ положиль єсть. гла(в). кг҃.

глава. кг҃. а за(ч) рі[109]

А в'став'ши в'сє множєство ихь. и вєли єго къ пилатоу. конє(ц), вто(рк), сы(р). А привє(д)ши єго. почали на нєго нєсправєдливє
324 мовити // прє(д) пилато(м), рєкоучи. ѡто того єсмо нашли, а ѡнь розврътаєть люди наши. и заборонѧє(т), абы цєсарєви дани нє давали. а повѣдає(т) сєбє хр(с)та цр҃ємь быти. тогды пыталь єго пилать рєкоучи. ты ли єси цр҃ь жидовскыи. а ѡнь ѿповѣдаючи рєкль ємоу. ты мови(ш). Пила(т) пакь до ар'хїєрєѡвь, и до народа рєкль, ни єдинои вин'ности нє найдоую в' то(м) то чл҃цѣ. а ѡни болшє прємагали голосами рєкоучи, ижє роз'вращає(т) люди. и наоучаєть почав'ши ѿ галилєи ажь потолѧ. тогды пилать оуслышаль ѡ галилєи. и пыталь
324 зв. єго, єсли бы га // лилєянинь быль. и розоумѣль, ижє из дръжанѧ иродового єсть. и послаль єго до ирода. которыи быль въ тыи дн҃и въ їєр(с)лимѣ. а иродь пакь оуздрѣвши і҃са радовал'сѧ вєлми. из' давьныхь бо часовь, хотѣь [!] абы єго видѣль. длѧ того, ижє много рѣчїи ѡ нє(м) слыхаль. и надѣвальсѧ, нѣякоє знамєнїє видѣти ѿ нєго оучинєноє. и просиль єго прозбами многыми. алє ѡнь ємоу ничого нє
ѻѻ ѿповѣдаль. А ар'хїєрєє, и оучитєлєвє, стояли, вєльми єго виноуючи. а
325 иродь оукорив'ши, и насмѣяв'шисѧ з нєго з войско(м) // своимь. и ѡболокь єго въдѣнѧ [!]* свѣтлоє. и ѡтосла(л) єго ѡпѧть до пилата. были бо мєжи собою, иродь с пилатомь в тыѧ дн҃и, въ прїатєльс'твѣ. а пєрєдь ты(м), вєликꙋю нєнависть мѣли мєжи собою. Пила(т) пак' зобрав'ши ар'хїєрєє и кнѧѕѣ и люди и рєкль имь. привєли єстє ми того то чл҃ка. на которого мовитє, ижє бы ѡнь люди розворочаль. чого и ѧ прєд вами пытал' єго. и ни єдиной вин'ностї нє нашоль єсми в то(м) то чл҃цѣ, ис ты(х) рѣчїи, который вы жалоуючисѧ мовитє

[109] Чє(к) сы(рп) нє(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с), привє(д)ши і҃са.

на нє(г)[о]. так же и ирод҃ь. бо єсми ва(с) посылаль к нємоу. але // ничого го(д)ного смр҃ти ємоу (с) нє стало. а длѧ того покарав҃ши єго выпоущоу єго. бо быль в ни(х) таковыи ѡбычаи. абы на всѣ праз(д)ники єдиного звазєнѧ имь выпоустиль. тогды крык҃ноули всѣ народовє рєкоучи. въз҃ми того то, а выпоустї намь варав҃воу. которыи (ж) то быль длѧ з҃вады нѣя(к)и͡ [!]* в҃ мѣс҃тѣ оучинєноі͡, и оубі҃йства оусажєнь въ тєм҃ницоу. повторє пакь пилатъ рєкль ик нимь. хочоу выпусти(ти) і҃са. а ѡни закрычали рєкоучи. рас҃пни, рас҃пни є(г)[о]. А ѡнь по-трєтєє рєк҃ль к҃ нї(м). што є(ст) такь з҃лого то(т) то оучиниль. а я ни єдиноі͡ // вины смр҃тноі͡ в нємь нє найдоую. и того длѧ покарав҃шї єго поущоу. а ѡни па(к) вєликыми голосы закрычали, просѧчи єго, абы бы(л) роспѧтъ. и оустали голосовє и(х), и ар҃хїєрєйстї. пила(т) пакь ѡсоудиль, абы сѧ такь стало, якь ѡни просили. и выпоустиль имь того, которыи быль длѧ звады, и оубі҃йс҃тва, в тєм҃ницоу оувръженыи. ѡ которого просили. А і҃са, выдаль по ихь воли. А коли єго вєли, поймали нѣякого симона, киринєйского, которыи шоль изь сєла. и вложили на нєго кр(с)ть, абы нєсль за і҃сомь.

И їш҃ло // за нимь множєство народа, людїи, и жєнь. которыи (ж) то плакали и ридали. *або нарикали*. А і҃с пакь ѡбєр҃ноув҃шисѧ к ни(м) рєкль. дъщєри їєр(с)лимьскыи нє плачьтє сѧ надо мною. алє плач҃тє сѧ сами на(д) собою, и на(д) сн҃ы вашими. идоу(т) бо таковыи дн҃и, в которыхь то боудоу(т) мовити. бл(с)вни нєпло(д)ныи. и животы которыі͡ нє породили. и пръси, которыі͡ нє кръмили. тогды почноу(т) мовити горамь. па(д)нѣтє на насъ. и хол҃момь, покры(и)тє насъ. бо єсли то чинѧть на* зєленымь дєрєвомь. а што (ж) пакь боудє(т) на(д) соухымь.

Вєдєны соу(т) з нимь и иныі͡ два злодѣи, абы рос҃пѧ // ты(и) были. А коли приш҃лї на мѣсцє названоє лоб҃ноє. *троупѣхь головь*. и тамь роспѧли є(г)[о]. и тыі͡ тыжь злодѣи єдино(г)[о] на правоуи. а дроугого на лѣвоуи роуцѣ. тогды і҃с рєк҃л ѡ҃чє ѡпусти имь. бо нє вѣдаю(т), ш҃то чинѧ(т). прє(ст) чє(к) сыро(п). А роз҃дѣлив҃ши ѡдѣнѧ є(г)[о]. мєтали жрєбїа. и стояли тамь кнѧзи и людїє с ними смотрѧчи. а пос҃мѣваючисѧ ємоу мовили. ины(м) помаговаль єсть. а нєхай же поможєть самь собѣ. єсли то єсть х҃с ѡнон҃ то бж҃ї изб҃ран҃ныи. оукарѧли сѧ ємоу тамь воиновє приходѧчи. и ѡц҃тоу подавали ємоу. рєкоучи. єсли // ты єси цр҃ь їоудєйскыи. сп҃си сєбє самь. а тамь быль и напись,

[110] Є҃в(г) и҃ с҃ты(х) стра(с), въ ѡ(н) (т) ча(с), ведены.
Се же и на з҃ ча(с) в пѧто(к) вєликы(и)*.

325 зв.

326

326 зв.

327

327 зв.

на(д) нимь написаны(и) писмєны. грєц'кими *або єлински(ми)*. рымьскыми, *або латин'скими* и єврє(и)скыми. *або жидовьскымї*. то єсть цр҃ь жидов'скыи. **чти пл҃а(т) вєли(к), вєчєрь.**

Єдинь пакь с тыхь ѡб'ѣшєныхь злодѣювь. роугаючисл҃а ємоу мовиль. єсли (ж) ты єси х҃с, помози собѣ, и намь. а дроугыи пакь, боудоучи товарищємь єго, ѡповидѣль ємоу грознє рєкоучи. чємоу сл҃а ты б҃а нє боишь. бо мы єсмо правдивє в томь ѡсоужєни. и за нашѣ оучин'кы годноую зап'латоу бєрємо. а сєи пакь, ничого злого, никомоу нє
328 оучиниль. // И рєк'ль і҃сови. помл҃ни мл҃а г҃и, коли пр҃ійдєшь въ цр(с)твїи
[пл҃а] своємь. И рєкль ємоу і҃с. правдоу повѣдаю тобѣ. днє(с) боудєшь съ мною в раи. **пр҃еи(ди). пл҃ато(к) вєли(к)и в' ма(т) в гла(в)у к҃з. а в за(ч), р҃г҃і, ѳ҃ по(л), были па(к) та(м) и(ж), здє чти чє(тк) сыр'ныи.**

Было бо якобы шєстоѝ годины. оучинилосл҃а тємно по всєи зємли, ажь до дєвл҃атои годины. замръкʼло сл҃нце, а и завѣса ц҃рков'наа роздрълась наполы. И закрычаль і҃с, вєликы(м) голосо(м). И рєк'ль. ѡ҃ч҃є. в роукы твои даю дх҃ь мои. а то рєк'ши выпоустиль дх҃а. И оувидѣвши
328 зв. то сътникь. *которомоу то было имл҃а, цинтириѡнь* Прослави(л). б҃а. // И рєкль. въистин'ноу чл҃кь то(т) быль с'правєдливыи. и въсѣ народовє, которыи были посполоу на тото пришли смотрити. и видѣли ш'то (с) стало, и бїючи в пръси с'воѝ, врътали(с). *до домовь своихь*. а всѣ знаємыѝ єго здалєка стояли. а и жєны которыи были за ни(м) пришли
пѣ ѡ галилєи, того смотрл҃ачи. **ко(ц) з҃ ча(с) и ѝ стра(ст).** А и моужь которомоу то было имл҃а иѡсифь, съвѣт'нико(м) боудоучи. *або паномь радпымь*. а бы(л) тоть чл҃кь добрыи. а и справєдливыи, и нє присталь до и(х) рады и оучин'коу. а быль зь аримаѳєи мѣста жидовьско(г)[о],
329 которыи жє то ѡжидаль, ц҃рьства бж҃ієго. то(т) жє пристѫ // пив'ши к' пилатови. проси(л) ѡ тѣло і҃сѡ. и из'нав'шї є, и оувиноуль є, в' чистоє, простирало. и положиль є, в гробѣ, который быль в' камєни вытєсаныи. в которомʻ жє то єщє нє было нѣкого положєно. а то(т) то дн҃ь быль вєликыи пл҃атокь. а и соубота сл҃а южь починала. ѡныи пакь жоны шо(д)шѝ в'слѣдь єго. которыи были с нимь пришли ѳ҃ галилєи. шо(д)ши тамь, и ѡгладали гроба. якь єсть положєно тѣло єго. а врънов'шисл҃а зготовали, ароматы, и миро *пахоучїи рѣчи и масти*. а в соуботоу.
329 зв. оумлъчали, по заповѣди. **конєць, чє(тк), сы(рп). // соубота, и нє(д) сы(р)поу(ст), в ма(т) глава. з҃. а зачало, ѕ҃і и ѕ҃і.**

Єѵ(г)листа выписоуєть. ѡ въстанїи хв҃ѣмь из мрътвыхь. ты(ж) якь (с) єсть оуказаль оучн҃комь своимь, въ єлмаоусѣ. стаанїи шє(ст)дєсл҃а(т) ѳ҃ їєр(с)лима. тыжь, и о славно(м) єго. на нєбо възнєсєнїи. глава. к҃д. а за(ч) р҃в҃і.

Въ єдиноу пакь ѿ соубо(т), вєл'ми рано, пришли на гробь носѧчи глава. кд.
ароматы, которыи были наготовили*. и нѣкоторыи дроугыи, посполоу а за(ч)
с ними. и наш'ли та(м) камєнь, а ѡнь южь ѿвалєнь быль ѿ гроба. и рві[111]
в'въшє(д)ши тамь нє нашли тєлєсє г҃а і҃са. и нє могли сѧ томоу домыс-
лити. а там' жє и моужєвє два стали близ'ко ни(х), въ ѡдѣянїахь блис-
таючих'сѧ. и стали сѧ якобы пєрєстрашєни. и пок'лонили ли // ца 330
с'вои на зєм'лю. и рєк'ли к ни(м). ш'то г'лѧдаєтє живаго съ мр҃твыми,
нѣ(т) єго здє, алє в'сталь єсть. Вс'памѧтайтє, якь єсть вамь повїдѣль,
коли єщє быль въ галїлєи. рєкль. ижє сн҃ь члч(с)кыи моусить продань
быти в' роукы грѣшны(х) людїи. и роспѧ(т) быти. а в трєтїи дн҃ь з'
мрътвыхь въскр(с)ноути. а ѡнї в'спомѧноули на слова єго. А връноув'-
шисѧ ѿ гроба, повидѣли тыи всѣ рѣчи одинадєсѧтємь ап(ст)ломь. и
ины(м) многы(м). а то тыи были которы҃й то прє(д) ап(ст)лы повѣдали.
мр҃їа маг'далыни. и иѡан'на. и мр҃їа їаковова. и ины҃й, которыи с ни(ми)
были. // которыи повѣдали ап(ст)ломь тый то рѣчи. и яви(ли)сѧ прє(д) 330 зв.
ними якобы ѡмыл'ныи и(х) повѣсти. *або лжывыи*. и нє вѣри(ли) имь.

Пєтрь па(к) въстав'ши побѣгль ко гробоу. и прихиливьшисѧ до за(ч)
нєго оуз'дрѣль простирала самыи положєныи, и ѿишоль прочь. дивоу- рг҃і[112]
ючи(с) томоу што сѧ стало. ко(ц). чєтвєрьтомоу, въскр(с)номоу. Два
пакь змєжи нихь были идоучи того жь то дн҃ѧ до сєла. *або до мѣстєчка*.
котороє єсть якобы стаянїи шєстьдєсѧ(т) ѿ їєр(с)лима. *або гоновь*.
кото(ро)мꙋ то имѧ ємьмаоусь. И тыи два бєсѣдовали роз'мовлѧючи
мєжи собою ѡ ты(х) то, // всѣ(х) рѣчахь. которыи сѧ были пригодили. 331
и сталосѧ, коли ѡни розмовлѧли. и пытанѧ мєжи собою мѣли. и са(м)
і҃с приближил'сѧ, и ишо(л) с ними. алє оочи и(х) были задръжаны.
абы єго нє познали. И рєкль к нимь. што то за мовы соу(т). которы҃й
идоучи мєжи собою мовитє. и єсть єстє смоут'ни. ѿповидѣль єдинь
которомоу то было имѧ клєѡпась, рєкоучи. ты ли єси єдинь пришлєць
до їєр(с)лима. и нє довѣдаль ли сѧ єси ѡ тыхь рѣчахь. которы҃й сѧ
в нємь ты(х) то дн҃їи стали. а ѡнь рєкль имь, которы҃й. *рѣчи*. А ѡни
пакь повѣдали ємꙋ // рєкоучи. ты҃й, которыи сꙋ(т) ѡ и҃сѣ назарєньскомь. 331 зв.
ижє быль моужь пр(о)ркь сил'ныи дѣломь и словомь. прє(д) бг҃о(м). и
прє(д) всѣми людьми. а якь выдали єго найвыш'шїи ар'хїєрєє, и кн҃зєвє
наши, и ѡсꙋдили єго на смр҃ть, и роспѧли єго. а мы сѧ єс'мо, надѣвали,
ижє ѡнь хотѣль выбавити люди їи҃льтєскыѧ. алє на(д) всѣми тыми

[111] Єѵ(г)лїє д҃, въскр(с)но, Въ є(ди)нꙋ па(к).
[112] Вто(к) свѣ(т) нє(д), въ (в) [!] ѡ(н) (т), пєтрь па(к) в'ста.
Сє (ж) и вс'кр'сно пя(т).

днь(с) єсть третїи дн҃ь, якь сѧ тыи рѣ(чи) стали. але и жены нѣкоторый из' собоуроу нашего, перестрашили нась. который предь свитанѧмь были, оу гроба. и не нашли тѣла єго. пришли повѣдаючи, иже явленїє
332 агг҃ловь видѣли. // который то повѣдаю(т), иже єсть живь. и ходили нѣкоторый з нашихь къ гробоу. и наш'ли такь якь же и(м) и жены повѣдали. але само(г)[о] не видѣли. тог'ды ѡнь рекль к' нимь. ѡ несмльны(и) и лѣнивыи ср(д)цемь. къ оувѣренїю. въ всѣ(х) рѣчахь, который пр(о)рковє повѣдали. а чи не мѣль ты(х) рѣчїи х҃с тер'пѣти. и такь войти до славы своєй. И почаль ѿ моѵсея, и ѿ всѣхь пр(о)рковь. росказоуючи имь ѿ всѣ(х) писанїи, который ѡ немь писаны. И приближилисѧ к' селоу до которого ш'ли. а ѡнь тоє по
332 зв. собѣ ѡказова(л). якобы мѣль далѣй поити. // И просили єго рекоучи, стан тоу с нами господинє. бо южь коу вечероу єсть, и дн҃ь сѧ южь склониль. а ѡнь вшоль, абы ѡблегь с ними. и было якь южь сѣль с ними за столомь. взѧль хлѣбь. бл(с)вивь, и зломив'ши подаваль имь. в то(т) пакь часъ, ѿворилисѧ и(м) оочи и познали єго. а ѡнь пакь невиди(м) имь быль. И мовили межи собою, а чи ср(д)цє нашє нє роз'горовалосѧ в' нась, коли мови(л) намь на поути. и якь повѣдаль намь писанна [!]. а в' то(т) часъ в'став'ши, връноулисѧ, до їєр(с)лима. и нашли в'коупѣ єдинадесѧти(х), и ты(х), которы(и) с ними были. а
333 ѡни межи // собою мовѧть. иже въистинноу всталь. и(з) мр҃твы(х). и оуказалсѧ симонови. а ѡни тыжь повѣдали имь тоє, што сѧ и(м) на поути пригодило, а якь дальсѧ имь поз'нати, въ преломленїи хлѣба. конє(ц), пѧ(к), въскресномоу.

за(ч) рд҃ї[113] А коли єще ѡни тоє мовили. самь і҃с сталь посре(д) ихь. и рекль мирь вамь. А ѡни оубоялися, и перестрашилисѧ. И надѣвали(с), иже бы дх҃а видѣли. И рек'ль имь. длѧ (ч)го єсте сѧ та(к) зас'моутили. и длѧ (ч)го помышленїа входѧть в ср(д)ца ваша. ви(д)те. роукы мой, и
333 зв. ногы мой. иже я самь єсмь. ѡсѧгнѣте мене. // а ви(д)те, иже доухь тѣла, и кости не маєть. якь видите мене, иже я маю. а тоє рек'ши. оуказаль имь, роукы, и ногы. а ѡни єще не вѣрили, а в радости дивовали(с). И рек'ль имь. маєте ли тоу. што йствъного. а ѡнї подали ємоу часть рыбы печеной. и ѿ пчель соть *плѧстръ або стелникь медоу*. и в'зѧв'ши, йль пре(д) ними. и в'зѧв'ши ѡстан'кы да имь и рекль. ты(и) то соу(т) слова. который колї єще с вами боудоучи повѣдаль єсми вамь. иже моусѧ(т) сѧ попол'нити всѣ рѣчи, которыи соу(т)

[113] Єѵ(г)є ѕ҃ въскр(с)но, въскре(с) і҃с, и.
Се (ж) и на (л)ѵ(т) възне(с) хв҃а.

писаны в законѣ моѵсєѡвѣ, и в пр(о)рцкыхь, и в҃ псал҃мѣхь ѡ мнѣ.
то // гды ѳвориль имь розоумь, абы розоумѣли писан҃наа. и рєк҃ль имь, 334
иже такь єсть писано, и такь подобало х҃оу тръпѣти. и въскр(с)ноути
из мр҃твы(х) в҃ трєт҃їи дн҃ь. абы было проповѣдано въ има єго ѳпоу-
щєнїє грѣховь, въ всѣ(х) языцєхь. почав҃ши, ѳ їєр(с)лима. а вы єстє
свѣдьковє тых҃ то рѣчїи. а и я пошлю ѡбѣтницоу ѳц҃а моєго на вась. а
вы сѣдѣтє в мѣстѣ їєр(с)лимьскомь. дон҃дєжє ѡблєчєтєса силою, єжє
съвыш҃ше. тогды вывєль и(х) вонь до вифанїи. И по(д)двиг҃ноув҃ши
роукы свои҆ бл(с)виль и(х). И сталоса коли и(х) бл(с)валь. и ѳстоу-
пи(л) ѳ ни(х). // И възношовалса на нбо. а ѡни са ємоу пок҃лонили. и 334 зв.
вє(р)ноулиса до їєр(с)лима, з радостїю вєликою. и были в҃сєгда в
цр҃кви. хвалачи, и бг҃ословаючи бг҃а. Амин҃ь [!].

✣✣✣

Євангеліє від Йоана

Сїа ѹказанїа противь чєр'нопишємои ли(ч)бє.
ко(т)рыи соу(т) писаны(и) в' настоящои сєи книѕє,
ст҃го и всєхвал'ного ап(ст)ла хв҃а ї єѵ(г)листа
їѡа(н)на бг҃ослова, и въ ины(х), гла(в), а҃. // 335

Ѡ брацѣ быв'шє(м) в кана галїлєи҃.	а҃
Ѡ выгнаны(х) ис цр҃квє.	в҃
Ѡ никодимѣ.	г҃
Ѡ въпрошєнїи, ѡчищєнїа.	д҃
Ѡ самарѧныни.	є҃
Ѡ цр҃євѣмь моужи.	ѕ҃
Ѡ лєжащомь, л҃и лѣ(т) в нєдѹѕє.	з҃
Ѡ пѧтихь хлѣбѣхь, в ма(ѳ), к҃ѕ а в ма(р), ѕ҃і.	и҃
а в лоуцѣ, к҃и.	ѳ҃
Ѡ мор'стємь хождєнїи, в' ма(ѳ), к҃з. а в мар'коу. з҃і.	і҃
Ѡ рождєн'нѣмь слѣпѣмь.	аі҃
Ѡ лазари.	ві҃
Ѡ по(м)завшои г҃а миромь, в' ма(ѳ) ѯ҃в. а в' ма(р), м҃д.	
а в лоуцѣ, к҃а.	гі҃
Ѡ ни(х) жє рєчє їюда.	ді҃
Ѡ ослѧти, в' ма(ѳ) м҃є м(р) л҃в лу(к) ѯ҃и.	єі҃
Ѡ пришє(д)ши(х) єл'линѣхь.	ѕі҃
Ѡ оумыванїи.	зі҃
О оутѣ(ш)тєли.	иі҃
Ѡ испрошєнїи тѣла гн҃ѧ. в ма(ѳ) ѯ҃и.	
ма(р) м҃и. лу(к), п҃в.	ѳі҃ // 335 зв.*

Прє(д)мо(л)ва книзє сѣго и громогласного ап(ст)ла.
і єѵ(г)листа хв҃а їѡан҃на бг҃ослова.
сі҃а мт҃рє єствънои, са(л)мі҃и бабы. и сн҃а прч(с)тыа
дв҃ы бц҃а марі҃ина. по словєси гн҃ю.
гдє х҃с оусты своими къ прч(с)тѣй рєк҃ль. жєно. сє сн҃ь
твои. яко оуч҃нікоу рєкль. сє мати, твоѧ.

Иже в҃ дх҃оу сила, в҃ нємочи выпол҃нѧє(т)ся якь же єстъ написано, так же и вѣримо. в нємочи же, нє то(л)ко тєлєси. алє слова моудрыи на языцѣ лежать. тоє бо ѡбьявлен҃но ѡ многы(х) ины(х). а наболєи ѡ
336* вєликомь бг҃ословѣ, братѣ, хв҃ѣ, добротою зримѣ(м). // Был҃ бо ѡц҃ь єго рыбитвомь. а ѡнь пакь до кон҃ца ремєсла и ѡц҃єв҃ского нє оумѣль. и нє наоучєнь быль, ани жидов҃скои, ани грецькои моудрости. Ани книж҃-ного писанїа, ѳиноу(д) нє розоумѣль. Якь же и бж(с)твныи лоука в҃ дєянї҃и(х) пишєть высвѣдьчаючи ѡ нє(м). иже ѳчизна єго, оубога, и нєславна. иже сєло было нєславноє, ѡкро(м) наоукы рыбарьскоѝ. сєго бо виѳ҃саида вынєсла. Ѡбач҃ же. якь ѡнь боудоучи нє к҃ниж҃ныи, и нє слав҃ныи. и ничо(г)[о] нє вмѣль словѧчого. Ви(д) же яко(во)го ѡдръжаль дх҃а. иже ни єдинь зь ѡны(х) трє(х) єѵ(г)листовь, напєрєдь,
336 зв. нась // нє наоучили. сі҃а, сєй възт҃римѣль. Ѡни бо бавили(с), або писалї ѡ тєлєсны(х) хв҃ѣхь. а ничого жь ѡ прєвѣчномь єго бытї҃и, яс҃нє, а явнє, нє повидѣли. Была бо того потрєба писати ѡ томь. абы нѣколи, нѣкоторыи. которыѝ живоу(т) на зємли. а нє розоумѣю(т) што бы было на нбси. абы нє розоумѣли х҃а. иже бы ѡнь тогды на самыи пєрєдь пришоль на зє(м)лю. коли ся ѳ марі҃и народиль. Алє прєжде вѣкь ся єсть ѳ ѡц҃а народиль*. дла которого и павєль самоса(т)скыи нємало притєр҃пѣль. А дла того вєликыи їѡа(н)нь, ѡ гор҃нємь рож-
337 дєствѣ починаєть. ани тыжь ѡ въплощєн҃и слова, в запамѧтал҃ // ство нє ѡставлѧє(т), рєкоучи. и слово плотю сталоса єсть. Якь же нѣкоторыѝ мова(т). иже бы просили єго в҃ православїѝ мєш҃каючїѝ. абы написаль имь ѡ горьнємь рожденї҃и. абы нѣколи пов҃станоу(т) гєрєтикы въ ѡныѧ то дн҃и. которыѝ боудоуть повѣдати просты(м)

чл҃комь, быти і҃са. Якь же ѡ то(м) повѣдає(т) ст҃ыи. иже ины(х) єѵ(г)лис-
товь прочоль. и подивовальсѧ томоу. иже ѡ в'се(м) прав'дивыи по-
вѣсти. посоудиль пакь и(х) в то(м). иже ѡни таковыи дарь маючи.
боу(д)чи ап(ст)льми, а ничого ѡ бж(с)твѣ не написали, и ясно не
повидѣли они. Але сей. // Роспростерль, и изьясниль. и преложиль, оу 337 зв.
своє(м) бл҃говѣстїи҃. *або въ єѵ(г)лїи*. Котороє написаль на пато(м)скомь
ѡстровѣ, боудоучи в' заточенїи҃. по л҃, и двохь лѣтѣ(х), на нб҃о въз'не-
сенїа хв҃а. Миловал' бо г҃ь, їѡанна лѣпше ѿ всѣ(х) оучн҃ковь свои(х).
длѧ того, иже ѡнь быль чл҃кь простыи, и кро(т)кыи, и добрыи ѡбыча-
є(м), и чистыи ср(д)цемь, ал'бо такь речи дѣвестъв'никь. длѧ которого
таковыи дарь ѡдер'жаль. и невидимы(х) многы(х) таинествь насытиль
себе. И матѳеи ѡ таковы(х) пишеть. бл(с)вени бо рече, чистїи҃ ср(д)-
цемь, бо тїи б҃а видѣти боудоуть. Был бо и природ'ны(м) гв҃и їѡа(н)нь. // 338
А якь. слышь. иже їѡсифь прч(с)той быль ѡброучникомь. которыи то
ма(л) с пер'шею жоною своєю дѣтеи семеро. ч'тыры сн҃ы. а тры доч'кы.
мар'фоу. єс'фирь. и саломїю. той҃ бо быль саломїи҃, сей, їѡан'нь сн҃омь.
и такь з'найдоує(т)сѧ, иже г҃ь оуєць ємоу єсть. прото, иже ѿц҃е(м) гв҃и
иѡсифь бы(л). Которого жь то иѡсифа доч'ка саломїа. сес'трою богв҃и
таа называє(т)сѧ. длѧ того (ж) иже иѡан'нь сн҃омь єй. сестренець гв҃и
єсть. не є(ст) бо намь речь пристойнаѧ, имене, мт҃ре єго. ани самомоу
єѵ(г)листоу абы могль роз'славити. Мт҃и бо са // ломїа назван'наа. 338 зв.
выкладає(т)сѧ мир'наа. а и ѡнь пакь єи҃ доброта. Абы вѣдала ѡ томь
всѧкаа дш҃а. котораа мир'не захововає(т)сѧ противь чл҃ковь. и подш҃и ѿ
преходѧчи(х) напастїи. бываєть матерю, бж(с)тв'ныѧ доброты. Смот-
рѣм' же, иже нѣшто чоуднѣйшеє, пригодилосѧ, ѡ томь ст҃омь єѵ(г)-
листѣ. Єдинь бо тъй, три матери ѡзначаєтсѧ мѣти. пръваа саломїа,
єстествънаа. дрѹгаа громь, бо и сн҃омь громовымь. длѧ єѵ(г)льскаго
велегласїа называєт'сѧ. а третѧя бц҃а. того длѧ, иже рекль ємоу г҃ь,
се мт҃и твоѧ. А коли южь тоє такь єсть. // А мы почнѣмо, што жь 339
єсть в' писанїи речен'но. В'началѣ было слово. А затымь. нехаи
боуде хвалено имѧ б҃а ѿц҃а. навѣкы цр҃оуючого. зь єдинородным' сн҃омь.
и пр(с)ты(м) дх҃ом' Аминь. // 339 зв.

340*

Їωаннь же бг҃ословнѣйшїи
по лв҃ лѣтѣ(х) хв҃а възнєсєнїа.
Быль заточєнь в пато(м)скыи ωстровь.
И та(м) написаль єѵ(г)лїє.
Котороє замыкаєть в собѣ
главь, к҃а. а зачаль, ҂з҃.
340 зв. а стиховъ, ҂в҃ и т҃.* //

Ѿ ї҆ѡан҆на ст҃го єѵ(г)лїа чтениє
въ ст҃жѧ и великжѧ
нє(д) па(с)хы.

Въначалѣ было слово. а слово было ѿ бг҃а и бъ быль то слово. гла(в) а҃
то было на поча(т)коу оу бг҃а. и в҆сѣ рѣчи чєрєз нєго сѧ ста // ли. а за(ч) а҃
бєз҆ нєго ниш҆то нє могло быти єжє и бысть. в томь живо(т) быль. 341
а живо(т) быль свѣ(т) чл҃комь. и свѣ(т) въ т҆мѣ свѣтит҆сѧ. и т҆ма єго нє
ѡбыймаєть. Быль чл҃кь посланыи ѿ ба҃. которомоу то было имѧ
иѡаннь. и то(т) пришоль на свѣдоцьство ижє бы свѣ(д)чиль ѡ свѣтѣ.
абы в҆си вѣрили ємоу. нє был҆ ти ѡвꙋ(н) свѣ(т)лостю. алє ижє бы
свѣ(д)чиль ѡ свѣтѣ. Быль свѣ(т) истин҆ныи который то просвѣщаєть
всѧкого чл҃ка идоущаго в҆ мирь. оу мироу быль. а мирь чєрєз нєго
оучинєнь єсть. // и мирь єго нє позналь. мєжи свои пришоль и свои єго 341 зв.
нє прияли. А который є(г)[о] прияли, даль имь власть сн҃ы бж҃їими
быти. тымь который вѣрили въ имѧ єго. Который нє ѿ кръвє, ани ѿ
похоти пло(т)скыѧ. ани ѿ похоти моужєскыѧ. алє ѿ бг҃а врожєни
соу(т). и слово плотю сталосѧ єсть. и мєшканѧ в на(с) собѣ оучинило.
и видѣли єсмо славоу єго. славоу яко єдинороднаго ѿ ѡц҃а. наплънє-
наго доброти и справєдливости. ї иѡаннь свѣ(д)чить ѡ нємь и кличє(т)
мовѧчи. то(т) то быль ѡ нєм жє я повѣдаль. кото // рыи по мнѣ 342
идєть. и пєрєдо мною быль. и якь в҆пєрєдь мєнє быль. а и сплънєнїа
єго мы в҆си прїали. милость за милость. бо законь чєрєзь моѵсєа
єсть выдань. милость жє и справєдливость сталасѧ єсть ї҃ѵ х҃омь.
Конєць па(с)цѣ.

Ба҃ ник҆то жє видѣль нигдє (ж) єдиноро(д)ныи сн҃ь съ(и) в лонѣ за(ч) в҃[1]
ѿц҃євскомь тъ(и) на(м) выповидѣль. а то єсть свѣдоц҆ство ї҆ѡанново.
коли жидовє послали, изь ї҆єроусалима. єѵрєи и лєв҆виты. ижє бы
сѧ довѣдали рєкоучи кто єси ты. А ѡнь повидѣль а нє запрѣль. и
вызналь, ижє ѧ нє єсть єсми // х҃с. и звѣдовали єго, што (ж) єси ты. 342 зв.

[1] В пнє(д) свѣ(т) нє(д). ба҃ никто (ж) ви.

ци илїа єси ты. и рекль, не єсмь. пр(о)ркь ли єси. и ѿповидѣль. нѣ(т). и рек'ли ємоу. кто жь єси пакь. абых'мо тымь в'мѣли ѿповидѣти который нась послали. ш'то повѣдаєшь самь ѡ собѣ. И рекль я єсмь глась крычаща(г)[о] на поустыни направꙋ(и)те поу(т) гн҃ь. якь же ї исаїа пр(о)ркь повидѣль. а тыи которыи были послан'ны(и) изь закон'никовь. звѣдовали и рекли ємоу. а длѧ чого жь кр(с)ти(ш)* коли ты не єсть єси х҃с. ани илїа. ини пр(о)ркь. ѿповидѣль имь їѡан'нь
343 рекоучи. я кр(с)щаю ва(с) водою. // але в серединѣ ва(с) стоить. которого вы не вѣдаєте. то(т) єсть которыи идеть за мною. а и передо м'ною быль. котомоу [!] то я не годень єсмь иже быхь розвѣзаль ремень ботовь єго. тыи рѣчи дѣялисѧ оу виѳаварѣ за ирданомь. где то їѡаннь крестиль. **конець, пне(д)л'кꙋ.**

за(ч) г[2] Дроугого пакь дн҃е оуздрѣ(л) їѡаннь їс҃а а ѡнь иде(т) к немоу. и рекль то єсть агнець бж҃їи. которыи то възимаєть грехы всего мира. то(т) то єсть ѡ не(м) же я повѣдаль. иже за мною иде(т) моужь
343 зв. которыи передо мною быль. а и я єго не зналь. але иже бы быль // ѡбьявлень їил҃еви. прото и я пришоль кр(с)тити водою. И свѣ(д)чиль їѡан'нь рекоучи. видѣльємь дх҃а а ѡнь исходи(т) яко голоубь с нб҃есе. и пребыль на немь. а и я єго не зналь. але которыи мѧ послаль абы(х) кр(с)тиль водою то(т) ми повидѣль. на(д) ним' же оуздришь дх҃а съходѧща(г)[о] и на немь пребывающаго. тъи єсть кр(с)тѧи дх҃омь ст҃ы(м) а и я ты(ж) видѣль и свѣдчиль. иже то(т) то єсть сн҃ь бж҃їи. **Конець їѡан'ноу.**

за(ч) д[3] Дроугого пакь дн҃е. стояль їѡаннь и нѣкоторыи з' оучениковь єго два. и оуз'дрѣ(л) їс҃а а ѡнь иде(т). и рекль то єсть агнець божїи. а тыи
344 два // зь оучениковь єго слышали тоє коли мовиль. и ш'ли за їс҃омь. тог'ды ѡбратив'шисѧ їс҃ оуз(д)рѣ(ль) ихь иже за нимь идоуть. и рекль имь. чого глѧдаєте. а ѡни рекли ємоу рав'ви. єже бы рещи оучителю где живешь. и рекль имь. придѣте и ѡглѧдаите. ш'ли и ѡглѧдали где бы мешкаль. и оу него перемешькали то(т) дн҃ь. была пакь якобы година десѧтаѧ. а с ты(х) то двохь єдинь которыи били ѿ їѡан'на оуслышали и за нимь пошли быль ан'дреи бра(т) симона петра. то(т)
344 зв. пръвѣи нашоль симона брата // своєго. и рекль ємоу. нашли єсмо месїю, иже сѧ выкладає х҃с *помазанникь*. И привели єго до їс҃а. поглѧ-

[2] На у(т)р'ни про(с), въ (в), оуз(д)рѣль їѡа(н).
Вто(к) свѣ(т)ло(и) не(д) ищи в лоу(ц) в гла(в) кд҃ а за(ч) рг҃ї.

[3] Сре(д) свѣ(т) не(д), въ ѡ(н) (т) ча(с), стоя(л) їѡа(н).
Се (ж) и ст҃моу ап҃(ст)лу андрею.

дѣв҃ же на него і҃с, и рекль. ты єси симонь сн҃ь іѡнинь. ты нарєчєшьсѧ кифа, єже выкладає(т)сѧ пєтрь.

Назав҃трѧ пакь і҃с хотѣль воити до галилєи. и нашоль филип҃па. и рекль ємоу по(и)ди за мною. а то(т) то филип҃пь быль з мѣста вие҃саиды. с которого бы(л) андреи и пєтрь. так҃ же па(к) и филип҃пь нашоль наѳанаилѧ и рекль ємоу. кото(ро)го написаль моѵси в҃ законѣ и пр(о)рковє. знаш҃ли єс҃мо // і҃са сн҃а іѡсифова, з҃ назарєта. и рекль ємоу наѳанаиль. з назарєта можє ли ш҃то доброго быти. Рекль ємоу филиппь. по(и)ди и ѡбачишь. и оуз(д)рѣ(л) і҃с наѳанаилѧ а ѡнь идє к немоу. и рекль ѡ немь. то єстъ правдивыи їи҃льтѧнинь. в҃ нем҃ же нє єсть лъсти. и рекль ємоу наѳанаиль. якь ты менє знаєшь. Ѿповидѣль і҃с и рекль емоу. впередь ниж҃ли тѧ филип҃пь зак҃лика(л). коли єси быль по(д) с҃моков҃ницею. в҃ то(т) ча(с) ємь тєбє видѣль. Ѿповидѣль наѳанаиль и рекль ємоу. рав҃ви. ты єси сн҃ь бж҃ии, // ты єси цр҃ь їи҃лєвь. Ѿповидѣль і҃с и рекль ємоу. иже єсми тоє тобѣ повидѣль. якь єсми видѣль тєбє по(д) смоковницею. оувѣроуєши ли бол҃ше и того оуз(д)ришь. И рекль ємѳ заправды вамь повѣдаю. оуздритє нб҃са ѡтвореныи. и аг҃лы бж҃ии а ѡни в҃стоупоую(т) и изьс҃тоупоюють на(д) сн҃а чл҃чьс҃каго. **Конєць. средѣ. и нє(д), и филип҃поу.**

> Є҃ѵ(г)листа выписоує, якь і҃с на бракоу, то є(ст) на весєлю, водоу, на вино переложиль. и якь тор҃говникы вонь ис цр҃квє выгналь. и якь ты(ж) ѡ своихь страстє(х) и ѡ въскр(с)нїи напере(д) повѣдає(т). глава в҃.

гла(в). в҃. а за(ч) ѕ҃[5]

Трєтєго пакь дїі҃ѧ. бы(л) бракь в҃ кана галилеи҃ *весѣлѧ* была тыжь та(м) и м҃ти і҃с҃ва. и і҃с ты(ж) быль поз҃вань, и оученици єго // на бракь. А коли имь нє достало вина. рекла і҃с҃ва м҃ти к немоу, вина нє маютъ. и рекль єи і҃с ш҃то (ж) мнѣ до того и тобѣ жєно. єщє нє приш҃ла година моа. Рєк҃ла мати єго тымь которыи тамь послоуговали што (ж) бы кол҃вє рос҃казаль ва(м) оучинѣтє. а та(м) же то стояло шєсть камє(н)-ны(х) соудинь водны(х). подлоугъ ѡчищєнїа жидовьского. в которы(и) в҃ходило по двѣ або по три вѣд҃ра. и рекль имь і҃с, наплънѣтє ты(и) соудины водою. а ѡни налили и(х) ажь довръха. и рекль и(м) чрънайтє а наливайтє, и нєсѣтє ар҃хитриклино(ви). // *то єстъ справци весєлѧ*. А коли с҃кош҃товаль ар҃хитриклинь вина. перєложєного Ѿ воды. и

[ā] 346 346 зв.

[4] Нє(д) ā по(ст), въ ѡ(н) (т) ча(с). хотѣль і҃с.
Сє (ж) с҃моу ап(ст)лоу филип҃пѳ.

[5] Пнє(д) в҃ нє(д), въ ѡ(н) (т) ча(с) бы(л) бракь.

нє вѣдаль ѿколє бы было. алє тыи слоугы вѣдали которїи водоу чєрьпали. И приз'валь жєниха ар'хитриклинь. и рєкль ємоу. каж'дыи чл҃кь напєрєдь доброє вино даєть. и якь сѧ южь попьють. тог'ды гор'шєє даває(т). алє ты заховаль єси вина доброго ажь до сєго часоу. то оучини(л) і҃с на поча(т)коу чоудо в' кана галилєи. и оуказаль сла(в)у свою. и оувѣрили в нєго ѹчн҃ци єго. **Конєць пнє(д).**

347 А потомь шоль до капєрьнаоума, са(м) и мт҃и єго. // и братїа и
за(ч) з҃[6] оучн҃ци єго. и нємного дн҃и пєрємєшькали та(м). бо была близ'ко пас'ха
в҃ жидов'скаа. и вошоль і҃с до їєр(с)лима. и нашоль в' цр҃к'ви тыи҃ который҃
тамь продавали волы ѡвьцѣ и голоубы а и пѣнѧѕи мѣнѧючи сєдѣли. и оучинив'ши бичь з вєр'вїи всѣ(х) выгналь ис цр҃квє. и волы и ѡв'цѣ и торговцо(м) пѣнѧѕї росыпаль. и с'тол'цѣ попєрєвръталь. а тымь которыи голоубы продавали рєкль. въз'мѣтє тоє ѿтолє. а нє дѣлаитє домоу
347 зв. моєго ѿц҃а домомь коупєцькы(м). а и оучєници єго в'спомѧтали, // якь єсть написано. жалость домоу твоєго сонѣсть мѧ. тогды ѿповидѣли жидовє и рєкли ємоу. яковыи намь знакь ѡказоуєшь ижє то чинишь. Ѿповидѣль і҃с и рєкль и(м). разоритє цр҃ковь сїю. а я въ трєтїи дн҃ь въз'двиг'ноу єи҃. и рєк'ли жидовє, чотырьдєсѧ(т) и шєсть лѣ(т) є(ст) боудована тая то цр҃ковь. а ты за три дн҃и хочєшь въз'двиг'ноути єи. алє ѡнь повидѣ(л) ѡ цр҃кви тѣла своєго. а коли в'сталь из' мр҃твы(х), в'спомѧноули оучєници ижє имь то повидаль. и оувѣрили писанїю,
348 и ты(м) слова(м) которыи мови(л) и(м) і҃с. // **Конєць пѧ(т)коу.** А коли быль въ їєр(с)лимѣ. на праз'дникь вєликодєн'ныи. и много и(х) оувѣрило въ имѧ єго. видѧчи таковыи чоуда которыи ѡнь чиниль. алє і҃с нє з'вѣриль имь самого сєбє. длѧ того ижє ѡнь вѣдаль всѣхь. ани ты(ж) была ємоу того потрєба. абы кто свѣ(д)чиль ѡ чл҃коу. бо ѡнь єсть вѣдаль ш'то бы было въ чловєцѣ.

> Єѵ(г)листа выписоує, ѡ розмовлѧню хв҃ѣмь изь никодимо(м). и ѡ кр(с)тоу и ѡ иныхь таиньствахь. И якь ты(ж) б҃ъ ѹмиловаль свѣть. якь тыжь иѡаннь кр(с)тиль єноноу. и якь хв҃о кр(с)щєнїє надь своє быти выславоує. глава г҃.

глава. г҃. а за(ч) и҃[7] Быль нѣякыи чл҃кь зь фарисєѡвь. которомоу то было имѧ // нико-
348 зв. ди(м). быль тыжь и кн҃ѕємь жидовьскымь. то(т) пришоль вночи ко і҃сови и рєкль ємоу, рав'ви. *томоу выкла(д) оучт҃лю* вѣдаю ижє ты ѿ
г҃ бг҃а пришоль єси оучитєлємь. бо никто нє можє(т) таковы(х) з'наковь

[6] Пѧ(к) свѣ(т) нє(д), въ ѡ(н) (т) ча(с) въшо(л) і҃с до.
[7] Чє(тк) свѣ(т) нє(д), въ ѡ(н) (т) ча(с) Нѣякы(и).

чинити яковыи ты чинишь, єсли бы бъ нє быль з ни(м). Ѡповидѣль їс и рєкль є(мѵ̀). заправ'ды заправ'ды повєдаю тобѣ. єс'ли жє кто нє народи(т)сѧ съвыше. нє можє(т) видѣти цр(с)тва бжїє(г)[о]. Рєкль к нємѵ̀ никодимь. и якь жє сѧ можє народи(ти) чл҃кь боудоучи старымь. а чи можє(т) в' живо(т) матєрє своєи ѡпѧ(т) вни҃ити, и на // родитисѧ. 349
Ѡповидѣль ємоу їс рєкоучи. заправ'дѵ̀ заправ'доу повѣдаю тобѣ єсли бы сѧ кто нє народиль ѿ воды и дх҃а сг҃го. нє можє(т) войти до цр(с)тва бжїє(г)[о]. бо ш'то сѧ народило ѿ пло(ти) пло(т) єсть. а што сѧ народило ѿ дх҃а дх҃ь єсть. нє дивоуйсѧ иже єсми тоє тобѣ повидѣль. иже сѧ моуситє съвыш'шє народи(ти). Вѣтръ г'дє хочє(т) вѣєть. и слышишь голось єго. алє нє вѣдаєшь ѿколє приходи(т), и гдє идє(т). так' жє и каждыи чл҃кь который сѧ єсть народиль ѿ дх҃а. Ѡповидѣль никоди(м) и рєкль ємоу. якь жє то можє бы(ти). // Ѡповидѣль їс и 349 зв.
рєкльємѵ̀ ты єси оучитєль людоу жидовьс'кого а того нє вѣдає(ш). Заправ'ды заправ'ды повѣдаю тобѣ. иже тоє мовимо которое вѣдаємо. а ш'то єсмо видѣли тоє и свѣ(д)чимо. а свѣдоц'ства нашєго нє прїймоуєтє. єс'ли жє єс'мї вамь повидѣль зєм'скыи рєчи а нє вѣроуєтє. и якь (ж) єсли бы(х) нєбєскыи повидѣль оувѣроуєтє.

Никто жє в'зышоль на нбо єд'но то(т) которыи быль зышоль з' за(ч) ѳ[8]
нба. сн҃ь члч(с)кы(и). которыи жє то є(ст) в' нбѣ. якь жє моѵсєи повѣ-
силь гадиноу в' поустыни. такъ* має(т) быти въз'нєсєнь сн҃ь // члч(с)- 350
кыи. абы каж'дыи, которыи вѣроує(т) в' нєго нє загиноуль. алє абы мѣл' животь вѣчныи. **Кѡ(ц), чє(к).**

Такь бо єсть възлюбиль бъ свѣ(т). иже и сн҃а своє(г)[о] єдинород- за(ч) т[9]
наго даль. абы кождыи которыи вѣроуєть в' нєго нє загиноуль. алє абы мѣль живо(т) вѣч'ны(и). Нє послаль бо єсть бъ сн҃а своєго на свѣ(т) абы соуди(л) свѣ(т). алє того дла абы вє(с) свѣ(т) быль чєрєз' нєго из'бавлєнь. **Ко(ц) нє(д) прє(д) въ(з)дви(ж).** Кто вѣри(т) в' нєго нє боудє(т) ѡсоуждєнь. алє к'то бь нє вѣриль южь єсть ѡсоужєнь. того дла иже нє оувѣроваль въ єдиного сн҃а // бжїа. а то єсть соу(д) 350 зв.
иже пришоль єсть свѣ(т) въ мирь. и полюбили чл҃ци бо(л)шє тємность ниж'ли с'вѣтлость. бо были и(х) злыи дѣла *оучин'кы* бо каж'дыи которыи зле чинитъ, нєнавиди(т) свѣта. и нє прїходи(т) ко свѣтоу. абы нє были явѣни оучин'ки є(г)[о]. алє кто дѣлаєтъ прав'доу. тотъ идетъ на свѣт'лость. абы были ѡбьявлєны ѳчин'кы єго. иже соутъ въ бз҃ѣ оудѣланы. **Ко(ц) вто(к).**

[8] Нє(д) прє(д) въ(з), Рєкль гъ Ник'то (ж).

[9] Вто(к) в҃ нє(д) въ (в) ре(к)л' гъ та(к) бо є(ст) въ.

за(ч) а҃і[10] Потомь пришоль і҃с и оученици єго до землѣ жидов'скои. и тамь
351 перебыва(ль) с ними и кр(с)тиль. а иѡан'нь тыжь боудоучи въ // єнонѣ
кр(с)тиль близ'ко салима. бо было тамь воды м'ного. и прихожали, а
д кр(с)тилисѧ. бо єще не быль в'сажень в' тем'ницꙋ ї҆ѡан'нь. тогды
повьстала єсть га(д)ка межи оученикы ї҆ѡан'новыми. из' жиды коло
чистости. и пришо(д)ши къ ї҆ѡан'нови и рекли ємоу. оучителю. тоть
которыи быль с тобою за ї҆ѡрьданомь. которомоу єсь ты свѣд'чиль.
то(т) кр(с)тить. и всѣ идоу(т) к немоу. Ѿповидѣл' ї҆ѡаннь и рек'ль. не
351 зв. може(т) чл҃кь нѣчого в'зѧти. єс'ли не боуде дано ємоу съ нб҃сь. Вы сами //
свѣ(д)чите я(к) єс'ми повидѣль иже ѧ не єсмь х҃с. але послань єсмь
перед ни(м). Кто жь має невѣстоу жени(х) єсть. а дроугь жениховь
которыи стоить а слоухає(т) єго. и радостїю радоуют'сѧ слышачи го-
ло(с) жениховь. то радость моа єсть выплънена. ѡнь мꙋси(т) рости
а я мен'шити(с). Которыи то єсть пришоль совыше, надь в'сѣми є(ст).
А кто жь єсть изь землѣ изь землѣ єсть. и изь землѣ мовить. а к'то
єсть из' нб҃а пришоль надь всѣми єсть. А што є(ст) видѣль и слышаль
352 то свѣ(д)чить. а свѣдоцьс'тва є(г)[о] // них'то прияти не хочеть. але хто
(ж) бы принѧль єго свѣдоцьс'тва. то(т) запечатоваль а того потвръ-
ди(л). иже б҃ъ прав'дивыи єсть. **Конець, соуботѣ.** Которого бо б҃ъ
послаль. то(т) слова бж҃їи мови(т). не в' мѣроу бо заправ'ды даєть б҃ъ
ємоу дх҃а. ѡтець бо любить сп҃а и в'се дає(т) в роуки єго. кто вѣроує(т)
въ сп҃а имаєть животь вѣч'ныи. але к'то не вѣроує(т) въ сп҃а живота
не оуздрить. Але гнѣвь бж҃їи на немь пребыває(т).

> Єѵ(г)лис'та выписоує якь і҃с сѣдѧчи при стоуден'ци съ женою самари-
> таньскою розмовѧєть. и поведаєть иже пр(о)ркь въ ѿчизне своєи не єсть
> 352 зв. прїємныи. и я(к) ты(ж) сна цр(с)кого ꙋздоровиль: глава. четверътаа. //

глава. д҃. А коли южь порозоуме(л) і҃с. иже оуслышали фарисеѡве. иже і҃с
бол'ше оучениковь чини(т) и кр(с)титить [!] ниж'ли ї҆ѡан'. і҃с бо самь не
кр(с)тиль єдно оученици єго. ѡставивши пакь иоудеискоую землю
и пошоль засѧ до галилеи. где то моусѣль ити черезь самарїю.

за(ч) в҃і[11] И пришоль до мѣста самаританьского. котороє то зовоуть сихарь.
є҃ близ'ко села котороє даль ї҆аковь ї҆ѡсифови сп҃оу своємоу. Быль тыжь
тамь и колодѧзь ї҆аков'ль *стоу(д)нѧ або криницѧ* а і҃с яко то з' дорогы

[10] Соу(б) свѣ(т) не(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с) пришо(л) ї(с).
[11] Не(д) є҃ по па(ст) ѡ сама(рѧ) Во ѡ(н) ча(с) Пришол' і҃с.

з'мор'довал'(с) // и сѣль на(д) колодѧзємь. година южь была якобы 353
шостаѧ. и приш'ла жєна съ самарі҃и почръпьсти воды. и рєкль єй і҃с.
дай ми пити. а оучєници єго на то(т) ча(с) ѿишли былї до мѣста. абы
накоупили собѣ с'трав'ныхь рєчїи. и рєкла ємоу ѡная то жєна сама-
рита(н)ка. якь жє ты жидовино(м) боудоучи ѿ мєнє жєны самаритѧнь-
ки просишь пити. бо жидовє к' самарѧномь нє приставаю(т). ѿпови-
дѣль і҃с и рєк'ль єй. єс'ли бы єси вѣ(д)ла дарь бж҃іи. кто єсть, которыи
мовить тобѣ // дай ми пити. ты бы єси просила а дал' бы ти водоу 353 зв.
живоу. и рєк'ла ємоу жєна. г҃и. ани то(г)[о] нє маєшь чимь бы єси
зачєрль. а стоуд'нѧ єстъ глоубока. а ѿколє жь можєшь мѣти водоу
живоу. або ты бол'шї(и) єси ѿ ѡц҃а нашєго їакова которыи то намь
даль то(т) колодѧзь. с кото(ро)го са(м) пиваль. и сн҃вє єго. и скоти єго.
товарь, або быдло. ѿповидѣль і҃с и рєкль є(и). Каждыи которыи
боудє пити тоую водоу. ѡпѧ(т) в'схочє(т) пити. алє к'то (с) напїєть
той҃ воды котороую я да(м) ємоу. нє бꙋ // дє(т) хотѣти єй҃ навѣки. 354
таѧ вода котороую я да(м) ємоу боудє(т) в нємь колодѧзь живой҃ воды
тєкоучой҃ в' живо(т) вѣчныи. Рєкла к нємоу жєна. г҃и. дай ми той҃ воды.
абы(х) тоу нє ходила ани зачирала. Рєкль єй і҃с иди (ж) и призови
моужа твоєго. а приди тоу(т). ѿповидѣла жєна и рєк'ла ємоу. нє маю
моужа. Рєкль пакъ єй і҃с добрѣ єсь повидѣла нє маю моужа. бо пѧ(т)
моужєи имѣла єси. а и тоть которого тєпєрь маєшь нє єсть моужє(м)
твоимь. то єси прав'доу повѣла. Рєкла ємоу // жєна. г҃и. вижоу ижє ты 354 зв.
єси пр(о)ркь. ѿц҃євє бо наши на тои то горѣ кланѧлисѧ. А вы повѣда-
єтє ижє въ иєр(с)лимѣ єсть таковоє мѣсто гдє (ж) то годи(т)сѧ*
кланѧти. Рєкль єй і҃с. жєно вѣроу ми ими. ижє при(и)дєть година.
в' ню жє ани на тои то горѣ. ани въ їєр(с)лимѣ боудєтє сѧ кланѧти
ѿц҃оу. Вы кланѧєтєсѧ томоу которого нє вѣдаєтє. а мы сѧ кланѧємо
томоу которого вѣдаємо. бо вѣдаємо ижє из' жидовь сп(с)нїє єсть.
Алє идє(т) година а и нн҃ѣ єсть. коли прав'дивыи пок'лон'ници покло-
нѧ(т)сѧ // ѿц҃оу дх҃омь и ис'тин'ною. бо ѿц҃ь таковы(х) ищє(т) которыи 355
бы сѧ кланѧли ємоу. дх҃ь єсть бг҃ъ. а тыи которыи сѧ ємоу кланѧють.
дх҃омь и правдою мают' сѧ кланѧти. Рєк'ла ємоу жєна. вѣдаю ижє
мєсїѧ має(т) прїйти наз'ваныи хс҃. а коли то(т) прїйдєть повѣсть на(м)
в'сє. Рєк'ль є(и) і҃с. я єсмь. который жє мов'лю с тобою. тог(д)ы пакь
приш'ли оучн҃ци є(г)[о], и дивовалисѧ ижє из' жєною мовиль. а вид'
жє ємоу жадєнь нє рєкль. чо(г)[о] хочєшь. ал'бо ш'то з' нєю мовишь.
тог'ды ѡнаа* то жєна ѡставив'ши // вѣдро своє. *або глєкь, або збань* и 355 зв.
пошла до мѣс'та. и рєк'ла людємь. по(и)дѣтє а пог'лѧдѣтє на чл҃ка

который ми повидѣль вѵсє шѵто єсѵми коли чинила. алѵбо ѡ(н) єсть хс̄. Выш̾ли пакь зѵ мѣста а шѵли к нємоу. А за ты(м) часомь просили є(г)[о] оучїщи єго рєкоучи, оучитєлю яжѵдь. а ѡнь рєкль имь. я имаю покорьмлєнѧ ясѵти которого жь вы нє вѣдаєтє. Мовилї пакь мєжи собою оучєници. алѵбо кто принєсльємоу ясти. Рєкль и(м) їс̄. моє єсть
356 ядєнїє абыхѵ оучиниль волю того которыи мѧ єстъ посѵлаль. // а докональ дѣло єго. а вид вы повєдаєтє. иже єщє є(ст) м(с)цїи чотыри жатва прїидєть. ѡто жѵ ва(м) повєдаю [!]* повєдаю по(д)нєсѣтє (ж) оочи ваши а ѡгляѧдайтє нивы иже соу(т) южь плавы ко жнивоу. а кѵто жѵнє(т) то(т) бєрє(т) заплатоу. а изѵбираєтъ пло(д) вѵ живо(т) вѣчныи. абы и то(т) которыи росьсѣває(т) и которыи жнєть. абы сѧ сполоу радовали. бо вѵ то(м) правѵдиваѧ мова єстъ. и(ж) иныи є(ст) которыи росѵсѣваєть. а иный который жѵнєть. я васъ послаль жати гдє єстє
356 зв. вы нє робили. иныи бо робили. а вы в роботизѵны ихь вошѵли. //

Изѵ мѣсѵта пакь того мнозѝ оувѣрили вѵ нєго ись самаритѧновь. дѵлѧ слова ѡной̑ жєны котораа свѣ(д)чи(т) ижь єй вѵсє повидѣль. шѵто жь єдѵно оучинила. тогды коли пришли самаритѧнє к нємоу. и просилї єго абы тоу в ни(х) пєрємєшѵкаль. и пєрємєшѵкаль тоу(т) за дѵва дн̄и. И вєлѵми мно(г)[о] ихь оувѣрило дѵлѧ ѡны(х) словь єго. А жєнѣ мовили иже южь нє дѵлѧ твоєй повѣсти вѣримо. бо єсѵмо и сами слышали. и вѣдаємо иже то єсть правдивыи изѵбавитєль свѣта хс̄. **Конєць, нє(д).** По двохь пакь дн̄є(х), вы // шоль ѿтолє и пошоль до галилєи.
357 самѵ бо їс̄ свѣ(д)чи(л), иже пр(о)ркь въ ѿчизѵнє сѵвоєй оучѵтивости нє має(т). А коли пакь пришоль до галилєи. прияли єго галилєянє. бо вѣдали вѵсѣ рѣчи которыи вѵчиниль въ їєр(с)лимѣ на дн̄ь празьничныи. бо и ѡни были на тоє сто̄ приш̾ли. пришоль пакь ѡпѧ(т) їс̄ до каны галилєискои. гдє то оучиниль быль зѵ воды вино.

зв(ч) гл̄[12] Быль пакь нѣякыи цр̄є(въ) моужь. которого то сн̄ь быль вєлѵми
357 зв. нємоцєнь вѵ капєрѵнаоумѣ. тотъ оусѵлышавѵши, иже їс̄ // зѵмлѣ* жидовѵ-
ѕ скои идє до галилєи. пєрєшоль єго. и просиль єго абы вѵстоупиль вѵ домь єго. и оуздоровиль сн̄а єго. бо южь починаль оумирати. тогды рєкѵль їс̄ к нємоу. єсли бысѵтє знамєнїи и чоудєсь нє видѣли. николи бы єстє нє оувѣрили. Рєкѵль к нємоу цр̄вь моужѵ. гн̄. вѵстоупи поки єщє нє оумр̄ль єсть сн̄ь мои. Рєкльємоу їс̄. иди сн̄ь твои живь єсть. и оув(ѣ)риль чл̄кь рѣчи. которꙋю жь мовиль к нємоу їс̄. и пошоль. а
358 коли южь ѡнь до домоу своєго шо(л). по(т)кали єго слоугы єго // и повидѣли ємоу рєкоу(чи). сн̄ь твои живь єсть. тогды ѡнь звѣдоваль

[12] Пнє(д) г̄ нє(д), Въ ѡ(н) (т) ча(с), бы(л) нѣя(к).

и(х) годины. в которою полєгъчало ємоу. а ѡни повидѣли ємоу иже в'чора семои годины ѡс'тавиль єго ѡгнь. тогды порозоумѣ(л) ѳ҃ц҃ь. иже той годины было в' которою жь рєкль ємоу і҃с. сн҃ь твои живь єсть. и оувѣриль самь. и в'сѣ которыи были в домоу єго. то ѡпать дроугоє чоудо оучиниль і҃с. пришо(д)ши зь землѣ жидов'с'кои до галилеи. **Конець, понедел'коу.**

Є҃в(г)листа выписоує, якь х҃с на ѡвчои коупели оуздоровиль чл҃ка, лежачого л҃и лѣ(т). тыжь якь жиды наоучае(т) ѡ своє(м) бо(ж)ствѣ. и ѡ въскр(с)нїи из' мр҃твы(х). а ѳ҃сылаєть ихь. абы са в' писмѣ моисєѡвѣ дочитовали. глава. пата. //

358 зв.

Потомь быль праз'ни(к) жидов'скыи. и в'шо(л) і҃с въ їєр(с)лимь. А там же въ їєр(с)лимѣ єсть ѡв'чаа коупєль *сажавка, або рибникь* которою жидовскы(м) языкомь зовоу(т). витез'да. па(т) перєперовь имащи. в' ни(х) же то лежало м'ножество великоє немоц'ных. слѣпыхь хромыхь и соухыхь ѡжидаючихь замоучєна вод'ного. агг҃ль бо бж҃і(и) на кож'доє лѣто сохожал' въ ѡноую то коупель. и замоучоваль водоу. а к'то бы напєре(д) по замоучєнїю воды вшоль. быль оуз'доровлень. якою бы кол'век' хоробою быль немоцень. // быль ты(ж) тамь нѣякыи чл҃кь которыи то лежаль тридеса(т) и ѡсмь лѣть вънои [!]* то хоробѣ своєи. то(г)[о] коли оуздрѣль і҃с. и порозоумѣль иже ѡнь южь много лѣть в хоробѣ лежи(т). Рєкль ємоу чи хочешь абы єси быль здоровь. ѳ҃повидѣль ємоу**, ѡнонь то хорыи рєкоучи. г҃и. нє маю такового чл҃ка. который бы ма в'садиль в' коупель. коли са замоути(т) вода. поколє я пр҃ійдѫ а иныи ю(ж) дав'но в'стоупил' в' коупель. Рєкль ємоу і҃с. в'стань. а въз'ми постєлю твою. и бор'зо стал'са єсть здоровь ѡныи то чл҃кь. а в'зав'ши по // стєлю свою и ходиль. а в то(т) дн҃ь была соубота. Мовили пакь жидове оуздоровлєн'номоу. соубота єсть. нє годитса тобѣ носити постелѣ твоєи. а ѡнь ѳ҃повидѣль имь. тоть который ма оучин҃(л) здоровымь. ѡн' мнѣ рєкль. въз'ми постєлю твою и ходи. пытали єго. тогды. яковыи бы быль то(т) чл҃кь который мовиль тобѣ. въз'ми постєлю твою а ходи. але то(т) которыи быль оуз'доровлень. нє вѣдаль кто бы быль. а і҃с быль ѳ҃ишоль ѳ҃ народа бѫдочого на ѡномь то мѣстѣ. а ѡпослѣ нашоль // єго і҃с въ ц҃ркви. и рєк'ль ємоу. ѡто жь єси здоро(в) а к томоу нє съгрєшаи. абы са

359 359 [з] 359 зв. 360

[13] Нє(д) д҃ ѡ ра(с)ла, въ ѡ(н) (т) ча(с). въшоль.

тобѣ чого горѣшє(г)[о] нє стало. пошо(д)ши па(к) ѡный то чл҃кь и ѡповидѣль жидомь. иже і҃с єстѣ который мѧ зѣдоровымь оучиниль. **Конець нє(д).** Прото жь розѣгнєвалисѧ жидовє на і҃са. ижь то оучиниль в дн҃ь соуботѣныи. а і҃с ѡповєдаль имь.

зв(ч) є[14] **Ѡц҃ь** мой досєлѣ дѣлає(т). а и я дѣлаю. а длѧ того жь єще болшє розѣгнѣвалисѧ и хотѣли єго забити жидовє. иже нє толѣко прєстоупа-

360 зв. є(т) соуботоу алє и ѡц҃а своєго б҃гомь // быти повєдаєтъ. ровѣны(м) сѧ чини(т) б҃гоу. ѡповидѣ(л) і҃с и рєкль имь. заправѣды заправѣды повѣдаю вамь. нє можєтъ сн҃ь самь ѿ себє ничого вѣчинити. єсѣли же нє оувиди(т) ѡц҃а дѣлаючого. а шѣто коли ѡ(и) чинитъ. тоє тыжь и сн҃ь такѣже чини(т). заправды иже ѡц҃ь милоує(т) сн҃а. и вѣсє оуказоує(т)ємоу шѣто самь чинитъ. и болѣше єще на(д) то оукаже(т)ємоу дѣла. абыстє сѧ вы дивовали. якь же бо ѡц҃ь въскр҃шаєтъ мр҃тѣвыи и ѡживлѧєт. такь

361 же и сн҃ь которыхь хочєтъ ѡживитъ. **Ѡц҃ь** бо нє соу // ди(т) никомоу. алє соу(д) весь даль сн҃ови. абы вѣси мѣли вѣ почѣтивосѣти сн҃а, я(к) (ж) маю(т) вѣ почѣтивости ѡц҃а. который єго послаль.

зв(ч) ѕ[15] Заправѣды заправѣды повѣдаю вамь. то(т) которыи слоухаєтъ словь мои(х). и вѣритъ томоу которыи мѧ послаль. має(т) животъ вѣчѣныи. и на соудь нє прі҃йдєть. алє пєреидє(т) ѿ смр҃ти въ живо(т). **Конєць, срєдѣ.** Заправды заправѣды повѣдаю вамь. иже идє(т) година а и нн҃ѣ єсть. коли то мр҃твіи оуслыша(т) голось сн҃а бж҃іа. а оуслышавѣши

361 зв. ѡживоу(т). Якѣ же бо // ѡц҃ь имає(т) живо(т) вѣ себѣ. такь тыжь даль и сн҃ови живо(т) мѣти в собѣ. и моць даль ємоу и соуды соудити. прото иже сн҃ь чл҃чскыи єсть. нє дивоуитесѧ томоу иже идє(т) година вѣ котороую жь то всѣ и въ гробѣ(х) оуслышать голось сн҃а бж҃го. и выйдоу(т) тыи которыи добрє чинили на въскр(с)нї҃є животѡ. а и тыи которыи злє чини(ли) на въскр(с)нї҃є соудоу. нє могоу ѧ самь ѿ себє ничого вѣчинити. єдно якь слышѡ. такѣ же и соужоу. а соу(д) мой правдивый єсть. нє ищѡ бо абы было по моєй воли. алє абы

362 было по вол(и) // пославшаго мѧ ѡц҃а. **Конєць. чє(к). и мр҃твымь.**

зв(ч) зі[16] **Єсѣли** же ѧ свѣдчоу самь ѡ собѣ. свѣдоцѣство моє нє є(ст) правѣдивo. инѣшїй которыи свѣдчи(т) ѡ мнѣ. а вѣдаю иже єсть правдивоє сѣвѣдоцьство єго. которы(и) свѣ(д)читъ ѡ мнѣ. Вы послали ко і҃ѡаннови. и свѣдѣчиль ѡнь сѣправєдѣливє. алє ѧ нє прі҃имоую свѣдоцьсѣтва ѿ

[14] Сре(д) в҃ не(д). Рекль гъ ко прише(д) ѡц҃ь.

[15] Че(к) в҃ не(д). Рекль гъ ко прише(д) заправѣды.
Се же и мрътвы(м)ь.

[16] Па(к) в҃ не(д). Рекль гъ къ прише(д) єсли же я.

чл҃ка. длѧ того тоє мовлю абыстє вы были. сп҃сни. ѡн҄ быль яко
свє(ч)а* котораа гори(т) а свѣтить. алє вы нє хотѣли абыстє (с)
радовали в҄ ча(с) свѣчєнѧ є(г)[о]. А я пакь маю болшєє свѣдоцьство
ниж҄ли ї҃ѡан҄ново. // с҄правы бо. который мн(ѣ) даль ѡтєць абы(х) ихь 362 зв.
с҄правиль. тый оучин҄кы. которыи ѧ чиню свѣ(д)чѧть ѡ мнѣ ижє
мѧ ѡц҃ь посла(л). и самь тыжь ѡц҃ь которы(и) мѧ послаль свѣдчить
ѡ мнѣ. Єго жє то вы. голоса николи єстє нє слыхали. ани ѡсобы
єстє нє видѣли. ани слова єго. нє маєтє въ вась пєрєбываючо(г)[о].
бо которого ѡнь послаль томоу вы нє вѣритє. вы розоумѣйтє с҄ пис҄ма.
в҄ нї(х) жє вы надѣєтєсѧ. ѡдєр҄жати животь вѣчныи. а тыи соу(т)
которыи ѡ мнѣ свѣд҄чать. а нє хочєтє прї(и)ти ко мнѣ. абыс҄тє
жїво(т) // мѣли. Славы ѿ чл҃кь. нє прїймоую. алє поз҄на(л) єс҄ми ижє 363
мл(с)ти бж҃їи нє маєтє. я єс҄ми пришо(л) въ имѧ ѿц҃а моєго. и нє
прїймоуєтє мєнє. Єс҄ли бы ин҄шїи пришоль въ имє своє. того вы прий-
мєтє. а якь жє вы можєтє оувѣрити. славы дроугь ѿ дроуга прїймоую-
щє. славы па(к) котораа єсть ѿ самого б҃а нє глѧдаєтє. нє боу(д)тє
той надѣи. абыхь сѧ я на ва(с) мѣль жаловати прє(д) ѡц҃ємь. Єсть
которыи на вась жалоуєть. моѵсєи в которомь вы надѣю свою покла-
даєтє. бо єсли быстє. вѣрили // моѵсєѡви. вѣрили быс҄тє и мнѣ. бо ѡнь 363 зв.
єсть ѡ м҄нѣ писаль. а єсли єго писмєно(м) нє вѣритє. а якь (х) [!]*
моимь слова(м) оувѣритє.

> Єѵ(г)листа выписоує, якь і҃с накор҄миль люди пѧ(т)ма хлѣбы. и двѣма рыбами. ѿ которы(х) жє то мѣль на цр(с)тво поставєнь быти. и пошоль на гороу. якь тыжь по мороу ходил҄ якь тыжь наоучаєть. ѡ хлѣбѣ нєбєсномь. которыи жє то єсть. христось. глава, шєстаа.

Потомь пошоль і҃с за морє галилєйскоє. котороє прилєг҄ло по(д) глава. ѕ҃.
мєс҄то рєчєн҄ноє тивєрїю. а за ни(м) шоль многыи народь бо видѣли
знаки єго который чиниль на(д) нємоц҄ны(ми). **Конєць. пѧ(т)коу.**
тог҄ды і҃с в҄шоль на гороу. и сидѣл҄ тамь съ оучн҃кы своими. а южь
пас҄ха жидовскаѧ. близко была. // 364

Под҄нєс҄ши і҃с оочи с҄вой и оувидѣль ижє множєс҄тво народа идє(т) за(ч) нї[17]
к нємоу. рєкль филип҄пови. гдє маємо накоупити хлѣбовь. абы сѧ
тый то наили. а тоє мовиль искоушаючї єго. вѣдал҄ бо ѡ(н)* ш҄то маль
оучинити. ѿповидѣ(л) ємоу филип҄пь. за двѣстѣ пѣнєѕїи. *грошїи*.

[17] Срє(д) є҃ нє(д), въ ѡ(н) (т) ча(с). по(д)нє(с)ши і҃с.

коупивши хлѣба тогды имь не стане. хо(т) бы з' нихь каж'дыи понем-
[и] ного в'зѧль. Рекль ємоу ѡдинь зь оучениковь єго. ан'дреи бра(т) симо-
на петра. єсть тоу(т) ѿдинь [!] младенець. которыи то маєть пѧть
364 зв. хлѣбовь яч'мѣн'ныхь. и д'вѣ // рыбѣ. але ш'то то єсть на такь великыи
людь. тогды рекль имь і҃с. повелѣте людемь сѣс'ти. была бо и трава на
ѡном' то мѣс'ци. и сѣло моужеи лич'бою якобы пѧ(т) тысѧчїи. в'зѧв'-
ши і҃с хлѣбь. хвалоу даль. и роздаваль оучн҃комь. а оучн҃ци давали
тымь которыи сѣдѣли. так' же и з' рыбь. поколе єд'но хотѣли. а якь
сѧ южь наили. рос'казаль оучн҃комь своимь. абы собрали оукроухы
которыи҃ зостали. абы и тоє. не погиноуло. и зобрали плъны(х) двана-
десѧть кошо(в). зь ѡны(х) пѧте(х) хлѣбовь ячьмѣн'ны(х). которыи҃
365 зос'та // вали по ѡны(х) то которыи҃ и҃ли.

за(ч) ѳі[18] Ѡныи҃ пакь то люде оувидѣв'ши таковы(и) з'накы которыи҃
оучиниль і҃с. и мовили иже тото єсть правдивыи пр(о)ркь. которыи
ѳ то мѣль прїйти на свѣ(т). конець. сре(д). И порозоумѣль і҃с иже хотѣли
прїити и в'зѧти єго. а оучинити царемь. так'же пошоль са(м) на
гороу. а якь ю(ж) быль вечерь. зышли оученици єго к мороу и в'сѣли
в лодю. а єхали на дроугоую стороноу морѧ до каперьнаоума. и южь
сѧ темно было оучинило. бо і҃с єще к' нимь не пришоль быль. а на
365 зв. мори ѿ велико(г)[о] // вѣтроу влъны были в'сталї. и греблисѧ якобы
стаянїи *або гоновь*. двадесѧ(т) и пѧ(т). або тридесѧть. и оувидѣли
і҃са а ѡнь ходи(т) по мороу. а приближоуєсѧ к лодѣ. и оустрашилисѧ.
а ѡнь рек'ль имь. я єсмь. не бойте(с). и хотѣли взѧти єго в' лодю. а
лодѧ пакь того жь часоу пришла к' зем'ли. до которои҃ то ѡни плы-
ноули. дрѹгого пакь дн҃ѧ народь которыи быль за моремь. вѣдали
иже дроугои лодѣ та(м) не было. єдно таа єдина в' котороую были
в'сѣли оучн҃ци єго. а і҃с не в'сѣль быль в лодю съ оученикы своими.
366 єд'но сами оуче // ници єго и҃хали. ин'шї(и) были лодѣ которыи были с
тиверїады прїєхали. недалеко ѡного то мѣс'та где то и҃ли хлѣбы. и
дали хвалоу б҃оу. а коли сѧ довѣдали народове иже і҃са тамь не было.
ани оучениковь єго. в'стоупили сами в лодю. и переєхали до каперьна-
оума. глѧдаючи і҃са. а коли наш'ли єго на дроугои сторонѣ морѧ. и
рекли ємоу. оучителю. коли єсь тоу приєхаль. ѿповидѣль и(м) і҃с
рекоучи. заправьды заправ'ды вамь повѣдаю. глѧдаєте мене не того
366 зв. длѧ иже єсте видѣ // ли знакы. але иже єсте и҃ли хлѣбы. и насыти-
лїстесѧ.

[18] Соу(б) в҃ по па(с), въ ѡ(н) (т) ча(с) видѣв'шї.

Дѣлаитє нє тоє* покор'млєнѧ которое гинєтъ. алє тоє покор'млєнѧ которое пєрєбываєть в' животѣ вѣчнѣмь. которое сн҃ь чловєчєскыи дастъ вамь. єго (ж) бо ѡтєць наз'намєна(л) бъ. **Конець. соуботѣ.** Тогды рєк'ли к' нємоу. ш'то жь маємо чинити. абыс'мо чинили оучин'кы бж҃ии. ѳповидѣль і҃с и рєкль имь. то єсть оучі҃нокь бж҃іи. абыс'тє оувѣрили в того которого єсть ѡнь послаль. а ѡни рєкли ємоу. якыи жь ты // знакы чинишь. нєхаи бы(х)мо видѣли. и боудємо вѣрити тобѣ. што чинишь. ѳц҃євє наши и҃ли ман'ноу в' поус'тини. якь жє єсть и написано. хлѣбь нєбєсныи даль и(м) и҃с'ти. тогды рєкль и(м) і҃с заправ'ды заправ'ды повѣдаю вамь. иже нє мойсєи даль вамь хлѣбь. з' нєба. алє ѳц҃ь мои дал' вамь хлѣба з нєба правьдивого. хлѣбь бо* бж҃іи єсть которыи з нба зышоль и дає(т) живо(т) вѣч'ныи. **Конець. в'тор'коу.** Тогды рєк'ли к нємоу. г҃и. в'сєгда давай намь того хлѣба. и рєкль имь і҃с. // 367 367 зв.

Я єсмь хлѣбь живыи. к'то бы пришоль ко мнѣ. нє был' бы голодєнь. а кто оувѣри(т) в мєнє. нє боудєть жадѣти навѣкы. алє рєкль єсми вамь. иже видѣли єстє мєнє а нє вѣрили. в'сє што ми даль ѳц҃ь. а того которыи ко мнѣ придє(т) нє выжєноу въ(н). зышол' бо єсми з' нєбєсь. нє того дла абыхь чини(л) волю мою. алє абыхь чиниль волю того. которы(и) ма послаль. тото єсть вола послався ма ѳц҃а. абы(х) того всєго ш'то ми даль нє погоубиль. алє иже бы(х) ихь въскр҃силь въ послѣдні҃и дн҃ь. **ко(ц) сре(д) и ме(р).** // 368 за(ч) к҃в[20]

То єсть вола ѳц҃а моєго которыи ма послаль. абы кож'дыи которыи види(т) сн҃а а вѣрить в нєго ма(л) животъ вѣчныи. а я въскр(с)шоу єго въ послѣд'ні҃и дн҃ь. и дла того роп'тали жидовє ѡ нємь. иже рєк'ль. я єсмь хлѣбь съшєды(и) с нбєсь. и мовили. а видь то(т) то є(ст) і҃с сн҃ь і҃ѡсифовь. єго жє мы и ѳц҃а и мт҃рь знаємо. а якь жє то мовитъ иже з' нєба с'тоупиль. тог'ды. ѳповидѣль і҃с и рєкль имь. нє ропочѣтє мєжи собою. ни(х)то бо нє можє(т) прі҃йти ко мнѣ. єс'ли жє нє ѳц҃ь которыи и мєнє послаль приволочє(т) єго. а я // въскр(с)шоу єго въ послѣ(д)ні҃и дн҃ь. **Конець. чє(т)коу.** Єсть написано въ пр(о)рцєхь и боудоу(т) в'сѣ ѳ бг҃а наоучєни. а для того кажды(и) которыи слышаль ѳ ѡц҃а и наоучи(л)сл. прі҃идє(т) къ мнѣ. нє иже бы кто видѣль ѳц҃а. єд'но то(т) которыи єсть ѳ бг҃а. то(т) єсть видѣль ѳц҃а. Заправ'ды заправ'ды повѣдаю ва(м) то(т) которыи в мєнє вѣрить. має(т) живо(т) вѣч'ныи. 368 зв. за(ч) к҃в[21]

[19] Вто(к) г҃ нє(д). Рєкль г҃ъ ко при дѣлайтє.

[20] Сре(д) г҃ нє(д) Рєкль г҃ъ. азь єс'ми.

[21] Чє(к) г҃ нє(д), Рєк'ль г҃ъ ко (п). то є(ст) во(л).

за(ч) кг[22] Я єсмь хлѣбь живо(т)ныи. ѿц҃евє наши и҆ли ман'ноу въ поустыни и
помр҃ли соу(т). тото єсть хлѣбь сошєды(и) з нб҃а. єсли кто ѿ нєго я(ст)
369 нє оумрєть. я єсмь хлѣбь животныи. сошєдыи // съ нб҃сь. а єс'ли х'то
боудє(т) ясти хлѣба сєго живь боудє(т) навѣки. а хлѣбь которого
ѧ да(м) пло(т) моѧ єсть. котороую я дамь за животь свѣта. тогды
гадали (с) жидовє мєжи собою рєкоучї. якь жє можє(т) то(т) дати
на(м) тѣло своє ясти. Рєк'ль имь і҃с заправ'ды заправ'ды повѣдаю
вамь. єсли (жє)* нє боудєтє тѣла сп҃а чл҃чєс'ка(г)[о] ясти. ани кровє єго
нє боудєтє пити. то и живота нє боудєтє в собѣ мѣти. Кто и҆сть
тѣло моє. и пїє(т) кровь мою. имаєть живо(т) вочныи [!]**. и я
въскр(с)шоу є(г)[о] в послѣднїи дн҃ь. **Ко(ц), пѧ(тк).** Тѣло бо моє
369 зв. прав'дивоє є(ст) // покор'млєнѧ. а кровь моа. правдивоє єсть пиво.

за(ч) кд[23] А кто и҆сть тѣло моє. и пїє(т) кровь мою. въ мнѣ прєбыває(т). а
и я во нємь. якь жє мєнє послаль живыи ѿц҃ь. такь тыжь и я живоу
длѧ ѿц҃а. а кто и(ст) мєнє. то(т) и живь боудє(т) длѧ мєнє. тото є(ст)
хлѣбь которыи з нб҃а зышоль. нє яко ѿц҃евє наши и҆ли ман'ноу въ
поустыни и помєр'ли. А кто и҆сть то(т) хлѣбь. живь боудєть навѣкы.
тыи то рѣчи мовиль на соборищоу оучачи в капєрнаоумѣ. тогды
370 многыи изь оучєниковь єго оуслышав'ши рєкли. жєс'токоє єсть // тоє
слово. и к'то єго можєть слоухати. алє вѣдаль і҃с самь в' собѣ. ижє
оучн҃ци єго коло того мовѧть. рєкль имь. тоє ва(с) блазнить. єс'ли пакь
оузритє сп҃а чл҃чьскаго. а ѡн' идє(т) гдє то и пєрєдє(т) [!] тымь
быль. дх҃ь єсть которы(и) ѡживѧєть. а тѣло ничого нє помагає(т).
слова которыи я вамь мовлю. дх҃ь соу(т). а живо(т) соу(т). алє соуть
нѣкоторыи з' вась. которы҆и нє вѣроую(т). вѣдал' бо и споча(т)коу
і҃с. которы҆и то были што нє вѣрили. и кто быль тоть ш'то єго мѣль
370 зв. выдати. и повидѣль ижє длѧ то(г)[о] // єс'ми вамь такь рєкль. и(ж)
никто нє можє(т) прийти ко мнѣ. єсли бы нє было ємꙋ дано ѿ ѡц҃а
моєго. ѿ того пакь часоу многыи изь оучн҃ковь єго ѿиш'ли назадь.
а с нимь нє ходили. тогды рєкл і҃с дванадєсѧтємь. хочєтє ли ты(ж) и
вы пойти. ѿповидѣль пакь ємоу симонь пєтрь. г҃и. до кого бых'мо мѣли
пойти. а ты слова живота вѣч'наго має(ш). и мы єсмо оувѣрили и
познали ижє ты єси х҃с сн҃ь бг҃а живаго. **конєць пнє(д).** Ѿповидѣль имь
371 і҃с рєкоучи. чи нє я вась дванадєсѧтє(х) выбраль. и єдинь є(ст) // з'мєжи
вась дияволь. а тоє мовиль ѡ июдѣ скариѿскомь. который то хотѣль
абы єго продаль. бꙋдоучи єдинь змєжи в҃і-тє(х).

[22] Пѧ(к) г҃ нє(д). Рєкль г҃ъ ко (п). азь.

[23] Пнє(д) д҃ нє(д), Рєкль г҃ъ ко (п), к'то и(ст).

Єѵ(г)листа выписоує. якь їс при праз(д)никоу жидовско(м) наоучаєть люди жидовьскыѧ. то єсть при сѣдѣню в коуч'кахь, в хамѣ [!]*. а в послѣдніи дн̃ь праздника. напередь поведаєть ѡ пришествіи дх̃а сг̃го. и якь ты(ж) закон'ници то є(ст) оучителеве людѵ з нико(ди)мо(м) сѧ гадаю(т).

Потомь пакь їс перемешковаль в галилеи. бо не хотѣль в оукраинахь жидовьскы(х) жити. прото. иже хотѣли его жидове забити. был' бо близ'ко и праздникь жидов'скыи. пос'тановенѧ коучокь. тогды рек'ли к немоу братїа его. пойди ѿтоле. а иди до зем'лѣ жидов'скои. абы оуче // ници твои видѣли дѣла который ты чинишь. бо заправ'ды иже них'то в'тайнѣ ничого не чини(т). который хоче(т) са(м). абы быль ѡбьяв'лень. а єсли тоє чинишь ѡповѣ(ж) себе свѣтови. ани братїа его не вѣрили в него. тогды рекль имь їс. еще ча(с) мои не пришоль. але вашь ча(с) в'сег'да готовь есть. не може(т) свѣ(т) абы мѣль в(с) [!]* ненавидѣти. бо и я ѡ не(м) свѣд'чоу. иже дѣла его. злыи соу(т). вы идѣте на тот' празникь. а я еще не пойдоу на то(т) то празникь. бо ча(с) мои еще не есть выпол'неныи. а тоє рек'ши їс // ѡсталь въ галилеи. А коли пош'ли братїа его. тогды ты(ж) и ѡнь пошоль на праз'никь. не яв'не. але тайно. тогды жидове гладали его на дн̃ь праз'нич'ныи. и мовилї где есть ѡнонь. и многоє роп'танѧ было ѡ не(м) межи люд'ми. бо нѣкоторыи были которыи мовили. иже есть добры(и). а иныи мовили нѣть. ед'но зводить люд'ми. а вид' же ни единого не было. которыи бы тоє явне мѣль мовити. длѧ страхоу жидов'ского. **Конець. втор'коу.** //

И якь южь было в' по(л)праз'ника. в'шоль їс в' цр̃кви и наоучаль. и дивовалисѧ жидове рекоучи. и як' же то(т) писмо в'мѣєть. коли (с) не оучиль. ѿповидѣль имь їс и рекль. моѧ наоука не є(ст) моѧ. але есть то(г)[о] который мене послаль. кто хоче(т) по его воли чинити. розоумѣе(т) ѡ наоуце которая есть ѿ бг̃а. ал'бо єсли бы(х) ѧ самь ѿ [!]* себѣ мовиль. бо к'то са(м) ѡ себе мовить. славы своєи ищеть. а кто гледае(т) славы того которыи его послаль. то есть прав'дивыи. а несправедливости не є(ст) в' немь. а чи не мои // сеи даль вамь законь. а жадныи з' вась не чинить подлоугъ законоу. и длѧ чого жь хочете мене забити. ѿповидѣль емоу народь и рек'ли. чи бѣса. имаешь. кто жь тебе забити хоче(т). ѿповидѣль їс и рекль имь. едно ес'ми едино

гла(в). ѯ. а за(ч) кѵ[24]

371 зв.

372**

372 зв.

за(ч) кз[25]

373

[24] Вто(к) д̃ не(д). въ ѡ(н) (т) ча(с). перемеш'.

[25] Якь южь было в по(л)празь.
На препо(л) праздника.

чоудо оучиниль. и в'си сѧ дивоуєтє. Длѧ того моусеи далъ вамь
ѡбрѣзанїє. нє иже бы то з нєго было. алє єщє изъ ѿцєвь. и в' соуботоу
ѡбрѣзоуєтє чл҃ка. а єсли же ѡбрѣзанїє приймоуєть чл҃кь в соуботоу.
373 зв. абы нє бы(л) роушєнь законь моусєѡвь. На мєнє сѧ гнѣваєтє. // иже я
єсми того то чл҃ка здоровымь оучиниль в сѵ́ботоу. нє на лицє зрѧчи
соудѣтє. алє правдивы(м) соудомь соудѣтє. тог(д)ы мовили нѣкоторы҃и
изь єроусалимлѧновь. а чи нє то(т) то єсть которого то хотѧ(т) забити. и явнє мовитъ. а ничого ємоу нє рєкоу(т). бо моусѣли правьдивє
порозоумѣти кн҃жата. иже то єсть правъдивы(и) х҃с. алє того знаємо
ѿколє єсть. алє коли х҃с прийдє(т). нихто нє бѵ́дєть вѣдати ѿколє
бы быль. тогды х҃с клика(л) оучачи в' ц҃ркви. и мовил'. мєнє знаєтє
374 и вѣдаєтє // ѿколє єсми я. и я са(м) ѿ сєбє нє пришоль. алє є(с)ть
то(т) правдивыи. которыи мєнє послаль. єго жє вы нє вѣдаєтє. алє
ѧ єго знаю. бо я ѿ нєго єсмь. а ѡнь мєнє послаль. тог(д)ы хотѣли
єго поймати. а жадныи нє по(д)несль. роукы на нєго. бо єщє быль нє
пр҃ишоль часъ єго. **Конє(ц), срє(д).** Многыи пакь з народа оувѣрили
в нєго. и мовили. коли х҃с пр҃ійдє(т). чи єщє бол'шы҃и чоуда чинити боудє. на(д) тыи которыи то(т) то чинитъ. оуслышав'ши па(к) фарисєѡвє.
коли тоє ѡ нє(м) народовє мовили. и посла(ли) фарисєѡвє и ар'хиє-
374 зв. рєѡвє // слоугы. абы єго поймали. Рєкль имь і҃с. єщє малыи ча(с)
боудоу с вами. и пойдѵ́ к' томоу которыи мѧ послаль. боудєтє мєнє
глѧдати. а нє найдєтє. а где я боудоу. вы тамь нє можєтє пр҃ійти*. тогды рєкли жидовє межи собою. где (ж) то(т) то має(т) пойти. иже
бы(х)мо нє мо нє мѣли [!] найти єго. ал'бо в ро(с)сѣянїє грєко(в) має(т)
пойти, и наоучати греки. *єллины* што є(ст) за речь. которѵ́ю промови(л). боудєтє мєнє глѧда(ти). а нє найдєтє. а где я боудоу вы та(м)
нє можєтє пр҃ійти.

за(ч) кЗ[26] Въ послѣ(д)нїи҃ пакь дн҃ь великаго праз'ника. с'тав'ши і҃с. и закричаль рєкѵ́чи. єсли бы х'то жадѣль, нєхаи придєтъ ко мнѣ. а напіє'сѧ.
и х'то вѣроує(т) в' мєнє. якь жє єсть и в' пис'мѣ повидѣно. ис' чєрєва
єго потєкоуть воды живыѧ. а то рєкль ѡ дх҃оу. которого жь мѣли
375 пр҃іяти вѣроующи҃и // в нєго. бо єщє нє дань быль дх҃ь с҃тыи. и і҃с єщє
нє быль прос'лав'лєнь. многыи пакь з народа. оуслышав'ши тоє слово
повидѣли. то єсть заправьды пр(о)ркь. а иныи мовили иже то є(ст)
прав'дивыи х҃с. а дроугы҃и пакь мовили рєкоучи. а чи з' галилєи має(т)
пр҃ійти х҃с. а чи в' пис'мѣ нє повидѣно є(ст). иже х҃с має(т) пр҃ійти ис

[26] Нє(д) и҃-т'наѧ. В послѣ(д)нии҃.
На сѡ(ш) с҃тго дх҃а.

племене* дв҃два. а з' мѣс'та виѳлеѡмьского. где то бы(л) дв҃дь. прїйти
имає(т) х҃с. И были розницѣ межи люд'ми длѧ него. а нѣкоторый з'
ни(х) хотили єго поймати. але ни єдинь // не по(д)несль роукы на 375 зв.
него. тогды приш'ли слоугы ко ар'хиєреѡмь и фарисеѡ(м). и рек'ли и(м)
ѡни. прош'то єсте єго не привели. ѡповидѣли им' слоугы рекоучи.
николи такь ни єдинь чл҃кь не мовиль. я(к) то(т) чл҃кь мовить. тог'ды
ѿповидѣли имь закон'ни(ци) и рекли. або и вы єсть єсте прел'щени. а
чи оувѣриль в него которыи ис' кнѧжать. ал'бо з' фарисеѡвь. єд'но
тыи народи вѣроую(т) в' него которыи то не знаю(т) закона. проклѧти
соу(т). Рекль до ни(х) то(т) никодимь. которыи быль в'ночи пришо(л) // к 376
немоу. который же то быль єдинь змежи ни(х). а чи законь нашь
сѹди(т) чл҃ка. єс'ли бы напере(д) не слышаль ѿ него. и не довѣдал'сѧ
ш'то ѡнь оучиниль. ѿповидѣлї и рекли ємоу. ал'бо и ты єси з' галилеи.
прочита(и) в' пис'мѣ и боудеши вѣдати. иже пр(о)ркь з галилеи не при-
ходить. и пошоль каждыи до домоу своєго. пре(ст) не(д) н҃. в' за(ч). к҃ѳ.

> Єѵ(г)листа выписоує. якь єсть привели фарисеє пре(д) х҃а женѹ на прелюбодѣйствѣ поиманоую. якь сѧ ты(ж) х҃с поведаєть быти свѣтило(м) свѣта, и початкомь. и ты(ж) иже єсть пер'шїи нижли, авраамь. глава. и҃.

гла(в). и҃[27]

А і҃с па(к) пошоль на гороу ѡлив'ноую. и потомь на свитаню
засѧ пришоль до цр҃кве. // и вси людїє приходили к немоу. а ѡнь 376 зв.
сѣдѧчи оучиль ихь.

за(ч) к҃и[28]

Тогды привели закон'ници и фарисеи к немоу. женоу на прелюбо-
дѣйствѣ пойманоую. и поставили єи на серединѣ. и рекьли ємоу оучи-
телю. таѧ то жена нн҃ѣ єсть поймана на прелюбодѣйствѣ. а в' законѣ
написаль намь мойсеи таковы(х) каменїє(м) побивати. ты пакь на(м)
якь кажешь. а тоє мовили покоушаючи єго. абы ѡб'винити єго могли.
а і҃с нахилив'ши(с) и писаль перьстомь на земли. *пал'цемь*. а ѡни
єго // пере(д) сѧ звѣдовали. а ѡ(н) по(д)не(с)шисѧ рекль имь. которыи 377
єсть межи вамї без' грѣха. тот нехай в'передь верже(т) на неи
камене(м). а ѡпѧ(т) нахилив'шисѧ писаль на зем'ли. а ѡни слышав'ши
то. выш'ли єдинь за єд'нымь. почав'ши ѿ старшихь. ажь и до мен'-
ши(х). и ѡсталь тамь єдно самь і҃с. и жена котороую то были привели.
а по(д)несьшисѧ і҃с, не оувидѣль ни єдиного. єд'но тол'ко женоу. и
рекль єй. жено. где соу(т) тыи то. который на тебе жаловали. а чи

[27] Ст҃ы(м) жена(м) и се(п) а҃і*.
[28] Въ ѡный то ча(с), Привели ко.

377 зв. ни ѡдинь тєбє нє ѡсоуди(л). // И рєкꙗла. ни єдинь. гїи. Рєкль єй їс. и я тєбє нє соужоу. иди жь а болꙗше того нє съгрєшаи. **Конєць. сты(м) жєнамь.**

за(ч) кѣ[29] А їс мовиль и(м) рєкоучи. я єсми свѣ(т) мирови. кто ходи(т) за мною. нє бꙋдє(т) вꙗ тємꙗности ходити. алє боудє(т) имѣти живо(т) вѣчꙗныи. **ко(ц) нє(д) й-тнои.** Рєкꙗли пакь ємоу фарисєѡвє. ты самь ѡ сєбѣ свѣ(д)чишь. а свѣдоцьство твоє нє є(ст) правꙗдивоє. ѿповидѣль їс и рєкꙗль и(м) хотꙗй я свѣ(д)чоу ѡ собѣ. свѣдоцьсꙗтво моє єсть прав-
378 дивоє. бо ѧ вѣдаю ѿколє єсми пришоль. // алꙗбо гдє идоу. алє вы нє вѣдаєтє ѿколє прихожꙋ а и гдє идоу. вы подлꙋгь плоти соудитє. а я никого нє ѡсоужаю. а хо(т) бы(х) и соудиль. соу(д) мои правꙗдивый єсть. бо нє самь єсꙗми я алє и ѿц̃ь которыи мєнє послаль. а вꙗ законѣ вашємь такь єсть написано. иже дво(х) чл̃ковь свѣдоцьство єстꙗ правꙗдивоє. я єсꙗми то(т) который свѣ(д)чоу самь ѡ сєбѣ. и свѣдчи(т) ѡ мнѣ и ѿц̃ь который ѧ посла(л). и рєкли ємоу гдє єсть ѿц̃ь твой.
378 зв. ѿповидѣль и(м) їс. ани мєнє знаєтє. ани ѿц̃а моєго. єсꙗли бы єстє // мєнє знали, то и ѿц̃а моєго бы єстє знали. тыи́ то слова мовиль їс в газофилакїи. то є(ст) вꙗ скарꙗбницы цр̃квнєй. наоучаюч в цр̃кви. а ни ѡдинь єго нє поймаль. бо єще была нє пришꙗла година єго. **Конє(ц), чє(к).**

за(ч) л̃[30] Тогды пакь рєкль имь їс. я идоу. а вы боудєтє мєнє глѧдати. и нє найдєтє. а вꙗ грєсєхь ваши(х) и помрєтє. а гдє ѧ пойдоу. вы тамь прїйти нє можєтє. и мовили то жидовє рєкоучи. або сѧ са(м) забити хочєть. иже такь мови(т) гдє ѧ пойдоу. вы та(м) прїйти нє можєтє. и рєкль
379 и(м) їс. вы єстє // ѿ нижꙗни(х). а я єсꙗми ѿ вышꙗни(х). вы єстє ѿ сєго свѣта. а я нє єсмь ѿ свѣта сєго. и длѧ то(г)[о] такь єсꙗми вамь рєкꙗль. иже помєрєти маєтє въ грєсє(х) ваши(х). єсли нє бꙋдєтє вѣрити, иже я є(с)мь. то помрєтє вꙗ грєхохь вашихь. и мовили ємꙋ ты кто єси. а їс ѿповидѣ(в)ши рєкль имь. початокь. якь жє єсми и повєдаль вамь. много имаю с вами мовити, и соудитисѧ. алє тоть которыи ѧ послаль правдивыи єсть. и я. который рѣчи єсми слыша(л) ѿ нєго. тыи и пове-
379 зв. даю // на свѣтѣ. а ѡни сѧ томоу нє дорозоумѣли. иже ѿц̃а своєго повєдаль быти бц̃а. Рєкль пакь имь їс. Коли по(д)нєсєтє сп̃а чл̃чєскаго. тогды позꙗнаєтє иже я єсмь. и самь собою ничого нє чиню. єдꙗно я(к) єсть мнѣ ѿц̃ь мои росꙗказаль. тоє и вамь повѣдаю. и то(т) который ѧ

[29] Чє(к) д̃ нє(д). Рєкл꙼ гъ ко (п). я єсꙗмь.

[30] Пѧ(тк) д̃ нє(д) Рєкль гъ ко (п). я идоу.
И соу(б) прє(д) воздви(ж).

послаль, со мною єстъ. нє ѡставиль менє ѳ҃ц҃ь єдиного. бо я тоє всєгда дѣлаю ш҆то сѧ ємоу подобає(т). а коли ѡнь тоє мовиль. многыи пакь оувѣрили в нєго. **Конє(ц), пѧ(к). и соу(б).**

за(ч) лѣ[31]

Тогды мовиль і҃с к҆ жидомь ѡнымь. который // то были оувѣрили в҆ нєго. єсли вы такь боудєтє прєбывати в повѣстѧ(х) моихь. заправды иже мои оученици боудетє. и поз҆наєтє прав҆доу. а прав҆да свободными оучинить вась. И ѳ҃повидѣли ємоу ѡни. мы єсмо плємѧ авраамово. и николи смо в жа(д)но(г)[о] в нєволи нє были. якь же ты мовишь. вол҆ными боудетє. ѳ҃повидѣль имь і҃с рєкоучи. заправ҆ды. заправ҆ды повѣдаю вамь. иже кождый҆ который҆ чинѧ(т) грєхы. пороблєнь єстъ грєхомь. а нєвол҆никь нє живєтъ в҆ домоу навѣкы. алє // сн҃ь живє(т) навѣкы. а єсли сн҃ь вась высвободи(т). заправ҆ды свободными боудетє. Вѣдаю иже єстє плємѧ ав҆раамово. алє менє хочєтє забити. иже слово моє въ ва(с) мѣсьцѧ нє маєть. и я ш҆то єс҆ми видѣль оу ѳ҃ц҃а моєго тоє и мовлю. А вы ш҆то єстє видѣли оу ѳ҃ц҃а вашєго. тоє и чинитє. ѳ҃повидѣли ємоу и рєк҆ли. ѳ҃ц҃ь нашь авраа(мь) єстъ. Рєк҆ль пакь имь і҃с. коли бы єстє сн҃вє авраамови были. оучин҆кы бы єстє авраамовы чинили. алє тєпєрєчє гладаєтє менє забити. // чл҃ка такового, которыи єс҆ми вамь правдоу мови(л). котороуıо єс҆ми ѳ҃ бг҃а слышаль. того авраамь нє чиниль. алє вы чинитє оучин҆кы ѳ҃ца вашєго. И рєк҆ли ємоу. мы єс҆мо нарожєни нє ѳ҃ любодѣянїа. мы єдиного ѳ҃ц҃а имамы ба҃.

381

381 зв.

Тог҆ды рєкль имь і҃с. єс҆ли бы бъ быль ѳ҃ц҃ємь вашимь. заправ҆ды и менє бы єстє любили. бо и я ѳ҃ ба҃ вышо(л) и пришоль єс҆ми. **ко(ц), соу(б).** Нє самь бо єсми ѳ҃ сєбє пришоль. алє ѡнь менє послаль. чого дла повѣст҃ій мои(х) нє розоумѣєтє. прото. иже словь моихь // слоухати нє хочєтє. Вы ѳ҃ца вашєго дїавола єстє. и оучин҆кы ѳ҃ца вашєго хочєтє чинити. ѡн҆ бо быль споча(т)коу чл҃коу оубїйца. и ѡ прав҆доу николи нє сто стояль [!]. бо и прав҆ды в҆ нє(м) нє маєшь. и коли мови(т). л҆жоу. з҆ наоукы ѳ҃ца своєго мовить. бо и ѡтєць єго ложь єстъ. А я. который вамь прав҆доу мовлю мн(ѣ) нє вѣроуєтє. к҆то жь з҆мєжи вась находи(т). менє* быти вин҆нымѵ грєхоу. а єсли же правдоу мовлю. мов҆лю [!]**. то дла чого мн(ѣ) нє вѣроуєтє. и кто жь ѳ҃ ба҃ єстъ. тотъ слоухає(т) словь бж҃іихь. а вы дла того нє слоухаєтє. иже из҆ бг҃а, нє // єстъ єс҆тє. тогды ѳ҃повидѣли жидовє и рєкли ємоу. а ви(д) же мы добрѣ повѣдаємо. иже ты єси самаритѧнинь. и имаєши бѣсовьс҆тво. ѳ҃повидѣль имь і҃с. рєкоучи. я бѣса нє маю. алє в҆ поч҆тивости маю

381 зв.

382

[31] Соу(б). Д҃. Рєкль гѣ к жидомь.

[32] Пнє(д) є҃ нє(д). Рєкль гѣ къ прише(д) єс҆ли бы.

ѿц҃а моє(г)[о]. а вы мєнє нє оуч'тили. заправ'ды ижє я нє глѧдаю славы моєи҃. єсть тоть которыи глѧдає(т). и суди(т).

за(ч) лі҃[33] Заправ'ды заправ'ды повѣдаю вамь. боудє(т) ли к'то слова мои стєрєчи. тоть смр҃ти нє оузри(т) навѣкы. **конєць. понєдєл'коу.** тогды
382 зв. рєкли ємоу жидовє. нн҃ѣ єс'мо познали. ижє // ты бѣса при собѣ маєшь. авраамь єсть оумръль. и всѣ пр(о)рковє. а ты повѣдаєшь. боудє(т) ли к'то стєрєчи словь моихь. смр҃ти нє боудєть видѣти навѣкы. а чи пакь ты болшїи єси ѿ ѡц҃а нашєго авраама. а прє(д)сѧ и то(т) оумр҃ль. и в'сѣ пророковє помр҃ли соуть. ким' ты сѧ єдначь чинишь. ѿповидѣль і҃с, и рєк'ль им'. єсли бы(х) я самь сєбє выславоваль. то бы слава моѧ нї жа ш'то нє была. єсть ѿц҃ь мой. которыи мєнє выс'лавоує. которого вы сами повєдаєтє. ижє єсть бг҃о(м) вашимь. а нє поз'нали єстє єго. алє я
383 єго з'наю. // А єсли бы(х) рєкль. ижє нє з'наю єго. то быхь быль подобныи вамь л'гарь. алє знаю єго. и словь єго стєрєгоу. авраамь ѿц҃ь вашь радоваль бы сѧ быль с того, абы быль дочєка(л). и видѣль дн҃ь мои. и прє(д)сѧ видѣль и радовальсѧ. тогды рєкли к нємоу жидовє. тобѣ пѧтидєсѧти лѣть єщє нѣ машь. авраама лї єси видѣль. Рєкль имь і҃с. заправ'ды заправды. повѣдаю вамь. ижє в'пєрє(д) ниж'ли ї авраамь быль, я єсмь. тогды похватили камѣнѧ, и хотѣли на нєго
383 зв. вєрєчи. алє і҃с єсть рєчь закритаѧ. // и вышоль ис цр҃квє. и прошоль помимо и(х). **ко(ц), вто(к).**

> Єѵ(г)листа выписоує. яко х҃с оуз(д)оровиль слѣпого з наро(ж)нѧ [!]*. которого то з жидовь ись ст҃илища выгнано, добротли(в) принѧль. тыжь повѣдаєть, ижє єсть длѧ соудоу, на тоть то свѣть пришоль. глава. ѳ. за(ч)ло л҃д.

глава. ѳ҃. а з(ч) лд҃[34] [і] И мимо ишоль і҃с. и оуздрѣль чл҃ка. которыи то быль слѣпь зродоу. и довѣдовалисѧ в' нєго оучн҃ци єго рєкоу(ч). оучитєлю. кто съгрєшил' єсть. сєй ли. чи пакь родитєли єго. ижє сѧ такь слѣпо родиль. ѿповїдѣль і҃с и рєкль к нимь. ани то(т) нє съгрєшиль. ани родитєли єго. єд'но то(г)[о] длѧ слѣпь сѧ народиль. абы сѧ зьявили дѣла бі҃и
384 на(д) нимь. бо я моушоу чинити оучин'кы того // которыи мєнє послаль. поки єщє дн҃ь єсть. прїдє(т) и ночь. тогды южь жадныи нє боудєть мочї робити. поки бы(х) быль на свѣтѣ. то быхь был' свѣтомь мирови. тоє рєкши плюноу(л) на зємлю. и оучиниль болото з' глины. *брєнїє, або грѣзь* и помазаль ѡнымь болото(м) оочи слѣпомоу. и рєкль

[33] Вто(к) є҃ нє(д). Рєкль г҃ь ко при(шд) заправ'ды.
[34] Нє(д) ѕ҃. Въ ѡ(н) (т) ча(с), мимо шѡ(л).

ємоу. иди. и оумыйсѧ в коупєли силоуамꙗскои. *в сажавцѣ. або в рибꙗникоу.*
которая (с) выкладає. послань. а ѡнь пошоль, и оумыльсѧ и пришоль
видѧчи. Соусѣде пакь. который єго и прє(д) тымь видали. // якь єще 384 зв.
слѣпь быль. и мовили. а видь то(т) то є(ст) которыи сѣжоваль и
милостынѣ прошоваль. нѣкоторыи мовили, и(ж) тоть єсть. а иныи
мовили, иже подобныи ємꙋ єсть. але ѡнь са(м) повєдаль рєкоучи. я
єсмь. тогды пытали єго рєкоучи. якь єсть ѡтворєны оочи твои.
ѡповидѣ(л) имь ѡнь и рєкль. чл҃кь. названꙗныи і҃с. оучини(л) болото. и
помазаль оочи мои. и росказаль мн(ѣ) ити в' коупєль сєлоуамьсꙗкоую. и
оумытиса. а я пошо(д)ши и оумы(л)сѧ єсꙗми и проз(д)рѣль єсꙗми. // и 385
рєкꙗли ємоу. где єсть тоть чл҃кь. а ѡнь ѡповидѣль имь рєкоучи. нє
знаю. тогды привєли того которыи быль слѣпымь до законꙗниковь.
и была соубота коли і҃с оучиниль болото. и ѡвориль оочи єго. тог(д)ы
пакь фарисєѡвє пытали єго рєкоучи. я(к) єси ты прозꙗрѣль. а ѡнь
ѡповидѣвꙗши рєкль и(м). болото положиль на мои оочи и казаль
ми сѧ оумыти. и ѡ того вижоу. нѣкоторыи пакь ѡ фарисєѡвь рєкли
ємоу. то(т) то чл҃кь нє моуси(т) быти ѡ бг҃а. иже соуботы нє с҃тить. // а 385 зв.
иныи пакь мовили. и якь бы могль чл҃кь грєшꙗныи таковыи знакы
чинити. и сталасѧ мєжи ними розꙗность. и єще мовили кꙗ слѣпомꙋ. ты
пакь якь дръжишь ѡ ѡномь, которыи ѡтвориль оочи твои. а ѡнь
рєкль. пр(о)ркь єсть. тогды жидовє нє вѣрили ємꙋ. иже бы слѣпь
быль и прозꙗрѣль. ажь призвали родичовь того который то прозрѣль. и
пытали ихь рєкоучи. чи тоть то єсть сн҃ь вашь. ѡ которомь вы повѣда-
єтє иже бы сѧ слѣпь народиль. якь же нн҃ѣ видить. ѡпови // дѣли имь 386
родичовє єго и рєкли. вѣдаємо иже то єсть сн҃ь нашь. и слѣ(п) сѧ
єсть народиль. але того нє вѣдаємо якь ѡ(н) нн҃ѣ видить. и кто є(ст)
то(т) которыи ѡтвориль ємоу оочи єго. мы нє вѣдаємо. Пытаитє єго
самого. и ѡнь южь єсть лѣть дорослъ. и самь за сєбє боудє мовити.
прото такь мовили родитєли єго. иже сѧ бояли жидовь. бо сѧ южь
были зꙗмовили жидовє. єсꙗли бы кꙗто вызꙗнаваль быт҃и хр(с)та. таковыи
выгꙗнанꙗ боудє(т) исꙗ собороу. прото такь мовили родитєлі // єго. має(т) 386 зв.
лѣта пытаитєсѧ єго. повꙗторє пакь призвали чл҃ка ѡного то которыи
быль слѣпь. и рєкꙗли ємоу. дай хꙗвалоу бг҃у. бо мы вѣдаємо иже чл҃кь
то(т) єсть грѣшныи. ѡнь пакь на тоє ѡповидѣвꙗши рєкль имь. єсꙗли
грѣшєнь єсть я того нє знаю. єдꙗно тоє зꙗнаю. иже быль єсꙗми слѣпь. а
нн҃ѣ вижоу. ѡни ѡпа(т) рєкꙗли ємоу. шꙗто єсть оучиниль тобѣ. и якь
єсть ѡтвориль оочи твои. ѡповидѣль имь ѡнь рєкоучи. южь єсми вамь
повидѣль. або єстє нє слышали. шꙗто жь вꙗдроугоє // хочєтє слышати. 387

або и вы оучениками єго хочєтє быти. а ѡни пакь исьсоромотили єго, и рєк'ли ємоу. ты самь оучєником' єго боудь. мы єс'мо оучєници моѵсєѡвы. мы вѣдаємо иже моѵсєѡви мовиль б҃ъ. а того мы нє з'наємо ѿколє єсть. ѿповидѣль имь ѡный то чл҃кь рєкоучи. заправ'ды иже то див'но єсть. иже вы нє вѣдаєтє ѿколє єсть, кто ѡтвориль єсть оочи мои҃. Вѣдаємо иже б҃ъ грѣш'никовь нє слоухає(т). алє кто бы
387 зв. быль богобойныи а чиниль волю єго того слоухаєть. ѿ вѣко(в) // нє слыхано. абы кто ѿтвориль оочи слѣпонарожєн'наго. Єс'ли бы нє быль ѿ б҃а то(т) чл҃кь. нє могль бы ничого чинити. ѿповидѣли ѡни и рєк'лї ємоу. ты сѧ єси в'вєсь въ грєсєхь народиль. чи ты нась оучити хочєшь. И оуслышаль і҃с. иже єго выг'нали вънь. и нашод'ши єго рєкль ємоу. вѣрѹєш' ли ты в' сн҃а бж҃їєго. ѿповидѣль ѡнь, и рєк'л'. Кто єсть. г҃и. абыхь ѹвѣриль в нєго. и рєк'ль ємоу і҃с. и видѣль єси єго.
388 и который мовит' с тобою. ѡнь єсть. А ѡнь рєк'ль вѣроую г҃и. // И поклонил'сѧ ємоу. **Конєць. нєдєли.**

за(ч) лє[35] А і҃с рєк'ль. на соу(д) єс'ми я пришоль на тоть свѣ(т). абы и тыи҃ который҃ нє видѧ(т) видѣли. а который҃ видѧ(т). абы слѣпи были. оуслышав'ши то нѣкоторыи҃ з' фарисєѡ(в) которыи҃ близко нєго были. и рєк'ли ємоу. або и мы слѣпи єсмо. рєкль имь і҃с. быс'тє слѣпи были. грѣха бысте нє мѣли. алє нн҃ѣ мовитє иже видимо. прото жь грѣхь вашь прєбываєть.

> Єѵ(г)листа выписоує. иже х҃с, цр҃квє двєрь ст҃аа, и добрыи пастырь. которого жь жидовє, иже имь своє правдивоє бж҃єство, вызнаваль. камєнїємь
> 388 зв. оубити хотѣли. алє имь зышоль. глава. дєсѧтаа. //

глава. і҃. [за(ч)][36] Заправ'ды заправ'ды повѣдаю вамь. к'то нє в'ходи(т) д'вєрьми в' загородоу ѡвєчоую. алє иноуды входи(т). то є(с)ть злодѣи и роз'бойникь. алє к'то в'ходить двєр'ми. то єсть пастырь ѡвєчый. томоу ї ѡдвєрный ѡтворѧєть. и ѡв'цѣ слоухаю(т) голоса єго. а свои ѡвцѣ называєть по имєни. и выганѧєть ихь. а коли влас'ныи свои ѡв'цѣ выжєнєть. и самь прє(д) ними идєть. и ѡв'цѣ єго за ни(м) идоу(т). бо з'наюють єго по голосоу єго. а за чоужимь нє йдоуть. алє єщє и
389 оутєкаюють ѿ нєго. бо нє з'наю(т) // голосоу чоужого. тоє и(м) по(д) притокою повидѣль і҃с. а ѡни того нє мог'ли розѹмѣти. ш'то бы то

[35] Чє(к). є҃ нє(д). Рєкль г҃ъ ко пришє(д) на соу(д).
[36] Рєкль г҃ъ ко пришє(д)шимь заправ'ды.
На у(т)р'ни з'ла(т)у [!]* и ст҃итєлє(м) и ст҃мѹ ко(н) на лѵ(т)рьгїи.

была за повѣсть. котороую имь і҃с повидѣль. пов'торе пакь рекль имь і҃с. заправ'ды заправ'ды повѣдаю вамь. иже я єсми дверѧми ѡвечими. в'си который жь коли передо мною приш'ли. злодѣє єсть. и роз'бойници. але не с'лꙋхали ихь ѡв'цѣ.

Я єс'мї дверѧми. а кто бы черезь мене в'шоль. то(т) боудеть за(ч)
из'бав'лень. а войде. и ѡпѧ(т) выйде. и пожїто(к)* найде(т). **Коне(ц)** лѣ[37]
че(к), и ст҃моу костѧ(н)ти(н). їерар'хомь. и оутрьни. // Злодѣй не д'лѧ 389 зв.
иного прїходить. єдно абы оукраль. и забиль. и погоуби(л). а я того
длѧ пришоль єс'мї абы животь имѣли и бол'ше имѣли. я єсми пастырь
добрыи. пасты(р) добрый. и дш҃оу свою покладаєть за ѡв'цѣ. але
наємникь, который не єсть влас'тнымь па(с)тыремь. которого жь то
не є(ст) властный ѡв'цѣ. єс'ли бы оувидѣль вол'ка а ѡнь иде(т). то и
ѡв'цѣ зоставив'ши оутѣкаєть. а волк' ихь оухватоває(т). и роз'ганѧєть
ѡв'цѣ. а наємни(к) оутѣкає(т). бо наємнико(м) єсть. и не (д)бає(т) ѡ
ѡв'ца(х). // я єс'ми пастырь добрый. и знаю ѡвцѣ мои. и з'наю(т) и мене 390
мой. якь же ѿ(ц) мене знаєть. так' же и я ѡц҃а з'наю. а и дш҃оу мою
покладаю за ѡвцѣ. Маю єще и иный ѡв'цѣ. который не єсть с той
загороды. и тыи годи(т) ми (с) прив'ръноути [!]. и боудоуть слоухати
голоса моєго. и боудеть єдино стадо. и єдинь пастырь. **ко(ц) ст҃ле(м).**

Того длѧ мене ѿц҃ь мой любить. иже ѧ и дш҃ꙋ мою покладаю. за(ч)
абыхь ѡпѧ(т) принѧль єи҃. иный пакь них'то не береть єй ѿ мене. лѣ[38]
але ѧ покладаю єй самь ѿ себе. бо маю // моць положити єи҃. маю 390 зв.
тыжь моць и ѡпѧ(т) взѧти єй. и тоє росказанѧ маю ѿ ѡц҃а моєго. и
сталасѧ розность межи жиды, длѧ ѡныхь словь. и мноѕїи мовили
з'межи нихь. иже бѣса має(т). и неплъного єсть розоумоу. длѧ чого
слоухаєте єго. а дроугыи пакь мовили. таковы(х) словь не можеть
мовити. то(т), который бы мѣль бѣса. або чи можеть бѣсь слѣпомоу
оочи ѿтворити [!].

Было пакь тогды поновьленїє цр҃кве въ їер(с)лимѣ. зимѣ. и ходиль за(ч)[39]
і҃с въ цр҃кви, в' притворѣ соло // моновѣ. *в сѣнехь соломоновѣхь*. ѡстоу- 391
пили пакь єго жидове. и мовили ємоу. поколе дш҃и наши дер'жи(ш).
єс'ли ты єси х҃с. повѣж' намь явне. ѿповѣдѣль имь і҃с рекоучи. а видь
єсми вамь повидѣль. але не вѣроуєте. оучин'кы которыи҃ я чиню въ
имѧ ѿц҃а моєго. тыи҃ высве(д)чають ѡ мнѣ. але вы не вѣроуєте. бо не
єсть єсте зь ѡвець моихь. якь же єсми вамь повидѣль.

---

[37] Рекль г҃ь ко прише(д)ши(м) к не(мꙋ) я єсми две(р).
Ѡб'щи(м) ст҃еле(м).

[38] Пѧ(к) є҃ не(д). Рекль г҃ь къ при того длѧ.

[39] На ѡсщ҃енїє цр҃кве. было па(к).

за(ч) лїи[40] Ѡв'цѣ мои҃ голоса моєго слоухаю(т). а и я ихь зьнаю. и за м'ною идоуть. А я да(м) имь живо(т) вѣч'ны(и). // **Конєць пѧ(тк). и сщ҃єнїю. А**
391 зв. нє погыноу(т) навѣкы. а тыжь них'то нє вытръгнє(т) ихь из роукь моихь. єд'но ѿц҃ь мои который мнѣ даль ихь. то(т) єсть бол'шїй на(д) в'сѣми. и нє можє тыжь ихь них'то вырвати з роукь и ѿ ѡц҃а моєго. бо я и ѿц҃ь. єдино єсмо. тогды похватили жидовє камѣнѧ. и хотѣли єго забити. ѿповидѣль имь і҃с. много єсми ва(м) добры(х) оучиньковь показаль ѿ ѡц҃а моєго. длѧ которы(х) оучин'ковь и камєнїємь мєчєтє
392 на мѧ. ѿповидѣли ємоу жи(до)вє // рєкоучи. про добрыи҃ оучин'кы камєнїємь нє мєчємо на тєбє. алє ижє хѹлишь. ижє ты боудоучи чл҃комь а повѣдаєш'сѧ быти бг҃омь. ѿповидѣль имь і҃с рєкоучи. а чи нє написано в' законѣ вашємь. и я єсми рєкл' ижє богове єстє. а єсли жє ѡныи҃ наз'валь богами. до которы(х) сѧ слово бж҃їє стало. а нє можє(т) быти роушєно пис'мо, написан'ноє ѡ ѡно(м) то. кото(ро)го жь пост҃иль ѿц҃ь. и на свѣ(т) послаль. а вы мовитє ижє хоулѹ мовишь.
392 зв. ижє ссми [!]* такь рєкль. ижє сн҃ь бг҃и є(с)м'. // Єсли жє бы(х) нє чиниль оучин'ковь ѿц҃а моєго. то быс'тє могли нє вѣрити мнѣ. а єс'ли чиню. и єс'ли быстє мнѣ нє вѣрили. оучин'комь моимь вѣрьтє. абы єстє поз'нали а вѣрили. ижє въ мнѣ єсть а и я в' нє(м). **Конєць. соуботѣ.**

за(ч)[41] И хотѣли єго пойматї. а ѡнь вышоль з'мєжи нихь. и пошоль ѡпѧть за иѡр'дань. на ѡноє мѣсцє, гдє то пєрє(д) тымъ їѡан'нь людь кр(с)тиль. и тамь пєрємєш'каль. многыи҃ пакь приходи(ли) к нємоу.
393 и мовили рєкѹчи. заправ'ды и(ж) їѡаннь // ни єдиного з'накоу, нє оучиниль. алє всѣ рѣчи который҃ ѡ томь повѣдаль їѡан'нь, правда є(ст). и многыи҃ пакь вѣровали в нєго. **конєць. гє(н), в҃ї.**

> Єѵ(г)листа повѣдає. якь х҃с лазара въскрєсиль. и якь ты(ж) жидовє радѧт'сѧ якь бы х҃а забити мо(г)лї.

гла(в). а҃ї. а за(ч) лѣ[42] [а҃ї] Быль пакь нѣякы(и) нємоц'ный чл҃кь на имѧ лазарь. из' мѣста вифанїи҃. котороє было мариино. и мар'фино, сєстрь єго. а то таѧ марїа. котораа помазала г҃а миромь. *дорогою мастю*. и ѡтирала ноги єго волосами головы своєи҃. то єй жь то бра(т) лазарь. который
393 зв. быль нє // моцєнь. тогды послали к нємоу сєстры єго рєкоучи. г҃и.

[40] Соу(б) є҃. Рєкль г҃ь ко пришє(д)ши(м) ѡв'цѣ мои҃.
[41] Гє(н) в҃ї. Въ ѡ(н) (т) ча(с). хотѣли і҃са.
[42] Въ ѡ(н) (т) ча(с). быль нѣякый.
Соу(б) ѕ҃ по(ст) рє(ч)ннаа ла(з)рєва.

тоть которого ты любишь неможе(т). а і҃с оуслышав'ши то рекль.
таѧ то немочь не є(ст) смр҃тел'наѧ. єд'но длѧ славы бж҃іеи҃. абы сн҃ь
бж҃ій быль прославлень длѧ неи҃. а и тоую мар'ѳꙋ и сестроу єи҃ и лазара
любиль і҃с. а коли оуслышаль иже лазарь неможе. и перемеш'каль
на томь мѣс'тѣ два дн҃и. а потомь рекль оучн҃ко(м) свои(м). пойдѣмо
ѡпѧть до землѣ жидов'ской҃. Реклї ємоу оучн҃ци єго. оучителю. не-
дав'но хотѣли // тебе жидове каменїємъ забити. а ты ѡпѧть тамь 394
же хочешь пойти. Ѿповидѣль і҃с. а ви(д) же дванадесѧть годинь въ
дн҃и єсть. єсли кто ходи(т) вдн҃ь то(т) не по(т)кне(т)сѧ. бо свѣтлость
того свѣта видить. а єсли кто вночи ходить. то(т) потькне(т)сѧ. бо
не машь свѣтлости в ней. тоє повидѣв'ши рекль имь. лазарь прїятель
нашь оуснꙋ(л). Але пойдоу абы(х) єго зо снꙋ збоудиль. Рек'ли пакь
є(мꙋ) оученици єго. єс'ли ꙋс'нꙋ(л). то боудеть здоровь. Але і҃с мовиль ѡ
смр҃тї єго. а ѡни сѧ надѣва(ли). // иже бы і҃с ѡ спаню с'на мовиль. 394 зв.
пов'торе пакъ повидѣ(л) имь і҃с яв'не рекоучи. лазарь товариш' нашь
оумр҃ль. и радь єс'мї томоу иже єсми тамь не быль. а то длѧ вась иже
быс'те оувѣрили. а длѧ того пойдѣмо к немоу. тог'ды ѳома назван'ный
близнець. *дидимꙋ(с)*. рекль оучн҃комь. пойдѣмо. абы єсмо и мы з'нимь
ꙋмр҃ли. и пришоль і҃с. и нашоль єго. а ѡнь южь чотыри дн҃и в' гробѣ
лежи(т). бо была вифанїа близко ѿ їєр(с)лима. яко бы пѧдесѧ(т)
стаянїи. *або ровныхь гоновь*. и много и(х) // изь жидовь тамь было 395
приш'ло. к' марїи҃ и мар'ѳѣ тѣшачи ихь ѡ братѣ. мар'ѳа пакь коли
оуслышала. иже і҃с идеть. вышла против' него. а марїа дома зостала. и
рекла марѳа къ і҃сви. г҃и. коли бы быль ты тоуть. бра(т) бы мой быль не
оумр҃л'. Але и нн҃ѣ вѣдаю. ѡ што бы єси єдно просиль ѿ б҃а. дасть тобѣ
б҃ъ. Рек'ль єй і҃с. в'станеть из' мр҃ьтвы(х) бра(т) твой. и рекла ємоу
мар'ѳа. вѣдаю иже въстанеть при воскр(с)нї(и) въ послѣднїй дн҃ь.
Рекль єй і҃с. я єсмь въскр(с)нїє и животь. и кто // вѣрить в' мене. хо(т) 395 зв.
бы также оумр҃ль. живь боуде(т). и каждый который живе. и вѣрить в
мене, не ꙋмреть навѣкы. вѣриш ли ты томоу. Рекла ємоу. вѣроую г҃и. и
я єсми оувѣрила. иже ты єси х҃с сн҃ь бж҃іи. который же єси на тоть
свѣ(т) пришоль. а тоє рек'ши пошла. и поз'вала мр҃їй сестры своєи҃.
тихо мовѧчи. оучитель пришѡ(л) єсть и зоветь тебе. а ѡна коли оус-
лышала. борзо всхопившисѧ пошла к немоу. а і҃с єще быль не при-
шоль до мѣстеч'ка. але єще быль // на томь мѣс'ци. где то по(т)кала 396
єго марфа. тогды ѡныи҃ жидове которыи҃ были при ней в' домоу и
тѣшили єй. оуздрѣли мр҃їю иже вс'тала борзо и вышла. ш'ли за нею*.
и мовили иже иде(т) плака(ти) на(д) гробь. але коли та(м) пришла

мр҃іа. где то стоя(л). і҃с. оузрѣвши его оупала на ногы его. и рекла емѹ. г҃и. коли бы ты быль зде. не оумр҃ль бы быль бра(т) мой. а і҃с коли тое оуздрѣль а вона плачеть. и жидове который̑ были с нею приш҆ли
396 зв. тыжь плачоу(т) постогналь дх҃омь. и зас҆моутиль самь себе. // и рекль. где естѣ положі҃ли его. и рек҆ли емоу. г҃и. пойди. а погла҃ди, и заплакаль і҃с. и ре(к)лі҃ жидове. ви(д)те якь его миловаль. а нѣкоторый̑ рекли. а чи не могль есть то(т) то. который же ѿвориль оочи слѣпонарожен҆ного оучинити. абы и то(т) не оумр҃ль. тогды ѡпа(т) і҃с постогна(л) самь в҆ собѣ. и пошоль ко гробоу. была пакь та(м) пещера. а и камень было положено на неи̑. тогды рекль і҃с. подоймѣте камень.
397 Рекла пакь емоу мароа сестра того который быль оумр҃ль. г҃и. ю(ж) // смерьдить. бо южь то четвер҆тый дн҃ь в гробѣ лежить. Рекль еи̑ і҃с. а чи не рекль есми тобѣ если вѣроуешь. оуз҆дриш҆ славоу бж҃ію. тогды ѿвръноули камень ѿ гроба. в҆ которомь быль мер҆твый положень. а і҃с. по(д)нес҆ши к нбоу оочи свои̑. рекль. ѿч҃е. хвалю тебе иже еси мене выслоухаль. и вѣдаль есми я, иже ты мене всегда слоухаешь. але дла҃ ты(х) людіи̑ который̑ около стоять рекль ес҆ми. абы оувѣрили,
397 зв. иже ты мене пос҆лаль. И тое рек҆ши голосомь // великы(м) закрычаль. лазароу выйди вонь. и вышоль то(т) который бы(л) оумр҃ль. и быль ѡбьвза(н) по роукамь, и по ногамь, крайками. и лице его было ѡброусомь ѡбвязано. *або полотномь*. Рекль и(м) і҃с. роз҆вяжите его. и поустѣте его нехай идетъ. тог҆ды м҆ногый которы(и) ѿ жидовь были приш҆ли к҆ марѳѣ и мр҃іи̑. а видѣв҆ши што ес҆ть оучиниль і҃с. оувѣрили в҆ него. конець. лазареви. А нѣкоторый̑ з҆межи нi҃(х) пош҆ли
398 ко закон҆никомь. и повидѣли. што есть оучиниль. і҃с. //

за(ч) м̑[43] Тогды зобралиса҃ ар҆хиереє и закон҆ници в радоу. и мовили што маємо чинити. иже тот҆ чл҃кь много знамені̑й чинить. а допоус҆тимо ли емоу такь. то и в҆сѣ боудоуть вѣрити в҆ него. а на ѡстатокь ш҆тобы не пришод҆ши рим҆ля҃не. и мѣс҆та зо всѣмь народо(м) не взя҃ли. Єдинь пак҆ змежи ни(х) на има҃ каиафа. боу(д)чи того лѣта и(х) архі҃ерєѡмь. рекль. вы не вѣдаєте ничого ани (с) на томь не розмышля҃єте. иже лѣп҆ше бы было намь. абы тоть єдинь оумр҃ль за люди. а не
398 зв. вве(с) // народь загиноуль. а то не самь ѿ себе повидѣль. але иже быль ар҆хі҃ерєѡ(м), того лѣта. и пр(о)рковаль и(ж) і҃с хотѣль за люди в҆мерети. и не тол҆ко за люди. але и жебы тыжь сі҃ны бж҃и̑ розогнаный̑ зобраль въедино. ѿ оного пакь дн҃я҃ оурадили абы его забили. і҃с пакь южь не хожоваль яв҆не межи жиды. але ѿишоль до ѳкраиньного

[43] Пне(д) з̑ не(д). Въ ѡ(и) (т) ча(с). зобрали(с).

мѣста. котороє єсть по(д)лє поустынѣ. названного єфраи(м). и тамь
перемєш'коваль, зь оучн҃ками своими. бы(л) бо близ'ко жидов'скы(и)
великьдн҃ь *то єсть, пасха*: // и шли многыи до їєр(с)лима зь ѡнои то 399
оукраины перє(д) великодн҃ємь. абы (с) ѡчистили. и глѧдали і҃са. и
роз'мовѧли въсполь в цр҃кви стоячи. и мовѧчи. ш'то сѧ вамь видить. чи
нє прїйдє(т) ли ѡнь на праз'дникь. ар'хїєрєє и закон'ници были рос-
казали. єсли бы кто видѣль єго. гдє бꙋдєть. ижє бы повѣль. абы
єго поймали. Ко(ц) пнє(д)*.

> Єѵ(г)листа повєдає. якь мр҃їа помазала ногы і҃сви миромь. и тыжь якь
> въєханїє єго было на ѡслѧтю въ їєр(с)ли(м). я(к) ты(ж) народы оучи(т).
> ты(ж) ѡ зєрнѧти пло(д)номь в зємлю оусѣяно(м). якь ты(ж) к нємоу
> ста(л)сѧ голо(с) з нєба. якь ты(ж) многыи зъ закон'никовь, оувѣрили.

гла(в). в҃і. а за(ч) м҃а[44]

Пєрє(д) шєстьми пакь дн҃ѧми пас'хы. Пришоль і҃с. до ви // ѳанїи. гдє 399 зв.
то быль лаза(р') оумр҃ль. которого жь то і҃с въскр҃силь из' мр҃твыхь. [в҃і]
тогды тамь вробили ємꙋ вєчєрꙋ. а марѳа послꙋговала. а и лаза(р) быль
ѡди(н) с тыхь которыи сѣдѣли с нимь за столомь. тогды марїа взѧвши
ли(с)трꙋ масти. *то єсть фоун'ть масти*. Котораѧ то масть была вроблє-
на з на(р)дового корєнє. бар'зо коштовнаѧ. *ни щимь, нє з'мѣшєноє,*
миро. Которою жь то мастю помазовала ногы і҃свы. и ѡтира(л) волоса-
ми головы своєи, ногы єго. а и домь бы(л) напол'нил'сѧ ѿ вон'нос'ти
ѡноєи добрє запаш'нои, // мас'ти. тог'ды ѡдинь изь ꙋчн҃ковь єго июда 400
сн҃ь симоновь ис'скариѡта. который єго хотѣль продати рєкль. длѧ [г҃і]
чого тои то мас'ти нє продано за трис'та грошїй а дано бы то было
ꙋбогымь. а тоє рєкл' нє длѧ того абы мѣль мѣти мл'сть ко оубогы(м).
алє того длѧ ижє быль са(м) злодѣємь. и скрин'коу завѣдаль. и тыи
рѣчи которыи имь были даваны носиль. тог'ды рєк'ль і҃с. дайтє єй
покой. абы заховала тоую то масть ко дн҃ю погрєбєнїа моєго. ꙋбогыи
бо*, // в'сєгда в' сєбє маєтє. алє мєнє нє в'сєгда мѣти боудєтє. Розоу- 400 зв.
мѣль пакь многый народь жидов'скы(и), ижє тоуть єсть. и приш'ли нє
тол'ко длѧ і҃са. алє и жєбы и лазара видѣли. которого жь въскр҃силь
из' мр҃твыхь. такь были ар'хїєрєє врадили, абы и лазара забили. бо длѧ
нєго многыи приходѧчи ѿ жидовь, вѣровали въ і҃са. А на зав'трєш'нїй
пакь дн҃ь. многый народь пришоль быль на праз'дникь. коли то оуслы-
шали ижє і҃с идєть до їєр(с)лма. набрав'шї роузочокь финиковыхь. // 401

[44] В нє(д) цвє(т) на лѵ(т)р'гїй. пєрє(д) шє.

ал'бо пал'мовыхь. и выш'ли против' него, абы пот'кали єго. и крычали
мовѧчї. ѡсан'на. *єжє рєчи, сп҃си нась.* бл(с)вє(н) который идєшь въ
дї имѧ г(с)днє, цр҃ь їи҃лвь. и нашоль і҃с ѡслѧ. и всѣль на нє. якь жє было
и написано. нє бойсѧ дщєро сиѡньскаѧ. бо цр҃ь тво(и) идєть к тобѣ.
который сєди(т) на ѡслѧти ѡс'личїнѣ. а на поча(т)коу томоу то
оучн҃ци єго нє з'розоумѣли. алє коли єсть прославлєнь і҃с. тогды в'спа-
мѧтали. ижє то было ѡ нємь написано. и то оучинили ємоу. тоє пакь
401 зв. то(т) народь высвєд'чо // валь. который при нємь на тоть часъ были.
коли то лазара позваль из' гроба. а въскр҃силь єго из' мрътвыхь. и
длѧ того. вышоль против' нєго народь. ижє слышали ижє ѡнь тоє
знамєнїє оучиниль. **конє(ц) нє(д) цвѣ(т).**

за(ч) Тогды фарисєѡвє мовили мєжи собою. видитє ижє ничого собѣ
мв҃[45] помочи нє можємо. бо мало нє в'вє(с) свѣ(т) за ни(м) пошоль. были
єї тыжь тамь мєжи ими грєковє. *єл'линовє*, который были приш'ли.
абы сѧ мл҃и [!] на дн҃ь свѧточ'ный. *або хвалоу дали бг҃оу.* тый пристоу-
402 п'ив'ши [!] к' филип'пови. который то // родомь быль з' виѳ'саиды
мѣс'та оукраины галилє(и)ской. и просили єго рєкоучи. гос'подинє.
або пн҃є. хочємо абы(х)мо і҃са моглї видѣти. пошод'ши филип'пь и
повидѣль тоє ан'дрєѡви. то пакь сполоу ан'дрєй ис' филип'помь. пови-
дѣли тоє і҃сви. а і҃с имь на тоє ѿповидѣль рєкоучи. ю(ж) пришоль
єсть часъ. абы (с) рос'славиль сн҃ь чл(с)кый.

за(ч)[46] Заправ'ды заправ'ды повѣдаю вамь. єс'ли бы зєр'но п'шєничноє
впа(д)ши в' зєм'лю, а нє замєр'ло. то бы єдно само такь прєбыло. а
402 зв. єсли оумрєть. то // вєликый пло(д) з' сєбє выростить. **Конєць, в'то(р)кꙋ.**

за(ч)[47] Кто милоуєть дш҃оу свою погоубить єй. алє кто бы нєнавидѣль
дш҃ѣ своєй на сємь свѣтѣ. то(т) заховає(т) єй на живо(т) вѣчный. а
єсли кто мн(ѣ) слоужить. нєхай за мною идєть. бо гдє я боудоу. тамь
тыжь и слоуга мой боудєть. а боудє(т) ли кто мнѣ слоужити. поч'ти(т)
єго ѿц҃ь мой. который є(ст) на нб҃си. Нн҃ѣ дш҃а моѧ зас'моучєна єсть.
а ш'то (ж) маю дѣлати. *або рєчи.* ѿч҃є из'бави мєнє ѿ часа того алє
403 того єс'ми длѧ пришоль к томоу часови. //

за(ч)[48] Ѿч҃є. прос'лави имѧ твоє. тогды пришоль голось з нб҃а мовѧчїй.
и прос'лавиль єс'ми. а и єщє рос'лавлю. Народи пакь который около

---

[45] Вто(к) ѕ҃ нє(д), въ ѡ(н) (т) ча(с). фарисєѡ(в).

[46] Ап(ст)лꙋ полика(р)пꙋ, запра(в)ды.

[47] Рєкль г҃ь свои(м) оу(ч). кто милꙋє(т).
В поклонєнїє ч(с)тимꙋ дрєвоу и в постри(ж)нїє мнихо(м).

[48] Рєкль г҃ь. ѿч҃є прослави.
На у(т)р'ни на во(з)двї(ж)нїє ч(с)тна(г)[о] кр(с)та.

стояли, тоє слышали. и мовили. иже сѧ громь сталь. а иный поведали. иже агг҃ль мовиль к немоу. ѿповидѣль і҃с и рекль. не длѧ мене сѧ то(т) то голо(с) сталь. але длѧ вась. Нін҃ѣ южь єсть соу(д) свѣта того. нін҃ѣ кн҃зь свѣта того вывръжень боуде(т) вонь. а и я єсли боудѫ по(д)несєнь ѿ земль. то всѣ(х) приволокоу к҃ собѣ. а тоє поведаючи. даваль // з҃нати. якою см҃рт҃ію оумєрєти мѣль. Ѿповидѣли емоу народи 403 зв.
рекоучи. мы єсмо слышали изь закона. иже х҃с пребыває(т) навѣкы. а ты якь мовишь. иже мѫси(т) по(д)несєнь быти сі҃нь чл҃кый. к҃то ж҃ бы то быль сі҃нь чл(с)кый. ѿповидѣль и(м) і҃с рекоучи. єще на малый часть свѣ(т)ло с вами єсть. ходѣтє ж҃ покы еще свѣта маєтє. абы вась т҃ма нє ѡбышла. бо к҃то ходи(т) в҃ темнос҃ти. то(т) нє вѣдаєть, коуды иде(т)ть [!].

Покы єще свѣть маєтє. вѣроуйтє въ свѣть. // абыстє были сі҃вє 404
св(ѣ)та. **Конець, єѵ(г)лі҃ю на възви(ж) [!] и на поклонєні҃є ч(с)тна(г)[о]** за(ч)
крє(ст). тоє мовиль, і҃с. а ѿишо(д)ши с҃крыльсѧ прє(д) ними. а хо(т) же мі҃[49]
ѡнь такь великый з҃накы чинова(л) прє(д) ними. єдначь нє вѣровали в него. а то то(г)[о] длѧ. абы сѧ пр(о)рочьство исаїа пр(о)рока выполь-нило. которое ѡнь пр(о)роковаль, рекоучи. г҃и. кто оувѣриль слоухоу нашемоу. и мышца г҃нѧ. *рамѧ. або плєчѣ*. комоу єсть зьявлєна. длѧ того нє могли оувѣрі҃ти. бо и пов҃торе то(т) же исаїа повидѣль. ѡслє-пиль оочи ихь. и ср(д)ца и(х) // яко камень затвєр҃диль. абы оочима 404 зв.
нє видѣли, а ср(д)цемь нє розоумѣли. и нє навръноулисѧ. а и я ихь нє оуздоровиль. тоє поведаль исаїа, коли видѣль славоу єго. и мовил҃ ѡ немь. а ви(д) же ис҃ кнѧжать много и(х) оувѣрило в нєго. але про закон҃нікы выз҃навати єго нє смѣли. а то длѧ того. абы изь собороу виг҃нани нє были. бо бол҃ше миловали хвалоу лю(д)скоую. ниж҃ли славоу бі҃ю. а і҃с пакь голосомь закрычаль и рекль. кто вѣрѫєть в҃ менє, нє в҃ менє вѣрѫєть. але в҃ того который менє послаль. и кто менє // ви- 405
дитъ. види(т) и того который менє послаль. а и я єсми свѣтлостю. и на свѣ(т) єсми пришоль. абы каж҃дый который в҃ менє вѣроує(т) абы в҃ тем҃ности нє ѡсталь. а єсли бы кто мой слова слышаль. а нє оувѣриль. я єго нє сѫжѫ. бо нє пришоль єсми я. абы(х) свѣ(т) соудити мѣль. але абы(х) привєль весь свѣть на из҃бавленіє. ко(ц). срѣ(д). Кто сѧ менє запри(т), а нє хоче(т) принѧти моихь словь. має(т) кто бы єго соудиль. Слова. который я мови(л) тый єго боудоу(т) соудити, в послѣ(д)нїй дн҃ь. бо и я єс҃ми ѿ себє самого нє мови(л). // але кото- 405 зв.
рый менє посла(л). ѿц҃ь самь ми даль росказанѧ, што быхь справова(л).

[49] Сре(д) ѕ҃ не(д), Ре(к)ль г҃ъ к при(д). покі.

и што бы(х) мовиль. а вѣдаю иже єго росказанѧ животь вѣчный є(ст). ш'то єдно ѧ мов'лю, та(к) якь ми росказаль ѿц҃ь тоє и чиню.

> Єѵ(г)листа повєдає(т), якь х҃с оучн҃ко(м) ногы оумыває(т), и наоучає(т) и(х) новомоу приказаню. абы милова(л) єдинь дроу(г)[о]го. и июдинꙋ зра(д)у. и пєтрово ѿвєр'жєнѧ, напєрє(д) повѣдаєть.

гла(в).г҃і. а за(ч) мд҃[50] Прєж'дє п'раз'дника пасхы. вѣдаль і҃с иже пришоль є(г)[о] ча(с). абы пєрєшоль с' того с'вѣта къ ѿц҃оу. оумиловав'ши* свои҃ ажь до кон'ца** которыи҃ были на свѣтѣ. И была вєчєра. а южь быль дїаволь
406 вложиль в ср(д)цє, июдѣ сн҃оу симоновоу, кото // рый быль скариѡта.
[ѕ҃і] абы єго продаль. **ч'ти чє(т)вє(р)то(к) вєликїй на ли(т)р'ги(и).** Вѣдаль і҃с. иже в'сѣ рѣчи даль ємоу ѿц҃ь в роукы. иже ѿ б҃а вышоль. и ѡпѧт' ко б҃гоу идє(т). в'став'ши ѿ в'єчєрѣ [!]. и из'ложиль ѡдѣнѧ своє. и в'зѧв'ши лєн'тиѡнь. *полотно, л'нѧноє.* и ѡпоясальсѧ. а потомь налиль воды въ оумывальницоу. *в мѣд'ницоу. або в' лоханю.* и почаль оумывати ногы ꙋчн҃комь своимь. и ѡтирати полот'номь. которы(м) быль ѡпоясань. пришоль пакь к' симонови пєтрови. и рєкль ємоу пєтрь. г҃и. ты
406 зв. то хочєшь ꙋ // мыти мои҃ ногы. ѿповидѣль і҃с и рєкль ємоу. ш'то ѧ чиню, ты того нє вѣдаєшь нн҃ѣ. алє потом'ь [!] вѣдати боудєшь. рєк'ль ємоу пєтрь. г҃и. нє боудєши ми мыти ногь моихь навѣкы. ѿповидѣль ємоу і҃с рєкоучи. єсли жє тєбє нє оумыю. нє маєшь части мѣти со мною. рєкль ємоу симонь пєтрь. г҃и. нє тол'ко ногы мои҃. алє и роукы и главоу. І҃с. пакь рєкрь [!] ємоу. кто єсть оумытый. то(т) нє потрєбоуєть
407 єдно ногы оумыти. бо єсть вєсь чисть. и вы чис'ти єстє. алє нє в'си. // Вѣдал' бо, который з' ни(х) мѣль єго продати. и длє того такь рєкль, иже нє в'сї єстє чис'ти. **ко(ц) пє(р)вомꙋ єѵ(г)лїю. на оумывєнїє.**

за(ч) мє҃[51] И якь южь оумыль ногы ихь. в'зѧль на сєбє ѡдѣнѧ своє и сѣль ѡпѧ(т) за столь. и рєкль имь. вѣдаєтє ли. ш'то єсми вамь оучиниль. вы называєтє мєнє оучитєлємь и г(с)пдиномь. тоє добрє мовитє. бо заправ'ды єсть єсми. а єсли жє ѧ боудоучи г(с)пдиномь, и оучитєлємь ваши(м). а оумыль єсми ногы вашї. то и вы єдинь дроугомоу так'жє
407 зв. ногы оумывайтє. // бо єс'ми вамь из' сєбє прикла(д) даль. абы єстє и вы чинили так' жє. якь єс'ми и я оучиниль. Прав'доу. правдоу вамь повѣ-

[50] Въ ѡ(н) (т) ча(с). прєждє праз'д'ни.
В чє(к) вє(л) єѵ(г) а҃ на умы(в).

[51] Въ ѡ(н) (т) ча(с). Коли оумы(л) і҃с.
Єѵ(г)лїє в҃ по оумы(в).

даю. нє єсть слоуга болшїй надь господарємь своимь. анї посєль нє
єсть бол'шїй ѿ того, который єго посла(л). Вѣдаєтє ли тыи҃ рѣчи.
бл(с)вєни єстє, єсли и(х) чини(ти) боудєтє. **Конєць в҃ єѵ(г)їю. по оумы-**
вєнїю. прєи(ди) в чє(к). вє(л), в ма(т)ѳєѧ в' гла(в), кѕ҃. а в за(ч) р҃и. коли
и҃ли рєкль и(м), і҃с. нє ѡ всѣ(х) то вась мов'лю. бо я вѣдаю который҃
єс'ми выбраль. алє ижє бы сѧ писмо выпол'нило. то(т) кото(ри)й* ясть
хлѣбь со // мною. по(д)двигнєть на мѧ пѧтоу свою. нн҃ѣ повѣдаю вамь 408
ѡ томь напєрє(д), ниж'ли сѧ тоє стало. а коли тоє боудєть абыстє
вѣрили. ижє я єсм'. прав'доу прав'доу повѣ(д)ю вамь. єс'ли к'то при-
мѹєть того которого бы(х) ѧ послаль. то мєнє примѹєть. а кто мєнє
примѹєть. прїймоуєть и того. который мєнє послаль. а тоє рєк'ши
і҃с засмоутил'сѧ дх҃омь. и высвє(д)чаль а повидѣль имь рєкоучи. прав'доу
прав'доу повѣдаю вамь. ижє єди(н) з'мєжи вась мєнє про(д)ти [!]* хочє(т).
тог'ды оучн҃ци // поглѧдовали ѡдинь на дроугого. мыш'лѧчи, ѡ комь 408 зв.
бы то мовиль. быль пакь єдинь зь оучєнїковь і҃свыхь. который то
възлєгь на пръсє(х) і҃свыхь. которого то миловаль і҃с. томоу жь то на
памѧть даль симонь пєтрь. яко бы рєкль ємоу. проси єго. кто бы то
быль, ѡ которо(м) то мовить. а ѡнь коли прихилил'сѧ до пръсїй
і҃свыхь. пыталь єго рєкоучи. г҃и. который то єсть. повидѣль ємоу і҃с рє-
коучи. то(т) єсть которомоу ѧ ѡмочив'ши хлѣба подамь. и ѡмочи(в)ши
часть хлѣба. пода(л) июдѣ, // симоновоу с'скариѡта. и бор'зо по хлѣбѣ 409
в'шоль в нєго дїаволь. и рєк'ль ємоу і҃с. што чинишь. чини жь бор'зо.
того пакь жаднии с ты(х) который҃ тамь сєдѣли нє розоумѣли. длѧ
чого тоє рєкль ємоу. а нѣкоторый҃ з ни(х) так сѧ надѣвали ижє їюда
завѣдаль скрин'коу. *або мѣшокь.* ижє бы ємоу і҃с рєкль. абы накоупиль
ты(х) рѣчїй. которы(х) намь потрєба ко дн҃єви ст҃моу. ал'бо. ижє бы
што даль оубогымь. А ѡнь в'зѧв'ши ш'тоукоу хлѣба. бор'зо вышоль. и
южь но(ч) была коли вышо(л). // І҃с па(к) рєкль коли їюда вышо(л). 409 зв.

Нн҃ѣ прослависѧ сн҃ь чл҃чьскый. и бг҃ь прослависѧ ѡ нємь. а єсли за(ч)
бг҃ь прослави(т)сѧ ѡ нємь. и бг҃ь прослави(т) єго самь в' собѣ. а и мѕ҃[52]
бор'зо прослави(т) єго. дѣти єщє малыи ча(с) боудоу с вами*. и боу-
дєтє мєнє глѧдати. якь єс'ми и жидомь повидѣль. гдє ѧ идоу, тамь
вы нє можєтє прїйти. так' жє и вамь нн҃ѣ повѣдаю. приказанѧ новоє
даю ва(м). абыстє любили єдинь дрѹгого. якь (ж) и я вась любиль.
так' жє абыстє любили, и вы єдинь дроугого. по томоу познають
вась всѣ. ижє єс'тє мои҃ оучн҃ици. єс'ли любовь боудєтє мѣтї // мєжи 410

[52] Рєкль г҃ь свои(м) оу(ч)н', нн҃ѣ про.
Єѵ(г)лїє пръвоє ст҃ых' стр(с)тєи.

собою. Рєкль ємоу симонь пєтрь. г҃и. гдє идєшь. ѿповидѣль ємꙋ і҃с рєкоучи. гдє ѧ идоу. ты нє можєшь пойти за мною нн҃ѣ. алє потомь за мною пойдєшь. рєкль ємоу пєтрь. г҃и. длѧ чого быхь нє могль нн҃ѣ ити за тобою. нн҃ѣ и дш҃оу мою за тєбє положоу. Ѿповидѣль ємꙋ і҃с. дш҃оу ли твою за мєнє положишь. прав'доу правдоу, повѣдаю тобѣ. єщє нє въз'гласить алєкторь. *нє запоєть, когоуть. або пѣвєнь.* а ты сѧ три разы мєнє запришь.

> Єѵ(г)лис'та выписоує. якь х҃с оучить, ижє ѿц҃ь в нємь прєбываєть. а ѡнь въ ѿц҃и. ты(ж) заповѣдає, абыхмо приказанѧ єго попольнѧли. якь тыжь ѡ
> 410 зв. зосланю дх҃а ст҃го напєрє(д) повѣдає. //

глава. д҃і. а за(ч) м҃з[53] И рєкль оучн҃комь свои(м). нєхай сѧ нє зас'моучаю(т) ср(д)ца ваши. вѣроуйтє в' бг҃а. и в' мєнє вѣрꙋ(и)тє. бо в' домоу ѿц҃а моєго ѡбитєли многый єсть. *мєш'канѧ.* а єс'ли бы иначєй было, повидѣль бы(х) вамь. алє идоу абыхь вамь з'готоваль мѣсцє. а єсли (ж) ѧ пойдоу вамь мѣс'цє наготовити. и ѡпѧ(т) прі҃йдоу. и поймоу вась к собѣ самомꙋ. абыстє гдє ѧ боудоу, и вы там' жє были. а гдє я идоу и вы вѣдаєтє. и дорогоу знаєтє. рєкль ємꙋ ѳома. г҃и. нє вѣдаємо, гдє идєшь. як жє
411 можємо дорогоу з'нати. Рє // кль ємоу і҃с. я єсмь дорога. и прав'да. и живо(т). никто жє нє прі҃йдєть, ко ѿц҃оу. єдно чєрєзь мєнє. єсли быс'тє мєнє з'нали. то и ѿц҃а моєго быс'тє з'нали. и ѿ того часа з'наєтє єго. и видѣли єстє єго. Рєкль ємоу филип'пь. г҃и. оукажи намь ѿц҃а. а то боудємо за досить мѣти. Рєкль ємоу і҃с. чєрєзь та(к) дол'гый часъ з' вами єсмь. а нє позналь єси мєнє. филип'пє. к'то видѣль мєнє. видѣль и ѿц҃а моє(г)[о]. а ты якь мовишь. оукажи намь ѿц҃а. ал'бо нє
411 зв. вѣришь. ижє ѧ въ ѿц҃и. // а ѿц҃ь въ мнѣ єсть.

за(ч) м҃и[54] Слова который я вамь повѣдаю. самь ѿ сєбє ихь нє мовлю. алє ѿц҃ь въ мнѣ прєбываєть. и то(т) оучин'кы чинить. вѣроуйтє мнѣ. ижє я єсмь въ ѿц҃и. а ѿ(ц) въ мнѣ є(ст). **Конє(ц) пѧ(тк)*.** А єсли нє такь. длѧ ты(х) оучиньковь вѣроуйтє мн(ѣ). Прав'доу правдоу вамь повѣдаю. кто вѣри(т) в' мєнє. оучин'кы который я чиню. и ѡнь чинити боудєть. и бол'шє на(д) тый чинити боудє(т). бо я идоу до ѿ(ц) моєго. а што коли боудєтє просити ѿц҃а въ имѧ моє. то оучиню. абы быль прославлєнь ѿ(ц) // въ сн҃ѣ. а єсли боудєтє чого просити въ имѧ моє. то и
412 я оучиню. Єсли мєнє милоуєтє. дръжѣтє жь приказанѧ мой. а я

[53] Пѧ(к) ѕ҃ нє(д). Рєкль г҃ь свои(м). нєхаи (с).
[54] Соу(б) ѕ҃ нє(д). Рєкль г҃ь свои(м). Слова.

оупрошоу ѿц҃а. и да(ст) вамь ин'шого потѣшителѧ. абы меш'каль с вами навѣки дх҃ь истин'ный. которого свѣть не може(т) прияти. бо єго не види(т), ани єго з'наєть. Але вы єго знаєте. бо оу вась меш'каєть. и в' ва(с) мешкати боудеть. и не ѡстави(т) вась сиротами. придоу к вамь єще мало. и свѣ(т) видѣти мене не боудеть. але вы мене видѣти боудете. бо єсли я // живоу. и вы живи боудете. и в то(т) дн҃ь порозоумѣ- 412 зв.
єте вы иже ѧ въ ѿц҃и моє(м). а вы въ мнѣ, а и я в' вась.

Кто має(т) заповѣди мои҃ и ховає(т) ихь. то(т) мене любить. а кто за(ч)[55]
мене любить. то(т) ѿ ѡц҃а моєго възлюблень боудеть. а и я боудоу єго любити. и оукажоусѧ ємоу самь. **Конець. соуботѣ.** Рекль ємоу їюда, не ѡнонь который быль с'скариѡта. г҃и. ш'то має(т) быти. иже ты намь хочешь сѧ оуказати. а не мирови. ѿповидѣль і҃с и рекль ємоу. єсли мене кто люби(т). слова мои҃ дер'жати боуде(т). // а и ѡц҃ь мой 413
миловати єго боуде(т). и до него прїйдемо. и меш'канѧ в немь оучинимо. а кто мене не милоуєть. и словь мои(х) не дер'жи(т). и рѣчь котороую слышите, не єсть моѧ. але ѿц҃а моє(г)[о] къторый мене послаль. **Конець, апостолоу.** Зри ѿ ст҃о(м)дс҃ѣ*. тыи҃ єсми рѣчи вамь повидѣль оу ва(с) мешькаючи. оутѣшитель пакь дх҃ь ст҃ы(и). которого пошлеть ѿц҃ь въ имѧ моє. то(т) ва(с) наоучи(т) в'семоу. и в'спомѧнеть ва(м) всѣ рѣчи. которыи҃ єс'ми вамь коли мовиль. мирь ѡставлѧю вамь. и смиренїє моє даю вамь. не и яко мирь даєть. и я // даю вамь. 413 зв.

Нехай сѧ не засмоучають ср(д)ца ваши. ани оустрашают'сѧ. слы- за(ч)
шали єсте якь єсми вамь повидѣль. иже идоу. и ѡпѧ(т) к ва(м) придꙋ. мѳ҃[56]
єсли бысте любили мене. радовали бысте сѧ ѡ в'семь, иже єсми рекль. идоу къ ѿц҃оу. бо ѿц҃ь мой бол'шї(и) єсть ѿ мене. и нн҃ѣ ва(м) повѣдаю. напередь ни(ж)ли сѧ тоє стало. абысте коли сѧ тоє стане оувѣрили. бо южь не много боудоу мовити з' вами. бо южь пришоль того свѣта кн҃зь. а въ мнѣ не має(т) ничого. але иже бы мирь позналь. и(ж) и я милоую ѿц҃а. и якь же // мнѣ росказаль ѿц҃ь так' чиню. в'стан'те. а 414
пойдѣмо ѿтоле.

> Єѵ(г)листа выписоує. иже х҃с поведает сѧ быти виньною лозою. а оучн҃кы лѣторослѧми. ты(ж) приказоуєть. абыхмо сѧ всѣ посполоу миловали. гла(в). є҃і.

[55] Ст҃мꙋ ап(ст)лу їю(д), Рек'ль г҃ь свои(м). кто.
Не(д) з҃ напере(д) ищи. в гла(в). з҃і а зачало н҃ѕ.
[56] Пне(д) з҃ не(д), Рекль г҃ь свои(м), неха(и) (с).

гла(в). єі. а за(ч) н҃[57] **Я** єсми лоза истин'наѧ. а ѡц҃ь мой дѣлатєль єсть. в'сѧкоую роз'гоу котораѧ ѡ мнѣ нє дѣлає(т) плода. ѿрѣзоуєть єи҃. и в'сѧкоую дѣлающоую плоды ѡтєрєблѧєть єи҃. абы єщє бо(л)шїй пло(д) приносила. Вы єсть єстє чистыми длє слова моєго котороє єс'ми вамь повидѣль. боу(д)тє въ мнѣ. а и я в' вась. якь жє роз'ка нє можє зростити плодоу
414 зв. сама ѿ сєбє. // єс'ли нє боудє(т) на лозѣ. так жє и вы єсли въ мнѣ нє прєбоудєтє. я єсми лоза. а вы єстє лѣторосли. кто боудєть въ мнѣ. а и я в нємь. то(т) из'рости(т) плодь многыи. бо бєз мєнє ничого оучинити нє можєтє. єсли кто нє боудє мєш'кати въ мнѣ. вывєржєнь боудє(т) вънь. и якь роз'ка оус'хнє(т). и из'бираю(т). єи҃, и на ѡгнь оувръгоу(т), и из'горыть. єсли бы єстє въ мнѣ мєш'кали. и слова мои҃ оу ва(с) прєбоудоу(т). што коли боудєтє хотѣти просити з'боудє(т)сѧ вамь. **Конєць пнє(д), и ст҃моу ап(ст)лꙋ.** ѡ томь то прославит'сѧ ѿц҃ь
415 мой. ижє бысте мно // гый пло(д) принєсли. и боудєтє мои҃ оучн҃ци.

за(ч) н҃а[58] **Я**кь жє въз'любил' мѧ ѿц҃ь а и я вась полюбиль. боу(д)тє жь в люб'ви моєй. єсли бысте приказанѧ мои҃ дръжали. боудєтє прєбыва(ти) в люб'ви моєй. якь жє и я приказанѧ ѿц҃а моєго дръжаль. и в' мл(с)ти єго пєрєбываю. тыи҃ то рѣчи мовиль єсми вамь. абы радо(ст) моѧ зоставала в' вась. а и ваша радость была бы выплънєна. то є(ст) приказанѧ мои҃. абыстє єдинь дроугого миловали. якь (ж) и ѧ вась оумило-
415 зв. валь. болшєго милованѧ на(д) тоє никто нє маєть. ижє // бы дш҃оу свою положиль за товариши свои. вы с'тє мои҃ товариши. єсли то оучинитє што коли приказоую вамь. и южь вась нє бꙋдоу называти слоугами. бо слоуга нє вѣдаєть ш'то чинить господарь єго. алє єсми вась назваль товариш'ми. бо в'сѣ рѣчи который҃ єсми коли слышаль ѿ ѡц҃а моєго повидѣль єсми вамь. нє вы стє мєнє выбрали. алє я ва(с) выбраль. а поставиль єсми вась, абы єстє пош'ли и пло(д) принєсли. а пло(д) вашь прєбоудє(т). и чого бысте єдно просили ѿ ѡц҃а моєго въ
416 имѧ моє. да(ст) вамь. **Конєць, ст҃моу.** //

за(ч) н҃в[59] **Т**оє приказоую вамь. абыстє миловали ѡдинь дроугого. а єсли мирь ва(с) нєнавидить. видитє, ижє и мєнє пєр'шє ѿ на(с) възнєнавидѣль. єсли бысте ѿ мира были. мирь ш'то єсть єго любиль бы. алє ижє нє єсть єстє ѿ мира. выбраль бо єсьми вась з'мєжи мира. того длѧ ва(с) мирь нєнавидить. В'спомѧтайтє на ѡный҃ слова. который҃ єсми вамь повидѣль. ижє нє єсть слоуга бол'шїи ѿ господарѧ своєго.

[57] Рєкль г҃ь свои(м) оу(ч). я єс'ми ло.
[58] Рєкль г҃ь свои(м) оу(ч), якь жє въз'.
[59] Соу(б) г҃ по па(с). Рєкль г҃ь свои(м) оучє тоє прика.

єсли жь сѧ мнѣ противили. то и вамь (с) противити боудоу(т). а єсли
слова мои҃ дер'жали. то и ваши де(р)жати боудоу(т). але то в'се // вамь 416 зв.
оучинѧть длѧ имєнѧ моєго. бо нє з'нають того который мєнє послаль.
бы(х) быль нє пришоль и нє мовиль имь. грѣха бы нє мѣли. алє
нн҃ѣ вымовитисѧ нє могоу(т). ѿ грєхоу своєго. Кто мєнє нєнавидить. и
ѿц҃а моєго нєнавиди(т). бы(х) быль нє оучиниль мєжи ними ты(х)
рѣчі҃й. которы(х) никто иный нє оучиниль. грѣха бы нє мѣли. алє нн҃ѣ
оувидѣли. и въз'нєнавидѣли ѿц҃а моєго. алє абы (с) напол'нило слово.
котороє в законѣ ихь написано є(ст). ижє мєнє дар'мо въз'нєнавидѣли. ѕі
а коли оутѣ // шитєль придєть. которого я вамь пошлю ѿ ѡц҃а. дх҃ь 417
истин'ный. который ѿ ѡц҃а исходи(т). то(т) высвє(д)чає(т) ѡ мнѣ. а
и вы свєдчити бꙋдєтє и(ж) споча(т)ка съ мною єстє.

> Єѵ(г)листа выписоує, ижє х҃с оучн҃комь напєрєдь повѣдаєть, ихь тєрьпливости. ты(ж) повѣдаєть и ѡ своємь на нєбєса възнєсєнїи, и дх҃а ст҃го сошєствїи. гла(в). ѕі.

Тыи҃ то рѣчи повидѣ(л) єсми вамь. абыстє (с) нє съблаз'нили. ѿ гла(в).ѕі.
соборовь выжєноуть вась. алє придєть чась. в'сѧкый который оубїєть а за(ч) нг҃[60]
вась. боудє(т) сѧ надѣвати. ижє бы тымь слоуж'боу принєсль б҃оу.
конєць соу(б), и мч҃нко(м). а тото вамь оучинѧть. бо нє з'нають ѿц҃а,
ани мєнє. а тый то рѣчи // мовиль єсми вамь. коли придєть чась. 417 зв.
в'спамѧтайтє то. ижє єсми вамь повидѣль. ты(х) пакь то рѣчі҃й нє мовиль єсми ва(м), при поча(т)коу. бо быль єс'ми з' вами. алє нн҃ѣ идоу к
томоу который мєнє послаль. ани єдинь з' вась мєнє нє пытай гдє
идєшь. алє ижє єсми вамь тыи҃ то рѣчи повидѣль. жалости напол'ниль
єсми ср(д)ца ваша. алє ѧ вамь прав'дꙋ мовлю. лѣп'шє єсть вамь, абы(х)
ѧ пошоль. бо єсли бы(х) нє пошоль. потѣшитєль нє придєть. алє єсли
пойдоу. пош'лю єго к вамь. а ѡнь пришо(д)ши ѡбличи(т) // мира. ѡ 418
грѣсѣ. и ѡ прав'дѣ. и ѡ соудѣ. Ѡ грѣсѣ бо, ижє нє вѣроуєтє в' мєнє. Ѡ
правдѣ пакь, и(ж) идоу къ ѿц҃оу моємоу. и к томоу нє боудєтє мєнє
видѣти. Ѡ соудѣ пакь. ижє кн҃зь сєго свѣта ѡсоуждєнь єсть. єщє многыи҃ рѣчи маю мовити вамь. алє нє можєтє з'носити нн҃ѣ. алє коли
придє(т) ѡнонь дх҃ь истин'ны(и). то(т) вась наоучить на в'сѧкоу
прав'доу. Конє(ц) в'то(р)коу. нє боудє(т) бо самь ѿ сєбє мовити. алє
ш'то бы коли оуслышаль тоє боудє мовити. и рѣчи который҃ маю(т)

[60] Вто(к) з҃ нє(д). Рєкль г҃ъ свои(м). При.

418 зв. прїйти повѣсть вамь. // ѡнь мѧ рославить. бо ѿ моєго примєть. и повѣ(ст) вамь.

за(ч) нд[61] Всє ш'то має(т) ѿц҃ь моє є(ст). прото єсми такь рєкль. ижє з моєго въз'мєть. и повѣсть вамь. за малымь южь нє оузритє мєнє. и в'малѣ пакь и оузритє мѧ. бо южь идоу къ ѿц҃оу. нѣкоторый пакь зь оучн҃иковь єго мовили мєжи собою. што то єсть. што намь повѣдає(т). в'малѣ нє оувидитє мєнє. и в'малѣ пакь оузритє мѧ. бо ѧ идоу ко ѿц҃оу. прото мовили што то єсть. што намь повѣдаєть, мало. нє вѣдаємо
419 ш'то // мови(т). И поз'наль і҃с. ижє хотѧ(т) єго пытати. и рєкль имь. ѡ томь ли сѧ пытаєтє мєжи собою. ижє єсми рєкль. в'малѣ нє оузритє мєнє. и в'малѣ пакь оузритє мѧ. прав'доу. прав'доу повѣдаю вамь. ижє вы боудєтє плакати и нарєкати. а свѣ(т) сѧ боудє(т) радовати. и боудєтє сѧ троскати. алє троска ваша ѡбєр'нєт'сѧ на радость. жона коли роди(т) смоутокь має(т). бо пришла година єй. а коли сѧ дитѧ народить. южь нє памѧтоує(т) ѡного смоу(т)коу за радость ижє сѧ
419 зв. єсть чл҃кь на свѣть народиль. прото (ж) и вы // нн҃ѣ смоутокь маєтє. алє ѡпѧть оуз'дроу вась. и боудє(т) сѧ радовати ср(д)цє вашє. и радости вашєй никто ѿ вась нє въз'мєть. а в то(т) дн҃ь ни ѡ ш'то мєнє пытати нє боудєтє.

за(ч) нє[62] Заправды заправды повѣдаю вамь. єсли бысте єдно чого просили ѿ ѡц҃а въ имѧ моє да(ст) вамь. **Конець. середѣ.** до того часоу. ничого єстє нє просили въ имѧ моє. просѣтє а въз'мєтє. абы радость ваша была напол'нєна. тый єсми вамь рѣчи по(д) при(т)чами повидѣль.
420 алє придє(т) година. коли южь нє в' при(т)ча(х) боудоу мовити // вамь. алє яв(н)є ѡ ѿц҃и моємь повѣмь вамь. в то(т) часъ боудєтє просити въ имѧ моє. а нє мов'лю вамь ижє я боудоу просити ѿц҃а за вами. самь бо ѿц҃ь оумиловаль вась. бо стє сѧ и вы мєнє роз'миловали. и оувѣрили єстє. ижє єс'ми ѿ бг҃а вышоль. и вышоль єс'ми ѿ ѡц҃а. а пришо(л) єс'мї на свѣ(т). и засѧ ѡпоущаю свѣ(т). а до ѿц҃а идоу. рєк'ли пакь ємоу оучн҃ци єго. ѡто (ж) тєпєрь явнє мовишь. а п'рї(т)чєю ниякою нє мовишь. нн҃ѣ єс'мо поз'нали, ижє вѣдає(ш) всѣ рѣчи. и нє потрєбоує(ш)
420 зв. абы тѧ кто пыталь. чєрєзь тоє вѣримо ижє єси ѿ бг҃а // пришоль. ѿповидѣль имь і҃с рєкоучи. нн҃ѣ ли вѣритє. ѡто жь идє(т) година, и южь єсть приш'ла. роз'бѣгнєтєсѧ каж'дый въсвоѧси. а мєнє самого ѡставитє. А ви(д) жє нє самь єсми. бо є(ст) и ѿц҃ь со мною. тый то рѣчи мовиль єсми вамь. абыстє въ мнѣ покой мѣли. **Конець. четвер'коу.**

[61] Срє(д) з҃ нє(д), Рєкль г҃ъ свои(м), в'сє што.
[62] Чє(к) з҃ нє(д). Рєкль г҃ъ свои(м). запра.

на свѣтѣ с'кор'бь мѣти боудєтє. алє боу(д)тє доброй надѣи҃. ижє єсми ѧ пєрємогль свѣта.

> Єѵ(г)листа выписоує, ижє х҃с, ѿ ѡц҃а своєго жадаєть ѡславєнѧ. и мл҃т'сѧ за оучн҃ки. и за тыи которыи ѹвѣрѧ(т) в нєго прєзь и(х) повѣсти. и бг҃оу ѿц҃оу ихь пороучаєть. и просить рєкоучи. гдє єсми ѧ, абы и ѡни со мною были. глава, з҃і.

глава. з҃і. а за(ч) н҃з[63]

Тыи слова рєкши і҃с. по(д)нєсль оочи свои҃ на нєбо и рєкль. ѿч҃є // 421
южь пришоль єсть часъ прослави сн҃а своєго. абы и* сн҃ь тво(и) тыжь рос'славиль тєбє. якь (ж) и даль єси ємоу моць надь каждымь чл҃комь. абы в'сѧко што даль єси ємоу. да(ст) и(м) животь вѣчный. ѡнонь то єсть животь вѣчный. абы тєбє познали самого правдивого бг҃а. и того которого єси послаль і҃ѵ х҃а. я єсми тєбє рославиль на зємли. дѣло єсми совєрьшиль. котороє даль єси мн(ѣ) абы(х) є оучиниль. а нн҃ѣ прослави мєнє ты ѿч҃є, оу тєбє самого. тою славою. котороую єсми мѣль оу тєбє. пєр'шє ниж'ли єщє свѣ(т) быль. ѡз'найми(л) єс'ми // 421 зв.
имѧ твоє людємь. который҃ даль єси мнѣ, изь свѣта. твои҃ были, а мнѣ и(х) даль єси. а ѡни слово твоє заховали. а нн҃ѣ познали ижє всѣ рѣчи которыи єси мнѣ даль. ѿ тєбє соу(т). бо слово. котороє єси мнѣ даль. и я да(л) єсми имь. а ѡни єго прі(и)нѧли. и познали заправды, ижє єсми ѿ тєбє вышоль. и оувѣрили, ижє єси ты мєнє послаль. и я за ними прошоу. нє за вєсь свѣ(т) прошоу. алє за ты(х) который҃ єси мнѣ даль. бо вѣдаю ижє тво(и) соу(т). и мои всѣ рѣчи твои соу(т). а твои҃ мои҃ соу(т). а и я // рос'славлєнь єсми в' нихь. бо я нє єсмь 422
южь на свѣтѣ. алє ѡни соу(т) на свѣтѣ. а я южь к тобѣ идоу. Ѿч҃є ст҃ый заховай жє и(х) въ имє твоє. котороє єси мнѣ да(л). абы были єдино. яко и мы єсмо єдно. доколє єсми с ними быль на свѣтѣ. и я єсми и(х) заховываль въ имєни твоємь. ты(х) которы(и) єси мнѣ даль. и я єсми и(х) ѡстєрєговаль. так. ижє нї єдинь з' ни(х) нє загиноуль. єдно сн҃ь погыбєл'ныи. абы сѧ писмо выпол'нило. алє нн҃ѣ к тобѣ идоу. а тый то рѣчи мовлю на свѣтѣ. абы мѣли радо(ст) мою наплънєноую в' собѣ. // **Конєць. нєдєли.** 422 зв.

И я єсми даль имь слово твоє. а свѣ(т) є в' нєнависть взяль. бо нє соу(т) ѿ свѣта. якь жє и я нє єсмь из свѣта. нє прошоу абы в'зяль єси и(х) ѿ свѣта. алє абы єси ихь заховаль ѿ злого. бо нє соу(т) ѿ

[63] Нє(д) з҃ ст҃ы(х) ѡ(ц), Въ ѡ(н) (т) ча(с). По(д)нєсль.

свѣта. якь же и я не єсмь ѿ свѣта. ѡсти ихь. по прав'дѣ твоєй. и слово твоє правда єсть.

за(ч) нз[64] Якь (ж) ты мене послаль на свѣ(т). а и я єс'ми и(х) послаль на свѣ(т). и я посвѧчоую самого себе за нихь. абы и ѡни посвѧчени были въис'тин'ноу. а не єдно за тыми прошоу. але и за тыми прошоу. ко-
423 торыи черезь слово и(х) // мають оувѣрити в' мене. абы в'сѣ єд'но были. якь (ж) ты ѿче въ мнѣ. а я в' тобѣ. абы и ѡни в на(с) єдно были. абы оувѣриль свѣ(т). иже ты мене послаль. а и я славоу. котороую єси мнѣ даль. даль єсми и(м). абы были єдно. якь же и мы єдно єсмы. и я в' нихь. а ты въ мнѣ. абы были съвер'шени въєдино. абы поз'наль свѣ(т) иже ты мене послаль. и оумиловаль єси и(х) якь же и мене єси оумиловаль. Ѿче. который єси мнѣ даль. хочоу где ѧ єс'ми. абы и
423 зв. ѡни со мною были. абы видѣли славоу мою. ко // тороую єси мнѣ даль. иже єси мене оумиловаль прежде сътворенїа свѣта. ѿче правдивый. иже свѣ(т) тебе не поз'наль. але я єсмї тебе позналь. а и тыи ты(ж) познали. иже ты мене послаль. и я знаємо єс'ми оучиниль имь имѧ твоє. и єще знаємо оучиню. абы таковаѧ милость которою єси мене оумиловаль, была в' нихь. якь же єсми и я в' ни(х). **Конець. пѧ(т)коу.**

> Єѵ(г)листа выписоує(т), якь їс ѿ июды єсть продань. и якь ты(ж) жидове, коли хотѣли єго поймати на землю ниць падали. ты(ж) якь сѧ єго петрь ѿвръгль. ты(ж) якь хс ѿ слоугы ар'хиєреѡвого, великыи вытер'пѣ(л) поличо(к). и якь ѡтослань к пилатови. глава, иї.

гла(в).иї. а за(ч) ни[65]

424 Тоє рек'ши їс. вышо(л) съ оучнки своими на ѡноую стороноу // потока кидарьскаго. где то быль ѡгородь. до которого в'шоль самь. и оученїци єго. **Конець, а єѵ(г)лї(и) стыхь страстеи.** Вѣдаль пакь їюда предате(л) єго. ѡноє мѣсце. бо часто сѧ їс тамь зь оучнки своими схожоваль. в'зѧв'ши июда с'пироу. *войско* ѿ ар'хїєреѡвь и фарїсеѡвь слоугы. пришоль та(м) с' походнѧми и съ свѣчами. и зь ѡроужиємь. але їс вѣдаль всѣ рѣчи. который мѣли прїйти на него: вышоль против' ни(х), а рекль имь. кого глѧдаєте. ѿповидѣли ємоу. їса назаран'-
424 зв. ско(г)[о]. // ѿповидѣль имь їс рекоучи. я єсмь. стояль пакь тамь з

[64] Пѧ(к) з не(д). Въ ѡ(н) (т) ча(с). по(д)не(с)ши їс оочи свои на нбо и ре(к). якь (ж) ты.

[65] Въ ѡ(н) (т) ча(с). Вышоль їс съ оу(ч)ни.

Єѵ(г)лїє в сты(х) стр(ст).

ними їюда. который єго выдаваль. тогды якь рєкль имь. я єсмь. по-
стоупили наза(д), а оупали на зємлю. и повторє пакь звѣдаль и(х) їс,
рєкоучи. кого гладаєтє. а ѡни рєкли. їса назара(н)ского. рєкль имь їс.
а ви(д) жє єсми вамь повидѣль. иже я єсмь. а єсли менє гладаєтє.
нєхатє ты(х) абы ѡни ѳиш'лї. абы (с) слово выпол'нило. которое
рєкль. иже который єси мнѣ даль. нє погоубиль єс'ми з ни(х) ни
єдиного. Симонь пакь // пєт'рь ималь ножь. *або кор'дь*. и выгагноуль 425
єго. и оудариль на слоугоу архиєрєѡвого. и ѳталь оухо єго правоє.
а томоу слоузѣ было има мал'хь. тогды рєкль їс пєтрови. сховай
ножь твой в' ножна. чашоу котороую мн(ѣ) дасть ѳц̃ь. нє мам' ли єй
пити. тогды спира. *войско*. и тисащ'никь *ро(т)мистрь*. и слоугы жи-
дов'скыи поймали їса, и з'вазали єго. и привєли єго найпръвоє. ко
ан'нашєви. бо быль тєстємь каияфѣ. который быль ѡного то лѣта
ар'хїєрєѡмь. а то(т) то быль каиафа. которыи // жидомь порадоу 425 зв.
даль рєкѳчи. иже лѣп'шє єсть. абы єдинь чл̃кь оумр̃ль за людї. А
за їсомь шоль симонь пєтрь. и дроугый оучн̃кь. который то оучн̃кь
быль знаємыи ар'хїєрєѡви. и вшоль съ їсомь ажь оу дворь ар'хїєрєѡвь.
а пєтръ сталь оу двєрей над'ворѣ. тогды вышоль ѡно(н) дроугый
оучн̃кь. который быль знаємь ар'хїєрєѡвї. и рєкль ѡдвєр'ной, оувєди
пєт'ра. тогды рєкла пєтрови девица. ѡнаа то ѡдвєр'ница. або и ты єси
зь оучн̃ковь ѡного то чловєка. а ѡнь рєкль. нє єсмь. и стояла ты(ж) а*
тамь // нєвол'наа чєладь и слоужеб'ници росклад'ши ѡгєнь бо было 426
стоудєно, и грѣлиса. а и симонь пєтрь, стояль там' жє з' ними и
грѣльса. а ар'хїєрєй пакь пытал'са єго ѡ оученице(х) єго. и ѡ наоуцє
єго. ѳповидѣль ємоу їс. я яв'нє мовиль єс'ми свѣтѳ. и в'сѣгды єсми
наоучаль в цр̃кви и на собощихь [!]*, где то всѣ людїє з'бирают'са.
а тайно ничого єсми нє мовиль. дла чого ма пытає(ш). пытайса ты(х)
который менє слоуховали. то ты(и) вѣдаю(т) што єсми имь мовлова(л).
И якь ѡнь тоє рєкль. єди(н) з слоугъ которыи та(м) стоя(л). // оуда- 426 зв.
ариль по лицоу їса. и рєкль. так ли ѳповѣдаєшь ар'хїєрєѡви. ѳповидѣль
ємоу їс. єсли жє єсми злє повидѣль. а ты ѡ злости поста(в) свѣдоство.
а єсли пакь добрє. чємоу ма бїешь. и послаль єго ан'нашь звазанного
ко каияфѣ. ар'хїєрєѡви. и симонь пєтръ стоячи грѣл'са. тогды рєкли
ємоу. албо и ты єси зь оучн̃ковь єго. а ѡнь запрѣлса и рєкль. нє єсмь.
Рєк'ль пакь ємоу єдинь изь слоугъ ар'хїєрєѡвѣхь. который быль в
прирожєныи то(г)[о], кото(ро)моу пєтрь ѳталь оухо. а ви(д) я тєбє
видѣль. а ты бы(л) з нимь в огородѣ. в'трє(т)є* // пакь запрѣльса 427
пєтрь. и борзо коурь запѣль є(с)ть. г

за(ч) нѳ[66] Тогды ведено і҃са ѿ каияфы въ преторь. *до домоу соудового або до ратоуша* а єще рано было. а ѡни не въш'ли въ преторь. того длѧ абы сѧ не поскверьнили. але абы поживали пасхоу. **конець в҃ єѵ(г)лїю ст҃ыхь с'трас'тей.** пилать пакь против' ни(х) вышоль на дворь, и рекль. котороую жалобоу ведете противь томоу чл҃кови. ѿповидѣли а рекли ємꙋ. бы то не быль злодѣй. не дали быхмо єго тобѣ. Рекль пакь и(м)
427 зв. пилать. възмѣте єго. и ведлоугь законоу вашемоу соудѣте є(г)[о]. // ѿповидѣли ємоу жидове рекоучи. не годитсѧ на(м) оубивати никого. абы (с) слово і҃сво выпол'нило. котороє повидѣль. даючи знати, якою бы смр҃ьтїю оумр҃ти мѣль. а пилать засѧ в'шоль въ преторь до домоу соудового. и позваль і҃са, и рекль ємꙋ. ты ли єси цр҃ь жидов'скы(и). ѿповидѣль ємоу і҃с рекꙋчи. сам ли ты ѿ себе тоє мовишь. чи пакь ин'шїй тобѣ повидѣли о мнѣ. ѿповидѣль пилать, рекль ємоу. чї и я єсми жидовинь, народь твой. арьхїєрей твой выдали мнѣ тебе. ш'то єси
428 оучиниль. // ѿповидѣль і҃с и рекль. цр(с)тво моє не єсть с того с'вѣта. єсли бы цр(с)тво моє было с того то свѣта. слоугы бы мои҃ боронили мене. и не выдань бы(х) бы(л) жидомь. але нн҃ѣ цр(с)тво моє не є(ст) ѿсоудоу. рекл' ємоу пилать. тогды цр҃ь єси ты. ѿповидѣль ємоу і҃с. ты повѣдаєшь. иже єсть єсми цр҃емь. бо я єсми сѧ на тоє народиль, и пришоль єс'ми на свѣть. абы(х) прав'диве свѣ(д)чиль. бо каждыи который єсть с правды. слоухаєть голоса моєго. Рекль ємоу пилать. што
428 зв. єсть правда. а тоє // рек'ши. пов'торе вышоль вънь до жидовь. и рекль имь. я не найдоую ни єдиной҃ вины на немь. але єсть оу вась таковый ѡбычай. абы(х) вамь єдиного на пас'хоу выпоустиль. хочете ли я ва(м) выпоущоу цр҃ѧ жидовьского. и крик'ноули пакь всѣ рекоучи. не того. але варав'воу. который варав'ва быль раз'бойни(к).

> Єѵлиста [!] поведаєть. якь пилать і҃са оубичовал'. которыи же и посмѣвань. а якь ты(ж) межи двѣма разбойникома распѧть єсть на кр(с)тѣ. якь ты(ж) мт҃рь свою оучн҃кови пороучи(л). потомь якь ѡц'томь напоєнь. якь тыжь, и дх҃а ст҃го испоустиль. и як' ты(ж) ѿ иѡсифа. и никодима. славно погребень.

гла(в). ѳі. Тогды пояль пилат' і҃са. и з'биль єго. Воини пакь ис'пле(т)ши вѣ-
429 нець тръновый. // и вложили на головоу єго. и в одѣнѧ багрѧноє ѡболокли єго. а пристоупоуючи к немоу мовили. радоуйсѧ цр҃оу жидовь-

[66] Въ ѡ(н) (т) часъ. ведено і҃са ѿ ка.
Єѵ(г)лїє д҃ ст҃ыхь стр(с)тей.

ский. и по лицоу єго би(ли). И вышоль заса пилатъ на дворь. и рекль имь. выведоу єго вамь на дворь. абыстє вѣдали. иже я в' немь ни єдиной вины нє найдоую. Тогды вышоль їс̃ вънь. носачи тръновый вѣнє(ц). и багряноую одежоу. Рекль имь пилатъ. ото чл̃кь. а коли єго оуз(д)рѣли ар'хїєрее. и слоугы. крик'ноули рекоучи.

Въз'ми въз'ми рас'п'ни є(г)[о]. // рекль имь пилатъ. възьмѣтє єго вы а рос'пнѣтє бо а в' немь ни единоа вины нє найдоую. ѿповїдѣли емоу жидовє рекоучи. мы законь маємо. а по законоу нашемоу, винєнь єстъ оумєрєти. бо (с) сн̃омь бж̃имь чини(т). а коли тыи̑ слова пила(т) оуслышаль. вел'ми са оустрашиль. и в'шоль опа(т) въ прєторь *до домоу соудового*. и рекль їсви. ѿколє єси ты. а їс̃ емоу на тоє ничого нє ѿповидѣль. Рекль пакь емоу пилатъ. нє мовишь съ мною. або нє вѣдаєшь иже а маю вольность распати тєбє. и // маю въл'ность и пⷭстити тєбє. ѿповидѣль їс̃. нє маєши ниякои̑ вол'ности надо мною. єсли бы ти нє дано было съвыше. прє(ст)пи кр(с)тоу. а дла того жь болшїи грє(х) маєтъ то(т). который менє тобѣ выдаль. ѿ того часоу хотѣль пила(т) выпоустити єго. але жидовє кричали рекоучи. выпоустиш ли ты того. южь нє боудєшь прїятєле(м) цесареви. бо каж'дый который са цр̃емь чинить. то(т) противит'са цесареви. **ч'ти, крєстоу.** пилатъ, коли оуслыша(л) тоє слово. вывель їс̃а на дворь*, // а самь сѣль на мѣс'ци литостротонь. *то єстъ на мѣсци соудово(м)* а по-жидов'скы гаваѳа. а был' то патокь прє(д) пас'хою, яко шєстои̑ годины. и рекль жидомь. то єстъ цр̃ь вашь. а они закрычали въз'ми въз'ми а роспни єго. Рекль имь пилатъ. цр̃а ли вашєго роспати маю. ѿповидѣли ар'хїєреи рекоучи. нє маємо мы цр̃а. єд'но цесара. тогды выдаль є(г)[о] имь абы быль роспа(т). **Конєць д̃ єѵ(г), ст̃ы(х) стра(с)тєи.** А они появ'ши їс̃а и вели єго вънь, и нюсль кр(с)ть свои. вышоль на мѣс'цє. наз'ваноє лобноє мѣс'то. // которое зовоу(т) по-жидов'с'коу. гол'тофа. г'дє то и пропали єго. а с ни(м) и ин'шихь два. по сюй. и по тоуй сторонѣ. а всєрединѣ їс̃а. пилатъ пакь тамь и титоуль написаль. и поставиль на крєстѣ. а было написано. їс̃ назаранинь цр̃ь жидов'скый. тот то пакь титѵ̈ль многыи̑ чита(ли) з' жидовь. прото иже оноє мѣсцє близко мѣста было. гдє рос'пали їс̃а. а было написано. по-жидов'ски. и по-грє(ц)коу. и по-латинѣ. прє(ст). кр(с)тоу. тогды ар'хїєрее жидовьскыи̑ мовили пилатови. // нє пиши цр̃ь жидов'скый. але ижь онь по-

зв(ч) ѯ[67] 429 зв. 430 430 зв. 431 431 зв.

[67] Во ѡ(н) (т) ча(с), оу(ч)нили архїєрее, и стар'ци радоу на їс̃а. абы оубили єго. и приведоша єго ко пилатоу мова чи. воз'ми, воз'ми рас'пни єго.

М(с)ца сє(п) д̃і на во(з) кр(с)та, на лѵ(т)рь.

вѣдаль. иже єсми цр҃емь жидовскымь. ѡповидѣль пилатъ. што єсми написаль. то єсми написа(л). Воини пакь коли южь роспѧли їс҃а взѧли одѣнѧ єго. и чинили чотыры части. кажⁱдомоу воинови часⁱть. и хитонь. бо быль хитонь нє (с)шиты(и). съвышє истканєнь вєсь. *хитонь соукна нє шитаа*. а того для мовили межи собою. нє роздираймо єго. алє врѣзⁱмо жеребіи ѡ нєго, комѹ (с) останє. абы сѧ писмо выполⁱнило.
432 которое мови(т). роздѣлили собѣ ѡдѣнѧ // мои҃. и ѡ матизмѣ моєй метали жⁱребіи. воини бо тоє оучинили. **чⁱти Кр(с)тоу.**

за(ч) ѧа[68] А тамь близⁱко кр(с)та їс҃ова стояла мт҃и є(г)[о]. и сєстра мт҃рє єго. мр҃ія клєѡпова. и мр҃ія магⁱдалини. И оуз(д)рѣль їс҃ мт҃рь. и оучн҃ка тоу близⁱко стоячого, кото(ро)го* жь то миловаль. Рєкⁱль мт҃ри своєй. жєно. то сі҃ь твои: а потомь оучн҃кови рєкⁱль. то мт҃и твоѧ: а ѡ того часоу пр҃іяль єи҃ оучн҃кь кⁱ собѣ. **прєстоупи бг҃ословоу напрєдь вⁱ гла(в)у, кѣ. а в за(ч). ѧз. при конⁱци. сє(и) єстъ оучн҃кь.** Вѣдаль пакь їс҃ иже южь
432 зв. вⁱсѣ рѣчі҃ // соуть доконаны. **прєстѹ(п) крє(с)тоу.** Абы сѧ писмо выполⁱнило. Рєкль. жаждоу. *прагноу*. Быль пакь тамь съсоудь поставлєны(и) плъный ѡцⁱта. а ѡни наплънивⁱши гоубоу ѡцⁱто(м). и оузнизали на тръстн҃ѹ и принєсли до оустъ єго. и якь южь прияль їс҃ ѡцє(т). и рєкль. южь сѧ єсть всє съврѣшило. **чти. кр(с)тоу.** а и склонивⁱши главоу выпоустиль дх҃а. **здє чⁱти пѧтокь. вєликыи.** Прото жидовє, иже быль вєлі҃кы(и) пѧтокь. абы нє ѡстали тѣла ихь на кр(с)тѣ вⁱ соуботоу.
433 былⁱ бо в ни(х) вєли(к)дн҃ь ѡнои то соуботы. проси(ли) // пилата. абы были поламаны голєни и(х). абы были знаты. *с крєстовь*. Пришо(д)ши пакь воини. и пръвомоу перебили голєни. и дроугомоу зⁱ нимь роспѧтомоу. пришⁱли и до їс҃а. и оуздрѣли єго а ѡнь ю(ж) оумр҃ль. и нє ломили голєні҃й єго. алє єдинь змежи воиновь копі҃є(м) ребра єго пробиль. и борⁱзо вытєкла кровь и вода. а то(т) который тоє видѣль, свѣдчиль. а свѣдоцⁱство єго єстъ правⁱдивоє. **Конєць кр(с)тоу.** а ѡнь вѣдаєтъ. иже
433 зв. правⁱдивый рѣчи вѣдаєтъ. абы и вы мѣли вѣроу. // бо вѣдаю иже сѧ тоє стало. абы сѧ писⁱмо выплънило: кости вⁱ нємь нє зⁱламлєтє. а инⁱшєє пакь писⁱмо повѣдаєтъ. възрѧ(т) на нєго. которого проболи. **Конєць, ѳмѹ єѵ(г)лі҃ю, сты҃хь стр(с)тій. и на дєвѧто(м) ча(с) конєць.**

за(ч) ѧв[69] Потомь пакь просиль пилата иѡсифь зь аримаѳєи҃. который жє бы(л) оучн҃комь їс҃овымь. алє потаємнє страха для жидовского. абы

---

[68] Єѵ(г)є ѳ сты҃(х) стра(ст). въ ѡ(н) (т), бли(з)ко кр(с)та.
Сє (ж) сє(п) кс҃, и маа и҃ іѡанна бг҃осло(в) на л(т)урь.

[69] Въ ѡ(н) (т) ча(с). проси(л) пилата.
Єѵ(г)лі҃є аі҃ на (д)ь сты҃хъ стр(с)тє(и).

допоустиль емоу зънати тѣло їсово. *с кр(с)та*. и допусти(л) емоу пилатъ. а ѡнь прїшо(д)ши зъналь тѣло їсво. Пришоль пакь и никоди(м). // который быль перє(д) тымь пришоль вночи ко їсви. несоучи намѣшаной мирры. і алоей. якобы сто литръ. *або фоунтоувь*. и взалї тѣло їсово. а ѡбвилї є ѡдѣянїемь полотєнынымь. изь запашными рєчами. *або ароматы*. я(к) же есть ѡбычай жидо(м) са ховати. а быль на то(м) то мѣсцю где есть роспа(т). ѡгородь. а въ ѣномь то ѡгородѣ. быль новый гробь. в которомь єще ни єдинь нє быль положє(н). Прото (ж) тоу про великый патокь жидовскый. иже близко быль гробь, положили, їса. // Конець аї єѵ(г)лїю сты(х) стр(с)тє(и). 434 | 434 зв.

Єѵ(г)листа выписоує, иже хс по своємь въскр(с)нїи многымь са оуказаль. тыжь якь оучїици сто дха прїнали. и якь тыжь ѳома оувѣрень есть. гла(в). к.

Перъвого пакь дїа по соуботѣ. мрїа маг(д)алыни приш'ла рано ко гробоу. єще тем'но было. и оуздрѣла камень. а ѡ(н) ѿвалень з' гроба. тог(д)ы побѣгла и пришла к' симонови петрови. и ко дроугомоу оучїкоу которого жь миловаль їс. и рек'ла и(м). взали г(с)пдина з' гробоу. а нє вѣмь где положили єго. Тогды вышоль петрь. и то(т) дроугый оучїкь и пош'ли ко гробоу. и бѣгли ѡба пос'полоу. ѡно(н) пакь оучїкь шоль бор'ше // ѿ петра. и прибѣгль пръвѣй ко гробоу. и нахилившиса оуз'дрѣль ѡдѣна, а ѡно лежить. *то есть простирало полотєнноє*. але тамь нє вошо(л). Пришоль пакь за нимь идоучи симонь петръ. и вшоль въ гробь. и оувидѣ(л) ѡдѣянїє а ѡно лежи(т). и соударь къторый быль на головѣ єго. *роуч'ничокь, которы(м) было головоу єго стаг'нено*, нє сполоу зь ѡдѣнамь лежечый. але з'витый ѡсъбно положеный на единомь мѣс'ци. потомь вшоль и то(т) дроугый оучїкь. къторый быль пер'шє пришо(л) къ гробоу. и оувидѣль, и оувѣроваль. бо єще, до // статочнє нє з'нали пис'ма. иже ѡнь мѣль из' мртвы(х) въскр(с)ноути. а потомоу пакь заса пош'ли где и пръвѣє были оучїици. Конє(ц). з̃ въскръс'номоу єѵ(г)лїю. 435 | 435 зв.

Мрїа пакь стояла на(д) гробомь вънь плачоучи. а коли плакала, нахилиласа в' гробь. и оуз'дрѣла два агтлы в' бѣлы(х) ѡдѣна(х) сѣдачихь. единого в головы, а дроугого оу ногъ: тоу где было положено | зач 71

[70] Въ ѡ(н) (т) часъ. Пръвого дїа по.
Єѵ(г)лїє з̃-моє въскрє(с).
[71] Єѵ(г)є ї въ(с), Въ ѡ(н) (т) ча(с), мрїа сто.

тѣло і҃сово. Рєк'ли єй ѡни. жєно. длѧ чого плачєшь. а ѡна рєк'ла имь.
иже в'зѧли г(с)пдна моєго и нє вѣмь гдє положили єго. а то рєк'ши
436 ѡбєрь // ноуласѧ назадь. и оуз'дрѣла і҃са стоячого, алє нє вѣдала
иже бы і҃с быль. Рєкль єй і҃с. жєно. д'лѧ чого плачєшь. а кого ищєшь.
а ѡна сѧ надѣвала иже бы загород'ник' быль. рєкла ємоу. г(с)пднє
єс'ли єси єго ты взяль. повѣжь ми гдє єси єго положиль. а я въз'моу
є(г)[о]. Рєкль єй і҃с мр҃іє. а ѡна ѡбєрынꙋвшисѧ. рєкла ємоу, рав'воуни.
якобы рєкла оучитєлю. Рєкль єй і҃с, нє дотыкайсѧ мєнє. бо єщє єсми
нє в'вошоль къ ѿц҃оу моємоу. алє иди къ братїамь моимь а повѣжь
436 зв. и(м). так: // Въсхож'доу къ ѿц҃оу моємоу. и ѿц҃оу вашємоу. къ бг҃оу моє-
моу, и бг҃оу вашємоу. пришод'ши мр҃іа магдалыни. и повѣла оучн҃комь.
иже видѣла г҃а. и тоє юй повидѣль. **Конєць и҃. єѵ(г)ю въскр(с)но(мꙋ).**

за(ч) ѯє[72] Было пакь южь поз'но в' то(т) дн҃ь въ єдиноу ѿ соубо(т). и затворє-
ны были двєрѣ. гдє то сѧ были събрали оучн҃ци єго длѧ бояз'ни жї-
дов'скои. Пришоль і҃с. и сталь оупосрє(д)коу оучн҃иковь. и рєкль имь.
покой вамь: а коли южь тоє рєкль. оуказаль и(м). роукы. и ногы. и
437 рєбра своя. и въз'радовалисѧ оучн҃ци // оувидѣв'ши г҃а. И повторє пакь
рєкль имь і҃с. покой вамь. якь жє мєнє послаль ѿц҃ь. так'жє и я
посылаю вась. а тоє рєк'шї д'хноуль на нѣ. и рєкль и(м). прїймѣтє дх҃ь
ст҃ый. которымь вы ѿпоуститє грєхы. боудоу(т) имь ѿпоущєни: а
которымь вы задръжитє. задръжат'сѧ имь. **Ко(н), на у(т)р'ни н҃-ци.**
Ѳома пакь єдинь з'мєжї дванадєсѧтєхь. которы(и) словє близнєць.
дидимоусь. нє быль на тоть ча(с) з' ними коли то быль пришоль,
і҃с. и повѣдали ємоу дрꙋгый оучн҃ци. видѣли єсмо г҃а. а ѡнь рєкль
437 зв. и(м). // єсли жє нє оуз'дроу в роука(х) єго пробитѧ гвоз'дєй. а нє в'ло-
жоу ли роукы моє(и) в рєбра єго. нє имоу вѣры. **Конєць. вє(л) нє(д).**
вєчєрь. По ѡсми пакь дн҃єхь. бы(ли) ѡпѧ(т) вноутрь оучєници є(г)[о]. и
ѳома с' ними. пришоль і҃с. а двєрѣ были замк'нєны. и сталь посрєдѣ
оучєниковь свои(х) и рєкль. покой вамь. а потомь рєкль ѳомѣ. вложи
палєць тво(и) сѣмо. а виждь роукы мо(и). и протѧгни роукоу твою. а
вложи в рєбра мои҃. и нє боуди нєвѣр'ны(м). алє вѣрьнымь. Ѿповидѣль
438 ѳома и рєкль ємоу. г҃ь мой, и бг҃ь мой. и рєкль // ємоу і҃с. ажь єси мєнє
оувидѣль. *ѳомо* и оувѣри(л) єси. бл(с)вєни соу(т) тыи҃. которыи нє
видѣли а оувѣрили. многыи заправды иныи дивы чини(л) і҃с. прє(д)
ѡбличѧмь оучн҃иковь своихь. который нє соу(т) писаны в ты(х) то
книгахь. алє тыи҃ то рѣчи соу(т) написаны. абы єстє вѣрили. иже і҃с

[72] Єѵ(г)лїє ѳ҃ въскр(с)ноє. и ст҃моу ап(ст)лоу ѳомѣ, и в нє(д) а(н)типа(с), и в нє(д)лю вє(ч)рь, вєли(к) нє(д), и на у(т)рни н҃-ци. Было пакь южь.

єсть х҃с с҃нь бж҃їй. абы єстє вѣроуючи. животь вѣчьный мѣли въ имѧ єго. **Ко(н) антипа(с) ѳ҃ въскр(с)но и ап(ст)лоу*.**

> Єѵ(г)лис'та выписоує(т), якь х҃с явил'сѧ оучн҃комь свои(м) оу морѧ тивериядьского, и якь тыжь, петрови, стадо своє, пороучиль, глава, к҃а, а зачало ҂ѕ҃. глава. к҃а. а за(ч) ҂ѕ҃[73]

Потомь пакь зьяви(л)сѧ і҃с оучн҃комь своимь, въстав'ши ѿ // мр҃т- 438 зв.
вы(х). оу морѧ тиверїадьского. и так то зьявил'сѧ. были посполоу симонь петрь. и ѳома речен'ный. близнець. и наѳанаиль. который быль ѿ каны галилейскои. и с҃нове зеведеѡвы. и ины(х) два зь оучениковь єго. Рекль имь симонь петрь. я идоу ры(б) ловити. а ѡни рекли ємоу, поидє(м) и мы с тобою. и якь южь выш'ли и бо(р)зо в'стоупили в' лодю. и тои то ночи ничого нє поймали. а коли южь д҃нь быль. сталь і҃с на берегоу. и нє поз'нали єго оучн҃ци. иже бы быль і҃с. Рекль имь і҃с.
дѣти. маєтє ли // ш'то къ зьєденю. Ѿповидѣли ємоу рекоучї. нє маємо. 439
а ѡнь рекль имь. замечѣтє по правой сторонѣ сѣть. и поймаєтє. тог'ды заметали сѣть. и нє могли єи҃ далє тѧг'ноути. прє(д) множествомь рыбь. Тогды то(т) оученикь кото(ро)го* то миловаль і҃с. рекль петрови. г҃ь єсть. Симонь пакь петрь. коли оуслышаль. иже г҃ь, єсть. єпен'ди-то(м) ѡпоясальсѧ. *соукномь нєшитымь ѡгор'ноул'сѧ* бо быль нагь и оускочи(л) в морє. а дроугы(и) оученїцї лодѧю перєєхали. бо были
далеко ѿ берега. // якобы двѣс'тѣ локоть. тѧгноучи сѣть з' рибами 439 зв.
а коли южь выстоуповали на берегь. и оуздрѣли* ажно оуглѧ роспаленоє лежить. и рыбоу на нем' лежачоую. и хлѣбь. Рекль имь і҃с. принесѣтє ты(х) рыбь. который єстє н҃нѣ оуловили. Вс'тоупиль симонь петрь. и вытѧг'ноуль сѣть на землю. плъноую великыхь рыбь. с'то. и пѧ(т)десѧ(т) и три. а хо(т) и(х) такь много, сѣ(т) сѧ нє прорьвала. Рекль и(м) і҃с. пойдѣтє а ѡбѣдайтє. ни єдинь пакь зь оучениковь
єго нє смѣль пытати, ты кто єси. вѣда // ючи иже г҃ь єсть. Пришо(д)ши 440
пакь і҃с. и в'зѧв'шї ѡнонь хлѣбь. и даваль имь. и рыбоу так'же. *котораа на оуглехь лежала.* то южь втретєє явил'сѧ і҃с оучн҃ко(м) своимь в'став'ши ѿ мрътвы(х). **Конє(ц) ї҃ въскр(с)но(мꙋ) єѵ(г).**

А коли сѧ южь наѡбѣдали. Рекль і҃с симонови петрови. симонє за(ч) ҂ѕ҃[74]
иѡнинь. милоуєш' ли менє бол'шє, ниж'ли тый то. *а то рекль і҃с ѡ*

[73] Єѵ(г) ї҃ въ(с), Въ ѡ(н) (т) ча(с). яви(л)сѧ і҃с.

[74] Въ ѡ(н) (т) часъ. Рекль і҃с симо.

Єѵ(г)є во(с) а҃і. и в соубо(т) н҃. и на у(т)рни на пра(з). бг҃ословꙋ.

оучн҃кохь. а ѡнь рєк'ль. ты вѣдаєшь г҃и. якь мїлоую тєбє. Рєкль ємоу паси аг'ньцѣ мои҃. *баранкы.* Пов'торє пакь рєкль ємоу. симонє иѡнинь
440 зв. милоуєш' ли ты мєнє: а ѡнь // повидѣль ємоу. милꙋю г҃и. ты вѣдаєшь ижє милоую тєбє: рєк'ль ємꙋ паси ѡв'цѣ мои҃. Рєк'ль ємоу и втрєтєє. симонє иѡнинь. милоуєш' ли ты мєнє. и зас'мꙋтил'сѧ пєтрь. прото, ижє ємоу и по-трєтєє рєкль. милоуєш' ли мѧ. и ѿповидѣль ємоу. г҃и. ты вѣдаєшь в'сѣ рѣчи. и з'нає(ш), ижє тєбє милоую. Рєк'ль ємоу, і҃с. паси жь ѡв'цѣ мои҃. Прав'доу, прав'доу, мов'лю тобѣ. доколє єси быль моло(д)шимь. ѡпоясоваль єси сєбє самь. и ходиль єси гдє єси хотѣ(л).
441 а коли сѧ с'старѣєшь. // и поднєсєшь роукы свои. и иныи тєбє ѡпояшєть. и повєдє(т) тєбє гдє бы єси нє хотѣль. а тоє повїдѣль. наз'намєноуючи. якою бы смр҃тїю мѣль прославити бг҃а. а тоє вымовив'ши рєкль ємоу. пои(ди) за мною. *симонє.* а ѡбєр'ноув'шисѧ пєтрь оуздрѣль того оучн҃ка. которого (ж) миловаль і҃с. а ѡнь идє за нимь. которыи жє то ѡпочиваль за вєчєрєю. на пръсє(х) єго. и рєк'ль бы(л) г҃и. кто є(ст) то(т) который тєбє продаєть. того оуз'дрѣв'ши пєтрь. рєкль і҃сви.
441 зв. г҃и. а сєй па(к) ш'то. Ѿповидѣль ємоу, і҃с, // рєкоучи. єсли бы(х) хотѣль ижє бы тоть пєрєбываль ажь прїидоу. а тобѣ што до того ты пойди за м'ною. и донєслосѧ тоє слово мєжї братїю. ижє бы ѡнонь то оучн҃кь нє мѣль оумр҃ти. алє нє рєк'ль быль і҃с, ижє бы нє мѣль оумр҃ти. алє быль такь рєк'ль. єс'ли бы(х) хотѣль. ижє бы тоть пєрєбыль ажь прїйдоу. тобѣ ш'то до того. **чти бг҃ос' на (лт)р'.** То(т) то оучн҃кь єсть. который жє то высвѣ(д)чаєть. ѡ ты(х) то рєча(х). а и написа(л) єсть тыи҃ то рѣчи. а вѣдаємо ижє єсть прав'дивоє свѣдоство єго. Єсть тыжь
442 бол'шє и ины(х) // рєчїй их жє оучиниль і҃с. который҃ коли бы были писаны. ни єдиной҃ нє ѡпоущаючи. дов'нѣмаю ижє бы в'вєсь свѣ(т) нє могль в'мѣстити написан'ны(х). Книгь. Аминь.

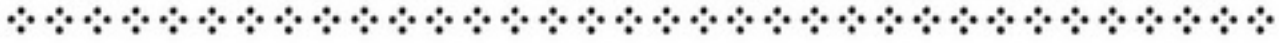

За помочоу божою, єсть съвръшєна чєтвєртаа книга, нового закона. ст҃ои єѵ(г)лии. з дх҃а ст҃го выложєнои прє(з) ст҃го а славна(г)[о] и всєхь възлюблєн'наго ап(ст)ла ї єѵ(г)листа, їѡанна бг҃ословца, и напєръсника гн҃ѧ. при цр҃кви. рождєства бц҃ародичина [!] монастыра пръвосоп'никого [!]. рокоу по бо(ж)ємь нарожєнїи, ҂аф҃з҃а, роукою михаила василїєвича протопопы саноцко(г)[о], для читаня цр҃квєи
442 зв. бж҃їи(х). а для наоуки людоу хр(с)тїан'ско(г)[о]*. //

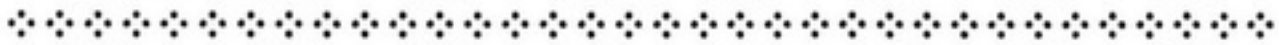

Сказанїє ѡ главахь и зачалє(х) ѡ поча(т)ко(х), и коньцєхь.чтомымь єѵ(г)лїамь. оутрънимь. и литор'гїинымь

зри

Ѿц҃и, и братїа, сщ҃н'ници, и дїакони, и всѣ причєтници цр҃ковнїи. Видьтє, а внимайтє собѣ. Абы єстє на(м) пишоучи(м), сїє єѵ(г)лїє прє нєдозорь свои, нє злє рєчили. Што єсмо мєли, в прєдьписа(н)но(м) ключи. а постановлєн'но(м) в сєи книзє, прє(д) сты(м) єѵ(г)лїсто(м) ма(т)ѳєємь, по(д) дъщ'кою връхнєю. На ко(то)рой то єсть выѡбражєн'но, распѧтїє, г҃а, б҃а, сп(с)тлѧ нашєго ї҃ѵ, х҃а. Вамь, коу вырозоумлєню, ѡзначити, и выписати. главы зачала, поча(т)ки, и кон'цѣ. Всѣмь єѵ(г)лїамь. соуботны(м). и нє(д)л'ны(м). стр(с)тны(м), и въскр(с)нымь. и повсѧдн҃євнымь. ѿколє котороє починає(т)сѧ. и гдє ты(ж) кончаєт'сѧ. Почавши ѿ ст҃ои вєликои нє(д)лѣ пас'хы. ажь до нєдєлѣ сыропоустьнои. Которы(х) єсмо за нєдозорь нашь в прє(д)писан'номь ключи, поча(т)ковь, и кон'цовь, нє ѡзначили.

Здє пакь братїа. и ѿц҃и. сщ҃єн'ници, и дїакони. Прочитаючи тоє писанїє розоумѣйтє. ѡ чомь даємы вамы [!] наоукоу. котораа єсть моудрѣи, и досконалєи положєна. В тръжєствїахь вл(д)чнихь. и бг҃ородичины(х). ап(ст)лъскы(х). и ст҃итєльскы(х). и мч҃нчьскы(х). и прп(до)бничьскы(х). сирєчь, оу свѧ(т)цєхь. Тамь соу(т) положєны главы. зачала. поча(т)кы, и кон'цѣ. чтомы(м) єѵ(г)лїамь въ цр҃кви, на оутрънѧ(х), и на лито(р)гїахь.

зри

Прошоу тєбє, видь. абы єси нє зоупыниль сєбє, на прєписко(х), дробнаго писанїа. Которыи сєдѧть въ ѡчєрьта(х). гдє взываєт'сѧ, глава. А єсли бы на(д) ѡною ѡчєрьтою, краснымь а вєликымь писмєнємь нє быль написань конє(ц), ни(д)єли. любо пнє(д)л'коу. любо вто(р)коу. либо срє(д). либо чє(т)р'кꙋ. либо пѧ(т)коу. либо соуботѣ. нє ставаи. Алє дотолє чти гдє ти боудєть написань, краснымь писмєнємь конєць.

зри

Розоумѣи жє и ѡ то(м) братє. ижє тыи писмєна дробныи. въ ѡчєръта(х) положєныи, гдє то взываєтсѧ глава. Нє бєзь причины

соу(т) написаны. Алє абы єси зналь, иже єдина глава, замыкаєть в' собѣ кол'ко зачаль. и што єсть, в нєи написано. Ты(ж) дла людіи законоу рим'ского, сирє(ч), латинѧнь. иже в нихь нє взываю(т)сѧ
443•1 зачала. єдно ка // питоулы. А по нашємоу языкоу главы. боудє ли ѡнь тєбє ѡ што просити. абы єси ємоу нємєдло, сирєчь, бо(р)ьзо нашєдьши оуказаль.

эрн Здє пакь починаємь, събор'никь. дванадєсѧтємь м(с)цємь. в которо(м). вамь оуказоуємо. главы, зачала. поча(т)кы, и кон'цѣ. Каждомоу. єван'гєлі҃ю. чтомомоу. либо на оутръня(х) либо на ли(т)р'гі҃ахь. на праз(д)никы, владычнаѧ. и богородичины. и вы(б)ранымь с҃ты(м)ь в' мѣсѧци сєп'тє(в)рі҃и. рєкомѣмь, юръі҃мь. которыи дръжитъ, тридєсѧ(т)
443 зв.•2 дн҃і҃и. а дєнь маєть в собѣ, годинь. дванадєсѧть. а и ночь. в҃і҃. //

---

[1] Єv(г)лис'та.
[2] Мѣсѧць.

Послѣдованїа чинъ цр҃кнаго собрано

Собрано на в҃і м(с)ц҃ій. почав'ши ѳ сѣ(п) м(с)ца. ажь до авгоу(ст) м(с)ца, оуказоующєє, главы и зачала. поча(т)кы, и кон'цѣ кождомоу є҃в(г)лїю. праз(д)никомь вл(д)чни(м). и бг҃ородічинымь. и ап(ст)льскы(м), и пр(о)рчьскі(м), и ст҃льскы(м). и мч҃ничьски(м). и прпо(до)бны(м) ст҃ы(м) ѳц҃ємь:

М(с)ць сѣ(п)тєврі҃й, имає(т) дн҃вь л҃.

дн҃ь має(т) годинь, в҃і. а ночь, в҃і-дєсѧ(т). зри

Начатокь иньдик'тоу, єже рєчи новомоу лѣтоу. **и памѧти прп(до)бнаго ѳц҃а нашєго симєѡна* стольпника, і ар'хїман'дрита. и събо(р) пр(с)тєи б҃і҃и. въ миасинєхь.** На ли(т)р'гїи, є҃в(г)лїє, ѳ лу(к) гла(в). д҃. а за(ч). г҃і. пр҃ійдє і҃с в назарєть. // а конє(ц) бл҃года(ти), исходѧщи изь оу(ст). и ст҃омоу є҃в(г)лїє, ѳ ма(ѳ), г(л), а҃і. а за(ч), мт҃. всѧ мнѣ прєдана ѳ ѡц҃а моє(г)[о], а ко(ц), и брємѧ моє лє(г)ко є(ст). 444**[1]

Ст҃го мч҃ика мамон'та. и прп(до)бна(г)[о] їѡан'на по(ст)ника. на лѵр(г)їи є҃в(г)є, ѳ їѡа(н) г(л) є҃і. а за(ч), и҃. азь єсмь лоза истин'наа. а ко(ц), просѣтє, и боудє(т) ва(м). б

Ст҃го сщ҃ен'номч҃нка ан'ѳима. на лѵр'(г) є҃в(г)лїє ѳ їѡ(н) г(л), і҃. а зачало, л҃s. азь єсмь двєрь. а ко(н). и боудє(т) єдинь [!] стадо, и єди(н) пастырь. г

Ст҃го сщ҃ен'номч҃ни(к) вавилы. на лѵ(т), є҃в(г)є ѳ лу(к) г(л), в҃і а за(ч) ѯ҃з, нє боисѧ малоє ста(до), а конє(ц), сн҃ь чл҃чьскыи пр҃їидєть. д

Ст҃го пр(о)рка захарі҃и, ѳц҃а пр(ди)тчє(в). на лѵ(т), є҃в(г)лїє ѳ ма(ѳ) г(л), к҃г. а за(ч), ч҃s. горє ва(м) книж'ници, и фарисєє а ко(ц), бл(с)вєнь грѣдыи въ и(м) г҃н҃є. // є

444 зв.

Въспоминанїє быв'шаго чоудєси в каласає(х), єжє в хонє(х), ѳ ар'хаагг҃ла михайла. на лѵ(т) є҃в(г)є ѳ лу(к) г(л) і҃, а за(ч), н҃а. кто ѕ

[1] Сеп'тев'рїи.

ва(с) слоухаєть мєнє слоухає(т). а ко(ц), єи ѿч҃є. яко тако бы(ст) бл҃говолєнїє прє(д) тобою.

з҃ Прє(д) праздє(н)ство рождєства пр(с)тои бц҃и. и ст҃го мч҃нка, созон'-та. на лѵ(т)р' єѵ(г)лїє ѿ їѡа(н), г(л) є҃і. а за(ч), н҃а. яко (ж) възлюби(л) мѧ ѿць. а ко(ц), єсли проситє ѿ ѡц҃а въ имѧ моє. дасть вамь.

и҃ **Рождєство пр(с)тои вла(д)чицѣ нашєи бц҃и.** На у(т)рни єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), а҃. а за(ч) д҃. Въстав'ши марїамь. а ко(ц), Възврати(с) в' домь. а на (л)ѵр' єѵ(г)лїє ѿ лу(к) г(л) і҃. а за(ч). н҃д. Вънїйдє і҃с въ вєсь нѣкоую. а ко(ц), бл(с)вєни слышащєи слово бж҃їє, и хранѧщєй є.

445[2] Ст҃ыхь // правєдны(х) бг҃оѿц҃ь. їакима, ї ан'ны. и ст҃го м(ч)н'ка

ѳ҃ сєвєрїана. на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л), и҃. а зачало. л҃ѕ. Рє(ч) г҃ь, никто нє зажигає(т) свѣтїлника. а конєць. Си(и) соу(т) слышащєи слово бж҃їє и творѧщє є. **Соубо(т), прє(д) въз(д)вижєнїє(м), ч(с)тна(г)[о] кр(с)та.** на лѵ(т)р' єѵ(г)є, ѿ ма(ѳ) г(л), і҃, а за(ч), л҃ѳ. Рєкль г҃ь. кто люби(т) ѿц҃а. ал'бо мт҃рь. а ко(ц), оучити, и проповѣдати в градє(х) ихь. **Нє(д) прє(д) въз(д)вижєнїє(м) ч(с)тна(г)[о] кр(с)та.** На лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ їѡа(н), г(л), г҃, а за(ч)ло. ѳ҃. Рє(к) г҃ь, никто (ж) възыдє на нбо. а ко(ц), нж да сп(с)ть имь мирь.

і҃ Ст҃ы(х) м(ч)нць. минодоры, митродоры. и нимьфодоры. на лѵ(т)р'-гїи єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), к҃є. а за(ч), р҃д. тогда оупо(до)билосѧ цр(с)тво

445 зв. нбєсноє дєсѧтє(м) дц҃амь, а конє(ц). // Сп҃ь чл҃чьскыи прїйдє(т).

аі҃ Памѧ(т) прп(до)бныѧ мт҃рє нашєѧ ѳєѡдоры, ижє въ алєѯан'дрїи. на лѵ(т)рь. єѵ(г)є ѿ їѡа(н) г(л), и҃, а зача(л), к҃и. привєли къ і҃сви, кни(ж)ници жєноу пойманою в прєлюбодѣянїи. а конєць. иди ѿсєлѣ. а к томꙋ нє съгрєшаи.

ві҃ Ст҃го мч҃нка, автонома. на лѵ(т)р' єѵ(г)лїє, ѿ лу(к), г(л), ѕ҃, а за(ч). к҃д, сталь і҃с на мѣстѣ равномь. а ко(ц), сє бо мъзда ваша многа на нбсєхь. Тоє жь можєшь читати. и многымь прп(до)бны(м).

гі҃ Об'нов'лєнїє ст҃ого въскр(с)нїа х҃а бг҃а нашєго. и ст҃го сщєн'ном(ч)нка корнилїа съ(т)ника. на лѵ(т)ргїи єѵ(г)лїє ѿ ма(ѳ), г(л), ѕі҃. а за(ч), ѯ҃з. пришоль і҃с в' страны цєсар'ства, филипового. а ко(ц). и врата адова нє

446[3] ѡдолѣю(т) єй. //

ді҃ **Въз(д)вижєнїє ч(с)тнаго и животворѧщаго кр(с)та. на у(т)рни,** проки(м) гла(с). д҃. видѣша в'си конци зємлѧ сп(с)єнїє бг҃а нашєго. с(х). въспойтє г҃ви пѣ(с) новоу. то(ж) гла(с) всѧко ды(х). єѵ(г)є ѿ їѡа(н)н'на [!], г(л), ві҃. а за(ч). м҃в. ѿ половины. Рєк'ль г҃ь ѿч҃є прослави сн҃а твоєго,

[2] Сє(п)тєврїи.

[3] Сєпьтєв'рїи.

ко(ц), да сн҃овє свѣта боудєтє. на лѵ(тр) єѵ(г)є ѿ їѡа(н), г(л), ѳі҃. а за(ч), ѯ҃, съвѣ(т) сътвориша ар'хїєрєє, и старци на їс҃а. а ко(ц), и ис'тин'но є(ст) свѣ(ди)тє(л).

Ст҃го вєликом(ч)нка никыты. на лѵ(т)р', єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), і҃, єі
а за(ч), лѕ҃. Рє(к) г҃ь свои(м) оучн҃ко(м). ѡто я вась по(с). а ко(ц), то(т) сп҃сєнь боудє(т).

Ст҃ыѧ вєликом(ч)нци єѵѳимі҃и. на лѵ(т)р', єѵ(г)лїє, ѿ лу(к), г(л), з҃. ѕі
а за(ч), лг҃. проси(л) нѣкоторыи чл҃кь з фарїсєѡвь їс҃а. абы с ни(м) яль.
а конєць. // Вѣра твоѧ сп҃сєть тѧ, иди собѣ с миромь. 446 зв.

Соу(б), по въз(д)вижє(н). На лѵ(т)р єѵ(г)є, ѿ їѡа(н). г(л), и҃. а за(ч), л҃. Рє(к) г҃ь къ пришє(д)ши(м) к нємоу їоудєѡмь. я идоу. а ко(ц), мноѕїи пакь оувѣрили в нєго. Нє(д)лѧ. по въз(д)вижєнїи. На лѵ(т)р' єѵ(г)лїє. ѿ ма(р), г(л), и҃. а за(ч), лз҃. Рє(к) г҃ь, кто хочє(т) за мною пойти. а конєць. дондєжє оуздрѧ(т) цр(с)тво бж҃їє пришє(д)шєє въ силѣ.

Ст҃го м(ч)ника, єв'стафїа. и дроужины єго. на лѵ(т)рїи єѵ(г)є ѿ к҃
лу(к), г(л), к҃а а за(ч). р҃ѕ. Рє(к) г҃ь свои(м) оу(ч)нико(м), вънємлѣтє. а ко(ц). въ тръпєнїи вашємь стѧ(ж).

Ст҃го сщ҃єн'номоучєника, фокы. на лѵ(т)р, єѵ(г)є ѿ їѡа(н). гла(в). і҃. кв
а за(ч)ло, лѕ҃. Рє(к) г҃ь. азь є(см) двєрь. а ко(ц). боудє(т) єдино стадо, и єдинь пастырь.

За(ч)тїє, ст҃го // пр(о)рка, и пр(д)тча и кр(с)тлѧ гн҃ѧ їѡан'на на 447[4]
лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л), а҃, а за(ч), в҃. было за дн҃овь ирода црѧ кг
їоудєи, а ко(нц), ѿяти поношєнїє моє, въ чл҃цє(х).

Ст҃ыѧ пръвомч҃нца, и равноап(ст)льнои фєклы, на ли(т) єѵ(г). ѿ кд
ма(т) г(л), к҃є. а за(ч). р҃д. оуподобилосѧ цр(с)тво нб(с)ноє і҃-тє(м) дв҃цамь. а ко(ц), нє вѣдаєтє часа ани дн҃ѧ в которыи то сн҃ь чл҃чьскыи прї.

Прєставлєнїє, ст҃го ап(ст)ла, и є(г)листа їѡанна бг҃ослова, на кѕ
у(т)р', про(к) гла(с). д҃. въ в'сю зємлю изыдє вєщанїє и(х), с(х), нб҃са повѣдають. то (ж) гла(с), въсѧко ды(х), на у(т)р, єѵ(г)лїє, ѿ їѡан'на, г(л), к҃а. а за(ч). ѯ҃з. а коли ю(ж) ѿповида(л) їс҃ рєкль симонови пєтрови. а ко(ц). ни са(м)моу [!] мню вмѣстити написан'ны(х) книгь аминь. а
на (л)ѵ(т)р' єѵ(г)лїє. // ѿ їѡан'на, г(л) ѳі҃, а зача(л), ѯ҃а. стояли при 447 зв.
кр(с)тѣ їс҃вѣ мт҃и єго. а ко(ц), то(т) жє што и на оутръни.

Прп(до)бнаго ѿц҃а нашєго исповѣдника харитона. на у(т)р'ни про(к) кн
гла(с), д҃. чс(т)на прє(д) гм҃ь смр҃ть ст҃о, с(х), что въздамь гв҃и. то (ж)

[4] Сєпьтєв'рїи.

гла(с) въсѧко дыха(н)є, єѵ(г)лїє ѿ лу(к) г(л), s̄, а за(ч), кд̄. сталь їс̄ на мѣстѣ. а ко(ц), сє бо мъзда ваша мно(г), на нбсє(х). а на у(т)р', єѵ(г)є ѿ ма(т), г(л), аї. а зачало. мг̄. вса мнѣ прєда(н), а ко(ц), и брємѧ моє лє(г)ко єсть.

л̄ Сг̄го сщєн'ном(ч)ника григорїа, вєликои арменїи, на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ ма(т) г(л), кд̄, а за(ч), рг̄. Рєкль, гс̄ъ, чоуйтє, бо нє вѣдаєтє в которыи часъ господарь ва(ш) прїйдє(т). а ко(ц), на(д) всѣ(м) имѣ(н)є(м) поста-
448[5] вить, єго. //

М(с)ць ѡктѧбрь имаєть дн̄и л̄а̀.
а дн̄ь имає(т) в собѣ. годинь, аї. а но(ч), гї.

к Сг̄го ап(ст)ла ананїа̀, и прп(до)бнаго ѻц̄а нашєго романа пѣвца. на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), ї, а за(ч)ло, н̄а. кто ва(с) слоухає(т), мєнє слоухає(т). а конец'. яко тако бы(ст) бл̄говъленїє прє(д) то(б)ю.

и Сг̄го сщєн'номч̄ника кипрїана. и сг̄ыѧ мч̄ница оустины дв̄цѣ. на лѵ(т)р' єѵ(г)лїє ѿ їѡан'на г(л), ї. а за(ч), л̄s̄. Рєкль гс̄ъ. азь єсмь двєрь. а ко(ц), боудє(т) єдино стадо, и єди(н) пастырь.

г̄ Сг̄го сщєн'номч̄ника дєѡнисїа арєѡпагита. на лѵ(т)р'тїи єѵ(г)лїє, ѿ ма(ѻ). г(л), гї. а за(ч), нє̄. по(до)бно єсть цр(с)тво нб(с)ноє съкровищоу. а ко(ц). и наоучоваль ихь на соборище(х) и(х).

з Сг̄го ап(ст)ла ѻомы. на лѵр(г), єѵ(г)є, ѿ їѡан'на, г(л), к̄. // а за(ч),
448 зв. s̄є̄. Соущоу поздѣ въ тъи дн̄ь въ єдиноу ѿ соуботъ. а ко(ц). Да вѣроующєи живота маєтє въ има єго.

з̄ Сг̄тыхь м(ч)никь, сєргїа и вак'ха. на (л)ѵр' єѵ(г)є ѿ лоу(к), г(л), кѧ̀. а за(ч) р̄s̄. Рєкль гс̄ъ, вънємлѣтє ѿ чл̄кь. а конє(ц), Въ тръпєнїи вашє(м) стѧжитє дш̄а ваша.

ѕ Сг̄го ап(ст)ла їакова алоєѡва. а [!]* ѵ(г) [!]**, єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), ї, а за(ч), нѧ̀. кто ва(с) слоухає(т), мєнє слоухає(т), а конє(ц), яко тако бы(ст) бл̄говолєнїє прє(д) тобою.

аї Сг̄го ап(ст)ла филип'па, єдинаго ѿ сє(д)ми дияконь. и прп(до)бнаго ѻц̄а нашєго ѳєѡфана испов̀дника єп(с)па никєиского, и твор'ца каноном̀. на (л)ѵр єѵ(г)є ѿ лу(к). г(л), ї, а за(ч), н̄. яви(л) гс̄ъ инѣ(х)
449[6] сє(дм)дєсѧ(т). а конець, До а(д) низведєшисѧ. В' прихо(д)шдю нє(д), // памѧть сг̄тыхь ѻц̄ь. на у(т)рни єѵ(г) въскр(с)ноє, которое пригоди(т)сѧ. про(к) и всѧ(к) ды(х). на ѵр(г) [!]* єѵ(г)є, ѿ ма(ѻ). г(л), є̄, а за(ч), аї. вы єстє свѣ(т) мироу. а ко(ц), съ(и) вєликь нарече(т)сѧ въ цр(с)твїи нб(с)нѣмь.

---

[5] Сєп'тєв'рїи.

[6] Ѡк'тѧб'рь.

Ст҃ыхь м(ч)н'кь прова. тар'ха, ї ан'дроника. на лѵ(т)р', єѵ(г)є, ѿ лоу(к). г(л), к҃а, а за(ч), р҃ѕ, вънємлѣтє ѿ чл҃кь. а ко(н) Въ тръпєнїи вашємь стѧжи(т) дш҃а ваша. вї

Ст҃ыхь м(ч)никь. назарїа, гєр'васїа, протасїа. и кєлєсїа. и прп(до)бныѧ мт҃рє нашєѧ параскєв'гїи. на лѵ(г), єѵ(г)є, ѿ їѡа(н), г(л), и҃. а за(ч), к҃и. привєли к'ниж'ни(ци) къ їс҃ви жєноу. а ко(ц), иди ѿсєлѣ а к томоу нє съгрєшаи. дї

Ст҃го м(ч)ника, логина сът'ника. и(ж) при кр(с)тѣ гн҃и. на лѵ(г), єѵ(г)є, ѿ ма(ѳ), г(л), к҃з. а за(ч), рг҃і. пришо(д)ши войни // на мѣсто наз'ва(н)ноє, глъгоѳа. а ко(ц). въистинноу сн҃ь бж҃їи бы(л). ѕї 449 зв.

Ст҃го пр(о)рка їѡсїа. и ст҃го прєпо(до)бном(ч)ника ан'дрєѧ ижє в' критѣ. на лѵ(т)р' єѵ(г)є, ѿ ма(ѳ), г(л), ї҃, а за(ч), л҃ѳ. Кто любить ѿц҃а ал'бо мт҃рь, лѣп'шє мєнє. а ко(ц), прав'доу гл҃ю вамь, нє погоуби(т) мъз'(д)ы своєи. зї

Ст҃го ап(ст)ла ї ѵ(г)листа [!]* лоукы, г(л), ї҃. а за(ч). н҃а. кто ва(с) слоухає(т), мєнє слꙋхає(т). а ко(ц). яко тако бысть бл҃говолєнїє прє(д) тобою. иї

Ст҃го вєли(к)м(ч)ника ар'тємїа. на лѵр'(г), єѵ(г)лїє, ѿ лу(к), г(л), к҃а. а за(ч), р҃ѕ. Рєкль г҃ь вънємлѣтє ѿ чл҃кь. а ко(ц), въ тръпє(н)и вашємь стѧжитє дш҃а ваша. к҃

Прп(до)бнаго ѿц҃а нашєго лариѡна вєликого. на лѵ(т)р' єѵ(г)є, ѿ лу(к), г(л), ѕ҃, а зача(л), к҃д, Ста(л) їс҃ на ровно(м) мѣ(с)ци. а ко(н), Сє бо мъз'да ваша многа. // к҃а 450[7]

Ст҃го и равноап(ст)лъного ѿц҃а нашєго авръкїа. єп(с)па, єрапольского, и чоудотвор'ца. и ст҃ыхь сє(д)ми ѡтрокь, ижє въ єфєсѣ. на лѵ(т)р єѵ(г)є, ѿ їѡан'на, г(л), ї҃, а за(ч)ло. л҃ѕ, Рєкль г҃ь. я єсмь двєрь. а ко(ц). боудє(т) єдино стадо, и єдинь пастырь. к҃в

Ст҃го ап(ст)ла їакова бра(т) гн҃ѧ по плоти. на лѵ(т)р' єѵ(г)є, ѿ ма(ѳ), г(л), г҃і. а за(ч), н҃ѕ. въ ѡ(н) (т) ча(с), пришо(л) їс҃, въ ѿчиз'ноу свою. а ко(ц), нє сътвориль тамь силы многы за нєвѣ(р)ство и(х). к҃г

Ст҃го мч҃ника арєфы и дроужыны єго, на лѵр(г), єѵ(г)є, ѿ м(ѳ), г(л), ї҃, а за(ч), л҃и. всѧкь и(ж) исповѣ(ст) мѧ прє(д) чл҃кы. то па(к) прєстоу(п), а въз'ми конє(ц), в гла(в), ѳ҃і. а в за(ч), о҃ѳ, ѿ по(л), тогды ѿповидѣль пєтрь, а конєць. боудє(т) пръвыи послѣ(д) а послѣ(д)нїи пръвыи. // к҃д 450 зв.

Ст҃го и славнаго вє(л)ком(ч)ника хв҃а димитрїа. и в'споминанїє вєликаго троуса. на у(т)р'ни проки(м), гла(с) д҃, въз'вєсєлисѧ правєдникь, к҃ѕ

[7] Ѡк'тѧб'рь.

с(х), оуслыши бе̄ мл̄твоу. всѧ(к) ды(х). єѵ(г)є, ѿ лоу(к), г(л), к̄а, а за(ч), р̄s. Рє(к)ль г̄ъ вънємлѣтє ѿ чл̄кь, а ко(ц), в тръпєнїи вашє(м) стѧжитє дш̄а ваша. а на лѵр(г), єѵ(г)є, троусоу, ѿ ма(ѳ), г(л), ѝ. а за(ч), к̄з. въ ѡ(н) (т) ча(с), в'стоупиль і̄с в лодїю, а конець. иже вѣтровє и морє слоухаютъ єго. а дроугоє с̄тмоу димитрїю, ѿ їѡа(н)н', глава, є̄ї, а зачало, н̄в, Рєк'ль г̄ъ, ото ѧ вамь заповѣдаю. да любитє дроугъ. дроуга,
451[8] а конє(ц), надѣєт'сѧ иже бы ты(м) слоу(ж)бѣ принє(с) бг̄оу //

М(с)ць ноємврїи имає(т) в собѣ дн̄и. л̄.
а дн̄ь має(т) годинь, і̄, а ночь. дї.

а Ст̄ы(х) чоудотворєць и бєзьсрєбръникь коз'мы и дємїана, на лѵ(г) єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), і̄, ѿ по(л), въ ѡ(н) часъ призваль і̄с ѡбанадєсѧтє оучн̄кы свои. а ко(ц). тоунє приястє, тоунє и дадитє.

г Ст̄ы(х) м(ч)ни(к) акєп'сима. и иѡсифа, і аиѳала. и ѡбнов'лєнїє храмоу, сто̄(г)[о] вєликом(ч)ника гєѡр'гїа, иже в ли(д). гдє (ж) то єсть положєно сто̄є тєло єго. на лѵр(г) єѵ(г)є ѿ їѡа(н), г(л), є̄ї. а за(ч), н̄в. Рєкль г̄ъ, сє ва(м) заповѣдаю ва(м) [!], да любитє дроугь дроуга. а конєць, мни(т)сѧ слоужбоу приносити бг̄оу.

д Прп(до)бнаго ѳц̄а нашєго, їѡникыѧ вєликого. на лѵр'(г) єѵ(г)є ѿ
451 зв. ма(р), г(л), ѝ, а за(ч)ло, л̄з. // Рєкль г̄ъ, кто хочє(т) за мною пойти. а ко(ц), додє жє оувидѣть цр(с)тво бж̄іє пришє(д)шєє в силѣ.

з Иже въ сты́хь ѳц̄а нашєго павла исповѣдника. на ли(т)р єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), в̄ї. а за(ч)ло, ѕ̄д. Рєкль г̄ъ, въсѧкь иже ащє исповѣсть мѧ прє(д) чл̄кы. а конє(ц), наоучи(т) васъ яжє подобає(т) рєчи.

и Съборь с̄тго ар'хистратига михайла, и прочихь бєзьплът'ны(х). на у(т)рни, єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), ѝї. а за(ч), о̄є̄. Рєкль г̄ъ, стєрєжѣтє, абы єстє нє пєрєзьдрѣли єдиного ѿ малы(х) сихь. а ко(ц), тоу єсми я посрєдѣ ихь. а на лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ лоу(к), г(л), і̄, а за(ч), н̄а. Рєкль г̄ъ свои(м) оу(ч). кто ва(с) слоухає(т), мєнє слоухає(т). а ко(ц), єй ѡ(ч), яко тако бы(ст) бл̄говолєнїє прє(д) тобою.

452[9] Сты(х) м(ч)ни(к) мины, и вик'тора. // и викєн'тїа. и прєпо(до)бнаго
аї ѳц̄а нашєго ѳєѡдора стоудита. на лѵ(г) єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), к̄а, а за(ч), р̄s, Рєкль г̄ъ, Вънємлѣтє ѿ чл̄кь. а конець. Въ тръпєнїи вашємь стѧжитє дш̄а ваша. и прп(до)бномоу, єѵ(г)є, г(л), ѕ̄, а за(ч), к̄д. въ ѡ(н) (т) ча(с), сталь і̄с на мѣс'ци ровномь. а ко(ц), сє бо м'зда ваша многа на нбсєхь.

вї Иже въ сты(х) ѳц̄а нашєго їѡа(н) мл(с)твого. ар'хїєп(с)па алеѯан'-

[8] Ѡк'тѧбрь.

[9] Ноємьврїи.

дрїйского. и прп(до)бнаго нила. на ли(т), єѵ(г)є ѳ ма(ѳ), г(л), д̃. а за(ч), ї. и ш'ли за їс̃омь народовє многыи. а ко(ц), сє бо мъзда ваша многа на нєбєси.

Иже въ сты(х) ѳц̃а нашє(г)[о] їѡан'на златооустаго. Патрїар'ха костан'тинагра(д). на у(т)р'ни прокимєнь гла(с), д̃, оуста моа въз'гл̃ютъ прм(д)сть, с(х), оуслышє(н) // всѧ(к) ды(х), єѵ(г)є ѳ їѡанна, г(л), ї. Рє(к) гъ, ко прише(д)шимь к нє(м) їоудєѡ(м)ь. прав'доу прав'доу повѣдаю вамь, кто нє входи(т) двєр'ми. а ко(ц), и пожитокь найдє. а на лѵ(г) єѵ(г)є ѳ їѡ(н)на. тая (ж) гла(в) а за(ч), л̃ѕ, я єсмь двєрь. а ко(ц), боудє єдино стадо и єдинь пастырь. 452 зв.

Сто, и всєхвал'наго, ап(ст)ла филип'па. на ли(т) єѵ(г)є ѳ їѡа(н), г(л), а̃, а за(ч), є̃, въ ѡ(н) (т) ча(с), хотѣль їс̃ пойти до галїє. а конє(ц), исходѧщаа на(д) сн̃а чл̃чьскаго. дї

Стыхь исповѣдникь гоурїа. самоны, и авива. на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѳ лу(к) г(л), вї, а за(ч). ѯг̃. Рєкль гъ, нич'то жє нє є(ст) скрытого. а ко(ц), наоучит' ва(с) єжє подобає(т) рєчи. єї

Сто ап(ст)ла ї єѵ(г)листа ма(ѳ)а. на лѵр(г) єѵ(г)є ѳ ма(ѳ)ѧ, г(л), ѳ̃. а за(ч), л̃. въ ѡ(н) (т) ча(с). прєходѧ їс̃ ѳтоудоу, а конє(ц). нж грѣш'никы // на покаанїє. ѕї 453[10]

Сто григорїа чюдотворца. на ли(т)р' єѵ(г)є ѳ ма(ѳ), г(л), ѳ̃ а за(ч), л̃д. въ ѡ(н) (т) ча(с), видѣль їс̃ народы, и з'милова(л)сѧ на(д) ними. а конєць, тоунє прїастє, тоунє и дадитє. зї

Сты(х) ѡц̃ь наши(х) прокла патрїар'ха костан'тинаграда. слоуж'ба рого [!]* (ж) м(с)ца, назадѣ, г̃ї. к

Въвєдєнїє въ цр̃квь пр(с)тыѧ вл(д)чца наша бц̃а. на оу(т)р' про(к) гла(с), д̃. слыши д'щи и виждь, и приклони оухо твоє. с(х). приг'ноу ср(д)це моє. всѧ(к) дыханїє на у(т)рни єѵ(г)є ѳ лоу(к), г(л), а̃. а за(ч), д̃, въ ѡ(н) (т) часъ, вставши мр̃іамь. а ко(ц). Възвратисѧ въ до(м) свои. а ї на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѳ лу(ц), г(л), ї. а за(ч), нд̃. Вънидє їс̃, въ вє(с) нѣкою. а ко(ц), бл̃жєнїи слышащеи слово бїє, и хранѧще є. ка

Сто ап(ст)ла филимона. на ли(т)р'г', єѵ(г)є ѳ лоукы, г(л), ї, а зачало, н̃. // Явиль гъ и ины(х) сє(д)мьдесѧ(т). а ко(ц) тако бысть бл̃говолєнїє прєдь тобою. кв 453 зв.

Иже въ сты(х) ѳц̃ь нашихь ам'филохїа єп(с)па иконїиского. и григорїа єп(с)па акраган'ского. на лѵ(г), єѵ(г)є ѳ ма(ѳ), г(л), кд̃. а за(ч), р̃г. Рєкль гъ. бдитє бо нє вѣдаєтє в которы(и) часъ господарь вашь прїидє(т). а ко(ц), на(д) всѣ(м) имѣнїємь постави(т) єго. кг

[10] Ноємьврїи.

кд Ст҃ыѧ великом(ч)ница єкатерины. и ст҃го великомч҃ника меркоурїа. на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є, ѿ лукы, г(л), к҃а. а за(ч)ло, р҃ѕ. Рєкль г҃ь своимь оучн҃комь. а ко(ц), Въ тръпенїи вашємь стѧжитє дш҃а ваша.

кє Иже въ ст҃ы(х) ѿц҃ь нашихь. климєта [!] римьского. и пєтра алєѯан҄дрыиского. на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ ма(ѳ). за(ч)ло, ї҃. а гла(в), є҃. въ ѡ(н) (т) часъ,
454[11] шли за і҃сомь народовє многыи. а ко(ц), яко мъз(д)а ваша мно(г) н [!]* нб҃си. //

кз Ст҃го м(ч)ника їакова пръсѧнина. на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ ма(ѳ). за(ч), м҃ѳ. а гла(в) г҃і. въ ѡ(н) (т) ча(с). мовиль і҃с к народо(м). а ко(ц), и мовиль и(м) притчами много.

ки Ст҃го и прп(до)ного [!] м(ч)ни(к) стєфана новаго. на лѵр(г) єѵ(г)лїє ѿ ма(ѳ), г(л), ї҃. а за(ч). л҃з. Рє(к) г҃ь свои(м) оу(ч). Коли ва(с) боудоу(т) выганѧти з гра(д). а ко(ц), прє(д) ѿц҃ємь мои(м), которыи єст҃ь [!] на нб҃сєхь.

л Ст҃го ап(ст)ла ан҄дрєѧ пръвозван҄наго. на ли(т)рь єѵ(г)є. ѿ їѡан҄на. глава. а҃. а за(ч), д҃. Въ оутрѣи пакь стоя(л). їѡан҄нь. И оучєниковє єго два. И ѹз(д)рєль і҃са а ѡнь идє(т). А конєць. и ан҄гєлы б҃іа, въсходѧща и
454 зв. исходѧща, надь сп҃а чл҃чєскаго. //

М(с)ць дєкєв҄рїи имає(т) дн҃їи л҃а
а дн҃ь имаєть в собѣ годинь. ѳ҃. а но(ч). є҃і.

д Ст҃ыѧ великомч҃ници вар҄вары. И прп(до)бнаго ѿц҃а нашєго їѡан҄на дамаскина. на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), к҃є. а за(ч), р҃д. Рє(к) г҃ь при(тч) сїю. оуподобисѧ цртво [!] нб(с)ноє дєсѧтємь дєвица(м). а ко(н), въ нь [!]* (ж) сп҃ь чл҃чьскыи прїидє(т).

є Прп(до)бна(г)[о] и бг҃онос҄наго ѿц҃а нашєго савы. на у(т)рни про(к) гла(с) д҃. ч(с)тна прє(д) гм҃ь. с(х). что въз(д)амь гв҃и. всѧ(к) ды(х)нїє. єѵ(г)є ѿ лу(к) гла(в), ѕ҃. а за(ч). к҃д. въ ѡ(н) (т) ч҄ [!], сталь і҃с на мѣсци. а ко(ц), сє бо мзда ваша многа на нб҃єси. а на лѵ(т)ргїи єѵ(г)лїє ѿ ма(т), г(л), а҃і. а за(ч), м҃г. Рєкль г҃ь в҄сѧ мнѣ прє(д), а ко(ц), и брємѧ моє лє(г)ко єсть.

455[12] Иже въ ст҃ы(х) ѿц҃а нашєго, нико(л), // ар҄хиєп(с)па мир҄ликїйскаго.
ѕ на у(т), про(к), гла(с) д҃. ч(с)тна прє(д) гм҃ь смр҃ть. с(х), что възда(м) гв҃и всѧ(к) ды(х)нїє. єѵ(г)лїє ѿ їѡа(н), г(л), ї҃, а за(ч), л҃ѕ. Рє(к) г҃ь ко пришє(д)ши(м), я єсмь двєрь, а ко(ц), боудє(т) єдино стадо и єдинь пастырь. а на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ лоукы г(л), ѕ҃, а за(ч), к҃д. въ ѡ(н) ча(с), сталь і҃с на мѣстѣ ровномь. а конє(ц), сє бо м҄зда ва многа на нб҃сє(х).

[11] Ноєм҄врїи.

[12] Дєкєв҄рїи.

Зачатїє ст҃ыа ан'ны. коли почала ст҃оую бц҃ю. на лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ ѳ҃
лоу(к). г(л), и҃, а за(ч)ло, л҃s. Рєкль г҃ь, ни(к)то (ж) свєтил'ника въжєгь.
а конєць, си(и) соу(т) слышащєи слово бж҃їє и творѧщїи҃ є.

Ст҃го вєликом(ч)ника євстратїа, и дроужины єго, на у(т)р'ни г҃і
єѵ(г)лїє ѿ ма(т), г(л), і҃. а за(ч) л҃s. Рєкль г҃ь свои(м) оу(ч). сє азь посы-
лаю ва(с) я(к) ѡ(в)ца посрѣ(д). а конє(ц). // тьи сп(с)нь боудєть. а на 455 зв.
ли(т)р'ги(и) єѵ(г)лїє ѿ лоуки, г(л), к҃а. а за(ч)ло. р҃s. Рєкль г҃ь, вънємлѣ-
тє ѿ чл҃кь а ко(ц) Въ тръпєнїи вашє(м) стѧжитє дш҃а ваша.

Ст҃ы(х) трє(х) ѡтрокь. и ст҃го пр(о)рка данїила. на лѵ(т)р єѵ(г)є з҃і
ѿ лоу(к). г(л), а҃і. а за(ч)ло. ѕ҃в. Рєкль г҃ь къ пришє(д)ши(м) к нємоу
їѹдєѡ(м). горє вамь. яко боудоуєтє гробы пр(о)ркїж[!]. а ко(ц). ижє
єсть лицємѣрїє. Нє(д) ст҃ыхь праѿц҃ь. На у(т)р', єѵ(г)лїє въскр(с)ноє,
котороє (с) прилоучить. а на лѵ(т) єѵ(г)є ѿ лоу(к), г(л), д҃і. а за(ч)ло,
о҃s. Рєкль г҃ь при(т)чоу сїю. чл҃кь нѣкоторыи оучини(л) вєчєроу вєли-
коую. а ко(ц), мало жє из'бран'ны(х).

Ст҃го сщ҃єн'ном(ч)ника игнатїа бг҃оносца. на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ ма(р), к҃
г(л), ѳ҃. а за(ч). м҃а. въ ѡ(н) (т) ча(с), прїйдє і҃с ї оучн҃ци є(г)[о] въ капєр'-
наоу(м), а ко(ц). Нє погоуби(т). // Соубота прє(д) рож(д)єство(м) хв҃ымь. 456[13]
На лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ лоу(к). г(л), г҃і, а за(ч), о҃в-є. Рєкль г҃ь при(т)чоу сїю.
по(до)бно єсть цр(с)тво нб(с)ноє зєр'ноу горчичноу. а ко(ц). и възлѧ-
гоу(т) въ цр(с)твїи бж҃їи. Нє(д) прє(д) рож(д)єствомь хв҃ѣмь. ст҃ы(х) ѿц҃ь.
На у(т)р'ни єѵ(г)є въскр(с)ноє, котороє сѧ прилоучи(т). а на ли(т)р'ги(и)
єѵ(г)є ѿ ма(т), г(л), а҃, а за(ч). а҃. Книги родьства і҃сь хв҃а. а конєць. и нарєчє
имѧ ємоу і҃с. Въ навє(ч)рїє рождєства хв҃а на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ лоукы, г(л), в҃,
а за(ч). є҃. въ ѡ(н)а дн҃и. Вышло повєлєнїє ѿ цєсара а(в)гѹ(ст). А ко(ц), якь
жє єсть рєчєн'но к ни(м).

Єжє по плоти рождєс'тво, г҃а б҃а сп(с)тлѧ нашєго і҃ѵ х҃а. На к҃є
у(т)р'нї про(к) гла(с). д҃. ис чрєва прєждє дєн'ница роди(х) тѧ. с(х).
Рєчє г҃ь гв҃и моємоу. єѵ(г)є ѿ ма(т), г(л), а҃, а за(ч)ло, в҃. // Їс хв҃о рож- 456 зв.
дєство такь было. а конє(ц) и нарєчє имѧ ємоу і҃с. а на ли(т) єѵ(г)є ѿ
ма(р). г(л), в҃. а зача(л), г҃. Їс҃оу рож(д)ьшоусѧ въ виѳлєѡмѣ їоудєйстємь.
а конєць, ин'ши(м) поутє(м) ѿишли въ страноу свою.

Съборь пр(с)тыѧ бц҃а. и ст҃го їѡсифа ѡброуч'ника. на лѵ(т)р' єѵ(г)є к҃s
ѿ м(ѳ). г(л), в҃. а за(ч), д҃. ѿшє(д)ши(м) влъхвомь. а ко(ц), яко назарєи
нарєчє(т)сѧ. Соубо(т) по рож(д)єствѣ хв҃ѣ. На ли(т)р' єѵ(г)є ѿ ма(т),
г(л). н҃і. а за(ч). м҃s. въ ѡ(н) (т) ча(с) шли за і҃сомь народовє мноѕи а ко(ц), а на
имѧ єго языци оуповаю(т). Нє(д) по ро(ж)ствѣ хв҃ѣ. На лѵ(т)р'

[13] Дєкєв'рїи.

єѵ(г)лїє тоє (ж), што и на соборь бц҃ѣ. почато(к) и конє(ц). Ст҃го
пръвом(ч)ника ар'хидїакона стєфана. на лѵ(т) єѵ(г)лїє ѿ ма(т), г(л), к҃а.
а за(ч), п҃з. Рєкль г҃ь при(т)чоую, чл҃кь нѣкоторыи быль домови(т) а
457[14] ко(ц), // и єсть див'на въ оочїю вашєю.

к҃и Сты(х) мч҃никь двѣ т'мѣ. ижє в' никомидїи по(ж)жєны(х). на лѵ(т)
єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л) к҃а. а за(ч), р҃s. Рєкль г҃ь свои(м) оучє(км). вънємлѣтє
ѿ чл҃кь. а ко(ц), въ тръпєнїи вашємь стѧжитє дш҃а ва(ш).

к҃ѳ Ст҃ы(х) младєнєць. ижє въ виѳлєѡмѣ х҃а ради из'бїєны(х) ѿ рода [!]*. д҃і,
тисѧщїи. на лѵ(т)ргїи єѵ(г)лїє тоє (ж). што и на соборь пр(с)тыѧ бц҃а.
початокь. а конєць сє(г)[о] (ж) м(с)ца, к҃s.

л҃ Стыѧ м(ч)ница анисїи и пр(до)бнаго зотика. на лѵ(т)р'гїи. єѵ(г)є ѿ
лу(к). г(л), г҃і а за(ч)л' о҃а въ ѡ(н) (т) ча(с), науча(л) і҃с на єдиномь ѿ
457 зв. градовь а ко(ц), ѡ в'сѣхь. слав'ныхь бывающихь ѿ нєго. //

М(с)ць гєньварь имає(т) дн҃їи л҃а
а дн҃ь имаєть в' собѣ годинь і҃. а ночь. д҃і.

а҃ Єжє по плоти ѡбрѣзанїє г҃а б҃а сп(с)тлѧ нашєго і҃с х҃а. И памѧ(т)
ижє въ ст҃ы(х) ѿц҃а нашєго архиєп(с)па кєсарїа кападокїйского василїа
вєликого. на у(т)р' про(к) гла(с) д҃. оуста моа въгл҃ю(т) прмоу(д)рость.
с(х). оуслышитє сїа. всѧ(к) ды(х) єѵ(г)є ѿ їѡ(н), г(л), і҃. а за(ч). л҃s,
Рєкль г҃ь, я єсми двє(р), а конєць, боудє(т) єдино стадо и єдинь пас-
тырь. а на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ лу(к). гла(в), в҃, а за(ч), s҃. въ ѡ(н) то часъ
възвратилисѧ пастырїє. а конєць бла(г)да(т) б҃їа была на нємь.

в҃ Прє(д) праз(д)ньс'тво просвѣщєнїа. и ст҃го силивєстра папы рым-
ского, на лѵ(т)р'гїи, єѵ(г)є, ѿ їѡа(н), г(л), г҃. а зачало, и҃. бы(л) нѣкото-
458[15] рыи чл҃кь з' фарисєѡвь. // которомоу то было имѧ никоди(м). а конєць
но да сп҃сєть имь ми(р).

г҃ Ст҃го пр(о)рка малахїа. и ст҃го м(ч)ника гордѣѧ. на лѵ(т)р' єѵ(г)лїє
ѿ ма(т), г(л), є҃. а за(ч), є҃і. Рєкль г҃ь просѧщомꙋ оу тєбє даи, а ко(ц), якь
жє ѿц҃ь ва(ш) нб(с)ныи съвръшєнь єсть. Соубота прє(д) просвѣщєнїєм',
На (л)ѵр'гїи єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), г҃, а за(ч), є҃. въ ѡ(н) ча(с), прїйдє
їѡаннь кр(с)тль. а ко(ц), въ(и) [!]* ва(с) кр(с)тить дх҃омь ст҃ы(м). Нє(д)лѧ
прє(д) просвѣщєнїємь. єѵ(г)є оу(т)р'нєє въскр(с)ноє котороє сѧ при-
лоучить. а на лѵ(т)р' єѵ(г) ѿ м(р), г(л), а҃. а за(ч). а҃. Зачало єѵ(г)лїа і҃ѵ
хв҃а сн҃а бж҃їа, а ко(ц), то(т) ва(с) кр(с)тить дх҃омь ст҃ымь.

д҃ Съборь ст҃ы(х) ап(ст)ль сє(д)мидєсѧ(т). на лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ їѡ(н),

[14] Дєкєврїи.
[15] Гєньварь.

г(л), а҃, а зачало, в҃. б҃а никто (ж) видѣ, нигде (ж). а ко(ц), иде (ж) бы(л) їωа(н) кр(с)тѧи. // 458 зв.

Въ навечерїє, просвѣщенїа. на лѵ(т) єѵ(г)є ѿ лоуки. г(л), г҃. а зача- є҃
ло. ѳ҃. въ пѧтоєнадесѧ(т) лѣто. а конє(ц), бл҃говѣствоваше людемь.

Ст҃оє бг҃оявленїє г҃а б҃а спс҃ителѧ нашего їѵ х҃а. На у(т)р҄ проки(м), ѕ҃
гла(с). д҃. море видѣ и побѣже, с(х), что ти є(ст) море да побѣже, всѧ(к) ды(х). єѵ(г)є ѿ* мар(к), гла(в), а҃. а за(ч)ло, в҃. въ ω(н) (т) ча(с), прїйде їс҃ ѿ назарета. а ко(ц), о нем҄ же бл҃говолихь. а на лѵ(т) єѵ(г)є. ѿ ма(ѳ), г(л), г҃, а зача(л), ѕ҃, прїйде їс҃ ѿ галилеа на їωр҄да(н). а ко(ц) ω нем же бл҃говолихь.

Съборь ч(с)тнаго и слав҄наго пр(о)рка и пр(д)тча и кртлѧ гн҃ѧ з҃
иωан҄на. на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ їωан҄. г(л), а҃, а зача(л). г҃. въ ω(н) (т) (т) ча(с). Видѣ їωань їс҃а. а ωнь иде(т) к немоу. а ко(ц). яко се є(ст) сн҃ь бж҃їи. // Соубота по просвѣщенїи. На ли(т). єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), 459[16]
д҃, а за(ч), з҃. въ ω(н) (т) часъ Ведень быль їс҃ доухо(м) в поустыню. а ко(ц) агг҃ли па(к) пристоупив҄ши. Неделѧ по просвѣщенїи. єѵ(г)є, оу(т)рь, въскр(с)но, рѧдовоє. а на лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ ма(ѳ). г(л), д҃, а за(ч), и҃. Слыша(л) їс҃ иже їωа(н) предань бы(ст). а ко(ц). приближи бо сѧ цр(с)тво нб(с)ноє.

Ст҃го мч҃нка полиєкта. на ли(т), єѵ(г)є, ѿ лу(к), г(л), г҃, а за(ч), і҃. ѳ҃
иро(д) четверовластникь. а ко(ц), ω тебѣ бл҃говоли(х).

Ст҃го и прп(до)бнаго ѿц҃а нашего, ѳеωдосїа ωб҄щежителѧ, слоу(ж) аі҃
всѧ, се(п)теврїа, к҃и.

Ст҃ы(х) мч҃никь єрмила, и стратон҄ника. на лѵ(т)р҄, єѵ(г)є ѿ лу(к), гі҃
г(л). к҃а. а за(ч). р҃ѕ. Рекль г҃ь, вънемлѣте ѿ чл҃кь. а ко(ц) въ тръпенїи ваше(м), стѧжите дш҃а ваша.

Прп(до)бны(х), // ѿц҃ь наши(х). въ синаи и в раифе избїєны(х). и в 459 зв.
то(т) же дн҃ь прп(до)бна(г)[о] ѿц҃а нашего савы пръваго ар҄хиєп(с)па ді҃
сръбскаго. слоу(ж), ноє(м), г҃і.

Прп(до)бныхь ѿц҃ь нашихь пав҄ла фивенского, ї иωан҄на колѣб҄ника. єі҃
на лѵ(г), єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), ді҃. а за(ч), о҃з. въ ω(н) (т) ча(с). шли съ їс҃омь народове. а ко(ц). кто має(т) оуши коу слышаню, нехаи слышить.

Положенїє ч(с)тны(м) веригамь ст҃о(г)[о] връховного ап(ст)ла пет- ѕі҃
ра. на лѵ(т) єѵ(г), ѿ їωан҄на, г(л), к҃а. а за(ч), ѯ҃з. а коли южь ωбѣдаль, и мовиль симоноу петроу їс҃. а ко(ц), пишемы(х) книгь аминь.

Прп(д)бнаго и бг҃оноснаго ѿц҃а нашего ан҄тонїа великого. на ѕі҃
у(т)р про(к), гла(с), д҃. ч(с)тьна пре(д) гм҃ь см҃р҄ть. с(х), что възда(м)

[16] Геньварь.

460[17] гїи. всѧ(к) ды(х), єѵ(г)є ѳ ма(о)ѳ. // гла(в), аї. а за(ч), мїг. Рекль гъ своимь оученикомь всѧ мнѣ предана соу(т). и бремѧ моє легъко є(ст). а на лѵ(т)р єѵ(г)є ѳ лу(к), г(л), ѕ. а за(ч), кд. ста їс на мѣстѣ ровно(м), а ко(н). се бо мъзъда ваша многа на небеси.

и Иже ѣ сты(х) ѳцъ наши(х) арїеп(с)повь [!] алекса(н)дры(и)скы(х). аѳанасїа великого, и кирила. на лѵр(г) єѵ(г)є ѳ ма(о), г(л), є, а за(ч). аї, Рекль гъ свои(м) оу(ч), Вы есте сѣ(т) мироу. а конець съ(и) великь нарече(т)сѧ въ цр(с)твїи нб(с)немь.

к Прп(до)бнаго и бгоноснаго ѳца нашего єѵѳимїа великого. на у(т)рни про(к) гла(с), д. ч(с)тна пре(д) гмь. с(х) то възда(м) гїи. Всѧ(к) ды(х). єѵ(г)є ѳ лу(к). г(л), ѕ. а за(ч), кд. въ ѡ(н) (т) ча(с), сталь їс на мѣстѣ ровнѣ(м). а ко(ц), се бо мзъда ваша многа на нбси. а на лѵ(т)рѣтїи,
460 зв. єѵ(г)є ѳ ма(т) гла(в), аї, а зачало, мїг. // Рекль гъ свои(м) оучїко(м), всѧ мнѣ предана ѳцемь мои(м). а ко(ц), и бремѧ моє легко є(ст).

кѧ Прп(до)бнаго ѳца нашего максима испове(д)ника. на ли(т)рѣ єѵ(г)є ѳ лоу(к). г(л), ві. а з(ч). дд. Рекль гъ, всѧ(к) иже испов҃ѣсть мѧ пре(д) чл҃кы. а ко(ц), сты бо дхъ наоучи(т) ва(с) што подобаєть мовити.

кѣ Сто ап(ст)ла тимоѳеѧ, и сто прп(д)бном(ч)ника, анастасїа прѣсѧнина. на лѵ(т) єѵ(г)є, ѳ ма(о), г(л), ї. а за(ч), лві. Рекль гъ свои(м), всякь иже испов҃ѣсть мѧ пре(д) чл҃кы. а конець. а послѣдніи пръвїи.

кт Сто сщен҃ном(ч)ника климен҃та. ан҃кгирьского. и сто(г)[о] агаѳоѳел҃ла. на лѵ(т)р єѵ(г)є ѳ ма(о), г(л), ві. а за(ч), мд. въ ѡ(н) (т) ча(с), шоль їс в соу(бт) черезь сѣняїа. а ко(ц), гъ есть соуботѣ сп҃ь чл҃чьскыи.

461[18] кѳ Иже ѣ с(х) [!]* // ѳца нашего григорїа бгослова архїеп(с)па костантинаграда. на у(т)рни єѵ(г)є, ѳ їѡа(н), г(л), ѝ, а за(ч), л҃. Ре(к) гъ къ прише(д)ши(м) к немоу иоудео(м). азь идоу. а ко(ц), многыи вѣрова(ли) в него. а на лѵ(т)р єѵ(г)є ѳ їѡа(н), г(л), ї: а за(ч), лѕ. Рекль гъ къ прише(д)ши(м) к немоу иудеѡ(м). я есмь дверь. а ко(ц), боудеть єдино стадо, и єдинь пастырь.

кѕ Възвращенїє мощемь їѡа(н) зла(т)устаго, слоу(ж). ноє(м), гї.

кѕ Възвращенїє моще(м) сто сщен҃номчника игнатїа бгоносца. слоу(ж). деке(в). к.

л Сто сщ҃н҃ном(ч)ника ип҃полита папы ры(м)ского. и в то(т) же дпь праздноуе(м) иже ѣ сты(х) ѳцъ нашихь и оучителеи въселен҃скы(х). тре(х) стлеи. василїа, великого. григорїа, бгослова. їѡан҃на, златооус-
461 зв. таго. на у(т)р҃ни. // про(к) гла(с), д. въ всю землю изы(и)де вещанїє

[17] Генъварь.

[18] Генъварь.

и(х), с(х), нбса повєдають славоу бж҃їю. всѧ(к) ды(х) єѵ(г)є ѿ ма(ѳ). гла(в). и҃і. а за(ч), о҃ѕ. Рєкль г҃ь свои(м) оучн҃комь. правдоу повѣдаю ва(м). а ко(н), тоу єсмь посрѣдѣ ихь. а на лѵ(т) єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), глава. є҃, а за(ч), а҃і. Рєкль г҃ь свои(м) оучн҃ко(м) вы єстє свѣ(т) мироу. а ко(ц), сєи вєликь нарєчє(т)сѧ въ цр(с)твїи нб(с)нѣмь.

Ст҃ыхь чоудотворєць, и бєсрєбрьникь. кира, їѡан'на. на лѵ(т)р' єѵ(г)лїє ѿ ма(т)ѳєѧ. зачало, л҃д. а глава. дєсѧтаѧ. въ ѡный то часъ, призваль і҃с ѡбанадєсѧть оучн҃кї своѧ, а конєць. тоунє прїастє, тоунє и да(ди)тє. // л҃а 462[19]

М(с)ць фєвра(л) имає(т) дн҃їи к҃и
а дн҃ь маєт в собѣ годинь. в҃і. а нощь. г҃і.

Ст҃го м(ч)ника трифона. и прє(д)праз'дньство оустрѣтєнїа г҃а бг҃а, сп(с)тєлѧ нашєго і҃ѵ х҃а. на лѵ(т)р', єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), і҃. а за(ч). н҃а. Рє(к) г҃ь свои(м) оучн҃и(м) [!]. Кто ва(с) слоухає(т), мє(н) слоухаєть. а ко(н), яко тако бы(с) бл҃говолєнїє п(д). а

Стрѣтєнїє г҃а б҃а сп҃са нашєго і҃ѵ х҃а. На у(т)рни про(к)к' [!], гла(с), д҃. помѧноу имѧ твоє. с(х), слыши дъщи. всѧ(к) ды(х), єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), в҃, а за(ч), и҃. въ ѡ(н) (т) ча(с) бы(л) чл҃кь въ їєр(с)лимѣ. а ко(ц) и славоу людїи твои(х) їи҃лѧ. а и на (лт) [!]* тая жь глава. а за(ч), з҃. въ ѡны(и) ча(с), внєсли родитєлєвє ѡтроча і҃са. а ко(ц), блг(д)ть бж҃їа была на нємь. в

Ст҃го, и правєднаго симиѡна бг҃опрїєм'ца. на лѵ(г) єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л), в҃ // а за(ч)ло, и҃, въ ѡ(н) (т) ча(с), бы(л) чл҃кь въ їєр(с)лимѣ. а ко(ц) и славоу людїи тво(их) їи҃лѧ: г҃ 462 зв.

Ст҃го вєликом(ч)ника ѳєѡдора стратилата, на ли(г) єѵ(г)лїє, ѿ ма(ѳ), г(л), і҃, а за(ч)ло, л҃ѕ. Рє(к) г҃ь свои(м), оу(ч), сє я посылаю ва(с). а ко(ц). прєтръпѣвыи до кон'ца тъ(и) сп҃сєнь боудєть. и

Прп(до)бнаго ѿц҃а нашєго мар'тїана. и в то(т) жє дн҃ь памѧ(т) ст҃го, и прп(до)бнаго ѿц҃а нашєго, симєѡна сєрбьскаго новаго мироточьца. а [!]* у(т)рни єѵ(г)є, ѿ ма(тѳ), г(л), а҃і, а за(ч)ло м҃г. Рє(к) г҃ь всѧ мнѣ прєдана быша. а ко(ц), и брємѧ моє лєг'ко єсть. а и на лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), і҃, а за(ч)ло, л҃и. Рє(к) гь свои(м) оучн҃комь. конєць. нє по(г)оубить мъз'ды своєи. г҃і

Обрѣтєнїє ч(с)тныѧ главы ст҃го а славного пр(о)рка и пр(д)тчѣ и кр(с)тлѧ гн҃ѧ їѡан'на. на у(т)р'ни, про(к), гла(с), д҃. // тоу въз'вращоу, рогъ дв҃дви. и оуготова(х) свѣтил'никь помазан'номоу моємоу. стихь, к҃д 463[20]

[19] Ген'варь.
[20] Февраль.

помѧни г҃и дв҃да, и в'сю кротость. єго. того жь гласа всѧ(к) дыханїє да хвалить г҃а, стихь, хвалитє г҃а съ нєбєсь. и єѵ(г)лїє ѿ лу(к) глава. з҃. за(ч)ло л҃а въ ѡныи то часъ, изыш'ло слово ѡ і҃с҃ѣ, а конє(ц). съвѣть бж҃їи ѿвръгоша во сєбѣ, нє крєстив'шисѧ ѿ нєго. А на ли(т)р' єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), а҃і а за(ч), м҃. въ ѡ(н) (т), слышаль їѡан'нь оу вѧзєню, а ко(ц),
463 зв. имѣя(и) оуши слыша(ти) нєхаи слыши(т). //

М(с)ць маро(т) имає(т) дн҃їи л҃а
а дн҃ь маєть в собѣ годинь в҃і. а нощь, в҃і.

ѳ҃ С҃ты(х) вєликом(ч)никь, м҃, ижє въ сєвастїи м(ч)н'ны(х). на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), к҃, а за(ч). п҃. Рєкль г҃ь при(тч) сїю, подобно є(ст) цр(с)тво нб(с)ноє чл҃коу домовитоу. а ко(ц). мноѕи бо соу(т) званїи. мало (ж) из'бран'ны(х).

кє Бл҃говєщєнїє пр(с)тои вл(д)чцѣ нашєи бг҃ородицѣ и пр(с)нодв҃ы мр҃їи. На у(т)р' про(к), гла(с), д҃, бл҃говєститє дн҃ь, ѿ дн҃є сп҃сєнїа бг҃а на(ш)(г)[о]. с(х), въспоитє гв҃и пѣ(с) новоу. и всѧ(к) ды(х), єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), а҃. а за(ч)ло, д҃. въ ѡ(н) (т) часъ. встав'ши мр҃їа, идє в' гор'нѧя съ тъ [!]*, а ко(ц), въз'вратисѧ въ домь свои а и на лѵ(т)р', в то жє главѣ, за(ч)ло, г҃. въ ѡ(н) (т) ча(с). почала иєлисавє(т) жєна захариина. а ко(ц), ѿидє ѿ нєи агг҃ль.

464[21] Съборь с҃тго ар'хистратига гаврїи(ла). // На ли(т)р' єѵ(г)є ѿ лу(к).
кѕ гла(в), і҃, а за(ч), н҃а, Рє(к) г҃ь свои(м) оучн҃комь, кто ва(с) слоухає(т), мєнє слоухаєть, а ко(ц), яко та(к) бы(ст) бл҃говолєнїє прє(д) тобою.

М(с)ць априль имає(т) дн҃їи л҃.
а дн҃ь має(т) в собѣ годин. г҃і, а нощь, а҃і.

а҃ С҃тыѧ и прп(д)бныѧ мт҃рє нашєѧ мр҃їа єгиптѧнины. на лѵ(т)р' єѵ(г)лїє, ѿ лу(к), г(л), з҃. а за(ч). л҃г. Въ ѡ(н) (т) ча(с), проси(л) ис҃а, нѣкоторыи з' фарисєѡвь абы и(л) с нимь. а ко(ц), Вѣра твоя спасє(т) тєбє, иди собѣ с миромь.

кѣ Прп(до)бнаго ѿц҃а нашєго ѳєѡдора сикїѡта. на лѵр(г) єѵ(г)є ѿ їѡан'на г(л), і҃, а за(ч), л҃ѕ. Рє(к) г҃ь къ пришє(д)шимь к нємоу иоудєѡ(м), я єсмь двєрь. а ко(ц), боудє(т) єдино стадо, и єди(н) пастырь.

464 зв. С҃тго и слав'ного вєликом(ч)ника и побѣдоносца // хв҃а гєѡргїа. на
кг у(т)р' про(к). гла(с), д҃, въ(з)вєсєли(т) правєдникь ѡ г҃и и оуповає(т), с(х), оуслыши бж҃є мл҃твоу мою, всѧ(к) ды(х) єѵ(г)є ѿ ма(р) гла(в), г҃і. а за(ч)ло, н҃ѳ. Рєк'ль г҃ь своимь свои(м) [!] оу(ч)никомь*, блю(д)тє(с)

[21] Мароть.

вы сами. а ко(ц) притєрпѣвыи до ко(н)ца тъ(и), а на лѵр(г) єѵ(г)є ѳ їѡа(н), г(л), є҃і. а за(ч), н҃в. рєкль гъ свои(м) оучн҃комь, сє (ж) заповѣдаю вамь. а ко(н), мнитсѧ ты(м) слоужбоу принєсти бг҃оу.

Сн҃го ап(ст)ла і ѵ(г)листа [!]** хв҃а марка. а [!]*** лѵ(т)р єѵ(г)є ѳ ма(р), г(л), s҃. а за(ч), кг҃, въ ѡ(н) (т) ча(с), призваль їс҃ ѡбанадєсатє оучн҃кы своѧ. а ко(ц), помазовали масломь многыи нємоцныи и оуздоровлѧ(ли). кѕ҃

Сн҃го сщн҃но [!]**** симиѡна соро(д)ника гн҃ѧ на (л)ѵ [!] єѵ(г)є ѳ м(ѳ), г(л), гі҃, а за(ч) нs҃. пришо(л) їс҃ въ ѡ(ч)зноу. а ко(ц) нє оу(ч)ни(л) та(м) си(л) многы(х) длѧ нєвє(р)ства и(х). кз҃

Сн҃го ап(ст)ла їакова, сн҃а зєвєдєѡва, на (л)ѵ [!] єѵ(г) ѳ лу(к) г(л), ѳ҃, а за(ч)ло, м҃. Въ ѡ(н) (т) ча(с), призва(л) їс҃ ѡбанадєсатє оучн҃кы своѧ. а конєць, бл҃говѣствжще [!], и исцѣлѧжще въсоудоу. // кѳ҃ 465[22]

М(с)ць маи имає(т) дн҃и л҃а
а дн҃ь має(т) в собѣ годины, д҃і. а нощь. і҃.

Сн҃го и славнаго пр(о)рка їєрємєѧ. на лѵ(т)рꙋ єѵ(г)є ѳ лу(к), г(л), д҃, а за(ч), д҃і. вь ѡ(н) (т) ча(с). дивовалисѧ народовє ѡ словєсє(х), а ко(ц), ѡнꙋ же прошоль посрєдѣ и(х), идѧшє. сє (ж) єѵ(г) и многы(м) пр(о)ркомь. а

Иже въ сн҃тыхь ѳц҃а нашєго аѳанасїа вєликого. арꙗхїєп(с)па алєѯанꙗдрыиского. на лѵ(т)р єѵ(г)є ѳ ма(ѳ), г(л), є҃, а за(ч) аі҃. Рєкль гъ свои(м) оучн҃ко(м), Вы єстє свѣ(т) мироу. а ко(ц). сєи вєли(к) нарєчє(т)сѧ въ цр(с)твїи нб(с)нємь. в

Въспоминанїє, иже на нбси явє(л)шаго кр(с)та при костѧнꙗтинѣ. слоу(ж) сє(п)тєврїа, д҃і. з

Сн҃го и всєхвална(г)[о], ап(ст)ла і єѵ(г)листа хв҃а їѡанꙗна бг҃ослова. и прп(д)бнаго ѳц҃а нашєго арьсєнїа вєликого. на у(т)рꙗни, про(к) гла(с), д҃. // Въ всю зємлю изыйдє вєщанїє и(х), сти(х), нбса повѣдаютъ славоу бж҃ію всѧ(к) дыханїє, єѵ(г)є ѳ їѡанꙗна, г(л) кѣ, а зачало, ѯ҃з. коли ѡбѣдаль їс҃, и мовиль симоноу пєтроу. а ко(ц), пишємы(х) книгъ аминь. и на лѵ(г) єѵ(г)є ѳ їѡанꙗна, г(л), ѳі҃, а за(ч), ѯ҃а, въ ѡ(н) (т) стояли при кр(с)тѣ їсв҃ѣ мт҃и єго. а ко(ц), пишємы(х) книгъ аминь. и прп(до)бн(м)оу арꙗсєнїю, на лѵр(г) єѵ(г)є ѳ ма(р), г(л), аі҃, а за(ч), мг҃. Рєкль гъ свои(м) оучн҃ко(м) всѧ мнѣ прєдана єсть. а конєць, и брємѧ моє лєгко єсть. ѯ҃а 465 зв.

Сн҃того пр(о)рка исаїа. и прєнєсєнїє мощеи иже въ сн҃ты(х) ѳц҃а нашєго арꙗхиєрарꙗха николы. Слоужба дєкє(в)рїа. s҃. ѳ

Прп(до)бнаго и бг҃оноснаго ѳц҃а нашєго пахомїа вєликого. слу(ж) гє(н), к҃. єі

[22] Април.

ка Ст҃ы(х), и равноап(ст)льны(х) цр҃еи костѧ(н)тина и єлєны. на
466[23] лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ ї҆ѡа(н)на. // за(ч)ло, л҃є. а гла(в), і҃. Рєк҄ль г҃ь къ
пришє(д)ши(м) к нємоу ї҆оудєѡ(м). кто нє въходи(т) д҄вєр҄ми. а
ко(ц). и пожитокь найдє(т).

кд Прп(д)бнаго ѿц҃а нашєго симиѡна ижє на дивнєи горѣ. слу(ж)
гє(н), к҃.

кє Трєтєє ѡбрѣтєнїє ч(с)тныѧ главы пр(д)тєчєвы. фєвралѧ, кд҃.

кѕ Ст҃го ап(ст)ла кар҄па, єдинаго ѿ сє(д)мидєсѧ(т). на лѵ(т)р҄, єѵ(г)є ѿ
иѡа(н), г(л), д҃і, а за(ч), м҃и. Рєкль г҃ь свои(м) оучн҃комь. повѣсти кото-
рыи я повѣдаю вамь, ѡ собѣ ихь нє повєдаю. а конєць. слово котороє
466 зв. єстє слышали, нє моє єсть. алє по(с)лав҄шаго мѧ ѿц҃а. //

М(с)ць июнь имає(т) дн҃їи л҃
а дн҃ь маєть в҄ собѣ годинь, є҃і. а нощь, ѳ҃.

и Ст҃го вєликом(ч)нка ѳєѡдора стратилата. на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ
ма(ѳ), г(л), і҃, а за(ч)ло л҃ѕ. Ото ѧ ва(с) посылаю яко ѡв҄цѣ посрѣ(д)
волковь. а ко(ц), притръпѣвыи до кон҄ца, тъи сп(с)нь боудєть.

ѳ Ижє въ ст҃ы(х) ѿц҃а нашєго кирила. папы алєѯан҄дрыйского, на
лѵ(т)р҄гїи, єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), є҃, а за(ч)ло, а҃і, Рєкль г҃ь свои(м) оучн҃ко(м),
вы єстє свѣ(т) мирови. а конєць, сє вєликь нарєчєтсѧ въ цр(с)твїи
нб(с)нє(м).

аі Ст҃ы(х) ап(ст)ль, вал҄ѳоромєѧ и вар҄навы. на лѵр҄(г) єѵ(г)є ѿ лу(к),
г(л), і҃. а зача(л), н҃а. Рєкль г҃ь свои(м) оучн҃ко(м), кто ва(с) слоухає(т),
мєнє слоухаєть. а ко(ц) яко тако бысть бл҃говолїє прє(д) тобою.

467[24] Прп(д)бны(х) и бг҃оно(с)ны(х), ѿц҃ь наши(х) ѡнофрїа, и пєтра, а //
ві ѳоньского. на лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), а҃і. а за(ч)ло, м҃г. Рєкль г҃ь
своимь оу(ч). всѧ мнѣ прєдана соу(т). а ко(ц), и брємѧ моє лєгко
єсть.

ді Ст҃го пр(о)рка ї҆єлисєѧ. и ст҃го мєѳєдїа патрїар҄ха костѧн҄тинаграда.
на лѵ(т)р҄гїи єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), д҃. а за(ч). д҃і. въ ѡ(н) (т) ча(с). дивовалисѧ
народовє ѡ словєсєхь. а ко(ц). он҄ жє прошє(д) посрѣдѣ ихь идѧшє.

ѳі Ст҃го ап(ст)ла июды брата гн҃ѧ по плоти. на лѵ(т)р҄ єѵ(г)є ѿ ї҆ѡ(н)
г(л), д҃і, а за(ч), м҃и. повѣсти которыи ѧ повѣдаю вамь, ѡ сєбѣ и(х) нє
повѣдаю. а ко(ц), Слово котороє єстє слышали нє є(ст) моє. алє по-
славшаго мѧ.

кд Рождєство ч(с)тнаго и славнаго пр(о)рка и прє(д)тєчѧ, и кр(с)тє-

[23] Маи.
[24] Июнь.

лѧ гн҃ѧ їѡанна. На у(т)р' про(к) гла(с) д҃. ты ѡтроча пр(о)рк' вышнего
нарєчєшисѧ, стихь. // бл(с)вєнь г҃ь б҃ь їи҃лєвь. всѧ(к) ды(х) єѵ(г)лїє 467 зв.
ѿ лу(к), г(л), а҃, а за(ч) г҃, въ ѡ(н) (т) дн҃и почала їєлисавєта жєна захарїина, а ко(ц). и бы(л) в поустынѧ(х) ажь до дн҃ѧ явлєнїа своєго коли (с) явиль їи҃лю. а и на лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ лу(к). г(л), а҃. а за(ч), а҃. понє(ж) многый почали повєдати, повєсти. а ко(ц). ѿяти поношєнїє моє въ чл҃цє(х).

Прп(до)бна(г)[о] ѿц҃а нашє(г)[о] са(м)сона стран'нопрїє(м)ца. на кз҃
лѵ(т)р єѵ(г), ѿ лу(к), г(л), в҃і, а за(ч), ѯ҃з. Рє(к) г҃ь, нє бойсѧ малоє моє стадо. а ко(ц), въ дн҃ь в' который сѧ нє надѣєтє сн҃ь чл҃чьскы(и) прїйдє(т).

Възващєнїє [!] мощємь ст҃ы(х) чюдотворєць и бєзьсрєбрьни(к) ки҃
кира, ї иѡан'на, на лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), за(ч)ло, л҃д, а гла(в), ї҃. Въ ѡ(н) (т) ча(с), призваль і҃с ѡбанадєсѧ(т) оучн҃кы своѧ, а ко(ц), тоунє єстє прїали, тоунє и даваи(тє).

Ст҃ы(х) и връховны(х) ап(ст)ль пєтра и // пав'ла на у(т)р'ни про(к) кѳ҃
гла(с), д҃, въ в'сю зємлю изыдє вѣщанїє ихь. сти(х). нб҃са повѣдаю(т), 468[25]
всѧ(к) ды(х) єѵ(г)є ѿ їѡа(н). г(л) к҃а а за(ч), ѯ҃з. мовиль і҃с симонꙋ пєтрови. симонє їѡнинь люби(ш) ли ты мєнє. а ко(ц), написан'ны(х) книгь аминь. и на лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), ѕ҃і, а зача(л), ѯ҃з, въ ѡн то ча(с) пришоль і҃с въ страны цєсарѧ филип'па. а конєць, боудє(т) роз(д)рєшєно на нб҃сєхь.

Съборь ст҃ы(х) и всєхва(л)ны(х) и връховны(х) ап(ст)львь [!] в҃і. на л҃
у(т)р єѵ(г) ѿ лу(к), г(л), є҃, а за(ч), з҃і. въ ѡ(н) (т) ча(с). стояль і҃с при ѡзєрѣ гєнисарє(т)ско(м). а ко(ц), и ѡстави(в)ши всє, и за ни(м) пошли. и на лѵ(т) єѵ(г)є, ѿ мар'ка, глава, г҃, а зачало, в҃і. Въ ѡный то ча(с), взышо(л) і҃с на гороу. и призваль и(х) жє хотѣль самь. а конєць, июдоу скариѿского, который то, и продаль єго. // 468 зв.

М(с)ць июль имає(т) дн҃іи л҃а
а дн҃ь маєть в собѣ годинь д҃і. а в ночи, ї҃.

Ст҃ы(х) бєзсрєбникь и чоудотворє(ц) козмы и дємїана, ижє в а҃
римѣ м(ч)н'ны(х). на лѵ(т)ргїи єѵ(г)лїє ѿ ма(ѳ) за(ч) л҃д. а гла(в), ї҃, въ ѡныи то ча(с), призва(л) і҃с ѡбанадєсѧтє оучн҃кы своѧ. а ко(ц). тоунє єстє прияли, тоунє и даваитє.

Положєнїє ч(с)тныѧ рызы и пояса пр(с)тыѧ вл(д)чца нашєѧ* в҃
бг҃ородица въ влахєрьнахь. на лѵ(т) єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), а҃, а за(ч), д҃, въ ѡ(н) (т) часъ. встав'ши мр҃іа, а конєць, възвратисѧ въ до(м) свои.

[25] Июнь.

д҃ Иже въ ст҃ы(х) ѿц҃а нашего ан'дреѧ кри(т)ского. на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), ѕ҃, а за(ч), к҃д. въ ѡ(н) (т), стояль і҃с на мѣстѣ ровномь, а ко(ц), се бо мъз(д)а ваша многа на нб҃сехь.

469[26] Прп(до)бнаго ѿц҃а нашє(г)[о] // аѳоньскаго аѳанасїа. на у(т)р'
є҃ про(к) гла(с), д҃. ч(с)тна прє(д) гм҃ь смр҃ть ст҃ого с(х), что въздамь гв҃и, всѧ(к) ды(х)нїє, єѵ(г)є ѿ лу(к) вчорашнєє. а на лѵ(т)р' єѵ(г)є. ѿ ма(ѳ), г(л), а҃і. а за(ч). м҃г. Рєкль г҃ь свои(м), всє мнѣ прєдано єсть, а конєць. и брємѧ моє лєгко єсть.

и҃ Ст҃го вєликом(ч)нка прокопїа. на (л)ѵ [!] єѵ(г)є в ма(ѳ), г(л), і҃, а за(ч)ло, л҃ѳ, Рєкль г҃ь свои(м) оучн҃ко(м). кто люби(т) ѿц҃а ал'бо мт҃рь. а ко(ц), оучити и проповѣдати въ градє(х) ихь.

а҃і Ст҃ыѧ вєликом(ч)ницѣ євѳимїи. на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ лу(к) гла(в), з҃. а за(ч). л҃г. въ ѡ(н) (т) часъ. просиль і҃са нѣкоторыи з' фарисєѡвь абы иль с ни(м). а ко(ц), вѣра тво(ѧ) сп҃сє(т) тєбє иди собѣ с миромь.

г҃і Съборь ст҃го ар'хагг҃ла гаврила. на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л),
469 зв. і҃. а за(ч), н҃а. рє(к)ль г҃ь свои(м) оучн҃ко(м), кто ва(с) слꙋхаєть. // и мєнє слоухає(т). а ко(ц), яко тако бы(ст) бл҃говолєнїє прє(д) тобою.

є҃і Ст҃ого м(ч)ника кирика, и оулиты мт҃рє є(г)[о] на лѵ(т) єѵ(г)є ѿ ма(ѳ) г(л), и҃і, а за(ч), о҃д, въ ѡ(н), пристоупили оучн҃ци къ і҃сви, а ко(ц), възыскати и сп(с)ти заблоу(ж)дьша(г)[о].

ѕ҃і Ст҃го сщ҃єн'ном(ч)ника анфиногєна. и памѧ(т) ст҃ы(х) шєсти(х) всєлєньскы(х) соборовь. на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), є҃, а за(ч), а҃і. Рєкль г҃ь своимь оучн҃ко(м). вы єстє свѣ(т) мироу. а ко(ц), сєи вєли(к) нарєчє(т)сѧ въ цр(с)твїи нб(с)нємь. ал'бо пакь съборомь схочєш' ли въ і҃ѡа(н), г(л), з҃і. а за(ч), н҃ѕ. въ ѡ(н) (т) ча(с), по(д)нєсль і҃с оочи свои на нб҃о и рєкль. а конє(ц). имаю(т) радость мою наплънєноую в собѣ.

з҃і Стыѧ вєликом(ч)нца марины на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ м(ѳ), г(л), к҃є. а
470[27] за(ч). р҃д. Рєкль г҃ь, оуподобисѧ ца(р)ство нб(с)ноє, і҃-мь дѣвицамь. // а ко(ц), нє вѣдаєтє дн҃є ани часа въ (он) сн҃ь чл҃чьскыи прїидє(т).

к҃ Ст҃го и славного пр(о)рка илїи. на лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ лу(к). г(л), д҃. а за(ч). д҃і. въ ѡныи (т) ча(с). дивовали(с) народовє ѡ словєсєхь. а конє(ц), он жє прошєдь посрѣ(д) и(х) идѣшє.

к҃в Ст҃ыѧ мр҃їи магдалыни. и ст҃го сщ҃н'номч҃нка фоки. на лѵ(т)р єѵ(г) ѿ лу(к). г(л), и҃, а за(ч), л҃д. Въ ѡ(н) (т) часъ. прохо(ж)валь і҃с скрозѣ грады и сєла. а ко(ц), ижє слоуговали ємоу ѿ имѣнїи своихь.

к҃д Ст҃ыѧ мч҃нца кръстины. на лѵ(т)р', ищи слоуж'боу, сє(г)[о] мѣ(с), а҃і.

---

[26] Июль.

[27] Июль.

ОУсп'нїє ст҃ыѧ анны мт҃рє ст҃ыа бц҃а. на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ лу(к), кє
г(л), и҃. а за(ч), лѕ҃. Рєк'ль г҃ь, никто жє свѣтилника въжє(г), а ко(ц),
слышащєи сло(в) бж҃їє, и творѧщєи є.

Ст҃ого вєликомч҃нка пантєлєимона. на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ їѡа(н), кз
гла(в), єі҃. а за(ч)ло, нв҃, // Рєкль г҃ь свои(м) оучн҃ко(м), сє заповѣдаю 470 зв.
вамь. а ко(ц), надѣє(т)сѧ ижє бы ты(м) принєсль слоу(ж)боу бг҃оу.

Ст҃ого и правєднаго єв'докима, на лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), аі҃, а ла҃
за(ч)ло. мг҃. Рєкль г҃ь своимь оучн҃омь. всѧ мнѣ прєдана соуть, а конє(ц).
и брємѧ моє лєгько єсть.

М(с)ць авгѹсть имає(т) дн҃їи л҃а
а дн҃ь має(т) в собѣ годинь, г҃і, а нощь, аі҃.

Ст҃ы(х) сє(д)мь мачєникь [!] маккавє(и). и мт҃рє и(х) соломонїи, и а
оучитєлѧ и(х) єлєазара. и происхождєнїєнїє [!] ч(с)тнаго и животворѧ-
ща(г)[о] кр(с)та. на лѵ(т)р', єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), і҃, а за(ч)ло, лѕ҃. Рєк'ль
г҃ь сє азь посылаю ва(с) яко ѡв'ца посрє(д) влъковь. а ко(ц), тъи сп҃сєнь
боудє(т).

Прєнєсєнїє мощєи ст҃го пръвомч҃ника, // ар'хидїакона стєфана. на 471[28]
лѵр'(г) єѵ(г) в ма(ѳ), г(л), ка҃, а за(ч), пз҃. Рєкль г҃ь при(тч) сїю, чл҃кь в
нѣкоторыи быль домовитыи. а ко(ц), и є(ст) див'на въ оочїю вашєю.

Ст҃оє прєѡбражєнїє г҃а б҃а сп҃са нашєго їѵ х҃а. На у(т)р'ни, про(к) ѕ
гла(с), д҃. ѳаворь їєр'монь, ѡи с(х), твоѧ соу(т) нб҃са и твоѧ є(ст) зєм'лѧ.
всѧко дыханїє єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), ѳ҃. а за(ч), мє҃. въ ѡ(н) (т) ча(с), по-
яль і҃с, пєтра, їакова, їѡан'на. а конєць В тыѧ дн҃и ничого (ж) ѿ ты(х)
кото(р)и видѣли. а на лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), зі҃. а за(ч) о҃. пояль і҃с
пєтра їакова їѡан'. а ко(ц), сн҃ь чл҃чьскыи из мр҃твыхь въскр(с)нє(т).

ОУспєнїє пр(с)тыѧ вл(д)чи(ц) нашєѧ бц҃а и пр(с)нодв҃ы мр҃їа. На єі
у(т)р' про(к), гла(с), д҃. помѧноу имѧ твоє с(х) слыши дъщи и виж(д)ь,
всѧ(к) ды(х). єѵ(г)є ѿ лу(к), гла(в), а҃, а за(ч), д҃. въ ѡ (т) дн҃и. // вставши 471 зв.
мр҃їа(м) идє(т). а ко(ц), въз'врати(с) в до(м) свои. а и на лѵ(т)р'. єѵ(г)є,
ѿ лу(к). г(л), і҃ а за(ч), нд҃. въ ѡ(н) (т) ча(с), ишоль і҃с въ вє(с) нѣкоую.
а ко(ц), в гла(в), аі҃. а в за(ч)лѣ н҃и ѿ по(л), блж҃ни слышащє(и)
сло(в) бж҃їє, и хранѧщє є.

Ст҃го м(ч)нка, дєѡмида. и прєнєсєнїє нєроукотворєного ѡбраза, г҃а ѕі
б҃а сп҃са нашєго і҃с х҃а, ѿєдє са въ царигра(д). на лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ лу(к),
г(л), ѳ҃. а за(ч), м҃и, въ ѡныи то ча(с), было коли скон'чавалисѧ дн҃овє

[28] Ав'гоусть.

въс'хожденїа єго, а ко(ц) в лу(ц) в гла(в) ї. а в за(ч), нв-мь. и слышати яже вы слышите, и не слышали.

иї Сты(х) мчникь, фрола, и лав'ра. на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), вї а за(ч), ѯг. Рекль гь, нич'то же покровено єсть. а ко(ц), стыи бо дхь в то(т) ча(с) наоучи(т) вась, яже подобаєть рещи.

472[29] Пренесенїє мощеи // стго ап(ст)ла вар'ѳо(л)меѧ. И памѧ(т) стго
кє ап(ст)ла тита, на (л)ѵргїи [!] єѵ(г) ѿ м(ѳ), г(л), є. а за(ч). аї. Рекль гь свои(м) оучнко(м), Вы єсте свѣ(т) мироу. а ко(ц), се вели(к) нарече(т)сѧ въ цр(с)твїи нб(с)нѣмь.

кѳ ѠУсѣк'новенїє ч(с)тныѧ главы, стго и славного пр(о)рка и пр(ди)тчѧ, и кр(с)лѧ гнѧ їѡан'на. На у(т)р, ро(к) [!]* гла(с) д. ч(с)тна пре(д) гмь смрть стго, с(х), что въз(д)амь гви, всѧ(к) ды(х) єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), дї. а за(ч), нз. въ ѡ(н) (т) часъ. слышаль иро(д) четверовлас'тни(к) слу(х) їсвь. а ко(ц) за ни(м) пош'ли пѣши ѿ градовь. а на лѵ(т)р єѵ(г)є ѿ ма(р). г(л), ѕ. а за(ч), кд. въ ѡ(н) (т) ча(с) лыша(л) [!]** иро(д) црь слоу(х). а ко(ц) єлїка сотворїша и на нау(ч).

лѧ Поло(ж)нїє ч(с)тнаго пояса пр(с)тыѧ вл(д)чца. на лѵ(т), єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), а. а за(ч), д. въ ѡ(н) (т) дни. въстав'ши мрїамь, иде въ гор'-
472 зв. нжѧ. а ко(ц), възвратисѧ въ домь с'вои. //

Зде пакь починає(т)сѧ вка(з) ѡ стои [!] великои м-ци. котораа поимоує(т)сѧ ѿ не(д) възванои мытарѧ и фарисеѧ.

В слоу(ж)бе стыѧ м-ца. єѵ(г)лїа въскр(с)на дръжи рѧдо(м). а на лѵ(т)р' починаютсѧ читати єѵ(г)є ѿ лу(ц), гла(в), иї. а за(ч). пѳ. Ре(к) гь при(т)чоу сїю. два члка въшли в црьковь помолитисѧ. а ко(ц), соу(б). зї. на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), к. а за(ч)ло, рг. Неделѧ ѡ блоунѣмь [!] споу. на лѵ(т)р' єѵ(г)є. ѿ лу(к), г(л), єї, а за(ч), оѳ. Ре(к) гь при(т)чоу сїю, члкь нѣкоторыи имал два сны. соубота мѧ(с)поу(ст)наа. На у(т)р єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), ка а за(ч). рє. Неделѧ мѧ(с)поу(ст)наа. На у(т)р єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), кє. а за(ч). рѕ. Рекль гь коли придеть снь
473 члчьскыи въ славѣ своеи. //

пне(д)	сы(р)	єѵ(г)	ѿ	лу(к)	гла(в),	ѳї.	а за(ч),	чѕ.
втѡ(к)	сы(р)	єѵ(г)	ѿ	лу(к)	гла(в),	кв.	а за(ч).	рѳ.
в че(к)	сы(р)	єѵ(г)	ѿ	лу(к)	гла(в).	кг.	а за(ч).	рї.
в сѹ(б)	сы(р)	єѵ(г)	ѿ	м(ѳ)	гла(в).	ѕ.	а за(ч),	ѕї.
в не(д)	сы(р)	єѵ(г)	ѿ	м(ѳ)	гла(в).	ѕ.	а за(ч),	зї.

Среда же, и пѧтокь, єѵ(г)лїа не маю(т).

[29] Ав'гоусть.

А з'де оуказоуємо вамь єѵ(г)лїѧ соу(б), и нє(д)лѧ(м), ст҃го великого по(с)та

Соу(б). а҃. И ст҃го великом(ч)ника ѳєѡдора тирона. **на** у(т)р' єѵ(г)є ѿ мар'ка, г(л), в҃. **а** за(ч), і҃. **и** ст҃моу єѵ(г)є ѿ їѡ(н), г(л), єі҃. **а** з(ч), нв҃.

Нє(д) а҃ по(ст). На лѵ(т)р' ѿ їѡа(н). г(л). а҃. **а** за(ч). є҃. **въ** оутрѣ въсхотѣ изыити въ галилєю. **А** схочєш' ли чти в ма(ѳ), г(л), д҃. **а** за(ч)ло, з҃. Вєдєнь бы(л) і҃с дх҃о(м), в поустыню. **а** ко(ц). агг҃лвє пристѹпив'ши послоуговали ємоу. **соу(б)та, в҃, по(ст),** На лѵ(т)р'гїи. єѵ(г)лїє ѿ мар'ка. глава. а҃. **а** зачало, ѕ҃. // а҃ 473 зв.*[30]

Нє(д) в҃, по(ст), г(л), в҃. **а** за(ч), з҃. **соу(б) г҃, по(ст).** в тои (ж) гла(в). за(ч), и҃. в҃

Нє(д), г҃, поста. на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ ма(р), г(л), и҃. **а** зачало, лз҃. г҃

Соу(б). д҃ поста. На лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ ма(р), г(л), з҃. а за(ч), ла҃.

Нє(д). д҃ поста. на лѵ(т)р' єѵ(г) ѿ ма(р), г(л), ѳ҃. **а** зача(л), м҃. д҃

Соубота є҃ поста. На лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ мар'ка, г(л), и҃ **а** за(ч). лє҃.

Нє(д), є҃ поста. на лѵ(т)р єѵ(г)лїє ѿ мар'ка, г(л), і҃. **а** за(ч), мз҃. є҃

Соу(б)та ѕ҃ поста ст҃го и правєднаго лаза [!]* на лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ иѡан'на, г(л), аі҃. **а** з(ч). лѳ҃.

Нє(д)дєлѧ, ѕ҃, цвѣтоноснаѧ. на у(т)р'ни про(к) гла(с), д҃. изь оусть младєнєць нєзлобивы(х) и съсоущихь. с(х), г҃и г҃ь нашь яко чоудно имѧ твоє. всѧ(к) ды(х) єѵ(г)лїє ѿ ма(т), г(л), ка҃ **а** за(ч), пг҃. въ ѡн' то ча(с), коли пришоль і҃с до їєр(с)лима, **а** ко(ц) изыи(д) вонь из' града въ виѳанїю, и въдворисѧ тоу. **а** на лѵ(т)р, єѵ(г)є ѿ їѡа(н). // г(л) ві҃. **а** зача(л), ма҃ прєж'дє шєстыи па(с), **а** ко(ц), съ(и) сътвориль знамєнїє. ѕ҃ 474[31]

Въ ст҃ыи вєликыи пнє(д). На лѵ(т)р'ги(и) єѵ(г)лїє ѿ м(ѳ) г(л) кд҃ **а** за(ч) чи҃. п*

Въ ст҃ыи вєликыи втѡ(к). На лѵ(т)рги(и). єѵ(г)лїє ѿ м(ѳ) г(л) кд҃ **а** за(ч). рв҃. в

Въ ст҃оую вє(л)коую срєдоу. На лѵ(т)рги(и) єѵ(г)лїє ѿ м(ѳ) г(л) кѕ҃ **а** за(ч) ри҃. с

Въ ст҃ыи вєликыи чє(к). На лѵ(т)р'ги єѵ(г)лїє ѿ м(ѳ) г(л) кѕ҃ **а** за(ч) рз҃. **Слоуж'ба, на оумовєнїє ногам(м)** [!] єѵ(г)лїє ѿ їѡ(н) г(л) гі҃ **а** за(ч) мд҃. ч

[30] Чоты(р)дєсѧ(т)ница.

[31] Чотыридєсѧ(т)ница.

ОУказь ѡ слоу(ж)бѣ стр(с)теи с҃ты(х) г҃а нашего і҃сь х҃а. на неи же бываε(т) читано в҃і єѵ(г)лїи. клеплε(т) в҃ часа нощи. по ч'тенїи ѕ҃ п'сал'мовь. и по тропарехь

а҃ Єѵ(г)лїє, а҃ с҃ты(х) стр(с)теи. ѿ їѡа(н) г(л), г҃і. а за(ч), м҃ѕ. Рекль г҃ь
474 зв.[32] свои(м) ѹ(ч) нн҃ѣ прослави(с) сн҃ь чл҃чьскыи. а ко(н). // Вън же в'нїйде са(м) и оучн҃ици, єго.

в҃ Єѵ(г)лїє, в҃, с҃ты(х) стр(с)теи. ѿ їѡ(н). г(л), и҃і. а за(ч), н҃и, вышо(л) і҃с съ оучн҃кы своимї. а ко(ц), нж да ядѧть пасхоу.

г҃ Єѵ(г)лїє, г҃. с҃ты(х) стр(с)теи, ѿ ма(ѳ), г(л), к҃ѕ, а за(ч)ло, р҃ѳ, воини поймали і҃са, и вели єго къ ан'нѣ и каияфѣ а ко(ц), вышо(л) вънь, и плакал' сѧ го(р)ко.

д҃ Єѵ(г)лїє д҃ с҃ты(х) страстеи, ѿ їѡ(н) (л) [!]*, и҃і, а за(ч). н҃ѳ, вели і҃са ѿ каияфы въ преторь. а ко(ц), абы пропѧли є(г)[о].

є҃ Єѵ(г)лїє, є҃, с҃ты(х) страстеи. ѿ ма(ѳ), г(л), к҃з. а за(ч), р҃аі. видѣвь і҃са продавы(и) є(г)[о]. а конець, понести кр(с)ть єго.

ѕ҃ Єѵ(г)лїє, ѕ҃, с҃ты(х) стр(с)теи, ѿ ма(р) (л) [!]**, є҃і. а за(ч)ло, ѯ҃з воини пакь вели єго вноудрь двора яже сказоуєт'сѧ преторь. а ко(ц) вѣроу имемь ємоу.

з҃ Єѵ(г)лїє, з҃. с҃ты(х) стр(с)теи, ѿ м(ѳ), г(л) к҃з. а за(ч), р҃гі. пришо(д)-
475[33] ши воини на // а ко(ц), въистиноу сн҃ь бі҃и бы(л) сеи.

и҃ Єѵ(г)лїє, и҃, с҃ты(х) стр(с)теи, ѿ лу(к), г(л). к҃г, а за(ч), р҃аі. вели съ їсо(м) иныи. два злодѣи с' ним' же оубити. а ко(ц), ѿ галилеи зрѧще сихь.

ѳ҃ Єѵ(г)лїє, ѳ҃, с҃тыхь стр(с)теи, ѿ їѡ(н) г(л), ѳ҃і. а за(ч), ѯ҃а. Стояли при крѣ(ст) і҃сѣ м҃ти єго, и сестра. а ко(ц), възрѧ(т) на нь єго же прободоша.

і҃ Єѵ(г)лїє, і҃, с҃ты(х) стр(ст)еи, ѿ ма(р), г(л) є҃і, а за(ч). ѯ҃ѳ. пришо(л) ї҃осифь ѿ а(ри) а к(ц), и м҃рїа їѡ(с)ева смотрѣли где є(г)[о] по(л).

а҃і Єѵ(г)лїє, а҃і, с҃ты(х) стр(с)теи, ѿ їѡа(н) г(л), ѳ҃і. а за(ч), ѯ҃в. просиль пилата їѡсифь, иже ѿ аримаѳеа. а ко(ц), бы(л) бо бли(з)ко гробь где положили і҃са.

в҃і Єѵ(г)лїє, в҃і, с҃ты(х) стрс'теи, ѿ ма(ѳ), г(л), к҃з. а за(ч), р҃і, на зав'-трѣшнїи па(к) дн҃ь. иже є(ст), по пѧ(т)цѣ. а ко(ц), знаменавше камень
475 зв.[34] съ коустодїєю. // та (ж) бл҃го є(ст) исповѣ(д)ти(с) г҃ви. и трес҃тоє [!], тро(п), октенїа, и ѿпоусть.

---

[32] Не(д) с(т)ты(х) [!] стр(с)теи.

[33] Єѵ(г)лїа с҃ты(х) стр(с)теи.

[34] Єѵ(г)лїа с҃ты(х) стр(с)теи.

Послє(до)ванїє часо(м), ст҃го, и вєлико(г)[о] пѧ(т)ка

На а҃ ча(с) єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), к҃з. а за(ч) р҃і. въ ѡ(н) (т) ча(с), оучинили радоу ар'хїєрєє и старци лю(д)стїи на і҃са. а конє(ц), и м҃ти сн҃овь, зєвєдєѡвѣхь. ча(с) а҃

На трєтє(м) часѣ. Єѵ(г)є ѡ ма(р), г(л), є҃і. а за(ч)ло, ѯ҃з. воини поимав'ши і҃са и вєли є(г)[о] до (д)вора каїафина. а ко(ц), которыи пришли с нимь въ їєр(с)лимь. ча(с) г҃

На шєсто(м) часѣ. Єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), к҃г. а за(ч), ра҃і. въ ѡ(н) (т) ча(с). Вєли съ і҃соу [!]*, и ины(х) два злодѣєвь. а ко(ц), и жєны идоущїи з галилєи зрѧщє сихь. ча(с) ѕ҃

На дєвѧтомь ча(с). Єѵ(г)є ѿ їѡа(н), г(л), и҃і. а за(ч), н҃ѳ, въ ѡ(н) (т) ча(с) вєли і҃са ѿ каияфы, въ прєторь. а конєць. възрѧ(т) на нь єго (ж) прободоша. // ча(с) ѳ҃ 476[35]

Въ ст҃ыи пѧто(к) вє(ч)рь. Єѵ(г)є ѿ м(ѳ), г(л), к҃з, а за(ч). р҃і. въ ѡ(н) (т) ча(с), оучинили раду архїєрєє и ста(р)ци на і҃са. чти я(к) ти тамь боудє оуказовати. а ко(нц), была тамь мр҃їа магдалыни и дрѹгаа марїа сидѣли напроти(в) гроба. п*

Въ ст҃оую вєликоую соуботоу. На у(т)р'. Єѵ(г)лїє, ѿ ма(ѳ), г(л), к҃з. а за(ч), рд҃і. въ оутрѣи жє дн҃ь, яжє єсть по пѧ(тц). а ко(ц). знамє(н)вшє камє(н) с коусто(ди)єю. с Въ вє(ч)рь ст҃ыѧ вєликыѧ соуботы. На лѵ(т)р' єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), к҃и. а за(ч), р҃єі. Въ вєчєр' жє соуботныи, свитающї въ єдиноу ѿ соубо(т). а ко(ц), сє я съ вами єсмь. до скон'чанїа вѣка а(ми)н. с

Здє пакь, скончалисѧ єѵ(г)лїа всєго годища. А на дєнь, пас'хы, ст҃го и славнаго въскръсєнїа, г҃а б҃а сп҃стєлѧ нашєго і҃ѵ х҃а. воз'ми в клоучи. которыи ти єсть напєрє(д) єѵ(г)листа ст҃го матьѳєѧ поставлєно. И ѿтолє дръжи рѧдь на в'вєсь годь*. // 476 зв.[36]

Початокь и найдєнѧ єѵ(г)лїамь въскрєсны(м)

Которы(х) має(ш) всѣ(х), а҃і. и ко(л)ко в которо(м) єѵ(г)листє. в ма(ѳ), а҃. в м(р), в҃. а в' лоуцѣ, три, а въ їѡаннѣ, є҃-ро.

Єѵ(г)лїє въскр(с)ноє, пръвоє, ѿ ма(ѳ), г(л), к҃и. а за(ч), р҃ѕі. въ ѡ(н) (т) ча(с), єдини (ж), на дєсѧть, оучєници. а конєць, до скон'чанїа вѣка, аминь. а҃

Єѵ(г)лїє въскр(с)ноє, в҃. ѿ м(р), г(л), ѕ҃і, а за(ч) о҃, въ ѡ(н) (т) ча(с) миноув'ши соуботѣ, а ко(ц), никомоу (ж) нѣчо(г)[о] нє рєк'ли бо (с) бояли. в҃

[35] ѡ часѣ(х) вєли(к) пѧ(тк).

[36] ѡ вє(л) пѧ(тк) и ѡ соу(б).

г Єѵ(г)лїє въскр(с)ноє, г҃, ѿ м(р), за(ч), ѻ҃а, а гла(в), ѕ҃і, въскр҃сь і҃с зау(т)ра въ пръвꙋю соуботоу. а конець, послѣ(д)ствоующими, знамен'ми, аминь.

д Єѵ(г)є въскр(с)ноє, д҃, ѿ лу(к), г(л), к҃д. а за(ч). р҃в҃і, въ єдиноу ѿ соубо(т) ве(л)ми рано, а ко(ц), и ѿи(д) в себѣ дивоую(ч)сѧ бывшемоу.

477*[37] Єѵ(г)є въскр(с)ноє. є҃. в тои же главѣ // за(ч) р҃г҃і. петръ вставши

є побѣгль. а ко(ц) позна(л)сѧ и(м) въ преломле(н)и хлѣ(б).

ѕ Єѵ(г)є въскр(с)ноє ѕ҃. а за(ч) р҃д҃і. въскре(с) і҃с и сталь посрѣ(д) и(х) и рекль мирь ва(м). а ко(ц), хвалѧще и бл(с)вѧще б҃а ами(н).

з Єѵ(г)є въскр(с)ноє, з҃. ѿ їѡа(н), г(л). к҃. за(ч), ҂г҃. въ єдиноу ѿ соубо(т) м҃р҃іа магдалыни прїйде зау(т)ра, а коне(ц) и доста паки къ себѣ оучн҃ка.

и Єѵ(г)є въскр(с)ноє и҃. ѿ їѡа(н) за(ч), ҂д҃. въ ѡ(н) (т) ча(с), м҃р҃іа стояла оу гроба. а ко(ц), якь видѣла г҃а, и тоє рекль єи.

ѳ Єѵ(г)є въскр(с)ноє, ѳ҃, было южь позно в то(т) дн҃ь въ єдиноу ѿ соуботь. а ко(ц) да в(ѣ)роующе живо(т) має(т) въ имѧ є(г)[о].

і Єѵ(г)є въскр(с)ноє, і҃. ѿ їѡа(н), г(л), к҃а а за(ч) ҂ѕ, въ ѡ(н) (т) часъ, явил'сѧ і҃с оучн҃ко(м) своимь в'ставши ѿ м҃р҃твы(х). а конець. то южь

477 зв.[38] в'третеє яви(л)сѧ і҃с оучн҃ко(м) свои(м) в'став'ши ѿ м҃р҃твы(х). //

аі Єѵ(г)лїє въскр(с)ноє аі҃. за(ч), ҂з҃. мови(л) і҃с симонови петрови. а конець. въмѣстити написа(н)ны(х) кни(г) ами(н).

Єѵ(г)лїа розличныи на всѧкоую потребоу

На ѡсщ҃нїє маслоу. се(д)мь

по по(в), и єѵ(г)лїи, з҃. и ап(ст)ловь, се(д)мь

єѵ(г)лїє	а҃	ѿ їѡ(н)	г(л)	є҃	а за(ч)	д҃і	а҃
єѵ(г)лїє	в҃	ѿ лу(к)	г(л)	ѳ҃і.	а за(ч)	ч҃д	в҃
єѵ(г)лїє	г҃	ѿ м(ѳ)	г(л)	і҃	а за(ч)	л҃д	г҃
єѵ(г)лїє	д҃	ѿ м(ѳ)	г(л)	з҃	а за(ч)	к҃г	д҃
єѵ(г)лїє	є҃	ѿ їѡ(н)	г(л)	д҃і	а за(ч)	м҃ѳ	є҃
єѵ(г)лїє	ѕ҃	ѿ лу(к)	г(л)	и҃	а за(ч)	л҃ѕ	ѕ҃
єѵ(г)лїє	з҃	ѿ м(ѳ)	г(л)	ѕ҃	а за(ч)	з҃і	з҃

А се женамь, на ѡсщ҃енїє маслоу.

єѵ(г)лїє	а҃	ѿ м(ѳ)	г(л)	і҃	а за(ч)	л҃д	а҃
єѵ(г)лїє	в҃	ѿ м(р)	г(л)	ѕ҃	а за(ч)	к҃г	в҃

[37] Єѵ(г)лїа въ(с)кре(с).

[38] Єѵ(г)лїа въ(с)кре(с).

єѵ(г)лїє	ѓ	ѳ лу(к)	г(л)	ѳ̄	а за(ч)	м	ѓ
єѵ(г)лїє	д̄	ѳ м(ѳ)	г(л)	ѳ̄	а за(ч)	лв̄	д̄
єѵ(г)лїє	є̄	ѳ м(р)	г(л)	є̄	а за(ч)	кā	є̄
єѵ(г)лїє	ѕ̄	ѳ лу(к)	г(л)	ѝ	а за(ч)	лѳ̄	ѕ̄ //
єѵ(г)лїє	ѕ̄	ѳ м(ѳ)	г(л)	ѝ	а за(ч)	кѕ̄	ѕ̄

478*[39]

Єѵ(г)лїа розличнаа на памать сты(м).

Слу(ж)ба ѡбщаа бєзыплът'ны(м). на (л)ѵ(т)р єѵ(г)є ѳ лу(к), г(л), ї, а за(ч), нā. или дроугоє, ѳ м(ѳ), г(л), гї а за(ч) нв̄.

Ап(ст)ломь єѵ(г)лїа двѣ. ā єѵ(г)є ѳ м(ѳ) г(л) ї а за(ч) лд̄, ѳ по(л), в̄ єѵ(г)є ѳ лу(к) г(л) ї а за(ч) н̄, и нā.

Пр(о)рко(м) єѵ(г)лїи двѣ. ā єѵ(г)є на (л)ѵр ѳ м(ѳ) г(л) кг̄. а за(ч) чѕ̄. в̄ єѵ(г)є ѳ лу(к) г(л) д̄ а за(ч), дї.

Ѡб'щем(ч)нико(м) єѵ(г)лїи двѣ. ā-є, єѵ(г)лїє на лѵ(т) ѳ м(ѳ) г(л) ї а за(ч) лѕ̄. в̄-є, єѵ(г)лїє, ѳ лу(к) гла(в) кā а за(ч), рѕ̄.

Сты(м) моучєница(м) єѵ(г)лїи двѣ. ā єѵ(г)лїє на лѵ(т)р' ѳ м(ѳ), г(л), єї. а за(ч) ѯв, в̄-є єѵ(г)лїє ѳ м(р) г(л) є̄, а за(ч) кā.

Їєрар'хо(м) єѵ(г)лїи три: ā єѵ(г)є на лѵ(т)р' ѳ ма(ѳ). г(л) є̄, а за(ч) аї. в̄ єѵ(г)є ѳ їѡа(н), г(л), ѳ̄, а за(ч) лє̄. ѓ єѵ(г)лїє ѳ їѡ(н) г(л), ї, а за(ч), лѕ̄.

Прп(до)бны(м) єѵ(г)лїє на лѵ(т)ргїи, ѳ ма(ѳ). глава, є̄. а за(ч)ло, ї. а хочєш ли чти (ж) в ма(ѳ) в гла(в) аї а за(ч) мг̄. // 478 зв.[40]

Сщн'ном(ч)нико(м) єѵ(г)лїи чтыры. ā, єѵ(г)є на лѵ(т)р ѳ лу(к), г(л), ѕ̄, а за(ч), кд̄. в̄-є єѵ(г)лє ѳ лу(к), г(л), ї. а за(ч), нв̄. ѓ єѵ(г)лїє ѳ лу(к), г(л) вї, а за(ч) ѯз. д̄ єѵ(г)лє ѳ лу(к), г(л), дї, а з(ч), оз̄.

Прп(до)б'ны(м) мчнко(м), єѵ(г)лїи двѣ. ā єѵ(г)лїє на лѵ(т) ѳ м(ѳ) гла(в), ї. а за(ч)ло, лїи. в̄ єѵ(г)лїє ѳ лукы, гла(в), вї. а за(ч)ло ѯд.

На постры(ж)нїє ски(м)никоу двѣ єѵ(г)и. ā єѵ(г)лїє ѳ ма(ѳ) г(л) ї а за(ч), лѳ̄: в̄, єѵ(г)є ѳ м(ѳ) г(л) вї а за(ч) мѳ̄.

Пр(до)бны(м) жєна(м) єѵ(г)лїи двѣ. ā єѵ(г)є на лѵ(т)р' ѳ м(ѳ), гла(в) кѣ а за(ч), рд̄. в̄ єѵ(г)є ѳ лу(к) г(л) ѕ̄. а за(ч), лг̄.

На(д) имащи(м) доуха нєдоужного, ѓ єѵ(г)лїа. ā єѵ(г)є ѳ м(ѳ) г(л) ѝ. а за(ч), кѝ. в̄, єѵ(г)лїє ѳ м(ѳ) г(л) зї. а зачало, ов̄. ѓ, єѵ(г)лїє ѳ ма(р) г(л) є̄, а зачало. ѳї.

За болащи(х) ѓ, єѵ(г)лїа. ā єѵ(г)лїє ѳ м(ѳ) г(л), ѝ, а за(ч). кѝ. в̄ єѵ(г)є ѳ ма(р), гла(в), є̄. а за(ч) кā: ѓ єѵ(г)є ѳ їѡ(н) г(л) ѕ̄, а за(ч), кг̄.

[39] На вса(к)ю по(тр) єѵ(г)а.

[40] На в'сакѹю по(тр) єѵ(г)а.

479[41] **На ѡсщ҃енїє цр҃квє єѵ(г)лїи двѣ.** // а҃ єѵ(г)є ѿ їѡ(н), г(л), і҃. а за(ч), л҃з. ѿ по(л) быша, ѡб'новлє(н)ѧ. в҃ єѵ(г)є ѿ м(ѳ) г(л) ѕ҃і а за(ч) ѯ҃з.

Ѿ трѧсенїа зємна(г)[о], єѵ(г)є ѿ ма(ѳ) г(л), и҃. а за(ч), к҃з.

За бє(з)дождїє. єѵ(г)є ѿ м(р) г(л) г҃і а за(ч) н҃и*.

Ѡ нашєствїи ины(х) плємє(н). єѵ(г)лїє ѿ м(р) г(л) а҃і а за(ч), н҃а.

Ѡ побѣ(д) цр҃вѣ. тоє жь єѵ(г)лїє.

Ѡ запалєнїи ѡгнєно(м). єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л) в҃і а за(ч) ѯ҃ѳ.

За всѧкоє прошєнїє. єжє къ б҃оу. двѣ єѵ(г)лїа. а҃, єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л) и҃і а за(ч), п҃и. в҃ єѵ(г)є ѿ ма(ѳ), г(л), з҃. а за(ч) к҃, ѿ по(л).

На исповѣданїє чл҃коу. єѵ(г)є ѿ лу(к), г(л), є҃і а за(ч) о҃и, и о҃ѳ.

И жєна(м) на исповѣ(д). єѵ(г)є ѿ їѡ(н), г(л), и҃. а за(ч), к҃и.

Єѵ(г)лїа двѣ коли (с) чл҃кь пєрєстраши(т). єѵ(г)лїє а҃ ѿ м(ѳ) г(л) и҃. а з(ч), к҃з. в҃, єѵ(г)є ѿ лу(к) г(л) и҃ а за(ч), л҃з.

Єѵ(г)лїа, г҃. за умръши(х). єѵ(г)є а҃, ѿ їѡ(н) г(л) є҃, а з(ч). є҃і.
479 зв.[42] єѵ(г)є, в҃. ѿ їѡ(н) г(л) є҃ а за(ч) ѕ҃і. єѵ(г)лїє г҃ ѿ їѡ(н) г(л) ѕ҃ а за(ч) к҃а. //

Из'вѣстноє роздѣлєнїє оуказѹємо ва(м).

Ижє въ ѡхтаикоу гласы **и** якь маю(т) быти читаны оутрънїи єѵ(г)лїа въскр(с)ныи, **и** ап(ст)лы. **и** лѵ(т)р'гїиныи єѵ(г)лїа. которыи починаю(т)сѧ читати ѿ нє(д) всѣ(х) сты(х). **в** тоую бо бо [!] нє(д)лю **въ** ѡ(х)таи по(ч)наю(т) пѣ(т) гла(с), и҃.

Въ в'торокь пакь по ст҃ои тр(о)ци. поч'ни на лѵ(т)р' єѵ(г)лїє ѿ ма(ѳ) г(л) є҃ а за(ч)ло і҃.

гла(с)	и҃	єѵ(г)є	а҃	апо(л)	а҃	єѵ(г)	а҃
гла(с)	а҃	єѵ(г)є	в҃	апо(л)	в҃	єѵ(г)	в҃
гла(с)	в҃	єѵ(г)є	г҃	апо(л)	г҃	єѵ(г)	г҃
гла(с)	г҃	єѵ(г)є	д҃	апо(л)	д҃	єѵ(г)	д҃
гла(с)	д҃	єѵ(г)є	є҃	апо(л)	є҃	єѵ(г)	є҃
гла(с)	є҃	єѵ(г)є	ѕ҃	апо(л)	ѕ҃	єѵ(г)	ѕ҃
гла(с)	ѕ҃	єѵ(г)є	з҃	апо(л)	з҃	єѵ(г)	з҃
гла(с)	з҃	єѵ(г)є	и҃	апо(л)	и҃	єѵ(г)	и҃
гла(с)	и҃	єѵ(г)є	ѳ҃	апо(л)	ѳ҃	єѵ(г)	ѳ҃
480*[43] гла(с)	а҃	єѵ(г)є	і҃	апо(л)	і҃	єѵ(г)	і҃ //
гла(с)	в҃	єѵ(г)є	а҃і	апо(л)	а҃і	єѵ(г)	а҃і.

[41] На в'сѧкоую по(тр) єѵ(г)лїа.
[42] На в'сѧкоую по(тр) єѵ(г)лїа.
[43] Ѡбхож(д)єнїє всє(г)[о] лѣта.

Почѣни вѣ ма(р) г(л) а҃.
а за(ч), в҃, на лѵ(т)р єѵ(г)лїє.

гла(с)	г҃	єѵ(г)є	а҃	апо(ст)	вї	єѵ(г)	вї
гла(с)	д҃	єѵ(г)є	в҃	апо(л)	гї	єѵ(г)	гї
гла(с)	є҃	єѵ(г)є	г҃	апо(л)	дї	єѵ(г)	дї
гла(с)	ѕ҃	єѵ(г)є	д҃	апо(л)	єї	єѵ(г)	єї
гла(с)	з҃	єѵ(г)є	є҃	апо(л)	ѕї	єѵ(г)	ѕї
гла(с)	и҃	єѵ(г)є	ѕ҃	апо(л)	зї	єѵ(г)	зї

Почѣни в лу(ц) гла(в), г҃,
а за(ч) і҃ на лѵ(т)рѣ єѵ(г)лїє.

гла(с)	а҃	єѵ(г)є	з҃	апо(л)	иї	єѵ(г)	а҃
гла(с)	в҃	єѵ(г)є	и҃	апо(л)	ѳї	єѵ(г)	в҃
гла(с)	г҃	єѵ(г)є	ѳ҃	апо(л)	к҃	єѵ(г)	г҃
гла(с)	д҃	єѵ(г)є	і҃	апо(л)	ка҃	єѵ(г)	д҃
гла(с)	є҃	єѵ(г)є	аї	апо(л)	кв҃	єѵ(г)	є҃
гла(с)	ѕ҃	єѵ(г)є	а҃	апо(л)	кг҃	єѵ(г)	ѕ҃
гла(с)	з҃	єѵ(г)є	в҃	апо(л)	кд҃	єѵ(г)	з҃
гла(с)	и҃	єѵ(г)є	г҃	апо(л)	кє҃	єѵ(г)	и҃
гла(с)	а҃	єѵ(г)є	д҃	апо(ст)	кѕ҃	єѵ(г)	ѳ҃
гла(с)	в҃	єѵ(г)є	є҃	апо(л)	кз҃	єѵ(г)	і҃
гла(с)	г҃	єѵ(г)є	ѕ҃	апо(л)	ки҃	єѵ(г)	аї //
гла(с)	д҃	єѵ(г)є	з҃	апо(л)	кѳ҃	єѵ(г)	вї
гла(с)	є҃	єѵ(г)є	и҃	апо(л)	л҃	єѵ(г)	гї
гла(с)	ѕ҃	єѵ(г)є	ѳ҃	апо(л)	ла҃	єѵ(г)	дї
гла(с)	з҃	єѵ(г)є	і҃	апо(л)	лв҃	єѵ(г)	єї
гла(с)	и҃	єѵ(г)є	аї	апо(л)	лг҃	єѵ(г)	ѕї
гла(с)	а҃	єѵ(г)є	а҃	апо(л)	лд҃	єѵ(г)	зї
гла(с)	в҃	єѵ(г)є	в҃	апо(л)	лє҃	єѵ(г)	иї

480 зв.[44]

Здє пакь скон҃чали(с) ап(ст)лвє і єѵ(г)лїа,
чтомыи на литєрыгїахь. и гласовє иже въ ѡхтаикоу.

ѺУтрънаа па(к) єѵ(г)лїа въскр(с)ныи дръжи радомь, до є҃ не(д) великого поста. а єсли недостанє(т) ти оутръни(х) єѵ(г)лїи. ли гласовь въ ѡхтаикоу. до па(т)й҃ недєлѣ поста. ты па(к) заиди. и такь обьходи всє годовоє число а(ж) до нє(д) цв(ѣ)тоносной҃. // 481[45]

[44] ѠбѢхож(д)єніє всє(г)[о] лѣта.

[45] ѠбѢхож(д)єніє всє(г)[о] лѣта.

ОУказь. якь чтоу(т)сѧ тєт'роєѵ(г)лїа оу вєликоую нє(д) на часѣхь.

В ма(ѳ) на дво(х) часѣ(х). на г҃, и на ѕ҃-м'. и в' ма(р) так'жє, на г҃-мь, и на ѳ҃-мь. и в' лоуцѣ на три часы. на г҃-мь, и на ѕ҃-мь и на ѳ҃-мь. нє ввє(с) єѵ(г)сть. єдно до а҃ стр(с)тно(г)[о] єѵ(г)лїа. до за(ч) мѕ҃.

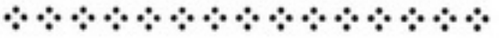

Ю(ж) за помочоу Бж҃їєю маєшь всѣ зоуплъна выписаныи книгы чєтырє(х) єѵ(г)листовь, выложєныи изь языка блъгарского на мовꙋ роускоую читачоу милыи. Которыє соу(т) доконаны, в лєто тисѧ(ч)ноє. ф҃,ѯ҃а. на памѧ(т) ꙋсѣкновєнїа, Ст҃го и славнаго пр(о)рка и прєдитєчѣ и кр(с)титєлѧ Гн҃ѧ Їѡан'на. м(с)ца ав'гоуста, к҃ѳ-го дн҃ѧ.

При дръжавѣ, Жик'гимон'товичоу Авгоустє кроли пол'скомь. вєликомь кн҃ѕи литовскомь, роускомь, проускомь, жомои(т)скомь, мазовєцкомь, пн҃оу и дєдичоу на то(т) часъ боудоучомь. Накладомь, бл҃говєр'нои, и хр(с)толюбивои, кнг҃нѣ Козминои Ивановича Жєсла(в)скои. кнг҃нѣ Параскєвгїи възван'нои Настасѣ Юрєвны Голша(н)ско(г)[о]. И при бл҃говєрномь, и хр(с)толюбивомь кн҃ѕю Їѡан'нє, Фєдоровича Чръторыйскомь. зятю єи мл(с)ти. И при бл҃говєрнои и хр(с)толюбивои кнг҃нѣ єго Євдокїи. Тыи книгы чтыры єѵ(г)листовє соу(т) оустроєны кро(т)кымь смирєн'нымь и бг҃олюбивымь єр'монахо(м) Григорыє(м) архиман'дритомь Пєрєсопницкимь. силою Бж҃їєю и поспѣшєнїємь Ст҃го Дх҃а. и молєнїємь Ст҃ыѧ вл(д)ча нашєѧ Бг҃ороди(ц) занє нє любиль злата и срєбра тлєющихь. алє имєль любовь,
481 зв. и прилєжанїє къ бж(с)твномоу писанїю. ѡ котороє проси(л) Га҃ Ба҃, // въдн҃є и вночи такь мовѧчи. Гн҃ сподоби мєнє видѣти дєла сєго конєць, и почитати в нємь начєрьтан'наа писмєна. ст҃ыми чєтыр'ми єѵ(г)листы. Ма(т)ѳєємь, Мар'комь, Лоукою, ї Иѡан'номь. В которы(х) жє то. лєжать таємницѣ цр(с)тва нб(с)ного. бл҃говѣщєнїа, рожєства, крєщєнїа, и оу(ч)нїа, чоу(до)творєнїа. прєѡбражєнїа. и стр(с)ти(и). погрєбєнїа, и въскр(с)нїа ѿ мр҃твыхь. възнєсєнїа єжє на нбса, и послана Дх҃а Ст҃го, на Ст҃ыѧ своѧ оучн҃кы а ап(ст)лы. И сѣдєнїа ѡдєсноую Ба҃ ѿц҃а. И пакы втораго слав'наго и страшна(г)[о] пришєствїа єго. Коли прийдєть соудити живы(х) а мр҃твы(х), ал'бо такь рєчи, правєдны(х) и грєшны(х). И заплатоу давати каждомоу противь слоу(ж)бы є(г)[о]. А ижє єсть такь извєдєн* таѧ то книга Ст҃аа Єѵ(г)лїа, ис прєписками дробнаго писанїа. въ ѡчєр'тахь положєного. гдє знамєноує(т)сѧ г'лава. То длѧ людїи законоу рым'ского, сирєчь латинѧнь. А ижє єсть прєкладана изь языка блъгар'ского на мовоу роускоую. то длѧ лєп'шо(г)[о] вырозоумлєнѧ людоу хр(с)тїан'ского посполитого. Ѡ томь товаришꙋ милыи нє скръби. алє дръжи такь, якь єсмо ти в пєрє(д)нємь оуказанїи, а постановлєн'номь по кон'ци бл҃говєстїа стлъпа Їѡан'нова ѡзначили. тоє всє радою пил'ностю и прилєжанїємь, выш'шє рєчєн'ного, монаха Григорїа, архиман'дрита пєрєсопницкого, постановлєн'но є(ст). Прото ижє єсми єщє нєдооумєль, прє нєсталость розоума моєго. Был' бо мои разоумь в тыѧ дн҃и моутєнь яко воды в рєкоу приходѧщїи из' горь. и яко плъныи былины ѿ вѣтровь колєблємы. длѧ троски сєго мимо

идоучого света. Прото жь выше речен'ныи смирен'ныи ар'химан'дрить Григорїє, имель пил'ность и любовь к писанїю сеи книгы. котораа дла пил'ности и любве єго съвръшиласа. Якь же ї ап(ст)ль Павель, в ри(м)ско(м) посла(н)и, ѡ таковы(х) пишеть мовачи. Братїє любащи(м) Бг҃а все доброє єсть поспѣшно. а наболеи кто єго ѡ то с пил'ностю просить. Як же ї Иѡан'нь єѵ(г)листа ѡ то(м) посведчаючи пишеть. в главе д҃і, а в за(ч)ле, м҃ѳ. Всакомоу просащомоу боудеть дано. в за(ч) ч҃ѳ

Я тыжь многогрешныи, слоуга, або рабь бж҃їи Михаило Василїєвичь сн҃ь протопопы саноцкого. того тыжь, и оучень. // Надеючиса я, на тоє слово тебе вл(д)кы и Хс҃а моєго. а не по моєи оумеєтности. але по доброти дан'нои мне ѿ тебе истин'наго Бг҃а. похотель єсми написати сїю книгоу Ст҃оую Єѵ(г)лїю. наоукоу людоу мешкаючомоу в ново(м) тастамен'те, або в ново(м) законѣ вѣры хр(с)твы. котороую єсми за помочоу Бж҃їєю и исписаль. Накладомь вышеѡписанои бл҃говер'нои и хр(с)толюбивои кн҃гни Козминои Ивановича Жеславскои. кн҃гнѣ Парасковгїи възван'нои Настасѣ Юрьєвны Гольшан'ского. Прото (ж) прошоу ва(с) сщ҃ен'ници ѿц҃и и дїакони, и в'си которыи єсте в клиросе(х) причтен'ныи, слоугы цр҃квныи. єсли в ко(т)рои главе, любо зачале либо поча(т)коу либо кон'ци изгроубихь. с товаришемь мовачи, ал'бо в помысле(х) сегосветни(х) мыслачи, исправлайте, а не зле речѣте писав'шемоу. Але просѣте Бг҃а та(к) мовачи. Все нехаи боудеть бл҃гооугодно и подобно твоємоу чл҃колюбномоу мл(с)рдїю. Тыжь и ме(н) Сп҃се сп҃си по милости твоєи. и по многым' щедробливостамь твоимь. И даи мнѣ абыхь тебе єдиного истин'наго, Бг҃а. хвалиль, ѿн҃нѣ, ажь и до смр҃ти моєи. А затымь нехаи боудеть хва(л) и честь, Бг҃оу Ѿц҃оу. съ сн҃о(м) и дх҃омь, ст҃ымь на вѣкы вѣчныи, славне, триваючемоу. Аминь.* // 482 482 зв.

Примітки

Наука читання

Арк. 2. * На арк. 2–7 на нижньому полі запис 1701 р. староукраїнською мовою, зроблений півуставом: *Сїє Єѵ(г)лїє прислано и дано є(ст) ѿ яснєвєл'можного єгѡ мл(с)ти п. пана // Іѡанна Мазєпы. войскъ єго цр(с)кого прєсвѣтлого вєличєства Запорозки(х) // обоихъ сторонъ Днѣпра гєтмана, и славного чина Ст҃го ап(ст)ла Андрєѧ кавалєра, // до пр(с)тла Пєрєѧславскогѡ єп(с)пскогѡ; который ѿ єго жъ ктиторской мл(с)ти // созданъ, ѿновлєнъ, и драгоцѣнными ѹтвари цр҃ковнимы оукрашєнъ, при // прєосщ҃є(н)но(м) єп(с)пѣ Захарі҃и Корниловичѣ. Рокѹ ҂аѱа, априлѧ з҃і днѧ.*

Ще нижче на цих же аркушах по одному слову скорописом запис латинською мовою: *Ex libris bibliotheca seminariy parvo rutheni Pereiaslaviensis* (Із книг бібліотеки семінарії малоруської Переяславської).

Арк. 3. * Це запис писця Михайла Василієвича, зроблений у кінці аркуша півуставом.

Арк. 4. * На верхньому полі арк. 4–12 зв. міститься покажчик читань: арк. 4, 4 зв. – *пат'дєсат'ница*, арк. 5 – *пат'дєсѧ(т)ница*, арк. 5 зв. – *пат'дєсат'ница*; арк. 5 зв. – *нє(д)лѧ пєрваа*; арк. 6 зв. – *нє(д)ли чєтвє(р)тоа*; арк. 6 зв. – *нє(д)ли шєстоа*; арк. 7 зв. – *нє(д) дєвѧтоа*; арк. 8 – *нє(д)лѧ в҃і*; арк. 8 зв. – *нє(д)лѧ д҃і*; арк. 9 – *нє(д)лѧ з҃і*; арк. 9 зв. – *нє(д)лѧ ѳ҃і*; арк. 10 – *нє(д)лѧ к҃в*; арк. 10 зв. – *нє(д)лѧ к҃д*; арк. 11 – *нє(д)лѧ к҃з*; арк. 11 зв. – *нє(д)лѧ к҃ѳ*; арк. 12 – *нє(д) л҃в зак'хєѡва*; арк. 12 зв. – *нє(д) л҃д блоу(д)наго.*

Арк. 10. * Літеру *ѥ* виправлено з *и*.

Євангеліє від Матвія

Арк. 15. * Потрібно *іѡан'нь*.

Арк. 17 зв. * У слові *єврєи* першу літеру дописано над рядком.

Арк. 19 зв. * Аркуш чистий.

Арк. 20. * Аркуш чистий. На ньому є запис XIX ст. літерами, стилізованими під друковані: *Сїє рѹкописноє чєтвєро-Евангєлїє писано 1556 года въ монастырѣ Жєславскомъ при цєркви Св. Живоначальныѧ Троицы, а написано многогрѣшнымъ слѹгою, рабомъ бж҃їимъ, Михаиломъ Василїєвичємъ сыномъ протопопы саноцкаго.* На верхньому і нижньому полях іншим почерком зазначено: *Евангеліє.*

Арк. 20 зв. * Текст виконано золотом у рамці під мініатюрою із зображенням євангеліста Матвія.

Арк. 21 зв. * Починаючи з арк. 21 зв., на кожному зворотному аркуші аж до арк. 123 зв. на верхньому полі маємо напис: *ма(т)ѳєй.*

Арк. 22. * На кожному прямому аркуші, починаючи від арк. 22 до арк. 123, на верхньому полі маємо напис: *єѵ(г)листа.*

Арк. 23 зв. * Це – сумарій, тобто виклад змісту наступної глави.

** Це нумерація т. зв. чорнописаних глав, тобто нумерація притч.

Арк. 24. * У слові *посылючі*, очевидно, пропущено було склад *-ла-*, потім дописано літеру *л.*

Виправлення в тексті пам'ятки, відзначені тут та далі в примітках, є переважно редакторськими правками, в окремих випадках правив сам писець, а іноді зустрічаються й правки пізнішого часу.

Арк. 24 зв. * Глосу *лива(н)* дописано на лівому полі.

** У слові *жѥ* спочатку після *ж* було виписано літеру *и*, потім другу паличку виправлено на *є*, а першу залишено.

*** Редактором було виправлено паєрок на ъ.

Арк. 25. * На правому полі посилання на джерело, звідки взято слова пророка Єреміі: *Єрє(м)ѧ, лв̃*, тобто: Книга пророка Єреміі, гл. 31.

Арк. 27 зв. * Потрібно *чотыр'дєсѧть.*

Арк. 28 зв. * У вказі після слова *просвѣ(щ)* стоїть вертикальна риска.

Арк. 29 зв. * У слові *галилєю* останню літеру дописано над рядком.

Арк. 31. * У слові *стоѧчи* склад *-чи* дописано над рядком.

** У слові *поставлѧє(т)сѧ -сѧ* дописано над рядком.

Арк. 35. * Спочатку було написане слово *даваєшь*, потім склад *-ва-* закреслено кіновар'ю.

Арк. 36 зв. * Слово *втайнѣ* дописано на лівому полі.

Арк. 38 зв. * Мабуть, потрібно *я(к).*

Арк. 40 зв. * Вказ написано на лівому полі.

Арк. 47 зв. * У слові *прєходѧщѹ* останній склад дописано над рядком.

Арк. 48 зв. * Тобто *над доухы.*

** Вираз *фили(п)пь, и вал'ѡоромєи* займає один рядок, проти нього зліва на полі тоненьким пером кіновар'ю поставлено цифру *в̃*; проти рядка, що нижче, – цифру *а̃*. Отже, вираз *їаковь зєвєдєѡвь. їѡань бра(т) єго* має бути після слів: *и ан'дрєѧ бра(т) єго.*

Арк. 49. * У слові *маломощ'ныѧ* склад *-мо-* дописано над рядком.

Арк. 49 зв. * Додатковий вказ уміщено поряд з основним.

Арк. 50 зв. * У слові *господарѧ* останній склад дописано над рядком.

Арк. 51. * Глосу *ассарій пѣнєзь* дописано на правому полі.

** Додатковий вказ уміщено поряд з основним.

Арк. 52. * Словосполучення *дш̃оу свою* дописано на правому полі.

** Прийменник *въ* дописано над рядком.

Арк. 52 зв. * У слові *чого* склад *-го* дописано над рядком.

Арк. 53. * Слово *твои(м)* дописано над рядком.

Арк. 57 зв. * Слово *є(ст)* дописано над крапкою.

Арк. 62 зв. * Вираз *а ѡ(н) рєкль и(м) ни* дописано на лівому полі.
Арк. 64. * Між словами *в'сє* і *ш'то* вільне місце, на якому проглядають витравлені літери.
** Вказ міститься на правому полі.
Арк. 64 зв. * Слово *злыѧ* дописано на лівому полі.
** У слові *розумѣє(м)* склад *-мѣ* - дописано над рядком.
Арк. 65. * У слові *їѡси(ф)* літеру *ф* дописано над рядком.
** У слові *оучинил'* склад *-ни-* дописано над рядком.
Арк. 66. * У слові *кр(с)титєлѧ* склад *-лѧ* дописано над рядком.
Арк. 67. * У слові *повєлѣль* склад *-вє* - дописано над рядком.
Арк. 69. * Словосполучення *ѿ мєнє* дописано на правому полі.
Арк. 70. * Між словами *в'сє* і *ш'то* вільне місце, на якому проглядають витравлені літери.
Арк. 71 зв. * У слові *призва(в)ши* літеру *а* дописано у верхній частині рядка між *в* і *ш*.
Арк. 72 зв. * Потрібно *знамєнїю.*
Арк. 73. * Вказівку на кінець читання *ко(н) пн(д)* дописано на правому полі.
Арк. 74. * Глосу *якобы рєчи камєнь або ѡпока* дописано на правому полі.
Арк. 75. * У слові *повѣдаю* закінчення *-ю* дописано над рядком.
Арк. 77. * Цей вказ уміщено на лівому полі.
Арк. 78. * Глосу *якобы рє(к) нє дасть* дописано на правому полі.
** На правому полі уточнення: *по два грошни(и).*
Арк. 81. * Перед *алє* стоїть вертикальна риска, ніби недописане *і* десятиричне.
Арк. 82 зв. * Проти цього рядка на лівому полі написано *чти, вто(к).*
Арк. 83. * Після слова *рєкли* було написано слово *пакь* і закреслене кіновар'ю, оскільки є в цьому рядку далі.
Арк. 84. * У слові *є(стм)ь* елемент *стм* дописано над рядком скорописом.
Арк. 88. * Слово *єму* дописано над рядком.
Арк. 91 зв. * У слові *которою* склад *-ро-* дописано над рядком.
Арк. 94. * У слові *з'ванны(м)* елемент *-нны(м)* дописано над рядком.
Арк. 103 зв. * Вказ уміщено на лівому полі.
Арк. 110. * У слові *ѳбогы(х)* перші два склади *-ѳбо-* дописано над рядком.
Арк. 112. * У слові *тєбѣ* склад *-бѣ* дописано над рядком.
Арк. 119 зв. * Слово *рєкоу(чи)* дописано на лівому полі.
Арк. 120 зв. * У слові *трѧснѧ* між літерами *с* і *н* вільне місце.
** У слові *з'далєка* другу літеру *а* дописано над рядком.
Арк. 123. * Вираз *кр(с)тѧщє и(х) въ имѧ ѡ(т)ца и сі҃а и сті҃го дх҃а* дописано на правому полі.
Арк. 123 зв. * Текст у рамці є записом, виконаним півуставом.

Євангеліє від Марка

Арк. 124. * У слові *їоан'нѣ* літеру *а* дописано над рядком.
Арк. 124 зв. * Відсутнє конкретне посилання на читання в Євангелії від Луки.
Арк. 125 зв. * Починаючи з арк. 125 зв. і закінчуючи арк. 197 зв., на кожному зворотному аркуші на верхньому полі є напис *мар'ко.*

Арк. 126. * Починаючи з арк. 126 і закінчуючи арк. 198, на кожному прямому аркуші на верхньому полі є напис *єѵ(г)лис'та.*

Арк. 128. * Аркуш чистий.

Арк. 128 зв. *Текст виконано золотом у рамці під мініатюрою із зображенням євангеліста Марка.

Арк. 130. * Тобто *из' звѣрѧты.*

Арк. 131 зв. * Слово *нечистым* спочатку було написане у формі *нечисть*, пізніше до *ь* додано вертикальну лінію, щоб вийшло *ы*, а *м* написане над рядком.

Арк. 136. * Слово *соубо(т)* дописано над рядком.

Арк. 140. * Потрібно *прїи(д)ет'.*

Арк. 141. * Потрібно *за(ч) зї.*

Арк. 142 зв. * *Ко(ц) срѣ(д)* дописано на лівому полі.

** У слові *бывали* останній склад дописано над рядком.

Арк. 143. * У слові *оукротити* останній склад дописано над рядком.

Арк. 143 зв. * Тобто *въ ѡдєжоу.*

Арк. 151. * У слові *страхом* літеру *р* вставлено у верхній частині рядка.

Арк. 153 зв. * У слові *чл҃ка* літеру *л* дописано маленьким розміром.

Арк. 155. * Потрібно *ѿворилисѧ.*

Арк. 158 зв. * У слові *сп(с)ти* дописано *п(с).*

Арк. 159 зв. * Потрібно, мабуть, *бы.*

Арк. 161. * Потрібно *кѕ.*

** У слові *доколѣ* склад *-ко-* дописано над рядком.

Арк. 163. * Вираз *и заборонѧли єсмо ємоу, иже не ходи(т) за нами* дописано на нижньому полі.

Арк. 167. * Тобто *де(б)елу.*

Арк. 169. * Тобто *слоугою.*

Арк. 174. * У слові *нѣкоторыи* склад *-то-* дописано над рядком.

** Глосу дописано на правому полі.

Арк. 174 зв. * У слові *которого* склад *-то-* дописано над рядком.

** Слово *єдины* спочатку було написано у формі *єдинь*, потім у верхній частині рядка виписано маленьку вертикальну лінію – *єдины.*

Арк. 175. * У слові *которого* склад *-ро-* дописано над рядком.

Арк. 176 зв. * У слові *въскр(с)ноуть* двічі написано склад *-ноу-*, потім один закреслено кіновар'ю.

Арк. 179. * У слові *кондран(т)* літеру *н*, перед *т*, вставлено у верхній частині рядка між *р* та *а.*

Арк. 180 зв. * У слові *кон'ца* склад *ко-* дописано над рядком.

Арк. 181 зв. * У слові *своим* склад *-им* дописано над рядком.

Арк. 183. * У слові *зражень* літеру *з* виправлено із *ж.*

** У слові *вечерѣ* літеру *ѣ* виправлено з *ы.*

Арк. 183 зв. * У слові *немоу* літеру *є* дописано над рядком.

Арк. 185 зв. * Слово недописане – *мовити.*

** Тобто *идетъ.*

Арк. 188. * Глосу *Июда* дописано на правому полі.

** Потрібно *слоу(г)оу.*

Арк. 189. * Тобто *исъ слоу(г)ми.*

Арк. 189 зв. * У слові *боудє(т)* дописано букву *т.*

Арк. 190. * У слові *поидє(т)* букву *т* дописано скорописом.

** У слові *погладѣв'ши* останні два склади дописано на нижньому полі.

Арк. 193. * У слові *принєволили* останній склад дописано над рядком.

Арк. 196. * Фразу *ко(ц) Т єѵ(г)лію стра(ст)номѣ* дописано на правому полі.

** У слові *слѣпце* літеру *л* дописано маленьким розміром між *с* і *н* у нижній частині рядка, тому й титла стоїть над *п.*

*** У слові *мовили* склад *-ли* дописано над рядком.

Арк. 197. * У слові *которои* склад *-то-* дописано над рядком.

Арк. 198 зв. * Текст у рамці є записом, виконаним півуставом.

Євангеліє від Луки

Арк. 201 зв. * Починаючи з арк. 201 зв. і закінчуючи арк. 248 зв., на верхньому полі кожного зворотного аркуша написано: *лоука.* Починаючи від арк. 249 зв. і закінчуючи арк. 334 зв., на верхньому полі кожного зворотного аркуша: *сѣыи лоука.*

Арк. 202. * Починаючи з арк. 202 і кінчаючи арк. 335, на верхньому полі кожного прямого аркуша написано: *єѵ(г)лис'та.*

Арк. 203. * Аркуш чистий.

Арк. 203 зв. * Текст виконано золотом у рамці під мініатюрою із зображенням євангеліста Луки.

Арк. 207 зв. * Сполучник *и* має такий вигляд: спочатку було написане *і* десятиричне, потім приставлено першу вертикальну лінію і з'єднано з другою.

Арк. 208. * Слово *бѣдє(т)* дописано над великою крапкою над рядком.

** У слові *поз'доровлєнѧ* літеру *ѧ* було дописано пізніше.

Арк. 209 зв. * Вираз *и породила є(ст)* дописано в кінці рядка в два поверхи.

Арк. 210 зв. * Слово *была* дописане в кінці рядка.

** Прийменник *в* дописано між словами у верхній частині рядка.

Арк. 211 зв. * Сполучник *и* дописано між словами у верхній частині рядка.

Арк. 212. * У слові *мрїєю* літеру *є* втиснуто в рядок, а *ю* написано над рядком.

Арк. 212 зв. * У слові *великоую* склад *-ли-* дописано над рядком.

Арк. 214 зв. * У слові *потѣхы* другу вертикальну лінію літери *ы* дописано.

Арк. 215 зв. * У слові *ѡнымь* літеру *ы* писано на місці якоїсь витертої.

Арк. 218. * У слові *скривлєныи* після *ы* зверху дописано літеру *и*, таким же чорнилом виділено комами наступне слово *рєчи.*

Арк. 219. * У слові *боуд'тє* паєрок стоїть на місці витравленого *є.* Форму майбутнього часу правлено на імператив, як і вимагає зміст тексту.

Арк. 219 зв. * У слові *немь н* написано на місці якоїсь витертої літери.

** У слові *ѡѕан'нѣ ѡ* виписане на місці не до кінця витертої літери *а.*

Арк. 221 зв. * Слово *дх̃о(м)* дописано над рядком.

Арк. 222. * У слові *дказаль* літеру *д* дописано над рядком.

** Слово *свѣта* дописано на правому полі.

*** Слово *тобѣ* дописано на початку рядка у два поверхи.

Арк. 223. * У слові *иже* літеру *и* дописано на початку рядка.

** У слові *скон'чаль* літеру *с* дописано над рядком.

*** Вираз *и ѿишо(л) до ча[сѣ] ѿ нєго* дописано на правому полі. При обрізуванні аркушів відрізано кінець слова *часѣ*, залишилось лише *ча-*.

Арк. 225 зв. * Після слова *коли* на початку наступного рядка було написане слово *єго*, яке потім витравлене, залишилося вільне місце.

** Потрібно *з соборища*.

Арк. 226. * У слові *нєдопоущаль* склад *-до-* дописано над рядком.

Арк. 226 зв. * У слові *народовє* склад *-до-* дописано над рядком.

** Після слова *приш'ли* у кінці рядка було написане слово *ажь*, яке ретельно витравлене, бо є в наступному рядку.

*** У слові *ловлѧ* останній склад написано на місці якихось витертих літер, можна прочитати лише останню *а*.

**** Потрібно *робот'никомь*.

Арк. 227. * Потрібно а҃ї.

** У слові *ни(х)* надрядкову *х* дописано, а прийменник *ѿ* виправлено з *ѡ*.

*** У слові *єдинѣ* літеру *ѣ* дописано між словами в рядку.

**** Слово *ѡстѣпиль* дописано в кінці рядка у два поверхи.

Арк. 227 зв. * Спочатку було *троудилисѧ*, потім *-сѧ* закреслене.

Арк. 229. * У слові *исхожовали(с)* останню букву *с* дописано.

** Слова *слышали и* дописано на правому полі.

Арк. 231. * Слово *нє(д)* у вказі дописано над рядком.

Арк. 232 зв. * Потрібно *имь*.

Арк. 234 зв. * Покажчик читання на нижньому полі *Пѧ(к) в҃ нє(д) во (в) ѡ(н) сталь і҃с на мѣсци ров'но(м) поз'рѣ(в)* закреслено, бо це повтор покажчика на арк. 234 (№ 22).

Арк. 236. * У слові *якь* літеру *я* дописано над рядком.

** У слові *ихь* перші дві літери написано на місці якихось ретельно витертих.

Арк. 238. * Слово *бо* дописано над рядком.

Арк. 239. * Слово *въскр҃сив'* дописано над рядком.

Арк. 239 зв. * У слові *приятєлѣ* літеру *ѣ* перероблено з *ь*.

Арк. 241. * Потрібно *оустрашилисѧ*.

** Потрібно *оучєниковь*.

Арк. 244. * Глосу дописано на правому полі.

** Слово *ѡни* дописано над рядком.

Арк. 246 зв. * У слові *ижє* літеру *и* дописано над рядком.

Арк. 249 зв. * Тобто *въ ѡзєро*.

Арк. 252. * У слові *собою* склад *со-* дописано над рядком.

Арк. 252 зв. * У кінці слова *в'ста(нь)* літеру *ь* дописано біля надрядкового *н*.

** Слово *якы* написане помилково замість *якь*.

Арк. 254 зв. * У слові *хлѣбыѭ* букву *ь* було витравлено, але не повністю, *о* на її місці так і не виписано.

Арк. 255. * У слові *кимь* літеру *к* написано на місці якоїсь витравленої.

Арк. 258. * Слово *г҃ъ* у вказі дописано над рядком.

Арк. 259 зв. * У слові *г'нѣз'да* останні три літери дописано над рядком.

Арк. 263. * У слові *комоу* першої частини позначення звука *у* (*-о-*) немає, проте є вільне місце, ймовірно, її зішкрябано або з якоїсь причини не виписано.

Арк. 267. * Початок зачала *А и я ва(м) мовлю* дописано на правому полі.

** Вираз *пода(ст) ємоу* дописано на правому полі.

Арк. 269. * Слово *бы(л)* дописано за рядком на полі.
Арк. 272. * Глосу *або ѡ(б)жаловали* дописано на правому полі.
Арк. 274. * Слово *вє(л)мі* дописано над рядком.
Арк. 274 зв. * У слові *ѡпочиваи* склад *-чи-* дописано над рядком.
Арк. 275. * Потрібно *приличити.*
Арк. 280 зв. * Словосполучення *ф ясліи* дописано на лівому полі.
Арк. 285. * У слові *чл҃кь* літеру *к* перероблено з *н*, але невдало.
Арк. 286–286 зв. * Потрібно *оученикомь.*
Арк. 288 зв. * У слові *повѣдю* букву *д* дописано над рядком.
Арк. 289 зв. * У слові *ѡболоцѣтє* літеру *ѡ* дописано над рядком.
Арк. 293. * Слово *который* дописано на правому полі.
Арк. 293 зв. * Тобто *ис стола.*
Арк. 294–294 зв. * У слові *потѣшає(т)сѧ* склад *-ша-* дописано в кінці рядка арк. 294 у два поверхи.
Арк. 297 зв. * Тобто *до того дп҃ѧ.*
Арк. 298 зв. * Слова *и ѡрьловє* втиснуто в кінці рядка у два поверхи.
Арк. 299. * Потрібно *прошова(л)а.*
Арк. 303 зв. * Повторено редактором номер зачала, яке вказано на арк. 303.
Арк. 304 зв. * Слово *па(к)* дописано над рядком.
Арк. 305. * Тобто *въ ѡброу(с).*
Арк. 306 зв. * Перше *ѡнь* взяте в кіноварні крапки, однак не закреслене.
Арк. 308. * Цей вказ написано на правому полі.
** У слові *книж'ници* друге *и* дописано над рядком.
Арк. 308 зв. * Тобто *ис старшими.*
Арк. 310 зв. * Сполучник *а* перед словом *длѧ* дописано над рядком.
Арк. 312 зв. * Потрібно *г(с)пдємь.*
** Прийменник *в* дописано над рядком.
Арк. 313 зв. * Вказ уміщено на лівому полі.
Арк. 316 зв. * Перед цим рядком на лівому полі помітка: *смо(тр) ѡ ѡ(б) и ѡ (п)а(н).* Тобто *смо(тр) ѡ ѡ(б)ѧдєніи и ѡ піа(н)ствѣ.*
** У слові *боу(д)тє* склад *-тє* дописано над рядком над першою літерою наступного слова.
Арк. 318. * Тобто *боу(д)оу.*
Арк. 320 зв. * Слово *ва(м)* дописано в кінці рядка у верхній його частині.
Арк. 321. * Вираз *нє во(ш)ли в напа(ст)* дописано на правому полі.
** Слово *ф(ч)* дописано в кінці рядка.
Арк. 325 зв. * Тобто *въ ѡдѣнѧ.*
Арк. 326. * Тобто *нѣя(к)ой͡,* для пропущеної літери *о* залишено місце.
Арк. 327. * Потрібно *на(д).*
** Додатковий вказ міститься поряд з основним.
Арк. 330. * У слові *наготовили* склад *-то-* дописано над рядком.
Арк. 335. * Текст у рамці є записом, виконаним півуставом.

Євангеліє від Йоана

Арк. 335 зв. * Починаючи з арк. 335 зв. і кінчаючи арк. 442 зв., на верхньому полі кожного зворотного аркуша написано: *їѡан'нь.*

Арк. 336. * Починаючи з арк. 336 і кінчаючи арк. 443, на верхньому полі кожного прямого аркуша написано: *єѵ(г)лис'та.*

Арк. 337. * Вираз *Алє прєждє вѣкь сѧ єсть ѿ ѡц҃а народиль* дописано на нижньому полі.

Арк. 340. * Аркуш чистий.

Арк. 340 зв. * Текст виконано золотом у рамці під мініатюрою із зображенням євангеліста Йоана.

Арк. 343. * Слово *кр(с)ти(ш)* дописано на правому полі.

Арк. 350. * У слові *такъ* літеру *ъ* дописано над рядком.

Арк. 355. * Після слова *годи(т)сѧ* випадково написано вертикальну риску.

Арк. 355 зв. * У слові *ѡнаа* другу літеру *а* дописано над рядком.

Арк. 356 зв. * Перше *повєдаю* закреслено кіновар'ю.

Арк. 358. * Тобто *з' зємлѣ.*

Арк. 359 зв. * Тобто *въ ѡной.*

** Вираз *Ѿповидѣль ємоу* дописано в кінці попереднього рядка півуставом у два поверхи.

Арк. 362 зв. * У слові *свє(ч)а* літеру *а* дописано над рядком.

Арк. 364. * Потрібно *(ж).*

Арк. 364 зв. * Слово *ѡ(н)* дописано над рядком.

Арк. 367. * Слово *тоє* дописано над рядком.

Арк. 367 зв. * Слово *бо* дописано над рядком.

Арк. 369 зв. * У слові *жє* літеру *є* дописано.

** У слові *вочныи* між *о* і *ч* велика відстань, де б помістилася літера.

Арк. 371 зв. * Тобто *храмѣ.*

Арк. 372. * Тобто *ва(с).*

** На нижньому полі скорописом написано *Іѡаннъ.*

Арк. 373. * Потрібно *ѡ.*

Арк. 375. * Наступний текст до кінця зачала дописано на нижньому полі.

Арк. 375 зв. * У слові *плємєнє* першу літеру *є* дописано над рядком.

Арк. 376 зв. * Цей вказ уміщено на лівому полі.

Арк. 382. * Слово *мєнє* дописано на правому полі.

** Друге *мовлю* виділено кіноварними крапками, але не закреслено.

Арк. 384. * Тобто *з наро(ж)єнѧ.*

Арк. 389. * Потрібно, мабуть, *златооустоу.*

Арк. 389 зв. * У слові *пожїто(к)* усі літери, крім *п*, написані на місці витравлених.

Арк. 392 зв. * Потрібно *єсми,* у першій літері цього слова не виписано язичка.

Арк. 396 зв. * У слові *нєю* літеру *ю* дописано над рядком.

Арк. 399 зв. * Вказівку на кінець читання *Ко(ц) пнє(д)* дописано на лівому полі.

Арк. 400 зв. * Слово *бо* дописано над рядком.

Арк. 406. * У слові *оумиловав'ши* склад *-ва-* дописано над рядком.

** У слові *кон'ца* склад *ко-* дописано над рядком.

Арк. 408. * У слові *кото(ри)й* склад *-ри-* дописано над рядком.

Арк. 408 зв. * Потрібно *про(д)ати.*

Арк. 410. * Вираз *дѣти єщє малыи ча(с) боудоу с вами* дописано на правому полі.

Арк. 412. * Вказівку на кінець читання *Конє(ц) пѧ(тк)* дописано на правому полі.

Арк. 413 зв. * *Зри ѡ сѓо(м) дс̑ѣ.* дописано на лівому полі.
Арк. 421 зв. * Сполучник *и* дописано над рядком.
Арк. 426. * Цифрові позначення на цьому аркуші а̄, в̄ та г̄ на арк. 427 вказують на те, що Петро тричі відрікся від Христа.
Арк. 426 зв. * Потрібно *соборищихъ.*
Арк. 427. * У слові *в'трє(т)є* три останні літери написано на місці витравлених літер.
Арк. 430 зв. * Вираз *на дворь* дописано під рядком.
Арк. 432 зв. * У слові *кото(ро)го* склад *-ро-* дописано над рядком.
Арк. 438 зв. * Вказівку на кінець читання винесено на ліве поле.
Арк. 439 зв. * У слові *которого* склад *-ро-* дописано над рядком.
Арк. 440. * У слові *оуздрѣли* літеру *з* дописано над рядком.
Арк. 442 зв. * Текст у рамці є записом, виконаним півуставом.

Місяцеслов

Арк. 443. * На верхньому полі написано *єѵ(г)лис'та.*
Арк. 443 зв. * Починаючи з арк. 443 зв. і закінчаючи арк. 472 зв., на кожному зворотному аркуші на верхньому полі написано: *мѣсѧць.*
Арк. 444. * Слово *симєѡна* дописано над рядком.
** Починаючи з арк. 444 і закінчуючи арк. 472, на кожному прямому аркуші на верхньому полі написано назву місяця. На верхньому полі арк. 444 – *сеп'тєв'рїи*, арк. 445 – *се(п)тєврїи*, арк. 446 – *сєпьтєв'рїи*, арк. 447 – *сєпьтєв'рїи*, арк. 448 – *сеп'тєв'рїи*; арк. 449, 450 – *ѡк'тѧб'рь*, 451 – *ѡк'тѧбрь*; арк. 452, 453 – *ноємьврїи*, арк. 454 – *ноєм'врїи*; арк. 455, 456 – *декєв'рїи*, арк. 457 – *декєврїи*; арк. 458, 459, 460, 461 – *геньварь*, 462 – *ген'варь*; арк. 463 – *февраль*; арк. 464 – *мароть*; арк. 465 – *априль*; арк. 466 – *маи*; арк. 467, 468 – *июнь*; арк. 469, 470 – *июль*; арк. 471, 472 – *ав'гоусть.*
Арк. 449. * Потрібно *на.* Для літери *н*, яка повинна була писана кіновар'ю, залишено місце.
** Потрібно *лѵтр(г).*
Арк. 449 зв. * Тобто *лѵтоур'гїи.*
Арк. 450. * Потрібно *єѵ(г)листа.*
Арк. 453 зв. * Потрібно *того.*
Арк. 454. * Тобто *на.*
Арк. 455. * Потрібно *въ ѡнь.*
Арк. 457 зв. * *Потрібно ирода.*
Арк. 458 зв. * Потрібно *тъ(и).*
Арк. 459. * *Ѳ* перероблено з *м.*
Арк. 461. * Тобто *свѧты(х).*
Арк. 462 зв. * Тобто *лѵтоур'гїи.*
Арк. 463. * Тобто *на.*
Арк. 464. * Тобто *съ тъщанїємь.*
Арк. 465. * Далі текст від слова *блю(д)тє(с)*, закінчуючи словами *свои(м) оучѣ̄комь*, дописано на нижньому полі.
** Потрібно *єѵ(г)листа.*
*** Потрібно *на.*
**** Тобто *сѿн'номоученика.*

Арк. 469. * У слові *нашєѧ* літеру *ѧ* дописано над рядком.

Арк. 472 зв. * Потрібно *про(к).*

** Тобто *оуслыша(л).*

Арк. 473 зв. * На верхньому полі арк. 473 зв. – *чоты(р)дєсѧ(т)ница,* арк. 474 – *чотыридєсѧ(т)ница;* арк. 474 зв. – *нє(д) с(т)ы̄(х) [!] стр(с)тєи;* арк. 475, 475 зв. – *єѵ(г)лїа сты̄(х) стр(с)тєи;* арк. 476 – *ѡ часѣ(х) вєли(к) пѧ(тк),* 476 зв. – *ѡ вє(л) пѧ(тк) и ѡ соу(б).*

Арк. 474. * Тобто *лазара.*

Арк. 474 зв. * На правому полі вміщено додаткову інформацію про час читання окремих Євангелій в останній тиждень перед Пасхою за днями, проти кожного читання стоять перші букви назв днів тижня: *п* - понеділок, *в* – вівторок, *с* – середа, *ч* – четвер. Помилково над початковими літерами назв днів проставлено титлу.

Така ж інформація на арк. 276 зв. про час читання Євангелій на утренях у п'ятницю й суботу: *п* – п'ятниця, *с* – субота.

Арк. 475. * Тобто *г(л).*

** Тобто *г(л).*

Арк. 476. * Тобто *їсоусомь.*

Арк. 476 зв. * Це запис писця, зроблений півуставом.

Арк. 477. * На верхньому полі арк. 477 та на 477 зв. – *єѵ(г)лїа въ(с)крє(с).*

Арк. 478. * На верхньому полі арк. 478 – *на всѧ(к)ю по(тр) єѵ(г)а;* арк. 478 зв. – *на в'сѧкдю по(тр) єѵ(г)а;* арк. 479, 479 зв. – *на в'сѧкоую по(тр) єѵ(г)лїа.*

Арк. 479 зв. * Це цифрове позначення написане на місці витравлених літер.

Арк. 480. * На верхньому полі арк. 480 – *ѡбхож(д)єнїє всє(г)[о] лѣта;* арк. 480 зв., 481 також – *ѡб'хож(д)єнїє всє(г)[о] лѣта.*

Арк. 482. * Потрібно *извєдена.* Останню літеру витерто, варію залишено.

Арк. 482 зв. * Це запис писця Михайла Василієвича, зроблений півуставом.

СЛОВОПОКАЖЧИК

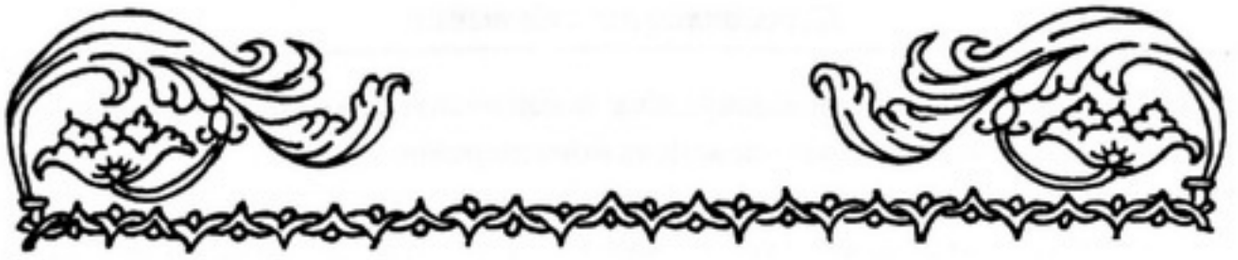

Вступні зауваження

Покажчик слів і форм містить усі графічні, орфографічні, фонетичні, граматичні і змішані варіанти слів, що фіксуються в пам'ятці, а саме: всі слова і форми євангельського тексту, заголовних читань, сумаріїв, записів на полях, записів перед та після окремих Євангеліїв та в кінці рукопису, Післямови писця, слова та скорочення Місяцеслова, тобто це – весь лексичний матеріал пам'ятки, певним чином організований, з точною локалізацією. Записи пізніших століть, наявні в пам'ятці, до уваги не беруться.

Послідовність статей у словопокажчику визначається алфавітом. Слова, що починаються літерою **оу**, подаються на тому місці алфавіта, де має бути **у**. Літери на позначення цифр вміщуються на відповідну букву алфавіта.

При розподілі матеріалу в окремі статті враховувалися лексичні та граматичні ознаки лексем. В окремі статті словопокажчика виділено лексеми, що розрізняються семантично і графіко-фонетично. Окремими статтями оформлено граматичні омоніми: **або** – сполучник, **або** – частка; **близько** – прислівник, **близько** – прийменник. Протиставляються між собою, тобто становлять окремі статті, форми прикметників вищого та найвищого ступенів, дієслова з часткою **ся** і без неї, числівники, передані словами і в буквеному позначенні. Складені числівники типу **двадєсѧть и а̃, тридєсѧть и пѧть** умовно вважаються одним словом.

Окремими статтями виступають особові займенники 1 та 2 особи однини, з одного боку, і множини – з іншого. Енклітичні форми займенників (**мя, тя, ся, ми, ти, си**) не оформлено в окремі статті, вони кваліфікуються як варіанти до відповідних повних форм.

Короткі й повні прикметники подано в одній статті. Не виділяються в окремі статті дієприкметники та дієприслівники. При наявності в тексті відповідних дієслів ці категорії розглядаються у статтях на відповідне дієслово. У тексті є давньоєврейські лексичні вкраплення. Вони включені до реєстру слів з позначкою *гебр.* (гебраїзм).

Заголовне слово супроводжується повною граматичною характеристикою, тобто вказівкою на приналежність його до певного лексико-граматичного розряду слів і форму словозміни. Наприклад: **мѣщанє** *ім. мн. ч. наз.*, тобто слово **мѣщанє** є іменником чол. р., що в даному випадку вжите в наз. відм. множини. В іменниках, що означають власні назви, є вказівка на ономастичну категорію (топонім, гідронім, антропонім, оронім). Наприклад: **лаза(р)** *ім. антроп. од. ч. наз.*

Для іменника та прикметника заголовною формою статті є форма наз. відм. од. ч. роду, для особових займенників – форма відповідної особи од. наз. відм., для неособових займенників – форма ч. роду од. наз. відм., для дієслів – інфінітив.

Роль заголовного слова в кожній конкретній статті покажчика виконує реально зафіксована в тексті пам'ятки форма слова, що виявилась першою згідно з прийнятою схемою розміщення форм у межах однієї статті. Наприклад, іменник **квас** у пам'ятці фіксується лише в род., дав. і місц. відмінках. Роль заголовного слова у цій статті виконує форма род. відм.: **квасу** *ім. од. ч. род.*

У тих випадках, коли перша зафіксована форма слова, що має виконувати роль заголовного, порушує алфавітний порядок розміщення слів, подаємо її в квадратних дужках з деякою попередньою трансформацією. Це стосується дієслів з часткою **сѧ** у препозиції, форм перфекта та плюсквамперфекта з допоміжними словами, а також іменних частин мови в місцевому відмінку. Наприклад, якщо зворотне дієслово **боѧтисѧ** засвідчено з часткою **сѧ** у препозиції, і ця форма має виступати заголовною, то подаємо її на відповідному місці серед слів на літеру **Б** у такий спосіб: **[боѧтисѧ]: сѧ боѧти**. Якщо іменник **пла(х)та** засвідчений тільки у місц. відм. од., подаємо його серед слів на літеру **П** таким чином: **[пла(х)тѣ]: в' пла(х)тѣ** *ім. од. ж. місц.*

При укладанні статті покажчика прийнято певну послідовність форм. Для іменних частин мови – всі відмінкові форми у загальноприйнятому порядку в однині, множині, двоїні. Позначається граматичний рід. Рід прикметників і деяких розрядів займенників (присвійних, означальних, неозначених, вказівних) у множині зазначається лише тоді, коли фіксуються старі форми. Місцевий відмінок іменників, прикметників, числівників, займенників цитується з прийменником для протиставлення давальному відмінкові.

Іменники pluralia tantum подаються без вказівки на рід і число. Дієслівні форми подаються в такому порядку: інфінітив, форми дійсного способу: теперішнього часу (усі особи однини, множини і двоїни), майбутнього, минулого (аорист, імперфект, минулий час, що утворився з перфекта, давноминулий), форми наказового способу, умовного, дієприкметник, дієприслівник, присудкові форми на **-но, -то**. У дієслівних статтях словопокажчика визначається категорія виду. При формах дієслів майбутнього часу типу **боудоу ходиль** ставиться позначка *майб. II.*

У межах статті розрізняються морфологічні варіанти однієї форми, наприклад: **аґ҃ли, аґ҃ловє**. Усередині одного морфологічного варіанта форми наводяться всі написання, які є відбиттям фонетичних – різночасових чи різнодіалектних (**нєсль, нюсль**) – або графіко-орфографічних різновидів; написання під титлами і без титлів, з виносними літерами і без них. На останньому місці подаються скорочені написання, а також помилкові зі знаком оклику у квадратних дужках.

На перше місце ставиться варіант, найближчий до сучасного літературного. Наприклад, сполучник **що** фіксується в пам'ятці в таких формах: **що, што, ш(ь)то**. Заголовною є форма **що**, хоч вона найменш частотна порівняно з останніми.

Слова того самого граматичного роду, які належать до різних іменних основ, але вступали у взаємодію в процесі розвитку мови, подаються в такій послідовності: всередині відмінка новіша форма (**нєба** *род.)* в усіх її написаннях, потім стара форма (**нб҃єсє, нб҃сє**).

У системі позначок кожна наступна не повторює попередньої. Наприклад: **любити** *дієсл. недок. інф.* 200 зв.; люби(ш) *теп. од. 2 ос.* 468 зв.; любить *3 ос.* 239 зв., 245.

Для кожної зафіксованої форми подається вказівка на аркуш. Якщо форма слова фіксується на аркуші більше одного разу, то після вказівки на аркуш у дужках ставиться цифра, що означає кількість випадків уживання даної форми на цьому аркуші.

Між морфологічними й фонетичними варіантами форм слів ставиться кома. Форми словозміни (іменна парадигматика, словозмінні дієслівні категорії) відділяються між собою крапкою з комою.

Список умовних скорочень

акт. – активний стан
антроп. – антропонім
аор. – аорист
безос. – безособовий
виг. – вигук
вищ. – вищий ступінь
гебр. – гебраїзм
гідр. – гідронім
дав. – давальний відмінок
дв. – двоїна
дієприкм. – дієприкметник
дієприсл. – дієприслівник
дієсл. – дієслово
дмин. – давноминулий час
ж. – жіночий рід
займ. – займенник
зб. – збірний іменник
зн. – знахідний відмінок
ім. – іменник
імп. – імперфект
інф. – інфінітив
кл. – кличний відмінок
майб. – майбутній час
мин. – минулий час
місц. – місцевий відмінок
мн. – множина

наз.	– називний відмінок	*прис. ф.*	– присудкова форма на **-но, -то**
наказ.	– наказовий спосіб	*род.*	– родовий відмінок
невідм.	– невідмінюване	*с.*	– середній рід
од.	– однина	*спол.*	– сполучник
ор.	– орудний відмінок	*субст.*	– субстантивований прикметник
орон.	– оронім	*теп.*	– теперішній час
ос.	– особа	*топ.*	– топонім
пас.	– пасивний стан	*ум.*	– умовний спосіб
перф.	– перфект	*ч.*	– чоловічий рід
прийм.	– прийменник	*част.*	– частка
прикм.	– прикметник	*числ.*	– числівник
присл.	– прислівник		
прис. сл.	– присудкове слово		

АЛФАВІТ

А а	Б б	В в	Г г	Кг кг
Д д	Е е	Є є	Ж ж	S s
З з	И и	І і	К к	Л л
М м	Н н	О о	П п	Р р
С с	Т т	Оу оу, ѹ ѹ, У у	Ф ф	Х х
ѡ ѡ	Ц ц	Ч ч	Ш ш	Щ щ
ъ	ы	ь	Ѣ ѣ	Ю ю
Я я	Ѧ ѧ	Ѫ ѫ	Ьа ьа	Ьж ьж
ѯ ѯ	Ѱ ѱ	ѳ ѳ	ѵ ѵ	

А

а *числ.* 3 зв. (2), 4 (2), 5 зв. (3), 6, 7 зв., 9 (4), 11, 13, 29 зв., 30, 31 зв., 32 зв., 33, 34, 36, 48 зв., 51, 79 зв., 121, 123, 123 зв. (3), 131, 131 зв., 135 зв., 198 зв. (2), 220 зв., 221 зв., 223 (2), 224, 225, 227, 345, 347 зв., 406, 424 зв., 426, 444 (2), 445, 447 зв., 448 зв., 451 зв., 453, 453 зв., 454 зв., 456 зв. (3), 458, 458 зв. (2), 459 (2), 464, 464 зв., 465 зв., 468 (3), 469 (2), 471, 471 зв., 472 зв., 473 зв. (4), 474 зв., 476 (2), 477 (2), 478 (4), 478 зв. (4), 479 (6), 479 зв. (4), 480 (4), 480 зв. (6), 481 (3), 481 зв.

а *спол.* 2 зв., 3 (2), 3 зв., 4, 4 зв. (2), 5 (3), 5 зв. (3), 6 (2), 6 зв. (3), 7 зв. (2), 8 (2), 8 зв. (3), 9 (2), 9 зв. (2), 10 (2), 10 зв. (3), 11 (2), 11 зв. (3), 12 (2), 12 зв. (3), 13 (2), 13 зв. (4), 14 (4), 14 зв. (3), 15 (3), 20 зв. (3), 22 зв., 23 зв., 24 (6), 24 зв. (3), 25, 25 зв. (3), 26 (4), 26 зв. (3), 27 (2), 27 зв. (3), 28 зв. (2), 29 (5), 29 зв. (4), 30 (2), 30 зв., 31, 31 зв. (3), 32 (5), 32 зв., 33 (2), 34 (5), 34 зв. (3), 35 (2), 35 зв. (4), 36 (4), 36 зв. (3), 37 (3), 37 зв. (2), 38 (4), 38 зв. (3), 39 (3), 40, 41, 41 зв. (2), 42 (2), 43 (5), 43 зв., 44 зв., 45 (3), 45 зв. (2), 46 (2), 46 зв., 47, 47 зв., 48, 48 зв., 49, 49 зв. (4), 50, 50 зв. (2), 51 (2), 51 зв. (6), 52 (5), 53 зв., 54, 54 зв. (2), 55 (2), 55 зв., 56 (2), 56 зв., 57 (3), 57 зв. (5), 58 (4), 59 (2), 59 зв., 60, 60 зв. (6), 61 (4), 61 зв. (8), 62 (3), 62 зв. (6), 63, 63 зв. (5), 64 (2), 64 зв. (3), 65 (4), 65 зв., 66 (3), 67 (3), 67 зв. (3), 68, 68 зв. (2), 69 (3), 69 зв. (2), 70 (2), 70 зв. (2), 71 (3), 71 зв. (7), 72 (2), 72 зв. (8), 73 (3), 73 зв. (2), 74 (4), 74 зв. (4), 75 (3), 75 зв., 76 (2), 76 зв., 77, 77 зв. (2), 78 (7), 78 зв. (2), 79 (3), 79 зв. (2), 80 (7), 80 зв., 81 (2), 81 зв., 83 (5), 83 зв. (2), 84, 84 зв. (3), 85 (2), 85 зв. (2), 86 (6), 86 зв. (3), 87 (2), 87 зв. (4), 88 (3), 88 зв. (2), 89 (5), 89 зв. (2), 90 (3), 90 зв. (3), 91 (2), 91 зв. (2), 92 (3), 92 зв. (4), 93 (2), 93 зв. (3), 94 (3), 94 зв. (2), 95 (4), 95 зв., 96, 96 зв., 97 (4), 97 зв., 98 (3), 98 зв. (3), 99 (5), 99 зв. (3), 100 (4), 100 зв., 101 (2), 101 зв. (6), 102 зв. (2), 103, 104 (5), 104 зв. (3), 105 (2), 105 зв. (2), 106 (3), 106 зв., 107 (7), 107 зв. (2), 108 зв., 109 (7), 110 (3), 110 зв. (3), 111, 111 зв., 112 зв. (4), 113 (4), 113 зв. (3), 114, 115, 116 (6), 116 зв., 117 зв., 118 (2), 118 зв., 119 зв. (2), 120 (2), 120 зв., 121 (2), 121 зв., 122 (5), 123 (2), 123 зв. (3), 124 (8), 124 зв. (7), 125 (5), 126, 126 зв. (4), 127 (3), 128 зв., 129 зв. (3), 130 (2), 130 зв. (5), 131 зв. (3), 132, 133 (3), 133 зв. (3), 134 (4), 134 зв., 135 (2), 135 (5), 136 (2), 136 зв. (3), 137 (2), 137 зв., 138 (2), 138 зв. (3), 139 (3), 139 зв. (8), 140 зв. (4), 141 (3), 141 зв.

(3), 142 (4), 142 зв. (6), 143 (3), 143 зв. (4), 144 (5), 144 зв. (4), 145, 145 (2), 146 (4), 146 зв. (5), 147, 147 зв. (2), 148 (2), 148 зв., 149 (5), 149 зв. (2), 150 (7), 150 зв. (5), 151 (5), 151 зв. (4), 152, 152 зв., 153 (2), 153 зв., 154 (2), 154 зв. (3), 155, 155 зв. (5), 156 (4), 156 зв. (2), 157 (2), 157 зв. (3), 158 (3), 158 зв. (4), 159 (5), 159 зв. (3), 160 (2), 161 (2), 161 зв. (5), 162 (3), 162 зв. (2), 163 (4), 163 зв. (2), 164 (2), 164 зв. (5), 165 (5), 165 зв. (5), 166 (5), 166 зв. (3), 167 (4), 167 зв. (4), 168 (4), 168 зв. (2), 169 (4), 170 (5), 170 зв. (6), 171 (4), 171 зв. (3), 172 (2), 172 зв. (4), 173 (4), 173 зв. (4), 174 (6), 174 зв. (3), 175 (4), 175 зв. (3), 176 (4), 176 зв. (5), 177 (2), 177 зв. (2), 178, 178 зв. (2), 179 (4), 179 зв. (4), 180 (4), 180 зв. (4), 181 (4), 181 зв. (3), 182 (4), 182 зв. (3), 183 (3), 183 зв. (3), 184 (3), 184 зв. (3), 185 (2), 185 зв. (2), 186 (2), 186 зв. (2), 187 (3), 187 зв. (6), 188 (4), 188 зв. (4), 189, 189 зв. (5), 190 (3), 190 зв. (4), 191 (2), 191 зв. (2), 192 (5), 192 зв. (2), 193, 193 зв. (4), 194 (4), 194 зв. (4), 195, 195 зв. (2), 196 (4), 196 зв. (4), 197 (2), 197 зв. (3), 198 (2), 198 зв. (2), 199 (2), 199 зв., 200, 200 зв., 201 (4), 202, 203 зв. (2), 204 зв. (2), 205 зв. (5), 206 (4), 206 зв. (3), 207 (3), 207 зв. (5), 208, 208 зв. (3), 209 (2), 210 (3), 210 зв., 211, 211 зв. (2), 212, 212 зв. (4), 213 (7), 214, 214 зв. (3), 215 (2), 215 зв. (5), 216 (4), 216 зв. (4), 217 (5), 217 зв. (4), 218 (3), 218 зв. (2), 219 (3), 219 зв. (4), 220 зв., 221 зв. (4), 222 (3), 223, 223 зв., 224 зв. (2), 225 (3), 225 зв. (3), 226 (5), 226 зв. (2), 227 (4), 227 зв. (3), 228, 228 зв., 229 (2), 229 зв. (3), 230 (2), 230 зв. (3), 231 (4), 231 зв. (3), 232 (5), 233 (3), 233 зв. (2), 234 (2), 234 зв., 235, 235 зв. (3), 236 (3), 236 зв., 237 (2), 237 зв. (2), 238 (2), 238 зв. (3), 239 (4), 239 зв. (3), 240 (5), 240 зв., 241 зв. (4), 242 (2), 242 зв. (2), 243 (4), 243 зв. (2), 244 (3), 244 зв. (4), 245 (3), 245 зв. (4), 246 (5), 246 зв. (5), 247 (5), 247 зв., 248 (2), 248 зв. (3), 249 (2), 249 зв. (3), 250 (3), 251 (2), 251 зв. (3), 252 (5), 252 зв. (4), 253 (2), 253 зв. (4), 254 (3), 254 зв. (3), 255 (3), 255 зв. (4), 256, 256 зв., 257 (2), 258 (3), 258 зв. (3), 259 (2), 259 зв. (3), 260 (5), 260 зв. (3), 261 (8), 261 зв. (4), 262 (6), 262 зв., 263 (5), 263 зв. (5), 264 (3), 264 зв. (3), 265 (5), 265 зв. (2), 266 (2), 266 зв. (5), 267 (6), 267 зв. (3), 268 (6), 268 зв. (4), 269 (2), 269 зв. (3), 270 (3), 270 зв. (4), 271 (3), 271 зв. (3), 272 (3), 272 зв. (3), 273 (2), 273 зв. (3), 274, 274 зв. (3), 275 (2), 275 зв. (4), 276 (4), 276 зв. (3), 277 (2), 277 зв. (3), 278 (5), 278 зв. (2), 279 (3), 280 (5), 280 зв., 281 (3), 281 зв. (2), 282 (4), 282 зв. (3), 283 (5), 283 зв. (6), 284 (2), 285 (3), 285 зв. (2), 286 (4), 286 зв. (3), 287 (2), 287 зв. (4), 288 (2), 288 зв. (2), 289 (3), 289 зв. (3), 290 (7), 290 зв. (3), 291 (2), 291 зв. (5), 292 (3), 292 зв. (4), 293 (3), 294 (2), 294 зв. (3), 295 (2), 295 зв. (9), 296 (3), 296 зв. (4), 297 (4), 298 (3), 298 зв. (6), 299 (2), 299 зв. (3), 300 (2), 300 зв. (3), 301 (3), 301 зв. (2), 302 (2), 302 зв. (4), 303 (6), 303 зв., 304 (4), 304 зв., 305, 305 зв. (4), 306 (3), 306 зв. (6), 307 (3), 307 зв., 308 (4), 308 зв. (4), 309 (3), 309 зв. (5), 310 (5), 310 зв. (3), 311 (3), 311 зв., 312 (3), 312 зв., 313, 313 зв. (4), 314 (5), 314 зв. (2), 315 (4), 315 зв. (2), 316 (3), 316 зв., 317, 317 зв. (12), 318 (5), 318 зв. (2), 319 (3), 319 зв. (3), 320 (4), 320 зв. (6), 321 (4), 321 зв. (5), 322, 322 зв. 6, 323 (5), 323 зв. (4), 324 (5), 324 зв. (4), 325 (3), 325 зв., 326 (5), 326 зв. (3), 327 (2), 327 зв. (5), 328 (3), 328 зв. (2), 329 (6), 329 зв. (4), 330 (4), 330 зв. (4), 331 зв. (2), 332 (2), 332 зв. (2), 333 (5), 333 зв. (4), 334 (5), 334 зв. (3), 335 (2), 335 зв. (7), 336, 336 зв., 337 (3), 337 зв., 338 зв. (2), 339 (3), 339 зв. (2), 340 зв. (2), 341, 341 зв. (3), 342, 342 зв. (4), 343 (3), 343 зв. (4), 344 (5), 344 зв. (2), 345, 345 зв., 346 (2),

346 зв. (4), 347 (2), 347 зв. (4), 348 (4), 348 зв., 349, 349 зв., 350 (4), 351 зв. (2), 352 (7), 352 зв., 353 (2), 353 зв. (2), 354 (2), 354 зв. (2), 355 (3), 355 зв. (3), 356 (7), 356 зв. (6), 357, 357 зв., 358, 358 зв. (2), 359 (3), 359 зв. (3), 360 (5), 360 зв. (4), 361, 361 зв. (2), 362 (2), 362 зв. (3), 363 (2), 363 зв., 364 (4), 364 зв., 365 (2), 365 зв. (4), 366 (5), 366 зв. (2), 367, 368 (3), 368 зв. (5), 369, 369 зв. (2), 370 (5), 370 зв. (3), 371 (2), 371 зв. (4), 372 (3), 372 зв. (3), 373 (3), 373 зв. (2), 374 (2), 374 зв. (2), 375 (6), 375 зв. (6), 376, 376 зв. (4), 377 (3), 377 зв. (5), 378 (3), 378 зв. (4), 379 (4), 379 зв. (3), 380 (2), 380 зв. (2), 381 (2), 382 (3), 382 зв. (3), 383 (4), 383 зв., 384 (2), 384 зв., 385 (3), 385 зв. (2), 386 (2), 387, 387 зв. (3), 388, 388 зв. (2), 389 (3), 389 зв. (3), 390 (4), 390 зв., 391, 391 зв. (4), 392, 392 зв. (5), 393 (4), 393 зв. (2), 394 (4), 394 зв. (4), 395 (3), 395 зв., 396 (3), 396 зв. (2), 397 (4), 397 зв. (2), 398 (2), 398 зв. (3), 399, 399 зв., 400 (3), 400 зв. (2), 401, 401 зв., 402, 402 зв. (3), 403 (3), 403 зв. (4), 404, 404 зв. (3), 405 (5), 405 зв. (4), 406 (5), 407 зв. (2), 408, 408 зв. (4), 409, 409 зв. (2), 410 (2), 410 зв. (2), 411 (4), 411 зв. (3), 412 (4), 412 зв. (2), 413 (7), 413 зв., 414, 414 зв. (5), 415 (2), 415 зв. (2), 416 (2), 416 зв. (2), 417 зв. (4), 418 (2), 419 зв. (2), 420 (2), 420 зв. (4), 421 (3), 421 зв., 422 (6), 422 зв. (3), 423 (2), 423 зв. (3), 424 (2), 424 зв., 425 (4), 425 зв. (2), 426 (3), 426 зв. (3), 427 (5), 427 зв. (3), 428, 428 зв., 429, 429 зв. (2), 430 (4), 430 зв., 431 (6), 431 зв. (4), 432, 432 зв. (4), 433 (2), 433 зв. (3), 434 (2), 434 зв. (3), 435 (3), 435 зв. (2), 436 (5), 436 зв. (5), 437 (2), 437 зв. (4), 438 (4), 438 зв. (3), 439 (2), 439 зв. (2), 440 (3), 440 зв. (4), 441, 441 зв. (5), 442 (3), 442 зв. (2), 443 (4), 443 зв. (3), 444 (2), 444 зв. (10), 445 (10), 445 зв. (8), 446 (7), 446 зв. (7), 447 (8), 447 зв. (8), 448 (9), 448 зв. (8), 449 (8), 449 зв. (8), 450 (9), 450 зв. (9), 451 (8), 451 зв. (5), 452 (8), 452 зв. (6), 453 (10), 453 зв. (8), 454 (7), 455 (9), 455 зв. (9), 456 (10), 456 зв. (8), 457 (11), 457 зв. (5), 458 (8), 458 зв. (10), 459 (10), 459 зв. (9), 460 (5), 460 зв. (10), 461 (8), 461 зв. (5), 462 (7), 462 зв. (9), 463 (9), 463 зв. (4), 464 (8), 464 зв. (8), 465 (11), 465 зв. (6), 466 (6), 466 зв. (4), 467 (8), 467 зв. (6), 468 (9), 468 зв. (8), 469 (8), 469 зв. (8), 470 (8), 470 зв. (8), 471 (7), 471 зв. (8), 472 (10), 472 зв. (9), 473 (7), 473 зв. (13), 474 (10), 474 зв. (9), 475 (11), 475 зв. (11), 476 (8), 476 зв. (7), 477 (10), 477 зв. (8), 478 (15), 478 зв. (17), 479 (16), 479 зв. (15), 480, 480 зв. (2), 481, 482 (6), 482 зв. (3)

абилєн'скымь *прикм. ч. од. ор.* 217 зв.

або [1] *спол.* 31, 69, 73 зв., 80, 143, 148, 184 зв., 192, 226 зв., 232 зв., 235 зв., 250 зв., 253, 257, 259, 260, 261 зв., 263, 264, 264 зв., 267, 270 зв. (2), 272, 273, 273 зв., 274 (2), 274 зв. (2), 275 зв., 276 (2), 276 зв., 277 зв., 278 (2), 279, 281 зв., 283 (5), 283 зв. (3), 284, 284 зв., 285 (2), 286 (2), 287, 287 зв., 288 (3), 289 (2), 290, 291, 293 зв., 295 зв., 298, 300, 302 (3), 303 (4), 304 зв. (3), 307 зв., 310 (2), 313, 316, 317, 318, 319, 320 зв. (2), 322, 323, 327, 328 (3), 329, 331 (3), 334, 337, 337 зв., 346 зв., 353, 354, 359, 366, 384 (2), 391, 395, 398, 402, 402 зв., 403, 404 зв., 406 зв., 409 зв., 410 зв., 425 зв., 427 зв., 434, 434 зв., 482, 482 зв.

або [2] *част.* 55 зв., 114, 217, 354, 376, 379, 387, 388 зв., 426, 430.

абы *спол.* 23, 24 зв., 25, 25 зв., 28 зв., 31 (3), 32 зв. (2), 33 (2), 35 (4), 35 зв., 36 зв., 39, 39 зв., 42, 43, 44 зв., 45, 50 зв., 56, 56 зв. (2), 59, 61, 62 зв., 63, 67 (2), 68 зв., 71 зв., 72 зв. (2), 73 зв., 74 зв., 78, 78 зв., 79, 79 зв., 80 (2), 83 зв., 85 зв., 88 зв. (2), 89, 92, 92 зв., 94 зв., 97, 97 зв., 98, 99, 100, 100 зв., 101, 101 зв., 102, 104, 109, 109 зв. (2), 110, 111, 112 зв., 114, 114 зв. (2), 115, 117 зв. (2), 118 зв., 119 (2), 121 зв., 122,

122 зв., 123, 132 зв., 134, 136, 137 (5), 140, 143 (2), 143 зв., 144 (2), 145, 146, 147 (2), 147 зв., 149, 150, 150 зв., 153, 154, 154 зв., 155 (2), 156, 157 зв., 158, 159, 160, 161, 161 зв., 162 (2), 163, 163 зв., 165 зв., 167 зв., 168 (2), 169 (3), 169 зв., 171 зв., 172, 173, 173 зв., 174, 175 зв., 176, 179 зв. (2), 181 (3), 182 зв., 183, 184, 184 зв., 185 зв., 187 (2), 188 зв., 189, 192 зв., 193 (2), 196, 202 зв., 204 зв., 206 зв., 209, 212 (3), 214 (2), 214 зв., 215, 218 зв., 222, 222 зв. (2), 225, 226 зв., 227 (2), 227 зв., 229, 230, 233, 234, 234 зв., 236, 236 зв., 239, 239 зв. (2), 243 зв., 246 зв. (2), 247 зв. (2), 248, 249, 249 зв. (2), 250 (2), 250 зв. (2), 252 зв. (5), 253 (2), 254 (2), 255, 255 зв., 257 зв., 258 зв., 259, 259 зв. (3), 260 зв. (2), 265 зв., 269 зв., 270 (2), 272 (4), 272 зв., 274 (2), 276, 277, 278 зв. (2), 279, 283, 285, 286, 287, 289, 292, 294, 294 зв. (3), 295 (2), 297, 299, 300 зв., 302, 302 зв., 303 зв., 304, 304 зв. (3), 308 (3), 309, 309 зв., 310, 310 зв., 311, 312 зв., 313, 313 зв., 314 зв., 315, 316 зв. (3), 317, 317 зв. (2), 319 зв., 320 (2), 321, 321 зв. (2), 324 зв., 325, 326, 326 зв. (3), 327, 331 зв., 333, 334 зв. (2), 337 (2), 337 зв. (2), 338 зв., 339, 341 зв., 348, 350 зв. (6), 351 (2), 353 зв., 356 зв. (2), 357, 358, 358 зв., 359 зв., 360 зв., 361 зв., 362 (2), 364 зв., 365 (2), 368 зв., 371 зв. (2), 372 (2), 373 зв., 375, 377, 383 зв., 384, 387 зв., 388, 388 зв. (2), 390 (2), 393, 394, 395, 397, 397 зв., 398 зв., 399, 399 зв. (2), 400 зв. (2), 401, 401 зв., 402, 402 зв., 404, 404 зв., 405 (2), 405 зв. (2), 406 (2), 406 зв., 408, 409 зв., 412 (2), 414 зв., 415 зв., 416 зв., 417, 420, 420 зв., 421, 421 зв. (3), 422 зв. (3), 423 (3), 423 зв. (8), 424, 425 (2), 426, 427 зв. (2), 428, 429 зв., 431, 432, 433 (2), 433 зв. (3), 434 (2), 438 зв. (2), 443 (2), 443 зв., 446 зв., 452, 464 зв., 469 зв., 475

абыс᷄мо *спол.* 143 зв., 367

абыстє *спол.* 33 зв. (2), 34 зв., 38 зв., 112 зв., 273, 274 зв., 297, 361, 362 зв. (2), 404, 408 зв., 410 (2), 411, 414, 415 зв., 416 зв., 417 зв., 421, 429 зв.; абыс᷄тє 363, 367

абыс᷄тє див. **абыстє**

абы(х) *спол.* 31, 61, 84, 132, 166, 170 (2), 260 (2), 263 зв., 300 зв., 303, 306, 318 зв., 344 зв., 354 зв., 363, 368, 394, 405 зв. (2), 418, 421 зв., 428 зв., 429; абых᷄ 356 зв.; абыхь 168, 192, 206 (2), 223 зв., 239 зв., 290 зв., 303, 363 зв., 368 (2), 388, 390 зв., 411, 482 зв.

абых᷄ див. **абы(х)**

абыхмо *спол.* 410, 414 зв.; абы(х)мо 194, 295, 402 зв.; абых᷄мо 71 зв., 318, 343

абых᷄мо див. **абыхмо**

абы(х)мо див. **абыхмо**

абыхь див. **абы(х)**

ав᷄ва *ім. антроп. од. ч. наз.* 187

ав᷄гоу(ст) див. **ав᷄гоуста**

а(в)гѹ(ст) див. **ав᷄гоуста**

ав᷄гоуста *ім. антроп. од. ч. род.* 211 зв., ав᷄гоу(ст) 198 зв., а(в)гѹ(ст) 456 зв.; при... авгоустє *місц.* 481 зв.

ав᷄гоусть *ім. од. ч. наз.* 471, 472; авгѹсть 471; ав᷄гоуста *род.* 481 зв., авгоу(ст) 3, 147 зв., 444, а(в)гѹ(ст) 456 зв.

авгѹсть див. **ав᷄гоусть**

авєлєвы *прикм. од. ж. род.* 271 зв.

авєлѧ *ім. антр. од. ч. род.* 100

авива *ім. антроп. од. ч. род.* 453

авиоуд᷄ *ім. антроп. од. ч. наз.* 22; авиоуда *зн.* 22

авіа *ім. антроп. од. ч. наз.* 21 зв., авію *зн.* 21 зв.

авіяна *ім. антроп. од. ч. род.* 204 зв.

авраа(м) *ім. антроп. од. ч. наз.* 381, авраамь 15 зв., 21 зв., 294, 294 зв., 376 зв., 381 зв., 383, 383 зв. (2); авраама *род.* 18, 22 зв., 26 зв., 218 зв., 383; авраамови *дав.* 209, авраамоу 26 зв., 211; авраама *зн.* 282, 294, 383 зв.; авраамо(м) *ор.* 42 зв.; авраамє *кл.* 294, 294 зв.

авраамовь *прикм. од. ч. наз.* 96, 177, 221; авраамова *род.* 312, ав᷄раам᷄ля 127, аврамлѣ 21; авраамовымь *ор.* 304; авра-

амова *ж. наз.* 280 зв.; авраамово *с. наз.* 380 зв., 381; авраамови *мн. наз.* 218 зв., 381; авраамовы *зн.* 294, 381

авраамь див. **авраа(м)**

авръкіа *ім. антроп. од. ч. род.* 450 зв.

автонома *ім. антроп. од. ч. род.* 446

агаѳогєл'ла *ім. антроп. од. ч. род.* 461

агг҃л' *ім. од. ч. наз.* 25 зв., агг҃ль 23 (2), 24 зв., 122 (2), 205 (2), 206, 207 (3), 207 зв., 208, 212 зв. (3), 321, 359, 403 зв., 464; агг҃ла *род.* 25 зв., 206, 214; агг҃лоу *дав.* 207 зв.; агг҃ла *зн.* 53, 129, 242 зв.; агг҃ломь *ор.* 213; ан'гєлы *мн. наз.* 454 зв., агг҃ли 28 зв., 64 зв., 79 зв., 96, 103 зв., 182 зв., 211 зв., 459 зв., агг҃ловє 63 зв., 130, 176 зв., агг҃лвє 473 зв.; агг҃ловь *род.* 114, 332, агг҃ль 256; ан'гєло(м) *дав.* 108 зв., анг҃ло(м) 263, агг҃ло(м) 262, агг҃лѡ(м) 28, 64, агг҃ломь 62 зв., 63 зв., 222 зв., 288 зв., 312; агг҃ли *зн.* 213, агг҃лы 63 зв., 103, 181 зв., 346, 436; агг҃лы *ор.* 75, 159, 273 зв. (2), 293 зв.

агг҃ль див. **агг҃л'**

агг҃льскои: ѡ... агг҃льскои *прикм. од. ж. місц.* 287

агнєць *ім. од. ч. наз.* 343 зв., 344; агньца *зн.* 317; аг'ньцѣ *мн. зн.* 440 зв.

а(д) див. **ада**

ада *ім. од. ч. род.* 54; а(д) 449

адама *ім. антроп. од. ч. род.* 217 зв.

адамовь *прикм. од. ч. наз.* 221 зв.

ад'диєв *прикм. од. ч. наз.* 221

адова *прикм. мн. наз.* 74, 446

а҃-є *числ. од. с. наз.* 478 зв.

аж [1] *спол.* 32 зв., 43 зв., а(ж) 49 зв., 81 зв., 93 зв., 279, аж' 214 зв., ажь 23 зв., 24 зв., 31 зв., 44, 50 зв., 60, 63, 75, 76, 96 зв., 103 зв., 112, 133, 142, 159, 160, 178, 182 зв., 186 зв., 194 зв., 227 зв. (2), 248, 256, 272 зв., 280, 281 зв., 283, 287 зв., 288, 296, 312, 315 зв., 316 зв., 318 зв. (2), 386, 438 зв., 442 (2), ажє 246 зв.

аж [2] *част.* 204 зв., а(ж) 481; ажь 2, 22 зв. (2), 25, 53, 54 зв., 62 зв., 81, 86 зв., 95 зв., 100, 100 зв., 102, 102 зв., 103, 103 зв., 112, 114 зв., 116 зв., 120 (2), 121 зв., 123, 139, 147 зв., 150 зв., 180 зв., 181, 182, 186, 187, 189, 194, 195, 204 зв., 206, 211 зв., 213, 217 зв., 224 зв., 226 зв., 229 зв., 241, 253, 262 (2), 264 зв., 271 зв., 293, 297 зв., 324 зв., 328 зв., 346, 347, 377 зв., 406, 426, 443, 444, 468, 482 зв.

а(ж) див. **аж** [1], **аж** [2]

аж' див. **аж** [1]

ажє див. **аж** [1]

ажно *спол.* 440

ажь див. **аж** [1], **аж** [2]

азор' *ім. антроп. од. ч. наз.* 22; азора *зн.* 22

азь див. **я**

а҃і *числ.* 4, 5, 6, 7 зв. (3), 8, 8 зв., 9 (2), 10 (2), 11 (2), 11 зв., 12 зв., 13, 43 зв., 52, 75, 81, 82 зв. (2), 98, 99, 99 зв., 101 зв., 102 зв., 124 (2), 136 зв., 142 зв., 170 (2), 199 (2), 199 зв., 220 зв., 243 зв., 265 зв., 266 (2), 275 зв., 284, 285, 307, 308, 309, 310, 351, 393 зв., 420, 435, 440 зв., 444 зв., 446 (2), 448, 448 зв., 449, 449 зв., 452, 455, 456, 459 зв., 460 зв. (3), 462, 463, 463 зв., 464 зв., 465 зв., 466, 467 (2), 467 зв., 469 зв. (2), 470, 470 зв., 471 (2), 472 (2), 474, 475 зв. (2), 477, 478 (2), 478 зв. (2), 479 зв., 480 зв. (5), 481

а(к) див. **як** [1]

ак' див. **як** [2]

акєп'сима *ім. антроп. од. ч. род.* 451 зв.

акраган'ского *прикм. од. ч. род.* 454

акрыды *ім. мн. ж. зн.* 129 зв.

алавастрь *ім. од. ч. зн.* 183 зв.

албо див. **альбо, ал'бо** [2]

ал'бо [1] див. **альбо**

ал'бо [2] *част.* 57 зв., 87, 175, 156 (2), 375, 376 зв., 411 зв., албо 427

алє [1] *спол.* 26 зв., 28, 31, 31 зв., 32, 32 зв., 33, 33 зв. (2), 34, 35 зв., 36 зв., 38 зв., 39 зв., 40 (2), 40 зв., 42, 42 зв., 43, 43 зв., 44 зв., 45, 46, 47, 47 зв., 48, 48 зв., 49, 51, 51 зв., 53, 57, 57 зв., 58 (2), 58 зв., 59, 61, 61 зв. (2), 65 зв., 62 (2), 69 зв., 70, 73 зв., 74, 75, 76 зв. (2),

78, 79 (2), 81, 81 зв., 83 (2), 83 зв., 84, 85, 87, 88 (4), 88 зв., 91, 94 (2), 94 зв., 96 (2), 97 (2), 97 зв. (2), 98 зв. (2), 99, 101 зв., 102 зв., 103 зв., 105 зв., 109 зв., 112 зв., 114, 130, 132 зв., 133, 134, 134 зв. (2), 135, 135 зв., 137 зв., 138, 138 зв., 140, 141, 142, 144, 144 зв., 146, 147, 148 зв., 149, 152 зв. (3), 153 зв. (2), 158 зв., 160 зв., 162 зв. (2), 163, 165 (2), 166 зв., 167, 168 зв., 169 (2), 172, 172 зв., 175, 175 зв., 176 зв., 177, 180, 180 зв. (3), 181 зв., 182 зв., 183, 184, 186 зв., 187 (2), 188 зв., 189, 196 зв. (2), 201 зв., 206 зв., 222, 224, 227 зв., 228 зв., 230, 231 (3), 231 зв., 233, 235 зв., 237 зв., 239 зв., 242 зв., 244 зв., 246 зв., 247 зв., 250 зв., 252 зв., 256, 259 зв. (2), 260, 260 зв., 261 зв., 262, 262 зв. (2), 263 зв., 265 зв., 266 зв., 267 зв., 269 зв. (2), 270 зв., 272 зв., 273 (2), 273 зв., 275 зв., 278 зв., 279 зв., 281 зв., 283, 284, 284 зв. (2), 286, 287 (2), 289, 289 зв., 290 зв. (2), 293, 293 зв., 294 зв., 295 (2), 296, 296 зв., 297 зв., 298, 299 (2), 299 зв., 300, 303 зв., 305 зв., 307 зв., 308, 310 (2), 311 зв., 312 (2), 313, 314 (2), 316 зв., 319 (2), 319 зв. (3), 320, 320 зв., 321, 322 зв., 325, 325 зв., 327, 330 зв., 331 зв., 332 (2), 332 зв., 336, 337, 337 зв., 341 зв., 342, 343 зв. (2), 344, 347 (2), 348 (2), 349 зв., 350 зв. (4), 351, 352, 352 зв. (3), 354, 355, 360, 360 зв., 361 зв. (2), 362, 362 зв. (2), 363 зв., 365, 367 зв. (3), 368 (3), 370 зв. (2), 372, 372 зв., 373, 373 зв., 374 (3), 374 зв. (2), 375 зв., 378, 378 зв. (2), 379 зв., 380 зв., 381 (2), 381 зв. (2), 382 зв., 383, 383 зв. (2), 385, 386 зв., 387 зв., 388 зв. (2), 389 (3), 389 зв., 390, 390 зв., 391 зв. (2), 392 зв., 393 зв., 394 (2), 395 зв., 396, 396 зв., 397 зв., 399 (3), 400 зв., 401 (2), 401 зв., 403 (2), 403 зв., 405 (2), 405 зв. (2), 406 зв., 407 (2), 408, 410 зв., 411, 412, 412 зв. (2), 413, 414, 416 (2), 416 зв. (2), 417 (3), 417 зв., 418 (4), 418 зв. (3), 419 зв., 420 (2), 420 зв., 421, 422, 422 зв. (2), 423 (2), 424, 424 зв., 427 зв., 428 зв., 429 (2), 430 зв., 432 (2), 433 зв., 434, 435 зв. (2), 436 зв. (2), 438, 438 зв., 442 (2), 443, 443 зв., 466 зв., 467 зв., 481 зв., 482, 482 зв. (2)

алє [2] *част.* 194 зв.

алєкᵗсадрового *прикм. од. ч. род.* 193

алєкторь *ім. од. ч. наз.* 212, 410 зв.

алєѯанᵗдрїиского *прикм. од. ч. род.* 452 зв., алєѯанᵗдрыйского 467, алєѯанᵗдрыиского 454, 465 зв.; въ... алєкса(н)дры-(и)скы(х) *мн. місц.* 460 зв.

алєѯанᵗдрыйского див. **алєѯанᵗдрїиского**

алєѯанᵗдрыиского див. **алєѯанᵗдрїиского**

алєѯаньдрыи *ім. топ. од. ж. род.* 126; въ алєѯанᵗдрїи *місц.* 446

али *спол.* 220 зв.

алᵗкати *дієсл. недок. інф.* 235; алᵗчоуща *дієприкм. акт. теп. од. ч. зн.* 108; алᵗчоущїи *мн. наз.* 30 зв., алᵗчоущєи 234 зв.; альчоущихь *зн.* 209

алᵗлой *ім. од. ч. зн.* 434 зв.

алᵗчного *прикм. од. ч. зн.* 108 зв.

алᵗѳєовь *прикм. од. ч. наз.* 48 зв.; алѳєѡва *род.* 449; алᵗѳєовомоу *дав.* 133; алᵗфєового *зн.* 134, 137 зв., альфєѡва 234

альбо *спол.* 151 зв., 167 зв., 297, алᵗбо 45, 69, 80, 99 зв.,108 зв., 109 (2), 159, 167 зв. (6), 183 (2), 185 зв., 214, 233, 237 зв., 242, 256 (2), 267, 280 зв., 284 зв., 286 зв., 292 зв., 302, 308 зв., 338, 355 зв., 373, 376, 378 зв., 401 зв., 409 зв., 445 зв., 450, 469 зв., 470, 482, 482 зв., албо 297

ами(н) див. **аминь**

а(ми)н див. **аминь**

аминᵗ див. **аминь**

амина(д)вᵗ *ім. антроп. од. ч. наз.* 21 зв.; аминадава *зн.* 21 зв.

аминодавовь *прикм. од. ч. наз.* 221

аминь *виг.* 35, 35 зв., 36, 42 зв., 49 зв., 50 зв., 52, 53, 123 зв., 198, 339 зв., 442 зв., 447 зв., 460, 466 (2), 468 зв., 277 (2), 482 зв., аминᵗ 36 зв., 61, аминъ [!] 335, ами(н) 447 зв., 478, а(ми)н 476 зв.

аминъ [!] див. **аминь**

амонꙗ *ім. антроп. од. ч. наз.* 22; амона *зн.* 22
амосовь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.
амꙗфилохіа *ім. антроп. од. ч. род.* 454
ананіи̑ *ім. антроп. од. ч. род.* 448 зв.
анастасіа *ім. антроп. од. ч. род.* 461
анꙗдрє́и̑ див. **андрєи**
андрєи *ім. антроп. од. ч. наз.* 345, анꙗдрєи 179 зв., 344 зв., 364 зв., анꙗдрє́й 402 зв., анꙗдрѣ 48 зв.; анꙗдрѣ *род.* 450, 454 зв., 469; анꙗдрєѡви *дав.* 402 зв., андрєю 344; анꙗдрѣ *зн.* 29, 137 зв., 233 зв., анꙗдрєа 130 зв.
анꙗдрєи див. **андрєи**
анꙗдрєовь *прикм. од. ч. зн.* 131 зв.
анꙗдрѣ див. **андрєи**
анꙗдроника *ім. антроп. од. ч. зн.* 449 зв.
ани [1] *спол.* 31, 33 зв. (4), 37 (3), 37 зв. (3), 40, 46 зв., 49 (6), 49 зв., 50 зв., 54 зв., 55 зв., 56 зв. (2), 58 (2), 61, 73, 96 (2), 97, 97 зв., 102 (2), 105 зв., 137 зв., 141, 147 (3), 147 зв., 157, 157 зв., 164 (2), 173, 176 зв. (3), 180 зв., 182 зв., 189 зв., 190 зв., 197 зв., 219, 238, 244 зв., 247 зв., 249 (2), 253 (3), 261 (2), 263, 269 зв., 272 зв., 274 зв., 275 (3), 276, 277 зв. (2), 284 зв. (3), 287 (2), 294 зв., 297 (2), 312 (2), 324, 336 зв. (3), 337, 338 зв., 342 (2), 343 (2), 348, 354 зв., 355 (2), 363 (2), 366 зв., 369 зв., 378 зв. (2), 384 (2), 398 зв., 412 зв., 414, 417 зв., 447 зв., 470 зв., анї 408
ани [2] *част.* 51, 73, 91 зв., 92, 174, 300, 354, 372, 418
анисіи *ім. антроп. од. ч. род.* 457 зв.
анї див. **ани** [1]
анꙗкгирьского *прикм. од. ч. род.* 461
анꙗна *ім. антроп. од. ж. наз.* 211 зв., 215 зв.; анны *род.* 470 зв., анꙗны 445 зв., 455 зв.; аннѣ *дав.* 247, анꙗнѣ 475; ѡ анꙗнѣ *місц.* 198 зв.
анꙗнашь *ім. антроп. од. ч. наз.* 427; анꙗнашеви *дав.* 425 зв.
анꙗнѣ: при... анꙗнѣ *ім. антроп. од. ч. місц.* 217 зв.
ано *спол.* 316
анꙗтихристоу: ѡ анꙗтихристоу *ім. од. ч. місц.* 179
анꙗтіѡхіи *ім. антроп. од. ч. род.* 201 зв.
анꙗтоніа *ім. антроп. од. ч. род.* 460
анфиногєна *ім. антроп. од. ч. род.* 470
анꙗѳима *ім. антроп. од. ч. род.* 444 зв.
апо(л) див. **ап(ст)лъ**
априль *ім. од. ч. наз.* 464 зв., 465
ап(с)ль див. **ап(ст)лъ**
ап(ст)льство *ім. од. с. зн.* 44 зв.
ап(ст)льстѣмь: ѡ... ап(ст)льстѣмь *прикм. од. с. місц.* 199; ап(ст)льскы(м) *мн. дав.* 444; в... ап(ст)льскы(х) *місц.* 443
ап(ст)лъ *ім. од. ч. наз.* 20 зв., 128 зв., ап(ст)ль 482, апо(ст) 480 (7), 480 зв. (18), 481 (10), ап(ст)ла *род.* 128 зв., 198 зв., 201 зв., 335, 336, ап(ст)ла 198 зв., 442 зв., 447 зв., 448 зв. (2), 449 (2), 450, 450 зв., 453 (2), 453 зв., 454 зв., 460, 461, 465 (2), 465 зв., 466 зв., 467 зв., 472 (2); апостолоу *дав.* 413 зв., ап(ст)лоу 345, 438 зв., ап(ст)лꙋ 402 зв., 437, ап(ст)лу 344, ап(ст)лꙋ 415, ап(с)лу 413, аплу 344; ап(ст)лы *мн. наз.* 480, апо(ст)ловє 183, 295 зв., ап(ст)лвє 254, ап(ст)лвє 149 зв., 481, апловє 107 зв.; апостоловь *род.* 97, апловь 318 зв., ап(ст)ловь 478, ап(ст)львь 468 зв., апль 124, 202, ап(ст)ль 458 зв., 467, 468; ап(ст)ломь *дав.* 124, 260 зв., 262, 263, ап(ст)ломь 74 зв., 232, 330 зв., 331, ап(ст)лѡмь 16, 48 зв., ап(ст)ломь 478 зв.; ап(ст)ловь *зн.* 253, ап(ст)ловь 48 зв., ап(ст)лы 271 зв., ап(ст)лы 5 зв., 146 зв., 196, 482; ап(ст)льми *ор.* 337 зв., ап(ст)лы 233 зв., 330 зв.; ѡ... ап(ст)лѣхь *місц.* 136
а(ри) див. **аримаѳєи̑**
арамовь *прикм. од. ч. наз.* 221
арамь *ім. антроп. од. ч. наз.* 21 зв.; арама *зн.* 21 зв.
арєфы *ім. антроп. од. ч. род.* 450 зв.
арєѡпагита *ім. антроп. од. ч. род.* 448 зв.
аримаѳєа див. **аримаѳєи̑**
аримаѳєи див. **аримаѳєи̑**

аримаѳєй *ім. антроп. од. ж. род.* 434, аримаѳєи 121, 195 зв., 324, 329, аримаѳєа 475 зв.; а(ри) 475 зв.

армєніи *ім. антроп. од. ж. род.* 448, армє(н)ѧ 105

армє(н)ѧ див. **армєніи**

ароматы *ім. мн. ч. зн.* 329 зв., 330; ароматы *ор.* 434 зв.

ароновѣхь *прикм. мн. род.* 204 зв.

ар'тєміа *ім. антроп. од. ч. род.* 450

ар'хаагг҃ла див. **ар'хагг҃ла**

ар'хагг҃ла *ім. од. ч. род.* 469 зв., ар'хаагг҃ла 445

ар'хєлає *ім. антроп. од. ч. наз.* 25 зв.

ар'хидіакона *ім. од. ч. род.* 457, 471 зв.

ар'хиєп(с)кпа див. **архієп(с)па**

ар'хиєп(с)па див. **архієп(с)па**

ар'хиєрар'ха *ім. од. ч. род.* 466

ар'хиєреи див. **ар'хієреи**

ар'хиєрєѡвого див. **архієрєѡвого**

ар'химан'дритъ *ім. од. ч. наз.* 482; ар'хіман'дрита *род.* 444, архиман'дрита 482; архиман'дритомь *ор.* 481 зв.

архисинагога *ім. од. ч. род.* 144, ар'хисинагога 145 зв., 252

ар'хисинагога див. **архисинагога**

ар'хисинагогѡ(в) *прикм. од. ч. зн.* 146; о... ар'хисинагоговѣ *ж. місц.* 13 зв., 124, ѡ... архисинагоговѣ 199 зв.

ар'хистратига *ім. од. ч. род.* 452, 464

ар'хитриклинь *ім. од. ч. наз.* 347 (2); ар'хитриклино(ви) *дав.* 346

архієп(с)па *ім. од. ч. род.* 461 зв., ар'хієп(с)па 452 зв., 465 зв., ар'хиєп(с)кпа 15 зв., архиєп(с)па 458, ар'хиєп(с)па 455 зв., 460; арієп(с)повь [!] *мн. род.* 460 зв.

ар'хієп(с)па див. **архієп(с)па**

ар'хіереи *ім. од. ч. наз.* 114 зв., 189 зв., ар'хіерей 426 зв., ар'хиереи 114 зв.–115, 115, 190; ар'хіерєѧ *род.* 114, ар'хиерєѧ 135 зв.; ар'хіерєѡви *дав.* 189, 426, 427 (2), ар'хіерєѡві 426; архієрєѡмь *ор.* 398 зв., ар'хіерєѡ(м) 399, ар'хіерєѡмь 425 зв.; при ар'хиерей *місц.* 217 зв.; ар'хіерей *мн. наз.* 428, ар'хіереи 431, архіерєє 173, 476 зв., ар'хіерєє 91, 109 зв., 117 зв., 121 зв., 183, 189 (2), 189 зв., 191, 191 зв., 192 (2), 194, 308, 310, 317, 325, 332, 399 зв., 401, 429 зв. (2), 431 зв., 446 зв., 476, архиерєє 303, ар'хіерєє 90 зв., 93 зв., 114 зв., 116, 116 зв., 117, 119 зв., 172, 398 зв., ар'хієрєѡвє 323 зв., ар'хиерєѡвє 374 зв.; а(р) 310; ар'хіерєѡвь *род.* 184 зв., 188, 324 зв., 424 зв., ар'хіерєѡвь 255 зв., ар'хіерєи 158, ар'хіереи 113; ар'хіерєѡ(м) *дав.* 110, ар'хіерєѡмь 317 зв., 322, ар'хіерєємь 168, ар'хиерєѡ(м) 116 зв., 122 зв., ар'хиерєомь 87, ар'хиерєѡмь 376; ар'хіерєє *зн.* 325 зв., ар'хіерєа 23 зв.; о... ар'хіерєєхь *місц.* 124 зв., 221, о... ар'хиерєѡхь 14 зв.

ар'хіерей див. **ар'хіереи**

ар'хіерейстїи *прикм. мн. наз.* 326 зв.

ар'хіерєѡво(г)[о] див. **архієрєѡвого**

архієрєѡвого *прикм. од. ч. род.* 189, ар'хієрєѡво(г)[о] 322 зв., ар'хиерєѡвого 424, арьхієрєова 114 зв.; архиерєѡвомоу *дав.* 317; ар'хіерєѡвого *зн.* 322, архієрєѡво(г)[о] 188, архиерєѡвого 425 зв., ар'хиерєова 113 зв., ар'хієрєовь 109 зв., 426; ар'хіерєѡва *ж. наз.* 190; ар'хіерєѡвѣхь *мн. род.* 427; ар'хиерєовѣми *ор.* 114 зв.

арьсєніа *ім. антроп. од. ч. род.* 465 зв.; ар'сєнію *дав.* 466

арьфак'садовь *прикм. од. ч. наз.* 221 зв.

арьхієрєова див. **архієрєѡвого**

асирова *прикм. од. с. род.* 215 зв.

ас'са *ім. антроп. од. ч. наз.* 21 зв.; ас'са *зн.* 21 зв.

ас'сарію *ім. од. ч. дав.* 51

атоуреи *ім. топ. од. ч. наз.* 217 зв.

афедроно(м) *ім. од. ч. ор.* 153 зв.

≠афѯ҃а *числ.* 442 зв.

≠афн҃s-го *числ. од. ч. род.* 3

афоньского *прикм. од. ч. род.* 467–467 зв., 469 зв.

≠аѯ҃ *числ.* 128 зв., 198 зв.

ахаз' *ім. антроп. од. ч. наз.* 22; ахаза *зн.* 22

ахє(л)дама(х) *гебр.* 116 зв.

ахи(м) *ім. антроп. од. ч. наз.* 22; **ахима** *зн.* 22
ачєи див. **ачєй**
ачєй *спол.* 280, **ачєи** 174 зв.; 309 зв.
аще *спол.* 2 зв., 14, 18 зв. (2), 200, 452
аѳанасіа *ім. антроп. од. ч. род.* 460 зв., 465 зв., 469 зв.

Б

бабы *ім. од. ж. род.* 336
бавили(с) *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 337
баграницю *ім. од. ж. зн.* 118
багранꙋю *прикм. од. ж. зн.* 429 зв.; **багранꙋє** *с. зн.* 429 зв.
банкоу *ім. од. ж. зн.* 183 зв., **бан'коу** 183 зв.
бан'коу див. **банкоу**
баранка *ім. од. ч. зн.* 184 зв., **баран'ка** 317, 318, **баранкы** *мн. зн.* 440 зв.
баран'ка див. **баранка**
барзо *присл.* 142 зв., **бар'зо** 240 зв., 440, **барьзо** 201 зв., 240 зв.
бар'зо див. **барзо**
барьзо див. **барзо**
бѣ҃слова див. **бѣ҃слова**
[бачи(т)... сѧ]: сѧ... бачи(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 79 зв.; **бачьтє** *наказ. мн. 2 ос.* 156 зв.
бѣ҃о див. **бѣ҃слова**
бѣ҃обоязн'нивыи *прикм. од. ч. наз.* 214 зв.
бѣ҃огласнымь *прикм. од. ч. ор.* 123 зв.
бѣ҃олюбивымь *прикм. од. ч. ор.* 481 зв.
бѣ҃омѣ҃рє *ім. од. ж. ор.* 123 зв., 198 зв.
бѣ҃онос'наго див. **бѣ҃оноснаго**
бѣ҃оноснаго *прикм. од. ч. род.* 460, 460 зв., 466, **бѣ҃онос'наго** 455; **бѣ҃оно(с)ны(х)** *мн. род.* 467
бѣ҃носца *ім. од. ч. род.* 456, **бѣ҃онос'ца** 461 зв.
бѣ҃онос'ца див. **бѣ҃носца**
бѣ҃опрієм'ца *ім. од. ч. род.* 462 зв.; **ѡ... бѣ҃опрієм'ци** *місц.* 198 зв.
бѣ҃ородічинымь *прикм. мн. дав.* 444; **богородичины(и)** *зн.* 443 зв.; **в... бгородичны(х)** *місц.* 443
бѣ҃ослова *ім. од. ч. род.* 335, 336, 447 зв., 461 зв. (2), 465 зв., **бѣ҃слова** 18, **бѣ҃о** 130; **бѣ҃словоу** *дав.* 432 зв., **бѣ҃словѹ** 440 зв., **бѣ҃сло(в)** 432 зв.; **ѡ... бѣ҃словѣ** *місц.* 336
бѣ҃словн *діесл. недок. аор. од. 3 ос.* 18; **бѣ҃словаючи** *дієприсл. недок. теп.* 335
бѣ҃словіа *ім. од. с. род.* 17 зв.–18
бѣ҃словнѣйшіи *прикм. од. ч. наз.* 17 зв., 341
бѣ҃словца *ім. од. ч. род.* 442 зв.
бѣ҃ѳѳѣ҃ь *ім. мн. ч. род.* 445 зв.
бѣ҃оявленіє *ім. од. с. наз.* 459; **бѣ҃явл'лє-(ни)ѧ** *род.* 217 зв.; **бѣ҃явл'леніѧ** 120
бѣ҃ъ *ім. од. ч. наз.* 38, 96 (2), 166, 177 (2), 177 зв., 250 зв., 274 зв., 293, 299, 301, 308, 355 зв., 410 (2), 438, **бъ** 16, 23, 26 зв., 68 зв., 83, 84, 96 (3), 126 зв., 127, 133 зв., 165 (2), 177 (5), 181 (2), 207 зв., 210 зв., 218 зв., 229 зв., 241, 272, 275, 275 зв., 312, 341, 348 зв., 349, 350 зв. (2), 352 зв. (3), 376 зв., 381 зв., 387 зв. (2), 395 зв., 410, 468; **бога** *род.* 85, 272, 273, **бѣ҃а** 74, 143, 167, 198, 207, 208, 217, 298 зв., 299, 301 зв., 341 (2), 342, 349, 369 (2), 373, 381 зв., 382, 420 зв. (2), 446, 446 зв., 462 зв., 464, **бѣ҃а** 5, 18, 96, 125 зв., 126 зв., 207, 211, 249, 299, 328, 339 зв., 341 зв., 342 зв. (2), 363 зв., 371, 381 зв., 382, 385 зв., 388, 395 зв., 406 зв., 443, 456 зв., 458, 459, 462 зв., 471 зв., 472, 476 зв., 482, 482 зв., **бо(г)** 274 зв.; **бѣ҃и** *дав.* 95 зв., 176, 311, **богѣ҃и** 338 зв., **бѣ҃оу** 28 зв., 37 зв., 69, 123 зв., 198 зв., 205 зв., 213, 215 зв., 222 зв., 292 зв., 295 (2), 297, 303, 313, 361, 366 зв., 387, 402, 406 зв., 417 зв., 421, 437 (2), 451, 451 зв., 465, 471, 479 зв., 482 зв.; **бѣ҃а** *зн.* 28, 30 зв., 45 зв., 71 зв., 96 зв., 119 зв., 134, 202 зв., 213, 213 зв., 230, 280 зв., 296 зв., 303, 312 (2), 335, 411, 421 зв., 441 зв., 482 зв., **бѣ҃а** 177 зв., 210, 211 зв., 214 зв., 215 зв., 223, 241,

242 зв., 263 зв., 307, 312, 328 зв., 338, 380, 381 зв., 458 зв., 477 зв., 481 зв., 482, 482 зв.; бого(м) *ор.* 143, 332, 383, бг҃омь 96, 115, 204 зв., 205, 205 зв., 206, 214, 293, 360 зв., 392 зв.; въ бс҃ѣ *місц.* 351, в҃ бс҃ѣ 208 зв.; бж҃е *кл.* 120 (2), 194 зв., 300, 465, бе҃ 194 зв., 299 зв., 451; богове *мн. наз.* 392 зв.; богами *ор.* 392 зв.

б҃дѣти *дієсл. недок. інф.* 112 зв.; бдите *теп. мн. 2 ос.* 454

бедра *ім. мн. с. наз.* 276; на бедра(х) *місц.* 26, по бедрѡ(х) 129 зв.

без *прийм.* 141 зв., 317 зв., 320 зв., 415, 443, бе(з) 51, без҃ 55 зв., 70, 125 зв., 205, 320 зв., 341 зв., 377 зв., безь 146 зв., 205, 238 зв., 320 зв. (3), бес҃ 63

бе(з) див. **без**

без҃ див. **без**

безаконїа *ім. од. с. род.* 99 зв.; безаконїа *мн. зн.* 63 зв.

безаконными *прикм. мн. ор.* 193 зв.

безводнаа див. **без҃вод҃ны(и)**

без҃вод҃ны(и) *прикм. мн. с. зн.* 59, безводнаа 268 зв.

бе(з)дождїе *ім. од. с. зн.* 479 зв.

безсребник *ім. мн. ч. род.* 469, безьсребръникь 451 зв., безьсребрьни(к) 468, бесребрьникь 462

безоумїа *ім. од. с. род.* 233 зв.

безоу(м)нїи *прикм. мн. наз.* 270 зв.

безоум҃не [!] *ім. од. ч. кл.* 274 зв.

безѡмьс҃тво *ім. од. с. наз.* 154

безь див. **без**

безьпечал҃ныхь *прикм. мн. зн.* 123

безьпло(д)ноую *прикм. од. ж. зн.* 170

безьплът҃ны(х) *прикм. мн. род.* 452; безьплът҃ны(м) *дав.* 478 зв.

безьсребръникь див. **безсребник**

безьсребрьни(к) див. **безсребник**

безьчестїи: [в҃ безьчестїи] *ім. од. с. місц.* 65

берега *ім. од. ч. род.* 439 зв.; берегоу *дав.* 228; берегъ *зн.* 64 зв., 440; по берегоу *місц.* 44 зв., 143 зв., на берегоу 60, 439, при березѣ 130 зв., на березѣ 249 зв.

беремене *ім. од. с. род.* 271; беремена *мн. зн.* 97, 271

берьв҃на *ім. од. с. род.* 237 зв. (2), бер҃вено *зн.* 38 зв., берьв҃но 237 зв.

бес҃ див. **без**

бес҃плодно *прикм. од. с. наз.* 61 зв., бес҃пло(д)но 140 зв.

бес҃пло(д)но див. **бес҃плодно**

бесребрьникь див. **безсребник**

бесѣдоуе(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 18; бесѣдова *аор. од. 3 ос.* 16; бесѣдовали *мин. мн. 3 ос.* 331; бесѣдоужщоу *дієприкм. акт. теп. од. ч. дав.* 15 зв.

бж҃ій див. **божіи**

бж҃іи див. **божіи**

бж҃і(и) див. **божіи**

бж(ст)ва *ім. од. с. род.* 18, бж(с)тва 5 зв.; бжество *зн.* 388 зв.; ѡ бо(ж)ствѣ *місц.* 358 зв., ѡ бж(с)твѣ 126 зв., 337 зв.

бж(с)тва див. **бж(ст)ва**

бж(с)твныи *прикм. од. ч. наз.* 336 зв., бж(с)тв҃ныи 201 зв., 203 зв.; бж(с)тв҃ныѧ *род.* 339; бж(с)твномоу *дав.* 481 зв., бж(с)твнїи *мн. наз.* 15 зв.

бж(с)тв҃ныи див. **бж(с)твныи**

бил҃сѧ *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 300

битвы *ім. мн. ж. зн.* 314, би(т)вы 179 зв., бит҃вы 101; ѡ битвахь *місц.* 180, ѡ бит҃ва(х) 101

бит҃вы див. **битвы**

би(т)вы див. **битвы**

бити *дієсл. недок. інф.* 104 зв., 277; бїеш *теп. од. 2 ос.* 427; битъ боудеть *майб. од. 3 ос.* 277 зв.; боудемо... бити *мн. 1 ос.* 322; бити боудете *2 ос.* 100; боудоу(т) бити *3 ос.* 50, 180; би(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 143; били *мн. 3 ос.* 115, 118 зв., 172, 174, 190, 191, 192 зв.–193, 323 зв., би(ли) 429 зв.; битого *дієприкм. пас. мин. од. ч. род.* 317, бїеного 109; бїючи *дієприсл. теп.* 323 зв., 329; бивши *мин.* 174 зв., 192 зв., 309 зв., бив҃ши 118 зв., бив҃шїи 302

бичь *ім. од. ч. зн.* 347 зв.

бїеніе *ім. од. с. зн.* 87

бо҃и див. **божіи**

бла(г)вѣстникь *ім. од. ч. наз.* 18
бла(г)да(т) див. **бл҃годатъ**
блазⁱнилисѧ *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 65, **бⁱлазнилисѧ** 146 зв.
бⁱлазнилисѧ див. **блазⁱнилисѧ**
блазнитъ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 370 зв.
бл҃гаа *прикм. мн. с. наз.* 16 зв.
блг(д)ть див. **бл҃годатъ**
бл҃го *присл.* 17, 476
бл҃говѣромь: при бл҃говѣромь *прикм. од. ч. місц.* 481 зв., **бл҃говѣрⁱнои** *ж. род.* 481 зв., 482 зв.; **при бл҃говѣрнои** *місц.* 481 зв.
бл҃говѣстите *дієсл. док. наказ. мн. 2 ос.* 464
блговѣщенїе див. **бл҃говѣщенїе**
бл҃говолѣнїе *ім. од. с. наз.* 54 зв., 445, 449, 450, 452, 454, 462 зв., 464 зв., 470, **бл҃говъленїе** 448 зв.
бл҃говоли(х) *дієсл. док. аор. од. 1 ос.* 459 зв., **бл҃говолихь** 27 зв., 220 зв., 459 (2), **бл҃говъли(х)** 130; **бл҃говоли** *3 ос.* 16, 56 зв.
бл҃говолихь див. **бл҃говоли(х)**
бл҃говолїе *ім. од. с. наз.* 467
бл҃говъленїе див. **бл҃говолѣнїе**
бл҃говъли(х) див. **бл҃говоли(х)**
бл҃говѣствоваше *дієсл. недок. імперф. од. 3 ос.* 459; **бл҃говѣствжще** [!] *дієприсл. теп.* 465
бл҃говѣстїе *ім. од. с. наз.* 16 зв.; **бл҃говестїа** *род.* 482; **бл҃говѣстїю** *дав.* 18 зв.; **бл҃говѣстїє** *зн.* 125 зв.; **бл҃говѣстїемь** *ор.* 16; **вⁱ... бл҃говѣстїи** *місц.* 17 зв., **оу... бл҃говѣстїй** 338; **бл҃говѣстїа** *мн. наз.* 16, 16 зв., 17 зв.
бл҃говѣ(щ) див. **бл҃говѣщенїе**
бл҃говѣщенїе *ім. од. с. зн.* 208, **бл҃говѣщенїе** 464, **бл҃говѣ(щ)** 206 зв.; **бл҃говѣщенїа** *род.* 482; **бл҃говѣщенїю** *дав.* 208; **бл҃говѣщенїе** *зн.* 208, **бл҃говѣщ** 206 зв.
бл҃годатъ *ім. од. ж. наз.* 127, **бла(г)да(т)** 458, **блг(д)тъ** 462 зв.; **блг(д)ть** *зн.* 16; **бл҃г(д)тїж** *ор.* 17; **бл҃года(ти)** *мн. наз.* 444 зв.
бл҃гоугодно *присл.* 482 зв.
бл҃гоудобнѣ *присл.* 17
бл҃гообразныи *прикм. од. ч. наз.* 195 зв.
бл҃гъ *ім. мн. с. род.* 17 (2)
бл҃жєни *прикм. мн. наз.* 234 зв., **бл҃жни** 472, **бл҃женїи** 453 зв.; **о бл҃женⁱныхь** *місц.* 13.2, **ѡ бл҃жены(х)** 199
бл҃женїи див. **бл҃жєни**
бл҃жни див. **бл҃жєни**
бли(ж) *присл.* 282 зв.
ближнїй *прикм. од. ч. наз.* 264; **ближⁱнємоу** *дав.* 30; **ближнєго** *зн.* 177 зв., **ближⁱнєго** 84, **ближⁱнѧго** 177 зв., **бⁱлижнѧго** 264, **ближⁱнѧ(г)[о]** 34, **бⁱлижⁱнѧ(г)[о]** 96 зв.; **ближнимь** *ор.* 265; **ближни(х)** *мн. род.* 314 зв., **ближнихь** 232, **бⁱлижⁱни(х)** 132; **ближнимь** *дав.* 38 зв.; **ближнихь** *зн.* 159, **ближⁱнихь** 38 зв., 284 зв., 295
близко див. **близⁱко** [1, 2]
бли(з)ко див. **близⁱко** [1, 2]
близⁱко [1] *присл.* 316, 347 зв., 371 зв., 399, 432 зв., **бⁱлизⁱко** 110 зв., **близко** 182, 316, 364, 395, 434, **бли(з)ко** 475 зв.
близⁱко [2] *прийм.* 212 зв., 227, 251 зв., 258 зв., 330, 351 зв., 353, 432 зв., **близко** 304, 388 зв., 431 зв., **бли(з)ко** 432 зв.
бⁱлизⁱко див. **близⁱко** [1]
близнець *ім. од. ч. наз.* 395, 437 зв., 439
близь *присл.* 103 зв., **бⁱлизь** 103 зв.
бⁱлизь див. **близь**
блистаючєесѧ *дієприкм. недок. акт. теп. од. с. наз.* 256; **въ блистаючихⁱсѧ** *мн. місц.* 330; **блистающисѧ** *дієприсл. теп.* 297 зв.
бл(с)вєн див. **бл(с)вєныи**
бл(с)вєнⁱ див. **бл(с)вєныи**
бл(с)вєнⁱныи див. **бл(с)вєныи**
бл(с)вєнⁱствоу: ѡ бл(с)вєнⁱствоу див. **бл(с)лвєньствѣ: ѡ бл(с)лвєньствѣ**
бл(с)вєныи див. **бл(с)вєный**
бл(с)вєный *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 277, **бл(с)вєныи** 104, 171, 307, **бл(с)вєнⁱныи** 106 зв., 171, **бл(с)вєньныи** 89 зв., **бл(с)внны(и)** 269, **бл(с)внⁱныи** 106 зв., **бл(с)вєн** 52 зв., 401 зв., **бл(с)вєнь** 100 зв, 208 зв.,

210 зв., 242, 283, 284 зв., 285, 445, 468, бл(с)вєн' 74, 211 зв.; бл(с)вєн'наго *род.* 189 зв.; бл(с)вєна *ж. наз.* 207, 208 зв. (2); бл(с)вєн'ною *ор.* 209; бл҃гословєн'но *с. наз.* 171; бл(с)вєніи *мн. наз.* 107 зв., бл(с)вєн'ный҃ 263, бл(с)вныи 61, бл(с)вєни 30, 30 зв. (7), 234 зв. (3), 269, 276, 338, 408, 438 зв., 445, бл(с)вни 276 зв., 327, бл(с)вєні 30

бл(с)вєнь див. **бл(с)вєныи**

бл(с)вєньныи див. **бл(с)вєныи**

бл(с)лвєньствѣ: ѡ бл(с)лвєньствѣ *ім. од. с. місц.* 232, ѡ бл(с)вєн'ствоу 30

бл(с)валь *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 334 зв.; бл(с)ваще *дієприсл. теп.* 477 зв.

бл(с)вилъ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 111, 166, 185 зв., 215, 334 зв.; бл(с)вѣтє *наказ. мн. 2 ос.* 235 зв., бл(с)витє 34; бл(с)вивь *дієприсл. мин.* 67, 156, 254 зв., 333, бл(с)ви(в) 150 зв.

бл(с)внны(и) див. **бл(с)вєныи**

бл(с)вн'ныи див. **бл(с)вєныи**

блоу(д)наго *прикм. од. ч. род.* 12 зв.; ѡ блоунѣмь [!] *місц.* 473, блѫ(д) 288 зв.

блоуды *ім. мн. ч. наз.* 70

блъгарского див. **болгар'ского**

блъгар'ского див. **болгар'ского**

блъше див. **больше**

блю(д)тє(с) *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 465

бо [1] *спол.* 2 зв., 24, 25 зв., 26, 28 зв., 29, 30 зв. (6), 31, 32 зв., 33 зв. (5), 34 зв., 39 зв., 41, 42, 47, 50, 51, 59, 61 (2), 62, 65 зв., 70 зв., 71 зв., 74 зв., 75, 77, 79 (2), 79 зв., 83 зв., 86, 92, 93 зв., 95 зв., 97, 98, 101, 105, 113 (2), 113 зв., 115 зв., 117 зв., 119 зв., 122, 127 (4), 130 зв., 131, 132, 137, 137 зв., 138 зв., 139, 141, 141 зв., 142 зв., 143, 147 зв., 148, 148 зв. (2), 150, 151 (3), 151 зв., 153 зв. (2), 154 зв. (2), 155 зв., 158 зв., 159, 159 зв., 161 зв., 163, 164, 166 зв., 167 зв., 169, 171 зв., 173 зв., 175, 176 зв. (2), 179 зв., 180 (2), 182 зв. (2), 186, 187 зв. (2), 189, 190 зв., 192, 195, 195 зв., 196 зв. (2), 197, 205, 208 зв., 209, 211, 212 зв. (2), 222, 222 зв. (2), 226 зв., 228 (2), 234 зв. (4), 235 (3), 236 (3), 239 зв. (2), 240, 244, 245, 247, 247 зв., 249 зв., 250, 250 зв., 251, 251 зв., 252, 254 зв., 257 зв., 258 (2), 258 зв., 259, 259 зв., 261 зв., 266 зв., 267, 276, 276 зв., 282 зв. (2), 284 (2), 284 зв. (2), 285, 286 зв., 288 зв., 290, 291, 292, 292 зв., 293, 294, 294 зв., 297, 297 зв., 298, 300, 300 зв., 301, 302, 303 зв. (3), 305, 307 зв., 308, 309, 310, 312, 313 (2), 313 зв., 314, 315 зв. (2), 316, 316 зв., 317, 320 зв., 321 зв., 323, 324, 326, 327, 327 зв., 328, 333, 338, 339, 342 зв., 347 зв., 348, 349, 349 зв., 351 (2), 351 зв. (2), 353 зв., 354 зв., 355, 355 зв., 356 зв., 357, 357 зв. (2), 358, 363, 363 зв., 364 (2), 365 зв., 371 зв., 372 (3), 372 зв., 373, 374, 374 зв. (2), 375 зв., 378, 378 зв., 379, 380, 381 зв., 382 (2), 384, 386 зв., 387, 389 (2), 390, 390 зв., 391 зв., 392, 394 зв. (2), 395, 397 зв., 401, 401 зв., 402, 403, 404, 405 зв. (2), 407, 407 зв., 408 (2), 411, 412, 412 зв. (3), 414 (3), 415, 416 (2), 417, 417 зв., 418, 419 (3), 419 зв., 420 зв., 421, 422 (2), 422 зв., 423 (2), 424 зв., 425 зв., 426 зв., 428 зв. (2), 430 (2), 430 зв., 432, 434, 435 зв., 436 зв., 439 зв. (2), 448, 454, 477

бо [2] *част.* 3, 17, 17 зв., 18 (4), 18 зв. (3), 22 зв., 23 (2), 23 зв., 24, 24 зв., 26, 26 зв. (3), 27, 28, 30 зв., 31 зв. (2), 33, 34 зв., 35, 35 зв. (4), 36 зв. (2), 37 (2), 37 зв. (2), 38, 38 зв. (3), 39 зв. (3), 40 (3), 40 зв. (3), 46 (2), 46 зв., 48, 49, 50 (2), 50 зв. (2), 51 (2), 53, 53 зв. (2), 55, 55 зв., 58, 58 зв. (2), 60 зв. (2), 61 (2), 63 зв., 65 зв. (2), 67 зв., 68 зв. (2), 70, 71, 72 зв. (2), 75, 79 зв., 80 зв., 83 зв. (2), 87, 88 (2), 91 зв., 94 зв., 96, 97, 97 зв. (2), 98, 100 зв., 101, 101 зв., 102, 102 зв. (2), 105 зв., 107, 108 (2), 108 зв., 110 (2), 111 зв. (3), 112 зв., 114, 117 зв., 122.2, 125 зв. (2), 126, 126 зв. (4), 127 (4), 134 зв. (2), 140 зв., 141, 143, 145, 146, 148 (3), 149 зв. (2), 151 зв., 152,

153, 154, 160 зв., 161 зв., 162 зв., 163 зв., 165, 165 зв., 178.2, 180, 180 зв., 181, 181 зв., 184, 187, 195 зв., 202, 218 зв., 219 зв., 231, 232, 235 (2), 237, 238 (2), 243, 244, 247 зв., 249, 250 зв., 261, 263 зв., 265 зв., 268, 269, 269 зв., 272 зв. (2), 273, 275 зв. (3), 277 (2), 279 зв., 286 (2), 287, 288, 302, 304, 307, 311 зв., 318 зв. (2), 320 зв., 325, 325 зв. (2), 327, 328 зв., 336, 336 зв. (2), 337 (2), 338 (3), 338 зв. (3), 339, 350 зв. (4), 352 зв. (3), 353, 355, 356 зв., 357 зв., 359, 361 (2), 361 зв., 362, 363, 364 зв., 365, 367 зв., 368, 368 зв., 369 зв., 370 зв., 371 зв., 381 зв., 382, 399, 400 зв., 404 зв., 407 зв., 416 зв., 418, 418 зв. (2), 420 зв., 432 зв., 433, 446, 448, 450, 452 зв. (2), 455, 455 зв., 459 зв., 460 зв. (2), 461, 464, 469, 472, 475 зв., 480 (2), 482

богатества див. **бога(т)с'тва**

богат'ства див. **бога(т)с'тва**

бога(т)с'тва *ім. од. с. род.* 140 зв., богат'ства 247, 292, богатьс'тва 166 зв., богатєства 61 зв.; богат'ство *зн.* 167, бога(т)с'тво 301 зв., богатєство 82 зв., 166 зв., в'... богатствѣ *місц.* 292

богатыи *прикм. од. ч. наз.* 121, 164 зв., 291, 293, 294, 298 зв., богаты(и) 178 зв., 313, богать 301, 303 зв.; богатого *род.* 393 зв.; богатомоу *дав.* 84 зв., 301 зв., богатому 274; о... богатѣмь *місц.* 14, 124 зв., 200, 200 зв. (2); богатыхь *мн. род.* 284 зв.; богатымь *дав.* 235

богаты(и) див. **богатыи**

богать див. **богатыи**

богатьс'тва див. **бога(т)с'тва**

богатѣє(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 274 зв., богатѧщаасѧ *дієприкм. акт. теп. мн. зн.* 209

богобоинный *прикм. од. ч. наз.* 387 зв.

боголюбєць *ім. од. ч. наз.* 202 зв.

бод'ръ *прикм. од. ч. наз.* 112 зв.

божіи *прикм. од. ч. наз.* 344, бж҃ій 27 зв., 119 зв., 394, 438 зв., бж҃іи 28, 33 зв., 44, 68, 115, 119 зв., 120 зв., 131, 137, 195, 207 зв., 221 зв., 222, 222 зв., 225 зв., 226, 327 зв., 324, 343, 343 зв., 344, 345 зв., 352 зв., 367, 367 зв., 396, 450, 459, 482, бж҃і(и) 359, б҃іи 392 зв., 475 зв.; бж҃го *род.* 158 зв., 362, бж҃ієго 216, 232 зв., бж҃іа 129, 255 зв., 361 зв., 458 зв.; бж҃ію *дав.* 175 зв., 310; бж҃ієго *зн.* 388, бж҃іи 55 зв., 135 зв., 243, 353 зв., 463 зв., бж҃іа 27 зв., 351; бж҃іимь *ор.* 99, 136, 221 зв., 268, 271 зв., 430; ѡ... бжіи *місц.* 57 зв.; бж҃іа *ж. наз.* 212 зв., 216, 271 зв., 262 зв., б҃іа 458; бж҃ієи *род.* 111 зв., бжієй̑ 394, бж҃іи 186, 363 зв., бж҃іа 96, 115, 124, 176 зв., 324, б҃іа 13 зв.; бж҃іи *дав.* 95; бж҃ію *зн.* 114 зв., 139, 152 зв., 171, 172 зв., 194, 245 зв., 270 зв., 397 зв., 462, 466; б҃ію 405; божою *ор.* 442 зв., бж҃ією 198 зв., 481 зв. (2), 482 зв., бж҃ію 123 зв.; въ... бж҃іи *місц.* 3 зв., на... бж҃ієи 233 зв., ѡ... бж҃іи 258; бж҃іє *с. наз.* 17, 18, 57 зв., 75, 95, 130 зв., 141, 165 зв., 217 зв., 234 зв., 246 зв., 261 зв. (2), 268, 281 (2), 293, 295, 297 (3), 304, 311, 316, 318 зв., 392 зв.; бо-(ж)є(г)[о] *род.* 300 зв., бж҃іе(г)[о] 349, 349 зв., бж҃іа 38, 130 зв., 139 зв., 140 зв., 166 зв., 178, 195 зв., 275 зв.; бж҃іємоу *дав.* 260 зв.; бж҃іє *зн.* 61 зв., 63 зв., 69, 92, 93, 125 зв., 136, 141 зв., 152 зв., 153 (2), 159, 164, 176, 218, 227, 245 зв., 253, 256, 260, 269, 281 зв., 301 зв., 308 зв., 445, 445 зв., 447, 452, 455 зв., 470 зв., 472, б҃іє 301 зв., 453 зв.; бж҃іимь *ор.* 17; въ... бж҃іи *місц.* 186, 242 зв., 282 (2), 318 зв., 456 зв., ѡ... бж҃іи 226 зв., 254, 279, в'... божіи 285, ѡ... бж҃іимь 222, по бо(ж)ємь 442 зв.; бж҃іи *мн. наз.* 96, 176 зв.; б҃ій 384, б҃іа 454 зв.; бж҃іи(х) *род.* 442 зв., бж҃іихь 28; бж҃іимь *дав.* 288 зв.; бж҃ій̑ *зн.* 367, 399, божіи 346, 352 зв., бж҃іихь 382, бж҃іа 15 зв.; бж҃іими *ор.* 30 зв., 273 зв. (2), 312, 342

болгар'скаго *прикм. од. ч. род.* 15 зв., блъгарского 481 зв., блъгар'ского 482

болєз'ни *ім. од. ж. род.* 101 зв.; болєзнь *зн.* 48, 48 зв.; болєзнємь *мн. дав.* 180; болєз'ни *зн.* 43

болїи *прикм. од. ч. наз.* 14, 124 зв., 199 зв., 201
бол'ныѧ *прикм. мн. зн.* 49
болото *ім. од. с. зн.* 384 зв., 385, 385 зв. (2), болото(м) *ор.* 384 зв.
болшє див. **больше**
бо(л)шє див. **больше**
бол'шє див. **больше**
бол'шєи див. **больше**
бол'ши див. **больши**
бол'ши(и) див. **больши**
болшїи див. **больши**
бол'шїи див. **больши**
бо(л)шїи див. **больши**
болшїй див. **больши**
бол'шїй див. **больши**
больше *присл.* 82 зв., 169 зв., бол'шє 33 зв., 50 зв., 51, 51 зв. (2), 53, 80, 85 зв., 86 зв., 88 зв., 92 зв., 98, 99, 114, 118, 125 зв., 151, 160, 162, 171 зв., 178, 183 зв., 186 зв., 242 зв., 244 зв. (2), 254 зв., 277 зв., 302 зв., 305 зв., 313, 353, 361, 378, 390, 405, 412, 440 зв., 442, бол'шєи 155.2, 167, болшє 31, 179, 292 зв., 267 зв., 273, 312, 318 зв., 324 зв., 360 зв., бо(л)шє 351, блъшє 39 зв.
больши *прикм. од. ч. наз.* 162 зв., бол'шїй 98, 392, 408, болшїй 408, бол'шїи 53.2, 53 зв., 78 зв. (2), 88, 242 зв., 258 зв., 319 зв. (2), 416, бол'ши(и) 56, 269 зв., 354, 414, болшїи 269 зв., 383, 408, бо(л)шїи 319, бол'ши 59; бол'шого *род.* 99, бол'шєго 242 зв., бол'шє(г)[о] 98 зв., болшєго 415 зв.; бол'шїй *зн.* 414 зв., болшїи 430 зв.; бол'шаѧ *ж. наз.* 96 зв., 118, 135, бол'шаа 31 зв., 96 зв., бол'ша 37 зв., 38; оу болшои *місц.* 292; бол'шєє *с. наз.* 98 зв., 141 зв., болшєє 63; большеє *зн.* 98, бол'шєє 313, болшеє 178 зв., 362 зв.; бо(л)ши(и) *мн. наз.* 275 зв., бол'ши 55 зв.; больши(х) *род.* 177 зв.; бол'шїй *зн.* 274 зв., бол'шїи 374 зв.; бол'шїми *ор.* 106 зв.
болачки *ім. мн. ж. зн.* 293 зв.
болащїи *дієприкм. недок. акт. теп. мн. наз.* 46; болащи(х) *зн.* 479, болащаа 30
борзо *присл.* 170, 170 зв., 188, 285 зв., 303, 396, 396 зв., 427 зв., бо(р)зо 439, 443 зв., бор'зо 27, 61 зв., 67, 67 зв., 68, 91, 103, 106, 113 зв., 120, 122, 122 зв., 130, 131, 131 зв. (2), 132 зв., 133 зв., 134, 136 зв., 140, 140 зв., 142 зв., 145 (2), 146, 149, 150 зв., 151, 151 зв., 155, 156, 160, 160 зв., 161, 163, 170, 188, 191, 197, 210, 213, 213 зв., 228 зв., 230, 232, 239, 248 зв., 249 зв., 251, 251 зв., 252 зв., 276, 280 зв., 289 зв., 291 зв., 296, 299 зв., 303 зв., 304, 323, 359 зв., 409 зв. (3), 410, 433 зв.
бо(р)зо див. **борзо**
бор'зо див. **борзо**
боронити *дієсл. недок. інф.* 30; боронить *теп. од. 3 ос.* 252 зв., борони(т) 109; борони *наказ. од. 2 ос.* 235 зв.; боронѣтє *мн. 2 ос.* 163, 165 зв.; бы... боронили *ум. мн. 3 ос.* 428 зв.
бор'ше *присл.* 435
ботовь *ім. мн. ч. род.* 343 зв., ботоувь 130
ботоувь див. **ботовь**
бояз'ни *ім. од. ж. род.* 437; бояз'ню *ор.* 142 зв.
[боятиса]: са бояти *дієсл. недок. інф.* 186 зв., 273; са... бою *теп. од. 1 ос.* 299; са... боишь *2 ос.* 328; боимоса *мн. 1 ос.* 91 зв., 173 зв.; бойтє(с) *2 ос.* 43 зв.; єсьми са... бояль *мин. од. ч. 1 ос.* 305; бояльса *3 ос.* 148 зв., боял'са 25 зв., 65 зв., бояль(с) 298 зв., са... бояль 298 зв.; са... бояли *мн. 2 ос.* 272 зв., боялиса *3 ос.* 93 зв., 167 зв., 172, 175, 258 зв., 272, са... бояли 142 зв., 197, 310, 317, 386 зв., (с) бояли 477; бойса *наказ. од. 2 ос.* 23, 145 зв., 275 зв. (2), 401 зв., 468, боиса 205, 207, 228, 444 зв., боймоса *мн. 1 ос.* 91 зв., 173 зв.; бойтєса *2 ос.* 50 зв., 51 (3), 67 зв., 76, 122 зв., 151, 273 (2), 314, боитєса 180, 212 зв., бойтє(с) 43 зв., 122, 366, боитє(с) 196 зв., 273; боащих'са *дієприкм.*

акт. теп. мн. зн. 209; боячисѧ *дієприсл. теп.* 145–145 зв.

бракъ *ім. од. ч. наз.* 94, 94 зв., 346 (2), бракоу *род.* 276; бра(к) *зн.* 284, бракъ 14 зв., 93 зв., 346 зв.; на бракоу *місц.* 94 зв., 346, ѡ брацѣ 335 зв.; браки *мн. зн.* 94 зв., 105 зв., бракы 93 зв., 94

брани *ім. од. ж. род.* 30

бра(т) *ім. од. ч. наз.* 32, 48 зв. (2), 50, 78 зв., 80, 95 зв., 139, 146 зв., 176 (2), 295 зв., 290, 291, 311.2, 344 зв., 364 зв., 393 зв., 395 зв. (2), 396 зв., 450 зв., братъ 59 зв., 81, 180 зв., 217 зв.; брата *род.* 38 зв. (2), 65 зв., 148 (2), 220, 237 зв. (2), 467 зв., братоу *дав.* 32, 38 зв., 78 зв., 82, 95 зв. (2), 145 зв., 176, 237 зв., 274, 311 зв.; брата *зн.* 29 (2), 29 *зв.*, 32, 50, 75 зв., 80, 130 зв. (2), 137 зв., 180 зв., 233 зв., 344 зв.; брато(м) *ор.* 32; ѡ... братѣ *місц.* 336, 395 зв.; братє *кл.* 237 зв., 284, 443; братіѧ *мн. наз.* 136, 248, братіа 59 зв., 347, 371 зв., 372, 372 зв., 443 (2), братѧ 55, 65, 97 зв., 138 зв.; братовь *род.* 88, 95 зв., 167 зв., 176, 284, 294 зв., братоувь 29 зв., братіи 311 зв.; братіамь *дав.* 436 зв.; братіами *ор.* 272

брати *дієсл. недок. інф.* 101 зв.; бєроу *теп. од.* 1 *ос.* 305 зв.; бєрєшь *2 ос.* 305; бєрє(т) *3 ос.* 267, 356 зв., бєрєть 39, 390 зв.; бєрємо *мн. 1 ос.* 328; бєроу(т) 3 *ос.* 78; боудоу(т) брати *майб. мн. 3 ос.* 198; брали *мин. мн. 3 ос.* 147, 253, бєроучи *дієприсл. теп.* 118 зв.

братіа див. **братіѧ**

братіѧ *ім. зб. наз.* 59 зв., братіа 59. зв. (2), 138 зв. (3), 247 зв., 248; братіи *род.* 108 зв., 314 зв., братій 286; братіи *дав.* 122 зв.; братію *зн.* 22, 85 зв., 245 зв., 320, 442, братіѫ 21 зв., братю 167 зв., 302; братіє *кл.* 482

братъ див. **бра(т)**

брачного *прикм. од. с. род.* 94 зв.; брачьноє *зн.* 94 зв.; брач҃ни(и) *мн. наз.* 46

браш҃на *ім. од. с. род.* 66

бремєн҃на *прикм. од. ж. наз.* 212; бремєн҃ны(м) *мн. дав.* 102, бєремѣн҃ны(м) 181

брема *ім. од. с. наз.* 55, 444 зв., 448, 455, 460 зв., 461, 463, 466, 467 зв., 469 зв., 471

бренїє *ім. од. с. зн.* 384 зв.

бръвно *ім. од. с. наз.* 38 зв., бръв҃на *род.* 38 зв.

боудованѧ *ім. од. с. наз.* 179 зв.; боудованѧ *зн.* 179 зв.

боудовати *дієсл. недок. інф.* 286 зв. (2); боудоуєтє *теп. мн. 2 ос.* 99 зв., 271 зв. (2), 456; боудовали *мин. мн. 3 ос.* 175, 298; боудоующїй *дієприкм. акт. теп. мн. наз.* 93, боудоующїи 310; боудована *пас. мин. од. ж. наз.* 348; боудованоую *зн.* 189 зв.

боурѧ *ім. од. ж. наз.* 43 зв., 142, 248; боурѣ *дав.* 315 зв.; боурѫ *зн.* 245 зв.

бц҃а *ім. од. ж. наз.* 339; бг҃ородицѣ *род.* 464, бц҃ѣ 457, бг҃ци 265, бц҃и 208, 269, 444, 445 (2), бг҃ородица 469, бц҃а 3, 336, 453 зв., 457, 457 зв., 470 зв., 471 зв., бг҃ороди(ц) 481 зв., бг҃о 130; бц҃и *дав.* 265 зв., 269; бц҃ю *зн.* 455 зв.; на бг҃о *місц.* 130

бъ҃ див. **бг҃ъ**

бы *част.* 19, 25 зв., 27 зв., 31 зв., 32, 33 (3), 34.2, 39, 39 зв., 40, 43, 54 (3), 54 зв., 56 (3), 58, 68 зв., 69 (3), 69 зв. (2), 75 (2), 77 зв., 79, 80 (3), 80 зв. (2), 81 зв., 82, 82 зв., 83, 86 зв., 87 зв., 88, 89, 91, 95, 95 зв., 97, 98, 98 зв. (4), 101, 101 зв. (2), 102 зв. (4), 104 зв. (3), 104 зв., 109 зв. (2), 111, 114, 116, 117 зв., 121 зв., 126, 132, 132 зв. (2), 133, 135 зв., 136 зв., 137, 138 (2), 138 зв., 140 зв., 141 (3), 142, 147 зв. (2), 148, 151, 151 зв. (2), 152 (2), 153 (2), 153 зв., 157 зв., 159 (2), 160 (2), 163, 163 зв. (3), 164, 165 зв. (2), 167 зв. (2), 168 зв., 170 зв., 172, 172 зв., 173, 176 (3), 180 зв. (3), 181 (2), 181 зв. (3), 183, 183 зв., 184 зв., 185 зв., 186 зв., 187, 187 зв., 191 зв., 192, 195 зв., 197, 202 зв., 210 (2), 211, 214 зв., 216 зв.,

219 зв., 229 зв., 231 зв., 233 зв., 235 зв. (2), 241 зв., 242, 242 зв., 244 (3), 246 зв., 247 зв., 253, 253 зв. (3), 255 зв., 256, 258 зв. (2), 260, 261 зв., 262, 263 (2), 266 зв., 267, 267 зв., 272, 272 зв., 273 зв. (2), 275 зв. (2), 276 зв. (3), 277 (2), 279, 279 зв., 286 зв. (7), 287 (2), 287 зв., 288 (2), 289, 294 зв. (2), 295 (3), 295 зв. (3), 297, 301 зв., 304 (2), 304 зв., 306 зв., 307 (2), 307 зв., 312, 313 зв., 314 зв., 315, 316 зв., 317, 317 зв., 319 (2), 324, 324 зв., 325 зв., 333 зв., 337 (2), 337 зв., 341 зв. (2), 342 зв., 343 зв., 344 зв. (2), 346, 347, 348, 349, 349 зв., 352 зв., 353 зв., 354 (3), 355 зв., 358, 359 (2), 359 зв., 360 (2), 363 зв., 364 зв., 368 (2), 369, 371, 372 зв., 373 зв., 374, 375, 376 зв., 378 зв., 379, 381 (2), 381 зв.3, 383, 383 зв., 386.3, 386 зв., 387 зв., 388 (2), 389 зв. (2), 390, 391, 393 зв., 395, 395 зв. (3), 396, 396 зв. (2), 398 зв. (3), 399 зв. (2), 400 зв., 402 зв. (2), 403, 404, 405 зв. (2), 408, 409 (2), 409 зв. (2), 411, 414, 415, 415 зв., 416, 416 зв., 417 (2), 417 зв., 418 зв., 427 зв., 428, 428 зв. (2), 430 зв., 436 зв. (2), 439, 441 зв. (2), 442 (3), 442 зв. (2), 443, 451, 471, бы(х) 51 зв., 107, 112, 113, 186 зв., 266 зв., 278, 304, 305 зв., 323 зв., 350, 368, 373, 378 зв., 383, 383 зв., 384 зв., 393, 406, 408 зв., 411, 418, 428 зв., 442 (2), быхь 166, 206, 274, 343 зв., 383 зв., 384 зв., 406, 410 зв., бистє 55 зв. (2), 77 зв., 82, 91 (2), 236, 273, 273 зв. (2), 281 зв., 295 зв., 363 зв., 388 зв., 393, 414 (2), 415, 415 зв., 416, 416 зв., 420, быс'тє 358, 364, 388 зв., 393, 395, 411 зв. (2)

бывати *дієсл. недок. інф.* 178 зв.; быває(т) *теп. од. 3 ос.* 26 зв., 59 зв., 61 зв., 63, 72 зв., 102 зв., 140 зв., 141 зв. (2), 275 зв., 474 зв., бываєть 38, 172 зв., 245, 267, 278 зв. (2), 339; бываютъ *мн. 3 ос.* 242, 247, 319 зв., бываю(т) 140, 146 зв., 268 зв.; бываль єсми *мин. од. ч. 1 ос.* 188 зв., 322 зв.; быва(л) *3 ос.* 293 зв., бываль 249 зв.; бывали *мн. 3 ос.* 102, 142 зв., 197, 234 зв.; быва(и)тє *наказ. мн. 2 ос.* 36 зв.; ѡ... бывающихь *дієприкм. акт. теп. мн. місц.* 281, 457 зв.

быдло *ім. од. с. наз.* 354

былина *ім. од. ж. наз.* 62; былиноу *зн.* 141 зв.; былины *мн. наз.* 482

бистє див. бы

быс'тє див. бы

быти *дієсл. недок. інф.* 17 зв., 18, 30, 69, 73 зв., 74, 74 зв., 75 зв., 79 зв., 84 зв., 85, 88 (2), 93, 97 (2), 97 зв., 99 зв., 101 зв., 102, 109 зв., 114, 126 зв., 127, 135 зв., 148 зв., 158 (3), 159, 159 зв., 162, 162 зв., 164 (2), 167, 169 (2), 176, 180 (2), 183 зв., 187, 190, 190 зв., 202 (2), 217, 217 зв., 220 зв., 221 зв., 234, 247 зв., 251, 255 (2), 256 зв., 258, 265, 272 зв., 286 (2), 287, 295, 301 зв., 303 зв., 310 зв., 311 зв., 313 зв., 319, 324 зв., 330 зв. (2), 337 зв., 341 зв., 342, 345 зв., 348 зв., 350, 361, 364, 376 зв., 380, 382, 385 зв., 387 зв., 392 зв. (2), 404, 413, 414, 480, бы(ти) 136, 349 зв., бытї 79, 386 зв.; є(см) *теп. од. 1 ос.* 87, 151, єсм' 408 зв., єсмь 55, 67 зв., 70 зв., 80 зв., 96, 101, 111, 119 зв., 123 зв., 177, 179 зв., 189 зв., 206, 299 зв., 314, 319 зв., 323, 324, 333 зв., 343 (2), 343 зв., 352 (2), 355 зв., 366, 368, 368 зв., 369, 374 зв., 379 зв., 380, 383 зв., 385, 395 зв., 411 зв. (2), 412, 422 зв., 423, 425 (3), 426, 427, 444 зв. (2), 448 зв., 450 зв., 453, 461 зв., 462, 464 зв., 476 зв., є(с)мь 379 зв., 392 зв., є(смь) 320, єс'мь 111 (2), 206, 378, єсмь 27, 226 зв., 369, єсми 206, 240, 374 зв., 389 зв. (2), 390, 405 зв., 414 зв., 415, 421 (2), 422 зв., 424, 428, 432, 452, 458, єс'ми 289 зв., 368, 378, 378 зв. (2), 379 зв., 390 зв., 414 зв., 423 зв., єс'мї 395, є(м) 118, ємь 455 зв., є(ст)є(м) 42, є(ст)ємь 42, есть єсми 228, 289 зв., 305 зв., 342 зв., 407 зв., 428 зв., є(ст) єсми 219 зв., 239 зв., є(см) *(у скл. мин. ч.)* 82, єсмь 130, 132, єс'мь 148, є(м) 42 зв., 108, 108 зв., ємь 107 (2), 108, 345 зв., єсми 25, 59 (2), 100 зв.,

122 зв., 188 зв., 204 зв., 239 зв., 240, 244 зв. (2), 253 зв., 257 зв., 262 зв., 268 зв., 278, 283, 285, 285 зв., 288 зв., 289 зв. (2), 290 зв., 301, 305 зв.2, 318 зв., 320 (2), 325 зв., 322 зв., 334, 346 (2), 349 зв., 368 (2), 378, 379 зв. (2), 381 зв., 387, 391 зв. (2), 392, 392 зв. (2), 395, 396, 397 зв. (2), 405 зв. (2), 407 зв. (2), 413 зв., 414 (2), 415 зв., 416.4, 416 зв., 417 зв., 418 (5), 419, 419 зв., 420, 421 (2), 421 зв. (3), 422 (2), 422 зв. (3), 423, 423 зв., 425, 426 зв. (3), 427, 428 зв., 432, 436 зв., 482, 482 зв. (2), єсмї 424, єсʲми 84, 106 зв., 117 зв., 157, 163, 166, 181 зв., 285 зв., 287 зв., 305, 352, 356, 363 зв. (2), 371, 373 зв., 379 зв., 381, 381 зв. (3), 385 (2), 387, 388 зв., 397 зв., 403, 403 зв., 405 зв., 408 (3), 410, 413 зв., 414 зв., 418, 420 зв. (2), 421 зв., 423, 424, 425, 426 зв., 428 зв., 432, єсьми 305, 416 зв., єсʲмї 350, 390, 420 зв., єхʲ 108 зв., єсми *(у скл. дмин.)* 288 зв.; єси *2 ос.* 24, 27 зв., 28, 32 зв., 36, 52 зв., 68, 74 (2), 81 зв., 115, 115 зв., 117, 119 зв., 130, 131, 137, 175 зв., 189 зв., 191, 220 зв., 222 зв., 225 зв., 226, 241 зв. (2), 266, 280 зв., 290 зв., 291 зв. (2), 305, 323, 323 зв., 324, 324 зв., 328 (2), 331 зв., 342 зв., 343 (4), 345, 345 зв. (2), 350, 354, 355, 360 зв., 371, 376 зв., 379 зв., 382 зв., 383, 391 зв., 396, 420 зв., 426, 427, 428, 428 зв., 430, 440, єсь 95, 107, 178, 222, єсть єси 343, єси *(у скл. мин.)* 36 зв., 42, 42 зв., 44, 54 зв. (2), 68, 82, 86 зв., 87, 90 зв., 94 зв., 106 зв. (2), 107 (2), 111, 113 зв., 115 (2), 117, 120, 131, 132 зв., 143, 149, 162, 166 зв., 168, 172 зв., 173 зв., 187, 191 зв., 194 зв., 204 зв. (2), 207, 208 зв., 215, 222 зв., 225, 239 зв. (2), 244 зв. (3), 245, 249, 263 (2), 264, 269, 274 зв., 278 зв., 282, 282 зв., 285 зв., 290 зв. (2), 294, 301, 305 (3), 305 зв. (2), 307 зв., 312, 331 зв., 345 зв., 347, 349, 354 зв. (2), 359 зв., 383 зв., 385 зв., 388 (2), 396, 397 зв., 411 зв., 421 зв. (4), 422 (6), 422 зв. (2), 423 (2), 423 зв. (4), 424 (3), 425, 428, 436 зв. (2), 438 зв. (2), 441 (4), 443 (2), 443 зв., єсь 100 зв., 177 зв., 206, 216 зв., 224, 262, 351 зв., 354 зв., 366 зв., єси *(у скл. дмин.)* 106, 106 зв., 107, єси *(у скл. ум.)* 132 зв. (2), 307 зв., 353 зв., 354 (2), 395 зв., 441 зв.; єсть *3 ос.* 3 (2), 3 зв., 14 зв., 18, 20 зв., 26, 27, 28 зв., 30 зв., 34, 37, 38 (2), 38 зв., 39, 41 зв., 46, 50 зв., 52, 53 (2), 53 зв., 57 зв., 59 зв., 60, 61 зв., 63, 63 зв., 64, 65, 71, 74 зв., 75 зв., 84, 88, 89, 93, 97 зв., 102 зв., 110 зв., 111, 111 зв., 112 зв., 113 зв., 115 зв., 116 зв., 119 зв., 123 зв., 126 (2), 127 (2), 143 (2), 146 зв. (3), 148, 150, 152, 157 зв., 158 зв., 159, 159 зв., 160, 160 зв. (2), 161 зв., 162 зв., 163, 163 зв. (3), 164 (2), 165 зв., 166, 166 зв., 167 (4), 168 зв. (2), 170, 172, 173, 175 (3), 175 зв., 176, 177 (2), 177 зв. (6), 178 (3), 182 (2), 185, 185 зв. (2), 186, 187, 190 зв. (2), 195 зв., 196 зв. (2), 198 зв. (2), 202, 202 зв. (2), 205, 207, 207 зв., 210 (2), 210 зв. (2), 214 (2), 217 зв., 218, 219, 221 зв., 222 (2), 222 зв. (3), 224 (2), 226, 228 зв., 232, 238 зв., 246 зв. (2), 248 зв., 249, 260 зв. (2), 261 (2), 263 (3), 263 зв., 264, 265 зв., 266, 268 зв. (2), 269, 269 зв. (2), 270 (2), 271, 272 зв., 273, 274 зв., 275 (2), 275 зв., 276, 277 (2), 277 зв., 278 зв., 280 зв., 281, 281 зв. (2), 285 (2), 285 зв., 287, 289, 289 зв., 290, 292 (3), 292 зв. (2), 293 (4), 293 зв., 294, 294 зв., 295, 296 зв., 297 (2), 298 зв., 300 зв., 301, 301 зв. (3), 302 зв. (2), 303 зв., 305 зв., 306, 307 зв., 308, 308 зв., 309 зв., 310 (2), 311 (2), 312 (2), 313 зв., 316, 318 зв., 319, 319 зв. (3), 320 зв. (2), 321 зв., 322 зв., 323, 323 зв., 324 (2), 325, 327 зв., 328, 329 зв., 331, 331 зв., 332, 332 зв., 333, 334 зв., 336, 338 зв. (2), 339, 339 зв., 341 зв., 342 зв. (3), 343, 343 зв. (3), 344 (3), 345 зв. (2), 348, 349 зв. (2), 350 зв., 351, 352 зв. (2), 353 зв., 354 зв., 355 (3), 355 зв., 356 (2), 356 зв., 357, 358, 358 зв. (2), 359, 360,

361 зв., 362, 362 зв., 363 зв. (2), 364, 364 зв., 365, 365 зв.,367, 367 зв. (2), 368, 368 зв., 369 (3), 369 зв., 370 (2), 370 зв., 372 (2), 372 зв. (2), 373 (3), 374 (3), 375, 375 зв., 376, 376 зв., 377, 377 зв., 378, 378 зв. (3), 379 зв., 380, 380 зв., 381, 382 (2), 382 зв. (2), 383 (2), 383 зв., 384 зв., 385 (3), 385 зв., 386 (2), 386 зв., 387 (2), 387 зв. (3), 388 (2), 389, 389 зв., 390 (2), 390 зв., 391, 391 зв., 392, 393, 394 зв., 399, 401, 401 зв., 403, 403 зв., 404, 407 (2), 407 зв., 408 (2), 409 (2), 411, 412, 413 зв., 414, 414 зв. (2), 416 зв. (2), 418, 418 зв., 419 (2), 423 (2), 424, 426, 428 зв. (4), 429 (2), 430, 431, 432 зв., 433 зв., 434 зв. (2), 435, 438 зв., 439 зв. (2), 440 зв., 442 (3), 442 зв., 443 (3), 448, 448 зв., 451 зв., 454 зв., 455, 456, 456 зв. (2), 457 зв., 458 зв., 461, 463, 466 (2), 466 зв., 467 зв., 469 зв. (2), 471, 472, 476 зв. (2), 482 (3), є(с)ть 374 зв., 389, є(сть) 270 зв., єсʾть 28 зв., єстʾ 360 зв., естьʾ [!] 378 зв., є(ст) 2 (2), 5 зв., 14, 22 зв., 23 (2), 24, 25 (2), 26, 27 (2), 27 зв., 28 (2), 28 зв., 29, 30, 30 зв., 31 зв., 32 зв. (2), 33 (3), 33 зв. (5), 34 зв. (2), 35, 36, 36 зв., 37 (2), 37 зв., 38 зв., 39 зв. (3), 40, 40 зв., 41, 42 зв., 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 49 зв., 50 зв. (2), 51, 51 зв. (4), 52 зв., 53, 53 зв. (2), 54 зв., 55 (2), 55 зв. (3), 56, 56 зв., 57, 57 зв. (2), 59 зв. (2), 60 зв. (2), 61 зв. (3), 62 (2), 62 зв., 63 (2), 63 зв. (3), 64 (4), 65, 65 зв., 66 (2), 66 зв. (2), 67 зв., 68 зв., 69, 71 (2), 74, 75 (2), 75 зв., 76, 77, 78, 78 зв. (2), 79, 79 зв., 80, 80 зв., 83 зв. (4), 84 зв. (2), 85 (2), 85 зв. (2), 87, 88, 89, 90 (3), 93 (2), 94, 94 зв., 95 (2), 96 (2), 96 зв. (4), 97, 97 зв. (2), 98 зв. (7), 99 (2), 99 зв. (2), 100, 102 зв., 103 зв. (2), 104 (2), 105, 111, 111 зв., 112, 115, 116, 116 зв., 117, 119 (3), 121зв., 122, 123, 123 зв., 124 зв.,126 зв., 127, 129, 130 зв., 131 зв., 133, 133 зв., 135, 136 (2), 138 зв. (2), 139 (2), 139 зв., 140 зв., 141, 141 зв. (2), 142 зв., 143, 144 зв., 145, 146, 146 зв. (3), 150, 152, 152 зв., 153 (2), 154 зв. (2), 155, 164, 173, 174 зв., 177, 186, 187, 188, 193 зв., 194 зв., 196 зв., 199 зв., 212 зв., 213 (2), 214 (2), 215, 219 зв., 225 зв., 229 зв., 230, 231, 231 зв., 232 зв., 234 зв., 235, 236 (2), 236 зв. (3), 237, 237 зв. (2), 238, 238 зв. (3), 239 зв. (2), 242, 242 зв. (4), 243 зв., 244 (2), 245, 246 зв., 247 зв., 248 зв. (2), 249, 253 зв., 255 зв., 256 зв., 257, 258 зв., 259 (2), 260, 266 зв., 268 зв., 270 зв., 272 зв., 277, 281 (2), 285 зв., 287, 288, 290 зв., 300 зв., 308, 315, 316, 319, 319 зв., 320 зв., 338 зв., 348, 350, 350 зв., 352, 356 зв. (2), 362 зв., 368 зв. (2), 369 зв., 370, 371, 373.2, 375, 375 зв. (2), 378, 385, 386 зв., 390, 393 зв., 394, 403, 406, 412, 417, 419, 421, 428 зв., 441 зв., 444 зв., 446 зв., 447, 453, 458 зв., 459, 460 зв., 461, 464, 467 зв., 471 зв. (2), 475 зв., 476, 482, єс(т) 55 зв., 115 зв., є(ст) 31, 32, 55, є(т) [!] 132 зв., єстъ 354; естъ *(у скл. мин.)* 3, 82 зв., 94 зв., 114, 118, 122, 130 зв., 141 зв.,158 зв, 160 зв., 162, 164 зв., 165 (3), 175, 181 зв., 184 (2), 196 зв. (2), 207 зв., 210, 210 зв. (2), 211 зв., 217, 219, 220, 221 зв. (2), 247, 251 зв., 252 зв. (2), 266 (2), 270 зв. (2), 271 зв., 283, 290, 293 зв., 304 зв., 306, 308, 310, 313, 324, 327 зв., 330, 330 зв. (2), 337, 337 зв., 342, 342 зв., 348, 349 зв., 350 зв. (2), 351, 351 зв., 352 (2), 356, 358, 359 зв., 364, 367, 369, 376 зв., 380, 383, 384 (2), 386 зв. (2), 387 (2), 387 зв., 396, 397, 398, 401 зв., 402 зв., 404 зв., 419 зв., 421 зв., 433, 442, є(с)тъ 427 зв., єсʾтъ 398, є(ст) 16 зв., 23 зв., 24, 25, 25 зв., 27, 32 зв., 41, 43, 47, 57, 62 зв. (2), 66 зв., 69, 71, 83, 89, 91 (2), 93, 94, 110 зв., 114 зв., 115 зв., 121 зв., 122, 125 зв., 127 зв., 132 зв., 142 зв., 146, 148, 173 зв., 179, 181, 192 зв., 209 (3), 210 зв., 211 зв. (3), 239, 245, 251, 252, 255 (2), 258 зв., 310 зв., 326, 352, єстъ *(у скд. ум.)* 416 зв.; єсмо *мн. 1 ос.* 254 зв., 296, 328, 380 зв.,

388 зв., 392, 422 зв., єсʼмо 381 зв., 387 зв., єсмы 16, 423 зв.; єсмо *(у скл. перф.)* 23 зв., 53 зв. (2), 73, 77, 78, 108 зв., 162, 163, 167, 168, 189, 211, 217, 224, 227 зв., 243 (2), 258 зв., 259, 282, 296 (2), 301 зв., 324, 324 зв., 342, 345, 350, 371, 395, 404, 437 зв., 443 (2), 482, єсʼмо 108 (3), 108–108 зв., 109, 134, 282, 332, 345, 357, 382 зв., 420 зв., є(х)мо 108 (2), 230 зв., смо 380 зв., сʼмо 23 зв., 143 зв., 367, есмо *(у скл. ум.)* 211, смо 170; єстє *2 ос.* 30 зв., 31 (3), 37 зв., 39 зв., 51, 70, 97 зв., 98, 99 зв., 100, 142 зв., 153 зв., 157, 163 зв., 234 зв., 259 зв., 273, 275, 282 (2), 293 (2), 334 зв., 379, 379 зв., 381, 382, 392 зв., 407, 407 зв., 408, 415, 417 зв., 449 зв., 460 зв., 462, 465 зв., 467, 470, 472 зв., 482 зв., єсʼтє 410, есть естє 271, 319 зв., 331 зв., 376, 391 зв., 414 зв., 416 зв., є(ст) естє 99 зв., есть єсʼтє 382 зв., є(ст) єсʼтє 99 зв.; естє *(у скл. мин.)* 32, 32 зв. (2), 33 (2), 33 зв., 34, 35, 45, 49, 53 (3), 53 зв. (2), 55, 64 зв., 69, 73 (2), 76, 79 зв., 85, 90 зв., 91 зв., 92 (2), 93, 96, 97, 98, 99 (2), 100, 100 зв., 108 (3), 108 зв., 114, 134, 135 зв., 153 (2), 157, 173 зв., 175, 177, 187, 188 зв. (2), 190, 217 (2), 218 зв., 230, 232 зв., 236 зв., 241 зв., 242 (2), 242 зв., 243 (2), 270 зв., 272, 272 зв. (2), 292 зв., 308, 308 зв., 313 зв., 314 зв., 319 зв. (2), 320, 321, 321 зв., 322, 322 зв., 325 зв., 333 зв., 356 зв., 363 (2), 366 зв., 367 зв., 368, 376, 381, 383, 387, 393, 397, 408, 411 зв., 414, 416, 420, 420 зв., 438 зв. (2), 440, 443, 452, 466 зв., 467 зв., 468, 469, єсʼтє 108 (2), 108 зв. (5), 109 (2), 112 зв., 115, 157, 162 зв., стє 57 зв., 73, 90, 172, 416, 420 зв., сʼтє 416, є(ст) естє 55 зв., естє *(у скл. ум.)* 77 зв., 180 зв., 275 зв. (2), 314 зв., 316 зв., 324, 358, 378 зв., 379, 381 (2), 381 зв., 415, єсʼтє 173; соуть *3 ос.* 61, 75, 94, 99 зв., 126, 136, 176 зв., 182 зв., 243 (2), 245, 246 зв. (2), 247, 248, 256, 256 зв., 261 зв., 266 зв., 273, 276 зв., 351, 370 зв., 433, 471, соу(т) 13, 17, 17 зв., 31, 40, 48 зв., 51, 53, 54 (2), 54 зв., 55 зв., 59 зв. (2), 63 зв. (2), 65, 69 зв., 78, 83, 83 зв. (3), 87, 100 зв., 101, 140 (3), 140 зв. (2), 141 зв., 146 зв., 151 зв., 159, 165, 187, 247, 260, 262, 262 зв., 266 зв., 268, 269, 282 зв. (2), 286, 292 (2), 296, 296 зв., 299 зв., 302, 303, 307 зв., 312, 315, 327, 331 зв., 332, 334 (2), 335, 342, 356 зв., 363, 370 зв. (2), 372, 376, 377 зв., 422 (4), 422 зв., 423 (2), 438 зв. (3), 443 (2), 445 зв., 455 зв., 460 зв., 464, 467 зв., 471 зв., 481 зв. (2), сѫ(т) 16 зв., соуть *(у скл. мин.)* 204 зв. (2), 226, 383, соу(т) 297, 369; боудоу *майб. од.* 1 *ос.* 46, 77, 145, 161, 375 (3), 403, 410, 411, боудѫ 275 зв., 403 зв., боудоу *(у скл. майб. I)* 161, 185, 318 зв., 413, 414, 420, 420 зв., бѫдоу 186, 416, боудѫ 257 зв., боу(д) 318, боудоу *(у скл. майб. II)* 186, 296, боудєшь *2 ос.* 32 зв., 58 зв., 264, 305, 328 зв., 430 зв., бѫдєшь 54 зв., бѫдє(ш) 58 зв., боудєши 211, 284, 284 зв.; боудєшь *(у скл. майб. I)* 84 зв., 206, 228, 237 зв., 284, 305, 406 зв.; бѫдєшь 34, боудєши 166 зв., 206 (2), 296, 301, 376 зв., 406 зв.; боудєши *(у скл. майб. II)* 291; боудє *3 ос.* 72 зв. (2), 77 зв., 86 (2), 88, 90, 93, 94 зв., 103 зв., 104, 105, 141, 156 зв., 164 зв., 176 зв., 181 (2), 184, 207 зв., 208, 212 зв., 222, 237 (2), 247 зв., 269, 339 зв., 351 зв., 453, боудє(т) 50 зв. (2), 58, 58 зв. (2), 74 (2), 74 зв., 77 зв., 79 зв., 80 зв. (2), 85, 87, 90 зв., 93, 95 зв., 101, 101 зв., 102 зв., 103 зв. (2), 104, 104 зв., 107, 107 зв. (2), 109 (2), 110 (2), 111, 135 (2), 140 зв., 141 (4), 144 зв., 147 зв., 162 зв., 168, 169 (2), 173, 180, 180 зв. (2), 181, 184, 197, 207 зв., 231 зв., 236 зв., 238, 255 зв., 261 (2), 262 (2), 267 (2), 269, 270, 271 зв. (2), 273 зв. (2), 276, 277 зв. (3), 278 зв., 280, 282, 284.2, 284 зв., 287, 288, 288 зв., 298 зв., 291 зв., 293, 297 зв. (3), 298 (2), 311, 311 зв., 313 зв., 315 зв. (2), 327,

350 зв., 354 зв., 369 зв., 370, 386 зв., 396, 403 зв., 415 (2), 444 зв. (2), 446 зв., 447, 448 зв., 450 зв. (2), 455 зв., 458, 464 зв., 468 зв., 471, бжде(т) 2 зв., 27 зв., 31 зв., 32 (4), 37 (4), 38, 39, 42, 42 зв., 49 зв. (3), 54, 54 зв., 58, 60 зв., 64 зв. (2), 121 зв., боудѣть 46 зв, 59 зв., 64, 69 зв., 95 зв., 101, 101 зв. (2), 160 зв., 164 зв., 174 зв., 179 зв., 182 зв., 185 зв., 197 зв., 205 зв. (3), 207, 207 зв., 208 зв., 210, 210 зв., 218, 218 зв., 231, 237 (2), 240, 247 зв., 252, 255 зв., 261 зв., 270 (2), 272 зв. (2), 273 зв., 274 зв., 278, 284, 298, 305 зв., 306, 315, 370, 389 зв., 390 зв., 394 зв., 403, 408 зв., 413, 415, 443, 456, 461 зв., 463, 467, 482, бѫдѣть 280, 399 зв., бжденъ 2 зв., 37, 39, 40 зв., 42 зв., 63 зв., бж(д) 31 зв.; боуде *(у скл. майб. I)* 56 зв., 74 зв., 80, 85 зв., 101 зв., 138 зв., 172 зв., 198, 219 зв. (2), 268, 354, 374 зв., 386 зв., 415, 418 зв., 443 зв., 476 зв., бжде 31 зв., 38 зв., боуде(т) 138, 155 зв., 169, 189 зв., 197 зв., 256 (2), 266 зв., 267, 284, 286 зв., 295 зв., 305 зв., 369 зв., 378, 378 зв., 382 зв., 383, 403, 412, 413, 413 зв., 417 зв., 418 зв., 419 зв., 420, бѫде(т) 354, боудѣть 169, 205 зв., 207 зв., 262 зв., 276 зв., 277 зв., 292, 292 зв., 368, 383, 384 зв., 412, 412 зв. (2), бѫдѣть 374, бодѣть 202 зв., бжде(т) 54 зв.; боуде *(у скл. майб. II)* 324, боуде *(у скл. наказ.)* 98, боуде(т) 33 зв., 36, 88 (2), 118, 162 зв., 169, 171 зв., 266, 310, 319, 319 зв., 321, боудѣть 118, 317 зв., 482 зв. (2); бжде(м) *мн. 1 ос.* 16; боудемо *(у скл. майб.)* 93, 218 зв., 219, 322, 367 зв., 411 зв.; боудете *2 ос.* 50 (3), 78 зв., 101 зв., 180 зв., 219, 234 зв., 236 зв., 314 зв. (2), 380 зв. (2), 381, 413, 415 зв., 446 зв., бжденъте 35; боудете *(у скл. майб.)* 34 зв., 38 зв., 61, 91, 100 (2), 168 зв., 180 зв., 184, 234 зв., 235 (2), 236 (2), 236 зв., 295 зв., 297, 318, 355, 369 зв. (3), 375 (2), 379, 380 зв., 401, 408, 410 (2), 412 (2), 412 зв., 415, 415 зв., 418 зв., 419 зв. (2), 420, 420 зв., 421, бѫдете 379 зв., 417 зв., бжденъте 36, 61 (2); боудоуть *3 ос.* 167 зв., 176 зв., 179 зв., 218, 222, 313 зв., 314, 315 зв., боудоу(т) 35 зв., 51 зв., 82 зв., 85 зв., 87 зв., 96 (2), 100 зв., 101 зв., 102, 102 зв., 103, 104, 107 зв. (2), 108 зв., 138 зв., 140, 165, 180, 181 (2), 198, 218, 268, 270 зв., 275 зв., 276, 278, 281 зв., 298 зв., 312, 314 (2), 315 зв., 369, 437 зв., бждоу(т) 30 зв., бждж(т) 27 зв., 30 зв. (2), 31 зв., 37, 57 зв., 42 зв.; боудоуть *(у скл.майб. I)* 176 зв., 179, 181 зв., 182, 197, 197 зв., 198, 209, 231 зв., 234 зв., 235 зв., 337 зв., 338, 390 зв., 398 зв., боудоуть 205 зв., боудоу(т) 46, 50 (2), 93 (2), 102 зв., 103, 121 зв., 135, 168, 174 зв., 180 (3), 182, 197 зв., 198 (2), 235, 271 зв., 273 зв., 281 зв. (2), 282, 298 зв., 314, 314 зв., 315, 315 зв. (2), 316, 327, 405, 416 зв. (2), 454 зв., боудѫт 314 зв., бждоуть 56 зв., бждж(т) 30 зв., 58; боудоу(т) *(у скл. майб. II)* 314 зв.; бѣ *аор. од. 3 ос.* 15 зв., бысть 341 зв., 450, 454, 467, бы(ст) 23, 45 зв., 54 зв., 65, 125, 445, 448 зв., 449, 452, 459 зв., 464 зв., 470, бы(с) 201 зв., 462 зв.; быша *мн. 3 ос.* 19, 463, 479 зв.; бѫхоу *імп. мн. 3 ос.* 200; быль *мин. од. ч. 1 ос.* 108 (3), 108 зв., 306, быльє(м) 108 (2), 108 зв., быльє(х) 108, єсми быль 395, єсми... быль 422 зв., быль єсмь 387, 418; бы(л) *2 ос.* 190 зв., 427, еси быль 278 зв., 345 зв., 359 зв., 441, еси... быль 204 зв., быль еси 305, быль... еси 106 зв. (2), є(ст) бы(л) [!] 115 зв.; бывь *3 ос.* 162, был 338, бы(л) 27 зв. (2), 131, 133, 139 зв., 144 зв., 196, 214 зв., 222, 269, 298 зв., 301, 317, 326 зв., 329, 338 зв., 345, 346 (2), 357 зв., 373 зв., 375 зв., 399, 434, 450, 458, 458 зв., 462 зв., 463, 468, 473 зв., 475 зв. (2), быль 67 зв., 122, 125 зв., 185, 244, 317, 336 зв., 341 зв., 371 зв., 431, 433, 482, быль 17, 25 (2), 27 зв., 41, 43, 47, 50 зв., 55 зв. (2), 58 зв., 67 зв., 79 (2), 81,

81 зв., 92 зв., 109 зв. (2), 115 зв., 116, 117 зв., 120 зв., 121 (3), 125 зв., 129 зв. (2), 130 (2), 131, 131 зв., 133, 133 зв., 136, 139, 139 зв., 142, 143 зв., 144, 151 (2), 155 зв., 162 зв., 163 зв. (2), 165, 171 зв., 172 зв., 173 зв., 174, 179 зв., 183 зв. (2), 185 зв., 190, 191 зв., 193 зв., 195 (2), 195 зв. (2), 196 зв., 201 зв. (2), 204 зв., 212 (3), 214 зв. (3), 217, 217 зв. (2), 220 (2), 220 зв., 221 зв. (2), 223 (2), 224 зв. (3), 225, 226, 228, 228 зв., 229, 232 зв. (2), 233 зв. (2), 234, 239, 239 зв., 240 зв., 250 зв., 260 зв., 267 зв., 274, 280 (2), 283, 289 зв., 290, 291, 293 зв. (2), 294, 295, 296 зв., 298 зв., 303, 303 зв. (3), 309 (2), 317, 317 зв., 318 зв., 321, 322 зв., 323, 323 зв., 325, 326 (2), 326 зв., 328, 329 (2), 329 зв. (2), 330, 330 зв., 332, 333, 336 зв., 338, 338 зв. (2), 340 зв., 341, 341 зв. (5), 342, 342 зв. (2), 343 зв. (2), 344 зв., 345, 346, 348, 348 зв., 349, 350 зв., 351 зв. (2), 353, 357 зв. (2), 359 (3), 359 зв., 360, 362 зв., 365 зв., 366, 370 зв. (2), 372, 375 зв. (2), 376 зв., 382, 383 зв., 384, 385, 385 зв., 387, 393 зв. (3), 394, 396, 397 зв., 398, 399, 400, 400 зв., 402 зв., 406, 406 зв., 409, 412, 413, 421 зв., 424 зв., 425 зв. (3), 426.2, 427, 429, 431, 432, 433 (2), 434 зв. (4), 435 зв., 437 зв., 439 (2), 439 зв., 457, 459 зв., 471 зв., є(ст)... быль 258 зв.; быль *(у скл. дмин.) 1 ос.* 228; єси быль *2 ос.* 106, 106 зв., 107; бы(л) *3 ос.* 290, 400, 441 зв., был' 398, быль 106, 106 зв. (2), 111, 116, 137, 143, 148 (2), 188, 191, 196 зв., 197, 248, 264 зв., 265, 281, 290, 291 (2), 304 зв., 321 зв., 324, 350, 357 зв., 360, 365 зв., 366, 374 зв., 376, 383 зв., 396, 397, 400, 401, 406, 434 зв., 435 зв., 437 зв., 442 (2); была *ж. 3 ос.* 21 зв., 22 зв., 31, 35, 67 зв., 109 зв., 120, 120 зв., 121, 144 зв., 146 зв., 151, 151 зв., 154, 171, 193 зв., 194, 195, 204 зв., 205, 207, 210 зв., 212, 215 зв.2, 216, 225, 225 зв., 227, 229, 240 зв., 243 зв., 246 зв., 251, 279, 280 (2), 299, 309, 309 зв., 337, 344 зв., 346, 347 зв., 348, 353 зв., 360, 364, 365, 385 зв., 395, 397, 400, 406, 409 зв., 420, 424, 458, 462 зв., 476 зв.; была єсми *(у скл. дмин.) 1 ос.* 288 зв., была *3 ос.* 144 зв., 252 зв., 288, 379; было *с. 3 ос.* 24 зв., 26, 41, 44, 91 зв., 99, 102, 120 зв., 126 зв. (2), 143, 147 зв., 151 зв., 159 зв., 173 зв., 181, 189 зв., 204 зв. (2), 211 зв., 213, 216, 224 зв., 225, 249 зв. (2), 250 зв., 255, 256 зв. (2), 258, 259, 265, 269, 270 (2), 272 зв., 293 зв., 302, 308 зв., 328 зв., 329, 331 зв., 334 зв., 336 зв., 339 зв., 341 (3), 341 зв., 348 зв., 372 зв., 391 (2), 393 зв., 398, 399 зв., 401 зв., 425 зв., 431 зв., 436, 457, 458 зв.; было *безос.* 18, 25 зв., 52, 55 зв., 66 зв., 67, 72, 83, 95 зв., 103 зв. (2), 105, 109, 125 зв., 134 зв., 143 зв., 146, 149 зв. (2), 150 зв., 156, 176, 183, 189 (2), 196 зв., 205 (3), 209, 212 зв., 214 зв., 216, 216 зв., 223, 224 зв., 227, 228, 230 зв., 232 (2), 232 зв., 233 зв., 240 зв., 245 зв. (2), 247 зв., 249 зв., 250, 250 зв., 253 зв., 254 зв., 256 зв., 259, 259 зв., 265 зв., 267 зв. (2), 287, 297 зв. (2), 298, 311 зв., 328 зв., 329 зв., 333, 351 зв., 358 зв., 362 (2), 365 зв., 366, 366 зв., 372 зв., 373 (2), 395 зв., 397, 401 зв., 426 зв., 427 зв., 431 зв. (2), 435, 435 зв., 437 (2), 447 зв., 472, 477 зв.; было *(у скл. дмин.) 3 ос.* 132; смо... были *мн. 1 ос.* 380 зв., єсмо... были 296; были *2 ос.* 292 зв., 362 зв., 404, 411, єстє... были 237, 313 зв., были єсте 292 зв.; были *3 ос.* 16, 17, 29, 31, 34 зв., 35 зв., 38 зв., 48, 55, 55 зв., 68, 68 зв., 94, 97 зв., 105 зв., 113, 113 зв., 115 зв., 120 зв., 122, 123, 125 зв., 130 зв., 132, 133 зв., 135 зв., 136, 136 зв., 137, 137 зв., 139 зв., 142, 147 зв., 149 зв., 159, 159 зв., 181, 183 зв., 187 зв., 194, 195, 204 зв. (2), 210, 212, 215 зв., 223 зв., 224, 224 зв., 227 зв., 228 (2), 229, 232 зв. (2), 234 зв., 240, 244, 245 зв., 246 зв., 248, 251 зв., 252 зв., 255, 256 зв., 272 (2), 279, 279 зв., 282 зв. (2), 283, 283 зв.,

292 зв., 293 зв., 297 зв., 304, 306 зв., 312 зв., 316 зв., 322, 325 зв., 327 зв., 330 зв. (2), 331, 331 зв., 332, 333, 335, 343, 351 (3), 358 зв., 366 зв., 370 зв., 372 зв., 375 зв., 388 зв. (2), 396 зв., 400 зв., 402 (2), 405, 406, 421, 422, 422 зв., 423, 423 зв. (5), 433 зв. (2), 436, 437, 438, 439, 439 зв., бы(ли) 438; были *(у скл. дмин.) 3 ос.* 86 зв., 114 зв., 120 зв., 137 зв., 146, 151, 192, 195, 205, 212 зв., 228, 229, 234, 256 зв., 329 (2), 329 зв., 330, 331 зв., 357 зв., 366 (2), 366 зв., 377 зв., 380 зв., 386 зв., 396 зв., 398, 399 зв., 401, 402, 437, былї 353 зв., били 344 зв.; боудь *наказ. од. 2 ос.* 30 (2), 169 зв., 251 зв., 387 зв., боу(д) 132 зв., 145 зв., боуди 24 зв., 71, 113, 113 зв., 213, 228 зв., 300, 438, бжди 18 зв., 47 зв.; боудьтє *мн. 2 ос.* 236 зв., 276, боудѣтє 151, 276 зв., боу(д)тє 104, 316 зв., 363 зв., 414 зв., 415 зв., 421, бждѣтє 34 зв., бждѣтє 16 зв., 35 зв., 50; бы(х) бы(л) *ум. од. ч. 1 ос.* 428 зв., бы(х) былѣ 384 зв., быхь былѣ 384 зв., быхь быль 383 зв.; бы быль *2 ос.* 395 зв., бы... быль 396 зв.; бы быль *3 ос.* 27 зв., 102, 138, 147 зв., 151 зв., 181, 216 зв., 242, 244, 289, 295, 343 зв., 360 (2), 374, 387 зв., 439, бы... быль 101, 133, 148, 197, 219 зв., 258 зв., 304, 312, 325, 349, 381 зв., 386, 388, 404, 409, 427 зв., 436 зв. (2), 443, былѣ бы 102 зв., 181 зв., 368; бы... была *ж. 3 ос.* 383, 389 зв., была бы 415 зв.; бы было *с. 3 ос.* 33 (2), 109 зв., 337, 347, 348, бы... было 138, 151, 160, 373 зв., 400 зв., 428 зв.; бы было *безос.* 111, 398 зв., бы... было 295, 411, 430 зв., было бы 79, 163 зв., 185 зв.; бы(х) быль *(у скл. мин. ум. ч.) 1 ос.* 417 (2), бы(х)... быль 305 зв.; бы быль *3 ос.* 396 зв., бы... быль 383 зв., 395 зв.; бы(х)мо были *мн. 1 ос.* 99 зв., бы(х)мо... были 99 зв.; бысте... были *2 ос.* 416 зв., бысѣтє... были 388 зв., бы єстє... были 381; бы были *3 ос.* 54, 315, 442 зв., бы... были 54 (2), 101 зв., 102 зв., 261 зв.; бждочого *дієприкм. акт. теп. од. ч. род.* 360, боу(д)щаго 26 зв.; при... боудоучомь *місц.* 481 зв., на боудждщоу(м) 58, вѣ... боу(д)щомь 302; боудоучєє *с. зн.* 164 зв., боудоучїи *мн. зн.* 313; бжджщими *ор.* 16 зв.; бывшємоу *мин. од. ч. дав.* 477, бывшоу 202, бы(в)шоу 110 зв.; ѡ бывшємь *місц.* 198 зв., ѡ... бывѣшє(м) 335 зв.; бывѣшаго *с. род.* 445; бывѣшїи *мн. наз.* 55 зв.; бывѣшимѣ *дав.* 13; боудоучи *дієприсл. теп.* 58, 251, 267, 293 зв., 295, 312, 328, 329, 334, 336 зв., 337 зв., 349, 351, 353 зв., 392 зв., 407 зв., бждоучи 371 зв., бжджчи 121 зв., боу(д)чи [!] 337 зв., 398 зв.

бы(ти) див. **быти**

бытї див. **быти**

бытїє *ім. од. с. зн.* 18, 85; ѡ... бытїи *місц.*, 337, ѡ... бытїй 18

бы(х) див. **бы**

быхь див. **бы**

бѣгаитє *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 50 зв., бѣгаючи *дієприсл. теп.* 151 зв.

бѣгли *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 435, бѣгѣли 122 зв.; бѣгши *дієприсл. мин.* 303 зв., бѣгѣши 120, 194 зв.

бѣгѣли див. **бѣгли**

бѣда *ім. од. ж. наз.* 181, 315 зв.; бѣды *мн. наз.* 102

бѣда *виг.* 79, 102, 235 (4), 270 зв. (2), 271, 295, 319

бѣдномоу *прикм. од. ч. дав.* 79; бѣдѣныи *мн. наз.* 285 зв.

бѣжати *дієсл. недок. інф.* 26 зв.; бѣжаль *мин. од. ч. 3 ос.* 143; бѣжало *с. 3 ос.* 44 зв., 143 зв., бѣжи *наказ. од. 2 ос.* 24 зв.

бѣлилѣникь *ім. од. ч. зн.* 159 зв.

бѣлого *прикм. од. ч. род.* 33 зв.; бѣло *с. наз.* 122, 159 зв.; бѣлоє *зн.* 196 зв.; бѣлыи *мн. зн.* 313; вѣ бѣлы(х) *місц.* 436

бѣсноує(т)сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 77; бѣсндющїисѧ *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 144; бѣсноующагосѧ *зн.* 57; о бѣсноужщи(м)сѧ *місц.* 13, 13 зв., 123 зв., о бѣсноужщимѣсѧ 13 зв., 14

бѣсноующимь: ѡ бѣсноующимь *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. місц.* 199 зв.; бѣсноующїи *мн. зн.* 132; бѣсноуєма *пас. теп. од. ч. зн.* 47 зв.

бѣсныи *прикм. од. ч. наз.* 250; бѣсныи *зн.* 198 зв.

бѣсов'скомь: ѡ... бѣсов'скомь *прикм. од. ч. місц.* 57, 138, ѡ... бѣсовьскомь 267 зв.; бѣсов'скымь *мн. дав.* 48

бѣсовьс'тво *ім. од. с. зн.* 382 зв.; бѣсов'ства *мн. зн* 132

бѣсь *ім. од. ч. наз.* 77, 154 зв., 225 зв., 258, 391; бѣса *род.* 47 зв., 53 зв., 154 зв. (2), 200, 225, 243, 273 зв., 382 зв., 383, 391 (2); бѣсовє *мн. наз.* 44, 143 зв., 226, 250 зв., 262 зв.; бѣсовь *род.* 132, 197, 245 зв. (2), 249 зв.2; бѣсомь *дав.* 132; бѣсы *зн.* 40 зв., 44, 44 зв., 48, 49, 57, 57 зв. (2), 137, 138, 147 зв., 163, 197 зв., 249, 258 зв., 267 зв. (3), 268 (3), 282 зв.; бѣсы *ор.* 253

В

в̃ *числ.* 4 (4), 6 (3), 7 зв., 8 (2), 9, 9 зв., 11, 13 (2), 15 зв., 23 зв., 25, 29, 29 зв., 38, 38 зв. (2), 39, 39 зв., 40, 40 зв., 43 зв., 46, 48 зв., 123 зв., 130, 131 зв., 132 (2), 133 (2), 196, 198 зв., 199, 204 зв., 211 зв., 212, 212 зв., 225 зв., 228, 229, 231, 233 зв., 234, 234 зв., 236, 335 зв., 342 зв., 346 (3), 347 зв., 348, 350 зв., 360 зв., 361 зв., 362 зв., 365 зв., 407 зв., 408, 424, 427, 427 зв., 444 зв. (2), 447 зв., 448 зв., 456 зв. (2), 457 (2), 458 (2), 458 зв., 459, 462 зв. (3), 465 зв., 469, 473 зв. (2), 474 (3), 474 зв. (2), 475 (2), 477 (3), 478 (4), 478 зв. (3), 479 (5), 479 зв. (4), 480 (4), 480 зв. (7), 481 (2)

в *прийм.* 2, 2 зв. 3, 3 (9), 4 (12), 4 зв. (12), 5 (9), 5 зв. (8), 6 (14), 6 зв. (12), 7 (3), 7 зв. (7), 8 (13), 8 зв. (12), 9 (13), 9 зв. (12), 10 (13), 10 зв. (13), 11 (12), 11 зв. (12), 12 (13), 12 зв. (9), 13 (11), 13 зв. (12), 14 (11), 14 зв. (13), 15 (14), 15 зв., 17 зв., 18 зв., 19, 20 зв. (2), 22, 25, 26 (2), 26 зв., 27 зв., 29, 29 зв. (2), 31, 31 зв., 33, 35, 40 зв., 41 зв. (2), 42, 42 зв. (3), 43 зв., 45, 45 зв. (2), 46 зв. (2), 47, 48 (2), 49 зв. (2), 51, 53, 54 (2), 54 зв., 55 (2), 55 зв., 56, 57 зв., 58 зв., 60 (3), 61 зв. (2), 62 зв., 63, 63 зв., 64, 64 зв., 65, 65 зв., 66, 66 зв., 67, 68 (2), 77 зв., 78, 78 зв. (2), 79 зв. (2), 81 зв., 84 зв. (2), 86, 90 (2), 90 зв., 92 зв., 93 (2), 93 зв., 95 зв. 104 зв., 109.2, 109 зв., 110 зв., 114, 116, 121 (2), 122, 123 зв. (6), 124 (5), 124 зв. (3), 125, 125 зв. (2), 128 зв. (2), 133 зв., 135 зв, 138, 139, 140 (2), 141, 141 зв., 142 (3), 143, 143 зв., 144, 145, 146, 146 зв., 147 (3), 147 зв., 149 зв., 150 зв., 151, 153 зв., 155 зв., 156, 156 зв. (2), 157 зв., 162 зв. (3), 164, 170, 172, 173, 174, 175 зв., 177, 178, 178 зв., 179, 180 зв., 181 (2), 181 зв., 182 зв., 184 зв., 187 зв., 188 зв., 189, 190, 192 зв., 195, 198 зв. (3), 199 (12), 199 зв. (6), 200 (2), 200 зв., 201 (2), 201 зв., 203 зв, 206, 209, 210 (2), 211 зв., 215 зв., 217, 217 зв. (2), 219 зв., 221 (11), 221 зв. (2), 226 зв., 231 зв., 232 (2), 237 зв., 240 зв., 242, 248, 249 зв., 250, 251, 258, 260 зв. (3), 261, 261 зв. (2), 265, 268, 269 зв., 272, 272 зв. (2), 273 зв., 274, 275, 275 зв., 276 (2), 277, 277 зв., 279 (2), 280, 280 зв. (2), 281, 282, 283, 283 зв. (5), 284 зв., 285 (2), 287.2, 287 зв., 289, 291, 291 зв., 292.2, 292 зв., 293, 293 зв. (2), 294, 294 зв., 297 зв., 298, 299, 299 зв. (2), 300 (2), 301 зв., 302, 303 зв., 304 зв., 307, 307 зв. (3), 313 зв., 314 зв. (2), 315, 316, 317 зв. (10), 318 (2), 321, 321 зв. (2), 324, 325 зв. (2), 326, 326 зв. (2), 327 (2), 328, 328 зв. (2), 329, 329 зв. (3), 330, 330 зв., 331 зв., 333, 333 зв., 334

(3), 334 зв., 335, 335 зв. (8), 336, 337, 337 зв., 340 зв. (2), 341 зв., 342, 342 зв. (2), 343 (2), 343 зв. (4), 346, 347, 352 зв., 354 зв., 356 зв., 357, 358 зв. (2), 359 зв., 360, 360 зв., 362, 363 зв., 365 зв., 366, 366 зв., 367, 368, 368 зв., 369, 369 зв.2, 370, 371 зв. (5), 372, 373 (2), 373 зв., 374, 374 зв., 375 (2), 375 зв., 376, 379 (2), 380, 380 зв. (3), 384 зв. (3), 388, 391 зв., 393 зв., 394 зв., 396, 397 зв., 398 зв., 399 зв. (3), 403 (2), 404 зв., 405, 405 зв., 406 (2), 406 зв. (2), 408 (3), 409 зв., 410 зв., 413 (2), 413 зв., 415, 415 зв. (2), 417, 420., 420 зв., 421, 423 зв., 426 зв., 427, 429 зв., 431 зв., 432 зв., 433, 434 зв., 436, 437 (2), 437 зв. (2), 438, 438 зв., 439 зв., 440 зв., 443 (6), 443 зв. (2), 444, 445 (2), 445 зв., 446, 447, 447 зв., 448, 448 зв., 450 зв. (2), 451 (2), 451 зв. (2), 452, 454, 455, 459 зв., 460 (2), 461, 461 зв. (2), 462 зв., 463, 464 (2), 464 зв., 465 зв., 468, 469 (2), 469 зв., 470, 471, 471 зв., 472 (7), 473 (2), 473 зв. (5), 474, 476 зв., 477 (5), 477 зв., 478 зв. (2), 480, 480 зв., 481 зв., 482 (9), 482 зв. (5), (в) 312 зв., вь 52 зв., 109, 119 зв., 249 зв., 298 зв., 375, 449, в' 2 зв., 6 (2), 17 зв., 18 зв. (3), 22 зв., 23, 24 зв. (3), 25 зв. (2), 26 (2), 27 (2), 28 зв., 29, 31 зв., 32, 32 зв. (2), 34, 35, 35 зв. (3), 37, 37 зв. (2), 38, 40 зв. (2), 42 зв. (2), 44 зв. (2), 45, 47, 49 (2), 50, 50 зв. (2), 52 зв., 53 (2), 54 (4), 54 зв. (2), 55, 55 зв. (2), 56 (2), 57, 58, 58 зв., 60, 60 зв., 61 (2), 61 зв., 62 зв. (2), 63 (3), 64 (2), 64 зв. (2), 65 (2), 67 зв., 70, 71 зв. (2), 72, 73, 74 зв., 75, 77 зв. (2), 79, 79 зв., 84, 85, 87 зв., 90, 91 зв., 93, 95, 96, 96 зв., 97, 98 зв., 99 зв., 101 зв. (3), 102 зв., 103 зв. (3), 104 (2), 104 зв. (3), 105 (2), 105 зв., 106, 106 зв. (2), 107, 107 зв. (2), 108, 108 зв., 109, 109 зв. (3), 110 зв. (2), 111, 111 зв., 112 зв. (4), 113, 115, 116, 116 зв. (2), 118 зв., 119 зв. (2), 120 (2), 120 зв. (2), 121 (2), 123 зв. (5), 124 (19), 124 зв. (19), 125 (21), 125 зв., 126, 131 (6), 131 зв. (2), 133, 133 зв. (2), 135 (2), 135 зв., 136 (4), 137 зв., 139, 139 зв., 140, 140 зв., 141, 141 зв., 142 зв., 143, 143 зв., 144, 144 зв. (2), 145, 147, 147 зв. (2), 149 зв., 151, 151 зв., 153 зв., 154, 155, 159, 162, 162 зв. (2), 163 зв. (2), 164, 164 зв., 165, 167 зв., 168, 170, 171, 172 зв., 173 зв., 175 зв., 177, 181 зв., 183, 183 зв. (2), 184 зв. (2), 186, 187, 188 зв., 191 зв., 192 зв., 194, 196 (2), 198 зв., 199 (5), 199 зв. (8), 200 (6), 200 зв. (3), 203 зв., 204, 204 зв., 205 (4), 206, 206 зв., 207 (2), 207 зв. (2), 208 (3), 208 зв. (3), 209, 210 зв., 211, 211 зв. (2), 212 зв. (3), 213 (4), 214 (3), 214 зв., 215 зв., 217 (3), 219 зв. (3), 220 зв., 221 (2), 221 зв., 223 (3), 223 зв., 224 (2), 225 (3), 230 зв., 231 зв. (2), 232 (3), 232 зв. (2), 233 (2), 233 зв., 235, 235 зв. (2), 236, 237 зв., 240 зв. (2), 241 зв., 242 (2), 242 зв., 243 зв. (3), 244 (3), 244 зв., 245, 247 (2), 248, 249 (2), 249 зв. (3), 250 (3), 250 зв., 252, 255 зв., 258 зв., 259 зв., 260, 261 (2), 261 зв. (2), 262, 263 зв., 264, 265 зв. (2), 267 зв., 268, 270 (2), 271, 274 зв., 276 зв. (3), 277, 277 зв. (2), 279 (2), 280, 280 зв. (2), 281 зв., 282, 282 зв., 283 (2), 283 зв. (2), 284 зв., 285, 287, 288, 288 зв., 292 зв. (2), 293, 293 зв. (2), 294 (3), 295, 295 зв., 298 (3), 298 зв., 299, 299 зв., 301 зв., 302, 304, 305 зв., 306, 307, 307 зв, 308 (3), 308 зв. (2), 309, 310, 310 зв., 312 зв., 314 зв., 315 (2), 316, 318 (3), 319 зв., 320, 321 зв. (2), 324 зв., 326, 329 зв. (2), 330 зв., 333 (3), 334, 334 зв., 335, 335 зв. (4), 336 (2), 336 зв., 337 зв., 338, 339 зв., 341 зв., 345, 345 зв. (2), 346, 347, 347 зв., 349, 350 (2), 350 зв. (3), 351 зв., 352 зв., 354 зв., 355, 356 зв. (2), 357, 357 зв., 358, 358 зв. (2), 359, 359 зв. (2), 361 зв. (2), 362 (2), 362 зв., 363, 366 (2), 367 зв. (2), 370 зв., 373 (2), 373 зв., 374, 375 (2), 375 зв., 376, 376 зв. (2), 377, 378, 378 зв., 379 (2), 379 зв., 380 зв. (2), 382, 382 зв., 384,

385, 388, 389, 391, 392 зв., 393, 395, 396, 396 зв., 397, 397 зв., 398, 398 зв., 401, 402 зв., 404, 405 (3), 405 зв. (2), 406 зв., 408, 410, 411 (3), 412, 412 зв., 413, 414 зв., 415 зв. (2), 418 зв., 420, 422 зв. (2), 423, 423 зв. (3), 424 (2), 425 зв., 429 зв., 430, 432 зв., 433, 434, 434 зв., 436 (2), 437, 439, 443, 443 зв., 445, 446, 449, 450, 453, 457 зв., 458, 464, 467, 468, 477, 480 зв., 481 зв. (2), во 25 зв. (2), 26 зв., 28, 38 зв., 52, 60, 77, 78 зв., 158, 159, 160, 161 зв., 193, 220 зв., 221 зв., 222, 225 зв., 240 зв., 243 зв., 245 зв., 248, 249, 253, 253 зв., 258 зв., 357, 370, 429 зв., 463 зв., в(в)о 234 зв., въ 3, 3 зв. (2), 13, 16 зв., 18 зв., 23 (2), 23 зв., 24 (2), 25 зв. (2), 27 (2), 27 зв., 28 зв. (2), 29 (2), 30 (2), 31 зв. (2), 36, 38, 38 зв. (2), 40, 40 зв., 41 зв. (2), 42, 42 зв. (2), 43 зв. (2), 44 (2), 44 зв., 45 (4), 45 зв. (2), 46, 46 зв., 47 зв. (2), 48 (3), 48 зв., 49 зв., 50, 50 зв. (2), 52 (2), 54, 55 (2), 55 зв., 56, 56 зв., 58 зв., 59 зв., 60 зв., 63 зв. (2), 65 (3), 65 зв., 66, 66 зв., 67, 67 зв., 68 (2), 69 зв. (3), 70 (2), 71, 71 зв., 72 зв., 73 зв., 74 зв., 75 (2), 75 зв., 76 зв., 77 зв., 78 зв. (2), 79 (3), 79 зв., 80 зв., 82 зв. (2), 84, 85 зв., 87 (2), 88 зв., 89, 89 зв. (2), 90, 90 зв., 91 (2), 92 (2), 93, 94 зв., 95, 95 зв., 96, 97 (2), 99, 99 зв., 100 зв. (2), 101 (3), 102 (2), 103 зв. (3), 104, 108 зв., 109 зв. (2), 110, 110 зв., 111 зв. (2), 114 (2), 116, 116 зв., 117 зв., 118 зв. (2), 120 зв., 122 (3), 123 (2), 123 зв. (2), 124 (2), 124 зв., 125, 129, 129 зв. (2), 130 (3), 130 зв. (2), 131, 131 зв., 132, 133, 133 зв., 134, 134 зв. (2), 135 зв. (3), 136 зв., 137, 137 зв., 139, 139 зв., 141, 142 зв., 143 зв. (2), 144, 144 зв., 146 зв., 147 (5), 147 зв., 149, 149 зв., 150 зв., 151 зв., 152, 153, 153 зв. (2), 154, 154 зв., 155, 155 зв., 156 зв., 157, 159, 161, 161 зв., 162 зв., 163, 163 зв. (3), 164, 164 зв., 165, 166, 167 зв., 168 зв., 169, 170 (2), 171 (3), 171 зв., 172, 172 зв., 173, 175, 175 зв., 176, 177, 178 зв. (2), 179, 179 зв., 180, 180 зв., 182, 183 , 183 зв. (2), 186, 187 зв., 191 (2), 193, 195 зв., 196 (2), 196 зв., 197, 200, 204 зв., 205 (2), 206 зв. (4), 207, 208, 208 зв., 210, 211 (2), 211 зв. (4), 212, 212 зв., 213, 213 зв. (2), 214, 214 зв. (3), 215, 215 зв., 216 (2), 216 зв., 217 зв. (3), 218 (2), 220, 220 зв., 221, 223 (3), 223 зв., 224 (4), 224 зв., 225, 225 зв., 227, 228 (2), 229, 230, 230 зв., 231, 232, 233 зв., 234, 237, 239, 241, 248 (2), 248 зв., 250 зв., 251, 254, 255, 256 (2), 256 зв. (2), 257 (2), 257 зв., 258 зв., 259 зв., 260 зв., 261 зв., 263 зв., 265, 266, 266 зв., 267 зв., 269, 269 зв., 272, 272 зв., 273, 273 зв., 275, 275 зв., 276 зв., 278, 279, 279 зв. (2), 280, 281, 282, 282 зв., 283 (2), 284 зв., 286, 287, 288 зв., 289, 297, 297 зв. (3), 298, 300, 300 зв., 302, 302 зв., 303 (3), 305, 306, 307 (3), 308 (2), 310, 311, 311 зв., 312, 313 зв., 314 зв., 315 (2), 317 (4), 318 зв., 319 зв., 321 (2), 322 зв., 324, 325 (2), 325 зв. (2), 326, 327, 328 зв., 330 (4), 330 зв., 331, 332 зв., 333 зв., 334 зв. (2), 335 зв., 337 зв., 338, 341 зв., 342, 343 зв., 344, 345, 346, 347, 348 (4), 348 зв., 350 зв. (3), 351 (5), 352 зв. (3), 355 (2), 357 зв. (3), 359 (4), 359 зв., 360 зв., 361 зв., 362, 363, 363 зв. (2), 364 зв., 365 зв, 368, 368 зв., 369 (3), 370 (2), 371 зв., 372 зв., 377, 379 зв., 381, 384, 388, 391 (2), 391 зв., 393 (2), 393 зв., 394 зв., 395 зв., 398 зв., 399 зв., 401, 401 зв., 402, 404, 406, 406 зв., 407 зв., 410 зв., 411 зв., 412 (5), 412 зв. (2), 413 (2), 413 зв., 414, 414 зв., 415 (4), 416, 420 (2), 421 (2), 422 зв. (2), 423, 423 зв. (2), 424, 427 зв. (3), 428, 430, 432 зв., 434, 435, 435 зв., 436, 437, 438 зв. (2), 440 зв., 443 (3), 444, 445 (3), 446, 447 (2), 447 зв. (2), 449 (3), 449 зв. (2), 450, 450 зв. (3), 451, 451 зв., 452, 452 зв. (4), 453, 453 зв. (5), 454 (4), 454 зв. (2), 455 (3), 455 зв., 456 (3), 456 зв. (3), 457 (3), 457 зв. (4), 458 (2), 458 зв. (2), 459 (4), 459 зв. (2),

460 (2), 460 зв. (3), 461 (2), 461 зв., 462 (3), 462 зв. (3), 463 (2), 463 зв. (2), 464 (4), 464 зв., 465 (4), 465 зв. (3), 466 (3), 467 (2), 467 зв., 468 (4), 468 зв. (5), 469 (6), 469 зв. (2), 470 (4), 470 зв. (3), 471 зв. (3), 472 (4), 472 зв. (6), 473, 473 зв., 474 (2), 474 зв. (4), 475, 476 (5), 476 зв. (7), 477 (5), 477 зв. (6), 480 (3), 481 (2), 482, оу 25, 33 (2), 39 зв., 44 зв., 54, 60, 77, 85 (2), 85 зв., 88, 91, 95 зв., 97, 109 зв. (2), 110 зв., 117, 123, 130 зв., 137 зв., 138, 141 зв., 143 зв., 148 зв., 151, 160 (2), 161, 167, 167 зв., 168, 170 зв., 174, 184 зв., 194, 208, 217, 221 зв. (2), 236, 239, 250, 250 зв., 262, 273, 292 (3), 293 зв., 294, 301 зв. (2), 332, 338, 341, 341 зв., 343 зв., 344 зв., 381 (2), 412 зв., 413 зв., 415, 421 зв. (2), 426 (2), 429, 436, 437, 438 зв. (2), 443, 463 зв., 477 зв., 481 зв., ѕ 119 зв., оув 31 зв., 237 зв.

в^{i} див. **в**

(в) див. **в**

вавилон^{i}ского *прикм. од. с. род.* 22 зв.; вавилон^{i}ское *зн.* 22; по... вавилон^{i}стѣ(м) *місц.* 22

вавилы *ім. антроп. од. ч. род.* 444

вадити: боудє сѧ вадити *дієсл. недок. майб. од. 3 ос.* 56 зв.

вак^{i}ха *ім. антроп. од. ч. род.* 449

валилисѧ *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 137

валомь *ім. од. ч. ор.* 307 зв.

валѧл^{i}сѧ *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 161 зв.

вал^{i}ѳоромєи *ім. антроп. од. ч. наз.* 48 зв.; вал^{i}ѳоромєѧ *род.* 467, вар^{i}ѳо(л)мєѧ 472 зв., вал^{i}форомєѧ *зн.* 137 зв., вальѳоромєѧ 234

варав^{i}ва *ім. антроп. од. ч. наз.* 191 зв., 429; варав^{i}воу *зн.* 116, 117 зв. (2), 118, 118 зв., 192, 192 зв., 326, 429, варав^{i}вѡ 117 зв.

варахїина *прикм. од. ч. род.* 100

вар^{i}вары *ім. антроп. од. ж. род.* 455

вар^{i}навѣ *ім. антроп. од. ч. дав.* 125 зв.

варьтимєи *ім. антроп. од. ч. наз.* 169 зв.; о вар^{i}тимєи *місц.* 124 зв.

василїа *ім. антроп. од. ч. род.* 458, 461 зв.

василїєвичь *ім. антроп. од. ч. наз.* 482; василиєвича *род.* 123 зв., василїєвича 442

ва(ш) *займ. од. ч. наз.* 448, 458 зв., вашь 31, 34 зв., 35 зв., 36, 36 зв., 37 зв., 38, 39 зв., 46, 49 зв. (2), 78, 97 зв. (2), 98, 100 зв., 104, 134 зв., 169, 173 (2), 177 зв., 236 зв., 261, 267 зв., 275 зв. (2), 283, 372, 383 зв., 386, 388 зв., 416, 431, 454; вашєго *род.* 34 зв., 35, 50, 51, 381, 381 зв., 382 (2); вашємоу *дав.* 427 зв., 437 (2); вашєго *зн.* 31, 431; ваши(м) *ор.* 80, 98, 271, 407 зв., вашимь 381 зв., 383; в^{i}... вашємь *місц.* 378 зв., 392 зв., ѡ вашє(м) 37 зв., ваша *ж. наз.* 30 зв., 31 зв., 235, 236, 236 зв., 248 зв., 322 зв., 415 зв., 419 зв., 420, 446, 448, 450, 452 зв. (2), 454, 455, 460 зв. (2), 469; вашєи *род.* 35 зв., 273, 315, вашєи̑ 420; вашоу *зн.* 227 зв., 274 зв.; по... вашєи *місц.* 47 зв., въ... вашєи 315; въ... вашєю *дв. місц.* 457 зв., 471 зв.; вашє *с. наз.* 33, 37, 102, 181, 234 зв., 270 зв., 276 (2), 292 зв., 316, 420; вашєго *род.* 69, 77 зв., 83, 105, 165, 235, вашє(г)[о] 261 зв.; вашє *зн.* 153, 157, 235 (2); ваши(м) *ор.* 37 зв., вашимь 275; въ... вашє(м) *місц.* 449, 451, 456, 459 зв., въ... вашємь 447, 449 зв., 450, 452 зв., 454, 457 зв.; ваши *мн. наз.* 51, 57 зв., 61.2, 262 зв., 268, 271 зв., 276, 316 зв., 411, 414, ваша 37; ваши(х) *род.* 36 зв., 49 зв. (2), 68 зв., 82, 100, 253, 258, 271 зв., вашихь 39, 173; ваши(м) *дав.* 39, 55, вашимь 267; вашї *зн.* 407 зв., ваши 31, 236 зв., 316, 356 зв., 416 зв., ваша 34 (2), 34 зв., 173, 235 зв., 276, 293, 333 зв., 418, 449, 449 зв., 450, 451, 452 зв., 454, 456, 459 зв., ваша 35, 83, ва(ш) 457 зв.; вашими *ор.* 147 зв., 219, 268, 315, 326 зв.; въ... ваши(х) *місц.* 45, 133 зв., 230, 276, 379, 379 зв., в^{i}... вашихь 233 зв.,

314 зв., 379 зв., на... ваши(х) 100, при... ваши(х) 49
вашь див. ва(ш)
вве(л) *дієсл. док. мин. од. ч.* 481 зв.
вве(с) див. весь
в'ве(с) див. весь
в'весь див. весь
в(в)о див. в
в(в)ъ див. в
в'толось *присл.* 246, 247
вдѣ̀ь *присл.* 394 зв., въдѣ̀е 141, 299 зв., 317, 482
вдова *ім. од. ж. наз.* 179 (2), 299, 313, в'дова 240 зв., 299; вдовоу *зн.* 174, 313; в'довою *ор.* 215 зв.; вдовы *мн. наз.* 224
в'дова див. вдова
в'довин'ныи *прикм. мн. зн.* 98, 178 зв., 312 зв.
вдовици *ім. од. ж. дав.* 224 зв.; вдовицоу *зн.* 313; ѡ в'довици *місц.* 221
в'довичина *прикм. од. ч. зн.* 239; ѡ... вдовичинѣмь *місц.* 199
вдроугоє *присл.* 190 зв., в'дроугоє 112 зв., 387
в'дроугоє див. вдроугоє
в̑-є *числ. од. с. наз.* 478 зв. (2), 479
веде(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 40; ведете *мн. 2 ос.* 427 зв., вели *мин. мн. 3 ос.* 114, 189, 191, 224 зв., 322 зв., 324, 326 зв., 431, 475 (3), 475 зв., 476 (3); ведѣте *наказ. мн. 2 ос.* 188; ведень *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 27 зв., 221 зв. (2), 459 зв., 473 зв.; ведени *мн. наз.* 50, 315 зв., ведены 327 (2); ве(д)ши *дієприсл. мин.* 81 зв., вед'ши 280 зв.; ведено *прис. ф.* 427 зв. (2)
ве(д)ле *прийм.* 123 зв.
ведлоугъ *прийм.* 58 зв., 152 зв., 427 зв., вед'лоугъ 106
вед'лоугъ див. ведлоугъ
вежѣ *ім. од. ж. род.* 283; вежоу *зн.* 92 зв., 286 зв., вежѳ 174
вез(д)е *присл.* 107, вез'де 253 зв.
вез'де див. вез(д)е
ве(л) див. великыи
вел'блодовы(х) *прикм. мн. род.* 26; вел'боудовыми *ор.* 129 зв.
велбоудоу див. вельбоудоу
вел'боудоу див. вельбоудоу
велєб'ность *ім. од. ж. зн.* 209
велєгласїа *ім. од. с. род.* 339
вели(к) див. великыи
вели(к)дн̑ь див. великьдн̑ь
вели(к)м(ч)ника див. великом(ч)ника
великодєн'ныи *прикм. од. ч. зн.* 348; великодєн'ного *зн.* 317
великом(ч)ника *ім. од. ч. род.* 451 зв., 454, 455 зв., 463, 464 зв., 473 зв., великом̑чнка 470 зв., великом(ч)нка 446 зв., 467, 469 зв., вели(к)м(ч)ника 450, ве(л)ком(ч)ника 451; великом(ч)никь *мн. род.* 464
великом(ч)ница див. великом(ч)ницѣ
великом(ч)ници див. великом(ч)ницѣ
великом(ч)ницѣ *ім. од. ж. род.* 469 зв., вєлком(ч)ници 455, великом(ч)нци 446 зв., великом(ч)ница 454, великом(ч)нца 470
великом̑чнка див. великом(ч)ника
великом(ч)нка див. великом(ч)ника
великом(ч)нца див. великом(ч)ницѣ
великом(ч)нци див. великом(ч)ницѣ
великы(и) див. великыи
великыи *прикм. од. ч. наз.* 68, 188, 195 зв., 196 зв., 205 зв., 240 зв., 288 зв., 329 зв., 337, великы(и) 224 зв., 240 зв., 241, вєлїкы(и) 433, вели(к) 465 зв., 470, 472 зв., великь 31 зв., 207 зв., 449 зв., 460 зв., 462, 467, вє(л) 112 зв.; великого *род.* 33 зв., 103, 450, 451 зв., 458, 460, 460 зв. (2), 461 зв., 465 зв. (2), 466, 473 зв., 481, велико(г)[о] 365 зв., 476, великаго 375, 451; вели(к) 476; великомоу *дав.* 3 зв., 116, ве(л)комѳ 103 зв., в(ли) 109; великый *зн.* 403, 434 зв., великыи, 29, 121, 194 зв., 321, 365, 424, 433, 474 зв. (3), великы(и) 327, великїй 406 зв., ве(л)кї(и) 109, вели(к)и 283 зв., вели(к)120 зв., 238, ве(л) 101, 110 зв., 116, 119 зв., 321 зв., 406, 408; велики(м) *ор.* 226, 302 зв., великы(м) 120, 131, 296 зв., 328 зв., 398, великимь 208 зв., 225, великымь 120, 143,

194 зв., 195, 212 зв., 249, 296 зв., 307; въ велико(мь) *місц.* 248, при... великомь 481 зв., ѡ... великомь 336; ѡ... вели(к) 476; велика *ж. наз.* 71, великаѧ 43 зв., великаа 43 зв., 142, 228 зв., 235, 294 зв., 315 зв.; великои *род.* 42 зв., 123 зв., 443, 448, великыѧ 2, 3 зв., 476 зв., вели(к) 437, вє(л) 104, 110, 437 зв.; велїкоу *зн.* 185, великоую 212 зв., 285, 318, 456, 476 зв., 481 зв., великꙋю 325 зв., великжѧ 3 зв., вє(л)коую 474 зв., вели(к) 109 зв., вє(л) 121, 122; великою *ор.* 44 зв., 122 зв., 142 зв., 143 зв., 182, 335, великож 24 зв.; ѡ великоӥ *місц.* 258, 283, 473, оу великои 292; великоє *с. наз.* 122, 136 зв., 143, 234, 239, 249 зв., 359; великоє *зн.* 179 зв., 209, 227 зв., 230 зв., 250 зв.; великымь *ор.* 146, 281, 443; великыи *мн. наз.* 102, 102 зв., 314, великы(и) 314; велицїи 169, велици 88; великыхь *род.* 440; велики *зн.* 97 зв., великыи 141 зв., великыӥ 404 зв.; великыми *ор.* 326 зв.

великь див. **великыи**

великьдн҃ь *ім. од. ч. наз.* 399, вели(к)дн҃ь 433, **великьдн҃ь** *зн.* 216; **великодн҃ємь** *ор.* 399 зв.

велит див. **велитъ**

вели(т) див. **велитъ**

велит^{ı} див. **велитъ**

велитъ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 38, 225 зв., велит^{ı} 133, велит 155 зв., вели(т) 308

величитъ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 208 зв.; величили *мин. мн. 3 ос.* 242 зв.

велїкы(и) див. **великыи**

вє(л)ком(ч)ника див. **великом(ч)ника**

велми див. **вельми**

вел^{ı}ми див. **вельми**

вє(л)ми див. **вельми**

вє(л)мї див. **вельми**

вел^{ı}мож^{ı}ны(и) див. **вельможныи**

вельбоудоу *ім. од. ч. дав.* 301, вел^{ı}боудоу 84 зв., велбоудоу 167; вел^{ı}боуда *зн.* 99

вельзаоула *ім. од. ч. зн.* 138; вел^{ı}заоуломь *ор.* 268, вел^{ı}заоуло(м) 50 зв.; ѡ вельзаоулѣ *місц.* 267 зв., 268, ѡ вел^{ı}завоулѣ 57 зв., ѡ вел^{ı}завоулє 57

вельми *присл.* 77 зв., 239, 239 зв., 325, вел^{ı}ми 23 зв., 24 зв., 25, 28, 40 (2), 42, 44, 76, 82, 85, 111, 117 зв., 120 зв., 132, 143, 144 зв., 155 зв. (2), 177, 196 зв., 222, 239, 250, 257 зв., 291, 301, 312 зв., 330, 357 зв., 430, велми 172, 272, 301, 303 зв., 325, вє(л)ми 196, 293 зв., 477, вє(л)мї 274

вельможныи *прикм. од. ч. наз.* 202 зв., вел^{ı}мож^{ı}ны(и) 204 зв.

вер^{ı}вїи *ім. мн. ж. род.* 347 зв.

вер^{ı}тль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 258; верзь *наказ. од. 2 ос.* 33; нехаи вержє(т) *3 ос.* 377 зв.

веретищи: оу веретищи *ім. од. с. місц.* 54

веречи *дієсл. недок. інф.* 383 зв.

веригамь *ім. мн. ж. дав.* 460

вер^{ı}ноуса *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 268 зв.; вер^{ı}ноул^{ı}са *мин. од. ч. 3 ос.* 221 зв., верьноульса 250, връноул^{ı}са 90 зв., са... верноуль 23 зв., връноул^{ı}са 90 зв., вє(р)ноулиса *мн. 3 ос.* 335, вер^{ı}ноулиса 215 зв., 216 зв., верноули(с) 213 зв., са вер^{ı}ноули 240; вер^{ı}ниса *наказ. од. 2 ос.* 250 зв.; вер^{ı}нꙋв^{ı}шиса *дієприсл. мин.* 254, връноув^{ı}шиса 285 зв., 330 зв.

вер^{ı}хь *ім. од. ч. зн.* 224 зв.; вер^{ı}хомь *ор.* 237, на вер^{ı}хоу *місц.* 28

вер^{ı}шїє *ім. од. с. наз.* 26

вє(с) див. **весь**

веселити: са веселити див. **веселитиса**

веселитиса *дієсл. недок. інф.* 290 зв.; са веселити 290; веселиса *наказ. од. 2 ос.* 274 зв.; веселѣ(м)са *мн. 1 ос.* 290; веселѣтеса *2 ос.* 30 зв., 235, 287 зв.

веселїє див. **весѣла**

весело *присл.* 206

весель *прикм. од. ч. наз.* 293 зв.

веси *ім. од. ж. род.* 157 зв.; весь *зн.* 445, вє(с) 453 зв., 472; весь *мн. род.* 49 зв.; веси *зн.* 48

весна *ім. од. ж. наз.* 316

весь *займ. од. ч. наз.* 23 зв., 96 зв., 114 зв., 160 зв., 189, 191, 212, 250, 312 зв., 407, 432, вє(с) 60, 350 зв., ввє(с) 398 зв., в'весь 139, 388, 442 зв., в'вє(с) 402, оувєсь 134, 134 зв., 172; всєго *род.* 166, 202, 343 зв., 368, 476 зв., в'сєго 84, 123 зв., 213; в'сємоу *дав.* 64 зв.; весь *зн.* 159, 192 зв., 256, 361 зв., 405 зв., 422, вє(с) 75, 82, 153, 254 зв., в'весь 476 зв., в'сєго 171; всѣмь *ор.* 177 зв., 398 зв.; по всємоу *місц.* 197 зв., по в'сємоу 18 зв., по в'сєм(ѳ) 126, по всємь 184, въ всє(м) 18 зв., 110, по всє(м) 196; вса *ж. наз.* 459 зв., в'са 123; всєй *род.* 26, всєи 129 зв., всєй 264, в'сєй 26, в'сєа 234; всю *зн.* 462, 466, в'сю 29 зв., 145 зв., 179, 222, 227 зв., 251, 313, 315 зв., 447 зв., 463 зв., 468 зв.; всєю *ор.* 177 зв., 264, в'сєю 96 зв. (2), 177 зв., 264, всєж 177 зв. (2); въ всєй *місц.* 275 зв., въ в'сєи 38, 210, на всєй 316 зв., по всєи 47 зв., 120, 328 зв., по в'сєи 30, 47, 68, 101 зв., 131 зв., 132, 151 зв., 194, 223, 224 зв., 241, по въсєи 217 зв.; всє *с. наз.* 63, 89, 90, 270, 281 зв., 285, 295 зв., 307, 315, 433, 469 зв., 482.2, 482 зв., в'сє 23, 33 (2), 37 (2), 38, 44 зв. (2), 70, 101 зв. (2), 103 зв., 114, 132, 153 зв., 161 зв., 205, 263 (2), 270, 324, всєго *род.* 177 зв., 263 зв., 287, 300, всє(г)[о] 2, 480, 480 зв., 481, в'сєго 216; в'сємоу *дав.* 413 зв.; всє *зн.* 39 зв., 63, 64, 76 зв., 81, 81 зв. (2), 85, 142, 288 зв. (2), 301, 419, 468 зв., 481, в'сє 28, 44 зв., 64, 82, 97, 101, 103 зв., 110 зв., 118 зв., 122 зв., 144 зв., 149 зв., 167, 173, 179, 181 зв., 204 зв., 223, 228, 230 зв., 268, 270 зв., 274 зв., 288 зв., 298, 301 зв., 352 зв., 355 зв., 356, 357, 361, 368, 416 зв., 419; всѣ(м) *ор.* 448, 454, всѣмь 277, в'сѣмь 104 зв., въсѣмь 177 зв., въсѣ(м) 96 зв.; по в'сємоу *місц.* 250 зв., ѡ в'сємь 414, ѡ в'сє(м) 337 зв., ѡ всє(м) 33 зв.; всѣ *мн.наз.* 94, 154, 176 зв., 179, 182 зв., 186 зв. (2), 187, 273, 279 зв., 285, 286 зв., 287, 292 зв., 302, 303 зв., 308 зв., 311 зв., 312, 324, 326, 329, 334, 351 зв., 362, 383, 393 зв., 410, 414 зв., 422 (2), 426 зв., 429, 443, в'сѣ 65, 97 зв., 100 зв., 103, 105.2, 107 зв., 111 зв., 118, 132, 134, 150, 151, 153, 173 зв., 186, 188 зв., 190, 209, 210 (2), 212, 213, 219 зв., 220, 223 зв., 226, 228, 242 зв., 250 зв., 252, 258 (2), 270 зв., 275 зв., 279 зв., 281 (2), 308, 313, 329, 341, 358 зв., 369, 383, 398 зв., 423 зв., 432 зв., в'сї 303, 407 зв., вси 54 зв., 67, 282, 317, 377, в'си 40 зв., 51, 53 зв., 57, 72, 83 зв., 90, 91 зв., 95 зв., 107 зв., 111 зв., 112 (2), 113 зв., 114, 118, 131 зв., 144, 150 зв. 186, 189, 216 зв., 224 зв., 236 зв., 241, 255, 314 зв., 341 зв., 342 зв., 361 зв., 373 зв., 389 зв., 407, 482 зв., въси 152, вса 54 зв., 85, 167, 448, 460 зв., 463, 466, 467 зв., 471, в'са 31 зв., 54 зв., 65, 140, 222, 455, 461, всж 444 зв.; всѣхь *род.* 163, 177, 178, 215, 271 зв., 332 зв., 477, всѣ(х) 5 зв., 17, 20 зв., 22 зв., 36, 50, 51, 63 (2), 80, 85, 85 зв., 141 зв., 149 зв., 162 зв., 177, 275 зв., 279, 311 зв., 313, 316 зв., 332 зв., 338, 480, в'сѣхь 95 зв., 141 зв., 176 зв., 210 зв., 223, 229, 245 зв., 255 зв., в'сѣ(х) 239, 243 зв., всєхь 442 зв.; всѣ(м) *дав.* 3 зв., 31, 51, 51 зв. (2), 101 зв., 150, всѣмь 3 зв., 80, 101 зв., 169, 183, 219 зв., 252 зв., 314 зв., 443, в'сѣмь 172, 212 зв., 220, 223 зв., в'сѣ(м) 215 зв., 276 зв., всѣ(х) *зн.* 30, 38 (2), 56 зв., 68, 126, 146, 298, 347 зв., 403 зв., всѣхь 94 зв., 234 зв., 254 зв., 348, всѣ 153 зв., 274 зв., 288, 301, 307, 316, 316 зв., 326, 330 зв., 413 зв., 420 зв., 424 зв., 481 зв., в'сѣ 103 зв., 140, 155, 210, 213, 217, 225 зв., 253 зв., 279 зв., 282, 296, 315 зв., 357 зв., 406 зв., 416, 441, в'си 446 зв., в'сє 97 зв., 131 зв., вса 23 зв., 43, 90, 265, в'са 25, 28, 30, 63 зв., 123, 123 зв., 157 зв., 160 зв., 211, 222; всєми *ор.* 66, 258 зв., 314, 332.2, 352, в'сѣми 115 зв., 134, 251 зв., 253, 352, 392; въ всѣ(х) *місц.* 332 зв., 334 зв., въ в'сѣхь 204 зв., въ вьсѣхь 180, на в'сѣхь 210, по всѣ(х) 25,

29, 38 зв., по в'сѣ(х) 233 зв., по в'сѣхь 241, ѡ всѣ(х) 331 зв., 408, ѡ всѣхь 281, ѡ в'сѣ(х) 241, ѡ в'сѣхь 220, 457 зв.

вєсѣлѧ *ім. од. с. наз.* 346, вєселіє 205 зв.; вєселѧ *род.* 135, 276, 346, вєселїа 231; вєселѧ *зн.* 284; на вєселю *місц.* 346, ѡ вєселю 93 зв.

вєтьхомоу *прикм. од. ч. дав.* 231 зв.; вє(т)сѣ *ж. дав.* 46 зв.; вє(т)хы *мн. зн.* 46 зв., 135, вє(т)хаѧ 64 зв.

вечєра *ім. од. ж. наз.* 406; вечєрѣ *род.* 285, 286, в'ечєрѣ 406 зв., вечєри 319; вечєроу *зн.* 148 зв., 200 зв., 284 зв., 285, 456, вечєрꙋ 400; вечєрею *ор.* 441 зв.; на... вечєрѣ *місц.* 109, 183, 283, на вечєры 183, ѡ... вечєри 283; вечєрѣ *мн. зн.* 312 зв.; на вечєрѧхь *місц.* 97 зв., 178 зв.

вечєр'нѧа *прикм. од. ж. наз.* 171 зв.

вечєрь [1] *ім. од. ч. наз.* 43, 67 зв., 72 зв., 86, 121, 131 зв., 142, 151, 172 зв., 185, 195 зв., 365 зв.; вечєрови *дав.* 254, вечєроу 66, 110 зв., 333; вечєр *зн.* 122, вечєр' 122, 476 зв., вє(ч)рь 476 зв.

вечєрь [2] *присл.* 121, 238, 437 зв., вє(ч)рь 437, 476 зв.

вечєрѧль: боудоу вечєрѧль *дієсл. недок. майб. од. 1 ос.* 296

вє(ч)р: на вє(ч)р див. **вє(ч)рни: на вє(ч)рни**

вє(ч)рни: на вє(ч)рни *ім. од. ж. місц.* 3 зв., на вє(ч)р 116

вє(ч)рь див. **вечєрь** [2]

вещаніє *ім. од. с. наз.* 447 зв., 462, 466

вещи *ім. мн. ж. зн.* 16 зв.; ѡ... вещехь *місц.* 204

вза(д) *присл.* 2 зв.

в'заємь *присл..* 236, 236 зв.

в'з'бѣг'ло *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 139 зв.

вз'головю: на вз'головю *ім. од. с. місц.* 142

в'з'гороу *присл.* 280

в'здаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 185

в'зложиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 194 зв.; взложивыши *дієприсл. мин.* 188

в'зростє *дієсл. недок. майб. од. 3 ос.* 141; в'зростє(т) 142, в'ростєт[!] 63; в'зросла *мин. од. ж. 3 ос.* 62; в'зросло *с. 3 ос.* 60 зв., 281, в'з'росло 246, вьз'росло 246

в'зростє(т) див. **в'зростє**

взываєт'сѧ див. **взываєтсѧ**

взываєтсѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 443; взываєт'сѧ 443; взываю(т)сѧ *мн. 3 ос.* 443

в'зыидє *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 141; взышо(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 468 зв., в'зышоль 30, 256, 350; в'зышло *с. 3 ос.* 60, 196, в'зыш'ло 139 зв.; в'зышо(д)ши *дієприсл. мин.* 246

[в'зѧль... сѧ]: сѧ... є(ст) в'зѧль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 62 зв.

взѧти *дієсл. док. інф.* 133, 138, 298, 366, 391, в'зѧти 34, 73, 156 зв., 236, 236 зв., 351 зв., 365 зв.; вьз'моу *майб. од. 1 ос.* 436 зв.; вьз'мє *3 ос.* 85 зв., возмєть 82 зв., вьз'мє(т) 46 зв., 51 зв., вьз'мєть 419, 420, възмє(т) 75; воз'мєтє *мн. 2 ос.* 86, вьз'мєтє 420, воз'моу(т) *3 ос.* 28; взяль *мин. од. ч. 1 ос.* 423; в'зяль єси *2 ос.* 423, єси... взяль 436 зв.; взѧль *3 ос.* 45 зв., 63, 167 зв., 185 зв., 333, взяль 181, в'зя(л) 106, в'зяль 181, в'зѧль 25, 25 зв., 43, 101 зв., 106 (2), 134, 174, 214 зв., 230 зв., 302, 407 зв.; єсмо... взѧли *мн. 1 ос.* 73, стє... в'зѧли *2 ос.* 73, єстє взѧли 272, єс'тє в'зѧли 157, взѧли *3 ос.* 66, 398 зв., 435, в'зѧли 24 зв., 86 зв. (2), 92 зв., 105 (3), 117, 149, 432, 436, в'зѧли 105, в'зѧлї 434 зв.; быль... в'зѧ(л) *дмин. од. ч. 3 ос.* 106 зв., быль в'зѧль 106, 107; воз'ми *наказ. од. 2 ос.* 429 зв., 476 зв., вьз'ми 25 зв., 45 зв., 78, 87, 133 зв., 134, 291 зв., 292, 320 зв., 326, 359 зв., 360 (2), 429 зв. (3), 431 (2), 450 зв.; нєхай... вьз'мєть *3 ос.* 158 зв., 255 зв.; възмѣтє *мн. 2 ос.* 427 зв., 430, вьз'мѣтє 305 зв., 347 зв.; в'зѧ(л) бы(х) *ум. од. ч. 1 ос.* 105; бы... в'зѧль *3 ос.* 364 зв.; бых'мо... взѧли *мн. 1 ос.* 71 зв.; бы оузѧли *3 ос.* 86 зв.; бы(х)... быль... взѧль *мин. ум. од. ч. 1 ос.* 305 зв.; в'зя(т) *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 298 зв., в'зѧ(т) 104; взѧта *ж.*

наз. 298 зв., в'зѧта 104; в'зѧто *с. наз.* 93, 141, 247 зв., 277 зв., в'зявши *дієприсл. мин.* 281 зв., в'зяв'ши 365, взѧвши 72 зв., 400, взѧв'ши 25 зв., 67, в'зѧвши 185 зв., 283 зв., в'зѧвьши 318 зв., в'зѧв'ши 71, 78, 86 зв., 111–111 зв., 116 зв., 118, 118 зв., 120, 121, 123, 150 зв., 156, 166 зв., 254 зв., 264 зв., 281, 334.2, 359 зв., 406 зв., 409 зв., 424 зв.; в'зяв'шї 440 зв., взєм'ши 63, в'зѧв' 72; в'зѧто *прис. ф.* 60 зв., 107 зв.

в'зѧти див. **взѧти**

видєнїє *ім. од. с. зн.* 206 зв.

вид див. **видь**

ви(д) див. **видь**

вид' див. **видь**

видит'сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 265, сѧ... видить 115, 190, 399 зв., сѧ... види(т) 78, 91 зв., 95, 96 зв., сѧ видѧ(т) *мн. 3 ос.* 99 зв.; видѣлосѧ *мин. од. с. 3 ос.* 204 зв.; сѧ... видѣли *мн. 3 ос.* 248

видь *част.* 210, 368 зв., 385, 391 зв., 443, вид' 115, 146 зв., 187, 355 зв., 372 зв., вид 356 зв., ви(д) 34 зв., 41 зв., 62 зв., 65, 71, 112 зв., 135 зв., 270 зв., 275, 282, 319 зв., 322 зв., 336 зв., 382 зв., 394 зв., 405, 421, 425

видѣти *дієсл. недок. інф.* 53 (3), 58 зв., 61, 100 зв., 214 зв., 242 (2), 242 зв., 363 зв., 303 зв., 325, 349, 402 зв., 482; вижоу *теп. од. 1 ос.* 157 зв., 355, 385 зв., 387; видиш' *2 ос.* 179 зв., 244 зв., видишь 145, 191 зв., 237 зв. (2), видиши 18, 38 зв.; видить *3 ос.* 386, 386 зв., 394 зв., 405 зв., види(т) 127, 368 зв., 405 зв., 412 зв.; видимо *мн. 1 ос.* 388 зв.; видитє *2 ос.* 52 зв., 61 зв., 101, 157, 263 зв. (2), 313 зв., 402, 416 зв., видитє 334; видѧть *3 ос.* 71 зв., 79 зв., 263 зв., видѧ(т) 61 (2), 388 зв. (2); боудєшь видѣти *майб. од. 2 ос.* 237 зв., боудєть видѣти *3 ос.* 383, видѣти... боудєть 412 зв.; боудєтє... видѣти *мн. 2 ос.* 418 зв., боудєтє ви(ди)ти 61, видѣти боудєтє 412 зв.; видѣти боудоуть *3 ос.* 338, видѣти бѫдѫ(т) 30 зв.; видѣ *аор. од. 3 ос.* 47, 66 зв. (2), 458 зв., 459 (2), видѣша *мн. 3 ос.* 446 зв.; видѣль *мин. од. ч. 1 ос.* 170, 344, 427, видѣльємь 344, ємь... видѣль 345 зв., єсми видѣль 346, єс'ми видѣль 381, видѣль єсми 262 зв., видѣль єс'ми 163; єси видѣль *2 ос.* 383 зв., видѣль єси 388; видѣл' *3 ос.* 48, видѣль 27 зв., 43, 57, 68, 94 зв., 114 зв., 116 зв., 157 зв., 161, 177, 178, 206 зв., 254, 303 зв., 325, 342 зв., 383 зв. (2), 405, 411 зв. (2), 433 зв., 453 зв., видєль 145, є(ст) видѣль 352, єсть видѣль 369, ви(д)ль 48, ви 342 зв.; видѣла *ж. 3 ос.* 437, 477 зв.; видѣли *мн. 1 ос.* 194, видѣли єсмо 258 зв., 342, 437 зв., видѣли... єсмо 23 зв., єсмо видѣли 108, 350, єс'мо видѣли 108, єс'мо... видали 134, є(х)мо... видѣли 108, видѣли єх'мо 230 зв.; видѣли *2 ос.* 297, єстє видѣли 76, 241 зв., 366 зв.–367, 381, єстє... видѣли 363, видѣли єстє 368, 411 зв.; видѣли *3 ос.* 24, 31, 61 зв., 76, 134 зв., 137, 140, 143 зв. (2), 160, 197 зв., 213, 215, 247 зв., 250 (2), 257, 263 зв., 269 зв., 307, 322, 329, 332, 332 зв., 364, 372, 388 зв., 401, 405, 423 зв., 438 зв., 471 зв., видєли 122, видѣлї 61, видали 384 зв., соуть... видѣли 204 зв., виждь *наказ. од. 2 ос.* 18 зв., 172 зв., 438, виж(д)ь 471 зв., ввиждь 453 зв.; да види(т) *3 ос.* 17 зв.; видьтє *мн. 2 ос.* 443, вид'тє 122, ви(д)тє 333 зв., 334, 397; видѣль... бы *ум. од. ч. 3 ос.* 157 зв., бы видѣль 399 зв., бы... видѣль 369; бы(х)мо видѣли *мн. 1 ос.* 367 зв.; быс'тє видѣли *2 ос.* 358, бы видѣли 286 зв., бы... видѣли 333 зв.; видѧи *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 35; видѣнь *пас. мин. од. ч. наз.* 197, вѣдѣнь 217 зв.; видѣни *мн. наз.* 35 зв., 97 зв., видєни 256 зв.; видѧчи *дієприсл. теп.* 35 зв., 45 зв., 61 (2), 71 зв., 91, 140, 145 зв., 316, 348, 385, видѧ 36 зв.; видѧй 35; видѣвши *мин.* 194 зв., 300 зв., видѣв'ши 55, 81 зв., 109 зв., 149 зв.,

205, 251 зв., 283 зв., 398, видѣвꙋшї 118, 365 зв., видевꙋши 120 зв., видѣвꙋше 45 зв., 90 зв., видѣвꙋ 26 зв., видѣвь 45 (2), 475

викенꙋтїа *ім. антроп. од. ч. род.* 452 зв.

викладь див. **выкла(д)**

викꙋтора *ім. антроп. од. ч. род.* 452

вина *ім. од. ж. наз.* 83 зв.; **вины** *род.* 193 зв., 326 зв., 429, 429 зв., 430; **виноу** *зн.* 119

винарєви *ім. од. ч. дав.* 279 зв.

виненꙋ *прикм. од. ч. наз.* 32, **винєнь** 32, 81, 81 зв. (2), 98 зв. (2), 138 зв., 244, 291 зв., 430; **винꙋного** *род.* 318 зв., **виного** *зн.* 190; **винꙋным**ꙋ *ор.* 382; **винꙋни** *мн. наз.* 244

винєнь див. **винен**ꙋ

винꙋницѣ *ім. од. ж. род.* 174

винꙋности див. **винꙋностї**

винꙋностї *ім. од. ж. род.* 325 зв., **винꙋности** 324 зв.

винꙋгѣйшими *прикм. мн. ор.* 279 зв.

вино *ім. од. с. наз.* 46 зв., 135 зв. (3), 231 зв.; **вина** *род.* 46 зв., 135, 205 зв., 231 зв., 243, 346 зв. (2), 347 (2); **вино** *зн.* 46 зв., 193 зв., 231 зв., 346, 347, 357 зв.; **вино(м)** *ор.* 264 зв.

виногра(д) див. **виноградоу**

винограда див. **виноградоу**

виноградарє(х): ѡ... **виноградарє(х)** *ім. од. ч. місц.* 308

виноградꙋники *ім. мн. ч. зн.* 175

виногра(д)никове *ім. мн. ч. наз.* 309 зв., **виноградници** 174 зв.; **виногра(д)никовь** *род.* 174.2

виноградници див. **виногра(д)никове**

виногра(д)ного *прикм. од. ч. род.* 309

виноградовыи *прикм. од. ч. наз.* 175

виноградоу *ім. од. ч. род.* 86, **винограда** 85 зв. (2), 86, 86–86 зв., 89, 93 (2), 175, 309 зв. (2), **виногра(д)** 309 зв.; **виноградь** *зн.* 85 зв., 174, 175, 309, **виногра(д)** 92 зв., 93, 310; **въ виноградѣ** *місц.* 92, 279 зв., **о виноградѣ** 14 зв., 124 зв., 221, **ѡ виноградѣ** 174

винопійца *ім. од. ч. наз.* 53 зв., 243

виноуючи *дієприсл. недок. теп.* 325

виньною *прикм. од. ж. ор.* 414 зв.

висꙋсонь *ім. од. ч. зн.* 293 зв.

≠в̄ и **т̄** *числ.* 340 зв.

витати *дієсл. недок. інф.* 303 зв.

витєзꙋда *гебр.* 359

вифанїа *ім. топ. од. ж. наз.* 395; **вифанїй** *род.* 393 зв., 339 зв.–400, **вифанїи** 334 зв., **виѳанїи** 90 зв., 171 зв. (2), 306, 399 зв.; **виѳанїю** *зн.* 170, 474; **оу виѳанїй** *місц.* 109 зв., **въ виѳанїи** 183 зв.

≠в̄ и **х̄** *числ.* 123 зв.

виѳаварѣ: **оу виѳаварѣ** *ім. топ. од. ч. місц.* 343 зв.

виѳагїю *ім. топ. од. ж. зн.* 170

виѳꙋлєѡмь *ім. топ. од. ч. наз.* 212; **виѳолєєма** *род.* 24, **виѳꙋлєѡма** 213; **въ виѳолєємѣ** *місц.* 24, **въ виѳꙋлєємѣ** 23 зв., **въ виѳолєѡмѣ** 211 зв., 457, 457 зв., **оу вифлєѡмѣ** 25; **виѳолєєме** *кл.* 24

виѳолєѡмьского *прикм. од. с. род.* 375 зв.

виѳꙋсагїи *ім. топ. од. ж. род.* 306, **виѳꙋсагыи** 89

виѳꙋсагыи див. **виѳꙋсагїи**

виѳсаида *ім. топ. од. ж. наз.* 54, **виѳъсаида** 254, 336 зв.; **виѳꙋсаиды** *род.* 150 зв., 157, 345, 402 зв., **виѳьсайды** 157; **виѳъсайдо** *кл.* 261 зв.

виѳъсаида див. **виѳсаида**

в̄і *числ.* 5, 5 зв., 6, 6 зв., 8.4, 9 (2), 10, 10 зв. (2), 11 (2), 12 (2), 13 зв., 15, 31 зв., 44, 46 зв., 48 зв., 49, 55, 67, 83, 84, 85, 88 зв., 90 зв., 121, 121 зв., 123 зв., 124.3, 125, 130, 130 зв., 131, 131 зв., 134 зв., 137 (2), 144 зв. (2), 146, 150 зв., 157, 174, 199 (3), 199 зв., 221 зв., 227, 272 зв., 281, 292 (2), 296 зв., 311, 313 зв., 314, 316, 317, 335 зв., 353, 393, 399 зв., 428, 443 зв., 444 (2), 444 зв., 446 (2), 446 зв., 449 зв., 452, 452 зв., 453, 457, 461 (2), 462 зв., 464 (2), 467, 468, 468 зв., 471, 472, 474 зв. (2), 475 зв. (2), 479 (2), 479 зв., 480 зв. (2), 481

в̄і-дєсѧ(т) *числ. наз.* 444; **в̄і-тє(х)** *род.* 110, 371 зв., **в̄і-ти(х)** 3; **в̄і-тємь** *дав.* 52

вꙋкажѣте *дієсл. док. наказ. мн. 2 ос.* 95

вка(з) *ім. од. ч. наз.* 473; **вказы** *мн. наз.* 13

в'копаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 238 зв.
в'корєнисѧ *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 295 зв.
вкорот'кости *присл.* 17 зв.
в'кѹпоу *присл.* 96
в'коупѣ *присл.* 62 зв., вькоупѣ 62 зв.
в'коусити *дієсл. док. інф.* 75, 159, 256; в'коуси(т) *майб. од. 3 ос.* 286
влагалища *ім. од. с. род.* 320 зв.
владар'ства *ім. од. с. род.* 217 зв.; владарьствомь *ор.* 240; въ владарьствѣ *місц.* 272
в'ладарь *ім. од. ч. наз.* 253 зв., владарѧ *род.* 212; владарємь *ор.* 117; владарємь *мн. дав.* 314 зв.; владари *зн.* 50
влад'ноути *дієсл. недок. інф.* 169; владнѹ(т) *теп. мн. 3 ос.* 169; вла(д)ноуло *мин. од. с. 3 ос.* 35
вла(д)чицѣ *ім. од. ж. род.* 445, вл(д)чцѣ 464, вл(д)чца 453 зв., 469, 472 зв., вл(д)ча 481 зв.; вл(д)чи(ц) 471 зв.
владычєства *ім. мн. с. зн.* 273 зв.
владычого *прикм. од. ч. наз.* 322
владѣтє *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 315
влас'тнымь *прикм. од. ч. ор.* 390; властный *мн. наз.* 390; влас'ныи *зн.* 389
в'ла(с)ть *ім. од. ж. наз.* 123; власть *зн.* 41, 45 зв., 253, 342, вла(ст) 48 зв.; властїю *ор.* 225 зв., властїж 42; въ власти *місц.* 147, в' власти 60, оу власти 221 зв.; власти *мн. зн.* 273 зв.
влахерьнахь: въ влахєрьнахь *ім. топ. мн. ж. місц.* 469
вл(д)ка *ім. од. ч. наз.* 281 зв., 285 зв.; вл(д)кы *род.* 282 зв.; вл(д)цє *дав.* 123 зв.; вл(д)ко *кл.* 215; въ владыка(х) *мн. місц.* 24
вл(д)ча див. **вла(д)чицѣ**
вл(д)чи(ц) див. **вла(д)чицѣ**
вл(д)чни(м) *прикм. мн. дав.* 444; владычнаѧ *зн.* 443 зв.; в... вл(д)чнихь *місц.* 443
вл(д)чца див. **вла(д)чицѣ**
вл(д)чцѣ див. **вла(д)чицѣ**
вл(д)чьстъв'но *прикм. од. с. зн.* 126 зв.
[вливали сѧ]: сѧ вливали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 142, сѧ... в'ливали 248
в'ливати *дієсл. недок. інф.* 231 зв.; в'ливає(т) *теп. од. 3 ос.* 135, в'ливаєть 231; вливаю(т) *мн. 3 ос.* 46 зв., въливаю(т) 46 зв.
в'ловили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 175 зв.
в'ложити *дієсл. док. інф.* 116 зв., вложитї 310; в'ложоу *майб. од. 1 ос.* 437 зв.; вложи(т) *3 ос.* 287 зв.; вложиль *мин. од. ч. 3 ос.* 120, 155.2, 157 зв. (2), 166, 195 зв., 264 зв.; вложили *мн. 3 ос.* 89 зв., 118 зв., 192 зв., 306 зв., 326 зв., 429 зв., в'ложили 113 зв., 119, 170 зв.; быль... вложиль *дмин. од. ч. 3 ос.* 406; вложи *наказ. од. 2 ос.* 438 (2); в'ложив'ши *дієприсл. мин.* 226
вложитї див. **в'ложити**
вл҃чьскаго *прикм. од. ч. род.* 126 зв.
влъковь *ім. мн. ч. род.* 260 зв., 471
влъны див. **вол'ны**
влъхвомь *ім. мн. ч. дав.* 457
влѣзь *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 303 зв., в'лѣз'ши *дієприсл. мин.* 229 зв.
в'малѣ *присл.* 419.3, 419 зв. (2)
в'мєрєти *дієсл. док. інф.* 399
в'морьдовав'ши *дієприсл. док. мин.* 257 зв.
в'мѣєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 373; в'мѣєтє *мн. 2 ос.* 39 зв., 267, 278 зв.; в'мѣль *мин. од. ч. 3 ос.* 336 зв.; в'мѣли *мн. 3 ос.* 283 зв., 343
вмѣстити *дієсл. док. інф.* 83 зв., 447 зв., в'мѣстити 447 зв., въмѣстити 478; нєхаи въмѣстить *наказ. од. 3 ос.* 83 зв.
в'мѣсто *прийм.* 113 зв., 267
в'мѣтали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 313
в'началѣ *присл.* 339 зв.
в'нєсти *дієсл. док. інф.* 229; внєсли *мин. мн. 3 ос.* 462 зв.
внима див. **внимайтє**
внимайтє *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 295, 443, внима(ит) 295
в'нити див. **внїйти**
внїйти *дієсл. док. інф.* 286, 301 зв.2, внїити 84, 349, в'нїити 84 зв. (2), в'нїйти 57 зв., 79, 79 зв., 133, 166 зв., 393, в'нити 163 зв. (2), 164 (2); в'нїидє *майб. од. 3 ос.* 475, вънїйдє 445, внїйдє(т)

40 зв. (2), внійдеть 165 зв., в'нійдеть 300 зв.; внійдете *мн. 2 ос.* 49 зв., в'нїидете 31 зв., в'нійдете 78 зв.; в'нїидоу(т) *3 ос.* 167; в'нійдоша *аор. мн. 3 ос.* 105 зв.; в'нїйди *наказ. од. 2 ос.* 106 зв., в'ниди 35 зв., 106 зв.; внїидѣте *мн. 2 ос.* 39 зв.

в'нїити див. **внійти**

внїити див. **внійти**

в'нійти див. **внійти**

вночи *присл.* 141, 349, 394 зв., 434, 469, 482; в'ночи 25, 123, 143, 299 зв., 317, 376

в'ночи див. **вночи**

вноудрь див. **вноутрь** [2]

в'ноу(т)р' див. **вноутрь** [2]

вноутрь [1] *присл.* 438, в'ноутрь 40, 99, 99 зв., в'ноу(т)рь 114 зв., внжтрь 2 зв.

вноутрь [2] *прийм.* 192 зв., 195, 297, в'ноутрь 99, в'ноу(т)р' 153, вноудрь 475

в'ноутрь див. **вноутрь** [1, 2]

в'ноу(т)рь див. **вноутрь** [1]

вноутрьнєи *прикм. од. ж. род.* 201 зв.; в'ноут'рьнєє *с. наз.* 270 зв.

внѣ *присл.* 2 зв., в'нѣ 140, 143 зв.

в'нѣ див. **внѣ**

внѣшнєє *прикм. од. с. зн.* 270 зв.

внжтрь див. **вноутрь** [1]

во див. **в**

вода *ім. од. ж. наз.* 103 зв., 354 зв., 359 зв., 433 зв.; воды *род.* 27, 52, 130, 244 зв., 347, 349 зв., 351 зв., 353 зв., 354, 354 зв. (2), 357 зв., 359, 406 зв., вѡды 163 зв.; водѣ *дав.* 248 зв.; водоу *зн.* 77, 118, 184 зв., 248, 318, 346, 347, 354 (3), 359; водою *ор.* 26 зв., 130, 219 зв., 283, 343, 344 (2), 346; по водѣ *місц.* 67 зв. (2), 294; воды *мн. наз.* 375, 482; водамь *дав.* 124; воды *зн.* 161 зв.; оу водахь *місц.* 44 зв.

водитъ *дієсл. недок. інф.* 237; водиль *мин. од. ч. 3 ос.* 69 зв.

воднотроудови: ѡ воднотроудови *ім. од. ч. місц.* 200 зв.

во(д)ныи *прикм. од. ч. зн.* 283; вод'ного *с. род.* 359; водны(х) *мн. род.* 346; водьны(мь) *дав.* 248 зв.

воєвати *дієсл. недок. інф.* 283, 286 зв.

воєводамь *ім. мн. ч. дав.* 322; воєводы *зн.* 180

вожєвє *ім. мн. ж. наз.* 69 зв., 98 зв., въжєвє 99

вож(д)ь *ім. од. ч. наз.* 24; ѡ... вождоу *місц.* 232

во(з) див. **въз(д)виженіє**

возал'ка *дієсл. недок. аор. од. 3 ос.* 27 зв., 135 зв., възал'каль *мин. од. ч. 3 ос.* 171 зв., 221 зв., възалькаль 221 зв.; възал'кавь *дієприсл. мин.* 90 зв.

во(з)дві(ж)ніє див. **въз(д)вижєніє**

воинови *ім. од. ч. дав.* 432; воини *мн. наз.* 114, 118 зв. (2), 119, 192 зв., 193, 219, 429, 432, 432 зв., 433 зв., 449 зв., 475 (3), 476, въини 114, вои(н) 192 зв., воиновє 327 зв.; воиновь *род.* 118 зв., 433 зв.; воины *зн.* 42, 240; въйнами *ор.* 315

войско *ім. од. с. наз.* 425 зв.; войско *зн.* 424 зв.; войско(м) *ор.* 325 зв.; въиска *мн. зн.* 94

войти *дієсл. док. інф.* 98, 272, 281 зв., 290 зв., 332 зв., 349 зв., воити 216 зв., 248, 249 зв., 252, 272, 345, воидє *майб. од. 3 ос.* 389 зв., войдеть 184 зв.; въидеть 318; войдете *мн. 2 ос.* 253, 261 зв., въидете 147 зв., єсми в'шоль *мин. од. ч. 1 ос.* 244 зв., єсми... в'вошоль 436 зв., в'шо(л) єсми 244 зв.; єси в'шоль *2 ос.* 42, 239 зв., єси... в'шоль 94 зв.; вошо(л) *3 ос.* 435 зв., вошоль 347 зв., въшо(л) 347, въшоль 359, вшо(л) 41 зв., 63 зв., 283, 284 зв., 303, вшоль 90 (2), 284 зв., 303, 333, 426, 435 зв. (2), в'шо(л) 90, 94 зв., 135 зв., 154 (2), 225 зв., 239, 359, в'шоль 67, 103 зв., 131, 133, 136, 137 зв., 153 зв., 162 зв., 171, 171 зв., 223, 225 зв., 232 зв., 239, 283, 297 зв., 303 зв., 317, 364, 373, 409 зв., 424, 430, в'шє(л) 70, в'шєль 78, 133; вош'ло *безос.* 249 зв.; абыс'мо въш'ли *мн. 1 ос.* 143 зв.; вош'ли *2 ос.* 356 зв., єстє во(ш)ли 321, єстє... въшли 187, єстє... въшли 321 зв.; вош'ли *3 ос.* 249 зв.,

въшьли 259 зв., въшли 473, въш^{і}ли 143 зв., 146 (2), 299 зв., 427 зв., в^{і}шли 44 зв., 137 зв.; в^{і}въйди *наказ. од. 2 ос.* 32, бы... вшоль *ум. од. ч. 3 ос.* 359, бы... в^{і}шоль 389 зв.; вшо(д)шоу *дієприкм. акт. мин. од. ч. дав.* 41 зв., в^{і}шо(д)шоу 43 зв., вшо(д)ш^{ѵ} 43 зв.; вшо(д)ши *дієприсл. мин.* 24, 47, 55 зв., 114 зв., 131, 138, 146, 149, 195 зв., 270, 308, в^{і}шо(д)ши 45, 59, 148 зв., 243 зв., в^{і}шо-д^{і}ши 207, 208, 306, въшод^{і}ши 232 зв., в^{і}вошо(д)ши 268 зв., в^{і}въшє(д)ши 330, вшє(д) 45

во(л) див. **вола**

волающаго *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. род.* 218

волк^{і} *ім. од. ч. наз.* 390; вол^{і}ка *зн.* 390; вол^{і}ци *мн. наз.* 40; волковь *род.* 50, 467

вол^{і}ности *ім. од. ж. род.* 430 зв.; вольность *зн.* 430, вол^{і}ность 131, 134, вол^{і}ность 430 зв.

вол^{і}ны *ім. мн. ж. наз.* 248, влъны 142, 366; влънь *род.* 315 зв., вол^{і}намь *дав.* 248 зв.; волнами *ор.* 67 зв., вол^{і}нами 43 зв.

вол^{і}ными *прикм. мн. ор.* 380 зв.

волость *ім. од. ж. зн.* 222; по... волости *місц.* 68

волось *ім. од. ч. наз.* 315; волоса *род.* 33 зв.; вълосы *мн. наз.* 273, волосовє 51; влосоувь *род.* 26; волосы *зн.* 243 зв., 244 зв.; волосами *ор.* 393 зв., 400, вълосами 129 зв.

вол^{і}сви *ім. мн. ч. наз.* 23 зв.; о волсвѣхь *місц.* 13

воль *ім. од. ч. наз.* 283 зв.; вола *зн.* 280 зв.; воловь *мн. род.* 285 зв., волы *зн.* 94, 295 зв., 347 зв. (2)

вольгот^{і}ности *ім. од. ж. род.* 246

вольно *присл.* 87

вола *ім. од. ж. наз.* 36, 80, 113, 213, 266, 368 зв., вълА 321, во(л) 368 зв.; воли *дав.* 192 зв.; волю *зн.* 32, 40 зв., 59 зв., 92, 130, 245 зв., 356, 368 (2), 387 зв., вълю 277 зв.; волєю *ор.* 91, 272; по... воли *місц.* 326 зв., 362 (2), 373, по... вълы 277 зв.

во(н) *присл.* 90 зв., вонь 31, 64 зв., 93, 175, 224 зв., 250, 252 зв., 287, 334 зв., 346, 398, 403 зв., 474, въ(н) 368, вънь 116, 146, 157 зв., 190 зв., 282, 309 зв. (2), 323 зв., 388, 415, 429, 429 зв., 431, 436, 475 (2)

вона *займ. од. ж. наз.* 396 зв., она 43, 101 зв., 149, 154 зв. (2), ѡна 42 зв., 66 (2), 70 зв., 71, 172 зв., 179, 180 зв., 184 (2), 197, 207, 207 зв., 226, 269 зв., 313, 396, 436, 436 зв. (2); єи *род.* 149, єй 280, нєй 171 зв., 208, 394, 265 зв., нєи 186, 197, 221 зв., 274 зв., 464; нєя 22 зв.; нєѧ 111 зв.; єи *дав.* 66 (2), 70 зв., 71, 78, 87 зв., 90 зв., 142, 144 зв., 145 зв. (2), 146 (3), 148 зв., 149, 154 зв. (2), 171 зв., 177 зв., 183 зв. (2), 184 (2), 207, 207 зв. (2), 208 зв., 212, 240 зв., 245 (2), 251, 251 зв., 252 зв., 265 зв., 280, 280 зв., 338 зв., 346 зв., 353 зв. (2), 354 зв. (2), 355, 357, 377 зв., 378, 390 зв., 395 зв. (2), 397 зв., 400 зв., 425 зв., 436, 436 зв. (3), 477 зв., є(и) 354, 355 зв., юи 33, 265 зв., 437, нєи 90 зв., 171 зв., 207, 210; єй *зн.* 79, 83, 131 зв. (2), 149, 164, 247, 255 зв. (2), 269 зв. (2), 280, 280 зв., 281, 287 зв., 354 зв., 390 зв., 403 (2), 414 зв. (2), 415, 432 зв., єи 23 (2), 23 зв., 31, 33, 47 (2), 56, 65 зв., 66, 70 зв., 74, 80, 95 зв., 113, 120, 140 зв., 145, 148, 149, 158 зв., 159, 163 зв., 176 зв. (3), 194, 222, 240 зв., 247 зв., 252, 280, 280 зв., 287 зв., 298 (3), 311зв. (2), 318 зв., 348 (2), 377, 390 зв., 391 (2), 439 зв., 446, єя 24, ю 33, 43, 52 (2), 75 (2), 114 зв., єй 396 зв., ню 46 зв., 144 зв., 355, нєй 280 зв., 377 зв., нєи 397, 474 зв.; єю *ор.* 98 зв., 211, нєю 80, 89, 165 зв., 209 (3), 226 (2), 240 зв. (2), 299, 355 зв., 396 зв. (2); в^{і} нєй *місц.* 98 зв., 394, на нєй 171 зв., 279 зв., 397, при нєй 396, в^{і} нєи 23, 205, 308, на нєи 90 зв., о нєи 131 зв., по нєи 252

вон^{і}нос^{і}ти *ім. од. ж. род.* 400

вонь див. **во(н)**
вопрашажщи(х): о **вопрашажщи(х)** див. **въпрашающи(х)**: ѡ **въпрашающи(х)**
ворогъ *ім. од. ч. наз.* 62, 62 зв., 63 зв.; **ворога** *зн.* 34; **враговь** *мн. род.* 211; **ворогы** *зн.* 34, 97, 178, 235 зв., 312
ворота *ім. мн. наз.* 39 зв., 74, **врата** 39 зв., 446; **вороть** *род.* 293 зв.; **воротомь** *дав.* 240 зв., **ворото(м)** 115 зв.; **върота** *зн.* 281 зв.; **вороты** *ор.* 39 зв.
воротномоу *прикм. од. ч. дав.* 182 зв.
во(с) див. **въскр(с)ноє**
воѡзь *ім. антроп. од. ч. наз.* 21 зв.; **воѡза** *зн.* 21 зв.
воѡзовь *прикм. од. ч. наз.* 221
в'падає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 77
в'падоуть *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 237; **єсть... в'пало** *мин. с. 3 ос.* 247; **бы в'пала** *ум. од. ж. 3 ос.* 56; **бы...в'пали** *мн. 3 ос.* 69 зв.
в'пере(д) див. **вперє(д)**
вперє(д) *присл.* 109, 150 зв., 196 зв., 237 зв., 286 зв., **вперед** 345 зв., **в'перє(д)** 102 зв., 205 зв., 232, 383 зв., **в'перед** 111 зв., 122 зв., 138, 160 зв., 260, 342 зв., 377 зв., **оуперє(д)** 186, **впред** 443
вперед див. **вперє(д)**
в'перед див. **вперє(д)**
в'плъночи див. **в'поульночи**
впред див. **вперє(д)**
в'поульночи *присл.* 183, **в'плъночи** 105
впоущенои: ѡ... **впоущенои** *прикм. од. ж. місц.* 60
врадили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 401
вражію *прикм. од. ж. зн.* 262 зв.
враж'ды *ім. од. ж. род.* 30
врата див. **ворота**
врача *ім. од. ч. зн.* 46; **врачоу** *кл.* 224; **врачє(м)** *мн. дав.* 48 зв. (2); **вра(ч)** 48 зв., 49
врє(м) див. **врємѧ**
(в)рє(м) див. **врємѧ**
врємѧ *ім. од. с. зн.* 55, **врє(м)** 154, **(в)рє(м)** 27, 27 зв., 28 зв., 29, 30, (в) 45 зв., 46, 46 зв., 48 зв., 52 зв., 54, 55, 55 зв., 56 зв., 58 зв., 59 зв., 60 зв., 63 зв., 66 зв., 67, 68, 69 зв., 71, 72 зв., 73 зв., 74 зв., 75, 76 зв., 77 зв., 82 зв., 84, 87, 90 зв., 91, 95, 95 зв., 96, 97, 100 зв., 101, 156 зв., 172, 175 зв., 178 зв., 183 зв., 187 зв., 191, 193, 195 зв., 197, 208, 212, 331, 343 зв., 350 зв., 351; **врємєна** *мн. наз.* 315 зв.
вробили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 400, **вроблєна** *дієприкм. пас. мин. од. ж. наз.* 400
вроды *ім. мн. ч. зн.* 293 зв.
врожєни *дієприкм. док. пас. мин. мн. наз.* 342
в'ростє(т) [!] див. **в'зростє**
връзи *дієсл. недок. наказ. од. 2 ос.* 32 зв.; **връз'мо** *мн. 1 ос.* 432
врѣзисѧ *дієсл. недок. наказ. од. 2 ос.* 172 зв., **връз'сѧ** 91
връз'сѧ див. **врѣзисѧ**
[врънєть сѧ]: **сѧ врънєть** *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 276; **врьноульсѧ** *мин. од. ч. 3 ос.* 296 зв.; **врьноулисѧ** *мн. 3 ос.* 213, 333; **врьноувшисѧ** *дієприсл. мин.* 187 зв., **врьноув'шисѧ** 329 зв.
врѣноу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 304; **врѣноуль** *мин. од. ч. 3 ос.* 116 зв.
врѣтали(с) *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 329, **нєхаи... врѣтає(т)сѧ** *наказ. од. 3 ос.* 298, **нєхаи сѧ... врѣтаєть** 181, **нєхаи сѧ... врѣтає(т)** 101 зв.
врѣха див. **врѣхоу**
врѣхнєю *прикм. од. ж. ор.* 443
врѣховного *прикм. од. ч. род.* 460; **врѣховны(х)** *мн. род.* 468, 468 зв.; **врѣховны(м)** *дав.* 16
врѣхоу *ім. од. ч. род.* 195, **врѣха** 182, 346; **на врѣхоу** *місц.* 31, 222 зв.
врѧд'ника *ім. од. ч. род.* 245 зв.
врѧдови *ім. од. ч. дав.* 310 зв.; **оурѧды** *мн. зн.* 273 зв.
в'садити *дієсл. док. інф.* 220, **всади(т)** *майб. од. 3 ос.* 279; **всадиль** *мин. од. ч. 3 ос.* 65 зв., 81 зв., 148, **в'садиль** 359 зв.; **в'садили** *мн. 3 ос.* 306 зв.; **в'саже(н)** *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 28 зв., 191 зв., 351 зв., **оусажень** 32 зв., 326

всєгда *присл.* 143, 184, 275, 380, 397 зв., в'сєгда 290 зв., 298 зв., 335, 367 зв., 401.2, в'сег'да 110 зв., 184, 372, в'сѣгды 426 зв., всѣгъды 79 зв.

в'сєгда див. **всєгда**

в'сег'да див. **всєгда**

в'сєконеч'нѣ *присл.* 16

всєленьскы(х) *прикм. мн. род.* 470

всєрединѣ [1] *присл.* 3

всєрединѣ [2] *прийм.* 315, 343 зв., 431 зв.

всєхвалнаго див. **всєхвал'ного**

всєхвална(г)[о] див. **всєхвал'ного**

всєхвал'наго див. **всєхвал'ного**

всєхвал'ного *прикм. од. ч. род.* 335, всєхвал'наго 435, всєхвалнаго 198 зв., всєхвална(г)[о] 465; всєхва(л)ны(х) *мн.* 468 зв.

в'сказаль: в'сказаль є(ст) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 110 зв.

в'складаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 130 зв., в'складоуютъ 97 зв.; боудоу(т) в'складати *майб. мн. 3 ос.* 198; в'складаль *мин. од. ч. 3 ос.* 83 зв., 84, 147

в'складоуютъ див. **в'складаю(т)**

вслѣ(д) [1] *присл.* 13, 70 зв., 72 зв., 84 зв., 286

вслѣ(д) [2] *прийм.* 51 зв., вслѣдь 85, в'слѣдь 329 зв.

вслѣдь див. **вслѣ(д)** [2]

в'слѣдь див. **вслѣ(д)** [2]

в'спаматаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 323, в'споматаль 191; в'спаматали *мн. 3 ос.* 401 зв., в'споматали 347 зв.; в'с'паматаи *наказ. од. 2 ос.* 294, вс'паматайтє *мн. 2 ос.* 330 зв., 418, в'споматайтє 416 зв.

в'споминаніе *ім. од. с. наз.* 451

в'споможень *дієприкм. док. акт. мин. од. ч. наз.* 69

в'споманєть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 413 зв.; в'споманоуль *мин. од. ч. 3 ос.* 116; в'споманоули *мин. 3 ос.* 330 зв., 348

в'споматаль див. **в'спаматаль**

в'спріймоуть *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 35 зв.

в'ставають *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 52 зв.; вставал' бы *ум. од. ч. 3 ос.* 141

в'стати *дієсл. недок. інф.* 266 зв.; в'стаютъ *теп. мн. 3 ос.* 242; в'станоу *майб. од. 1 ос.* 121 зв.; встанє(т) *3 ос.* 267, в'станє(т) 74 зв., 255 зв., 281 зв., 395 зв., въстанєть 395 зв.; в'станоуть *мн. 3 ос.* 177, в'станоу(т) 58 зв., 96, 176 зв.; в'ста(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 122, 321 зв., всталь 45 зв., 263 зв., 333 зв., в'сталь 45 зв., 134, 148, 230, 348, въсталь 65 зв., в'сталь є(ст) 121 зв., 196 зв., 330 зв., в'стал'... єсть 122, є(ст)... в'сталь 148; встала *ж. 3 ос.* 47, 146, 396 зв.; в'стали *мн. 3 ос.* 120 зв.; были в'сталї *дмин. мн. 3 ос.* 366, встань *наказ. од. 2 ос.* 169 зв., в'стань 24 зв., 25 зв., 45 зв., 133 зв., 134, 146, 230 (2), 233, 241, 359 зв., в'ста(нь) 252 зв., въстани 297; в'стан'тє *мн. 2 ос.* 76, 113, 187 зв., 321 зв., 414 зв.; бы... в'сталь *ум. од. ч. 3 ос.* 253 зв. (2); в'став'шоу *дієприкм. акт. мин. од. ч. дав.* 202; вставши *дієприсл. мин.* 189, 453 зв., 472, 477 зв., в'ставши 477 зв., встав'ши 23, 46 зв., 142, 189 зв., 289 зв., 464, 469, в'став'ши 25, 25 зв., 43, 43 зв., 114 зв., 134, 154, 164 зв., 196, 208, 224 зв., 226, 233, 248 зв., 289, 324, 333, 406 зв., 440 зв., 477 зв., в'став'шї 105, въстав'ши 132, 331, 438 зв., 445, 472 зв.

встоупити *дієсл. док. інф.* 67, в'стоупоую(т) *теп. мн. 3 ос.* 346; в'стоупил' *мин. од. ч. 3 ос.* 359 зв., в'стоупиль 60, 144, 151, 156, 156 зв., 248, 250 зв., 358, 451, вс'тоупиль 440, оустоупиль 227, встопиль 71; в'стоупили *мн. 3 ос.* 259, 366 зв., 349; в'стоупи *наказ. од. 2 ос.* 358; в'ст҃пив'ши(м) *дієприкм. акт. мин. мн. дав.* 68; оустоупоуючи *дієприсл. теп.* 139 зв.; в'стоупив'ши *мин.* 139, в'с'т҃пив'ши 149 зв., 250, в'стоупивь 72

всходоу *ім. од. ч. дав.* 307; на всходоу *місц.* 24, на в'сходѣ 23 зв.

в'сходѣть *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 278 зв.

всхопившиса *дієприсл. док. мин.* 396

в'схочоу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 222, в'схочє(т) *3 ос.* 354; въсхотѣ *аор. од. 3 ос.* 473 зв.; въсхотѣли єстє *мин. мн. 2 ос.* 100 зв.

в'сѣгды див. **всегда**

всѣгъды див. **всєгда**

всѣль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 401 зв.

в'сѣс'ти *дієсл. док. інф.* 150 зв.; в'сѣли *мин. мн. 3 ос.* 365 зв.; в'сѣль быль *дмин. од. ч. 3 ос.* 366; были в'сѣли *мн. 3 ос.* 366

всѣян'ноє *дієприкм. док. пас. мин. од. с. наз.* 140, всѣяно 61 зв., 141 зв.

всѣяно див. **всѣянноє**

в'сады *присл.* 307 зв.

вса(к) див. **всакыи**

всакый *займ. од. ч. наз.* 51, 417 зв., всакыи 39, 40 зв., 41, 69 зв., в'сакыи 57 зв., 214, в'сакы(и) 40 зв., вса(к) 32 зв., 51, 273, 461, всакь 450 зв., 461, в'сакь 85, 164, въсакь 452; в'сакого *род.* 64, 260 зв.; всакомоу *дав.* 482, в'сакомоу 107, 266 зв.; всакого *зн.* 341 зв., всакыи 48, всакїи 29 зв., в'сакыи 117 зв., всакь 48 зв., в'сакь 2 зв.; в'сака *ж. наз.* 164, в'сакаа 80, 91, 100, 218 (2), всакаа 339, в'сакаа 208; в'сакоа *род.* 99 зв.; всакои *дав.* 38 зв., 197 зв.; всакоу *зн.* 27, всакȣ 48 зв., в'сакоу 418 зв., всакоую 29 зв., 48, 262 зв., всакȣю 478, в'сакоую 414 зв. (2), 478 зв., 479, 479 зв., вса(к)ю 477; о в'сакои *місц.* 80 зв.; всако *с. наз.* 446 зв., 471 зв., в'сако 224, 421 зв., 448, въсако 447 зв., всак 449 зв., 451, 453, 453 зв., 455, 455 зв., 458, 459, 460, 460 зв., 462, 462 зв., 463 зв., 464, 465, 466, 468, 468 зв., 469 зв., 471 зв., 472 зв., 474, всакоє 26 зв., 40 (2), 267, в'сакоє 218 зв., 238; всакого *род.* 274, в'сакого 270 зв.; всакомоу *дав.* 3 зв.; всакоє *зн.* 479 зв., в'сакоє 30 зв., в'сѣкоє 225 зв., вса(к) 39; ѡ всако(м) *місц.* 28, ѡ в'сакомь 222; в'сакыи *мн. наз.* 138 зв.

всакыи див. **всакый**

в'сакы(и) див. **всакый**

в'сакыи див. **всакый**

в'сакь див. **всакый**

всакь див. **всакый**

втайнѣ *присл.* 36 зв., в'тайнѣ 35 зв. (3), 36 зв., 372, в'та(и)нѣ 35

в'тайнѣ див. **втайнѣ**

в'та(и)нѣ див. **втайнѣ**

вто див. **вто(к)**

вто(к) *ім. од. ч. наз.* 30, 40, 53 зв., 56, 62, 65 зв., 73, 91, 99, 130 зв., 137, 146 зв., 152, 157, 164 зв., 171, 176, 184, 228, 236 зв., 255 зв., 286, 245 зв., 266, 269 зв., 314, 317 зв., 321, 331, 343, 350 зв., 367, 371 зв., 382 зв., 402, 417 зв., вто(рк) 141, 277, 297 зв., 308, в'то(к) 49, 220 зв., вто 80 зв.; вторкоу *дав.* 31, втор'коу 277 зв., 372 зв., в'то(р)коу 73 зв., 165 зв., 418 зв., вто(р)коу 267, 443, в'тор'коу 137 зв., 245 зв., 367 зв., вторькȣ 153 зв., втор'кȣ 54, в'то(р)кȣ 403, в'тор'кȣ 229, вторь(к) 40 зв., в'торь(к) 181 зв., в'то(рк) 91 зв., 287, в'то(к) 99 зв., 221 зв., 238, втрь(к) 270 зв., вто(к) 57 зв., 62 зв., 66 зв., 84, 109, 131, 142, 147, 157 зв., 172 зв., 177, 187 зв., 256, 315, 324, 351, 384, вто 49 зв.; второкь *зн.* 321, в'торокь 480, вто(р) 82 зв., в'то(р) 321 зв., вто(к) 57, 81, 83 зв., 180 зв., 473 зв., в'то(к) 103 зв., вторѡ(к) 56 зв., втѡ(к) 4 (3), 4 зв. (2), 5 (2), 5 зв. (2), 6, 6 зв. (3), 7 зв. (2), 8 (2), 8 зв. (3), 9 (2), 9 зв. (3), 10 (2), 10 зв. (3), 11 (2), 11 зв. (3), 12 (2), 12 зв., 474 зв.

в'то(к) див. **вто(к)**

втораанадєса(т) *числ. од. ж. наз.* 174

в'торопръ: в'... в'торопръ див. **второпръвоую: в' второпръвоую**

второпръвоую: в' второпръвоую *числ. од. ж. місц.* 232, в'... в'торопръ 232

в'торыи *числ. од. ч. наз.* 95 зв.; втораа *ж. наз.* 6, 177 зв., в'тораа 96 зв.; в'тороую *зн.* 276 зв.; второє *с. наз.* 128 зв.

втрєтєє див. **в'трє(т)є**

в'трєтєє див. **в'трє(т)є**

в'тре(т)є *присл.*, втретєє 187 зв., 440 зв., 441, в'третєє 113, 477 зв.
воулица(х): в' воулица(х) *ім. мн. ж. місц.* 35
≠ѣѫ *числ.* 20 зв.
входи(т) див. **входить**
в'ходи(т) див. **входить**
в'ходить див. **входить**
входить *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 152, 153 зв., входи(т) 389, 453, въходи(т) 466 зв., в'ходить 389, в'ходи(т) 69 зв., 70, 153 зв., 389; входимо *мн. 1 ос.* 168, в'ходимь 87; в'ходитє *2 ос.* 98, 272; входѧть *3 ос.* 333 зв., входѧ(т) 315, в'ходѧть 247 зв.; боудетє... входити *майб. мн. 2 ос.* 318; в'ходило *мин. од. с. безос.* 346; в'ходили *мн. 3 ос.* 257; в'ходи *наказ. од. 2 ос.* 162; нєхаи... входить *3 ос.* 181; в'ходѧщи(х) *дієприкм. акт. теп. мн. род.* 153; в'ходѧщимь *дав.* 216; входѧчи *дієприсл. теп.* 170, в'ходѧчи 140 зв.
вхожаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 269 зв.; вхожаль *мин. од. ч. 3 ос.* 151 зв., в'хожа(л) 296 зв.; в'хожали *мн. 3 ос.* 296 зв.; в'хожайтє *наказ. мн. 2 ос.* 49
вча(с) *присл.* 93, в'часъ 104, 277
в'часъ див. **вча(с)**
в'чер'ту *присл.* 205
в'чет'верο *присл.* 304
в'чинити *дієсл. док. інф.* 361, 362; в'чиниль *мин. од. ч. 3 ос.* 357 зв.
в'чора *присл.* 358 зв.
вчорашнєє *прикм. од. с. наз.* 469 зв.
въ див. **в**
въанєрыгєсь *ім. антроп. од. ч. наз.* 137 зв.
въведєніє *ім. од. с. наз.* 453 зв.
въведи *дієсл. недок. наказ. од. 2 ос.* 266 зв.; въвє(д)нь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 27 зв.
въвєчєрь *присл.* 183
въвѣкы *присл.* 36
въдворисѧ *дієсл. недок. наказ. од. 2 ос.* 474
въдѣнє див. **вдѣнь**
въдити: боудоу(т) въдити *дієсл. недок. майб. мн. 3 ос.* 180, 314 зв.
въедино *присл.* 399, 423 зв.
въєхаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 171
въєханіє *ім. од. с. наз.* 399 зв., ѡ вьєханю *місц.* 303
въжада(х)сѧ *дієсл. недок. аор. од. 1 ос.* 108 зв.
въжделѣти *дієсл. недок. інф.* 16 зв.
въжєвє див. **вожєвє**
въжєг *дієприсл. док. мин.* 470 зв., въжєгъ 455 зв.
въжєгъ див. **въжєг**
въза(л)ка *дієсл. док. аор. од. 3 ос.* 135 зв
възал'ка(х)... сѧ *дієсл. док. аор. од. 1 ос.* 108, възал'каль... єх' сѧ *мин. од. ч. 1 ос.* 108 зв.
въз'валь: въз'валь єсми *дієсл. док. мин. од. ч. 1 ос.* 25; въз'вань *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 90; възванои *ж. род.* 473, възван'нои 482 зв., възван'нои 481 зв.
възващєніє [!] див. **възвращєніє**
въз'вєл' *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 131 зв.
въз'вєсєлисѧ *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 451
въ(з)вєсєли(т) *дієсл. недок. майб. од. 3 ос.* 465
възви(ж) див. **въз(д)вижєніє**
възвратилисѧ *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 458; възвратисѧ *наказ. од. 2 ос.* 453 зв., 469, 472 зв., въз'вратисѧ 464, възврати(с) 445, въз'врати(с) 472
възвращєніє *ім. од. с. наз.* 461 зв. (2), възващєніє [!] 468
въз'вращоу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 463 зв.
въз'вѣсти(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 56 зв.
въз'гласи(т) див. **въз'гласить**
въз'гласить *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 410 зв., въз'гласи(т) 112; въз'гласиль *мин. од. ч. 3 ос.* 116; въз'глашающі(м) *дієприкм. акт. теп. мн. дав.* 53 зв.
въз'гл̄ѣтє *дієсл. майб. мн. 2 ос.* 50; въз'гл̄ють *3 ос.* 452 зв., въгл̄ю(т) 458
въз'тримель *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 337
въз'даніє *ім. од. с. наз.* 284 зв.

въздаю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 229 зв.; възда(м) *майб. од. 1 ос.* 455 зв., 460, 460 зв., въздамь 448, 469 зв., въз(д)амь 455, 472 зв.; въз(д)астъ *3 ос.* 30 зв., 35 зв., въ'здаль *мин. од. ч. 3 ос.* 318 зв.; въ'здавь *дієприсл. мин.* 156

въ'двиг'ноути *дієсл. док. інф.* 218 зв., 384; въ'двиг'ноу *майб. од. 1 ос.* 348; въз(д)вигль *мин. од. ч. 3 ос.* 210 зв.; въ'двигши *дієприсл. мин.* 269

въз(д)вижєніє *ім. од. с. наз.* 446 зв., во(з)двї(ж)ніє *зн.* 403 зв., възви(ж) [!] 404 зв., во(з) 429 зв.; въз(д)вижєніє(м) *ор.* 445 зв., воздви(ж) 379 (2), въ(з)дви(ж) 350 зв.; по въз(д)вижєніи *місц.* 2, 3, 447, по въз(д)вижє(н) 447

въз'дъх'ноуль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 155; въз'дъх'новьши *дієприсл. мин.* 156 зв.

възимаєтъ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 343 зв.

възлюбитъ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 37; възлюби(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 445, въз'любил' 415 зв., єсть възлюбиль 350 зв., възь 415 зв.; възлюбиши *наказ. од. 2 ос.* 34, 96 зв., 177 зв. (2), въз'любиши 96 зв., въз'любибиши [!] 263 зв.; възлюблєн'ныи *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 27 зв., 76, въз'люблєнныи 56 зв., въз'люблєн'ныи 160, 220 зв., 257, въз'люб'лєн'ныи 130, възлюблєнь 413; възлюблєн'наго *род.* 442 зв.

възлагоу(т) *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 456 зв.; възлєгъ *мин. од. ч. 3 ос.* 409

въз'мє(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 193 зв.; воз'мєтє *мн. 2 ос.* 98, въз'мєтє 91; въз'моу(т) *3 ос.* 222 зв.; въз'ми *наказ. од. 2 ос.* 230; въз'мѣтє *мн. 2 ос.* 55, 107

въз'мнит'сѧ: да... въз'мнит'сѧ *дієсл. док. наказ. од. 3 ос.* 18; въз'мнѣлосѧ бы *ум. од. 3 ос.* 19

въз'мож'но див. **възмо(ж)но**

възмо(ж)но *прикм. од. с. наз.* 301 зв., въз'мож'но 85; въз'мож'на *ж. наз.* 167

въз'нєнавидитъ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 37, 286; възнєнавидѣль *мин. од. ч. 3 ос.* 416 зв.; въз'нєнавидѣли *мн. 3 ос.* 417 (2)

възнє(с) див. **възнєсєніа**

въз'нєсєніа див. **възнєсєніа**

възнєсєніа *ім. од. с. род.* 5, 17 зв. (2), 20 зв., 128 зв., 202, 203 зв., 340 зв., 482, въз'нєсєніа 125 зв., 338, възнє(с)ніа 197, възнє(с) 333 зв.; въ(з) *ор.* 350; о... възнєсєніи *місц.* 330; ѡ... възнєсєніи 417 зв., по възнє(с)ніи 125

възнє(с)ніа див. **възнєсєніа**

въз'носи(т)сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 98

въз'нєшоу... сѧ *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 202; **възнєсє(т)сѧ** *3 ос.* 98, възнєсєсѧ [!] 198; въз'носѣтєсѧ *наказ. мн. 2 ос.* 275 зв.; въз'нєсєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 350

възношовалсѧ *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 335

възопила *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 208 зв.; ѡ възопившои *дієприкм. акт. мин. од. ж. місц.* 200

възрадовальсѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 262 зв.; въз'радовалисѧ *мн. 3 ос.* 437, възрадовали(с) 184 зв.

възрастоу *ім. од. ч. дав.* 275, въз'растоу 37 зв.

въз'растоу див. **възрастоу**

възрѧ див. **възрѧ(т)**

възрѧ(т) *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 434, 475 зв., възрѧ 476; възрѣль *мин. од. ч. 3 ос.* 208 зв.; възрѣтє *наказ. мн. 2 ос.* 37 зв.; въз'рѣвыи *дієприкм. акт. мин. од. ч. наз.* 16 зв.; възрѣв'ши *дієприсл. мин.* 150 зв., 155, възрѣвыши 67

възыдє *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 445 зв.

възыскати *дієсл. док. інф.* 470; възыскав'шоу *дієприкм. акт. мин. од. ч. дав.* 17 зв.

вънйдетє *дієсл. док. майб. мн. 2 ос.* 261 зв.

вьиньства *ім. од. с. род.* 213

вьистиноу див. **вьистинноу**

вьистинноу *присл.* 271 зв., 273 зв., 333 зв., 450; вьистиноу 323, 475 зв., вьис-

тин'ноу 68, 115 зв., 120 зв., 195, 269, 273, 275, 277, 277 зв., 301 зв., 310, 329, въис'тин'ноу 271 зв., 301 зв., 423
въистин'ноу див. **въистинноу**
въис'тин'ноу див. **въистинноу**
въкоупѣ див. **в'коупѣ**
въла див. **вола**
въмѣстити див. **вмѣстити**
въмѣщае(т)сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 70
въ(н) див. **во(н)**
вьначалѣ *присл.* 126 зв., 341
вънємлѣте *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 447, 449, 449 зв., 450, 451, 452 зв., 456, 457 зв., 459 зв.
вънидѥ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 453 зв.
вънь див. **во(н)**
въороужен'ныи *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 268
въпадшимь: ѡ въпадшимь *дієприкм. акт. мин. од. ч. місц.* 200
въпїжщаго *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. род.* 26
въплощенїи: ѡ въплощенїи *ім. од. с. місц.* 337
въпль *ім. од. ч. наз.* 105
въпрашающи(х): ѡ въпрашающи(х) *дієприкм. недок. акт. теп. мн. місц.* 201, о вопрашажщи(х) 14
въпрошенїе *ім. од. с. наз.* 201; о... въпрошенїи *місц.* 14, 14 зв., 124 зв., 125, ѡ въпрошенїи 199 зв., 201, 335 зв.
въпрошимь: ѡ въпрошимь *дієприкм. док. акт. мин. од. ч. місц.* 200 зв., о въпрош'шѣ(м) 14, о въпрош'шѣмь 14 зв., ѡ въпрош'ши(м) 124 зв., 200, 200 зв.; о въпрош'шихь *мн. місц.* 14 зв., о въпрош'ши(х) 124 зв. (2), 125, ѡ въпрошши(х) 201, ѡ въпрошьши(х) 198 зв.
въпрош'ши(м): ѡ въпрош'ши(м) див. **въпрошимь: ѡ въпрошимь**
въпрош'шѣ(м): о въпрош'шѣ(м) див. **въпрошимь: ѡ въпрошимь**
въпрош'шѣмь: о въпрош'шѣмь див. **въпрошимь: ѡ въпрошимь**
въ(с) див. **въскр(с)ноє**
въсвоасн *присл.* 421
въсєлен'ноую *ім. од. ж. зн.* 315 зв.; по... въселєн'нѣи *місц.* 101 зв.
въсєлен'скы(х): въ... въсєлен'скы(х) *прикм. мн. місц.* 461 зв.
въсїяє(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 29
въскрє(с) див. **въскр(с)ноє**
въскр(с)нїє *ім. од. с. наз.* 395 зв.; въскр(с)нїа *род.* 312, 446, 482, въскръсєнїа 476 зв.; въскрєсєнїю *дав.* 176; въскр(с)нїє *зн.* 176 зв., 311, 362 (2), во(с) *ор.* 51 зв.; о въскр(с)нїи *місц.* 96, по... въскр(с)нїи 111 зв., 120 зв., 435, при воскр(с)нїи 284 зв., 311 зв.; при воскр(с)нї(и) 395 зв., ѡ въскр(с)нїи 346, 358 зв., ѡ въскр̃сєнїи 121 зв.
въскр(с)ноє *прикм. од. с. наз.* 437, 449 зв., 456, 456 зв., 458 зв., 477 (5), 477 зв. (5), 478, въскр(с)но 5 (2), 123, 330, 333 зв., 459 зв., въскр'сно 331, въскрє(с) 197, 435, въск(с) 196, во(с) 440 зв., въ(с) 436, 438 зв.; въскр(с)номоу *дав.* 331, въскр(с)но(мѫ) 123 зв., 440 зв., въскръс'номоу 436, въскр(с)но(мѫ) 437; въ(с)крє(с)н *мн. наз.* 477, 477 зв.; въскрєсны(м) *дав.* 477, въскр(с)нымь 443; въскр(с)ныи *зн.* 480, въскр(с)на 473
въскр(с)но див. **въскр(с)ноє**
въскр'сно див. **въскр(с)ноє**
въскр(с)ноути *дієсл. док. інф.* 160, 330 зв., 334 зв., 436, въс'кр(с)ноути 158; въск(с)ноу *майб. од. 1 ос.* 186; въскр(с)нѣть *3 ос.* 87, 160, 162 зв., 168, 295, 302, въскр(с)нє(т) 76, 77 зв., 471 зв.; въскр(с)ноуноуть [!] *мн. 3 ос.* 176 зв.; въскр̃сє *аор. од. 3 ос.* 18 зв.; въскрє(с) *мин. од. ч. 3 ос.* 197 (2), 333 зв., 477 зв., въскр̃сь 197, 255, 477; въскр̃сьла *ж. 3 ос.* 252 зв.
въс'кр(с)ноути див. **въскр(с)ноути**
въскр(с)шоу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 368 зв., 369 (2); въскрєси(т) *3 ос.* 95 зв.; въскр̃сив' *мин. од. ч. 3 ос.* 239, въскресиль 393 зв., въскр̃силь 176, 245 зв., 400, 401, 402, въскр(с)си(л)[!] 142 зв.; бы(х) ... въскр̃силь *ум. од. ч. 1 ос.* 368

въскр҃шаєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 361; въскр(с)шайтє [!] *наказ. мн. 2 ос.* 49
въск(с) див. **въскр(с)ноє**
въслѣ(д) *прийм.* 228
въслѣдовати *дієсл. недок. інф.* 199 зв.
въспитань *прикм. од. ч. наз.* 223
въспойтє *дієсл. док. наказ. мн. 2 ос.* 446 зв., въспоитє 464
въспоитє див. **въспойтє**
въсполокь *присл.* 246
въсполь *присл.* 399 зв.
въспоминанїє *ім. од. с. наз.* 445, 465 зв.
въспоминажть *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 16
въспоманжли *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 18
въспримоу(т) *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 36 зв.
въсталь *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 162 зв.; оустали *мн. 3 ос.* 326 зв.; въстани *наказ. од. 2 ос.* 45; въстав'ша *дієприкм. акт. мин. од. ч. зн.* 197 зв.; въстав'ши *дієприсл. мин.* 208, вставыши 189 зв., в'ста 331
въстанїа *ім. од. с. род.* 95 зв.; въстанїє *зн.* 95 зв., 215; ѡ въстанїи *місц.* 330
въстокь *ім. од. ч. наз.* 211 зв.; въстока *род.* 42 зв., 102 зв., 282
въсхо(д) *ім. од. ч. наз.* 17
въс'хожденїа *ім. од. с. род.* 472
въсхож'доу *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 477; **въсходаща** *дієприкм. акт. теп. мн. наз.* 454 зв.
въс'хыщаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 53 зв.
въсѣявыи *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. наз.* 63 зв.
въсакь див. **всакыи**
въоутрѣ *присл.* 473 зв., въоутрѣи 454 зв.
въоутрѣи див. **въоутрѣ**
въходи(т) див. **входитъ**
въчл҃чєнїа *ім. од. ч. наз.* 127
вы *займ. мн. наз.* 16 зв., 31 (3), 35 зв., 36, 37 зв., 39 зв. (2), 45, 50, 51, 61 зв. (3), 66 зв., 68 зв., 69, 70, 74, 85 (2), 86 (2), 89, 90, 92, 97 зв. (2), 98 зв., 99 зв., 100 (2), 103 зв., 104, 111 зв., 118, 121 зв., 122, 149 зв., 150, 153, 153 зв., 158, 170 зв., 172, 173, 175, 177, 179, 180, 180 зв. (2), 181 зв., 182, 183, 186, 186 зв., 188, 236 (2), 236 зв., 243 (4), 247 зв., 254 зв., 255, 259 зв., 262 зв., 263 зв. (3), 267, 268, 270 зв., 271 зв., 273, 275, 275 зв., 276, 276 зв., 279, 279 зв., 283, 293 (2), 296, 306 зв., 308, 316, 319 зв. (2), 324, 325 зв., 334 зв. (2), 343 зв., 351 зв., 355 (2), 356, 356 зв. (3), 361, 362 зв. (3), 363 (4), 363 зв. (3), 371, 372, 374 зв., 375 (2), 376, 378 зв. (2), 379 (4), 379 зв., 380 зв., 381, 381 зв., 382 (2), 382 зв., 383, 386, 387 зв. (2), 391 зв., 392 зв., 398 зв., 407, 407 зв. (2), 408, 410 (2), 411 (2), 412 зв. (2), 413 (3), 414 зв., 415 (2), 416 (2), 417 зв., 419 зв. (2), 420 зв., 430, 433 зв., 437 зв. (2), 449 зв., 460 зв., 462, 465, 465 зв., 467, 470, 472, 472 зв.; ва(с) *род.* 31, 37 зв., 38, 80 зв., 88, 93, 98, 110 зв., 111 зв., 122 зв., 186, 196 зв., 267, 283 зв., 286 зв., 287 зв., 295 зв., 343 зв., 413 зв., 415, 416 зв., вась 39, 56, 100, 161, 172 зв., 185, 236, 262, 266 зв., 275, 275 зв., 280 зв., 287, 297, 306, 314 зв., 370 зв., 371 зв., 373 зв., 382, 395, 403 зв., 408 зв., 412 зв. (2), 418, 420, 429, ва(м) *дав.* 16 зв., 26 зв. (2), 30 зв., 31 зв., 32, 32 зв., 33, 33 зв., 34, 35 зв., 36, 36 зв., 37 зв., 38 (2), 38 зв. (2), 39 (2), 40, 42 зв. (2), 47 зв., 49 зв. (2), 50, 50 зв., 52, 53, 53 зв., 54 зв., 55 зв., 57 зв. (2), 58 зв., 60 зв., 61, 73, 76 зв., 77 зв. (2), 78 зв., 79 зв. (2), 80 зв. (2), 83 (2), 84 зв. (2), 85, 88 (2), 89, 91 зв. (3), 92 (2), 96, 96 зв., 97, 98 (3), 98 зв., 99, 99 зв. (2), 100, 100 зв., 101, 102 зв. (2), 103 зв., 104 зв., 105 зв., 108, 108 зв., 109, 110 (2), 111 зв., 115 (2), 117 зв., 122, 122 зв., 123 зв., 138, 139 зв., 141 (2), 173, 235, 236, 237, 242 зв., 261, 262, 262 зв. (3), 267, 270 зв. (3), 271 зв. (2), 273, 275 зв., 279 зв., 286, 292 зв. (2), 294 зв., 297, 298 зв., 313, 320 зв., 323 зв., 346, 369,

392, 410, 413 зв., 414 (2), 418, 429, 444 зв., 445, 451 зв. (2), 456 зв., 462, 477 зв., 480, вамъ 33 зв., 35, 36 зв., 39 зв., 47 зв., 50 зв., 53, 53 зв., 54 (2), 58, 73 зв., 75, 80, 82, 86, 88 зв., 91, 93, 99, 102 зв., 105 зв., 110 зв., 118, 138 зв., 147 зв., 156 зв., 159, 160 зв., 161, 163 зв., 164 зв., 165, 165 зв., 167, 168, 170 зв., 172 зв., 173.3, 173 зв., 174, 179, 180 зв., 181 зв. (2), 182, 183, 184, 185 (2), 186, 190, 192, 196 зв., 212 зв. (2), 213, 218 зв. (2), 219, 224 (2), 235 (4), 235 зв. (2), 236, 236 зв., 237 (3), 238, 238 зв., 240, 242 зв., 243, 246 зв., 256, 261 зв. (2), 262 зв., 263 зв., 266 зв., 267 (2), 270 зв., 271 (2), 271 зв., 272, 272 зв., 273 (2), 274 зв., 275, 275 зв., 276 зв., 277, 278, 279 зв., 281 зв., 282 (2), 283 (2), 288, 288 зв., 292, 296, 299 зв., 300, 300 зв., 301 зв., 305 зв., 307, 309, 314 зв. (5), 316, 316 зв., 318, 318 зв. (2), 319 зв., 320 зв., 330 зв., 333 зв., 334, 346, 350, 361, 361 зв. (2), 366 зв., 367 зв. (4), 368, 369 зв., 370 зв., 371, 373 зв. (2), 379 зв. (2), 380, 380 зв., 381 зв., 382, 382 зв., 383 зв. (2), 387, 389, 389 зв., 391 зв. (2), 399 зв., 402 зв., 407 зв., 408 (2), 408 зв. (3), 410, 411 (3), 412.3, 412 зв., 413 зв. (4), 414.2, 414 зв., 415, 415 зв., 416 (3), 416 зв. (3), 417, 417 зв. (3), 418 (6), 418 зв. (2), 419 (2), 419 зв., 420 (3), 420 зв. (3), 421, 425, 429, 429 зв., 437, 437 зв., 438, 443, 443 зв., 445, 450, 451, 453, 455 зв., 456, 465, 466 зв., 467 зв., 471, 473 зв.; ва(с) *зн.* 26 зв., 27, 29, 30 зв. (2), 34 (2), 34 зв. (2), 39, 49 зв., 50 (3), 50 зв., 54 зв., 57 зв., 91 зв., 92, 100, 101 зв., 105 зв., 123, 130 (2), 130 зв., 147 зв. (2), 173 зв., 179 зв., 184 зв., 234 зв., 261, 262 (2), 273 зв., 282 (2), 306 зв., 308 зв., 314 зв., 319, 325 зв., 343, 363 зв., 370 зв., 413, 416, 416 зв. (2), 445, 448 зв., 449, 450, 452, 453, 454 зв., 455 зв., 458 зв. (2), 461, 462 зв., 463, 464 зв., 467 (2), 469 зв., 471, 482 зв., вась 40 зв., 49 зв., 52, 77, 101, 101 зв., 163 зв., 180 (4), 219 зв. (2), 233, 235, 235 зв. (3), 253, 260 зв., 261, 261 зв. (3), 262, 268, 273 зв., 282, 283 зв., 292, 295 зв., 314, 314 зв., 316 зв., 318, 318 зв., 320 (3), 323 зв., 334 зв., 356 зв., 363 зв., 371, 380 зв., 381, 404, 410.2, 411, 415 зв. (2), 416 (3), 416 зв., 417 зв. (2), 418 зв., 420, 420 зв., 437 зв., 446 зв., 452, 472, в(с) 372; вами *ор.* 77, 88 (2), 89, 111 зв., 114, 123 зв., 169 (2), 170, 243, 257 зв., 258 зв., 274, 294 зв., 318 зв., 319 зв. (2), 322 зв., 325 зв., 334, 375, 379 зв., 404, 410, 411 зв., 412, 414, 418, 420 зв., 476 зв., вамы 443, вамї 337 зв.; в' вась *місц.* 54, 413, 414 зв., 415 зв., въ вась 50, 257 зв., 363, по вась 259, при вась 188 зв., ѡ... вась 408, в' ва(с) 412 зв., въ ва(с) 381, о ва(с) 152 зв., ѡ ва(с) 69

выбавити *дієсл. док. інф.* 210 зв., 332

выбєроу(т) *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 63 зв., 182; выбраль *мин. од. ч. 1 ос.* 371, 416, єс'ми выбраль 408, выбраль... єсьми 416 зв.; выбраль *3 ос.* 233 зв., єсть выбраль 181 зв.; стє... выбрали *мн. 2 ос.* 416; выбраны(х) *дієприкм. пас. мин. мн. род.* 181 зв., 299; вы-(б)ранымь *дав.* 443 зв.; выбраныи *зн.* 181 зв., выбран'ныи 182

выбираю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 64 зв.; выбирали *мин. мн. 3 ос.* 77 зв.; выбираитє *наказ. мн. 2 ос.* 219

выбоди *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 32 зв.

вывєдоу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 429 зв.; вывєль *мин. од. ч. 3 ос.* 157 зв., 159 зв., 222, 334 зв., 430 зв.; вывєли *мн. 3 ос.* 193; вывє(д)ши *дієприсл. мин.* 309 зв.

выволокоу(т) *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 64 зв.

выв'ръг'ли *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 175; вывєржєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 415, вывръжєнь 403 зв.

выганати *дієсл. недок. інф.* 137, 138, 308; выганаю *теп. од. 1 ос.* 57 зв., 268 (3), 282 зв.; выганає(т) *3 ос.* 48, 57, 138, 170, 258 зв., 267 зв., 303, выганаєть 163, 266, 289; выганаютъ *мн. 3 ос.* 268,

выганаю(т) 57 зв.; боудоу(т) выганати *майб. мн. 3 ос.* 454 зв., выганати боудоуть 197 зв., выганати боудоу(т) 271 зв.; выгана(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 132, выганаль 143, 267 зв.; выганали *мн. 3 ос.* 147 зв.; выганающаа *дієприкм. акт. теп. мн. зн.* 34 зв.

выгнанїи: о выгнанїи *ім. од. с. місц.* 89

выгнати *дієсл. док. інф.* 77, выг'нати 162; выжєноу *майб. од. 1 ос.* 368; выжєнєть *3 ос.* 389; выжєноуть *мн. 3 ос.* 417 зв., выжєноу(т) 30 зв., выгна(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 43, 90, 132, выгналь 47 зв., 146, 154 зв., 346, 347 зв., выг'наль 267 зв., выгналь єсть 221 зв.; выгнали *мн. 3 ос.* 161, 309 зв., выгна(ли) 30 зв., выг'нали 224 зв., 257 зв., 388; быль выгналь *дмин. од. ч. 3 ос.* 197; выгнань *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 47, 159, 162, выг'нан' 386 зв.; выг'нани *мн. наз.* 405, выгнаныи 30 зв.; выг'наны(х) *зн.* 282; ѡ выгнаны(х) *місц.* 335 зв.; выгнано *прис. ф.* 384

выг'нати див. **вигнати**

выгонити *дієсл. недок. інф.* 171 зв.; выгоню *теп. од. 1 ос.* 57 зв.; выгонишь *2 ос.* 44 зв.; выгони(т) *3 ос.* 57

выдаває(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 68 зв.; боудоу(т)... выдавати *майб. мн. 3 ос.* 180, выдавати... боудоу(т) 50; выдаваль *мин. од. ч. 3 ос.* 277, 425; выдавани *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 96

выдати *дієсл. док. інф.* 370 зв., выдаю *теп. од. 1 ос.* 318 зв.; выдамь *майб. од. 1 ос.* 110; выдасть *3 ос.* 279, выда(ст) 32 зв.; выдадоу(т) *мн. 3 ос.* 50, 87, 101 зв., 168; є(м) выдаль *мин. од. ч. 1 ос.* 116 зв.; єси выдаль *2 ос.* 204 зв.; выдаль *3 ос.* 32 зв., 326 зв., 430 зв., 431; выдали *мн. 3 ос.* 117 зв., 189, 191, 192, 310 зв., 332, 428, соуть... выдали 204 зв.; была выдала *дмин. од. ж. 3 ос.* 144 зв., была... выдала 251; бы... выдаль *ум. од. ч. 3 ос.* 184 зв.; выдан *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 77 зв., 191, 258, 342 зв., 428 зв., выданъ 109; выдано *с. наз.* 20 зв.; выдаючи *дієприсл. теп.* 314 зв.

выдръжати *дієсл. док. інф.* 83 зв.

выз'навати *дієсл. недок. інф.* 405; вызнаваєть *теп. од. 3 ос.* 155 зв., вызънаває(т) 252 зв.; выз'навають *мн. 3 ос.* 136; вызнаваль *мин. од. ч. 3 ос.* 388 зв.; бы... выз'наваль *ум. од. ч. 3 ос.* 386 зв.

вызналь *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 342 зв.

вызываючи *дієприсл. недок. теп.* 138 зв.

выймоу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 38 зв., 237 зв.; выимєшь *2 ос.* 39; выйми *наказ. од. 2 ос.* 39, 237 зв.

выимоуєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 246 зв.

выити *дієсл. док. інф.* 249; выйдє(ш) *майб. од. 2 ос.* 279, вы(и)дє(ш) 32 зв.; выйдє *3 ос.* 268 зв., выидє 389 зв.; выйдєтє *мн. 2 ос.* 49 зв., 147 зв., выидєтє 253; выидоуть *3 ос.* 315, выйдоу(т) 362, вы(и)доу(т) 64 зв.; вышо(л) *мин. од. ч. 1 ос.* 381 зв., єсми... вышоль 268 зв., 422, єсми вышоль 59 (2), єс'ми... вышоль 420 зв., вышоль єс'ми 420 зв., єси вышоль *2 ос.* 162; вышо(л) *3 ос.* 151 зв., 154 зв., 409 зв., 410, 424, 475 (2), вы(шол) 246, вышоль 82 зв., 85 зв. (2), 86 (2), 90 зв., 134, 154 зв., 157 зв. (2), 162, 171 зв., 172 зв., 190 зв., 212, 225, 225 зв., 226, 230 зв., 233 зв. (2), 246, 298, 357–357 зв., 384, 393, 398, 402, 406 зв., 409 зв., 424, 424 зв., 426, 427 зв., 429, 429 зв. (2), 431, 435, вышол'ъ [!] 132, вышєль 71, 77, 134, 139, 142 зв.; вышла *ж. 3 ос.* 251 зв., 395 зв., 396 зв., выш'ла 145, 223; вышло *с. 3 ос.* 456 зв., выш'ло 44 зв., выш'ло єсть 211 зв., єстє выш'ли *мн. 2 ос.* 53, 242, 242 зв., єстє вышьли 242, выш'ли єстє 114; вышли *3 ос.* 137 зв., 250 зв., выш'ли 105, 111 зв., 143 зв., 151 зв., 156 зв.2, 185, 186, 249 зв., 250 (2), 252 зв. (2), 356, 377 зв., 401 зв., 439; было... выш'ло *дмин. од. с. 3 ос.* 245 зв.; выйди *наказ. од. 2 ос.* 143, 398, вы(и)ди 131, 225 зв.; виидѣтє *мн. 2 ос.* 105, 285 зв.,

286; выподши *дієприсл. мин.* 290 зв., выпо(д)ши 44, 162, 225 зв., 253 зв., 261 зв., 321, выпод'ши 206 зв., выше(д)ши 47 зв., 56, 66 зв., 70, 70 зв., 100 зв., 115 зв., 116, 119, 120 зв., 122 зв., 131 зв., 133, 136 зв., 137, 143 зв., 147 зв. (2), 149, 149 зв., 196 зв.–197, 323 зв., выше(д)шї 81 зв.

выкла(д) *ім. од. ч. наз.* 349, викладь 15 зв.

[выкладає (с)]: (с) выкладає див. **выкладає(т)ся**

[выкладає ся]: ся выкладає див. **выкладає(т)ся**

выкладає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 60

выкладає(т)ся *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 339, 345, ся выкладає 345, ся выкладаєть 272 зв., (с) выкладає 38

[выкладаєть ся]: ся выкладаєть див. **выкладає(т)ся**

выколов'шї *дієприсл. док. мин.* 79

выкопаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 92 зв., 174

выкоренень *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 69 зв.

вылияла див. **выльяла**

выложонои *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. род.* 123 зв., 442 зв., выложєныи *мн. зн.* 481 зв.

выльяла *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 109, 183 зв.; вылияла 109 зв.; вылив'шия *дієприкм. акт. мин. од. ж. наз.* 110; вылита *пас. мин. од. ж. наз.* 100

выльяню: ѡ выльяню *ім. од. с. місц.* 183

выметаль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 90

выминаю(т) див. **выминають**

выминають *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 232, выминаю(т) 55; выминаючи *дієприсл. теп.* 232

вымовиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 323; вымовиль *наказ. од. 2 ос.* 285; вымовив'шии *дієприсл. мин.* 441 зв.

вымовитиса *дієсл. док. інф.* 417

[вымовлати... са]: са... вымовлати *дієсл. недок. інф.* 285

вымѣтоують *дієсл. недок. мн. 3 ос.* 64 зв.

вынесла *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 336 зв.

вынимає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 140

выноси(т) див. **выносить**

выносить *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 238, выноси(т) 58, 64 зв., 238

вынать *дієсл. док. інф.* 237 зв.; вынав'шии *дієприсл. мин.* 188

выписати *дієсл. док. інф.* 443

выписое див. **выписоуе**

выписоуе *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 65 зв., 78 зв., 82 зв., 93 зв., 109, 121 зв., 133, 142 зв., 155 зв., 159, 164 зв., 170, 179, 183, 191, 196, 211 зв., 217 зв. (2), 221 зв., 226 зв., 232, 239, 245 зв., 252 зв., 279, 283, 291, 295 (2), 303, 308, 324, 346, 348 зв., 352 зв., 358 зв., 364, 371 зв., 376 зв., 384, 388 зв., 410 зв., 414 зв., 417 зв., 421, 435, выписое 126, выписоує(т) 136, 146 зв., 298 зв., 313, 424, 438 зв., выписоуєть 75 зв., 139, 152, 174, 260 зв., 266, 272, 287, 317, 330; єсми... выписаль *мин. од. ч. 1 ос.* 204 зв.; выписаныи *дієприкм. пас. мин. мн. зн.* 481 зв.

выписоує(т) див. **выписоуе**

выписоуєть див. **выписоуе**

выповидѣль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 342 зв.

выпозычити *дієсл. недок. інф.* 34

выпо(л)нитє *дієсл. док. наказ. мн. 2 ос.* 100, выпол'нєныи *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 372; выплънєна *ж. наз.* 352, 415 зв.

[выполнити са]: са выполнити *дієсл. док. інф.* 314, са... выпол'нити 313 зв., 320 зв.; са выпол'нат' *майб. мн. 3 ос.* 315 зв., са выплънать 206–206 зв., са... выплънать 206; выпол'нил'са *мин. од. ч. 3 ос.* 209, выплънил'са єсть 130 зв.; выплънилоса *с. 3 ос.* 193 зв., са выпол'нило 89, 433, са... выпол'нило 315, 422 зв., 432, са... выпольнило 404 зв., са... выплънило 213, 434, (с)... выпол'нило 425, 428, (с) выплънило 23, 25; выплънилїса *мн. 3 ос.* 206 зв., са выплънили 114, 214; были выплъ-

нилиса *дмин. мн. 3 ос.* 212; бы... са... выполнило *ум. од. с. 3 ос.* 408

[выполнити... са]: са... выполнити див. **[выполнити са]: са выполнити**

выполовє(м) *дієсл. док. майб. мн. 1 ос.* 62 зв.

выполоковалї *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 227

выполновае(т)са *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 61

выполнає(т)са *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 336, са выполнали *мин. мн. 3 ос.* 259

выпотварал: бы(х)... выпотварал *дієсл. недок. ум. од. ч. 1 ос.* 304

выпоустити *дієсл. док. інф.* 223 зв., 430 зв., выпоусти(ти) 326; выпоущоу *майб. од. 1 ос.* 118, 326, 429; выпоустишь *2 ос.* 430 зв.; выпоустиль *мин. од. ч. 1 ос.* 429; выпоусти(л) *3 ос.* 118 зв., выпоустиль 195, 326, 326 зв., 328 зв., 433; выпоустї *наказ. од. 2 ос.* 326; бы... выпоустиль *ум. од. ч. 3 ос.* 192; выпоустивши *дієприсл. мин.* 116, выпоустив'ши 194 зв.

выпусти(ти) див. **выпоустити**

выпоущаєтьса *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 182

выпоущати *дієсл. недок. інф.* 117 зв.; выпоущаю(т) *теп. мн. 3 ос.* 103; выпоущаль *мин. од. ч. 3 ос.* 191 зв.

вырвати *дієсл. док. інф.* 392

вырєчєна *ім. од. с. наз.* 211 зв.

вырозоумлєна *ім. од. с. род.* 482; вырозоумлєню *дав.* 443

выростить *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 403

выражають *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 235 зв.

высвєдчае(т) див. **высвѣ(д)чаєть**

высвє(д)чае(т) див. **высвѣ(д)чаєть**

высвєд'човаль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 401 зв.–402

высвободити *дієсл. док. інф.* 120, 142 зв.; высвобожоує *теп. од. 3 ос.* 245 зв.; высвободи(т) *майб. од. 3 ос.* 381; высвободиль *мин. од. ч. 3 ос.* 68 зв.; высвобожєни *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 211

высвѣ(д)чаєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 442, высвєдчае(т) 202, высвє(д)чає(т) 417 зв.; высвє(д)чають *мн. 3 ос.* 391 зв., высвѣ(д)чаю(т) 114 зв., 117, высвѣд'чають 189 зв.; высвє(д)чаль *мин. од. ч. 3 ос.* 408 зв.; на... высвє(д)чєнои *дієприкм. пас. мин. од. ж. місц.* 72 зв.; высвєдьчаючи *дієприсл. теп.* 336 зв.

выславлае(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 52; выславлали *мин. мн. 3 ос.* 56 зв.

выславоує *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 348 зв., выс'лавоує 383, выславоуєть 313, выславоує(т) 239, 260 зв.; выславоую(т) *мн. 3 ос.* 221 зв., бы(х)... выславоваль *ум. од. ч. 1 ос.* 383

выс'лавоує див. **выславоує**

выславоує(т) див. **выславоує**

выславоуєть див. **выславоує**

выслоухаль: єси выслоухаль *дієсл. док. мин. од. ч. 2 ос.* 397 зв.

высокоста(х): на высокоста(х) *ім. мн. ж. місц.* 171, на высокостахь 213

высокостахь: на высокостахь див. **высокоста(х): на высокоста(х)**

высокоу *прикм. од. ж. зн.* 75 зв., высокоую 28, 159 зв., 222; высоко *с. наз.* 293

высокоую див. **высокоу**

[выстєрєгати... са]: са... выстєрєгати *дієсл. недок. інф.* 155 зв.; выстєрѣгалиса *мин. мн. 3 ос.* 78 зв.; выстєрѣгайтєса *наказ. мн. 2 ос.* 35, 50, 73, 73 зв., выстєрѣгайтє(с) 274, выстєрєгайтєса 156 зв., выстєрѣга(и) 35, выстє 73

выстоупиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 248 зв., выстоупиль є(ст) 27, выс'тоупиль 130; выстоупив'ши *дієприсл. мин.* 67 зв.

выс'тоупиль див. **выстоупиль**

выстоуповали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 440

высыпана *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. наз.* 31, 287

высѣкаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 40; **высѣчешь** *майб. од. 2 ос.* 280; **высѣчєно** *дієприкм. пас. мин. од. с. наз.* 26 зв., 218 зв.
вытекла *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 433 зв.
вытерпѣ(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 424
вытесаныи *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 329 зв., **вытєсань** 121, 196
вытесань див. **вытєсаныи**
вытръгаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 63 зв.; **вытръгнє(т)** *майб. од. 3 ос.* 392; **вытръгнєтє** *мн. 2 ос.*; **вытръгали** *мин. мн. 3 ос.* 232; **вытръгнѣтє** *наказ. мн. 2 ос.* 62, 62 зв.; **вытръгоуючи** *дієприсл. теп.* 62 зв.
вытръгнисѧ *дієсл. недок. наказ. од. 2 ос.* 295 зв.
вытръпѣль: бы вытръпѣль *дієсл. док. ум. од. ч. 3 ос.* 180 зв.
вытѧга(и) *дієсл. недок. наказ. од. 2 ос.* 235 зв.
вытѧгнє(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 56, 283 зв.; **вытѧгнѹ(т)** *мн. 3 ос.* 274 зв.; **вытѧгноуль** *мин. од. ч. 3 ос.* 425 зв., **вытѧгноуль** 113 зв., 440
выхвалень *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 266
выхвалѧєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 174
выховань *дієприкм. док. пас. мин. ч. наз.* 223
выходи(т) див. **выходить**
выходить *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 77 зв., **выходи(т)** 69 зв., 102 зв.; **выходать** *мн. 3 ос.* 225 зв., **выходѧ(т)** 153 зв.; **выходиль** *мин. од. ч. 3 ос.* 179 зв., **выходила** *ж. 3 ос.* 234 зв.; **выходили** *мн. 3 ос.* 224, 226; **выходѧчи** *дієприсл. теп.* 166, 253
выхожали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 26
выхожова(л) *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 317
выѡбражєнно *дієсл. недок. прис. ф.* 443
выѡбражєнѧ *ім. од. с. наз.* 175 зв.–176
вычистить *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 219 зв.; **вычисти** *наказ. од. 2 ос.* 99
вычищаєт(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 153 зв.
вышє *присл.* 284
вышєрєчєнѣныи *дієприкм. недок. пас. мин. од. ч. наз.* 482; **выш'шєрєчєн'ного** *род.* 482
вышєѡписанои *дієприкм. недок. пас. мин. од. ж. род.* 482 зв.
вышнєго *прикм. од. ч. род.* 467 зв., **выш'нєго** 120, **вышнѧго** 143, **выш'нѧго** 207 зв. (2), 236 зв.; **выш'ни(х)** *мн. род.* 379 зв.; **въ выш'ни(х)** *місц.* 90, **въ выш'нихь** 307
выш'нєго див. **вышнєго**
вышнѧго див. **вышнєго**
выш'нѧго див. **вышнєго**
вь див. **в**
вьсхож'денїѧ *ім. од. с. род.* 259
вѣдати *дієсл. недок. інф.* 72 зв., 139 зв.; **вѣдаю** *теп. од. 1 ос.* 115 зв., 190 зв., 207, 291 зв., 323, 349, 355 зв., 362 зв., 378, 381, 395 зв. (2), 406, 408, 422, 434; **вѣдає(ш)** *2 ос.* 301, 350, 420 зв., **вѣдаєш'** 166, **вѣдаєшь** 69 зв., 349 зв., 406 зв., 430, 440 зв., 441 (2); **вѣдає(т)** *3 ос.* 35 зв., 38, 103 зв., 104 зв., 141, 275 зв., **вѣдаєть** 182 зв., 263 (2), 277 зв., 404, 416; **вѣдаємо** *мн. 1 ос.* 91 зв., 175 зв., 309, 310 зв., 350, 355 (2), 357, 386 зв. (3), 387, 387 зв. (2), 411, 419, 442, **вѣдає(м)** 225; **вѣдаєтє** *2 ос.* 87 зв., 88, 104.2, 105 зв., 109 (2), 121 зв., 168 зв., 182 зв. (2), 259 зв., 276 зв., 343 зв., 355, 356, 374, 374 зв., 378 зв., 387 зв., 398 зв., 407 зв., 408, 411, 447 зв., 448, 454, 470 зв.; **вѣдаютъ** *3 ос.* 271, **вѣдаю(т)** 327 зв., 426 зв.; **вѣдати боудєшь** *майб. од. 2 ос.* 406 зв., **боудєши вѣдати** 376 зв.; **бѹдєть вѣдати** 374; **вѣдахж** *імперф. мн. 3 ос.* 15 зв.; **вѣдальє(м)** *мин. од. ч. 2 ос.* 107, **вѣдаль єсми** 397 зв.; **вѣдальєсь** *2 ос.* 107, **вѣдаль єси** 305 зв.; **вѣда(л)** *3 ос.* 57, 110 зв., 146, **вѣдал'** 364 зв., 370 зв., 407 зв., **вѣдаль** 56–56 зв., 117 зв., 148 зв., 154, 159 зв., 162 зв., 192, 233, 257, 347, 348, 360, 370 зв., 406, 406 зв., 424 зв. (2), 432 зв., **єсть**

вѣдаль 348; вѣдала *ж. 3 ос.* 339, 436 зв.; вѣдали *мн. 2 ос.* 429 зв., єстє вѣдали 45, 217, 230, вѣдали *3 ос.* 140, 246 зв., 347, 357 зв., 366, соуть вѣдали 226; вѣдайтє *наказ. мн. 2 ос.* 101, 103, 103 зв., 118, 169, 261 зв., 315, 316, вѣда(и)тє 182; вѣдаль бы *ум. од. ч. 3 ос.* 244, бы вѣдаль 104, 263, бы... вѣдаль 276 зв.; бы єси вѣ(д)ала *ж. 2 ос.* 353 зв.; бистє вѣдали *мн. 2 ос.* 55 зв.; вѣдаючи *дієприсл. теп.* 92, 175 зв., 246 зв., 252 зв., 258 зв., 277 зв. (2), 440–440 зв.

вѣдомо *присл.* 2, 317 зв.

вѣдро *ім. од. с. зн.* 356; вѣдꙗра *мн. наз.* 346; вѣдєрь *род.* 152 зв.

вѣє *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 278 зв.; вѣєтъ 349 зв.

вѣєтъ див. **вѣє**

вѣка див. **вѣкоу**

вѣкоу *ім. од. ч. род.* 292, вѣка 61 зв., 123 зв., 210 зв., 476 зв., 477; вѣкь *зн.* 167 зв., 311 зв., 337; вꙗ... вѣкоу *місц.* 302; вѣко(в) *мн. род.* 387 зв., вѣкы *зн.* 482 зв.

вѣмꙗ *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 122, 131, вѣмь 2 зв., 105 зв., 435, 436; вѣмы *мн. 1 ос.* 95, 174

вѣмь див. **вѣмꙗ**

вѣнє(ц) див. **вѣнєць**

вѣнєць *ім. од. ч. наз.* 118 зв., 192 зв., 429, вѣнє(ц) 429 зв.

вѣра *ім. од. ж. наз.* 47, 71, 75 зв., 145 зв., 170, 245, 248 зв., 251 зв., 297, 303, 320, 447, 464 зв., 469 зв.; вѣры *род.* 42 зв., 102 зв., 142 зв., 181 зв., 197 (2), 197 зв., 240, 295, 295 зв., 323 зв., 437 зв., 482 зв., вѣ(ри) 102 зв.; вѣроу *зн.* 45, 91, 99, 133 зв., 155 зв., 172 зв., 229 зв., 252 зв., 295 зв., 299 зв., 355, 433 зв., 475, вѣрꙋ 77 зв.; на вѣрѣ *місц.* 72 зв., по вѣрѣ 47 зв.

вѣрєнь *прикм. од. ч. наз.* 106 зв.

вѣрити *дієсл. недок. інф.* 161 зв., 393; вѣриш *теп. од. 2 ос.* 396, вѣришь 411 зв.; вѣритъ *3 ос.* 361 зв., 368 зв., 369, 396 (2), вѣри(т) 350 зв., 412, вѣримо *мн. 1 ос.* 336, 357, 420 зв.; вѣритє *2 ос.* 363, 364, 421; боудє вѣрити *майб. од. 3 ос.* 172 зв., боудє(т) вѣрити 197 зв.; боудємо вѣрити *мн. 1 ос.* 367 зв.; бꙋдетє вѣрити *2 ос.* 379 зв.; боудоуть вѣрити *3 ос.* 197 зв., 398 зв.; єсь... вѣриль *мин. од. ч. 2 ос.* 206; вѣрили *мн. 2 ос.* 368, 393, 408 зв., єстє вѣрили 308 зв., 438 зв.; вѣрили *3 ос.* 197 зв., 334, 341 зв., 342, 370 зв., 372, 386, вѣри(ли) 331; вѣрьтє *наказ. мн. 2 ос.* 393; бь... вѣриль *ум. од. ч. 3 ос.* 350 зв., бистє вѣрили *мн. 2 ос.* 363 зв., бистє... вѣрили 393, вѣрили бысꙗте 364

вѣ(р)ны(и) *прикм. од. ч. наз.* 292, вѣрꙗныи 104, 106 зв. (3), 305; вѣрꙗнымь *ор.* 292 (2), вѣрьнымь 277, 438; о... вѣрно(м) *місц.* 100 зв.; вѣрни *мн. наз.* 292 зв., вѣрꙗни 292 зв., 295, вѣрꙗніи 125 зв.; вѣрꙗными *ор.* 272

вѣрꙗныи див. **вѣ(р)ны(и)**

вѣровати *дієсл. недок. інф.* 126; вѣроую *теп. од. 1 ос.* 161 зв., 388, 396; вѣроуєшь *2 ос.* 397 зв., вѣрꙋєшꙗ 388; вѣроує(т) *3 ос.* 350 зв., 352 зв. (2), 375, вѣрꙋєть 405 (2), вѣроуєть 350 зв., 405 зв.; вѣроуємо *мн. 1 ос.* 47 зв.; вѣроуєтє *2 ос.* 47 зв., 350, 382 (2), 391 зв. (2), 418 зв.; вѣроують *3 ос.* 247, вѣроую(т) 370 зв., 376; єси вѣроваль *мин. од. ч. 2 ос.* 42 зв.; вѣровалистє *мн. 2 ос.* 92, єстє... вѣровали 91 зв.; вѣровали *3 ос.* 393 зв., 401, 404 зв., вѣрова(ли) 461 зв.; вѣроуи *наказ. од. 2 ос.* 145 зв., 252; вѣроуйтє *мн. 2 ос.* 130 зв., 173, 404, 411, 412 (2), вѣрꙋ(и)тє 411; вѣроуючїй *дієприкм. акт. теп. мн. наз.* 375, вѣроующєи 449, в(ѣ)роующє 477 зв.; вѣроующихь *род.* 78, 163 зв.; вѣроуючимь *мн. дав.* 161 зв.; вѣровавшоу *мин. од. ч. дав.* 202; вѣровавꙗши(м) *ор.* 16 зв., вѣровавꙗшимь *мн. род.* 17 зв.; вѣроуючи *дієприсл. теп.* 438 зв.

вѣсны(х) *прикм. мн. зн.* 43

вѣсти(т) див. **вѣстит**ꙗ

вѣстит' *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 17, вѣсти(т) 17

вѣстникы *ім. мн. ч. зн.* 259

вѣсть *ім. од. ж. зн.* 24 зв., 25 зв.; вѣсти *мн. зн.* 180

вѣт'ви *ім. мн. ж. зн.* 89 зв.; на вѣтвє(х) *місц.* 63, 281

вѣтрь *ім. од. ч. наз.* 67 зв., 68 (2), 142, 142 зв., 151 (2), 278 зв., 349 зв.; вѣтроу *род.* 142, 366, вѣтра 242; вѣтрови *дав.* 248 зв., вѣт'роу 142; вѣтрѡ(м) *ор.* 53; вѣтры *мн. наз.* 41 (2), 248, вѣтровє 44, 451; вѣтровь *род.* 103, 182, 482; вѣтро(м) *дав.* 43 зв., 199, вѣтромь 248 зв.

вѣчный *прикм. од. ч. наз.* 406, вѣчныи 421 зв.; вѣчнаго *род.* 166, вѣч'наго 371; вѣч'номоу *дав.* 138 зв.; вѣчныи *зн.* 79, 82 зв., 84, 85 зв., 109, 167 зв., 302, 350 зв., 354 зв., 356 зв., 363, 368 зв., вѣчный 403, 421 зв., вѣчьный 438 зв., вѣч'ныи 108 зв., 263 зв., 300 зв., 352 зв., 361 зв., 367 зв., 369, 378; вѣч'ны(и) 350 зв., 391 зв., вѣ(ч)ны(и) 79 зв., вочныи [!] 369 зв.; вѣчны(м) *ор.* 51; в' вѣчнѣмь *місц.* 367 зв.; вѣчноую *ж. зн.* 109; вѣч'ныхь *мн. род.* 292; вѣчныи *зн.* 482 зв., вѣчнаа *с. мн. зн.* 16 зв.

вѣщанїє *ім. од. с. наз.* 468 зв.

вязнѧ *ім. од. ч. зн.* 191 зв., вѧз'нѧ 117 зв., з'вѧзєнѧ 117 зв.

вѧзань *дієприкм. недок. пас. мин. од. ч. наз.* 142 зв.

вѧзєню: оу вѧзєню *ім. од. с. місц.* 463 зв.

вѧзовали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 249

вѧз'нѧ див. **вязнѧ**

Г

г҃ [1] *числ.* 4 (5), 4 зв., 5, 6 (2), 6 зв., 7 зв., 8 (2), 9, 9 зв. (2), 11, 13 (2), 16, 23 зв., 26 (2), 37, 40 зв., 48, 49, 49 зв., 50 зв., 51, 114 зв., 123 зв., 130 зв., 132, 134, 136, 138, 158 зв., 195 зв., 197, 198 зв. (2), 199, 206 зв. (2), 214 зв.., 217 зв., 220, 230 зв., 235, 236 зв., 238, 240 зв., 241, 243, 335 зв., 343 зв., 348 зв. (2), 349, 356, 357 зв., 367, 368, 368 зв., 369, 378 зв., 416 зв., 427, 444 зв. (2), 448 зв., 451 зв., 457, 458, 458 зв. (2), 459 (3), 459 зв., 462 зв., 464, 468, 468 зв., 474 (3), 475 (2), 476, 477 (2), 478 (4), 479 (5), 479 зв. (2), 480 (4), 480 зв. (7), 481 зв.

г҃ [2] див. **г҃ъ**

г' див. **г҃ъ**

гаваѳа *гебр.* 431

гаврїиль *ім. антроп. од. наз.* 206, 207; гаврила *род.* 469 зв., гаврїила 464

гадариньской *прикм. од. ж. род.* 248 зв., 250; гадарин'скы(х) *мн. род.* 142 зв., гадарин'скыхь 44

[гадати... сѧ]: сѧ... гадати *дієсл. недок. інф.* 156 зв.; сѧ гадає(т) *теп. од. 3 ос.* 93 зв.; сѧ гадаєтє *мн. 2 ос.* 161; сѧ гадаю(т) *3 ос.* 371 зв.; гадалисѧ *мин. мн. 3 ос.* 160 зв., гадали(с) 369 зв., сѧ... гадали 177

гадиноу *ім. од. ж. зн.* 39 зв., 267, 350

га(д)ка *ім. од. ж. наз.* 351 зв.

гадовє *ім. мн. ч. наз.* 100

гадовоє *прикм. од. с. наз.* 58

газофилакїи: в газофилакїи *ім. од. ж. місц.* 379

галєи див. **галїлєи**

галєрѣ *ім. мн. ч. зн.* 273

галилєа див. **галїлєи**

галилєи див. **галїлєи**

галилєй див. **галїлєи**

галилєискаго *прикм. од. ч. род.* 90, 130; галилєис'кы(м) *ор.* 115 зв.; галилєиской *ж. род.* 217 зв., галилєйскои 357 зв., 439, галилє(и)ской 402 зв.; по... галилєйскои *місц.* 131 зв.; галилєйского *с. род.* 130 зв., 207, 229, га-

лилейскаго 225; галилейскомоу *дав.* 71, 154 зв.; галилєйскоє *зн.* 364; при... галилєйстѣ(м) *місц.* 29; галилейскы(х) *мн. род.* 25 зв.; галилєйскы(м) *дав.* 148 зв.; галилєискыхь *зн.* 279; на галилєискыхь *місц.* 226 зв.

галилєихь: ѡ галилєихь див. **галилєѡ(х): ѡ галилєѡ(х)**

галилєянинь *ім. од. ч. наз.* 323, 324 зв.–325; галилєяне *мн. наз.* 279, 357 зв.

галилєѧ див. **галїлєи**

галилєѡ(х): ѡ галилєѡ(х) *ім. мн. ч. місц.* 279, ѡ галилєихь 200

галїє див. **галїлєи**

галїлєи *ім. топ. од. ж. род.* 335 зв., галилєй 122 зв., 212, 216, 223, 248 зв., 358 зв., галилєи 27, 28 зв., 30, 82 зв., 111 зв., 120 зв., 122 зв., 123, 130 зв., 186, 195, 221 зв., 324 зв., 329, 329 зв., 345, 346, 347, 353, 357 зв. (2), 358, 375 зв., 376 зв. (2), 475 зв., 476, галилєѧ 29, галилєа 136 зв., 459, галєи [!] 196 зв., галїє [!] 453; галилєю *зн.* 162, 473 зв., галилєю 29 зв.; галилєєю *ор.* 296; в галилєи *місц.* 27 зв., 279, 371 зв., въ галїлєй 330 зв., въ галилєи 372 зв., в' галилєи 77 зв., по... галилєи 132, ѡ галилєи 324 зв.

ганить *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 38 зв., 174

гвоз'дєй *ім. мн. ч. род.* 438

где див. **дє**

гдє *спол. сл.* 23 зв., 24 зв., 37, 43, 102 зв., 107 (3), 110, 110 зв.,114, 122, 123, 131 зв., 139, 146, 147 зв., 151 зв., 180 зв., 184, 184 зв. (2), 196, 196 зв., 223 (2), 259 зв., 260, 260 зв., 274, 276 (2), 298 зв., 305 (2), 305 зв., 317, 318, 319 зв., 343 зв., 344 зв., 349 зв. (2), 353, 355, 356 зв., 357 зв., 366 зв., 370 зв., 372 зв., 375 (2), 375 зв., 378 зв. (2), 379 (2), 385 зв., 393, 396 зв. (2), 399 зв., 400, 403, 410, 411 (3), 418, 421, 423 зв., 424 зв., 426 зв., 431 зв. (2), 434 зв., 435, 436 (3), 436 зв., 437, 441, 441 зв., 443 (3), 451 зв., 457 зв. (2), 482

гєєноу *ім. од. ж. зн.* 33.2

гєли *гебр.* 120 (2)

гємонови *прикм. мн. наз.* 118 зв.

гємонь *ім. од. ч. наз.* 117; гємонови *дав.* 117 зв., игємонови 116

гє(н) див. **гєньварь**

гєнисарє(т)скоую *прикм. од. ж. зн.* 151 зв., генисарєтьскоую 68; в... гєнисарє(т)скои *місц.* 65 зв.; гєнисарєтьского *с. род.* 227; при... гєнисарє(т)ско(м) *місц.* 468 зв.

гєнисарєтьскоую див. **гєнисарє(т)скоую**

гєньварь *ім. од. ч. наз.* 458 (2), 459, 460, 461, 462, гє(н) 55, 393, 466, 466 зв.

гєр'васіа *ім. антроп. од. ч. род.* 449 зв.

гєрєтикы *ім. мн. ч. наз.* 337 зв.

гє(т)мановои *прикм. од. ж. дав.* 310 зв.

гєт'манѡ(м) *ім. мн. ч. дав.* 148 зв.

гєѳ'симани *ім. топ. од. ж. наз.* 112; гєѳсиманію *зн.* 186 зв.

гєѡньскомоу *прикм. од. ч. дав.* 32

гєѡргіа *ім. антроп. од. ч. род.* 465, гєѡр'гіа 451 зв.; гєѡ(р)гію *дав.* 272 зв.

гєѡр'тіа див. **гєѡргіа**

[гибати сѧ]: сѧ гибати див. **гыбатися**

гинєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 367 зв.

гї числ. 3, 4, 5 зв., 6 зв. (3), 8 (4), 9, 10 зв., 11 (2), 11 зв., 12 (2), 13 (2), 13 зв., 32 зв., 45, 60, 91, 92 зв., 94 зв., 96 зв., 110 зв., 123 зв. (2), 124, 136 зв., 137 зв. (2), 138, 139, 156 зв., 157, 158, 160, 162 зв., 179 (2), 199 (2), 199 зв., 223, 229, 279, 283, 300, 300 зв., 317 зв. (2), 335 зв., 357 зв., 406, 436, 444, 446 (2), 448 зв. (2), 450 зв., 452 зв., 453 зв., 454 зв., 455 зв., 456 зв., 457 зв., 459 зв., 460, 461 зв., 462 зв., 463, 464 зв., 465 (2), 469 зв., 471, 474 зв. (2), 478 зв., 479 зв., 480 зв. (2), 481

г(л) див. **глава [2]**

гла(в) див. **глава [2]**

глава [1] *ім. од. ж. наз.* 66; головы *род.* 149, 243 зв., 244 зв. (2), 273, 315, 393 зв., 400, 436, главы 463, 466 зв., 472 зв., гла(в) 147 зв.; головоу *зн.* 149, 429 зв., 435 зв., главоу 36 зв., 43, 66, 93, 109,

109 зв., 118 зв., 119, 149, 174 зв., 175, 183, 183 зв., 260, 407, 433; головою *ор.* 310, главою 33 зв.; на головѣ *місц.* 435 зв., по главѣ 118 зв., 193; головь *мн. род.* 327 зв.; головы *зн.* 316; головами *ор.* 119 зв., главами 193 зв.; на глава(х) *місц.* 51

глава [2] *ім. од. ж. наз.* 44 зв., 48 зв., 52, 82 зв., 89, 104 зв., 109, 121 зв., 133, 136, 139 (2), 142 зв., 152, 170, 174, 179, 183, 191 (2), 217 зв., 227, 239, 245 зв. (2), 260 зв. (2), 266, 283, 287, 295 (2), 298 зв., 308 (2), 313 (2), 317, 324, 330 (2), 346, 348 зв. (2), 352 зв., 353, 358 зв., 359, 364 (2), 376 зв., 384 (2), 388 зв., 389, 411, 421 (2), 424, 435, 438 зв. (2), 443 (3), 451, 454 зв., 462 (2), 462 зв., 463 зв., 468 зв., 473 зв., 478 зв., гла(в)а 97, г'лава 482, гла(в) 3 зв. (2), 5, 12 зв., 13, 23 зв., 26, 27 зв., 29 зв., 30, 35, 36, 38 зв., 41 зв., 45, 48 зв., 52, 55, 60, 65 зв., 68 зв., 75 зв., 82 зв., 85 зв., 89, 93 зв., 97, 100 зв., 104 зв., 109, 116, 122, 146 зв., 152, 155 зв., 159 зв., 164 зв. (2), 170, 174, 179, 196, 198 зв., 211 зв., 217 зв., 221 зв., 232, 239, 253, 266, 272 зв., 279, 283, 287, 291, 303 (2), 317, 324, 335, 346, 371 зв., 376 зв., 393 зв., 399 зв., 406, 414 зв. (2), 417 зв., 424, 429, 435, 444, 447, 450 зв., 453, 454, 454 зв., 455, 458, 459, 460 зв. (2), 462, 464 зв., 465, 466 зв., 468, 469, 469 зв., 470 зв., 471 зв., 472, 473, 473 зв. (5), 474, 477, 478 зв., 479 (4), 480 зв., г(л) 4 (12), 4 зв. (9), 5 (8), 5 зв. (9), 6.10, 6 зв. (10), 7 (2), 7 зв. (6), 8 (10), 8 зв. (12), 9 (12), 9 зв. (11), 10 (10), 10 зв. (12), 11 (9), 11 зв. (11), 12 (10), 12 зв. (10), 378 зв. (7), 444 зв. (5), 445 (4), 445 зв. (4), 446 (3), 446 зв. (4), 447 (3), 447 зв. (3), 448 (4), 448 зв. (4), 449 (3), 449 зв. (4), 450 (4), 450 зв. (3), 451 (2), 451 зв. (3), 452 (3), 452 зв. (3), 453 (4), 453 зв. (4), 454 (2), 454 зв., 455 (2), 455 зв. (4), 456 (4), 456 зв. (4), 457 (4), 457 зв. (2), 458 (2), 458 зв. (4), 459 (3), 459 зв. (4), 460 (2), 460 зв. (3), 461 (3), 461 зв. (2), 462 зв. (3), 463 (3), 463 зв., 464 (2), 464 зв. (2), 465 (4), 465 зв. (2), 466 (3), 466 зв., 467 (3), 467 зв. (3), 468.3, 468 зв. (3), 469 (2), 469 зв. (3), 470 (4), 470 зв. (3), 471 (2), 471 зв. (3), 472 (3), 472 зв. (4), 473 (4), 473 зв. (4), 474 (8), 474 зв. (7), 475 (4), 475 зв. (5), 476 (4), 476 зв. (3), 477 (3), 477 зв. (2), 478 (13), 478 зв. (7), 479 (12), 479 зв. (15), 480, 480 зв., ла(в) 472, (л) 475 (2); гла(в) *род.* 147 зв.; главоу *зн.* 265 зв., гла(в)оу 51, 110 зв., 283 зв., гла(в)у 317 зв., 321 зв., 432 зв., главѹ 118 зв., гла(в) 120 зв., 408, гл(в) 307; в... главѣ *місц.* 464, 477, в гла(в)ѣ 317 зв., в' главѣ 259 зв., в главє 482, 482 зв., в гла(в) 343 зв., 413, в' гла(в) 71 зв. (2), 112 зв., 119 зв.; в лгав(ѣ) [!] 312 зв.; главы *мн. наз.* 443 (2); гла(в) *род.* 20 зв., 203 зв., главь 123 зв., 128 зв., 198 зв., 340 зв., гла(в) 20 зв., 203 зв.; глава(м) *дав.* 13; главы *зн.* 443, 443 зв., 444; ѡ главахь *місц.* 443

гла(в)а див. **глава** [2]

г'лава див. **глава**[2]

гла(с) див. **голо(с)**

гласающа(г)[о] *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. род.* 129 зв.

глась див. **голо(с)**

глєкь *ім. од. ч. зн.* 356; в' глєкоу *місц.* 184 зв., 318

глины *ім. од. ж. род.* 384 зв.

гл҃ти *дієсл. недок. інф.* 29, 65; гл҃ю *теп. од. 1 ос.* 31 зв., 32, 33, 33 зв., 34, 35, 35 зв., 37 зв., 38, 42 зв., 49 зв., 50 зв. (2), 52, 53 (2), 54, 54 зв., 57 зв., 61 (2), 74, 112, 163 зв., 450, гл҃а 32 зв., 33 зв., 36 зв.; гл҃ши *2 ос.* 18; глє(т) *3 ос.* 18 зв., 126 зв., гл҃ть 16, 18 зв.; гл҃єтє *мн. 2 ос.* 72 зв., гл҃тє 53 зв. (2); гл҃ють *3 ос.* 17 зв., 58, глю(т) 17 зв.; гл҃а *аор. од. 3 ос.* 28 зв., 63; гл҃ахѫ *імперф. мн. 3 ос.* 18 зв.; гл҃аль *мин. од. ч. 3 ос.* 60, 63; гл҃и *наказ. од. 2 ос.* 18 зв.; гл҃аи *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 50; гл҃ющоу *дав.* 59 зв., гл҃ющю 46 зв., 59 зв.;

гл҃ющи(м) *ор.* 25, гл҃ѧщи(м) 26, гл҃ющимь 23, гл҃ѧщимь 28 зв., гл҃щи(м) 25, 56 зв., 63, гл҃щимь 43; гл҃щей *мн. наз.* 50, гл҃щеи 57; гл҃щаѧ *зн.* 90 зв.; о гл҃ющи(х) *місц.* 14; гл҃ющє *дієприсл. теп.* 23 зв., 58 зв., гл҃ще 43 зв., 44, 44 зв., 49, 56, 58 зв., 63, 68, 68 зв., гл҃щи 70 зв., гл҃ѧ 24 зв., 25 зв., 26, 26 зв., 27 зв., 41 зв. (2), 42, 46 зв., 47 зв. (2), 49, 62, 62 зв., 68 зв., 69, 202

гл҃т꙾сѧ *дієсл. теп. од. 3 ос.* 16 зв.

гл҃оу: **по гл҃оу** *ім. од. ч. місц.* 215, ѡ.. гл҃ѣ 198 зв.

глоубиноу *ім. од. ж. зн.* 79, 227

глоубока *прикм. од. ж. наз.* 354

глоубоко *присл.* 238 зв.

глоубокости *ім. од. ж. род.* 60, 139

глоупе *присл.* 291

глоупыи *прикм. од. ч. наз.* 237 зв., 280 зв.; глоупомоу *дав.* 41; г꙾лоупыи *мн. наз.* 105 (2), г꙾лоупїи 98 зв. (2); г꙾лоупы(х) *род.* 105

глоухыи *прикм. од. ч. наз.* 162; глоуха *род.* 200; глѫхого *зн.* 155; о... глоусѣмь *місц.* 124, о... глоухоу 13 зв., о... глоусѣ 13 зв.; глоухыи *мн. наз.* 52 зв., глоусїи 242; г꙾лоухы(м) *дав.* 155; глоухыи *зн.* 152

глъгоѳа див. **голгофа**

гл҃ѣ: ѡ гл҃ѣ див. **гл҃оу: по гл҃оу**

гладаю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 280, 382 зв.; гладае(т) *3 ос.* 382 зв., гладаєть 288, гледае(т) 373; гладаєте *мн. 2 ос.* 344 зв., 363 зв., 366 зв., 381, 424 зв., 425 (2), г꙾ладаєте 330 зв.; г꙾ладаю(т) *3 ос.* 132; боудете... гладати *майб. мн. 2 ос.* 375.2, 379, 410; боудоу(т) гладати *3 ос.* 281 зв.; гладаль *мин. од. ч. 3 ос.* 184 зв.; гладали *мн. 3 ос.* 183, 216 зв., 217 (2), 226 зв., 308, 372 зв., 399 зв.; гладающїи *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 39; гладаючемоу *дав.* 64; гладана *пас. мин. од. ж. наз.* 271 зв., 272; гладаючи *дієприсл. теп.* 156 зв., 216 зв., 268 зв., 279 зв., 366 зв.

гладишь *дієсл. недок. теп. од. 2 ос.* 95; гладѣль *мин. од. ч. 3 ос.* 260, гледель 145; гладѣчи *дієприсл. теп.* 172

г҃-мь: на г҃-мь *числ. од. ч. місц.* 481 зв. (2)

гне(т) *присл.* 130 зв., 131 зв., 139, 140

гноι *ім. од. ч. зн.* 287; гноємь *ор.* 280; гноι *мн. зн.* 293 зв.

гн҃ь *прикм. од. ч. наз.* 20 зв., 23 (2), 24 зв., 25 зв., 122, 128 зв., 205, 212 зв., 223; гн҃ѧ *род.* 442 зв., 447 зв., 450 зв., 459, 463, 465, 467 зв. (2), 472 зв., 481 зв.; гн҃ѧ *зн.* 214 зв., гн҃ь 26, 129 зв., 218, 343; в꙾... гн҃и *місц.* 214 зв., при... гн҃и 449 зв.; гн҃ѧ *ж. наз.* 208, 210 зв., 229, 404 зв.; гн҃ю *зн.* 205; гн҃ѧ *с. род.* 15, 17 зв., 125, 201 зв., 335 зв.; господ꙾нє *зн.* 89 зв., г(с)днє 27, 401 зв., гн҃є 100 зв., 126, 171 (2), 214, 223 зв., 283, 307, 323, 445, гн҃ю 336; гн҃имь *ор.* 211; о... гн҃и *місц.* 14 зв., 125 (2), ѡ гн҃и 199 зв., ѡ... гн҃емь 221, по... гн҃е(м) 125; въ... гн҃ихь *мн. місц.* 204 зв.

[гнѣвати сѧ]: сѧ гнѣвати *дієсл. недок. інф.* 168 зв., 272 (2); гнѣває(т)сѧ *теп. од. 3 ос.* 32; сѧ гнѣваєте *мн. 2 ос.* 373 зв.; гнѣваласѧ *мин. од. ж. 3 ос.* 148; сѧ гнѣвали *мн. 3 ос.* 183 зв.; гнѣваючисѧ *дієприсл. теп.* 90 зв., 280 зв.

г꙾нѣв꙾ливыи *прикм. од. ч. наз.* 107

гнѣвь *ім. од. ч. наз.* 315 зв., 352 зв.; гнѣвоу *род.* 30, 224 зв., гнѣва 26 зв.; гнѣво(м) *ор.* 136, гнѣвомь 218 зв.

гнѣз꙾да *ім. мн. с. зн.* 43, 281, г꙾нѣз꙾да 259 зв.

г꙾нѣз꙾да див. **гнѣз꙾да**

г꙾нѣз(д)итисѧ *дієсл. недок. інф.* 141 зв., гнѣзда(т)сѧ *теп. мн. 3 ос.* 63

говорити *дієсл. недок. інф.* 155 зв.

годе(н) *прикм. од. ч. наз.* 49, 129 зв., годень 27, 32 (2), 42, 115, 202 зв., 219 зв., 239 зв. (2), 261, 289 зв. (2), 343 зв.

годень див. **годе(н)**

година *ім. од. ж. наз.* 66 зв., 113, 171 зв., 187, 187 зв., 193 зв., 194, 322 зв., 344 зв., 346 зв., 353 зв., 355 (2), 361 зв., 362, 379, 419 зв., 420, 421; годины *род.* 104, 105 зв., 112 зв., 120, 142, 187, 194,

262 зв., 328 зв. (2), 358 зв. (3), 431; годиноу *зн.* 86 (2), 86 зв., 104, 104 зв., 120, 194–194 зв., 205, 215 зв., 276 зв., 277 зв., 285; о... годинѣ *місц.* 86, 86 зв., по... годинѣ 322 зв., 323, ѡ годинѣ 103 зв., 182 зв.; годинь *мн. род.* 394 зв., 443 зв., 444, 448 зв., 451 зв., 455, 458, 462 зв., 464, 464 зв., 467, 469, 471, годины *зн.* 465 зв.

годи(т)... (с) див. **годитсѧ**

годитсѧ *дієсл. недок. теп. безос.* 360, 428, **годи(т)сѧ** 56 (2), 82 зв., 116 зв., 148, 280 зв., 290 зв., 355, **годитьсѧ** 65 зв., 82 зв., 164 зв. (2); **годить...** **сѧ** 233, **годи(т)...** **сѧ** 95, 136, 175 зв., 283 зв., 310, **годи(т)...** (с) 390 зв., **сѧ...** **годить** 31, 135 зв., 232, **сѧ...** **годи(т)** 136; **годилосѧ** *мин. од. с. безос.* 82, 281

годи(т)сѧ див. **годитсѧ**

годитьсѧ див. **годитсѧ**

годи(т)... сѧ див. **годитсѧ**

[годи(т)...сѧ]: сѧ... годи(т) див. **годитсѧ**

[годить... сѧ]: сѧ... годить див. **годитсѧ**

годища *ім. од. с. род.* 476 зв.; **го(ди)ще** *зн.* 125, 201 зв.

годно *присл.* 27, 55, 55 зв., **годьно** 232 зв.

годьно див. **годно**

го(д)ныи *прикм. од. ч. наз.* 49 зв.; **го(д)ного** *род.* 277 зв., 326; **годноую** *ж. зн.* 328 зв.; **го(д)ни** *мн. наз.* 94; **годьныи** *зн.* 218 зв.; **го(д)ными** *ор.* 311 зв.

годовое *прикм. од. с. зн.* 481

годь *ім. од. ч. зн.* 476 зв.

голѣфа *ім. од. ж. наз.* 431 зв., **глъгоѳа** 119, 450; **голѣгофоу** *зн.* 193

голенїи *ім. мн. ж. род.* 433 зв.; **голєни** *зн.* 433 зв. (2)

голодє(н) *прикм. од. ч. наз.* 55 зв., **голодєнь** 232 зв., 368; **голодьни** *мн. наз.* 55; **голодны(х)** *зн.* 71 зв.

голодєнь див. **голодє(н)**

голодь *ім. од. ч. наз.* 224 зв., 288 зв.; **голодоу** *род.* 289; **голодове** *мн. наз.* 101 зв., 180, 314

голомь: по голомь *прикм. од. с. місц.* 188 зв.

голо(с) *ім. од. ч. наз.* 399 зв., 403 зв., **голось** 130, 160, 208 зв., 217 зв., 257 (2), 403 зв., **гла(с)** 4, 4 зв., 5 (2), 5 зв. (2), 6 (3), 6 зв. (2), 7, 8 (3), 8 зв., 9 (3), 9 зв. (2), 10 (3), 10 зв. (2), 11 (3), 11 зв. (2), 12 (3), 25, 27 зв., 76, 446 зв. (2), 447 зв. (2), 448 (2), 451, 452 зв., 453 зв., 455, 455 зв., 456 зв., 458, 459, 460, 460 зв., 462, 462 зв., 463, 463 зв., 464, 465, 465 зв., 467 зв., 468 зв., 469 зв., 471 зв. (2), 472 зв., 474, 480 (8), 480 зв. (18), 481 (10), **глась** 220 зв., 343; **голосоу** *род.* 389 зв., **голоса** 103, 363, 389, 390 зв., 391 зв., 428 зв., **гласа** 26, 56 зв., 129 зв., 218; **голо(с)** *зн.* 194 зв., 352, **голось** 349 зв., 361 зв., 362, **глась** 269; **голосо(м)** *ор.* 296 зв., 307, 328 зв., **голосомь** 194 зв., 195, 208 зв., 225, 249, 296 зв., 302 зв., 397 зв., 405, **голосѡ(м)** 143, **гласомь** 131, 200, **гласѡ(м)** 120 (2); **по голосоу** *місц.* 389; **голосове** *мн. наз.* 326 зв.; **гласы** 480, **гласове** 481; **гласовь** *род.* 481; **голосами** *ор.* 324 зв., **голосы** 326 зв.

голосно *присл.* 252 зв., **голосьно** 107 зв.

голосьно див. **голосно**

голось див. **голо(с)**

голоубиномь: в... голоубином *прикм. од. с. місц.* 217 зв.

голоубь *ім. од. ч. наз.* 220, 344; **голоуба** *род.* 27 зв., 130; **голжби** *мн. наз.* 16 зв., **голоубіе** 50; **голоубы** *зн.* 90, 172, 347 зв. (2)

голоубѧть *ім. мн. с. род.* 214

голша(н)ска(г)[о] див. **гольшанѣского**

гольшанѣского *ім. од. ч. род.* 482 зв., **голша(н)ска(г)[о]** 481 зв.

гоморѡ(м) *ім. мн. ж. дав.* 147 зв.

гоморьстѣи *прикм. од. ж. дав.* 49 зв.

гоновь *ім. мн. ч. род.* 331, 366, 395

гончєрєво *прикм. од. с. зн.* 116 зв.

гонѧ(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 50 зв. (2); **боудєте гонити** *майб. мн. 2 ос.* 100; **гонень** *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 249 зв.

гора *ім. од. ж. наз.* 218; **горы** *род.* 31, 41 зв., 76, 160, 170, 224 зв., 234, 257 зв., 306, 307; **горѣ** *дав.* 77 зв., 89, 91, 139 зв. (2), 172 зв.; **гороу** *зн.* 28, 30, 67, 71, 75 зв., 111 зв., 123, 137, 150 зв., 159 зв., 186, 222, 233 зв. (2), 256, 321, 364 (2), 365 зв., 376 зв., 468 зв.; **на горѣ** *місц.* 101, 179 зв., 252 зв., 317 (2), 318, 355 (2), 466 зв.; **горь** *мн. род.* 482; **горамь** *дав.* 327; **горы** *зн.* 101 зв., 181, 208, 315; **на гора(х)** *місц.* 80, 143 (2)

гораздь *част.* 263

горꙗ́дыѧ *прикм. мн. зн.* 209

гордѣѧ *ім. антроп. од. ч. род.* 458 зв.

горє *виг.* 54 (2), 79, 98 (3), 98 зв., 99 (2), 99 зв. (2), 111, 185 зв., 261 зв. (2), 270 зв., 271, 271 зв. (2), 272, 315, 445, 456

гори(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 362 зв.

го(р)ко *присл.* 475, **горꙗ́ко** 109, **гръко** 116, 191, 323 зв.

горꙗ́ко див. **го(р)ко**

горꙗ́личокь *ім. мн. ж. род.* 214

горꙗ́нємь: ѡ горꙗ́нємь *прикм. од. с. місц.* 337, **ѡ горьнємь** 337 зв.; **горꙗ́наѧ** *мн. зн.* 464, **горꙗ́нжѧ** 472 зв.

горꙗ́чꙗ́но див. **горчичное**

горчичное *прикм. од. с. наз.* 295 зв., **гръчи(ч)ное** 141 зв., **горꙗ́чꙗ́но** 77 зв.; **го(р)чичномѹ** *дав.* 279, **горꙗ́чичномоу** 63, **горꙗ́чꙗ́номоу** 281, **горчичноу** 456 зв.; **ѡ... горꙗ́чично(м)** *місц.* 60; **ѡ... горьчично(м)ь** 139

горꙗ́ше *присл.* 59 зв., 121 зв., **гръше** 268 зв.

горшить *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 163 зв.; **горшили** *мин. мн. 3 ос.* 159

горѡ(д) *ім. од. ч. наз.* 31; **города** *род.* 260 зв., **града** 90 зв., 474; **градоу** *дав.* 49 зв.; **градь** *зн.* 45, **гра(д)** 28; **вь городѣ** *місц.* 109, **вꙑ градѣ** 25 зв., 50 зв.; **градовь** *мн. род.* 66, 151 зв., 457 зв., 472 зв., **гра(д)** 49 зв.; 454 зв.; **градо(м)** *дав.* 226 зв.; **грады** *зн.* 48, 49, 50 зв., 470 зв.; **в градє(х)** *місц.* 445 зв., **въ градє(х)** 469 зв., **вꙑ градѣ(х)** 52 зв.

горьнємь: ѡ горьнємь див. **горꙗ́нємь: ѡ горꙗ́нємь**

горѧчєє *прикм. од. с. наз.* 298; **горѧчїи** *мн. наз.* 276

горѧчєсть *ім. од. ж. зн.* 86 зв.

господарꙗ́ны(и) *прикм. од. ч. наз.* 92 зв.; **господарномоу** *дав.* 64 зв., **господарьномѹ** 85 зв.

господарь *ім. од. ч. наз.* 50 зв., 82, 86, 93, 104, 104 зв. (2), 106, 106 зв., 107, 175, 183, 276, 276 зв., 277 (4), 291 зв., 416, 448, 454, **госꙗ́подарь** 104 (2), 106 зв., **г(с)пдарь** 292, **г(с)дрь** 309 зв.; **господарѧ** *род.* 106, 277 зв., 291 зв., 416 зв.; **господарєви** *дав.* 62–62 зв., 184 зв.–185, 264 зв., 285 зв. (2), 318, **госꙗ́подарєви** 86 зв., **г(с)пдарєви** 291 зв., **г(с)дрєви** 82, **г(с)пдроу** 304 зв.; **господарѧ** *зн.* 50 зв.; **господарємь** *ор.* 232 зв., 408, **госпо(д)рє(м)** 50 зв., **господарѡ(м)** 136; **господароу** *кл.* 121 зв., **г(с)пдроу** 305, **г(с)дроу** 81 зв., 305; **господарєвє** *мн. наз.* 306 зв.; **господарєи** *род.* 71; **господарємь** *дав.* 35, **г(с)пдарємь** 292 зв., **г(с)пдрє(м)** 291

госꙗ́подарь див. **господарь**

господинь *ім. од. ч. наз.* 104, **г(с)пднь** 285 зв., **г(с)пнь** 81, 81 зв., 82; **господина** *род.* 106 зв., **госꙗ́подина** 106 зв.; **господиноу** *дав.* 48; **г(с)пдина** *зн.* 435, **г(с)пдна** 276, 436, **г(с)дна** 260 зв.; **г(с)пдиномь** *ор.* 407 зв. (2); **господинє** *кл.* 106 зв., 333, **госꙗ́подинє** 107, 402 зв., **г(с)пднє** 436 зв., **гн̃є** 154 зв.; **господинома** *дв. ор.* 37

госпо(д)ствоую(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 88

господоу *ім. од. ж. наз.* 259

гостє(м) *ім. од. ч. ор.* 108 зв., 109, **гостемь** 260 зв., **госꙗ́тє(м)** 108, **госꙗ́темь** 108

госꙗ́тє(м) див. **гостє(м)**

гостемь див. **гостє(м)**

госꙗ́темь див. **гостє(м)**

гостинꙗ́ницѣ *ім. од. ж. род.* 264 зв.

гостинꙗ́ныи *прикм. од. ч. наз.* 185; **вꙑ... гостинꙗ́ном** *місц.* 212 зв.

готовати *дієсл. недок. інф.* 211; **готоваитє** *наказ. мн. 2 ос.* 218

готовыи *прикм. од. ч. наз.* 187, готовь 94, 320, 372; готовы *мн. наз.* 94, 104, 276 зв., готовый 105 зв.
готовь див. **готовыи**
грабежовь *ім. мн. ч. род.* 270 зв.
грабеж'ства *ім. од. с. род.* 99
греблисѧ *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 366
грекове *ім. мн. ч. наз.* 402; грєко(в) *род.* 375; греки *зн.* 375
грецки *присл.* 78, грє(ц)ки 78
грє(ц)ки див. **грецки**
грецькои *прикм. од. ж. род.* 366 зв.; грец'кими *мн. ор.* 328
греч'ка *ім. од. ж. наз.* 154
грешникомь *ім. од. ч. ор.* 287, грєш'никомь 288; ѡ... грєшницѣ *місц.* 288 зв.; грєш'никоу *кл.* 38 зв.; грѣшници *мн. наз.* 134 зв., 287–287 зв., грѣш'ници 236 (3), грѣшнїци 45 зв.; грѣш'никовь *род.* 387 зв.; грѣш'никомь *дав.* 113, 187 зв., 236 зв., 243 зв., грѣш'никѡ(м) 53 зв.; грѣш'ники *зн.* 46, грѣш'никы 453, грѣш'никы 287 зв.; грѣш'ники *ор.* 45 зв.–46, г'рѣш'никы 230 зв.–231, грєш'никы 134 зв. (2)
грєш'никомь див. **грешникомь**
грєш'ныи див. **грѣшныи**
грєшнѣйшими *прикм. мн. ор.* 279
грив'нѣ: **ѡ грив'нѣ** *ім. од. ж. місц.* 287; гривень *мн. род.* 288, 303, 304 зв.
григорїе *ім. антроп. од. ч. наз.* 482; григорїа *род.* 448, 453 зв., 454, 461 зв. (2), 482; григорїю *дав.* 104; григорыє(м) *ор.* 481 зв.
гробовыхь *прикм. мн. род.* 196 зв.; гробовы(м) *дав.* 121, гробовымь 196
гробь *ім. од. ч. наз.* 434 зв. (2), 475 зв.; гроба *род.* 122, 122 зв., 197, 330, 330 зв., 332, 397 зв., 402, 435, 476 зв., 477 зв., гробоу 121, 435; гробоу *дав.* 196 зв., 331, 332 зв., 397, 435 (2), 435 зв. (2); гробь *зн.* 116, 121 зв., 122, 196 (2), 330, 396 зв., 435 зв., 436, гроба 329 зв., гробоу 121 зв.; гробомь *ор.* 436; в гробѣ *місц.* 324, 329 зв., 397 зв., въ гробѣ 149, 191, в' гробѣ 121, 395; гробове *мн. наз.* 120 зв., 271; гробовь *род.* 44, 120 зв., гробь 142 зв.; гробо(м) *дав.* 99 зв.; гробы *зн.* 99 зв., 271 зв. (2), 456; в гробѣ(х) *місц.* 143, въ гробѣ(х) 362, в' гробѣхь 142 зв., в' гробохь 249
гроз'дїа *ім. мн. ж. зн.* 238, гроз'ды 40
гроз'ды див. **гроз'дїа**
грозиль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 137
грознє *присл.* 328
грозьбою *ім. од. ж. ор.* 255 зв.
громадитъ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 274 зв.
громогласного *прикм. од. ч. род.* 336
громовымь *прикм. од. ч. ор.* 339
громь *ім. од. ч. наз.* 339, 403 зв.; громоу *род.* 137 зв.
гроша *ім. од. ч. род.* 78; грошь *зн.* 78, 310; грошєи *мн. род.* 244, грошїи 150, 288, 303, 305 зв., 364 зв., грошїй 400 зв.; грошѣ *зн.* 264 зв., 304 зв.
гръко див. **го(р)ко**
гръницоу *ім. од. ж. зн.* 185, 318
гръчи(ч)ноє див. **горчичноє**
гръшаа *прикм. од. ж. наз.* 46 зв.; гор'шє-(г)[о] *с. род.* 360 зв.; гор'шєє *зн.* 347, гръшєє 144 зв.; горшихь *мн. род.* 268 зв., гръши(х) 59
гръшє див. **гор'шє**
грѣдыи див. **градыи**
[грѣєть сѧ]: **сѧ грѣєть** *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 190; грѣльсѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 426 зв., грѣл'сѧ 189, 427; грѣлисѧ *мн. 3 ос.* 426 зв.
грѣзь *ім. од. ж. зн.* 383 зв.
грѣ(х) *ім. од. ч. наз.* 57 зв., грѣхь 388 зв.; грѣха *род.* 55 зв., 377 зв., 388 зв., 417 (2), грєхоу 417; грєхоу *дав.* 382; грє(х) *зн.* 430 зв.; грєхомь *ор.* 380 зв.; ѡ грѣсѣ *місц.* 418 зв. (2); грѣхы *мн. наз.* 138 зв.; грѣховь *род.* 211, 218, 334 зв., 111 зв., 129 зв., грѣ(х) 23; грѣхо(м) *дав.* 17; грѣхы *зн.* 45 (2), 133 зв., 173, 229 зв. (2), 230 (2), 245 (2), грєхы 78 зв., 127, 129 зв., 133, 133 зв., 134, 266, 343 зв., 380 зв., 437 зв., грєхи 26 зв., грѣси 45, грѣховє 133 зв., 140, 245; въ

грєсє(х) *місц.* 379 зв., въ грєсєхь 388, в' грєсєхь 379, в' грєхохь 379 зв.

грѣхь див. **грѣ(х)**

грѣшень див. **грѣшныи**

грѣше(т)сѧ *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 146 зв.

грѣш'ница *ім. од. ж. наз.* 243 зв.

грѣшныи *прикм. од. ч. наз.* 387, **грѣш'ныи** 228, **грєш'ныи** 386; **грѣшєнь** 387; **грѣш'номоу** *дав.* 300; **грѣшного** *зн.* 303 зв., **грѣш'ного** 226 зв., **грєшного** 298 зв.; **в'... грѣшнѣмь** *місц.* 159; **грѣш'ная** *ж. наз.* 239, **грѣш'на** 244; **грѣшны(х)** *мн. род.* 330 зв., **грѣш'ныхь** *зн.* 231, **грєш'ны(х)** 134 зв., **грєшны(х)** 482

грѣш'ныи див. **грѣшныи**

грѧдыи *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. наз.* 283, **грѣдыи** 445

г(с)дрь див. **господарь**

г'с̃кы(м) *прикм. мн. дав.* 3 зв.

г(с)пдарь див. **господарь**

г(с)пдиь див. **господинь**

г(с)пнь див. **господинь**

гоубоу *ім. од. ж. зн.* 120, 433, **гоубѹ** 194 зв.

гоубѹ див. **гоубоу**

гоуг'нивѣмь: о **гоуг'нивѣмь** *прикм. од. ч. місц.* 124

гоумно *ім. од. с. зн.* 27, **гоум'но** 219 зв.

гоум'но див. **гоумно**

гоуріа *ім. антроп. од. ч. род.* 453

гыбатисѧ *дієсл. недок. інф.* 179, **сѧ гибати** 182

гѣ *ім. од. ч. наз.* 16, 31, 31 зв., 32 зв., 33, 34, 35, 36, 37, 38, 38 зв., 39, 39 зв., 40, 40 зв., 49, 49 зв., 50 зв., 51 зв., 53 зв., 54 зв., 55 зв., 57 зв., 60, 62, 62 зв., 64, 73, 79 зв., 80 зв., 81, 85 зв., 89, 91 зв., 92 зв., 93, 93 зв., 96 зв., 99, 99 зв., 101 зв., 102, 103 зв. (2), 104, 105, 105 зв., 107 зв., 109, 117, 122, 141, 144, 158 зв., 163 зв., 165 зв., 170 зв., 172 зв., 174, 177, 177 зв., 178, 180, 180 зв., 181 зв., 182 зв., 198 (2), 201 зв., 206 зв., 207 зв., 209, 210 зв., 212 зв., 213, 235, 236, 236 зв., 238, 240 зв., 243, 246, 247, 255 зв., 258, 260 зв. (2), 262, 262 зв., 263, 267, 268 зв., 269 зв., 270 зв., 271 зв., 272 зв., 273, 274, 275 зв., 277 (2), 277 зв., 281, 285, 288 зв. (2), 291 (2), 292, 293, 293 зв., 295, 297 зв., 298 зв., 299, 299 зв., 304, 306 зв. (2), 309, 312, 312 зв., 313 зв., 314, 316, 320, 323, 338, 338 зв., 339, 350, 350 зв., 360 зв., 361 зв., 362 зв., 367, 368, 368 зв., 369, 370, 378, 379, 380, 381 зв., 382 зв., 388 зв., 389, 389 зв., 390, 391 зв., 403, 403 зв., 404, 410, 411, 412, 413, 414, 414 зв., 415 зв., 416 зв., 417 зв., 419, 420, 438, 439 зв. (2), 440 зв., 445 зв. (3), 446 зв. (2), 447 (4), 448 зв., 449 (2), 450, 450 зв., 451 (2), 451 зв., 452 (4), 452 зв., 453 (2), 454 (3), 454 зв., 455 (2), 455 зв. (3), 456 (3), 456 зв. (2), 457, 457 зв., 458, 458 зв., 459 зв., 460 зв. (2), 461 (4), 461 зв., 462 (2), 463 (3), 464, 464 зв. (2), 465 (2), 465 зв., 466, 466 зв. (2), 467 (2), 467 зв., 468 (2), 469 зв. (3), 470 (2), 470 зв., 471 (3), 471 зв., 472, 472 зв., 473 (3), 474, 474 зв., г' 462 зв., г̃ 51; **га** *род.* 5, 20 зв., 23, 25, 93, 121 зв., 175, 208 зв. (2), 330, 443, 456 зв., 458, 459, 462 зв. (2), 472, 474 зв., 476 зв.; **г(с)пдви** *дав.* 206, **гѣи** 33 зв., 96 зв., 178, 202, 214, 312, 338, 338 зв. (2), 446 зв., 448, 455, 455 зв., 456 зв., 460, 460 зв., 464, 469 зв., 472 зв., 476, **г(с)доу** 28 зв., **г̃оу** 205 зв., 222 зв., 304; **гѣ** *зн.* 14 зв., 15, 28, 96 зв., 124 зв., 125, 177 зв., 199, 200, 208 зв., 211 зв., 221, 223, 263 зв., 312, 335 зв., 393 зв., 437, 437 зв. (2), 463 зв. (2), 471 зв., 477 зв., 481 зв.; **господємь** *ор.* 178, **господє(м)** 96 зв., 97, **гмь** 448, 455, 455 зв., 460, 460 зв., 469 зв., 472 зв., **г(с)пдє** 312; **гѣи** *кл.* 40 зв. (4), 41 зв., 42 (2), 43 зв. (2), 46 зв., 47 зв., 54 зв., 62 зв., 64 зв., 67 зв., 68, 70 зв. (2), 71, 74 зв., 75 зв., 77, 80 зв., 88 зв. (3), 92, 105 зв. (2), 106, 108, 108 зв., 111 (3), 132 зв., 161 зв., 185 зв. (2), 228, 228 зв., 238 (2), 239 зв., 259 зв. (2), 260 (2), 262 зв. (2), 265 зв.,

266, 276 зв., 280, 281 зв., 282 (2), 298 зв., 303, 304, 305 зв., 320, 320 зв., 322, 328 зв., 354, 354 зв., 355, 358, 359 зв., 367 зв., 371, 378, 388 (2), 394, 395 зв., 396, 396 зв., 397 (2), 404 зв., 406, 406 зв., 407, 409, 410 зв. (2), 411, 411 зв., 413, 440 зв., 441 (2), 441 зв. (2), 463 зв., 465, 474, 482

Д

Д *числ.* 4 (2), 4 зв. (3), 5, 5 зв. (2), 6 (2), 6 зв. (2), 7 зв., 8 (3), 9 (2), 9 зв., 10, 11 зв., 13 (2), 24 зв., 27 зв., 28 зв., 29, 41 зв., 42 зв., 52 зв., 53 зв., 54, 54 зв., 55, 93 зв., 123 зв. (2), 131, 132 зв., 139, 146, 154 зв., 161, 198 зв., 221 зв., 232, 243 зв., 245 зв., 246, 248, 253, 253 зв., 254, 255 зв., 330, 335 зв., 344, 351 зв., 359, 364, 370, 371 зв., 378, 379, 380, 427, 427 зв., 431, 437, 444, 444 зв. (2), 445, 446 зв., 447 зв., 448, 449, 451, 451 зв., 452 зв. (2), 453 зв. (2), 454 зв., 455 (2), 455 зв., 456 зв., 457, 458, 458 зв., 459, 459 зв. (2), 460, 460 зв., 462, 462 зв., 463, 464 (2), 465, 465 зв. (2), 467 зв. (2), 468 зв., 469 (2), 469 зв., 470 зв., 471 зв. (3), 472 зв. (2), 473 зв., 474 (4), 475 (2), 477 (2), 478 (4), 478 зв., 479, 480 (4), 480 зв. (5), 481

да [1] *част.* 16 (2), 16 зв. (2), 17 зв., 18 (2), 24, 27 зв., 28, 31, 35 (3), 36 зв., 47 зв., 48, 48 зв., 66 зв., 140, 144 зв., 266 (3), 445 зв., 446 зв., 449, 451, 451 зв., 458 зв. (2), 463 зв., 475, 477 зв.

да [2] *спол.* 60, 334

дабы *спол.* 319 зв.

даваню *ім. од. с. дав.* 164 зв.

давати *дієсл. недок. інф.* 39 зв., 267, 310, 482; **даваєшь** *теп. од. 1 ос.* 35; **даває(т)** *3 ос.* 109, 347; **боудоу(т) давати** *майб. мн. 3 ос.* 93; **дава(л)** *мин. од. ч. 3 ос.* 136, 150 зв., **даваль** 104, 111, 156, 254 зв., 403 зв., 440 зв., **давалъ** 206 зв.; **давали** *мн. 3 ос.* 72, 103 зв., 193, 308, 324 зв., 365; **давай** *наказ. од. 2 ос.* 367 зв.; **давайтє** *мн. 2 ос.* 39, 49, 237, 270 зв., **даваи(тє)** 468; **давани** *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 176 зв., **даваны(и)** 400 зв.

давиль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 81 зв.

дав'но *присл.* 54, 262, 359 зв.

давыдовь *прикм. од. ч. наз.* 88 зв., 221

давьныхь *прикм. мн. род.* 325

далє *присл.* 178, 190, 439 зв., **далѣи** 153, 291, **далѣй** 332 зв.

далєко *присл.* 69, 152 зв., 182 зв., 235, 287, 289 зв., 309, 439 зв.

далєкоую *прикм. од. ж. зн.* 174, 288 зв., **далєкоую** 304 зв., **далє(ч)** 200 зв.

далєкоую див. **далєкоую**

далє(ч) див. **далєкоую**

дал'маноутьскыхь *прикм. мн. род.* 156

далѣи див. **далє**

далѣй див. **далє**

дамаскина *ім. антроп. од. ч. род.* 455

данила *ім. антроп. од. ч. род.* 180 зв., **данїила** 456; **данилѡ(м)** *ор.* 101 зв.

данїила див. **данила**

дань *ім. од. ж. зн.* 95, 175 зв., 308, 310; **дани** *род.* 324 зв.; **ѡ дани** *місц.* 174; **дани** *мн. зн.* 78

дар' *ім. од. ч. наз.* 98 зв., **дарь** 153; **дар'** *зн.* 32, **дарь** 32 (2), 41 зв., 98 зв., 337 зв., 338, 353 зв.; **даръ** 32; **дарѡ(м)** *ор.* 98 зв.; **дары** *мн. зн.* 23 зв., 24 зв., 39 зв., 267, 313 (2)

даремно *присл.* 69

дар'мо *присл.* 417

дароую *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 69; **дароує(т)** *3 ос.* 298 зв.; **дароваль** *мин. од. ч. 3 ос.* 241 зв.

дарь див. **дар'**

да(ст)сѧ див. **дастьсѧ**

дастьса *дієсл. док. майб. 3 ос.* 39, да-(ст)са 60 зв., дасть... са 50, са... дасть 168 зв.; дальса *мин. од. ч. 3 ос.* 333 зв.

дасть... са див. **дастьса**

[дасть... са]: са... дасть див. **дастьса**

дати *дієсл. недок. інф.* 48 зв., 51 зв. (2), 58, 66 (2), 75 зв., 83, 87, 88, 95, 107, 110, 168 зв., 175 зв., 184 зв., 211 (2), 266 зв., 275 зв., 278, 289, 317 зв., 369 зв.; даю *теп. од. 1 ос.* 262 зв., 300, 328 зв., 410, 413 зв., 414; дає(т) *3 ос.* 352 зв., 367 зв., даєть 39 зв., 60, 347, 352 зв., 413 зв., даєть 34 зв.; даємы *мн. 1 ос.* 443; даєтє *2 ос.* 99, 236, 270 зв.; даютъ *3 ос.* 236 зв.; да(м) *майб. од. 1 ос.* 28, 86, 148 зв. (2), 304, 314 зв., 354 зв., 369 зв., 391 зв., дамь 74, 222 (2), 369 зв.; дасть *3 ос.* 75, 159, 175, 181 зв., 207 зв., 266 зв., 267, 267 зв., 367 зв., 395 зв., 425 зв., 445, дас'ть 103, да(ст) 16 (2), 78, 93, 412, 416, 420, 421 зв.; дамо *мн. 1 ос.* 150, 175 зв. (2); дадитє *2 ос.* 451 зв., 453 зв.; дадоу(т) *3 ос.* 237; даль *мин. од. ч. 1 ос.* 168, єсми даль 423, єс'ми... даль 408, да(л) єсми 422, даль єсми 253 зв., 423 зв.; єси даль *2 ос.* 149, єси... да(л) 422 зв., єси... даль 168, 305 зв., 422 (3), 422 зв., 423 зв. (2), 424, 425, даль єси 244 зв., 290 зв., 421 зв. (3), 422 (2); да(л) *3 ос.* 111 зв., 303, дал' 367 зв., 373 зв., даль 33, 41 зв., 48 зв., 66, 67, 82, 88, 92 зв., 105 зв., 111 зв., 113 зв., 118 зв., 137, 147, 149, 164 зв., 169, 182 зв., 185 зв., 192 зв., 194 зв., 195 зв., 214, 232 зв., 241, 253, 258, 264 зв., 292 зв., 295, 304 зв., 308 зв., 309, 318 зв. (2), 342, 350 зв., 353, 354, 361 зв., 362 (2), 363, 365, 367 зв. (2), 368 (2), 373 зв., 392, 406, 406 зв., 409, 426, є(ст) даль 91, 173 зв., єсть... даль 252 зв.; дала *ж. 3 ос.* 149; дало *с. 3 ос.* 139 зв. (2); далис'тє *мн. 2 ос.* 108, 108 зв.; дали *3 ос.* 60 зв., 67, 116, 117, 118 зв., 119, 122 зв., 170 зв., 175 зв., 210, 252 зв., 297, 309, 313, 366 зв., 402; єси быль даль *дмин. од. ч. 2 ос.* 106, 106 зв.; быль... даль *3 ос.* 304 зв., 321 зв., даль быль 188; дай *наказ. од. 2 ос.* 34, 66, 168, 266, 266 зв., 303, 353 зв., 354, 354 зв., даи 78, 84 зв., 235 зв., 387, 458 зв., 482 зв., да(и) 288 зв., даж'дь 36; нєхаи... дасть *3 ос.* 219; дайтє *мн. 2 ос.* 66 зв., 69 зв., 95, 107, 146, 305 зв., 311 (2), 400 зв., даитє 150, 176, 183 зв., 254 зв., да(и)тє 289 зв., 462, дайтє 95; дал' бы *ум. од. ч. 3 ос.* 114, 276 зв., 354, даль бы 104, бы... даль 409 зв.; дали быхмо *мн. 1 ос.* 427 зв.; дав'шаго *дієприкм. акт. мин. од. ч. зн.* 45 зв.; дань *пас. мин. од. ч. наз.* 93 зв., 375 зв.; дана *ж. наз.* 66, 123, 146 зв., 222; по... дан'нои *місц.* 482 зв.; дано *с. наз.* 38, 58 зв., 60 зв. (2), 72 зв., 83 зв., 93, 107, 109 зв., 139 зв., 141, 156 зв., 180 зв., 183 зв., 223, 237, 246 зв., 247 зв., 263, 267, 269, 277 зв., 305 зв., 316 зв., 351 зв., 371, 400 зв., 430 зв., 482; даны *мн. наз.* 121 зв., 275 зв.; даючи *дієприсл. теп.* 428; дав'ши *мин.* 72, 174, давь 72

дахь *ім. од. ч. зн.* 133 зв.; на дахоу *місц.* 101 зв., 181, 298; на дахѡ(х) *мн. місц.* 51

дбаєши див. **д'баєш'**

д'баєши див. **д'баєш'**

д'баєш' *дієсл. недок. теп. од. 2 ос.* 265 зв., д'баєшь 95, дбаєши 175 зв., д'баєши 142; (д)бає(т) *3 ос.* 390; почнє(т)... д'бати *майб. од. 3 ос.* 292 зв.; д'бали *мин. мн. 3 ос.* 94, 310; д'байтє *наказ. мн. 2 ос.* 104

д'баєшь див. **д'баєш'**

два *числ. ч. наз.* 17 (2), 44, 47 зв., 78, 80 зв. (2), 83, 85 зв., 87 зв., 88 зв., 104, 165, 244, 256 зв. (2), 278, 298 зв., 299 зв. (2), 320 зв., 327, 330, 331 (2), 344 (2), 439, 454 зв., 473, д'ва 114 зв.; дво(х) *род.* 25, 80, 378 зв., двохь 183, 344 зв., д'во(х) 117 зв., двоу 92, д'воу 118; дво(м) *дав.* 35, 291, 292 зв.; дво(х) *зн.* 88, 184 зв., 304, двохь 170, два 29, 44 зв., 52 зв., 80, 91 зв., 98, 105 зв., 106 (2), 106 зв. (2), 119 зв., 147 (2), 179, 186 зв., 191, 193 зв.,

221, 241, 260 зв., 264 зв. (3), 273 (2), 288 зв., 300, 313, 394, 431 зв., 436, 473, 475 зв., 476, д҃ва 106 зв., 278, 357, двоу 29 зв., 89, двѣма *ор.* 37, 324, 429; на дво(х) *місц.* 481 зв., по двохь 357, по д҃во(х) 109, о двоу 89, о двою 13 зв., 14 зв. (2); двѣ *ж. наз.* 104, 298 зв., 378 зв. (2), 457 зв., 478 зв. (2), 479 (4), 479 зв. (2); двѣ *зн.* 34, 51, 66 зв., 67, 79 (2), 125, 143 зв., 150, 150 зв., 163 зв., 164 (2), 219, 227, 254 зв. (2), 346, д҃вѣ 147, 364 зв.; двѣма *ор.* 65 зв., 197, 364; на д҃во(х) *місц.* 96 зв., о... двою 13 зв., 124, 199 зв.; о двою *с. місц.* 93 зв.

д҃ва див. **два**

дв҃аа *ім. од. ж. наз.* 23; дв҃ы *род.* 336, дв҃ѣи *дав.* 207 (2); о... дєвахь *місц.* 15

двадєсѧ(т) а҃ *числ. од. ж. наз.* 313

двадєсѧ(т) и пѧ(т) *числ. зн.* 366

двадєсѧть и чєтырє *числ. зн.* 203 зв.

двадєсѧть пѧтаа *числ. од. ж. наз.* 104 зв.

двадєсѧть шєстаа *числ. од. ж. наз.* 109

двадєсѧ(т) ѡсмаа *числ. од. ж. наз.* 121 зв.

дванадєсѧ(т) див. **дванадєсѧть**

дванадєсѧть *числ. наз.* 245 зв., 254, 394 зв., дванадєсѧ(т) 318 зв.; дванадєсѧти *род.* 251, д҃ванадєсѧто(х) 113, дванадєсѧтє(х) 371, дванадєсѧти(х) 184 зв., 188, 317, 321 зв., дванадєсѧтихь 17, 185 зв., двожнадєсѧть 2 зв.; дванадєсѧтємь *дав.* 48 зв., 320, 371, 443 зв.; дванадєсѧть *зн.* 216, 233 зв., 253, 255, 365, 443 зв., дванадєсѧ(т) 13 зв., 48 зв., 87, 137, 302, д҃ванадєсѧть 167 зв., д҃ванадєсѧ(т) 114; дванадєсѧ(т)ми *ор.* 185, двѣманадєсѧ(т)ма 139 зв., дв(х)манадєсѧ(т)ма [!] 110 зв.; въ дванадєсѧтє(х) *місц.* 251, въ дванадєсѧтихь 211 зв., на двоунадєсѧ(т) 85, ѡ дванадєсѧть 136. Див. ще: **обанадєсѧть**

двацѧ(т)ма *числ. ор.* 286 зв.

дв҃двь див. **дв(до)вь**

дв(до)вь *прикм. од. ч. наз.* 14 зв., дв҃двь 23, 57, 88 зв., 169 зв. (2), 178, 302 зв. (2), дв҃(д)ь 47 зв., 70 зв., 96 зв.; дв҃дового *род.* 207, 212 (2), дв҃два 19, 375 зв., дв(до)а [!] 127, дв(д)а 21; дв҃довомоу *дав.* 89 зв., дв҃ьв 90 зв.; дв҃двымь *ор.* 312; в҃... дв҃довѣ *ж. місц.* 213

дв҃дь *ім. антроп. од. ч. наз.* 21 зв., 55 зв., 96 зв., 97, 135 зв., 178 (2), 312 (2), 375 зв., дв(д)ь 232 зв.; дв҃да *род.* 18 (2), 21 зв., 22 зв., 171, 207 зв., 210 зв.; дв҃дви *дав.* 463 зв.; дв҃да *зн.* 21 зв., 463 зв.

дв҃(д)ь див. **дв(до)вь**

двє(р) див. **двєрь**

двєрь *ім. од. ж. наз.* 388 зв., 444 зв., 447, 448 зв., 450 зв., 453, 455 зв., 461 зв., 464 зв., двє(р) 389 зв., 458; д҃вєри *род.* 122; двєрѣ *мн. наз.* 266 зв., 437, 438, д҃вєрѣ 105 зв.; двєреи *род.* 196 зв., двєреи 426; двєремь *дав.* 196, д҃вєремь 132, двєромь 133, двєрѡ(м) 121; двєрѣ *зн.* 281 зв., 282, двєри 35 зв.; двєр҃ми *ор.* 389, 453, д҃вєрьми 389, д҃вєр҃ми 466 зв., двєрѧми 389 зв. (2); оу двєрехь *місц.* 170 зв., при дьвєрехь 182, при д҃вєрехь 103 зв.

двигатисѧ: двигатисѧ боудоу(т) *дієсл. недок. майб. мн. 3 ос.* 316

д҃виг҃нисѧ *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 91

д҃ниг҃ноутї *дієсл. док. інф.* 97 зв.; двигноуль *мин. од. ч. 3 ос.* 162 зв.

движєшь *дієсл. недок. теп. од. 2 ос.* 145 зв.

двоє *числ. зн.* 214 (2), 253; двоєго *род.* 49

двора *ім. од. ч. род.* 170 зв., 189, 192 зв., 322 зв. (2), 475, д҃вора 114 зв., (д)вора 476; дворь *зн.* 190 зв., 426, д҃ворь 109 зв., двора 268; на дворѣ *місц.* 59 зв. (2), 138 зв. (2), 190, при дворѣ 242, на д҃ворѣ 281 зв.

д҃вора див. **двора**

(д)вора див. **двора**

дво(р)ци: в дво(р)ци *ім. топ. од. ч. місц.* 3

дв҃ица див. **дѣвица**

дв҃чиноу *ім. од. ж. зн.* 146

дв҃чьства *ім. од. с. род.* 215 зв.

двѣстѣ *числ. зн.* 150, 364 зв., двѣс҃тѣ 440

двѣс҃тѣ див. **двѣстѣ**

двѣ тыс(щи) и ѳ҃ *числ. зн.* 203 зв.

дє *присл.* 107, гдє 23 зв., 62 зв., 71 зв., 125, 150, 185 (2), 201 зв., 248 зв., 297, 298 зв.,

318 (2), 336, 344 зв., 364 зв., 375, 377 зв., 378 зв., 397, 410 зв. (2), 443

дебеломоу *прикм. од. ч. дав.* 301 зв., де(б)лу 167

дебрь *ім. од. ж. наз.* 218

девица див. **дѣвица**

дева(т)деса(т) и **дева(т)** *числ. зн.* 79 зв., 287 зв.; **дева(т)десати(х)** и **девате(х)** *род.* 80; ѡ **деватъдеса(т)** и ѡ **дева-ти(х)** *місц.* 288

девато(м): на девато(м) *числ. од. ч. місц.* 434, на **девато**мь 476; **деватоа** *ж. наз.* 44 зв.; **деватои** *род.* 120, 194, 328 зв., **деватоа** 7 зв.; **деватоую** *зн.* 120, 194; о... **деватои** *місц.* 86

деватомь: на деватомь див. **девато(м): на девато(м)**

деватъ *числ. наз.* 297

дедичоу: при... дедичоу *ім. од. ч. місц.* 481 зв.

декаполитъскыи *прикм. мн. ж. зн.* 154 зв.–155

декеб'рїи *ім. од. ч. наз.* 455 (2), 456, 457; **деке(б)рїа** *род.* 466, **деке(в)** 461 зв., **деке(бр)** 24 зв.

дела *ім. од. с. род.* 482; по **дело(х)** *мн. місц.* 40

деміана *ім. антроп. од. ч. род.* 451 зв., 469

де(н) див. **день**

ден'ница *ім. од. ж. наз.* 456 зв.

день *ім. од. ч. наз.* 233 зв., 443 зв., **дн҃ь** 38 зв., 116, 226, 254, 307 зв., 316 зв., 317, 317 зв., 323 зв., 332, 333, 384 зв., 439, 444, 448 зв., 451 зв., 455, 458, 462 зв., 464, 464 зв., 465 зв., 467, 469, 471, 476 зв., **де(н)** 148 зв.; **дн҃а** *род.* 47, 97, 103 зв., 111 зв., 123, 181, 186, 206, 211 зв., 229, 257, 264 зв., 282 зв., 298, 331, 346, 366, 399, 435.2, 447 зв., 468, 481 зв., **дн҃е** 54 зв., 86 зв., 105 зв., 116 зв., 121 зв., 211 зв., 343 зв., 344, 464, 470 зв., **дн҃а** 297 зв.; **дн҃еви** *дав.* 38 зв., 409 зв., **дн҃ю** 400 зв.; **день** *зн.* 3, 85 зв., 223, 295 зв., 476 зв., **ден'** 65 зв., **дн҃ь** 2 зв., 38, 40 зв., 42 зв., 49 зв., 54, 54 зв., 56, 58, 60, 74 зв., 77 зв., 86, 87, 95 зв., 104 зв., 109 зв., 110 зв., 114, 121, 131, 136, 147 зв., 168, 184 зв., 188 зв., 209, 215 зв., 216 зв., 232, 235, 248, 255 зв., 261 зв., 277 зв., 280 зв., 281, 282 зв., 283, 283 зв., 284 зв., 293 зв., 297, 297 зв., 298.2, 302, 307 зв., 308, 322 зв., 329 зв., 330 зв., 334 зв., 344 зв., 348, 357 зв., 360, 360 зв., 368, 368 зв., 369, 369 зв., 371 зв., 372 зв., 375, 383 зв., 395 зв., 397 зв., 401, 402, 405 зв., 413, 420, 437, 449, 460, 461 зв., 463, 464, 468, 475 зв., 477 зв., **д'** 317, (д)ь 434, 470; в **дн҃и** *місц.* 394 зв., о **дн҃и** 15, 100 зв., 104 зв., 125, ѡ... **дн҃и** 103 зв. (2), 179, 182 зв., 295; **дн҃и** *мн. наз.* 181, 216 зв., 315, 327, **дн҃ове** 46, 102 зв. (2), 135, 206 зв., 212, 231, 259, 297, 307 зв., 472, **дн҃ие** 221 зв., **дн҃іе** 214; **дн҃овь** *род.* 2, 99 зв., 204 зв., 447 зв., **дн҃ов'** 23 зв., **дн҃вь** 444, **дн҃й** 27 зв., 53, **дн҃и** 2 зв., 3, 27 зв., 103, 130, 181 зв. (2), 213, 216, 221 зв. (2), 280 зв., 331 зв., 347 зв., 443 зв., 448 зв., 451 зв., 455, 458, 462 зв., 464, 464 зв., 465 зв., 467, 469, 471, **дн҃евь** 100 зв.; **дн҃ѡ(м)** *дав.* 3 зв.; **дн҃и** *зн.* 41 зв., 42 зв., 43 зв., 44, 45, 47 зв., 48, 58 зв. (2), 71 зв., 102, 103 зв. (2), 123 зв., 130 (2), 155 зв. (2), 181, 181 зв., 189 зв., 206 зв., 208, 211 зв., 221 зв., 297 зв. (2), 298, 308, 315, 325, 325 зв., 337 зв., 348, 357, 394, 395, 456 зв., 468, 471 зв. (2), 472 зв., 482, **д'н҃и** 211, **д'не** 220 зв.; **дн҃ами** *ор.* 399 зв., **дн҃ы** 114 зв., 119 зв., **д'ны** 194; в... **дн҃е(х)** *місц.* 26, в... **дн҃ехь** 26, в **д'н҃е(х)** 215 зв., **в'**... **дн҃ехь** 2 зв., 135, 225, 231, **въ дн҃ехь** 205, 206 зв., 224, по... **дн҃ехь** 75 зв., 109, 158, 159 зв., 183, 206 зв., 256, 288 зв., 438, по... **дн҃е(х)** 121 зв., 133, 162 зв., 357, **в'** **дн҃охь** 233 зв.

дерево *ім. од. с. наз.* 40 (3), 91, **древо** 26 зв., 40 (2), 58, 63, 218 зв., 237 зв., 238 (2); **дерева** *род.* 171, **древа** 26 зв., 218 зв.; **древоу** *дав.* 403, **древѹ** 118 зв.; **древо** *зн.* 58 (2), 316; **деревомь** *ор.* 327, **древомь** 281; на... **древѣ** *місц.* 280; **дре-**

ва *мн. наз.* 157 зв.; дрєвь *род.* 89 зв.; дрєва *зн.* 316; дрєвы *ор.* 188, 188 зв.

дєр'жи(ш) *дієсл. недок. теп. од. 2 ос.* 391 зв.; дєр'жи(т) *3 ос.* 413 зв.; дєрьжать *мн. 3 ос.* 248, дєр'жа(т) 247; дєр'жати боудє(т) *майб. од. 3 ос.* 413; дє(р)жати боудоу(т) *мн. 3 ос.* 416 зв.; дєр'жали *мин. мн. 3 ос.* 416 зв.

дєрьзайтє *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 67 зв.

дєсница *ім. од. ж. наз.* 35

дєсѧт див. **дєсѧть**

дєсѧтаа див. **дєсѧтаѧ**

дєсѧтаѧ *числ. од. ж. наз.* 48 зв., 344 зв., 462, дєсѧтаа 164 зв., 260 зв., 388 зв.; дєсѧтои *дав.* 92

дєсѧтиградѣхь: в дєсѧтиградѣхь *ім. топ. мн. ч. місц.* 144

дєсѧтиноу *ім. од. ж. зн.* 99; дєсѧтины *мн. зн.* 270 зв., 300

дєсѧть *числ. наз.* 168 зв., 297, дєсѧ(т) 88, 296 зв., 305 зв.; дєсѧти *род.* 30; дєсѧтє(м) *дав.* 105, 445 зв., дєсѧтємь 455 зв.; дєсѧть *зн.* 288 (3), 477, дєсѧ(т) 107, 123, 200 зв., 304 зв. (2), дєсѧ(т)ма *ор.* 286 зв., 305; ѡ дєсѧти *місц.* 200 зв., 295, 303, по дєсѧти(х) 17 зв., 125 зв., 128 зв., о дєсѧтихь 15, 104 зв.

дєѡмида *ім. антроп. од. ч. род.* 472

дєѡнисїа *ім. антроп. од. ч. род.* 448 зв.

дєянїи(х): в' дєянїи(х) *ім. мн. с. місц.* 336 зв.

дивєнь *прикм. од. ч. наз.* 93, 175; див'на *ж. наз.* 457 зв., 471 зв.; на дивнєи *місц.* 466 зв.; див'но *с. наз.* 387 зв.

[дивили сѧ]: ся дивили *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 151

див'лѧ ? 224

дивоватисѧ *дієсл. недок. інф.* 65; сѧ дивоуєшь(с) [!] *теп. од. 2 ос.* 18 зв.; сѧ дивоуєтє *мн. 2 ос.* 373 зв.; дивоую(т)сѧ *3 ос.* 146 зв.; дивовал'сѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 147, 172, 270, дивовальсѧ 195 зв., 240; сѧ... дивовали *мн. 2 ос.* 361 (2); дивовалисѧ *3 ос.* 41, 44, 48, 57, 85, 91, 95 зв., 96, 131, 146, 146 зв., 167, 167 зв., 206 зв., 210, 213, 216 зв., 223 зв., 225, 248 зв., 252 зв., 258, 267 зв., 311, 355 зв., 373, 465 зв., 467 зв., дивъвалисѧ 144, дивовали(с) 155, 176, 215, 334, 470 зв., сѧ дивовали 134, 258, (с)... дивовали 71 зв.; дивоуйсѧ *наказ. од. 2 ос.* 349 зв.; дивоуитєсѧ 362; дивоуючи(с) *дієприсл. теп.* 331, дивоую(ч)сѧ 477

дивомь *ім. од. с. ор.* 146; дивовє *мн. наз.* 54 (2), 54 зв., 65 зв., 146 зв., 148; дивоувь *род.* 65; дивы *зн.* 40 зв., 102 зв., 170, 181 зв., 438 зв.

дидимоусь *ім. од. ч. наз.* 437 зв.

дидимѣ(ць) *ім. од. ч. наз.* 395

дидрагма *ім. од. ж. наз.* 78; дидра(г)моу *зн.* 77 зв.–78, дидраг'ма 14, 78

дикыи *прикм. од. ч. наз.* 26; дикыи *зн.* 129 зв.; дикоую *ж. зн.* 303 зв.

димитрїа *ім. антроп. од. ч. род.* 451; димитрїю *дав.* 451

динарыи *ім. мн. ч. род.* 244

дира *ім. од. ж. наз.* 135, дюра 46 зв.; дѣроу *зн.* 133 зв.

дитѧ *ім. од. с. наз.* 210 зв., 213, 216 (2), дѣтѧ 165 зв.; дитѧти *род.* 161 зв., дитѧтє 78 зв.; дитѧ *зн.* 213 зв., 214 зв., 258 зв. (2), 419 зв., дѣтѧ 209; ѡ... дитѧти *місц.* 213; дѣти *мн. наз.* 78 зв., 167, 266 зв., 300 зв., 307 зв., 410, 439; дѣтєи *род.* 67, 72, 154 зв., 311 зв., 338 зв., дѣтїй 71, дѣтїи 95 зв. (2), 311, 311 зв.; дѣтє(м) *дав.* 53 зв., 239, 243, 300 зв., дѣтємь 154 зв., 165 зв., 263, 267; дѣтєи *зн.* 163, 165 зв., 176, 286, дѣтїи 83 зв., дѣти 25, 81, 83 зв., 85 зв., 164 зв., 167 зв., 283, 300 зв. (2), 302; на дѣтє(х) *місц.* 82 зв., 118 зв.

дияволь *ім. од. ч. наз.* 371 зв., дїаволь 28 (2), 28 зв., 63 зв., 140, 221 зв., 222 (2), 223, 246 зв., 406, 409 зв.; диявола *род.* 68 зв., дїавола 27 зв. (2), 70 зв., 130, 221 зв., 382; дїаволоу *дав.* 108 зв.; дїаволовє *мн. наз.* 136, 221 зв., 249 зв., 250; дїаволовь *род.* 142 зв., 143 зв.; дияволомь *дав.* 41 зв.

дї *числ.* 4 зв., 5 (2), 5 зв., 6 зв., 7 зв., 8 (2), 8 зв. (2), 9, 10 зв., 11, 11 зв. (2), 12,

12 зв., 13 зв. (3), 33, 45 зв., 51, 65 зв., 97 (2), 102 зв., 123 зв., 124, 124 зв., 138, 139 зв., 141, 142, 142 зв., 144, 147, 163 зв., 164 зв., 165 зв., 166, 166 зв., 183, 199 (2), 221, 224, 283 (2), 292, 302 зв., 308, 317 зв., 335 зв., 359, 401 зв., 411, 429 зв., 442, 446 зв. (2), 449 зв., 451 зв., 453, 456, 457 зв., 458, 459 зв., 460, 465 зв. (3), 466 зв., 467 зв. (2), 469, 470 зв., 472 зв., 478 (2), 478 зв., 479, 480 зв. (2), 481, 482

діаволь див. **дияволь**

діакони *ім. мн. ч. наз.* 443 (2), 482 зв., діаконы 126; дияконь *род.* 449

діаконы див. **діакони**

діявольство *ім. од. с. зн.* 144

длє див. **для**

длє того див. **дла того**

длъго *присл.* 312 зв.

длъжєнь *прикм. од. ч. наз.* 291 зв.

для *прийм.* 348, 442 зв. (2), дла 30 зв., 41 зв., 45 зв., 46, 60 зв., 61 зв., 65, 65 зв., 66 (2), 68, 68 зв. (3), 69, 76 зв., 77, 77 зв., 82 зв., 83 зв., 85 зв., 102 зв., 117 зв., 136 (2), 137, 140 зв., 146, 149 (2), 156 зв., 180, 184, 192, 194 зв., 207, 211, 223 зв., 229 зв., 238 (2), 239 зв., 247, 247 зв., 255 зв., 267, 289 зв., 299, 300 зв., 302, 305 зв., 306 зв. (2), 308 зв., 310, 314 зв., 315, 315 зв., 326, 326 зв., 333 зв. (2), 337, 338, 339, 343, 370 (2), 372 зв. (2), 373 зв., 375 зв., 381 зв., 382, 391 (2), 392, 394 (2), 395, 397 зв., 400 зв., 401 (2), 403 зв. (2), 409 зв., 410 зв., 412, 417, 426 зв., 434, 436, 437, 443, 465, 482 (2), дїла 101 зв., 109 зв., 117 зв., 133, 145 зв., 148, 152 зв., 180 зв., 235, 257 (3), 390, 436 зв., длє 414 зв., длѣ 167 зв. (2), 181 зв., дѣла 65 зв., 75

длѣ див. **для**

дла див. **для**

дїла див. **для**

дла того *спол.* 31, 41, 56, 66, 81, 82, 83, 93, 165, 172, 176 зв., 191 зв., 290, 310 зв., 316 зв., 325, 326, 337, 338, 338 зв., 348, 360 зв., 362 зв., 368 зв., 369, 370 зв., 373 зв., 379 зв., 382, 395, 400 зв., 402, 404 зв., 405, 430 зв., дла то(г)[о] 121 зв., дїла того 173, 234, 245, длє того 407 зв., дѣла того 212 зв., того дла 37 зв., 56, 61, 82 зв., 266 зв., 268, 271 зв., 280, 285 зв., 299, 304, 326 зв., 339, 350 зв. (2), 366 зв., 368, 390, 390 зв. (2), 400 зв., 416 зв., 427 зв., 432, то(г)[о] дла 100, 384, 404 зв., того... дла 403, того дїла 104, 253 зв.

дла то(г)[о] див. **дла того**

дїла того див. **дла того**

дїла чго див. **дла чого**

дла чого *присл.* 45 зв., 68, 68 зв., 146, 238, 300 зв., 305 зв., 306 зв. (2), 310, 343, 373 зв., 382, 391, 400 зв., 409 зв., 410 зв., 426 зв., 436, дїла чого 109 зв., 145 зв., 152 зв., 436 зв., дла чо(г)[о] 238, дла (ч)го 194 зв., 333 зв. (2), чого дла 46, 60 зв., 68 зв., 76 зв., 77, 156 зв., 184, 381 зв.

дла чо(г)[о] див. **дла чого**

дн҃євїныа *прикм. од. ж. род.* 204 зв.

днє(с) див. **днєсь**

днєсь *присл.* 194, 282 зв., 303 зв., днє(с) 36, 38, 72 зв., 92, 117 зв., 186 зв., 230 зв., 266, 275 зв., 304, 320, 328 зв., днь(с) 212 зв., 282 зв., 332

днєш҃нєго *прикм. од. ч. род.* 117, дн҃єш҃нєго 54 зв.

дною *ім. од. ж. ор.* 30, 42, 44 зв., д҃ною 229

д҃ною див. **дною**

дн҃ь див. **дєнь**

днь(с) див. **днєсь**

до *прийм.* 2, 2 зв., 22 зв. (2), 23 зв. (2), 24, 24 зв., 25 (2), 25 зв. (2), 28 зв. (2), 35 зв., 41 зв., 42, 44 (2), 44 зв., 45 зв., 49 зв., 50, 53 зв., 54 (2), 54 зв., 59, 60 (2), 62 зв., 65 зв., 70 (2), 72, 73 зв. (2), 74 зв., 77, 77 зв., 78, 81 (3), 83 зв., 85 зв. (2), 86 (2), 86 зв., 87, 89 (2), 90 (2), 90 зв. (2), 91, 92, 92 зв., 93 зв., 94 зв., 95 зв., 100 (3), 100 зв. (2), 101 зв., 102 зв., 103, 103 зв., 106 зв., 110 зв. (2), 111 зв. (2), 112, 114, 114 зв., 116 зв. (2),

120 (2), 120 зв., 121 зв. (2), 122 зв. (3), 123 (2), 123 зв., 126 (2), 130 зв., 132, 132 зв. (2), 133 (3), 134, 135, 138, 142 зв., 143 зв. (2), 144, 148, 148 зв., 149 зв., 150, 150 зв., 151, 151 зв. (3), 152, 154 (2), 154 зв., 156, 157 (2), 157 зв. (2), 162 зв., 163 зв., 164 (3), 165 зв., 166, 166 зв., 167, 167 зв., 168, 169, 170 (2), 171, 171 зв. (3), 173, 174, 174 зв., 178 зв., 180 зв., 181 (2), 182, 184 зв. (2), 185, 185 зв., 186 (2), 189, 192, 194, 195 (2), 195 зв., 196 зв., 201 зв., 206 (2), 206 зв., 207, 208, 208 зв., 209, 211 зв., 212 (3), 213, 214 (2), 214 зв., 215 зв., 216 (2), 216 зв., 217, 217 зв., 219, 220, 221 зв., 222 зв., 223 (2), 224 зв., 225, 225 зв., 226 зв., 230 (2), 231 зв., 232 зв., 239, 240 зв. (2), 248 зв., 250 зв., 253, 254, 255 зв., 258 (2), 259 (3), 259 зв., 260 зв. (2), 261 (2), 261 зв. (2), 262 (2), 264, 264 зв., 265 (2), 266 зв., 268 зв., 271 зв. (2), 272, 274 зв., 278, 278 зв., 281 зв., 283 зв., 286, 289, 289 зв., 290 зв., 291, 292, 293, 294 зв., 295, 295 зв., 296, 296 зв., 297 зв., 300, 300 зв., 302, 302 зв., 303, 306 (4), 309, 312 зв. (2), 313, 315, 316, 317, 318, 322 зв., 323 зв., 324, 324 зв. (2), 325, 325 зв., 328 зв., 329 (2), 331 (3), 331 зв., 332 зв. (2), 333, 334 зв., 335, 336 зв., 345 (2), 346, 346 зв., 347 (3), 347 зв., 349 зв., 351, 353 (2), 353 зв., 356, 357 зв. (3), 358 (2), 358 зв., 365 зв., 366, 366 зв., 371, 371 зв., 376, 376 зв., 377 зв., 385 зв., 392, 394, 396, 399, 399 зв. (2), 401, 406, 409, 412, 413 зв., 420, 420 зв., 424 зв., 427 зв. (2), 428, 429, 430, 433, 433 зв., 442 (2), 443, 444, 449, 453, 463, 465, 467, 468, 474, 476, 476 зв., 477, 481 (3), 481 зв. (2), 482 зв.

Д-образ'но *присл.* 126 зв.

добрє *присл.* 34, 38 зв., 56, 58, 177, 184, 235 зв., 236, 264, 312, 362, 400, 407 зв., 427, **добрѣ** 17, 69, 152 зв. (2), 155, 177 зв., 236, 275 зв., 382 зв., 354 зв., **добро** 76

добро [1] *ім. од. с. наз.* 71, 75 зв., 159 зв., 256 зв.; **добра** *род.* 209, 294; **добро** *зн.* 136, 144 зв., 233, 236 зв., 268 зв., 274 зв.

добро [2] див. **добрє**

добродѣими *ім. мн. ч. ор.* 319

добродѣтєлє(м) *ім. мн. ж. дав.* 16

доб'ро(т) див. **доброта**

доброта *ім. од. ж. наз.* 236, 339, **доброть** 236 зв., **доб'ро(т)** 236; **доброти** *род.* 342, **доброты** 339; **добротою** *ор.* 336; **по доброти** *місц.* 482 зв.

доб'рот'ливыи *прикм. од. ч. наз.* 236 зв., **добротли(в)** 384

доброть див. **доброта**

добры(и) див. **добрый**

добрый *прикм. од. ч. наз.* 390, 390 зв., **добрыи** 84 (2), 87, 166, 238, 300 зв., 305, 329, 338, 338 зв., 390, **добры(и)** 58, 300 зв., **доб'рыи** 106 зв. (2), **добрь** 58; **доброго** *род.* 26 зв., 40 (2), 58, 218 зв., 274 зв., 304, 347, **добро(г)[о]** 84; **добрыи** *зн.* 40, 238; **добры(м)** *ор.* 84, 300 зв., **добрымь** 166, 313 зв.; **оу добромь** *місц.* 250, **при добрѡ(м)** 143 зв.; **добра** *ж. наз.* 164 зв., 287, **добраѧ** 213; **доброи** *род.* 151, 169 зв., **доброй** 421, **доброй** 251 зв.; **доброи** *дав.* 123 зв., 198 зв.; **доброу** *зн.* 237, **доброую** 32, 139 зв., 184, 265 зв.; **на доброи** *місц.* 62, 140 зв., 246, 247, **ѡ доброи** 139, **на доброуи** 60 зв.; **доброє** *с. наз.* 40.2, 63 зв. (2), 237 зв., 482; **доброго** *род.* 35, 238, 345 зв.; **доброє** *зн.* 58, 62, 62 зв., 110, 238, 347, **добро** 58; **добрымь** *ор.* 247; **на добромь** *місц.* 272, **оу добромь** 97; **добры(и)** *мн. наз.* 372 зв.; **добри(х)** *род.* 64, **добры(х)** 392; **добрыи** *зн.* 31, 39 зв., 64 зв., 267, **добрыи** 392 зв., **добры(и)** 94 зв., **добраа** 39 зв., **добрїа** 34 зв.

добрыи див. **добрый**

доб'рыи див. **добрый**

добрь див. **добрый**

добрѣ див. **добрє**

добрѣишє *присл.* 164

довєрєчи *дієсл. док. інф.* 321

дов'нимали(с) див. **дов'нималисѧ**

довꙋнималисѧ *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 151, довꙋнимали(с) 151
довꙋнимана *ім. од. с. род.* 220 зв.
довꙋнѣмаю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 442; довꙋнимайтє *наказ. мн. 2 ос.* 31, домнимайтє 51 зв.
довол҃на *прикм. од. ж. наз.* 38 зв.; **довол҃ни** *мн. наз.* 219
довол҃но *присл.* 18
доволѣ *присл.* 122 зв.
доволѣли *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 18, доволѧшє *імперф. од. 2 ос.* 18
довѣдаль сѧ: довѣдаль... сѧ єси *дієсл. док. мин. од. ч. 2 ос.* 331 зв.; (с) довѣдаль *3 ос.* 304 зв.; сѧ довѣдала *ж. 3 ос.* 243 зв.; сѧ довѣдали *мн. 3 ос.* 366 зв.; бы довѣдал҃сѧ *ум. од. ч. 3 ос.* 376 зв., бы сѧ довѣдали *мн. 3 ос.* 342 зв.; довѣдав҃ши(с) *дієприсл. мин.* 195 зв., довѣ(д)в҃ши(с) 202, довєдав҃шисѧ 150
довѣдовалисѧ *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 384; довѣдоꙋючисѧ *дієприсл. теп.* 210
додежє див. **дондєжє**
додомоу *присл.* 47 зв., 240, 287 зв.
доєхати *дієсл. док. інф.* 285
дож҃дь *ім. од. ч. наз.* 41, дож(д)ь 41, дъждь 278 зв.; дож҃да *род.* 34 зв.
дожь(д) див. **дож҃дь**
доз҃волиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 132; дозвол҃ *наказ. од. 2 ос.* 260
доидє *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 164 зв., дошєль *мин. од. ч. 1 ос.* 166
доколє *присл.*. 77, 82, 135, 304 зв., 422 зв., 441, доколѣ 161, 257 зв. (2), до(ко)лѣ 161, доколѧ 231, (до)колѧ 2.
доколѣ див. **доколє**
до(ко)лѣ див. **доколє**
доколѧ див. **доколє**
(до)колѧ див. **доколє**
доконати *дієсл. док. інф.* 286 зв.; докональ *мин. од. ч. 1 ос.* 356; доконал *3 ос.* 82 зв.; доконали *мн. 3 ос.* 216; доконана *дієприкм. пас. мин. од. ж. наз.* 3; доконаны *мн. наз.* 433, 481 зв.; доконав҃ши *дієприсл. мин.* 216
доконаю(т)сѧ *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 302, сѧ доконаютъ 318 зв.
[доконаютъ сѧ]: сѧ доконаютъ див. доконаю(т)сѧ
докон҃чаніє *ім. од. с. зн.* 101
докон҃чаю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 282 зв.; єс҃ми докон҃чаль *мин. од. ч. 1 ос.* 84; єси... докончаль *2 ос.* 166 зв., 301; докон҃чаль *3 ос.* 41, 239
докоучає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 299
до(л)го *присл.* 299 зв., дол҃го 206
дол҃го див. **до(л)го**
дол҃гый *прикм. од. ч. зн.* 411 зв., дольгъ 81 зв., дол҃гь 82 (2); долгоє *ж. род.* 178 зв.; долгы(и) *мн. зн.* 98, дол҃гы 36
дол҃гъ див. **дол҃гыи**
дол҃жєнь *прикм. од. ч. наз.* 81 зв.; о дол҃жнѣмь *місц.* 14
дол҃ж҃никь *ім. од. ч. наз.* 81 зв.; дол҃жникови *дав.* 266 зв.; дол҃жника *зн.* 81; дол҃ж҃ники *мн. наз.* 244; должниковь *род.* 291 зв.; дол҃жникѡ(м) *дав.* 36
доловь *присл.* 101 зв., 225
долоу *ім. од. ч. род.* 195; **доль** *зн.* 28, 303 зв.
дольгъ див. **дол҃гыи**
до(м) *ім. од. ч. наз.* 90 (2), 100 зв., 138 (2), 172, 268, 283, 286, 308 (2), домь 49 зв., 172, 192 зв., 400, дѡ(м) 57, дѡмь 185; домоу *род.* 49, 49 зв., 57 зв., 59, 60, 70 зв., 104, 134, 144, 154 зв., 157 зв., 181, 206 зв., 209, 212, 225 зв., 230 (2), 232 зв., 239, 239 зв., 253, 261 (2), 268 зв., 276 зв., 281 зв., 285 зв., 290 зв., 300, 347 зв., 348, 358, 376 зв., 427 зв., 428, 430, домѹ 102, 181, 207, 250 зв.; домови *дав.* 133 зв., 238 зв., 261, 290, 304, домоу 49 зв.; до(м) *зн.* 41 (2), 42 зв., 47, 49 зв., 55 зв., 78, 131 зв., 135 зв., 137 зв., 138 (2), 146, 154, 238 зв., 252, 261, 265, 283, 294 зв., 301 зв., 453 зв., 469, 472, дѡ(м) 41, 45 зв. (2), 57 зв., 63, 63 зв., 85, домь 41, 147 зв., 153 зв., 162 зв., 167 зв., 182 зв., 208, 229 зв., 238 зв., 243 зв., 244, 244 зв. (2), 267 зв., 284 зв.,

318, 358, 445, 464, 472 зв., домꙋ 283, до(мь) 250 зв.; домомь *ор.* 271 зв., 347 зв.; в домоу *місц.* 31, 42, 45 зв., 162 зв., 289, 303 зв., 358 зв., въ домоу 134 зв., 278, вꙋ домоу 65, 109 зв., 133, 147, 165, 183 зв., 207 зв., 210 зв., 230 зв., 243 зв., 260, 261, 298, 380 зв., 396 зв., 411, вꙋ домѹ 212 зв.; домо(в) *мн. род.* 292, домовь 167 зв., 329; домы *зн.* 98, 155 зв., 178 зв., 291 зв., 298, 312 зв.; в домо(х) *місц.* 53, на домо(х) 272 зв., вꙋ домехь 249

дома *присл.* 395 зв.

домашꙋнїи *прикм. мн. наз.* 50 зв., 51 зв.

домовиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 257

домови(т) див. **домовитыи**

домовитыи *прикм. од. ч. наз.* 471 зв., домови(т) 457; домовитоу *дав.* 464

домовлати *дієсл. недок. інф.* 54

домовыи *прикм. од. ч. наз.* 104, 183; домовомѹ *дав.* 185, домовомоу 318; домового *зн.* 50 зв.; домовоє *с. зн.* 291 зв.

[домыслити... сѧ]: сѧ... домыслити *дієсл. док. інф.* 330

домь див. **до(м)**

дондеже *спол.* 447, донꙋдеже 31 зв., 56 зв., 278, 334 зв.; додеже 452

донꙋдеже див. **дондеже**

донелѣ *спол.* 46

донеслосѧ *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 442

дописана *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. наз.* 123 зв., 198 зв.

допощаєте див. **допоущаєте**

допоусꙋтимо *дієсл. док. майб. мн. 1 ос.* 398 зв.; допоусти(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 27, 83, 434, допоустиль 145 зв., 172, 249 зв. (2), 252, 434; допоустї *наказ. од. 2 ос.* 260

допоущаєте *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 153, допощаєте 98; допоущаль *мин. од. ч. 3 ос.* 226; допоускали *мн. 3 ос.* 165 зв., допоущали 300 зв.; допоущайте *наказ. мн. 2 ос.* 165 зв., 300 зв.

доробити *дієсл. док. інф.* 286 зв.

дорога *ім. од. ж. наз.* 411 зв.; дорогы *род.* 266 зв., 353; дорозѣ *дав.* 95; дорогоу *зн.* 253, 260 зв., 411 (2); дорогою *ор.* 135 зв., 167 зв., в дорозѣ *місц.* 162 зв., на дорозѣ 87, 261, на дорозѣ 155 зв., 158, по дорозѣ 171, по (до)розѣ 307, при дорозѣ 246 зв.; дорогы *мн. наз.* 211

дорогоую *прикм. од. ж. зн.* 64; дорогою *ор.* 393 зв.; дорогоє *с. наз.* 242, 293 зв.; дорогымь *ор.* 313 зв.; вꙋ дорого(м) *місц.* 242; ѡ дорогѡ(м) 60

дорожꙋшїи *прикм. мн. наз.* 51

[дорозоумѣли... сѧ]: сѧ... дорозоумѣли *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 380

дорословь: єсть... дорословь *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 386 зв.

доселѣ *присл.* 53, 102, 360 зв.

досить *присл.* 411 зв., досыть 320 зв., досы(т) 50 зв.

досконалєи *присл.* 443

досконалыи *прикм. од. ч. наз.* 30

[достанє... сѧ]: сѧ... достанє *дієсл. док. майб. безос.* 88

достанє(т) *дієсл. док. майб. од. безос.* 3, достало *мин. од. с. безос.* 346 зв.

достатєчꙋнє див. **достаточнє**

достаточнє *присл.* 201 зв., 435 зв.–436, достатєчꙋнє 44 зв.

достаточноую *прикм. од. ж. зн.* 285

достаточнѣи *присл.* 126

до(ст)инь див. **достойныи**

до(ст)йныи див. **достойныи**

достойныи *прикм. од. ч. наз.* 49 зв. (2), до(ст)йныи [!] 26 зв., до(ст)инь 51 зв. (3), достоиноую *ж. зн.* 288 зв.

досы(т) див. **досить**

досыть див. **досить**

досѧгнє(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 56

до(т)кноутисѧ *дієсл. док. інф.* 271; дотꙋкноусѧ *майб. од. 1 ос.* 47, до(т)кꙋноусѧ 145; до(т)кноу(л)сѧ *мин. од. 3 ос.* 322, до(т)кноулꙋсѧ 155, до(т)кꙋноулꙋсѧ 88 зв., дотꙋкноульсѧ 76, дотькноульсѧ 240 зв., дотꙋкноулꙋсѧ 132 зв., дотькꙋноулꙋсѧ 228 зв., дотькнѹлꙋсѧ 251 зв., сѧ до(т)кноуль 145, сѧ... до(т)кноуль 157 зв., сѧ дотꙋкноуль 145, 151 зв., (с)

є(ст)... дотꙗкноуль 251; до(т)кноуласѧ *ж. 3 ос.* 46 зв., 145, до(т)кꙗноуласѧ 251, дотнꙋласѧ 251 зв.; сѧ... дотꙗкноуло *безос.* 151 зв.; дотꙗкноулисѧ *мн. 3 ос.* 68 зв., сѧ... дотꙗкноули 68 зв., 137; сѧ... дотъкноули 234 зв.; бы сѧ... до(т)кꙗноули *ум. мн. 3 ос.* 151 зв.

дотоле *присл.* 443

[дотыкаѣть... сѧ]: сѧ... дотыкаѣть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 244; сѧ... дотыкаль *мин. од. ч. 3 ос.* 165 зв., 300 зв.; дотыкайсѧ *наказ. од. 2 ос.* 436 зв.

доходѣть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 276

дочасєнь *прикм. од. ч. наз.* 61 зв.; дочасни *мн. наз.* 140

дочєка(л): быль дочєка(л) *дієсл. док. дмин. од. ч. 3 ос.* 383 зв.

[дочитовали... сѧ]: сѧ... дочитовали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 358 зв.

дочꙗка *ім. од. ж. наз.* 252, 338 зв.; дочꙗкоу *зн.* 251; дочꙗко *кл.* 251 зв., дъчꙗко 145 зв.; дочꙗкы *мн. наз.* 338 зв.

дощицоу *ім. од. ж. зн.* 210

драгꙗмоу *ім. од. ж. зн.* 288, 288 зв.; ѡ дра(г)мѣ *місц.* 287; драгꙗмь *мн. род.* 288

драпѣжци *ім. мн. ч. наз.* 300

дрєво див. **дєрєво**

дрєколꙗми див. **дрєкольми**

дрєкольми *ім. мн. с. ор.* 322, дрєколꙗми 113, 114

дробнаго *прикм. од. с. род.* 443, 482, дробныи *мн. наз.* 443

дроугыи див. **дроугыи**

дроугыи *числ.-займ. од. ч. наз.* 260, 303, 426 (2), 435, 435 зв., дроугыи 87 зв., 104, 168, 176 зв., 244, 285 (2), 298 зв., 299 зв., 305, 311 зв., 323, 328, дꙗроугыи 106, 106 зв.; дроугого *род.* 92, 257, 264 зв., 343 зв., 344, дрꙋгого 366, 410; дроугомоу *дав.* 42, 106, 142 зв., 156 зв., 162 зв., 213, 233 зв., 240, 248 зв., 260, 407 зв., 433 зв., 435; дроугого *зн.* 119 зв., 174 зв., 193 зв., 272 зв., 291 зв., 292 зв., 309, 327 зв., 409, 410 (2), 415 зв., 416 зв., 436, дроу(г)[о]го 406, дроугаго 37, дроугыи 19, 50 зв.; ѡ дроугомь *місц.* 292 зв., ѡ дроузѣмꙗ 37 зв.; дроугаѧ *ж. наз.* 56, 115 зв., 122, дрꙋгаѧ 104, 121, 136 зв., дроугаа 233 зв., 298 зв., дрꙋгаа 339, 476 зв.; дроугоѩ *род.* 248 зв., дроугои 366; дроугоую *зн.* 73, 142 зв., 144, 232 зв., 365 зв., дроу(г)ю 142; дроугою *ор.* 83; на дроугои *місц.* 366 зв.; дроугоє *с. зн.* 34, 85, 235 зв., 358 зв.; дроугыи *мн. наз.* 60, 94, 120, 148, 158, 267 зв., 330, 375 зв., 391, дроугы(и) 255, 439 зв., дрꙋгыи 437 зв., дрꙋзїи 18, дроузїи 171; дроугы(х) *род.* 140 зв., 253 зв.; дроугымь *дав.* 226 зв., дроугїмь 174 зв.; дроугы(х) *зн.* 106, дроугыхь 172, дꙗроугы(х) 106, 106 зв., дроугыи 86

дроугыи див. **дроугыи**

дꙗроугыи див. **дроугыи**

дроугъ *ім. од. ч. наз.* 18 зв., 19, 53 зв., 101 зв., 243, 352, 363 зв., 451, 451 зв., дꙗроугь 107 зв.; дроуга *род.* 363 зв., дꙗроуга 107 зв.; дроуга *зн.* 101 зв., 243, 451, 451 зв.; дроугѡ(м) *ор.* 18 зв., 19; дроужє *кл.* 86 зв., 94 зв., дꙗроужє 113 зв.; дроуго(м) *мн. дав.* 272 зв., дроугѡ(м) 53 зв.; дроугы *зн.* 34 зв., 239 зв.

дꙗроугъ див. **дроугъ**

дроужыны *ім. мн. ж. род.* 447, 450 зв., 455 зв.

дръжавныи *прикм. од. ч. наз.* 202 зв. (2), дръжавꙗны(и) 204 зв.

дръжавꙗны(и) див. **дръжавныи**

дръжавоу *ім. од. ж. зн.* 202 зв., 209; при дръжавѣ *місц.* 481 зв.

дръжанѧ *ім. од. с. род.* 325

дръжати *дієсл. недок. інф.* 152; дръжишь *теп. од. 2 ос.* 386; дръжитъ *3 ос.* 443 зв.; дръжимо *мн. 1 ос.* 126 зв.; дръжитє *2 ос.* 152 зв.; дръжа(т) *3 ос.* 152 зв.; дръжаль *мин. од. ч. 1 ос.* 415 зв.; дръжали *мн. 3 ос.* 152, 323 зв.; дръжи *наказ. од. 2 ос.* 84, 473, 476 зв., 481, 482; дръжѣтє *мн. 2 ос.* 412; бысте... дръжали *ум. мн. 2 ос.* 415 зв.

дръжатисѧ *дієсл. недок. інф.* 292 зв.; дръжи(т)сѧ *теп. од. 3 ос.* 37 зв.; дръжали(с) *мин. мн. 3 ос.* 308
дръзаи *дієсл. недок. наказ. од. 2 ос.* 45, 47
доуфали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 260 зв.
доухь *ім. од. ч. наз.* 59, 131, 159, 161, 225, 252 зв., 257 зв., 268 зв., 334, дх҃ь 50, 112 зв., 130, 180 зв., 187, 207 зв., 208 зв., 214 зв., 217 зв., 220, 223, 273 зв., 349 зв., 355 зв., 370 зв. (2), 375 зв., 412 зв., 413 зв., 417 зв., 418 зв., 461, 472; доуха *род.* 55, 259 зв., 280, дх҃а 2, 15 зв., 16, 18 зв., 22 зв., 23, 123, 123 зв., 208 зв., 210 зв., 221 зв. (2), 349 зв. (3), 371 зв., 375, 410 зв., 417 зв., 442 зв., 481 зв., 482, доу(х) 80 зв.; доухови *дав.* 249, доухоу 161 зв., 258, дх҃оу 58; доуха *зн.* 131, 138 зв., 142 зв., 154, 161, 221 зв., 479, дх҃а 5 зв., 16, 27 зв., 56 зв., 120, 130, 194 зв., 267 зв., 273 зв., 328 зв., 333 зв., 336 зв., 344 (2), 352 зв., 429, 433, 435, доухь 198 зв., 200, дх҃ь 57 зв., 138 зв., 328 зв., 437 зв., дꙋ(х) 30; доухо(м) *ор.* 459 зв., доухомь 27 зв., дх҃омь 27, 30, 96 зв., 126 зв., 130, 133 зв., 205 зв. (2), 211 зв., 214 зв. (2), 219 зв., 221 зв., 344, 355 зв. (2), 396 зв., 408 зв., 458 зв. (2), 482 зв., дх҃о(м) 156 зв., 216, 437 зв., дх҃омъ 339 зв., дх҃ѡмь 262 зв.; вꙗ дх҃оу *місц.* 336, по дх҃оу 125 зв., ѡ дх҃оу 375; ѡ дс҃ѣ 57 зв.; доухоу *кл.* 143, 161 зв.; доуховє *мн. наз.* 137, 143 зв., 462 зв.; доуховь *род.* 59, 234 зв., 241 зв., 245 зв., 268 зв.; доухомь *дав.* 131 зв., 225 зв., дх҃омь 178; доухы *зн.* 43, 266; доухы *ор.* 48 зв., 147
дꙗхноуль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 437 зв.
дх҃ов'нѣи: вꙗ... дх҃ов'нѣи *прикм. од. ж. місц.* 223
дх҃ь див. **доухь**
дѡ(м) див. **до(м)**
дѡмь див. **до(м)**
дша *ім. од. ж. наз.* 37 зв., 56 зв., 112, 187, 208 зв., 275, 339, 403; дшѣ *род.* 16 зв., 264, 286, 403; дши *дав.* 159, 274 зв.; доушоу *зн.* 51, дшоу 51, 52 (2), 75 (3), 88 зв., 136 зв., 158 зв. (2), 159, 169, 215, 233, 255 зв., 274 зв. (2), 298, 390, 390 зв., 403, 410 зв. (2), 416, 416 зв., дшꙋ 75, 390 зв.; дшею *ор.* 96 зв., 177 зв., дшєж 177 зв.; дше *кл.* 274 зв.; дшамь *мн. дав.* 55; дши *зн.* 259 зв., 391 зв., дша 25 зв., 449, 449 зв., 450, 451, 452 зв., 454, 456, 457 зв., 459 зв.; дшами *ор.* 315
дъждь див. **дож'дь**
дъщ'кою *ім. од. ж. ор.* 443
дъщерь *ім. од. ж. наз.* 65 зв., 70 зв., 71, 278, 280 зв., дъщерѧ 46 зв., 144 зв., 145 зв., 152, 154, 215 зв.; дъщерѣ *род.* 278, дъщерѧ 154 зв. (2); дъщери *дав.* 89 зв.; дъщерь *зн.* 44 зв., 142 зв., д'щерь 51 зв. (2), дъщероу 245 зв.; о дъщери *місц.* 13 зв., 124, 199 зв.; дщеро *кл.* 401 зв., дъщи 47, 462 зв., 471 зв., д'щи 453 зв.; дъщери *мн. наз.* 327; дъщерїи *род.* 204 зв.
дъщерѧ див. **дъщерь**
ды(х) див. **дыха(н)є**
дыха(н)є *ім. од. с. наз.* 448, дыханїє 453 зв., 463 зв., 466, 471 зв., ды(х)нїє 455, 455 зв., 469 зв., ды(х) 446 зв., 447 зв., 449 зв., 451, 453, 458, 459, 460, 460 зв., 462, 462 зв., 464, 465, 468, 468 зв., 471 зв., 472 зв., 474
дыханїє див. **дыха(н)є**
ды(х)нїє див. **дыха(н)є**
дѣ *част.* 27 зв.
дѣвестъв'никь *ім. од. ч. наз.* 338
дѣвица *ім. од. ж. наз.* 115 зв.; девица 47 (2), 322 зв., 426, дв҃ца 146 (3), 148 зв., 149, 190 зв.; дв҃цѣ *род.* 448 зв.; девици *дав.* 66, дв҃ци 148 зв., 149; дѣвицю *зн.* 68 зв., 154 зв.; дв҃цю 142 зв., 146; девице *кл.* 252 зв., дв҃це 146; дв҃цѣ *мн. наз.* 105, 105 зв.; дѣвицамь *дав.* 470, девица(м) 455, девицамь 105, дв҃цамь 447 зв., дц҃ам 445 зв.; о... девицахь *місц.* 104 зв.
дѣв'ка *ім. од. ж. наз.* 190; дѣв'ки *род.* 252, дѣвьки 252
дѣдицьство *ім. од. с. наз.* 175; дѣдицьство *зн.* 93

дѣдичь *ім. од. ч. наз.* 93, 174 зв.
дѣєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 33
дѣкоую див. **дакоую**
дѣла *ім. од. с. род.* 35; дѣло *зн.* 110, 356, 421 зв.; ѣломь *ор.* 332; дѣла *мн. наз.* 351, 372, 384; дѣла *зн.* 31, 52 зв., 361, 372; по дѣломь *місц.* 75
дѣланіє(м) *ім. мн. с. дав.* 40 зв.
дѣлатєль *ім. од. ч. наз.* 49, 411 зв.; дѣлатєліє *мн. наз.* 92; дѣлатєлій *род.* 48, дѣлатєль 14; дѣлатєлємь *дав.* 92 зв.; дѣлатєлѣ *зн.* 48 зв., 310; о... дѣлатєлєхь *місц.* 85 зв., 89
дѣлати *дієсл. недок. інф.* 403; дѣлаю *теп. од. 1 ос.* 360 зв., 380; дѣлаєт *3 ос.* 62, дѣлає(т) 41, 83, 238 зв., 360 зв., 414, дѣлаєть 165 зв., 293 (2), 351, дѣлає(т) 35; дѣлаєтє *мн. 2 ос.* 34 зв., 110, 153, 238; дѣлають *3 ос.* 135 зв., дѣлаю(т) 34 зв., 97 зв.; дѣлаль *мин. од. ч. 3 ос.* 148 зв.; єстє... дѣлали *мн. 2 ос.* 35; дѣлаи *наказ. од. 2 ос.* 32 зв., 84, 301; дѣлай 166, дѣлайтє *мн. 2 ос.* 26, 34, 97, 129 зв., 304 зв., 367, дѣлаитє 218, 218 зв., 276, 347 зв., 367 зв.; дєлающоу *дієприкм. акт. теп. од. ч. дав.* 35; дѣлаючого *зн.* 361; дѣлающоую *ж. зн.* 414 зв.; дѣлажщіи *мн. наз.* 40 зв., дѣлающи(и) 282, дѣлающаѧ *зн.* 63 зв.; дѣлаючи(ми) *ор.* 198
дѣлаю(т)сѧ *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 65 зв.
дѣлити *дієсл. недок. інф.* 272
дѣлоу *ім. од. ч. род.* 217 зв., 220; дѣль *зн.* 104 зв.
дѣлчимь *прикм. од. ч. ор.* 274
дѣлѧ див. **для**
дѣлѧ того див. **длѧ того**
дѣтин'ства *ім. од. с. род.* 161 зв.
дѣтѧ див. **дитѧ**
[дѣють... сѧ]: сѧ... дѣють *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 148, 182, 316; начноу(т) (с)... дѣяти *майб. мн. 3 ос.* 316; (с) дѣяло *мин. од. с. 3 ос.* 82; дѣялисѧ *мн. 3 ос.* 343 зв., (с) дѣяли 253 зв.
дѣянїю *ім. од. с. дав.* 135
дюра див. **дира**
дакоую *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 106 зв., дѣкоую 305, дакоує(т) *3 ос.* 296; дѧковаль *мин. од. ч. 3 ос.* 296 зв.

Є

ѐ *числ.* 4, 4 зв. (2), 5, 5 зв., 6 зв. (2), 7, 8 (2), 8 зв., 9 (3), 9 зв., 10 (2), 11 зв., 13 (2), 26, 29, 30 (2), 36 зв., 44, 45 зв., 55 зв., 56, 58 зв., 59 зв., 60, 119, 123 зв., 131 зв., 133, 142 зв., 154, 157 зв., 167 зв., 198 зв., 199 (2), 211 зв., 217 зв., 227, 236, 239, 255, 258, 258 зв., 260 зв., 335 зв., 345, 353 (2), 359, 364 зв., 372, 378 зв. (2), 381 зв., 382 зв., 388 зв., 390 зв., 391 зв., 444 зв. (2), 449 зв., 453, 454, 455, 456 зв., 458 зв. (2), 459, 460 зв., 462, 465 зв., 467, 468 зв., 469, 470, 472 зв., 473 зв., 474 (3), 475 (2), 477 (2), 478 (6), 478 зв., 479 (2), 479 зв. (2), 480 (5), 480 зв. (5), 481 (2)
єва(н)гєлис'та див. **єѵ(г)лїсть**
єван'гєлиста див. **єѵ(г)лїсть**
єван'гєлис'та див. **єѵ(г)лїсть**
єваньгєлиста див. **єѵ(г)лїсть**
єв'докима *ім. антроп. од. ч. род.* 471
євдокіи: при... євдокіи *ім. антроп. од. ж. місц.* 481 зв.
єврєи *ім. мн. ч. род.* 17 зв.; єврєѡ(м) *дав.* 18; єѵрєи *зн.* 342 зв.
єврєиска *прикм. од. ч. род.* 17 зв., єврє(и)ски(м) *ор.* 20 зв.; єврєискы(х) [!] 17; єврє(и)скыми *мн. ор.* 328
єв'стафіа *ім. антроп. од. ч. род.* 447
євстратїа *ім. антроп. од. ч. род.* 455 зв.
євѳимїи *ім. антроп. од. ж. род.* 469 зв., єѵѳимїй 446 зв.; євьѳимїи *дав.* 243 зв.
єгда *спол.* 16 зв. (3), 18 (2), 30 зв., 35 зв. (2), 36 зв., 41 зв., 46, 50, 50 зв. (2), 52, 52 зв.,

55 зв., 57, 60 (2), 62, 63, 64 зв. (2), 66 зв., 67 зв., 76, 78, 81, 82 зв., 84, 86 (2), 89 (2), 96, єг(д)а 16, 41, єг'да 35, 103, 103 зв., 108, 109, 109 зв., 111 зв. (2), 117
єг(д)а див. **єгда**
єг'да див. **єгда**
єгипта див. **єгѵптоу**
єгиптанины *ім. од. ж. род.* 464 зв.
є(г)листь див. **єѵ(г)листь**
єго *займ. присв. ч.* 21 зв., 22, 22 зв., 23 зв. (3), 24 зв. (2), 26 (3), 26 зв., 27, 29, 29 зв. (2), 30, 30 зв., 38 зв., 39 зв., 41 (2), 42 зв. (2), 43 зв. (3), 45 зв., 46 зв. (2), 47, 48 зв. (2), 50 зв. (3), 51 зв., 54, 55 (2), 56 зв. (2), 57, 57 зв.2, 58 (2), 60 зв., 61 зв., 62, 62 зв., 63 (2), 63 зв., 64, 65 (3), 66 (3), 66 зв., 68 зв., 69 зв., 70 зв., 73, 75, 75 зв. (2), 77, 79, 81, 81 зв., 82 (3), 83 зв., 85, 92 зв. (2), 93 (2), 94, 94 зв., 95 зв. (2), 96, 97, 100 зв., 104, 104 зв., 106, 106 зв. (2), 107, 108 зв., 109, 109 зв. (2), 113 зв., 115, 117 зв., 118, 118 зв. (3), 119 (4), 121 зв., 122 (3), 122 зв. (3), 123, 123 зв. (2), 126, 129 зв. (2), 130, 130 зв. (2), 131, 131 зв., 133, 134 зв. (3), 135, 135 зв., 136 зв., 138 (2), 138 зв., 142 зв., 144 зв., 145 (3), 146 зв. (2), 147 зв., 149 (3), 150, 151 зв. 152, 153 зв., 154, 155 (4), 155 зв., 157 зв. (4), 159 зв., 161 зв., 162, 163 зв., 165 зв., 166 зв., 169, 171 зв., 172, 176 (2), 179, 183 зв., 184 зв., 185, 190, 193 (3), 193 зв. (3), 196 зв., 198, 198 зв., 204 зв., 205 зв., 206 зв. (2), 207, 207 зв. (3), 209 (2), 209 зв. (3), 210 (3), 210 зв., 211 (2), 214 зв., 215 (2), 216 (2), 216 зв. (2), 217, 217 зв., 218, 219 зв. (3), 224, 225 (2), 228, 230 зв., 232, 233 зв. (2), 234, 237 зв., 238, 239, 240 зв., 241.2, 243 зв. (3), 246 зв., 247 зв., 248, 251 (2), 251 зв., 255, 256 зв. (4), 258, 259 (3), 264 зв., 265 зв., 266, 267, 268 (3), 268 зв., 272, 274 (2), 277, 277 зв., 281 (2), 289 зв., 290 (3), 290 зв., 291, 293 зв., 294, 295, 296 зв., 298, 303, 304 зв., 306 зв., 308, 311 (3), 312, 315 (2), 321 (2), 322, 323 зв., 324, 328, 329 зв., 330, 330 зв., 332, 334 зв., 336 зв. (2), 337, 338 зв., 342, 342 зв., 343 зв., 344, 344 зв., 346, 346 зв., 347 (3), 347 зв., 348, 349 зв., 351 (2), 352 зв. (2), 353, 353 зв., 354 (2), 356 (2), 357, 358 (3), 358 зв., 362 зв., 363 (2), 364 (2), 364 зв., 365 зв., 366, 366 зв. (2), 368 зв., 369 зв., 370, 370 зв., 371, 371 зв., 372 (2), 372 зв., 373, 374 зв., 375, 379, 382, 383 зв., 384 (3), 385 зв., 386 зв. (3), 387, 387 зв. (3), 389 (3), 393 зв. (2), 394 (2), 394 зв. (2), 396 зв., 398, 399 зв., 400, 400 зв., 401 зв., 405, 406, 410 зв., 415 зв., 416, 419, 420 зв., 424 зв. (2), 425 зв.,426 зв. (2), 427, 429 зв., 432, 432 зв., 433, 433 зв. (3), 435 зв. (2), 437, 437 зв. (2), 438 зв., 439, 440, 441 зв., 442, 447, 448, 449, 450 зв., 451 зв., 454 зв., 455 зв., 457, 463 зв., 466, 472, 475 (2), 475 зв., 481 зв., 482, **є(г)[о]** 25 зв., 38, 45 зв., 71 зв., 76 зв., 81, 81 зв., 93 зв., 122, 141 зв., 146 зв., 153 зв., 272, 277 зв., 289 зв., 293 зв., 311, 327 зв., 351, 352, 355 зв., 362 зв., 406, 432 зв., 438, 456, 470, 477 зв., 482, **єи** *ж.* 51 зв., 71, 103, 131 зв., 182, 208, 209, 245, 245 зв., 252 зв. (3), 263, 339, 393 зв., 394, 419 зв., 481 зв., **єй** 393 зв., **єѧ** 22 зв., 43, 145, 154 зв., **и(х)** *мн.* 28, 36 зв., 40 зв., 41 зв., 44 зв., 45 (2), 47 зв., 48, 54, 55 зв., 57, 64, 65, 69, 82, 94, 97, 99 зв., 103, 113, 131 (3), 132, 133 зв., 136, 140, 147, 163 зв., 175 зв., 187 зв., 198, 233, 246 зв., 271 зв., 279, 295, 310, 326 зв., 329, 331, 331 зв., 398 зв., 404 зв., 421, 423, 433 зв., 447 зв., 448 зв., 450 зв., 462, 465, 465 зв., 471 (2), **ихь** 23, 29 зв. (2), 36, 40, 47 зв., 50, 52 зв., 65, 79 зв., 88 зв. (2), 95, 136 зв., 144, 151 зв., 152 зв., 155 зв., 164 (2), 169, 189 зв., 197 зв., 205 зв., 209, 214, 222, 223, 225, 229 зв. (2), 235 (2), 243 зв., 258 зв., 276, 299 зв., 326 зв., 356 зв., 404 зв., 407 зв., 417, 417 зв., 433, 445 зв., 468 зв., 469 зв., **их'** 83
є(г)[о] див. **єго**

єгѵп'та див. **єгѵп'тоу**
єгѵп'тоу *ім. топ. од. ч. род.* 24 зв., 25, 126, єгѵп'та 23 зв., 25, єгипта 23 зв.; въ єгип'тѣ *місц.* 25 зв.
єда *спол.* 17, 18 зв.
єдали: єдали єсмо *дієсл. недок. мин. мн. 1 ос.* 282; єдали *3 ос.* 289
єд'ва *присл.* 125 зв.
єдєн' див. **ѡди(н)**
єдєса *ім. топ. од. ч. род.* 472
єдин див. **ѡди(н)**
єдин' див. **ѡди(н)**
єди(н) див. **ѡди(н)**
єдинадєсѧти(х) *числ. род.* 333, одинадєсѧтємь *дав.* 330 зв., єди(н)надєсѧть *зн.* 2 зв.
єдино див. **єдно**
єдиногласоуж(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 18 зв. (2); єдиногласовали быша *дмин. мн. 3 ос.* 19
єдиномоунадєсѧ(т) *числ. од. ч. дав.* 197 зв.
єдиноро(д)ныи *прикм. од. ч. наз.* 342 зв.; єдинороднаго *род.* 342; єдинороднаго *зн.* 350 зв.; єдинородным' *ор.* 339 зв.
єдиныи *числ. од. ч. наз.* 301 зв., єдины(и) 159 зв.
єдины(и) див. **єдиныи**
єдинь див. **ѡди(н)**
єд'инь див. **ѡди(н)**
єднак' *спол.* 262, єд'накь 265, єдначь 174 зв., 383, 404 зв., єд'нач' 54 зв.
єд'накь див. **єднак'**
єд'нач' див. **єднак'**
єдначь див. **єднак'**
єдно *част.* 23, 66, 77 зв., 125 зв., 159, 167 зв., 171 зв., 182 зв., 263 (2), 267, 276, 286 зв., 300, 300 зв., 301, 353, 362, 366, 373 зв., 377 зв., 390, 395 зв., 402 зв., 406, 407, 411 зв., 416, 420, 423 (2), 443, 481 зв., єдьно 252, єд'но 41 зв., 47, 70 зв., 74 зв., 94 зв., 117 зв., 118, 126, 127, 133 зв., 145 зв., 147, 153 зв., 160, 166, 172 зв., 191 зв., 219, 224 зв. (2), 232 зв., 234 зв., 240 зв., 249, 251, 252, 254 зв., 257 зв., 269, 289, 297, 350, 357, 365, 366, 369, 372 зв., 376, 377 зв., 380, 384, 387, 392, 394, 431, єдино 66 зв.
єдн(о) див. **єдно**
єд'но див. **єдно**
єдьно див. **єдно**
є(ж) див. **єжє**
єжє *спол.* 2 зв., 3, 30, 39 зв. (2), 50 зв. (4), 55, 125 зв., 126, 126 зв. (2), 127 (2), 171, 177 зв., 278, 334 зв., 341 зв., 344 зв., 345, 401 зв., 444, 445, 453, 456 зв., 458, 479 зв., 482, є(ж) 88
єжє є(ст) *спол.* 5 зв., 23, 119, 146, 155, 194 зв.
єзєкєя *ім. антроп. од. ч. наз.* 22; єзєкєа *зн.* 22
єзєра див. **ѡзєра**
єи див. **єй**
єй *част.* 33 зв. (2), 54 зв., 452, єй 445
єї҃ *числ.* 3, 4 (2), 4 зв., 5 зв., 7, 8, 8 зв. (3), 9 (2), 10 зв., 12, 12 зв. (2), 13 зв. (3), 34, 46 зв., 68 зв., 96, 100 зв., 103, 110 зв., 124 (3), 139, 144 зв., 146 зв., 147, 148, 149 зв., 150 зв., 169, 171, 172 зв., 173, 174, 191 (2), 199, 199 зв., 225, 232 зв., 287 (2), 295, 303, 316, 335 зв., 360 зв., 402, 414 зв. (2), 444 зв., 446 зв. (2), 450, 451, 451 зв., 453, 455, 458 зв., 460, 465, 466, 467, 470, 470 зв., 471 зв., 473, 473 зв., 475, 475 зв., 476, 478 зв., 479 зв. (2), 480 зв. (2), 481
єї҃-тѣ(х): по єї҃-тѣ(х) *числ. місц.* 203 зв.
єкатєрины *ім. антроп. од. ж. род.* 454
єлєазар' *ім. антроп. од. ч. наз.* 22 зв.; єлєазара *род.* 471; єлєазара *зн.* 22 зв.
єлєєзєровь *прикм. од. ч. наз.* 221
єлєны *ім. антроп. од. ж. род.* 466
єли див. **єлисавєта**
єлиаки(м) *ім. антроп. од. ч. наз.* 22; єлиакима *зн.* 22
єлиакимовь *прикм. од. ч. наз.* 221
єлика *присл.* 19 (3), єлїка 472 зв.
єлико *займ. од. с. зн.* 123 зв.
єлисавє(т) див. **єлисавєта**
єлисавєта *ім. антроп. од. ж. наз.* 468, єлисавє(т) 464, єлисавєть 205 зв., 206 зв., їєлисавєть 205, єлисавєѳа 208,

їєлисавєѳа 204 зв., єлисавєѳь 207 зв., 208 зв., єли 206 зв.; єлисавєѳѣ *дав.* 209; єлисавєѳоу *зн.* 208
єлисавєть див. **єлисавєта**
єлисавєѳа див. **єлисавєта**
єлисавєѳь див. **єлисавєта**
єлисей: при єлисей *ім. антроп. од. ч. місц.* 224 зв.
єлисоуд' *ім. антроп. од. ч. наз.* 22 зв.; єлисоуда *зн.* 22 зв.
єлїка див. **єлика**
єл'лин'скыи *прикм. од. ч. зн.* 17 зв.; **єл'лин'ска** *ж. наз.* 154; **єлински** *мн. ор.* 328
єл'лои *гебр.* 194 зв. (2)
єл'модамовь *прикм. од. ч. наз.* 221
єльлинове *ім. мн. ч. наз.* 402; **єллины** *зн.* 375; **ѡ єл'линѣхь** *місц.* 335 зв.
є(м)маноиль *ім. антроп. од. ч. наз.* 23
єм'ше див. **є(м)ше**
ємьмаоусь *ім. топ. од. ч. наз.* 331, **въ єлмаоусѣ** [!] *місц.* 330
єноноу *ім. топ. од. ж. зн.* 348 зв.; **въ єнонѣ** *місц.* 351 зв.
єносовь *прикм. од. ч. наз.* 221 зв.
єноховь *прикм. од. ч. наз.* 221 зв.
єпєн'дито(м) *ім. од. ч. ор.* 439 зв.
єп(с)па *ім. од. ч. род.* 449, 450 зв., 454 (2); **єп(с)пы** *мн. зн.* 126
єрапольского *прикм. од. ч. род.* 450 зв.
єремїею див. **єремѣє(м)**
єремѣє(м) *ім. антроп. од. ч. ор.* 117, **єремїею** 73 зв.
єрєсєи *ім. мн. ж. род.* 16; **єрєси** *зн.* 16
єрєровь *прикм. од. ч. наз.* 221
єри див. **єрихона**
єрихона *ім. топ. од. ч. род.* 88 зв., 169 (2), 264; **єри** *зн.* 303; **по єрихоноу** *місц.* 303
єрмила *ім. антроп. од. ч. род.* 459 зв.
єр'монахо(м) *ім. од. ч. род.* 481 зв.
ѳ̄-ро *числ. зн.* 477
єр(с)ли(м) *ім. топ. од. ч. наз.* 315 зв., **єр(с)лимь** 100 зв. (2); **єр(с)лима** *род.* 68 зв., 87, 90, 201 зв., 264, **єр(л)лима** [!] 302
єр(с)лимь див. **єр(с)ли(м)**
єр(с)лимьскы(х) *прикм. мн. род.* 229
єроусалимлановь *ім. мн. ч. род.* 374
єсли *спол.* 2 зв. (2), 17 зв., 18 зв., 24, 27 зв., 28 (2), 31, 31 зв. (2), 32 (2), 32 зв., 33 (4), 33 зв., 34, 34 зв. (2), 35, 36 (3), 37 (2), 38, 39 зв., 40, 41 зв., 43, 44 зв., 46 зв., 49 зв. (3), 50 зв., 51, 53 зв., 54 (2), 55 зв., 56, 57 (2), 57 зв. (2), 58 (2), 64, 67 зв., 69 зв., 75 (2), 75 зв., 77 зв., 78, 78 зв. (3), 79 (2), 79 зв., 80 (6), 80 зв., 81, 82, 82 зв., 83 зв., 84, 88, 89, 91, 91 зв. (2), 95 зв., 97, 102 зв. (2), 104 зв., 119 зв. (2), 120, 123, 135 (2), 135 зв., 136, 138 (3), 138 зв. (2), 141, 148 зв. (2), 153, 155 зв., 158 зв. (4), 159, 161 зв. (2),162 зв., 163 зв. (2), 164 (2), 164 зв. (2), 170 зв., 173, 173 зв. (2), 176, 181, 181 зв., 194 зв., 195 зв. (2), 198, 222 (3), 222 зв., 228 зв., 231 зв. (2), 233, 236 (3), 241 зв., 244, 254 зв., 255 зв. (2), 256, 266 зв., 267 (2), 268 (4), 270 (3), 275, 275 зв., 276 зв. (2), 277, 279 зв. (2), 280, 283 зв., 284 (2), 284 зв., 286, 286 зв. (3), 287 (3), 288, 291 зв., 292 зв. (2), 294 зв., 295, 295 зв. (2), 298, 299, 300 зв., 304, 306 зв., 307, 308 зв. (2), 311, 312, 321, 323 зв. (3), 324 зв., 327, 327 зв. (2), 328, 349, 349 зв., 350, 358, 362 зв., 363 зв., 364, 369, 369 зв., 371, 372, 373, 373 зв., 375, 379 зв., 380 зв., 381, 382, 383, 383 зв., 392 зв., 393, 394 зв. (2), 397 зв., 399 зв., 402 зв., 403, 403 зв., 405 зв., 407, 407 зв., 408, 410, 411, 411 зв., 412 (3), 412 зв., 413, 414, 415 (3), 415 зв., 416, 416 зв. (4), 418 (2), 420, 425, 427 (2), 428 зв., 430 зв., 437 зв., 442, 443, 445, 481, 482 зв., **єслї** 39 зв., 284, **єс'ли** 91 зв., 104, 112, 112 зв. (2), 115, 119 зв., 132 зв., 138, 145, 152 (2), 153 зв., 165 зв., 173, 261 (2), 295, 295 зв., 349, 350, 351 зв., 353 зв., 361, 362 зв., 363 зв., 368 зв., 369 зв., 370 зв., 376 зв., 378 зв., 381 зв. (2), 386 зв., 387, 388, 390, 391 зв., 393 (2), 394 зв., 402 зв., 408 зв., 411, 415, 436 зв., 442, **єс'лї** 260, 389 зв., 410

єс'ли див. єсли
єслимовь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.
єслї див. єсли
єс'лї див. єсли
єсми(р)исмєно *прикм. од. с. зн.* 193–193 зв.
єс'ро(м) *ім.антроп. од. ч. наз.* 21 зв.; єс'рома *зн.* 21 зв.
єстєствънаа *прикм. од. ж. наз.* 339; єствънои *род.* 336
єс'фирь *ім.антроп. од. ж. зн.* 338 зв.
єфаѳа *гебр.* 155
єфєсѣ: въ єфесѣ *ім. топ. од. ч. місц.* 450 зв.
єфран(м) *ім. антроп. од. ч. наз.* 399
єхати *дієсл. недок. інф.* 24 зв., 150 зв.; єхаль *мин. од. ч. 3 ос.* 306 зв.; єхала *ж. 3 ос.* 59; йхали *мн. 3 ос.* 366 зв., єхали 67, 365; єхав'ши *дієприсл. мин.* 24
єщє *присл.* 59 зв., 62, 73, 76, 80 зв., 84, 84 зв., 88 зв., 90 зв., 101 зв., 113, 115, 118, 121 зв., 134, 142, 144 зв., 145 зв., 157 (2), 166 зв., 167, 169 зв., 171 зв., 172, 180, 181, 186 зв., 187, 187 зв., 192 зв., 195, 205 зв., 252, 257, 258, 280, 285 зв., 286, 287, 289 зв., 294 зв. (2), 298 зв., 301, 302 зв., 306 зв., 309 зв., 320, 320 зв., 321 зв., 323, 324, 329 зв., 330 зв., 333 зв., 334 (2), 346 зв., 351 зв., 356 зв., 358, 360 зв., 361, 365 зв., 372 (3), 373 зв., 374 зв. (2), 375, 375 зв. (2), 379, 383 зв., 384 зв., 385, 389, 390 зв., 396 (2), 403 зв., 404 (3), 410, 410 зв., 412 зв., 414 зв., 418 зв., 421 зв., 424, 427 зв., 434 зв., 435, 435 зв., 436 зв., 482
єѵ(г) див. єѵ(г)лїє
єѵ(г)є див. єѵ(г)лїє
єѵ(г)листа див. єѵ(г)лїсть
єѵ(г)лис'та див. єѵ(г)лїсть
є(г)листь див. єѵ(г)лїсть
єѵ(г)лис'ть див. єѵ(г)лїсть
єѵ(г)ліа див. єѵ(г)лїє
єѵ(г)лїє *ім. од. с. наз.* 2 зв., 3, 3 зв., 4, 4 зв. (2), 5 (2), 5 зв. (2), 12 зв., 23 зв., 110, 114, 116 зв., 119 (2), 123, 125 зв., 126 зв. (2), 196, 330, 407 зв., 410, 424, 427 зв., 434, 435, 437, 444, 444 зв. (3), 445 (2), 446 (2), 446 зв., 447, 447 зв. (2), 448, 448 зв. (2), 450, 454 зв., 455, 455 зв., 456 (2), 456 зв., 457 (2), 457 зв., 458 зв., 462, 463, 463 зв., 464 зв., 468, 469, 473 зв., 474 (2), 474 зв. (6), 475 (6), 475 зв. (5), 476 зв., 477 (3), 478 (14), 478 зв. (7), 479 (7), 479 зв. (5), 480, 480 зв. (2), єѵ(г)їє 2 зв., 5 зв., 10, єѵ(г)є 4 (18), 4 зв. (16), 5 (14), 5 зв. (11), 6 (17), 6 зв. (18), 7 (3), 7 зв. (11), 8 (17), 8 зв. (18), 9 (17), 9 зв. (18), 10 (16), 10 зв. (18), 11 (17), 11 зв. (18), 12 (17), 12 зв. (8), 121, 192 зв., 195 зв., 197, 333 зв., 432 зв., 436, 440, 444 зв. (2), 445 (2), 445 зв. (4), 446, 446 зв. (3), 447 (3), 447 зв., 448 (2), 448 зв. (2), 449 (3), 449 зв. (4), 450 (2), 450 зв. (3), 451 (2), 451 зв. (3), 452 (3), 452 зв. (3), 453 (5), 453 зв. (4), 454 (3), 454 зв. (2), 455 (2), 455 зв. (3), 456 (3), 456 зв. (4), 457 (3), 457 зв. (2), 458 (3), 458 зв. (3), 459 (4), 459 зв. (5), 460 (2), 460 зв. (4), 461 (3), 461 зв. (2), 462 (2), 462 зв. (3), 463 (2), 463 зв., 464 (3), 464 зв., 465 (3), 465 зв. (2), 466 (4), 466 зв., 467 (3), 467 зв. (3), 468 (2), 468 зв. (2), 469 (2), 469 зв. (5), 470 (3), 470 зв. (3), 471 (2), 471 зв. (3), 472 (3), 472 зв. (3), 473 (4), 473 зв. (2), 474 (5), 476 (4), 476 зв. (2), 477 (2), 477 зв. (5), 478 зв. (7), 479 (9), 479 зв. (11), 480 (10), 480 зв. (18), 481 (7), єѵ(г) 3 зв., 9, 12 зв. (4), 327, 406, 438 зв., 447 зв., 449 зв., 458 зв., 460, 465 (2), 465 зв., 468, 468 зв. (2), 470 зв., 471 зв., 472 зв., 473 зв. (5), 474, 480 (7), 480 зв. (18), 481 (10); єѵ(г)ліа *ж. наз.* 482; єѵ(г)ліа *род.* 3, 12 зв., 15 зв., 126, 127 зв., 129, 158 зв., 167 зв., 202 зв., 458 зв., 473 зв., 481 зв., єѵ(г)ліи 125, єѵ(г)лии 442 зв., єѵ(г)ліи 123 зв.; єван'гєлію *дав.* 443 зв., єѵ(г)лію 3 зв., 24 зв., 27 зв., 119, 120 зв., 121 зв., 194, 404 зв., 407 зв., 408, 427 зв., 434, 435, 436, 444, єѵ(г)ю 437, єѵ(г)лї 424 зв., єѵ(г) 431, 440 зв.; єван'гєліє *зн.* 253 зв., єѵ(г)лїє 3, 17, 20 зв., 29 зв., 48, 52 зв., 101 зв., 127,

128 зв., 130 зв. (2), 180, 184, 196, 197 зв., 202, 203 зв., 226 зв., 340 зв., 443, єѵ-(г)лїю 219 зв., 223 зв., 242, 308 зв., 482 зв.; єѵ(г)лїємь *ор.* 126; въ єѵ(г)лїи *місц.* 13, 123 зв., 338; єѵ(г)лїа *мн. наз.* 2 (2), 3, 475, 475 зв., 476 зв., 477, 477 зв., 478, 478 зв. (2), 479 (3), 479 зв. (4), 480 (2), 481; єѵ(г)а 478, 478 зв., єѵ(г)лїи *род.* 474 зв., 478, 479, 481; єѵ(г)лїамь *дав.* 3 зв., 443 (3), 477; єѵ(г)лїа *зн.* 473 (2), 481, єѵ(г)лїѧ 473 зв.; єѵ(г)лїи *дв. наз.-зн.* 478 зв. (4), 479 (4)

єѵ(г)лїста див. **єѵ(г)лїстъ**

єѵ(г)лїстъ *ім. од. ч. наз.* 333, єѵ(г)листъ 128 зв., 268, 269, 270, 284, 285, 286, 287, 288, 294, 295, 296, 297, 298, 303, 305, 308, 309, 311, 312, 318, 320, 321, 324, 326, 327, 328, 329, 329 зв., 332, єѵ(г)лисꙗтъ 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 282, 289, 290, 291, 292, 299, 300, 301, 304, 306, 310, 313, 314, 315, 316, 317, 319, 322, 323, 325, 331, 334, 335, 338 єѵ(г)стъ 481 зв., єва(н)гєлисꙗта 251, єванꙗгєлиста 248, єванъгєлиста 249, 250, 252, 253, 254, 256, 258, 259, єванꙗгєлисꙗта 367, є(г)лїста 26, єѵ(г)лїсꙗта 121, єѵ(г)листа 20 зв., 22, 23, 23 зв., 24, 25, 26, 27, 27 зв., 28, 29, 30 (2), 31, 32, 33, 34, 35 (2), 36, 37, 38, 38 зв., 39, 40, 41, 41 зв., 42, 43, 44, 44 зв.,. 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55 (2), 56, 57, 58, 59, 60 (2), 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 68 зв., 69, 70, 71, 72, 72 зв., 73, 74, 75, 75 зв., 76, 77, 78, 78 зв., 79, 80, 81, 82, 82 зв., 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 93 зв., 94, 95, 96, 97 (2), 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104,105, 108, 109, 114, 116, 118, 119, 120, 121 зв., 123, 125, 127, 130, 132, 133, 134, 135, 136, 138, 139 (2), 140, 142, 142 зв., 143, 144, 146, 146 зв., 152, 155 зв., 156, 157, 159, 161, 162, 164, 164 зв., 170, 172, 174, 179, 183, 184, 186, 190, 191, 193, 196, 205, 207, 208, 209, 210, 211, 211 зв., 212, 213, 214, 215, 216, 217, 217 зв., 218, 219, 220, 221, 221 зв., 222, 223, 224, 225, 226, 226 зв., 227, 228, 229, 230, 231, 232 (2), 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239 (2), 240, 241, 243, 244, 245, 245 зв., 246, 247, 252, 257, 260 зв., 266, 272, 279, 283, 287, 291, 295, 298 зв., 303, 308, 313, 317, 324, 330, 343, 344, 346, 348, 348 зв., 358 зв., 364, 371 зв., 376 зв., 381, 383, 384, 385, 386, 388 зв., 389, 393 зв., 394, 399 зв., 406, 414 зв., 416, 417 зв., 419, 421, 424, 431, 435, 482, єѵ(г)лисꙗта 106, 107, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 116, 117, 122, 126, 131, 133, 137, 141, 145, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 158, 159, 163, 165, 166, 167, 168, 169, 171, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 185, 187, 188, 189, 191, 192, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 255, 260, 281, 283, 293, 302, 307, 336, 337, 339, 342, 345, 346, 347, 349, 350, 351, 352, 352 зв., 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 382, 384, 387, 388, 390, 391, 392, 393, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 410 зв., 411, 412, 413, 414, 417, 418, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 438 зв., 439, 440, 441, 442, єѵлиста 429; єѵ(г)листа *род.* 198 зв. (2), 201 зв., 335, 336, 442 зв., 447 зв., 453, 465 зв., 476 зв., ѵ(г)листа 450, 465; єѵ(г)листоу *дав.* 338 зв.; єѵ(г)лїсто(м) *ор.* 443, єѵ(г)листомь 123 зв.; ѡ... єѵ(г)листѣ *місц.* 339, в... єѵ(г)листє 447; єѵ(г)листи *мн. наз.* 17, єѵ(г)листовє 481 зв.; єѵ(г)листовь *род.* 20 зв., 336 зв., 481 зв.; єѵ(г)листѡ(м) *дав.* 2, 3 зв.; єѵ(г)листовь *зн.* 337 зв.; єѵ(г)листы *ор.* 482; о єѵ(г)листє(х) *місц.* 126 зв.

єѵ(г)лїста див. **єѵ(г)лїстъ**

єѵ(г)лисꙗта див. **єѵ(г)лїстъ**

єѵ(г)сть див. **єѵ(г)лістъ**
єѵ(г)льскои *прикм. од. ж. род.* 126 зв.; **єѵ(г)льского** *с. род.* 339, **єѵ(г)льско** 2
єѵ(г)сть див. **єѵ(г)лістъ**
єѵлиста див. **єѵ(г)лістъ**
єѵѳимїа *ім. антроп. од. ч. род.* 460 зв.

Ж

ж див. **же**
(ж) див. **же**
ж' див. **же**
жа див. **за**
жадаєтъ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 421; боудєтъ жадѣти *майб. од. 3 ос.* 368; жадаль єсми *мин. од. ч. 1 ос.* 318 зв.; бы... жадѣль *ум. од. ч. 3 ос.* 375
жадєнь див. **жадныи**
жадныи *займ. од. ч. наз.* 143, 167, 170 зв., 291, 306 зв., 373 зв., 374 зв., 384 зв., 409 зв., жа(д)ныи 135, жадьныи 224, жад'ныи 44, жадєнь 146, 166, 181 зв., 224 зв., 355 зв.; жадного *род.* 171 зв., 251, жа(д)ного 147, 242 зв., жа(д)но-(г)[о] 380 зв., жад'ного 163, 210; жад'номоу *дав.* 117, 160; жа(д)ного *зн.* 35, жад'ного 219; жадны(м) *ор.* 35; жаднои *ж. род.* 270
жа(д)ныи див. **жадныи**
жад'ныи див. **жадныи**
жадости: в жадости *ім. од. ж. місц.* 272
жадоущїи *дієприкм. недок. акт. теп. мн. наз.* 30 зв.
жадьныи див. **жадныи**
жаждоу *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 433; жаж'доущого *дієприкм. акт. теп. од. ч. зн.* 108 зв.–109, жаж'доуща 108; жаж'дєнь *пас. мин. од. ч. наз.* 108
жалобоу *ім. од. ж. зн.* 427 зв.
[жаловати... сѧ]: сѧ... жаловати *дієсл. недок. інф.* 363; жалоуючисѧ *дієприсл. теп.* 325 зв.
жалость *ім. од. ж. наз.* 348; **жалости** *род.* 418, жалос'ти 166 зв.
жалоуєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 363 зв.; жалоують *мн. 3 ос.* 324, жалоую(т) 152; жаловаль *мин. од. ч. 3 ос.* 116 зв., 136 зв.; жаловали *мн. 3 ос.* 191 зв., 377 зв.; жалуючи *дієприсл. теп.* 217
жатва *ім. од. ж. наз.* 48, 63 зв., 260 зв., 356 зв., жа(т)ва 141 зв.; жатвы *род.* 62 зв., жат'вы 62 зв.; жатвѣ *дав.* 48; жа(т)воу *зн.* 48 зв.
жа(т)ва див. **жатва**
жати *дієсл. недок. інф.* 356 зв.; ж'ноу *теп. од. 1 ос.* 107; ж'нєшь *2 ос.* 107; жнєть *3 ос.* 356 зв., ж'нє(т) 356 зв., ж'нєть 356 зв.; ж'ноуть *мн. 3 ос.* 37 зв., 275
ж'тама див. **жєгома**
жде(м) *дієсл. недок. теп. мн. 1 ос.* 52 зв.; ж'даль *мин. од. ч. 3 ос.* 214 зв.; ж'дали *мн. 3 ос.* 206 зв., 250 зв.
же [1] *спол.* 74, 83, 145, 152, 192, 226, 468 зв.
же [2] *част.* 2, 2 зв. (4), 3 (3), 3 зв., 16, 16 зв. (9), 17 (5), 17 зв. (6), 18, 18 зв. (3), 19 (2), 21 зв. (16), 22 (15), 22 зв. (5), 23 (2), 23 зв. (2), 24 (3), 24 зв., 25, 25 зв., 26 (2), 26 зв., 27 (3), 27 зв. (3), 28 (2), 30 зв., 31 (2), 31 зв., 32 (2), 32 зв., 33 (3), 33 зв. (2), 34 зв. (5), 35 (3), 35 зв., 36 (2), 36 зв. (2), 37 (4), 37 зв., 38, 41 зв. (5), 42, 42 зв., 43 зв., 44, 44 зв., 45 зв., 46, 46 зв., 47, 47 зв. (2), 48, 48 зв., 49 зв. (4), 50 (4), 50 зв. (2), 51 (2), 52 зв. (2), 53 (3), 54 (2), 54 зв., 55 (2), 55 зв., 56, 56 зв. (2), 57 (3), 57 зв. (2), 58 (2), 58 зв. (4), 60 (4), 60 зв., 61 зв., 62, 62 зв. (2), 63 (4), 63 зв. (3), 64 (2), 64 зв., 65, 65 зв., 66 зв. (3), 67 зв., 68 зв., 70, 70 зв., 71 (3), 71 зв. (2), 73, 73 зв., 75 зв., 76, 76 зв., 77 зв. (2), 78 зв., 79, 80 (4), 81 (2), 81 зв., 82, 82 зв., 83 зв. (2), 84, 84 зв., 85 (2), 86, 87 зв., 88 (2), 88 зв. (2), 89, 89 зв., 90 зв., 91 зв., 92, 92 зв., 95 зв. (2), 96 зв., 97 (2), 97 зв., 99 зв.,

101, 101 зв., 102, 102 зв. (3), 103 (2), 103 зв. (2), 104, 104 зв., 105 (4), 105 зв. (2), 107 зв., 109 зв., 110 (2), 110 зв. (3), 111 (3), 111 зв., 112, 112 зв. (4), 114 (2), 114 зв. (3), 115, 115 зв., 116 зв., 117 (3), 117 зв., 119 зв. (6), 120, 122 (4), 122 зв., 123, 125 зв. (2), 126, 126 зв. (2), 129, 130, 133, 134, 135, 138 зв. (2), 139 зв., 140, 141 зв., 143, 143 зв., 145, 146 зв., 148 зв. (2), 150 зв., 152 зв., 154 зв., 155 зв. (2), 157, 158 зв. (3), 160 зв., 161 зв., 162 (2), 163 зв., 164 зв. (3), 165 (2), 165 зв., 168 зв. (2), 173, 174, 178, 180 зв., 181, 182 (2), 182 зв. (2), 183, 185, 185 зв. (2), 186 зв., 187, 189, 190, 192, 193 зв., 195 зв. (2), 197, 197 зв., 200, 202 (4), 204 зв. (3), 206, 206 зв., 209, 210 зв., 211, 211 зв., 212 зв., 214 (2), 217 зв., 218, 219 (2), 220 зв., 221 зв. (2), 225, 228 зв. (2), 231 зв., 232, 233, 233 зв. (2), 235, 236 (3), 236 зв., 241 зв., 242 зв., 243, 243 зв., 247 (2), 249, 253, 256, 259 зв., 260, 269, 261, 262, 264 зв., 265 (2), 265 зв. (2), 266, 267, 268 (6), 269 (2), 270 (2), 271 зв., 275, 277, 279, 279 зв. (2), 283, 285, 287, 289, 290 зв., 291, 292 зв., 293 зв., 296, 298 зв., 299, 299 зв., 311 зв., 312 (2), 313, 316, 317, 317 зв., 318, 319 зв. (2), 321, 323 зв., 324, 325 зв., 327, 327 зв., 329 (2), 329 зв., 330, 332 зв., 335 зв., 336 (3), 336 зв. (3), 337 зв. (2), 339, 340 зв., 342, 342 зв. (2), 343, 343 зв., 344, 345 (2), 345 зв., 346, 349 (2), 349 зв. (2), 350 (4), 353 зв., 355, 355 зв. (2), 359 (2), 361 (3), 361 зв., 362, 362 зв. (2), 363 (2), 363 зв., 364 (2), 367 зв., 368 зв. (3), 369 зв. (2), 370, 372 зв., 373, 373 зв., 374 зв., 375, 376 зв., 379 зв., 380 зв., 382, 382 зв., 386 зв., 390 зв., 391 зв., 392 зв., 393, 394 зв. (2), 396, 397, 401 зв., 404 зв. (2), 405, 407, 407 зв., 408, 410 (2), 411 (2), 411 зв., 414, 414 зв., 415, 415 зв. (3), 421, 422 зв., 423 (2), 423 зв. (2), 424, 425, 426 зв., 427, 429, 434, 434 зв., 437 зв. (2), 441 зв., 442, 442 зв., 443, 448, 453, 456, 456 зв., 458 зв., 459 (2), 460, 461 зв., 463, 464, 465 зв., 467 зв., 470 зв., 472, 473 зв., 474 зв., 475, 475 зв. (2), 476 зв. (2), 477, 482 (3); ж 223, 243 зв., 333 зв., (ж) 17, 21 зв. (4), 22 зв. (2), 24, 25 зв., 26, 27, 29, 33, 34, 34 зв., 36 (2), 37, 38, 40, 40 зв., 42 зв., 43 зв., 45 зв., 47, 48, 48 зв., 49, 49 зв., 50 зв., 51, 53 зв., 54, 54 зв., 55, 58, 66, 67, 67 зв., 79, 80 зв., 84, 85, 92, 93 зв., 95, 102 зв., 104 (2), 105, 107, 108 зв., 113, 114, 115, 118, 119 зв., 120 зв. (2), 121, 123 (3), 130 (2), 135 (2), 137, 137 зв., 138, 141, 141 зв., 142 зв., 151 зв., 153, 154, 163 зв., 167, 175 зв., 183, 187 зв. (2), 190 зв., 195 зв., 196 зв., 197, 215 зв., 223, 236, 247, 253 зв., 258 зв., 260, 260 зв., 261, 261 зв., 262, 262 зв., 263, 265 (2), 266, 272 зв. (2), 275, 276 зв., 285 зв., 291, 292, 298 (2), 301 зв., 308 зв., 311 зв., 312, 314, 319 (2), 319 зв., 320 зв., 323, 326, 327 (2), 328, 331, 338 зв., 342 зв. (2), 343, 344, 345, 346, 346 зв., 350 (2), 352 зв., 354 зв., 355, 356 зв., 361 зв., 367 зв., 375, 403, 410, 411, 415 зв., 421 зв., 423 (2), 423 зв., 432 зв., 441 зв., 445, 445 зв., 446 зв., 447 зв. (2), 448, 451 зв., 453, 453 зв., 455, 455 зв., 457, 457 зв. (2), 458 зв. (2), 464, 465, 465 зв., 471 зв., 474, 476, 477 (4), 478 зв., жь 17 зв., 28 зв., 29 зв., 34, 34 зв., 38 зв., 39 (2), 41 зв., 44, 44 зв., 54, 54 зв., 59, 59 зв., 63 зв., 73, 76, 79, 80 (3), 84, 88, 93 зв., 94, 100, 101, 103, 103 зв., 104, 106 зв., 107, 110, 113 (2), 123, 129 зв., 130 зв., 132, 132 зв., 133 зв., 135, 142 зв., 147 зв. (2), 151 зв., 155 зв., 157, 160, 163, 164, 165 зв., 168, 169 (2), 172 зв., 173 зв. (2), 174 зв., 176, 178 зв., 181, 181 зв., 184, 190 зв., 191 зв., 192, 194 зв., 197, 207, 207 зв., 215, 215 зв., 218 зв. (2), 219 зв. (2), 221 зв., 222, 223, 224, 225, 225 зв., 226, 229, 230 зв. (2), 236, 236 зв. (2), 237, 242, 243 зв., 244 зв., 245 (2), 247 зв., 248, 253, 260 зв. (3), 263, 264, 264 зв., 265, 265 зв. (2), 267, 268 зв., 269, 270 зв.,

272, 276, 277 (2), 278 зв., 280 зв., 284 зв., 297, 305 зв., 306, 309 зв., 311, 314 зв., 316, 317 зв., 318, 319 зв., 324, 331, 337, 338 зв., 339 зв., 343 (2), 352 (2), 354, 356, 357, 358 зв., 360 зв., 362, 366, 367 (2), 373 зв. (2), 375, 378, 382 (2), 387, 388 зв., 389 зв., 390, 392 зв., 393 зв., 400 (2), 401, 409, 409 зв., 412, 415 зв., 416 зв., 430 зв., 432 зв., 435, 441, 446, 462 зв., 463 зв., 477 зв., 479 зв., ж[1] 23, 23 зв., 49 зв., 62 зв., 80 зв., 82 зв., 114, 135 зв., 140 зв., 172 зв., 173 зв., 175, 245, 271 зв., 356 зв., 404 (2), ж[1]ь[!] 98 зв., (х) [!] 364

жєбы *спол.* 102 зв., 125 зв., 147 зв., 183, 399, 401, 442

жєгома *дієприкм. недок. пас. теп. од. ж. наз.* 131 зв., ж[1]гома 42 зв.

жєзль *ім. од. ч. зн.* 147

жельчїю *ім. од. ж. ор.* 324

желѣз[1]ными *прикм. мн. ор.* 249

жена див. **жона**

жени(т)сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 293; **жен**ѧ**(т)сѧ** *мн. 3 ос.* 96, 312; **сѧ жє**нити боудоуть *майб. мн. 3 ос.* 176 зв.; **женившисѧ** *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 83

жени(х) *ім. од. ч. наз.* 46 (2), 105, 105 зв., 135 (2), 352, женихь 231 (2); женихови *дав.* 105, женихоу 105; жениха *зн.* 135, 347

жениховь *прикм. од. ч. наз.* 352; жениховь *зн.* 352

женихь див. **жени(х)**

жен[1]цѣ *ім. мн. ч. наз.* 63 зв., жен[1]цюмь *дав.* 62

женьскыи *прикм. од. ч. зн.* 82 зв.

жєслав[1]скѡ(м): в... **жєслав[1]скѡ(м)** *прикм. од. ч. місц.* 3; жєславскои *ж. род.* 482 зв., жєсла(в)скои 481 зв.

жєстокыи *прикм. од. ч. наз.* 305 зв.; жєс[1]токоє *с. наз.* 370

живоборѧ**щаго** *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. род.* 446 зв.

живоначал[1]ныѧ *прикм. од. ж. род.* 3

живо(т) [1] *ім. од. ч. наз.* 274, 341 зв. (2), 370 зв., 411 зв., животъ 395 зв., 406; живота *род.* 26, 166, 211, 260 зв., 352 зв., 369 зв., 371; животоу *дав.* 30, 40, животѣ 362; живо(т) *зн.* 79, 79 зв., 84, 109, 300 зв., 301 зв., 350 зв., 354 зв., 356 зв., 361 зв., 362 (2), 363, 367 зв., 369, 369 зв., 378, 391 зв., 403, 447 зв., животъ 82 зв., 85 зв., 163 зв., 164, 167 зв., 263 зв., 350 зв., 352 зв., 361 зв., 363, 368 зв., 369 зв., 390, 421 зв., 438 зв., живота 449; в[1] животѣ *місц.* 294, 367 зв., вь... животѣ 97, ѡ животѣ 37 зв.

живо(т) [2] *ім. од. ч. наз.* 269, животъ 421 зв.; живота *род.* 208 зв.; живо(т) *зн.* 349; въ животѣ *місц.* 23, в[1] животѣ 22 зв., 207, 208, 208 зв., 214; животы *мн. наз.* 327

животворѧ**ща(г)[о]** *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. зн.* 471

животныи *прикм. од. ч. наз.* 369, живо(т)ныи 369; живот[1]ны(х) *мн. род. (субст.)* 127

живо(т)ныи див. **животныи**

животъ див. **живо(т)** [1, 2]

живыи *прикм. од. ч. наз.* 368, 370, живь 27 зв., 121 зв., 197, 222, 264, 332 зв., 358, 358 зв. (2), 369 зв., 370 (2), 396; живаго *род.* 74, 371; живаго *зн.* 330 зв.; живымь *ор.* 115; жива *ж. наз.* 114 зв.; живой *род.* 354 зв.; живоу *зн.* 354; живи *мн. наз.* 312, 413, живыѧ 375, живы(х) *род.* 96, живыхь 177, 312; живы(х) *зн.* 482

живь див. **живыи**

жидове *ім. мн. ч. наз.* 109, 116, 317, 324, 342 зв., 348 (2), 353 зв., 360, 360 зв. (2), 368 зв., 369 зв., 371 зв., 372 зв., 373, 375, 379, 382 зв. (2), 383 зв., 386, 386 зв., 388 зв., 391 зв., 392 (2), 393 зв., 394 зв., 396 зв. (2), 397, 424, 428, 430, 430 зв., 433; жидовь *род.* 123, 239, 355, 384, 386 зв., 395 зв., 398, 401, 429, 431 зв.; жидомь *дав.* 360 зв., 380 (2), 410, 426, 428 зв., 431, 434 зв.; жиды *зн.* 358 зв.; жиды *ор.* 240, 351 зв., 391, 399

жидовинь *ім. од. ч. наз.* 428; жидовино(м) *ор.* 353 зв.

жидовскыи *прикм. од. ч. наз.* 193 зв., 324 зв., жидов'скыи 192 зв., 328, 359, 371 зв., 429 зв., жидов'скый 431 зв., 432, жидов'скы(и) 399, 401, 428, жидовьскый 429 зв.; жидовского *род.* 434, жидов'ского 372 зв., жидовьского 346, жидовьс'кого 350, жидовьско(го) 252, жидовсько(г)[о] 329; жидовсьского *зн.* 429, жидовскый 434 зв.; жидовскы(м) *ор.* 359, жидов'скымь 432, жидовськымь 192, 349, при... жидовско(м) *місц.* 371 зв.; жидовскаѧ *ж. наз.* 364, жидов'скаа 347 зв.; жидов'скои *род.* 142 зв., 144 зв., 336 зв., 351, 358, 371 зв., жидов'ской̑ 394; жидовьской̑ 212, 250 зв.; жидов'с'кои 358 зв., жі-дов'скои 437; жидо(в)скоую *зн.* 201 зв.; жидовьскою *ор.* 217 зв.; в... жидов'скои *місц.* 181, в'... жидов'скои 101 зв., 315; жидовскоє *с. зн.* 266; жидовскыи *мн. наз.* 303, жидовьскый 431 зв., жидов'скый̑ 425 зв., жидовьскыѧ *зн.* 371 зв.; жидовьскымі *ор.* 328; в... жидовьскы(х) *місц.* 371 зв.

жидов'скыи див. **жидовскыи**

жидов'скы(и) див. **жидовскыи**

жидов'скый̑ див. **жидовскыи**

жидовьскый див. **жидовскыи**

жик'гимон'товичоу *прикм. од. ч. дав.* 481 зв.

жилами *ім. мн. ж. ор.* 45, 133

ж'ираютъ див. **из'жираєтє**

жити *дієсл. недок. інф.* 371 зв.; живоу *теп. од. 1 ос.* 354, 370, 413, живєшь *2 ос.* 171, 344 зв.; живє *3 ос.* 396, живє(т) 380 зв., 381; живоуть *мн. 3 ос.* 242, 279, живоу(т) 59–59 зв., 268 зв., 279 зв., 316 зв., 337; жиль *мин. од. ч. 3 ос.* 25 зв., 28 зв.; жила *ж. 3 ос.* 215 зв.; живоущіи *дієприкм. акт. теп. мн. наз.* 209; живоущи(м) *дав.* 77 зв., живоущимь 98 зв.; живоущихь *зн.* 210; живоучи *дієприсл. теп.* 288 зв.

жит'ницѣ *ім. од. ж. род.* 275; жит'ницю *зн.* 27, 37 зв., 219 зв., жи(т)ницоу 274, жыт'ницоу 62 зв.

жито *ім. од. с. наз.* 260 зв.; жита *мн. зн.* 274, 274 зв.

жлъчїю *ім. од. ж. ор.* 119

жниво̀у *ім. од. с. дав.* 356 зв.; ж'нїво *зн.* 260 зв.

жол'нѣрє *ім. мн. ч. наз.* 219

жомои(т)скомь *прикм. од. ч. місц.* 481 зв.

жона *ім. од. ж. наз.* 95 зв. (2), 117 зв., 154, 176 зв., 183 зв., 204 зв., 205 зв., 206 зв., 245 зв., 251, 280, 281 зв., 288, 419 зв., жєна 46 зв., 47, 63, 70 зв., 109, 109 зв., 144 зв., 145, 154, 165 зв., 176 зв., 206, 239, 243 зв., 244, 244 зв., 251 зв., 265, 269, 311 зв. (2), 353 зв. (2), 354, 354 зв. (2), 355, 355 зв. (2), 377, 377 зв., 464, 468; жєны *род.* 21 зв., 23, 65 зв., 148 (2), 266, 286, 353 зв., 357; жонѣ *дав.* 165, жєнѣ 44 зв., 68 зв., 82 зв., 110, 224 зв., 244 зв., 245, 357; жоноу *зн.* 83, 85 зв., 95 зв. (3), 165 зв., 167 зв., жєноу 23 зв., 32 зв., 33, 81, 82 зв., 142 зв., 148, 164 зв., 165, 176 (2), 176 зв., 244 зв., 245 зв., 279, 285 зв., 293, 298, 302, 311 (2), 311 зв. (2), 377, 377 зв., 446, 449 зв., женъ̀ 376 зв., женж 14 зв., 16 зв., 33; жоною *ор.* 83 зв., 338 зв., жєною 212, 311 зв., 352 зв., 355 зв., женож 176 зв.; о женѣ *місц.* 125; ѡ... женѣ 220; жєно *кл.* 71, 280 зв., 322 зв., 336, 346 зв., 355, 377 зв., 432 зв., 436, 436 зв.; жоны *мн. наз.* 245 зв., 288, 329 зв.; жєны 83, 120 зв., 195, 297 зв., 311 зв., 329, 332, 332 зв., 476; жєнь *род.* 67, 72, 82 зв., 124 зв., 242 зв., 327; жєнамь *дав.* 122, 378, 478, 479; жєнами *ор.* 53; в' жонахь *місц.* 207, ѡ... жонахь 201 зв., в' женахь 208 зв.

жор'новыи *прикм. од. ч. наз.* 295

жребіа *ім. од. ч. зн.* 193 зв., 327 зв.; ж'ребіа 119 (2); жєребіи *мн. зн.* 432, ж'ребіи 432 зв.

ж'рєбіа див. **жрєбіа**

ж'реб'ци: на ж'реб'ци *ім. од. ч. місц.* 89 зв.

жребати: о жребати *ім. од. с. місц.* 124 зв.; о... жрѣбати 14 зв., ѡ жрабати 201
жрътва *ім. од. ж. наз.* 164; жрътвы *род.* 55 зв., жрътвѣ [!] 46; жрътвоу *зн.* 127, 214; жертв *мн. род.* 178; жрътвами *ор.* 279
жрѣбати: о жрѣбати див. **жребати: о жребати**
жрабати: ѡ жрабати див. **жребати: о жребати**
жь див. **же**
жъ [!] див. **же**

S

ѕ *числ.* 4 (3), 4 зв. (2), 5 (2), 5 зв. (2), 6, 6 зв. (2), 8 зв. (3), 9, 9 зв. (2), 10 (2), 12, 12 зв. (2), 13 (2), 13 зв., 27, 35, 37, 41 зв., 44 зв., 45, 46 зв., 60 зв., 62, 62 зв., 63 зв., 64, 123 зв. (2), 132, 134, 146 зв., 162, 192 зв., 194, 198 зв., 199 (3), 213 зв., 218 зв., 232, 244, 247, 248 зв., 263, 266, 267, 267 зв., 268 зв., 273, 298 зв., 327, 329, 330, 333 зв., 335 зв., 346, 357 зв., 364, 380, 384, 393 зв., 398, 402, 404, 411, 412, 445 (2), 446, 448, 448 зв., 450, 452, 452 зв., 455 (2), 455 зв., 458, 459 (2), 460 зв. (2), 465, 466, 469, 471 зв., 472 зв., 473 зв. (3), 474 (3), 474 зв. (2), 475 (2), 476, 477 зв. (2), 478 (6), 479 (2), 479 зв., 480 (4), 480 зв. (5), 481
ѕвѣз(д)а *ім. од. ж. наз.* 24; ѕвѣз(д)ы *род.* 24; ѕвѣзꙋдоу *зн.* 23 зв., 24 зв.; ѕвѣзꙋды *мн. наз.* 181 зв., ѕꙋвѣз(д)ы 103; на зв(ѣ)зда(х) *місц.* 315 зв.
ѕилота *ім. антроп. од. ч. наз.* 234
ѕ-мь: на ѕ-мь *числ. од. ч. місц.* 481 зв. (2)
ѕміа див. **ѕмія**
ѕмія *ім. од. ж. наз.* 50, ѕміа 16 зв.; ѕмію *зн.* 262 зв.; ѕмій *мн. наз.* 198
ѕі *числ.* 4, 5, 8, 8 зв. (3), 9, 10, 10 зв., 11 зв., 12, 12 зв., 13 зв. (3), 20 зв., 35, 45 зв., 46 зв., 75 зв., 103 зв., 105 зв., 111, 118 зв., 124 (3), 128 зв., 139 зв., 141, 151 зв., 152, 153, 154, 155 зв., 175 зв., 176, 177, 178 зв., 179, 196, 198 зв., 199, 199 зв. (2), 225 зв., 233 зв., 291, 299 зв., 324, 330, 335 зв. (2), 361 зв., 417 зв. (2), 446, 446 зв. (2), 449 зв., 453, 458, 460, 468 зв., 470, 472, 473 зв., 477 (2), 479 зв. (2), 480 зв. (2), 481

З

з *прийм.* 2 зв., 3, 25, 40, 44 зв., 57 зв., 58, 58 зв., 59, 59 зв., 61 зв., 70 зв., 78, 79 зв., 80 зв., 84, 85 зв., 86 зв., 89, 90, 98, 100, 121 зв., 123 зв., 132, 135 зв., 136, 136 зв., 137, 142, 144, 146 (2), 148 (2), 148 зв., 151 зв., 152, 156 зв., 160 зв., 170, 171, 172 зв., 176 зв., 179, 181, 182 зв., 183 зв., 185, 188 (2), 196, 197, 251 зв., 258 зв., 266 зв., 267, 267 зв., 269 зв., 270 зв., 273, 273 зв., 275, 276 (2), 280 зв., 286, 286 зв., 287, 289 зв., 292, 292 зв., 295, 295 зв., 296 зв. (2), 298, 304 зв., 311, 314, 314 зв., 315, 319, 322 зв., 325 (2), 327, 332 зв., 335, 345, 345 зв., 347 зв., 349, 358 зв., 364 зв., 367 зв. (2), 369, 370, 371 зв., 373 зв., 374 зв., 375 зв., 376 зв., 384 (2), 392, 399 зв., 400, 403 зв., 409 зв., 419, 425 (2), 426 зв., 427, 442 зв., 446 зв., 454 зв., 471 зв., 476, 481 зв.; зь 23 зв., 42 зв., 43 зв., 45, 58 зв., 88 зв., 93 зв., 95 зв., 133 зв., 134 зв., 135, 151 зв., 152, 154 зв., 156, 158, 158 зв., 161 зв., 164, 169 (2), 177, 179, 184 зв., 188, 188 зв., 195 зв.,

201 зв., 207, 213, 217 зв., 224, 224 зв., 225, 232, 237 зв. (3), 241, 243 зв., 245 зв., 246 зв., 253, 255 зв., 264, 272, 306, 312, 321 зв., 324, 329, 336 зв., 339 зв., 348 зв., 365, 391 зв., 399, 399 зв. (2), 409, 419, 424 зв. (2), 426, 427, 434, 435 зв., 440, з' 22 зв., 24 зв., 27, 30, 32, 44, 45 зв., 49 зв. (3), 51, 55 зв., 64 зв., 68 зв., 71, 72 зв., 76, 77, 80, 82 зв., 83 зв., 87 (2), 89, 91 зв., 92, 99, 101 зв., 103, 104 зв., 105, 107, 108 зв., 109, 111, 111 зв., 112, 113, 118 зв., 120, 120 зв., 121 зв., 130 (2), 134 зв. (2), 136, 140, 142, 145 зв., 155 зв., 156 зв. (3), 158, 160 (2), 166 зв., 171 зв., 174, 175 зв., 176 зв., 184, 186 зв., 188, 188 зв., 194 зв., 209 (2), 212 (2), 215 (2), 224 зв. (2), 225 зв., 226, 227, 228, 229 зв., 231 зв., 234, 237, 240 зв. (2), 242, 244 зв., 245, 246 зв., 248 зв., 249, 252 зв., 253, 253 зв., 255, 255 зв., 256 зв., 257 зв. (2), 259 зв., 261, 261 зв., 262, 266 зв., 267 зв., 270, 270 зв., 277 зв., 282 зв., 283 зв., 286 зв. (2), 289, 290 зв., 292, 298, 308 зв., 311 зв., 313, 330 зв., 344, 345 зв., 350, 353, 355 зв., 356, 357 зв., 358, 364 зв., 365, 367 зв., 368, 368 зв., 370 зв., 373 зв., 375 зв. (3), 376, 376 зв., 382, 384 зв., 388 зв., 395, 402 зв., 403, 407 зв., 411 зв., 414, 418 (2), 422 зв., 426 зв., 431 зв., 433 зв., 435 (2), 437 зв., 439, 440, 458, 464 зв., 469 зв., з'ь[!] 257, зъ 135, зо 26 (2), 87, 129 зв., 177 зв., 229, 245 зв., 300, 394 зв., 398 зв., с 21 зв., 23, 23 зв., 32 зв. (2), 34 (2), 44, 55 зв., 58, 59 зв., 62 зв., 66, 67 зв., 73 зв., 75 зв., 91 зв., 103, 104 зв., 112, 112 зв., 119 зв. (3), 120, 120 зв., 122, 123 зв., 125 зв., 130, 131, 143 (2), 144, 146 зв., 152, 153, 153 зв. (2), 157 зв., 161, 163, 164 зв., 166 зв. (2), 167, 173 зв., 186 зв., 192, 192 зв., 194, 195, 197 (2), 198 зв., 204 зв., 207, 209, 210 зв., 215 зв., 217, 225, 227, 230 зв., 231, 232 зв. (2), 234 (2), 238, 239, 240 зв., 242 зв., 243 зв., 245 зв. (2), 248, 249, 250 (2), 252, 255, 256 зв. (4), 259, 260, 262 зв., 265, 269 зв., 275 зв., 278 зв. (2), 284, 285, 287 зв., 290 зв., 308 зв., 317 зв., 318 зв. (2), 320, 321, 322 зв., 323, 325 зв., 327 зв., 328, 329 зв., 330, 330 зв., 331 зв., 333 (4), 334, 338 зв., 344, 344 зв., 345, 351, 351 зв., 354, 355 зв., 366 зв., 368 зв., 371, 375, 379 зв., 383 зв., 388, 390 зв., 396 зв., 400 (2), 404, 406 зв., 409 зв., 410, 412, 422 зв., 428 зв. (3), 431 зв., 433 зв., 434, 439, 446 зв., 447, 447 зв., 464 зв.2, 469 зв. (2), 476, 476 зв., 482, 482 зв., с' 32 зв., 91, 105 зв., 106, 107 зв., 112, 117 зв., 118, 119, 122 зв. (2), 123 зв., 125 зв., 143, 144 зв., 148, 149, 159, 170 зв., 173 зв., 269, 269 зв., 284 (2), 288, 295 зв., 363, 406, 424 зв., 438, 475 зв., сь 93 зв., съ 18 зв., 19, 23 зв., 27 зв., 45 зв., 57 зв., 75, 103, 105, 110, 110 зв. (2), 111, 112 зв. (2), 113 (2), 113 зв., 114, 115 зв. (2), 122 зв., 131, 131 зв., 155 зв., 159, 159 зв., 163 зв., 182, 185, 185 зв., 190 зв., 194, 209, 210 зв., 220 зв., 268 зв. (3), 274, 278 зв., 287 зв., 288, 290 зв., 318, 319, 321, 328 зв., 330 зв., 351 зв., 352 зв., 353 зв., 364, 366, 369 зв., 417 зв., 424 (2), 424 зв., 426, 430, 460, 463 зв., 464, 475, 475 зв. (2), 476, 476 зв., 482 зв., со 45 зв., 57 зв. (2), 134 зв. (2), 159 зв., 185, 194, 202, 245, 266 зв., 316, 380, 407, 408, 421 (2), 423 зв., 440 зв., жь 239

з' див. з

з̄ *числ.* 4, 4 зв. (2), 5, 5 зв. (2), 6 (2), 7, 8 зв. (2), 9 зв. (3), 10 (2), 10 зв., 12, 13 зв., 27 зв., 38 зв., 42, 45, 47 зв., 51 зв., 52 зв., 65, 65 зв., 68, 69 зв., 71, 71 зв. (2), 119, 120 зв., 123 зв., 124, 133, 136, 152, 170, 198 зв., 199 (3), 214, 221 зв., 239, 250 зв., 252, 253, 269, 269 зв., 270 зв., 271 зв., 272 зв., 335 зв., 347, 371 зв., 388, 413, 414, 417 зв., 419, 420, 421, 423, 436, 445 (2), 446 зв., 449, 459, 459 зв., 462 зв., 463 зв., 464 зв., 465 зв., 469 зв., 473 зв., 474 (2), 475 (2), 477 зв. (2), 478 (4), 478 зв. (2), 479, 479 зв., 480 (3), 480 зв. (4), 481 (3)

за [1] *прийм.* 2 зв., 3, 4, 23 зв., 25, 28 зв. (2), 29 (2), 29 зв., 30 (2), 33 зв. (2), 34 (2), 41 зв. (2), 42 зв., 43, 43 зв. (2), 45 зв. (2), 46 зв., 47, 47 зв., 56 зв. (2), 58, 66, 70 зв., 72 зв., 74 зв., 75 (4), 75 зв. (2), 78 (2), 82 зв., 84 зв., 85, 88 зв. (3), 89 зв., 99 зв., 101, 101 зв., 109 зв., 111 зв., 114 зв., 116 зв., 117, 120 зв., 127, 129 зв., 130 зв. (2), 131, 131 зв. (2), 132, 132 зв., 134, 134 зв. (3), 136 зв., 144 зв. (2), 145 зв., 146, 146 зв. (2), 147, 148, 150, 154 зв., 157 зв., 158 зв. (3), 159, 162 зв., 163 (2), 163 зв., 164 зв., 165 зв., 166 зв., 167, 167 зв., 169, 170, 171, 175, 183 зв. (2), 184, 186, 188 зв., 189, 189 зв., 190, 191 зв., 195, 197 зв., 204 зв., 210 зв., 214, 219 зв., 222 зв., 226, 228 зв., 230 зв. (2), 235 зв., 236 (2), 236 зв., 239 зв., 240, 243 зв., 246 зв., 252 зв., 254, 255 зв. (3), 259 зв., 260 (2), 270, 273, 273 зв., 278 зв., 286 (2), 287 зв., 296, 299, 301, 301 зв., 303, 304 зв., 307, 309, 310 зв., 314, 318, 318 зв. (2), 319, 319 зв., 320, 321, 322 зв., 324, 326 зв., 327, 328, 329, 331 зв., 333, 342 зв., 343 зв. (3), 344 зв. (3), 345, 348, 351 зв., 356, 357, 364 (2), 364 зв., 366, 369 зв., 375, 377 зв., 378, 386 зв., 389.3, 389 зв., 390, 390 зв., 391 зв., 393, 396 зв., 398 зв., 399 (2), 400, 400 зв., 402, 403, 407 зв., 410 зв. (5), 411 зв., 416, 419, 419 зв., 420 зв., 421 (2), 422 (3), 423 (3), 426 (2), 435 зв., 441 зв. (3), 442, 442 зв., 443, 447, 447 зв., 450 зв., 452, 452 зв., 454, 457, 468 зв., 472 зв., 479, 479 зв. (3), 481 зв., 482 зв., жа 383

за [2] див. **зачало**

забиваю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 51, 273

забити *дієсл. док. інф.* 282 зв., 303, 317, 360 зв., 371 зв., 373 зв. (2), 374, 381 (2), 392, 393 зв., 394 зв.; забіє(т) *майб. од. 3 ос.* 32; забіютъ *мн. 3 ос.* 77 зв., 302; забиль єси *мин. од. ч. 2 ос.* 290 зв.; забиль *3 ос.* 290, 390; єстє забили *мн. 2 ос.* 100; забили *3 ос.* 92 зв., 93, 174 зв., 175, 183, 309 зв., 399, 401; забій *наказ. од. 2 ос.* 32, забіи 84; забіймо *мн. 1 ос.* 93, 309 зв., забіимо 174 зв.; забійтє *3 ос.* 290

[забити... сѧ]: сѧ... забити *дієсл. док. інф.* 379

заблоуди(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 79 зв.; заблоуж[ı]дьшаго *дієприкм. акт. мин. од. ч. зн.* 80, заблоу(ж)дьша(г)[о] 470; ѡ заблоуж(д)ьшо(м) *місц.* 287; заблоуждьшихь *мн. род.* 80

заблоужденіе *ім. од. с. зн.* 308

заборонѧе(т) див. **заборонѧєтъ**

заборонѧєтъ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 232, заборонѧє(т) 324 зв., заборонѧєтє *мн. 2 ос.* 272; заборонѧли єсмо *мин. мн. 1 ос.* 163, 259; заборонѧйтє *наказ. мн. 2 ос.* 83, 259, 300 зв.

забрала *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 103 зв.; забрав[ı]ши *дієприсл. мин.* 288 зв.

забыли *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 73, 156 зв.; забытымь *дієприкм. пас. мин. од. ч. ор.* 273

завиаѳара *ім. антроп. од. ч. род.* 135 зв.

завинила: бы... завинила *дієсл. док. ум. од. ж. 3 ос.* 82 зв.

завис[ı]ти *ім. од. ж. род.* 117 зв.

завръзь *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 79, 79 зв.; завръстє *мн. 2 ос.* 227–227 зв.

зав[ı]тра *присл.* 282 зв. (2), заоутра 38

зав[ı]трє див. **зав[ı]трѣшнїи**

зав[ı]трєш[ı]нїи див. **зав[ı]трѣшнїи**

зав[ı]трєш[ı]нїй див. **зав[ı]трѣшнїи**

зав[ı]трѣшнїи *прикм. од. ч. зн.* 475 зв., зав[ı]трєш[ı]нїи 38, 121, зав[ı]трєш[ı]нїй 401, заоутрєш[ı]нїй 38–38 зв.; зав[ı]трє 121

завѣдаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 400 зв., 409 зв.

завѣса *ім. од. ж. наз.* 120, 328 зв.

завѣта *ім од. ч. род.* 111 зв., 186

завѣшонь *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 163 зв., завѣшь 79

завѣшь див. **завѣшонь**

завѧзаноую *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. зн.* 305

загиноути *дієсл. док. інф.* 282 зв., 293; **загиноуть** *майб. мн. 3 ос.* 231 зв.; **загыноуль** *мин. од. ч. 3 ос.* 32 зв., 80, 350 зв. (2), 399, 422 зв., єсть **загиноуль** 271 зв.; **загиноу(л)** быль *дмин. од. ч. 3 ос.* 291, **загиноуль** быль 290; была **загиноула** *ж. 3 ос.* 288

заг'лоушило *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 246

загор'ноули *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 227 зв.

загород'ник' *ім. од. ч. наз.* 436 зв.

загороды *ім. од. ж. род.* 390 зв.; **загородоу** *зн.* 389

загорѣлсѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 278

загоубити *дієсл. док. інф.* 56, 172, 225; **загоуби(т)** *майб. од. 3 ос.* 255 зв.; **загоубиль** *мин. од. ч. 3 ос.* 161 зв., 256; **загоубили** *мн. 3 ос.* 308; бы... **загоубила** *ум. од. ж. 3 ос.* 288; бы... **загоубили** *мн. 3 ос.* 136 зв.

загыбае(м) *дієсл. недок. теп. мн. 1 ос.* 43 зв., **загыбае(мь)** 248 зв.

загыбае(мь) див. **загыбае(м)**

за(д)кѡ(м) *ім. од. ч. ор.* 70

задръжат'сѧ *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 437 зв.

задръжитє *дієсл. док. майб. мн. 2 ос.* 437 зв.; **задрьжали** *мин. мн. 3 ос.* 160 (2); **задръжаны** *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 331 зв.

задръжовали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 226 зв.

задоушаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 140 зв.

зажигае(т) див. **зажигаєть**

зажигаєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 288, **зажигае(т)** 445 зв.; **зажигаю(т)** *мн. 3 ос.* 140 зв.; **зажог'ши** *дієприсл. мин.* 247, 269 зв., **за(жог)** 247

заж'моурили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 61

заиди *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 481

заисте *присл.* 94

заказаль *дієсл. док. мин. од. 3 ос.* 147, 259 зв.

заказовали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 83 зв., 169 зв.

закаманѣло *дієприкм. док. акт. мин. од. с. наз.* 151 зв.

закладаєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 72 зв.

зак'лика(л) див. **закликаль**

закликаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 120, **зак'лика(л)** 345 зв.; **зак'ликав'ши** *дієприсл. мин.* 120

зак'линаю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 115, 143

зак'лалсѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 148 зв.

закон'ни(к) див. **законникь**

законникь *ім. од. ч. наз.* 299 зв.; **закон'ни(к)** 96; **закон'ника** *зн.* 174, ѡ **закон'никоу** *місц.* 298 зв., ѡ... **закон'ницѣ** 199 зв., о... **закон'нѣцѣ** 14 зв.; **законичє** *кл.* 99; **законници** *мн. наз.* 308, **закон'ници** 48, 57, 69 зв., 72 зв., 152, 155 зв., 156 зв. (2), 160, 160 зв., 173, 183, 233, 270 зв., 323 зв., 371 зв., 377, 398 зв., 399 зв., **законьници** 229 зв., **закон'ни(ци)** 376, **закон'ничє** 134 зв.; **закон'никовь** *род.* 188, 271, 312, 343, 385 зв., 399 зв., **законьниковь** 307, **закон'никь** 200; **закон'никомь** *дав.* 398; **зако(н)никы** *зн.* 239, **закон'никы** 55, 72 зв., 136, 174, **закон'нїкы** 405, **закон'нї(ки)** 266; **закон'ники** *ор.* 93 зв.

закон'номоу: по... **закон'номоу** *прикм. од. ч. місц.* 214 зв.; **закон'нї** *мн. зн.* 266

законоучитєлїє *ім. мн. ч. наз.* 242 зв.–243; **законоучитєлємь** *дав.* 283 зв.

законь *ім. од. ч. наз.* 39 зв., 96 зв., 293, 319, 342 зв., 373 зв., 376 зв.; **законоу** *род.* 96 зв., 170, 214, 229, 263 зв., 272, 373 зв., 427 зв., 443, 482, **законѹ** 215 зв., **закона** 15 зв., 31 зв., 74 зв., 76 зв., 97, 293, 376, 404, 442 зв.; **законови** *дав.* 272; **законь** *зн.* 53 зв., 373 зв., 430; в **законѣ** *місц.* 93 зв., 174, 260 зв., 334, 417, 482 зв., въ **законѣ** 41 зв., 99, в' **законѣ** 55 зв., 96 зв., 214 (2), 263 зв., 271, 345, 377, 378 зв., 392 зв., по **законоу** 430

закопаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 106

закритаѧ *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. наз.* 383 зв.; **закрито** *с. наз.* 258–258 зв.; **закрываючи** *дієприсл. теп.* 323 зв.

закричаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 225, 249, 257 зв., 375, **закрычаль** 131 (2), 195, 328 зв., 398, 405, **закрычалꙗ** 302 зв.; **закрычали** *мн. 3 ос.* 67 зв., 326, 326 зв., 431; **закричавши** *дієприсл. мин.* 192, **закрычавꙗши** 192, 294, 296 зв.

закрыва(н) *дієприкм. недок. пас. мин. од. ч. наз.* 183

закрычалꙗ див. **закричаль**

закрычаль див. **закричаль**

закꙗхєи *ім. антроп. од. с. наз.* 304, **закьхєи** 303 зв.; **ѡ закхєю** *місц.* 303, **ѡ закхєи** 200 зв.; **закꙗхєю** *кл.* 303 зв.

закꙗхєѡва *прикм. од. ж. наз.* 12; **закꙗхєѡвы** *род.* 3

закьхєи див. **закꙗхєи**

залата див. **заплата**

залєжи(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 96 зв.

замєрꙗло: бы... замєрꙗло *дієсл. док. ум. од. с. 3 ос.* 402 зв.

замєтали *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 439 зв.; **замєчѣте** *наказ. мн. 2 ос.* 439 зв.

замєшꙗкаєть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 277; **замєшꙗкавꙗшоу** *дієприкм. акт. мин. од. ч. дав.* 105

замꙗкнѹ(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 96; **замꙗкꙗнено** *дієприкм. пас. од. с. наз.* 224 зв.; **замꙗкнєны** *мн. наз.* 105 зв., **замкꙗнєны** 438; **замькꙗноувꙗши** *дієприсл. мин.* 223 зв.

замордоую(т) *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 314 зв.

замꙗръкꙗнє(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 103; **замръкꙗло** *мин. од. с. 3 ос.* 328 зв.

замоужь *присл.* 96, 103 зв., 176 зв., 297 зв., 311 зв., 312

[замоути(т) сѧ]: сѧ замоути(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 359 зв., **замоутилисѧ** *мин. мн. 3 ос.* 90

замоучєнѧ *ім. од. с. род.* 359; **по замоучєнїю** *місц.* 359

замоучоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 359

замыкає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 20 зв., 128, **замыкаєть** 203 зв., 340 зв., 443

замыкає(т)сѧ *дієсл. недок. теп. од. безос.* 123 зв., **замыкаєꙗсѧ** 198 зв.

замыкаєꙗсѧ див. **замыкає(т)сѧ**

замыкаєть див. **замыкає(т)**

замышлєнѧ(м) *ім. од. с. ор.* 178 зв.

замѣтажщихь *дієприкм. недок. акт. теп. мн. зн.* 29

замѣшанѧ *ім. од. с. род.* 183

замѧтєнѧ *ім. мн. с. наз.* 180

занє *спол.* 16, 17, 18 зв., 54, 481 зв.

занєже *спол.* 54

запада див. **западоу**

западоу *ім. од. ч. род.* 278 зв., **запада** 42 зв., 102 зв., 282

запалєніи: ѡ запалєніи *ім. од. с. місц.* 479 зв.

запалиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 94

запамѧталꙗство *ім. од. с. зн.* 337–337 зв.

запашꙗной *прикм. од. ж. род.* 400; **запашꙗными** *мн. ор.* 434 зв.

запєчатань *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 116; **запєчатавꙗши** *дієприсл. мин.* 121 зв.

запєчатоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 352 зв.

запись *ім. од. ч. зн.* 291 зв.

заплакаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 397

заплата *ім. од. ж. наз.* 235, 236 зв., **залата** 231 зв.; **заплаты** *род.* 261, **запꙗлаты** 135; **заплатоу** *зн.* 356 зв., 328, **запꙗлатоу** 328

заплатї *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 86 зв.; **бы заплатиль** *ум. од. ч. 3 ос.* 82

заповѣ(д) див. **заповѣдь**

заповѣдаю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 451, 451 зв., 465, 471; **заповѣдає** *3 ос.* 410 зв., **заповѣдаєть** 313, **заповєдаєть** 38 зв., **є(м) заповєдаль** *мин. од. ч. 1 ос.* 123 зв., **заповѣдаль** *3 ос.* 68 зв., 88 зв., 226, **заповєдаль** 49; **заповѣдали** *мн. 3 ос.* 183 зв.; **заповєдаючи** *дієприсл. теп.* 295, **заповєдаа** 52

заповѣдь *ім. од. ч. наз.* 96 зв., 177 зв., **заповѣ(д)** 96 зв.; **заповѣди** *род.* 290 зв.,

заповѣ(ди) 13 зв., заповеди 124; заповѣ(д) *зн.* 152 зв.; по заповѣди *місц.* 329 зв.; заповѣдій *мн. род.* 31 зв., 177; заповѣди *зн.* 16 зв. (2), 301, 413, заповеди 166; въ... заповѣдехь 204 зв., на... заповѣдє(х) 96 зв.

заповѣ(т) *ім. од. ч. зн.* 28

запоє *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 111 зв., 116, 183, 186 зв., 191, 320, 323, запоєть 410 зв.; запѣ(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 427 зв., запѣль 116, 190 зв., 191, запѣль є(с)ть 427 зв.

запоєть див. **запоє**

запона *ім. од. ж. наз.* 194 зв.

запорожꙗнуваєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 280

запра див. **заправды**

заправ꙽ див. **заправды**

заправ꙽доу див. **заправды**

заправ꙽дꙋ див. **заправды**

заправды *присл.* 75, 77 зв., 80, 80 зв., 84 зв., 100, 103, 165 зв., 177 зв., 179, 190 зв., 260 зв., 278, 313, 346, 361, 361 зв., 380 зв., 383 зв., 420 (2), 422, 438 зв., запра(в)ды 305 зв., 402 зв., заправьды 91, 366 зв., 375 зв., заправ꙽ды 78 зв., 85, 92, 101, 103 зв., 104 зв., 105 зв., 108 зв., 109, 110, 138, 138 зв., 156 зв., 159, 167, 172 зв., 182, 184, 185, 186, 205 зв., 236, 242 зв., 244, 270 зв., 349 (2), 350 (2), 352 зв., 361 (2), 361 зв. (4), 366 зв., 367 зв. (2), 369 (2), 369 зв. (2), 372, 380 зв. (2), 381, 381 зв., 382 зв. (4), 383 зв., 387 зв., 389 (3), 389 зв. (2), 393, 402 зв. (2), 407 зв., зап꙽рав꙽ды 110 зв., 147 зв., заправ꙽доу 349 зв., заправ꙽дꙋ 349 зв., заправ꙽ 80 зв., запра 420

запра(в)ды див. **заправды**

заправ꙽ды див. **заправды**

зап꙽рав꙽ды див. **заправды**

заправьды див. **заправды**

запрєти(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 142, запрєтиль 47 зв.; запрєти *наказ. од. 2 ос.* 295 зв., 307

запрєтиль див. **запрєти(л)**

запрѣщєнїи: о запрѣщєнїи *ім. од. с. місц.* 124, 199

запрѫ̀сѧ *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 186 зв.; запришьсѧ *2 ос.* 320, сѧ... запришь 116, 323, 410 зв.; сѧ запритъ *3 ос.* 158 зв., сѧ... заприть 255 зв., сѧ... запри(т) 405 зв.; запрѣлсѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 427, запрѣл꙽сѧ 190 зв., запрѣльсѧ 190 зв., 322 зв., 427 зв., сѧ запрѣ(л) 115 зв., сѧ запрѣль 317, сѧ... запрѣль 109, 115 зв.; сѧ... запри *наказ. од. 2 ос.* 75

запрѣль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 342 зв.; запрєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 183

запоустєнїа *ім. од. с. род.* 180 зв.; запоустєнїа *мн. зн.* 102

запоустѣє(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 57, запоустѣєть 267 зв.

запоустѣєть див. **запоустѣє(т)**

запоущоу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 227 зв.

зара *ім. антроп. од. ч. зн.* 21 зв.

заразѡ(м) *присл.* 61 зв.

зас див. **зась** [1]

за(с) див. **зась** [1]

засмотрилисѧ *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 223 зв.

зас꙽мочєнѧ див. **засмоучєнѧ**

засмоутилсѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 301, засмоутил꙽сѧ 23 зв. (2), 84 зв., 149, 205, 408 зв., зас꙽мѫтил꙽сѧ 441; засмоутиласѧ *ж. 3 ос.* 207; єстє сѧ... зас꙽моутили *мн. 2 ос.* 333 зв., засмоутилисѧ *3 ос.* 67 зв., 77 зв., засмѫтилисѧ 151, зас꙽моутилисѧ 111; нєхаи сѧ... засмоучаютъ *наказ. мн. 3 ос.* 414, нєхай сѧ... зас꙽моучаю(т) 411; засмоучєн꙽ного *дієприкм. пас. мин. од. ч. зн.* 301; засмоутив꙽шисѧ *дієприсл. мин.* 166 зв.

засмоутил꙽сѧ див. **засмоутилсѧ**

зас꙽мѫтил꙽сѧ див. **засмоутилсѧ**

зас꙽моутиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 396 зв., зас꙽моучєна *дієприкм. пас. мин. од. ж. наз.* 403

засмоучєнѧ *ім. од. с. наз.* 140 зв., зас꙽мочєнѧ 61 зв.

засноули *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 321 зв., зас'ноули 105
зас'ноули див. **засноули**
засоромѣлиса *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 281
застоуплена *ім. од. с. род.* 229 зв.
зась [1] *присл.* 174 зв., зас 420 зв., за(с) 85 зв., 93 зв., 94, заса 113, 136, 144, 156 зв., 290, 353, 428, 429 зв., 436
зась [2] *част.* 148, 236 зв.
засѣяни *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 140 зв.
заса див. **зась** [1]
[**затаити са**]: **са затаити** *дієсл. док. інф.* 251 зв.
затвараєте *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 98
затвер'диль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 405
затверьдѣлость *ім. од. ж. зн.* 165
затворитъ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 281 зв.; затвори *наказ. од. 2 ос.* 35 зв.; затворєны *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 437, зат'ворєны 266 зв.
зат'ми(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 159 зв., зат'миль 76
зат'миль див. **зат'ми(л)**
[**затоплали са**]: **са затоплали** *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 227 зв.
заточенїй: в' заточенїй *ім. од. с. місц.* 338
заточень *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 340 зв.
затроскаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 55
затроуднєного *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. зн.* 283
затрась *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 131
затымь *присл.* 339 зв., 482 зв.
затѣниль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 257
заоулон'скыхь: на... заоулон'скыхь *прикм. мн. місц.* 28 зв.
заоулонь *ім. топ. од. ж. наз.* 28 зв.
заоутра [1] див. **зав'тра**
заоутра [2] *присл.* 197, зау(т)ра 477, 477 зв.
зау(т)ра див. **заоутра** [2]
заоутрєш'нїи див. **зав'трѣшнїи**
захаріа *ім. антроп. од. ч. наз.* 204 зв., 205 (2), 206, 209, 210 зв.; **захаріа** *род.* 100, захаріи 206, 444 зв.
захаріиноу *прикм. од. ч. дав.* 217 зв.; **захаріинь** *зн.* 208; **захариина** *ж. наз.* 464, **захаріина** 468; **захариины** *род.* 271 зв., **захаріина** *с. род.* 127
заховаєт(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 403; **єси... заховаль** *мин. од. ч. 2 ос.* 423, **заховаль єси** 347; **заховала** *ж. 3 ос.* 213, 217, 400 зв.; **єстє... заховали** *мн. 2 ос.* 153, **заховали** *3 ос.* 422; **заховай** *наказ. од. 2 ос.* 422 зв.; **заховано** *прис. ф.* 231 зв.
[**заховали са**]: **са заховали** *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 287
захововаєт(т)са *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 339
захововала *дієсл. недок. мин. од. ж. 3 ос.* 213 зв.
заховываль: єсми... заховываль *дієсл. недок. мин. од. ч. 1 ос.* 422 зв.
заходило *дієсл. недок. мин. од. с. 3 ос.* 131 зв.
за(ч) див. **зачало**
зача(л) див. **зачало**
зачало *ім. од. с. наз.* 127 зв., 260 зв., 265 зв., 266, 295, 308, 330, 413, 438 зв., 444 зв., 445 зв., 448, 451, 453 зв., 458, 458 зв. (2), 459, 460 зв., 462, 466, 468 зв., 473 зв., 474, 479 (2), **за(ч)ло** 3 зв., 4, 36, 384, 445 зв., 447, 448 зв., 450 зв., 451 зв., 452, 454 (2), 455 зв., 456 (3), 456 зв., 459, 463 (4), 463 зв., 464 (2), 465 (2), 466 зв., 467 (2), 467 зв., 468, 469 зв., 470 зв., 471 (2), 473, 473 зв., 475 (2), 476, 478 зв., 479 (2), 480, **зача(л)** 446, 448, 450, 457, 459 (2), 462 зв., 467, 468 зв., 474, 474 зв., **за(ч)л'** 457 зв., **за(ч)** 3 зв., 4 (14), 4 зв. (16), 5 (13), 5 зв. (12), 6 (17), 6 зв. (18), 7 (3), 7 зв. (11), 8 (17), 8 зв. (18), 9 (18), 9 зв. (18), 10 (17), 10 зв. (18), 11 (17), 11 зв. (18), 12 (17), 12 зв. (13), 23 зв., 24 зв., 26, 27, 27 зв., 28 зв., 29, 29 зв., 30, 31, 31 зв., 32 зв., 33, 34, 35, 36, 37, 38, 38 зв., 39, 39 зв., 40, 40 зв., 41 зв., 42 зв., 43 зв., 44, 45, 45 зв., 46, 46 зв., 47 зв., 48, 48 зв., 49, 49 зв., 50 зв., 51 (2), 51 зв., 52 зв., 53 зв., 54, 54 зв., 55, 55 зв., 56, 57 зв., 58 зв., 59 зв., 60, 60 зв., 62, 62 зв.,

63 зв., 64 (2), 65, 65 зв., 66 зв., 67, 68, 69 зв., 70, 71, 71 зв. (2), 72 зв., 73, 73 зв., 74 зв., 75, 75 зв., 76 зв. (2), 77 зв., 79 зв., 80 зв., 81, 82 зв., 84, 85 зв., 87, 88 зв., 89, 90, 90 зв., 91 (2), 91 зв. (2), 92 зв., 93, 93 зв., 94 зв., 95 зв., 96, 97, 98, 99, 99 зв., 100 зв., 101, 101 зв., 102 зв., 103 зв. (2), 105, 105 зв., 107 зв., 109, 109 зв., 110 зв., 112 зв., 116, 116 зв., 118 зв., 119, 119 зв., 120 зв., 121, 122, 123, 130, 130 зв., 131, 131 зв., 132, 133, 134, 134 зв., 135 зв., 136 зв., 137, 137 зв., 138, 139, 139 зв., 141, 142, 142 зв., 144, 144 зв., 146 зв., 147, 147 зв., 149 зв., 150 зв., 151 зв., 152, 153, 154, 154 зв., 155 зв., 156 зв., 157, 157 зв., 158, 158 зв., 159 зв., 160, 161, 162 зв., 163 зв., 164 зв., 165 зв., 166, 166 зв., 167 зв., 169, 170, 171, 172 зв., 173, 174, 175 зв., 176, 177, 178 зв., 179, 180, 180 зв., 181 зв., 182 зв., 183 зв., 184, 187, 191, 192 зв., 193, 195 зв., 196, 197, 204 зв., 211 зв., 213 зв., 214, 214 зв., 217 зв., 220, 220 зв., 221 зв., 223, 224, 225, 225 зв., 227, 228, 229, 230 зв., 231, 232, 233 зв., 234, 235, 236, 236 зв., 238, 239, 240 зв., 241, 243, 243 зв., 245 зв., 246, 247, 248, 248 зв., 250 зв., 253, 253 зв., 254, 255, 255 зв., 256, 257, 258, 258 зв., 259, 259 зв. (2), 260 зв., 262, 262 зв., 263, 263 зв., 265, 266, 267, 267 зв., 268 зв., 269, 269 зв., 270 зв., 271 зв., 272 зв., 273, 273 зв., 274, 275 зв., 277, 277 зв., 279, 280, 281, 282 зв., 283, 283 зв., 284 зв., 285, 286, 287, 288 зв., 291, 292, 293, 293 зв., 295, 296 зв., 297, 297 зв., 298 зв., 299 зв., 300, 300 зв., 302, 302 зв., 303, 304, 306, 307 (2), 308, 309, 310, 311, 312 зв., 313 зв. (2), 314, 317, 321, 321 зв., 327, 330, 331, 333 зв., 342 зв., 343, 343 зв. (2), 344, 345, 346, 347, 350, 350 зв., 351, 353, 357 зв., 359, 360 зв., 361 зв., 362 зв., 364 зв., 365 зв., 367, 368, 368 зв., 369, 370, 371 зв., 373, 375, 376 зв., 377, 378, 379, 380, 381 зв., 382 зв., 388 зв., 389 зв., 390 зв., 391, 391 зв., 393, 393 зв., 398 зв., 399 зв., 402, 402 зв., 403, 403 зв., 404, 406, 407 зв., 408, 410, 411, 412, 413, 414, 414 зв., 415 зв., 416 зв., 417 зв., 419, 420, 421, 424, 425, 427 зв., 429 зв., 432 зв. (2), 434, 435, 436, 437, 438 зв., 440 зв., 444, 444 зв. (4), 445 (4), 445 зв. (2), 446 (2), 446 зв. (4), 447 (3), 447 зв. (3), 448 (2), 448 зв. (2), 449 (4), 449 зв. (4), 450 (3), 450 зв. (3), 451 (2), 451 зв., 452 (2), 452 зв. (3), 453 (4), 453 зв. (3), 454, 454 зв. (3), 455 (3), 455 зв. (3), 456, 456 зв. (3), 457 (3), 457 зв., 458 (2), 458 зв. (3), 459 зв. (4), 460 (2), 460 зв. (4), 461 (2), 461 зв. (2), 462 (2), 462 зв. (2), 463 зв., 464, 464 зв. (3), 465 (3), 465 зв. (2), 466 (2), 466 зв., 467 зв. (2), 468 (3), 468 зв. (2), 469 (3), 469 зв. (3), 470 (4), 470 зв. (3), 471 зв. (4), 472 (4), 472 зв. (4), 473 (4), 473 зв. (7), 474 (6), 474 зв. (6), 475 (4), 475 зв. (5), 476 (3), 476 зв. (3), 477 (4), 477 зв. (5), 478 (14), 478 зв. (15), 479 (11), 479 зв. (13), 480 зв. (2), 481 зв., 482, з(ч) 7 зв., 384, 461, 473 зв., 474, 479, 479 зв. (2), за [!] 4; в... зачалє *місц.* 482 зв., в зача(л) 317 зв., в за(ч)л(ѣ) 317 зв., в за(ч)лѣ 472, в за(ч)лє 482, в за(ч)л 317 зв.; зачала *мн. наз.* 443 (2); зача(л) *род.* 198 зв., зачаль 20 зв., 123 зв., 128 зв., 203 зв., 340 зв., 443; зачала *зн.* 443, 443 зв., 444; ѡ... зачалє(х) *місц.* 443

зачаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 126 зв.

зачатіє *ім. од. с. наз.* 455 зв., за(ч)тіє 447

зачєрль: бы єси зачєрль *дієсл. док. ум. од. ч. 2 ос.* 354

зачирала *дієсл. недок. мин. од. ж. 1 ос.* 354 зв.

за(ч)л' див. **зачало**

за(ч)ло див. **зачало**

за(ч)тіє див. **зачатіє**

зачѧло *ім. од. с. наз.* 129

заш'кодиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 225 зв.

заш'ло *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 226

з'бав'лени *дієприкм. док. пас. мин. мн. наз.* 246 зв., 281

збань *ім. од. ч. зн.* 356; в збаноу *місц.* 318, в з'баноу 184 зв.

з'бєроу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 274 зв.; з'бєрѣтє *наказ. мн. 2 ос.* 62 зв.; зобрав'шоу *дієприкм. акт. мин. од. ч. дав.* 64 зв.

[збєрѣт сѧ]: сѧ збєрѣт *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 298 зв.

з'биль: єси... з'биль *дієсл. док. мин. од. ч. 2 ос.* 222 зв., из'биль *3 ос.* 429; з'били *мн. 3 ос.* 92 зв.; избієны(х) *дієприкм. пас. мин. мн. род.* 460, из'бієны(х) 457 зв.; о из'бієныхь *місц.* 13; избив'ши *дієприсл. мин.* 309

з'бираю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 107; з'бираєшь *2 ос.* 107; збирає(т) *3 ос.* 57 зв., з'бираєть 356 зв.; з'бираютъ *мн. 3 ос.* 238, з'бираю(т) 37 зв.

з'бираютъ'сѧ *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 426 зв.

[з'блаж'ню... сѧ]: сѧ... з'блаж'ню *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 112, 186 зв.; сѧ... з'блаз'нить *3 ос.* 242; з'блаз'нитєсѧ *мн. 2 ос.* 111 зв., з'блаж'нитєсѧ 186; з'блаж'нѧ(т)сѧ *3 ос.* 112

з'блажнѧє(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 79 (2), з'блаж'нѧє(т) 33, зьблажнѧєть 163 зв., зьб'лаж'нѧєть 164; з'блажнаю(т) *мн. 3 ос.* 79; бы... з'блажнала *ум. од. ж. 3 ос.* 164; з'блажнаючи *дієприсл. теп.* 82 зв.

з'блаж'нѧє(т) див. **з'блажнѧє(т)**

[з'блаж'наю(тс)]: (с) з'блаж'наю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 140 зв.

з'ближильсѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 187 зв., сѧ з'ближиль 314

[з'ближиль сѧ]: сѧ з'ближиль див. **з'ближильсѧ**

збожа див. **з'божа**

з'божа *ім. од. с. зн.* 232, збожа 135 зв.

з'борь *ім. од. ч. наз.* 114 зв.

з'боудє(т)сѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 415; из'былосѧ *мин. од. с. 3 ос.* 117

збоудиль *дієсл. док. мин. од. ч. 1 ос.* 394 зв.; з'боудили *мн. 3 ос.* 43 зв., з'бѹдили 248 зв.; з'боудив'ши *дієприсл. мин.* 142

з'боудованю *ім. од. с. дав.* 286 зв.

з'боудовати *дієсл. док. інф.* 114 зв.; збоудоую *майб. од. 1 ос.* 74; збоудоуєшь *2 ос.* 194; з'боудоваль *мин. од. 3 ос.* 238 зв. (2), зьбоудоваль 92 зв.; з'боудовано *дієприкм. пас. мин. од. с. наз.* 225

збоурєньє *ім. од. с. зн.* 100 зв.

звады *ім. од. ж. род.* 326 зв., з'вады 326

з'вады див. **звады**

з'валь *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 233 зв.; з'вано *дієприкм. пас. мин. од. с. наз.* 211; звани *мн. наз.* 87; зва'нїи 286; зван'ны(х) *род.* 286; зьван'ны(м) *дав.* 285; з'вано *прис. ф.* 321 зв.

званїа *ім. мн. с. зн.* 97 зв.

з'вєли *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 93

[з'вєр'ноуль... сѧ]: сѧ є(ст) з'вєр'ноуль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 239

з'вєр'ха див. **звєр'хоу**

звєр'хоу *присл.* 99 зв., з'вєр'хоу 99 (2), з'вєр'ха 99 зв.

з'вєр'хоу див. **звєр'хоу**

звивали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 281

з'витый *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. зн.* 435 зв.

з'вноутрь *присл.* 248, 270 зв., з'вноу(т)рь 266 зв., з'ноутрь 153 зв., з'вноу(т)рѧ 270 зв., из'вноу(т)рь 154

з'вноу(т)рь див. **з'вноутрь**

з'вноу(т)рѧ див. **з'вноу(т)рь**

з'внѣ *присл.* 153 зв.

зводить *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 372 зв.

зволилї: бы сѧ... зволилї *дієсл. док. ум. мн. 2 ос.* 80 зв.

зволокли *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 264, зволок'ли 193, з'волок'ли 118 зв.

зволок'ли див. **зволокли**

з'волок'ли див. **зволокли**

з'выкль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 201 зв.

звѣда(л) *дієсл. док. мин. од. 3 ос.* 291 зв., звѣдаль 191 зв., 303, 425, з'вѣдаль 155 зв., 249 зв., извѣдаль 195

звѣдаль див. **звѣда(л)**
з'вѣдаль див. **звѣда(л)**
[звѣдовали сѧ]: сѧ звѣдовали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 377 зв.
звѣдовати *дієсл. недок. інф.* 178, 312, **из'вѣдовати** 97; **з'вѣдоую** *теп. од. 1 ос.* 233; **звѣдоваль** *мин. од. ч. 3 ос.* 177, 358 зв., **з'вѣдоваль** 158, **звѣ(д)валь** 191; **звѣдовали** *мн. 3 ос.* 179 зв., 189 зв., 311, 343 (2), **з'вѣдовали** 313 зв., **звѣдова** 152; **бы(х)... звѣдоваль** *ум. од. ч. 1 ос.* 323 зв.
з'вѣриль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 348 зв.; **звѣрены** *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 303
[звѣрить... сѧ]: сѧ... звѣрить *дієсл. недок. майб. од. 3 ос.* 292 зв.
з'вѣраты *ім. мн. с. ор.* 130
з'вѧзати *дієсл. док. інф.* 142 зв.; **з'вѧжешь** *майб. од. 2 ос.* 74; **з'вѧже(т)** *3 ос.* 57 зв.; **звѧжете** *мн. 2 ос.* 80 зв.; **з'вѧзали** *мин. мн. 3 ос.* 425 зв.; **быль звѧзаль** *дмин. од. ч. 3 ос.* 281; **звѧзань** *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 80 зв.; **звѧзанного** *зн.* 427; **з'вѧзано** *с. наз.* 74; **звѧзав'ши** *дієприсл. мин.* 191, **з'вѧзав'ши** 148
звѧзана *ім. од. с. род.* 291
з'вѧзена див. **вязна**
з'вѧзокь *ім. од. ч. наз.* 155
з'гасаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 105
з'годитсѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 287
з'готовимо див. **из'готовити**
згреши(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 81; **з'грешильє(м)** *мин. од. ч. 1 ос.* 116 зв.; **бы з'грешиль** *ум. од. ч. 3 ос.* 80
з'гоубила див. **из'гоубиль**
здаи *дієсл. недок. наказ. од. 2 ос.* 291
здалека *присл.* 189, 195, 294, 296 зв., 322 зв., 329, **з(д)алека** 143, **з'далека** 120 зв., 155 зв., **издалєка** 171 зв., 300, **из(д)алєка** 114 зв.
з(д)алека див. **здалєка**
з'далека див. **здалєка**
здвигнисѧ *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 172 зв.
зде *присл.* 55 зв., 59, 66 зв., 75, 75 зв., 119 зв., 159 зв., 181 зв., 283 зв., 297, 321 зв., 330 зв., 396 зв., 433 (2), 443 зв., 473, 476 зв., 481, **з'дє** 110 зв., 112 зв. (2), 120 зв., 146 зв., 155 зв., 297 зв., 317 зв., 473 зв.; **зє(д)** [!] 102 зв.
з'дє див. **зде**
здереть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 231 зв.
здоро(в) *прикм. од. ч. наз.* 360 зв., **здоровь** 290, 359 зв. (2), 394 зв., **з(д)оровь** 113 зв., **з'дравь** 228 зв.; **здоровымь** *ор.* 303, 360, 374; **з'доровымь** 250, 360 зв., **з'доровы(м)** 258; **здорова** *ж. наз.* 47, 136 зв., **з'дорова** 145, 145 зв., 233 зв., 252; **здоровую** *зн.* 47, 280 зв., **з'доровоую** 145 зв.; **здоровою** *ор.* 251 зв. (2); **здоровыи** *мн. наз.* 46, 134 зв., **з'доровыѩ** 231, **здровы** 71 зв., 198; **з(д)оровы(м)ь** *дав.* 133
здоровь див. **здоро(в)**
з(д)оровь див. **здоро(в)**
з'дравь див. **здоровь**
здражоватї: боуде здражоватї *дієсл. недок. майб. од. 3 ос.* 101 зв.
з'дрѣмалисѧ *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 105
зєведєѡвь *прикм. од. ч. наз.* 48 зв., **зєведєѡва** *род.* 465, **зєведєово(г)[о]** 137 зв.; **зєведєѡва** *зн.* 29 зв., 130 зв.; **зєведєѡ(м)** *ор.* 29 зв.; **о... зєведєовоу** *місц.* 124 зв., **о... зєведєѡвоу** 14 зв., **зєведєовы** *мн. наз.* 85 зв., **зєведєѡвы** 168, 439; **зєведєовыхь** *род.* 87 зв., **зєведєѡвѣ(х)** 120 зв., 476; **зєведєовѣмь** *дав.* 164 зв.; **зєведєовы** *зн.* 112, **зєведєѡвы** 228
зє(д) [!] див. **зде**
зєленои: на зєленои *прикм. од. ж. місц.* 150 зв.; **зєленымь** *с. ор.* 327
зелїа *ім. од. с. род.* 270 зв., **зелїи** *мн. род.* 63, 141 зв.
зємла *ім. од. ж. наз.* 28 зв. (2), 31 зв., 60, 141, 182 зв., 316 зв., 446 зв., **зє(м)ла** 103 зв., **зєм'ла** 120 зв., 139, 471 зв.; **зємлѣ** *род.* 25 зв., 60, 120 зв., 122, 139, 263, 280, 351, 352 (3), 358 зв., 394, 403, **зєм'лѣ** 227, 371 зв., **зємли** 31, 54 зв., 58 зв., 101 зв., **зє(м)ли** 59, **зєм'ли** 182, 212; **зємлѣ** [!] 358; **зємли** *дав.* 49 зв.,

293, зѣм'ли 54 зв., 366; зѣмлю *зн.* 25 зв., 48 зв., 51, 51 зв., 68, 98, 141 зв., 278 (2), 287, 321 зв., 353, 384 зв., 399 зв., 424, 425, 440, 447 зв., 462, 466, 468 зв., зѣ(м)лю 337, зѣм'лю 30 зв., 106, 107, 139 зв., 141, 151 зв., 161, 248 зв., 330 зв., 402 зв.; зѣмлѣю *ор.* 33 зв., 217 зв.; в зѣмли *місц.* 65 зв., в зѣм'ли 181, в' зѣм'ли 101 зв., 315, на зѣмли 36, 60 зв., 71 зв., 74 (2), 80 зв. (2), 187, 266, 299 зв., 315 зв. (2), 316 зв., 337, 377, 421 зв., на зѣ(м)ли 80 зв., на зѣм'ли 36 зв., 45, 62, 97 зв., 100, 103, 123, 134, 139, 140 зв., 141 зв., 151, 155 зв., 159 зв., 213, 230, 238 зв., 246, 247, 377 зв., по зѣмли 47, 47 зв., 194, 328 зв., по... зѣм'ли 120, 224 зв.; зѣмлѣ *кл.* 24; по зѣмлѧмь *мн. місц.* 314

зѣ(м)лѧ див. **зѣмлѧ**

зѣм'лѧ див. **зѣмлѧ**

зѣмна(г)[о] *прикм. од. с. род.* 479 зв.; зѣмныхь *мн. род.* 269 зв.; зѣм'ныи *зн.* 278 зв.

зѣм'скыи *прикм. мн. зн.* 350, зѣмьстїи 78

зѣмьстїи див. **зѣм'скыи**

зѣ(р) див. **зрѣнѧти**

зѣрно *ім. од. с. наз.* 77 зв., 295 зв., зѣр'но 402 зв., зрѣно 141 зв., зѣрноу *дав.* 63, зѣ(р)ноу 279, зѣр'ноу 456 зв.; ѡ зѣрноу *місц.* 60, ѡ зѣр'ноу 139

зѣр'но див. **зѣрно**

зида(н)ѧ *ім. мн. с. зн.* 100 зв.

зидаѧ *дієприсл. теп.* 119 зв.

зима *ім. од. ж. наз.* 72 зв.

зимѣ *присл.* 102, 181, 391

зимнѣцѣ *ім. од. ж. род.* 221 зв.

зі̃ *числ.* 2 зв., 4, 5, 5 зв., 7 зв., 8, 9 (4), 10, 10 зв. (2), 11 зв., 12 (2), 12 зв., 13 (3), 13 зв. (2), 36, 47 зв., 70, 105, 119, 124, 126 зв., 150 зв., 180, 180 зв., 181 зв., 182 зв., 183 зв., 199, 227, 234 зв., 288 зв., 295, 312 зв., 330, 332, 335 зв. (2), 362 зв., 413, 417, 421 (2), 450, 453 зв., 456, 460, 466, 468 зв., 470 (2), 471 зв., 473, 473 зв., 478, 479, 480 зв. (2), 481

зʼламлѣтє *дієсл. док. майб. мн. 2 ос.* 434; зʼламань *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 229

златоустаго *ім. антроп. од. ч. род.* 452 зв., 461 зв., зла(т)устаго [!] 461 зв.

зла(т)устаго [!] див. **златоустаго**

злѣ *присл.* 70 зв., 132, 136, 159, 351, 362, 427, 443, 482 зв., зʼлѣ 93, злѣ 77

зʼлѣ див. **злѣ**

зʼливано *дієприкм. недок. пас. мин. од. с. наз.* 135 зв.

зло [1] *ім. од. с. наз.* 33 зв.; зʼла *род.* 124 зв.; зʼлоу *дав.* 33 зв.; зʼло *зн.* 192 зв., 233

зло [2] *прикм. од. с. наз.* 87; зло *зн.* 58, зʼло 235; зли *мн. наз.* 39 зв.

злобивость *ім. од. ж. зн.* 136

злодѣй *ім. од. ч. наз.* 276 зв., 389, 390, 427 зв., зʼлодѣи 104; злодѣємь *ор.* 400 зв.; злодѣй *мн. наз.* 36 зв., 276, 327, злодѣє 389 зв., злодѣювь *род.* 328, злодѣєвь 476; злодѣи *зн.* 327 зв., 475 зв.

зʼлодѣи див. **злодѣй**

зʼлодѣжщи(м) сѧ: о зʼлодѣжщи(м)сѧ *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. місц.* 124

зложєна *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. наз.* 38

зломаныи *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 42; зломаного *зн.* 44 зв.; зламаных *мн. зн.* 30; зломивʼши *дієприсл. мин.* 333

злословити *дієсл. недок. інф.* 163

злости *ім. од. ж. род.* 272; ѡ злости *місц.* 427; злостїи *мн. род.* 289 зв., 294 зв.; зʼлостѧмь *дав.* 220; зʼлости *зн.* 94, 235 зв.

зʼлото *ім. од. с. наз.* 98 зв.; злата *род.* 49, 481 зв.; злото *зн.* 24 зв., зʼлато 98 зв.; зʼлото(м) *ор.* 98

зло(тх) див. **злоты(х)**

злоты(х) *ім. мн. ч. род.* 303, зло(тх) 304 зв.

злочиньцами *ім. мн. ч. ор.* 320 зв.

злы(и) див. **злыи**

злыи *прикм. од. ч. наз.* 58 (2), 58 зв., 72 зв., 82, 104 зв., 269, 305 зв., злы(и) 61 зв., зʼлыи 93, 107, 238; злого *род.* 40, 423;

зломоу *дав.* 38 зв.; **злыи** *зн.* 40, **злы(и)** 237 зв.; **вⁱ зло(м)** *місц.* 97; **злою** *ж. ор.* 252 зв.; **злоє** *с. наз.* 40 (2), 151, 154, 238, 266, 270; **злого** *род.* 58, 328, **зⁱлого** 118, 238, 294, 326; **злоє** *зн.* 30 зв., 58, 238; **злыи** *мн. наз.* 154, 351, 372, **зли** 58; **зⁱлы(х)** *род.* 245 зв., **зⁱлыхь** 241 зв.; **зⁱлы(м)** *дав.* 174, **зⁱлымь** 236 зв.; **злыи** *зн.* 64 зв., 68 зв., 70, **злый** 153, 266, **зⁱлыи** 94 зв., **злы(и)** 68 зв., **злыа** 34 зв., 64 зв., **злаа** 45, 153 зв.; **злыми** *ор.* 267; **ѡ злы(х)** *місц.* 308; **ѡ...** **злыхь** 220

зⁱлыи див. **злыи**

злѣ див. **зле**

злѣзь *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 303 зв.

злѣтоую(т)сѧ *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 102 зв.

зⁱмажєтⁱсѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 31

змазанои: ѡ... змазанои *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. місц.* 159

змежи *прийм.* 39, 185 зв., 190 зв., 287 зв., 323, 331, 371 зв., 376 зв., 398 зв., 433 зв., **зⁱмежи** 56, 110, 113, 113 зв., 117 зв., 120, 127, 190 зв., 233 зв., 257 зв., 269, 280 зв., 287 зв., 317, 319, 321 зв., 322, 371 зв., 382, 391, 393, 398, 408 зв., 416 зв., **зⁱмежі** 437 зв.

зⁱмежи див. **змежи**

зⁱмежі див. **змежи**

змешаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 279

зⁱмешⁱкає(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 104 зв.

зⁱмилованѧ *ім. од. с. зн.* 250 зв.

зⁱмиловати(с) *дієсл. док. інф.* 82; **сѧ змиловаль** *мин. од. ч. 1 ос.* 82; **змилова(в)... сѧ** *3 ос.* 81 зв., **змиловалⁱсѧ** 144, **зⁱмилова(л)сѧ** 453 зв., **зⁱмиловалⁱсѧ** 240 зв., 264 зв.; **змилоуйсѧ** *наказ. од. 2 ос.* 70 зв., 88 зв., **змилоуисѧ** 169 зв., 302 зв., **змилоу(и)сѧ** 47 зв., **зⁱмилоуисѧ** 77, 169 зв., **зⁱмилоуйсѧ** 88 зв., 296 зв., 302 зв., **зⁱмилоуисѧ** 161 зв.; **зⁱмиловавⁱшисѧ** *дієприкм. мин.* 132 зв.

зⁱмінны *прикм. мн. наз.* 218 зв.

[змовиль... сѧ]: сѧ єси... змовиль *дієсл. док. мин. од. ч. 2 ос.* 87, **сѧ... были зⁱмовили** *дмин. мн. 3 ос.* 386 зв.

з̄-моє *числ. од. с. наз.* 435

зⁱморⁱдовалⁱ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 353; **зморьдованⁱныхь** *дієприкм. пас. мин. мн. зн.* 279

змѣтоваласѧ: была змѣтоваласѧ *дієсл. недок. дмин. од. ж. 3 ос.* 67 зв.

зⁱмѣшєны(и) *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. зн.* 119; **зⁱмѣшєноє** *с. наз.* 400

знаємо *присл.* 424 (2)

зⁱнайдоує(т)сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 338 зв.

зⁱнашо(д)ши *дієприсл. док. мин.* 288

зⁱнакоу *ім. од. ч. род.* 393 зв.; **знакь** *зн.* 188, 321 зв., 348, **зⁱнакь** 113 зв.; **зⁱнакы** *мн. наз.* 314; **зⁱнаковь** *род.* 349; **знакы** *зн.* 307, 364, 367 зв. (2), 386, **зⁱнакы** 365 зв., 404 зв.

знамєнавшє *дієприсл. недок. теп.* 475 зв., **знамє(н)вшє** [!] 476 зв.

знамє(н)вшє [!] див. **знамєнавшє**

знаменіє *ім. од. с. наз.* 58 зв., 72 зв. (2), 269, **зⁱнамєніє** 103, 156 зв., 213, 269; **знамєніа** *род.* 13 зв., 58 зв., 72 зв., 155 зв., 267 зв., **зⁱнамєніа** 147, 156 зв., 200, 269; **знамєнію** *дав.* 72 зв.; **знамєніє** *зн.* 58 (2), 72 зв., 325, 402, 474 зв., **зⁱнамєніє** 215, 269; **о знамєни** *місц.* 100 зв.; **знамєніа** *мн. наз.* 179 зв., 197 зв., 313 зв., 315 зв., **зⁱнамєніа** 101; **знамєніи** *род.* 55, 72 зв., 156 зв., 358, **знамєній** 398 зв.; **знамєніа** *зн.* 181 зв., **знаме(н)мі** *ор.* 197, **знамєнⁱми** 477

зⁱнамєніє див. **знаменіє**

знаменоує(т)сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 482

знати *дієсл. недок. інф.* 428, **зⁱнати** 210, 246 зв., 404, 411; **знаю** *теп. од. 1 ос.* 190 зв., 282, 322 зв., 374 зв., 383 зв., 385 зв., 387, 390 зв., **зⁱнаю** 115 зв., 116, 207 зв., 282, 383, 383 зв., 387, 390 зв., **зьнаю** 391 зв.; **знаєшь** *2 ос.* 320, 345 зв., **зⁱнаєшь** 116 зв., 441; **знае(т)** *3 ос.* 54 зв., 293, **знаєть** 54 зв., 390 зв., **зⁱнаєть**

412 зв.; знаємо *мн. 1 ос.* 368 зв., 374, з'наємо 387 зв., знаємь 426; знаєтє *2 ос.* 140, 374, 378 зв., 411, 412 зв., з'наєтє 157, 411 зв.; з'нають *3 ос.* 389, 417, 417 зв., знаю(т) 376, з'наю(т) 389, 390 зв.; зналь *мин. од. ч. 1 ос.* 343 зв., 344, з'наль 40 зв.; єси зналь *2 ос.* 443; з'нали *мн. 3 ос.* 436; зна(и)тє *наказ. мн. 2 ос.* 182; бы єстє знали *ум. мн. 2 ос.* 379, бы єстє... знали 379, быс'тє з'нали 411 зв., быс'тє... з'нали 411 зв.; бы... з'нали *3 ос.* 132; знаємыи *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 426; знаємый *мн. наз.* 329; знаємыми *ор.* 216 зв.; знаючи *дієприсл. теп.* 176 зв., з'наючи 96

з'нати див. **знати**

знаш'ли: знаш'ли єс'мо *дієсл. док. мин. мн. 1 ос.* 345

з'носити *дієсл. недок. інф.* 418 зв.; из'носи(т) *теп. од. 3 ос.* 58

з'ноутрь див. **з'вноутрь**

з'нѧти *дієсл. док. інф.* 434; з'нѧль *мин. од. ч. 3 ос.* 434; знѧты(и) *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 433 зв., из'нав'шї *дієприсл. мин.* 329 зв.

зо див. **з**

зобрати *дієсл. док. інф.* 283; зобраль *мин. од. ч. 3 ос.* 399; єстє... зобрали *мн. 2 ос.* 157; зобрали *3 ос.* 67, 72, 118 зв., 255, 365; быхь зобраль *ум. од. ч. 1 ос.* 274; зобрани *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 107 зв.; зобрав'ши *дієприсл. мин.* 325 зв.

зобра(л)сѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 137 зв.; зобралосѧ *с. безос.* 133, 139; зобралисѧ *мн. 3 ос.* 109 зв., 164 зв., 398 зв., зобрали(с) 121 зв., 398 зв., сѧ... зобрали 96 зв., 272 зв.; зоб'рали(с) были *дмин. од. ч. 3 ос.* 114; зобрав'ши(м)сѧ *дієприкм. акт. теп. мн. дав.* 117 зв.

зовє(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 120, зовєть 194 зв., 396, зѡвєть 169 зв.; зовєтє *мн. 2 ос.* 192; зовоуть *3 ос.* 254, 353, зовоу(т) 65, 212, 359, 431 зв.; зови *наказ. од. 2 ос.* 284 зв.; зовѣтє *мн. 2 ос.* 94 зв.; ѡ... звавшимь *дієприкм. акт. теп. од. ч. місц.* 200; зовоущаѧ *мн. наз.* 90 зв.; званїи *пас. мин. мн. наз.* 464; з'ванны(м) *дав.* 94; зван'ны(х) *зн.* 94 зв., зван'ныѧ 93 зв.; ѡ званы(х) *місц.* 200 зв., о з'ван'ны(х) 14 зв.

зовєть див. **зовє(т)**

зовє(т)сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 179

зозвали *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 192 зв.

золотыи *прикм. од. ч. зн.* 95

зоп'совань *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 179 зв.

зоровавєл' *ім. антроп. од. ч. наз.* 22; зоровавєлѧ *зн.* 22

зоровавєлєвь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.

зосланю: ѡ зосланю *ім. од. с. місц.* 410 зв.

зоставаєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 283; зоставала *мин. од. ж. 3 ос.* 415 зв.; зос'тавали *мн. 3 ос.* 365–365 зв.

зоставиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 95 зв.; зоставила *ж. 3 ос.* 265 зв.; бы... зоставиль *ум. од. ч. 3 ос.* 176; зоставлєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 104, 313 зв.; зоставив'ши *дієприсл. мин.* 28 зв., 29, 29 зв., 95 зв., 113, 131, 156 зв., 188 зв., 230 зв., 390, зос'тавив'ши 114, зостави(в)шї 264

зосталь *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 67 зв.; зостала *ж. 3 ос.* 395 зв.; зостали *мн. 3 ос.* 365

зотика *ім. антроп. од. ч. род.* 457 зв.

зотрє(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 93 зв.

зош'лисѧ див. **зышлисѧ**

зрадливє *присл.* 272

зра(д)у *ім. од. ж. зн.* 406

зра(д)ца *ім. од. ч. наз.* 188; зра(д)цю *зн.* 109

зражѹє *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 109; зрадиль *мин. од. ч. 3 ос.* 317; зражєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 183 (2); зражєни *мн. наз.* 314 зв.

зракь *ім. од. ч. наз.* 122

зри *дієсл. недок. наказ. од. 2 ос.* 443 (4), 444

зримѣ(м): ѡ... зримѣ(м) *дієприкм. пас. мин. од. ч. місц.* 336

зродило *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 274

зродоу *присл.* 384
зрозоумѣли: зрозоумѣли... есте *дієсл. док. мин. мн. 2 ос.* 64 зв.; **зрозоумѣли** *3 ос.* 61, 217, 401 зв.
зростити *дієсл. док. інф.* 414 зв.
зростѣ: в зростѣ *ім. од. ч. місц.* 217
зроушили: зроушили есте *дієсл. док. мин. мн. 2 ос.* 69
зрѣно див. **зерно**
зрѣнати *ім. од. с. дав.* 281, зе(р) 281; ѡ **зернати** *місц.* 399 зв.
зрывати *дієсл. недок. інф.* 135 зв.
зрѧще *дієприкм. недок. акт. теп. мн. наз.* 475 зв., 476; **зрѧчи** *дієприсл. теп.* 374
зоубь *ім. од. ч. зн.* 33 зв. (2); **зоубовь** *мн. род.* 64, 94 зв., 104 зв., 107 зв.; **зоубомь** 64 зв., 282, **зоубѡ(м)** 42 зв.; **зоубы** *ор.* 161
зоумѣлиса *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 123
зоуплъна *присл.* 481 зв.
зоупыниль: еси... зоупыниль *дієсл. док. мин. од. ч. 2 ос.* 443
зоветь див. **зове(т)**
зъ див. **з**
зыска(л): есмь... зыска(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 1 ос.* 106 зв., **зыскальѥ(х)** 106 зв.; **зыскаль** *3 ос.* 106; **бы... зыскаль** *ум. од. ч. 3 ос.* 75, 304 зв.
зыскальѥ(х) див. **зыска(л): есмь... зыска(л)**
зышлиса *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 189, 323 зв., **зышлиса** 149 зв., **зышли(с)** 144, **зошлиса** 96, **са зышли** 22 зв.; **было зышлоса** *дмин. од. 3 ос.* 132; **были са зышли** *мн. 3 ос.* 234; **зышо(д)шиса** *дієприсл. мин.* 122 зв.
зышлиса див. **зышлиса**
[зышли са]: са зышли див. **зышлиса**
зышол: зышол... есми *дієсл. док. мин. од. ч. 1 ос.* 368; **зышо(л)** *3 ос.* 41, **зышоль** 41, 220, 259 зв., 367 зв., 370, 388 зв., **зышєль** 146 зв.; **зышло** *с. 3 ос.* 60; **зышли** *мн. 3 ос.* 365 зв., **быль зышоль** *дмин. од. ч. 3 ос.* 350; **зыиди** *наказ. од. 2 ос.* 194
зь див. **з**
зъ [!] див. **з**
зьблажнѧеть див. **зблажнѧеть**
зьблажнѧеть див. **зблажнѧеть**
зьврѣжень *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 54
зьєднєню *ім. од. с. дав.* 439 зв.
зьза *прийм.* 136 зв.
зьзадоу *присл.* 46 зв., 251, **и(з)задоу** 145, **изьзадоу** 243 зв.
зьзобали *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 60, **изьзобалї** 139
зьоубожаєте *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 292
зьявити *дієсл. док. інф.* 54 зв., 263; **изьяви(л) єси** *мин. од. ч. 2 ос.* 263, **изьявиль єси** 54 зв.; **зьяви(л)** *3 ос.* 260 зв., **зьявиль** 213, 260 зв.; **зьявлєна** *дієприкм. пас. мин. од. ж. наз.* 404 зв.; **зьявлєно** *с. наз.* 272 зв.
зьяви(т)са *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 103; **зьяви(л)са** *мин. од. ч. 3 ос.* 458 зв., **зьявилса** 439, **изьявилса** 321; **са зьявили** *мн. 3 ос.* 384; **бы са... зьявило** *ум. од. с. 3 ос.* 140 зв.
зьясть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 285
зятю: при зятю *ім. од. ч. місц.* 481 зв.

И

ѝ *числ.* 3 зв., 4 зв. (2), 5, 6 (3), 6 зв. (3), 8 зв., 9, 9 зв. (2), 10, 10 зв. (4), 11 зв., 12, 13, 13 зв. (2), 28 зв., 41 зв., 42 зв., 53, 57 зв., 60 зв., 66 зв., 72 зв., 73, 74 зв., 75, 76 зв., 123 зв., 124 (2), 124 зв., 134, 137, 155 зв., 178, 198 зв., 199 (2), 199 зв., 200, 214 зв., 221, 245 зв., 257, 260, 263 зв., 273 зв., 277, 277 зв., 279, 282 зв.,

317 зв., 327, 329, 335 зв., 348 зв., 376 зв. (2), 396, 432 зв., 436, 437, 440 зв., 444 зв., 445 (2), 445 зв., 446, 447 (2), 449, 449 зв., 451, 451 зв., 452, 455 зв., 458, 459 зв., 461 зв., 462 зв., 463 (2), 464, 465 зв., 467, 469 зв., 470 зв. (2), 474 (3), 475, 475 зв., 477 зв. (2), 478 (2), 478 зв., 479 (2), 479 зв. (4), 480, 480 зв. (4), 481 (6)

иаирь див. **їаи(р)**

иаковль див. **їаковль**

иаковь див. **їаков**ꙋ

ианаєвь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.

иарєдовь *прикм. од. ч. наз.* 221 зв.

ивановича *ім. од. ч. род.* 481 зв., 482 зв.

игємонь *ім. од. ч. наз.* 117, 118 (2), 123; **игємоноу** *дав.* 202; **игємономь** *ор.* 117, **игємоны** *мн. ор.* 202

иглиноє *прикм. од. с. зн.* 167; **иглиныи** *мн. зн.* 84 зв., 301 зв.

игнатїа *ім. антроп. од. ч. род.* 456, 461 зв.

иго *ім. од. с. наз.* 52, 55; **иго** *зн.* 55

играючи(м) *дієприкм. недок. акт. теп. мн. дав.* 239

игры *ім. мн. ч. зн.* 290

идє(ж) див. **идєже**

идєже *спол.* 36 зв., 37 (2), 60, 163 зв., 164 (2), **идє(ж)** 80 зв., 458 зв.

идоумєа *ім. топ. од. ч. род.* 136 зв.

иєрєѡвь *прикм. од. ч. наз.* 221

иєр(с)лимьлане *ім. мн. ч. наз.* 129 зв.

иєсєй *ім. антроп. од. ч. наз.* 21 зв.; **їєсєа** *зн.* 21 зв.

иєсꙗ**ромовь** *прикм. од. ч. наз.* 221

иж див. **иже** [2]

и(ж) див. **иже** [1,2]

ижꙗ див. **иже** [2]

ижды *спол.* 2 зв.

иже [1] *займ. од. ч. наз.* 31, 36, 36 зв., 37, 48 зв., 51, 52, 54, 57 зв., 59 зв., 61 зв., 107 зв., 127, 129, 173 зв., 179, 195, 229 зв., 266, 273, 345, 369, 373 зв., 452 (2), 452 зв. (2), 454 (2), 455, 456, 458, 460 зв., 461 (3), 461 зв., 465 зв., 466, 466 зв., 467, 469 (2), 470 зв., 475 зв. (2), 479 зв., 482, **и(ж)** 449 зв., 450 зв., **иже** *ж. наз.* 446; **иже** *с. наз.* 2 зв., 61 зв. (2), 62, 141, 247; **иже** *дав.* 17; **иже** *мн. наз.* 71 зв. (3), 75, 126 зв., 200, 246 зв. (2), 275, 450, 450 зв., 451 зв., 457 зв. (2), 464

иже [2] *спол.* 2, 13, 15 зв., 25, 25 зв. (2), 26, 26 зв. (2), 27 зв., 28, 32, 32 зв., 34, 35, 35 зв., 36 зв., 38, 40 зв., 41, 44, 45, 47, 48, 48 зв., 49, 51 зв., 53, 54 зв. (2), 55 зв. (2), 57 зв. (2), 58, 60, 60 зв. (2), 61 (2), 67 зв., 68, 69 зв., 73, 73 зв. (2), 74, 74 зв. (2), 75, 76 зв., 79 зв., 82, 83 зв., 85, 86 зв., 88, 88 зв., 89, 90 зв., 92, 93, 93 зв., 94, 95, 95 зв., 96, 97, 99, 99 зв. (2), 100 (2), 100 зв., 103 зв., 104 зв., 107 (2), 110, 110 зв. (2), 111 зв., 112, 113, 114 (2), 115, 115 зв., 116, 116 зв. (2), 118, 119 зв., 121 зв. (2), 122 (2), 123, 126, 127, 131 зв., 132, 133 (3), 133 зв., 134 (2), 136, 137 зв., 138, 138 зв., 139 зв., 140, 141 зв., 142, 142 зв., 144, 145 (2), 146 зв. (2), 148 (2), 151, 151 зв., 153 зв., 155 зв., 156 зв., 157, 157 зв., 158, 159 (3), 160 (2), 160 зв. (2), 161 зв., 162, 162 зв., 163, 163 зв. (2), 164 зв. (2), 168 зв., 169, 169 зв., 170 зв., 172 (2), 173, 175, 175 зв., 177 (2), 177 зв., 178 (2), 179 (2), 179 зв., 181 зв., 182 (3), 185, 186 зв., 191, 191 зв., 192, 196 зв. (2), 197, 197 зв., 202, 206 зв. (2), 207, 208, 208 зв., 209, 210 зв., 211, 211 зв., 212 зв., 213, 213 зв., 214, 216 зв., 217, 218 зв., 219 зв., 221 зв., 223, 224 (3), 225, 225 зв., 226 зв., 230 зв., 231 зв., 232, 232 зв., 235, 238 зв. (2), 239, 240, 241 зв. (2), 242 зв. (2), 243, 243 зв., 244 зв., 245, 245 зв., 246, 248 (2), 250 зв., 251, 251 зв. (2), 252, 252 зв., 253 зв. (4), 255 (2), 256, 259 (2), 261 зв., 262 зв. (2), 263, 263 зв., 264, 265 зв., 266 зв., 268, 269 зв., 270, 271 (3), 271 зв. (2), 272 (2), 275, 275 зв., 276 зв., 278 (3), 278 зв., 279 (4), 279 зв., 280, 280 зв., 281 зв., 282, 282 зв., 283 (2), 286, 287 зв., 288, 290, 291 (2), 293 зв., 294, 295, 296, 296 зв.

(2), 297, 298 зв. (2), 299, 299 зв. (2), 300, 301 зв., 302 зв., 303 зв., 304 (3), 305 (2), 305 зв. (2), 306 зв., 307 зв., 308 зв., 309, 310, 310 зв., 311, 312, 313, 314 (2), 315 (2), 316 (3), 316 зв., 317 зв., 318 зв., 320 (2), 320 зв., 324, 324 зв., 325 (2), 325 зв., 330 зв., 332 (3), 332 зв., 333 зв. (3), 334 (3), 334 зв., 336, 336 зв. (3), 337, 337 зв. (4), 338, 338 зв. (4), 339 (2), 341 зв. (2), 342 зв. (2), 343 зв. (3), 344, 344 зв., 346, 348 (3), 349, 349 зв. (2), 350, 350 зв. (2), 351 (2), 352, 352 зв. (2), 353 (2), 355 (4), 355 зв., 356 зв. (2), 357 зв. (2), 358 зв. (2), 359 зв., 360 зв. (2), 361, 361 зв., 362 (2), 362 зв., 363, 363 зв., 364 зв., 365 зв. (2), 366, 366 зв. (2), 367 зв. (2), 368 (2), 368 зв. (2), 370 зв. (2), 371, 371 зв., 372 (2), 372 зв., 374 (2), 375, 375 зв. (2), 376 зв. (2), 378 зв., 379, 379 зв. (2), 380 (2), 380 зв. (2), 381 (2), 381 зв., 382, 382 зв. (3), 383, 383 зв. (2), 384 (2), 385, 385 зв., 386 (2), 386 зв. (2), 387 (2), 387 зв. (4), 388, 388 зв. (3), 389 зв., 390 зв., 391, 392 зв. (6), 393, 394, 395 (3), 395 зв. (2), 396, 396 зв. (2), 397 зв. (3), 398 зв. (2), 399, 399 зв., 400 зв., 401 (2), 401 зв., 402 (3), 403 зв. (2), 404 (2), 406 (2), 406 зв. (2), 407 зв., 408, 408 зв. (2), 409 зв. (3), 410, 410 зв., 411 зв., 412, 413 (2), 414 (3), 414 зв., 415, 415 зв., 416 зв. (3), 417, 417 зв. (2), 418 (2), 418 зв. (2), 419, 419 зв. (4), 420 зв. (4), 421 (2), 422 (4), 422 зв., 423 зв. (2), 424 (3), 425 (2), 426, 428 зв., 429 зв., 430, 431 зв., 432, 432 зв., 433, 434, 434 зв., 435, 436 (2), 436 зв. (2), 437, 438 зв., 439, 439 зв., 440 зв., 441 (3), 442 (4), 442 зв., 443 (3), 451 (2), 459 зв., 465 зв., 471, 480, 481, 482 (2), **иж** 36, 87, **и(ж)** 37 зв., 41 зв., 47 зв., 49, 51 зв., 68 зв., 80, 83 зв., 117 зв., 120, 126, 134 зв., 137 (2), 138, 151 зв., 190 зв., 211 зв., 270 зв., 271 зв., 277, 283 зв., 292, 299 зв., 316, 320 зв., 356 зв., 371, 385, 393, 399, 402 зв., 414, 417 зв., 418 зв., **иж'** 220, 263, **їжь** 60 зв., **ижь** 28 зв., 35, 35 зв., 42 зв., 60, 70, 76 зв. (3), 84 зв., 99, 103 зв. (2), 109, 145 зв., 147 зв., 170, 182, 186, 189, 205, 206 (2), 208 зв. (2), 212, 220, 222, 222 зв., 230, 248 зв., 261 зв., 269 зв., 355 зв., 357, 360 зв., 432

ижь див. **иже** [2]

и(з) див. **из**

из *прийм.* 60, 77, 131, 131 зв., 142 зв., 166–166 зв., 175, 186, 210 зв., 221 зв., 266, 286 зв., 305 зв., 325, 330, 334 зв., 392, 423, 471 зв., 482, 482 зв., **и(з)** 324, 333 зв., **изь** 26, 28, 29 зв., 30 (3), 38 зв. (3), 44 зв., 52 зв., 69 зв., 70, 76 (2), 89, 90 зв., 95, 96, 131 зв., 136 зв. (2), 139 зв., 154 зв. (2), 160 (2), 162 зв., 170, 170 зв., 171 зв., 176, 205 зв., 212, 213, 234, 249, 257, 266, 291, 299 зв., 307, 322, 326 зв., 342 зв., 343, 344 зв., 348 зв., 352 (3), 370, 371, 374, 393 зв., 395 зв., 400 зв., 404, 405, 422, 427, 434 зв., 444 зв., 474, 481 зв., 482, **из'** 27, 30, 41 зв., 59, 77 зв., 81, 87 зв., 89, 90 зв., 93, 95 зв. (2), 100, 114 зв., 119, 120 зв., 122 зв. (2), 130, 131 зв., 145, 157 зв., 160, 161 (2), 162 (2), 168, 172 зв., 185, 193, 193 зв., 194, 211, 212, 215 зв., 224, 225 зв. (2), 230 зв., 248 зв., 253 зв., 261, 271, 271 зв., 279, 291 зв., 307, 309 зв., 325, 332, 348, 351 зв., 352, 355, 355 зв., 357, 358 зв., 373 зв., 382, 395 зв., 400, 401, 402 (2), 408, 436, 474, 482, **из'ъ** [!] 320; **ис** 24, 46, 52, 63 зв., 66, 83 зв., 100, 121 зв., 125 зв., 172 зв., 189, 191 зв., 268 зв., 278 зв., 286, 293 зв., 295, 303, 308 зв., 325 зв., 335 зв., 346, 347 зв., 375 зв., 384, 456 зв., **исъ** 204 зв., 220 зв., 249 зв., 250 зв., 252 (2), 305, 357, 384, **ис'** 115 зв., 135, 170, 179, 193, 205 зв., 375, 376, 386 зв., 400 зв., 402 зв., 405, и 143 зв.

из' див. **из**

из'бави *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 36, 43 зв., 266 зв., 403; **нєхаи…** **из'бави(т)** *3 ос.* 119 зв.; **из'бавлєнь** *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 85, 350 зв., **из'бав'лєнь** 389 зв.

из'бавитєль *ім. од. ч. наз.* 212 зв., 357

из'бавлєніє *ім. од. с. наз.* 316; из'бав'лєніа *род.* 215 зв.; из'бавлєніє *зн.* 88 зв., 210 зв., 405 зв., из'бав'лєніє 169

избав'лѧєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 245

из'бєрє(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 27, из'бєрєть 219 зв., из'бєроуть *мн. 3 ос.* 103; из'бран'ныи *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 327 зв.; из'бран'ныи *мн. наз.* 103; из'бран'ны(х) род. 87, 94 зв., 102 зв., 456, 464; из'бран'ны(х) *зн.* 102 зв.

из'бєрєть див. **из'бєрє(т)**

из'биль див. **з'биль**

из'бирає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 100 зв.; из'бираю(т) *мн. 3 ос.* 40, 238, 415

из'бираєт'сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 161 зв.

из'боді *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 164

из'борищє *ім. од. с. зн.* 239 зв.; на з'борища(х) *мн. місц.* 50, *на* з'борищахь 97 зв., на з'борищє(х) 65, 100, 146 зв., 312 зв.

из'браніи: о **из'браніи** *ім. од. с. місц.* 124, ѡ из'браніи 199

из'бысть *дієсл. док. аор. од. 3 ос.* 19

из'бы(т)ка *ім. од. ч. род.* 274, из'быт'ка 58, 313; из'бы(т)ковь *мн. род.* 72, из'быть-ковь 156, 238; из'быт'ки *зн.* 67

из'быт'ка див. **из'бы(т)ка**

из'бѣглисѧ *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 149 зв.

извєдє(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 56 зв., из'вєль *мин. од. ч. 3 ос.* 130; да из'вєдє(т) *наказ. од. 3 ос.* 48, извєдєна *дієприкм. пас. мин. од. ж. наз.* 482

из'вноу(т)рь див. **з'вноутрь**

изволи(х) *дієсл. недок. аор. од. 1 ос.* 76, из'воли(х) 56 зв.

из'воли(х) див. **изволи(х)**

извѣдаль див. **звѣда(л)**

из'вѣдовати див. **звѣдовати**

из'вѣствоваль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 125 зв.–126, ѡ из'вѣствован'ныхь *дієприкм. пас. мин. мн. місц.* 204

из'вѣстноє *прикм. од. с. зн.* 480

из'вѧноули *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 60–60 зв.

из'ганѧю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 48 зв.; из'гонихѡ(м) *аор. мн. 1 ос.* 40 зв.; из'ганѧйтє *наказ. мн. 2 ос.* 49

из'гнаніи: **по из'гнаніи** *ім. од. с. місц.* 167 зв.

из'горыть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 415

из'готовити *дієсл. док. інф.* 206; з'готовимо *майб. мн. 1 ос.* 110 зв., 184; з'готовиль *мин. од. ч. 1 ос.* 411; з'готовиль єси *2 ос.* 215; з'готовиль *3 ос.* 277 зв.; з'готовали *мн. 1 ос.* 318; и(з)готовили *3 ос.* 110 зв., зготовали 329 зв., зьготовали 185; зготовай *наказ. од. 2 ос.* 296; з'готованыи *дієприкм. пас. мин. од. ч. зн.* 108 зв.; з'готованоу *ж. зн.* 185; зготовано *с. наз.* 285; зготовано *прис. ф.* 88, 168 зв.

изгроубихь *дієсл. док. аор. од. 1 ос.* 482 зв.

из'гоубиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 25, из'гоубили *мн. 3 ос.* 117 зв.; была єсми з'гоубила *дмин. од. ж. 1 ос.* 288 зв.

издалєка див. **здалєка**

из(д)алєка див. **здалєка**

из'дыхати: **боудоу(т) из'дыхати** *дієсл. недок. майб. мн. 3 ос.* 315 зв.

изьєднали *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 137

из'жираєт *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 98; ж'жирають *3 ос.* 178 зв.

и(з)задоу див. **з'задоу**

изливаєма див. **из'ливаємаѧ**

из'ливаємаѧ *дієприкм. недок. акт. теп. од. ж. наз.* 111 зв.; изливаєма 186

и(з)личєны(и) див. **изьличєни**

из'ложити *дієсл. док. інф.* 125 зв.; из'ложиль *мин. од. ч. 3 ос.* 406 зв.

из'лоучиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 83, из'лоучиль єсть 165

из'лѣзь *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 303 зв.

из'мовиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 85 зв.

из'мол'чаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 94 зв.

изнємогоша *дієсл. недок. аор. мн. 3 ос.* 15 зв.

из'носи(т) див. **з'носити**

из'нѧв'ші див. **з'нѧти**

изʼрадовалʼсѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 208 зв.
изʼранивʼшїи *дієприсл. док. мин.* 264
изʼрости(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 415
изʼсѧкʼне *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 101 зв.
изʼчитаємы(х): в… изʼчитаємы(х) *дієприкм. недок. пас. теп. мн. місц.* 2
изыити *дієсл. док. інф.* 473 зв.; **изыйдє** *майб. од. 3 ос.* 60, 154 зв., 466, **изы-(и)дє** 60, 447 зв., 462, 468 зв., **изыйде(т)** 59, **изы(и)де(т)** 24; **изʼшєль** *мин. од. ч. 3 ос.* 60, **изышєль** 41 зв.; **изышʼло** *с. 3 ос.* 463 зв.; **изыиди** *наказ. од. 2 ос.* 273 зв., **изыи(д)** 474; **изшє(д)шого** *дієприкм. акт. мин. од. ч. зн.* 154 зв.; **ѡ изшє(д)ши(м)** *місц.* 200 зв.; **изʼшо(д)ши** *дієприсл. мин.* 234, **изʼшє(д)ши** 44 зв., **изыше(д)ши** 122
изь див. **из**
изʼъ [!] див. **из**
изьвръжень див. **зьвръгʼли**
изьедаєтъ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 36, 276; **изьядае(т)** 37; **изьидши** *дієприсл. мин.* 317
изьзадоу див. **зʼзадоу**
изьобалї див. **зьобали**
изьзове(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 287 зв.
изьзываєтъ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 288 (2)
изьличени *дієприкм. док. пас. мин. мн. наз.* 51, **и(з)личены(и)** 273
изьлѣчисѧ *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 224
изьсʼтоупоуютъ *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 346
изьоутра *присл.* 317
изьяви(л) див. **зьявити**
изьявиль див. **зьявити**
изьявилʼсѧ див. **зьяви(т)сѧ**
изьядае(т) див. **изьедаєтъ**
изьясниль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 338
изьобилїа *ім. мн. с. наз.* 38 зв.
їи *числ.* 4 зв., 5 зв., 6, 7 зв., 8, 9 (3), 10 зв., 11 зв. (2), 12 (2), 12 зв., 13, 13 зв. (2), 29 зв., 37, 47 зв., 124, 125, 127, 142, 170, 184, 187, 191, 199, 201 зв., 228, 239, 279 зв., 280, 281, 317 зв. (2), 335 зв., 364 зв., 424 (2), 434, 450, 452, 460 зв., 462, 470, 472, 473, 474, 475.2, 476, 479 зв., 480 зв., 481
їїльтєскыи див. **їзʼр̃льтєскыи**
ик див. **к**
иконїйского *прикм. од. ч. род.* 454
икъ див. **к**
икь див. **к**
или *спол.* 17, 18 зв., 31 зв., 37 зв., 38 (2), 38 зв., 40, 49 зв. (2), 50, 51 зв. (2), 52 зв., 68 зв., 78 (2), 80 зв., 85 зв. (7), 95, 102 зв. (2), 108 (2), 117 зв., 140 зв., 141 зв., 151 зв., 153 (3), 173 зв., 175 зв., 230, 233, 241 зв., 478 зв.
илиєвь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.; **илиною** *ж. ор.* 205 зв.; **илино** *с. зн.* 75 зв.
илия див. **їлїа**
илиа див. **їлїа**
илїа див. **їлїа**
именоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 125 зв.
имєшь *дієсл. недок. теп. од. 2 ос.* 78; **име(т)** *3 ос.* 161, **имѣть** 197 зв., **имємь** *мн. 1 ос.* 475; **имєтє** *2 ос.* 323 зв.; **имоу(т)** *3 ос.* 2 зв., 295; **ими** *наказ. од. 2 ос.* 355; **имѣтє** *мн. 2 ос.* 102 зв. (2), 113 зв., 181 зв.
имѣнїа *ім. од. с. род.* 274, 287, 288 зв., 304; **имѣна** *зн.* 84 зв., 105 зв., 288 зв. (2), 290 зв., **име(н)є** 200; **имѣна(м)** *ор.* 277, **имѣнїємь** 104 зв., 454, **имѣ(н)є(м)** 448; **имѣнїа** *мн. наз.* 268; **имѣнїи** *род.* 245, 470 зв.; **имѣна** *зн.* 291, **имѣнїа** 272, 276
има *ім. од. с. наз.* 143 (2), 147 зв., 204 зв. (2), 207 (3), 209, 214, 214 зв., 249 зв., 250 зв., 265, 266, 293 зв., 328 зв., 329, 331, 331 зв., 341 зв., 348 зв., 425 зв., 458 зв., 474; **имєни** *род.* 50 (2), 85 зв., 101 зв., 180 зв., **имєнє** 314 зв., 315, 338 зв., **имєна** 417; **има** *зн.* 23 (2), 23 зв., 36, 40 зв., 52 (3), 56 зв., 78 зв., 80, 89 зв., 100 зв., 101, 123, 137 зв., 163, 163 зв., 171 (2), 179 зв., 205 зв., 207 зв., 235, 258 зв., 283, 307, 334 зв., 339 зв., 342, 348, 363 зв., 391 зв., 393 зв., 398 зв., 401 зв., 403 зв., 412 (2), 413 зв.,

416, 420 (2), 420 зв., 422, 424, 438 зв., 445, 449, 456 зв., 457 (2), 462 зв., 471 зв., 477 зв., имє 363 зв., 422 зв., и(м)а 445; имєнє(м) *ор.* 40 зв., 45 зв., 119, 230 зв., имєнємь 40 зв., 121, 123 зв., 144 зв., 163, 197 зв., 209 (2), 210, 258 зв., 265, 303 зв., 314; въ имєни *місц.* 422 зв., по имєни 389, ѡ имєни 163, 262 зв.; имєна *мн. наз.* 48 зв., 262 зв.; имєна *зн.* 137 зв., 232

инако див. **инакь**

инакь *присл.* 46 зв., инако 16 зв.

иначєи *присл.* 135, 135 зв., 231 зв., 144, иначєй 411, иначыи 231 зв.

иначєй див. **иначєи**

иначыи див. **иначєи**

индє *присл.* 18 зв., 282 зв.

ин'дик'тоу *ім. од. ч. род.* 444

иноплємєньникь *ім. од. ч. наз.* 297

иноуды *присл.* 389

ин'шїи див. **ин'шїй**

ин'шїй *займ. од. ч. наз.* 362 зв., ин'шїи 43 зв., 363 зв.; ин'шого *род.* 177 зв., ин'шого *зн.* 412, ин'шо(г)[о] 174 зв.; ин'ши(м) *ор.* 24 зв., 457; иньшимь 197; иншоую *ж. зн.* 189 зв., ин'шоую 93 зв., 165 зв.; ин'шєє *с. наз.* 139 зв. (2), 434; ин'шїи *мн. наз.* 3, 60 зв., 73 зв., 148, ин'шїй 299 зв., ин'шї(и) 73 зв., 366 зв., ин'шїй 94, 428; ин'ши(х) *род.* 152, 323 зв.; ин'шихь 177 зв., 431 зв., ин'ши(мь) *дав.* 175, 310; ин'шї(х) *зн.* 29 зв., иньшїи 86, ин'шїи 94, ин'шїй 275

иныи див. **иный**

иный *займ. од. ч. наз.* 356 зв. (2), 390 зв., 417, иныи 359 зв., 441; иного *род.* 286 зв., 390; иного *зн.* 18 зв., 52 зв., 92 зв. (3), 165 зв., 241 зв. (2); иноую *ж. зн.* 62, 62 зв., 63, 92 зв., 293; на инои *місц.* 227 зв.; иноє *с. наз.* 60 зв., 62, 139 зв., 140 зв. (3), 256 зв.; иного *род.* 259 зв.; иныи *мн. наз.* 255, 327, 330 зв., 386, 403 зв., иныи 60 зв., 89 зв., 142, 356 зв., 372 зв., 375 зв., 385, инїи 115; ины(х) *род.* 152 зв., 172, 195, 253, 299 зв., 479, 442, 479 зв., иныхь 127, 230 зв., 245 зв.; ины(м) *дав.* 93, 246 зв., 327 зв., 330 зв., инѣм' 60 зв., инымь 197 зв., ины(х) *зн.* 31 зв., 260 зв., 268 зв., 337 зв., 454, 476, иныхь 219 зв.–220, 260 зв., инны(х) 31 зв., инѣ(х) 449, иныи 92 зв., 155 зв., 194, 221 зв., 390 зв., 438 зв., 475 зв., ины(и) 71, 119 зв., 126; въ ины(х) *місц.* 335, ѡ... ины(х) 336, ѡ иныхь 41 зв., 348 зв.

ип'полита *ім. антроп. од. ч. наз.* 461 зв.

ир'жа *ім. од. ж. наз.* 37, р'жа 36 зв.

ировь *прикм. од. ч. наз.* 221

иро(д) *ім. антроп. од. ч. наз.* 23 зв., 25, 25 зв., 65 зв., 147 зв., 148 (2), 148 зв. (2), 217 зв., 220, 282 зв., 459 зв., 472 зв. (2), иродь 253 зв. (2), 325 (2), 325 зв. (2), їрѡ(д) 220, ирѡ(д) 23 зв., 24, 24 зв., 65 зв., 147 зв., 220; їрода *род.* 204 зв., ирода 23 зв., 25 зв., 65 зв., 200 зв., 324 (2), 325, 447 зв.; иродови *дав.* 66, 148, 148 зв., иродоу 24 зв.; ирода *зн.* 279; о... їродѣ... *місц.* 13 зв., о... иродѣ 124

иродиядина *прикм. од. ж. наз.* 65 зв.

иродияноув *ім. мн. ч. род.* 175 зв.

иродіада *ім. антроп. од. ж. наз.* 148, иродіады *род.* 148, иродияды 65 зв., родияды 148 зв.; ѡ иродиядѣ *місц.* 220

иродова див. **иродового**

иродового *прикм. од. ч. род.* 325, иродова 65 зв., 156 зв., 245 зв.; иродовы *ж. род.* 25; иродовыми *мн. ор.* 95, 136 зв.

иродь див. **иро(д)**

ирѡ(д) див. **иро(д)**

ис див. **из**

ис' див. **из**

исааковь див. **їсааковь**

исаакь див. **їсаа(к)**

исаіа див. **ісаіа**

исказили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 83 зв.

искати *дієсл. недок. інф.* 24 зв., 319; ищѫ *теп. од. 1 ос.* 362; ищєшь *2 ос.* 436 зв.; ищє(т) *3 ос.* 80, 267, 269, 355 зв., ищєть 156 зв., 373; ищєтє *мн. 2 ос.* 58 зв., 72 зв., 122, 196 зв.; ищоуть *3 ос.* 155 зв.,

ищоу(т) 38, 138 зв., 275 зв.; искаль *мин. од. 2 ос.* 25 зв.; ис'каль *3 ос.* 110; искали *мн. 3 ос.* 114 зв., 189, 267 зв., 310 (2), 317; ищи *наказ. од. 2 ос.* 29 зв., 36, 71 зв., 343, 343 зв., 413, 470 зв.; ищѣтє *мн. 2 ос.* 38, 39, 267, 275 зв. (2); ищоучи *дієприсл. теп.* 59

искон'чанїи: ѡ искон'чанїи *ім. од. с. місц.* 313

ископишасѧ *дієсл. док. аор. мн. 3 ос.* 83 зв.

искоуситєль *ім. од. ч. наз.* 27 зв.

искоусишь *дієсл. док. майб. од. 2 ос.* 223, ис'коусишь 28; искоушєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 27 зв.

ис'коусишь див. **искоусишь**

искоушаєтє *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 95; искоушаль *мин. од. ч. 3 ос.* 221 зв.; искоушаємь *дієприкм. пас. теп. од. ч. наз.* 221 зв.; искоушаючи *дієприсл. теп.* 96 зв., 267 зв., искоушаючї 364 зв., искоушаю(ч) 96

искоушєнїє *ім. од. с. зн.* 36, 266 зв.; ѡ искоушєнїи *місц.* 198 зв.

искѹшованьь *дієприкм. недок. пас. мин. од. ч. наз.* 130

исписаль: єсми... исписаль *дієсл. док. мин. од. ч. 1 ос.* 482 зв.; испїсаль *3 ос.* 128 зв.; исписано *дієприкм. пас. мин. од. с. наз.* 201 зв., 125; исписа(в) *дієприсл. мин.* 202

испїють *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 198; испиєта *дв. 2 ос.* 88

ис'плє(т)ши *дієприсл. док. мин.* 118 зв., 429

исплтьнєно *прис. сл.* 3

исповѣдаючи *дієприсл. недок. теп.* 129 зв., исповѣдающє 26 зв.

испове(д)ника див. **исповѣдника**

исповѣ(д) див. **исповѣданїє**

исповѣданїє *ім. од. с. наз.* 479 зв., испо-вѣ(д) 479 зв.

исповѣдающє див. **исповедаючи**

исповѣдника *ім. од. ч. род.* 448, 449, 452, испове(д)ника 461; **исповѣдникь** *зн.* 453

исповѣ(д)ти(с) *дієсл. недок. інф.* 476

исповѣмь *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 51; исповѣсть *3 ос.* 51, 273, 452, 461 (2), ис'повѣсть 273–273 зв., исповѣ(ст) 450 зв., испо 273

испочатькоу *присл.* 204 зв.

исправлєнїи *ім. мн. с. род.* 17

исправлѧйтє *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 482 зв.

испрошєнїи: ѡ испрошєнїи *ім. од. с. місц.* 201, 201 зв., 335 зв., о ис'прошєнїи 125

ис'прошєнїи: о ис'прошєнїи див. **испрошєнїи: ѡ испрошєнїи**

испоустиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 120, 194 зв., 429

испыталь *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 23 зв., 25, 160 зв., 161 зв.; испытали *мн. 3 ос.* 160

ис'скариѡта див. **скариѡта**

иссохои [!]: о иссохои [!] див. **исьсохшои: о исьсохшои**

иствъного *прикм. од. с. род.* 334

истє *присл.* 57 зв., ис'тє 110

ис'тє див. **истє**

ис'ти *дієсл. недок. інф.* 367 зв., ясти 55, 55 зв., 66 зв., 70, 71 зв., 108, 136, 150, 155 зв. (2), 184 зв., 232 зв., 252 зв., 254 зв., 284 зв., 317 зв., 356, йсти 367 зв., 369 зв., яс'ти 108 зв., 110 зв., 137 зв., 146, 149 зв., 150 (2), 283, 356, ястї 104 зв., йсть *теп. од. 3 ос.* 185, 369 зв., 370 (2), и(ст) 370 (2), ясть 134 зв., 243, 408, ясъть 464, яст 46, я(ст) 369; ямы *мн. 1 ос.* 38; йстє *2 ос.* 231, 274 зв., ястє 37 зв., ядять *3 ос.* 152, ядѧть 68 зв., 231, 475, ядѧ(т) 71, 152, 152 зв., боудоу йсти *майб. од. 1 ос.* 318 зв., боу(д) ясти 318, ясти боудоу 185; боудеши ясти *2 ос.* 296; боудє(т) ясти *3 ос.* 369 зв.; боудетє... ясти *мн. 2 ос.* 369 зв.; ядоша *аор. мн. 3 ос.* 67, 72; яль *мин. од. ч. 1 ос.* 318 зв., и(л) *3 ос.* 464 зв., иль 134 зв., 243 зв., 469 зв., йль 221 зв., 334, яль 55 зв., 232 зв., 446 зв.; єсмо йли *мн. 1 ос.* 317 зв.; єстє йли *2 ос.* 319 зв., 367 зв., йли *3 ос.* 67, 72, 103 зв., 150 зв. (2), 156 (2), 185, 185 зв.,

232, 255, 297 зв., 298, 365 зв., 366 зв., 367 зв., 369, 370, 408; **йжь** *наказ. од. 2 ос.* 274 зв., **яж**ꙋ 356; **ядѣте** *мн. 2 ос.* 261 (2), **ядите** 111, 185 зв., **ядѣть** 154 зв.; **бы єсте или** *ум. мн. 2 ос.* 275 зв.; **ядаюч(и)** *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 243, **ядыи** 53 зв. (2), **ядоущи(м)** *мн. дав.* 110 зв., 111; **ядꙋших**ъ *мин. мн. зн.* 155 зв.; **ядꙋши** *дієприсл. теп.* 290

йсти див. **исꙗти**

истинꙗна *ім. од. ж. наз.* 18; **истинꙗнѣ** *дав.* 16, 18 зв.; **исꙗтинꙗною** *ор.* 355 зв.

истинꙗно *присл.* 126, **исꙗтинꙗно** 446 зв.

исꙗтинꙗно див. **истинꙗно**

истинꙗный *прикм. од. ч. наз.* 412 зв., 417 зв., **истинꙗныи** 341 зв., **истинꙗы(и)** 418 зв.; **истинꙗнаго** *род.* 482 зв.; **истинꙗнаго** *зн.* 482 зв., **истинꙗна(г)[о]** 132; **истинꙗнаѧ** *ж. наз.* 414 зв., **истинꙗнаа** 444 зв.

истинꙗныи див. **истинꙗный**

истинꙗны(и) див. **истинꙗный**

истинꙗнѣишихъ: вꙑ... истинꙗнѣиши(х) *прикм. мн. місц.* 18 зв. (2)

истинствоуѫ(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 18 зв.

истканень *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 432

исходи(т) див. **исходитъ**

исходитъ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 70, **исходи(т)** 70, 153 зв., 344, 417 зв.; **исходѧ(т)** *мн. 3 ос.* 70, 173 зв., 154; , **исходили** *мин. мн. 3 ос.* 76, 160; **исходѣте** *наказ. мн. 2 ос.* 102 зв.; **исходѧщоу** *дієприкм. акт. теп. од. ч. дав.* 88 зв., **исходѧ(щ)** 88 зв.; **исꙗходѧщаго** *зн.* 130; **ѡ... исходѧщѡ(м)** *с. місц.* 28; **исходѧщи** *мн. наз.* 444 зв., **исходѧщая** 70, **исходѧщаа** 453, **исходѧща** 454 зв., **исходѧщи(м)** *дав.* 47 зв.; **исходища** зн. 94; **исходѧще** *дієприсл. теп.* 49 зв.

исхожовали(с) *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 288 зв.

исцѣлити *дієсл. док. інф.* 48 зв., 56; **исцѣлитъ** *майб. од. 3 ос.* 233, **исцѣли(т)** 136; **исцѣли** *аор. од. 3 ос.* 66 зв.; **исцѣлиль** *мин. од. ч. 3 ос.* 30, 90, 136, 147, 322; **исцѣлѧйте** *наказ. мн. 2 ос.* 49; **о исцѣлѣвши(х)** *дієприкм. акт. мин. мн. місц.* 13, 199, **о исцѣлѣвꙗших** 14, 123 зв.; **исцѣлена** *пас. мин. од. ж. наз.* 145

[исцѣлити... сѧ]: сѧ... исцѣлити *дієсл. док. інф.* 283

исцѣлѧль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 48, **исцѣлѧйте** *наказ. мн. 2 ос.* 49; **исцѣлѧѫще** *дієприкм. акт. теп. мн. ч. наз.* 465

исъ див. **из**

исъсоромотили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 387 зв.

исъсохшои: о исъсохшои *дієприкм. док. акт. мин. од. ж. місц.* 89, **о иссохои** [!] 14 зв.

ити *дієсл. недок. інф.* 13, 25 зв., 34, 41 зв., 43, 43 зв., 44 зв., 74 зв., 75, 113, 132 зв., 135 зв., 259 (2), 260, 282 зв., 316 зв., 353, 385, 410 зв.; **идоу** *теп. од. 1 ос.* 379.2, 410, 410 зв., 411.2, 412, 414.2, 418, 418 зв., 419 (2), 420 зв., 422 зв. (2), 439, 447, 461 зв.; **идєшь** *2 ос.* 27, 171, 278 зв., 401 зв., 410 зв., 411, 418, **идєши** 43; **идє** *3 ос.* 142 зв., 345 зв., 358, 441 зв., 464, 472 зв., **идє(т)** 26 зв., 36 зв., 51 зв., 64, 89 зв., 100 зв., 103, 105, 111, 129 зв., 205 зв., 286 зв., 316, 343 зв. (2), 344, 349 зв., 355, 361 зв., 362, 364 зв., 370 зв., 390, 396 зв., 406 зв., 421, 454 зв., 459, 472, **идєтъ** 398, **идєть** 42, 75, 88 зв., 89 зв., 158 зв., 169 зв., 219 зв., 240, 286, 287 зв., 302 зв., 319, 342 зв., 343 зв., 351, 389, 395 зв., 401, 401 зв., 403, **идє(т)ть** [!] 404, **и(д)**ꙋ [!] 185 зв.; **идємо** *мн. 1 ос.* 85; **идоуть** *3 ос.* 344 зв., 391 зв., **йдоуть** 389, **идоу(т)** 327, 351 зв., 389, **идоу(т)** 312; **идоста** *аор. дв. 2 ос.* 477 зв.; **идѧще** *імп. од. 3 ос.* 465 зв., 467 зв., 470 зв.; **ишо(л)** *мин. од. ч. 3 ос.* 331 зв., **ишоль** 67 зв., 114 зв., 232, 296, 472, **шо(л)** 240 зв., 265, 321 зв., 358, **шол**ꙋ 240 зв., **шоль** 88 зв., 113, 167 зв., 169 (2), 171 зв. (2),

188 зв., 189, 193 (2), 239 зв., 240, 240 зв., 251, 254, 258, 264, 264 зв. (3), 290, 296, 303, 322 зв., 326, 343, 364, 426, 435, 461, шѡ(л) 384, ше(л) 55 (2), шєль 45 зв., 67 зв., 70, 72 зв., 100 зв., 110, 132, 150 зв.; ишла *ж. 3 ос.* 24, 208, иш'ла 112 зв.; їш'ло *с. 3 ос.* 326 зв.; ишли *мн. 3 ос.* 41 зв., 149 зв., 193 зв., 286, 321, иш'ли 30, 82 зв., 122 зв. (2), 144 зв. (2), 259 зв., иш'лі 302 зв., шли 66, 89 зв., 197, 265, 286, 296 зв., 399 зв., 454, 457, 460, ш'ли 30, 42, 47 зв., 134 зв., 146 зв., 150, 162, 171, 212, 332 зв., 344 зв. (2), 356, 396 зв., 452 зв., ш'лі 197; иди *наказ. од. 2 ос.* 25 зв., 28 зв., 32, 34, 42, 42 зв., 45 зв., 74 зв., 80, 84 зв. (2), 92, 132 зв., 134, 144, 145 зв., 154 зв., 158 зв., 166 зв., 170, 222 зв., 230, 230 зв., 240, 245, 252, 265, 354 зв., 358, 371 зв., 378, 384 зв., 436 зв., 446, 447, 449 зв., 464 зв., 469 зв.; идѣте *мн. 2 ос.* 44 зв., 49 (2), 86 (2), 89, 94, 105 зв., 110 зв., 121 зв., 122 зв., 150, 170, 184 зв., 196 зв., 260 зв., 282 зв., 306, 317 зв., 318, 372; идѣта *дв. 2 ос.* 29; бы... шоль *ум. од. ч. 3 ос.* 294 зв.; бых'мо шли *мн. 1 ос.* 254 зв.; идоущаго *дієприкм. акт. теп. од. ч. зн.* 115, 182, 341 зв.; идоучїи *мн. наз.* 302 зв., идоущїи 478; идоущи(м) *дав.* 105 зв., идѫщи(м) 122 зв.; идоущаѧ *зн.* 26 зв.; идоучима *дв. ор.* 197; шо(д)шїй *мин. мн. наз.* 329 зв.; ше(д)ше *ч. наз.* 24, 66 зв.; ше(д)ши(м) *дав.* 24 зв.; ѡ шед'шимь *місц.* 200 зв.; идоучи *дієприсл. теп.* 134, идоу(ч) 134; шо(д)ши *мин.* 46, 52 зв., 78, 107, 112 зв., 116 зв., 122, 122 зв., 123, 197 зв. (2), 198, 254, 260, 289, 329 зв., шѡ(д)ши 64, ше(д)ши 41 зв., 80; ше(д)шє 24, 66 зв.

иоуда див. їоуда

иоудєискыи див. їоудейскыи

иоудейскыи див. їоудейскыи

иоудинь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв., 221 (2); июдинѫ *ж. зн.* 406, о... їоудинѣ *с. місц.* 15

иѡанамовь *прикм. од. ч. наз.* 221

иѡаннь див. їѡа(н)

иѡан'на див. їѡан'на

иѡаньнановь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.

иѡарам' *ім. антроп. од. ч. наз.* 21 зв.; їѡарама *зн.* 21 зв.

иѡарамовь *прикм. од. ч. наз.* 221

иѡона див. їѡона

иѡнинь див. їѡнинь

иѡр'дана див. їѡр'дана

иѡр'дан'ской *прикм. од. ж. род.* 26; по... їѡр'даньскои *місц.* 218

иѡримовь *прикм. од. ч. наз.* 221

иѡсиєвь *прикм. од. ч. наз.* 221

иѡсифовь див. їѡсифовь

иѡсифь див. їосифь

иѡсіа *ім. антроп. од. ч. наз.* 22; їѡсіа *род.* 450; иѡсію *зн.* 22

июда див. їоуда

ию(л) див. **июль**

июль *ім. од. ч. наз.* 469 (2), 470, ию(л) 73 зв.; їюлѧ *род.* 118 зв.

июнь *ім. од. ч. наз.* 467.2

ияковь див. їаков'

Ї

ї *спол.* 20 зв., 23 зв. (2), 24 зв., 39 зв., 53 зв., 63, 75 зв. (2), 86, 114 зв., 115 (3), 115 зв., 116, 116 зв., 117, 117 зв., 118 (2), 118 зв. (2), 119 (2), 120 (2), 121 (2), 121 зв., 122 зв. (4), 123 (2), 123 зв. (3), 128 зв., 129 зв., 130, 130 зв. (2), 131 зв. (2), 132, 132 зв. (2), 137 зв. (3), 145 зв., 146 зв., 147 зв., 158 зв., 159 зв. (2), 164 зв., 168, 172, 198 зв., 282, 317 зв., 324, 335, 336, 342, 389, 434, 444, 445 зв., 449 зв., 450, 453, 456, 460, 461 зв., 465, 465 зв., 466, 468, 481, 482, и 2 (2), 2 зв. (2), 3 (6),

3 зв. (11), 5, 12 зв., 13 зв. (6), 14 зв. (5), 15, 15 зв. (4), 16 (6), 16 зв. (4), 17 (5), 17 зв., 18, 18 зв. (5), 19 (4), 21 зв. (2), 22, 22 зв., 23 (6), 23 зв. (6), 24 (2), 24 зв. (7), 25 (8), 25 зв. (7), 26 (4), 26 зв. (3), 27 (5), 27 зв. (7), 28 (8), 28 зв. (3), 29 (6), 29 зв. (7), 30 (15), 30 зв. (3), 31 (2), 31 зв. (3), 32 (2), 32 зв. (2), 33, 33 зв., 34 (4), 34 зв. (3), 35 (3), 35 зв. (3), 36 (5), 36 зв., 37, 37 зв. (4), 38 зв. (4), 39 (4), 39 зв., 40 (3), 40 зв. (4), 41 (13), 41 зв. (13), 42 (9), 42 зв. (7), 43 (7), 43 зв. (6), 44, 44 зв. (6), 45 (5), 45 зв. (12), 46 (4), 46 зв. (8), 47 (8), 47 зв. (4), 48 (9), 48 зв. (8), 49 (4), 49 зв. (3), 50 (6), 51 зв. (2), 51 (3), 51 зв. (2), 52 (3), 52 зв. (6), 53 зв. (9), 54 (3), 54 зв. (4), 55 (11), 55 зв. (5), 56 (7), 56 зв. (6), 57 (6), 57 зв. (2), 58 (2), 58 зв. (9), 59 (5), 59 зв. (10), 60 (12), 60 зв. (7), 61 (8), 61 зв. (5), 62 (5), 62 зв., 63 (5), 63 зв. (5), 64 (5), 64 зв. (4), 65 (10), 65 зв. (5), 66 (9), 66 зв. (6), 67 (8), 67 зв. (4), 68 (9), 68 зв. (4), 69 зв., 70 (4), 70 зв. (3), 71 (12), 71 зв. (7), 72 (10), 72 зв. (4), 73 (3), 73 зв. (3), 74 (6), 74 зв. (2), 75 (2), 75 зв. (7), 76 (6), 76 зв. (3), 77 (11), 77 зв. (7), 78 (5), 78 зв. (3), 79 (5), 79 зв. (2), 80 (2), 80 зв. (2), 81 (4), 81 зв. (6), 82 (4), 82 зв. (9), 83, 83 зв. (4), 84 (3), 84 зв. (4), 85, 85 зв. (4), 86 (4), 86 зв. (6), 87 (6), 87 зв., 88 (3), 88 зв. (8), 89.8, 89 зв. (6), 90 (9), 90 зв. (10), 91 (6), 91 зв. (4), 92 (6), 92 зв. (6), 93 (4), 93 зв. (6), 94 (7), 94 зв. (7), 95 (6), 95 зв. (6), 96 (3), 96 зв. (4), 97 (4), 97 зв. (7), 98 (4), 98 зв. (2), 99 (8), 99 зв. (5), 100 (3), 100 зв. (7), 101 (4), 101 зв. (12), 102 (2), 102 зв. (4), 103 (10), 103 зв. (8), 104 (2), 104 зв. (9), 105 (4), 105 зв. (8), 106 (7), 106 зв. (4), 107 (2), 107 зв. (6), 108 (10), 108 зв. (8), 109 (5), 109 зв. (6), 110 зв. (4), 111 (8), 111 зв. (3), 112 (5), 112 зв. (6), 113 (5), 113 зв. (6), 114 (6), 114 зв. (7), 115 (2), 115 зв. (7), 116 (12), 116 зв. (5), 117 (4), 117 зв., 118 (3), 118 зв. (7), 119 (8), 119 зв. (8), 120 (4), 120 зв. (12), 121 (3), 121 зв. (9), 122 (4), 122 зв. (6), 123 (7), 123 зв. (3), 124 (3), 124 зв., 125 (2), 125 зв. (5), 126 (8), 126 зв. (4), 127 (3), 127 зв., 129 зв. (7), 130 (9), 130 зв. (7), 131 (11), 131 зв. (12), 132 (13), 132 зв. (9), 133 (8), 133 зв. (5), 134 (11), 134 зв. (11), 135 (5), 135 зв. (7), 136 (13), 136 зв. (10), 137 (7), 137 зв. (11), 138 (5), 138 зв. (10), 139 (11), 139 зв. (7), 140 (7), 140 зв. (5), 141 (7), 141 зв. (5), 142 (6), 142 зв. (10), 143 (7), 143 зв. (8), 144.5, 144 зв. (9), 145 (8), 145 зв. (8), 146 (11), 146 зв. (15), 147 (11), 147 зв. (6), 148 (3), 148 зв. (14), 149 (6), 149 зв. (12), 150 (7), 150 зв. (12), 151 (8), 151 зв. (3), 152 (14), 152 зв. (2), 153 (5), 153 зв. (3), 154 (5), 154 зв. (5), 155 (15), 155 зв. (8), 156 (8), 156 зв. (8), 157 (7), 157 зв. (9), 158 (7), 158 зв. (5), 159 (6), 159 зв. (7), 160 (4), 160 зв. (7), 161 (8), 161 зв. (5), 162 (8), 162 зв. (11), 163 (3), 163 зв., 164 (2), 164 зв. (7), 165 (5), 165 зв. (3), 166 (5), 166 зв. (5), 167 зв. (7), 168 (7), 168 зв. (4), 169 (7), 169 зв. (8), 170 (7), 170 зв. (5), 171 (5), 171 зв. (3), 172 (7), 172 зв., 173 (5), 174 (3), 174 зв. (5), 175 (4), 175 зв. (4), 176 (5), 176 зв. (6), 177 (4), 177 зв. (9), 178 (4), 178 зв. (6), 179 (7), 179 зв. (3), 180 (7), 180 зв. (2), 181 (2), 181 зв. (6), 182, 182 зв. (6), 183 (9), 183 зв. (6), 184, 184 зв. (6), 185 (8), 185 зв. (7), 186 (5), 186 зв. (8), 187 (7), 187 зв. (5), 188 (7), 188 зв. (5), 189 (8), 189 зв. (4), 190 (9), 190 зв. (7), 191 (14), 191 зв., 192, 192 зв. (7), 193 (8), 193 зв. (3), 194 (5), 194 зв. (4), 195 (7), 195 зв. (6), 196 (7), 196 зв. (5), 197 (4), 197 зв. (5), 198 (4), 198 зв. (4), 199, 199 зв., 200 (2), 200 зв. (2), 201 зв. (6), 202 (6), 204 зв., 205 (7), 205 зв. (6), 206 (5), 206 зв. (4), 207 (2), 207 зв. (9), 208 (8), 208 зв. (4), 209 (14), 210 (10), 210 зв. (6), 211 (4), 211 зв. (8), 212 (3), 212 зв. (6), 213 (7), 213 зв. (3), 214 зв. (8), 215 (5), 215 зв. (3), 216 (6), 216 зв. (8), 217

(8), 217 зв. (3), 218 (5), 218 зв. (3), 219 (3), 219 зв. (2), 220 (4), 220 зв., 221, 221 зв. (8), 222 (5), 222 зв. (5), 223 (11), 223 зв. (10), 224 (3), 224 зв. (5), 225 (7), 225 зв. (11), 226 (7), 226 зв. (10), 227 (7), 227 зв. (3), 228 (7), 228 зв. (7), 229 (9), 229 зв. (6), 230 (8), 230 зв. (9), 231 (3), 231 зв. (4), 232 (6), 232 зв. (8), 233 (7), 233 зв. (6), 234 (9), 234 зв. (2), 235 (4), 235 зв. (4), 236 (2), 236 зв. (5), 237 (6), 237 зв., 238 (2), 238 зв. (6), 239 (7), 239 зв. (2), 240 (6), 240 зв. (8), 241 (11), 241 зв. (4), 242 (4), 242 зв. (4), 243 (6), 243 зв. (6), 244 (2), 244 зв., 245 (4), 245 зв. (10), 246 (6), 246 зв., 247 (4), 247 зв. (5), 248 (9), 248 зв. (10), 249 (5), 249 зв. (7), 250 (9), 250 зв. (9), 251 (4), 251 зв. (5), 252 (4), 252 зв. (11), 253 (7), 253 зв. (5), 254 (4), 254 зв. (11), 255 (6), 255 зв. (7), 256 (7), 256 зв. (7), 257 (5), 257 зв. (11), 258 (6), 258 зв. (4), 259 (6), 259 зв. (5), 260, 260 зв. (6), 261, 261 зв. (2), 262 (2), 262 зв. (6), 263 (3), 263 зв. (5), 264 (8), 264 зв. (7), 265 (3), 265 зв. (3), 266 (6), 266 зв. (4), 267 (5), 267 зв. (5), 268 (3), 268 зв. (8), 269 (4), 269 зв. (3), 270, 270 зв. (5), 271 (4), 271 зв. (5), 272 (5), 273 (2), 273 зв. (6), 274 (5), 274 зв. (6), 275 (2), 276 (2), 276 зв. (5), 277 (6), 277 зв. (2), 278 (2), 278 зв. (3), 279 (3), 279 зв. (4), 280 (4), 280 зв. (7), 281 (4), 281 зв. (5), 282 (10), 282 зв. (8), 283 (3), 283 зв. (5), 284 (3), 284 зв. (4), 285 (2), 285 зв. (10), 286 (9), 287 (6), 287 зв. (8), 288 (5), 288 зв. (4), 289 (3), 289 зв. (8), 290 (10), 290 зв. (4), 291 (5), 291 зв. (2), 292 (2), 292 зв. (2), 293 (3), 293 зв. (6), 294 (6), 294 зв. (2), 295 (3), 295 зв., 296 (4), 296 зв. (2), 297 (5), 297 зв. (6), 298 (5), 298 зв. (3), 299 (4), 299 зв. (2), 300, 301 (6), 301 зв. (2), 302 (6), 302 зв. (4), 303 (8), 303 зв. (8), 304, 304 зв. (7), 305 (3), 305 зв. (3), 306 (4), 306 зв. (3), 307 (2), 307 зв. (6), 308 (8), 308 зв. (4), 309 (3), 309 зв. (3), 310 (5), 310 зв. (3), 311 (3), 311 зв. (8), 312 (4), 312 зв. (4), 313 (4), 314, 314 зв. (9), 315 зв. (11), 316 (4), 316 зв. (5), 317 (9), 317 зв. (7), 318 (4), 318 зв. (7), 319 (2), 319 зв., 320 (2), 320 зв. (3), 321 (5), 321 зв. (5), 322 (9), 322 зв. (8), 323 (4), 323 зв. (6), 324 (6), 324 зв. (4), 325 (6), 325 зв. (6), 326, 326 зв. (7), 327 (6), 327 зв. (5), 328 (3), 328 зв. (5), 329 (8), 329 зв. (6), 330 (9), 330 зв. (6), 331 (5), 331 зв. (7), 332 (6), 332 зв. (7), 333 (9), 333 зв. (8), 334 (9), 334 зв. (6), 335 (6), 336 (2), 336 зв. (4), 337 зв. (3), 338 (7), 338 зв. (2), 339, 339 зв., 340 зв., 341 (2), 341 зв. (4), 342 (7), 342 зв. (5), 343 (6), 343 зв. (2), 344 (7), 344 зв. (7), 345 (8), 345 зв. (7), 346 (15), 346 зв. (2), 347 (9), 347 зв. (9), 348 (6), 348 зв. (4), 349 (4), 349 зв. (4), 350 (2), 351 (5), 351 зв. (5), 352 (3), 352 зв. (3), 353 (3), 353 зв. (5), 354 (4), 354 зв. (2), 355 зв. (3), 356 (2), 356 зв. (2), 357 (4), 357 зв., 358 (5), 358 зв. (4), 359 (3), 359 зв. (2), 360 (2), 360 зв. (3), 361 (4), 361 зв. (2), 362 (3), 362 зв., 363, 363 зв., 364 (3), 364 зв. (2), 365 (3), 365 зв. (5), 366 (4), 366 зв. (3), 367, 367 зв. (4), 368, 368 зв. (5), 369 (3), 369 зв. (3), 370 (2), 370 зв. (3), 371 (3), 371 зв., 372 зв. (2), 373 (5), 373 зв. (5), 374 (3), 374 зв. (4), 375 (4), 375 зв. (2), 376 (3), 376 зв. (7), 377 (4), 377 зв. (3), 378 (3), 378 зв. (2), 379 (5), 379 зв. (4), 380 (3), 380 зв. (3), 381 (2), 381 зв. (2), 382 (5), 382 зв. (3), 383 (3), 383 зв. (5), 384 (6), 384 зв. (6), 385 (8), 385 зв. (6), 386 (4), 386 зв. (5), 387 (2), 387 зв., 388 (7), 388 зв. (3), 389 (7), 389 зв. (5), 390 (5), 390 зв. (6), 391 (6), 391 зв. (2), 392 (5), 392 зв. (2), 393 (5), 393 зв. (4), 394 (4), 395 (4), 395 зв. (5), 396 (5), 396 зв. (6), 397 (5), 397 зв., 398 (7), 398 зв. (3), 399 (2), 399 зв. (6), 400, 400 зв. (2), 401, 401 зв. (5), 402, 402 зв. (2), 403 (2), 403 зв. (3), 404 зв. (3), 405 (4), 405 зв., 406 (7), 406 зв. (5), 407 (3), 407 зв. (6), 408 зв., 409, 409 зв. (3), 410 (4), 411 (6), 411 зв. (4), 412 (3), 412 зв. (3), 413 (5),

413 зв. (8), 414 (3), 414 зв., 415 (6), 415 зв. (2), 416 (3), 417 (2), 417 зв. (2), 418 зв. (4), 419 (5), 419 зв. (6), 420 (2), 420 зв. (4), 421 (6), 421 зв., 422 (5), 422 зв. (2), 423 (4), 423 зв., 424 (4), 424 зв. (4), 425, 425 зв. (7), 426 (4), 426 зв. (7), 427 (4), 427 зв. (3), 428 (2), 428 зв. (3), 429 (4), 429 зв. (9), 430 (3), 430 зв., 431 (3), 431 зв. (4), 432 (2), 432 зв. (6), 433 (4), 433 зв. (6), 434 (2), 434 зв., 435 (9), 435 зв. (6), 436 (2), 436 зв., 437 (14), 437 зв. (3), 438 (8), 438 зв. (2), 439 зв. (9), 439 зв. (3), 440 (4), 440 зв. (5), 441 (6), 441 зв. (2), 442 (2), 442 зв., 443 (24), 443 зв. (3), 444 (10), 444 зв. (6), 445 (3), 445 зв. (4), 446 (2), 446 зв. (3), 447 (2), 447 зв. (4), 448 (2), 448 зв. (4), 449 (3), 449 зв., 450, 450 зв. (5), 451 (3), 451 зв. (4), 452 (2), 452 зв. (5), 453 (4), 453 зв. (4), 454 (4), 454 зв. (6), 455 (3), 455 зв. (3), 456, 456 зв. (2), 457 (3), 457 зв. (2), 458 (3), 458 зв., 459 (4), 459 зв. (2), 460 (4), 460 зв. (3), 461 (3), 461 зв. (3), 462, 462 зв. (3), 463 (6), 463 зв. (3), 464 (2), 464 зв. (4), 465 (3), 465 зв. (4), 466 (7), 466 зв., 467 (3), 467 зв. (5), 468 (4), 468 зв. (7), 469 (3), 469 зв. (2), 470 (5), 470 зв. (4), 471 (6), 471 зв. (4), 472 (5), 472 зв. (5), 473, 473 зв. (4), 474 (3), 474 зв., 475 (4), 475 зв. (2), 476 (8), 476 зв. (5), 477 (3), 477 зв. (5), 478 (2), 478 зв., 479 зв., 480 (3), 481 (2), 481 зв. (20), 482 (14), 482 зв. (9)

і *част.* 48 зв., 215 зв., 343, 383 зв., 453 зв., 468, 482 (2), и 3, 16, 17 зв., 24 (3), 25, 26 зв. (3), 27 (2), 30 зв. (2), 32, 32 зв., 33 зв., 34 (2), 34 зв. (3), 36 (2), 37 (2), 37 зв., 39 зв., 40 (2), 42, 43 зв. (2), 48 зв. (2), 49, 49 зв. (3), 51 (3), 51 зв., 52 зв., 53 (2), 54 зв., 55, 56 зв., 57 зв., 58, 59 зв., 62 (2), 62 зв., 64 зв., 66, 70, 71, 76 зв., 80 (2), 80 зв. (4), 82 (2), 83 зв., 85 (2), 86 (3), 86 зв., 87 (3), 88, 88 зв., 93 зв., 95 зв. (2), 97 зв. (2), 98 зв., 99, 99 зв. (2), 100 (2), 100 зв., 101 зв., 102, 102 зв. (2), 103, 103 зв. (3), 104, 105, 106 (3), 106 зв. (3), 107, 108 зв., 109, 109 зв., 110 зв., 111 (2), 111 зв., 112 (2), 113 зв., 115, 115 зв. (2), 119 зв., 120, 120 зв., 122, 123, 125 зв. (3), 126, 130, 131 зв., 132, 134 зв., 136, 136 зв., 137 зв., 140, 141, 142, 144, 146 зв., 147 зв., 148 зв., 149 зв., 152 зв., 153 зв., 154 зв., 155 зв. (2), 156, 159, 160, 160 зв. (3), 164, 164 зв., 165 зв., 167, 168 зв., 169, 173 (2), 173 зв. (2), 174, 174 зв. (4), 176 зв., 178, 180 (2), 180 зв., 181, 182, 182 зв., 183, 183 зв., 184, 185, 185 зв. (2), 186 зв. (2), 188 зв., 189, 190 (2), 190 зв. (3), 191 зв. (2), 192, 194 зв. (2), 195, 195 зв. (2), 197, 201 зв., 202 (2), 204 зв., 205 зв., 206 зв., 207 зв., 208, 212 зв. (3), 214, 215, 216, 217 зв. (2), 218 зв., 219, 219 зв., 220, 223 (2), 224, 226 зв., 227 зв., 231, 231 зв., 232, 232 зв. (2), 233 зв., 234, 235, 235 зв. (3), 236 (3), 236 зв. (2), 237 (3), 238, 239 зв., 240, 241 зв., 242 зв., 243, 243 зв., 245 (2), 245 зв., 247, 247 зв. (2), 248, 253 зв., 256, 256 зв. (2), 259 зв., 260, 260 зв. (2), 261, 262 (2), 263, 264, 264 зв., 266 зв. (2), 267, 268 (2), 269, 270 (2), 270 зв. (2), 271, 271 зв., 272, 272 зв., 273, 275 зв., 276 (2), 278, 278 зв., 280, 283 зв., 284 зв., 285 (2), 285 зв., 286 зв., 287, 288, 289, 290 зв., 292 (3), 294, 294 зв., 295, 295 зв., 296 (3), 298, 298 зв. (2), 299 зв., 300 зв., 304, 305 (3), 306, 307 зв., 308 зв., 309 (2), 309 зв. (4), 311 зв. (2), 312, 314, 315 (2), 315 зв., 316 (2), 317 зв. (2), 319 (2), 319 зв. (5), 320 зв., 321 зв., 322 зв., 323 (3), 324, 325 зв. (2), 327 (2), 328, 328 зв., 329 (2), 329 зв., 330, 331, 332, 332 зв., 333 зв., 334 зв., 336, 336 зв. (2), 337, 338, 339 (2), 342 зв., 343 зв., 344 (4), 345, 346, 347 зв. (2), 349, 349 зв., 350, 350 зв., 353, 354 зв., 355, 356 зв., 357, 357 зв., 360 зв. (2), 361 (2), 361 зв., 362 (4), 364, 365 (3), 367 зв., 368 зв., 369 зв., 370 (3), 370 зв. (2), 371, 371 зв., 372 (2), 375, 376, 376 зв., 377, 377 зв., 378 зв.

(3), 379 (2), 379 зв. (2), 380, 381 (2), 381 зв. (2), 382, 383, 384, 384 зв., 387 зв., 388 зв. (2), 389, 390 (2), 390 зв. (5), 391 зв., 392, 393, 395, 395 зв., 397 (2), 398 зв., 399 (2), 400 (2), 401 (3), 401 зв., 403, 403 зв. (2), 404 зв., 405, 405 зв. (3), 406, 407 зв., 408 (2), 408 зв., 410 (4), 410 зв., 411, 411 зв. (2), 412 (2), 413 (2), 413 зв. (2), 414, 414 зв., 415 (2), 415 зв. (4), 416 зв. (3), 417, 417 зв. (3), 420 зв., 421 (2), 421 зв., 422, 422 зв., 423 (5), 423 зв. (4), 424 (3), 426 зв., 427, 428, 429 (2), 431 зв. (3), 433, 433 зв. (2), 434, 435 зв., 436, 439, 441 (2), 442 (2), 446, 448, 451 зв., 453 зв., 457, 457 зв., 462, 462 зв., 463, 464, 468 (2), 468 зв., 469, 472, 482 зв. (3), (и) 421 зв.

ї *числ.* 4, 4 зв., 5, 5 зв. (2), 6, 7, 7 зв., 8 зв., 9, 10 (2), 10 зв. (2), 11 зв. (2), 13 (2), 30, 36, 43, 48 зв., 69, 71 зв., 74 зв., 77 зв., 90 зв., 91, 91 зв., 93, 95 зв., 123 зв., 124, 135 зв., 164 зв., 194, 195 зв., 199 (2), 199 зв., 220, 259 зв., 260 зв., 262 зв., 276, 280, 293 зв., 297, 297 зв., 300, 302, 304, 304 зв. (3), 305, 335 зв., 350 зв., 389, 412 зв., 438 зв., 440 зв., 444 зв., 445 (2), 445 зв. (4), 446 зв., 447, 448 зв. (2), 449 (2), 450 (2), 450 зв.2, 451 зв.2, 452, 452 зв., 453, 453 зв. (2), 454, 454 зв., 455 зв. (2), 458 (2), 459 зв., 461, 461 зв., 462 зв., 463 (2), 464 зв. (2), 465 зв., 466 зв., 467 (2), 468, 469 (2), 469 зв. (2), 471, 472 (2), 473 зв., 474, 475 зв. (2), 477 зв. (2), 478 (2), 478 зв. (6), 479 (3), 479 зв., 480, 480 зв. (3), 481 (4)

їан(р) *ім. антроп. од. ч. наз.* 144 зв., иаирь 250; иаира *род.* 44 зв.

їанѳала *ім. антроп. од. ч. род.* 451 зв.

їаков' *ім. антроп. од. ч. наз.* 21 зв., 22 зв., їаковь 48 зв. (2), 65, 353, иаковь 168, 179 зв., ияковь 15 зв., 259; їакова *род.* 195, 354, 449, 450 зв., 454 зв., 465; їаковови *дав.* 252, їаковоу 146 зв., иаковоу 145 зв.; якова *зн.* 186 зв., їакова 21 зв., 22 зв., 29 зв., 130 зв., 168 зв., 228, 233 зв., 256, 471 зв. (2), иакова 75 зв., 137 зв. (2), 159 зв., 282, иякова 27 зв.; иаковомь *ор.* 131 зв., їаковѡ(м) 42 зв.

їаковль *прикм. од. ч. наз.* 96, 221, їаков'ль 353, иаковль 177; їакова *род.* 234; їаковоу *дав.* 145 зв.; їаковового *зн.* 137 зв., ияковла 312, їаков'ла 234; в'... їакововоу 207 зв.; їаковова *ж. наз.* 196, 330 зв., ияковова 120 зв.

їаков'ль див. **їаковль**

їаковь див. **їаков'**

їєлисавєть див. **єлисавєта**

їєлисавєѳа див. **єлисавєта**

їєлисєа *ім. антроп. од. ч. род.* 467 зв.

їєрар'хо(м) *ім. мн. ч. дав.* 378 зв., їєрар'хомь 389 зв.

їєрар'хомь див. **їєрар'хо(м)**

їєреи *ім. од. ч. наз.* 204 зв.; иєрєови *дав.* 132 зв., їєрєѡви 41 зв., 228 зв.; їєрєѡ(м) *мн. дав.* 55 зв.; їєрєѡмь 136, 232 зв.

їєрємєа *ім. антроп. од. ч. род.* 465 зв.; їєремїє(м) *ор.* 25

їєр'монь *ім. орон. од. ч. наз.* 471 зв.

їєр(с)лим' *ім. топ. од. ч. наз.* 315, їєр(с)лимь 23 зв.; їєроусалима *род.* 74 зв., 342 зв., їєроу(с)лима 23 зв., їєрѵ(с)лима 152, їєр(с)лима 26, 30, 136 зв., 138, 167 зв., 168, 171, 171 зв., 214, 216, 216 зв., 222 зв., 234, 259 (2), 281 зв., 282 зв., 296, 302 зв., 304, 306, 330, 331, 331 зв., 333, 334 зв., 335, 347 зв., 395, 399 зв., 474, їєр(с)лма 173, 195, 401, їєр(с)ли(м) 214; їєр(с)лимоу *дав.* 89, 170; їєр(с)ли(м) *зн.* 399 зв., їєр(с)лимь 87, 216, 303, 359, 475; їєр(с)лимо(м) *ор.* 33 зв., їєр(с)лимомь 303; въ їєр(с)лимѣ *місц.* 214 зв., 215 зв., 216, 256 зв., 279 зв., 325, 348, 355, 357 зв., 359, 391, 462 зв., 463, въ иєр(с)лимѣ 355, въ їє 214 зв.; їєр(с)лиме *кл.* 282 зв., їєр(с)мє 282 зв.

їєр(с)лимь див. **їєр(с)лим'**

їєр(с)лимьскон *прикм. од. ж. род.* 313; в... їєр(с)лимьскомь *с. місц.* 334 зв., їєр(с)лимьскыи *мн. наз.* 327

ієхоніа *ім. антроп. од. ч. наз.* 22; єхонію *зн.* 22

іи҃лвь див. **іи҃лєвь**

іи҃лєвь *прикм. од. ч. наз.* 346 зв., 468, іи҃лвь 401 зв.; іи҃лєва *род.* 49; іи҃лєва *зн.* 71 зв.; іи҃лєвы *ж. род.* 25 зв.; іи҃лєвымь *мн. дав.* 320; іи҃лєвы *зн.* 50 зв.; іи҃лєвома *дв. с. ор.* 85

іи҃льтєскыи див. **із'р҃льтєскыи**

іи҃льтѧнинь *ім. од. ч. наз.* 345 зв.

іи҃лѧ див. **іиз'р҃лѧ**

іжь див. **иже** [2]

із'р҃льтєскыи *прикм. од. ч. наз.* 210 зв., іи҃льтєскыи 119 зв., иі҃льтєскыи 194; іи҃льтєского *род.* 70 зв., 214 зв.; іиз'р҃льтєскы(м) *ор.* 224 зв.; в... из'раильтєскѡ(м) *місц.* 42 зв.; ї҃ильт'скоую *ж. зн.* 25 зв.; из'раил'тєскыхь *мн. род.* 205 зв., іи҃льтєскы(х) 117; із'рльтєскымь *дав.* 211 зв.; іи҃льтєскыѧ *зн.* 332; из'р҃льтєскыми *ор.* 224; в... іи҃льтєскы(х) *місц.* 48

із'р҃лѧ *ім. топ. од. ч. род.* 209, 215, іи҃лѧ 24, 462 зв., 463; іи҃лєви *дав.* 344, іи҃лю 468; въ іиз'р҃ли *місц.* 215; іи҃лю *кл.* 177

іліа див. **іліѧ**

іліѧ *ім. антроп. од. ч. наз.* 259 зв., іліа 194 зв., 256 зв., илия 224 зв., илиѧ 253 зв., иліа 53 зв., 75 зв., 76 зв. (3), 120, 148, 159 зв., 160, 160 зв. (2), 343 (2); иліи *род.* 224, 470 зв.; іліи *дав.* 257, илій 159 зв., иліи 223, іиліи 75 зв.; и(л)ю *зн.* 48 зв., илію 120, 194; илією *ор.* 73 зв., илиєю 158, 255

і҃-мь *числ. дав.* 470

іакима *ім. антроп. од. ч. род.* 445 зв.

іосифь *ім. антроп. од. ч. наз.* 475 зв., іѡси(ф) 65, іѡсиф' 25, іѡсифь 22 зв., 23, 207, 212, 216, 338 зв., 475 зв., иѡсифь 23 зв., 121 (2), 191, 195 зв. (2), 324, 329, 338 зв., 434; іѡсифа *род.* 457, иѡсифа 338 зв., 429, 451 зв., иѡсиѳа 217 зв.; іѡсифови *дав.* 22 зв., 195 зв., 353, іѡсифоу 24 зв., іѡсифꙋ 25 зв.; іѡсифа *зн.* 22 зв., 213 зв., иѡсифє *кл.* 23

ірѡ(д) див. **иро(д)**

і҃с [1] *ім. антроп. невідм.* (у сполученні з х҃с) 457, 458, 472, і҃сь 456 зв., 474 зв., і҃ѵ 5, 19, 20 зв., 21 зв., 22 зв. (2), 121 зв., 127, 127 зв., 129, 211 зв., 342 зв., 421 зв., 443, 456 зв., 458 зв., 459, 462 зв. (2), 476 зв.

і҃с [2] див. **ісоусь**

і(с) див. **ісоусь**

ісаа(к) *ім. антроп. од. ч. наз.* 15 зв., исаакь 21 зв.; исаака *зн.* 21 зв., исака 282; исаако(м) *ор.* 42 зв.

ісааковь *прикм. од. ч. наз.* 221, исааковь 96, 177; исаакова *зн.* 312

ісаино *прикм. од. с. наз.* 61

ісаіа *ім. антроп. од. ч. наз.* 69, 152 зв., исаіа 343, 404 зв., 405; ісаіа *род.* 218, 223, ісая 109, исаіа 404 зв., 466; исаіємь *ор.* 28 зв., 56 зв., исаиє(м) 43, исаиємь 26

і҃сова *прикм. од. ч. род.* 432 зв.; і҃свь *зн.* 472 зв.; і҃совы(м) *ор.* 121, і҃совымь 434; і҃сва *ж. наз.* 346, 346 зв.; і҃своу *зн.* 65 зв.; і҃сово *с. наз.* 436, і҃сво 428; і҃сва *род.* 121; і҃сово *зн.* 434, 434 зв., і҃сво 116, 329 зв., 434, и҃сво 195 зв.; о... ісовѣ *місц.* 13, 15, 124 зв.; і҃свыхь *мн. род.* 250, 250 зв., 409 (2); і҃совымь *дав.* 228; і҃свы *зн.* 239, 400, і҃сви 399 зв.; і҃совыми *ор.* 71; на... і҃свыхь *місц.* 409, при... і҃совы(х) 265 зв.

ісоусь *ім. антроп. од. ч. наз.* 67 зв., і҃с 22 зв., 23, 23 зв., 27 (4), 27 зв. (2), 28, 28 зв. (3), 29 (3), 29 зв., 30, 41, 41 зв. (3), 42 (2), 42 зв. (2), 43 (2), 43 зв. (2), 45 (4), 45 зв. (2), 46 (2), 46 зв., 47 (2), 47 зв. (2), 48 (3), 48 зв., 49, 52, 52 зв. (2), 54 (2), 54 зв., 55 (2), 55 зв., 56, 57, 60, 63 (2), 63 зв., 64 зв., 65 (3), 66, 66 зв. (3), 67 (2), 67 зв., 68, 70 (3), 71 (3), 71 зв. (3), 73 (2), 73 зв. (2), 74 (2), 74 зв. (2), 75 (2), 75 зв. (2), 76 (2), 76 зв., 77 (2), 77 зв. (2), 78 (2), 78 зв., 81, 82 зв. (2), 83, 83 зв., 84, 84 зв. (2), 85 (2), 87 (2), 87 зв., 88 (2), 88 зв. (3), 89, 89 зв., 90 (3), 90 зв., 91, 91 зв. (2), 92, 93,

93 зв., 95 (3), 96, 96 зв. (3), 97 (2), 98, 100 зв., 101 (2), 109, 109 зв. (2), 110, 110 зв. (2), 111 (2), 111 зв., 112 (2), 113 зв., 114, 114 зв., 115, 117 (2), 119, 120 (2), 122 зв. (2), 123 (2), 130, 130 зв. (4), 131 (2), 131 зв., 132 (3), 132 зв. (2), 133 (4), 133 зв. (3), 134 зв. (2), 135, 135 зв., 136 зв., 137, 137 зв., 139, 139 зв. (2), 142, 142 зв., 143, 143 зв., 144 (4), 144 зв., 145, 145 зв. (2), 146 зв. (3), 147, 149 зв., 150 зв., 151 зв., 153, 154, 154 зв. (2), 155 зв., 157 (2), 157 зв. (2), 158, 159 зв., 161 зв. (3), 162 зв. (2), 163, 165, 165 зв., 166, 166 зв. (4), 167 (2), 167 зв. (2), 168 зв. (3), 169, 169 зв. (3), 170 (3), 170 зв., 171 (2), 171 зв. (2), 172 зв., 173, 173 зв., 174, 176, 176 зв., 177, 178 (2), 178 зв. (2), 179 зв. (2), 183 зв. (2), 185, 185 зв., 186, 186 зв., 187, 188 зв., 189 зв., 191 (2), 191 зв., 194 зв. (2), 197, 207 зв., 214, 216, 217, 220 зв., 221 зв. (2), 222, 222 зв., 223 (2), 224, 225, 225 зв., 227, 228 (3), 228 зв., 229, 229 зв., 230 зв., 231, 232, 233, 233 зв. (2), 234, 234 зв., 239, 239 зв., 240, 240 зв. (2), 241, 241 зв., 244 (2), 245 зв., 248 зв., 249, 249 зв., 250 зв. (3), 251, 251 зв., 253 (2), 256, 257, 257 зв., 258 (2), 258 зв., 259, 259 зв. (2), 260 (2), 262 зв., 264 (2), 265 (2), 265 зв., 266, 267 зв. (2), 270 зв., 279, 280 (2), 280 зв. (3), 281 зв., 283, 283 зв. (2), 284 зв. (2), 285, 295 зв., 296, 296 зв., 297, 298 зв., 300 зв. (2), 301 (2), 302 (2), 302 зв. (2), 303 (4), 303 зв., 304, 308, 309 (2), 311 зв., 313 зв., 317 (2), 319, 321, 322 (3), 327, 327 зв., 328 зв. (2), 331 зв., 333 зв. (2), 344 зв., 345 (3), 345 зв. (2), 346 (4), 346 зв., 347 (2), 347 зв., 348 (3), 349, 349 зв., 350, 351, 352 зв., 353 (5), 353 зв. (2), 354, 354 зв. (2), 355, 355 зв., 356, 357 зв. (3), 358 (3), 358 зв. (2), 359, 359 зв. (2), 360, 360 зв. (3), 361, 364 (3), 364 зв. (2), 365 (2), 365 зв. (3), 366, 366 зв., 367, 367 зв. (2), 368 зв. (2), 369 зв., 370 зв. (2), 371 (2), 371 зв. (2), 372 (2), 373 (2), 373 зв., 375 (2), 375 зв., 376 зв., 377, 377 зв. (2), 378 (3), 378 зв., 379 (3), 379 зв., 380 (2), 380 зв., 381, 381 зв., 382 зв., 383, 383 зв. (2), 384 (2), 385, 385 зв., 388 (2), 388 зв. (2), 389 зв. (3), 391, 391 зв., 392, 392 зв., 394 (2), 394 зв. (2), 395 (3), 395 зв. (3), 396, 396 зв. (2), 397 (3), 397 зв. (2), 398 (3), 399 (2), 399 зв., 400, 400 зв., 401, 401 зв. (2), 402 зв., 403 зв., 404, 404 зв., 405, 406, 406 зв. (2), 407 (2), 407 зв., 408, 408 зв., 409 (2), 409 зв., 410, 410 зв. (2), 411 зв. (2), 413, 419 зв., 421 (2), 423, 424 (3), 424 зв. (2), 425 (3), 425 зв., 426 зв., 427, 428, 428 зв. (2), 429 зв., 430, 430 зв., 431 зв., 432 зв. (2), 433, 435, 436 зв. (4), 437, 437 зв. (2), 438, 438 зв. (5), 439 (3), 439 зв., 440 (2), 440 зв. (5), 441, 441 зв. (2), 442, 442 зв., 444, 445, 446 (2), 447 зв., 448, 450, 450 зв., 451, 451 зв., 452 зв., 453 (2), 453 зв. (2), 454 зв., 455, 455 зв., 456, 456 зв., 457, 457 зв., 459 (2), 459 зв. (2), 460, 460 зв. (2), 461, 462, 465 (3), 466, 468, 468 зв. (4), 469 (2), 470, 470 зв., 471 зв. (2), 472, 473 зв., 474, 475, 477, 477 зв. (3), 478, 252 зв., їсь 222 зв., і(с) 351, їса *род.* 229 зв., 317, 330, 345, 366 зв. (2), 401, 433 зв.; їсвѣ *дав.* 116, їсви 44, 52, 58 зв., 66, 75 зв., 77, 88 зв., 91 зв., 109, 113 зв., 114 зв., 118, 159 зв., 174, 200 зв., 233 зв., 239, 239 зв., 241, 250, 264, 287, 295 зв., 306 зв., 321 зв., 395 зв., 402 зв., 430, 434 зв., 441 зв., 446, 449 зв., 470, їсови 43 зв., 47 зв., 78 зв., 136 зв., 143 зв., 149 зв., 169 зв., 170 зв., 256 зв., 328 зв., 349, їсоу 23 зв. (2), 60 зв., 68, 68 зв., 96, 457, исоу 110 зв., 220, їсѳ 231; їса *зн.* 14, 76, 76 зв., 94 зв., 109 зв., 113 зв., 114 (2), 116, 117 зв. (2), 118 зв. (2), 120 зв., 122, 124 зв., 143, 145, 160, 160 зв., 183, 189 (2), 189 зв., 191, 192 зв., 196, 196 зв., 200 зв., 214, 214 зв., 228 зв., 249, 297 (2), 300 зв., 303 зв., 306 зв., 323 зв., 324, 325, 326, 326 зв., 337 зв., 343 зв., 344, 345 зв., 360 зв., 366, 393, 399 зв.,

401, 402 зв., 424 зв., 425, 425 зв., 427, 427 зв. (2), 428, 429 (2), 430 зв., 431, 431 зв. (2), 432, 434 зв., 436 зв., 446 зв. (2), 454 зв., 459, 462 зв., 469 зв., 475 (2), 475 зв., 476 (3), 476 зв., ис҃а 118 зв., 317, 464 зв.; їс҃о(м) *ор.* 144 зв., 286, 475 зв., їс҃омь 30 (2), 45 зв., 56 зв., 115 зв. (2), 155 зв., 159 зв., 170, 190 зв., 303, 326 зв., 344 зв., 426 (2), 452 зв., 454, 457, 460, їс҃ѡ(м) 120 зв., 134 зв., ис҃омь 113 зв., їс҃оу [!] 476; при… їс҃вѣ *місц.* 448, 466, 475 зв., ѡ їс҃ѣ 239, 241, 463 зв., ѡ ис҃ѣ 332; їс҃є *кл.* 44, 131, 143, 169 зв., 225, 249, 296 зв., 302 зв.

їс҃ь [1] див. **їс** [1]

їс҃ь [2] див. **їсоусь**

їѣ-тє(м) *числ. дав.* 447 зв.

їоуда *ім. антроп. од. ч. наз.* 48 зв., иоуда 21 зв., 65, іюда 184, 321 зв., 335 зв., 409 зв., 410, 413, 424 зв., 425, июда 109, 110, 111, 113, 116, 116 зв. (2), 184, 187 зв., 317, 400 зв., 424 зв.; июды *род.* 424, 467 зв.; июдѣ *дав.* 146 зв., 406, 409, ію(д) 413; їоудоу *зн.* 21 зв., 234, иоудоу 234, іюдоу 317, июдоу 109, 137 зв., 468 зв.; ѡ июдѣ *місц.* 371 зв.; іюдо *кл.* 322

їоудєи *ім. од. ч. наз.* 18; їоудєи *мн. наз.* 447 зв., їоудєє 120 зв., 152; їоудєѡ(м) *дав.* 453, 466 зв., їѹдєѡ(м) 456, їоудєѡмь 447, иоудєо(м) 461 зв., иоудєѡ(м) 461 зв., 464 зв.

їоудєй *ім. топ. од. ж. род.* 26, їоудєи 30, 136 зв., іюдєѧ 234; во иоудєи *місц.* 25 зв., по… їоудєи 241

їоудє(и)скыи див. **їоудєискыи**

їоудєйскыи *прикм. од. ч. наз.* 328, їоудєискыи 23 зв., 119, їоудє(и)скыи 191, иоудєискыи 117, иоудєйскыи 118 зв.; їоудєиского *зн.* 204 зв., їоудєиска 192; въ… їоудєистѣмь *місц.* 24, въ їоудєйстемь 457; їоудєйскои *ж. род.* 129 зв.; иоудискоую *зн.* 353; в'... їоудєистѣи *місц.* 26, въ їоудєистѣи 210; іюдєискых *мн. род.* 229, иоудєйскыхь 164 зв.; иоудєйскыѧ *зн.* 82 зв.

їоудєискыи див. **їоудєйскыи**

їоудова *прикм. од. ж. наз.* 24; иоудова *с. род.* 208; о… їоудинѣ *місц.* 15; въ… їоудовы(х) *мн. місц.* 24

їѡа(н) *ім. антроп. од. ч. наз.* 13 (2), 13 зв., 15, 52 зв., 199, 243, 258 зв., 343, 344, 458 зв., 459 зв., їѡан' 48 зв., 168, 353, їѡань 92, 179 зв., 219 зв., 459, їѡаннь 27, 52, 65 зв., 340 зв., 343 зв. (2), 344, 349 зв., 351 зв., 393, 394 зв., 398 зв., 458 зв., їѡан'нь 15, 17, 17 зв. (2), 26, 28 зв., 52 зв., 53 зв., 65 зв., 129 зв. (2), 130, 146 зв., 147 зв., 148, 163, 205 зв., 210, 217 зв., 218, 243, 253 зв., 258 зв., 266, 335 зв., 336 зв., 337 зв., 338 зв. (2), 339 зв., 341 зв., 342 зв., 343, 343 зв., 344, 344 зв., 345 зв., 346 зв., 347 зв., 348 зв., 350 зв., 351 зв. (2), 352 зв., 353 зв., 354 зв., 355 зв., 356 зв., 357 зв., 358 зв., 359 зв., 360 зв., 361 зв., 362 зв., 363 зв., 364 зв., 365 зв., 366 зв., 367 зв., 368 зв., 369 зв., 370 зв., 371 зв., 372 зв., 373 зв., 374 зв., 376 зв., 377 зв., 378 зв., 379 зв., 380 зв., 381 зв., 382 зв., 383 зв., 384 зв., 385 зв., 386 зв., 387 зв., 388 зв., 389 зв., 390 зв., 391 зв., 392 зв., 393, 393 зв., 395 зв., 396 зв., 397 зв., 399 зв., 400 зв., 401 зв., 402 зв., 403 зв., 404 зв., 405 зв., 406 зв., 407 зв., 408 зв., 409 зв., 410 зв., 411 зв., 412 зв., 413 зв., 414 зв., 415 зв., 416 зв., 417 зв., 418 зв., 419 зв., 420 зв., 421 зв., 422 зв., 423 зв., 424 зв., 425 зв., 426 зв., 427 зв., 428 зв., 429 зв., 430 зв., 431 зв., 432 зв., 433 зв., 434 зв., 435 зв., 436 зв., 437 зв., 438 зв., 439 зв., 440 зв., 441 зв., 442 зв., 454 зв., 463 зв., їѡаньн' 338 зв., їѡа(н)нь 337, 338, їѡа(н)н' 241 зв., иѡаннь 341 зв., 342, 348 зв., иѡан'нь 26, 125 зв., 126 зв., 241, 351, 482, їѡ(н) 13 зв. (2), 123 зв., 125, 199, 199 зв., ѡ(н) 199, 201 зв.; їѡанна *род.* 26, 442 зв., 447 зв., 453, 467 зв., їѡа(н)на 4, 149, 335, 466, їѡан'на 2, 3 зв., 5, 13 зв., 53 (2), 53 зв., 66, 126, 126 зв., 130, 148 зв., 149, 199, 242 зв., 336, 341, 344 зв., 375 зв., 444 зв.,

447 зв. (2), 448, 448 зв. (2), 450 зв., 452 зв., 454 зв., 455, 460, 461 зв., 462, 463, 464 зв., 465 зв., 466 (2), 472 зв., 481 зв., їѡа(н)нꙗ [!] 446 зв., иѡанꙗ 293, 459, 460, 468, 474, їѡа(н)нꙋ 451, їѡа(н) 3 зв., 4, 378 зв., 444 зв., 445 зв., 446, 446 зв., 447 (2), 449 зв., 451 зв., 452 зв., 453, 455 зв., 458, 461 зв. (3), 468 зв., 470 зв., 473 зв., 474, 475 зв., 476, 477 зв. (3), їѡ(н)а [!] 445, їѡ(н)на [!] 453, їѡ(н) 4 (13), 4 зв. (16), 5 (11), 5 зв. (3), 444 зв., 458, 458 зв., 465, 467 зв., 473 зв., 474 зв., 475 (2), 475 зв., 478 (2), 478 зв., 479, 479 зв. (5), иѡа(н) 466 зв., їѡанꙋ 459; їѡанови *дав.* 362 зв., їѡаннови 65 зв., їѡанꙗнови 52 зв., 241, 241 зв., 252, 351 зв., їѡанноу 198 зв., їѡаннѹ 432 зв., иѡа(н)ноу 53 зв., їѡанꙗноу 27, 145 зв., 217 зв., 344; їѡанна *зн.* 27 зв., 338, їѡанꙗна 29 зв., 65 зв., 66, 91 зв., 130 зв., 148 (2), 159 зв., 168 зв., 173 зв., 220, 228, 233 зв., 253 зв., 256 зв., 471 зв., иѡанꙗна 75 зв., 137 зв., 186 зв., 198 зв., 317 зв., їѡанꙋ 471 зв.; їѡа(н)номь *ор.* 255, їѡанꙗномь 131 зв., 210, иѡанꙗномь 73 зв., 158, 482; въ їѡан(нѣ) *місц.* 477, въ їѡанꙗнѣ 221, ѡ їѡанꙗнѣ 52 зв., 242, о їѡанꙗнѣ 13 зв., о їо(а)нꙗнѣ 124, о иѡанꙗнѣ 76 зв., ѡ иѡанꙗнѣ 219 зв., 309, при… їѡанꙗнє 481 зв., въ їѡ(н)нѣ [!] 124, в їѡа(н) 110 зв., 124, 124 зв., 470, въ їѡ(н) [!] 120 зв.,125, ѡанꙗнь [!] 15

їѡанꙋ див. їѡа(н)

їѡа(н)нꙋ див. їѡа(н)

їѡанꙗна *ім. антроп. од. ж. наз.* 245 зв., иѡанꙗна 330 зв.

їѡанꙗнова *прикм. од. ч. род.* 482; їѡанново *с. наз.* 342 зв., їѡанꙗново 91 зв., 173 зв., 308 зв., 362 зв.; їѡанꙗнова *род.* 127; їѡанꙗновоу *дав.* 254; їѡанꙗновѹ 206 зв., 210 зв., їѡа(н)вѹ 206 зв.; їѡанꙗновы(м) *ор.* 242 зв.; ѡ… иѡанновѣ *місц.* 308; їѡанꙗнови *мн. наз.* 46, 134 зв., 135, 231, 242; їѡанꙗновыми *ор.* 351 зв.

їѡаннь див. їѡа(н)

їѡа(н)нь див. їѡа(н)

їѡанꙗнь див. їѡа(н)

їѡань див. їѡа(н)

їѡаньнꙋ див. їѡа(н)

їѡафамꙋ *ім. антроп. од. ч. наз.* 22; їѡафама *зн.* 22

їѡ(н) див. їѡа(н)

їѡна *ім. антроп. од. ч. наз.* 58 зв. (2), їѡ(н)а 239, 259, иѡна 269, 269 зв.; їѡны *род.* 58 зв., иѡны 72 зв. (2), 269

їѡ(н)а див. їѡна

їѡникыѧ *ім. антроп. од. ч. род.* 451 зв.

їѡнинь *прикм. од. ч. наз.* 345, 468 зв., иѡнинь 74, 440 зв. (2), 441; їѡнинои *ж. род.* 58 зв.; иѡнины(м) *с. ор.* 269 зв.

їѡрꙗдана *ім. гідр. од. ч. род.* 29, 136 зв., иѡрꙗдана 30, 221 зв.; їѡрꙗда(н) *зн.* 459, иѡрꙗдань 27, 393, иѡрьдань 164 зв., їѡрьданомь *ор.* 351 зв., ирданомь [!] 343 зв.; въ їѡрꙗдани *місц.* 129 зв., 130, во иѡрꙗдани 26 зв.

їѡсафатꙋ *ім. антроп. од. ч. наз.* 21 зв.; їѡсафата *зн.* 21 зв.

їѡ(с)єва *прикм. од. ж. наз.* 475 зв.

їѡси(ф) див. їосифь

їѡсиф꙽ див. їосифь

їѡсифовь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв. (2), 224, 368 зв., иѡсифовь 220 зв., 221; їѡсифова *зн.* 345 зв.; иосифова *ж. наз.* 120 зв., 195, 196

їѡсифь див. їосифь

їюда див. їоуда

їюдєѧ див. їоудєй

ї҃v див. їс [1]

К

к *прийм.* 14 зв., 26, 27 зв., 30 (3), 31 зв., 40, 41 зв., 42, 43, 43 зв., 46, 46 зв. (2),47 зв. (2), 57, 59 зв. (2), 60, 60 зв., 63, 66 зв. (2), 67 зв. (3), 68, 69, 69 зв., 70 зв. (2), 71 зв. (2), 72 зв., 76 зв. (2), 80 зв., 82 зв., 83 зв., 87 зв., 88, 89 зв., 90, 90 зв., 91, 92 зв., 95 зв., 100 зв., 101, 123 зв. (2), 131 зв., 133, 134, 137, 138 зв., 139, 144, 150, 151 (2), 151 зв., 154 зв. 155, 157 зв., 161 (2), 164 зв., 165 зв., 168, 171 зв., 174 зв., 175, 175 зв., 176, 177, 187, 188, 189, 190, 190 зв., 198, 198 зв., 224, 226 зв. (3), 231, 233, 235, 241 зв., 246, 248, 261 зв., 266, 274 (2), 276 зв., 279, 287, 282 зв., 283 зв., 289, 290, 293, 294 зв. (2), 298 зв., 299 (2), 300, 304, 304 зв., 306 зв., 307, 308 зв., 309, 310 зв., 312, 317, 322, 324, 325 зв., 327, 330 зв., 331 зв., 343 зв., 345 зв., 346 зв., 349, 351 зв., 354 зв., 356, 357, 358 (3), 360 зв., 364 зв., 365 зв., 366, 367 зв., 371 зв., 376, 377 (2), 380, 383 зв., 384, 389 зв., 393, 394, 395, 396, 397 зв., 399 зв., 401 зв., 403, 403 зв., 404, 406 зв., 409 зв., 411, 412 зв., 414, 418 (2), 418 зв., 422 зв. (2), 424, 429 зв., 446, 447, 449 зв., 453, 454 зв., 456, 456 зв., 459, 461 зв. (2), 464 зв., 466 зв., 482, к҃ 40, 49 зв., 59, 62, 72 зв., 78, 82 зв., 86 зв., 88 зв., 91 зв., 92, 93, 95, 97 (2), 98, 99, 99 зв., 105 зв., 108 зв., 109 зв., 112, 114, 115 зв. (2), 116, 117, 117 зв., 121, 126, 129 зв., 133, 134, 136 зв., 137 (2), 139 зв.,141 зв., 144, 145, 149 зв., 152, 154, 155 зв., 158 зв., 161 зв., 164 зв., 173, 183 зв., 206, 207, 210, 216 зв., 217, 219, 223 зв., 226, 227 (2), 228 (3), 231, 231 зв., 239, 239 зв., 240, 240 зв., 241 зв., 242, 247 зв. (2), 259, 259 зв., 261, 263 зв., 266 зв. (2), 268 зв., 279 зв., 280 зв., 284 зв., 290, 299 зв., 300, 300 зв., 326, 329 зв., 332 зв. (2), 353 зв., 365 зв., 366, 367, 375, 380, 386, 395 зв., 398, 402, 403 зв., 406, 432 зв., 435, къ 16 зв., 17, 18, 24 зв., 32, 38 зв., 49, 58 зв., 60 зв., 68, 68 зв., 70 зв., 78 зв., 89 (2), 96, 112 зв., 113, 113 зв., 121, 132, 142 зв., 144 зв., 149, 149 зв., 156 зв., 175 зв., 198 зв., 202, 205, 205 зв., 206 зв., 207, 207 зв., 209 (2), 213, 215, 217 зв., 218, 221, 224 зв., 231, 233 зв., 235, 239, 241, 256 зв., 260 зв., 263 (2), 276 зв., 283 зв., 287, 289 (2), 289 зв., 291, 297, 300 зв., 304, 314 зв., 321 зв., 322, 324, 332 зв. (2), 336, 351 зв., 362 зв., 369, 381 зв., 390 зв., 395 зв., 406, 414, 418 зв., 419, 435 зв., 436 зв. (2), 437 (2), 439 зв., 446, 447, 449 зв., 456, 461 зв. (2), 464 зв., 466 зв., 470, 475, 477 зв., 479 зв., 481 зв., ко 15 зв., 27 (2), 30 (2), 52, 54 зв., 75 зв., 77, 89, 108, 110, 110 зв., 133, 143 зв., 159 зв., 160 зв., 161, 162 зв., 165 зв., 169 зв., 170 (2), 170 зв. (2), 174 зв., 186 зв., 187, 189, 196, 196 зв., 202, 224 зв., 238, 239 зв., 248 зв., 250, 257, 258, 260, 264, 270 зв., 271 зв., 306 зв. (2), 321 зв. (2), 322, 331, 349, 351, 356 зв., 360 зв., 361 зв., 362 зв., 363, 367, 368 (2), 368 зв. (2), 369, 370, 371, 375, 376, 377, 378, 382 зв., 388 зв., 389 (2), 389 зв., 391 зв., 397, 398, 400 зв. (2), 411 зв., 419, 425 зв., 427, 429 зв., 434, 435 (3), 435 зв., 453, 455 зв., коу 44 зв., 139 зв., 142 зв., 184, 191 зв., 198 зв., 220, 223 зв., 236 зв., 243 зв., 246, 247, 254, 266, 279 (2), 281, 286 зв., 287, 298 зв., 307, 333, 335, 443, 460, кѳ 3 зв., 192 зв., ик 326; икъ 135, икь 244 зв.

к҃ див. **к**

к҃ *числ.* 3 зв., 4 (2), 4 зв., 6 (2), 8 (2), 9, 9 зв. (2), 11 (2), 12, 13 зв., 38 зв., 52 зв., 85 зв., 97, 124, 144, 154 зв., 199 (2), 199 зв., 230 зв., 241, 308 (2), 367, 435 (2), 447 (2), 448 зв., 450, 453 зв., 456, 460 зв., 461 зв., 464, 466, 466 зв., 470 зв., 473, 477 зв., 479 зв., 480 зв.

кѣ *числ.* 4, 5 зв., 7 зв., 8, 8 зв., 9, 9 зв. (2), 11, 12 зв., 13 зв., 14, 15, 39 зв., 56, 89 (2),124 (2), 125, 144 зв., 155 зв., 199 (2), 231, 243 зв., 313, 335 зв., 340 зв., 368, 432 зв., 438 зв. (2), 447, 447 зв., 449, 449 зв., 450 (2), 451, 452 зв., 453 зв., 454, 456, 457, 457 зв., 459 зв., 460, 461, 466 (2), 468 зв., 471 зв., 473, 474, 475, 477 зв., 478, 478 зв. (2), 479, 479 зв., 480 зв.

кадило *ім. од. с. зн.* 24 зв.

кадилꙗного *прикм. од. ч. род.* 205

кадити *дієсл. недок. інф.* 205

каждыи див. **кождыи**

ка(ж)дыи див. **кождыи**

кажды(и) див. **кождыи**

ка(ж)ды(и) див. **кождыи**

каж'дыи див. **кождыи**

казати *дієсл. недок. інф.* 231; **кажешь** *теп. од. 2 ос.* 377; **каже(т)** *3 ос.* 155, **кажет'** 272; **каза(л)** *мин. од. ч. 3 ос.* 132 зв., **казаль** 75 зв., 133, 143 зв., 156, 169 зв., 185, 220, 249 зв., 252 зв., 304 зв., 385 зв.; **кажи** *наказ. од. 2 ос.* 121 зв.

канафа *ім. антроп. од. ч. наз.* 398 зв., 425 зв.; **каияфы** *род.* 109 зв., 114, 427 зв., 475, 476, **ка** 427 зв.; **каияфѣ** *дав.* 425 зв., 427, 475; **при...** **каияфѣ** *місц.* 217 зв.

каинановь *прикм. од. ч. наз.* 221–221 зв., 221 зв.

каіафина *прикм. од. ч. род.* 476

како див. **як**

каковоє див. **яковыи**

калацию *ім. од. ж. зн.* 284 зв., **калацыю** 230 зв.,; **на калацѣяхь** *мн. місц.* 283

калацыю див. **калацию**

каласе(х): **в каласе(х)** *ім. топ. мн. місц.* 445

калиты *ім. од. ж. род.* 320 зв.

каме(н) див. **камень**

каменіє *ім. од. с. наз.* 27 зв., 120 зв., 179, 298, 307; **каменіа** *род.* 26 зв., 218 зв.; **камѣна** *зн.* 383 зв., 392; **каменіе(м)** *ор.* 377, **каменіемъ** 394 зв., **каменіемь** 100 зв., 143, 174 зв., 282 зв., 308 зв., 313 зв., 388 зв., 392, 392 зв., **каменіе(м)** 92 зв.

каме(н)ны(х) *прикм. мн. род.* 346; **на камен'ны(х)** *місц.* 60, **на... камен'ныхь** 140

камень *ім. од. ч. наз.* 79, 93, 163 зв., 175, 196 зв., 295, 307 зв., 310, 405, **каме(н)** 179 зв.; **каменєви** *дав.* 222; **камень** *зн.* 39 зв., 93 зв., 101, 121 зв., 122, 196, 222 зв., 267, 310, 330, 397 (2), 397 зв., 435, 475 зв., **камен'** 28, **каме(н)** 121, 196, 313 зв., 476 зв; **каменє(м)** *ор.* 377 зв., **каменємь** 221 зв., **каменє(м)** 321; **в' камени** *місц.* 121,196, 329 зв., **на камени** 41 (2), 61 зв., 101, 139, 179 зв., 238 зв. (2), 246, 246 зв., 307 зв., 313 зв.

канаита *ім. антроп. од. ч. зн.* 137 зв.

кананiйскiи *прикм. од. ч. наз.* 48 зв.; **кананейска** *ж. наз.* 70 зв.; **кананейскоу(и)** *дав.* 68 зв.

каноном҃ь *ім. мн. ч. дав.* 449

каны *ім. топ. од. ж. род.* 357 зв., 439; **в кана** [!] *місц.* 335 зв., 346, 347

кападокiйского *прикм. од. ч. род.* 458

капер'наоума *ім. топ. од. ч. род.* 77 зв., 133, 162 зв., 239, **капєрьнаоума** 225, 347, 365 зв., 366 зв., **капер'наоумоу** 41 зв.–42; **капер'наоу(м)** *зн.* 456, **капрънаоумъ** 131; **в капєрнаоумѣ** *місц.* 370, **оу капєрнаоумѣ** 21 зв., **в' капер'наоумѣ** 28 зв., 224, 357 зв.; **капер'наоумє** *кл.* 54, 262

капер'наоумоу див. **капер'наоума**

каперьнаоума див. **капер'наоума**

капитоулы *ім. мн. ж. зн.* 443–443 зв.

каплющи *дієприкм. недок. акт. теп. мн. наз.* 321 зв.

караєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 266 (2); **карань** *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 220

кар'навы *ім. антроп. од. ч. род.* 467

кар'па *ім. антроп. од. ч. род.* 466 зв.

ката *ім. од. ч. зн.* 149

каюсѧ *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 295 зв.; **боудє(т) сѧ... каатї** *майб. од. 3 ос.* 295 зв., **каяли бы сѧ** *ум. мн. 3 ос.* 294 зв.; **кающе(м)сѧ** *дієприкм. акт. теп. мн. дав.*

287, 288; ѡ… кающи(м)сѧ *місц.* 288 зв.; кающимⁱсѧ *мн. дав.* 52

кв҃ *числ.* 4 зв., 5 зв., 7 зв., 8, 8 зв. (3), 9 зв. (2), 10 (2),12 зв., 13 зв. (2), 14, 40, 57, 93 зв., 124 (2),146 зв., 156 зв., 161, 199, 200 (2), 232, 246, 307, 317 (2), 368 зв., 447 (2), 450 зв., 453 зв., 461, 464 зв., 470 зв., 473 зв., 480 зв.

кварᵘтникь *ім. од. наз.* 179

кваса див. **квасоу**

квасоу *ім. од. ч. род.* 73, 73 зв. (2), 156 зв. (2), кваса 272 зв.; квасоу *дав.* 63, 281 зв., ква(с)у 279; о квасѣ *місц.* 14, о кᵘвасѣ 124, ѡ кᵘвасѣ 200, ѡ квасоу 60

квѣты *ім. мн. ж. зн.* 275

кг҃ *числ.* 4 зв. (2), 6, 8, 8 зв., 9, 10 (2), 12 зв., 13 зв., 58 зв., 97, 119 зв., 124, 124 зв., 147, 157 зв., 199, 200, 233 зв., 248, 324 (2), 369, 444 зв., 447, 450 зв., 454, 461, 464 зв., 465, 473 зв., 475 зв., 476, 478 (2), 478 зв., 479, 480 зв.

кд҃ *числ.* 5, 8 зв. (2), 9, 10 зв. (2), 13, 13 зв., 14, 40, 100 зв., 124 (2), 124 зв., 147 зв., 158, 199, 199 зв., 200, 248 зв., 324, 341, 370, 446, 447 зв. (2), 448 (2), 450, 450 зв., 452 зв., 454 (2), 455, 455 зв., 460 зв. (2), 463, 466 зв. (2), 467 зв., 469, 470 зв., 472 зв., 474 зв. (2), 477, 479, 480 зв.

кѥ 4 зв., 6 зв., 8 зв. (2), 9, 9 зв., 10 зв. (2), 12 зв., 13 зв. (2), 14, 41 зв., 65 зв., 104 зв., 124 (2), 124 зв., 149 зв., 159 зв., 199 зв. (2), 235, 371 зв., 445 зв., 447 зв., 454 зв., 455, 456 зв., 461, 464, 465, 466 зв., 470, 470 зв., 472, 473, 479, 480 зв.

кєлєвєи *ім. антроп. од. ч. наз.* 48 зв.

кєлєсїа *ім. антроп. од. ч. род.* 449 зв.

кєсарїа *ім. антроп. од. ч. род.* 458

кєсарїйстѣмь: о кєсарїйсᵘтѣмь *прикм. од. с. місц.* 14, 124 зв.

кѕ҃ *числ.* 4 зв., 6, 8 зв., 9 зв., 10 зв., 13 зв. (2), 42 зв., 43 зв., 66 зв., 109, 124 (2), 124 зв., 150 зв., 199 зв. (2), 236, 251, 321 зв., 335 зв., 373, 408, 432 зв., 447 зв. (2), 451, 457, 457 зв., 464, 466 зв., 474 зв. (2), 475, 478 зв., 480 зв.

кз҃ *числ.* 5 зв., 6, 8 зв., 9 зв., 11 (2), 13 зв. (2), 14, 43 зв., 67 зв., 116, 124 (3), 124 зв., 151 зв., 162 зв., 199 зв. (2), 236 зв., 253, 283 зв., 335 зв., 375, 449 зв., 451, 454 зв., 461 зв., 465, 468, 470 зв., 475 (2), 475 зв., 476, 476 зв. (2), 479 зв. (2), 480 зв.

кѝ *числ.* 6 зв., 8 зв., 9 зв., 11 (2), 13 зв. (2), 14, 20 зв., 44, 122, 123 зв., 124 (2), 124 зв., 152, 164 зв., 199 зв., 238, 254, 335 зв., 377, 446, 448 (2), 449 зв., 454 зв., 457 зв., 459 зв., 462 зв., 468, 476 зв., 477, 479 (2), 479 зв., 480 зв.

кидарского *прикм. од. ч. род.* 424 зв.

киньсонь *ім. од. ч. наз.* 78; ки(н)сонь *зн.* 78; о кинᵘсонѣ *місц.* 125, ѡ кинсонѣ 221, ѡ кинᵘсонѣ 14 зв.

кипрїана *ім. антроп. од. ч. род.* 448 зв.

кира *ім. антроп. од. ч. род.* 462, 468

кирика *ім. антроп. од. ч. род.* 470

кирила *ім. антроп. од. ч. род.* 460 зв., 467

киринєи *ім. топ. од. ж. род.* 119

киринєискаго див. **киринєйского**

киринєйского *прикм. од. ч. зн.* 326 зв., киринєискаго 193

киринєа *ім. антроп. од. ч. род.* 212

кифа *ім. антроп. од. ч. наз.* 345

кладали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 156

кланати *дієсл. недок. інф.* 355

[кланати сѧ]: сѧ кланати *дієсл. недок. інф.* 355 зв.; сѧ кланаємо *теп. мн. 1 ос.* 355; кланаєтєсѧ *2 ос.* 355; сѧ… кланаютъ *3 ос.* 355 зв.; боудєтє сѧ кланати *майб. мн. 2 ос.* 355; кланалᵘсѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 46 зв; кланалисѧ *мн. 3 ос.* 355; бы сѧ кланали *ум. мн. 3 ос.* 355 зв; кланаючисѧ *дієприсл. теп.* 87 зв.; кланаясѧ 41 зв.

класти *дієсл. недок. інф.* 156; клали *мин. мн. 3 ос.* 150 зв., 156

клєѡпась *ім. антроп. од. ч. наз.* 331 зв.

клєѡпова *прикм. од. ж. наз.* 432 зв.

клєѡпою *ім. антроп. од. ж. ор.* 202; ѡ клєѡ(п) *місц.* 201 зв.

клєплє(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 474 зв.

клименᵘта *ім. антроп. од. ч. род.* 461, климєта [!] 454

климєта [!] див. **климєн'та**

к'линє(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 99; к'лѧти боудоуть *майб. мн. 3 ос.* 235 зв.; к'лноущи(х) *дієприкм. акт. теп. мн. зн.* 34

клиросє(х): в клиросє(х) *ім. мн. ч. місц.* 482 зв.

кличє(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 342; клика(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 374

клоуню *ім. од.ж. зн.* 274 зв.

клоучи: в клоучи див. **ключи: в... ключи**

клъко *присл.* 282 зв.

клъкокро(т) *присл.* 282 зв.–283, коликро(т) 100 зв.

ключи: в... ключи *ім. од. ч. місц.* 443 (2), в клоучи 476 зв; ключѣ *мн. зн.* 74, 272

клѧтвы *ім. од. ж. род.* 66, 149; клѧтвою *ор.* 66, 115 зв., клѧт'вою 211

[клѧти сѧ]: сѧ клѧти див. **к'лѧтисѧ**

к'лѧтисѧ *дієсл. недок. інф.* 116, сѧ клѧти 190 зв.; клинє(т)сѧ *теп. од. 3 ос.* 98 зв. (2), 99, к'линє(т)сѧ 98 зв. (2); клѧл'сѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 211; бы к'лѧл'сѧ *ум. од. ч. 3 ос.* 98 зв. (4); клинисѧ *наказ. од. 2 ос.* 33 зв.

к'миноу *ім. од. ч. род.* 99

кнг҃ни див. **кнг҃нѣ**

кнг҃нѣ *ім. од. ж. род.* 481 зв., 482 зв., кнг҃ни 482 зв.; при... кнг҃нѣ *місц.* 481

кн҃жіи *прикм. од. с. ч. зн.* 47

кн҃жѧ *ім. од. с. наз.* 144 зв.; кнѧжати *род.* 283, кнѧжатє 44 зв.; кнѧжати *дав.* 142 зв; о к'нѧжати *місц.* 138; кнѧжата *мн. наз.* 88, кн҃жата 374; кнѧжать *род.* 376, 405

кн҃зь див. **кнѧзь**

книга *ім. од. ж. наз.* 198 зв., 442 зв., 482; книгы *род.* 123 зв., 482, к'нигы 126, 127; книзє *дав.* 201 зв., 336; книгоу *зн.* 223 зв., 482 зв.; в... книзє *місц.* 198 зв., 443, въ книзє 312, в... к'низє 123 зв., в'... книѕє 335, в... кнїзє 192 зв.; книги *мн. наз.* 19, 21 зв., 456 зв., книгы 481 зв.; кни(г) *род.* 478, книгъ 19, 442 зв., 447 зв., 460, 466 (2), 468 зв.; книга(м) *дав.* 3 зв.; книги *зн.* 221 зв., 223 (2), книгы 481 зв.; книгами *ор.* 15 зв., в' книга(х) *місц.* 177, в... книгахь 438 зв., въ к'нигахь 218

книжникь *ім. од. ч. наз.* 177 зв., книж'никь 64 зв., к'ниж'никь 43; о к'ниж'ницѣ *місц.* 125; кни(ж)никы *мн. наз.* 191, книж'никы 90 зв., к'ниж'ники 119 зв., книжници178, кни(ж)ници 446, книж'ници 230 зв., 308 зв., 310, 317, 445, книж'ници 308, к'нижьници 287 зв., к'ниж'ници 98 (2), 99 (2), 99 зв. (2), 271, к'ниж'ни(ци) 449 зв., к'ници [!] 152; книжникь *род.* 14 зв., к'нижникь 152; книж'нико(м) *дав.* 168, книж'нико(мь) 87; книжники *ор.* 194; о... к'ниж'ницѣ(х) *місц.* 124 зв.

книж'никь див. **книжникь**

к'ниж'никь див. **книжникь**

к'ниж'ныи *прикм. од. ч. наз.* 336 зв.; книж'ного *с. род.* 336 зв.

кнѧѕь див. **кнѧзь**

кнѧзь *ім. од. ч. наз.* 46 зв. (2), кнѧѕь 300 зв., кн҃зь 403 зв., 414, 418 зв.; кн҃зѧ *род.* 278 зв., 284 зв; кнѧзю *дав.* 202; кн҃ѕємь *ор.* 250 зв., 349; при... кн҃ѕи *місц.* 481 зв., при... кн҃ѕю 481 зв., ѡ... кнѧѕи 57, 267 зв.; кнѧѕи *мн. наз.* 327 зв., кн҃зи 303, кн҃зєвє 332; кнѧзє(м) *дав.* 48.; кн҃зємь 148 зв.; кнѧѕѣ *зн.* 325 зв., кн҃зѣ 202

кнѧзьс'тва *ім. од. с. род.* 253 зв.

ко [1] див. **к**

ко [2] див. **который**

ков'чєгь *ім. од. ч. зн.* 103 зв.

когда *спол.* 47

ког'да *присл.* 46, 108

когоуть *ім. од. ч. наз.* 410 зв.

коє *займ. од. с. зн.* 125, 201 зв.; къи 17

кожаныи *прикм. од. ч. наз.* 129 зв.; кожаныи *зн.* 26

кождыи *займ. од. ч. наз.* 64 зв., 293, 350 зв., 380 зв., кож'дыи 40 зв. (2), 61 зв., 82, 218, 237 зв., 368 зв., кож'ды(и) 284, каждыи 32, 72 зв., 202 зв., 267, 274 зв., 301 зв., 310, 349 зв., 354, 376 зв., 428 зв., каждый 396, ка(ж)дыи 364 зв., каж-

ды(и) 369, ка(ж)ды(и) 293, каж[1]дый 405 зв., 421, 430 зв., каж[1]дыи 111, 212, 238, 287, 300, 347, 350 зв., 351; кож(д)ого *род.* 216; кождомоу *дав.* 75, 126 зв., 182 зв., 444, кож[1]домоу 106, каждомоу 277 зв., 305 зв., 443 зв., 482, ка(ж)домоу 277 зв., каж[1]домоу 273 зв., 432, кажьдомоу 235 зв.; кожьдого *зн.* 226, каждого 291 зв., кож[1]дыи 114, 188 зв., каждыи 191 зв., 316 зв., каж[1]дыи 293 зв., 308, 322 зв; каждымь *ор.* 421 зв.; кождое с. *наз.* 57, кож[1]дое 57; кождого *род.* 58; кож[1]дое *зн.* 359

кож[1]дыи див. **кождыи**

кож[1]ды(и) див. **кождыи**

коз[1]лищь *ім. мн. с. род.* 107 зв.

коз[1]лы *ім. мн. зн.* 107 зв.

козминои *прикм. од. ж. род.* 481 зв., 482 зв.

козмы див. **коз[1]мы**

коз[1]мы *ім. антроп. од. ч. род.* 451 зв., козмы 469

козьлате *ім. од. с. род.* 290 зв.

кокошь *ім. од. ч. наз.* 100 зв.

кол[1]ве *част.* 82 зв., 94 зв., 346, кол[1]век[1] 359, кол[1]векь 69

кол[1]век[1] див. **кол[1]ве**

кол[1]векь див. **кол[1]ве**

колеблемы *дієприкм. недок. пас. мин. мн. зн.* 53, 482

коли [1] *присл.* 98, 100 зв. (2), 101, 105 зв., 108 зв., 135, 137, 149 зв., 157, 177, 179 зв. (2), 182 зв., 182 зв.–183, 186, 284 зв., 297, 313 зв. (2), 321, 339, 361 зв., 366 зв., 420, 455 зв., 468, 482

коли [2] *спол.* 36 зв., 39, 43, 47 зв., 49 зв., 59, 61 зв., 68 зв., 72 зв., 80 зв. (2), 81, 84 зв., 85, 90, 92 зв., 93, 96 зв., 101 зв., 104 (2), 105 зв., 107 зв. (2), 108, 108 зв., 109 зв., 116, 117 зв., 118 зв., 119, 121, 122 зв., 130, 131 зв., 132 зв., 134 зв. (2), 135 зв., 137, 139, 139 зв. (2), 140 (3), 140 зв. (2), 141 (2), 141 зв. (2), 142, 142 зв., 143 зв., 144 (2), 145, 145 зв., 146 зв., 148 зв., 149 зв., 150 зв., 151 зв. (2), 153 зв., 154 зв., 157, 159, 160, 161, 165, 167 зв., 170, 171, 171 зв., 172 зв., 173 (3), 174, 176 зв. (2), 179 зв. (2), 180, 180 зв., 182 (2), 183, 183 зв. (2), 184, 184 зв. (2), 185, 186 (2), 187 зв., 189, 194, 195, 195 зв., 197, 197 зв., 208, 208 зв., 212, 214, 214 зв., 216 (2), 217 зв., 219 зв., 220, 224, 225 зв., 226, 227 (2), 227 зв. (2), 228 (2), 229 (2), 231, 232 зв. (2), 233 зв., 234 зв., 235, 238 зв., 239 (3), 239 зв., 240, 240 зв., 242, 248, 249 зв., 250 зв., 251, 252, 256, 256 зв. (2), 257 (2), 258, 259 (2), 259 зв. (2), 261 зв., 262 зв., 265, 265 зв., 266 (2), 267, 267 зв. (3), 268, 268 зв., 269, 270, 271, 272, 272 зв., 273 зв., 276 (3), 278 зв. (3), 281, 281 зв., 282, 283, 283 зв., 285, 287 зв., 288 зв., 290, 290 зв., 291 зв., 292, 294, 295 зв., 296 (2), 296 зв. (5), 297, 299 зв., 302 зв. (3), 303, 303 зв., 304, 304 зв., 306, 306 зв. (2), 307 зв. (2), 308, 309, 309 зв. (2), 312 зв., 314, 315, 316 (3), 318 (2), 320, 321, 321 зв., 323, 323 зв., 326 зв., 327 зв., 328 зв., 330 зв., 331 зв., 333, 333 зв., 334 зв., 337, 342 зв., 343, 344 зв., 345 зв., 346 зв., 347, 348(2), 353, 355, 355 зв., 357, 357 зв., 358, 359 зв. (2), 366 зв. (2), 372 зв., 373, 374, 374 зв. (2), 380 (2), 381, 382, 385 зв., 389, 394, 395 зв. (2), 396, 396 зв. (3), 401, 401 зв., 402, 405, 407 зв., 408, 408 зв., 409, 409 зв., 410, 414, 417, 418, 418 зв., 419 зв. (2), 424, 429 зв., 430, 430 зв., 432, 436, 437, 437 зв., , 439, 439 зв., 440, 440 зв., 441, 442 зв., 447 зв., 454 зв., 460, 466, 472, 473, 474, 479 зв.; колі 150, 180 зв., 183, 193, къли 207 зв.

коли [3] *част.* 34, 43, 52, 59 зв., 66, 68 зв., 69, 74 (2), 80 зв., 82 зв., 97, 98 зв., 102 зв., 104, 109, 110, 147 зв. (2), 149 зв., 151 зв. (3), 153, 163 (2), 163 зв., 165 зв., 168, 169 (2), 172 зв. (3), 173, 184, 221 зв., 253, 258 зв., 259 зв., 260, 260 зв., 261 (2), 261 зв., 265, 356, 361, 389 зв., 412, 413 зв., 415, 416 (2), 418 зв.; колі 98 зв., 334

колико див. **кол[1]ко**

колі див. **коли [2]**, **коли [3]**

колѣко *займ. наз.* 151 зв., 161 зв., колико 117; кол'ко *зн.* 17 зв., 71 зв., 80 зв., 150, 443, кѡл'ко 155 зв., ко(л)ко 477, колико 157 (2), клъко 282 зв.
коло *прийм.* 139 зв., 351 зв., 370 зв.
колодазь *ім. од. ч. наз.* 353, 354 зв.; колодазь *зн.* 283 зв., 354; колодазѣмь *ор.* 353 зв.
колось *ім. од. ч. зн.* 141; в колосѣ *місц.* 141 зв.; колосы *мн. зн.* 55 (2), 232, класы 232
колоса *ім. зб. с. зн.* 135 зв.
колтати *дієсл. недок. інф.* 282
колькова *займ. од. ж. наз.* 37
колѣбле(т)са *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 242
колѣб'ника *ім. антроп. од. ч. род.* 460
колѣнь *ім. мн. с. род.* 132 зв.; колѣномь *дав.* 320; колѣна *зн.* 118 зв., 166, 193, 321; колѣнома *дв. ор.* 85
комары *ім. мн. ч. зн.* 99
ко(н) див. **конєць**
конвє *ім. од. ж. род.* 270 зв.
кон'вїи *ім. мн. ж. род.* 152
кондра(нт) *ім. од. ч. наз.* 179
конєц див. **конець**
конє(ц) див. **конєць**
конец' див. **конєць**
конєць *ім. од. ч. наз.* 19, 24 зв., 27, 29, 31 зв. (2), 34, 36. 2, 37, 40 зв., 41 зв., 45, 46, 48, 52 зв. (2), 54, 54 зв., 55, 55 зв.,, 58 зв., 59 зв., 60, 60 зв., 62, 63 зв., 65 (2), 67, 68, 69 зв., 70, 71, 71 зв., 72 зв., 73 зв., 74 зв., 75 зв. 2, 77, 78 зв., 85 зв., 87, 88, 91 (2), 91 зв., 92, 94 зв., 96, 97, 98, 99, 101 зв., 103, 104, 105 зв., 107 зв., 116, 119, 120, 121 (2), 121 зв., 131, 132, 134, 135, 137 зв., 141, 142, 145 зв., 147, 149 зв., , 150 зв., 151 зв., 152 зв., 153 зв., 154, 154 зв., 155 зв., 157 157 зв., 158 зв. (2), 159, 160, 160 зв., 162 зв., 165 зв., 166, 167 зв., 169, 170, 175 зв., 178 зв., 180, 181 зв., 183, 184, 187 зв. (2), 216, 223, 234 зв., 236, 240 зв., 252 зв., 253 зв., 262, 263 зв., 267 зв., 268 зв., 269, 269 зв., 271, 273 зв., 274 зв., 276 зв., 277 зв., 279, 281, 285, 286, 291, 292, 293, 294 зв., 296, 297, 300, 303, 306, 309, 310, 311, 312 зв., 314, 315 зв., 316 зв., 321, 329 зв., 342 зв., 343 зв., 344, 346, 347, 348, 352 зв., 357, 358 зв., 360 зв., 361 зв., 362 зв., 365 зв., 367, 367 зв., 369, 371, 372 зв., 378, 382 зв., 388 зв., 392, 393, 393 зв., 398, 403, 404 зв., 408, 413, 413 зв., 415, 416, 417 зв., 420, 421, 423, 424, 424 зв., 427 зв., 431, 433 зв., 434 (2), 435, 437, 437 зв., 443, 445 зв., 446 зв., 447, 449, 450 зв., 451, 451 зв., 452 зв., 453 зв., 454 зв., 455 зв., 456 зв., 457, 457 зв., 458 (2), 458 зв., 460 зв., 461, 462, 463, 465, 466, 466 зв., 467, 468 зв. (2), 469, 469 зв., 471 зв., 475, 476, 477 (2), 478, конец' 448 зв., кѡнє(ц) 156, кънєць 215 зв., конец 446, конє(ц) 27 зв., 28 зв., 31, 32 зв., 33, 39 зв., 44, 45 зв., 56, 57, 57 зв., 62 зв., 64, 74, 90 зв., 93 зв., 104, 110, 123 зв., 132 зв., 138, 144, 163 зв., 171 зв., 180, 194, 217, 225 зв., 226 зв., 228, 229, 231, 233 зв., 235, 238, 241, 243 зв., 245, 245 зв., 247, 248, 248 зв., 250 зв., 254, 257, 258, 259, 259 зв., 265, 267, 269, 270 зв., 295 зв., 297 зв., 301 зв., 302 зв., 317 зв., 324, 374 зв., 379, 380, 389 зв., 402, 412, 418 зв., 436, 440 зв., 443, 444 зв., 445 зв., 449 (2), 451, 452, 453 (2), 455 зв. (2), 457, 459, 463 зв., 470, 470 зв., 471, 476, 477 зв., ко(ц) 26, 29 зв., 38, 39, 40 зв., 42 зв., 43 зв., 46 зв., 47, 49, 49 зв., 50 зв., 51, 66 зв., 75, 77 зв., 79 зв., 80 зв., 82, 83 зв., 84, 85, 89, 93, 95 зв., 99 зв., 100 зв., 101 зв., 104 зв., 109 (2), 130, 130 зв., 131 зв., 135 зв., 136 зв., 137, 139, 147 зв., 164 зв., 172 зв., 174, 177, 180 зв. (2), 191, 192 зв., 220 зв., 221 зв., 224 зв., 230 зв., 232, 239, 243, 254, 255 зв., 256, 260 зв., 263, 275 зв., 283, 284 зв., 287, 288 зв., 299 зв., 302, 308, 313 зв., 315, 316 зв., 329, 331, 350 зв., 351, 368, 369 зв., 378, 381 зв., 384, 390 зв., 405 зв., 407 зв., 444 зв. (2), 445 (5), 445 зв. (2), 446 (2), 446 зв. (3),

447 (3), 447 зв. (3), 448 (4), 448 зв. (2), 449, 449 зв. (3), 450 (4), 450 зв. (2), 451, 451 зв., 452 (3), 452 зв. (2), 453 (3), 453 зв. (2), 454 (4), 454 зв. (2), 455 (2), 455 зв., 456 (4), 456 зв. (2), 457 (3), 457 зв. (2), 458 зв. (4), 459 (3), 459 зв. (4), 460 (2), 460 зв. (2), 461 (3), 461 зв. (2), 462 (2), 462 зв. (2), 463 (3), 463 зв., 464 (3), 464 зв. (3), 465 (3), 465 зв. 2, 466 (2), 466 зв., 467 (2), 467 зв. (3), 468 (4), 468 зв. (2), 469 (2), 469 зв. (2), 470 (3), 470 зв. (3), 471 (2), 471 зв. (2), 472 (4), 472 зв. (4), 473, 473 зв., 474, 474 зв., 475 (4), 475 зв. (5), 476 (2), 476 зв. (3), 477 (2), 477 зв. (4), кѡ(ц) 23 зв., 30 зв., 208, 225, 350 зв., ко(н) 120 зв., 130, 167, 236 зв., 280, 282, 437 зв., 444 зв., 450, 455, 462 зв., 465, 474 зв., к(ц) 173, 475 зв.; ко(н)ца *род.* 465, кон'ца 2 зв., 50, 59, 101 зв., 103, 182, 207 зв., 336 зв., 463, 467, (ко)н'ца 180 зв., 406; конєць *зн.* 46 зв., 138, 294, 482, конє(ц) 450 зв., 457; в… кон'ци *місц.* 482 зв., по кон'ци 482, при кон'ци 142, 432 зв.; кон'цѣ *мн. наз.* 443; кон'цовь *род.* 443, конєць 103; кон'цѣ *зн.* 443, 443 зв., 444, конци 446 зв., кон'ци 3 зв.; ѡ… коньцєхь *місц.* 443

кон'чана *ім. од. с. наз.* 63 зв.

[кончати сѧ]: сѧ кончати *дієсл. недок. інф.* 320 зв.; кончаєт'сѧ *теп. од. 3 ос.* 443

кон'чина *ім. од. ж. наз.* 63 зв., 101 зв.; кон'чиноу *зн.* 114 зв.; на кончинѣ *місц.* 144 зв., о кон'чинѣ 15, 125, ѡ кон'чинѣ 221

ко(п) *ім. мн. ж. род.* 304 зв., копь 303

копати *дієсл. недок. інф.* 291 зв.

копїє(м) *ім. од. с. ор.* 433 зв.

копроу *ім. од. с. род.* 99

копь див. **ко(п)**

корабла *ім. од. ч. род.* 67 зв., кораб'ла 227: корабль *зн.* 45, 297 зв.; в корабли *місц.* 66

кораб'ла див. **корабла**

кор'вань *ім. од. ч. наз.* 153

кордь *ім. од. ч. зн.* 320 зв., кор'дь 425 зв., кръдь 188

кор'дь див. **кордь**

корєнє див. **корєна**

корєна *ім. од. с. род.* 60 зв., 183 зв., корєнє 61 зв., 139 зв., 140, 246 зв.–247, 400; корєнємь *ор.* 172 зв.,; на корєни *місц.* 218 зв., при корєни 26 зв.

кор'ми(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 37 зв., кръмитъ 275; кормать *мн. 3 ос.* 181; боудоу(т) кормити *майб. мн. 3 ос.* 315 зв.; кръмили *мин. мн. 3 ос.* 327; кръмащи(м) *дієприкм. акт. теп. мн. дав.* 102; кормлєного *пас. мин. од. ч. зн.* 290; кор'мныи *мн. зн.* 94

корнилїа *ім. антроп. од. ч. род.* 446

ко(р)чєна *дієприкм. недок. пас. мин. ж. наз.* 279

косамовь *прикм. од. ч. наз.* 221

косноул'сѧ *дієсл. док. мин. од. 3 ос.* 41 зв.

кости *ім. од. ж. род.* 334, 434; костїи *мн. род.* 99 зв.

костѧ(н)тина *ім. антроп. од. ч. род.* 466; костѧ(н)ти(н) *дав.* 389 зв.; при костан'тинѣ *місц.* 465 зв.

костан'тинагра(д) див. **костантинаграда**

костантинаграда *ім. топ. од. ч. род.* 461 зв., костан'тинаграда 453 зв., 467 зв., костан'тинагра(д) 452 зв.

костан'тинаграда див. **костантинаграда**

кото(р)и див. **который**

кото(ри)и див. **который**

которы(и) див. **который**

которыи див. **который**

который *займ. од. ч. наз.* 26, 32 зв., 35, 53, 92 зв., 100 зв., 137 зв., 163, 177, 181 зв., 183, 221 зв., 262, 265 (2), 270, 273, 282 зв., 283, 289, 290 зв., 293, 293 зв., 298 зв., 303 зв., 307, 313 зв., 329 зв., 341 зв., 349 зв., 355 зв., 356, 356 зв., 359 зв., 360 (2), 360 зв., 361 зв., 372, 373, 376 зв., 378 зв., 382, 386, 388, 390, 391, 392, 393 зв., 396 (2), 397 (2), 398, 400 зв., 401 зв. (2), 402, 403, 405, 405 зв. (2), 406, 406–406 зв., 407 зв., 408, 408 зв., 409 (2), 413, 417, 417 зв. (2),

418, 425, 425 зв., 426 (2), 427, 428 зв., 429, 430 зв. (2), 433 зв., 434, 434 зв., 435 зв., 439, 441 зв., 442, 468 зв., которыи 24, 32, 34 зв., 39 (2), 39 зв., 40, 40 зв. (3), 41 (3), 41 зв., 48 зв., 51 (2), 51 зв., 52 зв., 55 зв., 56, 61 зв., 64 зв., 74, 80 зв., 81 (2), 81 зв., 82 зв., 85, 85 зв., 89 зв., 92, 93 зв., 96, 97 зв., 98 зв. (2), 100, 101, 104, 106 (4), 106 зв. (2), 107, 111, 113, 113 зв. (2), 116 зв., 121 (3), 121 зв., 142 зв. (2), 143 зв. (2), 144, 147 зв., 161 (2), 171 (2), 173 (2), 185 зв., 187 зв., 192 зв., 193, 195, 195 зв. (2), 197 зв. (2), 202, 202 зв. (2), 204 зв., 206, 212 зв., 213, 219, 220 зв., 225, 229, 233, 235 зв., 238, 238 зв. (2), 240 зв., 241 зв., 242, 243, 244, 244 зв., 249, 261 зв., 262 (2), 269, 271 зв., 273 зв., 277 зв., 284 (3), 285, 286 зв., 287 зв., 291 (2), 293, 293 зв., 298 зв. (3), 300, 301 зв., 303, 303 зв., 304 зв., 305 зв., 306, 310, 315 зв., 318, 319, 319 зв. (5), 323 зв., 324 (2), 325, 326, 326 зв., 329, 338 зв., 342–342 зв., 343 зв. (3), 344, 350 (2), 350 зв. (2), 351, 351 зв., 352 (2), 353 зв., 354 (2), 356., 356 зв. (3), 357 зв., 359 зв., 360, 361 зв. (2), 362 зв., 363 зв., 364, 364 зв., 365 зв., 366, 367 зв., 368, 368 зв. (3), 369 (3), 370, 371 зв., 372 зв., 373., 374 зв., 375, 376 (2), 377 зв., 378 зв., 379 зв., 380, 380 зв., 381 зв., 382 зв., 383, 384, 384 зв., 385, 385 зв., 386, 386 зв., 387, 425 зв., 426 зв., 429, 434, 441 зв., 442 зв., 443 зв., 454 зв., которы(и) 59 зв., 62, 131, 136, 234, 240, 241 зв., 252 зв., 258 зв., 274 зв., 280 зв., 286 зв., 317, 362 зв., 363, 368, 370 зв., 437 зв., который 235 зв., 242, кото(ри)и 408, кътрый 413 зв., 435 зв. (2), кътрыи 273, кото(р)и 185, ко 116 зв.; которого *род.* 59 (2), 69 зв., 95 зв., 103 зв., 111, 135, 206, 219 зв. (2), 223 зв., 250 (2), 253, 260 зв., 267, 283 зв., 297 зв., 298, 305 зв., 311 зв., 318, 332 зв., 337, 338, 338 зв., 356, 357 зв., 390, 424 зв., кото(ро)го 354; которомоу *дав.* 129 зв., 176 зв., 204 зв., 207, 214 зв., 230 зв., 232 зв., 244 зв., 245, 250 зв., 293 зв., 328 зв., 329, 331 зв., 341 зв., 348 зв., 351 зв., 409, 458 зв., кото(р)омоу 277 зв., кото(ро)моу 427, которо(мѹ) 250 зв.; котомоу [!] 343 зв.; которого *зн.* 39, 79, 100, 104 (2), 118, 123 зв., 125 зв., 148, 185 зв., 188, 192, 210, 233 зв., 239, 277 (2), 281 зв., 321 зв. (2), 325 зв., 326 зв., 343 зв., 352 зв., 354 зв., 355 (2), 363, 367, 369 зв., 374, 375, 383, 384, 388 зв., 394, 400, 401, 408 зв., 409, 412 зв., 413 зв., 417 зв., 421 зв., 434, 435, 441 зв., которо(г)[о] 117, 117 зв., 191, 291, кото(ро)го 113 зв., 117 зв., 175, 345, 392 зв., 432 зв., 439 зв., ко(то)рого 172, ко(т)рыи 317 зв., которыи 93, 104 зв., 181, 261, 276 зв., 277 зв., 298, 307 зв., 447 зв., 448, 468, которы(и) 49, 238 зв., 454; которы(м) *ор.* 38 зв., 435 зв., которымь 191 зв., 217 зв., 437 зв.; в которо(м) *місц.* 443 зв., 477, в которомѣ 329 зв, в которомь 363 зв., 434 зв., вѣ которѡ(м) 133 зв., вѣ которомь 397 зв., ѡ которо(м) 242 зв., 253 зв., 409, ѡ которомь 310, 386, на коромь [!] 306 зв.; котора *ж. наз.* 123 зв., 221, которая 21 зв., 243 зв., 265 зв., 373, 384 зв., котораѧ 100, 109 зв., 125, 145, 171 зв., 183 зв., 198 зв., 208 зв., 248 зв., 280, 313 зв., 400, 414 зв., котораа 38, 96 зв., 146 зв., 177, 212 зв., 227, 229, 234 зв., 242, 244, 251 (2), 265, 275 зв., 279, 287 зв., 288, 319, 339, 357, 362 зв., 363 зв., 393 зв., 440 зв., 443, 473, 482, къторааа 207; которои *род.* 91, 104 (2), 154, 204 зв., 245 зв., 277 зв., которой 314 зв., 366, ко(то)рои 197; которои *дав.* 265; ко(т)роую *зн.* 168 зв., котороую 34 зв., 80 зв., 87 зв., 104 (2), 105 зв., 168 зв., 172 зв., 213, 251 зв., 256 зв., 276 зв., 280 зв.–281, 288 зв., 305, 313, 354, 354 зв., 358 зв. (2), 359, 362, 366, 369 зв., 377 зв., 381 зв., 389 зв., 413 зв., 421 зв., 423 зв., 423 зв.–424, 425 зв., 427 зв., 482 зв., которѹю 78,

375, которѧ 358; которою *ор.* 38 зв., 91, 91 зв., 141, 173, 173 зв., 174, 229 зв., 237, 308 зв., 309, 400, 424, кото(ро)ю 91 зв.; в ко(т)рои *місц.* 482 зв., в которои 123 зв., 198 зв., в҃ которои 170, на которои 224 зв.–225, 230, на ко(то)рой 443, котороє *с. наз.* 38 зв., 40, 60 зв., 61 зв., 89, 141 зв., 170, 193, 193 зв., 203 зв., 213, 218 зв., 237 зв., 238, 270, 306, 331, 340 зв., 364, 367 зв. (2), 393 зв., 399, 432, 443, 449 зв., 456, 456 зв., 458 зв., котороє 60 зв., 63, 128 зв., 214, 237 зв., 249 зв., 417, кото(ро)є 140 зв.; которого *род.* 261, 261 зв., 345; которомоу *дав.* 207, кото(ро)мѣ 331; которое *зн.* 58, 84, 116, 191, 212, 215, 268 зв., 281, 306, 318 зв., 323, 338, 350, 353 (2), 367 зв., 404 зв., 414 зв., 421 зв., 422, 422 зв., 425, 428, 431 зв., 467 зв., 481 зв., которое 217, 254, 466 зв.; которы(м) *ор.* 87 зв., 93 зв., 138 зв., 406, которымь 168 зв. (2); на которомь *місц.* 170, на ко(то)рѡ(м) 133 зв.; кото(р)и *мн. наз.* 189, 471 зв., ко(т)рыи 159 зв., которіи 347, который 105, 105 зв., 143 зв., 149 зв., 175, 180 зв., 194 зв., 213 зв., 224 зв., 226, 232 зв., 235 зв., 247, 248, 250, 254, 256, 262, 263, 264, 269 зв., 276, 281 зв., 282 зв., 285, 286 зв., 301 зв., 305 зв., 306, 311 зв., 312 зв., 316 зв., 323 зв., 327, 330 зв., 331 зв., 332, 332 зв., 337, 337 зв., 342 (3), 343, 347 зв., 365 (2), 365 зв., 370 зв. (2), 377 зв., 380, 380 зв., 384 зв., 388 зв. (3), 396 зв. (2), 397 зв., 400, 400 зв., 402 (2), 403 зв., 406, 409 зв., 418 зв., 424 зв., 438 зв., 442 зв., которыи 26 зв., 30, 31 (2), 39 зв., 40 (2), 42, 44, 44 зв., 51, 53, 54, 54 зв., 55, 55 зв., 67, 68, 68 зв., 72, 77 зв., 79, 83 зв., 85, 86 зв., 89 зв. (2), 90, 93 (2), 94, 95 зв., 98 (2), 98 зв., 99 зв., 100, 100 зв. (2), 101 зв., 107 зв., 108 зв., 113 зв., 115 зв. (2), 120, 120 зв., 125 зв., 126, 132 (2), 134 зв., 135 зв., 136 (3), 136 зв., 137, 137 зв. (2), 139 зв. (2), 140, 140 зв. (3), 141, 141 зв., 144, 146, 147 зв., 148 зв., 149, 150 зв., 153 (2), 153 зв. (2), 156, 157 зв., 163, 165 зв., 167, 169, 170 зв., 171, 172 (2), 175 зв., 176, 178 зв. (3), 179, 182 зв., 183 зв., 190 зв. (2), 193 зв. (2), 194, 195 (2), 197, 197 зв., 204 зв., 206, 215 зв., 216 зв., 223 зв., 227, 227 зв., 228 (3), 229, 234, 234–234 зв., 236 (3), 240, 241, 242, 242 зв., 243, 245, 245 зв. (3), 246 зв., 247, 247 зв., 249, 251 зв., 253 зв., 256 зв. (2), 259, 260, 261 зв., 267 зв., 269, 272, 273, 279, 279 зв., 282 зв. (2), 284, 288, 292 зв., 293, 293 зв., 294 зв., 296, 296 зв., 298 зв., 299, 299 зв., 302, 302 зв., 303, 306 зв., 307 зв., 308, 310 зв., 313 зв., 315 (2), 315 зв., 316 зв., 319 зв., 322, 326 зв., 327 (2), 329 (2), 329 зв., 330, 330 зв., 331, 334, 343, 344 зв., 346 зв., 355 зв. (2), 358 зв., 362 (2), 363 (2), 365 (3), 365 зв., 366 зв., 370 зв. (2), 365 (2), 365 зв., 370 зв. (2), 372 зв., 376, 389 зв., 390 зв., 421, 423, 426 зв., 438 зв. (1), 443, 476, 480, 482 зв., которы(и) 48, 98, 120 зв., 188, 210 зв., 230 зв., 232 зв., 235 зв. (2), 311, 315 (2), 333, 398, которыє 481 зв., ко(т)рыи 335, который 313; которы(х) *род.* 55 зв., 73 (2), 78, 136, 271, 279, 289 зв., 364, 392, 392 зв., 409 зв., 443, 447, которыхь 232 зв., 236 зв.; которы(м) *дав.* 83 зв., 88, 304 зв., которымь 168 зв., 437 зв.; которы(х) *зн.* 94 зв., 137, 279 зв., 296 зв., 417, которыхь 94, 233 зв., 361, которыи 25 зв., 152, 177, 181 зв., 257, 269, 280 зв., 289, 307, 307 зв., 313 зв., 319, 348 (2), 365 зв., 370 зв., 374 зв., 391 зв., 422, 466 зв., 467 зв., 476 зв., который 181, 224, 325 зв., 331 зв., 332 зв., 334, 363, 364, 372, 379 зв., 393 зв., 405 зв., 408, 412 (2), 413 зв., 416, 416 зв., 422 (2), 423 зв., 425, 440, которы(и) 346, 422 зв., которыє 220; которыми *ор.* 133; в которы(х) *місц.* 482, в которыхь 327, в҃ которы(х) 18 зв., в҃ которыхь 236

ко(ц) див. конєць

кошꙗниць *ім. мн. ж. род.* 72
кошо(в) *ім. мн. ч. род.* 365, кошовь 73 (2), 156, 157, 255, кошоувь 67, 150 зв., 157
кошовь див. **кошо(в)**
кошговнаѧ *прикм. од. ж. наз.* 400
кошоувь див. **кошо(в)**
крадежьства *ім. мн. с. наз.* 70
крадена *ім. мн. с. наз.* 154
крадоуть *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 36 зв., крадж(т) 37; крадь *наказ. од. 2 ос.* 166
крадж(т) див. **крадоуть**
краины *ім. мн. ж. род.* 217 зв., 220; краинь *мн. род.* 25 зв.
крайками *ім. мн. ж. ор.* 398
краніево *прикм. од. с. наз.* 119
краснымь *прикм. од. с. ор.* 443 (2); въ… красномъ *місц.* 178 зв., вꙑ красꙗноумь 312 зв., ѡ … красномь 179; красны *мн. наз.* 99 зв.
краю *ім. од. ч. род.* 120; краєвь *мн. род.* 269 зв.
крє(с) див. **крєста**
крєста *ім. од. ч.род.* 3, кр(с)та 2 зв., 51 зв., 119 зв. (2), 194 (2), 286, 403 зв., 429 зв., 432 зв. (2), 434, 445 зв. (2), 446 зв., 465 зв., 471, крє(с) 404 зв.; крєстоу *дав.* 430 зв., крє(с)тоу 433, кр(с)тоу 430 зв., 431 зв., 432 зв., 433, 433 зв.; кр(с)тъ *зн.* 72 зв., 75, 119, 158 зв., 166 зв., 193, 255 зв., 326 зв., 431, 475; на крєстѣ *місц.* 431 зв., на кр(с)тѣ 116, 191, 429, 433, при кр(с)тѣ 448, 449 зв., 466, 475 зв.; ѡ кр(с)тоу 348 зв.; крєстовь *мн. род.* 433 зв.
крєститєль *ім. од. ч. наз.* 147 зв.–148, кр(с)титєль 26, 65 зв., 146 зв., 241 зв., 243; кр(с)титєла *род.* 149, 481 зв., кр(с)титєла 66, кр(с)тєла 467 зв., кр(с)тла 26, 53 (2), 149, 447 зв., 463, кртла 459, кр(с)ла 472 зв.; кр(с)титєла *зн.* 242 зв.; кр(с)титєлємь *ор.* 158, кр(с)титєле(м) 255, кр(с)тєле(м) 73 зв.; о… к(с)титєли *місц.* 76 зв.
крєститиса *дієсл. недок. інф.* 168 зв., кр(с)титиса 27, 87 зв., 218, 219, кр(с)титаса[!] 88, кр(с)тити(с) 27, 278; кр(с)щоуса *теп. од. 1 ос.* 168 зв. (2), кр(с)щюса 87 зв., кр(с)щоу(с) 88, кр(с)щьщоуса 220; крєститєса *мн. 2 ос.* 168 зв.; боудє(т)… кр(с)тити(с) *майб. од. 3 ос.* 197 зв.; кр(с)тилꙗса *мин. од. ч. 3 ос.* 130, 217 зв.; кр(с)тилиса *мн. 3 ос.* 26 зв., 129 зв., 242 зв., 243, 351 зв., са кр(с)тили 220; крєстивꙑшиса *дієприсл. мин.* 463 зв., кр(с)тивꙑса 27
кривавымь *прикм. од. ч. ор.* 317
кривꙑды *ім. од. ж. род.* 86 зв., 219
крикꙗноуль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 68; крикꙗноули *мн. 3 ос.* 429, 429 зв., крыкꙗноули 151, 326; крикноувꙑши *дієприсл. мин.* 161 зв.
крилѣ: на крилѣ *ім. од. с. місц.* 222 зв.; крыла *мн. зн.* 283, крилѣ [!] 100 зв.
криница *ім. од. ж. наз.* 353
кри(т)ского *прикм. од. ч. род.* 469
критѣ: вꙑ критѣ *ім. топ. од. ч. місц.* 202, 203 зв., 450
кровоточиваѧ *прикм. од. ж. наз.* 46 зв.; о кровоточивѣи *місц.* 13 зв., 124, ѡ кровоточивѣи 199 зв.
кровь [1] *ім. од. ж. наз.* 74, 100, 111 зв., 118, 186, 271 зв., 370, 433 зв.; крови *род.* 14 зв., кровє 100 (2), 251 (2), 271 зв., 321 зв., 369 зв., кръвє 144 зв., 145, 271 зв., 319, 342, кꙗръвє 116 зв. (2); кровь *зн.* 109, 116 зв., 183, 279, 317, 369 зв., 370; въ крови *місц.* 99 зв., на кꙗръви 118
кровь [2] *ім. од. ч. зн.* 42; на кровѣ *місц.* 298
кроли: при… кроли *ім. од. ч. місц.* 481 зв.
кро(м) див. **кромѣ**
кромѣ *прийм.* 2, 18, кро(м) 33, 72, 83, кроу(м) 67
кромѣшꙗнюю *прикм. од. ж. зн.* 42 зв., 107 зв.; кромѣшꙗни(х) *мн. род.* 94 зв.
кроплѣ *ім. мн. ж. наз.* 321 зв.
кро(т) *ім. мн. ч. род.* 81 (4), 98 зв., 100 зв., 109, 116
кро(т)кыи *прикм. од. ч. наз.* 338, кротокь 55, 89 зв.; кро(т)кымь *ор.* 481 зв.; кротꙗци *мн. наз.* 30 зв.; кроткими *ор.* 272

кротокь див. **кро(т)кыи**
кротость *ім. од. ж. зн.* 463 зв.,
крохо(т) *ім. мн. ж. род.* 293 зв., **крохоть** 154 зв.
крохоть див. **крохо(т)**
кр(п)стіѫ див. **крѣпостію**
кр(с)титасѧ [!] див. **крєститисѧ**
кр(с)титель див. **крєститель**
кр(с)тити *дієсл. недок. інф.* 344; **кр̃щоу** *теп. од. 1 ос.* 219 зв., кр(с)щоу 26 зв.; кр(с)ти(ш) *2 ос.* 343; кр(с)тить *3 ос.* 27, 130, 351 зв., 353, 458 зв. (2); **боудє** кр(с)тити *майб. од. 3 ос.* 219 зв.; кр(с)тиль *мин. од. ч. 1 ос.* 344, **єсмь**… кр(с)тиль 130; **крєстиль** *3 ос.* 343 зв., кр(с)тиль 129 зв., 348 зв., 351, 351 зв., 353, 393, кр(с)тль 458 зв.; **крєстили** *мн. 3 ос.* 121 зв.; кр(с)тѧи *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 344, 458 зв.; **крєс**щєнь *пас. мин. од. ч. наз.* 26; кр(с)тѧ**щє** *дієприсл. теп.* 123
кр(с)тити(с) див. **крєститисѧ**
кр(с)титисѧ див. **крєститисѧ**
кр(с)щаєтесѧ *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 176 зв.
кр(с)щаю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 343
кр(с)щєніє *ім. од. с. наз.* 308 зв., кр(с)щніє 91 зв., 173 зв.; **крєщєнїа** *род.* 482, кр(с)щїа 27 зв.; **кр̃щєніє** *зн.* 218, кр(с)щєніє 26 зв., 129 зв., 348 зв., кр(с)щніє 27, 278, **крщєніе(м)** *ор.* 242 зв., кр(с)щнї**є(мь)** 168 зв., кр(с)щєніємь 88, 126, кр(с)щніємь 87 зв., 168 зв.; ѡ **кръщє**нїи *місц.* 308
кр(с)щніє див. **кр(с)щєніє**
кроу(м) див. **кромѣ**
кроупиць *ім. мн. ж. род.* 71
кръдъ див. **кордь**
кръмить див. **кор'ми(т)**
кръмлѣ *ім. од. ж. род.* 49
кръстины *ім. антроп. од. ж. род.* 470 зв.
крычаніє див. **крычана**
крычана *ім. од. с. зн.* 146, крычаніє 25
крычати *дієсл. недок. інф.* 56 зв., 169 зв.; кричить *теп. од. 3 ос.* 257 зв., крычи(т) 70 зв.; **крычать** *мн. 3 ос.* 299; **крычаль** *мин. од. ч. 3 ос.* 143 (2), 162, 169, 302 зв.; **крычала** *ж. 3 ос.* 70 зв.; кричали *мн. 3 ос.* 88 зв., 252, 430 зв., крычали 44, 88 зв., 89 зв., 118, 137, 171, 192 зв., 401 зв.; бы **крычало** *ум. од. с. 3 ос.* 307; **крычаща(г)[о]** *дієприкм. акт. теп. од. ч. род.* 343; о… **крычащемь** *місц.* 89; **крычащє** *мн. наз.* 47 зв.; **кричачи** *дієприсл. теп.* 226
крѣп'кыи *прикм. од. ч. наз.* 268; **крѣп'ка**го *род.* 57 зв., 138, к'**рѣп'ка**го 138; **крѣп'ка**го *зн.* 57 зв.
крѣпльшїи *прикм. од. ч. наз.* 26 зв.–27
крѣпостію *ім. од. ж. ор.* 177 зв., 264, **крѣпстіѫ** 177 зв.
крѣпстіѫ див. **крѣпостію**
кто див. **хто**
к'то див. **хто**
кѵ див. **к**
коу див. **к**
коуды *присл.* 43, 404
коуколь *ім. од. ч. наз.* 62, 63 зв.; коуколю *род.* 62; коуколь *зн.* 62 зв.; о коуколю *місц.* 63, ѡ **кѵ**коли 60
коупєль *ім. од. ж. наз.* 359; **коупєль** *зн.* 359, 359 зв. (2), 385; в **коупєли** *місц.* 384 зв., на… **коупєли** 358 зв.
коупецькы(м) *прикм. од. ч. ор.* 347 зв.
коупецьс'тво *ім. од. с. зн.* 304 зв.
коупины *ім. од. ж. род.* 238; в **коупинѣ** *місц.* 177, при **коупинѣ** 312
коупити *дієсл. док. інф.* 105 зв.; **коупоу**є(т) *теп. од. 3 ос.* 64; **коупить** *майб. од. 3 ос.* 320 зв., коупи(т) 64; **коупимо** *мн. 1 ос.* 150; **коупѧ**(т) *3 ос.* 66 зв.; **коупиль єсми** *мин. од. ч. 1 ос.* 285, 285 зв.; **коупиль** *3 ос.* 195 зв.; **коупили** *мн. 3 ос.* 116 зв.; **коупѣтє** *наказ. мн. 2 ос.* 105 зв.; **коупоующаа** *дієприкм. акт. теп. мн. зн.* 90; **коупивши** *дієприсл. мин.* 364 зв.
коуп'лѧ *ім. од. ж. наз.* 125 зв., 126 зв.; **коуплю** *зн.* 94; на… **коуп'ли** *місц.* 304 зв.
коуповали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 172, 298, 308

коупоу *ім. од. ж. зн.* 38; **в' коупѣ** *місц.* 333; **коупы** *мн. зн.* 150, 254 зв.
коуп'цю *ім. од. ч. дав.* 64; **коупцѣ** *мн. зн.* 303, **коуп'цѣ** 170
коурица *ім. од.ж. наз.* 283
коур'чата *ім. мн. с. зн.* 100 зв., 283
коурь *ім. од. ч. наз.* 111 зв., 116 (2), 183, 186 зв., 190 зв., 191 (2), 320, 323 (2), 427 зв.
коурѧчегосѧ *дієприкм. недок. акт. теп. од. род.* 56 зв.
коуситє *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 175 зв.
кѹстодїю *ім. од. ж. зн.* 121 зв.; **коустодїею** *ор.* 475 зв., **коусто(ди)єю** 121 зв., 476 зв.
коучокь *ім. мн. ж. род.* 371 зв.; **в коуч'кахь** *місц.* 371 зв.
кѡнє(ц) див. **конець**
кѡ(ц) див. **конець**
к(ц) див. **конець**
къ див. **к**
къє див. **коє**
къкошь *ім. од. ч. наз.* 283
къли див. **коли** [2]
кънєць див. **конєць**
къторыи див. **который**
къторый див. **который**
кѳ *числ.* 4 зв., 6 зв., 8 зв., 10, 11 зв. (2), 14 (3), 45, 70 зв., 73 зв., 112 зв., 124, 124 зв. (2), 147 зв., 153, 166, 199 зв., 200 зв., 239, 255, 330, 343 зв., 376 зв., 378, 457 зв., 461 зв., 468, 472 зв., 481
кѳ-го *числ. од. род.* 481 зв.
кѵтовѣ *ім. од. ч. дав.* 58 зв.

Л

(л) див. **глава** [2]
л҃ *числ.* 4 зв., 5, 6 зв., 8 зв., 9 зв., 11 зв. (2), 14 (2), 14 зв., 45 зв., 71, 124 зв. (2), 154, 168, 199 зв., 240 зв., 256, 338, 379, 444, 447, 448 (2), 451 зв. (2), 453, 454 зв., 457 зв., 458 зв., 461 зв. (2), 464 зв., 465, 467, 468 зв., 481
л҃а *числ* 4 зв., 6, 9 зв., 11 зв. (2), 14 (2), 14 зв., 46, 71 зв., 124, 124 зв. (2), 154 зв., 169, 199 зв., 200 зв., 241, 257 зв., 390, 448 зв., 455, 458, 463 зв., 464, 465 зв., 469, 471 (2), 472 зв., 474, 481
ла(в) див. **глава** [2]
лав'ра *ім. антроп. од. ч. род.* 472
ладаноу *ім. од. ч. род.* 205
лаза(р) *ім. антроп. од. ч. наз.* 400, **лазарь** 293 зв., 294, 393 зв. (2), 394, 394 зв., 395, **лаза(р')** 400; **лаза** *род.* 474; **лазарєви** *дав.* 398; **лазарѧ** *зн.* 294, **лазара** 294, 393 зв., 394, 401 (2), 402; **ѡ… лазари** *місц.* 200 зв., 335 зв.; **лазароу** *кл.* 398
лаза(р') див. **лаза(р)**
лазарь див. **лаза(р)**
ла(з)рєва *прикм. од. ж. наз.* 393 зв.
лазоукы *ім. мн. ч. зн.* 310 зв.
лако(м)ство *ім. од. с. наз.* 35; **лакомьства** *род.* 272, 274; **лако(м)ства** *мн. наз.* 154
ламаль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 156
ламєхо(в) *прикм. од. ч. наз.* 221 зв.
лан'цоухы *ім. мн. ч. наз.* 143; **лан'цоухами** *ор.* 142 зв.
лариѡна *ім. антроп. од. ч. род.* 450
латин'скими *прикм. мн. ор.* 328
латинань *ім. мн. ч. род.* 443, 482
лац'нѣйшє *присл.* 84 зв., **лац'нѣ(и)шє** 301 зв.
лац'нѣ(и)шє див. **лац'нѣйшє**
л҃в *числ.* 4 зв., 6 зв., 8 зв., 9 зв., 12 (2), 14 (2), 14 зв., 46 зв., 73, 124 зв. (3), 155 зв., 170, 199 зв., 200, 221, 243, 258, 335 зв., 340 зв., 381 зв., 478, 481
л'вово *прикм. од. с. зн.* 126 зв.
л҃г҃ *числ.* 4 зв., 9 зв., 11 зв., 12 (2), 13, 14, 14 зв., 47 зв., 71 зв., 73 зв., 124 зв. (2), 156 зв., 171 зв., 199 зв. (2), 243 зв., 317 зв., 382 зв., 446 зв., 464 зв., 469 зв., 479, 481
л'гарь *ім. од. ч. наз.* 383 зв.

лѣд *числ.* 9 зв., 11 зв., 12 зв. (2), 14, 48, 75 зв., 124 зв. (2), 157, 173, 199 зв., 200, 245 зв., 260 зв., 384 (2), 453 зв., 462, 468, 469, 470 зв., 478 зв. (3), 481

лєвꙗтъ *ім. од. ч. наз.* 264 зв.; **лєвꙗты** *мн. зн.* 342 зв.

лєвинь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.

лєвїи *ім. антроп. од. ч. наз.* 230 зв.; **лєвїй** *дав.* 133; **лєвїю** *зн.* 134, 230 зв.; о **лєвꙗвїи** *місц.* 123 зв., ѡ **лєвꙗвїи** 199

лєвїинь *прикм. од. ч. наз.* 221

лєвь *ім. од. ч. наз.* 126 зв.; **лꙗвоу** *дав.* 126 зв.

лєгєонь *ім. од. ч. наз.* 143, **легєѡнь** 249 зв., **лєгєонь** *зн.* 143 зв.; о **лєгєонѣ** *місц.* 124, ѡ **лєгєѡнѣ** 199 зв.

лєгєѡнь див. **лєгєонь**

лєгко *прикм. од. с. наз.* 461, 466, 467 зв., 469 зв., **лє(г)ко** 444 зв., 448, 455, **легꙗко** 52, 55, 460 зв., 463, 471

лє(г)ко див. **лєгко**

легꙗко див. **лєгко**

легꙗчѣй *присл.* 261 зв., 262, 293

ледва *присл.* 257 зв.

лежи(т) див. **лежитъ**

лежитъ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 42, 42 зв., 218 зв., 397 зв., 435 зв., 440, **лєжи(т)** 26 зв., 98 зв., 154 зв., 215, 359 зв., 395, 435 зв.; **лєжать** *мн. 3 ос.* 336, 482; **лєжа(л)** *мин. од. ч. 3 ос.* 122; **лєжаль** 133 зв., 230, 293 зв., 359 зв.; **лєжала** *ж. 3 ос.* 131 зв., 146, 440 зв.; **лєжало** *с. 3 ос.* 359; **лежачого** *дієприкм. акт. теп. од. ч. зн.* 45, 358 зв., **лєжєчый** 435 зв.; ѡ **лєжащомь** *місц.* 335 зв.; **лєжачоую** *ж. зн.* 440; **лежачєє** *с. зн.* 213 зв.

ленивыи *прикм. од. ч. наз.* 107

ленꙗтиѡнь *ім. од. ч. зн.* 406 зв.

лестѣць *ім. од. ч. наз.* 121 зв.

лестивє *присл.* 183, **лесꙗтивє** 109 зв.

лесꙗтивє див. **лестивє**

лесть *ім. од. ж. наз.* 121 зв., 154; **лъсти** *род.* 345 зв.; **лесть** *зн.* 95,175 зв., 310

лѣ *числ.* 4 зв., 6, 9 зв., 12 зв. (2), 14, 14 зв. (3), 49, 77, 124 зв. (2), 125, 157 зв., 173, 199 зв. (2), 201, 246, 263 зв., 388 зв., 466 зв., 474, 478 зв., 481

лꙗживє *присл.* 33 зв., 84, 166, 189 (2), 301

лꙗжівого *прикм. од. с. род.* 114 зв.; о **лꙗживомь** *місц.* 100 зв.; **лжывыи** *мн. наз.* 331, **лꙗживыи** 70, 102 зв. (2), 114 зв., 181 зв., **лꙗживїи** 101 зв., **льживыи** 181 зв.; **лꙗживы(х)** *род.* 16, **лꙗживы(х)** 40; **лꙗживы(х)** *зн.* 114 зв.; о **лꙗживыхь** *місц.* 100 зв.

лꙗжоущєи *дієприкм. недок. акт. теп. мн. наз.* 30 зв

лѣѕ *числ.* 6, 11 зв., 14, 14 зв., 49 зв., 77 зв., 124 зв., 158, 174, 200, 221, 247, 264, 389 зв., 444 зв., 445 зв., 446 зв., 447, 448 зв., 450 зв., 453, 455 зв. (3), 458, 461 зв., 463, 464 зв., 467, 470 зв., 471, 478, 478 зв. (2)

лѣз *числ.* 4 зв., 6, 9 зв., 14, 14 зв., 50 зв., 124 зв., 125, 158 зв., 175 зв., 199 зв., 200, 221, 248, 265, 290 зв., 447, 451 зв., 454 зв., 474, 479 зв. (2)

ли *част.* 18 зв., 31 зв., 37, 37 зв., 40 зв., 46, 47 зв., 51, 52 зв., 53 (2), 55, 56, 57, 62 зв., 64 зв., 69 зв., 78. 2, 79 зв., 81, 84 зв., 87 зв., 90 зв., 91, 91 зв., 95, 98 зв. (2), 101, 109, 112 зв., 114 зв., 117 (2), 117 зв., 119 зв., 136, 140, 140 зв., 142, 153 зв. (2), 157, 157 зв., 166, 168 зв., 172, 173 зв., 175 зв. (2), 176 зв., 179 зв., 187 (2), 189 зв., 191, 192, 194, 233, 235 зв., 236 зв., 237, 237 зв., 241 зв., 242 (2), 242 зв., 244 зв., 259 зв., 265 зв., 266 зв., 267, 273, 275, 276 зв., 280 зв., 281 зв., 283 зв. (2), 286 зв., 299, 308 зв., 310, 319 зв., 322 (2), 324 зв., 331 зв. (2), 334, 343, 345 зв., 371, 382 зв., 383, 384, 388, 396, 398 зв., 399 зв., 403, 407 зв., 408, 410 зв., 419 зв., 421, 425 зв., 427, 428 (2), 429, 430 зв., 431, 439, 440 зв. (2), 441 (2), 443 зв., 468 зв., 470, 473 зв., 478 зв., 481, **лї** 109, 383 зв.

лїи *числ.* 5, 5 зв., 6, 10, 14, 14 зв., 36, 51, 79 зв., 125, 159 зв., 176, 200, 221, 248 зв., 266, 335 зв., 358 зв., 391 зв., 450 зв., 461, 463, 479

либо див. **любо**
Л̑ и двохь: по Л̑ и двохь див. **тридєсѧти(х) и двоу**
ли(д): в ли(д) *ім. топ. од. ж. місц.* 451 зв.
лика *ім. од. ч. род.* 17
лима *гебр.* 120
лимасава(х) *гебр.* 194 зв.
лисанияпь *ім. антроп. од. ч. наз.* 217 зв.
лисицею *ім. од. ж. ор.* 279; **лисицѣ** *мн. наз.* 43, **лисици** 259 зв.,
ли(ст) *ім. од. ч. зн.* 33, 83, **листь** 165
ли(с)трв̑ *ім. од. ж. зн.* 400
листь див. **ли(ст)**
листѧ *ім. зб. с. наз.* 182.; **листѧ** *зн.* 90 зв., 103, 171 зв. (2)
лисоу *ім. од. дав.* 282 зв.
ли(т): на **ли(т)** див. **ли(т)р'тїи:** на **ли(т)р'тїи**
литовскомь: при **литовскомь** *прикм. од. ч. місц.* 481 зв.
литор'тїинымь *прикм. мн. дав.* 443; **лѵ-(т)р'тїиныи** *зн.* 480
литостротонь *ім. од. ч. зн.* 431
ли(т)р: на **ли(т)р** див. **ли(т)р'тїи:** на **ли-(т)р'тїи**
ли(т)р': на **ли(т)р'** див. **ли(т)р'тїи:** на **ли-(т)р'тїи**
ли(тр)г: на **ли(тр)г** див. **ли(т)р'тїи:** на **ли(т)р'тїи**
ли(т)р'т': на **ли(т)р'т'** див. **ли(т)р'тїи:** на **ли(т)р'тїи**
ли(т)р'ти(и): на **ли(т)р'ти(и)** див. **ли-(т)р'тїи:** на **ли(т)р'тїи**
ли(т)рги(и): на **ли(т)рги(и)** див. **ли(т)р'тїи:** на **ли(т)р'тїи**
ли(т)р'тїи: на **ли(т)р'тїи** *ім. од. ж. місц.* 147 зв., на **ли(т)р'ти(и)** 406, 456, 456 зв., 474 зв., на **ли(т)рги(и)** 109 зв., на **литръгыи** 116, на **ли(т)р'т'** 457 зв., на **ли(т)р'** 453 зв., 454 зв., 457, 461, 463 зв., 464 зв., на **ли(т)р** 3 зв., на **ли(т)** 23 зв., 452 зв., 453, 457, 459 зв. (2), на **ли(тр)г** 463, на **лѵ(т)ргїи** 4, 130, 446, 455, 457 зв., 469, 478 зв., на **лѵ(т)р'тїи** 24 зв., 399 зв., 444, 445 зв., 448 зв., 457 зв., 458, 458 зв., 460 зв., 467, 467 зв., 473 зв., на **лѵ(т)рьгїи** 389, на **лѵ(т)р'тї** 109, на **лѵ(т)ргги(и)** 474 зв. (3), на **лѵ(т)р(г)** 7 зв., 10, на **лѵ(т)ріи** 447, на **лѵ(т)р(г)ии** 445, на **лѵ(т)р'** 4 зв. (2), 5 (2), 5 зв. (2), 6 (2), 6 зв. (2), 7 зв., 8 (2), 8 зв. (2), 9 (2), 9 зв. (3), 10, 10 зв. (3), 11 (3), 11 зв. (3), 12 (2), 12 зв. (3), 27, 27 зв., 101, 103 зв., 122, 213 зв., 445. 2, 445 зв. 2, 446, 446 зв. 2, 447, 447 зв., 448, 448 зв. (2), 450 (2), 450 зв., 453, 453 зв., 454 (2), 454 зв., 455, 455 зв., 456, 456 зв., 457 (2), 458, 458 зв. (2), 459, 459 зв., 462, 462 зв., 464. 2, 464 зв., 465 зв., 466, 466 зв., 467, 467 зв., 468, 469, 469 зв. 3, 470 (2), 470 зв. (2), 471, 472 (2), 473 (3), 473 зв., 474 (4), 476 зв., 478 зв. (2), 479, 480, 480 зв., на **лѵ(т)рь** 75 зв., 429 зв., 446, на **лѵ(т)р** 4, 5 (2), 8 зв., 445 зв., 447 (2), 447 зв. (2), 448 зв., 449 зв., 450 зв., 452 (2), 455 зв., 456, 456 зв., 458 зв., 459 зв., 460 зв., 461, 461 зв., 463, 465, 465 зв., 467 зв., 468 (2), 468 зв., 470 зв. (2), 471, 471 зв., 472, 472 зв., 474 (3), 479, 480 зв., на **лѵ(т)р'** 459 зв., на **лѵ(тр)** 206 зв., на **лѵ(т)** 444 зв. (2), 445, 446 зв., 447 зв., 456, 457, 457 зв., 459 (2), 460, 462, 468 зв., 469, 470, 472 зв., 478 зв., 479, на **(л)ѵргїи** 472 зв., на **лѵр(г)іи** 444 зв., на **лѵр(г)** 444 зв., 450 зв., 451, 451 зв., 453, 454 зв., 464 зв., 465, на **лѵр'(г)** 451 зв., 466, 467, 471 зв., на **(л)ѵр** 449, 478 зв., на **лѵр'** 6 зв., на **лѵр(г)** 449 зв., 460 зв., на **лѵ(г)р'** [!] 450, на **лѵ(г)** 449, 451 зв., 452 зв., 453, 454, 460, 461, 462 зв., 465 (2), 466, на **(л)ѵ** 333 зв., 469 зв., на **(л)ѵр'** 445, на **(л)р'** 442; на **лито(р)гїахь** *мн. місц.* 443, на **литєрьгїахь** 481, на **ли(т)р'гїахь** 443 зв., **ѵ(г)** [!] 449, **ѵр(г)** [!] 449 зв.
литръгыи: на **литръгыи** див. **ли(т)р'тїи:** на **ли(т)р'тїи**
лихвою *ім. од. ж. ор.* 305 зв., **лих'вою** 107
лих'вою див. **лихвою**
лихоє *прикм. од. с. зн.* 295

лице *ім. од. с. наз.* 75 зв., 256 зв., 259, 398; лицє *зн.* 34, 36 зв., 79 зв., 115, 126 зв. (2), 190, 235 зв., 259, 374; лице(м) *ор.* 53, 129, 215, лицемь 211, 242 зв., 259, 260 зв.; на лици *місц.* 112 зв., 228 зв., 296 зв., по лицю 109, 115, по лицоу 190, 317, 323 зв., 427, 429 зв.; лица *мн. зн.* 36 зв., 76, 95, 310, 330
лицемѣре *ім. од. ч. кл.* 280 зв.; лицемѣри *мн. наз.* 98 (2), лицемѣры 35 зв., 72 зв., 98, 99 зв. (2), лѣцемѣры 36 зв.; о… лицемѣрехь *місц.* 152 зв.
лицемѣріє *ім. од. с. наз.* 456
лицемѣр'ниче *ім. од. ч. кл.* 237 зв; лицемѣрници *мн. наз.* 69, 278 зв., лицемѣр'ници 35, 95, 99 (2), 271
лицемѣрьство *ім. од. с. наз.* 272 зв.
личбє *ім. од. ж. дав.* 198 зв., ли(ч)бє 335, лич'бє 123 зв.; лич'боу *зн.* 106, 291; лич'бою *ор.* 365
ли(ч)бє див. **личбє**
лич'бє див. **личбє**
личити *дієсл. недок. інф.* 81
лишє *част.* 34 зв., лишь 155
лишь див. **лишє**
лї див. **ли**
л'ноу *ім. од. ч. род.* 56 зв.
л'наноє *прикм. од. с. зн.* 406 зв.
ло див. **лоза**
лобноє *прикм. од. с. зн.* 193, 431, лоб'ноє 327 зв.
лоб'ноє див. **лобноє**
ловити *дієсл. недок. інф.* 439; боудєшь… ловити *майб. од. 2 ос.* 228
ловитвѣ: ѡ ловит'вѣ *ім. од. ж. місц.* 199, ѡ… ловит'вє 228
ловит'вє: ѡ… ловит'вє див. **ловитвѣ: ѡ ловитвѣ**
лов'цами *ім. мн. ч. ор.* 130 зв., лов'ца 29
лов'ца див. **лов'цами**
лована *ім. од. с. род.* 226 зв.
логина *ім. антроп. од. ч. род.* 449 зв.
лода *ім. од. ж. наз.* 43 зв., 67 зв., 151, 366; лодѣ *род.* 142, 142 зв., 151 зв., 248 зв., 366; лодѣ *дав.* 366; лодю *зн.* 29 зв., 43 зв., 60, 67, 68, 72, 137, 139, 142 (2), 144, 149 зв., 150 зв., 151, 156, 156 зв., 248 (2), 250, 365 зв., 366 (2), 366 зв., 439, 451, лодаю *ор.* 439 зв.; в лодѣ *місц.* 29 зв., 60, 68, 142, 156 зв., 226 зв., в' лодѣ 131, на лодѣ 130 зв., 139, на… лоудѣ 227 зв., лодѣ *мн. наз.* 142, 366 зв.; лодѣ *зн.* 227 зв., 228, лоудѣ 227
ло(ж) див. **ложє**
ложє *ім. од. с. зн.* 133 зв., 134 (2), ло(ж) 133 зв.; ложємь *ор.* 229 зв; на ложи *місц.* 266 зв., на… ложоу 298 зв.
ложєсна *ім. мн. с. зн.* 214
ложь *ім. од. ж. наз.* 382; л'жоу *зн.* 382
лоза *ім. од. ж. наз.* 414 зв., 415, 444 зв., ло 414 зв.; лозою *ор.* 414 зв.; на лозѣ *місц.* 415
лозна(г)[о] *прикм. од. ч. род.* 186, лоз'на-(г)[о] 111 зв.
лоз'на(г)[о] див. **лозна(г)[о]**
локоть *ім. од. ч. зн.* 37 зв., 275; локоть *мн. род.* 440
ломили *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 433 зв.
лоно *ім. од. ж. наз.* 237; в лонѣ *місц.* 342 зв.; лона *мн. зн.* 294; на лонѣ(х) *місц.* 294
лопата *ім. од. ж. наз.* 27, 291 зв.
лотовѫ *прикм. од. ж. зн.* 298; лотовы *мн. зн.* 298
лотъ *ім. антроп. од. ч. наз.* 298
лоханю *ім. од. ж. зн.* 406 зв.
(л)р': на (л)р' див. **ли(т)р'їи**: на **ли(т)р'тїи**
лу(к) див. **лоука**
лоука *ім. антроп. од. ч. наз.* 17 (2), 17 зв., 198 зв., 199 зв., 200 зв., 201 зв. (2), 202 зв., 203 зв., 204 зв., 205 зв., 206 зв., 207 зв., 208 зв., 209 зв., 210 зв., 211 зв., 212 зв., 213 зв., 214 зв., 215 зв., 216 зв., 218 зв., 219 зв., 221 зв., 222 зв., 223 зв., 224 зв., 225 зв., 226 зв., 227 зв., 228 зв., 229 зв., 230 зв., 231 зв., 232 зв., 233 зв., 234 зв., 235 зв., 236 зв., 237 зв., 238 зв., 239 зв., 240 зв., 241 зв., 243 зв., 244 зв., 246 зв., 247 зв., 248 зв., 249 зв., 250 зв., 251 зв., 252 зв., 253 зв., 254 зв., 255 зв., 256 зв., 257 зв., 259 зв., 303 зв., 336 зв., лу(к) 13, 13 зв. (3), 14, 14 зв. (2), 235 зв.

(2), 260 зв., 261 зв., 262 зв., 263 зв., 264 зв., 265 зв., 266 зв., 267 зв., 268 зв., 269 зв., 270 зв., 271 зв., 272 зв., 273 зв., 274 зв., 275 зв., 276 зв., 277 зв., 278 зв., 279 зв., 280, 280 зв., 281 зв., 282 зв., 283 зв., 284 зв., 285 зв., 286 зв., 287 зв., 288 зв., 289 зв., 290 зв., 291 зв., 292 зв., 293 зв., 294 зв., 295 зв., 296 зв., 297 зв., 298 зв., 299 зв., 300 зв., 301 зв., 302 зв., 304 зв., 305 зв., 306 зв., 307 зв., 308 зв., 309 зв., 310 зв., 311 зв., 312 зв., 313 зв., 314 зв., 315 зв., 316 зв., 317 зв., 318 зв., 319 зв., 320 зв., 321 зв., 322 зв., 323 зв., 324 зв., 325 зв., 326 зв., 327 зв., 328 зв., 330, 330 зв., 331 зв., 332 зв., 333 зв., 334 зв.; лоуки *род.* 3, 456, 459, лꙋки 204, лукы 454, 479, лоукы 3, 5, 127, 201 зв., 450, 453 зв., 455 зв., 456 зв., лу(к) 4, 9 (7), 9 зв. (18), 10 (17), 10 зв. (18), 11 (17), 11 зв. (5), 12 (5), 12 зв. (5), 444, 444 зв., 445 (3), 445 зв., 446, 446 зв., 447, 447 зв., 448, 448 зв., 449 (2), 450 (2), 452, 452 зв., 453, 455, 457 зв. (2), 458, 459 зв. (2), 460, 460 зв. (2), 462 зв. (3), 463 зв., 464, 464 зв. (2), 465, 465 зв., 467, 467 зв., 468 (3), 468 зв., 469 (2), 469 зв. (3), 470 зв. (3), 471 зв. (2), 472 (3), 472 зв., 473 (3), 473 зв. (3), 475 зв., 476, 477, 478 (4), 478 зв. (4), 479 (5), 479 зв. (4), лу(к) 9 (7), лоу(к) 119 зв., 343 зв., 449, 449 зв., 451, 452, 453 зв., 455 зв., 456 (2), 456 зв., 461, лꙋ(к) 198 зв., лу(ц) 453 зв., 473; лоукою *ор.* 482; в лоуцѣ *місц.* 3, 13 (4), 13 зв. (5), 14 (4), 14 зв. (4), 15 (5), 124 (3), 335 зв. (2), вꙑ лоуцѣ 112 зв., 123 зв., 124 (5), 124 зв. (5), 125 (7), 477, 481 зв., в лоу(ц) 3, 13 (3), 14 зв., 124 зв., 317 зв. (2), 343, вꙑ лоу(ц) 124, 124 зв. (2), 125, в лу(ц) 13, 13 зв. (2), 14 зв. (2), 15, 123 зв. (4), 124, 124 зв., 125, 472, 480 зв., вꙑ лу(ц) 123, в… лоу(ц) 13, 124 зв.

лоукавого *прикм. од. ч. род.* 36, 266 зв.

лоукавꙑства *ім. мн. с. наз.* 154

лоупѣзꙑства *ім. од. с. род.* 270 зв.

льстивꙑнѣ *присл.* 125

любити *дієсл. недок. інф.* 200 зв.; люби(ш) *теп. од. 2 ос.* 468 зв., любишь 394; любитъ *3 ос.* 239 зв., 245, 352 зв., 390 зв., 413 (2), 450, люби(т) 51 зв. (2), 413, 445 зв., 469, лю 51 зв.; любитє *мн. 2 ос.* 34 зв., 271, 451, 451 зв.; любѧтъ *3 ос.* 97 зв., 236 (3), 312 зв., любѧ(т) 35 зв.; боудоу любити *майб. од. 1 ос.* 413; любиль *мин. од. ч. 1 ос.* 410; любиль *3 ос.* 239, 244 зв., 394, 481 зв; любили *мн. 2 ос.* 410 (2) ; люби *наказ. од. 2 ос.* 84; любѣтє 34, 235 зв.; єсть… любиль бы *ум. од. ч. 3 ос.* 416 зв; бы єстє любили *мн. 2 ос.* 381 зв., бысте любили 236, 414; любѧщи(м) *дієприкм. акт. теп мн. дав.* 482; любѧщи(х) *зн.* 34 зв.

любо *спол.* 39, 37, 57, 109 (2), 183, 292 зв., 443 (2), 482 зв., либо 181 зв., 267, 433, 443 (3), 443 зв. (2), 482 зв. (2)

любодѣйства *ім. мн. с. наз.* 70

любодѣйци *ім. мн. ч. наз.* 92, людѣйца [!] 92; любодѣйцами *ор.* 290 зв.

любодѣянїа *ім. од. с. род.* 381 зв.; любодѣянїа *мн. наз.* 154

любы *ім. од. ж. наз.* 101 зв.; любвє *род.* 482; любовь *зн.* 410, 481 зв., 482; в любꙑви *місц.* 415 зв., ѡ любꙑви 30

любымь *прикм. мн. дав.* 223 зв.

людє *ім. мн. ч. наз.* 35, 58, 73 зв., 78 зв., 91, 143 зв., 234 зв., 235, 243, 272, 281, 308 (2), 313, 365 зв., лю(д)є 308 зв., людїє 29, 44, 69, 118, 152 зв., 206, 220, 242 зв., 303, 317, 327 зв., 377, 426 зв.; людєи *род.* 50, 93 зв., людє(и) 247 зв., людїй 91 зв., 97 зв. (2), 299, 397 зв., людїи 35 зв., 61, 85, 91 зв., 167, 173 зв. (2), 215 (2), 234, 293, 298 зв., 299, 301 зв., 306 зв., 308 зв. (2), 310, 317, 327, 330 зв., 443, 462 зв., 463, 482, люди(и) 205; людє(м) *дав.* 80, 93, 99 зв., 148 зв., 309, людємь 36 зв., 38 зв., 99 зв., 121 зв., 192 зв., 210 зв., 211, 211 зв., 212 зв., 220, 239, 356, 365, 422, 459; люди *зн.* 23, 24, 157 зв., 252 зв., 279 зв., 206, 308, 324 (2), 325 (2), 332, 364, 371 зв.,

398 зв., 399 (2), лю(ди) 308, люді 426, людіи 241; людьми *ор.* 216, 308, 332, люд'ми 35, 51 (2), 169, 183, 206 зв., 224, 251 зв., 293, 323 зв., 372 зв. (2), 375 зв., людми 311; в людє(х) *місц.* 48, в' людє(х) 109 зв., в людєхь 29 зв., въ людєхь 48, на… людє(х) 315 зв.

лю(д)є див. **людє**

людіє див. **людє**

лю(д)скоую *прикм. од. ж. зн.* 175 зв., 405; люд'ско(г)[о] *с. род.* 152 зв., людьского 158 зв.; люд'скіи *мн. наз.* 116, людьскіи 109 зв., лю(д)стіи 476, лю(д)скіа 36 зв.; лю(д)скы(х) *род.* 113; лю(д)скыи *зн.* 77 зв., лю(д)ска 69

людь *ім. од. ч. наз.* 160 зв., 219 зв., людоу *род.* 42 зв., 155 зв., 214 зв., 252, 350, 442 зв., 482; людꙋ 371 зв., людоу *дав.* 123 зв., 198 зв., 482 зв.; лю(д) *зн.* 117 зв., людь 254 зв., 365, 393; людо(м) *ор.* 213, людомь 224 зв.

людѣйца [!] див. **любодѣйци**

лютыи *прикм. мн. наз.* 44

лѣвоуи: на лѣвоуи *прикм. од. ж. місц.* 193 зв., 327 зв., по лѣвоуи 87 зв., 107 зв., 108 зв., 168 зв.

лѣкарь *ім. од. ч. наз.* 201 зв.; лѣкарѧ *род.* 133, 134 зв; ликарю *кл.* 224; лѣкарє(в) *мн. род.* 144; лѣкарѣ *зн.* 231

лѣкарьства *ім мн. с. зн.* 251, 254

лѣкованіємь *ім. од. с. ор.* 322

лѣнивыи *прикм. мн. наз.* 332 зв.

лѣпшє *присл.* 68 зв., 79 зв., 295, 338, лѣп'шє 32 зв., 33, 45, 79 (2), 83 зв., 111, 163 зв., 164, 185 зв., 230, 300, 398 зв., 418, 426, 450, лѣпьшє 163 зв., лѣп'шєи 133 зв., 232

лѣп'шє див. **лѣпшє**

лѣп'шєи див. **лѣпшє**

лѣп'шіи *прикм. од. ч. наз.* 56, 284; лєп'шо-(г)[о] *с. род.* 482; лѣпшіи *мн. наз.* 37 зв., лѣп'шіи 275, лѣп'шиꙗ 273

лѣпьшє див. **лѣпшє**

лѣто [1] *ім. од. с. наз.* 279 зв.; лѣта *род.* 2, 120, 398 зв., 399, 425 зв., 480, 481; лѣтоу *дав.* 9, 444; лѣто *зн.* 217 зв. (2), 223 зв., 280, 259, 459, 481 зв.; лѣ(т) *мн. род.* 146, 279, 290 зв., 335 зв., 348, 358 зв., лѣть 25, 46 зв., 144 зв., 161 зв., 215 зв. (2), 216, 249 (2), 251, 274 зв., 280, 281, 359 зв. (2), 383 зв., 386 зв.; лѣта *зн.* 224 зв., 309, 387; в лѣтє(х) *місц.* 206, въ лѣтєхь 251, по лѣтє(х) 17 зв., по лѣтѣ(х) 17 зв., 20 зв., 125 зв., 128 зв., 203 зв., 338, 340 зв., по… лѣтѣхь 17 зв., 202, в'… лѣтѣхь 220 зв., въ… лѣтѣхь 211 зв.

лѣто [2] *ім. од. с. наз.* 103 зв., 182, 316

лѣторосли *ім. мн. ж. наз.* 182, 415, лѣторос'ли 103; лѣторосли *зн.* 141 зв.; лѣторослѧми *ор.* 414 зв.

лѣторос'ли див. **лѣторосли**

л҃ѳ *числ.* 7, 10 зв., 11 зв., 13 зв., 14, 14 зв., 51 зв., 71 зв., 81, 125, 160, 177, 202 (2), 250 зв., 267 зв., 393 зв., 445 зв., 450, 469 зв., 474, 478, 479

лѵ: на лѵ див. **ли(т)р'тіи: на ли(т)р'тіи**

лѵ(г): на лѵ(г) див. **ли(т)р'тіи: на ли(т)р'тіи**

лѵ(г)р': на лѵ(г)р' див. **ли(т)р'тіи: на ли(т)р'тіи**

(л)ѵр: на (л)ѵр див. **ли(т)р'тіи: на ли(т)р'тіи**

лѵр': на лѵр' див. **ли(т)р'тіи: на ли(т)р'тіи**

лѵр(г): на лѵр(г) див. **ли(т)р'тіи: на ли(т)р'тіи**

лѵр'(г): на лѵр'(г) див. **ли(т)р'тіи: ли(т)р'тіи**

лѵр(г)іи: на лѵр(г)іи див. **ли(т)р'тіи: на ли(т)р'тіи**

(л)ѵргіи: на (л)ѵргіи див. **ли(т)р'тіи: на ли(т)р'тіи**

лѵ(тр): на лѵ(тр) див. **ли(т)р'тіи: на ли(т)р'тіи**

лѵ(т)р': на лѵ(т)р' див. **ли(т)р'тіи: на ли(т)р'тіи**

лѵ(т)р(г): на лѵ(т)р(г) див. **ли(т)р'тіи: на ли(т)р'тіи**

лѵ(т)рги(и): на лѵ(т)рги(и) див. **ли(т)р'тіи: на ли(т)р'тіи**

лѵ(т)р(г)ии: на лѵ(т)р(г)ии див. **ли(т)р'тіи: на ли(т)р'тіи**

лѵ(т)р'тї: на лѵ(т)р'тї див. **ли(т)р'тіи: на ли(т)р'тіи**

лv(т)ргіи: на лv(т)ргіи див. **ли(т)рꙗтіи: на ли(т)рꙗтіи**
лv(т)рꙗтіи: на лv(т)рꙗтіи див. **ли(т)рꙗтіи: на ли(т)рꙗтіи**
лv(т)ріи: на лv(т)ріи див. **ли(т)рꙗтіи: на ли(т)рꙗтіи**
лv(т)рь: на лv(т)рь див. **ли(т)рꙗтіи: на ли(т)рꙗтіи**
лv(т)рьгіи: на лv(т)рьгіи див. **ли(т)рꙗтіи: на ли(т)рꙗтіи**

М

мѧ *числ.* 5, 6 (2), 10, 14, 52 зв. , 82 зв., 85, 124 зв., 125, 161, 178, 195 зв., 200, 221, 221 зв. (2), 253, 269, 398 зв., 462, 463 зв., 464, 465, 474, 478
мѧ *числ.* 6, 9, 11 зв., 13 зв., 14, 53 зв., 84, 124 зв., 125, 162 зв., 178 зв., 200, 200 зв., 221, 253 зв., 399 зв., 456, 474 зв.
маѳѳов *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.
маг'далини див. **магдалына**
магдалыни див. **магдалына**
маг(д)алыни див. **магдалына**
маг'далыни див. **магдалына**
магдалын'скы(х) *прикм. мн. род.* 72
магдалына *ім. антроп. од. ж. наз.* 121, **маг'далына** 120 зв., 122 **магдалыни** 195, 196, 437, 476 зв., 477 зв., **маг(д)алыни** 435, **маг'далини** 432 зв., **маг'далыни** 196, 245 зв., 330 зв.; **магдалыни** *род.* 470 зв., **магдалыни** *дав.* 197
маг'далына див. **магдалына**
маєтности *ім. од. ж. род.* 84 зв; **маєтность** *зн.* 179, **маєт'ность** 251, 313; **маєтности** *мн. зн.* 182 зв., **маєт'ности** 286 зв.
мазовєцкомь: при мазовєцкомь *прикм. од. ч. місц.* 481 зв.
маи *ім. од. ч. наз.* 465 зв., 466; **маа** *род.* 432 зв.
маинановь *прикм. од. ч. наз.* 221
маккавє(и) *ім. антроп. од. ж. род.* 471
максима *ім. антроп. од. ч. род.* 461
мал' див. **малыи**
малахіа *ім. антроп. од. ч. род.* 458 зв.
малелєилєвь *прикм. од. ч. наз.* 221 зв.
мал'жон'кы *ім. од. ж. род.* 164 зв.
мало *присл.* 40, 48, 71 зв., 87, 94 зв., 112 зв., 126, 130 зв., 139 зв., 147, 149 зв., 155 зв., 156, 187, 200, 227, 245, 260 зв., 277 зв., 281 зв., 286, 402, 412 зв., 419, 456, 464
маловѣрє *ім. од. ч. кл.* 68; **маловѣры** *мн. наз.* 38, 43 зв., 73, 275 зв.
маломож'ныи *прикм. мн. зн.* 284 зв.
маломощ'ныа *прикм. мн. зн.* 49
мал'хь *ім. антроп. од. ч. наз.* 425 зв.
малыи *прикм. од. ч. наз.* 150, **мал'** 303 зв.; **малого** *род.* 195; **малый** *зн.* 404, **малыи** 375, 410; **малы(м)** *ор.* 106 зв., 305, **малымь** 419; **в' мало(м)** *місц.* 106 зв., по **мало(м)** 115 зв., по **маломь** 190 зв.; в **малой** *ж. місц.* 292, оу **малои** 292, по **мало(и)** 322 зв.; **малоє** *с. зн.* 78 зв., 275 зв., 444 зв., 468; **мл̄ыи** *мн. наз.* 167; **малы(х)** *род.* 31 зв., 78, 79 зв., 80, 163 зв., 295, 452, **малыхь** 52
мам' див. **маю**
мамон'та *ім. антроп. од. ч. род.* 444 зв.
мамоны *ім. од. ж. род.* 292; **мамонѣ** *дав.* 37 зв.
мамы *ім. од. ж. род.* 26 зв., 218 зв.
манасіа *ім. антроп. од. ч. наз.* 22; **манасію** *зн.* 22
манастыри: в манастыри *ім. од. ч. місц.* 3
ман'ноу *ім. од. ж. зн.* 367 зв., 369, 370
ма(р) див. **марко**
марины *ім. антроп. од. ж. род.* 470
маріа *ім. антроп. од. ж. наз.* 22 зв., 296, 245 зв., 265, 393 зв., 395 зв., 400, 476 зв., **мр̄ія** 436, **мр̄іа** 65, 120 зв. (2), 121 (2), 122 (2), 195 (2), 196 (3), 207, 207 зв., 208 (2), 208 зв., 209, 211 зв., 213, 265 зв.,

330 зв. (2), 396 зв., 399 зв., 432 зв. (2), 435, 437, 464, 469, 475 зв., 476 зв., 477 зв. (2); маріи *род.* 337; мр҃іи 208, 396, 464, 470 зв., мр҃іа 3, 464 зв., 471 зв.; марій *дав.* 395 зв., мр҃іи 197, 215, мр҃ій 398; марію *зн.* 213 зв., мр҃ію 23 зв., 396 зв.; мр҃ією *ор.* 212, мр҃ієж 24 зв; ѡ… мр҃іи *місц.* 200; мр҃іє *кл.* 207, 436 зв.

маріамь *ім. антроп. од. ж. наз.* 445, мр҃іа(м) 472, мр҃іамь 453 зв., 472 зв.; маріамь *зн.* 23

марко *ім. антроп. од. ч. наз.* 17 (2), 17 зв., 128 зв., мар'ко 124 зв., 125 зв. (3), 126, 126 зв., 127, 129 зв., 130 зв., 131 зв., 132 зв., 133 зв., 134 зв., 135 зв., 136 зв., 137 зв., 138 зв., 139 зв., 140 зв., 141 зв., 142 зв., 143 зв., 144 зв., 145 зв., 146 зв., 147 зв., 148 зв., 149 зв., 150 зв., 151 зв., 152 зв., 153 зв., 154 зв., 155 зв., 156 зв., 157 зв., 158 зв., 159 зв., 160 зв., 162 зв., 163 зв., 164 зв., 165 зв., 166 зв., 167 зв., 168 зв., 169 зв., 170 зв., 171 зв., 172 зв., 173 зв., 174 зв., 175 зв., 176 зв., 177 зв., 178 зв., 179 зв., 180 зв., 181 зв., 182 зв., 183 зв., 184 зв., 185 зв., 186 зв., 187 зв., 188 зв., 190 зв., 191 зв., 194 зв., 195 зв., 196 зв., 197 зв., марько 192 зв., 193 зв., ма(р) 13 (3), 13 зв. (4), 14 (2), 14 зв. (3), 335 зв., м(р̄) 4, 13 зв., 14 зв., 199 (3), 199 зв. (2), 200 зв., 201 зв., 221 (2), 335 зв.; марка *род.* 3, ма(р)ка 2 зв., 14, 125, мар'ка 123 зв., 125 зв., 127, 198 зв., 199, 465, 468 зв., 473 зв. (2), 474 (2), мар(к) 459, ма(р) 7 зв. (3), 8 (13), 8 зв. (13), 9 (2), 11 зв. (13), 12 (12), 12 зв. (5), 447, 451 зв., 456, 457, 465 (2), 466, 472 зв., 474 (3), 475, 475 зв., 476, 479 (2), м(р) 458 зв., 477 (2), 478 (2), 478 зв., 479 зв. (2); мар'комь *ор.* 482; в' маркоу *місц.* 199 зв. (2), в ма(р)коу 14 (3), 14 зв., 15, 417 зв. (2), в' мар'коу 198 зв., в мар'коу 3, 14, 14 зв. (3), 15, 200, 221 (3), 335 зв., в ма(р) 13 (2), 13 зв. (5), 14 (2), 14 зв. (2), 15 (6), 199 (3), 199 зв., 201, 221 (2), 335 зв., в' ма(р) 199, 199 зв. (2), 200 (2), 200 зв., 221, 335 зв., 480 зв., 481 зв., в м(р) 199, 199 зв., 477

мар'ко див. **марко**

мар'ноую *прикм. од. ж. зн.* 35

мароть див. **марь(т)**

мар'тіана *ім. антроп. од. ч. род.* 463

марфа *ім. антроп. од. ж. наз.* 396 зв., марѳа 395 зв., 397, 400, мар'ѳа 265, 265 зв., 395 зв. (2); марьѳы *род.* 260 зв.; марѳѣ *дав.* 398, мар'ѳѣ 395 зв.; мар'фоу *зн.* 338 зв., мар'ѳѵ̀ 394; ѡ марѳѣ *місц.* 200; мар'ѳо *кл.* 265 зв. (2)

мары *ім. мн. наз.* 240 зв.

мар'ѳа див. **марфа**

марѳа див. **марфа**

мар'ѳнно *прикм. од. с. наз.* 393 зв.

марько див. **марко**

марь(т) *ім. од. ч. наз.* 464, мароть 464

масла *ім. од. с. род.* 105, мас'ла 291 зв.; маслоу *дав.* 478 (2); масломь *ор.* 465

мас'ла див. **масла**

масть *ім. од. ж. наз.* 400; масти *род.* 183, 243 зв., 400 (2), мас'ти 400 зв. (2); масть *зн.* 400 зв; мастю *ор.* 393 зв., 400; мастіи *мн. род.* 196; масти *зн.* 329 зв.

матєѳатиєвь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.

мати *ім. од. ж. наз.* 22 зв., 195, 336, 346 зв., мт҃и 59 зв. (4), 87 зв., 120 зв. 2, 138 зв. (4), 139, 149, 208 зв., 209, 215, 216, 216 зв., 217, 247 зв., 248 (2), 278, 338 зв., 339, 346, 346 зв., 347, 432 зв. (2), 448, 466, 475 зв., 476; мт҃ри *род.* 278, матєрє 349, мт҃рє 51 зв., 167 зв., 205 зв., 240 зв., 286, 336, 338 зв., 432 зв., 446, 464 зв., 470, 470 зв., 471, мт҃рє 449 зв.; мт҃єри *дав.* 252, мт҃ри 66, 68 зв., 69, 149 (2), 153 (3), 215, 241, 432 зв.; матєрь *зн.* 68 зв., 82 зв., 84, мт҃рь 24 зв., 25, 25 зв. (2), 51 зв., 69, 146, 153, 165, 167 зв., 301, 368 зв., 429, 432 зв., 445 зв., 450, 469 зв., мт҃рє 85 зв.; матєрю *ор.* 339, мт҃рію 23 зв., 66, 245 зв., мт҃ріж 24 зв.; матєри *мн. зн.* 339

матизмѣ: ѡ матизмѣ *ім. од. ж. місц.* 432 зв., о матиз'мѣ 119

матиз'мѣ: о матиз'мѣ див. **матизмѣ: ѡ матизмѣ**

ма(т)ка *ім. од. ж. наз.* 55, 59 зв., мат'ка 136; ма(т)коу *зн.* 65, мат'коу 166

мат'ка див. **ма(т)ка**

матьтановь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.

матьтаѳиєвь *прикм. од. ч. наз.* 220, 221 зв.

матьѳатовь *прикм. од. ч. наз.* 221

ма(т)ѳан' *ім. антроп. од. ч. наз.* 22 зв.; ма(т)ѳана *зн.* 22 зв

матѳєи *ім. антроп. од. ч. наз.* 338, ма(т)ѳєи 17. 2, 18, 20 зв., 21 зв., 22 зв., 23 зв., 24 зв., 25 зв., 26 зв., 27 зв., 28 зв., 29 зв., 30 зв., 31 зв., 32 зв., 33 зв., 34 зв., 35 зв., 36 зв., 37 зв., 38 зв., 39 зв., 40 зв., 41 зв., 42 зв., 43 зв., 44 зв., 45 зв., 46 зв., 47 зв., 48 зв. (2), 49 зв., 50 зв., 51 зв., 52 зв., 53 зв., 54 зв., 55 зв., 56 зв., 57 зв., 58 зв., 59 зв., 60 зв., 61 зв., 62 зв., 63 зв., 64 зв., 65 зв., 66 зв., 67 зв., 68 зв., 69 зв., 70 зв., 71 зв., 72 зв., 73 зв., 74 зв., 75 зв., 76 зв., 77 зв., 78 зв., 79 зв., 80 зв., 81 зв., 82 зв., 83 зв., 84 зв., 85 зв., 86 зв., 87 зв., 88 зв., 89 зв., 90 зв., 91 зв., 92 зв., 93 зв., 94 зв., 95 зв., 96 зв., 97 зв., 98 зв., 99 зв., 100 зв., 102 зв., 103 зв., 104 зв., 105 зв., 106 зв., 107 зв., 108 зв., 109 зв., 110 зв., 111 зв., 112 зв., 113 зв., 114 зв., 115 зв., 116 зв., 117 зв., 118 зв., 119 зв., 120 зв., 121 зв., 122 зв., 123 зв., 126, ма(т)ѳє(и) 126, м(ѳ) 123 зв., 199 (2), 199 зв., 200 (2), 201 зв.; ма(т)ѳєя *род.* 2, 13, матѳєѧ 15 зв., ма(т)ѳєѧ 3, 127, 408, 462, матьѳєѧ 476 зв., ма(т)ѳєи 2 зв., ма(ѳ)ѧ 453, 460, ма(ѳ)а 453, ма(т) 12 зв., 447 зв., 448 (2), 455, 455 зв., 456 зв. (2), 457 (2), 458 зв., 460 зв., 474, ма(ѳ) 5 зв. (9), 6 (15), 6 зв. (18), 7 (3), 7 зв. (8), 8 (4), 8 зв. (5), 9 (2), 12 зв. (2), 444 зв. (2), 445 зв. (2), 446, 446 зв., 448 зв., 449 зв. (2), 450, 450 зв., 451, 451 зв., 452, 452 зв., 453 зв., 454 (2), 454 зв. (2), 455, 458 зв., 459, 459 зв. (2), 460 зв., 461 (2), 462 (2), 463 (3), 463 зв., 464, 465 зв., 467 (2), 467 зв., 468, 468 зв., 469, 469 зв., 470 (2), 471 (2), 471 зв. (2), 472 зв., 473, 475 (2), 475 зв., 476, 476 зв. (2), 477, 478 зв. (2), 479, 479 зв. (2), 480, 481 зв., м(ѳ) 450 зв., 457, 465, 470, 472 зв., 473 зв. (2), 474 зв. (3), 475, 476 зв., 478 (5), 478 зв. (6), 479 (6), 479 зв. (2); ма(т)ѳєѧ *зн.* 137 зв., матьѳєѧ 234, ма(т)ѳєа 45 зв.; ма(т)ѳєємь *ор.* 443, 482, ма(т)ѳєѡ(м) 20 зв., 123 зв.; по… ма(т)ѳєѡви *місц.* 126, в матѳєи 198 зв., в ма(т)ѳєи 2 зв., 221 (3), в' ма(т)ѳєи 200 (2), в' маѳєи 124 зв., о ма(т)ѳєи 13 зв., в ма(т) 330, в' ма(т) 124 (3), 329 зв., в маѳ 321 зв., в ма(ѳ) 123 зв., 124, 124 зв., 199 (6), 199 зв. (3), 200 зв., 201, 221 (3), 335 зв. (2), 469 зв., 473 зв., 477, 478 зв., в' ма(ѳ) 6 (2), 123 зв. (2), 124 (10), 124 зв. (11), 125 (10), 199 (2), 199 зв. (4), 200, 200 зв. (2), 221, 335 зв. (3), в(в) [!] ма(ѳ) 123 зв., в м(ѳ) 199 (2), 199 зв., в' м(ѳ) 125, 199

ма(т)ѳєи див. **матѳєи**

ма(т)ѳє(и) див. **матѳєи**

ма(т)ѳєѡва *прикм. од. ж. наз.* 3; ма(т)ѳєѡвѣмь *мн. дав.* 2 зв.

маю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 84, 149, 240, 244, 257 зв., 263 зв., 266 зв., 274 (2), 282 зв., 291, 294 зв., 300, 300 зв., 303 зв., 334, 354 зв. (2), 359 зв., 362 зв., 382 зв. (2), 390 зв. (2), 391 (2), 403, 418 зв., 430, 430 зв., 431, мам' 425 зв., имаю 278, 356, 379 зв., има(м) 42, 87 зв., 143, имамь 111 зв.; маєш *2 ос.* 371, 477, маєшь 107, 241 зв., 301, 307 зв., 354, 354 зв., 382, 383, 407, 481 зв., маєши 430 зв., машь 383 зв., 394 зв., имаєшь 166 зв., 274 зв., 373 зв., имаєши 382 зв.; маєт *3 ос.* 352, маєт 138, ма 30, маєт 30, 43, 45, 76 зв., 78 зв., 93 зв., 114, 134, 135 зв., 138, 138 зв., 139 зв., 141 (3), 260, 273, 282 зв., 313 зв., 316, 320 зв. (2), 350, 355 зв., 357 зв., 361 зв., 369, 375 (2), 375 зв. (2), 387, 391, 405 зв., 413 (2), 414, 419, 419 зв., 444, 451 зв., 460, 464 зв., 465 зв., 471, 477 зв., маєть 107, 121 зв., 146 зв., 158, 179 зв., 230, 246, 247, 247 зв. (2), 258,

299, 305 зв., 306 (2), 315 зв., 334, 364 зв., 369 зв., 381, 415 зв., 430 зв., 443 зв., 462 зв., 464, 467, 469, маєть 32, имає(т) 53 зв., 60 зв. (4), 61 зв., 64 (2), 74 зв., 107 зв., 126 зв., 138 зв., 141, 153 зв., 287, 305 зв., 362, 375 зв., 444, 448 зв., 451 зв., 455, 458, 462 зв., 464, 464 зв., 465 зв., 467, 469, 471, имаєть 53 зв., 64, 75, 160 зв., 161, 219, 243, 352 зв., 448 зв., 455, 458, имаєть 219 (2); маємо *мн. 1 ос.* 225, 254 зв., 364 зв., 367, 398 зв., 430, 431, 439 зв., имаємь 157, имамы 66 зв., 381 зв.; маєтє *2 ос.* 100 зв., 157, 334, 363, 363 зв., 379 зв., 401, 404 (2), 420, 439, 449, имаєтє 35, 50 зв., 71 зв., 110, 121 зв., 142 зв., 150, 155 зв., 157, 173, 184 (2); мають *3 ос.* 35, 58, 97, 159, 247, 256, 259 зв., 289, 313 зв., 346 зв., 423 зв., мают^{ь} 355 зв., маю(т) 48, 75, 140, 150 (2), 284 зв., 294 зв., 316 зв., 361 зв., 418 зв., 473 зв., 480, имають 46, 102, 155 зв., имаю(т) 43, 71 зв., 135, 470; боудємо мати *майб. мн. 1 ос.* 93; боудєтє мати *2 ос.* 34 зв., боудоу(т) мати *3 ос.* 315; маль *мин. од. ч. 1 ос.* 84; ма(л) *3 ос.* 55 зв., 303, 338 зв., 368 зв., маль 2 зв., 81, 131, 142 зв., 149 зв., 249, 279 зв., 283, 288 зв., 291, 364 зв., имал 473, има(л) 56, ималь 81 (2), 84 зв., 91 зв., 117 зв., 425 зв.; мала *ж. 3 ос.* 183 зв., 265; имало *с. 3 ос.* 246; мали *мн. 3 ос.* 44, 65 зв., 93 зв., имали 60 (2), 60 зв.; ималь єси быль *дмин. од. ч. 2 ос.* 107; май *наказ. од. 2 ос.* 80; бысте мали *ум. мн. 2 ос.* 273 зв. (2); бы имали *3 ос.* 56; имащємоу *дієприкм. акт. теп. од. ч. дав.* 107; имащи(м) *ор.* 479; о имащомь *місц.* 124, о имащи(м) 13 зв., ѡ имащи(м) 198 зв., 199, 200, ѡ имащимь 200; имащи *ж. наз.* 359; маючи(м) *мн. ч. дав.* 301 зв., имащимь 166 зв.; имоуща *ж. зн.* 17; маючи *дієприсл. теп.* 79, 79 зв., 94 зв., 95 зв., 126, 157 (2), 163 зв., 164, 270, 287 зв., 288, 295 зв., 311 (2), 311 зв., 337 зв., маючі 95 зв., имаючи 22 зв., 71, 164; имавши *дієприсл. мин.* 15 зв.

маѳоусалєвь *прикм. од. ч. наз.* 221 зв.

мѵ̀ *числ.* 5, 6, 9 зв., 11 зв., 13 зв., 14, 15, 54, 85 зв., 125, 163 зв., 200, 221, 254, 270, 402, 446 зв.

мѵ̑т *числ.* 5, 6, 9 зв., 11 зв., 14 зв., 15 (2), 54 зв., 87 зв., 125, 164 зв., 182 зв., 200, 255, 271, 404, 444 зв., 448, 455, 460 зв. (2), 463, 466, 467 зв., 469 зв., 471, 478 зв.

мѵ̑д *числ.* 9 зв., 11 зв., 14, 14 зв., 15, 55, 110 зв., 124 зв. (3), 125, 165 зв., 183 зв., 199, 200, 200 зв., 255 зв., 272 зв., 335 зв., 406, 461, 474 зв.

мѵ̑є *числ.* 6 зв., 11 зв., 14 зв., 15, 55 зв., 124 зв., 125, 166, 184 зв., 200, 201, 221, 256, 274, 335 зв., 407 зв., 471 зв.

мє(д) *ім. од. ч. наз.* 26; мєдоу *род.* 334; мє(д) *зн.* 129 зв.

медвєдька *ім. од. ч. зн.* 267

межи *прийм.* 57 зв., 62, 78 зв., 80 (2), 88 (2), 93, 100, 114, 120 зв., 121 зв., 131 зв., 139 зв., 145, 154 зв., 157 (2), 157 зв., 160, 162 зв., 164 зв., 167, 169 (2), 177, 183, 194, 195, 196, 206 зв., 211 зв., 213, 216 зв. (4), 218 зв., 224, 224 зв., 225 зв., 240, 241, 246, 247, 258 зв., 265, 271 зв., 272, 286, 294 зв., 308, 315 зв., 319 (2), 319 зв. (2), 322 зв., 324, 325 зв. (2), 331, 331 зв. (2), 333 (2), 342, 351 зв., 356, 368 зв., 369 зв., 372 зв., 375, 375 зв., 377 зв., 385 зв., 391, 399, 402 (2), 410 зв., 417, 419, 419 зв., 429, 432, 442

мєлєаиєвь *прикм. од. ч. наз.* 221

мєл^{ь}хиєвь *прикм. од. ч. наз.* 221

мєльхиинь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.

мен^{ь}ше *присл.* 245

мен^{ь}шити(с) *дієсл. недок. інф.* 352

меншіи *прикм. од. ч. наз.* 163, 288 зв., мен^{ь}шій 53, мен^{ь}шіи 242 зв.; мен^{ь}ша *ж. наз.* 24; мен^{ь}шєє *с. наз.* 63, менши [!] 141 зв.; мен^{ь}ши(х) *мн. род.* 377 зв.; в^{ь} мен^{ь}ши(х) *місц.* 18 зв.

мен^{ь}шіи див. **меншіи**

мен^{ь}шій див. **меншіи**

меркоуріа *ім. антроп. од. ч. род.* 454

мер'твый *прикм. од. ч. наз.* 397 зв., мр̃твыи 162, мр̃т'выи 241; мер'т'вого *зн.* 241, мрът'вого 240 зв., мр̃тво(г)[о] 252 зв; мр̃тви *мн. наз.* 122, мр̃твіи 361 зв., мр̃твыи 52 зв., мр̃т'вый 242; мр̃твы(х) *род.* 52 зв., 65 зв., 76, 77 зв., 96, 99 зв., 121 зв. (2), 122 зв., 148 (2), 177, 253 зв., 333 зв., 334 зв., 348, 358 зв., 436, 438 зв., 477 зв. (2), мр̃твыхь 95 зв., 158, 160 (2), 162 зв., 168, 176, 176 зв., 196, 202, 295, 312, 400, 401, 471 зв., 482, мр̃т'вы(х) 242, мрътвы(х) 95 зв., 440 зв., мрьтвы(х) 395 зв., мрътвыхь 255 зв., 330, 330 зв., 402, мрът'выхь 44 зв., мрътвы(м)ь *дав.* 361 зв., мє(р) 368; мр̃твы(х) *зн.* 43 зв., 482, мрътвы(х) 96, мр̃т'выи 361, мр̃твыѧ 49; мр̃твыми *ор.* 330 зв.

месіѧ *ім. од. ч. наз.* 355 зв.; месію *зн.* 345

место див. **мѣсце**

меча *ім. од. ч. род.* 315 зв.; мечь *зн.* 48 зв., 51 зв., 113 зв. (3); мече(м) *ор.* 109, мечемь 114, 322; мечѣ *мн. ор.* 113

мечеть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 161 зв., 178 зв.; мечемо *мн. 1 ос.* 392 зв.; мечете *2 ос.* 392; мечоу(т) *3 ос.* 130 зв.; метали *мин. мн. 3 ос.* 89 зв., 119 (2), 179, 327 зв., 432 зв.; мечоучи *дієприсл. теп.* 193 зв.

меш'кает *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 412 зв.; боуде меш'кати *майб. од. 3 ос.* 415, мешкати боудеть 412 зв.; меш'каль *мин. од. 3 ос.* 206 зв., 249, 250 зв., 412; бы мешкаль *ум. од. ч. 3 ос.* 344 зв.; бы єсте... меш'кали *мн. 2 ос.* 415; мешкаючомоу *дієприкм. акт. теп. од. ч. дав.* 482 зв.; меш'каючіи *мн. наз.* 90, меш'каючій 337 зв.; мешкаючи *дієприсл. теп.* 413 зв.

мешканѧ *ім. од. с. зн.* 342, меш'канѧ 142 зв., 413 зв.; меш'канѧ *мн. зн.* 411

меш'канѧ див. **мешканѧ**

мещане *ім. мн. ч. наз.* 304 зв.

меѳедіа *ім. антроп. од. род.* 467 зв.

мѕ̃ *числ.* 6 зв., 10 зв., 11 зв., 14 зв., 15 (2), 56, 90, 125, 166 зв., 185, 200, 257, 274, 410, 457, 474 зв., 481 зв.

мз̃ *числ.* 5, 9 зв., 14 зв., 15, 57 зв., 90 зв., 124 зв., 125, 167 зв., 200, 258, 279, 411, 474

мзда *ім. од. ж. наз.* 455, мз'да 455 зв., 460 зв., мъзда 446, 452 зв., мьзда 448, 452 зв., мъз(д)а 454, 469, мъз'да 30 зв., 450, 460 зв.; мз(д)ы *род.* 52, мъз'ды 35, 49, 450, 463, мєз'ды 163 зв.; м'здоу *зн.* 35 зв., 52, мъз(д)оу 52, мъз'доу 34 зв., 35, 36 зв.

мз'да див. **мзда**

мѝ *числ.* 5, 6 зв., 8 зв., 10, 11 зв., 14 зв., 15, 58 зв., 91 зв., 124 зв., 125, 169, 200, 201 зв., 221, 258, 280 зв., 335 зв., 412, 466 зв., 467 зв., 472

миасинєхь: въ миасинєхь *ім. топ. мн. місц.* 444

[миловали... сѧ]: сѧ... миловали *дієсл. недок. мин. мн.* 414 зв.

милованѧ *ім. од. с. род.* 415 зв.

миловати *дієсл. недок. інф.* 177 зв. (2); милоую *теп. од. 1 ос.* 414, 441 (2), милѹю 441, милоую 440 зв; милоуєш' *2 ос.* 440 зв., 441 (2), милоуєшь 440 зв.; милоує(т) *3 ос.* 361, милѹє(т) 403, милоуєть 202 зв., 403, 413 зв.; милоуєте *мн. 2 ос.* 412; миловати боуде(т) *майб. од. 3 ос.* 413 зв.; милова(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 406, миловал' 338, миловаль 172, 397, 409, 432 зв., 435, 439 зв., 441 зв.; миловали *мн. 2 ос.* 415 зв., 416 зв., миловали *3 ос.* 405; милоуите *наказ. мн. 2 ос.* 236 зв.

милосер'дь *прикм. од. ч. наз.* 236 зв.; мл(с)рдныи *мн. наз.* 30 зв., мл(с)рд'ни 236 зв.; о милосръд'ныхь *місц.* 104 зв.

милосръдоую *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 71 зв., мл(с)рдоуѧ [!] 155 зв., милосръдова *аор. од. 3 ос.* 48, 66 зв.

милость *ім. од. ж. наз.* 342 зв., 424, мл(с)ть 207, 216; мл(с)ти *род.* 46, 55 зв., 211, 363 зв., 481 зв.; милость *зн.* 149 зв., 342 зв. 2, мл(с)ть 209, 236, 270 зв.,

400 зв.; вꙑ милости *місц.* 217, 415 зв., по милости 482 зв.

милыи *прикм. од. ч. наз.* 481 зв., 482; милого *зн.* 309 зв.

мимо [1] *присл.* 112 зв., 113, 134 (2), 187, 264 зв., 302 зв., 316 зв. (2), 384 (2)

мимо [2] *прийм.* 88 зв., 193, 193 зв., ми(мо) 321

ми(мо) див. **мимо** [2]

мимоидоучого *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. род.* 482

мимоходѧщїи *дієприкм. недок. акт. теп. мн. наз.* 119 зв.

минодоры *ім. антроп. од. ж. род.* 445 зв.

миноути *дієсл. док. інф.* 44, мин(ꙁ)ти 151; миноуль *мин. од. ч. 3 ос.* 150; є(ст) миноула *ж. 3 ос.* 66 зв.; миноу(в)ши *дієприсл. акт. мин.* 196, миноувꙑши 196, 477

мин(ꙁ)ти див. **миноути**

мины *ім. антроп. од. ч. род.* 452

ми(р) *ім. од. ч. наз.* 49 зв., мирь 49 зв., 213, 261, 307, 341 зв., 342, 413 зв., 414, 416 зв. (3); мира *род.* 261, 278, 343 зв., 416 зв. (3), мирови *дав.* 378, 384 зв., 413, 467, мироу 63, 449 зв., 460 зв., 462, 465 зв., 470, 472 зв., мирꙁ 31; ми(р) *зн.* 49 зв., 458 зв., мирь 51 зв., 164 зв., 261, 333 зв., 341 зв., 351, 413 зв., 445 зв., 477 зв., мира 418 зв.; миромь *ор.* 145 зв., 215, 252, 447, 464 зв., 469 зв., миро(мь) 245; вь … мирѣ *місц.* 110, в мироу 287, оу мироу 341 зв.

мирꙑликїйскаго *прикм. од. ч. род.* 455 зв.

мирꙑнаа *прикм. од. ж. наз.* 339

мирꙑнє *присл.* 339

миро *ім. од. с. наз.* 109 зв., 400; мира *род.* 109 зв., 183 зв.; миро *зн.* 109, 110, 329 зв.; миромь *ор.* 125, 199, 243 зв., 245, 335 зв., 393 зв., 399 зв., мирѡ(м) 15

мироносиць *ім. мн. ж. род.* 4

мироточьца *ім. од. ч. род.* 463

мирꙑры *ім. од. ж. род.* 434; мирꙑроу *зн.* 24 зв.

мирь див. **ми(р)**

мистрь *ім. од. ч. наз.* 78, мисꙑтрь 134

мисꙑтрь див. **мистрь**

мисы *ім. од. ж. род.* 99, 185 зв., 270 зв.; на мисѣ *місц.* 66 (2), 149 (2); мисы *мн. зн.* 99

митродоры *ім. антроп. од. ж. род.* 445 зв.

митрополитового *прикм. од. ч. зн.* 322

михаило *ім. антроп. од. ч. наз.* 482; михайла *род.* 123 зв., 335, 445, 452, михаила 198 зв., 442 зв.

младенєць *ім. од. ч. наз.* 188 зв., 208, 214, 364 зв., мꙑладенєць 258; младеньца *зн.* 213, мꙑладенꙑца 188 зв.; мꙑлоденꙑче *кл.* 241; младенєць *мн. род.* 90 зв., 457 зв., 474; младенꙑцє(м) *дав.* 263, младеньцє(м) 54 зв., мла(д)нцє(м) 26; младенꙑцѣ *зн.* 23 зв.

мꙑладенєць див. **младенєць**

младенꙑчики *ім. мн. ч. зн.* 298 зв.

мл҃боу *ім. од. ж. зн.* 451

мл҃итисѧ див. **молитисѧ**

мл(с)вь див. **мл(с)тивь**

мл(с)рдїа *ім. од. с. род.* 211; мл(с)рдїю *дав.* 482 зв.; мл(с)рдѧ *зн.* 265, мл(с)рдїє 99, мл(с)рꙑдїє 209, 209 зв., 210 зв.

мл(с)рдоуѧ див. **милосръдоую**

мл(с)тивь *прикм. од. ч. наз.* 74 зв., мл(ст)вь 300; мл(с)твого *род.* 452 зв.

мл(с)тынѧ *ім. од. ж. наз.* 35; милостынѣ *род.* 164 зв., 302 зв., 385; мл(с)тыню *зн.* 35 (2), 270 зв., 276; мл(с)тынѣ *мн. зн.* 35

мл(с)тъ див. **милость**

мл҃тва *ім. од. ж. наз.* 205; молитвы *род.* 321 зв., мл҃твы 90, 178 зв., мл҃твѣ [!] 172; мл҃твѣ *дав.* 266; мл҃твоу *зн.* 465; молитвою *ор.* 77 зв., мл҃твою 159, 162; въ мл҃твѣ *місц.* 298 зв., оу молитꙑвѣ 91, на молитꙑвѣ 233 зв., по… мл҃твѣ 266, ѡ молитвѣ 200; мл҃тꙑвами *мн. ор.* 215 зв.; в мл҃твахь *місц.* 312 зв.

мл҃твныи *прикм. од. ч. наз.* 308

млоутомь *ім. од. ч. ор.* 289

млъніа *ім. од. ж. наз.* 262 зв., 297 зв., млъніи 102 зв., 122

млъніи див. **млъніа**

млыи *прикм. мн. зн.* 71 зв., мꙑлыи 71

мꙑлыи див. **млыи**

млын'ныи *прикм. од. ч. зн.* 163 зв.
млыньскыи *прикм. од. ч. зн.* 79
млынѣ: въ млынѣ *ім. од. ч. місц.* 104
мна(с) див. **мнаса**
мнаса *ім. од. ж. наз.* 305, мна(с) 305, мнась 305; м'нась *зн.* 305 зв.; мна(с) *мн. род.* 305, мнась 200 зв., 304 зв., 305, 305 зв. (2), ѡ... мнась *місц.* 303
мнась див. **мнаса**
мнитса *дієсл. недок. теп. од. безос.* 465, мни(т)са 18 зв., 19, 451 зв.
мни(т)са див. **мнитса**
мнихо(м) *ім. мн.ч. дав.* 403
мно(г)кро(т) *присл.* 77
много *присл.* 35 зв., 37 зв., 39 зв., 43, 44, 46, 60 (2), 71 зв., 73 (2), 74 зв., 84 зв., 94 зв., 117 зв., 132 (2), 133, 134 зв., 136 зв., 137, 143, 144 (2), 144 зв., 146 (2), 147 зв., 149 зв., 150, 152, 152 зв., 153, 158, 160 зв., 166 зв., 172, 179, 189, 191 зв. (2), 195, 274 зв. (2), 277 зв. (3), 289 (2), 289 зв., 291 зв. (2), 297 зв., 323 зв., 325, 348, 359 зв., 379 зв., 392, 395, 398 зв., 405, 414, 419 зв., 440, 454 зв., мно(г)[о] 77 (2), 139, 357, 448, м'ного 109 зв., 114 зв., 148 зв., 161 зв., 162, 216 зв., 219 зв., 224 зв., 230 зв., 245, 245 зв., 249, 249 зв., 255 зв., 351 зв.
м'ного див. **много**
мно(г)[о] див. **много**
многогрѣшныи *прикм. од. ч. наз.* 482; многогрѣш'наго род. 123 зв., 198 зв.
м'ногоцѣн'наго *прикм. од. ч. род.* 109 зв., многоцѣн'ны [!] 183 зв.
многыи *прикм. од. ч. наз.* 113, 136 зв., 169, 178, 364, многый 401, многы(и) 155 зв., м'ногыи 155 зв., 257 зв., м'ногый 245 зв., многъ 88 зв.; многыи *зн.* 149 зв., 160 зв., 299, 415, многый 415, 415 зв., мно(г) 66 зв., многъ 66 зв.,; по м'ного(м) *місц.* 106; многа *ж. наз.* 30 зв., 48, 260 зв., 446, 450, 452 зв. (2), 455, 455 зв., 460 зв. (2), 269, м'нога 236 зв., мно(г) 454; многы *род.* 139, 450 зв.; многою *ор.* 316, м'ногою 103; ѡ многои *місц.* 265 зв.; многоє *с. наз.* 372 зв.; многоє *зн.* 25; в' многѡ(м) *місц.* 35 зв.; многыи *мн. наз.* 30, 54, 89 зв., 144 зв. (2), 149 зв., 263 зв., 281 зв., 286 (2), 370, 371, 374 зв., 375 зв., 380, 393, 399 зв., 411, 452 зв., 454, 461, многы̑ 393 зв., 399 зв., 401, 431 зв., 468, многы(и) 71, м'ногыи 245, многы̑ 313 зв., 398, м'ногы(и) 120 зв. (2), 224, мнози 56 зв., 82 зв., 134 зв., 171, мнозї 167 зв., мнози 41 зв., 42 зв., 45 зв., 60, 61, 71, 85 зв., 87, 101, 101 зв. (2), 146 зв., 169 зв., 179 зв., 357, 457, 464, м'нози 162, 204, 228 зв., 240 зв., мнозї̑ 40 зв., 447, мнозїи 146 зв., 178 зв., 391, м'нозии 205 зв.; многы(х) *род.* 101 зв., 144 зв., 273, 338, 465, многыхь 65, м'ногыхь 215, 226, м'н'огыхь 249, мнозѣ(х) 51; многы(м) *дав.* 196, 330 зв., 465 зв., м'ногы(м) 120 зв., 133, 252, многымь 435, 446, м'ногымь 435, 446, м'ногымь 215, 241 зв.; многы(х) *зн.* 101, 101 зв., 179 зв., 285, многыхь 88 зв., 126, 169, м'ногы(х) 205 зв., 241 зв., многы̑ 418 зв., многыи 40 зв., 43, 65 зв., 146 зв., 186, 221 зв., 302, 438 зв., 465, м'ногыи 147 зв., 245, 309, м'ногыи 111 зв., многыя 78 зв., многыа 26 зв.; многыми *ор.* 106 зв., 141 зв., 277 зв., 325; в... м'ногыхь *місц.* 215 зв., по многыхь 288 зв., по многым' 482 зв., ѡ многы(х) 272, 336, ѡ многыхь 265 зв., ѡ... мнозѣ(х) 41 зв.
многы(и) див. **многыи**
м'ногыи див. **многыи**
многый див. **многыи**
м'ногый див. **многыи**
многъ див. **многыи**
множєство *ім. од. с. наз.* 136 зв., 139, 307, 324, 327, множєс'тво 364 зв., м'ножєство 205, 213, 234, 359; множєства *род.* 142 зв., 245 зв; множєс'тво *зн.* 118 зв., м'ножєство 227 зв.; множєствомь *ор.* 439 зв.
множєс'тво див. **множєство**
м'ножєство див. **множєство**
мню *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 447 зв.

мо див. **мои**

мова *ім. од. ж. наз.* 118, 356 зв.; **мовы** *род.* 166 зв.; **мовоу** *зн.* 146, 482, **мовѣ** 481 зв.; **в' мовѣ** *місц.* 175 зв; **мовы** *мн. наз.* 331 зв.

мови див. **мовити**

мовити *дієсл. недок. інф.* 26 зв., 58, 59 зв. (2), 111, 132, 167, 169 зв., 174, 179 зв., 180 зв., 190 зв., 192 зв., 206 зв., 223 зв., 241, 242, 269, 272 зв., 282, 309, 324, 372 зв., 379 зв., 391, 418 зв., 461, **мовитї** 273 зв., **мови** 185 зв.; **мовлю** *теп. од. 1 ос.* 32 зв., 81, 83, 173, 183, 218 зв., 230, 267, 272 зв., 273, 362 зв., 370 зв., 381, 382 (2), 412, 418, 422 зв., **мов'лю** 134, 146, 183, 235 зв., 241, 355 зв., 382, 406, 408, 420 зв., 441; **мови(ш)** *2 ос.* 251 зв., 324 зв., **мовишь** 60 зв., 115 зв., 145, 190 зв., 265 зв., 271, 310 зв., 323, 355 зв., 380 зв., 392 зв., 404, 411 зв., 420 зв. (2), 428, 430; **мовить** *3 ос.* 193 зв., 229 зв., 232, 272, 299, 312, 352, 353 зв., 368 зв., 373, 374, 376, 382, 409, **мовит'** 388, **мови(т)** 40 зв., 96, 115, 133 зв., 268 зв., 318, 352 зв., 379, 382, 419 зв., 432; **мовимо** *мн. 1 ос.* 350; **мовите** *2 ос.* 69, 98 зв., 99 зв., 243 (2), 268, 278 зв. (2), 316, 324, 325 зв. (2), 331 зв., 388 зв., 392 зв., 407 зв.; **мовѧть** *3 ос.* 90 зв., 160, 238, 333 зв., 370 зв., **мовѧ(т)** 71 зв., 146 зв., 178, 202, 337 зв.; **боудоу мовити** *майб. од. 1 ос.* 414, 420; **боудешь ... мовити** *2 ос.* 206; **боуде мовити** *3 ос.* 386 зв., 418 зв., **боуде(т) мовити** 418 зв.; **боудете мовити** *мн. 2 ос.* 180 зв.; **боудоу(т) мовити** *3 ос.* 327, **бждж(т) мовитї** 58, **мовити боудоуть** 198; **почноу(т) мовити** 327; **мови(л)** *мин. од. ч. 1 ос.* 405 зв., **мовиль** 206, **мовильємь** 161, **мовиль єсми** 418 (2), **мовиль єс'ми** 426 зв., **єс'ми... мови(л)** 381 зв., 405 зв., **єсми... мовиль** 426 зв., **єс'ми... мовиль** 413 зв.; **мови(л)** *3 ос.* 321 зв., 333, 348, 478, **мовил'** 65 зв., 93 зв., 143, 148, 274, 374, 405, **мовиль** 57, 76, 81 зв., 93 зв., 97 (2), 112 зв., 113, 123, 132 зв., 133, 138, 138 зв., 139, 140 зв., 141 (2), 141 зв. (2), 145 зв., 146 зв., 147, 147 зв., 152 зв., 153, 155, 159, 159 зв., 162 зв., 178, 178 зв. (2), 187, 187 зв. (2), 189, 194 зв., 218, 246, 247, 252, 255 зв., 257, 260 зв., 269, 270, 272, 274, 278 зв., 280 зв., 281, 283 зв., 298 зв., 317 зв., 328, 344 зв., 355 зв., 358, 360, 364 зв., 370, 371 зв., 376, 378, 379, 380 (2), 387 зв., 394 зв., 403 зв., 404 зв., 454 зв. (2), 460, 466, 468 зв., **є(ст) мовиль** 209, **єсть мовиль** 210 зв., 217, **єсть... мовиль** 158 зв., **мовиль єсть** 210; **мовила** *ж. 3 ос.* 215 зв., 265 зв; **єсте мовили** *мн. 2 ос.* 272 зв. (2), **мовили** *3 ос.* 48, 90 105 зв., 109 зв., 117, 119 зв., 120, 137 зв., 142 зв., 148, 159 зв., 162, 173, 183, 183 зв., 184 зв., 186 зв., 190, 192, 194 (2), 194 зв., 213 (2), 224, 225 зв., 230, 230 зв., 232, 233 зв., 248 зв., 256 зв. (3), 265 зв., 267 зв., 272 зв. (2), 298 зв., 302 зв., 308 зв., 313 зв., 323 зв., 327 зв., 333, 333 зв., 357, 360, 365 зв., 368 зв., 372 зв. (2), 374, 374 зв. (2), 375 зв. (2), 377, 379, 379 зв., 385 (3), 386 (2), 386 зв. (2), 391 (2), 391 зв., 393, 396 зв., 398 зв., 402, 403 зв., 419 (2), 429 зв., 431 зв., 432, **мовили** 196, **мовилї** 356, 372 зв.; **мовте** *наказ. мн. 2 ос.* 261 зв., 296, **мов'те** 35 зв., 180 зв., 218 зв., 261, 266; **бы(х)... мовиль** *ум. од. ч. 1 ос.* 373, 406, 417; **бы ... мови(л)** *3 ос.* 68 зв., 153, **бы... мовиль** 395, 409; **мовѧчїи** *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 47, **мовѧчїй** 403 зв.; **мовѧчимь** *ор.* 119; **мовѧчи(м)** *мн. дав.* 243; **мовѧчи** *дієприсл. теп.* 30, 74 зв., 75 зв., 78 зв., 89 зв., 113, 119 зв., 123, 137, 167, 172, 189, 192, 218 зв., 226, 229 зв., 239 зв., 241 зв., 285, 287 зв., 342, 396, 399 зв., 401 зв., 429 зв., 482 (2), 482 зв. (2)

мовитї див. **мовити**

мовлова(л): єсми... мовлова(л) *дієсл. недок. мин. од. ч. 1 ос.* 426 зв.

могоу *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 47зв., 114, 114 зв., 266 зв., 285 зв., 291 зв.,

362; можєшꙇ *2 ос.* 41зв., можешь 33 зв., 161 зв. (2), 228 зв., 237 зв., 354, 410 зв., 446; можє *3 ос.* 83 зв., 85, 119 зв., 138 (2), 159, 251 зв., 286 зв., 295, 345зв., 392, 349, 349 зв., 414 зв., можє(т) 26 зв., 31, 37, 37 зв., 40, 51, 57 зв., 113, 127, 138, 167, 194, 286 (2), 287, 292 зв., 301 зв., 349 (2), 349 зв., 351 зв., 368 зв., 369 зв., 371, 372, 392 зв., 412 зв., можє(т) 138, 153 зв., 275, 349, можєть 133 зв., 159 зв., 162, 218 зв., 229 зв., 237, 287, 361, 370 зв., 391 (2), мож 291; можємо *мн. 1 ос.* 35, 87 зв., 168 зв., 402, 411; можєтє *2 ос.* 37 зв., 58, 72 зв., 87 зв., 168 зв., 184, 231, 275, 292 зв., 363 зв., 375 (2), 379 (2), 410, 415, 418 зв.; могоуть *3 ос.* 247, могоу(т) 51, 83 зв., 135 (2), 141 зв., 271, 273, 312, 417; боудєшь мочи *майб. од. 2 ос.* 206, боудєши могль 291; боудє(т) мочи *3 ос.* 155 зв., боудє(т) мочи 138, боудєть мочї 384 зв.; боудоу(т) мочи *мн. 3 ос.* 281 зв., боудоу(т) могли 314 зв.; могль… єси *мин. од. ч. 2 ос.* 187; могль *3 ос.* 44, 97, 133, 142 зв., 143, 147, 154, 163, 206 зв., 263 зв., 300 зв., 303 зв., 304 зв., 321, 338 зв., могль єсть 397; могла *ж. 3 ос.* 184, 238 зв., 251, 280 (2), могꙇла 148 зв.; могло *с. 3 ос.* 183 зв., 341 зв.; моглї *мн. 1 ос.* 402 зв., єсмо… могли 77, 161 зв.; єстє могли *2 ос.* 316 зв., єсꙇтє могꙇли 112 зв.; могли *3 ос.* 77, 102 зв., 161, 294 зв., 302, 310 зв., 311, 330, 377, 404 зв., 439 зв., могꙇли 133 (2), 137 зв., 141 зв., 247 зв., 257 зв., 258 зв., 389 зв., быхь… могль *ум. од. ч. 1 ос.* 206, 410 зв.; могль бы… єси *2 ос.* 132 зв.; могль бы *3 ос.* 286 зв., 388, бы могль 80, 181 зв., 286 зв., 386, 442 зв.; могꙇло… бы *с. 3 ос.* 187; бысꙇтє могли *мн. 2 ос.* 393; бы… могꙇли *3 ос.* 153 зв., 229 зв., бы… мо(г)лї 393 зв.; могло бы было *мин. ум. од. ч. 3 ос.* 109 зв.; могжщи(х) *дієприкм. акт. теп. мн. род.* 16 зв.

можно: єстъ… можно *прис. сл.* 301 зв., єсть можꙇно 161 зв., 167, є(ст)… можꙇно 85, можꙇно єсть 112 зв., можь 216 зв.

можꙇно див. **можно: єстъ… можно**

можꙇносꙇти див. **можьности**

можꙇны *прикм. мн. наз.* 187

можь див. **можно: єстъ… можно**

можьности *ім. од. ж. род.* 247 зв., можꙇносꙇти 106

моисєи див. **моусїи**

мой *займ. од. ч. наз.* 27 зв., 266 зв., 360 зв., 362, 383, 390 зв., 395 зв., 396 зв., 403 (2), 413 зв., 414 зв., 415, 438 (2), мои 42 (2), 56 зв. (2), 69 зв., 76, 81, 82, 90, 103 зв., 104 зв., 110 зв., 112 зв. (2), 120 (2), 130, 139, 160, 172, 194 зв., 208 зв., 220 зв., 240, 257, 264, 277, 286, 290, 291 зв., 308, 314, 319 зв., 358, 367 зв., 372 (2), 378 зв., 380, 392, 414, 482, мо 74; моєго *род.* 40 зв., 59, 59 зв., 80, 86 (2), 88, 108, 111 зв., 174 зв., 208 зв., 217, 268 зв., 289, 334 зв., 347 зв., 363 зв., 368 зв., 371, 378 зв., 381, 390 зв., 391, 391 зв. (2), 392 (2), 393, 411, 412, 413, 415 зв., 416 (2), 419 (2), 482, 482 зв., моє(г)[о] 79 зв., 263, 294 зв., 413 зв., 444 зв.; моємоу *дав.* 42, 240, 274, 289, 291 зв., 312, 418 зв., 436 зв., 437 (2), 456 зв., 463 зв., моємѣ 96 зв., моємоємоу [!] 178; моєго *зн.* 25, 43 зв., 53, 56 зв., 92 зв., 114, 129, 161, 242 зв., 257 зв., 260, 309 зв., 379, 411 зв., 417 (2), 436, моє(г)[о] 382 зв., 411 зв., мои 42, 94, 239 зв., 294, 328 зв., 383 зв.; мои(м) *ор.* 77, 299, 454 зв., 461, моимь 51, 51 зв., 54 зв., 286, 286 зв., 287, 319 зв; въ … моє(м) *місц.* 92, 413, вꙇ… моємь 208 зв. (2), 260, ѡ… моємь 420 зв.; моа *ж. наз.* 46 зв., 56 зв., 59 зв. (4), 70 зв., 111 зв., 112, 130, 138 зв. (4), 144 зв., 186, 187, 206, 248, 321, 369 зв., 373 (2), 383, 403, 413 зв., 415, моа 208 зв., 265 зв., 346 зв., 352, 370; моєи *род.* 166 зв., 244 зв., 286, 482 зв., моєй 301, 319, 382 зв., моєй 84 зв., 437 зв.; моєй *дав.* 122 зв., моєй 274 зв.; мою *зн.*

62 зв., 74, 88, 206 зв., 274, 287 зв., 368, 369 зв., 370, 390 зв. (2), 410 зв., 422 зв., 423 зв., 465, 470; в... моєй *місц.* 415 зв. (2), по... моєй 362, 482 зв., о... моєй 119, ѡ... моєй 432 зв.; моє *с. наз.* 55 (2), 88, 111, 168 зв., 182 зв., 185 зв., 290 зв., 318 зв., 356, 362 зв., 369 зв., 378, 381, 419, 428 зв. (3), 444 зв., 448, 455, 460 зв., 461, 463, 466, 466 зв., 467 зв. (2), 468, 469 зв., 471; моєго *род.* 50 (2), 85 зв., 101 зв., 145, 149, 180 зв., 304, 314 зв., 315, 400 зв., 414 зв., 417, 428 зв.; моємоу *дав.* 161 зв.; моє *зн.* 55, 78 зв., 80 зв., 101, 107, 110, 163, 163 зв., 179 зв., 184, 258 зв., 274 зв., 369 зв., 370, 412 (2), 413 зв. (2), 416, 420 (2), 420 зв., 445, 447 зв., 453 зв., 468; моимь *ор.* 197 зв., 314; въ... моємь *місц.* 319 зв., по... моє(м) 111 зв., ѡ... моємь 163; мой *мн. наз.* 248, 266 зв., 316 зв., 391 зв., 415 зв. (2), 416, 422, 428, мои 87 зв., 94, 103 зв., 215, 306, 380 зв., 390 зв., 410, 415, 422, 428 зв., моа 452 зв., 458; мои(х) *род.* 289 зв., 361 зв., 381 зв., 413 зв., моихь 159, 256, 381 зв., 383, 391 зв., 392, 405 зв., 406 зв.; моимь *дав.* 206, 272 зв., 364, 393, 436 зв., мой *зн.* 238 зв., 244 зв. (3), 245, 248, 333 зв. (2), 385, 385 зв., 387 зв., 405 зв., 407, 412, 413 (2), 415 зв., 416 зв., 432 (2), 438, 440 зв., 441 (2), мои 40 зв., 41, 119, 274, 274 зв., 305 зв., 382, 390 зв., 406 зв., мо(и) 438, моа 24, 63; моими *ор.* 110 зв., 185, 290 зв., 318; в'... мои(х) *місц.* 319 зв., в... моихь 380 зв., въ... моихь 208 зв.

мол'бы *ім. мн. ж. зн.* 98

мол'ва *ім. од. ж. наз.* 109зв.

моленіємь *ім. од. с. ор.* 481 зв.

молитиса *дієсл. недок. інф.* 113, 150 зв., 233зв., 266, 298 зв., мл҃итиса 35 зв., 256–256 зв., са... молити 35; мл҃ишиса *теп. од. 2 ос.* 35 зв.; молит'са *3 ос.* 232, 317, мл҃ит'са 109, мл҃т'са 421; молитеса *мн. 2 ос.* 48, 181, 235 зв., мл҃итеса 35 зв., са мл҃ите 266; мл҃ат'са *3 ос.* 231; бѫдете са мл҃ити *майб. мн. 2 ос.* 36; молил'са *мин. од. ч. 3 ос.* 83 зв., 112 зв., 299 зв., 321, молилься 187, 187 зв., 229, 321, мл҃ил'са 132, молаьса 226 зв., са молиль 256 зв., са... молиль 255, 266; са мл҃и [!] *мн. 3 ос.* 402; молѣтеса *наказ. мн. 2 ос.* 34, 102, 112 зв., 187, 321, мл҃ѣте(с) 321 зв., мл҃теса 182 зв.; бы смо са... молили *ум. мн. 1 ос.* 170; молащоуса *дієприкм. акт. теп. од. ч. дав.* 220; мл҃ащє... (с) *мн. ч. наз.* 35 зв.; молащи(х)са *зн.* 313, молащих'са 205; молачиса *дієприсл. теп.* 112 зв., 173 (2)

[молити... са]: са... молити див. **молитиса**

молодоє *прикм. од. с. наз.* 135 зв., 231 зв.; молоды(и) *мн. наз.* 103

молодости *ім. од. ж. род.* 84–84 зв., 166 зв., моло(до)сти 301

моло(до)сти див. **молодости**

моло(д)шіи *прикм. од. ч. наз.* 288 зв., 319 зв.; моло(д)шимь *ор.* 441

молоти: боудоу(т) молоти *дієсл. недок. майб. мн. 3 ос.* 298 зв.; мелюще *дієприкм. акт.теп. мн. ж. зн.* 104

мол'чати: боудеши мол'чати *дієсл. недок. майб. од. 2 ос.* 206; мол'чаль *мин. од. ч. 3 ос.* 169 зв., 189 зв., мол'ча(л) 302 зв., млъчаль 114 зв.; мол'чали *мн. 3 ос.* 88 зв., 257, млъчали 136 зв., 162 зв.; бы... мол'чали *ум. мн. 3 ос.* 307

моль *ім. од. ж. наз.* 276

монастыра *ім. од. ч. род.* 442 зв.

монаха *ім. од. ч. зн.* 482

море *ім. од. с. наз.* 44, 142 зв., 451, 458 зв., 459; мора *род.* 28 зв., 43, 44, 60 (2), 67 зв., 78, 91, 130 зв., 139, 143 зв., 151, 365 зв., 366 зв., 438 зв. (2); морю *дав.* 142, мороу 41 зв., 71, 134, 136 зв., 154 зв., 199, 365 зв., морѹ 44; море *зн.* 29, 44 зв., 64, 98, 130 зв., 156 зв., 163 зв., 172 зв., 295, 295зв., 364, 439 зв.; моремь *ор.* 28 зв., 366; на мори *місц.* 365 зв., по морю 146 зв., при мори 29, в' моры 143 зв., на моры 43 зв., 139, по

мороу 65 зв., 67 зв. (2), 151 (2), 364, 366, при моры 139, 144 зв.
морове *ім. мн. ч. наз.* 101 зв., 314
мор'ского *прикм. од. ч. род.* 315 зв.; морьскоую *ж. зн.* 79; о мор'стѣ(м) *с. місц.* 13 зв., 124, ѡ мор'стемь 335 зв.
морьдыре *ім. мн. ч. наз.* 97
моци *ім. од. ж. дав.* 310 зв.; моць *зн.* 45, 91, 121 зв., 137, 147, 173 зв., 202 зв., 230, 252 зв., 262 зв., 273, 308 зв., 362, 391 (2), 421 зв; моцю *ор.* 91 зв. (2), 173 зв. (2), 174, моцоу 308 зв., 309; в'… моци *місц.* 170, ѡ… моци 258, 308
моц'на *прикм. од. ж. наз.* 75 зв.
моцьнѣйшій *прикм. од. ч. наз.* 268
мочєнѧ *ім. од. с. наз.* 61 зв.
мош'ны *ім. од. ж. род.* 147, 253; мошноу *зн.* 320 зв.
мощєи *ім. мн. род.* 466, 471, 472; моще(м) *дав.* 461 зв., мощемь 461 зв., 468
мовсєи див. **мовсіи**
мовсєѡвь *прикм. од. ч. наз.* 373 зв.; моисєѡвого *род.* 214; в… мовсєѡвѣ *місц.* 334; в' моисєѡвѣ *с. місц.* 358 зв.; мовсєѡвы *мн. наз.* 387 зв., мовсєовѣ *зн.* 97; в'… мовсєѡвы(х) *місц.* 177
мовси див. **мовсіи**
мовсіи *ім. антроп. од. ч. наз.* 312, моисєи 373–373 зв., мовсєи 165 зв., 256 зв., 350, 363 зв., 367 зв., 373 зв., мойсєи 377, мовси 15 зв., 41 зв., 75 зв., 83 (2), 95 зв., 132 зв., 153, 165, 176, 228 зв., 311, 345; мовсєя *род.* 332 зв.; мовсєови *дав.* 76, мовсєѡви 159 зв., 257, 364, 387 зв.; мойсєѧ *зн.* 294 зв., мовсєѧ 295, мовсєа 342зв.; мовсєѡмь *ор.* 159
мр̃ див. **марко**
мр̃іа див. **маріа**
мр̃іа(м) див. **маріамь**
мр̃іамь див. **маріамь**
мр̃ін(н) *прикм. од. ч. наз.* 146 зв.; маріина *род.* 336; мр̃іина *зн.* 22 зв.; мариино *с. наз.* 393 зв.
мр̃ія див. **маріа**
мр̃тв'ца *ім. од. ч. зн.* 43 зв., мр̃твьца 260
мр̃твыи див. **мер'твыи**
мр̃т'выи див. **мєр'твыи**
мр̃твьца див. **мр̃тв'ца**
мръдоуютъ сѧ: сѧ мръдоуютъ *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 151
мръзєно *присл.* 293
мръзости *ім. мн. ж. зн.* 101 зв., 180 зв.
мрѣжа *ім. од. ж. наз.* 227 зв.; мрѣжоу *зн.* 227, 227 зв.
м(с)ць [1] *ім. од. ч. наз.* 207 зв., 444, 448 зв., 451 зв., 455, 458, 462 зв., 464, 464 зв., 465 зв., 467, 469, 471; м(с)ца *род.* 3, 429 зв., 444 (2), 453 зв., 457 зв., 481 зв., мѣ(с) 470 зв., м(с)ѧ 170; м(с)ць *зн.* 207; в' мѣсѧци *місц.* 443 зв.; м(с)цєвь *мн. род.* 206 зв., м(с)ціи 356 зв., 444, м(с)цы(и) 224 зв; м(с)цємь *дав.* 443 зв.; м(с)ци *зн.* 209
м(с)ць [2] див. **мѣсѧць**
мт̃и див. **мати**
мт̃рнѧ *прикм. од. с. род.* 83 зв.
моудрє *присл.* 292, моудрѣ 178
моудрость *ім. од. ж. наз.* 243 зв.; моудрости *род.* 216, 336 зв; моудрости *дав.* 201зв., мѫдрости 16, 16 зв.; моудрость *зн.* 59, оу моудрости *місц.* 217, в' моудрости 206; моуд'рости *мн. зн.* 269 зв.
моудрыи *прикм. од. ч. наз.* 104; мѫдромоу *дав.* 41; моуд'рымь *ор.* 277, моудрыи *мн. наз.* 105, 336, моуд'рыи 105 зв., мѫдри 16 зв., 50; моуд'ры(х) *род.* 105, моуд'рыхь 263; моуд'ры(м) *дав.* 105, моудрыи *зн.* 100
моудрьцєвє *ім. мн. ч. наз.* 172, мѫдрьцевє 23 зв.; моудрьцевь *род.* 25 (2); моудрьце(м) *дав.* 24 зв.; моудрьцѣ *зн.* 24
моудрѣ див. **моудрє**
моудрѣи *присл.* 443
моудрѣишіи *прикм. мн. наз.* 292
мѫ(ж) *ім. од. ч. наз.* 250 зв., моуж' 358, моужь 22 зв., 250, 250 зв., 257 зв., 303, 329, 332, 343 зв., 357 зв.; моужа *род.* 293, 354 зв. (2), моужєви *дав.* 164 зв., 207, мѫжєви 41; моужа *зн.* 22 зв., 148 зв., 165, 165 зв., 207 зв., 354 зв.; моужє(м) *ор.* 354 зв., моужемь 215 зв.;

ѡ… моужи *місц.* 335 зв.; моужѣ *мн. наз.* 256 зв., моужіє 58 зв., 68, мжжіє 15 зв., моужєвє 229, 241 зв., 256 зв. (2), 269 зв., 323 зв., 330; моужєвь *род.* 67, 150 зв., моужєи 65 зв., 72, 254 зв., 286, 296 зв., 354 зв., 365; моужи *ор.* 269 зв.

моуж^{i} див. **моу(ж)**

моужєскаго *прикм. од. ч. род.* 214; моужєскыи *зн.* 82 зв.; моужєскыѧ *ж. род.* 342

моужь див. **моу(ж)**

моуки *ім. од. ж. род.* 60, моукы 63; в^{i} моуцѣ *місц.* 281 зв.

моукоу *ім. од. ж. зн.* 109, 294, 294 зв., мѡкоу 318 зв.; ѡ … моуцѣ *місц.* 252 зв., 298 зв.; мжками *мн. ор.* 16 зв., в^{i} моукахь 294

мѡкоу див. **моукоу**

моукы див. **моуки**

моутєнь *прикм. од. ч. наз.* 482

моучитєлє(м) *ім. од. ч. ор.* 82

моучити *дієсл. недок. інф.* 44, 190; єси… моучиль *мин. од. ч. 2 ос.* 143, 249; моучимоє *дієприкм. пас. теп. од. с. зн.* 294 зв.; моучимыи *мн. наз.* 234зв.; моучєнь *мин. од. ч. наз.* 143 зв.

[моучи(т) сѧ]: сѧ моучи(т) див. **моучить… сѧ: сѧ… моучить**

[моучить… сѧ]: сѧ… моучить *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 70 зв., сѧ моучи(т) 42

моушоу *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 217, 285 зв., 384; моусишь *2 ос.* 190 зв.; моуситъ *3 ос.* 76 зв., 101, 180 (2), 330 зв., моуси(т) 74 зв., 255 зв., 297 зв., 320 зв. (2), 385 зв., моѡси(т) 352, мѡси(т) 404; моусимо *мн. 1 ос.* 226 зв.; моуситє *2 ос.* 349 зв., моусѧ(т) *3 ос.* 79, 314, 334; моусѣль *мин. од.ч. 3 ос.* 353; моусѣли *мн. 3 ос.* 374; бы(х)… моусѣль *ум. од. ч. 1 ос.* 186 зв.

м̄-ца *ім. од. ж. род.* 473; м̄-цѡ *зн.* 3; ѡ… м̄-ци *місц.* 473

м(ч)ни(к) див. **мч̄ника**

мч̄ника *ім. од. ч. род.* 450 зв., м(ч)ника 447, 449 зв., 450, 454 зв., 458 зв., 461, 462 зв., 470, мч̄нка 444 зв., 445, 446, 459 зв., м(ч)нка 472, м(ч)н^{i}ка 445 зв., м(ч)ни(к) 454 зв.; м(ч)ни(к) *мн. род.* 451 зв., 452, мч̄никь 457 зв., 459 зв., 472, м(ч)никь 449, 449 зв., м(ч)н^{i}кь 449 зв., мачєникь [!] 471; м(ч)нико(м) *дав.* 50 зв., мч̄никомь 85, мч̄нко(м) 49 зв., 314, 417 зв., 479, мч̄ко(м) 87

м(ч)ника див. **мч̄ника**

м(ч)ница *ім. од. ж. род.* 457 зв., мч̄нца 448 зв., 470 зв.; м(ч)нць *мн. род.* 445 зв.; моучєница(м) *дав.* 478 зв.

мч̄ничьски(м) *прикм. мн. дав.* 444; в… мч̄нчьскы(х) *місц.* 443

мч̄нка див. **мч̄ника**

м(ч)нка див. **мч̄ника**

м(ч)н^{i}ка див. **мч̄ника**

м(ч)н^{i}ны(х) *дієприкм. пас. мин. мн. род.* 464, 469

мч̄нца див. **м(ч)ница**

мъзда див. **мзда**

мъз(д)а див. **мзда**

мъз^{i}да див. **мзда**

мы *займ. мн. наз.* 17, 36, 46, 77, 85, 123, 162, 167, 168 (2), 189, 218, 225, 266 зв. (2), 301 зв., 328, 332, 339 зв., 342 зв., 355, 368 зв., 371, 380 зв., 381 зв. (2), 382 зв., 386 зв., 387, 387 зв. (3), 388 зв., 395, 404, 422 зв., 423 зв., 430, 431, 439; на(с) *род.* 44, 143, насъ 95 зв., 118, 295, 336 зв.; на(м) *дав.* 16, 17, 27, 36. 2, 44, 60 зв., 63, 74 зв., 85, 86 зв., 91 зв., 95, 101, 105, 105 зв., 115, 116 зв., 123, 126 зв., 131, 276 зв., 311, 317 зв., 342 зв., 355 зв., 369 зв., 377, 428, 443, 479 зв., намъ 70, 105 зв., 115 зв., 159 зв., 161 зв., 163 зв., 165, 168 (2), 173 зв., 176, 179 зв., 185, 190, 196, 204 зв., 210 зв., 211, 213, 216 зв., 239 зв., 256 зв., 259, 262 зв., 266 (2), 271, 282, 294 зв., 295 зв., 308 зв. (2), 310, 323 зв., 326, 328, 333 (2), 338 зв., 348, 354, 367 зв., 377, 398 зв., 391 зв., 409 зв., 411 зв. (2), 413, 419 (2); насъ *зн.* 343, на(с) 36 (2), 43 зв., 44, 44 зв., 131, 143 зв., 171, 210 зв., 211 зв., насъ 86, 210 зв., 225, 241 зв., 266, 266 зв. (2),

308 зв., 327 (2), 332, 388, 401 зв.; нами *ор.* 23, 47 зв., 70 зв., 88 зв. (2), 146 зв., 161 зв., 163 (2), 163 зв., 241, 259, 294 зв., 296 зв., 304 зв., 333; в на(с) *місц.* 65, 342, 423 зв., в' нас' 204, 333

мыслити *дієсл. недок. інф.* 229 зв., 245; мыслишь *теп. од. 2 ос.* 74 зв., 158 зв.; мыслитє *мн. 2 ос.* 45, 73, 157, 230, мыс'литє 133 зв.; мыслила *мин. од. ж. 3 ос.* 47, 145; єстє … мыслили *мн. 2 ос.* 314 зв.; мыслили *3 ос.* 73, 91 зв., 133 зв., 156 зв., 173 зв., 210, 219 зв., 308 зв., мыс'лили 133 зв.; мыслѣтє *наказ. мн. 2 ос.* 50; мыслѧчи *дієприсл. теп.* 482 зв., мыш'лѧчи 409

мыслїю *ім. од. ж. ор.* 96 зв., 126 зв., 264; мысли *мн. наз.* 215; мысли *зн.* 57, 68 зв., 209, 229 зв., 258 зв.

мытарєва *прикм. од. ж. наз.* 12

мытарь *ім. од. ч. наз.* 48 зв., 299 зв., 330 (2); мытарѧ *род.* 473; о… мытари *місц.* 13 зв., ѡ мытари 200 зв., 303, о мытары 123 зв., ѡ… мытари 199, ѡ мы(т) 299 зв.; мытарє *мн. наз.* 45 зв., 134 зв., 219, мытарєвє 92 (2); мытарє(м) *дав.* 53 зв.; мытары *ор.* 45 зв.

мыти: боудеши… мыти *дієсл. недок. майб. од. 2 ос.* 406 зв.

мыт'ника *ім. од. ч. зн.* 226 зв., 230 зв.; мытници *мн. наз.* 287, мыт'ници 242 зв.; мытьниковь *род.* 230 зв.; мыт'никомь *дав.* 243 зв.; мытниками *ор.* 303 зв., мытникы 134 зв., мыт'никы 230 зв.

мыт'ници: на мит'ници *ім. од. ж. місц.* 45 зв., 134, 230 зв.

мыто *ім. од. с. зн.* 75 зв.

мышца *ім. од. ж. наз.* 404 зв.; мыш'цєю *ор.* 209

мыт'новєнїи: во мыт'новєнїи *ім. од. с. місц.* 222

мьзда див. **мзда**

мѣванте *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 253

мѣди *ім. од. ж. род.* 147

мѣд'ницоу *ім. од. ж. зн.* 406 зв.

мѣданиць *ім. мн. ж. род.* 152

мѣйтєсѧ *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 182 зв.

мѣнил'сѧ *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 202

мѣнѧющи(м) *дієприкм. недок. акт. теп. мн. дав.* 89; мѣнѧючи *дієприсл. теп.* 347 зв.

мѣритє *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 141, 237; боудєтє мѣрити *майб. мн. 2 ос.* 38 зв.

мѣроу *ім. од. ж. зн.* 100, 237, 352 зв.; мѣрою *ор.* 38 зв., 141, 237; ѡ… мѣрѣ *місц.* 139; мѣр' *мн. род.* 291 зв., мѣрь 292

мѣстєчка *ім. од. с. род.* 331, мѣстєч'ка 265, 396

мѣстєч'ка див. **мѣстєчка**

мѣсто [1] *ім. од. с. наз.* 44 зв., 57, 90, 225, мѣс'то 132; мѣста *род.* 44 зв., 49 зв., 68, 73 зв., 90 зв., 100 (2), 110 зв., 122 зв., 133, 184 зв., 185, 207, 208, 212 (3), 216, 224 зв., 225, 229, 240 зв. (2), 249, 253, 259, 259 зв., 260 зв., 261, 261 зв., 306, 329, 345, 353, 353 зв., 356, 393 зв., 399, 431 зв., мѣс'та 120 зв., 172 зв., 261 зв., 356, 357, 366 зв., 375 зв., 398 зв., 402 зв.; мѣс'тоу *дав.* 147 зв; мѣсто *зн.* 94, 186 зв., 225 зв., 254, 307 зв., 318, мєс'то 364; в мѣстѣ *місц.* 334 зв., в… мѣстѣ 298 зв., 299, въ мѣстѣ 289, в' мѣстѣ 191 зв., 243 зв., 250, в' мѣс'тѣ 326, по… мѣстоу 250 зв., въ… мѣсто [!] 228 зв., мѣ(ст) *мн. род.* 132, мѣсть 30, 149 зв., 150, 151 зв., 245 зв., 254; мѣстомь *дав.* 52, 54, 226 зв.; мѣста *зн.* 157 зв.; мѣсты *ор.* 305 (2); по мѣста(х) *місц.* 101 зв., по мѣстахь 180, 281 зв., по мѣстохь 245 зв., по мѣс'то(х) 147, въ мѣстѣ(х) 143 зв., по мѣстѣ(х) 253 зв.

мѣс'то [2] див. **мѣсце**

мѣс'то див. **мѣсто**

мѣсце *ім. од. с. наз.* 150, 196 зв., 285 зв., 431 зв., мѣс'це 33 зв., 285 зв., мѣсто 66 зв., 193, 333, 431, мєсто 119; мѣсьца *род.* 381; мѣсцє *зн.* 97 зв., 122, 223, 283, 284, 294 зв., 321, 327 зв., 393, 411, 424 зв., мѣс'цє 119, 132, 149 зв., 264 зв.,

303 зв., 411, 431, мѣсто 66, 149 зв., 193, 226 зв., 450, мєсто 119; на мѣ(с)цѣ *місц.* 234, на… мѣсци 234, 234 зв., 254 зв., 284, 431, 455, на... мѣ(с)ци 450, на мѣсⁱци 25 зв., 117 зв., 431, 452 зв., на… мѣсⁱци 142, 178 зв., 266, 284 (2), 365, 396 зв., 435 зв., на мѣсцю 101 зв., на… мѣсцю 434, на м(с)цѣ 124 зв., на мѣстѣ 446, 448, 455 зв., 460 зв. (2), 469, на… мѣстѣ 162, 360, на… мѣсⁱтѣ 394; мѣ(ст) *мн. род.* 133, мѣсть 111 зв., 161 зв., 278 зв.; мѣсца *зн.* 283 зв., мѣсⁱца 271, м(с)ца 14, м(с)ца 199 зв., мѣста 59, 268 зв., мѣ(с)цами *ор.* 314; на… мѣсцє(х) *місц.* 133, на мѣсⁱцє(х) 140

мѣсⁱцє див. **мѣсцє**

мѣсцьскымь *прикм. мн. дав.* 240 зв.; мѣстⁱцькыи *зн.* 285 зв.

мѣсаць *ім. од. ч. наз.* 103, м(с)ць 181 зв.; м(с)ць *зн.* 77; вⁱ мѣсаци *місц.* 443 зв., на м(с)ци 315 зв.; м(с)цємь *мн. дав.* 443 зв.

мѣсачникоу: **на мѣсачникоу** *ім. од. ч. місц.* 75 зв.; мѣсачⁱникы *мн. зн.* 30

мѣти *дієсл. недок. інф.* 68 зв., 247 зв., 304 зв., 339, 354, 362, 400 зв., 407, мѣтї 107 зв., имѣти 65 зв., 148; боудєшь мѣти *майб. од. 2 ос.* 305, боудєши мѣти 166 зв., боудєши имѣти 301, имѣти боудєшь 84 зв.; мѣти боуде *3 ос.* 85 зв., боудє(т) мѣти 266 зв., 305 зв., бодеть [!] мѣти 202 зв., боудє(т) имѣти 286 зв., 378; боудемо… мѣти *мн. 1 ос.* 411 зв.; боудєтє мѣти *2 ос.* 236, 295 зв., боудєтє мѣти 91, 369 зв., мѣти боудєтє 401, 421, боудєтє мѣтї 410; мѣль *мин. од. ч. 1 ос.* 363 зв., 405 зв., єсми мѣль 421 зв., єсⁱми мѣль 305; мѣ(л) *3 ос.* 321, мѣлⁱ 350, мѣль 143 зв., 144, 164 зв., 166 зв., 191 зв., 210 зв., 219 зв., 225, 233, 251, 256 зв., 260 зв., 283, 307, 332 зв. (2), 350 зв., 364, 365 зв., 370 зв., 372, 400 зв., 404, 407 зв., 436, 442, мєль 142 зв., имѣль 26, 135 зв., 136 (2), 172, имєль 481 зв., 482; имѣла єси *ж. 2 ос.* 354 зв., мѣла *3 ос.* 109 зв., 154, 171 зв., 313, имѣла 179; мѣло *с. 3 ос.* 139 (2), 295; єсмо мели *мн. 1 ос.* 443; мѣли *2 ос.* 386 зв., 421, 433 зв., 438 зв., мѣли єстє 99, 270 зв.; мѣли *3 ос.* 30, 44 зв., 132, 137, 155 зв., 156 зв., 226, 244, 258 зв., 299 зв., 325 зв., 331 зв., 361 зв., 375, 422 зв., 424 зв., имѣли 91 зв., 95 зв., 156, 173 зв., 176 зв., 311 зв., 390 (2); мѣи *наказ. од. 2 ос.* 117 зв., имѣи 285, 285 зв.; мѣйтє *мн. 2 ос.* 164 зв., 314 зв., имѣйтє 164 зв., имѣитє 172 зв.; бы(х)… мѣль *ум. од. ч. 1 ос.* 112, быхь мѣль 166; бы мѣль *3 ос.* 295, 391, бы… мѣль 69, 160, 241 зв., 297, 313 зв., 319, 372 зв., 428, 441 зв., 442; бы… мѣла *ж. 3 ос.* 180 зв.; бы… мѣло *с. 3 ос.* 167 зв., 247 зв., 272 зв., 304; бы(х)мо мѣли *мн. 1 ос.* 375, быхⁱмо мѣли 371; бистє мѣли *2 ос.* 77 зв., 273, 388 зв., бы єстє… мѣли 180 зв., 314 зв.; бы мѣли *3 ос.* 172, 233 зв., бы… мѣли 317, 417 (2); имѣя(и) *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 463 зв., имыи 131; имѣа *дієприсл. теп.* 41

мѣха *ім. од. ч. род.* 320 зв; мѣси *мн. наз.* 46 зв., мѣхове 46 зв., 135 зв.; мѣхи *зн.* 46 зв. (2), 135, 135 зв. (2)

мѣшка *ім. од. ч. род.* 320 зв., мѣшⁱка 49; мѣшо(к) *зн.* 320 зв., мѣшокь 409 зв.; мѣшⁱковь *мн. род.* 261

мѣшⁱка див. **мѣшка**

макоє *прикм. од. с. зн.* 53; маки(м) *ор.* 53

ма(с) *прикм. од. ч. наз.* 193; ма(с) *род.* 192 зв., ма(с)по(ст) *дав.* 195; ма(с)поу(ст)наа *ж. наз.* 12 зв., 473 (2), ма(с)поу(ст) 107 зв., ма(с)поу(ст) 313 зв., ма(с) 187; ма(с)поу(ст) *род.* 191, ма(с) 184, м(ст) 109

маты *ім. од. ж. род.* 99, 270 зв.

мждрьцєвє див. **моудрьцєвє**

мжжествоу *ім. од. с. дав.* 16, мжжⁱствоу 16

мжжⁱствоу див. **мжжествоу**

мѳ *числ.* 5, 6 зв., 10 зв., 12 зв., 14 зв., 59 зв., 91 зв., 170, 200, 259 зв., 281, 414, 454 зв., 474 зв., 478, 479, 482

м(ѳ) див. **матѳєи**

Н

ѝ *числ.* 5, 6 зв., 8 зв., 10 (2), 11 зв., 60, 79 зв., 92 зв., 171 зв., 260 зв. (2), 281 зв., 376 зв., 453 зв., 414 зв., 478 зв.

на *числ.* 6 зв., 8 зв., 11, 11 зв., 14 зв., 60 зв., 93 зв., 172 зв., 200 зв. (2), 262, 282 зв., 415 зв., 445 (2), 448 зв., 449, 450, 452, 462 зв., 464 зв., 467, 469 зв., 478 зв. (2), 479 зв.

на[1] *прийм.* 2, 2 зв., 3, 3 зв. (2), 4 (2), 4 зв. (2), 5 (4), 5 зв. (3), 6 (2), 6 зв. (3), 7 зв. (2), 8 (2), 8 зв. (3), 9 (2), 9 зв. (3), 10 (2), 10 зв. (3), 11, 11 зв. (3), 12 (2), 12 зв. (3), 14, 14 зв., 16 зв., 17, 17 зв., 22 зв. (2), 23 зв. (2), 24, 24 зв., 25 зв., 26, 26 зв. (3), 27 (3), 27 зв. (3), 28 (4), 28 зв., 29 зв., 30, 30 зв. (2), 31 (3), 32, 32 зв. (2), 34 зв. (4), 35, 35 зв., 36 (3), 36 зв., 37, 37 зв. (2), 38, 39, 39 зв. (2), 40, 40 зв., 41 (5), 43, 43 зв., 44, 44 зв. (2), 45 (2), 45 зв., 46, 46 зв., 48, 48 зв. (2), 49 (2), 49 зв., 50 (4), 50 зв., 51 (4), 51 зв. (3), 53, 53 зв., 55, 55 зв., 56 зв. (5), 57 зв. (2), 58 (2), 58 зв., 59, 59 зв. (5), 60 (2), 60 зв., 61 зв., 62 (2), 62 зв., 63 (2), 64 зв., 65, 65 зв., 66 (3), 67 (4), 71, 71 зв. (3), 72 зв., 73 (3), 74 (6), 75 зв. (4), 76, 77 (2), 79, 79 зв., 80, 80 зв. (6), 81 зв., 82 зв., 83 зв., 84, 84 зв., 85 (3), 85 зв. (2), 86, 87 (3), 88, 89 зв. (2), 90 зв., 93 зв. (3), 94 (4), 94 зв. (4), 95, 96 зв., 97 (3), 97 зв. (6), 98 зв. (2), 99, 100 (3), 100 зв. (2), 101 (4), 101 зв. (7), 102 зв., 103 (2), 103 зв., 104, 105, 105 зв., 107 зв., 109 (7), 109 зв. (2), 110 (4), 111 зв., 112 зв., 113 зв., 114 (2), 114 зв., 115, 115 зв., 116 (4), 116 зв. (2), 117 (2), 117 зв. (4), 118 (3), 118 зв. (8), 119 (2), 119 зв., 120 (2), 121, 122 (2), 123 (3), 124 зв.,126, 126 зв., 127, 129 зв. (2), 130 (7), 130 зв., 132 (5), 133 (3), 133 зв., 134 (2), 134 зв., 136 (2), 137 (2), 138 зв. (3), 139 (5), 140 (2), 140 зв. (2), 141, 141 зв., 142 (3), 142 зв., 144, 144 зв. (3), 146 зв., 147 (2), 147 зв. (5), 148, 149 (2),149 зв., 150 (2), 150 зв. (3), 151, 151 зв. (2), 154 зв., 155 (2), 155 зв. (3), 157 зв. (3), 158, 158 зв., 159 зв. (5), 160 (2), 161 (2), 161 зв., 162, 162 зв., 163 зв., 165, 166 (3), 166 зв. (2), 167 (2), 168, 168 зв. (2), 170, 170 зв. (2), 171 (2), 171 зв. (3), 173 (3), 174, 175 зв. (2), 176 зв. (2), 178, 178 зв. (4), 179 зв. (2),180 (3), 180 зв., 181 (3), 183 (2), 183 зв., 184, 186, 186 зв., 187, 188 (2), 188 зв. (2), 189 (4), 189 зв. (2), 190 (2), 190 зв., 191 (2), 191 зв. (2), 192 зв., 193 (2), 193 зв. (2), 194 зв., 195, 195 зв., 196, 196 зв. (2), 197, 197 зв., 198 (2), 199 зв., 200 зв. (2), 205, 205 зв., 206 зв. (2), 207 зв., 208 (4), 208 зв., 209 (2), 210, 211 (2), 211 зв. (2), 213 (2), 213 зв. (2), 214 (2), 214 зв. (3), 215 (4), 216 (3),217 зв. (2), 218, 218 зв. (2), 220, 221 зв. (2), 222, 222 зв. (3), 223 (2), 223 зв., 224 зв. (2), 225 зв., 226 (2), 226 зв. (3), 227 (2), 227 зв. (3), 228 зв. (2), 229 (2), 229 зв. (2), 230 (2), 230 зв. (2), 231, 233 (2), 233 зв. (3), 234 (2), 234 зв. (2), 235, 237, 238 зв. (4), 242, 243, 244 зв., 245 зв., 246 (2), 246 зв., 247 (2), 247 зв., 248 (3), 248 зв., 249 зв. (2), 251 (2), 252 зв. (2), 253 (2), 253 зв., 254, 254 зв. (4), 255, 256 (3), 257 зв., 260 (2), 260 зв., 261 (2), 261 зв. (3), 262 (2), 262 зв. (4), 264 зв. (2), 265, 265 зв., 266 (4), 266 зв., 267 зв., 268 (2), 269 зв. (2), 271 (3), 271 зв., 272 (3), 272 зв. (3), 273 зв., 274 зв., 275 (2), 275 зв. (2), 276, 278 (4), 278 зв. (2), 279 зв. (2), 280 (3), 280 зв., 281, 281 зв., 282, 283 (4), 283 зв., 284 (5), 285 зв. (2),286, 287 зв. (2), 288, 289 зв. (3), 290 (4), 293 зв., 294 (2), 294 зв., 295 (3), 295 зв., 296 зв., 298 (4), 298 зв., 299 (2), 299 зв., 301, 302 зв., 303, 303 зв. (4), 304 зв. (2), 306 зв. (3), 307, 307 зв. (2), 308, 310 (6), 312 зв. (3),

313 зв., 314 зв. (2), 315 (2), 315 зв. (7), 316 (3), 316 зв. (4), 317 (2), 318, 318 зв., 319, 320.2 321 (3), 321 зв., 322 (3), 322 зв. (3), 323, 323 зв., 324 (2), 325 зв. (2), 326, 326 зв., 327 (2), 327 зв. (3), 329, 330 (2), 330 зв. (2), 332, 333, 333 зв. (2), 334 зв., 335, 336, 337 (4), 338 (2), 341, 341 зв., 343 (2), 344 (2), 345, 346 (3), 346 зв., 347, 348, 350, 350 зв., 351, 352 зв., 353 зв., 355 (2), 356, 357 зв. (2), 358 зв., 359, 360, 360 зв., 361 зв., 362 (2), 363 зв. (2), 364 (3), 365 (2), 365 зв. (4), 366 зв., 370, 372 (2), 372 зв. (2), 373 зв., 374, 374 зв., 375, 376, 376 зв. (3), 377 (4), 377 зв. (3), 380, 383 зв., 384, 384 зв. (2), 385 зв., 387, 388 зв. (3), 389 (2), 391, 392, 392 зв. (2), 393, 393 зв., 394, 396, 396 зв. (2), 397, 398 зв. (3), 399 зв. (3), 401 (2), 401 зв. (3), 402 (2), 402 зв., 403 (3), 403 зв. (2), 404, 404 зв. (2), 405 зв. (2), 406 (2), 406 зв., 407 зв. (3), 408 зв., 409 (3), 415 (2), 416 зв., 417 зв., 418 зв., 419 зв. (2), 420 зв., 421 (2), 421 зв., 422 зв. (4), 423 (3), 424 (2), 424 зв., 425, 425 зв., 426 зв., 427 зв., 428 зв. (2), 429 (3), 429 зв. (5), 430, 430 зв., 431 (3), 431 зв., 432 зв., 433 (2), 434 (3), 434 зв., 435 зв. (2), 437, 437 зв. (3), 439, 440 (3), 440 зв. (3), 441 зв., 442, 443 (4), 443 зв. (3), 444 (2), 444 зв. (4), 445 (3), 445 зв. (5), 446 (5), 446 зв. (5), 447 (4), 447 зв. (5), 448 (6), 448 зв. (5), 449 (3), 449 зв. (5), 450 (5), 450 зв. (3), 451 (2), 451 зв. (3), 452 (3), 452 зв. (6), 453 (4), 453 зв. (6), 454 (4), 454 зв. (4), 455 (5), 455 зв. (6), 456 (5), 456 зв. (6), 457 (7), 457 зв. (5), 458 (4), 458 зв. (4), 459 (5), 459 зв. (4), 460 (3), 460 зв. (8), 461 (3), 461 зв. (3), 462 (2), 462 зв. (4), 463 (4), 463 зв., 464 (3), 464 зв. (3), 465 (5), 465 зв. (4), 466 (3), 466 зв. (2), 467 (3), 467 зв. (4), 468 (3), 468 зв. (6), 469 (5), 469 зв. (5), 470 (4), 470 зв. (5), 471 (2), 471 зв. (4), 472 (3), 472 зв. (4), 473 (5), 473 зв. (3), 474 (8), 474 зв. (6), 475 (3), 476 (6), 476 зв. (5), 477, 478 (3), 478 зв. (8), 479 (6), 479 зв. (3), 480, 480 зв. (2), 481, 481 зв. (13), 482 (3), 482 зв. (3)

на[2] див. **на(д)**

наасьсоновь *прикм. од. ч. наз.* 221

наболѣи *присл.* 336, 482

набрали: єстє… набрали *дієсл. док. мин. мн. 2 ос.* 73 (2), набрали *3 ос.* 150 зв., 156; набрав'шї *дієприсл. мин.* 401

наведиль: єсть наведиль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 210 зв.

навєли *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 117 зв.

навєчєріє *ім. од. с. зн.* 459, навє(ч)ріє 217 зв., 456, в' навє(ч)рію *місц.* 220

навє(ч)ріє див. **навєчєріє**

наврати(т)сѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 49 зв.; навратил'сѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 25 зв., 223, навратильсѧ 221 зв.; сѧ навратили *мн. 3 ос.* 216

наврънєть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 205 зв.

навръноусѧ *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 59; сѧ навръне(т) *3 ос.* 261; навє(р)нєтє(с) *мн. 2 ос.* 78 зв.; навєр'ноулсѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 252 зв., навєрьноульсѧ 250 зв., сѧ… навръноуль 290, 304 зв.; навєр'ноуласѧ *ж. 3 ос.* 209; навръноулисѧ *мн. 3 ос.* 262, 405, соу(т) сѧ навръноули 297; навръноувши(с) *дієприсл. мин.* 304 зв., навръноувшисѧ 320, навръндв'шисѧ 265

навръхоу *присл.* 89 зв.

навышшого [!] див. **наивышшого**

навык'нжти *дієсл. док. інф.* 18

наивышшого *прикм. од. ч. род.* 211, навышшого [!] 249, найвыш'шїи *мн. наз.* 332

навѣжаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 211 зв.; навѣжали єс'тє *мин. мн. 2 ос.* 108, 108 зв.

навѣки *присл.* 369 зв., 404, 412, **навѣкы** 91, 138 зв., 171 зв., 207 зв., 209 зв., 339 зв., 354 зв., 368, 370, 380 зв., 381, 382 зв., 383, 391 зв., 396, 406 зв.

навѣкы див. **навѣки**

навѣщ'кы *присл.* 206 зв.

навазоую(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 97

на(г) *прикм. од. ч. наз.* 262 зв., нагъ 108, 108 зв., 188 зв., 439 зв.; нагого *зн.* 108, 109
на(г)гєєвь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.
нагле *присл.* 183, 316 зв.
нагладовали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 233
наготовити *дієсл. док інф.* 411; єси наготоваль *мин. од. ч. 2 ос.* 274 зв.; є(ст) наготоваль *3 ос.* 94; наготовали *мн. 3 ос.* 259, наготовили 318; были наготовили *мин. мн. 3 ос.* 330; наготоуйтє *наказ. мн. 2 ос.* 185, 318, наготовайтє 317 зв.
нагъ див. **наг**
на(д) *прийм.* 35, 47 зв., 50 зв. (2), 77, 80 (2), 81 зв., 82, 88, 88 зв. (3), 104, 104 зв., 106 зв. (3), 119, 139 зв., 144, 147, 161 зв., 165 зв., 169, 177 зв.,202 зв., 217 зв. (2), 219, 226, 237, 240 зв., 242 зв., 250 зв., 253, 264 зв., 265, 270 зв., 274, 277 (2), 279, 281, 288, 296 зв.,299, 303, 304 зв., 305 (3), 307 зв. (2), 319, 327 (4), 328, 332, 344, 346, 353 зв., 361, 364, 374 зв., 384, 392, 396 зв., 412, 415 зв., 436, 443, 448, 453, 453 зв., 454, 479, над' 169, 265, надь 82, 202 212 зв., 287, 279 зв., 297 зв., 303 зв., 323 зв., 348 зв., 352 (2), 408, 421 зв., 454 зв., надо 70 зв., 169 зв. (2), 184, 302 зв. (2), 327, 430 зв., на(д)д' [!] 306, на 48 зв.
над' див. **на(д)**
надвое *присл.* 120, 194 зв.
надворь *присл.* 427 зв., 429 зв. (2), 430 зв.
над'ворѣ *присл.* 426
на(д)д' [!] див. **на(д)**
надо див. **на(д)**
на(д)то *присл.* 90, 101, 101 зв., 140 зв., 178, 286, 294 зв., над'то 159, надьто 167 зв.
над'то див. **на(д)то**
надь див. **на(д)**
надьто див. **на(д)то**
надѣвали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 216
надѣи див. **надѣй**
надѣй *ім. од. ж. род.* 151, 421, надѣи 169 зв., 251 зв., 363 зв.; надѣю *зн.* 219 зв., 299 зв., 363 зв.
надѣю(с) див. **надѣюсѧ**
надѣюсѧ *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 244 зв., надѣю(с) 296; надѣеш'сѧ *2 ос.* 114; надѣєт'сѧ (3) *ос.* 451, надѣє(т)сѧ 107 зв., 471, сѧ... надѣєть 247 зв., 277 зв., сѧ... надѣє 104 зв.; надѣетєсѧ *мн. 2 ос.* 236, 279, 363, надѣетє(с) 276 зв., 278, сѧ надѣетє 236 зв., 468, сѧ... надѣваєтє 104, 279 зв.; надєваю(т)сѧ *3 ос.* 126, 167, надѣваю(т)... сѧ 35 зв.; боудє(т) сѧ надѣвати *майб. од. 3 ос.* 417 зв., надѣятисѧ бждоуть *мн. 3 ос.* 56 зв.; надєял'сѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 119 зв., надѣвальсѧ 325, сѧ надѣваль 268 зв.; сѧ надѣвала *ж. 3 ос.* 436 зв.; сѧ... єс'мо надѣвали *мн. 1 ос.* 332; надѣвали(с) *3 ос.* 333 зв., сѧ надѣвали 169, 409 зв., сѧ надѣва(ли) 394 зв., сѧ надѣвалї 304; надєючисѧ *дієприсл. теп.* 482 зв., сѧ... надѣючи 236 зв.
надѣяніємь *ім. од. с. ор.* 170
наємни(к) *ім. од. ч. наз.* 390, наємникь 390; наємнико(м) *ор.* 390; наємниковь *мн. род.* 289 зв.; нає(м)никы *ор.* 131
наємникь див. **наємни(к)**
на(з) див. **наза(д)**
назав'трѧ *присл.* 171 зв., 275 зв., 345
наза(д) *присл.* 101 зв., 181, 425, назадь 213, 250, 260, 298, 371, 436 зв., на(з) 71 зв. (2)
назадь див. **наза(д)**
назадѣ *присл.* 453 зв.
назарєи *ім. антроп. од. ч. наз.* 457
назарєн'скыи *прикм. од. ч. наз.* 131; назара(н)ского *зн.* 425, назаран'ско(г)[о] 424 зв., назаран'скы(м) *ор.* 115 зв.; ѡ... назарєн'скомь *місц.* 332
назаранинь див. **назарѧнинь**
назарєть *ім. топ. од. ч. наз.* 207; назарєта *род.* 28 зв., 90, 130, 212, 345 зв. (2), 459, назарєтоу 216, 217; назарєть *зн.* 223, 444; в'... назарєтѣ *місц.* 25 зв.
назарїа *ім. антроп. од. ч. род.* 449 зв.

назарѧнинь *ім. од. ч. наз.* 169 зв., 302 зв., назаранинь 431 зв.; назарѧнина *зн.* 196 зв.; назарѧниномь *ор.* 190 зв., назарѧнинѡ(м) 26; назарѧнинє *кл.* 225

назꙋвати *дієсл. док. інф.* 210; єсми… назваль *мин. од. ч. 1 ос.* 416; назꙋваль *3 ос.* 233 зв., 392 зв.; назꙋваныи *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 355 зв., названꙋный 385, 395, назꙋвань 209 зв.–210; названꙋного *зн.* 317; назꙋванѧ *ж. наз.* 245 зв., названꙋнаа 339; назꙋванꙋной *род.* 306; назꙋванꙋнои *дав.* 207 зв.; на… названои *місц.* 317; назꙋвано *с. наз.* 116 зв., 214, назьвано 193; названного *род.* 399, назꙋванꙋного 112; названоє *зн.* 327 зв., назꙋваноє 119, 431, назꙋва(н)ноє 450, на 119; назꙋваны *мн. наз.* 30 зв.

назватиса *дієсл. док. інф.* 289 зв., назꙋватиса 289 зв.

назꙋватиса див. **назватиса**

назираитє *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 297; назираючи *дієприсл. теп.* 283

назꙋнамєна(л) *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 367 зв., назꙋнамєноуючи *дієприсл. теп.* 441 зв.

называє(т)са див. **называєтꙋса**

называєтꙋса *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 192 зв., 339, называє(т)са 48 зв., 338 зв.; назовєтꙋса *майб. од. 3 ос.* 207 зв.; называйтесѧ *наказ. мн. 2 ос.* 97 зв.

называєши див. **называєшь**

называєшь *дієсл. недок. теп. од. 2 ос.* 84, называєши 166, 300 зв.; называє(т) *3 ос.* 96 зв., 97, 232, 279, называєть 178, 245 зв., 312 (2), 389; называєтє *мн. 2 ос.* 238, 407 зв.; боудоу называти *майб. од. 1 ос.* 416; назовєшь *2 ос.* 205 зв.; боудоуть… называти *мн. 3 ос.* 209; называль *мин. од. 3 ос.* 125 зв.; называли *мн. 3 ос.* 209; называйтє *наказ. мн. 2 ос.* 97 зв.; называємо *дієприкм. пас. теп. од. с. наз.* 123 зв.; називано *мин. од. с. наз.* 210; называни *мн. наз.* 97 зв., 319 зв.

наиана *ім. топ. од. ж. наз.* 240 зв.

наиболꙗшє *присл.* 174

на(и)болꙗшимь: о… **на(и)болꙗшимь** *прикм. од. с. місц.* 93 зв.

найгоршемоу *прикм. од. ч. дав.* 59 зв.

найдєнѧ *ім. од. с. наз.* 477; найденѧ *род.* 3 зв.

найдоую *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 280, 324 зв., 326 зв., 429, 429 зв., 430; найдоує(т) *3 ос.* 267, найдоуєть 268 зв., на(и)доуєть 39; бы найдовали *ум. мн. 3 ос.* 40, на(и)довали 189

на(и)мєньшіи *прикм. од. ч. наз.* 258 зв.; наймєнꙗшимь *ор.* 31 зв.; наимєнꙗшеи *ж. род.* 275; наймєнꙗши(х) *мн. род.* 109, наймєнꙗшихь 108 зв.

наймитовь *ім. од. ч. род.* 289

[наимь… сѧ]: **сѧ… наимь** *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 296; сѧ наило *мин. од. с. безос.* 73 зв., сѧ… найло 73; найлисѧ *мн. 3 ос.* 255, сѧ… наили 364 зв., 365

наипєрꙗше *присл.* 212, найпръше 197, найпръвѣи 78, наперьвѣи 261, напръвѣи 180, 272 зв., найпръвоє 425 зв.

найпослѣ *присл.* 95 зв.

найпръвоє див. **наипєрꙗше**

найпръвѣи див. **наипєрꙗше**

на(и)пръшаа *прикм. од. ж. наз.* 177 зв., найпръшꙋю *зн.* 289 зв.; наипєршєє *с. наз.* 177

найпръше див. **наипєрꙗше**

наировоу *прикм. од. ж. зн.* 245 зв.

найти *дієсл. док. інф.* 79, 375; наидешь *майб. од. 2 ос.* 78; найде *3 ос.* 59, 64, 453, найде(т) 52, 59, 75, 104, 268 зв., 276, 277, 287 зв. (2), 299 зв., 389 зв., 466 зв., найдєть 78, 207 зв., на(и)дєть 276 зв.; найдєтє *мн. 2 ос.* 24, 39, 55, 89, 94 зв., 170, 213, 267, 306, 375, 379, наидєтє 375; нашоль єсми *мин. од. ч. 1 ос.* 325 зв., єсми… нашоль 240, єсꙗми нашоль 287 зв., є(м)… нашоль 41 зв.; наишоль *3 ос.* 205, нашоль 81 зв., 86, 90 зв., 112 зв., 113, 171 зв., 183, 187, 187 зв., 223, 279 зв., 304, 321 зв., 344 зв., 345 (2), 347 зв., 360, 395, 401 зв., нашєль 171 зв.; нашла єсми *ж. 1 ос.*

288 зв.; єси наш'ла *2 ос.* 207; наш'ла *3 ос.* 154 зв.; нашли єсмо *мн. 1 ос.* 345, єсмо нашли 324 зв.; нашли *3 ос.* 185, 229 зв., 254 зв., 330, 332, 333, наш'ли 94 зв., 114 зв., 119, 170 зв., 213 зв., 216 зв. (2), 233, 240, 306 зв., 308, 318, 330, 332 зв., 336 зв.; бы наш'ла *ум. од. ж.* (3) *ос.* 288; на(и)дєна *дієприкм. пас. мин. од. ж. наз.* 22 зв.; нашо(д)ши *дієприсл. мин.* 132, нашод'ши 388, наше(д)ши 64, нашед'ши 443 зв.

нака(з) *ім. од. ч. зн.* 429 зв.

наказовали *дієсл. недок. мин. мн. 1 ос.* 295

накладаєте *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 271

накладомь *ім. од. ч. ор.* 481 зв., 482 зв.

накор'мити *дієсл. док. інф.* 155 зв.; накор'миль *мин. од. ч. 3 ос.* 65 зв., 68 зв., 252 зв., 364, накръми(л) 155 зв.; накръмили *мн. 1 ос.* 71 зв., 108; накръмлень *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 146 зв.

накрываєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 247

накоупити *дієсл. док. інф.* 364 зв.; накѹпа(т) *майб. мн. 3 ос.* 150; накоупил *мин. од. ч. 3 ос.* 409 зв.; накоупили *мн. 3 ос.* 196, 353 зв.; бых'мо… накоупили *ум. мн. 1 ос.* 254 зв.

наливайте *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 346

налиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 406 зв.; налили *мн. 3 ос.* 346

наложишь *дієсл. док. майб. од. 2 ос.* 265; наложили *мин. мн. 3 ос.* 322 зв.

налѣяль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 264 зв.

намѣшаной *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. род.* 434

наособ'ности *присл.* 77, 101

наостатокь *присл.* 92 зв.

напаваль [!] *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 120

напасти *ім. од. ж. род.* 247; напасть *зн.* 112 зв., 187, напа(ст) 321, 321 зв.; напастїи *мн. род.* 339; в' напасте(х) *місц.* 319 зв.

напєре(д) [1] *присл.* 29 зв., 36, 85 зв. 122, 155 зв., 211, 297 зв., 298 зв., 303, 303 зв., 312 зв., 314, 346, 359, 376 зв., 406, 408 зв., 410 зв., 413, напєрєдь 141, 159, 164 зв., 275 зв., 313, 347, 371 зв., 414, 417 зв., 432 зв., напрє(д) 265 зв., 448, наперь(д) 302 зв.

напере(д) [2] *прийм.* 476 зв., напєрєдь 336 зв.

напєрєдь див. **напере(д)** [1, 2]

напєръсника *ім. од. ч. род.* 442 зв.

наперьвѣи див. **наипер'ше**

наперь(д) див. **напере(д)** [1]

написанїе див. **написана**

написана *ім. од. с. наз.* 176, написанїе 95, 126, 310; написанїемь *ор.* 125 зв.; ѡ написанїи *місц.* 198 зв.

написати *дієсл. док. інф.* 18, 165, 482 зв.; написа *аор. од. 3 ос.* 17, 17 зв., 19; написаша *мн. 3 ос.* 19, напи(с)ша 19; єсми написа(л) *мин. од. ч. 1 ос.* 432, єс'ми написаль 432; написаль *3 ос.* 20 зв., 125 зв., 176, 203 зв., 210, 311, 337 зв., 338, 340 зв., 345, 377, 431 зв., написа(л) єсть 442, написаль є(ст) 125 зв., написаль єсть 165; написали *мн. 3 ос.* 337 зв.; напиши *наказ. од. 2 ос.* 291 зв., 292; написавши(х) *дієприкм. акт. мин. мн. зн.* 18 зв.; написаны(и) *пас. мин. од. ч. наз.* 193 зв, 328, *написань* 443 (2); написана *ж. наз.* 123 зв.; написан'ноую *зн.* 119; написан'ноє *с. наз.* 392 зв., написано 125 зв., 310, 315, 320 зв., 401 зв., 417, 443; написаны *мн. наз.* 13, 262 зв., 438 зв., 443; написа(н)ны(х) *род.* 478, написан'ны(х) 442 зв., 447 зв., 468 зв.; написано *прис. ф.* 2, 24, 28 зв., 160 зв., 172, 186, 214, 222 зв. (2), 223, 263 зв., 308, 336, 348, 367 зв., 369, 378 зв., 392 зв., 401 зв., 431 зв. (2)

написатиса *дієсл. док. інф.* 16

напись *ім. од. ч. наз.* 193 зв., 328

[напїю… са]: са… напїю *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 296; напїет'са *3 ос.* 375, (с) напїеть 354

наплъните див. **наполн'нити**

наплъни(т)са *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 64 зв., наплъна(т)са *мн. 3 ос.* 114; са

наполниль *мин. од. ч. 3 ос.* 286, напол'нил'сѧ єстъ 94 зв.; напол'ниласѧ *ж. 3 ос.* 208 зв.; наплънилосѧ *с. 3 ос.* 223 зв., сѧ напол'нило 25 зв., 43, (с) напол'нило 28 зв., 417, сѧ наплънило 56 зв., 119; наплънилисѧ *мн. 3 ос.* 230, наплънили(с) 224 зв., сѧ наплънили 188 зв.; бы(л) напол'нил'сѧ *дмин. од. с. 3 ос.* 400; наплънив'шисѧ *дієприсл. мин.* 233 зв.

наплънає(т) *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 141 зв.

наплъналосѧ *дієсл. недок. мин. од. с. 3 ос.* 216

напои(т) див. **напоить**

напоить *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 280 зв., напои(т) 52; напоили *мин. мн. 1 ос.* 108, напоили єстє *2 ос.* 108, напоили єс'тє 108 зв.; бы… напоиль *ум. од. ч. 3 ос.* 163 зв.; напоєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 324, 429

напол'нити *дієсл. док. інф.* 31 зв., наплънити 27; напол'ниль єсми *мин. од. ч. 1 ос.* 418; наплънилъ *3 ос.* 120, 194 зв., 209, наплънѣтє *наказ. мн. 2 ос.* 346; наплънєныи *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 221 зв., 228 зв., наплънєнь 210 зв., 221 зв., наплъню(н) 205 зв.; наплънєнаго *род.* 342; наплънєна *ж. наз.* 218, напол'нєна 420; наплънєноую *зн.* 422 зв., 470; наплънив'ши *дієприсл. мин.* 433

наполы *присл.* 328 зв.

наполымр҃твого *прикм. од. ч. зн.* 264

напоминає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 252 зв., 266, напоминаєтъ 155 зв., 159, 164 зв., 279; напоминаючи *дієприсл. теп.* 220

напоминаєтъ див. **напоминає(т)**

напою *ім. од. ч. род.* 205 зв.

направити *дієсл. док. інф.* 211 зв., направили *мин. мн. 3 ос.* 192

направоує *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 155 зв.; направ҆(и)тє *наказ. мн. 2 ос.* 343

напрє(д) див. **напєрє(д)** [1]

напроти(в) *прийм.* 121, 476 зв., напротивь 189 зв., 248 зв., 268 зв., 314 зв., напротивко 179 зв., напротив'ко 178 зв., нап'ротив'ко 105

напротивко див. **напроти(в)**

напротив'ко див. **напроти(в)**

нап'ротив'ко див. **напроти(в)**

напротивь [1] *присл.* 195

напротивь [2] див. **напроти(в)**

напръвѣи див. **наипєр'шє**

нар'да *ім. од. с. род.* 183 зв.

на(р)дового *прикм. од. ч. род.* 400, нарьдового 183 зв.

нарєкати *дієсл. недок. інф.* 74 зв., 419 зв.; нарѣкали єсмо *мин. мн. 1 ос.* 243; нарикали *3 ос.* 327

нарєчєш *дієсл. док. майб. од. 2 ос.* 23, 207 зв.; нарєчє *3 ос.* 23 зв., 456 зв., 457; нарєкоу(т) *мн. 3 ос.* 23; нарєкоша *аор. мн. 3 ос.* 90 зв.; нарєчєн'ныи *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 48 зв.; нарєчєно *прис. ф.* 214

нарєчєшисѧ див. **нарєчєшьсѧ**

нарєчєшьсѧ *дієсл. док. майб. од. 2 ос.* 345, нарєчєшисѧ 467 зв.; нарєчєтьсѧ *3 ос.* 214, нарєчєт'сѧ 207 зв., нарєчєтсѧ 467, нарєчє(т)сѧ 26, 31 зв. (2), 172, 449 зв., 457, 460 зв., 462, 465 зв., 470, 472 зв.

наро(д) *ім. од. ч. наз.* 88 зв. (2), 113, 136 зв., 137 зв., 138 зв., 139, 145, 234, 234 зв., 239 зв., 240 зв. (2), 250, 321 зв., нарѡ(д) 47, 60, 134, 155 зв., народь 47, 146 зв., 169, 172, 178 зв. (2), 180, 188, 192, 245 зв., 250 зв., 257 зв., 269, 302 зв., 312 зв., 314, 364, 366, 373 зв., 399, 401 (2), 401 зв., 402, 428, нарѡдь 161 зв.; народоу *род.* 29, 230 зв., народа 65 зв., 91 зв., 133, 137, 139, 153 зв., 155, 161, 175, 200, 257 зв., 269, 272 зв., 273 зв.–274, 297 зв., 307, 317 зв., 324 зв., 327, 360, 364 зв., 374 зв., 375 зв.; народови *дав.* 117 зв., 145, 280 зв., 314, народоу 180, 229 зв., 240; наро(д) *зн.* 71 зв., 153, нарѡ(д) 69, народь 66 зв., 149 зв., 160 зв., 303 зв.; народо(м) *ор.* 118, 255, 398 зв., народѡ(м) 145, на-

родомь 156; о народѣ *місц.* 71 зв., 89, ѡ народѣ 155 зв.; народє *кл.* 72 зв.; народи *мн. наз.* 82 зв., 251, 376, 403 зв., 404, народовє 30, 41, 41 зв., 45 зв., 48, 56, 56 зв., 57, 60, 66, 71, 71 зв., 89 зв. (2), 90, 96, 107 зв., 144 зв. (2), 164 зв., 218 зв., 227, 228 зв., 251 зв., 255, 267 зв., 286, 326, 329, 366 зв., 374 зв., 452 зв., 454, 457, 460, 465 зв., 467 зв., 470 зв., наро(до)вє 226 зв.; народовь *род.* 22 зв., 278; народо(м) *дав.* 76 зв., 97, 101 зв., 242, 269, 454 зв., народѡ(м) 59 зв., 63, 67 (2), 71 зв., 72, 114, народом' 269, народомь 50, 52 зв., 172, 218, 315 зв., нарѡдомь 155 зв., народѡмь 56 зв.; народы *зн.* 30, 43, 48, 52, 60, 63, 66 зв., 67 (2), 68 зв., 72, 121 зв., 142, 150 зв., 158 зв., 192, 226 зв., 227, 239, 252 зв., 254, 315 зв., 399 зв., 453 зв., народовь 254; о… народѣ(х) *місц.* 14

народитиса *дієсл. док. інф.* 349–349 зв., са… народи(ти) 349, 349 зв.; народи(т)са *майб. од. 3 ос.* 349, са… народить 419 зв.; єсми са… народиль *мин. од. ч. 1 ос.* 428 зв.; са єси… народиль *2 ос.* 388; са народиль *3 ос.* 212 зв., 384, са… народиль 337, є(ст) народил'са 23 зв., са єсть народиль 349 зв., 386 зв., са єсть… народиль 337, 419 зв.; са народило *с. 3 ос.* 349 зв. (2); са быль народиль *дмин. од. ч. 3 ос.* 111, (с) быль… народиль 185 зв.; бы са… народиль *ум. од. ч. 3 ос.* 349 зв., 386

народь див. **наро(д)**

нарожєни *дієприкм. док. пас. мин. мн. наз.* 381 зв.

нарожєна *ім. од. с. род.* 205 зв., наро(ж)на 384; ѡ нароженїи *місц.* 20 зв., по… нарожєнїи 442 зв.

наро(ж)на див. **нарожєна**

нарѣгаю(т)са *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 302; бы са нароугали *ум. мн. 3 ос.* 138 зв.

нарѡ(д) див. **наро(д)**

нарѡдь див. **наро(д)**

нарьдового див. **на(р)дового**

нарадиль: бы нарадиль *дієсл. док. ум. од. ч. 3 ос.* 242 зв.

насадиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 174, 309

насєре(д) *прийм.* 151

наслѣдить *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 82 зв., наслѣда(т) *мн. 3 ос.* 30 зв.

наслѣдовати *дієсл. недок. інф.* 263 зв., 300 зв.; наслѣдоуйтє *наказ. мн. 2 ос.* 108; наслѣдовани *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 97

[наслѣдовати са]: са наслѣдовати *дієсл. недок. інф.* 133

[насмѣваю(т) са]: са насмѣваю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 299 зв.; насмѣвалиса *мин. мн. 3 ос.* 292 зв., нас'мѣвалиса 323 зв., насмѣвали(с) 193 зв., са… насмѣвали 193

[насмѣяли … са]: са… насмѣяли *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 118 зв.; насмѣяв'шиса *дієприсл. мин.* 325

нас'сон' *ім. антроп. од. ч. наз.* 21 зв., нас'сона *зн.* 21 зв.

настав' *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 34, 235 зв.

наставникь *ім. од. ч. наз.* 98; настав'никы *мн. ор.* 97 зв.

настасѣ *ім. антроп. од. ж. род.* 481 зв., 482 зв.

настоящєи див. **настоящои**

настоящои: в' настящои *прикм. од. ж. місц.* 335, в настоящєи 198 зв.

настоупати *дієсл. недок. інф.* 262 зв.

насоущ'ный *прикм. од. ч. зн.* 266, насыщ'ныи [!] 36

насыпали *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 227 зв.

насытити *дієсл. док. інф.* 289; насытиль *мин. од. ч. 3 ос.* 338; насычени *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 30 зв., насыщєни 234 зв., насыщєнїи 235

насытити(с) *дієсл. док. інф.* 293 зв.; насыта(т)са *майб. мн. 3 ос.* 154 зв.; насытишаса *аор. мн. 3 ос.* 67, насытиша(с) 72; насытилїстєса *мин. мн. 2 ос.* 367; насытилиса *3 ос.* 150 зв., насытылиса 156

насыщ'ныи [!] див. **насоущ'ныи**
насѣнѧ *ім. од. с. зн.* 141
насѣяль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 62 (2)
натопьтаноу *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. зн.* 237
наоука *ім. од. ж. наз.* 3 зв., 131 зв., 373; наоуки *род.* 3, 123 зв., 442 зв., наоукы 152 зв., 250 зв., 336 зв., 382, наоукі 73 зв.; наоуцє *дав.* 123 зв., 198 зв.; наоукоу *зн.* 201 зв. (2), 443, 482 зв.; ѡ наоуцє *місц.* 373, 426 зв.
наоумовь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.
наоучайтєсѧ *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 180 зв.
наоучати *дієсл. недок. інф.* 227, 375; наоучаєшь *теп. од. 2 ос.* 95, 175 зв., 310, 310 зв.; наоучає(т) *3 ос.* 30, 252 зв., 358 зв., 406, наоучаєть 164 зв., 232, 260 зв., 272, 283, 324 зв., 364, 371 зв.; єсми наоучаль *мин. од. ч. 1 ос.* 426 зв.; наоуча(л) *3 ос.* 226 зв., 229, 308 (2), 457 зв., наоучаль 29 зв., 131, 132, 134, 172, 202, 223, 225, 227, 229, 280, 308, 317, 373, наоучѧль 30; наѵчали *мн. 3 ос.* 252 зв.; наоучайтє *наказ. мн. 2 ос.* 123; наоучаючи *дієприсл. теп.* 281 зв., 379
наоученю *ім. од. с. дав.* 30; наоученіємь *ор.* 146 зв.; о наоученю *місц.* 96, ѡ наоученю 225, в наоученіи 178 зв., в'... наоученіи 139, ѡ наоученіи 26, 41
наоучи(л)сѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 369; наоучѣтєсѧ *наказ. мн. 2 ос.* 103, наоучитєсѧ 46, 55, 182; наоучив'сѧ [!] *дієприсл. мин.* 17 зв.
наоучитъ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 273 зв., 418 зв., наоучит' 453, наоучи(т) 413 зв., 452, 461, 472; наоучиль *мин. од. 1 ос.* 132; наоучиль *3 ос.* 31 зв., 126, 266; наоучили *мн. 3 ос.* 149 зв., 337, нау(ч) 472 зв.; наоучі *наказ. од. 2 ос.* 266; наоучитє *мн. 2 ос.* 123; наоученыи *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 64 зв., наѵчє(нь) 237, наоучень 201 зв., 204 зв., 336 зв.; наоученa *ж. наз.* 66; наоучени *мн. наз.* 123, 369
наоучоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 448 зв.
нахилиласѧ *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 436, нахилившисѧ *дієприсл. мин.* 435 зв., нахилив'шисѧ 377 зв., нахилив'ши(с) 377
находи(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 382
нахоровь *прикм. од. ч. наз.* 221
[наѡбѣдали... сѧ]: сѧ... наѡбѣдали *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 440 зв.
наѡпослѣ *присл.* 197 зв.
наѡпос'лѣ *прийм.* 176 зв.
наѡсоб'ливос'ти *присл.* 255
наѡсобность *присл.* 159 зв.
наѡста(т)коу *присл.* 299
наѡстатокь *присл.* 398 зв.
начатокь див. **начатѡ(к)**
начатѡ(к) *ім. од. ч. наз.* 9, начатокь 449
начєрьтан'наа *дієприкм. док. пас. мин. мн. зн.* 482
начала *ім. од. с. род.* 3
началь *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 127; начнѣм' *наказ. мн. 1 ос.* 19; нача(т) *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 127, начѧ(т) 18
начинає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 127
начинає(т)сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 3 зв.
[начноу(т) ... (с)]: (с)... начноу(т) *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 316
нашєствіи: ѡ нашєствіи *ім. од. с. місц.* 479 зв.
нашольсѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 291, сѧ нашоль 290
[нашоль сѧ]: сѧ нашоль див. **нашольсѧ**
на(ш) *займ. од. ч. наз.* 201 зв., нашь 36, 266, 376 зв., 381, 386 зв., 394 зв., 395, 474; нашєго *род.* 5, 20 зв., 171, 211.2, 332, 354, 383, 443, 444, 446, 446 зв., 448, 448 зв., 449, 450, 450 зв., 451 зв., 452, 452 зв. (2), 455 (3), 456 зв., 458 (2), 459, 459 зв., 460 (2), 460 зв., 461, 461 зв., 462 зв. (2), 463 (2), 464 зв., 465 зв. (2), 466 (2), 466 зв., 467, 469, 472, 474 зв., 476 зв., нашє(г)[о] 452 зв., 468, 469, на(ш)(г)[о] [!] 464; нашємоу *дав.* 211,

266 зв., 404 зв.; нашєго *зн.* 471 зв., нашь 36, 239 зв., 266, 443; по… нашємоу *місц.* 430, 443 зв.; наша *ж. наз.* 309 зв.; нашєи *род.* 445, 464, нашєѧ 446, 449 зв., 464 зв., 471 зв., 481 зв., нашєѧ 469, нашєа 3, наша 453 зв.; наше *с. наз.* 333, нашє 174 зв.; нашєго *род.* 350; наши *мн. наз.* 16, 88 зв., 105, 332, 355, 367 зв., 369, 370; наши(х) *род.* 261 зв., 453 зв., 460, 460 зв., 467, нашихь 99 зв., 210 зв., 211, 332 зв., 454 (2), 460, 461 зв.; наши(м) *дав.* 36, нашимь 209; нашѣ *зн.* 328, наши 16, 324 зв., 391 зв., наша 36, 43, 211 зв., 266; нашими *ор.* 210 зв.; на наши(х) *місц.* 282, на… наши(х) 118 зв.; нашима *дв. ор.* 93, 175

нашь див. **на(ш)**

наяль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 85 зв., 86; наятьмь *дієприкм. пас. мин. мн. дав.* 174; о наяты(х) *місц.* 85 зв.

наятїи: о **наятїи** *ім. од. с. місц.* 14

наѳанаиль *ім. антроп. од. ч. наз.* 345 зв. (3), 439; наѳанаилѧ *зн.* 345, 345 зв.

наѳановь *прикм. од. ч. наз.* 221

нб̄о див. **нєбо**

нб̄сныи *прикм. од. ч. наз.* 37 зв., нб(с)ныи 34 зв., 36, 38, 82, 267 зв., 458 зв., нб(с)ны(и) 69 зв.; нб(с)ного *род.* 79 зв.; нєбесныи *зн.* 367 зв.; нб(с)ны(м) *ор.* 80; ѡ… нєбесномь *місц.* 364; нб(с)ноі *ж. род.* 164 зв.; нєбеснѣи 297 зв.; нєбєсноє *с. наз.* 29, 62 зв., 445 зв., нб̄сноє 300 зв., нб(с)ноє 26, 30, 30 зв., 49, 53, 62, 63, 64.3, 81, 83 зв., 85 зв., 93 зв., 105, 447 зв., 448 зв., 456 зв., 459 зв., 464, 470, нб(с)ноє 455; нєбеснаго *род.* 74, нб(с)наго 60 зв., 83 зв., 213, 482; нб̄сномоу *дав.* 64 зв.,; нєбесноє *зн.* 13, 78 зв., нб(с)ноє 31 зв., 40 зв., 84 зв. (2), 98; в… нб(с)нѣмь *місц.* 78 зв., въ… нб(с)нѣмь 78 зв., 449 зв., 462, 472 зв., в… нб(с)нѣмь 42 зв., 53, въ… нб(с)нѣ(м) 31 зв., въ… нб(с)нємь 460 зв., 465 зв., 467, 470, въ… нб(с)нмь 31 зв.,; нєбесніи *мн. наз.* 103 зв., нєбєсныи 63, нєбєс'ныи 103, нб̄єсныи 182, нб̄сныи 281, 316, нб(с)ныи 246, 259 зв., нб(с)ны(и) 181 зв., нб(с)ныѧ 43, 139, 141 зв., нб(с)ныа 179; нєбєс'ный *зн.* 278 зв., нб(с)ныи 37 зв., нєбєскыи 350; по… нєбєс'ны(х) *місц.* 115, по… нб̄сны(х) 103, по… нб(с)ныхь 190

нб(с)ныи див. **нб̄сныи**

нб(с)ны(и) див. **нб̄сныи**

нв̄ *числ.* 4 зв., 6 зв., 9, 10, 12, 14 зв., 62, 95, 125, 173, 200 зв., 221, 259 зв., 263, 283, 416 зв., 451, 451 зв., 465, 470 зв., 473 зв., 478 зв., 479

нв̄-мь *числ. місц.* 472

нѓ *числ.* 5, 6 зв., 9, 10 зв., 12, 14 зв., 62 зв., 95 зв., 174, 200 зв., 221, 263 зв., 279, 283 зв., 417 зв.

нд̄ *числ.* 6 зв., 12, 14 зв. (2), 63 зв., 96 зв., 125, 175 зв., 200, 200 зв., 265, 285, 419, 445, 453 зв., 472

нє *част.* 3 (2), 3 зв., 15 зв., 16, 16 зв. (2), 18 (3), 18 зв. (7), 23 (2), 23 зв., 24, 24 зв., 25 зв. (2), 26 зв. (2), 27, 27 зв., 28, 31 (3), 31 зв. (5), 32, 32 зв. (3), 33, 33 зв. (4), 34, 35 (8), 35 зв. (3), 36, 36 зв. (4), 37 (3), 37 зв. (6), 38 (3), 38 зв. (4), 39 (3), 40 (2), 40 зв. (3), 41 (3), 41 зв. (2), 42, 42 зв., 43, 44, 46 (5), 46 зв., 47, 48 (2), 48 зв., 49 (4), 49 зв. (2), 50 (2), 50 зв. (5), 51 (5), 51 зв. (7), 52 (2), 52 зв., 53, 53 зв. (3), 54, 55 (2), 55 зв. (4), 56 (2), 56 зв. (4), 57 (2), 57 зв. (4), 58, 58 зв., 59, 60 (3), 60 зв. (3), 61 (9), 61 зв. (4), 63, 65.2, 65 зв., 66 зв. (2), 67 зв., 68 зв., 69, 69 зв. (2), 70 (2), 70 зв. (2), 71, 71 зв. (3), 72 зв. (2), 73 (3), 73 зв. (3), 74 (2), 74 зв. (3), 75, 76 (3), 76 зв., 77 (2), 77 зв.3, 78 (2), 78 зв. (3), 79 зв. (2), 80 (5), 81 (3), 81 зв., 82 (2), 82 зв. (2), 83 (3), 83 зв. (3), 84 (6), 85, 86, 86 зв. (2), 87, 87 зв., 88 (3), 89 зв., 90 зв. (3), 91 (2), 91 зв. (2), 92 (3), 93 (2), 93 зв., 94 (2), 94 зв. (2), 95 (2), 95 зв. (3), 96 (4), 97 (4), 97 зв. (3), 98 (2), 98 зв. (2), 99, 99 зв., 100 зв., 101 (4), 101 зв. (3), 102 (2), 102 зв. (5), 103,

103 зв. (4), 104 (3), 104 зв. (2), 105, 105 зв. (2), 107 (4), 108 зв. (5), 109 (3), 109 зв. (2), 110, 111 (3), 111 зв. (2), 112 (2), 112 зв. (3), 113 (2), 114 (2), 114 зв. (2), 115 зв. (2), 116, 116 зв., 117 (3), 117 зв., 118, 119, 119 зв., 121 зв., 122 (2), 122 зв., 125 зв., 126, 127, 129 зв., 131, 132, 132 зв., 133 (5), 134, 134 зв. (2), 135 (4), 135 зв. (2), 136 (2), 137 (2), 137 зв., 138 (5), 138 зв., 139 (2), 139 зв. (2), 140 (4), 140 зв. (3), 141 (2), 141 зв., 142, 142 зв. (2), 143 (3), 144, 144 зв., 145 зв. (2), 146 (2), 146 зв. (2), 147 (3), 147 зв., 148, 148 зв., 149, 149 зв. (2), 150 (2), 151 (2), 152 (5), 152 зв., 153 (3), 153 зв. (3), 154.2, 155, 155 зв. (3), 156 зв., 157 (7), 157 зв. (2), 158, 158 зв., 159 (3), 159 зв. (2), 160 (2), 161, 162 (4), 162 зв. (2), 163 (5), 163 зв. (2), 164 (6), 164 зв. (2), 165 (2), 165 зв. (4), 166 (6), 166 зв., 167 (2), 167 зв., 168 зв. (2), 169 (2), 170, 170 зв. (2), 171, 171 зв. (3), 172 (2), 172 зв., 173, 173 зв., 174, 175, 175 зв. (3), 176 (2), 176 зв. (5), 177 (2), 177 зв. (2), 178, 179 зв. (3), 180 (3), 180 зв. (2), 181 (7), 181 зв. (3), 182, 182 зв. (4), 183 (3), 184, 185 зв. (2), 186, 186 зв. (2), 187 (3), 187 зв., 188 зв., 189 (2), 189 зв. (4), 190 зв., 191, 191 зв. (2), 193 зв., 194, 196 зв. (2), 197 (2), 197 зв. (2), 198, 200 зв., 201 зв. (2), 205 (2), 205 зв., 206 (2), 206 зв., 207, 207 зв. (2), 208, 209 зв., 210, 212 зв. (2), 214 зв., 215 зв., 216, 216 зв., 217 (2), 218 зв. (2), 219 (4), 219 зв., 221 зв. (2), 222, 222 зв., 223, 224 (2), 224 зв., 225 зв., 226, 226 зв., 227 зв., 228, 228 зв., 229 зв., 231 (2), 231 зв. (2), 232, 232 зв. (2), 235 зв. (2), 236 зв. (3), 237 (5), 237 зв. (3), 238 (3), 238 зв. (2), 239 зв. (2), 240, 240 зв., 242, 242 зв., 243 (5), 244, 244 зв. (3), 246, 246 зв. (3), 247 (2), 247 зв. (7), 249 (3), 249 зв., 251 (2), 251 зв., 252 (2), 252 зв., 253 (2), 254 зв., 255 зв., 256, 257 (2), 257 зв., 258, 258 зв., 259 (4), 259 зв. (2), 260 (2), 260 зв., 261 (4), 261 зв., 262 зв. (2), 263 (2), 263 зв. (2), 265 зв. (2), 266 зв. (4), 268 зв. (4), 269, 269 зв., 270 (3), 270 зв., 271 (3), 272 (3), 272 зв. (4), 273 (4), 273 зв. (2), 274 (2), 274 зв. (2), 275 (4), 275 зв. (5), 276 (2), 276 зв. (3), 277 зв. (3), 278 зв. (2), 279 (2), 279 зв. (3), 280 (5), 280 зв. (2), 281, 281 зв., 282 (2), 282 зв., 283 (2), 283 зв. (3), 284, 284 зв. (2), 285 зв., 286 (6), 286 зв. (3), 287 (4), 287 зв., 288 (2), 289 (2), 289 зв. (2), 290 зв. (3), 291 (2), 291 зв., 292 зв. (5), 293, 293 зв., 294 зв. (3), 295 (5), 295 зв., 296, 297 (5), 298 (2), 298 зв. (5), 299 (6), 299 зв., 300, 300 зв. (5), 301 (5), 301 зв., 302 (3), 303 зв., 304 зв. (2), 305 (2), 305 зв. (3), 306, 306 зв. (2), 307 зв. (2), 308, 308 зв., 309 (2), 310 (3), 311 (3), 311 зв. (3), 312 (4), 313 зв. (3), 314 (3), 314 зв. (2), 315 (2), 316, 316 зв. (3), 318 зв. (2), 319 зв., 320 (3), 320 зв., 321 (2), 321 зв., 322 зв. (2), 323 (3), 323 зв. (2), 324 зв. (2), 325, 325 зв., 326, 326 зв., 327 (3), 327 зв., 328 (2), 329, 329 зв., 330 (2), 331, 331 зв. (2), 332, 332 зв. (2), 333, 334 (2), 336, 336 зв. (6), 337 (4), 337 зв. (3), 338 зв., 341 зв. (3), 342 (3), 342 зв. (2), 343 (2), 343 зв. (2), 344 (2), 345 зв., 346 зв. (3), 347, 347 зв., 348, 349 (4), 349 зв. (4), 350 (3), 350 зв. (6), 351 (2), 351 зв. (3), 352, 352 зв. (5), 353, 353 зв., 354 (2), 354 зв. (4), 355, 355 зв., 356, 356 зв., 357, 357 зв., 358 (3), 359 зв., 360 (2), 360 зв. (3), 361 (3), 361 зв., 362 (3), 362 зв. (3), 363 (5), 363 зв. (5), 364, 364 зв., 365, 365 зв., 366 (3), 366 зв. (2), 367 зв. (2), 368 (6), 368 зв. (3), 369 (2), 369 зв. (3), 370, 370 зв. (3), 371 (4), 371 зв., 372 (6), 372 зв. (2), 373 (4), 373 зв. (3), 374 (4), 374 зв. (4), 375 (6), 375 зв. (3), 376 (4), 376 зв. (3), 377 зв. (2), 378 (4), 378 зв. (3), 379 (5), 379 зв. (2), 380 (3), 380 зв. (2), 381, 381 зв. (4), 382 (7), 382 зв. (4), 383 (3), 383 зв., 384, 384 зв., 385 зв. (3), 386, 386 зв. (2), 387 (2), 387 зв. (3), 388 (3), 388 зв. (2), 389 (3), 389 зв. (2), 390 (4), 390 зв. (2), 391,

391 зв. (4), 392 (2), 392 зв. (3), 393 (3), 393 зв., 394, 394 зв. (2), 395, 395 зв., 396 (2), 396 зв., 397 (2), 397 зв., 398 зв. (5), 399 (3), 399 зв., 400, 400 зв. (2), 401 (2), 401 зв. (3), 402 (2), 402 зв., 403 зв., 404 (2), 404 зв. (2), 405 (7), 405 зв. (6), 406 зв. (2), 407 (5), 407 зв., 408 (3), 409 зв., 410, 410 зв. (4), 411 (2), 411 зв. (3), 412 (2), 412 зв. (4), 413 (2), 413 зв. (4), 414 (3), 414 зв. (2), 415 (4), 415 зв., 416 (3), 416 зв. (2), 417 (8), 417 зв. (2), 418 (4), 418 зв. (4), 419 (3), 419 зв. (2), 420 (4), 420 зв. (3), 421, 422, 422 зв. (2), 423 (6), 424, 425, 425 зв., 426, 426 зв., 427, 427 зв. (4), 428, 428 зв. (3), 429 (2), 429 зв., 430 (4), 430 зв. (3), 431, 432 (4), 433, 433 зв., 434, 434 зв., 435, 435 зв. (2), 436 (2), 436 зв. (3), 437 зв. (4), 438, 438 зв. (2), 439 (2), 439 зв. (2), 440 (2), 441 зв., 442 (3), 442 зв. (2), 443 (7), 444 зв., 445 зв., 446 (2), 447 зв., 448, 449 зв., 450, 450 зв., 452, 453 (2), 454, 456, 463, 463 зв., 465, 466 зв. (3), 467 зв. (2), 468 (2), 470 зв., 472, 473 зв., 477, 481 зв. (2), 482, 482 зв. (2)

нєбо *ім. од. с. наз.* 220, 224 зв., нб̄о 31 зв., 72 зв. (2), 103 зв., 182 зв. (2), 316 зв.; нєба *род.* 91 зв., 259 зв., 262, 308 зв., 367 зв. (2), 368 зв., 399 зв., нб̄а 72 зв. (2), 91 зв., 156 зв., 173 зв., 182, 217 зв., 262 зв., 298, 308 зв., 350, 352, 367 зв., 369, 370, 403 зв., нб̄єсє 344, нб̄сє 27 зв., 103, 112 зв., 122, 130, 220 зв., 267 зв., нб̄си 54 зв.; нб̄са [!] 447 зв.; нєбоу *дав.* 300, нб̄оу 293, 397 зв.; нєбо *зн.* 330, 421, нб̄о 67, 150 зв., 155, 198, 213, 254 зв., 289 зв. (2), 335, 338, 350, 423, 445 зв., 470; нєбомь *ор.* 99, нб̄омь 33 зв.; в' нєбѣ *місц.* 96, в нб̄ѣ 182 зв., в' нб̄ѣ 350, на нєбєси 84 зв., 123, 307, 452 зв., 460 зв., на нб̄єси 455, на нб̄сѣ 51 зв., на нб̄си 36, 37, 103, 235, 266, 288, 301, 337, 403, 460 зв., 465 зв., н нб̄си 454; нб̄са *мн. наз.* 27 зв., 462, 466, 468 зв., 471 зв.; нєбєсь *род.* 54, 321, 368, 463 зв., нб̄єсь 368 зв., нб̄с 103, 314, нб̄сь 173 зв., 262 зв., 351 зв., 369 зв.; нєбєса *зн.* 417 зв., нб̄са 17, 130, 346, 482; на нєбєсє(х) *місц.* 39 зв., 40 зв., 59 зв., 176 зв., на нб(с)сєхь [!] 80 зв., на нб̄сє(х) 448, 455 зв., на нбсє(х) [!] 31, 266, на нб̄сєхь 30 зв., 34 зв., 35, 36, 51, 74 (3), 79 зв., 80 зв. (2), 97 зв., 166 зв., 173 (2), 262 зв., 276, 452 зв., 446, 454 зв., 468 зв., 469

нєбѣлєна(г)[о] *дієприкм. недок. пас. мин. од. ч. род.* 46 зв.

нєвє(р)ства див. **нєвѣр'ства**

нєвєсєло *присл.* 72 зв.

нєвє(т)шающа *прикм. мн. зн.* 276

нєвиди(м) *прикм. од. ч. наз.* 333; нєвидимы(х) *мн. род.* 338

нєвинєнь *прикм. од. ч. наз.* 118; нєвин'ноую *ж. зн.* 116 зв.

нєводоу *ім. од. ч. дав.* 64

нєволи: в нєволи *ім. од. ж. місц.* 380 зв.

нєвол'наа *прикм. од. ж. наз.* 426 зв.

нєвол'никь *ім. од. ч. наз.* 380 зв.

нєвъз'мо(ж)но *прис. сл.* 77 зв.

нєвѣр'ныи *прикм. од. ч. наз.* 77, 161, 257 зв.; нєвѣр'ны(м) *ор.* 438; нєвѣр'ными *мн. ор.* 104 зв., 277 зв.

нєвѣр'ства *ім. од. с. род.* 65, нєвѣрьства 77 зв., нєвє(р)ства 465

нєвѣрьства див. **нєвѣр'ства**

нєвѣрьствїю *ім. од. с . дав.* 197 зв.; нєвѣр'ствїє *зн.* 147

нєвѣста *ім. од. ж. наз.* 278, нєвѣсть 51 зв.; нєвѣстоу *зн.* 352

нєвѣ(р)ство *ім. од. с. зн.* 450 зв.

нєвѣсть див. **нєвѣста**

нєвѣс'ткы *ім. од. ж. род.* 278

нєго(д)ного *прикм. од. ч. род.* 239 зв.

нєд див. **нєдєлѧ**

нє(д) див. **нєдєлѧ**

нєдав'но *присл.* 394

нєдалєко [1] *присл.* 44, 178, 239 зв., 296 зв.

нєдалєко [2] *прийм.* 366 зв.

нєд'бати *дієсл. недок. інф.* 37 зв.

нє(д)дєлѧ див. **нєдєлѧ**

нєдєлѧ *ім. од. ж. наз.* 459 зв., 473 (2), нє(д)дєлѧ [!] 474, нє(д)лѧ 3, 6, 8 (2), 8 зв. (3), 9 (2), 9 зв. (4), 10 (2), 10 зв. (2),

11 (2), 11 зв. (3), 12 зв., 36, 447, 458 зв., нє(д)ли 6 (2), 6 зв. (3), 7, 7 зв. (2), нєд 11, нє(д) 4 (2), 4 зв. (2), 5 (2), 5 зв. (2), 6 (2), 6 зв. (3), 7 зв. (2), 8 (2), 8 зв. (3), 9 (2), 9 зв. (2), 10 (2), 10 зв. (3), 11, 11 зв. (3), 12 (4), 12 зв. (4), 24 зв., 28 зв., 29, 36, 37, 41 зв., 44, 45, 47 зв., 49 зв., 51, 66 зв., 67, 70, 71 зв., 81, 84, 92 зв., 93 зв., 96, 105 зв., 107 зв., 133, 158 зв., 161, 227, 236, 240 зв., 246, 248 зв., 250 зв., 263 зв., 274, 280, 285, 288 зв. (2), 293 зв., 296 зв., 299 зв., 300 зв., 302 зв., 303, 317 зв. (2), 330, 345, 350, 353, 359, 375, 384, 413, 421, 445 зв., 456, 456 зв., 457, 473 зв., 474 (4), 474 зв.; нєдєлѣ *род.* 39, 443, 481, нєдєли 281, 300, 303, 388 зв., 423, ни(д)єли 443, нє(д)лі 291, нє(д)лѣ 443, нє(д)ли 29, 38 зв., 67, 94 зв., 97, 157, 236 зв., 241, 250 зв., 252 зв., 254, 294 зв., 297, 301 зв., н(д)ли 169, нє(д)лѧ 2, 12 зв., н(д)лѧ 3 зв., нє(д) 4, 23 зв., 29 зв. (2), 30, 31 зв., 32, 33, 37, 38.2, 38 зв., 39, 40, 40 зв. (2), 42 зв., 43 зв., 45, 45 зв., 46, 46 зв., 48 (2), 49, 50 зв., 51, 52 зв., 53 зв., 54, 54 зв., 55, 55 зв., 56, 57 зв., 58, 59 зв., 60, 60 зв., 62, 62 зв., 63 зв., 64, 65, 65 зв., 68 (2), 69 зв., 71 (2), 72 зв., 73, 74 зв., 75, 76 зв., 77 зв., 80 зв., 82, 85, 85зв. (2), 87, 90 (2), 90 зв., 91, 91 зв., 93.2, 95 зв., 98, 99, 99 зв., 101 зв., 102 зв., 107 зв., 109, 130.2, 130 зв., 131, 131 зв., 134, 134 зв., 136 зв., 137, 137 зв., 138, 139, 139 зв., 141, 142, 142 зв., 144, 144 зв., 146 зв., 147, 149 зв., 150 зв., 151 зв., 152, 153, 154, 155 зв., 156 зв., 158 зв., 159, 160, 162 зв. (2), 163 зв., 164 зв., 165 зв., 166, 166 зв., 169, 170, 171, 172 зв., 173, 174, 175 зв., 176, 177, 178 зв., 179, 180, 180 зв., 181 зв., 182 зв., 183 зв., 184, 191, 193, 195 зв., 220 зв., 221 зв., 223, 224, 226 зв., 228, 231, 233 зв., 234, 234 зв., 235, 236 зв., 241, 243, 243 зв., 245 зв., 247, 248, 253 зв., 255, 255 зв., 258, 258 зв., 260 зв., 263, 265, 266, 267, 267 зв., 268 зв., 269 зв., 270 зв., 271 зв., 272 зв., 273 зв., 274 зв., 277 зв., 279, 282 зв., 284 зв., 286, 287, 291, 293, 297, 297 зв., 300, 302, 304, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 313 зв., 314, 316, 317, 317 зв. (2), 324, 331, 342 зв., 343, 344, 346 (2), 347, 348 зв., 350 зв. (2), 351, 357, 357 зв., 360 зв. (2), 361 зв., 362 зв., 364 зв., 367, 368, 368 зв., 369, 370, 371 зв., 378 (2), 379, 381 зв., 382 зв., 388 зв., 390 зв., 398 зв., 402 (2), 404, 411, 412, 414, 417 зв., 419, 420, 423, 437, 437 зв., 473, 480, 481 (2), нє 104; нє(д)лю *зн.* 90, 437, 480, нє(д)лѧ [!] 3 зв., н(л)ю 243 зв., нє(д) 85, 285, 317 зв., 376 зв., 399 зв., 437, 449, 473 зв., 481 зв.; в… нє(д) *місц.* 343 зв.; нє(д)ль *мн. род.* 2 зв., 3; нє(д)лѧ(м) *дав.* 3 зв., 473 зв., нє(д)лѧмь 286; нє(д)лѧ *зн.* 2 зв. (2), 3 (2); в… нє(д)лѧхь *місц.* 2

нє(д)ли див. **нєдєлѧ**

нє(д)лꙗны(м) *прикм. мн. дав.* 443

нє(д)лѧ див. **нєдєлѧ**

недобрє *присл.* 154 зв.

недобротꙗливымь *прикм. мн. дав.* 236 зв.

недовѣрію *ім. од. с. дав.* 161 зв.

недозорь *ім. од. ч. зн.* 443 (2)

недорозоумѣвалꙗсѧ *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 253 зв.

недоставало *дієсл. недок. мин. од. безос.* 320 зв.

недостанє(т) *дієсл. док. майб. од. безос.* 481, нєдостꙗнє(т) 105 зв.

недостꙗнє(т) див. **недостанє(т)**

недостаткоу *ім. од. ч. род.* 179, нєдоста(т)коу 313; нєдостатокь *зн.* 288 зв.–289

недоста(т)коу див. **недостаткоу**

недоумѣль: єсми… недоумѣль *дієсл. недок. мин. од. ч. 1 ос.* 482

недоугъ *ім. од. ч. зн.* 29 зв., 48, 48 зв.; нєдоугъ *мн. род.* 13, 123 зв., 199; нєдоугы *зн.* 43, 137; недоугы *ор.* 30

недоу(ж)нꙑ див. **недоужного**

недоужного *прикм. од. ч. зн.* 41 зв., 479, нєдоу(ж)нꙑ 200; недѫжꙗныѧ *мн. зн.* 66 зв.

недоузе: в недоузе *ім. од. ч. місц.* 335 зв.
недѡ(ст)инї *прикм. мн. наз.* 15 зв.
нєємань *ім. антроп. од. ч. наз.* 224 зв.
неже див. **ни(ж)**
нез'дорова *ім. од. с. зн.* 144 зв.
незлобивы(х) *прикм. мн. род.* 474
не(з)наємый *дієприкм. недок. пас. теп. мн. наз.* 271
незносител'наа *прикм. мн. зн.* 97–97 зв.
неимащаго *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. род.* 107–107 зв.
некогда див. **нѣколи** [2]
неког'да див. **нѣколи** [2]
немало *присл.* 337
немалыи *прикм. од. ч. наз.* 150
немедло *присл.* 443 зв.
немного *присл.* 347 зв.
неможе *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 394, неможе(т) 394
неможе(т) див. **неможе**
немоцень див. **немоц'ный**
немоц'ный *прикм. од. ч. наз.* 393 зв., немоцень 108, 108 зв., 239, 357 зв., 359, 393 зв.–394; немоц'ного *зн.* 108, 109, 240 зв.; немоц'на *ж. наз.* 187 зв., 226, немощ'на 112 зв.; немощныи *мн. наз.* 134 зв., немоц'ный 231; немоц'ныхъ *род.* 359; немощны(х) *зн.* 68, немоц'ны(х) 147, 147 зв., немощныи 65 зв., 465, немощны(и) 27 зв., немоц'ный 226, немоц'ныи 146 зв., 151 зв. (2), 253, немоц'ны(и) 131 зв., немощьныи 261 зв., немощныа 198, немоц'ныа 43; немоц'ны(ми) *ор.* 364
немочь *ім. од. ж. наз.* 394; немочи *род.* 142 зв., 145, 145 зв., 280 зв., немощи 75 зв.; немощь *зн.* 29 зв.; немочю *ор.* 252 зв.; в немочи *місц.* 336, в… немочи 251, в' немочи 336; немочїи *мн. род.* 229, 234, 241 зв., 245 зв. (2), немощии 221 зв.; немочи *зн.* 132; немощами *ор.* 29 зв., немочи 253
ненавидѣти *дієсл. недок. інф.* 372; ненавидить *теп. од. 3 ос.* 416 зв. (2), 417, ненавиди(т) 351, 417; ненавидать *мн. 3 ос.* 210 зв., 235 зв.; ненавидѣти бѫдеш *майб. од. 2 ос.* 34; боуде… ненавидѣти *3 ос.* 101 зв., ненавидѣти боудєть 293 зв.; ненавидѣти боудоуть *мн. 3 ос.* 234 зв.; ненавидѣли *мин. мн. 3 ос.* 304 зв.; бы ненавидѣль *ум. од. ч. 3 ос.* 403; ненавидащи(м) *дієприкм. акт. теп. мн. дав.* 34; ненавидєни *пас. мин. мн. наз.* 180 зв., ненавидими 50
ненависти *ім. од. ж. род.* 192; ненависть *зн.* 325 зв., 423; в ненависти *місц.* 314 зв., в' ненависти 101 зв.
непло(д)на *прикм. од. ж. наз.* 205, непло(д)ноу *зн.* 279; непло(д)ныи *мн. наз.* 327
неплоды *ім. од. ж. наз.* 207 зв.
неплъного *прикм. од. ч. род.* 391
неповєленнѣмь: ѡ неповєленнѣмь див. **неповєлѣннѣ(м): о неповєлѣннѣ(м)**
неповєлѣннѣ(м): о неповєлѣннѣ(м) *ім. од. с. місц.* 13, ѡ неповєленнѣмь 199 зв.
неповин'ны(х) *прикм. мн. род.* 55 зв.
неподоб'на *прикм. од. ж. наз.* 208
непомненїи: о непомненїи *ім. од. с. місц.* 124 зв.
непосквер'нены *дієприкм. док. пас. мин. мн. зн.* 68 зв.
непослушеньства *ім. од. с. род.* 266
непотрєбныи див. **непотреб'ного**
непотреб'ного *прикм. од. ч. зн.* 107 зв., непотребныи 175; непотрєбныи *мн. наз.* 296
неправды *ім. од. ж. род.* 101 зв., неправ'ды 99, 99 зв.; неправ'доу *зн.* 282, неправ'дѫ 40 зв.
неправ'ды див. **неправды**
неправе(д)нѣ(м): ѡ… неправе(д)нѣ(м) *прикм. од. ч. місц.* 200 зв.
неприяз'нины(и) *прикм. мн. наз.* 63 зв.
непрїатела *ім. од. ч. род.* 272; непрїятелѣ *мн. наз.* 307 зв., непрїателѣ 306, неприятели 51 зв.; непрїателєи *род.* 210 зв.; неприятелѣ *зн.* 236 зв., непрїателѣ 235 зв.
неразоумливи *прикм. мн. наз.* 153 зв.
нероукотвореного *прикм. од. ч. род.* 472

нєславна *прикм. од. ж. наз.* 336 зв.; нєславноє *с. наз.* 336 зв.
нєслоуш'но *присл.* 231 зв.
нєсль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 326 зв., нюсль 172, 431; нєсли *мн. 3 ос.* 229, 241; нєси *наказ. од. 2 ос.* 187; нєсѣтє *мн. 2 ос.* 346; нєсєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 133, 293 зв.; нєсоучи *дієприсл. теп.* 184 зв., 434; нєсєно *прис. ф.* 240
нєсмльны(и) *прикм. мн. наз.* 332 зв.
нєсправєдливє *присл.* 324
нєсправєдливости *ім. од. ж. род.* 373, нєс'праведливос'ти 270 зв.; нєсправедливости *дав.* 292 зв.
нєс'правєдливос'ти див. **нєсправєдливости**
нєсправє(д)ливыи *прикм. од. ч. наз.* 299, нєсправєдливь 292, 292–292 зв.; нєсправє(д)ливого *род.* 232; ѡ… нєсправє(д)ливѣмь *місц.* 200 зв.; нєсправє(д)ливо *с. наз.* 37; нєсправєдьливого *род.* 292; нєсправедливого *зн.* 292; в' нєсправєдливомь *місц.* 292 зв.; нєс'праведливїи *мн. наз.* 300; нєсправед'ливыи *зн.* 34 зв.; нєсправєдливыми *ор.* 183
нєсправєдливь див. **нєсправє(д)ливыи**
нєсталость *ім. од. ж. зн.* 482
нєстройность *ім. од. ж. зн.* 314
нєсъшє(д)ши(х)сѧ *дієприкм. недок. акт. мин. мн. зн.* 18
нєоугасажщи(м) *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. ор.* 27
нєоугасимыи *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. зн.* 163 зв., 164; нєоугасимымь *ор.* 219 зв.
нєоумытымь *дієприкм. док. пас. мин. мн. ор.* 70, 152 (2), нєоумытыма *дв. ор.* 152 зв.
нєхай *част.* 75, 87 зв., 88, 102, 119 зв., 139 зв., 280, 298, 310, 315, 327 зв., 377 зв., 398, 403, 411, 414, нєхаи 33 зв., 68 зв., 83, 83 зв., 88, 95 зв., 98, 102 (3), 118 (2), 119 зв., 120, 141, 153, 153 зв., 154 зв., 158 зв., 162 зв., 165, 169, 171 зв., 175 зв., 180 зв., 181 (4), 194, 208, 209 зв., 219 (2), 237 зв., 246, 247, 255 зв., 260, 280, 287, 293, 294 зв., 298, 315 (3), 317 зв., 319 зв., 320 зв., 321, 339 зв., 367 зв., 375, 411, 460, 463 зв., 482 зв. (2), нєха(и) 101 зв., 319 зв., 415
нєха(и) див. **нєхай**
нєхаи див. **нєхай**
нєхайтє *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 83 зв., нєхатє [!] 425
нєхатє [!] див. **нєхайтє**
нєѡскѹдѣюща *дієприкм. недок. акт. теп. мн. зн.* 276
нєчистости *ім. од. ж. род.* 99 зв.
нєчистыи *прикм. од. ч. наз.* 59, 131, 143, 159, 257 зв., 268 зв.; нєчисто(г)[о] *род.* 55; нєчистомоу *дав.* 161 зв., 249, 258; нєчистого *зн.* 131, 142 зв., 154, 221 зв., 225, нєчисто(г)[о] 138 зв., нєчистыи 30; нєчистыи *мн. наз.* 137, 143 зв.; нєчистыхь *род.* 234 зв.; нєчисты(м) *дав.* 131 зв., нєчистымь 225 зв.; нєчистыи *зн.* 43, 266; нєчистыми *ор.* 48 зв., 147, 152
нєшитымь *прикм. од. с. ор.* 439 зв.
нєѳалимь *ім. топ. од. ч. наз.* 28 зв.
нєѳалим'скыхь: на… нєѳалим'скихь *прикм. мн. місц.* 28 зв.
нз̄є *числ.* 5, 6 зв., 10, 12, 14 зв., 64, 125, 176, 200 зв., 221, 266 (2), 286 зв., 420, 448 зв.
нз̄ѕ *числ.* 5, 6 зв., 10 (3), 12, 14 зв., 65, 98, 177, 200 зв., 267, 287 зв., 413, 421, 450 зв., 465, 470
нз̄з *числ.* 5 зв., 6 зв., 12, 15, 65 зв., 125, 178 зв., 200 зв., 221, 267 зв., 288 зв., 425, 471 зв., 472 зв.
ни див. **нї**
нїи *числ.* 10, 12, 15.2, 66 зв., 125, 179, 200 зв., 265 зв., 268 зв., 291, 424, 472, 475, 479 зв.
нигдє *присл.* 342 зв., 458 зв.
нива *ім. од. ж. наз.* 200; нивы *мн. зн.* 356 зв.
ни(ж) *спол.* 16, нєжє 49 зв., 60, ни(ж)лї 129 зв., нижли 68 зв., 79, 179, 183 зв., 262, 300, 301 зв., 376 зв., ни(ж)ли 84 зв., 147 зв., 323, 414, ниж'ли 22 зв., 31 зв., 33 (2), 37 зв., 51 зв. (2), 54, 54 зв., 56,

58 зв., 79 зв., 80, 98, 112, 114, 116, 163 зв., 164 (2), 186 зв., 191, 214, 219 зв., 242 зв., 269 зв. (2), 275 (2), 288, 292, 293, 295, 318 зв., 345 зв., 351, 353, 362 зв., 383 зв., 405, 408 зв., 421 зв., 440 зв.

ниже *част.* 18, 42

нижли див. **ни(ж)**

ни(ж)ли див. **ни(ж)**

ниж'ли див. **ни(ж)**

ни(ж)лі див. **ни(ж)**

ниж'наго *прикм. од. ч. род.* 120 зв.; ниж'ни(х) *мн. род.* 379 зв.

ни(ж)шєи *присл.* 25

низведєшиса *дієсл. док. майб. од. 2 ос.* 449

низ'ко *присл.* 190

низьположиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 209

никако *присл.* 2 зв.

никєиского *прикм. од. ч. род.* 449

никоди(м) *ім. антроп. од. ч. наз.* 349, 349 зв., 434, 458 зв., никодимь 349, 376; никодима *род.* 429; никодимо(м) *ор.* 348 зв., нико(ди)мо(м) 371 зв.; ѡ никодимѣ *місц.* 335 зв.

никодимь див. **никоди(м)**

нико(л) див. **нико(л)ы**

николи див. **нѣколи** [1]

нико(л)ы *ім. антроп. од. ч. род.* 466, нико(л) 455

никомидіи: в' никомидіи *ім. топ. од. ж. місц.* 457 зв.

никто див. **нѣх'то**

ни(к)то див. **нѣх'то**

ник'то див. **нѣх'то**

никыты *ім. антроп. од. ч. род.* 446 зв.

нила *ім. антроп. од. ч. род.* 452 зв.

нимьфодоры *ім. антроп. од. ж. род.* 445 зв.

нинєвитомь *ім. мн. ч. дав.* 269

нинєви(т)стіи *прикм. мн. наз.* 58 зв., 269 зв.

нирнєв *прикм. од. ч. наз.* 221

нихто див. **нѣх'то**

ни(х)то див. **нѣх'то**

них'то див. **нѣх'то**

нищь *присл.* 424

ѝ-ица *ім. од. ж. род.* 5 зв.

ничто див. **ниш'то**

нич'то див. **ниш'то**

ниш'то *займ. наз.* 341 зв., ничто 50 зв., 272 зв., нич'то 453, 472; нѣчого *род.* 289, 351 зв., нѣчо(г)[о] 477, ничого 63, 90 зв., 97, 98 зв. (2), 114 зв., 117, 118 (2), 126, 132 зв., 147, 153 (2), 171 зв., 189 зв. (2), 191 зв. (2), 197, 206 зв., 219, 221 зв., 225 зв., 227 зв., 236 зв., 247 зв., 253, 257, 262 зв., 272 зв., 302, 320 зв., 325, 326, 328, 337, 337 зв., 361, 362, 370 зв., 372, 374, 380, 388, 398 зв., 402, 414, 415, 420, 426 зв., 430, 439, 471 зв., ничо(г)[о] 336 зв., ничєго 77 зв., 144 зв.; ничємоу *дав.* 31; ничи(м) *ор.* 24, ничим' 162

ницїи *прикм. мн. наз.* 234 зв.; ницци(м) *дав.* 84 зв., 301, ницимь 166 зв., 304

ниякои *займ. од. ж. род.* 430 зв.; ниякою *ор.* 420 зв.

нї *част.* 31 зв., 102 зв., 422 зв., нѣ 84, 85, 88 зв., 100 зв., 175 зв., 305 зв., 309, 383 зв., ни 18 зв. (2), 33 зв. (4), 35, 36 зв., 37 зв., 38, 53 зв., 62 зв., 95, 103 зв., 109, 135, 143, 145 зв., 160 (2), 182 зв., 219, 224 зв., 240, 247 зв., 253, 271, 273, 275, 275 зв., 278, 279 зв. (2), 286, 290 зв., 292 зв., 294 зв., 312, 315, 324 зв., 325 зв., 326, 336 зв., 372 зв., 375 зв., 376, 377 зв. (2), 378, 379, 383, 393 зв., 400, 420, 425, 429, 429 зв., 430, 434 зв., 440, 442 зв., 447 зв.

нїѣ *присл.* 19, 27, 46 зв., 60, 114 (2), 115, 119 зв., 214 зв., 223 зв., 234 зв. (2), 235 (2), 270 зв., 272 зв. (2), 307 зв., 320 зв., 355, 361 зв., 377, 382 зв., 386, 386 зв., 387, 388 зв., 395 зв., 403, 403 зв. (2), 406 зв., 408 зв., 410 (3), 410 зв. (3), 414, 417 (2), 418, 418 зв., 420, 420 зв., 421, 421 зв., 422, 422 зв., 428 зв., 440, 474 зв.

нїѣш'нїи *прикм. од. ч. зн.* 167 зв.

но *спол.* 46 зв., 125 зв., 405, 458 зв., нж 2 зв., 15 зв., 17, 18 (2), 18 зв., 24 зв., 46 (2), 46 зв., 50, 53, 58 зв., 112 зв., 125 зв., 274, 445 зв., 453, 475

нововѣр'ца *ім. од. ч. зн.* 98
новый *прикм. од. ч. наз.* 319, 434 зв.; нового *род.* 186, 442 зв., новаго 111 зв., 454 зв., 463; новомоу *дав.* 9, 444; новыи *зн.* 77; в новѣмь *місц.* 324, в ново(м) 482 зв. (2), в' новѣмь 121; новаа *ж. наз.* 131 зв., новоу *зн.* 446 зв., 464; новоє *с. наз.* 135, 135 зв.; нового *род.* 46 зв., 135, 231 зв. (3), 232, новѡ(г)[о] 135, нова(г)[о] 120; новомоу *дав.* 406; новоє *зн.* 46 зв., 231 зв. (2), 410, ново 111 зв., 186; новыи *мн. зн.* 46 зв., 135 зв., новый 231 зв., новы(и) 14, 199 зв., новѧ 65; новыми *ор.* 198
нога *ім. од. ж. наз.* 79, 164; ногъ *мн. род.* 28, 49 зв., 97, 122 зв., 222 зв., 243 зв., 250, 250 зв., 253, 261 зв., 296 зв., 406 зв., 436, нѡ(г) 251 зв.; нога(м) *дав.* 154, ногам(м) [!] 474 зв., ногамь 144 зв., 178, 228; ноги *зн.* 239, 393 зв., ногы 94 зв., 147, 211 зв., 243 зв. (2), 244 зв. (3), 245, 290, 333 зв., 334, 396 зв., 399 зв., 400 (2), 406 (2), 406 зв., 407 (2), 407 зв. (3), 437; ногами *ор.* 39, 71, 147 зв., 312; на нога(х) *місц.* 81 зв., при нога(х) 265 зв., по ногамь 398; ногама *дв. дав.* 33 зв.; носѣ *зн.* 79, 164
ноє *ім. антроп. од. ч. наз.* 15 зв., 103 зв., 297 зв.
ноєвь *прикм. од. ч. наз.* 221 зв.; **ноєвы** *мн. зн.* 103 зв., 297 зв.
ноємврїи *ім. од. ч. наз.* 451 зв., ноємьврїи 452, 453, 454, ноє(м) *род.* 45 зв., 48 зв., 273, 460, 461 зв.
ноємьврїи див. **ноємврїи**
ножна *ім. мн. зн.* 425 зв.
ножь *ім. од. ч. зн.* 188, 320 зв., 425 зв. (2); но(жи) *мн. наз.* 320 зв.
носити *дієсл. недок. інф.* 27, 151 зв., 271, 360; носитъ *теп. од. 3 ос.* 286; носи(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 269, носиль 400 зв.; носѣте *наказ. мн. 2 ос.* 49, 261, но(с)те 49; носѧчи *дієприсл. теп.* 330, 429 зв.
но(ч) *ім. од. ж. наз.* 409 зв., 448 зв., 455, ночь 384 зв., 443 зв., 444, 451 зв., 458, нощь 462 зв., 464, 464 зв., 465 зв., 467, 471; ночи *род.* 112, 186 зв., 274 зв., 439, нощи 67 зв., 474 зв.; но(ч) *зн.* 298 зв., ночь 232, 233 зв., нощь 111 зв., 186, 215 зв., 227 зв.; ночии *мн. род.* 221 зв., ночи(и) 27 зв., нощїи 27 зв.; нощи *зн.* 58 зв. (2)
ночоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 90 зв.
ночь див. **но(ч)**
ночьноую *прикм. од. ж. зн.* 212 зв.; о... нощноі *місц.* 151
нощь див. **но(ч)**
ѳ-тноі *числ. род.* 378
ноуди(т)сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 53 зв.; нехаи ноуди(т)сѧ *наказ. од. 3 ос.* 293
ноужни(д)ци *ім. мн. ч. наз.* 53 зв.
ноужынѣйши(х): **в ноужынѣйши(х)** *прикм. мн. місц.* 18 зв., в' нжжынѣйши(х) 18 зв.
ноутрьностѧ(х): **в' ноутрьностѧ(х)** *ім. мн. ж. місц.* 99 зв.
ѳ-ци *ім. од. ж. род.* 437, 437 зв.; по ѳ-ци *місц.* 234
нѣ [1] див. **нї**
нѣ [2] див. **нѣкоторый**
нѣко див. **нѣкоторыи**
нѣкогда див. **нѣколи** [2]
нѣколи [1] *присл.* 90 зв., 134, николи 40 зв., 48, 55 зв., 61, 90 зв., 93, 112, 135 зв., 290 зв. (2), 316 зв., 358, 363, 376, 380 зв., 382
нѣколи [2] *присл.* 337, 337 зв., нѣкогда 320, некогда 140, неког'да 28
нѣко(т) див. **нѣкоторый**
нѣкото(р) див. **нѣкоторый**
нѣкото(р)и див. **нѣкоторый**
нѣкоторыи див. **нѣкоторый**
нѣкоторы(и) див. **нѣкоторый**
нѣко(то)рыи див. **нѣкоторый**
нѣкоторый *займ. од. ч. наз.* 91 зв., 92 зв., 105 зв., 264, нѣкоторыи 46 зв., 84, 96, 166, 259 зв., 279 зв., 285, 288 зв., 291, 293 зв. (2), 300 зв., 304, 309, 313 зв., 322, 446 зв., 456, 457, 458, 464 зв., 469 зв., 471 зв., 473, нѣкоторы' [!] 281 зв., нѣко(то)рыи 174, нѣко(т)ры(и) 317 зв.,

нѣкото(р)и 161, нѣкото(р) 92 зв., нѣко(т) 291, нѣко 285, нѣ 46 зв., 91 зв., 288 зв., 293 зв., 309; нѣкоторого *род.* 79 зв., 110 зв., 283; нѣкоторого *зн.* 258 зв.; нѣкотораа *ж. наз.* 265, 269; нѣкоторое *с. наз.* 139 зв.; нѣкоторого *род.* 265; в нѣкоторомь *місц.* 298 зв., на нѣкоторо(м) 266; нѣкоторыи *мн. наз.* 45, 58 зв., 60, 75, 120, 122 зв., 123, 126, 126 зв., 133 зв., 152, 155 зв., 170 зв., 183 зв., 189, 194 зв., 202, 232, 245 зв., 256, 279, 282 зв., 311, 312, 313 зв., 330, 332, 332 зв., 337, 344, 370 зв., 372 зв., 374, 385, 385 зв., 397, нѣкоторый 267 зв., 337 зв., 375 зв., 388 зв., 398, 409 зв., 419, нѣко(т)рыи 190, 307, нѣкоᵗрыи 159, нѣ 279; нѣкоторы(х) *род.* 253 зв.; нѣкоторымь *дав.* 299 зв.; нѣкоторы(х) *зн.* 152, 314 зв., нѣкоторыхь 175 зв., 226 зв., 271 зв. нѣкоторыи 100 (2)

нѣко(т)ры див. **нѣкоторый**

нѣкто *займ. наз.* 251 зв., 264 зв. (2), 270, 271, нѣкᵗто 169

нѣкᵗто див. **нѣкто**

нѣмыи *прикм. од. ч. наз.* 48, 152, 161 зв., 267 зв., нѣмь 206 зв., 267 зв.; нѣмого *род.* 155, 161, нѣмаго 55, 57, нѣма 47 зв.; нѣмымь *мн. дав.* 155; немы(х) *зн.* 71 зв., нѣмыи 68 зв., немыи 71

нѣмь див. **нѣмыи**

нѣ(ст) див. **нѣть**

нѣть *прис. сл.* 95, 175 зв., 310, 330 зв., 343, 372 зв., нѣ(ст) 12 зв.

нѣхᵗто *займ. наз.* 293 зв., нихто 374, ни(х)то 368 зв., нихᵗто 352 зв., 372, 390 зв., 392 (2), никто 37, 46, 47 зв., 54 зв., 56 зв., 84, 86, 97,178, 182 зв., 231 зв., 247, 263, 289, 342 зв., 349, 350, 371, 411 зв., 415 зв., 417, 420, 445 зв. (2), 458 зв., 470 зв., ни(к)то 455 зв., никᵗто 101, 103 зв., 135, 138, 142 зв., 154, 231 зв., 247, 251, 269 зв., 300 зв., 342 зв., 350; нѣкого *род.* 329 зв., никого 76; нѣкомоу *дав.* 132 зв., 155, никомоу 41 зв., 74 зв., 76, 157 зв., 158, 197, 228 зв., 255 зв., 328, 361 зв., 477, никомѹ 252 зв.; никого *зн.* 261, 378 зв., 428

нѣ(х)то див. **нѣхᵗто**

нѣшто *займ. наз.* 339; нѣшто *зн.* 32, 87 зв., 244, 272

нѣя(к) [1] *присл.* 278 зв., нѣяко 62 зв., 71 зв.

нѣя(к) [2] див. **нѣякыи**

нѣяко див. **нѣя(к)**

нѣякыи див. **нѣякый**

нѣякы(и) див. **нѣякыи**

нѣякый *займ. од. ч. наз.* 283, 393 зв., нѣякыи 188 зв., 204 зв., 249, 348 зв., 357 зв., 359 зв., нѣякы(и) 84, 243 зв., 303, 348 зв., 393 зв., нѣя(к) 263 зв., 357 зв.; нѣкоєго *род.* 284 зв.; нѣякомоу *дав.* 239, 244; нѣякого *зн.* 193, 326 зв.; нѣякаа *ж. наз.* 144 зв., 322 зв.; нѣякоѹ *род.* 430 зв., нѣя(к)ѹ [!] 326; нѣкоую *зн.* 445, 472, нѣкою [!] 453 зв.; нѣякого *с. род.* 296 зв.; нѣякоє *зн.* 325; нѣакый *мн. наз.* 229; нѣяки(х) *род.* 2; нѣякыи *зн.* 241; в нѣякыхь *місц.* 19

нж див. **но**

нжжьнѣйши(х) див. **ноужьнѣйши(х)**

нѳ *числ.* 7 зв., 10, 12, 15, 67, 105,180, 200 зв., 269, 293 зв., 427 зв., 465, 475, 476

О

о *прийм.* 13 (12), 13 зв. (15), 14 (14), 14 зв. (14), 15 (12), 17, 27 зв., 37 зв., 44 зв., 48 зв., 53, 63, 65, 65 зв., 66 зв., 71 зв., 73 зв., 76, 76 зв., 80 зв. (2), 85 зв., 86, 86 зв., 89 (6), 91 зв., 93 зв. (2), 96 (2), 96 зв., 100 зв. (5), 102 зв., 104 зв. (4), 111, 111 зв., 112, 119, 123 зв. (6), 124 (16), 124 зв. (15), 125 (13), 125 зв., 126,

126 зв., 130, 131, 131 зв., 138, 144, 146, 146 зв., 151, 151 зв., 152 зв., 153 зв., 154 (2), 291, 330, 335 зв., 459, 470 зв., ѡ 5 зв., 14 зв., 18, 18 зв., 20 зв., 26 (2), 27 зв., 28 (3), 30 (3), 33 зв., 37 зв. (2), 38 зв., 41, 41 зв. (2), 48, 52 зв. (2), 57, 57 зв. (3), 60 (7), 69, 75 зв., 77, 82 зв., 85 зв., 93 зв., 95, 101, 103 зв. (2), 121 зв., 122 зв., 126 зв., 136, 136 зв., 139 (3), 139 зв., 155 зв., 158, 159 (2), 160 зв. (2), 161, 162, 163, 165, 173 зв., 174 (2), 179 (4), 180, 182 зв., 183, 185 зв., 186, 192, 193 зв., 195 зв., 198 зв. (8), 199 (15), 199 зв. (11), 200 (15), 200 зв. (17), 201 (12), 201 зв. (5), 204, 211 зв., 213, 214 зв., 215, 215 зв., 216 зв. (2), 217 зв., 219 зв., 220 (2), 220 зв., 221 зв., 222 (2), 222 зв. (2), 223, 225, 225 зв., 226 зв., 228, 228 зв., 232 (2), 232 зв., 235 зв., 239, 241 (3), 242 (2), 242 зв., 245 зв. (2), 252 зв., 253 зв., 254, 256 зв., 258, 258 зв., 260 зв., 262 зв., 264 зв., 265 зв. (3), 267 зв., 268, 272 (2), 274 зв., 275, 278 зв., 279 (2), 281, 283 (3), 287 (6), 288 (2), 288 зв. (3), 291 (2), 292 зв., 295 (3), 298 зв. (3), 299 зв. (3), 302, 303 (4), 308 (3), 308 зв., 309, 310, 311, 312, 313 (2), 313 зв., 320 зв. (2), 324 зв., 325, 326 зв., 329 зв., 330, 331, 331 зв., 332, 332 зв., 334, 335 зв. (17), 336 (2), 336 зв., 337 (5), 337 зв. (4), 338, 339 (2), 341 зв. (2), 342 (2), 343, 343 зв., 345 зв., 346 (2), 348 (2), 348 зв. (3), 353, 358 зв. (2), 359, 362 зв. (3), 363 (3), 364 (2), 368 зв., 371 зв. (2), 372, 372 зв., 373 (2), 374 зв., 375, 378 (2), 378 зв. (2), 382, 386 (2), 390, 391 зв., 392 зв., 393 зв., 394 зв., 395, 395 зв. (2), 399 зв., 401 зв., 405, 408, 408 зв., 409 (2), 410 (2), 410 зв., 414, 414 зв., 415, 417 зв. (2), 418 зв. (6), 419 зв. (2), 420, 420 зв., 426 зв. (2), 427, 428, 432, 432 зв., 442, 443 (4), 443 зв., 457 зв., 459, 459 зв., 463 зв., 465, 465 зв., 466 зв., 467зв. (2), 470 зв., 473 (2), 474 зв., 476, 476 зв. (2), 479, 479 зв. (3), 481 зв., 482 (4)

о̄ *числ.* 10 зв., 14 зв., 75 зв., 124 зв., 196 (2), 199 зв., 221, 279, 309, 471 зв., 477

о̄а *числ.* 11, 14 зв., 76 зв., 125, 197 (2), 198 зв., 221, 280, 310 зв., 457 зв., 477

обадва *числ. наз.* 69 зв.

обанадесѧть *числ. зн.* 147, ѡбанадєсѧ(т) 468, ѡбанадєсѧтъ 462, ѡбанадєсѧтє 451 зв., 465 (2), 469, ѡбохьнадєсѧ(т) 162 зв.; ѡбоманадєсѧть *ор.* 171 зв., обѣманадєсѧтє 85. Див. ще: **дванадесѧть**

об'вивь *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 121; ѡб'вилї *мн. 3 ос.* 434 зв.

обецали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 184 зв.; ѡбѣцано *прис. ф.* 214 зв.

обиды *ім. мн. ж. наз.* 154

обладаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 88; ѡбладающє *дієприкм. акт. теп. мн. наз.* 319

облакь див. **ѡболокь**

облєчет'сѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 38; ѡболочетєсѧ *мн. 2 ос.* 37 зв., 375, ѡблєчетєсѧ 334 зв.

[обличити сѧ]: сѧ обличити *дієсл. недок. інф.* 81

об'нов'лєнїє *ім. од. с. наз.* 446, ѡбнов'лєнїє 451 зв.; ѡб'новлє(н)ѧ *мн. наз.* 479 зв.

обоє *числ. наз.* 46, 82 зв., ѡбоє 165, 204 зв., 205, 231 зв.; обоє *зн.* 62 зв.

[оболокали … сѧ]: сѧ… оболокали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 147

образь *ім. од. ч. наз.* 95, 310; ѡбраза *род.* 472; ѡбразо(м) *ор.* 220, ѡбразомь 197; о ѡбразѣ *місц.* 15

обрѣзовати *дієсл. недок. інф.* 209; ѡбрѣзоуєтє *теп. мн. 2 ос.* 373 зв.; обрѣзованьь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 211 зв.; обрѣзано *с. наз.* 213

обрѣтєнїє *ім. од. с. наз.* 463, ѡбрѣтєнїє 466 зв.

об'тег'чени див. **ѡб'таг'чены**

обоуви *ім. од. ж. род.* 27, 49, ѡбоуви 219 зв., 261, 320 зв.; ѡбоувы *мн. зн.* 290

обоуты *дієсл. док. інф.* 147

об'ходити *дієсл. недок. інф.* 50 зв.; ѡб'ходитє *теп. мн. 2 ос.* 98; ѡб'ходилъ *мин.*

од. ч. 3 ос. 29 зв.; обьходи *наказ. од. 2 ос.* 481
обыꙗладаль *дієсл. недок. од. ч. 3 ос.* 138 зв.
обьхоꙋоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 147
обьявило *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 74
обьявлали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 137; ѡбьявлены *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 351
обѣ див. **ѡба**
обѣ(д) *ім. од. ч. наз.* 94; ѡбѣдь *зн.* 283, 284 зв., 285; ѡбѣдомь *ор.* 270
обѣсильсѧ *дієсл. док. мин. од.ч. 3 ос.* 116 зв., сѧ ѡбѣсиль 116
ов꙽ *займ. од. ч. наз.* 18 зв. (2); **овоє** *с. наз.* 139 зв.
ѻ҃в *числ.* 11, 14 зв., 76 зв., 125, 221, 281, 311, 479
ѻ҃в-є *числ.* 456 зв.
ови(д) *ім. антроп. од. ч. наз.* 21 зв.; овида *зн.* 21 зв.
ово *спол.* 3, 62 (2), ѡво 18 зв. (2), 59 зв.
ов꙽цю див. **ов꙽ца**
ѻ҃г *числ.* 7 зв., 10 зв., 14 зв., 77 зв., 125, 221, 312 зв., 282 зв. (2)
огє(н) див. **ѡгєнь**
огнь див. **ѡгєнь**
огньноую *прикм. од. ж. зн.* 33, 64, 64 зв., ѡгнъноую 33; ѡ… ѡгнєно(м) *с. місц.* 479 зв.
огородил꙽ *дієсл. док. мин. од. 3 ос.* 174
ѻ҃д *числ.* 11 зв., 51, 125, 221, 283, 313, 317 зв., 470
одаривыи *дієприкм. недок. акт. мин. од. ч. наз.* 115 зв.
одесноую *присл.* 88, 96 зв., ѡдесноую 168 зв., 178, 312 зв., 482, ѡдес꙽ноую 115, 198
одинадесѧтоую *числ. од. ж. зн.* 86, о єдинадесѧтои *місц.* 86 зв.
одѣли *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 118 зв.
ѻ҃е *числ.* 5 зв., 10 зв., 15, 29 зв., 79 зв., 125, 221, 284 зв., 313 зв., 452
ожєнали(с) *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 103 зв.
ѻ҃з *числ.* 11, 15, 80 зв., 125, 201, 285, 317, 456, 462
ѻ҃з *числ.* 7 зв., 10 зв., 81, 201, 286, 319, 460, 479
ознаимоуєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 109, ѡзнаймѹє 159, ѡзнаимоуєть 55; ѡз꙽найми(л) єс꙽ми *мин. од. ч. 1 ос.* 421 зв.
ѻ҃и *числ.* 10 зв., 15, 82 зв., 125, 201, 287, 320, 479 зв.
окааніи: **ѡ окааніи** *ім. од. с. місц.* 200, о ѡкааніи 14 зв.
[оказоуєтє сѧ]: **сѧ оказоуєтє** *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 99 зв.
око *ім. од. с. наз.* 32 зв., 37 (3), 79, 87, 154, 164, 270 (2); ока *род.* 38 зв. (3), 222, 237 зв. (3); око *зн.* 33 зв., ѡко 33 зв.; око(м) *ор.* 127, 164, окомь 79 зв.; въ оцѣ *місц.* 38 зв., оув оцѣ 237 зв., во ѡцѣ 38 зв., в окоу 237 зв., вь окоу 237 зв., въ окоу 38 зв.; очи *дв. наз.* 47 зв., 61, 88 зв. (2), 113, 187 зв., 215, 223 зв., 263, 331 зв., 333, 385; очєи *род.* 47 зв., очїи 88 зв., 300, очїй 307 зв.; очи *зн.* 61, 76, 155 зв., 157, 157 зв., 164 зв., 294, 298 зв., 323 зв., 356 зв., 364 зв., 384 зв., 385, 385 зв. (2), 386, 386 зв., 387, 387 зв., 388, 391, 397, 397 зв., 404 зв., 421, 423, 470, ѡчи 157 зв., оцѣ 79 зв., 164; очима *ор.* 61, 93, 175, 234 зв., 405; въ очїю *місц.* 471 зв., въ ѡчїю 457 зв.
околич꙽ны(х) *прикм. мн. род.* 150, ѡколич꙽ны(х) 254
около [1] *присл.* 147, 397 зв., 403 зв., ѡколо 166 зв., 190 зв., 194 зв., 209
около [2] *прийм.* 43, 138 зв. (2), 145, 280, ѡколо 136 зв., 160 зв., 188, 210
окроуховь *ім. мн. ж. род.* 72, 150 зв., ѡкроуховь 156, 157 (2), 255, оукроуховь 67; оукроухы *зн.* 365
октєніа *ім. од. ж. наз.* 476
оливою *ім. од. ж. ор.* 147 зв.
ол꙽тарь *ім. од. ч. наз.* 98 зв.; ѡл꙽тарѧ *род.* 205; ѡл꙽тароу *дав.* 32; ол꙽тарє(м) *ор.* 32, ол꙽тарємь 98 зв. (2), ѡл꙽тарємь 271 зв., ол꙽тарѡ(м) 100

олѣвоую [1] *присл.* 119 зв.
олѣвоую [2] *прийм.* 88
олѣю *ім. од. ч. род.* 183 зв., **олѣѧ** 105; ѡлѣєви *дав.* 183 зв., олѣи *зн.* 105; ѡлѣє(мь) *ор.* 244 зв., 264 зв.
олѣѧ див. **олѣю**
он *займ. од. ч. наз.* 470 зв., онь 63 зв., 66 зв., 74 зв. (2), 76, 81, 81 зв., 86 зв., 90, 92 (2), 103, 104, 104 зв., 105 зв., 113, 115 зв., 116 зв., 117, 117 зв., 130, 138, 138 зв., 142 зв., 143 зв., 144 зв., 146 (2), 146 зв., 150 (2), 151, 156 зв., он[ı] 68 зв., 84, 87 зв., 467 зв., ѡ(н) 43 зв., 62 зв., 137, 142, 174 зв., 226, 262 зв., 268 зв., 282, 289, 292 зв., 306, 308, 356, 361, 377 зв., 386 зв., 435, ѡн[ı] 17 зв., 58 зв., 70 зв., 71, 190, 263 зв., 304 зв., 318, 323 зв., 360, 362 зв., 370 зв., 382, 465 зв., ѡнь 25 зв., 43 (2), 45 зв., 55, 56, 59, 59 зв., 60 зв., 62 зв., 64 зв., 67, 67 зв., 69 зв., 70 зв., 71, 72 зв., 74 зв., 83 зв., 88, 93 зв., 94, 94 зв., 110 зв., 111, 131 зв., 133, 134 (3), 137, 141, 142, 145 зв., 151, 152 зв., 155 зв., 157 зв., 158 зв., 160, 161, 161 зв., 163, 164 зв., 165 зв., 166, 166 зв., 168, 169, 169 зв. (2), 173, 175 зв., 179, 179 зв., 183 зв., 185 (2), 185 зв., 186 зв., 187 зв., 188 зв., 189, 189 зв. (2), 190 зв. (3), 191, 193 зв., 195 зв., 196 зв. (2), 206, 206 зв., 208 зв., 210, 214 зв., 216 зв., 217, 218 зв., 219, 219 зв., 223, 225, 225 зв., 226 (2), 226 зв., 227, 228 зв., 229 (2), 230 зв. (2), 231, 232 зв., 233 (3), 234 зв., 239 (2), 240 (2), 244, 244 зв., 245 зв., 246 зв., 248, 248 зв., 249 зв., 250 (2), 250 зв., 251, 252 (2), 252 зв. (2), 255 (2), 255 зв., 257, 257 зв., 258, 259, 260, 262 зв., 263 зв., 264, 265, 266, 266 зв., 267 зв., 269 (2), 270, 271, 272, 274, 277, 280, 281, 281 зв., 282, 282 зв., 283, 287 зв., 288 зв., 289 зв., 290, 290 зв. (2), 291, 291 зв., 292, 294, 294 зв., 295, 295 зв., 296 зв., 298 зв., 299, 301 (2), 301 зв. (2), 302 зв. (4), 303 (2), 304, 305, 306 зв. (2), 307 (2), 308, 308 зв., 309, 310 (2), 311, 312, 316, 317 зв., 318 (2), 320 (2), 320 зв., 321 зв., 322 зв. (2), 323, 324, 324 зв. (2), 325, 325 зв., 326, 330, 331 зв., 332, 332 зв. (2), 333 (2), 336 зв. (2), 337, 338, 339, 342 зв., 343 зв., 344 (2), 345 зв., 348 (4), 352, 356, 358, 358 зв., 359 зв., 360, 362 зв., 363, 364, 366 (2), 367, 372 зв., 374 зв., 376 зв., 377, 380, 381 зв., 384 зв., 385 (2), 385 зв. (2), 386, 386 зв., 387 (2), 388 (3), 390, 393, 395, 399 зв., 402, 404 зв. (2), 409, 409 зв., 410 зв., 412, 418, 419, 426, 426 зв., 427, 432, 433 зв., 434, 436, 437 зв., 439 зв., 440 зв. (2), 441 зв., 443 зв., 454 зв., 459, ѡн[ı]ъ [!] 254 зв; єго *род.* 53, 65 зв., 77, 107 зв., 113 зв., 122, 132 зв., 137, 148 зв., 157 зв., 159, 188, 196 зв., 209, 210, 228 зв., 234 зв., 244, 251 зв., 329 зв., 330 зв., 374 зв., 376, 383 зв., 405, 405 зв., 412 зв. (2), 426 зв., 427 зв., є(г)[о] 76 зв., 108 зв., нєго 26, 26 зв., 27, 39 зв., 56 зв., 58, 60 зв., 77, 87 зв., 95 зв., 107, 107 зв. (2), 117 зв., 118 зв., 129 зв., 131, 131 зв., 132 зв., 137 зв., 138 зв., 139 зв., 141, 143, 146, 156 зв., 162 (3), 165 зв., 177 зв., 183, 187, 193, 193 зв., 218, 219 (2), 220, 223, 225 зв. (2), 226 зв., 228 зв., 234 зв., 239 зв. (2), 242 зв., 243, 247 зв., 252 зв., 253 зв., 257 зв., 258, 264 зв., 266 зв., 267 зв., 268, 270, 277 зв. (2), 278 зв., 281, 286 зв. (2), 292 зв., 300 зв., 305 зв., 306, 323 зв., 325 (2), 331, 341 зв., 344 зв., 369, 372, 373 зв., 374 зв., 375 зв., 376 зв., 379 зв., 384, 388 зв., 389, 395 зв., 401, 401 зв., 402, 413 зв., 457 зв., 463 зв., нє(г)[о] 132 зв., 242 зв., 291, 315; ємоу *дав.* 17 зв., 23 (4), 23 зв., 24 (2), 24 зв. (2), 27 (4), 28 (3), 28 зв. (2), 34, 39 зв. (2), 41 зв. (6), 42 (2), 43 (3), 43 зв. (3), 45, 45 зв. (2), 46 зв. (2), 47 зв., 52 зв., 55, 55 зв., 56, 58 (2), 58 зв., 59 зв. (3), 60, 60 зв. (3), 62 зв. (2), 64 зв., 65 зв., 66 зв., 67 зв., 68 (2), 69 зв., 70, 70 зв., 71 зв. (2), 74 (2), 74 зв., 76 зв., 77 (3), 78, 79, 81 (5), 81 зв. (3), 82, 82 зв., 83 зв., 84 (5), 84 зв., 85, 86, 87 зв. (2),

88 зв., 90 зв., 91, 91 зв., 92 (4), 93 (2), 94 зв., 95 (2), 96 зв. (3), 97, 100 зв., 101, 105, 106 зв. (2), 107 (2), 108, 108 зв., 109 зв., 110, 110 зв. (2), 111 (2), 112 (3), 112 зв., 113 зв. (2), 114 зв., 115 (2), 115 зв., 116, 116 зв., 117 (3), 118 зв. (2), 119, 119 зв. (2), 120 зв., 121, 122 зв., 123, 130, 131, 131 зв., 132, 132 зв. (4), 133, 134, 135, 135 зв. (2), 137, 138 зв., 141, 142, 143 (3), 144 (2), 145, 145 зв., 146 зв., 149 зв., 153, 154 зв., 155, 155 зв., 157 зв., 158 (2), 158 зв., 160 зв., 161, 161 зв. (3), 163 (3), 163 зв., 166 (4), 166 зв., 167, 167 зв., 168 (2), 169, 169 зв. (2), 170 (2), 172 зв., 173, 173 зв., 174, 174 зв., 175 зв. (2), 176, 177 (2), 177 зв., 178 (2), 179, 179 зв., 184 зв. (2), 185 зв., 186, 186 зв., 187 зв., 188, 188 зв., 189 зв., 190, 191(2), 191 зв., 193 (2), 193 зв., 194 (2), 194 зв., 195, 200, 205 (3), 205 зв., 206, 207 зв., 211, 212, 214, 214 зв., 216, 219, 221 зв., 222 (3), 222 зв. (3), 223 зв., 225 зв. (2), 227 зв., 228 зв., 230 зв., 231, 235 зв. (2), 240, 244 (2), 244 зв., 245 зв., 247 зв., 250 зв. (2), 251 зв., 252, 254 (2), 255, 259 (2), 259 зв., 260 (2), 264 (2), 265 (2), 266 зв. (2), 267 (6), 269 (2), 270 зв., 271, 273 зв. (4), 274, 274 зв., 276, 276 зв., 279, 280, 281 зв., 282 зв., 283 зв., 285 (2), 289 (2), 289 зв., 290 зв. (2), 291, 291 зв., 292, 293 зв., 294, 295 (3), 295 зв. (3), 296 (3), 296 зв., 297, 300 зв., 301, 301 зв., 302, 302 зв. (2), 303, 303 зв., 304, 305 (2), 305 зв. (2), 306 зв., 308, 308 зв., 309, 311, 312 (2), 317 зв., 320, 320 зв. (2), 321, 322 (3), 323, 323 зв., 324 зв., 325, 326, 327 зв. (3), 328 (2), 328 зв., 334, 335, 338 зв., 339, 341 зв., 343 (2), 344 зв., 345 (3), 345 зв. (5), 346, 347, 348 (2), 349, 349 зв. (2), 351 зв. (2), 352 зв., 353 зв., 354 (2), 354 зв. (3), 355 зв. (4), 356, 358, 358 зв. (4), 359 зв. (3), 360 зв., 361 (2), 362, 364 зв. (2), 366 зв., 367, 371, 373 зв., 374, 376 зв., 377, 378, 378 зв., 380, 380 зв., 381, 381 зв., 382 зв. (2), 384 зв., 385, 385 зв. (2), 386 зв., 387 (2), 387 зв., 388 (3), 388 зв. (2), 391 зв., 392, 394, 395 зв., 396, 397 (2), 398 зв., 401 зв., 404, 406, 406 зв. (3), 407.3, 409 (2), 409 зв. (3), 410 зв. (2), 411 зв. (3), 413 (3), 420 зв., 421 зв. (2), 424 зв., 426 зв., 427 (3), 428 зв. (3), 430 (3), 434 (2), 436 зв. (2), 437 зв., 438, 438 зв., 439, 439 зв., 440 зв. (2), 441 (6), 441 зв. (2), 443 зв., 456 зв., 457, 470 зв., 473 зв., 475, є(мѝ) 280 зв., 290, 349, 394 зв., ємѝ 132 зв., 150, 157, 172 зв., 244, 294 зв., 331 зв., 346, 350, 371, 379 зв., 386, 396 зв., 400, 410 зв. (2), 411, 427 зв., 428, єму 88, нємоу 26, 27 зв., 30 (2), 42, 43, 43 зв., 46, 46 зв., 47 зв. (2), 57, 60, 63, 66 зв., 68, 69 зв., 70 зв., 71, 72 зв., 80 зв., 82 зв., 83 зв., 87 зв., 90, 91, 95, 95 зв., 100 зв., 101, 109 зв., 115 зв., 117 зв., 129 зв., 131 зв., 133 (2), 134, 137 (2), 138 зв., 139, 149 зв., 150, 151 зв., 152, 155, 157 зв., 161, 161 зв., 164 зв., 165 зв., 168, 173, 175 зв., 176, 177, 188, 189, 205, 216 зв., 226, 227, 239, 241 зв., 246, 247 зв. (2), 259, 259 зв., 263 зв., 266, 266 зв., 274, 290, 299 (2), 300, 304, 307, 308 зв., 322, 325 зв., 343 зв., 345 зв., 346 зв., 351, 354 зв., 356, 357, 358 (3), 364 зв., 367, 367 зв., 371 зв., 376, 377 (2), 383 зв., 393, 394, 395, 396, 399 зв., 403 зв., 429 зв., 447, 456, 459, 461 зв. (2), 464 зв., 466 зв., н(є)моу 183 зв., немѝ 317, 349, не(мѝ) 235, нем(ѝ) 70 зв., не(мѝ) 76 зв., 144, 287, не(м) 389 зв., 453; его *зн.* 24, 25, 28 (3), 28 зв., 32 зв., 40 (2), 42 (2), 43 зв., 44 (2), 44 зв. (2), 47 зв., 48 зв., 49 зв., 51, 52, 56 (4), 56 зв. (2), 57, 59, 63 (2), 64 (2), 64 зв., 65 зв. (2), 67 зв., 68 (2), 68 зв., 70 зв., 72 зв., 74 зв., 76, 77 (4), 77 зв., 78 (2), 78 зв., 80 (3), 81, 81 зв. (5), 82 (2), 82 зв., 87, 89 (2), 89 зв., 90, 92 зв. (2), 93 (2), 93 зв. (2), 94 зв., 95, 95 зв. (2), 96, 96 зв. (2), 97 (2), 98, 103, 104 зв. (2), 106, 109, 110 (2), 111, 113 зв. (4), 114, 114 зв., 115 (2), 115 зв., 116 (2), 116 зв. (2), 117, 117 зв.,

118 зв. (6), 119 (2), 119 зв. (2), 120 (3), 120 зв., 121, 121 зв., 122 зв., 123 (3), 125 зв. (2), 130, 131, 131 зв., 132, 132 зв., 134 зв., 136 (4), 136 зв., 137 (3), 137 зв. (2), 138 зв., 139 зв. (2), 142 (2), 142 зв. (3), 143 (4), 143 зв., 144, 144 зв. (2), 148 (2), 148 зв. (3), 149, 149 зв., 151 (2), 151 зв. (2), 152, 153 зв. (3), 155, 156 зв., 157 зв. (4), 158 зв., 160, 161 зв., 161 (7), 161 зв. (2), 162 (2), 162 зв. (2), 163 (2), 164 зв. (2), 165, 166, 166 зв., 168 (3), 169 зв., 170 зв. (2), 172 (3), 174 (3), 174 зв. (2), 175 (3), 175 зв., 176, 177, 177 зв., 178, 178 зв., 179 зв., 184 зв. (2), 188 (4), 188 зв., 189, 189 зв., 190 (3), 190 зв., 191 (4), 191 зв., 192 (3), 192 (5), 193 (3), 193 зв. (2), 195 зв. (3), 196 (2), 196 зв. (2), 197 зв., 207, 210, 211 зв., 212 зв. (2), 214 (2), 214 зв., 216 зв. (5), 218 зв., 219, 221 зв. (2), 222, 222 зв. (2), 224 зв. (2), 225, 225 зв., 226, 226 зв. (2), 227, 228 зв., 229, 229 зв. (2), 233 (2), 234, 238 зв., 239 (2), 239 зв., 241, 243 зв., 244, 244 зв., 246 зв., 247, 248 зв. (2), 249 (4), 249 зв. (3), 250 (2), 250 зв. (4), 251, 254, 257 зв. (2), 258, 258 зв. (3), 259, 261 зв., 263 зв., 264 (2), 264 зв. (2), 265 (2), 267 зв. (2), 268, 268 зв., 269, 270, 272, 273 зв., 277, 277 зв., 281, 283, 283 зв. (3), 284 зв., 285, 287 зв., 289, 289 зв. (3), 290, 290 зв., 291, 294 зв., 297, 298 зв., 299, 300 зв., 301, 302 (4), 303 (3), 303 зв. (3), 304 зв., 306 зв. (6), 308 (4), 309 (3), 309 зв. (4), 310 (2), 310 зв. (4), 311, 312 (2), 313 зв., 317 (2), 317 зв. (3), 319, 321, 321 зв., 322, 322 зв. (4), 323, 323 зв. (5), 324 (3), 324 зв. (2), 325 зв. (3), 326 (2), 326 зв. (3), 329, 331 зв., 332 (3), 333 (2), 337 зв., 341 зв., 342 (2), 343, 343 зв., 344, 346, 352, 357, 357 зв., 358 (3), 358 зв., 360, 360 зв. (2), 361 зв., 364 зв., 365 зв., 366, 366 зв., 367 зв., 368 зв. (2), 369, 370 зв. (2), 371 зв. (2), 372 зв., 373, 374 зв. (2), 375 (2), 375 зв., 377 (3), 379, 383 (2), 383 зв., 384 зв., 385, 385 зв., 386 зв., 387, 387 зв., 388 (3), 389, 391, 391 зв., 392, 393, 394 зв., 395, 396 зв. (2), 397 (2), 398 (2), 399, 399 зв. (2), 400 зв., 401 зв., 402, 402 зв., 403, 405 зв. (2), 406 зв., 407 зв., 408, 409 (2), 410 (2), 411 зв. (2), 412 зв., 413, 413 зв., 416 зв., 418, 419 зв., 422, 424 (2), 425, 425 зв. (3), 427 зв., 429, 429 зв. (7), 430, 430 зв., 431 (2), 431 зв., 432, 433 зв., 435, 436, 436 зв. (2), 439, 448, 451, 454, 468 зв., 475 (2), 475 зв., 476, 482, є(г)[о] 65 зв., 87, 93 зв., 154, 155, 168, 178, 193, 194 зв., 258, 264 зв. (3), 272, 289 зв., 296 зв., 326, 327 зв., 342, 356, 369 зв., 427 зв., 429 зв., 431, 436 зв., 475 (2), 475 зв., 476, него 49 зв., 117, 118 (2), 148 (2), 155, 157 зв., 166 зв., 188, 189 (2), 190, 190 зв., 191 зв., 192 зв., 193, 205, 214, 220, 223 зв., 230 зв., 233, 249 зв., 272, 310, 321, 322, 322 зв., 324, 326 зв., 332, 334, 341, 341 зв., 345, 347, 350 зв. (4), 357, 368 зв., 374 зв. (2), 375 зв., 376 (3), 380, 380 зв., 383 зв., 388, 393 зв., 398, 398 зв., 404 зв., 405, 409 зв., 421, 424 зв., 447, 461 зв., нє-(г)[о] 325 зв., нь 27 зв., 130, 137, 475 зв., 476, й 111 зв.; ни(м) *ор.* 23 зв., 29 зв., 32 зв., 34, 39 зв., 42 зв., 43 зв., 44, 46 зв., 47 зв., 55 зв., 56 зв., 59 зв., 66 (2), 67, 75 зв., 80, 88 зв., 89 зв. (2), 105 зв., 113, 114 зв., 119 зв., 120, 120 зв., 130 зв., 132, 134 зв., 135 зв., 136, 136 зв., 137, 144, 146, 146 зв., 148 зв., 149, 184 зв., 188, 188 зв., 193 зв., 205 зв., 243 зв., 252 зв., 255, 256 зв. (2), 283 зв., 286 зв., 304 зв., 317 зв., 322 зв., 329, 349, 352, 364, 389, 402,431 зв., 446 зв., 468 зв., 469 зв., 472 зв., ним^{і} 344, ни(м^{і}) 145, 149, нимь 29, 41 зв., 45 зв., 55 зв., 82 зв., 107 зв., 118 зв., 125 зв., 131, 132, 134 зв., 137, 144 зв. (2), 145 зв., 156 зв., 160 зв., 167 зв., 171 (2), 189, 193, 194, 195 (2), 197, 210 зв., 211, 228, 229 зв., 230 зв. (2), 232 зв. (2), 233, 240, 240 зв., 253 зв., 254, 256 зв. (4), 258, 265, 266 зв., 286, 305 зв., 307 зв., 310 зв.,

318, 318 зв., 321, 322 зв., 323, 327 (2), 328, 329 зв., 344 зв. (2), 371, 384, 395, 400, 427, 433 зв., 435 зв., 441 зв., 464 зв., 475 зв., 476, ни(мь) 245 зв., нї(м) 142, 251 зв., им^{i} 88; в нє(м) *місц.* 49 зв., 92 зв., в нємь 90, 326, 331 зв., 354 зв., 382 зв., 410 зв., 413 зв., 415, 482, во нємь 370, в^{i} нє(м) 393, в^{i} нєм^{i} 345 зв., в^{i} нємь 214 зв., 219 зв., 373, 429 зв., 430, 434, в^{i} нє(мь) 382, на нє(м) 98 зв., 261, на нєм^{i} 440, на нємь 56 зв., 98 зв., 99, 122, 216, 310, 344 (2), 352 зв., 429, 458, 462 зв., о нє(м) 65 зв.,111, о нєм^{i} 53, 130, 459, о нємь 65, 146 зв., 151 зв., 154 (2), о ню(м) 76, ѡ нєм 342, 459, ѡ нє(м) 27 зв., 185 зв., 228 зв., 325, 336 зв., 343 зв., 372, 372 зв., 374 зв., ѡ нєм^{i} 220 зв., ѡ нємь 158, 160 зв., 162 зв., 211 зв., 214 зв., 215, 223, 225 зв., 241, 264 зв., 332 зв., 342, 345 зв., 368 зв., 401 зв., 405, 410.2, при нє(м) 322, при нємь 250 зв., 402

он^{i} див. **он**

она див. **вона**

он^{i}дє *присл.* 102 зв., ѡн^{i}дє 181 зв., 297

они *займ. мн. наз.* 37 зв., 47 зв., 66 зв., 71 зв. (2), 73 зв., 76, 83, 86 (3), 87 зв., 88 зв., 91 зв., 92 зв., 94, 108 зв., 113, 116 зв., 118 (3), 121 зв., 122 зв., 123, 130, 130 зв. (4), 137 зв., 144, 146, 147 зв., 150 (2), 151 (3), 152, 239 зв., онї 95, ѡни 15 зв., 17 зв. (2), 24 (2), 29, 29 зв. (2), 30 зв. (3), 31, 35, 35 зв., 44 зв., 52 зв., 54 зв., 57 зв., 73, 86, 110, 115, 122 зв., 136 зв., 142 зв., 155 зв., 156 (2), 157, 158, 162 зв. (2), 165, 167, 168, 168 зв., 170 зв., 173 зв., 174, 174 зв., 175, 175 зв., 176, 184 зв., 185 зв., 187, 187 зв., 188, 188 зв., 190, 192, 192 зв., 196 зв., 197, 197 зв., 198, 210, 216 зв., 217, 231, 233 зв., 244, 248 зв., 252 зв., 253 зв., 254 зв., 255, 257 (2), 258, 268, 269 зв., 271 зв., 276, 278 зв., 279, 283 зв. (2), 284 зв., 285, 294 зв., 296 зв., 298 зв., 302, 304 (2), 305 зв., 306 зв. (2), 308 зв., 309 зв. (2), 310, 311, 317 зв., 318 (2), 319, 320 зв. (2), 321 зв., 322 зв., 324 (2), 324 зв., 326, 326 зв. (2), 331 зв. (2), 333, 333 зв. (2), 334, 335, 337, 337 зв. (2), 344 зв., 346 (2), 357 зв., 358 зв., 366, 367, 376, 377, 377 зв., 380, 380 зв., 387, 387 зв., 388, 389 зв., 394 зв., 421, 422 (2), 422 зв., 423, 423 зв. (2), 425 (2), 427 зв., 431 (2), 433, 436, 439, ѡнї 330 зв., 334, ѡнѣ 119; и(х) *род.* 2 зв., 25 зв., 50 зв., 76, 78, 126 зв., 133, 137, 267 зв., 300 зв., 311 зв., 320 зв., 348, 384, 395, 405, 440, 465 зв., 470 зв., 477 зв., ихь 80 зв., 143 зв., 151 зв., 163, 176 зв., 179, 211, 212 зв., 225, 227 зв., 297 (2), 324, 333 зв., 357, 412, 452, 462, 467 зв., ни(х) 38, 44, 46, 51, 79 зв., 86 зв., 92 зв., 93 зв., 96 зв., 100, 105, 111, 120, 135, 138, 149 зв., 151, 152, 176 зв., 190 зв., 227, 244 зв., 258, 258 зв., 271 зв. (2), 272, 273, 287 зв., 296 зв., 304 зв. (2), 311 зв., 316, 319 (2), 323, 326, 330, 334 зв., 357, 375 зв., 376, 376 зв., 398 зв., 407 зв., 409 зв., 422 зв., 424 зв., 425, 427 зв., 433, нихь 37 зв., 76 зв., 115 зв., 155 зв., 160 зв., 174 зв., 182 зв., 188 зв., 190 зв., 192, 197, 205, 212, 212 зв., 213, 224 зв. (2), 226, 226 зв., 227, 231, 233 зв., 250, 267 зв., 294 зв., 295, 321, 322, 331, 364 зв., 391, 393, 443, нї(х) 398, нѣ 156, 193; и(м) *дав.* 16 зв., 24, 24 зв., 29, 29 зв., 39 зв., 40 зв., 41 зв., 43 зв., 46, 47 зв. (2), 48, 48 зв., 49, 50, 52 зв., 55, 56, 56 зв., 57, 58 зв., 60, 60 зв., 62, 62 зв. (3), 63 (2), 63 зв., 64 зв. (2), 65 (2), 66 зв. (2), 68, 68 зв., 69 зв. (2), 72 зв., 73 (2), 74, 75 зв., 76, 76 зв. (3), 77 зв. (4), 78, 78 зв., 82 зв., 83, 83 зв. (3), 85, 86 (2), 87, 88, 88 зв., 89 зв., 90 зв., 91, 92, 92 зв., 96, 101 (2), 104, 105 зв. (3), 108 зв., 109, 112, 113 зв., 117 зв., 118, 118 зв., 121 зв., 123, 130 зв., 134 зв., 135 зв., 136, 137 (2), 137 зв., 138 зв., 139, 139 зв., 140 зв., 141 (2), 141 зв. (3), 142 зв., 144, 146, 146 зв., 147 (3), 149 зв., 150 (3), 151, 162 зв., 164 зв., 165 зв. (2),

167, 178 зв., 184, 198, 237, 252 зв., 254 зв. (2), 258 зв., 259 зв., 261, 276 зв., 279 зв., 281 зв., 282 зв., 287 зв., 288 зв., 298 зв., 300 зв., 304 зв., 306 зв., 307, 313 зв., 317 зв., 318, 318 зв., 332 зв., 333, 333 зв., 346, 348.2, 356, 366 зв., 367 зв. (2), 376, 378 (2), 378 зв., 379, 385 зв., 389 зв., 398, 404, 408, 421 зв., 423 зв., 427 зв., 435, 436 зв., 437, 437 (2), 440, 454 зв., 477 зв., им^{і} 18, 88, 376, 383, и(м^{і}) 248 зв., имь 26 зв., 29, 35 зв., 44 зв., 46, 47, 59 зв., 61, 66 зв., 67, 69 зв., 70, 70 зв., 71 зв. (2), 72 зв., 73 зв., 76, 77 зв., 80 зв., 83 зв., 85, 86, 86 зв., 88 зв., 89, 90, 91 зв. (2), 93, 94, 95 (2), 96 зв., 110, 110 зв. (2), 111, 111 зв. (2), 113, 117 зв., 118, 118 зв., 121 зв., 122 зв. (3), 123, 131 зв., 132, 132 зв., 133, 133 зв., 135, 136, 139 зв., 140 (2), 142, 143 зв., 144, 146, 147 зв., 149 зв., 150 (2), 150 зв., 152 зв. (2), 153, 153 зв., 155 (2), 155 зв., 156 зв., 157 (2), 158 (2), 158 зв., 159, 160, 160 зв., 162, 162 зв., 163, 165, 167 зв., 168, 168 зв. (2), 170, 170 зв. (4), 172, 172 зв., 173 зв., 174 (2), 175 зв. (2), 176, 176 зв., 177, 178 зв., 179, 180, 183 зв., 184 зв. (3), 185 (2), 185 зв. (2), 186 (2), 187, 187 зв., 188, 188 зв., 191 зв., 192 (4), 192 зв. (2), 196 зв., 197 зв., 198, 206 зв., 212 зв. (2), 213 (3), 216, 217 (2), 219 (2), 226 (2), 227 зв., 228 зв., 230, 231, 232, 232 зв., 236, 241 зв., 246, 246 зв., 248, 249 зв. (3), 250, 252 зв., 253, 254, 254 зв., 255, 255 зв., 262 зв., 266, 267 зв., 272, 277, 279, 286, 287 зв., 288, 292 зв., 294 зв., 296 зв., 297, 300 зв., 301 зв. (2), 302, 304 зв., 306, 308, 308 зв., 309, 309 зв., 310, 311, 311 зв., 314, 317 зв. (3), 318, 318 зв., 319, 320, 320 зв., 321, 321 зв. (2), 323 зв., 325 зв., 326, 326 зв., 327 зв., 331, 331 зв., 332 зв., 333 (2), 333 зв. (3), 334 (3), 334 зв. (2), 337 зв., 342, 343, 344 (2), 346, 346 зв., 348 (2), 356, 360, 360 зв., 361, 364 зв., 365, 366, 367, 367 зв., 368 зв., 369 зв., 370 зв., 371, 372, 373, 373 зв., 375, 377 зв., 379, 379 зв., 380, 380 зв., 381, 381 зв., 382 зв., 383 зв., 385, 385 зв., 386 зв., 387 (2), 387 зв., 388 зв. (3), 389 зв. (2), 391 зв. (2), 392, 392 зв., 394 зв., 395, 400 зв., 402 зв., 407 зв., 408 зв., 417, 419 зв., 421, 422, 423, 424, 424 зв., 425 (3), 426 зв., 429, 429 зв. (2), 430, 431 (2), 436, 437, 437 зв. (3), 439 (2), 439 зв., 440, 440 зв., 445 зв., 458 зв., и(мь) 165 зв., 167, 168 зв., 253, ни(м) 67 зв. (2), 151, 206 зв., 224, 231 зв., 274, 298 зв., 310 зв., 327, 330 зв., 456 зв., нимь 46 зв., 151, 174 зв., 175, 187, 198, 217, 219, 223 зв., 226 зв., 231 (2), 248, 283 зв., 306 зв., 312, 324, 326, 331 зв., 332, 365 зв., 384, нi(м) 326; их *зн.* 41, 165, 442 зв., и(х) 23 зв., 29 зв. (2), 30 (2), 39, 40, 40 зв. (2), 41, 50, 56 зв., 59, 62 зв. (2), 64 зв., 65, 67, 71 (2), 71 зв., 72 зв., 75 зв., 76, 82 зв. (2), 85 зв., 86 зв., 88, 88 зв., 90, 94, 96 зв., 97, 97 зв., 107 зв., 112 зв., 113 (2), 116 зв., 122 зв., 123 (2), 130 зв., 131 (2), 132, 137 (2), 138, 139, 143 зв., 146 зв., 147 (2), 149 зв., 150 (2), 150 зв., 151, 159 зв., 162 зв., 164 зв., 165, 165 зв., 166, 168 зв., 187 зв., 254, 271 зв. (2), 279, 279 зв., 285 зв., 294 зв., 317, 334 зв. (3), 337 зв., 346, 358 зв., 406, 408, 422, 422 зв. (3), 423 (2), 423 зв., 425, 467 зв., 468 зв., ихь 24 (2), 37 зв., 38 зв., 48, 48 зв., 60, 60 зв., 61, 62 зв., 63 зв., 66 зв., 90 зв., 117, 121 зв., 134, 151, 155 зв. (2), 156, 156 зв., 158, 160, 160 зв., 166, 172, 180 зв., 187, 215, 216 зв. (2), 226 (2), 227, 229, 236, 238 зв., 241, 248, 253, 254, 254 зв., 255, 257, 259 зв., 260 зв. (2), 269 зв., 275, 276, 276 (2), 285 зв., 286, 298, 305 зв., 306 (2), 321 зв., 344 зв., 358 зв., 363, 368, 377, 386, 389, 389 зв., 390, 391 зв., 392 (3), 395 зв., 405, 413, 421, 423 (2), 448 зв., 466 зв., ни(х) 83 зв., 136, 167, нихь 166, 249 зв., 310, 423, нѣ 116 зв., 196 зв., 437 зв.; ними *ор.* 24, 46, 62 зв., 75 зв., 78 зв., 88 зв., 106, 112, 120 зв.,

135, 150 зв., 159 зв., 161, 167 зв., 169, 195, 217, 230, 231, 234, 239 зв., 287 зв., 302 зв., 306, 314, 319, 321 зв., 322 зв., 327 зв., 330, 330 зв., 331, 331 зв., 333 (3), 334, 351, 385 зв., 389, 402, 404 зв. (2), 417, 422, 422 зв., 425, 426 зв., 437 зв., 438, 453 зв., ни(ми) 88 зв., 330 зв., ими 35, 88, 106, 106 зв., 169, 319; в ни(х) *місц.* 54, 261, 261 зв., 275, 313 зв., в' них 211 зв., в' ни(х) 288, 359, 424, в' нихь 61, 204 зв., 206 зв., 422 зв., 423 зв., 424, в' нї(х) 363, о ни(х) 93 зв., о нихь 66 зв., ѡ ни(х) 299 зв., 335 зв., ѡ нихь 48, ѡ нѣ 193 зв.,

онї див. **они**

онь див. **он**

оплюль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 92 зв.

опос'лѣ *присл.* 92, 105 зв., 114 зв., ѡпослѣ 174 зв., 197, 221 зв., 360, ѡпосли 157 зв., 255

опочиваєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 139; ѡпочиваль *мин. од. ч. 3 ос.* 441 зв.; ѡпо(чи)ваи *наказ. од. 2 ос.* 274 зв.; опочивайтє *мн. 2 ос.* 113, ѡпочивайтє 187 зв.

опрѣсноци *ім. мн. ч. наз.* 183

опоустить *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 82 зв., ѡпоустить 82 зв.; єси ѡпоустиль *мин. од. ч. 2 ос.* 120; ѡпоустиль 28 зв.; ѡпоустили *мн. 1 ос.* 301 зв., єстє опоустили *2 ос.* 99; бы ѡпоустиль *ум. од. ч. 3 ос.* 165 зв., 301 зв., бы ѡ 165 зв.; ѡпоусти *наказ. од. 2 ос.* 327 зв.; ѡпоустивши *дієприсл. мин.* 182 зв., ѡпоустив'ши 142, 152 зв., 167, 167 зв., опоустив'шї 90 зв.

опа(т) див. **опать**

опать *присл.* 64, 112 зв., опа(т) 86, 88 зв., 89, 92 зв., 113, 120, 130, 133, 139, 154 зв., ѡпать 187 зв. (2), 192 зв., 324, 325 зв., 358 зв., 393, 394, 394 зв., 420, ѡпат' 406 зв., ѡпа(т) 2 зв., 3, 64, 112 зв., 134, 137 зв., 167, 173, 174 зв., 189 зв., 192 (2), 216, 290, 291, 295 зв., 349, 354, 357 зв., 377 зв., 387, 389 зв., 390 зв., 391, 397, 407 зв., 411, 414, 430, 438

орєль *ім. од. ч. наз.* 127, ѡрєль 127; ѡр'ла *род.* 127; ѡрлови *дав.* 127, ѡр'лоу 126 зв.; ор'ли *мн. наз.* 103, ѡрьловє 298 зв.

осан'на *гебр.* 89 зв. (2), 90 зв., ѡсан'на 171 (3), 401 зв.

освѣти(т)са: да освѣти(т)са *дієсл. док. наказ. од. 3 ос.* 31

осє див. **сє**

ослабѣли *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 71 зв.

ослицѣ *ім. од. ж. род.* 89 зв.; ослицоу *зн.* 89 зв., ос'лицоу 89; о ѡслици *місц.* 89

осла *ім. од. с. зн.* 89, 89 зв., ѡсла 170, 170 зв. (2), 306, 306 зв. (2), 401 зв., ѡс'ла 170 зв., ѡслѣ 170, ѿсла [!] 306 зв.; ослѣтємь *ор.* 89; о ѡслати *місц.* 14 зв., ѡ ослати 335 зв., на ѡслати 401 зв., на ѡслатю 399 зв., на ѡслѣтю 303

основань *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 41, ѡснова(н) 238 зв.

особно *присл.* 75 зв., 87, ѡсобно 179 зв., ѡсоб'но 254, ѡсъбно 435 зв.

остави(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 79 зв., 85, ѡстави(т) 412 зв., ѡставитъ 287 зв.; оставитє *мн. 2 ос.* 421; ѡставать *майб. мн. 3 ос.* 307 зв., єси оставиль *мин. од. ч. 2 ос.* 194 зв.; оставиль *3 ос.* 63, ѡставиль 43, 131 зв., 176 зв. (2), 380, ѡс'тавиль 358 зв.; оставили *мн. 1 ос.* 85; оставили *3 ос.* 17 зв.; ѡставили 176 зв.; оставь *наказ. од. 2 ос.* 43 зв., ѡстави 19; ѡстав'тє *мн. 2 ос.* 62 зв.; ѡставиль бы *ум. од. ч. 3 ос.* 176; ѡставлєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 101, 298 зв.; ѡставлєна *ж. наз.* 298 зв., оставлєн'на 104; ѡставивши *дієприсл. мин.* 353, ѡстави(в)ши 468 зв., ѡставив'ши 73, 130 зв., 175, 188 зв., 228, 311 зв. (2), 355 зв.

[останє (с)]: (с) останє *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 432

остродалєкаа *прикм. од. ж. наз.* 127

остроздитєл'на *прикм. од. ч. род.* 127

осоудили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 116 зв.

осоуж'дєніє *ім. од. с зн.* 98, ѡсоуж'дєніє 313, ѡсождєніє 178 зв.
ото *част.* 38 зв., 87, 89 зв., 113, 139, 451, 467, ѡто 133 зв., 167, 168, 187 зв., 260 зв., 279 зв., 301 зв., 302, 319, 320, 324 зв., 429 зв., 446 зв.
отожь *част.* 262 зв., ѡто(ж) 262 зв., 283, 304, 420 зв., ѡтож' 356 зв., ѡтожь 156 зв., 207, 207 зв., 294, 360 зв., 421, ѡ(т)то(ж) 106 зв.
отрокь *ім. од. ч. наз.* 56 зв.; отрока *зн.* 209; ѡтрокь *мн. род.* 450 зв., 456; ѡтроки *зн.* 90 зв.
оц҃ь див. **ѡтєць**
очищаєте *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 99; очищайтє *наказ. мн. 2 ос.* 49
очищаю(т)сѧ *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 52 зв.
о҃в҃ *числ.* 8, 12 зв., 84, 201 зв., 288 зв., 325, 450 зв., 473, 479 зв.

П

п҃ *числ.* 85 зв., 201 зв., 291, 292, 326 зв., 474 зв., 476 зв.
п҃а *числ.* 11 зв., 87, 201 зв., 292
павєль *ім. антроп. од. ч. наз.* 202, 337, 482; павла *род.* 452, пав'ла 460, 468 зв.; павлоу *дав.* 202 (2); пав'лѡ(м) *ор.* 125 зв.
павловь *прикм. од. ч. наз.* 17
пагорокь *ім. од. ч. наз.* 218
падати: **падати боудоу(т)** *дієсл. недок. майб. мн. 3 ос.* 182; падали *мин. мн. 3 ос.* 137, 424; падающи(х) *дієприкм. акт. теп. мн. род.* 71
паденіє див. **паденѧ**
паденѧ *ім. од. с. наз.* 239, паденіє 41; паденѧ *зн.* 215, паденіє 109
паде(т)сѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 267 зв.
паднєшь *дієсл. док. майб. од. 2 ос.* 28; пал' *мин. од. ч. 3 ос.* 228 зв., паль 112 зв., 187, 249, 250 зв., 289 зв., 296 зв., 298; пала *ж. 3 ос.* 145 зв.; пало *с. 3 ос.* 139 (2), 139 зв. (2), 246 (4); пали *мн. 3 ос.* 60 (2), 60 зв., 76; па(д)нѣтє *наказ. мн. 2 ос.* 327; падши *дієприсл. мин.* 81, 81 зв.; па(д)шє 24 зв.
пак *част.* 27 зв., па(к) 39, 66 зв., 82 зв., 90 зв., 94, 96 зв., 106, 133 зв., 139 зв., 166 зв., 194 зв., 197 зв., 206 зв., 213 зв., 240 зв., 275, 278 зв., 280, 280 зв., 283 зв., 291, 302 зв., 304 зв., 309, 326 зв., 330, 331 (2), 345, 360 зв., 363 зв., 374 зв., 391, 410, 441 зв., 450 зв., 459 зв., 475 зв., 481 (2), пакь 25, 25 зв., 26, 27 (2), 28 зв. (3), 29 (2), 32 (2), 37 (2), 37 зв. (2), 38 зв., 39 зв. (3), 42 зв., 43, 43 зв. (2), 44, 44 зв. (2), 47 зв. (2), 50 зв., 51, 56 (3), 57 (2), 57 зв., 59, 60 зв., 62, 62 зв., 64 зв., 65 зв., 73 зв., 74, 75, 75 зв., 76 зв., 78, 78 зв., 79, 80 (2), 81 зв. (2), 83 (2), 83 зв., 85, 85 зв., 86 (2), 88, 89 зв., 90 зв., 91 зв., 92, 92 зв. (4), 95 зв. (2), 96, 96 зв., 98, 102, 103 зв. (2), 104, 105, 105 зв. (3), 106 (2), 111, 112, 114, 114 зв. (2), 115, 115 зв., 118 (2), 120, 120 зв. (2), 121, 122, 126, 134 зв., 135, 140, 140 зв., 142, 143, 143 зв., 144 (2), 145, 146, 148 (2), 156, 157 зв., 158, 159 зв., 161 зв., 164, 166 зв. (2), 167 (2), 168, 168 зв., 171 (2), 171 зв., 173 зв. (2), 175, 176, 176 зв. (2), 177, 179 зв., 181 зв., 182, 183, 183 зв., 186 зв. (2), 188 (2), 189, 191 зв., 192 зв., 193 зв., 197 (2), 198 (2), 204 зв. (2), 206, 207, 207 зв. (2), 209 (2), 210, 210 зв., 211 зв., 212, 213 (2), 215, 217 зв., 219, 220 (2), 221 зв., 227, 231, 231 зв., 232, 233 зв., 237 зв., 238 зв., 239, 240 зв., 243 зв., 244, 246, 248, 249 зв., 250, 250 зв., 252 зв. (2), 253 зв., 254, 255 (3), 256 зв., 257, 260 зв., 261, 261 зв., 262, 262 зв., 264, 264 зв. (2), 267 зв. (2), 268, 270 (2), 275, 276 зв. (2), 277, 277 зв. (2), 278 зв., 279 (2), 279 зв., 280 (2), 281, 281 зв., 282, 283 зв.,

284, 284 зв., 285 (2), 286, 287, 288 зв., 289, 291 зв., 292 зв. (3), 293 зв., 294, 294 зв., 295, 295 зв. (2), 296, 298 зв. (2), 300 (2), 300 зв., 301 зв. (2), 302, 302 зв., 303, 304, 305, 307, 307 зв., 309 (2), 309 зв. (2), 310 (2), 311, 311 зв. (2), 313 зв., 317, 317 зв., 319 (2), 319 зв., 320, 320 зв. (2), 322, 322 зв. (2), 324 зв., 325, 326, 326 зв., 327 (2), 328 (3), 329 зв., 330, 331, 331 зв., 333 (2), 336 зв., 337 зв., 339, 343, 343 зв., 344, 344 зв., 345, 346, 353, 355 зв., 356 (2), 357 (2), 357 зв. (3), 360, 362 зв., 365 зв., 366 (2), 370 зв., 371 (2), 371 зв., 374 зв., 375, 375 зв. (2), 376 зв., 377, 378, 379, 380 (2), 381, 383, 384, 384 зв., 385 зв. (2), 386 (2), 387 (2), 387 зв., 389 зв., 390 зв., 391 (2), 391 зв., 393, 393 зв. (2), 394 зв., 395, 395 зв., 397 (2), 399 (2), 399 зв., 401 (2), 401 зв., 402 зв., 403 зв., 405, 406, 407, 409, 409 зв., 413 зв., 418, 418 зв. (2), 419 (3), 419 зв., 420 зв., 424 зв., 425 (3), 426 зв., 427 (2), 427 зв. (3), 428, 429 (2), 430, 431 зв. (2), 432, 432 зв., 433, 433 зв., 434 (3), 435 (2), 435 зв., 436 (2), 437 (2), 437 зв. (2), 438, 438 зв., 439 зв., 440, 440 зв. (2), 443, 443 зв., 447, 454 зв., 470, 473, 475, 476 зв., 477 зв., 480, 481, пакъ 354 зв., пак^{1} 117, 325 зв., 398 зв., пакы 183, 233 зв.

пак^{1} див. **пак**

па(к) див. **пак**

паки *присл.* 28, пакы 33, 110 зв., 112 зв., 119 зв., 120 зв.

пакъ див. **пак**

пакы див. **пак, паки**

пакь див. **пак**

палити: палити боуде *дієсл. недок. майб. од. 3 ос.* 219 зв.

палицѣ *ім. од. ж. род.* 49, 253

пал^{1}мовыхъ *прикм. мн. род.* 401 зв.

пал^{1}сѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 41 (2)

палца *ім. од. ч. род.* 294; палєць *зн.* 155, 438; пал^{1}це(м) *ор.* 268, пал^{1}цемь 377

памѧ(т) див. **памѧть**

памѧтаєтє *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 73; памѧтаитє *наказ. мн. 2 ос.* 298; памѧтаючи *дієприсл. теп.* 318 зв.–319

памѧтоує(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 419 зв.

памѧть *ім. од.ж. наз.* 449 зв., памѧ(т) 446, 458, 463, 470, 472 зв.; памѧти *род.* 99 зв., 444; памѧть *зн.* 84, 409, 478 зв., памѧ(т) 110, 481 зв.

пантєлєимона *ім. антроп. од. ч. род.* 470 зв.

паноую(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 169

пань *ім. од. ч. наз.* 195 зв., 220; пано(м) *ор.* 217 зв., паномь 329, па(н)мь 220; при... пн̃оу *місц.* 481 зв.; пн̃є *кл.* 402 зв.

папы *ім. од. ч. род.* 458, 461 зв., 467

параскєв^{1}тїи див. **парасковгїи**

параскєврїи див. **парасковгїи**

парасковгїи *ім. антроп. од. ж. род.* 482 зв., параскєв^{1}тїи 449 зв., параскєвгїи 481 зв.

пасєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 295 зв.; пасль *мин. од. ч. 3 ос.* 289; пас^{1}ли *мн. 3 ос.* 143 зв.; паси *наказ. од. 2 ос.* 440 зв., 441 (2); пасєно *дієприкм. пас. мин. од. с. наз.* 44, 143 зв., 249 зв.

пастоухове *ім. мн. ч. наз.* 249 зв.

пастырь *ім. од. ч. наз.* 388 зв., 389, 390, 390 зв. (2), 444 зв., 447, 448 зв., 450 зв., 453, 455 зв., 458, 461 зв., 464 зв., пасты(р) 390, пас^{1}тырь 107 зв.; пастырѧ *род.* 48, 150; пастырѧ *зн.* 111 зв., 186; па(с)тырємь *ор.* 390; пастырє *мн. наз.* 213, пастырїє 212 зв., 458, пастырїє 211 зв., пастырєвє 44 зв., 213 (2), 213 зв.; ѡ ... пастырєхь *місц.* 198 зв.

пас^{1}тырь див. **пастырь**

пасха *ім. од. ж. наз.* 2 зв. (2), 183, 399, пас^{1}ха 109, 347 зв., 364; пасхы *род.* 2, 3 зв. (2), 216, 317, 409, пас^{1}хы 399 зв., 443, 476 зв., па(с) 474 зв.; пасцѣ *дав.* 3, 342 зв.; пасхоу *зн.* 184 зв. (2), 185 (2), 317 зв., 318 зв., 427 зв., 475, пас^{1}хоу 110 зв. (3), 317 зв., 318 (2), 429; пас^{1}хою *ор.* 431; по пасцѣ *місц.* 195 зв., о... пасцѣ 15, о пас^{1}цѣ 125, ѡ пасцѣ 201, по па(с) 353, 365 зв., 416 зв.

пас^{1}ха див. **пасха**

пато(м)скыи *прикм. од. ч. зн.* 340 зв.; на пато(м)скомь *місц.* 388
патрїар'ха *ім. од. ч. род.* 452 зв., 453 зв., 467 зв.
пахомїа *ім. антроп. од. ч. род.* 466
пахоучи(х) *прикм. мн. род.* 196; пахоучїи *зн.* 329 зв.
паче *присл.* 18, 18 зв.
паш'ню *ім. од. ж. зн.* 232, 274
пв̄ *числ.* 8, 10 зв., 15, 88 зв., 125, 201 зв., 293, 329, 335 зв.
пг̄ *числ.* 10, 90, 89, 201 зв., 293 зв., 474
пд̄ *числ.* 7 зв., 12, 90 зв., 295
пекел'ного *прикм. од. ч. род.* 100, 164; пекел'ныи *зн.* 273
пек'ла *ім. од. с. род.* 163 зв., 164, 262; в' пеклѣ *місц.* 294
пеленами *ім. мн. ж. ор.* 213
пеленькы *ім. мн. ж. зн.* 212 зв.
пер'вєи див. **пер'ше**
пер'выи див. **пръшїи**
перебили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 433 зв.
перебываю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 415 зв.; перебываєть *3 ос.* 367 зв.; перебыва(ль) *мин. од. ч. 3 ос.* 351; перебывайтє *наказ. мн. 2 ос.* 253; бы... перебываль *ум. од. ч. 3 ос.* 442; перебываючо(г)[о] *дієприкм. акт. теп. од. ч. род.* 363; перебываючомоу *дав.* 260 зв.
перебыль: бы перебыль *дієсл. док. ум. од. ч. 3 ос.* 442; перебыли бы *мн. 3 ос.* 54 зв.
перевезѣ(м)сѧ *дієсл. док. наказ. мн. 1 ос.* 142, перє 142
переворот'ныи *прикм. од. ч. наз.* 77, переворотьныи̑ 257 зв.
переворотьныи̑ див. **переворот'ныи**
перед *прийм.* 89 зв., 171, 193, 352, пере(д) 24, 32, 35 (2), 51 (2), 75 зв., 118 зв., 132, 137, 145 зв., 150 зв., 156, 180, 195 зв., 204 зв., 214, 215, 230 зв., 239, 242 зв. (2), 243, 249, 305 зв., 377 зв., 393, 399 зв. (3), 434, перед' 205 зв., 211, передь 89, 180, 205, 205 зв., 206, 218 зв., 261, 306, 311, 325 зв., 337, передо 222, 306, 342 зв., 343 зв. (2), 389 зв., пре(до) 263, пред 211, пре(д) 26, 31, 39, 44, 50, 51, 51 зв. (2), 52, 53 (2), 54 зв., 66, 67, 71, 80, 93, 98, 100, 107 зв., 115 зв., 117, 118, 129, 129 зв., 130, 134, 159 зв., 167 зв., 175, 190 зв., 229 зв. (2), 230 зв., 251 зв., 255, 259, 260 зв., 263, 266 зв., 270, 273, 273 зв. (4), 281, 282, 283 зв., 284, 289 зв. (2), 293 (2), 302, 303 зв., 314, 316 зв., 321 зв., 324 зв., 325 зв., 330 зв., 331, 332 (2), 334, 350, 350 зв., 363 зв., 376 зв., 379, 384 зв., 389, 404 зв. (2), 431, 438 зв., 439 зв., 443, 445 (2), 445 зв. (2), 448 зв., 449, 450, 450 зв., 452 (2), 454 зв., 455 (2), 455 зв., 456 зв. (2), 458, 458 зв. (2), 460, 460 зв., 461 (2), 464 зв., 467, 469 зв., 470, 472 зв., предь 117, 170, 324, 332, 454, прѣ(д) 156, прѣдь 156, пд 462 зв., переде(т) [!] 370 зв.
пере(д) див. **перед**
перед' див. **перед**
пере(д)немь: в пере(д)немь *прикм. од. с. місц.* 482, на передьнемь 178 зв.; пре(д)нѧя *мн. зн.* 97 зв.; пере(д)ними *ор.* 282 зв.
перед'нѣишее *прикм. од. с. зн.* 312 зв.; на передьнѣйшомь *місц.* 284; пре(д)нѣйшїи *мн. наз.* 169; передьнейшимь *дав.* 148 зв.; пере(д)нѣйшїй̑ *зн.* 271, пре(д)нѣишїи 283 зв.
передо див. **перед**
передралас**ѧ** *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 194 зв.
передь див. **перед**
передьнемь див. **пере(д)немь: в пере(д)немь**
переєха(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 142 зв., 144, переєхаль 144, 248 зв.; переєхали *мн. 3 ос.* 142 зв., 248 зв., 366 зв., 439 зв.; преєхав'ши *дієприсл. мин.* 68, преєхав'шї 73
переєхаль див. **переєха(л)**
перез'валь *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 137 зв. (2)
перезрѣли: естє... перезрѣли *дієсл. док. мин. мн. 2 ос.* 79 зв., єстє перезьдрѣли 452

перезьдрѣли: есте... перезьдрѣли див. **перезрѣли: есте... перезрѣли**
перейти *дієсл. док. інф.* 294 зв., прейти 316; перейде(т) *майб. од. 3 ос.* 31 зв., 361 зв., перейде(т) 316 зв., прейде(т) 77 зв.; преиде *аор. од. 3 ос.* 45, перешоль *мин. од. ч. 3 ос.* 358, 406, перешелъ 371 зв.; перешла *ж. 3 ос.* 206; прейди *наказ. од. 2 ос.* 77 зв., 110 зв., 119 зв., 120 зв., преи(ди) 283 зв., 408, преди 51; передѣте *мн. 2 ос.* 149 зв.; перешо(д)шоу *дієприкм. акт. мин. од. ч. дав.* 44, преше(д)шѹ 44
перекажовати *дієсл. недок. інф.* 272
перелестиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 101
переложиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 346; переложеного *дієприкм. пас. мин. од. с. род.* 347
переломиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 185 зв.
перемешькаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 357 (2), 393, 394; перемешькала *ж. 3 ос.* 209; перемешькали *мн. 3 ос.* 254 зв., 344 зв., 347 зв.
перемешковаль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 371 зв., перемешьковаль 399
перемешьковаль див. **перемешковаль**
переминоу(т) *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 103 зв.
переможе(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 268; єсми... перемогль *мин. од. ч. 1 ос.* 421; перемогъши *дієприсл. мин.* 174
переперовь *ім. мн. ч. род.* 359
[переплавили сѧ]: сѧ переплавили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 151 зв.
переплынѣмо *дієсл. док. наказ. мн. 1 ос.* 248
пересопницкого *прикм. од. ч. род.* 482, пръвосопъникого [!] 442 зв., пересопницкимь *ор.* 481 зв.
переставаючи *дієприсл. недок. теп.* 244 зв.
переставль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 68, 142, 151, 226, 227, пересъталь 266; **перестали** *мн. 3 ос.* 248 зв.; **перестань** *наказ. од. 2 ос.* 142; **перестанъте** *мн. 2 ос.* 322
пересъталь див. **пересталь**
перестрашили *дієсл. док.мин. мн. 3 ос.* 332; перестрашени *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 159 зв., 330
[перестраши(т) ... (с): (с) ... перестраши(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 479 зв.; **перестрашилисѧ** *мин. мн. 3 ос.* 333 зв.
перестоупаєте *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 153; єсми... перестоупиль *мин. од. ч. 1 ос.* 290 зв.; бы... перестоупиль *ум. од. ч. 3 ос.* 31 зв.
переходи(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 59, преходить 268 зв.; переходѣте *наказ. мн. 2 ос.* 261; прехождѧ(щѹ) *дієприкм. акт. теп. од. ч. дав.* 47 зв.; прехождачи(х) *мн. род.* 339; прехождѧ *дієприсл. теп.* 45 зв., прехождѧ 453, прехо(д) 45 зв.
перъ̀лоу *ім. од. ж. зн.* 64; ѡ... перлѣ *місц.* 60; перель *мн. род.* 39, 64
перъ̀фи(р) *ім. од. ч. зн.* 293 зв.
перъ̀ше *присл.* 3, 35 зв., 286 зв., 416 зв., 421 зв., 435 зв., пръше 186 зв., перъ̀вєй 32, пръвѣй 260, 435 зв., пръвѣи 31, 57 зв., 112, 116, 191, 318 зв., 344 зв., прьвѣє 214 зв., пръвѣе 17, 20 зв., 38, 38 зв., 43 зв., 62 зв., 76 зв., 99, 154 зв., 160, 214, 436, пръвоє 181 зв.
перьстомь *ім. од. ч. ор.* 377
петровь *прикм. од. ч. наз.* 17, 125 зв.; петровь *зн.* 42 зв.; петровоу *ж. зн.* 221 зв.; о... петровѣ *місц.* 13, 123 зв., ѡ... петровѣ 41 зв., 199; петрово *с. зн.* 406; о... петровѣ *місц.* 15, 125
петр *ім. антроп. од. ч. наз.* 51, 52, петръ 114 зв., 115 зв., 186, 191, 252 зв., 301 зв., 426, 427, 435 зв., 477 зв., петрь 48 зв., 67 зв. (2), 70, 74 (2), 74 зв., 75 зв., 78, 80 зв., 85, 109 (2), 112, 116, 125 зв., 137 зв., 158, 158 зв., 159 зв., 167, 172 зв., 179 зв., 189, 190, 228, 251 зв., 255, 256 зв. (2), 276 зв., 317, 322 зв. (2), 323 (3), 323 зв., 331 (2), 345 (2), 371, 406, 406 зв., 407, 409, 410 зв. (2), 424, 425 зв., 426, 426 зв., 427, 427 зв., 435, 439 (2),

439 зв., 440, 441, 441 зв. (2), 450 зв., пєт'рь 111 зв., 155 зв., пєтра *род.* 17 зв., 72 зв., 128 зв., 344 зв., 364 зв., 435, 454, 460, 467, 468; пєтрови *дав.* 74 зв., 78, 109, 112 зв., 115 зв., 158 зв., 187, 190 зв., 196 зв., 252, 406, 425 зв., 426, 435, 438 зв., 439 зв., 440 зв., 447 зв., 468 зв., 478, пєтроу 125 зв., 145 зв., 460, 466; пєтра *зн.* 27 зв., 29, 75 зв. (3), 186 зв., 190, 256, 471 зв. (2), пє(т)ра 317 зв., пєт'ра 112, 159 зв., 323, 426; пєтромь *ор.* 125 зв., пєт'ромь 233 зв.; пєтрє *кл.* 74, 320

пєтръ див. **пєтр**

пєтрь див. **пєтръ**

пєт'рь див. **пєтръ**

печаловати: печаловати бжде *дієсл. недок. майб. од. 3 ос.* 38 зв.; печалоуй *наказ. од.2 ос.* 38

печалоуєшисѧ *дієсл. недок. теп. од. 2 ос.* 265 зв.; печалоуєт'сѧ *3 ос.* 272; печалоуєтє(с) *мн. 2 ос.* 37 зв., сѧ... печалоуєтє 275; печаловалсѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 264 зв.; сѧ... печаловали *мн. 2 ос.* 274 зв., печалоуйтесѧ *наказ. мн. 2 ос.* 37 зв., 38 (2); печалоуясѧ *дієприсл. теп.* 37 зв., 275

печаль *ім. од. ж. зн.* 61 зв.; печал'ми *мн. ор.* 316 зв.

печєной *прикм. од. ж. род.* 334

печєра *ім. од. ж. наз.* 397; печерѣ *зн.* 172, печероу 308, пещероу 90

печь див. **пѣ(ч)**

пещь див. **пѣ(ч)**

пѣ *числ.* 7 зв., 11 зв., 91 (2), 296 зв.

пѣs *числ.* 7 зв., 10 зв., 91 зв. (2), 297

пѣз *числ.* 8, 10 зв., 92 зв., 297 зв., 457

пѣи *числ.* 7 зв., 12, 93, 298 зв., 479 зв.

пиан'ства *ім. од. с. род.* 313; пія(н)ство(м) *ор.* 316 зв.

пиваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 343, 354; пивали єс'мо *мн. 1 ос.* 282

пиво *ім. од. с. наз.* 370

пигана *ім. од. ч. род.* 270 зв.

пила(т) *ім. антроп. од. ч. наз.* 117, 118, 121 зв., 191 зв., 192, 195 зв., 324 зв., 325 зв., 326 зв., 430, 430 зв., пилат' 429, пилать 117 зв., 118, 121, 191, 191 зв., 192 (2), 192 зв., 217 зв., 324 зв. (2), 326, 427 зв. (2), 428 (2), 428 зв. (2), 429, 429 зв. (2), 430 (2), 430 зв., 431, 431 зв., 432, 434; пилата *род.* 121 зв., 183, 195 зв., 324, 325 зв.; пилатови *дав.* 116 (2), 191 (2), 329 зв., 424, 431 зв., пилатоу 121, 324, 429 зв.; пилата *зн.* 433 зв., 434 (2), 475 зв.; пилато(м) *ор.* 324 зв., пилатомь 325 зв., пилато(мь) 324

пилат' див. **пила(т)**

пилать див. **пила(т)**

пил'но *присл.* 121 зв., 285

пил'ности *ім. од. ж. род.* 482; пил'ность *зн.* 482; пил'ностю *ор.* 321, 482 (2), пил'нос'тю 288, пиль'ностю [!] 204 зв., пи(л)ностю 278 зв.

пил'ноуй *дієсл. недок. наказ. од. 2 ос.* 265

пири *ім. од. ж. род.* 261

пирь *ім. од. ч. зн.* 284 зв.

писаніє див. **писанѧ**

писанѧ *ім. од. с. наз.* 212, писаніє 126 зв., 193 зв., 223 зв.; писанѧ *род.* 123 зв., писанїа 96, 336 зв., 443, 482; писанїю *дав.* 348, 481 зв., 482; писаніє *зн.* 443; в' писанїи *місц.* 339 зв.; писанѧ *мн. наз.* 188 зв., писанїѧ 114; писанїи *род.* 332 зв.; писанїа *зн.* 16, писаниа 333; писаньми *ор.* 15 зв.

писати *дієсл. недок. інф.* 3, 126 зв., 127, 337; пишє *теп. од. 3 ос.* 38 зв., пише(т) 202, пишетъ 336 зв., 338, 482 (2); писаше *імп. од. 3 ос.* 18; писаль *мин. од. ч. 3 ос.* 377, 377 зв., єстъ... писаль 364, писалї *мн. 3 ос.* 337; пиши *наказ. од. 2 ос.* 431 зв.; пишоучи(м) *дієприкм. акт. теп. мн. дав.* 443; писав'шємоу *мин. од. ч. дав.* 482 зв.; пишємы(х) *пас. теп. мн. род.* 460, 466 (2); писаны *мин. мн. наз.* 302, 332, 334, 335, 438, 442 зв.; писан'наа *с. зн.* 334 зв.; писано *прис. ф.* 28 (2), 53, 90, 111, 111 зв., 129, 152 зв., 160 зв., 185 зв., 218, 222, 242 зв., 334 зв.

[писати... (с)]: (с)... **писати** *дієсл. недок. інф.* 3
пискали: пискали есмо *дієсл. недок. мин. мн. 1 ос.* 53 зв., пис'калі єсмо 243
пис'калі: пискали есмо див. **пискали: пис'кали есмо**
писменємь *ім. од. с. ор.* 443 (2); писмєна *мн. наз.* 443; писмєно(м) *дав.* 364; писмєна *зн.* 482; писмєны *ор.* 328
писмо див. **пис'мо**
пис'мо *ім. од. с. наз.* 392 зв., 434 (2), писмо 408, 422 зв., 432, 433; пис'ма *род.* 125 зв., 176 зв., 363, 436, писма 175; писмо *зн.* 373; в' пис'мѣ *місц.* 93, 375, 375 зв., 376 зв., в' писмѣ 358 зв.; пис'ма *мн. наз.* 114
пистикіа *ім. од. ч. род.* 183 зв.
пити *дієсл. недок. інф.* 87 зв. (2), 104 зв., 111 зв., 119, 168 зв., 193, 194 зв., 353 зв. (2), 354 (2), 425 зв., питі 277; пію *теп. од. 1 ос.* 111 зв., 168 зв. (2); піє(т) *3 ос.* 369 зв., 370, піѣть 46, 243, пиє(т) 134 зв.; піємь *мн. 1 ос.* 38; піѣте *2 ос.* 37 зв., 231; піють *3 ос.* 231; боудоу пити *майб. од. 1 ос.* 186, 318 зв., боудоу пиль 186; боудеши... пити *2 ос.* 296; боуде пити *3 ос.* 354, боудеть пити 205 зв.; боудете пити *мн. 2 ос.* 369 зв., пити боудете 168 зв.; єсте... пили *мин. мн. 2 ос.* 319 зв.; пили 3 ос. 103 зв., 186, 297 зв., 298; пій *наказ. од. 2 ос.* 274 зв.; пійте *мн. 2 ос.* 111 зв., 261; бы(х)... пиль *ум. од. ч. 1 ос.* 113; бы єсте пили *мн. 2 ос.* 275 зв.; піа *дієприсл. теп.* 53 зв., піа 53 зв.; пив'ши *мин.* 232
питі див. **пити**
пица *ім. од. ж. наз.* 37 зв.
піяницами *ім. мн. ч. ор.* 104 зв.
плаванія: оу плаваніи *ім. од. с. місц.* 151
плаваючи *дієприсл. недок. теп.* 245 зв.
п'лавил'са *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 156 зв.
плавы *прикм. мн. наз.* 356 зв.
плакал'са *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 116, 323 зв., 475; плач'тєса *наказ. мн. 2 ос.* 327, плачьтєса 327; плачоущи(м)са *дієприкм. акт. теп. мн. дав.* 197; ѡ плачоущи(х)са *місц.* 201 зв.; плачоучи(с) *дієприсл. теп.* 25
плака(т) див. **плакати**
плакати *дієсл. недок. інф.* 46, 191, плака(т) 396 зв.; плачєшь *теп. од. 2 ос.* 436, 436 зв.; плаче *3 ос.* 109, плачєть [!] 396 зв., пла(ч) [!] 303; плачєте *мн. 2 ос.* 146; плачоу(т) *3 ос.* 396 зв.; плакати боудете *майб. мн. 2 ос.* 235, боудете плакати 419 зв., боудоу(т) п(ь)лакати *3 ос.* 103; плакала *мин. од. ж. 3 ос.* 436; плакали єсмо *мн. 1 ос.* 53 зв.; єсте... плакали *2 ос.* 243; плакали *3 ос.* 252, 327; пла(ч) *наказ. од. 2 ос.* 240 зв.; плачьте *мн. 2 ос.* 252; плачоущіи *дієприкм. акт. теп. мн. наз.* 30, плачоущєи 243 зв.; плачоучи *дієприсл. теп.* 243 зв., 436
пламєни: в... пламєни *ім. од. с. місц.* 294
пла(т) *ім. од. ч. наз.* 93 зв.; плата *род.* 46 зв., 231 зв.; о... платѣ *місц.* 104 зв.
пла(х)тѣ: в' пла(х)тѣ *ім. од. ж. місц.* 262
пла(ч) *ім. од. ч. наз.* 107 зв., 282, плачь 25, 42 зв., 64, 64 зв., 94 зв., 104 зв.; плачь *зн.* 146; плачємь *ор.* 161 зв.
плачь див. **пла(ч)**
плащємь *ім. од. ч. ор.* 118 зв.
плащеницеж *ім. од. ж. ор.* 121
плєвєлы див. **половы**
плєма *ім. од. с. наз.* 380 зв., 381; племєнє *род.* 375 зв.; племєна *наз. мн.* 218; племє(н) *род.* 479 зв.
плєчѣ *ім. мн. с. наз.* 404 зв.; плєчѣ *зн.* 287 зв.; плєчи 97 зв.
пло(д) *ім. од. ч. наз.* 58 (2), 208 зв., 416, плодь 280; плодоу *род.* 40, 139 зв., 205, 218 зв., 414 зв., плода 26 зв., 40 (2), 58, 90 зв., 111 зв., 171 зв., 186, 238, 247, 279 зв., 280, 309, 318 зв., 414 зв.; пло(д) *зн.* 26 зв., 40 (2), 60 зв., 62 (2), 93, 139 зв., 140 зв., 237 зв., 238, 246, 356 зв., 403, 414 зв., 415 зв., 416, плодь 415; плодѡ(м) *ор.* 92 зв.; плоды *мн. наз.* 92 зв., 93, 174, 218 зв., 247, 414 зв.
плоди(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 141

пло(д)номь: ѡ ... пло(д)номь *прикм. од. с. місц.* 399 зв.
плодь див. пло(д)
пло(т) див. плоть
плотомь *ім. од. ч. ор.* 92 зв., 174; плоты *мн. зн.* 286
пло(т)скыа *прикм. од. ж. род.* 342; ѡ плъ(т)стѣ(м) *с. місц.* 18
плоть *ім. од. ж. наз.* 165, 187, пло(т) 83, 112 зв., 349 зв., 369 зв.; плоти *род.* 378 зв., пло(ти) 349 зв.; плотю *ор.* 337 зв., 342; по плоти *місц.* 127, 450 зв., 456 зв., 458, 467 зв., о плоти 126
плоугъ *ім. од. ч. зн.* 260
плъный *прикм. од. ч. наз.* 433; плъноую *ж. зн.* 440, плъноу 237, пол'но *с. наз.* 270 зв., пол'ни *мн. наз.* 99, 99 зв., пол'ны 99 зв.; плъны(х) *мн. род.* 365, полны(х) 67, 152 (2), пол(ь)ныхь 72, 150 зв.
плыноуль *дієсл. недок. мин. од. 3 ос.* 156; плыноули *мн. 3 ос.* 248, 366
плѣнєнымь *прикм. мн. дав.* 223 зв.
плювати *дієсл. недок. інф.* 190; плювали *мин. мн. 3 ос.* 118 зв., 193, п'лювали 115
плюноу(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 155, 384 зв., п'люноуль 157 зв.; плюноув'ши *дієприсл. мин.* 155
п'люноуль див. плюноу(л)
пласала *дієсл. недок. мин. од. ж. 3 ос.* 65 зв., 148 зв.; пласали єстє *мн. 2 ос.* 53 зв., єстє... пласали 243
пластръ *ім. од. ч. зн.* 334
пнє(д) *ім. од. ч. наз.* 38, 52 зв., 55 зв., 60 зв., 65, 72 зв., 90 зв., 98, 120, 130, 136 зв., 139 зв., 144 зв., 151 зв., 156 зв., 163 зв., 169, 170, 180, 225 зв., 235, 243 зв., 255, 263, 269, 273 зв., 284 зв., 297, 306, 307, 311, 317 зв. (2), 346, 357 зв., 370, 381 зв., 398 зв., 414, 473 зв., пне(д)лка *род.* 2; понедєл'коу *дав.* 65, 358 зв., 382 зв., пнє(д)л'коу 99, 152 зв., 269 зв., 309, 443, пн(д)єл'кѳ 343 зв., пн(д)єл'коу 285, пнє(д) 39 зв., 49, 53 зв., 56, 62, 79 зв., 80 зв., 91, 130 зв., 137, 141, 145 зв., 157 зв., 164 зв., 170, 171 зв., 180 зв., 220 зв., 226 зв., 236, 245, 255 зв., 263 зв., 275 зв., 297 зв., 312 зв., 321, 347, 371, 415; пнє(д)лѡ(к) *зн.* 3, пнє(д)локь 29 зв., 38 зв., 317 зв. (3), пнє(д) 4 (3), 4 зв. (2), 5 (2), 5 зв. (2), 6 (2), 6 зв. (3), 7 зв. (2), 8 (2), 8 зв. (3), 9 (2), 9 зв. (3), 10 (2), 10 зв. (3), 11 (2), 11 зв. (3), 12 (2), 12 зв. (2), 39, 48, 79 зв., 101, 175 зв., 247, 274 зв., 307, 342 зв., 474 зв.
по *прийм.* 2 (2), 3, 16, 17 зв. (5), 18 зв., 20 зв., 22, 24 зв., 25 (2), 26 зв., 27 зв., 28 зв. (2), 29 (2), 30, 34, 38 зв., 40, 40 зв., 44 зв., 47, 47 зв. (2), 56 зв., 65 зв., 67 зв. (4), 68, 75, 75 зв., 79 зв., 85 зв., 86 зв. (3), 87 зв. (2), 89 зв. (2), 101 зв. (2), 103 (2), 106, 107 зв. (3), 108 зв., 109 (2), 111 зв., 115 (2), 115 зв., 118 зв., 119 зв., 120, 120 зв., 121 зв. (2), 125, 125 зв. (2), 126, 127, 128 зв., 129 зв., 131 зв., 132, 133, 143 зв., 146 зв., 147, 150 зв. (2), 151 (2), 151 зв., 158, 159 зв. (2), 162 зв., 167 зв., 168, 168 зв., 170, 171 (2), 176, 176 зв., 180, 181 зв., 183, 184, 185 зв., 188 зв., 189 зв., 190 (2), 190 зв., 193, 194, 195 зв., 196, 197 зв., 198, 202, 202 зв., 203 зв., 204 зв., 205 (2), 206 зв., 214 зв., 215, 216, 217 зв., 223 (2), 224 зв., 233, 241 (2), 245 зв. (3), 250 зв., 252, 253, 253 зв., 254 зв., 256 (2), 259, 260 зв., 266, 273, 277 зв., 281 зв. (2), 288 зв., 291 зв., 298, 303, 307, 314, 317, 319, 322 зв., 323 зв., 326 зв., 328 зв., 329 зв., 332 зв., 336, 338, 339, 340 зв., 342 зв., 346.2, 353, 357, 359, 362 (2), 364, 365 зв. (2), 366, 373, 389 (2), 398 (2), 408, 409 зв., 410, 416 зв., 423, 427, 429 зв., 430, 431 зв. (2), 435 (3), 438, 439 зв., 442 зв., 443 зв., 447 (2), 450 зв., 456 зв., 457 (2), 458, 459 зв. (2), 467 зв., 474 зв. (2), 475 зв., 476 зв., 478, 480, 482, 482 зв. (4)
побивати *дієсл. недок. інф.* 377; побиваєшь *теп. од. 2 ос.* 282 зв.; побиває(т) *3 ос.* 23 зв.

побиѣте *дієсл. док. майб. мн. 2 ос.* 100; **побіють** *3 ос.* 271 зв., **побію(т)** 308 зв.; **побиль** *мин. од. ч. 3 ос.* 100 зв., 279 зв.; **побили** *мн. 3 ос.* 92 зв., 94, 100, 271 зв. **поби(ли)** 271 зв.; **побиты** *дієприкм. пас. мин. мн. зн.* 94; **побивь** *дієприсл. мин.* 25

поблазꙋнили(с): **бы сѧ... поблазꙋнили(с)** [!] *дієсл. док. ум. мн. 3 ос.* 186 зв.

побрати *дієсл. док. інф.* 57 зв.; **побере(т)** *майб. од. 3 ос.* 57 зв., **побєреть** 138, 268; **бы... побраль** *ум. од. ч. 3 ос.* 235 зв.

побоудоую *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 274 зв.

побѣгнеть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 283 зв.; **побѣже** *вор. од. 3 ос.* 458 зв., 459; **побѣгль** *мин. од. ч. 3 ос.* 331, 477 зв.; **побѣгла** *ж. 3 ос.* 435; **побѣгꙋши** *дієприсл. мин.* 322

побѣдоносца *ім. од. ч. род.* 464 зв.

побѣдоу *ім. од. ж. зн.* 56 зв.; **ѡ побѣ(д)** *місц.* 479 зв.

побѣлены(м) *дієприкм. пас. мин. мн. дав.* 99 зв.

поважꙋнѣишее *прикм. од. с. зн.* 97 зв.

поведати див. **повѣдати**

поведе(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 441 зв.; **поведоуть** *мн. 3 ос.* 180; **повели** *мин. мн. 3 ос.* 118 зв.; **поведенꙋ** *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 324

повеленіе *ім. од. с. наз.* 456 зв.; **о повеленіи** *місц.* 124

повелѣваю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 162, 238

повелѣ(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 81, **повелѣль** 23, 43, 66, 71 зв., 110 зв., 121, 123, 155 зв., 165, 228 зв., **полѣль** [!] 67; **повели** *наказ. од. 2 ос.* 43 зв., 44 зв., 67 зв.; **повелѣте** *мн. 2 ос.* 254 зв., 365

повелѣль див. **повелѣ(л)**

поверечи *дієсл. док. інф.* 71, 154 зв.; **повръгъ** *мин. од. ч. 3 ос.* 225 зв.; **повергꙋжено** *дієприкм. пас. мин. од. с. наз.* 26 зв.; **повръгꙋши** *дієприсл. мин.* 116 зв., 169 зв.

повеселилꙋсѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 1 ос.* 290 зв.

повидѣти *дієсл. док. інф.* 185, 244; **повидѣль** *мин. од. ч. 1 ос.* 206, **повидѣ(л) єсми** 417 зв., **повидѣль єсми** 416, **єсми повидѣль** 425, **єсми... повидѣль** 122 зв., 346, 349 зв., 387, 391 зв. (2), 413 зв., 414, 416 зв., 418 (2), 420, 427, **єсꙋми повидѣль** 352, 410, 414 зв., **єсꙋмі... повидѣль** 350; **єси повидѣль** *2 ос.* 115 (2), 264, 312; **повидѣ(л)** *3 ос.* 265, 287 зв., 348, 395, **повидѣль** 59 зв., 62, 63, 78, 83 зв., 122, 156 зв., 177, 185, 190, 237, 249 зв., 260, 279 зв., 291 зв., 307, 312, 314, 318, 323 (2), 342 зв., 343, 344, 356, 357, 370 зв., 389 зв. (2), 399, 402 зв., 404 зв., 408 зв., 409, 428, 437, 441, 441 зв., **повѣдѣль** 62 зв., 178, 231 зв., **пови(д)лꙋ** 291 зв., **єсть... повідѣль** 330 зв.; **єсь повидѣла** *ж. 2 ос.* 354 зв.; **повидѣла** *3 ос.* 145 зв., 197, 252; **повидѣли** *мн. 3 ос.* 44 зв., 66 зв., 82, 122 зв., 131 зв., 135 зв., 143 зв., 144, 149 зв., 157, 160, 176, 197 зв., 213, 250 (2), 254, 285 зв., 330 зв., 337, 337 зв., 358 зв. (2), 375 зв., 398, 402 зв., 428, **повѣдѣли** 241, **повидєли** 120; **быль... повидѣ(л)** *дмин. од. ч. 3 ос.* 191, **быль повидѣль** 116; **повидѣль бы(х)** *ум. од. ч. 1 ос.* 411, **бы(х)... повидѣль** 350; **бы... повидѣли** *мн. 3 ос.* 97; **повѣдѣвши** *дієприсл. мин.* 246; **повидѣно** *прис. ф.* 247 зв., 253 зв., 375, 375 зв.

повиноватыи *дієприкм. недок. пас. мин. мн. наз.* 137 зв.

повиноую(т)сѧ див. **повиноуютꙋсѧ**

повиноуютꙋсѧ *дієсл. док. теп. мн. 3 ос.* 262 зв., **повиноую(т)сѧ** 262 зв.; **повиноувꙋсѧ** *мин. од. ч. 3 ос.* 125 зв.

повитого *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. зн.* 213

повo(д) *ім. од. ж. наз.* 238 зв.

поволꙋнымь *прикм. од. ч. ор.* 217

повстане(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 269 зв., **повꙋстане(т)** 59, 101 зв., **повстанеть** 314, **повьстанеть** 180; **повꙋстаноу(т)** *мн. 3 ос.* 50, 101 зв., 102 зв., 181 зв., 269 зв., 337 зв., **повьстаноу(т)**

180 зв.; пов'ста *аор. од. 3 ос.* 53; пов'сталь *мин.од. ч. 3 ос.* 138, повьсталь 241; повьстала єстъ *ж. 3 ос.* 351 зв.; повстали *мн. 3 ос.* 41, пов'стали 41

пов'станє(т) див. **повстанє(т)**

повстанєть див. **повстанє(т)**

повсѧдн҃евнымь *прикм. мн. дав.* 443

повтєкали *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 183, пов'тєкали 188 зв.

пов'тєкали див. **повтєкали**

пов'торє див. **повторє**

повторє *присл.* 191 зв., 326, 425, 437 зв., пов'торє 191, 251 зв., 281 зв., 387, 389 зв., 395, 404 зв., 429, 440 зв.

повьстанєть див. **повстанє(т)**

повѣдаєш'сѧ *дієсл. недок. теп. од. 2 ос.* 392 зв.; повєдаєтсѧ *3 ос.* 414 зв., сѧ... повєдаєть 376 зв.; сѧ боудоу(т) повѣдати *майб. мн. 3 ос.* 313 зв.–314; сѧ повєдаль *мин. од. ч. 3 ос.* 119 зв.

повѣдати *дієсл. недок. інф.* 266, повєдати 52 зв., 74 зв., 121 зв., 122 зв. (2), 133, 167 зв., 223 зв., 468; повѣдаю *теп. од. 1 ос.* 42 зв., 58, 76 зв., 77 зв., 78 зв., 79 зв., 80, 80 зв. (2), 84 зв. (2), 85, 91, 92, 93, 100, 100 зв., 101, 103 зв., 104 зв., 105 зв., 108 зв., 109, 110 зв., 111 зв., 138, 147 зв., 156 зв., 159, 160 зв., 165 зв., 167, 172 зв., 179, 182, 184, 185, 186, 186 зв., 224 (2), 240, 242 зв. (2), 245, 256, 263 зв., 266 зв., 271 зв., 273, 274 зв., 275, 276 зв., 277, 278, 279, 279 зв. (2), 281 зв., 282, 283, 286, 288, 292, 298 зв., 299 зв., 300, 300 зв., 301 зв., 305 зв., 307, 313, 316, 318 зв. (2), 320, 320 зв., 328 зв., 346, 349 зв., 350, 361, 361 зв. (2), 366 зв., 367 зв., 369, 369 зв., 380, 380 зв., 382 зв., 383 зв., 389, 389 зв., 402 зв., 408, 408 зв. (2), 410, 410 зв., 412 (2), 414, 419 зв., 420, 453, 462, 466 зв., 467 зв. (2), повѣда(ю) 75, повєдаю 110, 115, 349, 356 зв., 379 зв., 466 зв., повѣ(д)ю 93, 288 зв., 408 зв., повѣ 103 зв., 138; повѣдаєшь *2 ос.* 276 зв., 343, 383, 428 зв.; повѣдає *3 ос.* 164 зв., 393 зв., 410 зв., повѣдає(т) 35, 85 зв., 97, 239, 252 зв., 303, 324 зв., 337 зв., 346, 419, повѣдаєть 109, 279, 295, 298 зв., 313, 406, 417 зв. (2), 419, 434, повѣдаєть 35, 55, 97, 155 зв., 159, 217 зв. (2), 260 зв., 384, повєдає 399 зв., повєдає(т) 26, 27 зв., 30, 60, 68 зв., 72 зв., 116, 406, поведаєть 23 зв., 41 зв., 44 зв., 133, 352 зв., 361, 371 зв., 429; повѣдаємо *мн. 1 ос.* 382 зв., повѣдає(м) 261 зв.; повѣдаєтє *2 ос.* 153, 158, 191, 255, 355, 386, повєдаєтє 74, 356 зв., 384; повѣдаютъ *3 ос.* 158, 176, 255, 311, 447 зв., 466, повѣдаю(т) 95 зв., 97, 312, 332 зв., 468 зв., повєдаютъ 462, повєдаю(т) 73 зв., 76 зв., 127; боудоуть повѣдати *майб. мн. 3 ос.* 337 зв., боудоу(т) повѣдати 121 зв.; повѣдаль *мин. од. ч. 1 ос.* 342, 343 зв., повѣдаль єсми 334, єсми... повєдаль 379 зв.; єси... повѣдаль *2 ос.* 132 зв.; повѣда(л) *3 ос.* 186 зв., повѣда(ль) 246, повѣдаль 250 зв., 308, 333, 393 зв., 432, повидаль 348, повєда(л) 136, повєдаль 254, 380, 385, 405, єсть повѣдаль 196 зв.; повѣдали *мн. 3 ос.* 155, 158, 197, 252 зв., 255 зв., 279, 302 зв., 330 зв., 331, 331 зв., 332 зв. (2), 333 зв., 437 зв., повєдали 74 зв., 138, 148, 403 зв., повѣдѣли 241; повѣдаи *наказ. од. 2 ос.* 157 зв., 228 зв., 250 зв.; повѣдаитє *мн. 2 ос.* 76 зв., 241 зв., поведайтє 123; повѣдано *дієприкм. пас. мин. од. с. наз.* 184; повѣдани *мн. наз.* 210; повѣдєнаа *зн.* 180 зв.; повѣдаючи *дієприсл. теп.* 23, 63 зв., 332, повєдаючи 145 зв., 403 зв.; повидѣв'ши *мин.* 247, 306, 394 зв., повѣдѣвьши 246; повѣдано *прис. ф.* 215, повѣдєно 213 (2), 222 зв.

повѣ(м) *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 24 зв., 91 зв., 323 зв., повѣмь 91 зв., 173 зв., 174, 212 зв., 238 зв., 309, 420 зв.; повѣсть *3 ос.* 287 зв., 288, 355 зв., 418 зв., 419, повѣ(ст) 419; повѣс'тє *мн. 2 ос.* 91 зв.; повєль *мин. од. ч. 3 ос.* 41 зв.; єси... повѣла *ж. 2 ос.* 354 зв.; повѣла

3 ос. 437; повѣжꙋ *наказ. од. 2 ос.* 244 зв., 391 зв., повѣжь 63, 95, 101, 144, 179 зв., 244, 308 зв., 323 зв., 436 зв. (2), повѣждь 41 зв.; повѣжтє *мн. 2 ос.* 196 зв., повѣ(ж)тє 89, повѣжꙋтє 24, 52 зв., 89 зв., 94, 122, 122 зв., 261 зв., повѣжьтє 282 зв., 308 зв.; бы повѣль *ум. од. ч. 3 ос.* 399 зв.

повѣмь див. **повѣ(м)**

повѣсиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 350; повѣшєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 191

повѣ(ст) див. **повѣсть**

повѣсть *ім. од. ж. наз.* 29 зв., 89, 123, 131 зв., 223, 389 зв., повѣ(ст) 2, 47; повѣсти *род.* 207, 208, 357; повѣсти *мн. наз.* 331, 337 зв.; повѣстєи *род.* 256, повѣстїй 381 зв.; повѣстємь *дав.* 206; повѣсти *зн.* 204, 272, 421, 466 зв., 467 зв., повєсти 468; в повєстѣ(х) *місц.* 380 зв.

поганина *ім. од. ч. зн.* 80; погани *мн. наз.* 38, 343 зв., поганове 35 зв., 275 зв.; погановь *род.* 49, 315 зв.; погано(м) *дав.* 215, 302, поганомь 87, 168

поганꙗскыи *прикм. мн. наз.* 319, поганьскыи 88

поганьскыи див. **поганꙗскыи**

погладовали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 409

погладѣти *дієсл. док. інф.* 280; погладѣль *мин. од. ч. 3 ос.* 166 зв. (2); поглади *наказ. од. 2 ос.* 257 зв., 397; погꙗладѣтє *мн. 2 ос.* 356; погладѣвꙗши *дієприсл. мин.* 190, 322 зв., погꙗладѣвꙗши 233; погладѣвꙗ 345

погнавꙗши *дієприсл. док. мин.* 68

погорꙗдѣли *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 93 зв.

погорꙗшєна *ім. од. с. наз.* 295; погорꙗшєню *дав.* 78 зв.

погорꙗшилї: есмо... погорꙗшилї *дієсл. док. мин. мн. 1 ос.* 78

погребати *дієсл. недок. інф.* 252 зв.

погребєніа *ім. од. с. род.* 400 зв., 482; погребєнію *дав.* 184; погꙗребєніє *зн.* 110, 116 зв.

погребꙗсти *дієсл. док. інф.* 41 зв., 43 зв. (2); погребль *мин. од. ч. 1 ос.* 260; погреби *наказ. од. 2 ос.* 260; погребєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 294, 429

погребь *ім. од. ч. зн.* 92 зв.

по-гре(ц)коу *присл.* 431 зв.

погрозиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 132 зв., 161 зв., 258, погꙗрозиль 131

погꙗрозиль див. **погрозиль**

погроужєнь *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 262

погоубити *дієсл. док. інф.* 16 зв., 51, 131, 136 зв., 233; погоубить *майб. од. 3 ос.* 52, 163 зв., 403, погꙋбить 158 зв.; по(г)убить 463, погоуби(т) 52 (2), 75 (2), 93, 175, 255 зв., 298 (2), 310, 450, 456, погобить [!] 158 зв.; погоубиль *мин. од. ч. 1 ос.* 368, погоубиль єсꙗми 425; погоуби(л) *3 ос.* 390, погоубиль 94, погꙋбиль 259; погꙋбило *с. 3 ос.* 298; бы... погоубиль *ум. од. ч. 3 ос.* 75

погыбаю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 289; погыбаємь *мн. 1 ос.* 142

погыбелꙗныи *прикм. од. ч. наз.* 422 зв.; погыбєльного *зн.* 98

погыбєль *ім. од. ж. зн.* 39 зв.

погыбоваль: єси погыбоваль *дієсл. недок. мин. од.ч. 2 ос.* 68

погынє(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 315; погынєте *мн. 2 ос.* 279 зв.; погыноу(т) *3 ос.* 114, 135 зв., 315 зв., 391 зв., погыбꙗноу(т) 46 зв. (2); погынꙋ(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 33; погиноула *ж. 3 ос.* 320; погиноуло *с. 3 ос.* 365; погыбꙗшаго *дієприкм. акт. мин. од. ч. зн.* 79 зв., погыбша(г)[о] 304; погыбꙗшою *ж. ор.* 287 зв.; погыбꙗшимь *мн. дав.* 49, 70 зв.

по(д) *прийм.* 31, 42 (3), 100 зв., 140 зв. (2), 141 зв., 147 зв., 154 зв., 178 зв., 240 (2), 269 зв., 274, 283, 312, 345 зв., 364, 389 зв., 420, 443, пѡ(д) 239 зв., подь 247 зв.

подаваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 333; подавали *мн. 3 ос.* 327 зв.

подавило *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 60 зв.

подавлѧе(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 61 зв.; подавлены *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 247

подати *дієсл. док. інф.* 293; **подамь** *майб. од. 1 ос.* 409; **подасть** *3 ос.* 39 зв., 267 (2), **пода(ст)** 35 зв., 39 зв., 267; **пода(л)** *мин. од. ч. 3 ос.* 409; **подали** *мн. 3 ос.* 334

по(д)вигнѣть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 408 зв.; **подвигнѣтє** *наказ. мн. 2 ос.* 316; **по(д)двиг'ноув'ши** *дієприсл. мин.* 334 зв.

под'виг'ноу(т)сѧ *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 103

по(д)виг'ши *дієприсл. док. мин.* 76

по(д)визѣ: **въ по(д)визѣ** *ім. од. ж. місц.* 321

подворникови *ім. од. ч. дав.* 185

по(д)ворѧ *ім. од. с. зн.* 259

по(д)вышаѣть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 284

подивовал'сѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 42, **подивовальсѧ** 117, 337 зв., **сѧ... подивоваль** 191 зв.; **подивовали(с)** *мн. 3 ос.* 160 зв.

подивовальсѧ див. **подивовал'сѧ**

[подивоваль ... сѧ]: **сѧ... подивоваль** див. **подивовал'сѧ**

по(д)копати *дієсл. док. інф.* 104, 276 зв.

по(д)коповаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 36 зв., **по(д)коповаж(т)** 37

по(д)коповаж(т) див. **по(д)коповаю(т)**

подлє *прийм.* 60, 243 зв., **по(д)лє** 139, 399, **по(д)лєи** 227

по(д)лє див. **подлє**

по(д)лєи див. **подлє**

по(д)лоу(г) *прийм.* 321, **подлоугъ** 208, 214, 346, 373 зв., **подлыгъ** 378 зв., **по(д)лоугъ** 87, **под'лоугъ** 215 зв.

подлоугъ див. **по(д)лоу(г)**

по(д)лоугъ див. **по(д)лоу(г)**

подлыгъ див. **по(д)лоу(г)**

под'лоугъ див. **по(д)лоу(г)**

подлѣишєє *прикм. од. с. зн.* 283

по(д)нєбєсныя *прикм. од. ж. род.* 297 зв.

по(д)нєсє(т)сѧ *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 300; **єсь... под'нєсльсѧ** *мин. од. ч. 2 ос.* 262; **по(д)нєсыйсѧ** *дієприкм. акт. мин. од. ч. наз.* 54; **по(д)нє(с)шисѧ** *дієприсл. мин.* 377 зв., **по(д)нєсьшисѧ** 377 зв.

по(д)нєсти *дієсл. док. інф.* 300; **поднєсєшь** *майб. од. 2 ос.* 441; **по(д)нєсєтє** *мн. 2 ос.* 380; **по(д)нєсль** *мин. од. ч. 3 ос.* 209, 294, 374 зв., 376, 421 (2), 470; **по(д)нєсѣтє** *наказ. мн. 2 ос.* 316 (2), 356 зв.; **по(д)нєсєнь** *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 403 зв., 404; **по(д)нє(с)ши** *дієприсл. мин.* 364 зв., 423, **по(д)нєс'ши** 397 зв., **под'нєс'ши** 364 зв.

по(д)ножіе *ім. од. с. наз.* 33 зв.; **по(д)ножіє** *зн.* 178

по(д)нож'ко(м) *ім. мн. ч. ор.* 97

[по(д)носи(т) сѧ]: **сѧ по(д)носи(т)** *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 300

подобае(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 452, 453, **подобаѣть** 461, 472; **подобало** *безос.* 334 зв.

[подобае(т)... сѧ]: **сѧ... подобае(т)** *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 380; **подобаласѧ** *мин. од. ж. 3 ос.* 66; **(с)... подобало** *с. 3 ос.* 263

подобаѣть див. **подобае(т)**

подобєнь див. **подобныи**

по(до)бєнь див. **подобныи**

подобєньство *ім. од. с. наз.* 85 зв., 89, 104 зв., 283; **подобєн'ство** *зн.* 174, **подобєньство** 299 зв., **подобєньствомь** *ор.* 308; **в подобєньствѣ** *місц.* 217 зв., **ѡ подобєн'ствѣ** 139; **подобєньствы** *мн. ор.* 60, 237, **подобєн'ствы** 60

подобныи *прикм. од. ч. наз.* 383 зв., 385, **подобєнь** 40 зв., 41, 64 зв., 238 зв. (3), **по(до)бєнь** 53 зв.; **подоб'ного** *род.* 110; **подобна** *ж. наз.* 177 зв., **подоб'на** 96 зв., 190 зв.; **подобно** *с. наз.* 64, 85 зв., 281 (2), 462 зв., 464, **по(до)бно** 62, 63, 64, 281, 281 зв., 448 зв., 456 зв., **подоб'но** 62, 64, 105, 126 зв., 127, **по(до)б'но** 62 зв., 64, 85 зв., 105, **подно** [!] 62 зв.; **подоб'ни** *мн. наз.* 243, **подобни** 276,

по(до)бни 99 зв., подобьны 243; подобны(х) *род.* 152 зв., 153
подоймѣтє *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 397
подолꙗ́ка *ім. од. ч. род.* 46 зв., 68 зв., 251; подолꙗ́ковь *мн. род.* 151 зв.; подолꙗ́ки *зн.* 97 зв.
подоптовали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 272 зв.
подотни *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 280
по(д)стерѣгаючи *дієприсл. недок. теп.* 310 зв.
по(д)оустили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 192
подь див. **по(д)**
пожꙉди *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 81 зв.; пождѣтє *мн. 2 ос.* 186 зв., пожꙉдѣтє 112–112 зв.
пожєчи *дієсл.док. інф.* 62 зв; по(ж)жєны(х) *дієприкм. пас. мин. мн. зн.* 457 зв.
поживали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 427 зв.
пожигаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 63 зв.
по-жидовꙉски *присл.* 431 зв., по-жидовꙉскы 431, по-жидовꙉськоу 431 зв.
по-жидовꙉскы див. **по-жидовꙉски**
по-жидовꙉськоу див. **по-жидовꙉски**
пожинаю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 305 зв.; пожинаєшь *2 ос.* 305
пожираєтє *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 99; пожираютъ *3 ос.* 312 зв.; пожирали *мин. мн. 3 ос.* 184 зв.
пожитокъ *ім. од. ч. наз.* 255 зв.; пожитокъ *зн.* 453, 466 зв., пожїто(к) 389 зв.
пожраль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 290 зв.
позабиваль: єсь позабиваль *дієсл. док. мин. од. ч. 2 ос.* 100 зв., єси позабиваль 282 зв.; позабивали *мн. 3 ос.* 172
позавиваль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 264 зв.
позвати *дієсл. док. інф.* 304 зв.; по̀зовоу(т) *майб. мн. 3 ос.* 284 зв.; позваль *мин. од. ч. 3 ос.* 27 зв., 44 зв., 226 зв., 402, 428, позꙉваль 29 зв., 130 зв., 226 зв.; позꙉвала *ж. 3 ос.* 396; позьвали *мн. 3 ос.* 254; позꙉвавшомоу *дієприкм. акт. мин. од. ч. дав.* 284 зв.; позвань *пас. мин. од. ч. наз.* 284, позꙉвань 346; позваніи *мн. наз.* 93 зв.; позꙉванꙉныхь *род.* 283 зв.
позволиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 144
позꙉдоровила *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 208
позꙉдоровлєна *ім. од. с. род.* 208 зв.; позꙉдоровлєна *мн. зн.* 208; поздоровлєніа 271, 312 зв.
позꙉдоровлати *дієсл. недок. інф.* 192 зв.; поздоровлани *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 178 зв.
поздѣ див. **позно**
познаваєтє *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 278 зв.
позна(л)сѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 477 зв.
позꙉнати *дієсл. док. інф.* 333 зв.; позꙉнаєтє *майб. мн. 2 ос.* 40, 40 зв., 380, 380 зв.; познаютъ *3 ос.* 410; позналь *мин. од. ч. 1 ос.* 251 зв., позꙉна(л) єсꙉми 363 зв., єсмі... позналь 424; позналь єси *2 ос.* 411 зв.; позна(л) *3 ос.* 23 зв., позналь 342, позналь 267 зв., 419 зв., 423 зв., 424; єси... познало *с. 2 ос.* 307 зв.; єсмо... познали *мн. 1 ос.* 371, єсꙉмо познали 382 зв., 420 зв.; позꙉнали єстє *2 ос.* 383, єстє позꙉнали 393; познали *3 ос.* 331 зв., 333, 421 зв., 422.2, 424, позꙉнали 76 зв., 151 зв., 206 зв., 439, позꙉналі 149 зв.; бы... позналь *ум. од. ч. 3 ос.* 414; бы єси... познало *с. 2 ос.* 307 зв.; позꙉнано *дієприкм. пас. мин. од. с. наз.* 58, 238, 247 зв.; познавьши *дієприсл. мин.* 68, позꙉнавꙉши 95, 133 зв.
позꙉно див. **позно**
позно *присл.* 477 зв., позꙉно 437, поздѣ 449
позобали *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 246
позри(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 32 зв.; позрѣль *мин. од. ч. 3 ос.* 136, 158 зв., поз(д)рѣль 323, позꙉдрѣль 254 зв.; позрѣтє *наказ. мн. 2 ос.* 316; позрѣвꙉши *дієприсл. мин.* 166 зв., 167, поз(д)рѣвꙉши 310, поздрѣвꙉши 313, по-

зⁱдрѣвьши 234 зв., позрѣвⁱ 85, позрѣ(в) 234 зв.

позывати *дієсл. недок. інф.* 283

позычати: боудєтє... позычати *дієсл. недок. майб. мн. 2 ос.* 236 зв.; позычаитє *наказ. мн. 2 ос.* 236 зв.

позычⁱ *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 266 зв.

поймати *дієсл. док. інф.* 93 зв., 374 зв., 424, поимати 114, 137 зв., 175, 188 зв., 375 зв., пойматӥ 393; поймоу *майб. од. 1 ос.* 411; поймє *3 ос.* 95 зв., поймѣть 33, 268 зв.; поймаєтє *мн. 2 ос.* 439 зв.; поймають *3 ос.* 314, пойма 314; поймаль *мин. од. ч. 3 ос.* 148, 379; поимали *мн. 1 ос.* 227 зв.; поймалистє *2 ос.* 114, поймали єстє 188 зв.; поимали *3 ос.* 113 зв., 176 зв., 188, 310, 326 зв., 375, 399 зв., 425 зв., 439, поимали 188 зв., 317, 475; были поимали *дмин. мн. 3 ос.* 228; пойми *наказ. од. 2 ос.* 24 зв., 25 зв., 80, 112 зв.; поймаитє *мн. 2 ос.* 188, поймань *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 130 зв., 183; поймана *ж. наз.* 377; поиманоую *зн.* 376 зв., поймаиоую 377; пойманою [!] 446; поймани *мн. наз.* 315 зв.; поимавши *дієприсл. мин.* 174, пойма(в)ши 114, поймавⁱши 65 зв., 92 зв., 93, 94, 175, 322 зв., 476

поимоує(т)сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 473

поимоуѣть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 293; поимуютъ *мн. 3 ос.* 311 зв., поимовали *мин. мн. 3 ос.* 297 зв.

пойти *дієсл. док. інф.* 285 зв. (2), 303 зв., 320, 375 (2), 394 зв., 410 зв., 447, 452, 453, поити 145 зв., 158 зв., 249 зв., 252 зв., 255 зв., 260 зв., 286 зв., 332 зв., 371 (2), пойдоу *майб. од. 1 ос.* 92, 260, 289, 372, 379 (2), 394 зв., 411, 418; поидоу 43, 259 зв., поидꙋ 375; поидєшь *2 ос.* 211, 259 зв., пойдєшь 410 зв.; поидє(т) *3 ос.* 59, 266 зв., поидє(т) 190, 255 зв.; поидѣть 165 зв., 268 зв.; поидемо *мн. 1 ос.* 302, поидє(м) 439; пойдоу(т) *3 ос.* 109; пойдоша *аор. мн. 3 ос.* 24; пошоль *мин. од. ч. 1 ос.* 418; пошо(л) *3 ос.* 132, 321, пошѡ(л) 132, пошоль 45 зв., 46 зв., 56 зв., 92 (2), 116 зв., 134–134 зв., 136 зв., 144, 144 зв., 154, 166 зв., 170, 184 зв., 206 зв., 208, 217, 226 зв., 230, 230 зв., 288 зв., 289 зв., 300, 306, 353, 357 зв., 358, 364 (2), 365 зв., 372, 376 зв. (2), 384 зв., 393, 397, 402, пошє(л) 65, пошєль 28 зв., 52 зв., 321; пошла *ж. 3 ос.* 356, 396 (2), пошⁱла 29 зв.; пошли єсмо *мн. 1 ос.* 301 зв.; єстє пошли *2 ос.* 85, єстє пошⁱли 416; пошли *3 ос.* 86, 344 зв., 468 зв., пошⁱли 43 зв., 56 зв., 88 зв., 123, 130 зв., 131, 167, 213, 228, 254, 372 зв., 398, 435, 436, 472 зв.; пойди *наказ. од. 2 ос.* 43 зв., 144 зв., 260 (2), 284, 297, 371 зв., 397, 442, поиди 134, 166 зв., 273 зв., 301, пои(ди) 441 зв., по(и)ди 345, 345 зв.; пойдѣмо *мн. 1 ос.* 113, 187 зв., 309 зв., 394, 395 (2), 414 зв., по(д)мо 93, 132, 213; поидѣтє *2 ос.* 130 зв., 184 зв., 241 зв., пойдѣтє 296 зв., 440, по(и)дѣтє 356, подⁱтє 174 зв.; бы(х)... пошоль *ум. од. ч. 1 ос.* 418; пошо(д)ши *дієприсл. мин.* 62 зв., 89 зв., 94 зв., 121 зв., 170 зв., 186 зв., 197, 228 зв., 306 зв., 317 зв., 318, 360 зв., 385, пошодⁱши 402 зв., пошє(д)шє 94 зв.

покааніа *ім. од. с. род.* 129 зв., 218, 288; покаанію *дав.* 26 зв., 218 зв.; покааніє *зн.* 26 зв., 46, 54, 58 зв., 92, 134 зв., 231, 262, 279, 453 зв.; ѡ покаанїи *місц.* 217 зв.

[покаєтє... (с)]: (с)... покаєтє див. **[покаєтє... сѧ]: сѧ... покаєтє**

[покаєтє... сѧ]: сѧ... покаєтє *дієсл. док. майб. мн. 2 ос.* 279 зв., (с)... покаєтє 279 зв.; покаялисѧ *мин. мн. 3 ос.* 54, сѧ... покаали 269 зв., (с) покаали 147 зв.; покайтесѧ *наказ. мн. 2 ос.* 26, 29, покайтє(с) 130 зв.; ѡ покаавшимⁱсѧ *дієприкм. акт. мин. од. ч. місц.* 201 зв.

покажⁱдєніа *ім. од. с. род.* 205

покажє(т)сѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 18; покажисѧ *наказ. од. 2 ос.* 41 зв.; по-

казалꙑсѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 205
показаль: есми... показаль *дієсл. док. мин. од. ч. 1 ос.* 392; **показоуѧ** *дієприсл. теп.* 2 зв.
показанїа *ім. од. с. род.* 127 зв.
покарав'шии *дієприсл. док. мин.* 326, **покарав'шїї** 326 зв.
покарав'шїї див. **покарав'шии**
поки *спол.* 358, 384 зв., **покы** 147 зв., 150 зв., 253, 384 зв., 404 (2), **покі** 404
покивоуючи *дієприсл. недок. теп.* 119 зв.
покі див. **поки**
покладаю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 390 зв. (3); **покладаєть** *3 ос.* 390; **покладаєте** *мн. 2 ос.* 363 зв.; **покладали** *мин. мн. 3 ос.* 171, 255; **покладайте** *наказ. мн. 2 ос.* 36 зв.
покладоу *ім. од. ч. род.* 58; **ѡ покладоу** *місц.* 60
покладоуе *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 82 зв.; **покладовали** *мин. мн. 3 ос.* 151 зв., **покла(до)вали** 71
пок'ликали *дієсл. док.мин. мн. 3 ос.* 227 зв.
пок'лонѣнїю *ім. од. с. дав.* 119; **поклоненїе** *зн.* 118 зв., 403, 404 зв.
пок'лонили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 330
поклонитисѧ *дієсл. док. інф.* 23 зв.; **поклонюсѧ** *майб. од. 1 ос.* 24; **поклонишьсѧ** *2 ос.* 222 зв., **поклониш'сѧ** 28, 28 зв., **сѧ поклонишь** 222; **поклона(т)сѧ** *мн. 3 ос.* 355; **поклонил'сѧ** *мин. од. ч. 3 ос.* 143, 166, 388 зв., **поклонильсѧ** 77; **поклониласѧ** *ж. 3 ос.* 70 зв.; **поклонилисѧ** *мн. 3 ос.* 24 зв., 68, 123, **пок'лонилисѧ** 122 зв., **сѧ... пок'лонили** 335
пок'лон'ници *ім. мн. ж. наз.* 355
покой *ім. од. ч. наз.* 437, 437 зв., 438; **покоѧ** *род.* 48 зв., 59; **покой** *зн.* 400 зв., 421, **покои** 69 зв., 170 зв., 266 зв., **покоуи** 164 зв., 183–184; **в' покои** *місц.* 268
поколе *спол.* 32 зв., 77, 359 зв., 365, 391 зв.
покольтав *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 276
поколѣнѧ *ім. од. с. род.* 212, 215 зв.; **поколѣнѧ** *зн.* 266; **поколѣнѧ** *мн. наз.* 103
покор'млена *ім. од. с. наз.* 370, **покорьмлєнѧ** 275; **покор'млена** *зн.* 367 зв. (2), **покорьмлєнѧ** 254 зв., 356
покор'ни *прикм. мн. наз.* 159, **покор'нїи** 30 зв.
покор'нїи див. **покор'ни**
покорь(м) *ім. од. ч. зн.* 104; **покор'моувь** *мн. род.* 153, **покарьмовь** 261; **покор'мы** *зн.* 153 зв.
покорьмлєнѧ див. **покор'млена**
покорѣ *ім. од. ж. дав.* 164 зв., 252 зв.
покровєно *присл.* 472, **покровєн'но** 50 зв., 126
покровєн'но див. **покровєно**
покровь *ім. од. ч. зн.* 239 зв.
покрывати *дієсл. недок. інф.* 190
[покрывала... сѧ]: сѧ... покрывала *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 43 зв.
покры(и)те *дієсл. док. наказ. мн. 2 ос.* 327
покрытость *ім. од. ж. зн.* 308
покоушав'шии *дієприсл. док. мин.* 119
покоушаєте *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 310; **покоушаємь** *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 297 зв.; **покоушаючи** *дієприсл. теп.* 72 зв., 156 зв., 164 зв., 377, **покѹшаючи** 263 зв.
покоушенїе *ім. од. с. зн.* 223
покоушень *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 27 зв.
покы див. **поки**
покываючи *дієприсл. недок. теп.* 193 зв.
пол див. **половины**
по(л) див. **половины**
поламаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 150 зв.; **поламаны** *дієприкм. пас. мин. наз.* 433 зв., **поламаны** 143
по-латинѣ *присл.* 431 зв.
поле *ім. од. с. наз.* 63 зв., 116 зв. (2), 274; **полѧ** *род.* 295 зв.; **поле** *зн.* 64, 116 зв., 117; **на поли** *місц.* 62 зв., 102, 104, 181, 275 зв., 298, 290, **оу поли** 60, **в' полю** 64
полег'чало *дієсл. док. мин. од. с. безос.* 358 зв.

полиєкта *ім. антроп. од. ч. род.* 459 зв.
полика(р)пѣ *ім. антроп. од. ч. дав.* 402 зв.
поличили *дієсл. док. мин. мн. 2 ос.* 175; **поличєнь** *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 193 зв., 320 зв.
поличковань *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 183
поличо(к) *ім. од. ч. зн.* 424
полꙋно(м): о... **полꙋно(м)** *прикм. од. ч. місц.* 63 зв.; полꙋнаа *ж. наз.* 38; полꙋныи *мн. зн.* 275; плъныи 37 зв., 482
поло(в) див. **половины**
полови див. **половины**
половины *ім. од. ж. род.* 265 зв., 446 зв., полови 124, поло(в)321 зв., пол 51, по(л) 283 зв., 450 зв., 451 зв., 472, 478 зв., 479 зв. (2); половиноу *зн.* 304, по(л) 475 зв.; половины *мн. наз.* 29
половы *ім. мн. ж. зн.* 219 зв., плєвєлы 27, 62 зв. (2), 63 зв.
положєніє *ім. од. с. наз.* 460, 469, по-ло(ж)нїє 472 зв.
положити *дієсл. док. інф.* 229 зв., 391; положоу *майб. од. 1 ос.* 56 зв., 96 зв.–97, 178, 312, 410 зв.; положишь *2 ос.* 410 зв.; положи(т) *3 ос.* 104 зв., 277 зв.; положа(т) *мн. 3 ос.* 140 зв.; єсми... положиль *мин. од. ч. 1 ос.* 239 зв., 305 зв.; єси... положиль *2 ос.* 305, 436 зв.; положиль *3 ос.* 121, 238 зв., 280 зв., 329 зв., 385 зв., положиль єсть 324; положила *ж. 3 ос.* 212 зв.; єстє положїли *мн. 2 ос.* 397; положили *3 ос.* 93, 196, 434 зв., 435, 436, 475 зв.; положи *наказ. од. 2 ос.* 46 зв., 144 зв.; бы(х) положиль *ум. од. ч. 1 ос.* 266 зв.; бы... положиль *3 ос.* 286 зв., 416; положєный *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 435 зв., положе(н) 434 зв., положєнь 397 зв.; положеного *зн.* 213; положєна *ж. наз.* 443; положено *с. наз.* 314 зв., 329 зв., 436, 451 зв.; положеного *зн.* 274 зв., 482; положеныи *мн. зн.* 331, 443 (2); положивꙋши *дієприсл. мин.* 260; положєно *прис. ф.* 175, 196 зв., 329 зв., 397
поло(ж)нїє див. **положєніє**
полотєнноє *прикм. од. с. наз.* 435 зв.; полотєньнымь *ор.* 434 зв.
полотно *ім. од. с. наз.* 406 зв.; полотꙋна *род.* 195 зв.; полотномь *ор.* 195 зв., 398, полотꙋномь 406
по(л)празꙋника *ім. од. ч. зн.* 373, по(л)празь 373
по(л)празь див. **по(л)празꙋника**
полꙋскомь: **при... полꙋскомь** *прикм. од. ч. місц.* 481 зв.
полоу *ім. од. ч. род.* 214; поль *зн.* 82 зв.
полоудєнꙋныа *прикм. од. ж. род.* 203 зв.; полодєнꙋнѣи *дав.* 126
полоудн҃є *ім. од. ч. род.* 59, 278 зв., по-лоу(д)нє 269–269 зв.
полоу(д)нє див. **полоудн҃є**
полоучити *дієсл. док. інф.* 311 зв.
полюби(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 292 зв.; полюбиль *мин. од. ч. 1 ос.* 415 зв.; полюбиль *3 ос.* 166 зв.; є(ст) полюбила *ж. 3 ос.* 245; полюбили *мн. 3 ос.* 351
польцр(с)тва *ім. од. с. род.* 148 зв.–149
помаваше *дієсл. недок. імп. од. 3 ос.* 206 зв.
помагає *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 118, помагає(т) 370 зв.; помагаль *мин. од. ч. 3 ос.* 198
помагає(т) див. **помагає**
помаговаль: **помаговаль єсть** *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 327 зв.
помазаль: **помазаль єси** *дієсл. док. мин. од. ч. 2 ос.* 244 зв.; помазаль *3 ос.* 223 зв., 384 зв., 385; помазала *ж. 3 ос.* 184, 393 зв., 399 зв.; помазали *мн. 3 ос.* 196; пома(ж) *наказ. од. 2 ос.* 36 зв.; ѡ помазавшои *дієприкм. акт. мин. од. ж. місц.* 199, о помазавꙋшои 15, 125, ѡ по(м)завшои 335 зв.; помазанꙋномоу *пас. мин. од. ч. дав.* 463 зв.
помазанникь *ім. од. ч. наз.* 345
помазовала *дієсл. недок. мин. од. ж. 3 ос.* 234 зв., 400; помазовали *мн. 3 ос.* 147 зв., 465
помастила *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 245

померети *дієсл. док. інф.* 379 зв.; помретє *майб. мн. 2 ос.* 379, 379 зв.; помер'ли *мин. мн. 3 ос.* 370, помр҃ли 311 зв., помр҃ли соуть 383, помр҃ли соу(т) 369
помететь *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 288; пометєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 59, 268 зв.
помизаа *дієприсл. недок. теп.* 127
помиловаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 241; помл҃оуй *наказ. од. 2 ос.* 294; помиловани *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 30 зв.
помимо *прийм.* 264 зв., 302 зв., 384
помолитиса *дієсл. док. інф.* 67–67 зв., 299 зв., 473; помолюса *майб. од. 1 ос.* 112, 186 зв., помл҃иса *наказ. од. 2 ос.* 35 зв.
помол'чали *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 283 зв., помольчали 311
помольчали див. **помол'чали**
поморіа *ім. мн. с. род.* 234
помо(ч) *ім. од. ж. зн.* 75, помочь 159; помочоу *ор.* 198 зв., 442 зв., 481 зв., помощію 123 зв.
помочи *дієсл. док. інф.* 402; поможеть *майб. од. 3 ос.* 327 зв.; помогла *мин. од. ж. 3 ос.* 265 зв.; помог'ло *с. 3 ос.* 144 зв.; помог'ли *мн. 3 ос.* 227 зв.; помози *наказ. од. 2 ос.* 70 зв., 328, помоѕи 161 зв. (2)
помочь див. **помо(ч)**
помрачаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 36 зв.
помръкне(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 181 зв.
пом'стоу *ім. од. ж. зн.* 299 зв.; по(м)сты *мн. наз.* 319
пом'щ҃са *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 299
помыслиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 23, 244, 291, 299; помыслили *мн. 3 ос.* 309 зв.; бы... помыслиль *ум. од. ч. 3 ос.* 277
помыслы *ім. мн. ч. зн.* 233; в помыслє(х) *місц.* 482 зв.
помышлєніа *ім. мн. с. наз.* 70, 333 зв., помыш'лєніа 153 зв.; помышлєніа *зн.* 45, помыш'лєніа 267 зв.
помыш'лєніа див. **помышлєніа**
помыш'лала *дієсл. недок. мин.од. ж. 3 ос.* 207; ѡ помышлающихь *дієприкм. акт. теп. мн. місц.* 199 зв., о помышлажщи(х) 124 зв.
помьсти *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 299
помѣтаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 40–40 зв.; помѣтайтє *наказ. мн. 2 ос.* 39; помѣтаны *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 293 зв.
поманоу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 462 зв., 471 зв.; помани *наказ. од. 2 ос.* 328 зв., 463 зв.
по-нанємоу [!] див. **по-нашємоу**
понапол'наль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 17 зв.; понапол'ни *наказ. од. 2 ос.* 19
по-нашємоу *присл.* 78 (2), по-нанємоу [!] 78
поне *спол.* 16
поне(ж) див. **понеже**
понеже *спол.* 15 зв., 16, 18, 116 зв., поне(ж) 120 зв., 468, пѡнеже 204
понємного *присл.* 364 зв.
понести *дієсл. док. інф.* 475; понесе(т) *майб. од. 3 ос.* 318; понесе *аор. од. 3 ос.* 43; понесь *мин. од. ч. 3 ос.* 193, понесль 119; понесьши(м) *дієприкм. акт. мин. мн. дав.* 86 зв.
понехай *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 27
поновлєніе *ім. од. с. наз.* 391
поношєніе *ім. од. с. зн.* 447 зв., 468
поноса(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 30 зв., 133; поносиль *мин. од. ч. 3 ос.* 197 зв.
пон'тєискыи *прикм. од. ч. наз.* 217 зв.; пон'тійс'комоу *дав.* 116
пональ: пональ ес'ми *дієсл. док. мин. од. ч. 1 ос.* 285 зв.; поя(л) *3 ос.* 146, 256, пояль 25 зв., 28 (2), 87, 159 зв., 176, 176–176 зв., 176 зв., 256, 311, 311 зв. (3), 429, 471 зв. (2), пояли *мн. 3 ос.* 142, 155; быль... пояль *дмин. од. ч. 3 ос.* 148; бы... пояль *ум. од. ч. 3 ос.* 165 зв.; поя(в)ши *дієприсл. мин.* 302, появ'ши 25, 75 зв. (2), 95 зв., 112, 157 зв., 158 зв., 163, 167 зв. (2), 186 зв., 254, 302, 431, поав'ши 118 зв.

попали(т) *дієсл док. майб. од. 3 ос.* 27; попалиль *мин. од. ч. 3 ос.* 259 зв.

попелѣ: оу... попелѣ *ім. од. ч. місц.* 54, на попелѣ 262

поперевръtає(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 288; поперевєрьта(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 172, поперевєрьталь 90, поперевръталь 347 зв.

попеченіє *ім. од. с. наз.* 35

пописань *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 211 зв., 212

поплыли *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 248

[**попол'нити сѧ**]: **сѧ попол'нити** *дієсл. док. інф.* 334; (с) попол'нило *мин. од. с. 3 ос.* 63

попольнѧли *дієсл. недок. мин. мн. 1 ос.* 410 зв.

попрацоуйсѧ *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 278 зв.

поприще *ім. од. с. зн.* 34

попросись [!] *дієсл. док. майб. од. 2 ос.* 149; попроси(т) *3 ос.* 66; попросиль *мин. од. ч. 3 ос.* 210

попь *ім. од. ч. наз.* 30; попо(в) *мн. род.* 478; попы *зн.* 126

[**попьють... сѧ**]: **сѧ... попьють** *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 347

попжстишасѧ *дієсл. док. аор. мн. 3 ос.* 18

[**поради(л) сѧ**]: **сѧ поради(л)** *дієсл. док. мин. од. ч. 1 ос.* 260

порадоу *ім. од. ж. зн.* 426

поражоу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 111 зв., 186; пораженыи *дієприкм. пас. мин. мн. зн.* 30

пороблень *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 380 зв.

породишь *дієсл. док. майб. од. 2 ос.* 207 зв; породить *3 ос.* 23, породи(т) 23; породила *мин. од. ж. 3 ос.* 23 зв., 209, 211 зв., 212 зв., породила є(ст) 209; породили *мн. 3 ос.* 327; порож'день *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 59

породѣ: в' породѣ *ім. од. ж. місц.* 213

порож'деніє *ім. од. с. наз.* 58, пороженіє 100; порожденіа *мн. наз.* 26 зв.

пороженіє див. **порож'деніє**

порож'не *присл.* 152 зв.

порож'него *прикм. од. ч. зн.* 174 зв., порож'не(г)[о] 309 зв.; порожьнего *с. род.* 58

порож'не(г)[о] див. **порож'него**

порож'нюючи *дієприсл. недок. теп.* 86 (3)

порозоумѣти *дієсл. док. інф.* 302, 374; порозѹмѣєте *майб. мн. 2 ос.* 140, 413; порозоумѣ(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 310, 358 зв., порозоумѣль 359 зв., 365 зв., порозоуме(л) 353; порозоумѣла *ж. 3 ос.* 145; порозоумѣли *мн. 3 ос.* 73 зв., 76 зв., 93 зв., 151, 175; порозоумѣв'ши *дієприсл. мин.* 229 зв., порозоумѣв' 73

порока *ім. од. ч. род.* 205

поро(х) *ім. од. ч. зн.* 147 зв., 253, 261 зв., порѡ(х) 49 зв.

пороугали *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 120; пороуга(н) *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 324

пороучаєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 421

пороучи(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.*, 429, пороучиль 436 зв., пороучено *прис. ф.* 277 зв.

пороучиль див. **пороучи(л)**

пороушити *дієсл. недок. інф.* 238 зв.

порѡ(х) див. **поро(х)**

по(с) див. **поста**

посадил'сѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 270; посадисѧ *наказ. од. 2 ос.* 284

посадить *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 276 зв.; посадили *мин. мн. 3 ос.* 89 зв., 254 зв.; посадѣте *наказ. мн. 2 ос.* 150

посве(д)чаєте *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 271 зв.

посвѣдьчили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 223 зв.

посвѧчоую *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 423; посщ҃ає(т) *3 ос.* 98 зв., пост҃иль *мин. од. ч. 3 ос.* 392 зв.; посв҃щающаа *дієприкм. акт. теп. од. ж. наз.* 98 зв.; посвѧчени *пас. мин. мн. наз.* 423; посвѧченыи *зн.* 232 зв., посщ҃еныи 55 зв., посщ҃ен'ныи 232

посель *ім. од. ч. наз.* 408; послы *мн. зн.* 287, пос'ли 304 зв.

[поскверънили... сѧ]: сѧ... поскверънили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 427 зв.
поскврънити *дієсл. док. інф.* 153 зв., пос'кврънити 153 зв., поскверѧє(т) *теп. од. 3 ос.* 68 зв., поскверѧє(т) 69 зв.; поскверѧютъ *мн. 3 ос.* 70, поскврънаю(т) 153 зв.
пос'кврънити див. **поскврънити**
послана *ім. од. с. зн.* 482; в... посла(н)и *місц.* 482, о посланїи 13 зв.
посли див. **послѣ**
послоуговати *дієсл. недок. інф.* 265 зв.; послоугоуе *теп. од. 3 ос.* 319 зв.; послоуговала *мин. од. ж. 3 ос.* 43, 131 зв., 226, послоуговала 400; послоуговали *мн. 3 ос.* 195, 346 зв., 473 зв.; послоугоуючи *дієприсл. теп.* 120 зв.
послоужишь *дієсл. док. теп. од. 2 ос.* 28 зв., 222 зв.; послоужиль *мин. од. ч. 3 ос.* 169; послоужили єс'мо *мн. 1 ос.* 109; послоужи *наказ. од. 2 ос.* 296
послоухае *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 80 (3); послоухаютъ *мн. 3 ос.* 49 зв.; послоухаите *наказ. мн. 2 ос.* 153, 160, послоушайте 76; бы... послоухалъ *ум. од. ч. 3 ос.* 80; послоухала бы *ж. 3 ос.* 295 зв.; послоухав'ши *дієприсл. мин.* 24
послоуховали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 308
послѣ *присл.* 27 зв., посли 156
послѣ(д)нѣишїи *прикм. од. ч. наз.* 88
послѣднемѹ *прикм. од. ч. дав.* 87; послѣдній *зн.* 32 зв., 395 зв., послѣдніи 368, 369 зв., 371 зв., 375, послѣ(д)ній 375, 405 зв., послѣ(д)ніи 279, 369, послѣд'ніи 368 зв.; о послѣднемь *місц.* 104 зв.; послѣд'нѧѧ *ж. наз.* 121 зв.; послѣд'нѧа 59 зв., на послѣднеи *місц.* 183, на послѣ(д)нѣи 109; на послѣднемь *с. місц.* 184 (2); послѣдніи *мн. наз.* 87 (2), 167 зв. (2), 461, послѣ(д)ніи 85 зв. (2), 86 зв., 268 зв., 282 зв., 450 зв., послѣ(д) 450 зв.; послѣ(д)ни(х) *род.* 86 зв.; послѣ(д)ни(ми) *ор.* 282 зв.
послѣ(до)ваніе *ім. од. с. наз.* 476; послєдованіа *мн. наз.* 444
послѣдоватєль *ім. од. ч. наз.* 17, 125 зв.; послѣдоватєла *род.* 202
послѣ(д)ствоующими *прикм. мн. ор.* 477
посмотрѣте *дієсл. док. наказ. мн. 2 ос.* 37 зв.
посмѣвань *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 429; посмѣваного *зн.* 317
посмѣватиса: посмѣватиса боудоу(т) *дієсл. недок. майб. мн. 3 ос.* 168; посмѣвалиса *мин. мн. 3 ос.* 47, 191, 194 (2), пос'мѣвалиса 118 зв.; пос'мѣваючиса *дієприсл. теп.* 327 зв.
посмѣяніе *ім. од. с. зн.* 87
посмѣянь *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 25, 160 зв., 255 зв., 324
посоромотать *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 235
посоромочоває(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 308
посоромѣютъса *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 309 зв.
посполитыи *прикм. од. ч. наз.* 201 зв.; посполитого *род.* 482; посполитомоу *дав.* 123 зв., 198 зв.
посполоу *присл.* 170, 245, 322 зв., 329, 330, 414 зв., 439, пос'полоу 435, посполѹ 298 зв.
пос'полоу див. **посполоу**
посполѹ див. **посполоу**
пос'пѣла: єсть пос'пѣла *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 141 зв.
поспѣшаніемь *ім. од. с. ор.* 481 зв.
поспѣшно *прикм. од. с. наз.* 482
поспѣш'нє див. **поспѣш'но**
поспѣш'но *присл.* 149, поспѣш'нє 208
посрє(д) *прийм.* 67 зв., 333 зв., 471, посрѣ(д) 225, 455 зв., 467, 470 зв., 477 зв., посредѣ 50, 225 зв., 260 зв., 322 зв., 438, 452, 465 зв., посрѣдѣ 80 зв., 163, 462, 467 зв.
посредѣ див. **посрє(д)**
посрѣ(д) див. **посрє(д)**
посрѣдѣ див. **посрє(д)**
по(ст) див. **поста**

поста *ім. од. ч. род.* 474 (6), 481 (2), по(с)та 473 зв., по(ст) 132, 133, 134, 135 зв., 154 зв., 157 зв., 158 зв., 161, 167 зв., 345, 393 зв., 473 зв. (2), 474 (2), постоу *дав.* 3 зв.; посто(м) *ор.* 159, постомь 77 зв., 162, 215 зв.

по(с)та див. **поста**

поставлєніи: ѡ поставлєніи *ім. од. с. місц.* 179

поставлю *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 189 зв., посᵗтавᵗлю 106 зв., поставить *3 ос.* 277 (2), 448, постави(т) 107 зв., 454; поставиль єсми *мин. од. ч. 1 ос.* 416; поста(в)и(л) *3 ос.* 163, поставиль 28, 41, 78 зв., 126, 222 зв., 258 зв., 274, 311 зв., 431 зв.; поставиль є(ст) 41; поставили *мн. 3 ос.* 214, 377, посᵗтавили 110; поста(в) *наказ. од. 2 ос.* 427, постави 32; поставлєны(и) *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 433, поставєнь 364; поставлєна *ж. наз.* 140 зв.; ѡ ... поставєноі *місц.* 245 зв.; поставлєнᵗноє *с. зн.* 261; поставлєно *прис. ф.* 476 зв.

посᵗтавᵗлю див. **поставлю**

поставлає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 269 зв., поставлаєть 247 зв.; поставлаю(т) *мн. 3 ос.* 31

поставлає(т)са *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 31

поставлаєть див. **поставлає(т)**

поставоу *ім. од. ж. зн.* 72 зв.

посᵗтановєна *ім. од. с. наз.* 371 зв.

посᵗтановᵗлю *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 106 зв.; постанови(т) *3 ос.* 104 зв.; посᵗтановиль *мин. од. ч. 3 ос.* 104; в... постановлєнᵗно(м) *дієприкм. пас. мин. од. ч. місц.* 443, в... постановлєнᵗномь 482; постановᵗлєно *с. наз.* 219, постановлєнᵗно 482

[постарѣли были са]: са были постарѣли *дієсл. док. дмин. мн. 3 ос.* 205

постелѣ *ім. од. ж. род.* 360; постѣль *зн.* 133, 140 зв.; постєлю 230 (2), 359 зв., 359 зв.–360, 360 (2), постѣлю *ор.* 247 зв., на постєли *місц.* 154 зв., 229; на постєла(х) *мн. місц.* 151 зв.

постигло *дієсл. док. мин. мн. с. 3 ос.* 268

постилали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 89 зв., 171, 306 зв.–307

постинайтє *дієсл. док. наказ. мн. 2 ос.* 306

поститиса *дієсл. недок. інф.* 135 (2), са... постити 231; пощоуса *теп. од. 1 ос.* 300; постиш'са *2 ос.* 36 зв.; пости(м)са *мн. 1 ос.* 46; поститєса *2 ос.* 36 зв.; постаѣса *3 ос.* 231, поста(т)са 46, 135 (2); боудоу(т) са постити *майб. мн. 3 ос.* 46, 135; са боудоуть постити 231 зв.; постилᵗса *мин. од. ч. 3 ос.* 27 зв., 221 зв., посᵗтилᵗса 27 зв.; постили(с) *мн. 3 ос.* 134 зв.; постайса *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 36 зв.; постащєса [!] *мн. дав.* 36 зв.

по(ст)ника *ім. од. ч. род.* 444 зв.

постогна(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 397, постогналь 396 зв.

постогналь див. **постогна(л)**

постои *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 38 зв.; постоу(и)тє *мн. 2 ос.* 194 зв.

[пострашили са]: са пострашили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 257

постри(ж)ніе *ім. од. с. зн.* 479; постры(ж)ніє 403

постры(ж)ніе див. **постри(ж)ніе**

постоупи *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 227, 284; постоупили *мин. мн. 3 ос.* 425

посᵗтоупᵗкы *ім. мн. ч. зн.* 278 зв.

постыдитᵗса *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 159

по(ст)а(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 133

посоудиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 337 зв.

посоужоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 298 зв.

посᵗхло *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 246; посᵗхли *мн. 3 ос.* 60 зв.

посылати *дієсл. недок. інф.* 147; посылаю *теп. од. 1 ос.* 49 зв., 53, 100, 242 зв., 260 зв., 437 зв., 455 зв., 463, 467, 471, посылаж 129, по(с) 446 зв., по 49 зв.; єсми... посылаль *мин. од. ч. 1 ос.* 320–320 зв., 325 зв.; посылаль *3 ос.* 239; посы(л)ючі [!] *дієприсл. теп.* 24

посѣдати *дієсл. недок. інф.* 283; посѣдаю(т) *теп. мн. 3 ос.* 283 зв.

посѣтиль: посѣтиль є(ст) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 211 зв.
посѣченіа *ім. од. с. род.* 307 зв.
посѣя(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 63; **посѣявыи** *дієприкм. акт. мин. од. ч. наз.* 63 зв.
потаємнє *присл.* 434
потаєно *дієприкм. недок. пас. мин. од. с. наз.* 141
потвєрдиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 323, потвръди(л) 352 зв.; потвєр'ди *наказ. од. 2 ос.* 320
потвръди(л) див. **потвєрдиль**
потєкоуть *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 375
по(т)кала *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 396 зв.; **по(т)кали** *мн. 3 ос.* 358, 401 зв.
по(т)катиса *дієсл. док. інф.* 286 зв.
по(т)кнє(т)са *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 394 зв., **потъкнє(т)са** 394 зв.
потока *ім. од. ч. род.* 424 зв.
потола *присл.* 324 зв.
пото(м) *присл.* 126, 141, 186, 283 зв., **потѡ(м)** 24 зв., 106 зв., 108 зв., 113, 152, **потомь** 55, 92, 109, 121 зв., 141, 165, 167, 171, 176, 209, 221 зв., 222 зв., 230 зв., 240 зв., 245 зв., 246 зв., 260 зв., 273, 291 зв., 296, 299, 309 зв., 310 зв., 312, 323, 347, 351, 359, 364, 371 зв., 376 зв., 394, 406 зв., 410 зв., 429, 432 зв., 434, 435 зв., 438, 438 зв., **потом'ъ** [!] 406 зв., **потомоу** 436
потомоу див. **пото(м)**
потомь див. **пото(м)**
потом'ъ[!] див. **пото(м)**
потоноути *дієсл. док. інф.* 142; **потоноуло** *мин. од. с. 3 ос.* 249 зв.; **потоноули** *мн. 3 ос.* 44 зв.
потопи(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 297
потоп'талї *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 39; **потоптанї** *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 315 зв.; **потоп'та** *ж. наз.* 31; **потоп'тано** *с. наз.* 246
потопь *ім. од. ч. наз.* 297 зв.; **потопа** *род.* 103 зв.
потратиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 288 зв.
потрєба *ім. од. ж. наз.* 190, 285, 298 зв., 337, 348, 409 зв.; **потрєбы** *род.* 66 зв.; **потрєбоу** *зн.* 135 зв., 265 зв., 478; **по(т)** 477, 478 зв., 479, 479 зв., **потрєбы** *мн. наз.* 94; **потрєба(м)** *дав.* 3 зв.
потрєб'ныи *прикм. од. ч. наз.* 148 зв.
потрєбоѫ *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 27; **потрєбоує(ш)** *2 ос.* 420 зв.; **потрєбоує(т)** *3 ос.* 267, 306 зв., **потрєбоуєть** 170 зв., 306 зв., 407; **потрєбоуємо** *мн. 1 ос.* 324, **пот'рєбоує(м)** 115; **потрєбоуєте** *2 ос.* 35 зв., 38, 275 зв.; **потрєбоують** 288, **потрєбоую(т)** 46, 134 зв., 231; **потрєбовали** *мин. мн. 3 ос.* 254
по-третєє *присл.* 326, 441
потръпи *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 81 зв.
потраєноую *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. зн.* 237
[пот'раєс'ла са]: са пот'раєс'ла *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 120 зв.; **потраєлоса** *с. 3 ос.* 90
потоуп'ноє *прикм. од. с. зн.* 32
потѡ(м) див. **пото(м)**
поты *присл.* 322
поть *ім. од. ч. наз.* 321; **потомь** *ор.* 317
потъкнє(т)са див. **по(т)кнє(т)са**
потѣхи *ім. од. ж. род.* 214 зв.
потѣшає(т)са *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 294–294 зв.
потѣшитєль *ім. од. ч. наз.* 418; **потѣшитєла** *род.* 412
пооучає(т) *дієсл. недок.теп. од. 3 ос.* 16 зв.; **пооучаючи** *дієприсл. теп.* 482
пооученїю: по пооученїю *ім. од. с. місц.* 198
похвалиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 292; **пох'валєнь** *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 223
похватили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 383 зв., 392
пох'ватоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 249
пох'моур'но *присл.* 72 зв.
поховаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 106, 191; **поховали** *мн. 3 ос.* 149, **поховалї**

66; похованъ *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 116

походнами *ім. мн. ж. ор.* 424 зв.

похожоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 303

похотєль: похотєль єсми *дієсл. док. мин. од. ч. 1 ос.* 482 зв.

похоти *ім. од. ж. род.* 342 (2); похотїю *ор.* 32 зв.; похотїи *мн. род.* 140 зв.

похоули(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 138 зв.

пѡѡ(т)шє(д)ши *дієприсл. док. мин.* 29–29 зв.

поцєлоую див. **поцѣлоую**

поцѣлоую *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 321 зв., поцєлоую 113 зв., 188; поцѣловалъ єси *мин. од. ч. 2 ос.* 244 зв., поцѣловаль *3 ос.* 188, 321, поцєловаль 113 зв.; поцѣловала *ж. 3 ос.* 203

[почало... сѧ]: сѧ... почало *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 214

почато(к) *ім. од. ч. наз.* 180, 457, початокь 101 зв., 202, 379 зв., 457 зв., 477; почa(т)коу *род.* 181, 418, початꙋкоу 108, 165, 271 зв., почѧ(т)коу 102, почѧтокь *зн.* 19; початкомь *ор.* 376 зв.; в... почa(т)коу *місц.* 482 зв., на почa(т)коу 126, 341, 347, 401 зв.; почa(т)кы *мн. наз.* 3 зв., 443; почa(т)ковь *род.* 443; почa(т)ки *зн.* 443, почa(т)кы 443 зв., 444; ѡ почa(т)ко(х) *місц.* 443

початокь див. **почато(к)**

почємоу *присл.* 206

почиває(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 18

починає(т)сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 443, 473; починаютсѧ *мн. 3 ос.* 473; починаю(т)сѧ 2, 480; сѧ... починала *мин. од. ж. 3 ос.* 329 зв.

починаєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 126, 337; починаємь *мн. 1 ос.* 443 зв.; по(ч)наю(т) *3 ос.* 480; починаль *мин. од. ч. 3 ос.* 220 зв., 291, 358; починайтє *наказ. мн. 2 ос.* 26 зв.

почитати *дієсл. недок. інф.* 482

почꙗнєшь *дієсл. док. майб. од. 2 ос.* 207; почнє(т) *3 ос.* 292 зв., почꙗнє(т) 37 зв.; почꙗнєтє *мн. 2 ос.* 282; почноу(т) *3 ос.* 327; почa(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 54, 220 зв., почаль 29, 52 зв., 54, 68, 74 зв. (2), 81, 112, 116, 127, 133, 139 (2), 144, 146 зв., 147, 150, 158, 158 зв., 167, 167 зв., 169 зв., 171 зв., 174, 179 зв., 186 зв., 190 зв., 191, 223 зв., 241, 242, 254, 269, 272 зв., 286 зв., 288 зв., 290 зв., 308, 309, 332 зв., 406; почала *ж. 3 ос.* 190 зв., 206 зв., 243 зв., 455 зв., 464, 468, по(ч)ла 206 зв., єсть почала 207 зв.; почало *с. 3 ос.* 307, почало єсть 3; почали *мн. 3 ос.* 55, 111, 135 зв., 144, 151 зв., 168 зв., 185 зв., 190, 192, 192 зв., 204, 229 зв., 245, 272, 285, 290, 317 зв., 319, 324, 468, пѡчали 156 зв.; почꙗни *наказ. од. 2 ос.* 480, 480 зв. (2); почнѣмо 339 зв.; почa(л) бы *ум. од. ч. 3 ос.* 104 зв., почалꙗ бы 277; почали бистє *мн. 2 ос.* 281 зв.; почавши *дієприсл. мин.* 443, почавꙗши 86 зв., 324 зв., 334 зв., 377 зв., 444

почръпьсти *дієсл. недок. інф.* 353 зв.

почтивости: в почтивости *ім. од. ж. місц.* 221 зв., вꙗ почꙗтивости 361 зв., 382 зв., вꙗ почꙗтивосꙗти 361 зв.

почꙗтивости: вꙗ почꙗтивости див. **почтивости: в почтивости**

почꙗтивосꙗти: вꙗ почꙗтивосꙗти див. **почтивости: в почтивости**

почꙗти(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 403

пошлю *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 271 зв., 334 зв., 417 зв., пошꙗлю 309 зв., 418; пошлє(т) *3 ос.* 89, 287, пошлєть 413 зв., пошꙗлє(т) 63 зв., 103, 182, 287, пошꙗлєть 170 зв.; посла *аор. од. 3 ос.* 16; послаль *мин. од. ч. 1 ос.* 356 зв., єсꙗми ... послаль 423; послаль *2 ос.* 423, 423 зв. (2), 424, посꙗлаль 397 зв., єси послаль 421 зв., посла(л) *3 ос.* 239 зв., 260 зв., 309, 367, 378 зв., 405 зв., 408, послаль 49, 52, 52 зв., 85 зв., 89, 92 зв. (3), 93 зв., 94 (2), 137, 149, 157 зв., 170 (2), 174, 174 зв. (3), 184 зв., 223 зв., 239, 241, 253, 258 зв., 259, 262, 285, 289, 306, 309, 309 зв., 317 зв., 325, 344, 352 зв., 361 зв. (2), 363 (2), 368, 368 зв. (2), 370, 373 (2),

374 (2), 375, 378 зв., 379 зв., 380, 381 зв., 384 зв., 392 зв., 405, 405 зв., 408 зв., 413 зв., 417, 418, 427, 437 зв., посль 260 зв., послалъ... єстъ 350 зв., єсть... послалъ 367, єсть пос'лалъ 356; послали *мн. 2 ос.* 362 зв.; послали *3 ос.* 138 зв., 174 зв., 175 зв. (2), 304 зв., 310 зв., 342 зв., 343, 394, посла(ли) 374 зв., пос'лали 95; быль послалъ *дмин. од. ч. 3 ос.* 148; пошли *наказ. од. 2 ос.* 143 зв., 294, 294 зв.; бы(х)... послалъ *ум. од. ч. 1 ос.* 408 зв.; пославшаго *дієприкм. акт. мин. ч. од. род.* 362 зв., 368, 467 зв.; послав'шаго *зн.* 52, пославышаго 163, по(с)лав'шаго 466 зв.; посла(н) *пас. мин. од. ч. наз.* 207, послань 70 зв., 206, 224 зв., 226 зв., 352, 384 зв., посланыи 188, 341 зв.; послани *мн. наз.* 100 зв., 240, 306 зв., послан'ны 343, послан'ныи 282 зв.; послан'ныхь *род.* 97; о послан'ны(х) *місц.* 13 зв., ѡ послан'ны(х) 199; послав'ши *дієприсл. мин.* 25, 66

пош'лю див. **пошлю**

поя(л) див. **поналъ: поналъ єс'ми**

пояль [1] див. **поналъ: поналъ єс'ми**

пояль [2] *дієсл. док. мин. од. ч.* 136

поясь *ім. од. ч. наз.* 26, 129 зв., пояса *род.* 469, 472 зв.; при поясѣхь *мн. місц.* 49

правда *ім. од. ж. наз.* 423, 428 зв., прав'да 31 зв., 76 зв., 154 зв., 380 зв., 411 зв.; правды *род.* 428 зв., прав'ды 30 зв. (2), 38, 382; правдѣ *дав.* 16, 16 зв.; правдоу *зн.* 80 зв., 145 зв., 242 зв., 316, 328 зв., 381 зв., 382, 408, 410 зв., 412, 462, прав'доу 27, 32 зв., 53, 112, 163 зв., 186 зв., 204 зв., 224, 256, 261 зв., 276 зв., 300, 300 зв., 351, 354 зв., 380 зв., 382 (2), 408, 408 зв. (4), 410 зв., 412, 418 зв., 419 зв. (2), 441 (2), 450, 453 (2), прав'дѫ 418; правдою *ор.* 355 зв., прав'дожь 17; по правдѣ *місц.* 202 зв., по прав'дѣ 423, ѡ правдѣ 418 зв., ѡ прав'дѣ 418 зв.

прав'да див. **правда**

правдивє *присл.* 202, 328, прав'дивє 17 зв., 24, 25, 95, 244 зв., 428 зв., правьдивє 374

прав'дивє див. **правдивє**

правдивыи див. **правдивый**

пра(в)дивы(и) див. **правдивый**

прав'дивыи див. **правдивый**

правдив'ыи [!] див. **правдивый**

правдивый *прикм. од. ч. наз.* 362, 424, правдивыи 345 зв., 357, 365 зв., 374 зв., 379 зв., пра(в)дивы(и) 374, прав'дивыи 352 зв., 373, 375 зв., прав'дивый 378 зв., правьдивыи 95, правдив'ыи [!] 120 зв.; правдивомѹ *дав.* 175 зв.; правдивого *зн.* 421 зв., прав'дивого 148 зв.; правдивы(м) *ор.* 374, прав'дивымь 173 зв.; прав'дивaa *ж. наз.* 309, 356 зв.; правдивоє *с. наз.* 362 зв., 370, 378, прав'дивоє 369 зв., 378, 378 зв., 433 зв., 442, прав'диво 362 зв.; правьдивого *род.* 367 зв.; правдивоє *зн.* 388 зв.; прав'дивы(мь) *ор.* 247; ѡ правдиво(м) *місц.* 30; прав'дивыи *мн. наз.* 337 зв., 355; прав'дивыхь *род.* 206

прав'дивый див. **правдивый**

правєд'на(г)[о] *прикм. од. ч. род.* 100, праведнаго 462 зв., 471, 474; праведны(х) *мн. род.* 445 зв., правє(д)ны(х) 64 зв., правед'ны(х) 99 зв., правед'ныхь 284 зв.; праведны(х) *зн.* 482, праведьныхь 231; ѡ... праведныхь *місц.* 288

праведнаго див. **правед'на(г)[о]**

праведникь *ім. од. ч. наз.* 451, 465; праведн'ника *зн.* 52; правє(д)ници *мн. наз.* 64, праведьници 61; правед'ники *зн.* 46, правед'никы 134 зв.

правед'ничю *прикм. од. ж. зн.* 52; **правє(д)ничє** *с. зн.* 52

право *присл.* 155

православїй: в' православїй *ім. од. с. місц.* 337 зв.

правы(м) *прикм. од. ч. ор.* 92, 264; праваа *ж. наз.* 33, 232 зв.; правоую *зн.* 118 зв., 119 зв.; на правоуи *місц.* 193 зв., 196 зв., 324, 327 зв., по правои 87 зв., 107 зв., 205, по правой 439 зв., по правоуи

107 зв., 168, 189 зв.; по правоуй 324; правоє *с. наз.* 32 зв.; правоє *зн.* 34, 317, 322, 425 зв.; права *мн. наз.* 393 зв.; правы *зн.* 26, 129 зв., 218

правьдивє див. **правдивє**

правьдивыи див. **правдивый**

прагноу *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 433

праздноуе(м) *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 461 зв., праз(д)нжє(м) 5 зв.

праз(д)нжє(м) див. **праздноуе(м)**

празникь *ім. од. ч. наз.* 371 зв., праꙁ҃ни(к) 359; празника *род.* 317, праꙁ҃ника 216, 375, праздника 371 зв., пр҃аꙁ҃дника 406, праꙁ҃д҃ни 406; празникь *зн.* 183, 372 (2), праꙁ҃никь 117 зв., 216, 372 зв., праз(д)никь 191 зв. праꙁ҃дникь 348, 399 зв., 401, пра(з) 440 зв.; при праз(д)никоу *місц.* 371 зв.; пра(з)никѡ(м) *мн. дав.* 3 зв., праз(д)никомь 444; праз(д)никы *зн.* 326, 443 зв., пра(з)ни(к) 265, пра(з) 208

праꙁ҃ни(к) див. **празникь**

праꙁ҃ничѣныи див. **празьничныи**

празьничныи *прикм. од. ч. зн.* 357 зв., праꙁ҃ничѣныи 372 зв.

праѳїѣ *ім. мн. ч. род.* 456

працюютсѧ *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 275

пр(ди)тче(в) *прикм. од. ч. род.* 444 зв.; пре(д)течева *с. род.* 127–127 зв.; пр(д)течевы *ж. род.* 466 зв.

пр(ди)тчѧ див. **предитечѣ**

пр(до)бнаго див. **препо(до)бнаго**

пр(д)тча див. **предитечѣ**

пр(д)тчи див. **предитечѣ**

пр(д)тчѣ див. **предитечѣ**

прє [1] див. **през**

прє [2] див. **претръпи(т)**

пребоуде(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 416; пребоудете *мн. 2 ос.* 415; пребоудѣта [!] 49 зв.; пребоудоу(т) *3 ос.* 415; пребыль *мин. од. ч. 3 ос.* 344; пребыло *с. 3 ос.* 402 зв.

пребываe(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 352 зв., 370, 404, пребываєть 388 зв., 410 зв., 412; боудетє пребывати *майб. мн. 2 ос.* 380 зв., боудетє пребыва(ти) 415 зв.; пребываль *мин. од. ч. 3 ос.* 125 зв., 206 зв., 317; єстє пребывали *мн. 2 ос.* 319 зв.; пребывайтє *наказ. мн. 2 ос.* 147 зв., 261; пребывающаго *дієприкм. акт. теп. од. ч. зн.* 344

пребываєть див. **пребываe(т)**

пребыванїа *ім. од. с. род.* 127 зв.

превѣчнoе *прикм. од. с. зн.* 18; ѡ прєвѣчномь *місц.* 337

претрепенїа *ім. мн. с. зн.* 82

пред див. **перед**

пре(д) див. **перед**

предавати *дієсл. недок. інф.* 180

преданїи: **о преданїи** *ім. од. с. місц.* 15, 125; преданїа *мн. наз.* 16 зв.; преданїемь *дав.* 16 зв.

преда(ст) див. **предасть**

предасть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 110 зв., 111, 180 зв., преда(ст) 50; пр҃едаль *мин. од. ч. 3 ос.* 110; преда(н) *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 448, предань 162 зв., 459 зв.; предано *с. наз.* 469 зв.; предана *мн. наз.* 54 зв., 444 зв., 460 зв., 461, 463, 466, 467 зв., 471

предате(л) *ім. од. ч. наз.* 424 зв.

предитечѣ *ім. од. ч. род.* 481 зв., пр(д)тчѣ 463, пр(д)тчи 253 зв., пре(д)течѧ 467 зв., пр(ди)тчѧ 472 зв., пр(д)тча 447 зв., 459

пре(д)ложен҃ныи *прикм. мн. зн.* 135 зв.–136

пре(д)молва *ім. од. ж. наз.* 201 зв., пре(д)мо(л)ва 336, пре(д)мол҃ва 125

пре(д)мо(л)ва див. **пре(д)молва**

пре(д)мол҃ва див. **пре(д)молва**

предо див. **перед**

пре(до) див. **перед**

пре(д)ре(ч)ню: **в пре(д)ре(ч)ню** *ім. од. с. місц.* 15 зв.

пре(д)писан҃номь: **в пре(д)писан҃номь** *дієприкм. пас. мин. од. ч. місц.* 443, в предыписа(н)но(м) 443

пре(д)празде(н)ство *ім. од. с. наз.* 445, пре(д)праз(д)нь҃ство 458, пре(д)праꙁ҃дньство 462 зв.

пре(д)праꙁ҃дньство див. **пре(д)празде(н)ство**

пре(д)праз(д)ньс'тво див. **пре(д)праз-де(н)ство**
пре(д)сту(п) див. **престоупи**
пре(д)сылаѣть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 260 зв.
пре(д)сѧ *спол.* 267, 383, 383 зв.
пре(д)течѧ див. **предитечѣ**
предь див. **перед**
предьписа(н)но(м): **в предьписа(н)но(м)** див. **пре(д)писан'номь**: **в пре(д)писан'номь**
прежде [1] *присл.* 456 зв., прєж'дє 22 зв., 76 зв., 474 зв.
прежде [2] *прийм.* 15 зв., 406 зв., 424, прєж-(д)є 103 зв., прєж'дє 337, 406
преж(д)е див. **прежде** [2]
преж'де див. **прежде** [1, 2]
през *прийм.* 79, 482, през' 111, 155, презь 3, 227 зв., 421, пре 443, 482
през' див. **през**
презь див. **през**
преиз'боуде(т) *дієсл. док. майб. од. безос.* 60 зв., 107
преити див. **переити**
прекладана *дієприкм. недок. пас. мин. од. ж. наз.* 482
прелестити *дієсл. док. інф.* 102 зв., 181 зв.; **прелестѧть** *майб. мн. 3 ос.* 101, 179 зв., **прельстѧ(т)** 101 зв.; **прелестиль** *мин. од. ч. 3 ос.* 179 зв.; **прел'щени** *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 313 зв., 376
прелесть *ім. од. ж. зн.* 61 зв., 140 зв.
прелещаѣтесѧ *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 177, **прел'щаѣтесѧ** 96
преложиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 338; **преложи** *наказ. од. 2 ос.* 17 зв.
преломить *дієсл. док. інф.* 56 зв.; **пре-ломиль** *мин. од. ч. 3 ос.* 318 зв.; **пре-ломивь** *дієприсл. мин.* 67, 72, 111
преломле(н)и: **въ преломле(н)и** див. **пре-ломлєніи**: **въ преломлєніи**
преломлєніи: **въ преломлєніи** *ім. од. с. місц.* 333 зв., **въ преломле(н)и** 477 зв.
прел'щаѣтесѧ див. **прелещаѣтесѧ**
прелюбодєины див. **прелюбодѣиныи**
прелюбодѣиныи *прикм. од. ч. наз.* 58 зв., прелюбодєины 72 зв.; **в' прелюбодѣйнѣмь** *місц.* 159; **прелюбодѣиного** *с. род.* 83, **прелюбодѣйнаго** 33
прелюбодѣйства *ім. од. с. род.* 301; **пре-любодѣйство** *зн.* 165 зв.; **на прелюбо-дѣйствѣ** *місц.* 376 зв., 377 (2); **пре-любодѣйства** *мн. наз.* 70
прелюбодѣйцею *ім. од. ж. ор.* 33; **пре-любодѣйци** *мн. наз.* 300
прелюбодѣяль: **прелюбодѣяль є(ст)** *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 16 зв.
прелюбодѣянїи: **в прелюбодѣянїи** *ім. од. с. місц.* 446; **прелюбодѣянїа** *мн. наз.* 154
прелюбы *ім. мн. ж. зн.* 32 зв. (2), 33, 83 (2), 84, 165 зв., 166, 293 (2)
премагали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 324 зв.
преминоути *дієсл. док. інф.* 293; **преми-нє(т)** *майб. од. 3 ос.* 31 зв., 103 зв., 182–182 зв., **переминѣть** 182 зв.; **пере-миноуть** *мн. 3 ос.* 182 зв., **преминоу(т)** 103 зв.
премогоу(т) *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 74
премоудро(ст) див. **премоудрость**
премоу(д)ро(ст) див. **премоудрость**
премоудрость *ім. од. ж. наз.* 271 зв., **пре-моудро(ст)** 146 зв., **премоу(д)ро(ст)** 65, **премоудрѡ(ст)** 54; **премоудрость** *зн.* 314 зв.
премоудрѡ(ст) див. **премоудрость**
премоудры(х) *прикм. мн. род.* 54 зв.
пренесєніе *ім. од. с. наз.* 466, 471, 472 (2)
преобразилсѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 75 зв., **прєѡбрази(л)сѧ** 159 зв., **сѧ... прєѡбразиль** 252 зв.
препи див. **престоупи**
преписками *ім. мн. ж. ор.* 482; **на пре-писко(х)** *місц.* 443
прєпо(до)бнаго *прикм. од. ч. род.* 452 зв., прп(до)бнаго 444, 448, 448 зв., 449, 450, 451 зв., 452 зв., 455, 459 зв., 460, 460 зв., 461, 463 (2), 464 зв., 465 зв., 466, 466 зв., 469, прп(до)бна(г)[о] 455, 460, 468, прп(до)бьна(г)[о] 444 зв., пр(до)бнаго 457 зв., прп(до)ного 454 зв.; прп(до)бномоу *дав.* 452 зв., прп(до)б-

н(м)оу 466; прп(до)бныѧ *ж. род.* 446, 449 зв., 464 зв.; прп(до)бны(х) *мн. род.* 459 зв., 467, прп(до)бныхь 460; прпо(до)бны(м) *мн. дав.* 444, прп(до)бны(м) 446, 478 зв., прп(до)бⁱны(м) 40 зв., пр(до)бны(м) 479, прп(до)бⁱнымь 55, прп(д)бны(м) 30 зв., прп(д)бⁱны(м) 39 зв., прб(до)ны(м) 479, прп(до)бь(н) 235, прп(до)бн(мь) 30

препоясани *дієприкм. док. пас. мин. мн. наз.* 276

препрѣдоу: **в**ⁱ **препрѣдоу** *ім. од. ж. місц.* 192 зв.

пре(с) див. **престоупи**

пⁱре(с) див. **престоупи**

преселеніа *ім. од. с. род.* 22 зв.; преселеніе *зн.* 22; по преселеній *місц.* 22

пре(с)пи див. **престоупи**

пре(ст) див. **престоупи**

преставленіе *ім. од. с. наз.* 447 зв.

прест҃го *прикм. од. ч. род.* 442 зв.; пр(с)ты(м) *ор.* 339 зв.; пр(с)тои *ж. од. род.* 445 (2), 464, пр(с)теи 444, пр(с)тыѧ 3, 198 зв., 453 зв., 457, 457 зв., 469, 471 зв., 472 зв.; прест҃ое [!] *с. наз.* 476

престоль *ім. мн. ч. род.* 209

пре(ст)пи див. **престоупи**

престоу(п) див. **престоупи**

престоупаѥ(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 360 зв.; престоупаѣте *мн. 2 ос.* 68 зв.; престоупаю(т) *3 ос.* 68 зв.

престоупи *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 38 зв., 293 зв., 307, 314, 432 зв., престѹ(п) 48 зв., 433, престоу(п) 51 зв., 81, 144 зв., 450 зв., пре(д)стоу(п) 300 зв., пре(ст)пи 62 зв., 193, 265 зв., 430 зв., пре(ст) 51 зв., 56 зв., 82 зв., 90 (2), 103 зв., 193 зв., 210 зв., 259 зв., 274, 313 зв., 314, 316, 321, 321 зв., 327 зв., 376 зв., 431 зв., препи 430 зв., прѣ(ст) 209, 214

престоупленіи: **о престоупленіи** *ім. од. с. місц.* 13 зв., 124

прети(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 16 зв., 52

претороь *ім. од. ч. наз.* 192 зв., 475; претороь *зн.* 427 зв. (2), 428, 430, 475, 476

претръпи(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 101 зв., пре 101 зв.; претръпѣвыи *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 50, претръпѣвыи 463

преоуказа *дієсл. док. аор. од. 3 ос.* 17 зв.

преходитъ див. **переходи(т)**

прекѡбраженіе *ім. од. с. наз.* 471 зв.; прекѡбраженіа *род.* 482; прекѡбраженію *дав.* 75 зв., прекѡбра(ж¹)нію 257, прекѡ(б) 165 зв.; преображеніе *зн.* 75 зв., прекѡ(б)ра(ж)ніе 159 зв., прекѡбра(ж) 256, прекѡ(б) 75 зв.; ѡ преображеніи *місц.* 124 зв., о прекѡбраженіи 14, ѡ прекѡбраженіи 199 зв., ѡ... прекѡбраженіи 159

прекѡбрази(л)сѧ див. **преобразилсѧ**

[прекѡбразилъ... сѧ]: сѧ... прекѡбразилъ див. **преобразилсѧ**

пречь *присл.* 115 зв., 132 зв., 133, 172 зв., 264

преше(д)ши *дієприсл. док. мин.* 55 зв.

прещеніа *ім. од. с. род.* 16 зв.

при [1] див. **приподобⁱни**

при [2] *прийм.* 3, 26 зв., 29, 49, 60, 61 зв., 71 зв., 80, 88 зв., 90 зв., 103 зв., 116, 130 зв., 138, 139, 142, 143, 143 зв., 144 зв., 155 зв., 169 зв., 182, 188 зв., 217 зв., 224 зв., 227, 242, 246, 246 зв., 250 зв., 265 зв., 284 зв., 311 зв., 312, 322, 322 зв., 352 зв., 371 зв. (2), 383, 395 зв., 396 зв., 402, 418, 432 зв., 442 зв., 448, 449 зв., 465 зв., 466, 468 зв., 475 зв., 481 зв. (3)

приближаю(т)сѧ *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 69; приближалⁱсѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 290; приближалисѧ *мн. 3 ос.* 287

приблⁱжитисѧ *дієсл. док. інф.* 133 (2); приблизилⁱсѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 170, 331 зв., приближилъсѧ 321 зв., приблⁱжилⁱсѧ 113, сѧ приближиль 92 зв., сѧ... приближиль 303, сѧ... приблⁱжиль 240 зв., (с) приблⁱжиль 307 зв.; приблⁱжиласѧ *ж. 3 ос.* 113; приближилосѧ *с. 3 ос.* 26, 130 зв., 261 зв., приблⁱжилосѧ 49, прибліжилосѧ 29,

приб'лижило(с) 261 зв., сѧ приближило 315, приближи... сѧ 459 зв.; приближилисѧ *мн. 3 ос.* 332 зв., приближили(с) 89, приближи(с) 89, 287, приб'лижи(с) 306, при 42 зв., 307

приближоуесѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 366, сѧ... приближоує 316; приближовальсѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 317, сѧ... приближоваль 302 зв., 306, (с)... приближоваль 307

[приближоує... сѧ]: сѧ ... приближоує див. **приближоуесѧ**

приб'лиз'ко *присл.* 126

прибыла *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 238 зв.

приб'ѣгль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 435; приб'ѣг'ши *дієприсл. мин.* 166 (2), 289 зв.

привалиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 121, 196

привез'ши *дієприсл. док. мин.* 228

привести *дієсл. док. інф.* 295, привес'ти 303; приведоша *аор. мн. 3 ос.* 429 зв.; привельє(м) *мин. од. ч. 1 ос.* 161; привель *3 ос.* 405 зв.; привели єстє *мн. 2 ос.* 325 зв., єстє... привели 376; привели *3 ос.* 43, 47 зв., 57, 81, 83 зв., 89 зв., 116, 155, 157, 161, 170 зв., 193, 306 зв., 345, 377 (2), 385 зв., 425 зв., 446, 449 зв., єсть привели 376 зв., были привели *дмин. мн. 3 ос.* 377 зв.; приведи *наказ. од. 2 ос.* 258; приведѣтє *мн. 2 ос.* 77, 89, 161, 170 зв., 290, 306, 306 зв.; приведюнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 116; привє(д)ши *дієприсл. мин.* 324.2

привес'ти див. **привести**

привиденіє *ім. од. с. наз.* 67 зв.

[приводити... боудоу(т)]: боудоу(т)... приводити *дієсл. недок. майб. мн. 3 ос.* 273 зв.; приводильє(х) *мин. од. ч. 1 ос.* 77; приводили *мн. 3 ос.* 226, 295; приводѧчи *дієприсл. теп.* 279

приволокоу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 403 зв.; приволочє(т) *3 ос.* 368 зв.

прив'ръноути *дієсл. док. інф.* 390 зв.

привѧзаноую *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. зн.* 89; привѧзано *с. наз.* 306 зв.; привѧзаноє *зн.* 170 зв., прівѧзаноє 170

приганы *ім. од. ж. род.* 204 зв.

приг'ноу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 453 зв.

[пригодити... сѧ]: сѧ... пригодити *дієсл. док. інф.* 167 зв.; пригодит'сѧ *майб. од. 3 ос.* 314 зв., пригоди(т)сѧ 449 зв.; пригодил'сѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 148 зв.; пригодилосѧ *с. безос.* 205, 232 зв., 251, 264, 339, пригодило(с) 135 зв., сѧ... пригодило *3 ос.* 161 зв., 333 зв.; сѧ были пригодили *дмин. мн. 3 ос.* 331 зв.

приго(д)ны(м) *прикм. од. ч. ор.* 260

пригожыи *прикм. од. ч. наз.* 317 зв.

пригорьтає *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 298 зв.

пригрозиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 77

пригыбаючи *дієприсл. недок. теп.* 193

придалосѧ *дієсл. док. мин. од. с. безос.* 135 зв.

придана *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. наз.* 3 зв.; п'ридано *с. наз.* 126 зв.; придано *прис. ф.* 141

приєхаль: єсь... приєхаль *дієсл. док. мин. од. ч. 2 ос.* 366 зв.; прїєхала *ж. 3 ос.* 269 зв.; были... прїєхали *дмин. мн. 3 ос.* 366 зв.; приєхав'ши *дієприсл. мин.* 227 зв., прїєхав'ши 305 зв.

призвати *дієсл. док. інф.* 134 зв., приз'вати 46, 93 зв., 169 зв., 231; приз'ва *аор. од. 3 ос.* 48 зв.; призвал' *мин. од. ч. 3 ос.* 137, 147, 153, 469, приз'ва(л) 465, призваль 48 зв., 137, 451 зв., 462, 465, 468, 468 зв., приз'валь 147, 233 зв., 304 зв., 347, п'риз'ва(л) 105 зв.; призвали *мн. 3 ос.* 386, 387, приз'вали 169 зв.; призови *наказ. од. 2 ос.* 86 зв., 354 зв.; призвавши *дієприсл. мин.* 179, призва(в)ши 71 зв., 88, призв(ав)ши 71 зв., призвав'ши 69, 138, 153, 195 зв., 291, приз'вав(ь)ши 24, 78 зв., 82, 158 зв., 241, 280 зв., 290, 291 зв., 300 зв., приз'вавь 88 зв., 162 зв., приз'вав' 155 зв.

приз'вати див. **призвати**

[призѣнавали сѧ]: сѧ призѣнавали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 212

прикажєшь *дієсл. док. майб. од. 2 ос.*; приказа(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 158, приказалъ 248 зв., приказаль 41 зв., 43 зв., 56 зв., 76, 146, 155, 158, 160, 182 зв., 225 зв., 226, 249, 252 зв., 255 зв., єсть... приказаль 164 зв.; приказаны *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 296

приказанїє *ім. од. с. наз.* 177; приказанѧ *род.* 152 зв.; приказаню *дав.* 406; приказанѧ *зн.* 410, приказанїє 68 зв., 69, 152 зв., 165; приказанѧ *мн. наз.* 415 зв., приказанїа 69; приказанїи *род.* 177 зв., приказанѧ *зн.* 84, 153, 410 зв., 412, 415 зв. (2); о... приказаню *дв. місц.* 93 зв.

приказовати *дієсл. недок. інф.* 158 зв.; приказоую *теп. од. 1 ос.* 416, 416 зв., прика 416 зв.; приказоуѥ *3 ос.* 174, 248 зв., приказоуѥть 414 зв.; приказова(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 155, приказоваль 156 зв.

прикла(д) *ім. од. ч. зн.* 408, приклад‘ 60; прикладо(м) *ор.* 78 зв.

приклад‘ див. **прикла(д)**

приклад‘но *присл.* 16

прикликаючи(м) *дієприкм. недок. акт. теп. мн. дав.* 243

приклони *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 453 зв.; приклонив‘ши *дієприсл. мин.* 321

прикосноул‘сѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 42 зв., 47 зв.

прилѥг‘ло *дієсл. док. мин. од. с.3 ос.* 364

прилежанїє *ім. од. с. зн.* 481 зв.; прилежанїємь *ор.* 482

прил‘ноуль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 261 зв.

приложи(м) *дієсл. док. майб. мн. 1 ос.* 141 зв.; приложиль *мин. од. ч. 3 ос.* 220; приложи *наказ. од. 2 ос.* 295 зв.; приложив‘ши *дієприсл. мин.* 304; приложєно *прис. ф.* 127

[прилоучи(т) сѧ]: сѧ прилоучи(т) див. **[прилоучитъ сѧ]: сѧ прилоучитъ**

прилоучитъ див. **[прилоучитъ сѧ]: сѧ прилоучитъ**

[прилоучитъ сѧ]: сѧ прилоучитъ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 458 зв., сѧ прилоучи(т) 456 зв., прилоучитъ 456

прилѣпи(т)сѧ див. **прилѣпит‘сѧ**

прилѣпит‘сѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 165, прилѣпи(т)сѧ 82 зв.

прилѣтаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 63; прилетѣв‘ши *дієприсл. мин.* 60, 139

примовиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 158 зв.

примовляе(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 279, примовлѧєть 97; примовлѧють *мн. 3 ос.* 164 зв.

примовлѧєть див. **примовляе(т)**

примыш‘лайте *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 180 зв.

примѫсѣли *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 119

принєволи(ли) *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 193

принести *дієсл. док. інф.* 229 зв., 465, принєс‘ти 149; принесеш‘ *майб. од. 2 ос.* 32; принєсоша *аор. мн. 3 ос.* 45; принєсль *мин. од. ч. 3 ос.* 356, п‘ринєсль 106; принєсла *ж. 3 ос.* 243 зв.; єстє принєсли *мн. 2 ос.* 416; принєсли *3 ос.* 23 зв., 24 зв., 30, 68, 95, 131 зв., 175 зв., 214 (2), 433; принєси *наказ. од. 2 ос.* 32, 41 зв., 132 зв., 228 зв.; принєсѣтє *мн. 2 ос.* 67, 175 зв., 289 зв., 440; бы... принє(с) *ум. од. ч. 3 ос.* 451, бы... принєсль 417 зв., 471, бысте принесли *мн. 2 ос.* 415 зв.; принесєна *дієприкм. пас. мин. од. ж. наз.* 17 зв., 66

принес‘ти див. **принести**

приносити *дієсл. недок. інф.* 451 зв.; приноси(т) *теп. од. 3 ос.* 62; приносѧть *мн. 3 ос.* 247, приносѧ(т) 140 зв.; приносила *мин. од. ж. 3 ос.* 414 зв.; приносили *мн. 3 ос.* 165 зв., 300 (2)

приношали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 165 зв.

приношовали *дієсл. недок. мин. мн. безос.* 127

приноуди(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 150 зв., приноудиль 67, 150 зв., приноудилъ 67; принȣдѣтє *наказ. мн. 2 ос.* 286; бы... приноудил' *ум. од. ч. 3 ос.* 34

приноудилъ див. **приноуди(л)**

приноудиль див. **приноуди(л)**

принѧти *дієсл. док. інф.* 253, 405 зв., прияти 23, 259, 352 зв., 421 зв., прїяти 53 зв., 200 зв., 375; прїимоу *майб. од. 1 ос.* 318 зв.; прїймє(т) *3 ос.* 52, 78 зв., 165 зв., прїимє(т) 59, прїймєть 23, 163 (2), 258, примє(т) 52, 291 зв., 300 зв., примєть 419; приймєтє *мн. 2 ос.* 173, 363 зв.; при(и)моу(т) *3 ос.* 313, прїймоу(т) 49 зв., 261, 261 зв., 291 зв., примоу(т) 35, 178 зв.; прїахо(м) *аор. мн. 1 ос.* 17, прїахѡ(м) 17; приястє *2 ос.* 451 зв., прїастє 453 зв., 462; принѧль *мин. од. ч. 3 ос.* 384, 390 зв., прияль 111, 433, прїяль 303 зв., 318 зв., 432 зв., прїѧль 209, прїа(л) 23, прїаль 193 зв., 250 зв., 304 зв.; прїяла *ж.* 265; прїнѧли *мн.* 422, 435, прияли 147 зв., 152, 342 (2), 357 зв., прїали 292, 342 зв., прїали єстє 108, єстє прияли 469, єстє прїали 468, єстє прїяли 49; приймѣтє *наказ. мн. 2 ос.* 111, 185 зв., 258, 318 зв., 437 зв., прїи(мѣ) 258; бы принѧль *ум. од. ч. 3 ос.* 352 зв., бы... приѧль 258 зв.; принѧв'ши *дієприсл. мин.* 258, приѧв'ши 254

припаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 144 зв., 228; припала *ж. 3 ос.* 154; припадаючи *дієприсл. теп.* 132 зв.

припєр'ла *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 239

приплоҗовало *дієсл. недок. мин. од. с. 3 ос.* 139 зв.

приподобимь *дієсл. док. майб. мн. 1 ос.* 141 зв.

приподоб'ны *прикм. мн. наз.* 243; при 243

припоминаєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 232

припровадиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 264 зв.

припрѧдоу *ім. од. ж. зн.* 193

прировнаю(т)сѧ *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 312

приров'новає(т) див. **прировноваєть**

прировноваєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 38 зв., приров'новає(т) 239

приров'новайтєсѧ *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 35 зв.

приро(в)нѧє(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 279

природ'ны(м) *прикм. од. ч. ор.* 338

прироҗєныи *прикм. од. ч. наз.* 427; прироҗєными *мн. ор.* 216 зв.

прислаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 241 зв.; прислала *ж. 3 ос.* 117 зв.

прис'пѣль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 187 зв.

приставаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 353 зв.

приставлєнїа *ім. од. с. род.* 46 зв.

приставлѧє(т) *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 46 зв.

прис'тав'ни(к) *ім. од. ч. наз.* 291; пристав'никоу *дав.* 86 зв.; пристав'ника *зн.* 291; ѡ приставницѣ *місц.* 200 зв.

пристаноуть *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 155 зв.; присталь *мин. од. ч. 3 ос.* 289, 329

пристань *ім. од. ж. наз.* 151 зв.

пристєрєчи *дієсл. док. інф.* 310 зв.

пристойнаѧ *прикм. од. ж. наз.* 338 зв.

пристоупити *дієсл. док. інф.* 247 зв.; пристоупиша *аор. од. 3 ос.* 63; пристоупи(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 106 зв., пристоупиль 42, 76 зв., 80 зв., 96, 188, п'ристоупиль 106; пристоупила *ж. 3 ос.* 87 зв., пористȣпила 251 зв., прис'тоупила 109 зв., 115 зв., прис'тȣпила 145 зв.; пристоупило *с.* 114 зв.; пристоупили *мн. 3 ос.* 30, 46, 47 зв., 66 зв., 68 зв., 71, 72 зв., 77 зв., 82 зв. (2), 90, 91, 95 зв. (2), 100 зв. (2), 101, 150, 168, 173, 311, 470, пристоупи(ли) 58 зв., 311, пристжпили 46, пристоупилї 72 зв., прис'тоупили 110 зв.; пристоупивши *дієприсл. мин.* 473 зв., пристоупи(в)ши 251, 264, пристоупи(в)шє 231, пристоупив'ши 27 зв., 28 зв., 43, 43 зв.,

46 зв., 60 зв., 62, 69 зв., 70 зв. (2), 76, 84, 113 зв., 115 зв., 121, 122, 123, 131 зв., 161, 164 зв., 177, 240 зв., 248 зв., 254, 282 зв., 329–329 зв., 459 зв., пристѹпивꙋши 77, 113, 122 зв., 329–329 зв., 473 зв., присꙗтоупивꙋши 92, пꙋрисꙗтоупивꙋши 106 зв., пристоупівꙋши 91 зв., пристоупꙋивꙋши 402, пристоупи(в) 69 зв., пристоупивꙋ 60 зв., присꙗтоупи(в) 282 зв., пристоупи 177, пристоу 164 зв., пристѹ 254

пристоупоуючи *дієприсл. недок. теп.* 429 зв.

[присагали... са]: са... присагали *дієсл. недок. мин. мн. 2 ос.* 33 зв.

присагати *дієсл. недок. інф.* 116, 190 зв.; присагаи *наказ. од. 2 ос.* 33–33 зв.

присагы *ім. мн. ж. зн.* 33 зв.

притворѣ: вꙋ притворѣ *ім. од. ч. місц.* 391

притєрꙗпѣль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 337; притєрпѣвыи *дієприкм. акт. мин. од. ч. наз.* 465, притръпѣвыи 467

прити див. **прїйти**

притꙗкнєши *дієсл. док. майб. од. 2 ос.* 28

притокою *ім. од. ж. ор.* 389 зв.

приточивꙋши *дієприсл. док. мин.* 196

притча *ім. од. ж. наз.* 200 зв. (2), 221, при(т)ча 124, 124 зв., 283, при(т)ча 14 зв., притꙗча 14, 14 зв.; при(т)чѣ *род.* 63, при(т)чи 140, 141 зв. (2); при(т)чѣ *дав.* 182, при(т)чи 103; притчоу *зн.* 287, 304, 309, при(т)чоу 175, 245 зв., 247, 279 зв., 283 зв., 287 зв., 288 зв., 298 зв. (2), 299 зв., 456, 456 зв., 457, 473 (2), при(т)чѹ 291, при(т)ч(ѹ) 285, при(т)чѹ 304, притꙗчоу 61 зв., 93 зв., 246, 276 зв., притъчоу 224, 231 зв., 310 зв., при(т)чоую 457, притчю 272, при(т)чю 62 зв., 63 (2), 65, 70, 92 зв., 93 зв. (2), 104, 105 зв., притꙗчю 62, при(т)чж 37, при(т)ча[!] 40, при(т) 62, 62 зв., 64, 81, 85 зв., 91 зв., 92 зв., 105, 274, 281, 309, при(тч) 174, 293 зв., 464, при(т)ч 60, притч 455, 471 зв.; притꙗчєю *ор.* 308, пꙋрї(т)чею 420 зв.; в при(т)чи *місц.* 316, в притꙗчи 279, о при(т)чи 153 зв., ѡ при(т)чи 139 зв., 199; при(т)чѣ *мн. зн.* 140; притчами *ор.* 454 зв., при(т)чами 60, 60 зв., 139, 141 зв., 260 зв., 274, 420; вꙋ при(т)ча(х) *місц.* 61, 140, 420, вꙋ при(т)ча(х) 63 (2), оу притчахь 174, оу при(т)ча(х) 138, о при(т)ча(х) 13 зв., ѡ при(т)ча(х) 200

при(т)ча див. **притча**

при(т)ча див. **притча**

притꙗча див. **притча**

притагноуль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 279

прихилилꙗса *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 409; прихиливꙋшиса *дієприсл. мин.* 129 зв., прихиливьшиса 331

приходити *дієсл. недок. інф.* 165 зв., 300 зв.; прихожоу *теп. од. 1 ос.* 280, прихожѹ 378 зв.; приходитъ *3 ос.* 79, 246 зв., 376 зв., приходи(т) 61 зв., 140, 238, 295, 349 зв., прїходитъ 390, прїходи(т) 351; приходa(т) *мн. 3 ос.* 40, 294 зв.; приходила *мин. од. ж. 3 ос.* 183; приходили *мн. 3 ос.* 149 зв., 245 зв.–246, 377, приходи(ли) 393; прихо(д)щѹ *дієприкм. акт. теп. од. ч. дав.* 47 зв.; приходaщаго *зн.* 27 зв., приходaщїи 167 зв.; вꙋ прихо(д)шѹ *ж. місц.* 449; приходaщєє *с. наз.* 171; приходaщєє *зн.* 280; приходaщїи *мн. наз.* 482; приходaщимь *дав.* 218; приходaчи *дієприсл. теп.* 160 зв., 280 зв., 293 зв., 299, 327 зв., 401

прихожаль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 134 зв.; прихожали *мн. 3 ос.* 317, 351 зв.

прихожоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 279 зв.; прихожовала *ж. 3 ос.* 299; прихожовали єсꙗмо *мн. 1 ос.* 108; прихожовали *3 ос.* 133, прихожєвали 129 зв.

прихѡдєже(м)са *дієсл. док. майб. мн. 1 ос.* 38

причєтници *ім. мн. ч. наз.* 443; причєтꙗникы *зн.* 126

причина *ім. од. ж. наз.* 246 зв. (2); причины *род.* 443; причиноу *зн.* 233, 251 зв.; причинь *мн. род.* 78 зв.; причины *зн.* 246 зв.

причинити *дієсл. док. інф.* 37 зв.; причинила *мин. од. ж. 3 ос.* 305 (2)

причити [!] *дієсл. док. інф.* 275

причтен'ныи *прикм. мн. наз.* 482 зв.

пришествіє *ім. од. с. наз.* 102 зв.; пришествіа *род.* 101; пришествіє *зн.* 103 зв., пришес'твіє 103 зв., пришестьвіє 75 зв.; о пришествіи *місц.* 15, ѡ пришествіи 371 зв.

пришиває(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 135

пришлець *ім. од. ч. наз.* 331 зв.

приш'лыи *прикм. мн. наз.* 218 зв.

приятель *ім. од. ч. наз.* 266 зв., пріятель 394 зв.; приятелѧ *зн.* 266 зв.; пріятеле(м) *ор.* 267, 430 зв.; приятелю *кл.* 266 зв.; пріѧтели *мн. наз.* 209; приятелеи *род.* 284 зв., пріателеи 314 зв.; приятелѣ *зн.* 239 зв., 292, пріателѣ 287 зв.; пріател'ми *ор.* 290 зв.

прияти див. **принѧти**

пріател'ка *ім. од. ж. наз.* 207 зв.; приятел'кы *мн. зн.* 288

пріательс'твѣ: **въ пріательс'твѣ** *ім. од. с. місц.* 325 зв.

пріатень *прикм. од. ч. наз.* 224; пріат'но *с. зн.* 223 зв.

пріатіє *ім. од. с. зн.* 2

пріємныи *прикм. од. ч. наз.* 352 зв.

прізнальсѧ *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 251

пріимати *дієсл. недок. інф.* 164 зв.; пріимоую *теп. од. 1 ос.* 362 зв., пріймоую 363 зв.; пріймає(т) *3 ос.* 52 (4), пріймаєть 52, 78 зв., 163 (2), приймоує(т) 61 зв., приимоуєть 373 зв., пріимоує(т) 287 зв., пріимоуєть 258 зв. (2), пріймоуєть 373 зв., 408 зв., примѹєть 408 зв. (3); пріймоуєте *мн. 2 ос.* 350, 363 зв.; пріимаю(т) *3 ос.* 140, 140 зв., 242, пріимоують 246 зв., пріймоую(т) 52 зв., пріем'лють 113 зв.; о пріем'шимь *дієприкм. акт. теп. од. ч. місц.* 15; пріймоующе *мн. наз.* 363 зв.; ѡ приєм'ши(х) *місц.* 200 зв.

прі(и)ти див. **прійти**

пріити див. **прійти**

прійти *дієсл. док. інф.* 53 зв., 67 зв., 75, 79, 83 зв., 93 зв., 104 зв., 277, 295, 307, 315 зв., 316 зв., 321, 355 зв., 365 (2), 368 зв., 371, 375 (2), 375 зв. (3), 379 (2), 410, 418 зв., 424 зв., пріити 76 зв., 160, 241 зв. (2), прі(и)ти 363, прити 68; приидоу *майб. од. 1 ос.* 186, прійдоу 111 зв., 304 зв., 359 зв., 411, 442 (2), придоу 412 зв., придѹ 414; прійдєшь *2 ос.* 328 зв.; прійдє *3 ос.* 45, 62, 104, 105 зв., 107 зв., 299 зв., 307 зв., 444, 456, 458 зв., 459 (2), 477 зв., пріидє 276, придє 63, 76 зв., 157, 160 зв., 276, 276 зв., приидє(т) 374, прійдє(т) 36, 42, 49 зв., 50 зв., 101 зв., 104 (2), 104 зв., 105 зв., 266, 284, 297, 310, 316 зв., 374 (2), 446, 448, 468, пріидє(т) 120, 256, 266, 276, 369, 374 зв., 399, 454, 455, 470 зв., придє(т) 61 зв., 196 зв., 283, 297, 368, 418 зв., 420, прідє(т) 384 зв., при(и)дєть 355, пріидєть 93, 120, 175, 284, 318, 355 зв., 361 зв., 411 зв., пріидєть 104, 194 зв., 240, 356 зв., 444 зв., 482, придєть 159, 183, 276 зв. (2), 277, 375, 417 зв. (2), 418 (2), 473, пріи(д) 140, при 417 зв., прі 447 зв.; прійдємо *мн. 1 ос.* 413 зв.; прійдоуть *3 ос.* 135, 282, пріидоуть 231, прийдоу(т) 101, 179 зв., прійдоу(т) 46, 100 зв., 307 зв., 313 зв., пріидоу(т) 135, придоу(т) 42 зв., 297; прійдѡ(х) *аор. од. 1 ос.* 46 зв., придѡ(х) 31 зв., 51 зв., придохь 51 зв.; пришоль *мин. од. ч. 1 ос.* 134 зв., 231, 239 зв., 344, 374 зв., пришє(л) 31, пришо(л) єс'мі 420 зв., пришоль єсми 278, 405 зв., пришоль єс'ми 381 зв., 428 зв., пришоль єсмі 390, єс'ми пришо(л) 363 зв., єсмь... пришоль 132, єсми пришоль 378, 405 зв., єсми... пришоль 381 зв., єс'ми... пришоль 388 зв., єс'ми пришоль 403; пришоль єси *2 ос.* 349, єси... пришоль 396, 421, єси п'ришоль 113 зв., пришєль єси 44, 131, 225; пришо(л) *3 ос.* 65, 113, 142, 154 зв., 162 зв., 169, 170, 195 зв., 239, 250 зв.,

259 зв., 290 зв., 303 зв., 351, 450 зв., 465, 475 зв., пришолꙋ 304, 353, пришоль 41 зв., 47, 48 зв., 55 зв., 82 зв., 88, 90 зв., 92, 112, 113, 126, 130, 130 зв., 131 зв., 132 зв., 144 зв., 151, 157, 159 зв., 160 зв., 162 зв., 164 зв., 169 зв., 185, 187, 187 зв. (2), 195 зв., 201 зв., 210, 214 зв., 217, 223, 225 зв., 250 зв., 252, 256, 264 зв., 266 зв., 289, 290, 290 зв., 305, 316 зв., 317 зв., 321 зв., 341 зв., 342, 349, 351, 353, 357 зв., 372, 384 зв., 395, 396, 399 зв., 403 зв., 406, 406 зв., 414, 424 зв., 434, 435 зв., 437, 438, 446, 468 зв., 474, пꙋришоль 106, 121, пришє(л) 26, 53 зв., 55 зв., 71 (2), 73 зв., 146 зв., пришєль 25 зв., 26, 47 зв., 53 зв., 65, 72, 73 зв., 76 зв., 79 зв., 86, 130, 146 зв., 171 зв., 243 (2), 257 зв., 406; пришо(л) єсть 396, 421 зв., пришол єсть 160 зв., 351, 402 зв., пришєль є(ст) 27, єсть пришоль 352 (2), єсть... пришоль 384; пришла *ж. 3 ос.* 138 зв., 187 зв., 366, 396 зв., 419 зв., 435, пришꙋла 100, 103 зв., 122, 144 зв., 145, 154 зв., 183 зв., 208 зв., 215 зв., 218, 346 зв., 353 зв., єсть пришꙋла 421; пришло *с.* 57 зв.; пришꙋлисꙋмо *мн. 1 ос.* 23 зв., пришли єстє *2 ос.* 188 зв., 322, пришꙋли єстє 53 (2), пꙋришꙋли єсꙋтє 108, стє... пришꙋлї 112 зв., пришли *3 ос.* 78 зв., 173, 186 зв., 285, 294 зв., 317 зв., 321, 329, 330, 332, 357, 476, пришꙋли 23 зв., 41 (2), 45 зв., 68, 89, 105 зв., 114 зв., 131 зв., 133, 137 (2), 143 зв., 145 зв., 149, 149 (2), 151 зв., 155 зв., 169, 171 зв., 176 (2), 185, 196, 209, 213 зв., 219, 226 зв., 227 зв., 247 зв., 250, 279 (2), 355 зв., 376, 389 зв., 401, 433 зв., пꙋришꙋли 120 зв., пришли 308 зв., пришꙋлї 327 зв., быль пришо(л) *дмин. од. ч. 3 ос.* 376, 435 зв., быль пришоль 196 зв., 264, 324, 396, 434, 437 зв., быль... прїшоль 374 зв., пришоль быль 365 зв., 401; была... пришꙋла *ж. 3 ос.* 379; было пришꙋло *с. 3 ос.* 395 зв.; были... пришли *мн. 3 ос.* 329, 329 зв., были... пришꙋли 86 зв., 137 зв., 195, 229, 357 зв., 396 зв., 398, 402, были пꙋришꙋли 120 зв.; прийди *наказ. од. 2 ос.* 67 зв., при(и)ди 42, приїди 240, приди 354 зв.; прїйдѣтє *мн. 2 ос.* 94, 107 зв., придѣтє 122, 344 зв., придѣтє 54 зв.; бы(х)... пришоль *ум. од. ч. 1 ос.* 278, бы(х) пришєль 51; бы... пришоль *3 ос.* 296, 337, 363 зв., 368; бы... пришло *с. 3 ос.* 141; бы(х) быль пришоль *мин. ум.од. ч. 3 ос.* 417; пришедыи *дієприкм. акт. мин. од. ч. наз.* 52; пришє(д)шоу *дав.* 91, пришедꙋшоу 91; пришє(д)шаго *зн.* 75; пришє(д)шєє *с. зн.* 447, 452, пришедꙋшєє 159; пришє(д)ши(х) *мн. род.* 152; пришє(д)ши(м) *дав.* 76 зв., 77 зв., 98, 99, 99 зв., 235, 322, 389 зв., 391 зв., 447, 455 зв., 456, 461 зв. (2), 466 зв., пришє(д)шимь 77 зв., 389, 453, 464 зв., пришє(д) 93, 360 зв., 361 зв., 362 зв., 381 зв., 388 зв., при(шд) 293, 382 зв., при(д) 404, при 271 зв., 367, 390 зв., (п) 368 зв., 369, 370, 378, 379; ѡ пришє(д)ши(х) *місц.* 335 зв.; пришо(д)ши *дієприсл. мин.* 68, 123, 135, 154, 179, 183, 188, 190, 196, 196 зв., 239 зв., 241 зв., 269, 277, 297 зв., 301, 304 зв., 305, 351 зв., 358 зв., 418, 433 зв., 440 зв., 449 зв., 475, пришодꙋши 166 зв., 175 зв., 205, 268 зв., 287 зв., 398 зв., 437, прїшо(д)ши 434, пришє(д)ши 24, 25 зв., 28 зв., 32, 42, 42 зв., 44 зв., 46 зв. (2), 59, 66 (2), 82, 86 зв. (2), 107, 112 зв., 113, 119 (2), 121 зв., 152, пришє(д) 321 зв.

пріятєль див. **приятєль**

пріяти див. **прияти**

прм(д)сть див. **прмоу(д)рость**

прмоу(д)рость *ім. од. ж. зн.* 458, прм(д)сть 452 зв.

про *прийм.* 35, 83, 136, 153, 251 зв., 304, 392 зв., 405, 434 зв.

пробиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 433 зв.; пробили *мн. 3 ос.* 174 зв.

пробитѧ *ім. од. с. род.* 437 зв.

прободоша *дієсл. док. аор. мн. 3 ос.* 475 зв., 476; **проболи** [!] *мин. мн. 3 ос.* 434
проболи [!] див. **прободоша**
пробоудивꙗшисѧ *дієприсл. док. мин.* 256 зв.
прова *ім. антроп. од. ч. род.* 449 зв.
провидителꙗна *прикм. од. ж. наз.* 127
продавцѣ *ім. мн. ч. зн.* 303
продаетсѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 187 зв., **продає(т)сѧ** 113
продає(т)сѧ див. **продаетсѧ**
продаешь *дієсл. недок. теп. од. 2 ос.* 322; **продає(т)** *3 ос.* 64, 113, **продаѣть** 187 зв., 319, 441 зв.; **продаютъ** *мн. 3 ос.* 273; **продаваль** *мин. од. ч. 3 ос.* 113 зв.; **продавали** *мн. 3 ос.* 172 (2), 298, 308, 347 (2), **прода(в)али** 90; **продавы(и)** *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 475; **продающаго** *род.* 319; **продающы(м)** *мн. дав.* 105 зв., **продающаа** *зн.* 90
продатель *ім. од. ч. наз.* 234
продати *дієсл. док. інф.* 81, 400 зв., 407 зв., **про(д)ти** 408 зв.; **прода(ст)** *майб. од. 3 ос.* 64, 185, 320 зв.; **продадоу(т)** *мн. 3 ос.* 302; **продаль** *мин. од. ч. 3 ос.* 48 зв., 116 зв., 118, 137 зв., 184 зв., 317 зв., 371 зв., 406 зв., 468 зв.; **продаи** *наказ. од. 2 ос.* 84 зв., 166 зв., 301; **продаитє** *мн. 2 ос.* 276; **бы... продаль** *ум. од. ч. 3 ос.* 317 зв.; **продань** *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 87, 111, 168, 185 зв., 330 зв., 424; **продано** *с. наз.* 109 зв., 183 зв.; **продано** *прис. ф.* 400 зв.
продероу(т)сѧ *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 46 зв.
продрали *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 133 зв.
прозбы *ім. од. ж. род.* 266, **прозꙋбы** 35 зв.; **прозбами** *мн. ор.* 325
прозꙋбы див. **прозбы**
прозвищє(м) *ім. од. с. ор.* 134, **прозвищємь** 186 зв., 191 зв., **прозꙋвищємь** 234, 240 зв., **пꙋрозꙋвищє(м)** 117 зв.
пꙋрозꙋвищє(м) див. **прозвищє(м)**
прозвищємь див. **прозвищє(м)**
прозꙋвищємь див. **прозвищє(м)**
прозираю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 52 зв., 241 зв.
прозрѣніє *ім. од. с. зн.* 223 зв.
прозьдришь *дієсл. док. майб. од. 2 ос.* 38 зв.; **проздрѣль** *мин. од. ч. 1 ос.* 305, **прозꙁ(д)рѣль** єсмь 385; **єси... прозꙋрѣль** *2 ос.* 385 зв.; **прозрѣль** *3 ос.* 157 зв., 164 зв., 170, 303, 386, **прозꙋрѣль** 386; **прозрѣли** *мн. 3 ос.* 85 зв., 88 зв., **прозꙁ(д)рѣли** 241 зв.; **прозри** *наказ. од. 2 ос.* 303; **прозрѣвꙋши** *дієприсл. мин.* 157 зв.
прозѧбнѫти *дієсл. док. інф.* 16
происхождєнієніє [!] *ім. од. с. наз.* 471
проити див. **пройти**
пройти *дієсл. док. інф.* 84 зв., 301 зв., **проити** 167; **проидє** *майб. од. 3 ос.* 215; **прошоль** *мин. од. ч. 3 ос.* 384, 465 зв.; **прошє(д)** *дієприсл. мин.* 225, 467, **прошєдь** 470 зв.
про(к) див. **прокимень**
прокꙋ див. **прокимєнь**
прокажєныи *прикм. од. ч. наз.* 41 зв.; **прокажєного** *род.* 183 зв.; **о прокажєнꙋнѣ(м)** *місц.* 13, **о прокажєнꙋнѣмь** 123 зв., **ѡ прокажєннѣмь** 199; **прокажєніи** *мн. наз.* 52 зв.; **прокажєны(х)** *род.* 296 зв.; **ѡ прокажєных** *місц.* 200 зв., **ѡ... прокажєнꙋныхь** 295
проказа *ім. од. ж. наз.* 41 зв. (2)
про(к)и див. **прокимєнь**
проки(м) див. **прокимєнь**
прокимєнь *ім. од. ч. наз.* 452 зв., **проки(м)** 446 зв., 451, 459, **про(к)и** 449 зв., **про(к)** 447 зв., 448, 453 зв., 455, 455 зв., 456 зв., 458, 460, 460 зв., 462, 463, 464, 465, 465 зв., 467 зв., 468 зв., 469 зв., 471 зв. (2), 474, **прокꙋ** 462 зв., **ро(к)** 472 зв.
прокла *ім. антроп. од. ч. род.* 453 зв.
прокла(л): єси прокла(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 2 ос.* 172 зв.; **проклати** *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 376, **пꙋрокꙋлатїи** 108 зв.
прокопіа *ім. антроп. од. ч. род.* 469 зв.
проливае(т)сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 319

пролѣє(т)сѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 46 зв., 135 зв.; пролѣан'наа *дієприкм. пас. мин. од. ж. наз.* 271 зв.

промєжи *прийм.* 296

промови(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 151, 375, промовиль 48, 67 зв., 69 зв., 75 зв., 194 зв., 267 зв.

промовиль див. **промови(л)**

пронєси *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 321

пропасть *ім. од. ж. наз.* 294 зв.; пропасть *зн.* 249 зв.

проповєдати див. **проповѣдати**

проповѣдати *дієсл. недок. інф.* 29, 52 зв., 196, 223 зв., 226 зв., 445 зв., 469 зв., проповєдати 125 зв., 137, 144; проповѣдає(т) *теп. од. 3 ос.* 100 зв.; проповѣда *аор. од. 3 ос.* 13; проповѣдаль *мин. од. ч. 3 ос.* 29 зв., 220, 223 зв., 226 зв., 308 зв., проповєда(л) 129 зв., проповєдаль 129 зв., 130 зв., пропоаль [!] 48; проповѣдали *мн. 3 ос.* 147 зв., 155, 198, 253; проповѣда(и) *наказ. од. 2 ос.* 260; проповѣдайтє *мн. 2 ос.* 49, 50 зв., 197 зв.; проповѣдано *дієприкм. пас. мин. од. с. наз.* 180, 184, 272 зв., 293, 334 зв., проповѣдан'но 101 зв., п'роповѣдан'но 110; проповѣдоуючи *дієприсл. теп.* 245 зв., проповѣдаючи 218, 253 зв., проповєдаѧ 26

проповѣди *ім. од. ж. род.* 58 зв.; проповєди *дав.* 126 зв.

пропоускати *дієсл. недок. інф.* 164 зв.; пропоущає(т) *теп. од. 3 ос.* 293

пропали *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 192 зв., 193, 193 зв., 431 зв., 475; пропѧ(т) *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 118; пропѧтого *зн.* 196 зв.; пропѧтыи *мн. наз.* 194

пропѧтіє *ім. од. с. зн.* 87, 109, 118 зв.

прорєк'ни *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 190, прор'ци 115 зв., 323 зв.

пр(о)рк' див. **пр(о)р(о)кь**

пр(о)ркь див. **пр(о)р(о)кь**

пророкоуєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 211 зв.; пр(о)р(о)коша *аор. мн. 3 ос.* 53 зв.; пр(о)роковаль є(ст) *мин. од. ч. 3 ос.* 210 зв., 399, 404 зв.

пр(о)р(о)кь *ім. од. ч. наз.* 224, 241, 244, пр(о)рк' 467 зв., пр(о)ркь 60, 65, 90, 146 зв., 221 зв., 253 зв., 255, 282 зв., 332, 343 (3), 352 зв., 355, 357 зв., 365 зв., 375 зв., 376 зв., 386; пр(о)рока *род.* 242 зв., 404 зв., пр(о)р(о)ка 218, 223, 224, пр(о)рка 53, 58 зв., 72 зв., 73, 126, 180 зв., 269, 444 зв., 447 зв., 450, 456, 458 зв., 459, 463, 465 зв., 466, 467 зв. (2), 470 зв., 472 зв., 481 зв.; пр(о)ркѹ *дав.* 221 зв.; пр(о)рка *зн.* 52, 53, 65 зв., 89 зв., 91 зв., 93 зв., 242; прор(о)ко(м) *ор.* 309, пр(о)р(о)комь 211, пророкѡ(м) 23, пр(о)рко(м) 26, 56 зв., 63 пр(о)ркомь 24, 25, 28 зв., 43, 102, 117, 148, 173 зв., пр(о)ркѡм 24; при... пр(о)р(о)цѣ *місц.* 224 зв., пр(о)р(о)ки *мн. наз.* 102 зв., пр(о)ркы 31, пророковє 383, пр(о)р(о)ковє 293, пр(о)рковє 332 зв., 345, 383, пророци 39 зв., пр(о)р(о)ци 53 зв., 96 зв., 263 зв.; пр(о)(р)ци 61, 101 зв., 181 зв.; пр(о)р(о)ковь *род.* 210 зв., 271 зв., пр(о)рко(в) 148, пр(о)рковь 40, 74, 158, 242 зв., 295, 302, 332 зв., пр(о)р(о)кь 100; пр(о)р(о)комь *дав.* 235, пр(о)рко(м) 478 зв., пр(о)ркомь 465; пр(о)р(о)кы *зн.* 100 (2), 100 зв., 282, 282 зв., 294 зв., пр(о)ркы 38 зв., 271 зв.; пр(о)ркы *ор.* 26; въ пр(о)рцєхь *місц.* 369, въ пр(о)рцѣ(х) 129, о... пророкохь 100 зв.

пророчєствоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 152, є(ст) пр(о)р(о)чьствоваль 69; пр(о)рчьствовахѡ(м) *аор. 1 ос.* 40 зв.

пр(о)р(о)чица *ім. од. ч. наз.* 215 зв.; ѡ ... пр(о)рчици *місц.* 198 зв.

пр(о)р(о)чьскаѧ *прикм. од. ж. наз.* 127; пр(о)р(о)ч'скіи *мн. наз.* 114; пр(о)рчьскі(м) *дав.* 444; пр(о)рчьскыи *зн.* 99 зв., пр(о)рчьскыи 221 зв., пр(о)р(о)чьскыѧ 271 зв., пр(о)ркія [!] 456

пр(о)рочьство *ім. од. с. наз.* 404 зв., пр(о)рчєство 61; пр(о)р(о)чьства *род.*

218, пр(о)р(о)чьс'тва 127; пр(о)р(о)чьство(м) *ор.* 269 зв.

пр(о)р(о)чю *прикм. од. ж. зн.* 52; пр(о)р(о)чє *с. зн.* 52

прор'ци див. **прорек'ни**

пр(о)рцкыхь: **в пр(о)рцкыхь** *прикм. мн. місц.* 334

пр(о)рчество див. **пр(о)рочьство**

[прорывала... сѧ]: сѧ... прорывала *дієсл. недок. мин. од. ж. 3 ос.* 227 зв.

[прорьвала... сѧ]: сѧ... прорьвала *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 440

просвѣтилосѧ *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 75 зв.

просвѣтити *дієсл. док. інф.* 211 зв.; просветиль *мин. од. ч. 3 ос.* 126

просвѣщаєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 341 зв.

просвѣщатисѧ *дієсл. недок. інф.* 16; просвѣтѧ(т)сѧ *майб. мн. 3 ос.* 64; просвѣщаахжсѧ *імперф. мн. 3 ос.* 15 зв., просвещаахжсѧ 15 зв.

просвѣщенїа *ім. од. с. род.* 458, 459; просвѣщенїем' *ор.* 458 зв., просвѣщенїемь 130, 458 зв., про(с)ще(н)є(м) 26, просвѣ(щ) 27 зв.; по просвѣщенїи *місц.* 28 зв., 459 зв. (2), по просвѣ(щ)нїи 29, по просвѣ(щ) 28 зв.

просити *дієсл. недок. інф.* 144, 149, 192, 290 зв., 291 зв., 415; прошоу *теп. од. 1 ос.* 249, 257 зв., 285, 285 зв., 294 зв., 422 (2), 423 (3), 443, 482 зв.; просишь *2 ос.* 353 зв.; просить *3 ос.* 39, 421, 482, проси(т) 34, 267, 287, 320; просимо *мн. 1 ос.* 168; просите *2 ос.* 87 зв., 168 зв., просите 445; боудоу просити *майб. од. 1 ос.* 420 зв.; боуде... просити *3 ос.* 443 зв., боуде(т) просити 267, 284; боудете просити *мн. 2 ос.* 412 (2), 420 зв.; просиль єсми *мин. од. ч. 1 ос.* 257 зв., єсми просиль 320; єси просиль *2 ос.* 82; проси(л) *3 ос.* 243 зв., 285, 329 зв., 434, 446 зв., 464 зв., 481 зв., просиль 77, 81 зв. (2), 121, 132 зв., 143, 144, 144 зв., 169 зв., 195 зв., 227, 228 зв., 243 зв., 244, 250 (2), 250 зв., 270, 284 (2), 302 зв., 325, 358, 434, 469 зв., 475 зв.; просила *ж. 3 ос.* 149, 154; єстє... просили *мн. 2 ос.* 420; просили *3 ос.* 44, 44 зв., 55, 68–68 зв., 68 зв., 70 зв., 72 зв., 76 зв. (2), 85 зв., 117 зв., 125 зв., 143 зв., 151 зв., 155, 157 зв., 218 зв., 226, 239 зв., 249 зв. (2), 326 зв. (2), 333, 356, 402 зв., проси(ли) 433, просилї 357; проси *наказ. од. 2 ос.* 148 зв., 149, 284 зв., 409; просѣтє *мн. 2 ос.* 39 (2), 102, 260 зв., 267, 420, 444 зв., 482 зв., просѣте 316 зв., просѣ 267; бы єси... просиль *ум. од. ч. 2 ос.* 395 зв.; бы просиль *3 ос.* 39, 267, бы... просиль 39 зв., 235 зв.; бы єси просила *ж. 2 ос.* 354; бысте просили *мн. 2 ос.* 91, бысте... просили 416, 420, бы єс'те... просили 173; бы просили *3 ос.* 337 зв., бы... просили 80 зв., 191 зв., 267 зв.; просѧщомꙋ *дієприкм. акт. теп. од. ч. дав.* 458 зв., 482, про(с)ще(мꙋ) 34; просѧщи(х) *мн. род.* 284; просѧщи(м) *дав.* 39 зв.; о просѧщихь *місц.* 13 зв., 14, ѡ просѧщихь 200; прошєны *пас. мин. мн. наз.* 312 зв.; просѧчи *дієприсл. теп.* 87 зв., 239, 326 зв., просѧчї 42

прославити *дієсл. док. інф.* 441 зв.; прослави(т) *майб. од. 3 ос.* 410, прославили *мн. 3 ос.* 31, 45 зв., 47 зв.; прослави *наказ. од. 2 ос.* 403 зв., 421 зв. (2), 446 зв., прос'лави 403 зв.; прославлень *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 394, 401 зв., 412, прос'лав'лень 375 зв.

прославит'сѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 415, прослави(т)сѧ 410; прослависѧ *наказ. од. 2 ос.* 410 (2), прославись 474 зв., про 410, да прославѧ(т)сѧ *мн. 3 ос.* 35

простер'л див. **простерь**

простер'ль див. **простерь**

простерь *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 136 зв., простер'ль 56, простер'л 68, простръль 59 зв., прос'тръль 113 зв., простръ 132 зв.; простри *наказ. од. 2 ос.* 56, 136 зв., 233; простер'ши *дієприсл. мин.* 41 зв., простъши 228 зв.

простиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 221 зв.
простирали: простирали єстє *дієсл. недок. мин. мн. 2 ос.* 322 зв.
простирало *ім. од. с. наз.* 435 зв.; простирало *зн.* 188 зв., 329 зв., п'ростирало 188; простирала *мн. зн.* 331
простороныи *прикм. мн. наз.* 39 зв.
простръль див. **простєрь**
прос'тръль див. **прпостєрь**
прострь див. **простєрь**
простыи *прикм. од. ч. наз.* 338, прость 18; просты(м) *ор.* 337 зв.; прос'та *ж. наз.* 280 зв.; просто *с. наз.* 37, 270
прость див. **простыи**
протасіа *ім. антроп. од. ч. род.* 449 зв.
протєрєби(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 27
против *прийм.* 286 зв., 335, проти(в) 51 зв., 278, 323 зв., против' 57, 180, 295 зв., 314 (2), 395 зв., 401 зв., 402, 424 зв., 427 зв., противь 32, 57, 70 зв., 86 зв., 114 зв., 123 зв., 136 зв., 138 (2), 180, 180 зв., 191 зв., 198 зв., 232, 239 зв., 272, 273 зв., 278 (5), 295 зв., 306, 339, 427 зв., 482, против'ъ [!] 51 зв., противоу 13, против'коу 50, 58, 80, против'ко 56, 57 зв., 81, 127, 138, 253 зв.
проти(в) див. **против**
против' див. **против**
противит'сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 430 зв.; противитисѧ... боудоу(т) *майб. мн. 3 ос.* 314 зв., (с) противити боудоу(т) 416 зв.; сѧ... противили *мин. мн. 2 ос.* 33 зв., 416 зв.; противѧщіи(с) *дієприкм. акт. теп. мн. наз.* 314 зв.
против'ко див. **против**
против'коу див. **против**
против'никь *ім. од. ч. наз.* 32 зв.; против'ници *мн. наз.* 281; против'никы *зн.* 34
противности *ім. мн. ж. зн.* 313
против'ны див. **против'ныи**
против'ныи *прикм. од. ч. наз.* 67 зв., 151, против'ны 163 зв.; против'ны(м) *ор.* 259; против'ныхь *мн. зн.* 206
противоу див. **против**
противь див. **против**
против'ъ [!] див. **против**
прото *спол.* 60, 100 зв., 139 зв., 148, 163 зв., 205, 206, 212, 238 зв., 259, 269 зв., 270, 307 зв., 338 зв., 344, 362, 371 зв., 381 зв., 386 зв. (2), 419 (2), 431 зв., 433, 441, 482
прото(ж) див. **протоже**
протоже *спол.* 159 зв., прото(ж) 17 зв., 30, 64 зв., 123, 275 зв., 419 зв., 434 зв., 482 зв., протожь 34 зв., 35 зв., 36, 38, 39 зв., 40 зв., 50 зв., 51, 57 зв. (2), 61 зв., 62, 93, 94, 98, 98 зв., 101 зв., 105 зв., 116 зв., 126, 136, 177, 181, 181 зв., 182 зв., 207 зв., 218 зв., 236 зв. (2), 239 зв., 247 зв., 260 зв., 271 зв., 273, 274 зв., 304, 312, 313 зв., 360 зв., 388 зв., 382
протожь див. **протоже**
протопопы *ім. од. ч. род.* 123 зв., 442 зв., 482
протѧгни *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 438
прохо(ж)валь *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 470 зв.
прохожовальсѧ *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 281 зв.
процѣжаєтє *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 99
прочита(и) *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 376 зв.; прочитаючи *дієприсл. теп.* 443
прочихь *прикм. мн. род.* 452; прочи(м) *дав.* 3 зв.
прочоль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 337 зв.
прочь *присл.* 116 зв., 121, 166 зв., 175 зв., 331, п'рочь 105 зв.
п'рочь див. **прочь**
про(ш) див. **прошєніє**
прошєніє *ім. од. с. зн.* 479 зв., про(ш) 39; о прошєніи *місц.* 15
прошоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 385, прошова(л) [!] *ж. 3 ос.* 299
прошто *присл.* 135, 232, прош'то 83, 91 зв., 110, 133 зв. (2), 134 зв., 162, 216 зв., 231, 275, 376
прош'то див. **прошто**
прощень *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 278 зв.
прп(до)бнаго див. **прєпо(до)бнаго**
прп(до)бна(г)[о] див. **прєпо(до)бнаго**

прп(до)бничьскы(х): в... **прп(до)бничьскы(х)** *прикм. мн. місц.* 443
прп(до)бно див. **препо(до)бнаго**
прп(до)бна(г)[о] див. **прєпо(до)бнаго**
прп(до)ного [!] див. **препо(до)бнаго**
пр(с)нодѣы *ім. од. ж. род.* 3, 464, 471 зв.
пр(с)тлъ *ім. од. ч. наз.* 33 зв.; пр(с)толо(м) *ор.* 99; на пр(с)тлѣ *місц.* 85, 107 зв.; на... пр(с)тлѣ(х) *мн. місц.* 85
проу(д)костю *ім. од. ж. ор.* 44 зв., проу(д)кос'тю 143 зв.
проу(д)кос'тю див. **проу(д)костю**
проужаѥтьсѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 257 зв., прѫжал'сѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 162
проускомь: при... проускомь *прикм. од. ч. місц.* 481 зв.
прч(с)тыа див. **прч(с)тыѧ**
прч(с)тыѧ *прикм. од. ж. род.* 123 зв., прч(с)тыа 336; прч(с)тѣй *дав.* 336, прч(с)той 338 зв.
пръваанадєсѧть *числ. од. ж. наз.* 52
пръвое див. **пер'ше**
пръвозван'наго *прикм. од. ч. род.* 454 зв.
пръвомч҃ника *ім. од. ч. род.* 471, пръвом(ч)ника 457, пръвом(ч) 92 зв.
пръвом(ч)ника див. **пръвомч҃ника**
пръвомч҃нца *ім. од. ж. род.* 447 зв.; прьвом *дав.* 105
пръворєчен'наго *дієприкм. недок. пас. мин. од. ч. зн.* 23 зв.
пръворож'ден'наго *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. зн.* 212 зв.
пръвосоп'никого [!] див. **пересопницкого**
пръвосѣдаѧ *ім. од. с. род.* 200 зв.
пръвыи див. **пръшїй**
пръвѣє див. **пер'ше**
пръвѣи див. **пер'ше**
пръвѣй див. **пер'ше**
пръси *ім. мн. ж. наз.* 269, 327; **пръсій** *род.* 409; **пръси** *зн.* 300, 329; **пръсѧми** *ор.* 102, 181, 315 зв.; на **пръсє(х)** *місц.* 409, 441 зв.
пръстєнь *ім. од. ч. зн.* 290
пръстомь *ім. од. ч. ор.* 97 зв., 271
пръсѧнина *ім. од. ч. род.* 454 зв., 461
пръше див. **пер'ше**
пръшїй *числ. од. ч. наз.* 92, пер'выи 176, пръвыи 13, 48 зв., 88, 95 зв., 120, 285, 304 зв., 311 зв., 450 зв. (2); пер'вого *род.* 435, пръвого 435, пръваго 460; пер'вомоу *дав.* 91 зв., пє(р)вом(ѳ) 407 зв., пръвомоу 291 зв., 433 зв.; пер'выи *зн.* 110 зв., пръвы(и) 184 зв.; пръшаа *ж. наз.* 3, 123 зв., пєрваа 6, пръваа 96 зв., 177, 339; пръвои *род.* 121 зв.; пєрьвѳю *зн.* 197, пръвѳю 477; пер'шею *ор.* 338 зв.; пръвоє *с. наз.* 410, 477; пє(р)вом(ѳ) *дав.* 407 зв.; пер'шїи *мн. наз.* 376 зв., пер'вїи 167 зв., пръвыѩ 282 зв., пръвыи 86 зв., пръвїи 85 зв. (2), 87 (2), 167 зв., 461; пєрших *род.* 255, пєрьвы(х) 86 зв., пръвы(х) 92 зв., 268 зв., пръвыхь 59 зв.
прьвѣє див. **пер'ше**
прѣ *ім. од. ж. род.* 38 зв.
прѣ(д) див. **пєред**
прѣ(д)ложєныи *дієприкм. док. пас. мин. мн. зн.* 232 зв.
прѣдь див. **перед**
прѣрѣкаємоє *дієприкм. недок. пас. теп. од. с. зн.* 215
прѣ(ст) див. **прєстоупи**
прѧдоу(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 37 зв., 275
п'сал'мовь *ім. мн. ч. род.* 474 зв.; в' псал'мѣхь *місц.* 334
п'си див. **пси**
пси *ім. мн. ч. наз.* 293 зв., п'си 39, 71, 154 зв.; п'сомь *дав.* 39, 71, 154 зв.
п'таховь *ім. мн. ч. род.* 273
п'тица див. **п'тицѣ**
п'тицѣ *ім. мн. ж. наз.* 63, 141 зв., 246, 259 зв., 281, п'тица 43, 60, 139; птиць *род.* 275, п'тиць 51, 273; п'тицѣ *зн.* 37 зв., 51, 275
ѩ-т'наѧ *числ. од. ж. наз.* 375
поустисѧ *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 28, 222 зв.
поустити *дієсл. док. інф.* 14, 82 зв., 164 зв., пѫстити 430 зв.; поущоу *майб. од 1 ос.* 53, 326 зв., пѫщо [!] 192; поусти(т) *3 ос.* 33, 165 зв.; поусти(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 192 зв., поустиль 81 зв.; поустѣтє

наказ. мн. 2 ос. 398; бы поустиль *ум. од. ч. 3 ос.* 33, 83

пѹстити див. **поустити**

поустынѣ *ім. од. ж. род.* 399; поустыню *зн.* 27 зв., 221 зв. (2), 229, 249 зв., 459 зв., 473 зв.; в поустыни *місц.* 217 зв., 287 зв., в' поустыни 26 (2), 350, 367 зв., въ поустыни 129 зв., 218, 369, 370, на поустыни 71 зв., 102 зв., 129 зв., 130 (2), 226 зв., 242, 252 зв., 343; в поустынѧ(х) *мн. місц.* 468, в' поустынѧхь 211 зв.

поустъ *прикм. од. ч. наз.* 100 зв., 283; поусто *с. наз.* 66 зв., поустоє 150; поустоє *зн.* 66–66 зв., 132, 149 зв. (2), 226 зв., 254; на поусто(м) *місц.* 254 зв.; на поусты(х) *мн. місц.* 133

поу(т) *ім. од. ч. наз.* 28 зв., 39 зв., 40; поутю *дав.* 175 зв., поути 310; поутъ *зн.* 211 зв., 242 зв., поу(т) 26, 49, 53, 129, 129 зв., 147, 166, 218, 343; поутє(м) *ор.* 24 зв., 44, 92, 457, поутємь 170, 259 зв., 264 зв.; на поути *місц.* 32 зв., 35 зв., 49, 71 зв., 139, 140, 162 зв., 278 зв., 302 зв., 333, 333 зв., по поути 89 зв. (2), 171, при поути 60, 61 зв., 88 зв., 169 зв., 246, при пѹти 90 зв.; поутїи *мн. род.* 94

поута *ім. мн. с. наз.* 143; поута *зн.* 249 зв.; поуты *ор.* 249

поута(н) *дієприкм. недок. пас. мин. од. ч. наз.* 142 зв.

поутоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 249

поущеницю *ім. од. ж. зн.* 33; поущеницею *ор.* 83

поущенїи: о **поущенїи** *ім. од. с. місц.* 124 зв.

поущен'ною *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. ор.* 293 зв.

пѡ(д) див. **по(д)**

пѡнєже див. **понєже**

пчель *ім. мн. ж. род.* 334

п'шеницѣ *ім. од. ж. род.* 292; п'шеницю *зн.* 62, п'шеницоу 62 зв. (2), 141 зв., 219 зв., 320, п'шеницѹ 62 зв., п'шеницѫ 27

п'шеничное *прикм. од. с. наз.* 402 зв.

пытанѧ *ім. мн. с. зн.* 331 зв.

[пытаєтє сѧ]: сѧ пытаєтє *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 419 зв.; пытал'сѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 426 зв., пытальсѧ 302 зв.; пытали(с) *мн. 3 ос.* 131 зв.; пытайсѧ *наказ. од. 2 ос.* 426 зв.; пытайтесѧ *мн. 2 ос.* 24, 387; пытаючисѧ *дієприсл. теп.* 160

пытати *дієсл. недок. інф.* 162 зв., 258 зв., 272, 419 зв., 440; пытаю *теп. од. 1 ос.* 308 зв.; пытає(т) *3 ос.* 426 зв., пытаєть 216; пытаютъ *мн. 3 ос.* 308; пытати... боудєтє *майб. мн. 2 ос.* 420; пытал' *мин. од. ч. 1 ос.* 325 зв., пыталь *3 ос.* 24, 73 зв., 96 зв., 117, 143, 157 зв., 162 зв., 166, 189 зв., 255, 300 зв. (2), 324 зв. (2), 409, 420 зв.; пытали *мн. 3 ос.* 95 зв., 139 зв., 152, 153 зв., 162, 164 зв., 165, 176, 219, 246 зв., 297 (2), 310 зв., 323 зв. (2), 360, 385, 385 зв., 386; пытай *наказ. од. 2 ос.* 418; пытайтє *мн. 2 ос.* 386 зв.; бы... пыталь *ум. од. ч. 3 ос.* 306 зв.

пыха *ім. од. ж. наз.* 154

пѣвєнь *ім. од.ч. наз.* 323, 410 зв.

пѣвца *ім. од. ч. род.* 448 зв.

пѣнєжно(м): о... **пѣнєжно(м)** *прикм. од. ч. місц.* 104 зв.

пѣнєсь див. **пѣнѧсь**

пѣнєзь див. **пѣнѧсь**

пѣны *ім. мн. ж. зн.* 161, 161 зв., 257 зв.

пѣнѧсь *ім. од. ч. зн.* 95, пѣнєзь 175 зв., 279, 310, пѣнєсь 32 зв.; по пѣнєзю *місц.* 86 зв., 87, по пѣнєю 85 зв.; пѣнєзїи *мн. род.* 183 зв., пѣнєсїи 49, 81 зв., 364 зв.; пѣнѧсѣ *зн.* 89, пѣнѧсї 347 зв., пѣнѧси 347 зв., пѣнєзѣ 178 зв., 179, 221, 273, пѣнєсѣ 313

пѣ(с) див. **пѣснь**

пѣскоу: на **пѣскоу** *ім. од. ч. місц.* 41

пѣ(с)н див. **пѣснь**

пѣснь *ім. од. ж. зн.* 111 зв., 186, пѣ(с)н 464, пѣ(с) 446 зв.; пѣсни *мн. зн.* 290

пѣ(т) *дієсл. недок. інф.* 480

пѣ(ч) *ім. од. ж. зн.* 64 зв., печь 275 зв., пещь 64

пѣши *присл.* 66, 472 зв.
пѣшїи *прикм. мн. наз.* 149 зв.
па див. **пато(к)**
па(к) див. **пато(к)**
па(т) *числ. наз.* 67, 73, 105 (2), 150 зв., 254 зв., 278, 365; **па(т)и** *род.* 481, **пате(х)** 365; **пать** *зн.* 65 зв., 105 зв., 157, 206 зв., 254 зв. (2), 364 зв., **пя(т)** 331, **па(т)** 2 зв. (3), 66 зв., 73, 106 (5), 106 зв., 273, 285 зв., 294 зв., 305, 354 зв., 359; **па(т)ма** *ор.* 65 зв., 146 зв., 252 зв., 364, **пат'ми** 305; **в' пати(х)** *місц.* 2 зв., **о пати(х)** 13 зв., 124, **ѡ патихь** 199 зв., 335 зв.
патаа *числ. од. ж. наз.* 358 зв.; **патоа** *род.* 6 зв.
пат'деса(т)ница *ім. од. ж. наз.* 5, **пат'десат'ница** 4 (2), 4 зв.
пат'десат'ница див. **пат'деса(т)ница**
пател' *ім. од. ч. наз.* 116
патеро *числ. зн.* 67, 150, 150 зв., 157
патидесати *числ. род.* 383 зв.; **па(т)деса(т)** *зн.* 291 зв., **патьдесать** 244, **падеса(т)** 395, **патидеса(т)** 150 зв., 254 зв.
па(тк) див. **пато(к)**
па(т)надесати(х) *числ.* 202, **патинадеса-ти(х)** 17 зв.
патое *числ. од. с. наз.* 13
патоинадеса(т) *числ. од. ж. род.* 97; **пятоєнадєса(т)** *с. зн.* 217 зв., 459, **патоєнадесать** 217 зв.
пато(к) *ім. од. ч. наз.* 95 зв., **патокь** 195 зв., 329 зв., 431, 433, 473 зв., **па(тк)** 155 зв., 283, **па(к)** 46, 51, 55, 64, 71, 76 зв., 90, 102 зв., 134 зв., 139, 144, 150 зв., 166 зв., 174, 183 зв., 193, 234, 234 зв., 243, 254, 260 зв., 268 зв., 272 зв., 282 зв., 293, 304, 310, 317, 317 зв., 347, 362 зв., 369, 379, 390 зв., 411, 423, **па** 60; **па(т)ка** *род.* 2, 476, **па(к)** 476; **паткоу** *дав.* 306, **па(т)коу** 34, 55 зв., 91, 175 зв., 273 зв., 348, 364, 424, 443, **пат'коу** 156, 262, 293 зв., **па(т)кѣ** 180, 243 зв., **па(тк)** 52, 184, 269, 392, **па(к)** 46 зв., 52 зв., 60 зв., 65, 71 зв., 77, 96, 121, 135 зв., 151 зв., 163 зв., 167 зв., 225, 235, 254, 283, 311, 317 зв., 369 зв., 380, 412; **пато(к)** *зн.* 283 зв., 294 зв., 327, 476 зв., **патокь** 90, 433, 434 зв., **па(т)** 238, **па(к)** 4 (2), 4 зв. (3), 5, 5 зв. (2), 6 (3), 6 зв. (2), 7, 7 зв., 8 (3), 8 зв. (2), 9 (3), 9 зв. (2), 10 (3), 10 зв. (2), 11 (3), 11 зв. (2), 12 (3), 12 зв. (2), 33, 51 зв., 52, 90 зв., 103 зв., 104, 116, 119 зв., 120 зв. (2), 144 зв., 145 зв., 149, 162 зв., 179, 193, 193 зв., 224; **по па(т)коу** *місц.* 121 зв., **по па(т)цѣ** 475 зв., **по па(ц)** 476 зв., **ѡ па(тк)** 476 зв.
патокь див. **пато(к)**
патоу *ім. од. ж. зн.* 408 зв.
патьсоть *числ. зн.* 244
пѣ *числ.* 8 зв., 12, 93 зв., 299 зв., 473

Р

р҃ *числ.* 11, 20 зв., 102 зв., 309
р҃а *числ.* 8 зв., 11, 103 зв., 310
рабь *ім. од. ч. наз.* 482; **раба** *род.* 123 зв., 198 зв.
рав'ви *гебр.* 159 зв., 188 (2), 344 зв., 345 зв., 349
рав'воуни *гебр.* 436 зв.
равноап(ст)льного *прикм. од. ч. род.* 450 зв.; **равноап(ст)льнои** *ж. род.* 447 зв.; **равноап(ст)льны(х)** *мн. род.* 466
рагановь *прикм. од. ч. наз.* 221
ра(д) *прикм. од. ч. наз.* 148 зв., 289, **радь** 395; **ради** *мн. наз.* 178 зв.,
радєцкии *прикм. од. ч. наз.* 192 зв.
ради *прийм.* 18, 19, 30 зв., 50 (2), 52, 158 зв., 200 зв., 457 зв.
ради(т)... са *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 286 зв.
радныи *прикм. од. ч. наз.* 195 зв.; **раднымь** *ор.* 329

ра(д)нѣй *присл.* 270 зв.
рад'нѣйше *присл.* 105 зв.
радоватиса *дієсл. недок. інф.* 291; радоує(т)са *теп. од. 3 ос.* 287 зв.; радоуют'са *мн. 3 ос.* 252; боудє(т) са радовати *майб. од. 3 ос.* 420; са боудє(т) радовати 419 зв.; са радовати боудє 80; боудоут' са радовати *мн. 3 ос.* 205 зв.; радовал'са *мин. од. ч. 3 ос.* 325, радовальса 303 зв., 383 зв.; (с) радовали *мн. 2 ос.* 362 зв.; радовалиса *3 ос.* 24 зв., 209, 281, са... радовали 356 зв.; радоуиса *наказ. од. 2 ос.* 192 зв., 207, радоуйса, 429 зв., радоу(и)са 118 зв.; радоуитєса *мн. 2 ос.* 30 зв., 235, радоуйтєса 288, ра(д)уитєса 122 зв., радоуйтє(с) 262 зв., са радоуитє 262 зв.; радовали бистє са *ум. мн. 2 ос.* 414; радоваль бы са быль *мин. ум. од. ч. 3 ос.* 383 зв.
радо(ст) див. **радость**
радость *ім. од. ж. наз.* 205 зв., 288, 288 зв., 352, 425 зв., 420, радо(ст) 415 зв.; радости *род.* 64, 106 зв., 164 зв., 420; радость *зн.* 419 зв. (2), 470, радо(ст) 212 зв., 422 зв., радос'ть 106 зв.; радостю *ор.* 61 зв., 208 зв., радостїю 122 зв., 140, 246 зв., 335, 352, радос'тїю 262–262 зв., ра(до)стїж 24 зв.; в радости *місц.* 334, ѡ радости 287
рады *ім. од. ж. род.* 323 зв., 329; радоу *зн.* 56, 95, 109 зв., 116 зв., 191 (2), 251, 398 зв., 429 зв., раду 476 зв.; ра(д)у 116, 136 зв., радꙋ 122 зв., 476; радою *ор.* 482
радь див. **ра(д)**
радат'са *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 393 зв., са радать 109
[радать са]: са радать див. **радат'са**
раждае(т)са *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 24
разарaєшь *дієсл. недок. теп. од. 2 ос.* 194; разарaа *дієприсл. теп.* 119 зв.
раз'бойни(к) *ім. од. ч. наз.* 429, раз'бойникь 389; раз'бойника *род.* 114, 322; раз'боиника 188 зв.; раз'бойника *зн.* 119 зв., ѡ... разбойницѣ *місц.* 201 зв.; роз'бойници *мн. наз.* 389 зв., раз'боиниковє 119 зв., разбойниковь *род.* 260 зв.; разбойникомь *дав.* 172, 308, раз'бойнико(м) 90; разбоиникы *зн.* 200, 264, раз'бойникы 193 зв., 265; разбойниками *ор.* 324; раз'боиника *дв. наз.* 119 зв.; разбойникома *ор.* 429
раз'бойникь див. **раз'бойни(к)**
разликовати *дієсл. док. інф.* 18 зв., 19; разликоуж(т) *майб. мн. 3 ос.* 18 зв., раз'ликоуж(т) 18 зв.
разорєніє *ім. од. с. наз.* 315; ѡ разорєню *місц.* 303, ѡ разорєніи 313
разорити *дієсл. док. інф.* 114 зв.; разороу *майб. од. 1 ос.* 189; разоритє *мн. 2 ос.* 348; разорєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 313 зв.
разоумны(х) див. **розоумны(х)**
разоумь *ім. од. ч. наз.* 482; розоумоу *род.* 137 зв., 391, розоума 70, 482; розоумь *зн.* 211, 334 зв.; розоумомь *ор.* 177 зв.; при... розоумѣ *місц.* 143 зв., оу... розоумѣ 250, ѡ розоумѣ 216 зв.
разы *ім. мн. ч. наз.* 186 зв., 191, 300, 317, 323, 410 зв.; разь *род.* 295 зв. (2)
раи: в раи *ім. од. ч. місц.* 328 зв.
раифє: в раифє *ім. топ. од. ч. місц.* 460
рāї *числ.* 116 зв., 119 зв., 327, 475, 475 зв., 476
рало *ім. од. с. зн.* 260
рамa *ім. од. с. наз.* 404 зв.; рамєна *мн. зн.* 287 зв.
рамѣ: в рамѣ *ім. од. ж. місц.* 25
ранєномоу *дієприкм. док. пас. мин. мн. ч. дав.* 260 зв.
рано *присл.* 72 зв., 85 зв., 90 зв. (2), 132, 172 зв., 196, 330, 427 зв., 435, 477
рань *ім. мн. ж. род.* 241 зв.; ранамь *дав.* 277 зв.; раны *зн.* 264 зв.; ранами *ор.* 277 зв.
раскааніи: о раскааніи *ім. од. с. місц.* 15
раслаблєн'ныи див. **рослаблєнь**
[распадовало са]: са распадовало *дієсл. недок. мин. од. с. 3 ос.* 120 зв.
распaти див. **роспати**
распaтіє *ім. од. с. наз.* 443

растачае(т) див. **ростачае(т)**
растлити *дієсл. док. інф.* 16
растлаⷮса *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 16
ратоушь *ім. од. ч. наз.* 192 зв.; **ратоуша** *род.* 427 зв.
рахавы *ім. антроп. од. ж. род.* 21 зв.
рахиль *ім. антроп. од. ж. наз.* 25
рѣ *числ.* 11, 203 зв., 311, 474 зв.
рѣі *числ.* 118 зв., 303, 477
рѣѣ *числ.* 12, 104, 312 зв., 448, 454, 473
рѣѣі *числ.* 4, 119, 123 зв., 283 зв., 331, 341, 343 зв., 449 зв., 475, 477 зв.
рѣд *числ.* 9, 11, 105, 313 зв., 445 зв., 447 зв., 455, 470, 479
рѣді *числ.* 5, 12ѣ, 203 зв., 333 зв., 476 зв., 477 зв.
ребра *ім. мн. с. зн.* 433 зв., 437, 438 (2)
рейстры *ім. мн. ч. зн.* 292
ремена *ім. од. с. род.* 219 зв.; **ремень** *зн.* 130, 343 зв.
ремесла *ім. од. с. род.* 336 зв.
ретязѣми *ім. мн. ч. ор.* 142 зв.
реченіи: вѣ... реченіи *ім. од. с. місц.* 35 зв., ѡ... **речєнїй** 28
речи *дієсл. недок. інф.* 133 зв. (2), 230 (2), 237 зв., 238, 401 зв., 403, 444, 452, 453, 482, **рещи** 45 (2), 171, 344 зв., 472; **рекоу** *теп. од. 1 ос.* 42, 55 зв., 62 зв., 240, 274, 289, 442 зв.; **речєши** *2 ос.* 18 зв., 38 зв.; **рече** *3 ос.* 18 зв., 27 зв., 31, 32 зв., 33, 34, 36, 37, 38, 39, 39 зв., 40, 40 зв., 49, 49 зв., 50 зв., 51, 51 зв., 53 зв., 54 зв., 57 зв., 60 зв., 62, 62 зв., 66, 79 зв., 85 зв., 91 зв., 93, 107 зв. (2), 108 зв., 246, 247, 271 зв., 335 зв., 338, 456 зв., **ре(чє)** 291, **речє(т)** 32, 57 зв., 59, 91 зв., 108 зв., 181 зв., 266 зв., 282, 284 (2), 288, 295 зв., 296, **речєть** 104 зв., 172 зв. (2), 173 зв., 287 зв., 296, 308 зв., **ре(ч)** 31 зв., 35, 38 зв., 64, 73, 92 зв., 93 зв., 445 зв.; **речємо** *мн. 1 ос.* 173 зв., 259 зв., 308 зв., **речє(м)** 91 зв. (2), **речємь** 173 зв., 308 зв.; **речете** *2 ос.* 100 зв., 110 зв., 224, 283, **рекоу(т)** *3 ос.* 30 зв., 40 зв., 297 (2), 374; **рекоша** *аор. мн. 3 ос.* 126 зв.; **рекль** *мин. од. ч. 1 ос.* 73 зв., **рекльємь** 102 зв., **єсми рекл'** 392 зв., **єсми рекль** 414, 419 зв., **єсми... рекль** 392 зв., 419, **єс'ми... рекль** 371, **єс'ми... рек'ль** 379 зв., **рекль єсми** 368, 397 зв., **рекль єс'ми** 181 зв., 397 зв.; **єсь... рекь** *2 ос.* 177 зв., **єси рекль** 111, 191 зв., **єси рек'ль** 117; **ре(к)** *3 ос.* 235, 423, 445 зв., 446 зв., 447 (4), 453, 454 зв., 455 зв., 461 зв., 462 зв., 463 (3), 464 зв. (2), 468, 473 (2), **рекь** 65 зв., 73, 78, 89, 91 зв., **рек(л)** 314, **рекл'** 175 зв., 185 зв., 281 зв., 378, 400 зв., 428 зв., **ре(к)л'** 350 зв., **рек'л'** 265, 338, **рекль** 24, 26 зв., 27 (2), 27 зв., 28 (3), 29, 41 зв., 42, 42 зв. (2), 43 (2), 43 зв. (3), 44 зв., 45 (3), 45 зв., 46 (2), 47 (2), 47 зв., 48, 52 зв. (2), 54 зв., 56, 57, 58 зв., 59 зв. (2), 60 зв., 62 зв. (2), 63 зв., 64 зв. (2), 65, 66, 66 зв., 66 зв.–67, 67 зв., 68, 69 зв. (2), 70, 71 (2), 71 зв. (2), 72 зв., 73, 73 зв., 74 (3), 74 зв., 75 (2), 75 зв., 76, 76 зв. (2), 77, 77 зв. (2), 78, 78 зв., 80 зв. (2), 81 (2), 82, 82 зв. (2), 83, 83 зв., 84 (5), 84 зв. (2), 85 (3), 86 (4), 87, 87 зв. (2), 88 (2), 88 зв., 89, 90, 90 зв. (2), 91 зв., 92, 93, 94, 94 зв. (2), 95 (3), 96, 96 зв. (4), 98, 99, 99 зв., 101 (2), 101 зв., 102 зв., 103 зв. (2), 104, 105, 105 зв. (2), 106, 106 зв. (2), 107, 107 зв., 109 (2), 110, 110 зв. (2), 111 (2), 111 зв., 112 (4), 113, 113 зв. (2), 114, 117.2, 117 зв., 121 зв. (2), 122 зв. (2), 126 зв., 130 зв. (2), 132, 132 зв. (3), 133 зв. (2), 134, 134 зв., 135, 135 зв., 136 (2), 136 зв., 137, 138 зв. (2), 139 зв. (2), 140, 141, 141 зв., 142 (3), 142 зв., 143 (2), 144, 145, 145 зв. (2), 146 зв. (3), 148, 148 зв., 149 зв., 150, 152 зв., 153, 153 зв., 154 зв. (2), 155, 155 зв., 157 (2), 157 зв. (2), 158 (2), 158 зв. (2), 159 зв., 160 зв., 161 (2), 161 зв. (4), 162, 162 зв., 163 (2), 163 зв., 164 зв., 165 зв. (2), 166 (2), 166 зв. (2), 167 (3), 168, 168 зв. (3), 169 зв., 170 (3), 171 зв., 172 зв. (3), 173 зв., 174 (2), 176, 176 зв., 178 (2), 179 (2), 179 зв., 180, 181 зв., 183 зв., 184 зв., 185, 185 зв.,

186 (3), 186 зв. (2), 187 (2), 187 зв., 188, 188 зв., 189 зв., 191 зв., 192 (2), 194 зв., 195, 196 зв., 197 зв., 202, 205, 206 (2), 207 (2), 207 зв., 212 зв., 214 зв., 215, 219 (3), 221 зв., 222, 222 зв. (2), 224 (2), 226 зв., 227, 227 зв., 228 (2), 228 зв., 229 зв., 230 (2), 230 зв., 231 (2), 232, 232 зв., 233 (3), 236, 236 зв., 238, 240, 240 зв., 241, 241 зв., 244 (3), 244 зв. (3), 245 (2), 246 зв., 248 (2), 248 зв., 249, 250 зв., 251 (2), 251 зв. (2), 252 (2), 252 зв., 253, 253 зв., 254 зв. (2), 255, 255 зв. (2), 256 зв., 257 зв., 258 (2), 258 зв. (3), 259, 259 зв. (3), 260 (4), 262 зв. (2), 263 (2), 263 зв., 264, 265, 265 зв., 266, 267, 267 зв., 268 зв., 269, 269 зв., 270 зв., 271 (2), 271 зв., 272 зв., 273, 273 зв. (2), 274 (4), 274 зв., 275 зв., 277, 277 зв., 279, 280, 280 зв. (3), 281 (2), 281 зв., 282 зв., 283 зв. (3), 284 зв., 285 (4), 285 зв., 286, 288 зв. (3), 289, 289 зв. (2), 290, 290 зв., 291 зв. (2), 292 (2), 292 зв., 293, 293 зв., 294 (2), 294 зв. (3), 295 (3), 295 зв., 296 зв., 297 (4), 297 зв., 298 зв. (3), 299 зв., 300 зв., 301 (2), 301 зв. (2), 302, 303 (2), 303 зв., 304 (3), 304 зв. (2), 305 (4), 305 зв., 306, 308, 308 зв., 309, 309 зв., 310, 311, 311 зв., 312 (2), 312 зв. (2), 313 зв., 317 зв., 318, 318 зв. (2), 319 (2), 320 (3), 320 зв. (2), 321 зв., 322 (3), 323 (2), 323 зв., 324, 324 зв. (2), 325 зв., 326, 327, 328 зв., 329, 330 зв., 331 зв. (2), 332 зв., 333 зв., 334, 336, 339, 343 (2), 343 зв., 344, 344 зв. (2), 345 (4), 345 зв. (6), 346 (4), 346 зв., 347, 347 зв., 348, 349 (3), 349 зв., 350 (2), 353 зв., 354, 354 зв. (2), 355, 355 зв., 356 (2), 358, 358 зв., 359 (2), 360, 360 зв., 361, 361 зв., 362 зв., 364 зв. (2), 365, 367 (2), 367 зв. (2), 368, 368 зв., 369, 370, 370 зв., 371, 372, 373, 373 зв., 375 (2), 376, 377 зв. (2), 378, 379 (3), 379 зв., 380 (2), 381 зв. (2), 382 зв., 383 зв., 384, 384 зв. (5), 385, 385 зв., 386, 387, 388, 388 зв. (2), 389, 389 зв. (2), 390 зв., 391 зв., 394 (2), 394 зв., 395, 395 зв., 397 (2), 397 зв. (2), 398, 398 зв., 400 зв., 403, 403 зв. (2), 405, 406, 406 зв., 407, 407 зв. (2), 408, 409 зв., 410 (2), 410 зв. (2), 411 (3), 411–411 зв., 411 зв. (2), 412, 413 (2), 414, 414 зв., 415 зв., 416 зв., 417 зв., 419, 419 зв., 420, 421, 424 зв., 425 (3), 425 зв., 426 (2), 426 зв., 427 (2), 427 зв. (2), 428 (2), 428 зв. (2), 429, 429 зв. (2), 430 (3), 431 (2), 433 (2), 436 зв. (3), 437 (2), 437 зв. (3), 438 (4), 439 (2), 439 зв. (2), 440 (2), 440 зв. (5), 441, 441 зв. (2), 445 зв., 447 зв., 448, 448 зв., 449, 450, 450 зв., 451 зв., 452 (4), 452 зв., 453, 454 (2), 455, 455 зв. (2), 456 (3), 456 зв., 457, 457 зв., 458, 458 зв., 459 зв., 460 зв. (2), 461 (3), 461 зв., 462 (2), 464, 465, 465 зв., 466, 466 зв., 467 (2), 467 зв., 469 зв. (2), 470 (3), 471 (2), 471 зв., 472, 472 зв., 473, 474 зв., 477 зв. (2), рє(к)ль 404, 451, 469 зв., рєкіль 70, 91 зв., 92 (3), 106 зв., 107, 110, 111, 111 зв., 112, 112 зв., 113 зв., 114 зв., 115 (2), 118 (2), 134, 150, 153 зв., 165, 165 зв., 175 зв., 177 зв., 180 зв., 182 зв., 234 зв., 243, 262, 262 зв., 263, 263 зв. (2), 264 (2), 266, 266 зв., 270 зв., 274 зв., 276 зв., 277, 279 зв., 281 зв., 285, 285 зв. (2), 290 зв., 291 (2), 299, 299 зв. (2), 300 зв., 301, 301 зв., 304 (2), 307, 307 зв., 309, 310, 313, 313 зв. (2), 316 (2), 318 зв., 320, 321 (2), 326, 327 зв., 328 зв. (2), 333 зв., 334, 334 зв., 336, 351 зв., 353 зв., 355 зв., 358 (2), 360 зв., 366, 368, 368 зв., 369 зв., 378, 381, 383, 388 (2), 388 зв., 395 зв., 400 зв., 406 зв., 409 зв., 413, 427, 432 зв. (2), 440 зв., 441 (3), 446 зв., 451, 465, 466 зв., 470 зв., 471, рєкрь [!] 407, рєкль есть 175, рєкль є(ст) 310 зв., є(ст) рєкль 114 зв., рекіль є(ст) 127 зв.; рекла *ж. 3 ос.* 70 зв., 87 зв., 149, 190 зв., 207 зв., 208, 208 зв., 209, 216 зв., 265 зв., 322 зв., 346 зв., 353 зв., 354 зв. (2), 395 зв. (2), 396, 396 зв., 397, 426, 436 зв. (3), рекіла 115 зв. (2), 149, 154 зв., 269, 346 зв., 354, 354 зв., 355 зв., 356, 378,

435, 436, 436 зв., рекла є(ст) 71; рекли *мн. 3 ос.* 24, 45 зв., 47 зв., 55, 57, 60 зв., 62 зв. (2), 66 зв., 67 зв., 71 зв. (2), 73 зв., 77, 78, 83, 83 зв., 86, 87 зв., 88 зв., 90 зв., 93, 95, 96 зв., 138 зв., 142, 150, 155 зв., 165, 190 зв., 210, 254, 254 зв., 255, 259 зв., 285 зв., 295 зв., 301 зв., 306 зв. (2), 310, 312, 318, 320 зв. (2), 322, 324, 343, 344 зв., 348, 351 зв., 366 зв., 367, 370, 375, 376, 376 зв., 378 зв., 382 зв. (2), 383 зв., 385 зв., 386 зв., 397, 425, 427, 427 зв., 439, рекꙑли 17 зв., 45, 46, 91 зв., 92, 105, 110 зв., 112, 114 зв., 115, 115 зв., 116 зв. (2), 118 (2), 126 зв., 132, 134 зв., 135, 145, 150 (2), 157, 168, 168 зв., 174, 174 зв., 175 зв., 219, 231, 241 зв., 251 зв., 282 зв., 296 зв., 305 зв., 307, 330 зв., 343, 348, 367, 367 зв., 371 зв., 373 зв., 376, 378, 381, 381 зв., 385 зв., 387 (2), 387 зв., 388 зв., 394 зв., 397, 420 зв., 436, 477, рекьли 377, реклї 69 зв., 170 зв., 324, 394, рекꙑлї 388, релї [!] 397; быль... рекꙑль *дмин. од. ч. 3 ос.* 442, рекꙑль бы(л) 441 зв., рекꙑль быль 442; речи *наказ. од. 2 ос.* 265 зв., реци 27 зв., 42, 239 зв., 274; речѣте *мн. 2 ос.* 282 зв., рецѣте 49 зв., 50 зв., 170 зв., 184 зв., 318; бы(х) рекль *ум. од. ч. 1 ос.* 383 зв.; бы... рекь *3 ос.* 69, 89, бы рекль 58, 170 зв., 202 зв., 263, 409, бы... рекль 32, 102 зв. (2), 153, 172 зв., 273 зв., 409 зв., бы(х) рекль 383 зв.; рекли бы есте *мн. 2 ос.* 77 зв., 295 зв., бысте рекли 91; рекоучїи *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 76, 257; рекоучего *род.* 218; рекоучого *зн.* 89 зв.; рекоучи(м) *ор.* 117; рекоущее *с. наз.* 61; рекоущи(м) *мн. дав.* 53 зв.; ѡ рекшихь *мин. мн. місц.* 200 зв.; рекомыи *пас. теп. од. ч. наз.* 22 зв.; вꙑ... рекомѣмь *місц.* 443 зв., речен'ныи *мин. од. ч. наз.* 26, речен'ный 439, реченьныи 110; речен'ного *род.* 317, речен'наго 109 зв.; речен'номоу *дав.* 118; речен'наго *зн.* 117 зв., ре(ч)н'наго 29; речонымь *ор.* 208 зв.; вꙑ... речен'но(м) *місц.* 25 зв.; ре(ч)ннаа *ж. наз.* 393 зв.; речено *с. наз.* 43, 119 (2), 194 зв., 320 зв., речен'но 23, 25, 28 зв., 56 зв., 89, 96, 117, 302 зв., 339 зв., речен'ноє 23 (2), 25, 26, 63; речен'ноє *зн.* 364; речєнаѧ *мн. зн.* 101 зв.; рекоучи *дієприсл. теп.* 42, 44, 47, 47 зв., 48, 55, 56, 59 зв., 64 зв., 67 зв., 68, 68 зв., 70 зв., 73, 73 зв., 76, 76 зв., 77, 78, 81 зв. (2), 82 зв., 85, 86 зв. (2), 88 зв. (2), 90, 91 (2), 91 зв., 92 зв., 93 зв., 94, 95, 95 зв., 96 зв. (2), 97, 101 (2), 105 зв., 108, 108 зв., 109, 109 зв., 111, 112 зв., 115 (2), 115 зв. (2), 117, 117 зв., 118 (3), 118 зв., 120, 120 зв., 121 зв., 122, 123, 129 зв., 131 (2), 131 зв., 133 зв., 134, 135 зв., 143, 143 зв., 144 зв., 146 зв., 149, 151, 155 зв., 156 зв. (2), 158 (2), 158 зв., 160 (2), 162, 162 зв., 163, 168, 169 зв., 173 зв., 176, 177, 179 зв. (2), 188, 189 зв. (2), 190 зв. (2), 191, 192, 206 зв., 208 зв., 210, 210 зв. (2), 217, 219, 219 зв., 220 зв., 222, 222 зв., 225, 225 зв. (2), 228 зв. (2), 237, 239 зв., 241, 244, 245, 247 зв., 248 зв., 249 зв., 250 зв., 255, 257 зв., 262 зв., 274 (2), 277, 279 зв., 282 (2), 286 зв., 287 зв., 290, 291, 299 (2), 299 зв., 300, 300 зв., 302 зв., 303, 303 зв., 304 зв., 305, 306 зв., 307, 308 зв. (2), 309 зв., 310 зв., 311, 313 зв., 321 зв., 322 зв., 323 (2), 323 зв. (2), 324 зв. (3), 326 (2), 327 зв., 328, 331 зв., 332, 333, 337 зв., 342 зв., 343, 344, 349 зв., 356, 359 зв., 366 зв., 371, 373, 375 зв., 376, 378, 379, 380 зв., 382 зв., 385 (2), 385 зв. (2), 386, 387, 387 зв., 391 зв., 392 зв. (2), 394, 395, 402 зв. (2), 404 (2), 404 зв., 407, 408 зв., 409 (2), 410 зв., 421 (2), 425 (2), 428, 429, 429 зв., 430, 430 зв., 431, 442, рекоучы 171, рекоу(чи) 119 зв., рекѡчи 113 зв., 118, 145, 152, 174 зв., 191 зв., 241, 298 зв., 375, 393, 426, 428, рекжчи 16 зв., 17, 18, 19, рекоучї 70 зв., 91, 116 зв., 155, 369 зв., 439 зв., рекочи 309, рекоу(ч) 358 зв., 384; рекши *мин.*

384 зв., 421, рєкъши 328 зв., 334, 372, 396, 397 зв., 409 зв., 424, 429, 436, рєкъшї 437 зв.; рєчєно *прис. ф.* 32 зв., 214, рєчєнно 32, рєчєнъно 33 (2), 33 зв., 34, 110, 146, 319, рєчєнъо 456 зв.

рєчили: єстє... рєчили *дієсл. недок. мин. мн. 2 ос.* 443

рєчь див. **рѣчь**

рєщи див. **рєчи**

рѣ *числ.* 8 зв., 12 зв., 105 зв., 313 зв., 473

рѣі *числ.* 122, 476 зв.

рꙗжа див. **ирꙗжа**

рѕ *числ.* 11, 12 зв., 107 зв., 314, 447, 449, 449 зв., 450, 451, 452 зв., 454, 456, 457 зв., 459 зв., 473, 478 зв.

рѕі *числ.* 123, 477

рѯ *числ.* 11, 109, 316, 474 зв.

рѱ *числ.* 11, 109 зв., 307, 317, 321 зв., 408, 474 зв.

рибникь *ім. од. ч. наз.* 359; в риб'никоу *місц.* 384 зв.

р̄ и ѕ̄і *числ.* 20 зв.

рим'лане *ім. мн. ч. наз.* 398 зв.

рим'ского *прикм. од. ч. род.* 443, 482, рымского 458, ры(м)ского 461 зв.; в ри(м)ско(м) *с. місц.* 482; рымскыми *мн. ор.* 328

римѣ: **в римѣ** *ім. топ. од. ч. місц.* 20 зв., 125 зв. (2), 128 зв., 469, в' римѣ 125 зв.

ринокь *ім. од. ч. зн.* 285 зв.

рисавь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.

рі *числ.* 12 зв., 116, 324 (2), 473 зв., 475 зв., 476, 476 зв.

робити *дієсл. недок. інф.* 35, 280 зв., 384 зв.; роблю *теп. од. 1 ос.* 290 зв.; робиль *мин. од. ч. 3 ос.* 106; єстє... робили *мн. 2 ос.* 86 зв., 356 зв.; робили *3 ос.* 86 зв., 356 зв.; роби *наказ. од. 2 ос.* 92

роботиз'ны *ім. мн. ж. зн.* 356 зв.

робот'никь *ім. од. ч. наз.* 261; роботници *мн. наз.* 309, робо(т)ници 92 зв.; роботниковь *род.* 260 зв., робо(т)тниковь [!] 309; роботникомь *дав.* 174 зв., 309, робот'нико(м) 92 зв., 93 (2), ропот'ником [!] 226 зв.; роботниковь *зн.* 85 зв., робот'никовь 86 зв., робот'никы 260 зв.; роботники *ор.* 85 зв.

роботнои *прикм. од. ж. род.* 89 зв.

роботоу *ім. од. ж. зн.* 182 зв.

ров'но *прикм. од. с. наз.* 189 зв.; ровного *род.* 189; ров'ны(м) *ор.* 361; на... ровнѣ(м) *місц.* 460, на ровно(м) 450, 460 зв., на... ровномь 452 зв., 455 зв., 469, на... ров'но(м) 234 зв., на... равномь 446; ров'ны *мн. наз.* 218; ровныхь *род.* 395; ров'ны *зн.* 86 зв.

ровоам' *ім. антроп. од. ч. наз.* 21 зв.; ровоама *зн.* 21 зв.

рогатина(ми) *ім. од. ж. ор.* 113

рогъ *ім. од. ч. зн.* 210 зв., 463 зв.

род'женіє див. **рожденіє**

[родиль сѧ]: сѧ родиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 22 зв., 384; сѧ... родили *мн. 3 ос.* 242 зв.; рож(д)ьшоуса *дієприкм. акт. мин. од. ч. дав.* 23 зв., 457; рождьшєє... сѧ *с. наз.* 23

родингѣ: **в родингѣ** *ім. од. ж. місц.* 147

родителєвє див. **родителі**

родителеи див. **родителі**

родителі *ім. мн. ч. наз.* 386 зв., родителеи 384 (2), 386 зв., родителєвє 216, 462 зв.; родителєи *род.* 314 зв.; родителє(м) *дав.* 50, родителемь 180 зв.; родителѣ *зн.* 302

родити *дієсл. недок. інф.* 40 (2), 212; родитъ *теп. од. 3 ос.* 237 зв., 238, роди(т) 26 зв., 40 (3), 419 зв.; роди(х) *аор. од. 1 ос.* 456 зв.; раж'даємоє *дієприкм. акт. теп. од. с. наз.* 207 зв.; рож'ден'ныи *пас. мин. од. ч. наз.* 53; ѡ рожден'нѣмь *місц.* 335

родичєвє див. **родичовє**

родичовє *ім. мн. ч. наз.* 386 зв., родичєвє 214 зв., 252 зв.; родичовь *зн.* 386

родишасѧ *дієсл. док. аор. мн. 3 ос.* 83 зв.; родисѧ *наказ. од. 2 ос.* 18, 18 зв.

родияды див. **иродіада**

родо(м) *присл.* 154, родомь 201 зв., 402 зв.

родомь див. **родо(м)**

ро(д)ства *ім. од. с. род.* 21 зв., 127, родьства 456 зв.

родь *ім. од. ч. наз.* 103 зв., 182 зв., 209, 316, рѡ(д) 156 зв.; родоу *род.* 304, рода 64 зв., 243, 269 зв., 271 зв., 457 зв.; родоу *дав.* 59 зв., 156 зв., 269; ро(д) *зн.* 53 зв., родь 209, 217 зв., рѡ(д) 100 зв.; родомь *ор.* 269 зв., родѡ(м) 58 зв., 59; в родѣ *місц.* 292, в'... родѣ 159, в... родоу 210, на... родоу 271 зв., 279, ѡ... родовѣ 201 зв.; роде *кл.* 58 зв., 161, 257 зв.; родове *мн. наз.* 209; родовь *род.* 22 зв. (2)

родьства див. **ро(д)ства**

ро(ж) див. **ро(ж)ство**

рожаи *ім. од. ч. наз.* 77 зв., 162; рожаю *кл.* 77

рожденіе *ім. од. с. зн.* 127, род'женіе 126; ѡ рожденіи *місц.* 337 зв.

рождество див. **ро(ж)ство**

рожество див. **ро(ж)ство**

ро(ж)ство *ім. од. с. наз.* 22 зв., рожество 22 зв., рождество 445, 457, 467 зв., ро(ж) 23 зв.; ро(ж)ства *род.* 24 зв., рожества 482, рождества 65 зв., 442 зв., 445, 456 зв., рожь(д)ства 19, ро(ж) 23 зв., 211 зв.; рожествоу *дав.* 254, ро(ж)дествоу 148 зв., ро(ж) 23 зв.; ро(ж)ство *зн.* 253 зв., рождес'тво 456 зв., ро(ж) 22 зв.; рож(д)ество(м) *ор.* 456 зв., рож(д)ествомь 456 зв., ро(ж) 281; по ро(ж)ствѣ *місц.* 457, по рож(д)ествѣ 457, ѡ... рождествѣ 337, по ро(ж) 24 зв., 56 зв.

рожець *ім. мн. ч. род.* 289

роз'бываєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 161; розбивано(г)[о] *дієприкм. пас. мин. од. ч. зн.* 252 зв.

ро(з)бі́ѣтьсѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 310

роз'бію́ть *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 307 зв.; роз'бить *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 101; розьбивши *дієприсл. мин.* 183 зв.

роз'бѣгнетесѧ *дієсл. док. майб. мн. 2 ос.* 421; розбѣгноу(т)сѧ *3 ос.* 186, роз'бѣг'ноу(т)сѧ 111 зв.

[роз'виваю(т)сѧ]: сѧ роз'виваю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 316

роз'волок'ши *дієприсл. док. мин.* 118 зв.

[розворочаль... бы]: бы... розворочаль *дієсл. недок. ум. од. ч. 3 ос.* 325 зв.

роз'вращає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 324 зв.

розвръташеть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 324 зв.

роз'вѧзати *дієсл. док. інф.* 129 зв., 219 зв., 281; роз'вѧжитє *наказ. мн. 2 ос.* 398; бых розвѣзаль *ум. од. ч. 1 ос.* 343 зв.; роз'вѧзань *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 155

роз'ганѧєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 390

розгнѣвал'сѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 285 зв., розгнѣвальсѧ 82, роз'гнѣвалсѧ 290–290 зв., роз'гнѣвал'сѧ 94, 165 зв., розьгнєвал'сѧ 25; розгнѣвалисѧ *мн. 3 ос.* 88, роз'гнѣвалисѧ 109 зв., 360 зв., роз'гнєвалисѧ 360 зв.

роз'гнѣвалсѧ див. **розгнѣвал'сѧ**

роз'гнѣвал'сѧ див. **розгнѣвал'сѧ**

розгнѣвальсѧ див. **розгнѣвал'сѧ**

роз'горовалосѧ *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 333

роз'грєшишь *дієсл. док. майб. од. 2 ос.* 74; роз'грєшитє *мн. 2 ос.* 80 зв.; роз'грєшєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 80 зв.; роз'грєшєно *с. наз.* 74

роз'гоу *ім. од. ж. зн.* 414 зв.

роздаєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 317; роздаваль *мин. од. ч. 3 ос.* 183, 365

роз'дасть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 268 зв.; роз(д)аль *мин. од. ч. 3 ос.* 105 зв.; роздаи *наказ. од. 2 ос.* 166 зв., 301; роздаитє *мн. 2 ос.* 276

роз'дєлил'сѧ див. **розьдѣлив'сѧ**

розделити *дієсл. док. інф.* 200; роз'дѣли(т) *майб. од. 3 ос.* 104 зв., 107 зв., роздєли(т) 277 зв.; роздєлиль *мин. од. ч. 3 ос.* 288 зв., роз'дєлиль 150 зв., роздѣлили *мн. 3 ос.* 432, роз(д)ѣлили 119 (2), 193 зв., роздєлѣтє *наказ. мн. 2 ос.* 318 зв.; роз'дєлєн'ныи *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 57, роздѣлень 138, роз(д)ѣлєнь 278; роз(д)ѣлєно *с. наз.* 138;

роздѣлєни *мн. наз.* 278; роз'дѣлив'ши *дієприсл. мин.* 327 зв.

роздираймо *дієсл. недок. наказ. мн. 1 ос.* 432

роз(д)рѣшєно *дієсл. недок. прис. ф.* 468 зв.

роздръласѧ див. розодраласѧ

роздѣлєніє *ім. од. с. зн.* 278, 480

[роздѣлиль... сѧ]: сѧ... роздѣлиль див. розьдѣлив'сѧ

роздѣлаючисѧ *дієприсл. недок. теп.* 267 зв.

роз'жаловалисѧ *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 82

роз'ка *ім. од. ж. наз.* 414 зв., 415

роз'ламаль: єс'ми... роз'ламаль *дієсл. док. мин. од. ч. 1 ос.* 157; роз'ламаль *3 ос.* 254 зв.

розличи(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 286 зв.

розли(ч)нє *присл.* 217 зв.

розличного *прикм. од. с. род.* 266; розличныи *мн. наз.* 478, розличнаа 478 зв.; розличны(х) *род.* 221 зв., розличны(х) 199, раз'лич'ны(х) 13, 123 зв.; роз'лич'ными *ор.* 30

розлоучає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 83, 107 зв., роз'лоучає(т) 165

роз'лоучає(т) див. розлоучає(т)

[розлоучали... сѧ]: сѧ... розлоучали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 256 зв.

роз'лоучити *дієсл. док. інф.* 51 зв.; роз'лоучать *майб. мн. 3 ос.* 235

роз'лѣєт'сѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 231 зв.

роз'маитыи *прикм. мн. зн.* 132

роз'мєчоу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 274

роз'миловальсѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 289 зв.; стє сѧ... роз'миловали *мн. 2 ос.* 420 зв.

роз'множєнѧ *ім. од. с. зн.* 101 зв.

розмовланю: ѡ розмовланю *ім. од. с. місц.* 348 зв.

розмовѧєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 352 зв.; єс'тє... роз'мовлали *мин. мн. 2 ос.* 162 зв., розмовлали *3 ос.* 162 зв., 331 зв., роз'мовали 399 зв.; роз'мовлаючи *дієприсл. теп.* 331

розмыслить *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 172 зв.

розмышлаєтє *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 298 зв.; розмышлаючи *дієприсл. теп.* 213

рознєсласѧ *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 47, роз'нєсласѧ 131 зв.

роз'нєсласѧ див. рознєсласѧ

[роз'ниль бы]: бы роз'ниль *дієсл. недок. ум. од. ч. 3 ос.* 126

розницѣ *ім. мн. ж. наз.* 375 зв.

розность *ім. од. ж. наз.* 391, роз'ность 385 зв.

роз'ность див. розность

роз'ными *прикм. мн. ор.* 226

розобьє(т)сѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 93 зв.

розогнаный *дієприкм. док. пас. мин. мн. зн.* 399

розодраласѧ *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 120, роздръласѧ 328 зв.

розорьвав'ши *дієприсл. док. мин.* 190

розо(с)ла(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 196, розослаль 252 зв.; розослали *мн. 3 ос.* 68

розослаль див. розо(с)ла(л)

розосланїи: о розосланїи *ім. од. с. місц.* 48 зв.

розотнєть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 277 зв.

роз'рывоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 249–249 зв.

роз'садилисѧ *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 150 зв.

роз'са(ди)ть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 135 зв., росьсадить 231 зв.

роз'славити *дієсл. док. інф.* 338 зв.; рос'славлю *майб. од. 1 ос.* 403 зв.; рославить *3 ос.* 419; єсми... рославиль *мин. од. ч. 1 ос.* 421 зв.; рос'славиль *3 ос.* 421 зв.; рославили *мн. 3 ос.* 213; рос'лавлєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 422 зв.

роз'сылає(т) див. розсылаєть

розсылаєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 121 зв., роз'сылає(т) 146 зв.

роз'сѣває(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 140, росьсѣває(т) 356 зв., рос'сѣваєть 356 зв.; ємь... росѣваль *мин. од. ч. 1 ос.* 107, єсми... рос'сѣва(л) 305 зв.; єси...

росѣваль *2 ос.* 107; роз'сѣваль *3 ос.* 139, розьсѣваль 246

роз'сѣвачь *ім. од. ч. наз.* 140, розьсѣвачь 246, ро(с)сѣвачь 139; роз'сѣвача *зн.* 139

розѹмѣнїю *ім. од. с. дав.* 272

розоумны(х) *прикм. мн. род.* 263, разоумны(х) 54 зв.

розоумѣти *дієсл. недок. інф.* 60 зв., 206, 258 зв., розѹмѣти 389 зв.; розоумѣє *теп. од. 3 ос.* 101 зв., розоумѣє(т) 61 зв., 62, 373, розѹмѣєть 180 зв.; розоумѣє(м) *мн. 1 ос.* 64 зв.; розоумѣєтє *2 ос.* 70, 73, 73 зв., 153 зв., 157, 381 зв., розѹмѣєтє 157; розоумѣю(т) *3 ос.* 61, 337; бждетє розоумѣти *майб. мн. 2 ос.* 61; розоумѣл' *мин. од. ч. 3 ос.* 245 зв., розоумѣль 145, 157, 327, 336 зв., 401; розоумѣли *мн. 3 ос.* 140, 162 зв., 246 зв., 258, 302 зв., 310, 334 зв., 337, 405, 409 зв.; розоумѣи *наказ. од. 2 ос.* 443; розоумѣйтє *мн. 2 ос.* 69 зв., 363, 443, розоумѣитє 153, розоумѣ(и)тє 247 зв.; розоумѣв' *дієприсл. мин.* 109 зв.–110

розѹмѣти див. **розоумѣти**

роз'шираю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 97 зв.

розыгралѣсѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 208; розыгралосѧ *с. 3 ос.* 208 зв.

розыш'лисѧ *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 94

розыгнєвал'сѧ див. **розгнѣвал'сѧ**

розьдѣлив'сѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 57, роз'дєлил'сѧ 138, сѧ... роздѣлиль 274; роздєлисѧ *наказ. од. 2 ос.* 268; роздѣлившєєсѧ *дієприкм. акт. мин. од. с. наз.* 57

розьсѣвачь див. **роз'сѣвачь**

ро(к) див. **прокимєнь**

рокь *ім. од. ч. наз.* 280; рокоу *род.* 3, 216; рокь *зн.* 3

романа *ім. антроп. од. ч. род.* 448 зв.

ропочѣтє *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 368 зв.

роптали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 287 зв., 303 зв., роп'тали 86 зв., 230 зв., 368 зв.

роп'тали див. **роптали**

роп'танѧ *ім. од. с. наз.* 372 зв.

росвѣтив'шоую *дієприкм. док. акт. мин. од. ж. зн.* 31

росказанѧ *ім. од. с. наз.* 391, 406; росказанѧ *зн.* 406

рос'казоує(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 131 зв.; єси росказаль *мин. од. ч. 2 ос.* 285 зв.; росказаль *3 ос.* 74 зв. (2), 89 зв., 95 зв., 142, 149, 150, 170 зв., 228 зв., 252, 296, 303, 385, 406, 414 зв., рос'казаль 365, є(ст) росказаль 132 зв., є(ст)... росказаль 83, єсть... рос'казаль 380; были росказали *дмин. мн. 3 ос.* 399 зв.; роскажи *наказ. од. 2 ос.* 222; бы... рос'казаль *ум. од. ч. 1 ос.* 346; росказоуючи *дієприсл. теп.* 332 зв.

рос'каяв'сѧ *дієприсл. док. мин.* 92

росклад'ши *дієприсл. док. мин.* 426 зв.

рос'коши: в рос'коши *ім. од. ж. місц.* 242; роскоши *мн. ор.* 247

рослаблєн'ныи див. **рослаблєнь**

рослаблєнь *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 229, рослаблєн'ныи 133, раслаблєн'ныи 133 зв.; раслаблєн'наго *род.* 4 зв.; рослаблєн'номоу *дав.* 45, 134, 230, рос'слаблєн'номоу 45 зв., раслаблєн'номоу 133, 133 зв. (2); рослаб'лєн'ного *зн.* 45, 226 зв.; о раслаблєн'нѣ(м) *місц.* 13, 123 зв., ѡ раслаблєннѣ(м) 199, ѡ ра(с)ла 359

рославиласѧ див. **[рос'славиль (с)]: (с) рос'лавиль**

роспалєноє *дієприкм. док. пас. мин. од. с. наз.* 440

[роспаматаи сѧ]: сѧ роспаматаи *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 32; роспаматал'сѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 209, 211

рос'плакальсѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 307 зв.

роспростєр'ль див. **роспростєрь**

роспростєрь *дієсл. док. мин. од.ч. 3 ос.* 338, роспростер'ль 17 зв.

роспоустити *дієсл. док. інф.* 71 зв.; роспоустить *майб. од. 3 ос.* 150 зв.; роспоусти *наказ. од. 2 ос.* 66 зв.; роспоустив'ши *дієприсл. мин.* 67, рос'поус'тив'ши 150 зв., роспоусти(в) 72

роспоустныи *прикм. од. ч. зн.* 83, рос'поустныи 33, роспоустъныи 165

рос'поустныи див. **роспоустныи**

роспоустъныи див. **роспоустныи**

роспоута *ім. од. с. зн.* 94 зв.; на роспоутю *місц.* 170 зв.

роспати *дієсл. док. інф.* 431, распати 430; роспнєте *майб. мн. 2 ос.* 100; роспали *мин. мн. 3 ос.* 116, 119, 193 зв. (2), 327 зв., 332, 432, рос'пали 118 зв., 119, 431 зв.; роспни *наказ. од. 2 ос.* 192 зв., 431, расп(н)и 192, рас'пни 326 (2), 429 зв., рас'п'ни 429 зв.; рос'пнѣте *мн. 2 ос.* 430; роспа(т) *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 330 зв., 431, 434 зв., рос'па(т) 118, роспать 324, 326 зв., распать 429; роспатомоу *дав.* 433 зв.; распатаго *зн.* 122; рос'паты *мн. наз.* 327–327 зв., распатыи 120

[рос'славиль (с)]: (с) рос'славиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 402 зв.; роз'славиласа *ж. 3 ос.* 123, рославиласа 228 зв.

ро(с)соудити *дієсл. док. інф.* 72 зв.; єси рос'соудиль *мин. од. ч. 2 ос.* 244 зв.

рос'сѣваєть див. **роз'сѣває(т)**

рос'сѣваню: ѡ рос'сѣваню *ім. од. с. місц.* 245 зв.

ро(с)сѣвачь див. **роз'сѣвачь**

ро(с)сѣяніє *ім. од. с. зн.* 375

ростачае(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 57 зв., растачае(т) 268 зв.; расточи *наказ. од. 2 ос.* 209

ростворилиса *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 27 зв.

рости *дієсл. недок. інф.* 62 зв., 352; ростоу(т) *теп. мн. 3 ос.* 37 зв., 275; росль *мин. од. ч. 3 ос.* 217; росло *с. 3 ос.* 211 зв., 216; ростоучи *дієприсл. теп.* 139 зв.

ростор'гноу(т) *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 39

рос'тръг'ноуль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 115

росхожоваласа *дієсл. недок. мин. од. ж. 3 ос.* 225 зв.

росыпаль: ємь... росыпаль *дієсл. недок. мин. од. ч. 1 ос.* 107; єси... росыпаль *2 ос.* 107

росыпаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 347 зв.

росьсадить див. **роз'са(ди)ть**

росьсѣває(т) див. **роз'сѣває(т)**

ро(т)мистрь *ім. од. ч. наз.* 425 зв.

роугалиса *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 119 зв.; роугаючиса *дієприсл. теп.* 328

роуганіє *ім. од. с. наз.* 154; роуганіе *зн.* 115; роуганіє *мн. зн.* 138 зв.

роуз'кі *ім. мн. ж. зн.* 171

роузочокъ *ім. мн. ж. род.* 401

роука *ім. од. ж. наз.* 33, 79, 136 зв., 163 зв., 210 зв., 232 зв., 233 зв., 319; роуки *род.* 42 зв., роукы 210 зв., 211, 374 зв., 376; роукоу *зн.* 13 зв., 41 зв., 46 зв., 47, 55, 56 (2), 59 зв., 68, 111, 113 зв., 118 зв., 124, 131 зв., 132 зв., 136 (2), 136 зв., 144 зв., 146, 157 зв., 162 зв., 199, 228 зв., 233 (3), 252 зв., 290, 438, роукѳ 136, 155; роукою *ор.* 123 зв., 185 зв., 198 зв., 442 зв.; в' роуцѣ *місц.* 27, 219 зв., на... роуцѣ 327 зв., по... роуцѣ 87 зв., 107 зв.; роукь *мн. род.* 68 зв., 392 (2); роуки *зн.* 82 зв., 94 зв., 260, 352 зв., роукы 77 зв., 83 зв., 84, 113, 113 зв., 118, 147, 152, 162 зв., 166, 187 зв., 198, 214 зв., 258, 280 зв., 310, 322 зв., 328 зв., 330 зв., 333 зв., 334, 334 зв., 406 зв., 407, 437, 437 зв., 438, 441; роуками *ор.* 152 (2), 189, 189 зв., 232 (2), рѳками 70; в роука(х) *місц.* 276, 437 зв., на роука(х) 28, 222 зв., по роукамь 398; роуцѣ *дв. зн.* 68 зв., 79, 157 зв. (2), 163 зв., 188, 226; роукама *ор.* 146 зв., 152 зв.

роускомь: при роускомь *прикм. од. ч. місц.* 481 зв.; роускоую *ж. зн.* 481 зв., 482

роуты *ім. од. ж. род.* 270 зв.

роуфового *прикм. од. с. род.* 193

роуфы *ім. антроп. од. ж. род.* 21 зв.

роуч'ничокь *ім. од. ч. наз.* 435 зв.

роушити *дієсл. док. інф.* 31 зв. (2); роушєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 373 зв.; роушено *с. наз.* 392 зв.

рѡ(д) див. родь
рыбареве *ім. мн. ч. наз.* 29; рыбарьи *зн.* 27 зв.
рыбарьской *прикм. од. ж. род.* 336 зв.
рыбитвомь *ім. од. ч. ор.* 336 зв.; рыби(т)ви *мн. наз.* 130 зв.
рыбиць *ім. мн. ж. род.* 71 зв.
рыбного *прикм. од. ч. род.* 64 зв.; ѡ... рыб'нои *ж. місц.* 228
рыболове *ім. мн. ч. наз.* 227
рыбы *ім. од. ж. род.* 39 зв., 72, 267 (2), 334; рыбоу *зн.* 78, 440, 440 зв.; рыбь *мн. зн.* 150 зв., 156, 199, 226 зв., 227 зв. (2), 365, 439 зв. (2), 440 (2); рибами *ор.* 440, рыбами 65 зв., 155 зв., 364; рыбѣ *дв. зн.* 66 зв., 67, 150, 150 зв. (2), 254 зв. (2), 365; о... рыбоу *місц.* 13 зв., 124 зв., ѡ... рыбоу 199 зв.
рыдаѥте *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 235; ридали *мин. мн. 3 ос.* 327; рыдали єстє 53 зв.; рыдающимь *дієприкм. акт. теп. мн. дав.* 197
рызы *ім. од. ж. род.* 46 зв., 469; рызѣ *дав.* 46 зв.; ризь *мн. род.* 46 зв., 47
рымского див. рим'ского
ры(м)ского див. рим'ского
рѣзали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 89 зв.
рѣка *ім. од. ж. наз.* 238 зв., 239; рєкоу *зн.* 482; во... рѣцѣ *місц.* 26 зв., въ... рѣцѣ 129 зв.; рѣкы *мн. наз.* 41 (2)
рѣпа *ім. од. с. род.* 40
рѣчь *ім. од. ж. наз.* 80, 91, 115 зв., 190 зв., 208, 225, 413 зв., рєчь 309, 338 зв., 375, 383 зв.; рѣчи *род.* 134, 162 зв., 275, рѣчї 82 зв.; рѣчи *дав.* 358; рѣчь *зн.* 91 зв., 133, 184, 213; в... рѣчи *місц.* 298, о... рѣчи 80 зв., оу... рѣчи 292 (2); рєчи *мн. наз.* 218, рѣчи 100 зв., 153 зв. (2), 154, 182, 187, 210, 270 зв., 275 зв., 302, 313 зв., 314, 316 (2), 316 зв., 331 зв., 332, 334, 341, 343 зв., 393 зв., 422 (2), 438 зв., рѣчї 432 зв., рычи 182 зв.; рєчїи *род.* 254 зв., 353 зв., рєчїй 442 зв., рєчи(и) 153, рѣчїи 148 зв., 152, 152 зв., 204 зв. (2), 206, 220, 257, 275 зв., 316 зв., 323 зв., 325, 325 зв., 332 зв., 334 зв., рѣчїй 409 зв., 417, 418; рєчи *зн.* 219, 350, рѣчи 155, 206, 217, 224, 230 зв., 235 зв., 253 зв. (2), 270 зв., 279 зв., 288, 296, 301, 302, 306, 313 зв., 329 зв., 330 зв., 331, 357 зв., 370, 379 зв., 400 зв., 406 зв., 408, 413 зв. (2), 415 зв., 416, 417 зв., 418 (2), 418 зв. (2), 420, 420 зв., 421, 422 зв., 424 зв., 441, 442, рѣчї 263; рєчами *ор.* 434 зв., рѣчами 314; ѡ... рєча(х) *місц.* 272, 442, ѡ... рєчахь 265 зв., въ... рѣчахь 332 зв., ѡ... рѣчахь 331 зв. (2), в рѣчєхь 217, ѡ... рѣчєхь 220
рѧдинѣ: в рѧдинѣ *ім. од. с. місц.* 261 зв.
рѧдовоє *прикм. од. с. наз.* 459 зв.; рѧдовы *мн. зн.* 2
рѧдо(м) *присл.* 473, рѧдомь 481
рѧдомь див. рѧдо(м)
рѧдь *ім. од. ч. зн.* 476 зв.; в рѧдоу *місц.* 93, по рѧдоу 204 зв.
р҃ѳ *числ.* 12 зв., 112 зв., 321, 473 зв., 47

С

с [1] див. з
с' див. з
(с) див. з
с [2] див. скариѡ(т)скыи
с҃ *числ.* 8, 10 зв., 474 зв., 476 зв. (2)
с҃а *числ.* 7 зв., 11 зв., 128 зв., 317 зв.
сава(х)ѳани *гебр.* 120
савы *ім. антроп. од. ч. род.* 455, 460
са(д)доукєє *ім. мн. ч. наз.* 95 зв., са(д)доукєове 72 зв., са(д)доукєѡвє 176; са(д)доукєєвь *род.* 311; са(д)доукєѡ(м) *дав.* 96; са(д)доукеи *зн.* 174, са(д)доукєѧ 26 зв.; садоукеими *ор.* 93 зв.; ѡ са(д)доукєєхь *місц.* 221, о са(д)доукеи(х) 125, о са(д)доукєѡ(х) 14 зв.

са(д)доукєйска *прикм. од. ч. род.* 73, 73 зв.; са(д)доукєиски *ж. род.* 73 зв.; са(д)доукєйскоє *с. зн.* 308
са(д)доукєове див. са(д)доукєє
са(д)доукєѡве див. са(д)доукєє
садиль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 69 зв.; садили *мн. 3 ос.* 298; сажєноую *дієприкм. пас. мин. од. ж. зн.* 279 зв.
садок[1] *ім. антроп. од. ч. наз.* 22; садока *зн.* 22
садь *ім. од. ч. наз.* 69 зв.; сады *мн. зн.* 298
садѣтєсѧ *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 284
сажавка *ім. од. ж. наз.* 359; в сажавцѣ *місц.* 384 зв.
саланов *прикм. од. ч. наз.* 221
салаѳиил[1] *ім. антроп. од. ч. наз.* 22; салаѳиилѧ *зн.* 22
салаѳиилє(в) *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.
салима *ім. топ. од. ч. род.* 351 зв.
саломи див. саломіа
саломіа *ім. антроп. од. ж. наз.* 196, 338 зв. (2), 339, саломи 195; саломіи *род.* 338 зв., са(л)міи 336; саломію *зн.* 338 зв.
сал[1]мон[1] *ім. антроп. од. ч. наз.* 21 зв.; са(л)мона *зн.* 21 зв.
сальмоновь *прикм. од. ч. наз.* 221
сам *займ. од. ч. наз.* 428, са(м) 26, 38 зв., 67 зв., 84, 96 зв., 133 зв., 135 зв., 137, 139, 139 зв., 143, 150 зв., 151, 166, 182 зв., 194, 255, 299, 299 зв., 331 зв., 347, 354, 365 зв., 372, 373, 374 зв., 375, 379, 385, 400 зв., сам[1] 178, 357 зв., самь 27, 55 зв., 75, 119 зв., 145, 177 зв., 178 (2), 224, 232 зв., 237 зв., 244, 255 зв., 256, 257, 260 зв., 268, 274, 291, 295, 309, 312, 321, 327 зв., 328, 333 зв., 343, 353, 358 зв., 361 (2), 362, 362 зв., 363, 370 зв., 373, 377 зв., 378, 378 зв. (2), 380, 381 зв., 383, 386 зв., 387 зв., 389, 390 зв., 396 зв., 397, 399, 406, 410, 412, 413, 418 зв., 420 зв., 421, 424 зв., 431, 441, 468 зв., самыи 202, самы(и) 226; самого *род.* 363 зв., 405 зв., 421 зв.; самомоу *дав.* 15 зв., 338 зв., самомѹ 411; са(м)моу [!] 447 зв.; самого *зн.* 44 зв., 76, 264, 348, 386 зв., 421, 421 зв., 423, само(г)[о] 332 зв., самыи 337, самымь *ор.* 80, самѣмь 20 зв.; сама *ж. наз.* 47, 145, 414 зв.; самои *дав.* 215; самоую *зн.* 265 зв.; само *с. наз.* 231 зв., 267, 402 зв.; сами *мн. наз.* 45, 58, 73, 83 зв., 91 зв., 98 (2), 99, 133 зв., 149 зв., 151, 173 зв., 180, 183 зв., 204 зв., 218, 245, 271, 272, 278, 293, 308 зв., 316, 324, 327, 351 зв., 357, 366, 366 зв., 383, 465; самыи *зн.* 331
са(м) див. сам
сам[1] див. сам
самариньскыи *прикм. мн. зн.* 49
самарита(н)ка *ім. од. ж. наз.* 353 зв.; самаритѧньки *род.* 353 зв.; ѡ сама(ри) *місц.* 353
самаританьскою *прикм. од. ж. ор.* 352 зв.; самаританьского *с. род.* 259, 353
самаритѧнинь *ім. од. ч. наз.* 264 зв., 382 зв.; самаритѧнє *мн. наз.* 357; самаритѧновь *род.* 357
самаріи *ім. топ. од. ж. род.* 353 зв.; самарію *зн.* 353; самарією *ор.* 296
самарѧни(н) *ім. од. ч. наз.* 296 зв.; ѡ самарѧныни *місц.* 335 зв.; самарѧномь *мн. дав.* 353 зв.
самарѧныни *ім. од. ж. род.* 4 зв.
самоличнѣ *присл.* 16
самоны *ім. антроп. од. ч. род.* 453
самоса(т)скыи *прикм. од. ч. наз.* 337
са(м)сона *ім. антроп. од. ч. род.* 468
самы(и) див. сам
самыи див. сам
самь див. сам
сан[1]далїа *ім. мн. ч. зн.* 147
саноцкого *прикм. од. ч. род.* 482, саноцко(г)[о] 123 зв., 442 зв.
саноцко(г)[о] див. саноцкого
саноу *ім. од. ч. род.* 126 зв.
саныни: о саныни *прикм. од. ч. місц.* 124
саранчю *ім. од. ж. зн.* 129 зв.
сареѳы *ім. антроп. од. ж. род.* 224 зв.
сатанинѣ: ѡ... сатанинѣ *прикм. од. с. місц.* 201
сѣ *числ.* 8 зв., 11
свадьбы *ім. од. ж. род.* 276

сварь *ім. од. ч. наз.* 319
с'вєзав'ши *дієприсл. док. мин.* 116
свекры *ім. од. ж. наз.* 278; свєкры *род.* 51 зв., 278
све(ч)а див. **свѣча**
свиное *прикм. од. с. наз.* 44, 249 зв.; свиноє *зн.* 44 зв. (2)
свинѣ *ім. мн. ж. наз.* 289; свинїи *род.* 143 зв.; свинѣ *зн.* 143 зв., 249 зв., 289; свинїами *ор.* 39; о свинѣ(х) *місц.* 144
свитаєть *дієсл. недок. теп. безос.* 183; с'витающи *дієприкм. акт. теп. од. ж. наз.* 122, свитающї 476 зв.
свитанѣмь *ім. од. с. ор.* 332; на свитаню *місц.* 85 зв., 191, на свита(н)ю 376 зв.
свободни *прикм. мн. наз.* 78; свободными *ор.* 381
свободѣ *ім. од. ж. дав.* 223 зв.
своєго *займ. од. ч. род.* 25 зв., 65 зв., 75, 85 зв.2, 102, 104, 148, 159, 179, 181, 205, 206, 206 зв., 209, 210 зв., 220, 230, 238, 276 зв., 277 зв., 280 зв., 291 зв., 294, 300, 313 (2), 358, 376 зв., 382, 416 зв., 417, 421, с'воєго 106, 154 зв.; своємоу *дав.* 32, 37 зв., 82 (2), 86 зв., 93 зв., 95 зв., 153, 176, 275, 285 зв., 289 зв., 290 зв., 311 зв., 353, своємѹ 278; своєго *зн.* 28, 29 зв., 32, 51 зв., 81 зв., 82 зв., 92 зв., 96 зв., 109, 131, 165, 165 зв., 172, 177 зв., 178, 209, 212 зв., 215, 268, 276, 286 (2), 345, 350 зв., 360 зв., 380, 421 зв., своє(г)[о] 23 зв., 51 зв., 350 зв., свои 32, 41 (2), 45 зв. (4), 46 зв., 72 зв., 75, 82, 93 (2), 113 зв., 158 зв., 166 зв., 182 зв., 238 зв., 255 зв., 281, 297 зв., 431, 443, 453 зв., 464, 469, 472, свой 32, 155, 265, сво(и) 45, 238 зв., 244, с'вои 472 зв.; свои(м) *ор.* 50 зв. (2), 97 зв., 125 зв., 133 зв., своимь 87, 156 зв., 215 зв., 278 зв., 408; в'... своє(м) *місц.* 65, 121, в... своємь 292, в' своємь 147, 230 зв., въ... своємь 279 зв., по... своємоу 223; своєѩ *ж. род.* 261, 332 зв., 349, 373, 393 зв., 396, 400, 403, своєй 181 зв., 278, своєи 103, 126, 163 зв., 181 зв., 243 зв., 244 зв., 286, 323 зв., 450, 463, своє(и) 208 зв., своєѧ 49 (2), 52, своєѧ 85, 205 зв., с'воєѧ 107 зв.; своєи *дав.* 66, 153, 159, 165, 432 зв., своєй 83, 149, с'воєй 149; свою *зн.* 23 зв., 24 зв., 29, 29 зв., 33, 35, 35 зв., 36 зв., 43, 46 зв., 48 зв., 52 (2), 59 зв., 69, 72 зв., 75 (4), 82 зв., 83, 88 зв., 94, 95 зв., 146 зв., 158 зв. (2), 159, 165 зв., 169, 179, 219 зв., 251, 255 зв. (2), 260, 264 зв., 293, 298, 313, 317, 347, 360, 363 зв., 390, 403, 408 зв., 416, 429, 450 зв., 457, с'вою 27, 113 зв., своѫ 33; своєю *ор.* 66, 104, 209, 272, 277, 338 зв., своєю 33 зв.; в... своєй *місц.* 147, в' своєи 240 зв., въ... своєи 224, 256, 473, въ... своєй 275 зв., по своєй 266, в'... своєй 60, 107 зв., въ... своєй 38, 147, въ... своєи 352 зв., 359 зв., оу своєи 221 зв., ѡ своєи 298 зв., ѡ своє(и) 252 зв., в с'воєй 251, въ... с'воєй 357 зв., на... с'воєй 154, в'... своє 207 зв.; своєго *с. род.* 64 зв., 97 зв., 102, 181, 211 зв., 212, 215 зв., 216, 238, 246, 287, 289, 294, 348, 468; своємоу *дав.* 148 зв.; своє *зн.* 26, 60, 65, 85 зв., 87, 105 зв., 109, 134, 144 зв., 155 зв., 159, 164 зв., 183, 190, 209 (2), 211, 219 зв., 259, 260 зв., 289, 289 зв., 304 зв., 317, 320 зв., 348 зв., 356, 363 зв., 369 зв., 388 зв., 406 зв., 407 зв., 438 зв., с'воє 27, 107; свои(м) *ор.* 126, 212 зв., 259, своимь 104 зв., 177 зв., 260 зв., 277, 325 зв.; в... своє(м) *місц.* 104 зв., 277, в'... своє(м) 17 зв., 35 зв., 139, въ... своє(м) 16 зв., 65, 75, на... своє(м) 62, 62 зв., 63, оу своє(м) 338, ѡ своє(м) 358 зв., в... своємь 178, в'... своємь 32 зв., 213, 217, въ... своємь 172 зв., 328 зв., на... своємь 296 зв., по своємь 435, ѡ своємь 417 зв., в... с'воємь 210, на... с'воє(м) 212 зв.; свои *мн. наз.* 342; свои(х) *род.* 17, 58 зв. (2), 68 зв., 78, 299, 338, 438, своихь 71, 89, 170, 184, 210 зв., 229, 234, 241, 245 зв., 289 зв., 295, 306, 312 зв., 329, 438 зв., 470 зв.; свои(м) *дав.* 28, 31, 31 зв., 48, 49, 50 зв., 52 зв., 53 зв.,

54 зв., 65 зв., 72, 73, 74 зв., 75, 84 зв., 94, 97, 101 зв., 102 зв., 103 зв. (2), 107 зв., 109, 141, 142 (2), 150 зв., 172 зв., 180, 254 зв., 258 (2), 262, 262 зв., 263, 267, 272 зв., 274 зв., 291, 298 зв., 314, 316, 321 зв., 394, 403, 410, 411 (2), 412, 413, 414, 414 зв., 415 зв., 416 зв., 417 зв., 419, 420, 438 зв., 446 зв., 447, 452, 454 зв., 455 зв., 457 зв., 460 зв., 461 (2), 462 (2), 462 зв., 463 (2), 464 зв., 465 (2), 465 зв., 466, 466 зв., 467 (2), 469 зв. (3), 471, 472 зв., 474 зв., 477 зв., сво(им) 181 зв., своимь 43, 74 зв., 111, 113, 137, 148 зв., 156, 160 зв., 166 зв., 182 зв., 186 зв., 210 зв., 220, 222 зв., 263, 285 зв., 297, 317, 330, 365, 406, 438 зв., 440 зв., 454, 460 зв., 465, 467 зв., 470, 471, 477 зв., сʻвои(м) 109, 112 зв., сʻвоимь 112, сво 180 зв., 182 зв.; свои(х) *зн.* 25 зв., , 38 зв., 48 зв., 73 зв., 87, 284 зв., 304 зв., своихь 158, 227 зв., 241, 284 зв., сʻвоѝ 105 (2), 105 зв., 214 зв., 226, 239, 252 зв., 260, 266, 283, 287 зв., 329, 334 зв., 364 зв., 397 зв., 406, 421, свои 25, 30, 61, 76 (2), 89 зв. (2), 92 зв., 94 (2), 95, 97 зв., 100 зв., 104 зв., 130 зв. (2), 157 зв., 162 зв., 179, 182, 182 зв., 188, 239, 252 зв., 266, 283, 286 зв., 287 зв., 288, 291 зв., 294, 300, 306 зв., 307, 313, 342, 389 (2), 416, 423, 441, 451 зв., 470, своѝ 36 зв., сʻвои 329, 330 зв., сʻво(и) 285, своя 437, своѧ 23, 24 зв., 26 зв., 43 зв., 52, 52 зв., 59 зв., 63 зв., 71 зв., 93 зв., 94, 97 зв., 103, 105, 150 зв., 155 зв. (2), 158 зв., 171 (2), 182, 233 зв., 234 зв., 260, 462, 465 (2), 468, 469, 482, сʻвоѧ 115, 129 зв., своа 67, 169 зв.; своими *ор.* 39, 69, 75, 81, 87 зв., 88, 105, 119 зв., 136 зв., 156, 158 зв., 159, 161, 191 зв., 194, 232, 336, 364, 366, 399, 424, 424 зв., своимі 475, своима 110 зв., 234 зв.; в... свои(х) *місц.* 133 зв., на... свои(х) 26, в... своихь 206, вʻ... своихь 219 зв., въ... своихь 205, на... своихь 222 зв., ѡ своихь 272, 346

сʻвоєго див. **своєго**

свѣ(ди)тє(л) *ім. од. ч. наз.* 446 зв.

свѣдитєльствоую(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 191 зв.

свѣ(д)ковє *ім. мн. ч. наз.* 114 зв., свѣдьковє 334 зв.; свѣдковь *род.* 189 зв., свѣ(д)ковь 80, 114 зв., сʻвѣдʻковь 115; свѣ(д)ками *ор.* 183

свѣдоство див. **свѣдоцʻство**

свѣдоцʻство *ім. од. с. наз.* 342 зв., 362 зв., 433 зв., свѣдоцьство 189 зв., 378, свѣдоцьсʻтво 378, сʻвѣдоцьство 362 зв., свѣдоство 442; свѣдоцʻства *род.* 41 зв., 350, свѣдоцьства 189, свѣдоцьсʻтва 189, 362 зв., сʻвѣдоцьсʻтва 114 зв.; свѣдоцʻство *зн.* 50, 314 зв., свѣдоцьство 101 зв., 180, 211, 228 зв., 341 зв., 362 зв., 378 зв., свѣдоцьсʻтво 132 зв., 147 зв., сʻвѣдоцьсʻтво 253–253 зв., свѣдоство 427; свѣдоцьства *мн. наз.* 70; свѣдоцʻства *зн.* 324, свѣдоцьсʻтва 352, 352 зв.

свѣдоцьство див. **свѣдоцʻство**

свѣдоцьсʻтво див. **свѣдоцʻство**

сʻвѣдоцьство див. **свѣдоцʻство**

свѣдчоу *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 362 зв., свѣ(д)чоу 378, 378 зв., свѣдʻчоу 372; свѣ(д)чишь *2 ос.* 378; свѣдчить *3 ос.* 363, свѣ(д)чить 342, 352, 362 зв., свѣдчи(т) 362 зв., 378 зв., свѣ(д)чи(т) 357; свѣ(д)чимо *мн. 1 ос.* 350; свѣ(д)читє *2 ос.* 100, 352; свѣ(д)чать *3 ос.* 363, свѣ(д)чѧть 363; сведчити боудєтє *майб. мн. 2 ос.* 417 зв.; свѣдчиль *мин. од. ч. 1 ос.* 294 зв., 344, свѣ(д)чиль 428 зв.; єсь... свѣдʻчиль *2 ос.* 351 зв.; свѣ(д)чи(л) *3 ос.* 357 зв., свѣдчиль 433 зв., свѣ(д)чиль 344, 348, свѣдʻчиль 362 зв.; свѣдчили *мн. 3 ос.* 189, свѣ(д)чили 189; свѣ(д)чи *наказ. од. 2 ос.* 301, свѣдʻчи 84, свѣдьчи 166; бы свѣ(д)чиль *ум. од. ч. 3 ос.* 341 зв. (2)

свѣ(д)чоу див. **свѣдчоу**

свѣдʻчоу див. **свѣдчоу**

свѣдьковє див. **свѣ(д)ковє**

свѣ(т) *ім. од. ч. наз.* 29, 31 (2), 37, 63 зв., 341 зв. (3), 350 зв., 351, 372, 378, 402, 412 зв., 419 зв., 421 зв., 423, 423 зв. (2),

424, 442 зв., 449 зв., 460 зв., 462, 465 зв., 467, 470, 472 зв., свѣть 212, 412 зв.; свѣта *род.* 28, 63 зв. (2), 64 зв., 101, 102, 140 зв., 181, 222, 271 зв., 292, 311 зв., 313, 316 зв., 351, 357, 369 зв., 376 зв., 379 зв. (2), 394 зв., 403 зв. (2), 404, 414, 418 зв., 421, 422, 423 (5), 424, 428 зв., 446 зв., св(ѣ)та 404, с'вѣта 108, 406, 428 зв., свєта 482; свѣтови *дав.* 372, свѣтоу 79, 351, свѣтꙋ 426 зв.; свѣ(т) 29, 350 зв. (3), 365 зв., 388 зв., 392 зв., 396, 405 зв. (2), 420 зв. (2), 422, 423 (2), свѣть 75, 159, 215, 256, 348 зв., 404 (2), 405 зв., 419 зв., 428 зв.; свѣтомь *ор.* 270, 384 зв., свѣтѡ(м) 132; на свѣтѣ *місц.* 58, 272 зв., 380, 384 зв., 403, 406, 421, 422 зв. (4), по... свѣтѣ 184, 196, по... свѣтоу 197 зв., ѡ свѣтѣ 341 зв. (2)

свѣти(л) див. **свѣтил'никь**

свѣтил' див. **свѣтил'никь**

свѣтил'никь *ім. од. ч. наз.* 37, 269 зв., свѣтил' 37, свѣти(л) 269 зв.; свѣтилника *род.* 470 зв., свѣтїлника 445 зв., свѣтил'ника 455 зв.; свѣтил'никь *зн.* 245 зв., 463 зв.; на свѣтильникоу *місц.* 247 зв., на свѣтил'никоу 140 зв.; с'вѣтил'ники *мн. наз.* 105; с'вѣтил'никы *зн.* 150 (3); свѣтил'никы *ор.* 105

свѣтило(м) *ім. од. с. ор.* 376 зв.

свѣти(т)сѧ див. **свѣтит'сѧ**

свѣтит'сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 341 зв., свѣти(т)сѧ 297 зв.

свѣтить *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 362 зв.; **свѣтила** *мин. од. ж. 3 ос.* 31

свѣтло *ім. од. с. наз.* 270, свѣ(т)ло 404; свѣтло *зн.* 270, свѣт'ло 247 зв., 269 зв.; на свѣтлѣ *місц.* 50 зв.

свѣ(т)ло див. **свѣ(т)ло**

свѣтлости *ім. од. ж. род.* 181 зв., 394 зв., с'вѣтлос'ти 103; свѣтлость *зн.* 394 зв., свѣт'лость 351, с'вѣтлость 351; свѣтлостью *ор.* 405 зв., свѣ(т)лостью 341 зв.

с'вѣтлос'ти див. **свѣтлости**

свѣтлыи *прикм. од. ч. наз.* 76; свѣ(т)ло(и) *ж. род.* 343, свѣ(т) 4, 331, 342 зв., 344, 347, 348 зв., 351; в... свѣ(т)ло(и) *місц.* 343 зв.; свѣтло *с. наз.* 37, 270, свѣ(т)ло 270; свѣ(т)лоє *зн.* 325 зв.

свѣть див. **свѣ(т)**

свѣтѣстыѧ *прикм. од. ж. род.* 5 зв.

свѣча *ім. од. ж. наз.* 270, свє(ч)а 362 зв.; свѣчѣ *род.* 288; свѣчоу *зн.* 31, 140 зв., 247, 269 зв.; ѡ свѣчи *місц.* 245 зв.; свѣчи *мн. наз.* 276; свѣчами *ор.* 424 зв.

свѣчєнѧ *ім. од. с. род.* 362 зв.

свѣщникь *ім. од. ч. наз.* 269 зв.; свѣщ'никь 31

свѣщ'никь див. **свѣщникь**

сважє(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 138; **сваѕаль** *мин. од. 3 ос.* 65 зв.; **сважѣтє** *наказ. мн. 2 ос.* 62 зв., 94 зв.

сваточ'ный *прикм. од. ч. зн.* 402, сто̃ч'ныи 109 зв., ст̃чныи 283; в' сто̃ч'ны(х) *мн. місц.* 255

сва(т)цехь: оу сва(т)цехь *ім. мн. місц.* 443

сѣ *числ.* 8, 11 зв.

сѣд *числ.* 12, 478

сє *част.* 16 зв., 17, 18, 23, 26, 45, 45 зв. (2), 46 зв., 48 зв. (3), 51, 53, 55, 56 зв., 59.2, 70 зв., 76, 85, 102 зв., 104, 105 (2), 107, 111, 111 зв., 121, 129, 130, 160, 181 зв., 185 зв., 186, 195 зв., 197, 215, 217, 223, 243 зв., 247, 253 зв., 262, 272 зв., 282 зв., 285, 297 (2), 314, 317 зв., 320 зв., 327, 331, 333 зв., 336 (2), 339, 344, 345, 432 зв. (2), 446, 448, 450, 451 зв., 452 зв. (2), 455 зв., 455 зв. (2), 459, 460 зв. (2), 463, 465, 465 зв., 469, 471 (2), 476 зв., 478, сєє 126 зв., 260 зв., осє 39 зв.

себє *займ. род.* 32 зв., 33, 43, 59, 68 зв., 79, 79 зв., 97, 107 зв., 138 зв., 145, 160, 243, 250 зв., 258 зв., 268 зв., 283 зв., 303, 361, 362, 374 зв., 381 зв., 390 зв., 399, 401, 403, 405 зв., 408, 412, 414 зв., 418 зв., 428; собѣ *дав.* 36 зв., 37, 57 (2), 59, 66 зв., 67 зв., 69, 73, 80, 88, 88 зв., 97 зв., 99 зв., 116 зв., 137, 138.3, 150, 158 зв., 226 зв. (2), 245, 252, 254 зв., 268 зв., 274 зв., 276, 280 зв., 281, 289, 291, 292, 295, 298 зв. (2), 300 зв., 304 зв.,

311 зв., 317 зв., 318 зв., 320 зв., 327 зв., 328, 342, 353 зв., 402, 403 зв., 411, 432, 432 зв., 443, 447, 464 зв., 469 зв., сєбѣ 105 зв., 119, 170, 200 зв., 477 зв.; сєбє *зн.* 36 зв., 55, 75, 75 зв., 78, 83 зв., 84, 96 зв., 98, 119 зв., 143,158 зв., 177 зв., 178, 180, 194, 217 зв., 239 зв., 255 зв., 256, 264 (2), 284, 293, 310 зв., 311 зв., 324 зв., 328, 338, 348, 372, 383, 386 зв., 396 зв., 407 зв., 423, 441, 443; собою *ор.* 71, 80 (2), 87, 93, 105, 110, 112, 142, 145 зв., 156 зв. (2), 160 (2), 162 зв., 164 зв., 167, 184, 186 зв., 194, 196, 218 зв., 225 зв., 240, 261, 268 зв., 319, 325 зв. (2), 327, 331, 331 зв. (2), 333, 333 зв., 356, 368 зв., 369 зв., 375, 380, 402, 410 зв., 419, 419 зв., 432, (со)бою 252, собоѫ 35, 42, 131 зв., 135, 177; в собѣ *місц.* 20 зв., 26 зв., 61 зв., 128 зв., 140, 141, 145, 203 зв., 260 зв., 268, 274, 291, 299 зв., 340 зв., 362, 369 зв., 443 зв., 448 зв., 451 зв., 455, 462 зв., 464, 464 зв., 465 зв., 469, 470, 471, в' собѣ 45, 47, 57, 73, 91 зв., 133 зв., 145, 151, 164 зв., 173 зв., 183 зв., 244, 245, 258 зв., 267 зв., 299, 299 зв., 308 зв., 309 зв., 370 зв., 397, 410, 422 зв., 443, 458, 467, на собѣ 171 зв., по собѣ 176, 176 зв., 332 зв., при собѣ 138, 383, ѡ собѣ 221 зв., 278 зв., 343, 362 зв., 378, 466 зв., в сєбѣ 477, в' сєбѣ 362, во сєбѣ 463 зв., ѡ сєбѣ 38 зв., 373, 378, 378 зв., 467 зв., ѡ сєбє 373

сєвастїи: въ сєвастїи *ім. топ. од. ж. місц.* 464

сєвєрїа(н)на *ім. антроп. од. ч. род.* 445 зв.

сєгосвѣт'ними *прикм. мн. ор.* 247; в... сєгосвєтни(х) *місц.* 482 зв.

сє(д)маанадєса(т) див. **сємanадєса(т)**

сє(д)мєрицею *ім. од. ж. ор.* 81

сє(д)мица *ім. од. ж. наз.* 2 зв. (2); **сє(д)мица** *род.* 3, сє(д)мица 2 зв.; сє(д)мицъ *мн. род.* 2 зв.; сє(д)мица(м) *дав.* 2 зв.; в сє(д)мица(х) *місц.* 2 зв., 3

сєдмь див. **сє(м)**

сє(д)мь див. **сє(м)**

сєд'мь див. **сє(м)**

сє(д)мьдєсать *числ. наз.* 262; сє(д)мидєса(т) *род.* 458 зв., 466 зв., сє(д)мьдєса(т) 81, сє(д)мидєсати(х) 17, сєдмьдєсатихь 202; сє(дм)дєса(т) *зн.* 449, сє(д)мьдєса(т) 454, сє(д)мьдєсать 260 зв.

сед'мьдєсать и два *числ. зн.* 260 зв.

сє(д)мьнадєсять *числ. зн.* 2 зв., **сє(д)мьнадєса(т)** 2 зв.

сєє див. **сє**

сєи див. **сєй**

сє(и) див. **сєй**

сєй *займ. од. ч. наз.* 93, 120, 337, 337 зв., 338 зв., 384, 441 зв., сєи 195, 215, 243, 257, 328, 462, 465 зв., 470, 475 зв., сє(и) 45 (2), 57, 106 зв., 467, 472 зв., съи 17 зв., 93, 202, съ(и) 53 зв., 342 зв., 449 зв., 460 зв., 474 зв.; сєго *род.* 18, 19, 28, 61 зв., 63 зв., 111 зв., 123, 140 зв., 181, 243, 271 зв., 347, 379 зв. (2), 418 зв., 482, сє(г)[о] 457 зв., 470 зв.; сємоу *дав.* 19, 42, 49 зв., 284, сємѹ 65; сєго *зн.* 369 зв., съи 19, съ(и) 53 зв.; си(м) *ор.* 269 зв., симь 59 (2); в'... сємь *місц.* 50 зв., 159, на сємь 403, о... сє(м) 71 зв.; сїа *ж. наз.* 3, 112 зв., сїа 2 зв., 65, 113, 319; сєи *род.* 482; сїю *зн.* 65, 70, 104, 111 зв., 186, 187, 189, 222, 224, 247, 288 зв., 298 зв., 299 зв., 348, 455, 456, 456 зв., 464, 471 зв., 473 (2), 482 зв.; в сєи *місц.* 443, в'... сєи 335, по сюй 431 зв.; сє *с. наз.* 110, сєє 23, 78 зв., 208 зв., сїє 3, 63, 109 зв.; сєго *род.* 26 зв., 218 зв., 336 зв., 482; сїе *зн.* 17 зв., 46 зв., 107 зв., 110, 443; сїи *мн. наз.* 69, 152 зв., си(и) 445 зв., 455 зв., сїа 48 зв., 65, сїа 19, 31 зв., 123 зв., 198 зв., 335; си(х) *род.* 16.2, 17, 31 зв., 52, 61, сих' 17, сихь 78, 79 зв., 163 зв., 452, си(х) *зн.* 18, сихь 475 зв., 476, сїа 109, сїа 16 зв., 17 (2), 17 зв., 18, 41, 54 зв., 337, 458; по си(х) *місц.* 16, ѡ... си(х) 241

сєкира див. **сокира**

сєло *ім. од. с. наз.* 336 зв.; сєла *род.* 89, 112, 157 зв., 170, 193, 289, 296 зв., 326 зв., 331, 356; сєлоу *дав.* 332 зв.; сєло *зн.* 197 зв., 285; на сєлѣ *місц.* 62, 63, 290; сѣль *мн. род.* 229, сель 132, 150, 151 зв., 167 зв., 254 зв.; сєла *зн.* 66 зв., 85 зв., 94, 157 зв., 470 зв.; в сєлѣхь *місц.* 143 зв., в҃ сєлѣхь 250, по сєлѣхь 245 зв., 281 зв.

сє(м) *числ. наз.* 311 зв., сємь 311 зв., сєдмь 176, 311 зв., сє(д)мь 176 зв. (2), 471, 478 (2), сєдꙗмь 245 зв.; сєми *род.* 81, сє(д)ми 295 зв., 449, 450 зв., сємохь 95 зв., сємь 81; сє(м) *зн.* 73, сє(д)мь 59, 71 зв., 72 (2), 95 зв., 157, 197, 295 зв., сєдꙗмь 155 зв., 156, 215 зв., 268 зв.; сє(д)ма *ор.* 155 зв.; в сє(д)ми(х) *місц.* 2, о сє(д)ми(х) 124, о сє(д)михь 14

сємнадєсѧ(т) *числ. од. ж. наз.* 295, сє(д)маанадєсѧ(т) 2 зв., сє(д)мыѧнадєсѧ(т) *род.* 2 зв.

сємєиєвь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.

сємєро *числ. зн.* 156, 157, 338 зв.; сємєрма *ор.* 68 зв.

сємого *числ. од. ч. род.* 95 зв.; сємаѧ *ж. наз.* 239, семаа 152; сємои *род.* 358 зв.

сємь див. **сє(м)**

сє(п)тєврїи див. **сє(п)тєврїй**

сєпꙗтєвꙗрїи див. **сє(п)тєврїй**

сє(п)тєврїй *ім. од. ч. наз.* 444, сє(п)тєврїи 445, сєпꙗтєвꙗрїи 444, 446, 447, 448; сє(п)тєврїа *род.* 459 зв., 465 зв., сє(п) 223, 429 зв., 432 зв., 444; в҃... сєпꙗтє(в)рїи *місц.* 443 зв.

сербьскаго *прикм. од. ч. род.* 463, сръбскаго 460

сергїа *ім. антроп. од. ч. род.* 449

середины *ім. од. ж. род.* 64 зв.; середииноу *зн.* 229 зв.; на серединѣ *місц.* 136, 189 зв., 233, 377

сероухов *прикм. од. ч. наз.* 221

сестра *ім. од. ж. наз.* 139, 265 зв., 397 зв., 432 зв., 475 зв.; сестры *род.* 396; сєстроу *зн.* 394, строу [!] 265; сєсꙗтрою *ор.* 338 зв.; сестри *мн. наз.* 59 зв., сестры 65, 138 зв., 146 зв., 394, сєсꙗтры 136; сєстрь *род.* 393 зв., сєстрь *зн.* 167 зв., сєсꙗтрь 286, сєстры 85 зв., сєсꙗтры 167 зв.

сєстрєнєць *ім. од. ч. наз.* 338 зв., сєсꙗтрєнєць 125 зв.

сєсꙗтрєнєць див. **сєстрєнєць**

с҃е *числ.* 11

с҃s *числ.* 12 зв., 444 зв., 473 зв., 478 зв.

с҃з *числ.* 8 зв., 11

с҃и *числ.* 11, 474 зв.

сигъклитикоу *ім. од. ч. дав.* 202

сидоноу *ім. топ. од. ч. род.* 136 зв., сидонови *дав.* 262, сидоноу 54; в сидоноу *місц.* 54, в҃ сидонѣ 261 зв.

сидонꙗскои *прикм. од. ж. род.* 224 зв.; сидоньски(х) *мн. род.* 154 зв., сидонꙗскы(х) 154, сидоньскихь 70; сидоньскаѧ *с. род.* 274

сикїѡта *ім. антроп. од. ч. род.* 464 зв.

сила *ім. од. ж. наз.* 36, 145, 207 зв., 229, 234 зв., 251 зв., 336; силы *род.* 96, 115, 176 зв., 189 зв., 225, 324; силоу *зн.* 163, 253, 262 зв.; силою *ор.* 103, 182, 205 зв., 225 зв., 316, 334 зв., 481 зв.; в силѣ *місц.* 452, в҃ силѣ 223, въ силѣ 447, во силѣ 159; силы *мн. наз.* 65, 103, 179, 182, 315 зв.; си(л) *род.* 465; силы *зн.* 450 зв.

силивєстра *ім. антроп. од. ч. род.* 458

силꙗныи *прикм. од. ч. наз.* 209, 332; силꙗныхь *мн. зн.* 209

силꙗнѣишїи див. **силꙗнѣйшїи**

силꙗнѣйшїи *прикм. од. ч. наз.* 129 зв., силꙗнѣишїи 219 зв.; силꙗнѣишого *род.* 217 зв.

силоамѣ: въ силоамѣ *ім. топ. од. ч. місц.* 200

силоуамьскыи *прикм. од. ч. наз.* 279 зв.; сєлоуамьсꙗкоую *ж. зн.* 385; в... силоуамꙗскои *місц.* 384 зв.

силоуйтєсѧ *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 281 зв.

симєѡна *ім. антроп. од. ч. род.* 444, 463, симиѡна 462 зв., 465, 466 зв.; ѡ симєѡнѣ *місц.* 198 зв.

симєѡновь *прикм. од. ч. наз.* 221

симиѡна див. **симєѡна**
симовь *прикм. од. ч. наз.* 221 зв.
симон *ім. антроп. од. ч. наз.* 371, **симонь** 48 зв. (2), 65, 74, 132, 227 зв., 228, 244 зв., 255, 345, 371, 407, 409, 410 зв., 425, 426, 426 зв., 427, 435 зв., 439 (2), 439 зв., 440; **симона** *род.* 109 зв., 183 зв., 344 зв., 364 зв.; **симонови** *дав.* 137 зв., 146 зв., 227, 228, 244 зв., 320, 333 зв., 406, 435, 440 зв., 447 зв., 478, **симоноу** 460, 466, **симонѣ** 468 зв., **симо** 440 зв.; **симона** *зн.* 29, 119, 130 зв., 137 зв., 193, 233 зв., 234, 326 зв., 344 зв.; **симонє** *кл.* 74, 78, 187, 244, 320 (2), 440 зв. (2), 441, 441 зв., 468 зв.
симоновь *прикм. од. ч. наз.* 400 зв.; **симонова** *род.* 255 зв.; **симоновоу** *дав.* 406, 409 зв.; **симоновь** *зн.* 131 зв.; **симонова** *ж. наз.* 131 зв., 225 зв., 227; **симоновы** *мн. наз.* 228
симонь див. **симон**
синаи: въ синаи *ім. топ. од. ч. місц.* 460
сирє(ч) див. **сирѣчь**
сирєчь див. **сирѣчь**
сиріи *ім. топ. од. ж. род.* 224 зв.; **по.... сирыи** *місц.* 30
сиропєниска *ім. од. ж. наз.* 154
сиротами *ім. мн. ч. ор.* 412 зв.
сирьскаго *прикм. од. ч. род.* 212
сирѣчь *спол.* 2 зв., 249 зв., **сирє(ч)** 443, **сирєчь** 443, 443 зв., 482
сита(х): в'... сита(х) *ім. мн. с. місц.* 63; **ситѣ** *дв. зн.* 281 зв.
сифовь *прикм. од. ч. наз.* 221 зв.
сихарь *ім. топ. од. ч. наз.* 353
сиѡньскаѧ *прикм. од. ж. наз.*; **сионьскои** *дав.* 89 зв.
сицє *присл.* 2 зв., 16, 19
сіанієм) *ім. од. с. ор.* 15 зв.
сіяєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.*
с'казаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 117; **скажи** *наказ. од. 2 ос.* 70
сказаніє *ім. од. с. наз.* 443; **сказанію** *дав.* 19
сказоуєт'сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 475
скарбницѣ *ім. од. ж. род.* 178 зв., **скарьбницѣ** 313, **с'кар'бницѣ** 178 зв.; **в' скар'бници** *місц.* 379
с'кар'бницѣ див. **скарбницѣ**
скариѡта *ім. антроп. од. ч. наз.* 406 зв., **с'скариѡта** 413, **ис'скариѡта** 400 зв.; **скариѡта** *зн.* 234
скариѳскіи див. **скариѳскыи**
скариѳскыи *прикм. од. ч. наз.* 184, 187 зв., **скариѳскіи** 48 зв., **с'кариѳс'кыи** 110, с 184; **скариѳского** *зн.* 317, 468 зв., **с'кариѳскаго** 137 зв.; **ѡ... скариѳскомь** *місц.* 371 зв.
с'кариѳс'кыи див. **скариѳскыи**
скарьбницѣ див. **скарбницѣ**
сквєр'нить *дієсл. недок. теп. од. безос.* 70; **скврънить** *3 ос.* 152; **сквєрнѧ(т)** *мн. 3 ос.* 70, **сквєр'нѧ(т)** 55 зв., **с'квє(р)нѧ(т)** 153 зв., **скврнѧ(т)** 154
сквозѣ див. **скрозѣ**
скврънить див. **сквєр'нить**
ски(м)никоу *ім. од. ч. дав.* 479
скисло *дієсл. док. мин. од. с.* 63, 281 зв.
[склонѧти... сѧ]: сѧ... склонѧти *дієсл. недок. інф.* 254
склониль: бы... склониль *дієсл. док. ум. од. ч. 3 ос.* 43, 260; **склонив'ши** *дієприсл. мин.* 433
[склониль... сѧ]: сѧ... склониль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 333
с'клѧницю див. **с'тлѧницѣ**
скон'чавалисѧ *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 472
скон'чаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 52, 223, **с'кончаль** 109; **скон'ча** *аор. од. 3 ос.* 65
с'кончаль див. **скон'чаль**
скон'чаніа *ім. од. с. род.* 123 зв., 476 зв., 477; **скончаніє** *зн.* 64 зв.
[скон'чатї сѧ]: сѧ скон'чатї *дієсл. док. інф.* 179 зв.; **скончают'сѧ** *майб. мн. 3 ос.* 278; **скончалисѧ** *мин. мн. 3 ос.* 476 зв., **скон'чалис'** 481, **сѧ... скон'чали** 221 зв.
скоп'ци *ім. мн. ч. наз.* 83 зв. (3); **ѡ скопцєхь** *місц.* 82 зв.

сѣкорѣбь *ім. од. ж. зн.* 421; в҃ скръби *місц.* 101 зв., по скръби 181 зв., по сѣкръби 103
скористоуи *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 166
скоро *присл.* 60, 290 зв., сѣкоро 91
сѣкоро див. **скоро**
скоролоупоу *ім. од. ж. зн.* 267
скоропїю *ім. од. ж. зн.* 262 зв., скорьпїю 267
скорѣчєна *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. наз.* 280
скорьпїю див. **скоропїю**
скоти *ім. мн. ч. наз.* 354
скотиноу *ім. зб. ж. зн.* 264 зв.
скочь *дієсл. дск. наказ. од. 2 ос.* 222 зв.
сѣкошѣтоваль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 347
скрєгѣтанїє див. **скрєгътана**
скрєгѣтана *ім. од. с. наз.* 282 зв., скрєгътана 94 зв., скрєгѣтанїє 107 зв., скрєгътанїє 104 зв., скрєжєтанїє 42 зв., 64, 64 зв.
скрєгътана див. **скрєгѣтана**
скрєгътанїє див. **скрєгѣтана**
скрєжетанїє див. **скрєгѣтана**
скрєжеть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 161
скривленыи *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 218
скринѣкоу *ім. од. ж. зн.* 400 зв., 409 зв.
скровище *ім. од. с. наз.* 276, съкровище 37; скровища *род.* 238; съкровища 58, 238; скровищоу *дав.* 64 (2), съкровищоу 448 зв.; скровище *зн.* 84 зв., 166 зв., съкровище 301; скровища *мн. зн.* 24 зв., 37, 276 зв.; сокровищ *род.* 36 зв.; в҃ скровище(х) *місц.* 102 зв.
скросѣ див. **скрозѣ**
скрозѣ *прийм.* 162, 301, 470 зв., скросѣ 167, 226 зв., 229 зв., 268 зв., 281 зв., сквозѣ 55, 84 зв.
скръбѣни *прикм. мн. наз.* 181
скръбѣти *дієсл. недок. інф.* 112; скръби *наказ. од. 2 ос.* 482
скры *дієсл. док. аор. од. 3 ос.* 64, съкры 63; сѣкрыле(м) *мин. од. ч. 1 ос.* 107; сѣкрыла *ж. 3 ос.* 281 зв.; ѡ... скрыты(м) *дієприкм. пас. мин. од. ч. місц.* 60; скрыто *с. наз.* 302, 307 зв.; скрытого *род.* 247 зв., 272 зв., 453; скрытомоу *дав.* 64
скрывайтє *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 36 зв.
сѣкрыльса *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 404 зв.
скрыню *ім. од. ж. зн.* 116 зв.
скоудєлѣници: в҃ скоудєлѣници *ім. од. ж. місц.* 184 зв., 318
сѣкоудєльничє *прикм. од. с. зн.* 117, сѣкоудєлѣничє 116 зв.
слава *ім. од. ж. наз.* 36, 225 зв., 228 зв., 307, 383; славы *род.* 85, 332 зв., 363 зв. (3), 373 (2), 382 зв., 394, сѣлавы 107 зв.; славоу *зн.* 28, 65 зв., 215, 222, 256 зв., 342 (2), 397, 405 (2), 423 зв. (2), 462, 462 зв., 463, 466, сла(в)у 347; славою *ор.* 182, 316, 421 зв., сѣлавою 103; в҃ славѣ *місц.* 75, 107 зв., въ славѣ 159, 168 зв., 256, 256 зв., 473, въ... славѣ 38, 275 зв.
славити *дієсл. недок. інф.* 133; славили *мин. мн. 3 ос.* 241
славнє див. **славно**
славно *присл.* 429, славѣно 284, славнє 482 зв.
славѣно див. **славно**
славѣныи *прикм. од. ч. наз.* 336 зв., славного *род.* 463, 470 зв., 472 зв., славѣного 464 зв., славнаго 451, 465 зв., 467 зв., 476 зв., славѣнаго 482, славна(г)[о] 442 зв., славѣнаго 459, сѣславѣнаго 117 зв.; о славно(м) *місц.* 330; славѣно *с. наз.* 147 зв.; ѡ... славны(х) *мн. місц.* 281, ѡ... славѣныхь 457 зв.
сла(д)ко [1] *прикм. од. с. наз.* 55
сла(д)ко [2] *присл.* 148 зв., 178 зв.
слєзами *ім. мн. ж. ор.* 239, 243 зв., 244 зв.
слѫнце *ім. од. с. наз.* 34 зв., 60, 64, 75 зв., 103, 131 зв., 139 зв., 181 зв., 196, 226, 328 зв.; слѫнца *род.* 23 зв. (2), 24; слѫнцю *дав.* 127; на слѫнѣци *місц.* 315 зв.
слово *ім. од. с. наз.* 18, 33 зв., 78 (2), 127 (3), 140, 182 зв., 217 зв., 225 зв., 241, 246 зв., 258, 302, 337 зв., 339 зв., 341

(3), 342, 370 зв., 381, 392 зв., 417, 423, 425, 428, 442, 463 зв., 466 зв., 467 зв.; слова *род.* 58, 61 зв., 70 зв., 83, 83 зв., 140 зв. (2), 258, 311, 323, 337, 357, 363, 414 зв., с'лова 141 зв., словєсє 33, словоу [!] 217; словоу *дав.* 127, 293, с'ловȣ 117; слово *зн.* 30 зв., 32, 42, 57 зв., 58, 61 зв. (4), 62, 69 зв., 113, 116, 126 зв., 136, 140 (3), 140 зв. (2), 141 зв., 145 зв., 154 зв., 158 зв., 160, 173 зв., 187 зв., 191, 198, 213, 227, 227 зв., 246 зв., 247, 252, 269, 308 зв., 323 (2), 375 зв., 422 (2), 423 (2), 430 зв., 445, 445 зв., 453 зв., 455 зв., 482 зв., с'лово 125 зв., 133, сло(в) 470 зв., 472; слово(м) *ор.* 239 зв., словомь 43, 223 зв., 332; в' словѣ *місц.* 95, 310 зв., ѡ... словѣ 222, 258 зв., по словєси 336; слова *мн. наз.* 103 зв., 316 зв., 334, 336, 370 зв., 405 зв., 415; словь *род.* 58 зв., 159, 166 зв., 204 зв., 239, 265 зв., 357, 361 зв., 381 зв., 382, 383, 383 зв., 391 (2), 405 зв., 413 зв., слоувь 58 зв., словєсь 49 зв.; слова(м) *дав.* 348, 364; слова *зн.* 40 зв., 41, 68 зв., 84 зв., 153, 214, 238 зв., 248, 258, 330 зв., 352 зв., 371, 379, 382 зв., 405 зв., 412 (2), 413, 416 зв. (2), 421, 430, словєса 41, с'ловєса 109; по... словє(х) *місц.* 256, ѡ словєсє(х) 465 зв., ѡ словєсєхь 467 зв., 470 зв.

словѧчого *дієприкм. недок. акт. теп. од. с. род.* 336 зв.

слоуга *ім. од. ч. наз.* 41 зв., 42 (2), 42 зв., 50 зв., 81, 81 зв., 88, 104 (2), 104 зв., 169, 239, 240, 277 (2), 277 зв., 279, 292 зв., 319 зв., 403, 408, 416, 416 зв., 482, слȣга 50 зв.; слоугы *род.* 104 зв., 210 зв., 277, 424; слоузѣ *дав.* 42, 223 зв., 296, слоуѕѣ 32 зв., 279, 425 зв.; слоугоу *зн.* 107 зв., 174, 174 зв. (2), 215, 239, 240 зв., 295 зв., 309 (2), 322, 425 зв., слоугȣ 290, слоу(г) 188; слоугою *ор.* 81 зв., 98, 163, слȣ(г)ю 169; о слоуѕѣ *місц.* 100 зв.; слоуго *кл.* 82, 305, 305 зв., с'лоуго 106 зв. (2); слоугы *мн. наз.* 62 зв., 94 зв., 190, 276, 276 зв., 285 зв. (2), 296, 347, 358, 376 (2), 425 зв., 428 зв., 429 зв., 482 зв.; слоугь *род.* 289 зв., 304 зв., 426 зв., 427, с'лоугь 106; слоуга(м) *дав.* 94, 94 зв., 285 зв., слоугамь 65 зв., 182 зв., 286, 303; слоугь *зн.* 304 зв., слоугы 25, 92 зв. (3), 93 зв., 94 (2), 105 зв., 277, 285, 375, 424 зв.; слоугами *ор.* 81, 114 зв., 136 зв., 416, слоу(г)ми 189

слȣга див. **слоуга**

слоуговали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 470 зв.

слоу(ж) див. **слоуж'ба**

слоуж'ба *ім. од. ж. наз.* 453 зв., 466, 474 зв., слу(ж)ба 478 зв., слоу(ж) 459 зв., 460, 461 зв. (2), 465 зв., 466, 466 зв.; слоу(ж)бы *род.* 482, слоуж'бы 206 зв.; слоужбоу *зн.* 451 зв., слоу(ж)бȣ 451, 471, слоуж'боу 417 зв., 465, 470 зв.; в слоу(ж)бѣ *місц.* 473, ѡ... слоу(ж)бѣ 265 зв., 474 зв.

слу(ж)ба див. **слоуж'ба**

слоужєбникови *ім. од. ч. дав.* 240, 317; слоужєбьника *зн.* 239, с'лоужєб'ника 113 зв.; слоужєб'ници *мн. наз.* 62, 204 зв., 426 зв.; слоужєб'ницѣ *зн.* 277; слоужєб'никы *ор.* 95

слоужєбница *ім. од. ж. наз.* 190, слоужєб'ница 208; слоужєб'ницѣ *род.* 208 зв.

слоужєб'ница див. **слоужєбница**

слоужити *дієсл. недок. інф.* 37, 291, 292 зв. (2); слоужить *теп. од. 3 ос.* 319 зв., 403; боудє(т)... слоужити *майб. од. 3 ос.* 403, боудєть... слоужити 276 зв.; слоужиль *мин. од. ч. 3 ос.* 88 зв.; слоужила *ж. 3 ос.* 215 зв.; слоужили *мн. 1 ос.* 295; слоужили *3 ос.* 28 зв., 169, 245 зв., с'лоужили 130; бы єсмо... слоужили *ум. мн. 1 ос.* 211; слоужачємоу *дієприкм. акт. теп. од. ч. дав.* 205; слоужєно *прис. ф.* 88

слоу(х) *ім. од. ч. зн.* 472 зв. (2); слоухоу *дав.* 404 зв.; слȣха *мн. наз.* 155

слоухати *дієсл. недок. інф.* 269 зв., 370 зв., 382; слоухаєшь *теп. од. 2 ос.* 397 зв.;

слоухаѥ(т) *3 ос.* 352, 382, 387 зв., 445, 448 зв. (2), 449 (2), 450, 452 (2), 462 зв., 464 зв., 467, 470, слꙋхаѥ(т) 450, слоухаѥть 261 зв., 262 (2), 361 зв., 387 зв., 428 зв., 445, 462 зв., 464 зв., 467, слꙋхаѥть 469 зв., слꙋ 262; слоухаѥтѥ *мн. 2 ос.* 141 (2), 382, 392; слоухають *3 ос.* 44, 131 зв., 136, 248 зв., 294 зв., 295, 451, слоухаю(т) 140 зв., 142 зв., 389, 391 зв.; боудоуть слоухати *майб. мн. 3 ос.* 390 зв.; слоухаль *мин. од. ч. 3 ос.* 148 зв., 178 зв., слꙋхаль 148 зв.; слоухала *ж. 3 ос.* 265 зв.; слоухали *мн. 3 ос.* 216 зв., 304, 317, сѧлꙋхали 389 зв.; слоухаитѥ *наказ. мн. 2 ос.* 257; бы... слоухали *ум. мн. 3 ос.* 147 зв.; слоухаючи *дієприсл. теп.* 287 зв.

слоуховали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 426 зв.

слоушныи *прикм. од. ч. зн.* 317

слы(х) *ім. од. ч. зн.* 239 зв.

слыхаль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 325; ѥстѥ... слыхали *мн. 2 ос.* 363 зв.; слыхано *прис. ф.* 388

слышаню *ім. од. с. дав.* 246, 247, 287, 460; слышанїа *мн. зн.* 101

слышати *дієсл. док. інф.* 53 зв., 60 зв., 61 зв., 64, 139 зв., 141, 141 зв., 153 зв., 155, 263 зв., 387 зв., 472, слыша(ти) 463 зв., сѧлышати 107 зв.; слышꙋ *теп. од. 1 ос.* 253 зв., 291, 362; слышишѧ *2 ос.* 90 зв., слышишь 349 зв., сѧлышишь 117; слышить *3 ос.* 139 зв., 328 зв. (2), 246, 247, 460, слыши(т) 18, 40 зв., 41, 61 зв. (2), 62, 153 зв., 287, 463 зв., сѧлышить 141; слышитѥ *мн. 2 ос.* 50 зв., 52 зв., 61 зв., 157, 235 зв., 247 зв., 263 зв., 299, 413 зв., 472; слышать *3 ос.* 246 зв., 248, слыша(т) 52 зв., 61 (2), 242, 269; слышати бждѣтѥ *майб. мн. 2 ос.* 61; ѥсми слыша(л) *мин. од. ч. 1 ос.* 379 зв., ѥсми... слышаль 416, ѥсѧми... слышаль 381 зв.; слыша(л) *3 ос.* 202 зв., 459 зв., слышаль 177, 369, 463 зв., 472 зв., [с]лыша(л) 472 зв., ѥ(ст)... слышаль 352; слышала *ж. 3 ос.* 59; ѥсмо слышали *мн. 1 ос.* 189, 324, 404, ѥсѧмо слышали 357, слышали ѥсмо 224; ѥстѥ слышали *2 ос.* 466 зв., 467 зв., ѥстѥ... слышали 241 зв., 387, ѥсѧтѥ сѧлышали 115, слышали ѥстѥ 32, 32 зв. (2), 33 (2), 33 зв., 34, 190, 414; слышали *3 ос.* 61 (2), 61 зв., 140, 171 зв., 194 зв., 213 (2), 227, 229, 234, 247, 263 зв., 292 зв., 301 зв., 344 зв., 402, 403 зв., 472; слы(ш) *наказ. од. 2 ос.* 53 зв., слышь 60 зв., 64, 177, 338 зв., сѧлышь 107 зв., слыши 18, 453 зв., 462 зв., 471 зв., сѧлыши 127 зв.; слышѧтѥ *мн. 2 ос.* 61 зв., 69 зв., 92 зв., сѧлышѧтѥ 139; бы... слышаль *ум. од. ч. 3 ос.* 376 зв., 405 зв.; слышащѥи *дієприкм. акт. теп. мн. наз.* 445, 445 зв., 453 зв., 455 зв., 470 зв., слышащѥ(и) 472; слышань *пас. мин. од. ч. наз.* 25, 217 зв.; слышано *с. наз.* 272 зв.; слышачи *дієприсл. теп.* 61, 140, 146 зв., 246 зв., 352, слыша 52 зв.; слышавѧши *мин.* 66, 224 зв., 242 зв., 246 зв., 377 зв., слышавшѥ 197, слыша(в) 28 зв., 52 зв., 65 зв.

слыша(ти) див. слышати

сѧлышати див. слышати

слѣ(п) див. слѣпыи

слѣпѣць *ім. од. ч. наз.* 237, 302 зв.; слѣпѧца *зн.* 237; о слѣпѧцю *місц.* 13 зв., 14 зв., ѡ слѣпци 200 зв., о сѧлѣпѧци 124 зв.; слѣпцѣвѥ *мн. наз.* 47 зв., слѣпѧцѣвѥ 47 зв.

слѣпо *присл.* 384

слѣпонарожѥнѧнаго див. слѣпонарожѥнѧного

слѣпонарожѥнѧного *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. род.* 397, слѣпонарожѥнѧнаго 388

слѣпы(и) див. слѣпыи

слѣпыи *прикм. од. ч. наз.* 69 зв., 99, 170, 302 зв., слѣпы(и) 169 зв., слѣ(п) 386 зв., слѣпь 384 (2), 385, 386 (2), 387 (2); слѣпаго *род.* 5; слѣпомоу *дав.* 155 зв., 164 зв., 298 зв., 384 зв., 391, слѣпом(ꙋ) 386; слѣпого *зн.* 157 зв., 169 зв., 384,

слѣпаго 55, 57, 69 зв.; слѣпымь *ор.* 385 зв.; ѡ... слѣпѣмь *місц.* 335 зв., ѡ слѣпомь 232; слѣпїи *мн. наз.* 52 зв., 85 зв., 90, 98 зв., слѣпыи 88 зв., 99, слѣпыи̑ 99, 241 зв., с҃слѣпїи 98 зв. (2), слєпїи 69 зв., слѣпи 388 зв. (3); слѣпыхь *род.* 359, слєпыхь 69 зв.; слѣпы(м) *дав.* 241 зв., 285 зв., слѣпымь 223 зв.; слѣпыи *зн.* 68 зв., слѣпы(и) 44 зв., 71 зв., слєпыи 71, 284 зв.; о слѣпыхь *місц.* 14 зв., о слѣпоу *дв. місц.* 13 зв.

слѣпь див. **слѣпыи**

смакь *ім. од. ч. зн.* 287

смєрьдитъ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 397 зв.

смирєн҃ныи *прикм. од. ч. наз.* 482; смирєн҃нымь *ор.* 481 зв.; смирєныѧ *мн. зн.* 209

[смирити... (с)]: (с)... смирити *дієсл. док. інф.* 307 зв.; смирит҃сѧ *майб. од. 3 ос.* 218, 284 зв., смири(т)сѧ 78 зв.

смоква(м) *ім. мн. ж. дав.* 171 зв.; смоквы *зн.* 238, смок҃вы 40

с҃моков҃ница *ім. од. ж. наз.* 91; смоковницѣ *род.* 182, с҃моков҃ницѣ 103; смоков҃ницю *зн.* 90 зв., смоковницоу 170, 279, смоков҃ницоу 171 зв., 172 зв., 279 зв., с҃моковницоу 172 зв.; смоков҃ницєю *ор.* 91, с҃моков҃ницєю 345 зв.; о... смоковници *місц.* 89, о... смоков҃ници 14 зв., о... с҃моков҃ници 124 зв.

с҃моков҃нич҃но *прикм. од. с. наз.* 91, смоковничноє *зн.* 316; на... смоков҃нич҃но(м) *місц.* 280

смотрити *дієсл. недок. інф.* 329, с҃мотрыти 127; смотришь *теп. од. 2 ос.* 310, смот҃ришь 175 зв.; смотриль *мин. од. ч. 3 ос.* 178 зв.; смотрѣли *мн. 3 ос.* 475 зв., смотрили 195, 196; смотрѣм҃ *наказ. мн. 1 ос.* 339; смотрѣте *2 ос.* 275 (2); смотрѧчи *дієприсл. теп.* 327 зв., 329, с҃мотрѧчи 120 зв.

с҃мотрыти див. **смотрити**

смр҃тноѝ *прикм. од. ж. род.* 326 зв.; в... съмр҃тнѣи *місц.* 29, въ... съмр҃т҃нѣи 211 зв.; смр҃тного *с. род.* 198

смр҃тъ *ім. од. ж. наз.* 448, 455 зв., 469 зв., 472 зв., смр҃т҃ъ 460; смр҃ти *род.* 25, 159, 214 зв., 256, 326, 361 зв., 382 зв., 383, 482 зв., с҃мр҃ти 115, съмр҃ти 75; смр҃ти *дав.* 112, съмр҃ти 187, ср҃ти 190; смр҃тъ *зн.* 168, 180 зв., 332, с҃мр҃тъ 320, съмр҃тъ 50, 87, 189; смр҃тїю *ор.* 68 зв., 153, 404, 441 зв., смр҃ьтїю 428; ѡ смр҃тї 394 зв., ѡ смр҃ти 256 зв., по смр҃ти 17 зв., при... смр҃ти 116

смр҃ть див. **смр҃тъ**

смрътє(л)ныи *прикм. од. ч. наз.* 321; смр҃тєл҃наѧ *ж. наз.* 394

смоутна *прикм. од. ж. наз.* 187, с҃моут҃на 112; смоут҃ни *мн. наз.* 331 зв.

с҃моут҃на див. **смоутна**

смоутокъ *ім. од. ч. наз.* 419 зв., 420; ѡ... смоут҃коу *місц.* 419 зв.

смысль *ім. од. ч. зн.* 15 зв.

[смѣати сѧ боудєтє]: сѧ смѣати боудєтє *дієсл. недок. майб. мн. 2 ос.* 234 зв.; смѣалисѧ *мин. мн. 3 ос.* 252 зв., с҃мѣялисѧ 152, сѧ с҃мѣяли 146; смѣяли бы (с) *ум. мн. 3 ос.* 286 зв., смѣющим҃сѧ 235

смѣлє *присл.* 195 зв., с҃мѣлє 131 зв.

с҃мѣлє див. **смѣлє**

смѣ(л)ства *ім. од. с. род.* 30

смѣль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 97, 178, 300, 440; смѣли *мн. 3 ос.* 162 зв., 405, с҃мѣли 312

смѣрєнь *прикм. од. ч. наз.* 55

[смѣрѧє(т) сѧ]: сѧ смѣрѧє(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 300; смѣри(т)сѧ *майб. од. 3 ос.* 98, 300

смѣрѧѧи *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. наз.* 98

смѧтєни *дієприкм. док. пас. мин. мн. наз.* 48

сна *ім. од. ч. род.* 23, с҃на 256 зв., 395, сноу 394 зв.; во снѣ *місц.* 25 зв., в҃ снѣ 24 зв., въ снѣ 23, 25 зв., въ с҃нѣ 117 зв.; в҃ снѣхь *мн. місц.* 24 зв.

с҃на див. **сна**

снаднѣи *присл.* 167

сѣнїйди *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 119 зв.; нєхаи снїйдє *3 ос.* 194, нєхаи снїйдє(т) 119 зв.
сѣположенїє *ім. од. с. наз.* 17
снопы *ім. мн. ч. зн.* 62 зв.
сноу див. сна
снь див. сѣнь
сѣнь *ім. од. ч. наз.* 14 зв., 27 зв. (2), 28, 39 зв., 43, 45, 50 зв., 53 зв., 54 зв. (2), 55 зв., 57, 58 зв., 63 зв. (2), 65, 68, 74, 75, 76 (2), 76 зв., 77, 77 зв., 79 зв., 85, 87, 88, 96 зв., 104, 105 зв., 107 зв., 109, 111 (2), 113, 115, 119 зв. (2), 120 зв., 130, 134, 136, 137, 146 зв. (2), 158, 159, 160 (2), 162 зв., 168, 169 (2), 178, 182 зв., 185 зв. (2), 187 зв., 189 зв., 195, 207 зв., 220 зв. (2), 222, 222 зв., 224, 226, 230, 232 зв., 240 зв., 243, 255 зв., 256, 257, 258, 259 зв. (2), 261, 263 (3), 267, 269, 273, 276 зв., 278, 288 зв. (2), 289 зв., 290 (2), 290 зв., 297 зв., 298, 299 зв., 304, 319, 324 (2), 330 зв., 336, 342 зв., 344, 345, 345 зв., 350 (2), 357 зв., 358 (2), 358 зв. (2), 361 (3), 362, 367 зв., 368 зв., 371, 381 (2), 386, 386 зв., 392 зв., 394, 396, 400 зв., 402 зв., 404 (2), 410, 421 зв., 422 зв., 432 зв., 438 зв., 444 зв., 446, 447 зв., 450, 455, 459, 461, 468, 470 зв., 471 зв., 473, 474 зв., 475 зв., 482; сѣна *род.* 19, 21 зв. (2), 92 зв., 100, 102 зв., 103, 103 зв. (2), 123, 127 (2), 129, 137 зв., 235, 297 зв., 336 (2), 361 зв., 362, 369 зв., 458 зв., 465; сѣнви *дав.* 89, 89 зв., 93 зв., 278, 361 зв., 362, сѣноу 90 зв., 217 зв., 273 зв., 353, 406; сѣна *зн.* 23 (2), 23 зв., 25, 50, 51 зв., 54 зв., 57 зв., 73 зв., 75, 92 зв., 93, 98, 103, 115, 134, 161, 172, 174 зв., 180 зв., 182, 189 зв., 205 зв., 207 зв. (2), 209, 212 зв., 239, 257 зв., 258, 297 зв., 309 зв., 316, 322, 345 зв., 346, 350 зв. (3), 352 зв. (3), 358, 361, 361 зв., 368 зв., 370 зв., 380, 388, 421 зв., 446 зв., 453, 454 зв., сѣна 352 зв.; сѣно(м) *ор.* 178, 289 зв., 482 зв., сѣномь 77, 97, 125 зв., 136, 138 зв., 164 зв., 207 зв., 221 зв., 289 зв., 304, 312.2, 316 зв., 338 зв. (2), 339, 339 зв., 430; въ сѣнѣ *місц.* 412, на... сѣнѣ 89 зв., о сѣноу 14 зв., 124 зв., ѡ сѣнѣ 199, ѡ сѣноу 160 зв., 287, 288 зв., 302, 473; сѣноу *кл.* 44, 47 зв., 70 зв., 74, 88 зв. (2), 91 зв., 133 зв., 143, 169 зв., 216 зв., 290 зв., 294, 302 зв. (2), сѣнє 23, 169 зв., 249; сыновє *мн. наз.* 85 зв., сѣновє 42 зв., 46, 50, 57 зв., 78, 87 зв., 135, 137 зв., 168, 311 зв., 312, 381, 439, 446 зв., сѣнвє 34 зв., 63 зв. (2), 100, 154 зв., 180 зв., 268, 292 (2), 354, 404, сѣны 231, 236 зв.; сѣновь *род.* 25, 54, 78, 87 зв., 120 зв., 205 зв., 243 зв., 476, сѣнвь 117; сѣномь *дав.* 39 зв.; сѣны *зн.* 26 зв., 91 зв., 100 зв., 205 зв., 112, 218 зв., 228, 338 зв., 399; сѣньми *ор.* 87 зв., 312, сѣны 30 зв., 327, 342; о... сынѣхь *місц.* 89; сны *дв. зн.* 288 зв., 473; о... сѣноу *місц.* 14 зв.
снѣгъ *ім. од. ч. наз.* 122, 159 зв.
снати *дієсл. док. інф.* 194 зв.; снавъши *дієприсл. мин.* 195 зв.
со див. съ
[соблажънаєт) са]: са соблажънаєт) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 61 зв.; соблажъна(т)са *майб. мн. 3 ос.* 10 зв.
соблажънаєшь *дієсл. недок. теп. од. 2 ос.* 74 зв.; соблажънаєт) *3 ос.* 32 зв.
соборища *ім. од. с. род.* 131 зв., 225 зв.; соборищє *зн.* 55 зв., 136, 223, 232 зв., соборыщє 131; въ соборищи *місц.* 224 зв., въ соборищи 223 зв., 225, на соборищоу 370; съборищь *мн. род.* 280; соборища *зн.* 180, 273 зв., 314 зв.; в соборища(х) *місц.* 35, въ соборища(х) 35 зв., на соборища(х) 29 зв., 271, на соборищахь 178 зв., на съборища(х) 48, на соборищє(х) 448 зв., на соборищєхь 223, 226 зв., на со(б)рищє(х) 132, на собощихь [!] 426 зв.
соборъномоу *прикм. од. ч. дав.* 279; съборъны(м) *мн. дав.* 16

собралисѧ *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 60, 152; сѧ были събрали *дмин. мн. 3 ос.* 437

совєрьшиль: єсми совєрьшиль *дієсл. док. мин. од. ч. 1 ос.* 421 зв.; съвръшиль єси *2 ос.* 90 зв.

совръшєнь *прикм. од. ч. наз.* 34 зв., съвръшєнь 458 зв.; съвръшєн'ны(м) *ор.* 84 зв.; съвръшєна *ж. наз.* 208 зв., 442 зв.; совєр'шєни *мн. наз.* 34 зв., съвєр'шєни 423 зв.; съвръшєны *зн.* 206

совышє *присл.* 352, съвышє 211 зв., 349, 430 зв., 432, съвыш'шє 334 зв., 349 зв.

совѣтникь *ім. од. ч. наз.* 195 зв.; съвѣт'ніко(м) *ор.* 329

совѣть *ім. од. ч. зн.* 243, съвѣ(т) 446 зв., 463 зв.

согрєши(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 295 зв.; съгрєшиль єсми *мин. од. ч. 1 ос.* 289 зв. (2); съгрєшиль *3 ос.* 384, съгрєшил' єсть 384; бы... согрєши(л) *ум. од. ч. 3 ос.* 295 зв.

содома *ім. топ. од. ч. род.* 298; в' содомѣ *місц.* 54; содомомь *мн. дав.* 147 зв.

содо(м)стѣи *прикм. од. ж. дав.* 49 зв., содом'стѣи 54 зв.

содом'стѣи див. **содо(м)стѣи**

соз'вав'ши *дієприсл. док. мин.* 253, съз'ва 253

созон'та *ім. антроп. од. ч. род.* 445

сокира *ім. од. ж. наз.* 26 зв., сєкира 218 зв.

сокровєн'наа *прикм. мн. зн.* 63

сокроушєн'нои *прикм. од. ж. род.* 56 зв.

солило *ім. од. с. зн.* 111

со(л)нєчнѣ(м): ѡ... со(л)нєчнѣ(м) *прикм. од. с. місц.* 5 зв.

соложєнїа *ім. од. с. род.* 63

соломон' *ім. антроп. од. ч. наз.* 21 зв., соломонь 38, 269 зв., 275 зв., соломона *род.* 59; соломона *зн.* 21 зв.

соломонїи *ім. антроп. од. ж. род.* 471

соломоновѣ: в'... соломоновѣ *прикм. од. ч. місц.* 391 зв.; соломоновоу *ж. зн.* 59; соломоновы *мн. зн.* 269 зв.; в... соломоновѣхь *місц.* 391 зв.

соломонь див. **соломон'**

солона *прикм. од. ж. наз.* 164 зв.

соль *ім. од. ж. наз.* 31 зв. (2), 164 зв. (2), 287 (2); соль *зн.* 164 зв.; солїю *ор.* 164–164 зв.; ѡ соли *місц.* 159

сон'мица(х): на сон'мица(х) *ім. мн. с. місц.* 180

сон'мы *ім. мн. ч. зн.* 50

сонѣсть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 348

сопротив'никомь *ім. од. ч. ор.* 299

соро(д)ника *ім. од. ч. род.* 465

соромотити *дієсл. недок. інф.* 82 зв.

соромотоу *ім. од. ж. зн.* 206 зв., 271; соромотою *ор.* 284

соромоу *ім. од. ч. род.* 267; соромоу *дав.* 38 зв.

[соромѣю... сѧ]: сѧ... соромѣю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 299, съромѣю(с) 291 зв.; сѧ... боудє(т)... соромѣти *майб. од. 3 ос.* 256, сѧ... соромѣти боудє(т) 256; сѧ боудоу(т) соромѣти *мн. 3 ос.* 174 зв.; сѧ... соромѣл' *мин. од. ч. 3 ос.* 299, сѧ... соромѣль *298* зв.

сопрєню *ім. од. с. дав.* 14 зв.

сопротив'нико(м) *ім. од. ч. ор.* 32 зв.

сорочьки *ім. од. ж. род.* 235 зв.

сотворєнїа *ім. од. с. род.* 165, сътворєнїа 424; ѡ сотворєнїи *місц.* 283

сот'никовь *прикм. од. ч. наз.* 41 зв.; сот'никово(г)[о] *зн.* 239

сот'никь див. **сотникь**

сотникь *ім. од. ч. наз.* 42, 194 зв., сот'никь 42, сотьникь 239 зв., сътникь 328 зв., сът'ник' 120 зв.; съ(т)ника *род.* 446, сът'ника 449 зв.; сотникови *дав.* 42 зв., сѡт'никови 239; сотника *зн.* 195 зв.; на сотникоу *місц.* 195 зв., о сот'ницѣ 13, ѡ сотници 199

сотона *ім. од. ч. наз.* 138 (2), 221 зв., 268, 281, 317, сътона 57, 320; сотоноу *зн.* 138, сътоноу 57; сотоно *кл.* 74 зв., 158 зв., 222 зв.

сотонаиаила [!] *ім. антроп. од. ч. зн.* 262 зв.

сотрєть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 310

соть *ім. мн. ж. род.* 334

сотьникь див. **сотникь**

сохожал' *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 359

сошедыи *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. наз.* 369, сошеды(и) 369, съшєды(и) 368 зв.

сошеды(и) див. **сошедыи**

сошествєна *дієприкм. недок. акт. мин. од. ч. род.* 202

сѣпадоу(т) *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 103

спаню: ѡ спаню *ім. од. с. місц.* 395

спасти *дієсл. док. інф.* 79 зв., 298, сп(с)ти 75, 119 зв., 136 зв., 158 зв., 233, 255 зв., 470, спс(т)ти [!] 194; сп҃сє *майб. од. 3 ос.* 119 зв., спасє(т) 464 зв., сп҃сє(т) 297, 469 зв., сп҃сѣть 23, 255 зв., 447, 458 зв., сп(с)ть 159, 170, 455 зв.; сп҃сь *мин. од. ч. 3 ос.* 259 зв., сп(с)лъ 304; сп҃си *наказ. од. 2 ос.* 68, 171, 328, 401 зв., 482 зв.; сп҃сєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 50, 101 зв., 167, 180 зв., 181 зв., 197 зв., 446 зв., 463, 471, сп҃(с)нь 102 зв., 301 зв., 456, 467; спасєнѣна *ж. наз.* 144 зв.; сп҃сни *мн. наз.* 362 зв.

сѣпєкоулатора *ім. од. ч. зн.* 149

сѣпижарѣнѣ *ім. од. ж. род.* 275

спира *ім. од. ж. наз.* 425 зв.; сѣпироу *зн.* 424 зв.

[спирати... (с)]: (с)... спирати *дієсл. недок. інф.* 317 зв.

списаны *дієприкм. док. пас. мин. мн. наз.* 17 зв.

спишь *дієсл. недок. теп. од. 2 ос.* 187; спи(т) *3 ос.* 47, 146, спить 252 зв.; спитє *мн. 2 ос.* 183, 321 зв.; спѧ(т) *3 ос.* 113, 187, 187 зв., сѣпѧть 276 зв.; спал҃ *мин. од. ч. 3 ос.* 262 зв., спаль 43 зв., 142, 262 зв.; спѣтє *наказ. мн. 2 ос.* 113, 187 зв.; спал҃ бы *ум. од. ч. 3 ос.* 141; спѧщи(м) *дієприкм. акт. теп. мн. дав.* 62, сѣпѧчи(м) 123; сѣпѧщи(х) *зн.* 112 зв.

сплодил *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 22–22 зв., сплоди(л) 21 зв., сплодиль 21 зв. (16), 22 (14), 22 зв. (4), спло-(ди)ль 21 зв., спло(ди)л҃ 21 зв. (2)

сплоди(л) див. **сплодил**

спло(ди)л҃ див. **сплодил**

сплодиль див. **сплодил**

спло(ди)ль див. **сплодил**

[сѣплоди(т) сѧ]: сѧ сѣплоди(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 141 зв.

сплъненїа *ім. мн. с. зн.* 342 зв.

сподоби *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 482

сподобихѡ(м)сѧ *дієсл. док. імп. мн. 1 ос.* 17

сполоу *присл.* 186 зв., 356 зв., 402 зв., 435 зв.

сѣпоминає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 126

сѣпоманѹлисѣмо *дієсл. док. мин. мн. 1 ос.* 121 зв.

спомѧтавѣши *дієприсл. док. мин.* 172 зв.

спосквєрѣнає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 69 зв.

спотрєбоу *ім. од. ж. зн.* 286 зв.

споча(т)ка див. **споча(т)коу**

споча(т)коу *присл.* 82 зв., 83, 370 зв. 382, спочатькоу 3, споча(т)ка 417 зв.

спочатькоу див. **споча(т)коу**

сѣправєдливє *присл.* 310 зв., сѣправєдѣливє 362 зв.

сѣправєдѣливє див. **сѣправєдливє**

справєдливость *ім. од. ж. наз.* 342 зв; справєдливости *род.* 342; в҃ справєдѣливости *місц.* 211

справєдливыи *прикм. од. ч. наз.* 329, справєдѣливыи 23, 214 зв., сѣправєдливыи 175 зв., 329; сѣправє(д)ливого *род.* 118; сѣправєдѣливы(м) *ор.* 117 зв.; справєдливаѧ *ж. наз.* 54, справєдѣливаѧ 100; справє(д)ливє *с. наз.* 86; справєдливого *род.* 278 зв., справє(д)ливого 86; в҃ справєдѣливо(м) *місц.* 292 зв.; справєдѣливи *мн. наз.* 299 зв., справєдѣливы 99 зв., сѣправєдѣливїи 108, 109, справє(д)ливы(и) 204; справєдѣливыи *зн.* 34 зв.; справєдливыми *ор.* 293, 310 зв.

справєдѣливыи див. **справєдливыи**

сѣправєдливыи див. **справєдливыи**

сѣправиль *дієсл. док. мин. од. ч. 1 ос.* 363

справ҃лены *дієприкм. док. пас. мин. мн. наз.* 218

справоваль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 217 зв.; быхь справова(л) *ум. од. ч. 1 ос.* 406

справ'ца *ім. од. ч. наз.* 217 зв.; справци *дав.* 346; справ'цоу *зн.* 292; справцею *ор.* 277; справцямь *мн. дав.* 170
с'правы *ім. мн. ж. наз.* 363
с'прощєна *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. наз.* 280 зв.
спраѧговь *ім. мн. ч. род.* 285 зв.
сп̃са *ім. антроп. од. ч. род.* 472; сп̃са *зн.* 5, 462 зв., 471 зв.; сп̃сє *кл.* 482 зв.
сп̃сає *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 194; ѡ... сп̃саємыхь *дієприкм. пас. теп. мн. місц.* 200 зв.
сп̃сиса *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 119 зв., 194
сп̃ситєла *ім. од. ч. род.* 459, сп̃стєла 476 зв., сп(с)тла 443, 456 зв., 458, 462 зв., сп(с)тл(а) 20 зв.; спаситє(л)вѣ *дав.* 395; в'... сп̃ситєли *місц.* 208 зв.
сп(с)нїє *ім. од. с. наз.* 304, 355; сп̃сєнїа *род.* 210 зв., 211, 464; сп̃сєнїє *зн.* 215, 218, сп(с)єнїє 446 зв.; [о] сп̃сєнїи *місц.* 89
сп̃совѣ: о... **сп̃совѣ** *прикм. од. с. місц.* 14
сп̃стєла див. **сп̃ситєла**
сп(с)ти див. **спасти**
сп(с)тла див. **сп̃ситєла**
сп(с)тл(а) див. **сп̃ситєла**
спс(т)ти [!] див. **спасти**
споустили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 229 зв., с'поустили 133 зв.; споущен'ного *дієприкм. пас. мин. од. ч. зн.* 226 зв.
с'поустили див. **споустили**
с'пытаю *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 91 зв., 173 зв.; спыталь *мин. од. ч. 3 ос.* 96, 290; спытали *мн. 3 ос.* 56, 298 зв.; спытайтє *наказ. мн. 2 ос.* 49 зв.
спѣш'но *присл.* 303 зв.
срачицоу *ім. од. ж. зн.* 34
ср(д)це *ім. од. с. наз.* 61, 68 зв., 151 зв., 152 зв., 276, 333, 420, сръ(д)це 69; ср(д)ца *род.* 58, 70 (2), 83, 136 зв., 153 зв., 165, 197 зв., 238 (3), 263 зв., сръ(д)ца 177 зв.; ср(д)цоу *дав.* 58; ср(д)цє *зн.* 61 зв., 68 зв., 153 зв., 157, 406, 453 зв.; ср(д)цємь *ор.* 30 зв., 55, 177 зв., 223 зв., 247, 332 зв., 338, 405, ср(д)цє(м) 61, 96 зв., 338; в ср(д)ци *місц.* 58 зв., 104 зв., 210, 277, в' ср(д)ци 32 зв., 213, 217, въ ср(д)ци 16 зв., 172 зв.; ср(д)ца *мн. наз.* 37, 316 зв., 411, 414; ср(д)ць *род.* 82, 215, 258 зв.; ср(д)ца *зн.* 205 зв., 209, 246 зв., 293, 333 зв., 404 зв., 418; в ср(д)ца(х) *місц.* 133 зв., в' ср(д)цахь 219 зв., 314 зв., въ ср(д)цахь 133 зв., в ср(д)цєхь 140, въ ср(д)цєхь 230, въ ср(д)цихь 45
срєбра *ім. од. с. род.* 49, 481 зв.; с'рєбро *зн.* 107, с'рєб'ро 106
срєб'ролюб'цами *ім. мн. ч. ор.* 292 зв.
срєбрьникы *ім. мн. ч. наз.* 121 зв.; срєбрьниковь *род.* 123, с'рєбрьниковь 116 зв., с'рєбрьниковь 117, с'рєб'рьникь 110; с'рєб'ники *зн.* 123, срєбрьникы 184 зв., 264 зв., с'рєб'рьникї 116 зв. (2), срєръникы [!] 317 зв.
срє(д) див. **срєда**
среда *ім. од. ж. наз.* 317 зв., 473 зв., срє(д) 62 зв., 131, 142, 165 зв., 172 зв., 187, 231, 248, 267, 287, 300, 308, 344, 360 зв., 364 зв., 368, 404, 419, срѣ(д) 49 зв., 54, 58 зв., 68, 74 зв., 85 зв., 91 зв., 99 зв., 137 зв., 153, 158, 177, 181 зв., 221 зв., 238, 258, 270 зв., 277 зв., 313 зв.; сєрєдѣ *дав.* 271, 420, срєдѣ 154, 166, 267 зв., 279, 300 зв., 313 зв., 314, 315 зв., 346, 361 зв., срѣдѣ 92, 158 зв., 178 зв., 248 зв., срє(д) 32 зв., 54 зв., 59 зв., 110, 147 зв., 288 зв., 302, 309, 365 зв., 368, 374 зв., 443, срѣ(д) 40 зв., 50 зв., 63 зв., 69 зв., 75, 87, 100 зв., 131 зв., 138, 191, 223, 232, 239, 259, 405 зв., ср(д) 173, сє(р) 223; срєдоу *зн.* 314, 474 зв., срє(д) 4 (2), 4 зв. (5), 5 зв., 6 (3), 7 зв. (2), 8 (2), 8 зв. (3), 9 (2), 9 зв. (3), 10 (2), 10 зв. (3), 11 (2), 11 зв. (3), 12 (2), 12 зв. (2), 109 зв., 301 зв., 315, срѣ(д) 4, 4 зв., 5, 31 зв., 147
срѣбскаго див. **сербьскаго**
срѣдитыи *прикм. од. ч. наз.* 305
срѣ(д)це див. **ср(д)це**
срѣ(д) див. **среда**
срѣсти *дієсл. недок. інф.* 202

с'саль: єси с'саль *дієсл. недок. мин. од. ч. 2 ос.* 269

с'скариѡта див. **скариѡта**

[с'старѣєшь сѧ]: сѧ с'старѣєшь *дієсл. док. майб. од. 2 ос.* 441

с(т) див. **сти(х)**

ст҃а *прикм. од. ч. род.* 18 зв., 23, 221 зв., **ст҃о** *с. наз.* 209

стаанїи див. **стаянїи**

ставаи *дієсл. недок. наказ. од. 2 ос.* 443

ставить *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 247 зв., 269 зв.

стадо *ім. од. с. наз.* 44, 44 зв., 143 зв. (2), 249 зв. (2), 275 зв., 390 зв., 444 зв., 447, 448 зв., 450 зв., 453, 455 зв., 458, 461 зв., 464 зв., 468, ста(до) 444 зв.; стада *род.* 111 зв.; стадо *зн.* 44 зв. (2), 438 зв.; стадомь *ор.* 212 зв.

ста(до) див. **стадо**

[станє... сѧ]: сѧ... станє див. **станє(т)сѧ**

станє(т)сѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 80 зв., станєт'сѧ 91, 172 зв., сѧ... станє 414; сѧ... станоу(т) *мн. 3 ос.* 182 зв., 316 зв.; сталсѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 258, 321, ста(л)сѧ 319, 339 зв., стал'сѧ 105, 159 зв., 220 зв., 257, 288 зв., стальсѧ 208 зв., с'тал'сѧ 130, сѧ... сталь 257, 403 зв. (2), стал'сѧ єсть 359 зв., стал'сѧ є(ст) 93, сѧ єсть... сталь 310; сталасѧ *ж. 3 ос.* 43 зв. (2), 56, 142, 194, 238 зв., 285 зв., 391, с'таласѧ 280 зв., сѧ... стала 183 зв., сталасѧ єсть 342 зв., сѧ єсть... стала 251 зв.; сталосѧ *с. 3 ос.* 116, 212, 217 зв., 304, сѧ стало 22 зв., 82, 91, 122 зв., 145 зв., 213, 249 зв.–250, 250, 252 зв., 331, сѧ... стало 392 зв., 408 зв., 414, 433 зв., (с)... стало 143 зв., 329, сталосѧ єсть 114, 337 зв., 342, сталосѧ є(ст) 89, с'талосѧ є(ст) 122, сѧ є(ст) стало 285 зв.; сталосѧ *безос.* 134 зв., 206 зв., 208, 212, 213, 220, 229, 248 (2), 256, 257, 265, 296, 296 зв., 331 зв., 334 зв., сталос' 257, 259 зв., сѧ... стало 326 зв., 360 зв., сѧ с'тало 144, (с)... стало 326, сталосѧ єсть 266, 283, 293 зв., 304 зв., 306, 308, сталосѧ є(ст) 142 зв., 211 зв., 255, сталос' єсть 266, сталос' є(ст) 211 зв., 255; сталисѧ *мн. 3 ос.* 330, сѧ стали 341–341 зв., сѧ... стали 331 зв., 332

станєт'сѧ див. **станє(т)сѧ**

станоуль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 233; станоув'ши *дієприсл. мин.* 88 зв.

старости: въ старости *ім. од. ж. місц.* 207 зв.

старци *ім. мн. ч. наз.* 446 зв., 476, ста(р)ци 476 зв., стар'ци 429 зв.; старєць *род.* 74 зв., 113; о... старцє(х) *місц.* 14 зв., ѡ... старцєхь 221

ста(р)ци див. **старци**

стар'ци див. **старци**

стар'шїи див. **старшїи**

старшїи *прикм. од. ч. наз.* 202, 303 зв., стар'шїи 290, 319 зв., старьшїи 258 зв.; стар'ши(м) *ор.* 32, 32 зв., 33 зв., стар'шимь 33, 162 зв., 169, старшь 277; старшїи *мн. наз.* 173, 189, 308, стар'шїи 91, 114, 119 зв., 191, 280 зв., с'тар'шїи 109 зв., 116, 117, 117 зв.; старшихь *род.* 68 зв., 377 зв., старьши(х) 188, старьшихь 158, стар'шихь 152 зв., 255 зв., с'тар'ши(х) 152, с'тарьши(х) 152 зв.; стар'шимь *дав.* 322, с'тар'ши(м) 116 зв.; старьшии *зн.* 239; стар'ши(ми) *ор.* 122 зв., таршими 308 зв.

стары(и) *прикм. од. ч. зн.* 231 зв., старь 206; старымь *ор.* 349; старой *ж. род.* 231 зв.; староє *с. наз.* 232; старого *род.* 135; старомоу *дав.* 135; староє *зн.* 232; стары(х) *мн. род.* 253 зв.

старь див. **стары(и)**

старьшїи див. **старшїи**

старѣишин'ство *ім. од. с. зн.* 291 зв., старѣйшин'ство 305

старѣйшин'ство див. **старѣишин'ство**

старѣйшїи *ім. мн. наз.* 323 зв.

[старѣла сѧ]: сѧ старѣла *дієсл. недок. мин. од. ж. 3 ос.* 215 зв.

стати *дієсл. док. інф.* 138 (2), 316 зв.; станє *майб. од. 3 ос.* 364 зв., станє(т) 57

(2); ста(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 234, 450, сталь 117, 169 зв., 212 зв., 223, 234, 234 зв., 302 зв., 333 зв., 426, 437, 438, 439, 446, 448, 452 зв., 455, 455 зв., 460 зв., 477 зв.; стала *ж. 3 ос.* 80, 233, стала є(ст) 24; стало *с. 3 ос.* 213, 251, стали *мн. 3 ос.* 189 зв., 241, 330; стань *наказ. од. 2 ос.* 233, стан҃ 136, с҃тани 112 зв., стан 33; ставши *дієприсл. мин.* 299 зв., став҃ши 226, 230 зв., 243 зв., 304, с҃тав҃ши 375

статирь *ім. од. ч. зн.* 78

[стати... (с)]: (с)... стати *дієсл. док. інф.* 313 зв.

статьки *ім. мн. ч. наз.* 298

стаянїи *ім. мн. ч. род.* 331, 366, 395, стаанїи 330

стєж҃кы *ім. мн. ж. наз.* 218; стє(ж)кы *зн.* 286, стєж҃ки 26, стєж҃кы 218, с҃тєж҃кы 129 зв.

стєлникь *ім. од. ч. зн.* 334

[стерєгли сѧ]: сѧ стерєгли *дієсл. недок. мин. мн. 1 ос.* 313; сѧ стерєгли *3 ос.* 73 зв.; стерєжѣтесѧ *наказ. мн. 2 ос.* 178 зв., 179 зв., 181, 313, стерєжитесѧ 272 зв., стережѣ(т)сѧ 316 зв., сѧ стережѣте 312 зв.; сѧ стерезѣте 40, стережѣ 313 зв.

стерєговали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 249

стерєговал҃сѧ *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 148 зв.

стерєчи *дієсл. недок. інф.* 272, с҃терєчи 121 зв.; стерєгоу *теп. од. 1 ос.* 383 зв.; стережеть *3 ос.* 268; стерєгоу(т) *мн. 3 ос.* 269; боуде(т) стерєчи *майб. од. 3 ос.* 382 зв., 383; стерєгль *мин. од. ч. 1 ос.* 84, стерєгль єс҃ми 166; стерєгль *3 ос.* 182 зв.; єстє стерєгли *мн. 2 ос.* 97; стерєг҃ли *3 ос.* 120 зв., 136, 222 зв., с҃терєг҃ли 119, с҃терєг҃ли 123; были... стерєг҃ли *дмин. мн. 3 ос.* 212 зв.; стережи *наказ. од. 2 ос.* 270, с҃тережи 132 зв., стережѣте *мн. 2 ос.* 47 зв., 79 зв., 97, 101, 141, 452, стрє(ж)тє [!] 141, стерєжѣ 79 зв., стерезѣтє 180, с҃терє 180

с҃терєчи див. **стерєчи**

стернѧ *ім. од. с. зн.* 192 зв.

стєфана *ім. антроп. од. ч. род.* 454 зв., 457, 471 зв., стєфанѡ *дав.* 92 зв.

сѣтилища *ім. од. с. род.* 384

стискалисѧ *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 144 зв.

стискаютъ *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 251 зв.; бы... сти(с)кали *ум. мн. 3 ос.* 137

сѣтитсѧ *дієсл. недок. майб. од. 3 ос.* 36, сѣти(т)сѧ 266

сѣти(т)сѧ див. **сѣтитсѧ**

сѣтить *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 385 зв.

сти(х) *ім. од. ч. наз.* 466, 468 зв., стихь 463 (2), 467 зв., с(х) 451, 452 зв., 453 зв., 455, 455 зв., 456 зв., 458, 458 зв., 460, 460 зв., 461, 462, 462 зв., 464, 465, 469 зв., 471 зв. (2), 472 зв., 474, с(т) 448; стихо(в) *мн. род.* 20 зв., 198 зв., стиховь 123 зв., 128 зв., 203 зв., 430 зв., стиховъ 341

стихь див. **сти(х)**

сѣтлєи *ім. мн. ч. род.* 461 зв.; сѣтителє(м) *дав.* 389, сѣтителемь 31 зв. (2), сѣтлє(м) 390 зв.

сѣтльскы(м) *прикм. мн. дав.* 44; в... сѣтительскы(х) *місц.* 443

с҃тланицѣ *ім. од. ж. род.* 99; с҃кланицю *зн.* 109 зв., скланицѡ 243 зв.; с҃кланицть *мн. род.* 152 зв., с҃клѣниць 152; с҃тланицѣ *зн.* 99

сто *числ. наз.* 79 зв.; сто *зн.* 60 зв., 62, 81 зв., 140 зв., 287 зв., 291 зв., 292, 434, с҃то 139 зв., стоу 150 зв.; о сто *місц.* 14, ѡ сто 287, ѡ с҃то 200 зв.

сѣо [1] *ім. од. с. зн.* 357 зв.

сѣо [2] *присл.* 207 зв., 214

стодолоу *ім. од. ж. зн.* 274 зв.

с҃то и пѧ(т)десѧ(т) и три *числ. зн.* 440

стокроть *присл.* 82 зв., 85 зв., 167 зв., 246

стола *ім. од. ч. род.* 71, 109 зв., 293 зв.; столови *дав.* 243 зв.; сто(л) *зн.* 296, столь 243 зв., 270, 318 зв., 407 зв.;

столомь *ор.* 134, 154 зв., 183 зв., 197 зв., 319, 319 зв., 333, 400; столы *мн. зн.* 90, 172

столєць *ім. од. ч. зн.* 207 зв.; столꙗцовь *мн. род.* 152; столꙗцѣ *зн.* 90, сꙗтолꙗцѣ 347 зв., столꙗци 97; на стольцохь *місц.* 320

столꙗпь *ім. од. ч. наз.* 279 зв.; стлъпа 283, 482; столꙗпь *зн.* 286 зв., стлъпь 174; ѡ сꙗтлъпѣ *місц.* 200 зв.

стольпника *ім. од. ч. род.* 444

сꙗторꙗговали *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 117

сторожєвє *ім. мн. ч. наз.* 122; сторожовь *род.* 122 зв.; сторожомь *дав.* 121 зв., сꙗтражє(м) 122 зв.–123; сторожами *ор.* 116

сторожоу *ім. од. ж. зн.* 67 зв., 121 зв., 212 зв., 276 зв. (2), сꙗтра(ж) 104; о... сторожи *місц.* 151

стороны [1] *ім. од. ж. род.* 30, строны 248 зв.; стороноу *зн.* 43, 44, 67, 73, 142, 142 зв., 150 зв., 174, 248, 365 зв., 424, сꙗтороноу 144; стороною 229 зв.; вꙗ... сторонѣ *місц.* 212 зв., на сторонѣ 115 зв., 193 зв. (2), 324, 366 зв., на... сꙗторонѣ 196 зв., по... сторонѣ 168, 189 зв., 205, 431 зв., 439 зв., по... сꙗторонѣ 108 зв.; в сторона(х) *мн. місц.* 29

стороны [2] *ім. од. ж. род.* 250, страны 26, 203 зв.; сꙗтранѣ *дав.* 126; стороноу *зн.* 288 зв., 304 зв., страноу 24 зв., 200 зв., 457; въ... сторонѣ *місц.* 288 зв., въ... странѣ 210; страны *мн. зн.* 225 зв., 446, 468 зв.

сѣости: въ сѣости *ім. од. ж. місц.* 211, ѡ сѣо(сти) 26

сѣо(сти): ѡ сѣо(сти) див. **сѣости: въ сѣости**

сѣочꙗныи див. **сваточꙗный**

стояти *дієсл. недок. інф.* 180 зв., сꙗтояти 281 зв.; стою *теп. од. 1 ос.* 206; стоить *3 ос.* 180 зв., 343 зв., 352 зв., стои(т) 101 зв.; стоитє *мн. 2 ос.* 86, 173; стоять *3 ос.* 86 (2), 159, 248, 397 зв., стоя(т) 59 зв.; боудє стояти *майб. од. 3 ос.* 268; ста *аор. од. 3 ос.* 460 зв.; єсмь стояль *мин. од. ч. 1 ос.* 425; стоя(л) *3 ос.* 344, 396 зв., 426, 454 зв., стояль 60, 195, 227 (2), 283 зв., 344, 382, 426 зв., 468 зв., 469; стояла *ж. 3 ос.* 426, 432 зв., 436, 477 зв., сто 436; стояло *с. 3 ос.* 346; стояли *мн. 3 ос.* 59 зв., 120, 188, 190 зв. (2), 194 зв., 305 зв., 325, 327 зв., 329, 403 зв., 448, 466, 475 зв., сꙗтояли 115 зв., 170 зв., стоали 227; стоуи *наказ. од. 2 ос.* 237 зв., сꙗтоуи 120; стоячого *дієприкм. акт. теп. од. ч. зн.* 432 зв., 436 зв.; стоящє *мн. наз.* 35 зв.; стоящи(х) *род.* 75; стоячи *дієприсл. теп.* 138 зв., 205, 226, 256, 256 зв., 265 зв., 296 зв., 300, 399 зв., 427, стоѧ(чи) 31

сꙗтояти див. **стояти**

стра див. **страстєи**

стравꙗныхь *прикм. мн. род.* 254 зв., сꙗтравꙗныхь 353 зв.; стравныє *зн.* 219

сꙗтравꙗныхь див. **стравꙗныхь**

сꙗтра(ж) див. **сторожоу**

стра(ж)дєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 77

странꙗнопрїє(м)ца *ім. од. ч. род.* 468

сꙗтранꙗны(м) *прикм. мн. дав.* 116 зв.

страны див. **стороны** [2]

стра(с) див. **страстєи**

стра(ст) див. **страстєи**

страстєи *ім. мн. ж. род.* 424 зв., 475, 475 зв., стра(с)тєи 431, 475 зв., сꙗтрасꙗтєй 427 зв., стр(с)тєи 119, 120 зв., 121 зв., 410, 427, 474 зв. (3), 475 (5), 475 зв. (5), стр(ст)єи 475 зв., стр(с)тє(и) 434, 435, стр(с)тїй 434, стр(с)ти(и) 482, стра(ст) 114, 116 зв., 119 (2), 327, 432 зв., стр(ст) 329, 424, стра 192 зв.; страстє(м) *дав.* 3 зв.; стра(ст)ми *ор.* 202 зв.; ѡ... страстє(х) *місц.* 346

стра(с)тєи див. **страстєи**

сꙗтрасꙗтєй див. **страстєи**

стратилата *ім. антроп. од. ч. род.* 463, 467

страти(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 287 зв.

стратонꙗника *ім. антроп. од. ч. род.* 459 зв.

стра(х) *ім. од. ч. наз.* 196 зв., страхь 205, 210, 225 зв.; страхоу *род.* 372 зв., страха 67 зв., 122, 230, 315 зв., 434; стра-

хомь *ор.* 212 зв., страхом 151, страхѡ(м) 122 зв.; въ... страхоу *місц.* 248

страхь див. **стра(х)**

страшить *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 298 зв.

сѧтраш'ливи *прикм. мн. наз.* 142 зв.

страшныи *прикм. мн. наз.* 314

стрєгоущи(х): **ѡ стрєгоущи(х)** *дієприкм. недок. мн. місц.* 198 зв.

строєніє *ім. од. с. зн.* 291 зв.

строны див. **стороны** [1]

стр(ст) див. **страстєи**

стр(с)тєи див. **страстєи**

стр(ст)єи див. **страстєи**

стр(с)тє(и) див. **страстєи**

стр(с)ти(и) див. **страстєи**

стр(с)тїи див. **страстєи**

стр(с)тно(г)[о] *прикм. од. с. род.* 481 зв.; стра(ст) *дав.* 194; стр(с)тны(м) *мн. дав.* 443

стрѣгнєны *дієприкм. док. пас. мин. мн. наз.* 143

стрѣпѣти *дієсл. док. інф.* 187

стрѣтєніє *ім. од. с. наз.* 462 зв.; оустрѣтєнїа *род.* 462 зв.; стрѣтєнїю *дав.* 216; стрѣтєніє *зн.* 44 зв., 105, 214, стрѣ(н) 214 зв.

стрѣтилиса *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 44

стрѣти(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 184 зв., сѧтрѣти(т) 318; стрѣтиль *мин. од. ч. 3 ос.* 122 зв., 142 зв., 248 зв.–249, 257 зв.; стрѣтили *мн. 3 ос.* 296 зв.

сѧтрѣти(т) див. **стрѣти(т)**

стрѣхоу *ім. од. ж. зн.* 133 зв., 229 зв., стрѣхѹ 226 зв.; на с(т)рѣсѣ *місц.* 298

стрѣхѹ див. **стрѣхоу**

страсліса *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 122

страсноуль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 161

стоудєно *присл.* 426 зв.

стоудєноѵ *прикм. од. ж. род.* 52

стоудєн'ци: **при стоудєн'ци** *ім. од. ч. місц.* 352 зв.

стоудита *ім. антроп. од. ч. род.* 452 зв.

стоу(д)на *ім. од. ж. наз.* 353, стоуд'на 354; стоуд'ню *зн.* 283 зв.

стоуд'на див. **стоу(д)на**

стоудодѣяніє *ім. од. с. наз.* 154

стоупоує *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 101 зв., стоупоуєть 181; стоупиль *мин. од. ч. 3 ос.* 225, стоу(пи)ль 225, сѧтоупиль 368 зв.,

стоупоуєть див. **стоупоує**

сѧтчныи див. **сваточ'ныи**

сѧтыи див. **сѧтый**

сѧты(и) див. **сѧтый**

сѧтый *прикм. од. ч. наз.* 422 зв., сѧтыи 131, 180 зв., 207 зв., 214 зв., 217 зв., 220, 225 зв., 249 зв., 250 зв., 252 зв., 253 зв., 254 зв., 255 зв., 256 зв., 257 зв., 258 зв., 259 зв., 260 зв., 261 зв., 262 зв., 264 зв., 265 зв., 266 зв., 267 зв., 268 зв., 269 зв., 270 зв., 271 зв., 272 зв., 273 зв. (2), 274 зв., 275 зв., 276 зв., 277 зв., 278 зв., 279 зв., 280, 280 зв., 281 зв., 282 зв., 283 зв., 284 зв., 285 зв., 286 зв., 287 зв., 288 зв., 289 зв., 290 зв., 291 зв., 292 зв., 293 зв., 294 зв., 295 зв., 296 зв., 297 зв., 298 зв., 299 зв., 300 зв., 301 зв., 302 зв., 303 зв., 304 зв., 305 зв., 306 зв., 307 зв., 308 зв., 309 зв., 310 зв., 311 зв., 312 зв., 313 зв., 314 зв., 315 зв., 316 зв., 317 зв., 318 зв., 319 зв., 320 зв., 321 зв., 322 зв., 323 зв., 324 зв., 325 зв., 326 зв., 327 зв., 328 зв., 330, 330 зв., 331 зв., 333 зв., 334 зв., 337 зв., 375 зв., 422 зв., 461 зв., 472 зв., сѧты(и) 251 зв., 262 зв., 413 зв.; сѧтого *род.* 13, 15 зв., 22 зв., 208 зв., 221 зв., 336, 469 зв., 470, 470 зв., 471 зв., сѧто(г)[о] 125, 451 зв., 460, 461, сѧтго 2 (3), 3, 5 зв., 16, 26, 39, 80 зв., 123, 123 зв. (2), 128 зв., 198 зв. (2), 201 зв., 204, 210 зв., 335, 349 зв., 371 зв., 375, 410 зв., 444 зв. (4), 445, 445 зв., 446 (2), 446 зв., 447 (3), 447 зв., 448, 448 зв. (4), 449 (2), 449 зв., 450 (4), 450 зв. (3), 451, 452, 453 (2), 453 зв. (2), 454, 454 зв. (3), 455 зв., 456 (2), 457 (2), 458, 458 (2), 459 (2), 461 (3), 461 зв. (2), 462 зв. (2), 463 (3), 464 зв. (2), 465 (3), 465 зв. (2), 466, 466 зв., 467, 467 зв. (3), 469 зв. (2), 470, 470 зв. (2), 471, 472, 472 зв. (4), 473 зв. (2), 474, 476, 476 зв., 481 зв. (2), 482, сѧто 448; сѧтомоу *дав.* 58, 104 зв.,

125 зв., 163 зв., 273 зв., сѣмоу 93, 104, 215 зв., 344, 345, 389, 409 зв., 415, 416, 437, 444 зв., 451, 473 зв., сѣмѡ 225, 389, 413, сѣто(мѡ) 272 зв., сѣм(ѡ) 413; сѣто *зн.* 148 зв., 267 зв., 273 зв., 417 зв., 429, 435, сѣты 28, 101, 103 зв., 138 зв., 474 зв. (3), 476 зв., сѣтый 437 зв.; сѣты(м) *ор.* 214 зв., 344, 443, 458 зв., сѣтымь 27, 123 зв., 130, 178, 205 зв., 219 зв., 458 зв., 482 зв.; ѡ... сѣтомь *місц.* 339; сѣтаа *ж. наз.* 388 зв., 482; сѣтои 123 зв., 442 зв., 443, сѣтыѧ 3, 446 зв., 447 зв., 448 зв., 454, 455, 457 зв., 464 зв., 469 зв., 470, 470 зв. (3), 473, 476 зв., 481 зв., сѣтыа 455 зв., 470 зв.; сѣтои *дав.* 243 зв., сѣтєи 247; сѣтоую *зн.* 455 зв., 474 зв., 476 зв., сѣтоую 482 зв., сѣтжѧ 3, 3 зв.; по сѣтои *місц.* 480, ѡ сѣтои 473; сѣтоє *с. наз.* 3, 125 зв., 459, 471 зв.; сватого *род.* 202 зв., сѣтого 446, сѣто 3, 120 зв., 476 зв.; сѣтоє *зн.* 52 зв., 211, 451 зв.; сѣтымь *ор.* 126; на... сѣтомь *місц.* 101 зв.; сѣти *мн. наз.* 107 зв., 134 зв., 135; сѣты(х) *род.* 5, 5 зв., 51, 114, 116 зв., 119 (3), 120 зв. (2), 121, 121 зв., 192 зв., 256, 327, 421, 424, 431, 432 зв., 435, 445 зв., 451 зв. (2), 452, 453 зв., 456, 456 зв., 457 зв. (2), 458 зв., 459 зв., 464, 466, 467, 468 (2), 468 зв., 469, 470, 471, 472, 474 зв. (3), 475 (7), 475 зв. (5), 480, сѣтыхъ 410, сѣтыхь 36, 85, 85 зв., 210 зв., 424 зв., 427, 427 зв. (2), 434. 2, 445, 449, 449 зв.3, 450 зв., 453, 456, 462, 475 зв.; сѣты(м) *дав.* 3 зв., 48 зв., 378, 444, 478 зв. (2), сѣтымь 3 зв., 51, 51 зв. (2), сѣты(м)ь 443 зв.; сѣтыѧ *зн.* 5 зв., 482; сѣтыми *ор.* 482; въ сѣты(х) *місц.* 452 зв. (2), 454 (2), 455, 458, 460 зв., 461 зв., 466, 467, 469, в... сѣтыхь 452, 465 зв., по... сѣты(х) 29

стагнѣно *дієсл. док. прис. ф.* 435 зв.

ста(ж) див. **стажаль: єсмь... стажаль**

стажаль: єсмь... стажаль *дієсл. недок. мин. од. ч. 1 ос.* 148; стажитє *наказ. мн. 2 ос.* 449, 450, 451, 452 зв., 454, 456, 457 зв., 459 зв., стажи(т) 449 зв., ста(ж) 447

стажанїи: о стажанїи *ім. од. с. місц.* 17

стазающихьса: ѡ стазающихьса *дієприкм. недок. акт. мн. місц.* 201

стати *дієсл. док. інф.* 66, 253 зв.; ста(т) *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 146 зв.

стата *ім. од. с. зн.* 65 зв.

соу див. **соубота**

соу(б) див. **соубота**

су(б) див. **соубота**

соубо(т) див. **соубота**

соубота *ім. од. ж. наз.* 136, 146 зв., 329 зв., 330, 360 (2), 385 зв., 456 зв., 458 зв., 459 зв., 473, 474, соубо(т) 275 зв., 445 зв., 457, соу(б)та 42 зв., 281, 473 зв., 474, соу(б) 26, 38 зв., 40 зв., 45 зв., 46 зв., 51 зв., 56 зв., 57 зв., 77 зв., 82 зв., 88 зв., 94 зв., 97, 100 зв., 105, 132, 134, 135 зв., 154 зв., 157 зв., 229, 262 зв., 281, 283, 292, 295, 298 зв., 312 зв., 313 зв., 317 зв., 351, 365 зв., 379, 380, 391 зв., 393 зв., 412, 416 зв., 447, 473, 473 зв., 474 (2), су(б) 103 зв., сж(б) 27 зв., 34, 35, 225, 230 зв., 232, 239, 247, 253, 257, 259 зв., соу 71 зв.; соуботы *род.* 136, 385 зв., 433, 476 зв.; соуботѣ *дав.* 36, 41 зв., 55 зв., 105 зв., 196, 232 зв., 253 зв., 263, 276 зв., 316, 352 зв., 367, 393, 413, 443, 461, 477, соубо(т)ѣ 316 зв., соу(б)тѣ 132 зв., 155 зв., соубо(т) 52 зв., 71 зв., 89, 136, 258, 284 зв., 296, 315 зв., сж(б)тѣ 240 зв., сжбо(т) 36, соу(б) 39, 57, 58 зв., 78 зв., 83 зв., 95 зв., 98, 101 зв., 104, 136 зв., 248, 260 зв., 299 зв., 313 зв., 314, 316 зв., 380, 381 зв., 417 зв., соу(бт) 293, сѡ(б) 72 зв., сж(б) 27, 28 зв., 43 зв., 46, 47, 123 зв., 158 зв., 225 зв., 230 зв., 231, 233 зв.; соуботоу *зн.* 55, 197, 232 (2), 232 зв., 233, 280, 280 зв., 283 зв., 329 зв., 360 зв., 373 зв. (2), 433, 476 зв., 477, сѡботоу 374, соубо(т) 440 зв., соу(б) 121, 461, сѡ(б) 473 зв., сжбо(т) 232, сж(б) 4 (2), 4 зв. (2), 5 (2), 5 зв. (2), 6 (3), 6 зв. (2), 7, 7 зв., 8 (3), 8 зв. (2), 9

(3), 9 зв. (2), 10 (3), 10 зв. (2), 11 (3), 11 зв. (2), 12 (3), 12 зв. (2), сѫ 122; соуботою *ор.* 195 зв.; по соуботѣ *місц.* 435; ѡ соу(б) 476 зв.; сѫботы *мн. наз.* 2 зв.; соуботъ *род.* 196, 449, 477 зв., соубо(т) 330, 437, 476 зв., 477, 477 зв., сѫбо(т) 122, сѫбѡ(т) 3; соубота(м) *дав.* 282, сѫбота(м) 3 зв., соу(б) 473 зв.; соуботы *зн.* 55 (2), 55 зв., 56 (2), 102, 135 зв. (2), 136 (2), 232, 233, сѫботы 2 зв., 3 (2); в' соуботахь *місц.* 225

соуботныи *прикм. од. ч. зн.* 131, 136, 232, 280 зв., 281, 476 зв., соубот'ныи 56, 283 зв., 284 зв., 360 зв., соуботъныи 223, сѫботны(и) 122, сѫбо 122; соуботны(м) *мн. дав.* 443

соубот'ныи див. **соуботныи**

соуботъныи див. **соуботныи**

соу(б)та див. **соубота**

соу(д) *ім. од. ч. наз.* 56 зв., 351, 362, 378 зв., 403 зв.; соуда *род.* 232, соудоу 384, 428 зв.; соудоу *дав.* 32, 38 зв., 138 зв., 362, сѫдоу 32 (2); соу(д) *зн.* 56 зв., 58 зв., 59, 99, 269 зв., 270 зв., 361 зв., 388 зв. (2), соудь 361 зв.; соудомь *ор.* 374, соудѡ(м) 38 зв., 100; въ соудоу *місц.* 465, на соудѣ 262, о... соудѣ 104 зв., ѡ соудѣ 418 зв. (2); соуды *мн. зн.* 362

соударь *ім. од. ч. зн.* 435 зв.

соудины *ім. од. ж. род.* 231 зв.; соудиною *ор.* 247; соудинь *мн. род.* 346; соудины *зн.* 231 зв., 346

соудити *дієсл. недок. інф.* 85, 278 зв., 362, 405 зв., 482; соужоу *теп. од. 1 ос.* 305 зв., 362, 378, сѹжѹ 405 зв.; соуди(т) *3 ос.* 361–361 зв., 382 зв., сѹди(т) 376 зв., сѫди(т) 17 зв.; соудите *мн. 2 ос.* 38 зв., 378 зв., сѹдите 278 зв.; соудѧть *3 ос.* 38 зв., 237; боудоу(т) соудити *майб. мн. 3 ос.* 405 зв.; соуди(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 250 зв.; соудѣте *наказ. мн. 2 ос.* 237, 374 (2), 427 зв., соудите 38 зв., соу(д)те 38 зв.; бы(х) соудиль *ум. од. ч. 1 ос.* 378 зв.; бы... соудиль *3 ос.* 405 зв.; соужени *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 38 зв.; соудѧчи *дієприсл. теп.* 320

соудитисѧ *дієсл. недок. інф.* 379 зв.; сѧ... соудїти 34

соудищи *ім. мн. с. зн.* 118 зв.

соудїа див. **соудѧ**

[соудїти... сѧ]: сѧ соудїти див. **соудитисѧ**

соуд'ныи *прикм. од. ч. зн.* 49 зв., 54, 54 зв., 58; о... соу(д)но(м) *місц.* 100 зв., о... соу(д)номь 104 зв., ѡ соудномь 179, ѡ соу(д)номь 295

соудового *прикм. од. ч. род.* 427 зв., 428, 430; соудовыи *зн.* 147 зв.; на... соудово(м) 117 зв., 431

соудѧ *ім. од. ч. наз.* 279, соудїа 32 зв., 298 зв., 299; соудѣ *дав.* 32 зв., сѹдѣ 279; соудїею *ор.* 274; ѡ соудїи *місц.* 200 зв., 298 зв.; соудїи *мн. наз.* 57 зв.; соудїи *зн.* 273 зв.; соудѧми *ор.* 268

соук'мань *ім. од. ч. зн.* 231 зв.

соук'на *ім. од. с. род.* 135, 231 зв.; соукномь *ор.* 439 зв.

соукна *ім. од. ж. наз.* 432; соук'нѣ *дв. зн.* 147, соук'ни 219

соукьманоу *ім. од. ж. зн.* 235 зв.

соупєр'никомь *ім. од. ч. ор.* 278 зв.

соусан'на *ім. антроп. од. ж. наз.* 245 зв.

соусѣде *ім. мн. ч. наз.* 384 зв., соусѣдовє 209; соусѣдовь *род.* 284 зв., соусѣды *зн.* 287 зв.

соусѣднїи *прикм. мн. зн.* 288

соусѣдовє див. **соусѣде**

соутѧжцею *ім. од. ж. ор.* 278 зв.

соухоу *прикм. од. ж. зн.* 13 зв., 124, соухоую 55, 55 зв., 136 (2), 199, соую [!] 233; соухымь *с. ор.* 327; соухыхь *мн. род.* 359

соухоую див. **соухоу**

соучєць *ім. од. ч. зн.* 38 зв. (3), 237 зв. (2), сѹчєць 237 зв.

сѹчєць див. **соучєць**

соую [!] див. **соухоу**

соущихь див. **съсоущихь**

с(х) див. **сти(х)**

схова(ла) *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 281 зв.; сховаи *наказ. од. 2 ос.* 425 зв.;

ѡ... схованомь *дієприкм. пас. мин. од. ч. місц.* 60

схованѧ *ім. од. с. род.* 64 зв.; схованѧ *мн. зн.* 276

сходиль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 257 зв.; нєхаи... сходи(т) *наказ. од. 3 ос.* 298

сходоу *ім. од. ч. род.* 23 зв.

[схожовал... сѧ]: сѧ... схожоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 424 зв.

с'хопив'шисѧ *дієприсл. док. мин.* 169 зв.

схочєш' *дієсл. док. майб. од. 2 ос.* 470, 473 зв., схочєшь 2 зв.

схочєшь див. **схочєш'**

с'шивали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 29 зв.; (с)шїты(и) *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 432

сщ҃єничьскомоу: по сщ҃єничьскомоу *прикм. од. ч. місц.* 205

сщ҃єнїю *ім. од. с. дав.* 74, 392

сщ҃єн'номоучєника *ім. од. ч. род.* 447, сщ҃єн'номч҃ника 448 зв., сщ҃єн'ном(ч)ника 448, 456, 461, 461 зв., 470, сщ҃єн'номч҃нка 444 зв., 461 зв., 448 зв., 470 зв., сщ҃єн'ном(ч)нка 446, сщ҃єн'номч҃ни(к) 444 зв., сщ҃н'но 465; сщ҃єн'ном(ч)нико(м) *мн. дав.* 479

сщ҃єн'номч҃ни(к) див. **сщ҃єн'номоучєника**

сщ҃єн'номч҃ника див. **сщ҃єн'номоучєника**

сщ҃єн'ном(ч)ника див. **сщ҃єн'номоучєника**

сщ҃єн'номч҃нка див. **сщ҃єн'номоучєника**

сщ҃єн'ном(ч)нка див. **сщ҃єн'номоучєника**

сщ҃єн'ства *ім. од. с. род.* 127

сщ҃никь *ім. од. ч. наз.* 264 зв.; сщ҃н'ници *мн. наз.* 308 зв., 443 (2), 482 зв.; сщ҃н'никомь *дав.* 232 зв., 296 зв.

сщ҃н'но див. **сщ҃єн'номоучєника**

съ див. **з**

съби див. **събирающи(м)сѧ**

събирає *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 283, собираєть 268 зв.

собираєть див. **събирає**

събирающи(м)сѧ *дієприкм. акт. теп. мн. дав.* 269, съби 269

съблаз'ни(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 78; бы съблазниль *ум. од. ч. 3 ос.* 163 зв.

съблаж'ни(т)сѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 52 зв.; (с)... съблаз'нили *мин. мн. 2 ос.* 417 зв.; соблазнилисѧ *3 ос.* 69 зв.

съблаз'нь *ім. од. ж. наз.* 79; соблаз'нꙋ *зн.* 295; съблаз'ны *мн. наз.* 79; соблаз'ны 63 зв.

събо(р) *ім. од. ч. наз.* 444, съборь 189, 191, 452, 457, 458 зв., 459, 464, 468 зв., 469 зв.; собороу *род.* 386 зв., 405, собоуроу 332, събороу 280 зв.; съборꙋ *дав.* 3 зв.; соборь *зн.* 192 зв., 457, 457 зв.; съборомь *ор.* 470; в' соборѣ *місц.* 131 (2); соборовь *мн. род.* 417 зв., 470

събор'никь *ім. од. ч. зн.* 443 зв.

съборь див. **събо(р)**

събрати *дієсл. док. інф.* 100 зв.; собрали *мин. мн. 3 ос.* 365, събрали 94 зв.; собрани *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 80 зв.; събранныхь *род.* 286; собрано *прис. ф.* 444 (2); събрав'ши *дієприсл. мин.* 23 зв.

съвръшєнь див. **совръшєнь**

съвръшиласѧ *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 482; сѧ єсть... съвръшило *с. 3 ос.* 433

съвышє див. **совышє**

съвыш'шє див. **совышє**

съвѣ(т) див. **совѣть**

съвѣтовашасѧ *дієсл. недок. аор. мн. 3 ос.* 19

съгрєшаи *дієсл. недок. наказ. од. 2 ос.* 360 зв., 378, 446, 449 зв.

съгрєшєнїи *ім. мн. с. род.* 36 зв., 173; съгрѣшєнїа *зн.* 36 зв., съгрєшєнїа 36

съдом'лѧномь *ім. мн. ч. дав.* 261 зв.

съжєжєнїи *ім. мн. с. род.* 178

съз'ва див. **соз'вав'ши**

съи див. **сєй**

съ(и) див. **сєй**

съкровищє див. **скровищє**

съкроушє(н)ныѧ *дієприкм. док. пас. мин. мн. зн.* 223 зв.

съкры див. **скры**

съмирєнїа *ім. од. с. род.* 211 зв.; смирєнїю *дав.* 79 зв.; смирєнїє *зн.* 413 зв. смѣрєнїє 208 зв.

сънидоша(с) *дієсл. недок. аор. мн. 3 ос.* 19

съниꙁитиса *дієсл. док. інф.* 3
съпѣлꙗника *ім. од. ч. зн.* 47
съсоудь *ім. од. ч. наз.* 433; сосоу(д) *зн.* 140 зв., 269 зв.; сосоудѡ(м) *ор.* 31; сосоудовє *мн. наз.* 231 зв.; сосѹды *зн.* 64 зв., 172, 231 зв., съсоуды 57 зв., 138; вꙑ сосоудѣ(х) *місц.* 105
съсоущихь *дієприкм. недок. акт. теп. мн. род.* 474, соущихь 90 зв.
сътворєніа див. **сотворєніа**
сътвороу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 110 зв.; сътвориша *аор. мн. 3 ос.* 446 зв., сотворіша 472 зв.; створиль *мин. од. ч. 3 ос.* 82 зв., сътвориль 450 зв., 474 зв., сотвориль... єсть 165, сътвориль... єсть 82 зв., сътвориль є(ст) 181; сътвори *наказ. од. 2 ос.* 90 зв., 209
сът҃никꙑ див. **сотникь**
сътникь див. **сотникь**
сътона див. **сотона**
съхранити *дієсл. док. інф.* 28
съходаща(г)[о] *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. зн.* 344
съх҃шїи: о **съх҃шїи** *дієприкм. недок. акт. мин. од. ж. місц.* 124 зв.
съшєды(и) див. **сошєдыи**
съшєствїє *ім. од. с. наз.* 5 зв.; сѡ(ш) *зн.* 375; ѡ... сошєствїи *місц.* 417 зв.
сы(р) див. **сыропоу(ст)**
сы(р)номꙋ *прикм. од. ч. дав.* 321; сы(р) 329 зв.; сырныи *зн.* 317, сы(р)ныи 307, 318 зв., сыр҃ныи 283 зв., 328 зв.; сы(р) *ж. род.* 306
сыропоу(ст) *прикм. од. ч. наз.* 321, сы(рп) 324, сы(р) 473 зв. (2); сы(р) *дав.* 324; сы(р)поу(ст) *зн.* 12 зв. (3), сыро(п) 327 зв., сы(р) 473 зв.; сы(р)поу(ст)наа *ж. наз.* 12 зв., сыропоу(ст) 35, 36; сыропоустънои *род.* 443, сыропоустныа 37, сы(р)поу(ст)ныа 12 зв.; сыропоу-(ст)нои *дав.* 36; сы(р)поу(ст) 12 зв., сы(р) 473 зв. (2), сы(р)поу(ст) *мн. наз.* 330, сы(рп) 329 зв.
сы(рп) див. **сыропоу(ст)**
сь див. **з**
сѣвєра *ім. од. ч. род.* 282
сѣдаютъ *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 243
сѣдовальємь *дієсл. недок. мин. од. ч. 1 ос.* 114
сѣдѣна *ім. од. с. род.* 178 зв., 318; сѣдѣна *зн.* 312 зв.; при сѣдѣню *місц.* 371 зв.; сѣдѣна *мн. зн.* 172, сѣдєніа 482, сѣданіа 97 зв.
сѣдѣти *дієсл. недок. інф.* 88; сѣдитъ *теп. од. 3 ос.* 196 зв., 211 зв., 216 зв., 230 зв., 250, 322 зв., сѣди(т) 134, сєдитъ 319 зв. (2), сєди(т) 143 зв., 401 зв.; сѣдатъ *мн. 3 ос.* 155 зв., сѣда(т) 71 зв., сєдатъ 443; боудєшь сѣдѣти *майб. од. 2 ос.* 284; сѣдѣти боудє(т) *3 ос.* 189 зв., боудє... сѣдѣль 324; боудоу(т) сѣдѣти *мн. 3 ос.* 282; сидѣл҃ *мин. од. ч. 3 ос.* 364, сѣдѣль 114 зв., 115 зв., 117 зв., 134 зв., 138 зв., 139, 169 зв., 170 зв., 178 зв., 179 зв., 183 зв., 189, 302 зв., 306 зв.; сѣдѣла *ж. 3 ос.* 121, 265; єсмо... сѣдѣли *мн. 1 ос.* 168; єстє сѣдѣли *2 ос.* 320; сидѣли *3 ос.* 476 зв., сѣдѣли 88 зв., 134 зв., 148 зв., 149, 185, 197 зв., 229, 230 зв., 284, 285, 320, 365, 400, 476 зв., сєдѣли 245, 347 зв., 409 зв., сѣ(д) 229; сѣди *наказ. од. 2 ос.* 96 зв., 178, 312; сѣдѣтє *мн. 2 ос.* 112, 186 зв., 334 зв.; нєхаи бы... сѣдѣли *3 ос.* 87 зв.; сѣдаи *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 126 зв.; сѣдащомоу *дав.* 109 зв., сѣдащоу 45 зв., 101, сѣ(д) 101; сѣдачого *зн.* 115, сѣдащаго 45 зв.; сѣдащимь *ор.* 99; сѣдащїй *мн. наз.* 29, сѣдащєи 29; сѣдащи(х) *род.* 66, 94 зв.; сѣдащи(м) *дав.* 53 зв.; сѣдачихь *зн.* 436, сѣдащи(х) 94 зв., 138 зв., сѣдащаа 211 зв.; сѣдачи *дієприсл. теп.* 60, 64 зв., 119, 227, 262, 286 зв., 352 зв., 377, сѣда 89 зв.
сѣє(т)са *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 140
сѣжоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 385
сѣмо *присл.* 438
сѣма *ім. од. с. наз.* 63 зв., 141, 246 зв.; сѣмьни *род.* 246, сѣмєнє 176 зв., 176 зв. (2), 311 зв., сѣма 62; сѣмєню *дав.* 209–209 зв.; сѣма *зн.* 62 зв., 63 зв.,

95 зв., 176, 311 зв., сѣмєно 60; о сѣмєнї *місц.* 124, ѡ сѣмєни 60; сѣмєнь *мн. род.* 63, 141 зв.

сѣнехь: в сѣнехь *ім. мн. місц.* 391 зв.

сѣнь *ім. од. ж. наз.* 318; сѣни *дав.* 29; въ... сѣни *місц.* 211 зв.; сѣни *мн. зн.* 76, 159 зв., 257

сѣсти *дієсл. док. інф.* 67, 71 зв., 155 зв., 168 зв., 254 зв., сѣс'ти 365; сѧдє *майб. од. 3 ос.* 198, сѧдє(т) 85, 107 зв.; сѧдєтє *мн. 2 ос.* 85; сѧдѹ(т) *3 ос.* 42 зв.; сѣль *мин. од. ч. 3 ос.* 30, 60 (2), 71, 110 зв., 122, 171, 223 зв., 241, 243 зв. (2), 318 зв., 322 зв., 333, 353 зв., 407 зв., 431; сѣло *с. 3 ос.* 365; сѣли *мн. 3 ос.* 45 зв., 97, 322 зв.; сѧ(д) *наказ. од. 2 ос.* 284, сѣдь 296; сѣ(д)ши(х) *дієприкм. акт. мин. мн. зн.* 18–18 зв.; сѣд'ши *дієприсл. мин.* 162 зв., 291 зв., сѣдъши 286 зв.

сѣ(т) *ім. од. ж. наз.* 316 зв., 440; сѣть *зн.* 29 зв., 130 зв., 227 зв., 440 (2), 439 зв. (2), сѣ(т) 29 (2); ѡ сѣти *місц.* 60; сѣти *мн. зн.* 130 зв. (2)

сѣтоужщє *дієприкм. недок. акт. теп. мн.. наз.* 36 зв.

сѣяи *ім. од. ч. наз.* 60

сѣянїа *ім. мн. с. зн.* 55, 135 зв., 461

сѣяти *дієсл. недок. інф.* 139, 246; сѣють *мн. 3 ос.* 275, сѣю(т) 37 зв.; єси... сѣяль *мин. од. ч. 2 ос.* 305; є(ст) сѣяль *3 ос.* 62 зв.; да сѣє(т) *наказ. од. 3 ос.* 60; сѣющаго *дієприкм. акт. теп. од. ч. род.* 61 зв., 199; сѣющоу *дав.* 60; сѣяноє *пас. мин. од. с. наз.* 61 зв. (3), сѣян'ноє 62; сѣян'ныи *мн. наз.* 140

сюды *присл.* 285 зв.

сѧгає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 185 зв.

сѫ(б) див. **соубота**

сѫбо див. **соуботныи**

сѫботны(и) див. **соуботныи**

сѫща *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. род.* 18 зв.; соущоу *дав.* 449; сѫщи *ж. наз.* 127

с҃ѳ *числ.* 11, 308

сѵмєѡнь *ім. антроп. од. ч. наз.* 215, сѵмиѡнь 214 зв.; симєѡна *род.* 211 зв.; сѵмиѡ(н) *дав.* 215 зв.

сѵмиѡнь див. **сѵмєѡнь**

Т

(т) див. **то** [1]

таємницѣ *ім. мн. ж. наз.* 482; таєм'ницѣ *зн.* 139 зв.

таємности *ім. мн. ж. зн.* 246 зв.

та(ж) *спол.* 476

таже *спол.* 18 зв.

таиласѧ *дієсл. недок. мин. од. ж. 3 ос.* 206 зв.

таинествь *ім. мн. с. род.* 338; ѡ таиньствахъ *місц.* 348 зв.

таино див. **тайно**

тайно *присл.* 23, 50 зв., 372 зв., 426 зв., таино 24

тайнѣ: в' тайнѣ *ім. од. ж. місц.* 35 зв.; тайны *мн. зн.* 60 зв.

таинѣмь: о... таинѣмь *прикм. од. ч. місц.* 15; таино *с. наз.* 140 зв.; тайного *род.* 272 зв., таиного 247 зв.; таиными *мн. ор.* 134 зв.

так *присл.* 296, 325 зв., 336, 409 зв., 427, 439, та(к) 35, 71 зв., 83, 88, 103 зв., 104, 133 зв., 170 зв., 206, 209 зв., 288, 298, 321 зв., 333 зв., 350 зв., 406, 411 зв., 464 зв., 482 зв., так' 22 зв., 30 зв., 34 зв., 40, 42, 42 зв., 58 зв., 64 зв., 76 зв., 82, 86, 92, 92 зв., 95 зв., 99 зв., 102 зв., 103 зв., 112, 112 зв., 119 зв., 126 зв., 150 зв., 162, 186 зв., 206, 219, 224, 265, 269, 279 зв. (2), 287, 311 зв., 316, 345, 349 зв., 362, 365, 390 зв., 408, 410 (2), 414 зв., 437 зв., такь 19, 24, 27, 28, 28 зв., 31 зв., 33, 36, 42 зв., 44, 48, 57, 59 зв., 69, 71, 71 зв., 78, 83, 87 (2), 89 зв., 103 зв. (2), 114, 123, 132 зв., 133 зв., 142 зв., 159, 160 зв., 165, 169, 176 зв., 182, 185 (2), 186, 188 зв., 189 зв.,

195, 206 зв., 213, 217, 222 зв. (2), 227 зв., 233, 233 зв., 234 зв., 235 (2), 236 (2), 254 зв., 266, 269, 274, 274 зв., 275 зв. (2), 276 зв., 277, 278 зв. (2), 279 зв., 280, 283, 296, 297, 297 зв. (3), 299 зв., 306 зв. (2), 311, 318 (2), 319, 319 зв., 326, 326 зв., 332 зв. (2), 334 зв. (2), 338, 338 зв., 339, 350 зв., 362, 370, 371, 376, 378 зв., 379, 379 зв., 380 зв., 384, 386 зв. (2), 392 зв., 398 зв., 401, 402 зв., 404 зв., 407 зв., 412, 415, 419, 422 зв., 436 зв., 440, 442, 457, 481, 482 (4), так(ъ) 350, тако 38, 54 зв., 63 зв., 83 зв., 445, 448 зв., 449, 450, 452, 454, 462 зв., 467, 470

так^{5} див. **так**

та(к) див. **так**

такжє *спол.* 320 зв., 396, так$^{\iota}$жє 86 зв., 100, 165 зв., 176 зв., 194, 228, 231, 284 зв., 317 зв., 361, 365 зв., 407 зв., 440 зв., 481 зв., такьжє 236 зв., та(к)жє 298

так$^{\iota}$жє ^{1} *присл.* 80, 99 зв., 103 зв., 106, 140, 153 зв., 194, 232 зв., 264 зв., 294, 361, 365 зв., такьжє 288 зв.

так$^{\iota}$жє ^{2} див. **такжє**

та(к)жє див. **такжє**

тако див. **так**

таковыи див. **таковый**

таковый *займ. од. ч. наз.* 429, таковыи 39, 326, 386 зв., таковь 15 зв.; такового *род.* 184 зв.; такового *зн.* 359 зв., 381 зв., таковыи 113 зв., 188, 191 зв., 258 зв., 317 зв., 321 зв., 337 зв., 338; таковая *ж. наз.* 83 зв., таковaа 246 зв., 424, таковаа 234 зв.; таковои *род.* 134, таковоє [!] 240; таковоую *зн.* 45 зв., 184, 230; ѡ таковои *місц.* 311; таковоє *с. наз.* 355, таково 141; таково *зн.* 78 зв.; таковыи *мн. наз.* 135, 146 зв., 181, 197 зв., 327, таковы̑ 261 зв.–262, таковы(и) 313; таковы(х) *род.* 30 зв., 83 зв., 153, 165 зв., 300 зв., 349, 391, таковыхь 163; таковы(х) *зн.* 355 зв., 377, таковы̑ 386, таковыи 172, 253 зв., 279, 348, таковы(и) 365 зв.; таковыми *ор.* 141 зв., 237; ѡ таковы(х) *місц.* 338, 483; таковѣ *дв. с. наз.-зн.* 15 зв.

таковь див. **таковыи**

такождє *присл.* 16 зв., також$^{\iota}$дє 39 зв.

також$^{\iota}$дє див. **такождє**

такожь *присл.* 31

такыи *займ. од. ч. наз.* 299 зв.; такоє *с. наз.* 192 зв.; такы(х) *мн. род.* 30, 152 зв.

такь ^{1} див. **так**

такь ^{2} *спол.* 60, 133 (2), 134, 137, 137 зв., 139, 141 зв., 191 зв., 248, 272 зв.

такьжє див. **такжє, так$^{\iota}$жє**

талан$^{\iota}$ть *ім. од. ч. зн.* 107 (3); тала(н)тоувь *мн. род.* 106, талан$^{\iota}$тоувь 106 (2), талан$^{\iota}$ть 14, 81, 106 (3), 106 зв., 107; таланты *зн.* 15, 106 зв. (2)

тали *гебр.* 146

талѧры *ім. мн. ч. зн.* 264 зв.

та(м) 3, 25 зв., 29, 47, 55 зв., 59 зв., 77 зв., 86 зв., 94 зв. (2), 98, 112, 115 зв. (2), 120, 120 зв., 122 зв. (2), 130, 132, 133 зв., 136, 146, 149 зв. (2), 190, 196 зв., 227, 261, 283, 283 зв., 288 зв., 298 зв., 305, 318, 330, 340 зв., 346 (2), 347 зв., 359, 366, 375, 379, 396 зв., 397, 424 зв., 426 зв., 465, там$^{\iota}$ 37, 185, 330, 411, 426 зв., тамь 43, 71, 90 зв., 121, 132, 151 зв., 170 зв., 173, 183 зв., 186 зв., 188, 195, 209, 212, 213 зв., 228 зв., 229, 240, 249 зв., 253, 268 зв., 276, 280, 282, 285 (2), 297, 299, 305 зв., 327 зв. (3), 328, 329 зв., 330, 346 зв., 347 зв., 351, 351 зв., 353, 359 зв., 364, 366 зв., 375, 377 зв., 379, 393, 394 зв., 395, 395 зв., 399, 400, 402, 403, 409 зв., 410, 424 зв., 425, 426, 431 зв., 432 зв., 433, 435 зв., 443, 450 зв., 476 зв. (2), тамъ 313, тамо 24 зв., 25, 30, 102 зв.

там$^{\iota}$ див. **та(м)**

тамо див. **та(м)**

тамъ див. **та(м)**

тамь див. **та(м)**

тар$^{\iota}$ха *ім. антроп. од. ч. род.* 449 зв.

тастамє(н)тє: в… тастамє(н)тє *ім. од. ч. місц.* 482 зв.

татіє *ім. мн. ч. наз.* 37

твари *ім. од. ж. дав.* 197 зв.
твои див. **твой**
тво(и) див. **твой**
твой *займ. од. ч. наз.* 32, 35 зв., 378 зв., 395 зв., 425 зв., 428 (2), **твои** 32 зв., 35, 36 зв., 80, 89 зв., 217, 290 (2), 290 зв., 295 зв., 336, 358, 358 зв. (2), 432 зв., **тво(и)** 401 зв., 421 зв., **твоуй** 291; **твоєго** *род.* 35 зв., 38 зв. (2), 106 зв., 134, 144, 148, 230, 237 (2), 250 зв., 348, **тѵ́воєго** 106 зв.; **твоємоу** *дав.* 28 зв., 35 зв., 36 зв., 38 зв., 222 зв., 237 зв., **твоєго** *зн.* 34 (2), 80, 84, 96 зв., 153 зв., 166, 177 зв., 223, 258, 263 зв., 264, 301, 354 зв., 446 зв., **твои** 32, 53, 113 зв., 129, 242 зв., 244 зв. (2), 291 зв., 425 зв., **тво(и)** 438, **твѳ̑(и)** 107; **твои(м)** *ор.* 32, 32 зв., 289 зв., **твоимь** 82, 177 зв., 289 зв., 354 зв.; **в… твоємь** *місц.* 303 зв., **по… твоєму** 215; **твоя** *ж. наз.* 59 зв., 303, 464 зв., **твоѧ** 33, 35 (3), 36, 47, 59 зв., 71, 79 (2), 113, 115 зв., 138 зв. (2), 145 зв. (2), 163 зв., 164, 170, 190 зв., 205, 205 зв., 207 зв., 248 (2), 251 зв., 252, 266, 297, 305 (3), 320, 321, 336, 339, 432 зв., 446, 471 зв., **тво(ѧ)** 469 зв., **твоа** 245; **твоєй** *род.* 23, 145 зв., 357, 423, **твоєи** 208, 360, **твоєй** 264, 280 зв., 290 зв.; **твоєѧ** 154 зв.; **твою** *зн.* 36 зв., 56, 136 зв., 144 зв., 153, 166, 230, 233, 274 зв., 301, 320, 359 зв., 360 (2), 410 зв., 438; **твоєю** *ор.* 96 зв. (2), 264 (2), **твоєж** 177 зв. (2); **в… твоєи** *місц.* 168 зв., **по… твоєи** 87 зв., 423, 482 зв.; **твоє** *с. наз.* 32 зв., 33 (2), 36 (3), 37 (4), 79, 87, 164, 249 зв., 266 (2), 270 (5), 290 зв., 378, 423; **твоєго** *род.* 37, 38 зв. (2), 101, 208 зв. (2), 237 зв. (2), 263 зв., 291, **твоє(г)[о]** 269 зв., 307 зв.; **твоємоу** *дав.* 482 зв.; **твоє** *зн.* 34 (2), 36 зв., 40 зв., 84 зв., 107, 132 зв., 133 зв., 134, 215, 227 зв., 228 зв., 290 зв., 403 зв., 422 (2), 422 зв., 423, 424, 453 зв., 462 зв., 471 зв., 474; **твои(м)** *ор.* 40 зв. (2), 96 зв., 258 зв., **твои(м)** 53, **твоимь** 129, 163, 242 зв.; **в… твоєм** *місц.* 210, **в… твоємь** 237 зв.; **вѣ… твоємь** 294, **вѣ… твоє(м)** 87 зв., **вь… твоємь** 237 зв., **въ… твоє(м)** 38 зв., **въ… твоємь** 38 зв., 244, 422 зв., **ѡ твоємь** 262 зв.; **твоѝ** *мн. наз.* 372, 385, 422 (2), **твои** 45 (2), 46, 55, 68 зв., 135, 152 зв., 229 зв., 230, 231, 245, 307 зв. (2), 422, 428, **тво(и)** 422, **твоѧ** 471 зв.; **твои(х)** *род.* 28, 33, 97, 305 зв., 462 зв., **тво(их)** 463, **твоихь** 33, 77, 215, 222 зв., 284 зв., 289 зв., 307 зв.; **твоимь** *дав.* 144, 161, 178, 307; **твоихь** *зн.* 257 зв.; **твоѝ** 292, 312, **твои** 33 зв., 100 зв., 133 зв. (2), 235 зв., 283, 328 зв., 386, 387, **твоѧ** 35 зв., 97, 138 зв., 178; **твоими** *ор.* 312; **по…твоимь** *місц.* 462 зв.
твор҃ца *ім. од. ч. род.* 449
творѣте *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 16 зв.; **да творѧ(т)** *3 ос.* 16 зв.; **творѧщїй** *дієприкм. акт. теп. мн. наз.* 455 зв., **творѧщеи** 470 зв., **творѧщєє** [!] 445 зв.
тврѣдости *ім. од. ж. дав.* 197 зв.; **твєр҃дость** *зн.* 83
твоуй див. **твой**
тєжь *присл.* 314, **ты(ж)** 40, 51 зв., 65, 66, 75 зв., 137, 138, 142 зв., 152, 173 зв., 202, 219 (2), 255, 277 зв., 292 зв., 297 зв., 298, 305, 313, 322 зв., 323, 323 зв., 344, 346, 348, 359 зв., 371, 372 зв., 424, 426, 443 (2), **тыжь** 28, 33 зв., 49 зв., 50 зв., 76, 82, 83, 91 зв. (2), 100, 121, 135, 136, 137 зв., 156, 172 (2), 174 зв., 176 зв., 177 зв., 181, 186 зв., 191 зв., 195, 195 зв., 215 зв., 219 зв., 220, 224 зв., 231 зв., 236 (2), 237 (2), 247 зв., 250, 252, 253, 256, 263, 264 зв., 276 зв., 277, 277 зв., 278 зв., 280, 286 зв., 288, 293 зв., 294, 294 зв., 298, 299, 305, 308 зв., 309, 311 зв., 314, 315, 319, 319 зв., 320 зв., 322 зв., 327 зв., 333 зв., 337, 346, 349, 351, 353, 361, 362, 363, 370, 391, 392 (2), 399, 402, 403, 421 зв., 442, 482 (2), 482 зв.
тєкоучой *дієприкм. недок. акт. теп. од. ж. род.* 354 зв.
тєлєсным *прикм. од. ч. ор.* 220; **тєлєсноє** *с. наз.* 35; **ѡ тєлєсны(х)** *мн. місц.* 337

тело див. тѣло
телѝцоу див. телѝцю
телѝцю *ім. од. ч. дав.* 127, телѝцоу 126 зв., те(л)ца *зн.* 127, 290, 290 зв.
тела *ім. од. с. зн.* 290
темнаа *прикм. од. ж. наз.* 322 зв.; темно *с. наз.* 270 (2)
темницѣ *ім. од. ж. род.* 52, темѝницѣ 28 зв., 65 зв., 148, 220; темницю *зн.* 32 зв., 81 зв., темницоу 320, темѝницоу 279, 326, 326 зв., темѝницѹ 351 зв.; въ темѝници *місц.* 66, вѝ темѝници 108, 108 зв., 109; въ темницѣ *мн. зн.* 314 зв.
темѝницѣ див. темницѣ
темѝно див. темно
темно *присл.* 328 зв., 365 зв., темѝно 435
темности *ім. од. ж. род.* 270; темность *зн.* 107 зв., 351; вѝ темѝности *місц.* 378, 405 зв., вѝ темносѝти 404; те(м)ностїи *мн. род.* 94 зв., в темноста(х) *місц.* 272 зв.
тепереч҃е *присл.* 381
теперь *присл.* 119 зв., 294, 354 зв., 420 зв.
тепло *присл.* 278 зв.
теребилъ *дієсл. недок. мин. од. ч.* 320
терѝна *ім. од. с. наз.* 246, тръна 60 зв., 139 зв.; терна *род.* 192 зв., тръна 238, тръніа 40; терна *зн.* 139 зв., терѝна 246, 247; вѝ тръню *місц.* 61 зв., 140 зв.; терѝнїи *мн. зн.* 60 зв.
терпливости *ім. од. ж. дав.* 417 зв.; въ терѝпливости *місц.* 315, ѡ тръпливости 30
терѝпѣти *дієсл. недок. інф.* 332 зв., терьпѣти 255 зв., 256 зв., тръпѣти 76 зв., 158, 160 зв., 289, 297 зв., 334 зв.; тръплю *теп. од. 1 ос.* 77, 294; тръпи(ш) *2 ос.* 294 зв.; тръпи(т) *3 ос.* 299 зв.; тръпѣти боудоу *майб. од. 1 ос.* 161, 257 зв.; боудє тръпѣти *3 ос.* 74 зв.; єсѝми тръпѣла *мин. од. ж. 1 ос.* 117 зв., 144 зв.; тръпѣли *мн. 3 ос.* 279 зв.
терьпѣти див. терѝпѣти
теслинь *прикм. од. ч. наз.* 65, 146 зв.
тесла *ім. од. ч. наз.* 146 зв.
тестемь *ім. од. ч. ор.* 425 зв.
тетѝроєѵ(г)лїа *ім. мн. с. наз.* 481 зв.
тече(н)є *ім. од. с. наз.* 145, теченіе 251; теченіе *зн.* 14 зв.; в… теченію *місц.* 251
теченіе див. тече(н)є
теща *ім. од. ж. наз.* 131 зв., 225 зв.; тещоу *зн.* 42 зв., 221 зв.; о тещи *місц.* 13, 123 зв., 199, ѡ тещѣ 41 зв.
тиверіядьского див. тиверіадьского
тиверіады *ім. топ. од. ж. род.* 366 зв.
тиверіадьского *прикм. од. с. род.* 438 зв., тиверіядьского 438 зв.
тиверію *ім. топ. од. ж. зн.* 364
тиверіа *ім. антроп. од. ч. род.* 217 зв.
тимѳѡвь *прикм. од. ч. наз.* 169–169 зв.
тимоѳєа *ім. антроп. од. ч. род.* 461
тироу *ім. топ. од. ч. род.* 136 зв.; тирови *дав.* 262, тироу 54; вѝ тироу *місц.* 54, 261 зв.
тирона *ім. антроп. од. ч. род.* 473 зв.
тирьскаа *прикм. од. с. род.* 234; тирьски(х) *мн. род.* 70 зв., 154 зв., тирьскы(х) 154
[тисноули… са]: са… тисноули *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 227
тиса҃чи *ім. мн. ж. наз.* 73 зв., 156, тиса҃щи 72; тиса҃чь *род.* 150 зв., тыса҃чь 65 зв., тиса҃чїи 67, 73, 154 зв., тыса҃чїи 365, тиса҃щїи 457 зв., тиса҃чоув 157; тиса҃чи *зн.*, 155 зв., 157, тиса(щи) 203 зв.; тиса҃чами *ор.* 287, тиса҃чѝми 286 зв.; тиса҃чи *дв. наз.* 143 зв.
тиса(ч)ноє *прикм. од. с. зн.* 481 зв.
тиса҃щи див. тиса҃чи
тиса҃щѝникь *ім. од. ч. наз.* 425 зв.
тита *ім. антроп. од. ч. род.* 472 зв.
титоуль *ім. од. ч. зн.* 431 зв., титѹль 431 зв.
титѹль див. титоуль
тихо *присл.* 142 зв., 248 зв., 396
тишина *ім. од. ж. наз.* 43 зв.
тлѣющихь *дієприкм. недок. акт. теп. мн. род.* 481 зв.
тлъко див. толѝко
тлъчеть див. толѝче(т)
тма див. тѝма

тѣма *ім. од. ж. наз.* 37 (2), 120, 194, 249 зв., 341 зв., 404, тма 143; тмоу *зн.* 42 зв.; тѣмою *ор.* 81, тмож 14; въ тѣмѣ *місц.* 29, 50 зв., 211 зв., 341 зв.; тє(м) *мн. род.* 114; тѣмы *зн.* 272 зв.; тѣмѣ *дв. наз.* 457 зв.

то [1] *част.* 24 зв., 25 зв., 33 зв. (3), 39, 40 зв., 41 зв., 42 зв., 43, 43 зв., 44 (2), 44 зв. (2), 45, 54, 55, 57, 59 зв. (3), 61 зв. (3), 62, 63 зв., 64 зв., 65, 65 зв. (3), 68, 70, 75 зв., 77 зв., 78 зв., 83, 83 зв., 85, 86, 86 зв., 87 зв., 89, 89 зв., 90 (3), 92 зв., 95, 96 зв., 99 зв., 100 зв. (3), 101 (2), 101 зв., 102, 102 зв. (2), 105 зв., 106, 108 зв., 109 (2), 109 зв. (3), 114 (4), 114 зв., 116 зв., 117 зв., 118, 118 зв., 119, 120 зв., 122 зв., 123, 125 зв., 129 зв., 130, 131, 131 зв., 133 зв., 134 зв., 135 (2), 136 (3), 136 зв., 137 зв., 138 зв., 139, 140 (3), 140 зв. (3), 141 зв., 142, 142 зв., 143, 143 зв. (3), 146, 146 зв. (3), 147 зв., 148, 148 зв., 149, 149 зв. (3), 150, 150 зв., 151 зв., 154, 155 зв. (2), 156 зв., 157, 157 зв., 160, 161, 162, 163, 167 (2), 168 зв. (2), 170, 170 зв., 171, 171 зв., 172, 175 (2), 175 зв. (2), 177, 177 зв., 178 зв. (2), 179, 179 зв.2, 181, 181 зв., 182, 182 зв. (3), 183 (3), 183 зв. (2), 185 зв., 186, 188, 190 зв. (2), 191, 193 (2), 195, 196, 197 (2), 198 зв., 202, 204 зв. (3), 205, 206 зв., 207 (3), 207 зв. (2), 208 (2), 210 зв. (2), 211 зв., 212, 213 (3), 214 зв. (2), 215, 215 зв., 216 зв., 217, 217 зв., 219 зв. (2), 220 зв., 221 зв. (3), 223 (3), 223 зв., 225 (3), 225 зв., 227, 227 зв., 228 (2), 229 (4), 229 зв., 230, 230 зв. (3), 231, 232, 232 зв. (2), 233 зв., 234 (2), 235 (2), 238 зв., 239 (3), 240 (2), 240 зв. (3), 241, 241 зв. (2), 242, 242 зв., 243 (2), 243 зв., 244 (2), 244 зв., 245, 245 зв. (2), 246 зв., 247, 248 зв., 249, 250, 250 зв. (3), 252 (2), 253 (2), 253 зв., 254 зв., 256 (2), 256 зв., 257 (2), 258 (2), 258 зв., 260 зв., 261 зв., 262 зв. (2), 263 (3), 265 (3), 265 зв., 269 (2), 269 зв. (3), 270 зв., 271 зв., 272, 274 зв., 276 зв., 279 (2), 279 зв. (2), 280, 283, 284, 287 зв., 288 зв., 289 (2), 290 (2), 290 зв., 291 (3), 292, 292 зв., 293 зв. (3), 294, 295 зв., 296 зв. (2), 297, 298 зв., 299, 299 зв., 300, 302, 302 зв. (2), 303, 303 зв., 304 зв. (3), 306 (2), 306 зв. (2), 307, 308, 308 зв., 309, 310 (3), 311, 311 зв., 312 зв., 313 (2), 313 зв. (4), 315, 315 зв., 316, 316 зв. (3), 317 (2), 317 зв., 318, 318 зв., 319 (2), 321, 322, 322 зв., 324, 324 зв., 325 зв. (2), 326 (3), 327 (2), 327 зв. (2), 328, 328 зв., 329 (2), 329 зв. (2), 330 зв. (2), 331 (4), 331 зв. (3), 332 зв., 334, 334 зв., 337 зв., 338 зв. (2), 341, 341 зв. (2), 342, 342 зв., 343 зв. (5), 344 (2), 344 зв., 345, 345 зв., 346, 348, 348 зв., 350 (2), 350 зв., 351, 352 (2), 353 (3), 353 зв., 354, 354 зв., 355 (3), 355 зв., 357, 357 зв. (2), 358 зв., 359 (2), 359 зв. (4), 360, 360 зв., 361 зв., 362, 363, 364 (2), 364 зв. (2), 365 (2), 365 зв. (3), 366, 366 зв. (2), 367, 368 зв. (3), 370, 370 зв. (2), 371 зв., 372, 373, 373 зв., 374 (4), 374 зв., 375, 375 зв. (3), 376, 376 зв., 377 (2), 377 зв. (2), 379, 380 зв., 384 (3), 385, 385 зв., 386 (2), 386 зв., 387, 387 зв. (2), 389 (2), 389 зв., 390, 392 зв., 393, 393 зв. (3), 394, 395, 396 зв. (2), 397, 397 зв., 399, 399 зв., 400 (4), 400 зв. (3), 401, 401 зв. (2), 402 (2), 402 зв., 403 зв., 404, 404 зв., 405, 406, 408, 409 (7), 411 зв., 415, 415 зв. (2), 417 зв., 418 (3), 419 (2), 421, 421 зв., 422 зв., 424 зв., 425 зв. (2), 426 (3), 426 зв. (2), 427 зв., 428 зв., 431 (2), 431 зв. (2), 432 зв. (3), 433, 434 зв., 437, 437 зв., 438 зв. (2), 439 (2), 439 зв., 440 зв. (2), 441 зв., 442 (4), 443 (2), 447 зв., 451 зв., 458, 458 зв., 462, 463 зв., 468 зв. (3), 469, 472, 474, 482 (4), (т) 47 зв., 48, 65, 88 зв., 116, 130, 130 зв., 131, 131 зв., 132, 133, 134, 134 зв., 135 зв., 136 зв., 137, 137 зв., 139, 139 зв., 141, 144, 144 зв., 146, 147, 150 зв., 151 зв., 152, 153, 154 зв., 155 зв., 158, 160, 161, 162 зв., 164 зв., 166, 167 зв.,

169, 170, 171, 172 зв., 173, 175 зв., 176, 177, 178 зв., 179, 220, 234, 248 зв., 260 зв., 263 зв., 265, 266, 267, 269, 274, 279, 280, 282 зв., 283, 284 зв., 286, 287 зв., 300, 300 зв., 302 зв., 303, 306, 307, 308, 310, 311, 313 зв., 317, 321, 324, 327, 331, 345, 346, 347 зв., 348 зв, 357 зв., 359, 364 зв., 365 зв., 384, 393, 393 зв., 398 зв., 402, 406, 407 зв., 421, 423, 424 зв., 427 зв., 430, 432 зв., 434, 435, 436, 438 зв., 440 зв., 450 зв., 451, 453, 453 зв., 454, 454 зв., 455, 456, 457, 457 зв., 459 (2), 459 зв., 460, 460 зв., 461, 462 зв., 463, 463 зв., 464 (2), 464 зв., 465(2), 465 зв., 466, 467 зв., 468 (2), 469, 469 зв., 470, 476 зв., 477 (2), 477 зв., ты [!] 221 зв.

то [2] *спол. сл.* 31, 32, 35, 36 зв., 37 (3), 46 зв., 78 зв., 80 (2), 83 зв., 135 зв., 155 зв., 164 зв., 168, 268, 270 (2), 270 зв., 279 зв., 280, 284, 286, 286 зв., 287, 295, 308 зв., 369 зв., 379, 379 зв., 382, 383, 383 зв., 390, 393, 394 зв., 398 зв., 402 зв. (2), 403 зв., 407 зв., 408 зв., 411 зв., 412, 416 зв. (2)

товариш҃ *ім. од. ч. наз.* 395, товаришь 243–243 зв.; товариша *зн.* 81 зв.; товаришємь *ор.* 328, 482 зв., товаришѡ(м) 82; товаришꙋ *кл.* 482; товариши *мн. наз.* 228, 416, товаришє 81 зв.–82; товаришовь *зн.* 227 зв., товаришѣ 104 зв., товариши 416; товариш҃ми *ор.* 291 зв., 416

товаришь див. товариш҃

товарь *ім. од. ч. наз.* 354

тогда див. тогды

тог҃да див. тогды

тогды *присл.* 25, 25 зв., 27, 28, 28 зв. (2), 30 (2), 38 зв., 40 зв., 43 зв., 45, 47 зв. (2), 56, 57 (2), 57 зв., 58 зв., 59 (2), 62, 64, 68 зв., 69 зв., 71, 73 зв., 74 зв., 75 (2), 76, 76 зв., 77, 78, 80 зв., 82, 83 зв., 85 (2), 87 зв., 89, 94, 94 зв. (2), 95, 97, 101 зв. (3), 102 зв. (2), 104, 112 (2), 119, 120, 121, 122 зв., 127, 133, 138 зв., 149 зв., 158, 160, 160 зв., 170 зв., 171 зв., 177, 178, 180 зв., 182 (2), 186, 189 зв., 192 зв., 195 зв., 237 зв., 239 зв., 242 зв., 251, 268 зв., 278 зв., 280 зв., 282, 284, 289, 290 зв., 309 зв., 312, 314 (2), 315 (2), 317, 317 зв., 320, 320 зв., 322 (2), 324, 324 зв. (2), 326, 327, 327 зв., 334, 334 зв., 337, 348, 351 зв., 357, 358, 358 зв. (2), 360, 364 зв., 365, 367, 367 зв. (2), 369 зв., 370, 371, 371 зв., 372, 372 зв. (2), 374, 375, 376, 377, 379, 380 (2), 382 зв. (2), 383 зв. (2), 384 зв., 385, 385 зв., 386, 391, 392, 394, 396 зв., 397 (2), 397 зв., 398 зв., 400 (2), 401 зв., 402, 403 зв., 425, 425 зв. (2), 426 (2), 427, 427 зв., 428 зв., 429, 429 зв., 431, 431 зв., 435, 439 зв., 450 зв., тог(д)ы 27, 51, 52, 103, 122 зв., 231 зв., 284, 355 зв., 374, 374 зв., 385 зв., 435, тог҃ды 26, 29 зв., 41 зв., 43 зв., 46, 48, 94 зв., 101 зв., 102, 103, 105, 107 (2), 107 зв. (2), 108, 108 зв., 109, 109 зв., 110, 113, 113 зв. (2), 114, 115 (2), 115 зв., 116, 116 зв., 117 (2), 118 зв., 130 зв., 132 зв., 135, 138, 142, 149, 157 зв., 173 зв., 176, 181 зв., 190, 209, 212, 218, 218 зв., 223, 224 зв., 226, 229 зв., 231, 247 зв., 248 зв., 249 зв. (2), 254, 285 зв., 332 зв., 344 зв., 347, 355 зв., 364, 368 зв., 376, 381 зв., 395, 398, 400 зв. (2), 408 зв., 439 зв., тѡгды 173 зв., 174, тѡг҃ды 208, тъгды 160 зв., тъг҃ды 111 зв., 118 зв., тогда 24, 25, 27, 27 зв., 28, 46, 54, 63, 168, 307, 445 зв., тог҃да 228 зв.

тог(д)ы див. тогды

тог҃ды див. тогды

того дла див. дла того

того… дла див. дла того

то(г)[о] дла див. дла того

того д҃ла див. дла того

то є(ст) див. то єсть

то єсть *спол.* 116 зв., 120, 308, 318, 346, 399, 400, 431, 435 зв., 371 зв., то є(ст) 126 зв., 137 зв., 152, 153, 346, 371 зв., 379

тожь *част.* 216 зв., тѡ(ж) 32

тои див. той

той *займ. од. ч. наз.* 26 зв., 31 зв., 95 зв., тои 40 зв., 77 зв., 104, 138, 146 зв., 156 зв., 159, 171, 182 зв., 236 зв., 239 зв., тъй 23, 27, 50, 52 зв., 339, тъи 17 зв., 18, 23, 27 зв., 49 зв., 81, 81 зв., 82 зв., 344, 456, 467, 471, тъ(и) 53, 53 зв., 57, 65 зв., 101 зв., 103 зв., 104 зв., 106 (2), 106 зв. (2), 111 (2), 113 зв., 114 зв., 121, 125 зв., 127, 143, 178, 180 зв., 185 зв., 202, 205 зв., 207 зв., 342 зв., 463, 465, тот 377 зв., то(т) 32, 63 зв., 65 зв., 106 (2), 113, 113 зв., 115 зв., 136 зв., 146 зв., 148, 175 (2), 182 зв., 187 зв., 188, 190 зв., 202, 242, 245, 255 зв., 263, 265, 267 зв., 268 зв., 269, 270 зв., 277, 284 (2), 284 зв., 285, 287 зв., 290, 290 зв., 291, 297, 299, 300 (3), 304 зв., 309 зв., 310, 311, 311 зв., 316, 319 зв. (3), 321 зв., 322 зв., 323, 326, 329 (2), 329 зв., 341 зв., 342, 343 зв. (2), 344 (2), 344 зв., 345, 349, 350, 351 зв., 352 зв. (2), 355 зв., 356 (2), 360 (2), 361 зв., 368 зв., 369 (3), 369 зв., 370, 373, 374, 374 зв. (2), 376 (2), 378 зв., 380, 383, 384, 385, 385 зв., 386 зв., 387, 388, 389 зв., 391, 392, 394 зв. (2), 397 (2), 392, 401 зв., 403, 403 зв., 404, 404 зв., 407, 408, 409, 412, 413 (2), 413 зв., 415, 417 зв., 418 зв., 425 зв., 430 (2), 433 зв., 435, 435 зв., 439 зв., 441 зв., 442, 446 зв., 448, 458 зв., тѡ(т) 176 зв., тот^{i} 398 зв., тоть 106, 162, 214 зв., 219 зв., 224, 239 зв., 242 зв., 244 зв., 257, 286 зв., 321 зв., 329, 351, 351 зв., 354 зв., 357 зв., 360, 370 зв., 379 зв., 382, 382 зв. (2), 385, 385 зв., 386, 394, 398 зв., 442 (2); того *род.* 29, 33 зв., 47, 51, 71, 74 зв., 77, 100 зв., 103 зв., 104 зв., 111 зв., 118, 175, 191, 206, 222, 228, 235 зв., 248, 262, 269 зв., 272, 273 (2), 278, 278 зв. (2), 292, 293, 297 зв. (2), 304, 306, 311 зв., 313 зв., 316 зв., 324, 331, 346, 356, 366, 367 зв., 368, 371, 373, 383 зв., 384, 386, 394 зв., 397, 403, 403 зв. (2), 406, 408, 411 зв., 414, 417, 420, 428 зв. (2), 430 зв., 432 зв., 453 зв., 463 зв., 482, то(г)[о] 373, 427; томоу *дав.* 28 зв., 34, 39, 41 зв. (2), 49 зв., 59 зв. (3), 65, 79, 87, 107, 111, 136, 144, 156 зв., 176, 185 зв., 190 зв., 219, 222 (2), 222 зв., 233, 235 зв., 238 зв. (3), 247 зв., 261, 265, 268 зв., 269, 273 зв., 282 зв., 295, 302, 304, 305, 305 зв., 319, 349, 355 (2), 363, 375, 380, 389, 401 зв., 403, 409, 418, 425 зв., 427 зв.; того *зн.* 27, 76, 109, 116 зв., 119, 143 зв., 160, 174 зв. (3), 188 зв., 257, 257 зв. (2), 258 зв., 309 зв. (3), 324 зв., 325 зв., 326, 326 зв., 329, 363 зв., 367, 368, 374 (2), 385 зв., 387 зв., 405, 405 зв., 408 зв. (2), 421 зв., 429, 430 зв., 441 зв. (2), то(г)[о] 359 зв., тои 42 зв., 50, 95 зв., 100 зв., тъи 93 зв., 449, тъ(и) 60, тот 431 зв., то(т) 41 (2), 41 зв. (2), 54 зв., 114, 116, 117 зв., 180 зв., 240 зв., 254 зв., 273 зв., 279, 282 зв., 298, 307 зв., 310 (2), 314 зв., 316, 333 (2), 344 зв., 345 зв., 353 зв., 354, 360, 370, 372, 413, 420, 420 зв., 437, 460, 461 зв., 463, 472, 477 зв., 481 зв., тот^{i} 372, тоть 190 зв., 213, 235, 241 зв., 280, 284, 288 зв., 396, 402, 437 зв.; ты(м) *ор.* 44, 47 зв., 81 зв., 98 зв., 117 зв., 119 зв., 192, 264 зв., 325 зв., 356, 451, 465, 471, тым^{i} 434 зв., тымъ 393, тымь 157 зв., 210, 256, 370 зв., 384 зв., 417 зв., тѣ(м) 125 зв., тѣмь 20 зв.; в то(м) *місц.* 302, 305 зв., в^{i} то(м) 261, 324 зв., на томь 58, 271 зв., 272, ѡ… то(м) 103 зв. (2), ѡ… томь 200 зв., ѡ томь 339; тая *ж. наз.* 215 зв., 265, 348, 453, 462 зв., таѧ 24, 47, 56, 109 зв., 123, 179, 215 зв., 240 зв., 245, 280 зв., 313, 354 зв., 377, 393 зв., 394, 482, таа 183 зв., 215 зв., 244 зв. (2), 280, 299, 313, 318, 322 зв., 338 зв., 366; той *род.* 82 зв., 186 зв., 275, 338 зв., 354, 354 зв., 358, 363 зв., той 21 зв., 262, тои 112, 140, 143, 145, 148 зв., 162 зв., 166 зв., 274 зв., 390 зв., 400 зв., 439, тъ(и) 181 зв.; тои *дав.* 91, 172 зв., 295 зв., тъ(и) 77 зв.; тоую *зн.* 78, 91, 173 зв., 175, 213, 215 зв., 244 зв., 276 зв., 279 зв., 287 зв., 298 зв., 308 зв., 309, 310 зв., 311 зв., 318 зв., 321, 354, 394,

400 зв., 480; тою *ор.* 141, 237, 421 зв., 477 зв.; в то(и) *місц.* 343 зв., 464, 474, 477, в^{і} то(и) 212 зв., в^{і}... тъи 35 зв., на тои 355 (2), по... тои 47, 47 зв., 68, по тоуй 431 зв., по... тъ(и) 151 зв.; то *с. наз.* 18 зв., 99 (2), 141, 161 зв., 247, 341, тоє 27 зв., 38, 74 зв., 101, 103 зв., 116 зв., 138, 143 зв., 180, 183 зв., 207, 207 зв., 241, 223 зв., 225 зв., 247, 258, 272 зв. (2), 274 зв., 283, 293, 295, 302, 306, 310, 314 зв., 320, 339, 365, 370 зв. (2), 408 зв. (2), 414 (2), 418 зв., 434, 442, 482; того *род.* 16, 49 зв., 68, 70 зв., 83 зв., 175, 213, 238, 252 зв., 257, 258, 281, 323, 357, 368, 385 зв., 389 зв., 398 зв., 399, 406 зв.; томоу *дав.* 147 зв., 155 зв.; тє *зн.* 24 зв., то 23 зв., 25, 28 зв., 42, 43, 44 зв., 45 зв. (2), 46, 47 зв., 56 зв. (2), 57, 62 зв., 66 (2), 69, 76, 88, 91, 92, 94, 95 зв., 97, 109 зв., 110 (2), 117 зв., 118, 123, 126 зв., 143 зв., 145, 148, 149, 157 зв., 168, 168 зв., 172, 172 зв., 194 зв., 195, 213 (2), 219 (2), 242 зв., 244, 245 зв., 246, 246 зв., 249 зв., 251 зв., 257 зв., 259, 263, 264, 265 зв., 285 зв., 290, 296, 300 зв., 301 зв., 303 зв., 304, 305 зв., 327, 328 зв. (2), 347, 348 (2), 352, 360 зв., 361, 368 зв., 375, 377 зв., 379, 388 зв., 394, 401 зв., 412, 416, 416 зв., 418, 432, 436, 440 зв., 442, 460 зв., 482, тъ 472, тоє 23, 28, 34 зв., 43 зв., 69 зв. (2), 82, 91 зв. (2), 99, 103 зв., 113 (2), 118, 120 зв., 132, 132 зв., 134 зв., 139 зв., 144 зв., 145 зв., 146 зв., 154 зв., 160, 165, 171 зв., 173 (2), 173 зв. (2), 174, 180 зв., 184 (2), 184 зв., 187 (2), 187 зв. (2), 192, 206, 213, 220, 224 зв., 227 зв., 232, 239 зв., 240, 247, 252, 258 зв., 263, 263 зв. (2), 264 зв., 265 (2), 269, 270, 270 зв., 271, 272, 273, 276 зв., 281 (2), 283 зв., 285, 287, 291 зв., 292, 292 зв., 294 зв., 299 зв., 301 (3), 303, 303 зв., 304, 309, 310, 311, 312, 312 зв., 313 зв., 314 зв., 318 зв. (2), 321 зв., 323, 332 зв., 333 зв. (2), 334, 336, 344 зв., 346, 347 зв., 349 зв., 350 (2), 357 зв., 361, 362 зв., 364 зв., 367 зв. (2), 371 зв., 372 (2), 372 зв., 374 зв., 375 зв., 377, 380 (3), 381 (2), 384 зв., 387 (2), 389 зв., 391, 394 зв., 396, 396 зв., 397 зв., 400 зв., 401 зв., 402, 402 зв. (3), 403 зв. (2), 404 зв., 405, 406, 407 зв., 408 зв., 409 зв., 415 зв., 416 зв. (2), 420 зв., 424, 426 зв., 428, 428 зв. (2), 430, 430 зв., 432 зв., 433 зв., 437 (2), 437 зв., 441 зв. (2), 443, 446, 457, 457 зв., 463, 465 зв., 477 зв., 479 зв., 482 зв., тъє 76; в то(м) *місц.* 229, в том^{і} 294, в томь 328, на том 280, на то(м) 434 зв., на томь 394, 396 зв., ѡ то(м) 258 зв., ѡ томь 213, [о]... тѡ(м) 24; того *ч.-с. род.* 84, 116 зв., 144, 156, 157, 166, 189 зв., 246 зв. (2), 255 зв., 263, 275 зв., 295 зв. (2), 337, 346 зв., 348, 350, 352 зв., 370 зв., 378, 381 зв., 386 зв., 387, 387 зв., 409 зв., 442 (2), то(г)[о] 323 зв., 354; томоу *дав.* 31 зв., 64 зв., 73, 96 зв., 117, 191 зв., 202, 210, 215, 262 зв. (2), 298, 317 зв., 330, 331, 337 зв., 360 зв., 361 зв., 362, 395, 396, 410, 418 зв., 446, 449 зв., томѡ 258; в то(м) *місц.* 337 зв., в томь 341 зв., в^{і} то(м) 356 зв., на томь 398 зв., о то(м) 146, о тѡ(м) 102 зв., ѡ то(м) 122 зв., 291, 312, 337 зв., 443, 482, ѡ том^{і} 165, ѡ томь 232 зв., 337, 339, 339 зв., 408 зв., 415 зв., 419 зв., 482; ти *мн. наз.* 86 зв., тїи 30, тїй 90 зв., тїи 120 зв., 338, тыи 44, 83 зв., 94, 100 зв., 102 зв., 114 зв., 115, 125 зв., 132, 133, 135 зв., 136, 136 зв., 137 зв., 139 зв., 140 (2), 140 зв. (2), 144, 146, 153 зв. (2), 154, 169, 171, 175, 179, 181, 182, 182 зв., 190 зв., 193 зв. (2), 194, 204 зв., 247, 251 зв., 256 зв., 275 зв., 279 зв., 283, 294 зв., 301 зв., 302 зв., 306 зв., 307, 313 зв., 314, 315 (2), 315 зв., 316 (2), 316 зв., 323 зв., 330 зв., 331, 343, 343 зв., 344, 355 зв., 362 (2), 363 (2), 376, 424, 443, 481 зв., тый 105, 109, 143 зв., 232 зв., 234, 246 зв., 247, 247 зв., 248, 249, 250, 269, 269 зв., 311 зв, 313, 319 зв., 322, 332, 347, 364 зв., 377 зв., 388 зв., 391 зв.,

402, 405 зв., 438 зв. (2), тый 70, 102 зв., 279, 440 зв., ты(и) 30 зв., 77 зв., 87 зв., 189 зв., 206, 240, 240 зв., 242, 245, 334, 426 зв., тыє 178 зв., тїй 30 зв.; ты(х) *род.* 39 зв., 42, 67, 72, 79, 80, 90, 92, 100, 106, 108 зв., 109, 111 зв., 113 зв., 117 зв., 118, 120, 134 зв., 149, 149 зв., 150 зв., 181 зв., 188, 189, 265, 273, 275 зв. (2), 285, 286, 316 зв., 325 зв., 331 зв., 332 зв., 344 зв., 397 зв., 409 зв. (2), 412, 417, 418, 422, 426 зв., 440, 471 зв., тых^{i} 334 зв., тыхь 40, 51, 100, 103, 156, 159, 170 зв., 172, 181 зв., 194 зв., 204 зв. (3), 206, 242 зв., 281 зв., 289, 295, 328, 400; ты(м) *дав.* 3 зв., 55 зв., 88, 98, 107 зв., 108 зв., 115 зв., 118, 136, 148 зв., 197 зв., 267 зв., 272, 305 зв., 348, тымь 93, 165 зв., 168 зв., 180, 181, 190 зв., 197, 197 зв., 232 зв., 235 зв., 236 (2), 236 зв., 315, 342, 343, 346 зв., 347 зв., 365, тѣмь 15 зв.; ты(х) *зн.* 30, 38, 126, 137, 282 зв., 235 зв., 333, 422 зв., 425, тыхь 38, 171 зв., 235 зв., 236 (2), 308, тыи 49, 54 (2), 100 зв., 167, 177 зв., 181, 210, 258, 263, 280 зв., 315, 325, 330 зв., 331, 347 зв., 370, 374 зв., 390 зв., 415 зв., 421 (2), тый 155 зв., 156, 213, 217, 221 зв., 254, 306, 310, 327 зв., 379, 379 зв., 400 зв., 408, 412, 413 зв., 417 зв., 418 (2), 420, 430, 442, тый 270 зв., 313 зв., 417 зв., 421, 422 зв., ты(и) 84 зв., 346, тыя 40 зв., 155 зв., тыѧ 181 зв. (2), 208, 325 зв., 471 зв., 482, тая 54 зв., таѧ 70; тыми *ор.* 260, 284, 314, 319, 332, 423 (2); в ты(х) *місц.* 26 (2), 438 зв., в^{i} ты(х) 135, в^{i} тыхь 231 зв., 233 зв., на ты(х) 96 зв., 315 зв., на тыхь 133, 161 зв., 278 зв., по ты(х) 206 зв., о тыхь 44 зв., ѡ ты(х) 331, 442, ѡ тыхь 331 зв., ѡ тѣ(х) 18 зв.

ток^{i}мо *част.* 2 зв., 54 зв., 229 зв.

толикыи *займ. од. ч. зн.* 71 зв.; толикы(х) *мн. род.* 17

то(л)ко див. **толѣко** [1]

толѣко [1] *част.* 31, 34 зв., 42, 52, 54 зв., 55 зв., 57, 68 зв., 72 зв., 76, 84, 86 зв., 90 зв., 91, 103 зв., 125 зв., 145, 160, 252, 360 зв., 377 зв., 399, 401, 407, то(л)ко 336, тлъко 58 зв., 65, 136, 145 зв., 146, 147 (2), 156 зв., 162, 201 зв.

толѣко [2] *присл.* 290 зв.

толѣче(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 267, тлъчєть 39; толѣцѣтє *наказ. мн. 2 ос.* 39, тлъцѣтє 267

торѣбы *ім. од. ж. род.* 253

торѣговникы *ім. мн. ч. зн.* 346

торговцо(м) *ім. мн. ч. дав.* 347 зв., тръговцомь 172, тръговѣцо(м) 90, тръговѣцомь 305 зв., тръговѣцє(м) 107

тот див. **той**

то(т) див. **той**

тот^{i} див. **той**

тото [1] *част.* 39 зв., 58 зв., 61 зв., 65, 93, 104, 131 зв., 142 зв., 174 зв., 177 зв., 196 зв., 213, 240, 269 зв., 296 зв., 365 зв., 368, 369, 370, 417 зв.

тото [2] *займ. од. с. наз.* 66 зв., 69 зв., 212; тото *зн.* 64, 101, 179 зв., 226 зв., 320 зв., 329

тоть див. **той**

точєню: в^{i} точєню *ім. од. с. місц.* 144 зв.

точїж *част.* 18

тощихь *прикм. мн. зн.* 209

трава *ім. од. ж. наз.* 38, 275 зв., 365; травоу *зн.* 141; на травѣ *місц.* 67, на тѣравѣ 150

трапезѣ: на трапезѣ *ім. од. ж. місц.* 319

трахонитъскыи *прикм. од. ч. наз.* 217 зв.

трєба *прис. сл.* 133

трєбоуєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 89

трєпєть *ім. од. ч. наз.* 196 зв.

трєсєнѧ див. **трѧсєнѧ**

трєсѣоє [!] *ім. од. с. наз.* 476

трєтїи *числ. од. ч. наз.* 95 зв., 176 зв., 285 зв., 305, 311 зв., 323, 332; трєтєго *род.* 121 зв., 282 зв., 346; трєтємоу *дав.* 106; трєтєго *зн.* 309 зв., трєтїи 74 зв., 77 зв., 87, 168, 255 зв., 302, 330 зв., 334, 348; на трєтє(м) *місц.* 476; трєтѧя *ж. наз.* 97, 217 зв., 339, трєтїа 6, 193 зв.; трєтюю *зн.* 86, 276 зв.; трєтєє *с. наз.*

126 зв., 246, 279 зв., 466 зв.; третїи *мн. наз.* 158

три *числ. наз.* 23 зв., 216 зв., триє 278, трїє 80 зв.; трѡ(х) *род.* 2, трє(х) 80, 336 зв., 456, 461 зв., трєхь 265, три *зн.* 5 зв., 17 зв., 58 зв. (4), 71 зв., 75 зв., 109, 112, 155 зв., 183, 186 зв., 189 зв., 191, 209, 224 зв., 257, 278, 281 зв., 317, 323, 339, 346, 348, 410 зв., 477, 478 зв., 481 зв., т҃ри 116, тры 320, 338 зв.; трома *ор.* 114 зв., 119 зв., 194; в҃ тро(х) *місц.* 63, по трє(х) 158, 162 зв., по трєхь 121 зв.

триваючємоу *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. дав.* 482 зв.

тридєса(т) *числ. зн.* 60 зв., 62, 110, 117, 140 зв., 443 зв., тридєсать 366, тръдєса(т) 116 зв., т҃ридєса(т) 139 зв.; в҃ тридєсатихь *місц.* 220 зв.

т҃ридєса(т) див. **тридєса(т)**

тридєса(т) и ѡсмь *числ. зн.* 359 зв.

тридєсати(х) и двоу: по **тридєсати(х) и двоу** *числ. місц.* 17 зв., по л҃ и двохь 338

тридєсать див. **тридєса(т)**

триє див. **три**

трис҃та *числ. зн.* 183 зв., 400 зв.

трифона *ім. антроп. од. ч. род.* 462 зв.

трїє див. **три**

троє *числ. зн.* 266 зв., трои 159 зв.

трои див. **троє**

тро(п) *ім. од. ч. наз.* 476; по тропарєхь *місц.* 474 зв.

троска *ім. од. ж. наз.* 419 зв.; троски *род.* 247, 482, троскы 321 зв.

троскана *ім. од. с. зн.* 140 зв.

[троскати са]: **са троскати** *дієсл. недок. інф.* 185 зв.; боудєтє са троскати *майб. мн. 2 ос.* 419 зв.

тростиноу *ім. од. ж. зн.* 242, тръстїнѹ 433

тростї *ім. од. ж. род.* 56 зв.; тростьь *зн.* 120, 194 зв., тръсть 118 зв. (2); тростїю *ор.* 193; трости *мн. зн.* 53

тр(о)ца [!] *ім. од. ж. род.* 3, 5 зв., в҃ троици *місц.* 123 зв.; по… тр(о)ци [!] 480

трощетеса *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 146; трощиса *наказ. од. 2 ос.* 252; трощѣтеса *мн. 2 ос.* 273 зв.

троубами *ім. мн. ж. ор.* 103

троуби *дієсл. недок. наказ. од. 2 ос.* 35

троу(д) [1] *ім. од. ч. зн.* 110

троу(д) [2] *ім. од. ч. наз.* 132, троудь 228 зв.; троу(д) *зн.* 283

троуди *дієсл. недок. наказ. од. 2 ос.* 252

троудно *присл.* 84 зв., троуд҃но 301

троуд҃но див. **троудно**

троуд҃ность *ім. од. ж. зн.* 184; троудностью *ор.* 167, трѹдностю 166 зв.

троудоватыи *прикм. од. ч. наз.* 293 зв., троудоваты(и) 132 зв.; троудоватого *род.* 109 зв., 183 зв., троудоватого *зн.* 226 зв.; троудоватыи *мн. наз.* 242; троудоватыхь *род.* 224 зв., 296 зв.

троудоваты(и) див. **троудоватыи**

троудоватьства *ім. од. с. род.* 228 зв.

троудь див. **троу(д)** [2]

троуда(т)…са *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 37 зв., троудили єсмо са *мин. мн. 1 ос.* 227 зв.; троудихѡ(м)са *аор. мн. 1 ос.* 17; троудиса *наказ. од. 2 ос.* 227 зв.

троуж҃дающїи(с) *дієприкм. недок. акт. теп. мн. наз.* 54 зв.

трѹпь *ім. од. ч. наз.* 102 зв.; троупѣхь *мн. род.* 327 зв.

троуса *ім. антроп. од. ч. род.* 451; троусоу *дав.* 451

троучали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 115

тръгати *дієсл. недок. інф.* 55

тръговищи: **на тръговищи** *ім. од. с. місц.* 86

тръгов҃цє(м) див. **торговцо(м)**

тръгов҃цо(м) див. **торговцо(м)**

тръговцомь див. **торговцо(м)**

тръгов҃цомь див. **торговцо(м)**

тръгѹ *ім. од. ч. род.* 152; на тръгоу *місц.* 178 зв., 271; на тръго(х) *мн. місц.* 243

тръдєса(т) див. **тридєса(т)**

тръжествїахь: **в тръжествїахь** *ім. мн. с. місц.* 443

тръжищахь: **на тръжищахь** *ім. мн. с. місц.* 97 зв., на тръжище(х) 53 зв., 312 зв.

тръжище(х): **на тръжище(х)** див. **тръжищахь**: **на тръжищахь**

тръновыи див. **тръновый**

тръновый *прикм. од. ч. зн.* 429, 429 зв., тръновыи 118 зв.,
тръна див. тер'на
тръпєніє *ім. од. с. зн.* 155 зв.; в' терьпєніи *місц.* 247, в тръпєніи 451, въ тръпєніи 447, 449, 449 зв., 452 зв., 454, 456, 457 зв., 459 зв., въ тръпє(н)и 450
тръпѣти див. тер'пѣти
тръстїнѹ див. тростиноу
трыкро(т) див. трикро(т)
трьпливыми *прикм. мн. наз.* 252 зв.
трясеніє див. трасена
трасена *ім. од. с. наз.* 122, тресена 180, трясеніє 101 зв.; трасенїа *род.* 479 зв.; трасна *зн.* 120 зв.; трасена *мн. наз.* 314
трасль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 258; трасоучи *дієприсл. теп.* 145 зв.
трасоучиса *дієприсл. недок. теп.* 251 зв.
тоу див. тоу(т)
тоуга *ім. од. ж. наз.* 315 зв.
тоуды *присл.* 193, 303 зв.
тоужити *дієсл. недок. інф.* 112, 186 зв., 298 зв.
тоуне *присл.* 49 (2), 451 зв. (2), 453 зв. (2), 462 (2), 268 (2), 269 (2)
тоу(т) *присл.* 76, 115 зв., 170 зв., 182, 196 зв., 256 зв., 289, 354 зв., 357, 364 зв., тоуть 159, 224, 256, 257, 395 зв., 401, тоу 16 зв., 42 зв., 49 зв., 64, 64 зв., 65, 66, 67, 67 зв., 77, 80 зв., 82 зв., 94 зв., 104 зв., 107 зв., 112, 119, 121, 122, 136, 143, 147, 147 зв., 151 зв., 159 зв., 179 зв., 186 зв. (2), 190 зв., 194 зв., 223, 225, 232 зв., 254 зв., 269 зв., 279, 306, 333, 334, 354 зв., 357, 366 зв., 432 зв., 434 зв., 436, 452, 462, 463 зв., 474
тоуть див. тоу(т)
тоуч'ного *прикм. од. ч. зн.* 290 зв.; тоучное *с. зн.* 290
тѡгды див. тогды
тѡг'ды див. тогды
тѡ(ж) див. тожь
тѡ(т) див. той
тъгды див. тогды
тъг'ды див. тогды
тъ(и) див. той
тъи див. той
тъй див. той
ты *займ. од. наз.* 24, 27, 28, 28 зв., 35 зв., 36 зв., 43, 52 зв., 54, 67 зв., 68, 74 (2), 74 зв., 111, 112 зв., 115 (2), 115 зв. (3), 116 зв., 117 (2), 130, 137, 158, 186 зв., 187, 189 зв., 190 зв. (3), 191, 191 зв., 207, 208 зв., 211, 220 зв., 222, 226, 241 зв. (2), 244 зв., 251 зв., 260, 262, 265, 271, 284, 290 зв., 291 зв., 294 зв., 295 зв., 296, 305, 307 зв. (2), 320 (2), 323 (2), 323 зв., 324, 324 зв. (2), 328.3, 331 зв., 342 зв., 343 (3), 345 (2), 345 зв. (3), 347, 348, 349 (2), 350, 351 зв., 353 зв., 354 (2), 355, 367, 371 (2), 372, 376 зв., 377, 378, 379 зв., 380 зв., 382 зв., 383 (4), 385 зв., 386, 387 зв., 388 (3), 391 зв., 392 зв., 394, 394 зв., 396 (2), 396 зв., 397 зв. (2), 404, 406, 406 зв., 410 зв. (2), 411 зв., 413, 421 зв., 422, 423 (2), 423 зв. (4), 424, 426, 427 (3), 428 зв. (2), 430, 430 зв., 436 зв., 440, 440 зв. (2), 441 (3), 442, 467 зв., 468 зв., 481; тєбє *род.* 24, 27, 32, 34, 58 зв., 85, 90 зв., 100 зв., 110 зв., 112, 168 (2), 171 зв., 186 зв., 191 зв., 217, 235 зв., 274 зв., 284 (2), 295 (2), 305, 421 зв. (2), 422 (2), 443 зв., 482 зв. (2); тобѣ *дав.* 24 зв., 28, 32 зв. (2), 33, 35, 35 зв., 42 зв., 44, 45, 54 (2), 54 зв., 65 зв., 71, 74 (2), 74 зв., 76, 78, 79, 79 зв., 80, 81, 81 зв. (2), 82 (2), 86 зв., 87, 89 зв., 91, 95, 106 зв., 108 зв., 109, 133 зв. (2), 134, 143, 144, 146, 148, 148 зв. (2), 159 зв., 161, 162, 163 зв., 164, 173 зв., 184 зв., 186 зв., 187, 205 зв., 206 (2), 215, 222 (2), 229 зв., 230 (2), 239 зв., 241, 241 зв., 244, 245 (2), 257, 261 зв. (2), 263, 265 (2), 265 зв., 266 зв., 279, 282 зв., 284 (3), 284 зв. (3), 290 зв., 299 зв., 305, 305 зв., 308 зв., 318, 320, 328 зв., 346, 346 зв., 349, 349 зв. (2), 350, 353 зв., 360 (2), 360 зв., 367 зв., 383 зв., 387, 395 зв., 397 зв., 401 зв., 410 зв., 422 зв. (2), 427 зв., 428, 430 зв., 441, 442 (2), тєбѣ 35 зв., 36 зв., 74,

205 зв., тєбѣ 112, ти 45, 110 зв., 164, 170, 303, 354, 430 зв., 443, 458 зв., 476 зв. (2), 481, 482; тебє *зн.* 32 зв., 34 (2), 35 зв., 47, 54 зв., 80 (2), 106 зв., 108 (2), 108 зв., 114 зв., 115, 115 зв., 132, 138 зв., 143, 145 зв., 170, 189 зв., 225 зв., 235 зв. (2), 245, 249, 251 зв. (2), 257 зв., 262 зв., 269, 270, 279, 282 зв., 284, 284 зв., 285, 285 зв., 294 зв., 303, 307 зв. (2), 323 зв., 345 зв., 346, 373 зв., 377 зв. (2), 378, 392 зв., 394 зв., 396, 397 зв., 407, 410 зв., 421 зв. (3), 424 (2), 427, 428, 430, 430 зв., 440 зв., 441 (3), 441 зв. (2), 443, 458 зв., 464 зв., 469 зв., 482 зв., та 28 (2), 32 зв. (2), 33, 33 зв., 35, 36 зв., 79 (2), 106 зв., 108 (3), 115 зв., 117, 131, 145, 163 зв. (2), 164 (2), 169 зв., 207 зв. (2), 222 зв. (2), 278 зв., 279, 297, 307 зв. (3), 345 зв., 420 зв., 447, 456 зв.; тобою *ор.* 43, 54 зв., 59 зв., 82, 112, 129 зв., 131, 143, 144, 167, 186 зв., 207, 225, 242 зв., 248, 249, 250 зв., 259 зв., 260, 282, 284, 289 зв. (2), 301 зв., 320 (2), 351 зв., 355 зв., 388, 410 зв., 439, 445, 449, 450, 452, 454, 464 зв., 467, 470, тобож 34, 53, то(б)ю 448 зв.; в тобѣ *місц.* 307 зв. (2), в[1] тобѣ 37, 54 зв., 270, 423 зв., на тобѣ 74, о тобѣ 291, о тєбѣ 112, ѡ тобѣ 28, ѡ тєбѣ 222 зв., 459 зв.

ты [!] див. **то** [1]

ты(ж) див. **тєжь, тыж**

тыж *спол.* 35, ты(ж) 30, 35, 44 зв., 55, 60 (2), 68 зв., 75 зв. (2), 78 зв., 82 зв. (2), 85 зв. (2), 93 зв., 100 зв., 109 (6), 116, 121 зв., 133, 136 (2), 142 зв., 146 зв., 159, 164 зв., 217 зв., 245 зв. (2), 252 зв. (5), 260 зв. (2), 266, 279 (2), 283, 287, 291, 295, 298 зв. (2), 303 (3), 308 (2), 313 (2), 317, 330, 346, 348 зв., 352 зв., 371 зв., 376 зв. (2), 393 зв., 399 зв. (4), 410 зв., 414 зв., 417 зв., 424 (3), 429 (3), тыжь 26, 27 зв. (2), 38 зв., 41 зв. (3), 44 зв. (2), 52 (2), 55, 65 зв. (2), 78 зв., 82 зв., 85 зв., 97, 121 зв., 133, 139, 146 зв., 155 зв., 159, 164 зв. (3), 170, 174 (2), 211 зв., 226 зв. (2), 245 зв. (2), 260 зв., 266 (3), 272 (4), 279, 283, 295 (3), 298 зв. (2), 303, 308, 313, 317 (3), 324 (2), 330, 348 зв., 358 зв., 364 (2), 384, 396 зв., 399 зв., 410 зв., 429, 435 (2), 438 зв.

ты(ж)дєн[1] *ім. од. ч. зн.* 300

тыжь див. **тыж**

ты(м) [1] *спол.* 127, тѣмь 16

ты(м) [2] *спол. сл.* 155

ты(м) [3] *част.* 151

тысащи див. **тисачи**

ть *ім. од. с. ор.* 464

тѣло *ім. од. с. наз.* 33 (2), 37 (2), 37 зв., 82 зв., 111, 185 зв., 270 (3), 298 зв., 318 зв., 329 зв., 369 зв., 370 зв., 436, тєло 275, 451 зв.; тѣла *род.* 37, 121, 269 зв., 272, 332, 334, 335 зв., 348, 369 зв., 433, тєлєсє 15, 125, 330, тєсє(с) [!] 201 зв.; тѣло *зн.* 16 зв., 51 (2), 66, 74, 109, 110, 121 (2), 149, 165, 183, 184, 195 зв. (2), 273, 317, 329 зв., 369 зв. (2), 370, 434 (2), 434 зв.; тѣломь *ор.* 37 зв., 133, 145, 274 зв., 303, 303 зв.; по… тѣлѣ *місц.* 188 зв.; тєлєса *мн. наз.* 120 зв., тєлєси 336

тѣмь див. **ты(м)** [1]

тѣнь *ім. од. ж. зн.* 269 зв.; тѣню *ор.* 141 зв.

тѣсныи *прикм. од. ч. наз.* 40; тѣс[1]ныи *мн. зн.* 281 зв.

тѣшили *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 396 зв.; тѣшачи *дієприкм. теп.* 395 зв.

тѣщить *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 161, 257 зв.; тѣщачи *дієприсл. теп.* 161 зв.

таг[1]ноути *дієсл. недок. інф.* 439 зв.; **таг-ноучи** *дієприсл. теп.* 440

таготоу *ім. од. ж. зн.* 86 зв.

таж[1]ко *присл.* 61

таж[1]костю *ім. од. ж. ор.* 164 зв.

таж[1]коую *прикм. од. ж. зн.* 294; **таж[1]каа** *мн. зн.* 97

ОУ

оу див. **в**

ѹ див. **в**

оубивати *дієсл. недок. інф.* 428; убивающихь *дієприкм. акт. теп. мн. род.* 272, оубиважщи(х) 16–16 зв.

оубити *дієсл. док. інф.* 51, 65, 116, 388 зв., 475 зв., оуби(ти) 148; оубіеть *майб. од. 3 ос.* 417 зв.; оубию(т) *мн. 3 ос.* 101 зв., 180 зв., оубіють 50, 168, оубію(т) 162 зв.; оубили *мин. мн. 3 ос.* 109 зв., 114 зв., 429 зв.; оубіи *наказ. од. 2 ос.* 166, 301; оубиєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 74 зв., оубієнь 255 зв.; оубієноу *дав.* 158

оуби(ти) див. **оубити**

оубичовалꙑ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 429

оубійства *ім. од. с. род.* 326, оубійсꙑтва 326 зв.; оубійсꙑтво *зн.* 191 зв.; оубійства *мн. зн.* 70, оубійсꙑтва 154

оубійсꙑтва див. **оубійства**

оубійца *ім. од. ч. наз.* 382; оубійца *мн. зн.* 94

оубо *част.* 2 зв., 3, 15 зв., 16, 16 зв., 17 (4), 18 зв. (3), 19, 48, 65, 126 зв., 127 зв., 204, ѹбо 18 зв.

ѹбо див. **оубо**

оубогыи *прикм. од. ч. наз.* 293 зв. (2); оубогомоу *дав.* 298 зв.; оубога *ж. наз.* 336 зв., оубогаѧ 179, оубогаа 179, 313; оубогоую *зн.* 174, 313 (2); оубозїи *мн. наз.* 30, 242; оубози(и) 52 зв.; оубогы(м) *дав.* 109 зв., 223 зв., 400 зв., оубогымь 183 зв., 409 зв., ѹбогымь 400 зв., ѹбогы(х) *зн.* 110, оубогыи̑ 184, оубогыи 283, 284 зв., 285 зв., ѹбогыи̑ 400 зв.

оубоялꙑсѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 68; оубоялисѧ *мн. 3 ос.* 333 зв.; оубойтесѧ *наказ. мн. 2 ос.* 16; оубоявꙑши(с) *дієприсл. мин.* 107

оубраного *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. зн.* 94 зв.

оубѣгнєтє *дієсл. док. майб. мн. 2 ос.* 100

оубѣжати *дієсл. док. інф.* 316 зв.

оубѣлити *дієсл. док. інф.* 159 зв.

оув див. **в**

оувєль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 75 зв., 222 зв.; оувєли єхꙑмо *мн. 1 ос.* 108; оувєли єсꙑтє *2 ос.* 108 зв.; оувєли *3 ос.* 193 зв., 323 зв., оувєлї 322 зв.; оувѣди *наказ. од. 2 ос.* 426; оувѣдѣтє *мн. 2 ос.* 285 зв.

оувєрєчи *дієсл. док. інф.* 273, 278; оувръгоу(т) *майб. мн. 3 ос.* 63 зв., 64 зв., 415; оувръгъ *мин. од. ч. 3 ос.* 281, оувръгль 141; оувръгла *ж. 3 ос.* 179 (2), 221, 313, 313 зв., оувргꙑла 125, єсть оувръгла 313, є(ст) оувръгла 179; оувръзи *наказ. од. 2 ос.* 78; оувръзѣтє *мн. 2 ос.* 94 зв., оувръзꙑтє 107 зв., оувръжєныи *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 326 зв., оувєрьжень 79, оувръже(н) 295, оувръжєнь 163 зв.; оувєрьжєнꙑномоу *дав.* 64, оувєрьжєноу 79, 79 зв., оувръжєноу 164 (2); оувєрꙑжено *с. наз.* 33, оувръжєно 33, 218 зв.

оувєсь див. **вєсь**

оувиди(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 361, оувидѣть 452; оувидимо *мн. 1 ос.* 120, 194 зв.; оувидитє *2 ос.* 103 зв., 419; ѹвидѧ(т) *3 ос.* 122 зв., оувидѧ(т) 256; оувидѣша *аор. мн. 3 ос.* 29; єси… оувидѣль *мин. од. ч. 2 ос.* 438 зв., оувидѣ(л) *3 ос.* 435 зв., оувидѣль 116 зв., 130, 134, 146, 151, 160 зв., 161 зв., 171 зв., 280, 364 зв., 377 зв., 435 зв.; оувидѣли *мн. 3 ос.* 24 зв., 152, 196 зв., 256 зв., 259, 366, 417; бы оувидѣль *ум. од. ч. 3 ос.* 390; оувидѣвши *дієприсл. мин.* 303, 328 зв., оувидѣвꙑши 44 зв., 67 зв., 123, 244, 303 зв., 365 зв., 437 зв., оувидѣвꙑ 165 зв.

оувидѣть див. **оувиди(т)**

оувила *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 212 зв.

оувиноуль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 329 зв.

оуводи(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 39 зв.; оуводили *мин. мн. 3 ос.* 214 зв.; оуводи *наказ. од. 2 ос.* 36

оувѣдаємо *дієсл. док. майб. мн. 1 ос.* 213; оувѣдал^{ъ} *мин. од. ч. 3 ос.* 125 зв., оувѣдаль 25, 229 зв., єстє оувѣдали *мн. 2 ос.* 134, оувѣдали *3 ос.* 103 зв., 151 зв.; да оувѣдає(т) *наказ. од. 3 ос.* 47 зв.; оувѣдано *дієприкм. пас. мин. од. с. наз.* 50 зв.; оувѣдани *мн. наз.* 35

оувѣрєнїю *ім. од. с. дав.* 332 зв.

оувѣрити *дієсл. док. інф.* 363 зв., 423 зв., оувѣрїти 404 зв., оувѣри(т) *майб. од. 3 ос.* 368; оувѣримо *мн. 1 ос.* 119 зв.; оувѣритє *2 ос.* 364; ѻвѣрѧ(т) *3 ос.* 321; оувѣри(л) єси *мин. од. ч. 2 ос.*; оувѣриль *3 ос.* 358 зв., 376, 404 зв., 423 зв., оув(ѣ)риль 358, ѻвѣриль 388; єсми оувѣрила *ж. 1 ос.* 396; єси оувѣрила *2 ос.* 208 зв.; оувѣрило *с. 3 ос.* 348, 357, 405; оувѣрили *мн. 1 ос.* 194, єсмо оувѣрили 371; оувѣрили *2 ос.* 367, оувѣрили єстє 420 зв., єстє оувѣрили 92, єстє… оувѣрили 173 зв.; оувѣрили *3 ос.* 347, 348, 357, 374 зв., 380, 397 зв., 398, 399 зв., 414, 422, 438 зв., 447; были оувѣрили *дмин. мн. 3 ос.* 380 зв.; бы… оувѣриль *ум. од. 3 ос.* 405 зв.; бы єстє… оувѣрили *мн. 2 ос.* 358, быс^{ъ}тє оувѣрили 395; оувѣрєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 435; оувѣрив^{ъ}ьши [!] *дієприсл. мин.* 246 зв.

оувѣрїти див. **оувѣрити**

оувѣроуєтє *дієсл. док. майб. мн. 2 ос.* 350; оувѣроваль *мин. од. ч. 3 ос.* 350 зв., 345 зв.; оувѣровали *мн. 3 ос.* 92

оувѧза(н) *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 295

оувѧзєню: **въ оувѧзєню** *ім. од. с. місц.* 52 зв.

оувѧноуло *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 139 зв.

оугасає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 164, оугасаєть 164 (2)

оугасаєть див. **оугасає(т)**

оугаси(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 56 зв.

оуглєхь: **на оуглєхь** *ім. мн. ч. місц.* 440 зв.

оуглови *ім. од. ч. дав.* 175, 310, оуглоу 93

оуглоу див. **оуглови**

оуглѧ *ім. зб. с. наз.* 440

оуг^{ъ}нани *дієприкм. док. пас. мин. мн. наз.* 42 зв.

оугнѣтає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 145; оугнѣтаю(т) *мн. 3 ос.* 251 зв.; оугнѣталї *мин. мн. 3 ос.* 251

оугобзисѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 200

оуготовани: **о оуготовани** *ім. од. с. місц.* 15

оуготови(т) див. **оуготовить**

оуготовить *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 129, оуготови(т) 53; оуготова(х) *аор. од. 1 ос.* 463 зв.; оуготовайтє *наказ. мн. 2 ос.* 26, 129 зв.; оуготова(н)^{ъ}ноє *дієприкм. пас. мин. од. с. зн.* 108

оудари(т) див. **оударить**

оударить *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 235 зв., оудари(т) 34; оудари(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 323 зв., оударилъ 188, 322, 425 зв., 427; оударивъıи *дієприкм. акт. мин. од. 3 ос.* 116; оударивь *дієприсл. мин.* 113 зв.

оудивиши(с) *дієприсл. док. мин.* 18 зв.

оудицю *ім. од. ж. зн.* 78

оуд^{ъ}роугоє *присл.* 115 зв.

оудръжа(т)сѧ *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 278

оудоушило *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 139 зв.

оудѣлати *дієсл. док. інф.* 26 зв.; оудѣлає(т) *майб. од. 3 ос.* 33; оудѣлає(м) *мн. 1 ос.* 76; оудѣлаютъ *3 ос.* 311 зв.; оудѣлаль *мин. од. ч. 3 ос.* 92 зв., 106; оудѣлайтє *наказ. мн. 2 ос.* 26 зв., оудѣланоую *дієприкм. пас. мин. од. ж. зн.* 189 зв.; оудѣланы(и) *мн. наз.* 351

оудѣлѣтє *дієсл. док. наказ. мн. 2 ос.* 105

оуєха(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 171

оуєць *ім. од. ч. наз.* 338 зв.

оужасайтєсѧ *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 101

оужє *присл.* 16 зв., 19, 66 зв.

оужиль: **єси оужиль** *дієсл. док. мин. од. ч. 2 ос.* 294

оужищоу *ім. од. с. дав.* 301 зв., оужищѹ 167; оужища *мн. зн.* 249 зв.; оужищами *ор.* 249

оужищѹ див. **оужищоу**

оуз'боронаючи *дієприсл. недок. теп.* 27

оуз'доровити *дієсл. док. інф.* 77, 223 зв., 228 зв.; оуздоровлю *майб. од. 1 ос.* 42; оуздоровиль *мин. од. ч. 1 ос.* 405, оуздоровиль *3 ос.* 56 зв., 61, 65 зв., 68 зв., 146 зв., 221 зв., 239, 245 зв., 252 зв., 283, 283 зв., 358, 358 зв., ѹздоровиль 44 зв., 352 зв., оуз(д)оровиль 55, 132, 384, оуз'доровиль 43, 57, 71, 82 зв., 226, 226 зв. (2), 239, 241 зв., , 254, узьдоровиль 44 зв., быль оуз'доровиль *дмин. од. ч. 3 ос.* 137; оуздоровлєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 41 зв., 152, оуз'доровлєнь 42 зв., 359, 360, оуз'доров'лєнь 42, 224 зв., 240, оуз'доровлюнь 157 зв.; оуздоровлєн'номоу *дав.* 360; оуз'доров'лєн'на *зн.* 240 зв.; оуздоровлєна *ж. наз.* 251, оуз(д)оровєна 47, оуз'доровлєна 71; оуздоровлени *мн. наз.* 68 зв., 234 зв., оуз'доровлени 147 зв., 234, оуз'доров'лени 151 зв., 229, 245 зв.

оуздоровлєніи: ѡ оуздоровлєніи *ім. од. с. місц.* 75 зв.

оуздоровлѣває(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 279

оуздоровлаитє(с) *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 280 зв.

оуздоровлати *дієсл. недок. інф.* 137, ѹздоровлати 142 зв., оуз'доровлати 253 (2); оуз'доровлаю *теп. од. 1 ос.* 282 зв.; оуздоровлаєть *3 ос.* 142 зв.; оуздоров'лал' *мин. од. ч. 3 ос.* 27 зв., оуз(д)ороваль 29 зв.; оуз'доров'лала *ж. 3 ос.* 229, оуз'доровала 234 зв.; оуздоровла(ли) *мн. 3 ос.* 465; оуздоровлайтє *наказ. мн. 2 ос.* 261 зв.; оуз'доровлаючі *дієприсл. теп.* 253 зв.

ѹздоровлати див. **оуздоровлати**

оуз'доровлати див. **оуздоровлати**

оуз(д)оровѣль: оуз(д)оровѣль є(ст) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 77

оузнизали *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 433

оуз'дроу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 420, 437 зв.; оуз'риш' *2 ос.* 397 зв., оуз(д)ришь 346, оуздришь 344; оуздрить *3 ос.* 352 зв., оуз'дрить 218, оуздри(т) 382 зв., оуздритє *мн. 2 ос.* 61, 101 зв., 115 зв., 122 зв., 182 зв., 189 зв., 282, 283, 297, 315, 316, 346, 370 зв., 419 (3), 419 зв. (2), оуздритє 196 зв., оуздритє 278 зв. (2), оуз'рать *3 ос.* 159, оузра(т) 75, 447, оуз'ра(т) 103, оуздра(т) 316, оуз(д)рѣть 309 зв.; оу(з)дрѣ *аор. од. 3 ос.* 45 зв.; оузрѣ(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 90 зв., оузрѣль 160 зв., оуз'рѣль 94 зв., оуз(д)рѣ(л) 301, 344 зв., 345 зв., оуз(д)рѣль 29, 29 зв., 42 зв., 47, 86, 130 зв. (2), 143 зв., 149 зв., 343, 432 зв., оуздрѣ(л) 343 зв., оуздрѣл' 303 зв., 313, оуздрѣль 270, 289 зв., 294, 296 зв., 313, 323, 359 зв., 384, 396 зв., 441 зв., оуз'дрѣ(л) 227 зв., 230 зв., 344, оуз'дрѣль 206 зв., 227, 296 зв., 331, 435 зв., оузьдрѣль 230 зв., ѹз(д)рєль 454 зв., оуз'дѣль [!] 22 зв.; оузрѣла *ж. 3 ос.* 190, оуз(д)рѣла 115 зв., оуздрѣла 435, оуз'дрѣла 436, 436 зв.; оузрѣли *мн. 3 ос.* 151, оуз(д)рѣли 172 зв., 429 зв., оуз(д)рѣли 309 зв., оуздрѣли 396 зв., 433 зв., оу(з)дрѣли 146 зв., 440, оуз'дрѣли 249 зв., 250; были... оузрѣли *дмин. мн. 3 ос.* 151; оуздрѣть *наказ. мн. 2 ос.* 182; бы... оуз'дрѣль *ум. од. ч. 3 ос.* 214 зв.; оузрѣвши *дієприсл. мин.* 396 зв., оузрѣв'ши 133 зв., оуз'рѣв'ши 213, 240 зв., оуз(д)рѣвши 190 зв., оуз(д)рѣв'ши 24 зв., 30, 92 зв., 322 зв., оуздрѣвши 325, оуздрѣв'ши 264 зв., оуз'дрѣв'ши 144 зв., 207, 216 зв., 249, 264 зв. (2), 441 зв.

оузькаа *прикм. мн. наз.* 39 зв.; оуз'кыми *ор.* 39 зв.

оукажоу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 273; оукаже(т) *3 ос.* 318, 361, оукажєть 185; єси...оуказаль *мин. од. ч. 2 ос.* 443 зв.; оуказаль *3 ос.* 26 зв., 28, 72 зв., 218 зв., 334, 347, 437, ѹказаль 222, оуказали

мн. 3 ос. 100 зв.; оукажи *наказ. од. 2 ос.* 411 зв. (2); оукажѣтє *мн. 2 ос.* 310

[оуказанїи]: в… оуказанїи *ім. од. с. місц.* 482; ѻказанїа *мн. наз.* 335, ѻказанїа 123 зв., 198 зв.

[оуказати сѧ]: сѧ оуказати *дієсл. док. інф.* 413; оукажоусѧ *майб. од. 1 ос.* 413; оуказалсѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 333 зв., оуказа(л)сѧ 197, оуказальсѧ 75 зв., 197, сѧ оуказа(л) 196, сѧ оуказаль 62, 435, сѧ…оуказаль 121 зв., (с) єсть оуказаль 330; оуказалисѧ *мн. 3 ос.* 120 зв.; оукажисѧ *наказ. од. 2 ос.* 228 зв., ѻкажисѧ 132 зв.; оукажѣтєсѧ *мн. 2 ос.* 296 зв.

оуказоує(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 361; оуказоуємо *мн. 1 ос.* 443 зв., 473 зв., оуказѻємо 480; боудє оуказовати *майб. од. 3 ос.* 476 зв.; оуказовали *мин. мн. 3 ос.* 310 зв.; оуказоуючєє *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 444

оуказоує(т)ся *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 102 зв.

оуказь *ім. од. ч. наз.* 474 зв., 481 зв.

оукарѧлисѧ *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 327 зв.; оукарѣючисѧ *дієприсл. теп.* 323 зв.

оуклакали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 193; оукꙋлакаючи *дієприсл. теп.* 118 зв.

оукоривꙋши *дієприсл. док. мин.* 325

оукоротиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 181 зв.; бы… оукоротиль *ум. од. ч. 3 ос.* 181 зв.; оукорочєни *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 100 зв., 102 зв. (2)

оукраины *ім. од. ж. род.* 129 зв., 248 зв., 399 зв., 402 зв., оукꙋраины 143; по… оукраинѣ *місц.* 131 зв., 151 зв., 217 зв., 223; оукраинь *мн. род.* 44, 44 зв., 70, 70 зв., 72, 73 зв., 142 зв., 144, 154, 154 зв., 156, 164 зв., ѳ 154; оукраины *зн.* 82 зв., 154 зв.; в оукраинахь *місц.* 371 зв., на оукраина(х) 28 зв., 315, по… оукраина(х) 25, 241

оукꙋраины див. **оукраины**

ѻкраиньного *прикм. од. с. род.* 399

оукраль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 390; оукрали *мн. 3 ос.* 123; оукрадь *наказ. од. 2 ос.* 301, оукра(д) 84; бы… оукрали *ум. мн. 3 ос.* 121 зв.

оукрасиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 126; оукрасили *мн. 3 ос.* 105; оукрашєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 59, 268 зв.; оукрашєна *ж. наз.* 313 зв.

оукрашаєте *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 99 зв.

оукротити *дієсл. док. інф.* 143; оукроти(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 245 зв.

оукроуховь див. **окроуховь**

[оукрыти… сѧ]: сѧ… оукрыти *дієсл. док. інф.* 31

оукрѣплалосѧ *дієсл. недок. мин. од. с. 3 ос.* 211 зв., 216

оулиты *ім. антроп. од. ж. род.* 470

оулицѣ *ім. мн. ж. зн.* 261 зв.; на оулица(х) *місц.* 56 зв., 151 зв., на… оулица(х) 282

оуличꙗнѡ(м): на … оуличꙗнѡ(м) *прикм. од. ч. місц.* 35 зв.

оуловити *дієсл. док. інф.* 272; єстє… оуловили *мин. мн. 2 ос.* 440; бы… оуловили *ум. мн. 3 ос.* 95

оуловлєна *ім. од. с. зн.* 227 зв.

оумєєтности: по… оумєєтности *ім. од. ж. місц.* 482 зв.

оумерети *дієсл. док. інф.* 112, 186 зв., 239, 404, 430, оумр҃ти 312, 428, 442 (2); оумреть *майб. од. 3 ос.* 311 (2), 369, 402 зв., ѻмреть 396; оумєрꙋль *мин. од. ч. 3 ос.* 25 зв., 95 зв., оумр҃ь 294, оумр҃ль 293 зв., 311 зв. (2), 383, 395, 397, 398 зв., 426, 433 зв., оумръль 176 зв. (2), 195 зв., оумєрль є(ст) 25 зв., єсть оумєрꙋль 162, оумр҃ь єсть 358, єсть оумръль 383; оумєрла *ж. 3 ос.* 176 зв., оумєрꙋла 95 зв., оумр҃ла 311 зв., оумръла 46 зв., 145 зв., оумєрꙋла є(ст) 252, оумєрꙋла єсть 252, оумръла є(ст) 146, є(ст) оумръла 47; єсмо… ѻмр҃ли *мн. 1 ос.* 395; оумр҃ль бы(л) *дмин. од. ч. 3 ос.* 290, оумр҃ль быль 291, быль оумр҃ль 397, былꙋ оумр҃ль 398, быль… ѻмр҃ль 400; была оумєрьла *ж. 3 ос.* 252 зв.; нєхаи

оумрє(т) *наказ. од. 3 ос.* 153, нєхаи оумрєть 68 зв.; бы… оумєр'ль *ум. од. ч. 3 ос.* 95 зв., бы оумръль 195 зв., бы… оумрль 176, 396; оумр҃ль бы быль *мин. ум. од. ч. 3 ос.* 396 зв., бы… быль… оумр҃л' 395 зв.; оумр҃лы(х) *дієприкм. акт. мин. мн. род.* 96, 312, оумр҃лыхь 294 зв., оумръльі(х) 177; оумр҃лы(х) *зн.* 260, умръши(х) 479 зв.

оумиловаль *дієсл. док. мин. од. ч. 1 ос.* 415 зв.; оумиловаль єси *2 ос.* 423 зв., єси оумиловаль 423 зв., єси… оумиловаль 424 (2); оумиловаль *3 ос.* 420 зв., ѳмиловаль 348 зв.; оумиловав'ши *дієприсл. мин.* 406

оумилосръдовав'… сѧ *дієприкм. недок. мин.* 88 зв.

оумирати *дієсл. недок. інф.* 358; оумираєть *теп. од. 3 ос.* 164 (3); оумирала *мин. од. ж. 3 ос.* 251

оумирисѧ *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 32

оумлъкни див. **оумол'ък'ни** [!]

оумлък'ни див. **оумол'ък'ни** [!]

оумлъчали *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 329 зв.

оумовєніе *ім. од. с. зн.* 474 зв., оумывєніє 407 зв., оумы(в) 406, 407 зв.; по оумывєнію *місц.* 408

оумол'ък'ни [!] *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 225 зв., оумлък'ни 131, оумлъкни 142

оумомь *ім. од. ч. ор.* 177 зв.

оумоцовали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 121 зв., оумоцоуитє *наказ. мн. 2 ос.* 121 зв.

оумрътвєнь *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 324

оумоученіе див. **оумоученѧ**

оумоученѧ *ім. од. с. зн.* 164 зв., оумоученіе 85, 159; при оумоученю *місц.* 16

оумы(в) див. **оумовєніе**

оумывальницоу *ім. од. ж. зн.* 406 зв.

[оумываль…(с)]: (с)… оумываль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 270

оумыванѧ *ім. од. с. зн.* 152; ѡ оумыванїи *місц.* 335 зв.

оумывати *дієсл. недок. інф.* 406; оумыває(т) *теп. од. 3 ос.* 406; **оумываю(т)** *мн. 3 ос.* 68 зв.; оумывайтє *наказ. мн. 2 ос.* 407 зв., бы… оумывали *ум. мн. 3 ос.* 152

оумывєніє див. **оумовєніе**

оумыслиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 275 зв.

оумысль *ім. од. ч. зн.* 258 зв.

ѳмыти *дієсл. док. інф.* 406–406 зв., 407; оумыю *майб. од. 1 ос.* 407; оумыль єсми *мин. од. ч. 1 ос.* 407 зв.; оумы(л) *3 ос.* 407 зв., оумыл 118, 407 зв.; оумыи *наказ. од. 2 ос.* 36 зв., оумытый *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 407; оумытыи *мн. зн.* 68 зв.

оумытисѧ *дієсл. док. інф.* 385, **сѧ оумыти** 385 зв.; оумы(л)сѧ єс'ми *мин. од. ч. 1 ос.* 385; оумыльсѧ *3 ос.* 384 зв.; оумыйсѧ *наказ. од. 2 ос.* 384 зв.; бы сѧ… оумыли *ум. мн. 3 ос.* 152

[оумыти сѧ]: сѧ оумыти див. **оумытисѧ**

оумѣєтє *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 72 зв.; оумѣль *мин. од. ч. 3 ос.* 336 зв.; оумѣли *мн. 3 ос.* 187 зв.

оумѣтана *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. наз.* 275 зв.

оумѣтовали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 179

оуничиженїи: ѡ уничиженїи *ім. од. с. місц.* 201 зв.

оуѫкь див. **оучени(к)**

оупадє *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 93 зв. (2), оупадєть 310, оупадє(т) 51, 283 зв., 310; оупаль *мин. од. ч. 3 ос.* 161, 264, 279 зв.; оупала *ж. 3 ос.* 251 зв., 396 зв.; оупали *мн. 3 ос.* 425, впали 60 зв.; впаль быль *дмин. од. ч. 3 ос.* 265; впа(д)ши *дієприсл. мин.* 402 зв.

оупаде(т) див. **оупадє**

оупадєть див. **оупадє**

оупасе(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 24

оупередиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 78; оупередила єсть *ж. 3 ос.* 184; оупередили *мн. 3 ос.* 149 зв.

оупрежаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 92

оупиватисѧ *дієсл. недок. інф.* 277

оуплєт'ши *дієприсл. док. мин.* 192 зв.
оуповає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 465; оуповаю(т) *мн. 3 ос.* 457
оупо(до) див. **оуподоблю**
оуподобиласѧ *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 148 зв.; оуподобилосѧ *с. 3 ос.* 81, 447 зв., оупо(до)билосѧ 445 зв., оупо(до)би(с)[!] 81; оуподобисѧ *наказ. од. 2 ос.* 93 зв. (2), 455, 470
оуподоблю *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 53 зв., 281, оупо(до) 53 зв.; оупо(до)бимо *мн. 1 ос.* 281 зв.
оупокою [1] *ім. од. ч. род.* 35 зв.
оупокою [2] *ім. од. ч. род.* 212 зв., 268 зв.; оупокои *зн.* 55
оупокою [3] *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 55
оупосрє(д)коу *прийм.* 437
оупросити *дієсл. док. інф.* 114; оупрошоу *майб. од. 1 ос.* 412
оурадили *дієсл. док. мин. мн. безос.* 399
[**оурадовали... сѧ**]: **сѧ... оурадовали** *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 317 зв.
оурієва *прикм. од. ж. наз.* 21 зв.
оуродє *ім. од. ч. кл.* 32
оуроди(т) див. **оуродить**
оуродить *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 205 зв., оуроди(т) 280
оурѣзовали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 171
оускочи(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 439 зв.; оускочило *с. 3 ос.* 249 зв.
оусланоу *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. зн.* 185, оусланоую 318
оусланоую див. **оусланоу**
оуслыши(т) див. **оус'лышить**
оус'лышить *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 123, оуслыши(т) 56 зв.; оуслышитє *мн. 2 ос.* 101, 179 зв., 180 зв., 314, 459, оуслышать *3 ос.* 140 (2), 362, оуслыша(т) 140 зв., 361 зв.; оуслыша(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 28 зв., 84 зв., 430 зв., оуслышаль 25 зв., 147 зв. (2), 169 зв., 239, 285, 290, 302 зв., 312 зв., 324 зв., 388, 394, 430, 439 зв.; оуслышала *ж. 3 ос.* 145, 208, 395 зв., 396; оуслышали *мн. 3 ос.* 88 зв., 209, 353, 401; били... оуслышали *дмин. мн. 3 ос.* 344 зв.; оуслыши *наказ. од. 2 ос.* 451, 465; бы... оуслышаль *ум. од. ч. 3 ос.* 418 зв.; оуслышє(н) *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 452 зв.; оуслышана *ж. наз.* 205; оуслышани *мн. наз.* 35 зв.; оуслышавши *дієприсл. мин.* 172, 184 зв., 310, оуслышав'ши 23 зв., 42, 46, 57, 69 зв., 76, 84 зв., 88, 93 зв., 94, 96 (2), 134 зв., 136 зв., 137 зв., 145 зв., 148, 154, 168 зв., 240, 247, 252, 253 зв., 290, 301.2, 361 зв., 370, 374 зв., 375 зв., 388 зв., 394, оус'лышав'ши 357 зв., оус'лыша(в)ши 149, оуслышав'ші 95 зв., оуслышав' 65 зв., ѹслыша(в) 253 зв.; оуслышано *прис. ф.* 133
ѹс'нѹ(л) див. **оусноу(л)**
оуснѹ(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 394 зв., ѹс'нѹ(л) 394 зв.; быль оусноуль *дмин. од. ч. 3 ос.* 248
оусоп'ши(х) *дієприкм. док. акт. мин. мн. род.* 120 зв.
оуспєніє *ім. од. с. наз.* 471 зв., оусп'ніє 470 зв.; оуспєніа *род.* 3
оусп'ніє див. **оуспєніє**
оусправє(д)ливєнь *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 58 зв.; оусправєдливєна *ж. наз.* 243 зв.
оуста *ім. мн. наз.* 58, 210, 238, 452 зв., 458; оу(ст) *род.* 444 зв., оусть 18 зв., 28, 69 зв., 70, 90 зв., 152, 224, 272, 305 зв., 324, 433, 474; оустомь *дав.* 15 зв.; оуста *зн.* 30, 63, 69 зв., 70, 78, 96, 210 зв., 314 зв.; оустнами *ор.* 69, оусты 15 зв., 69, 152 зв., 336; при оустѣ(х) *місц.* 80
оуставиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 44 зв., ѹставиль 44 зв.
оуставичности *ім. од. с. дав.* 266
оуставлѧєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 231 зв.
оуставовь *ім. мн. ч. род.* 68 зв.; оуставы *зн.* 68 зв., 152, 152 зв. (2)
оустановєнѧ *ім. од. с. род.* 69; оустановєніє *зн.* 153.2
оустанови(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 137; єстє установили *мн. 2 ос.* 153
оустєрєчи *дієсл. док. інф.* 297
оустины *ім. антроп. од. ж. род.* 448 зв.

оустрашают'ся *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 414

[оустрашиль сѧ]: сѧ оустрашиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 430; оустрашилисѧ *мн. 3 ос.* 76, 120 зв., 143 зв., 166 зв., 212 зв., 216 зв., 241, 250, 366, оустрашили(с) 131 зв., 160 зв., 196 зв., сѧ... оустрашили 250; сѧ быль оустрашиль *дмин. од. ч. 3 ос.* 228; оустрашив'шисѧ *дієприсл. мин.* 248 зв.

оустрои(т) див. **оустроить**

оустроить *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 76 зв., оустрои(т) 160 зв.; оустроєны *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 481 зв.

оустоудить *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 294

оустыдѧ(т)сѧ *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 92 зв.; бы сѧ оустыдиль *ум. од. ч. 3 ос.* 159

оусоум'нитесѧ *дієсл. док. майб. мн. 2 ос.* 91

оусоушиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 170

оус'хне(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 415; оусхла *мин. од. ж. 3 ос.* 172 зв. (2), оусх'ла 232 зв., оус'хла є(ст) 91; оусхло *с. 3 ос.* 139, 139 зв., 145, оус'хло 91; оус'хлоую *дієприкм. акт. мин. од. ж. зн.* 136

оусѣк'новеніє *ім. од. с. наз.* 472 зв.; ѹсѣкновеніа *род.* 481 зв.; оусѣкновенію *дав.* 66 зв., оусѣкнове(н)ю 149 зв.; оусѣкнове(н) *зн.* 147 зв.

оусѣяно(м): ѡ... оусѣяно(м) *дієприкм. док. пас. мин. од. с. місц.* 399 зв.; оусѣяни *мн. наз.* 140 зв.

оутаиль: оутаиль еси *дієсл. док. мин. од. ч. 2 ос.* 54 зв., 263

[оутаити сѧ]: сѧ оутаити *дієсл. док. інф.* 154

оутапати *дієсл. недок. інф.* 68

оутвер'диль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 259; оутв'рьжено *дієприкм. пас. мин. од. с. наз.* 259

оутвръждалъ *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 198; оутвръждаючи *дієприсл. теп.* 321

оутекь *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 188 зв.; єсте... оутекли *мн. 2 ос.* 218 зв.; оутекли *3 ос.* 44, 250, оутек'ли 114, 143 зв.

оутискоуите *дієсл. недок. наказ. мн. 2 ос.* 219

оутолимо *дієсл. док. майб. мн. 1 ос.* 123

оутоноули *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 143 зв.

оутрата *ім. од. ж. наз.* 109 зв., 183 зв.

оутратиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 288 зв., бы... оутратили *ум. од. ж. 3 ос.* 287

оутрачоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 291 (2)

оутръннѧѧ *прикм. од. ж. наз.* 481; оу(т)р'нєє *с. наз.* 4, 5, 5 зв., 458 зв., оу(т)рнєє 4, 5, оу(т)р' 4 зв. (2), 459 зв., оу(т)р 5 зв.; оутръни(х) *мн. род.* 481; оутръними *дав.* 443; оутръніи *зн.* 480

оутрьни *ім. од. ж. дав.* 389 зв.; на у(т)р'ні *місц.* 456 зв., на оу(т)рні 272 зв., на оутръни 448, на у(т)р'ни 22 зв., 208, 343, 403 зв., 437 зв., 448, 451, 452 зв., 455 зв., 456 зв., 461 зв., 463, 465 зв., 468 зв., 471 зв., 474, на оу(т)р'ни 389, на утрни 256, на у(т)рни 121, 159 зв., 437, 440 зв., 446 зв., 449 зв., 452, 453 зв., 455, 460 зв., 461 зв., 462 зв., а [!] у(т)рни 463, на у(т)р'ъ [!] 214 зв., на у(т)р' 214, 447 зв., 448, 449, 456, 458, 459, 464, 465, 467 зв., 469 зв., 471 зв., 473 зв., 476 зв., на оу(т)р' 453 зв., на у(т)р 460, 468 зв., 472 зв., 473 (2), на у(т) 455 зв., на оу(т) 197, н оу(т) 160; на оутръна(х) *мн. місц.* 443, 443 зв.

оутрѣи *прикм. од. ч. зн.* 476 зв.

оутѣкає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 390, оутѣкаєть 390; оутѣкаю(т) *мн. 3 ос.* 181, оутекають 315, 389, оутекаю(т) 102; оутекаль *мин. од. ч. 3 ос.* 23 зв.

оутѣкаєть див. **оутѣкає(т)**

оутѣканіє див. **оутѣканѧ**

оутѣканѧ *ім. од. с. наз.* 181, оутѣканіє 102

оутѣшеніа *ім. од. с. род.* 235

оутѣшитель *ім. од. ч. наз.* 413 зв., 417–417 зв.; о оутѣ(ш)тели *місц.* 335 зв.

оутѣшити(с) *дієсл. док. інф.* 25 зв.; оутѣша(т)с *майб. мн. 3 ос.* 30

оуха *ім. од. с. род.* 322; оухо *зн.* 113 зв., 167, 188 зв., 317, 322, 425 зв., 427, 453 зв., оуши *дв. наз.* 61; оушєй *род.* 258; оуши *зн.* 50 зв., 53 зв., 60 зв., 64, 84 зв., 107 зв., 139 зв., 141, 153 зв., 155, 157, 246, 247, 272 зв., 287, 301 зв., 460, 463 зв.; оушима *ор.* 61., ѻшима 61, (ѻ)шима 61; въ оушох *місц.* 208 зв., въ оушє(х) 223 зв.

оухватоваєт) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 390

оухватоуєт) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 61 зв.

оухопиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 81 зв.

оучастници *ім. мн. ч. наз.* 99 зв.

оучєни(к) *ім. од. ч. наз.* 125 зв., оучєникь 50 зв., 128 зв., 237, 439 зв., оучн҃ькь 426 (3), 432 зв. (2), 435 (2), 435 зв., 442; оучєника *род.* 52; оучн҃кови *дав.* 429, 432 зв., оучєникоу 41 зв., 50 зв., ѻчєникоу 252 зв., оучн҃коу 336, оучн҃коу 435; оучн҃ка *зн.* 432 зв., 441 зв., 477 зв.; оучєнико(м) *ор.* 121, оучєнико [!] 286–286 зв., оучєником҄ 387 зв., оучн҃ко(м) 287, оучн҃комь 434, ѻчн҃комь 286; оучєници *мн. наз.* 30, 43 зв. (2), 46 (2), 46 зв., 55 (3), 60 зв., 63, 66, 66 зв., 67, 67 зв., 68 зв., 69 зв., 70 зв., 71 зв., 72, 73, 76, 76 зв. (2), 77, 78 зв., 83 зв. (2), 85, 89 зв., 91, 100 зв., 101, 109 зв., 110 зв. (2), 112, 121 зв., 123 (2), 134 зв. (2), 135, 135 зв., 145, 149, 150, 152 зв., 155 зв., 157 зв., 162, 165 зв. (2), 166 зв., 169, 171 зв., 172 зв., 184 зв., 185, 188 зв., 232 (2), 240 зв., 241, 242, 246 зв., 248, 255, 259, 321, 346, 347 зв., 348, 351, 353, 353 зв., 356, 365 зв., 366–366 зв., 371 зв.–372, 380 зв., 387 зв., 394 зв., 438, 477, оучєніци 424 зв., оучєніцї 439 зв., оучн҃ици 410, 475, оучн҃ци 114, 133, 146 зв., 152, 153 зв., 300 зв., 347, 355 зв., 356, 365, 366, 370 зв., 384, 394, 401 зв., 408 зв., 415 зв., 420 зв., 435, 436, 437 (2), 437 зв., 439, 456, 470, ѻчн҃ци 347, оучєникове 454 зв.; оучєниковь *род.* 179, оучєникѡ(в) 43 зв., оучєниковь 48 зв., 77, 87, 89, 152, 170, 184 зв., 234, 344, 344 зв., 353, 364 зв., 366 зв., 370, 438, 439, 440, оучєніковь 409, оучєникоувь 45 зв., оучєникьвь 241, оучн҃иковь 427, 437, 438 зв., оучн҃ковь 266, 295, 306, 312 зв. (2), 338, 371, 419, 426, ѻчн҃ковь 400 зв., оучн҃кь 307; оучєнико(м) *дав.* 74 зв., 84 зв., 109 (2), 111, 112, 113, 122, 122 зв., 254 зв., 258, оучєникѡ(м) 43, 52, 122 зв., 137, 150 зв., оучєникомь 48, 67, 72, 74 зв., 75, 97, 134 зв., 156, 160 зв., 161, 166 зв., 186 зв., 196 зв., 230 зв., 263, 298 зв., 307, 317, 460 зв., оучєнико(мь) 254 зв., оучн҃ко(м) 254 зв., оу(ч)нико(м) 447, ѻчн҃ком 406, оучн҃икомь 263, 274 зв., оу(ч)никомь 321 зв., 465, оучн҃ко(м) 112 зв., 142, 291, 321 зв., 394, 406, 440 зв., 446 зв., 461, 462, 465 зв., 466, 467 (2), 469 зв. (2), 470, 471, 472 зв., 477 зв. (2), ѻчн҃ко(м) 158, оу(ч)нкѡ(м) 31, оучн҃комь 272 зв., 279, 330, 365 (2), 395, 411, 417 зв., 437, 438 зв. (2), 454, 462, 464 зв., 465, 466 зв., ѻчн҃комь 406 зв., оу(ч)ни(км) 295, оу(ч)н҄ 410, оуче(км) 457 зв., оучн҃и(м) 462 зв., оучн҃омь 471, оуче 416 зв., оу(ч) 31 зв., 75, 80 зв., 101 зв., 109, 141, 142, 262, 403, 414 зв., 415 зв., 452 зв., 454 зв., 455 зв., 460 зв., 463, 467 зв., ѻ(ч) 258, 474 зв., оучєникы [!] 159; оучєниковь *зн.* 73 зв., 158, 257 зв., 260 зв., оучєникы 52, 52 зв., 59 зв., 67, 71 зв., 95, 121 зв., 150 зв., 155 зв., 158 зв., 162 зв., 179, 234 зв., 239, оучн҃икы 233 зв., 414 зв., 451 зв., 465 (2), 468, 469, 482, оучн҃кы 252 зв., 266 (2), оучн҃ки 421, оучн҃кі 462; оучєниками *ор.* 136 зв., 387 зв., оучн҃ками 399, оучєникы 45 зв., 134 зв., 156, 185, 351 зв., 366, ѻченикы 110 зв., оученикі 158 зв., оучн҃кы 318, 364, 475, оучн҃ки 424, 424 зв., оу(ч)ни 424; ѡ оучн҃кохь *місц.* 440 зв., ѡ оуче-

нице(х) 426 зв.; оученикома *дв. ор.* 110 зв.

оученикь див. **оученик(к)**

оученїа *ім. од. с. род.* 69, 155 зв., оу(ч)нїа 482; оученїю *дав.* 172; о оученїи *місц.* 13, 131, оу... оученїи 97

оученыи *прикм. од. ч. наз.* 263 зв.; оученыи *мн. наз.* 272; оучены(м) *дав.* 271, 272

оученъ *ім. од. ч. наз.* 17, 482

оу(чи) див. **оучити**

оучини див. **оучинити**

оучинилсѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 257; оучинилосѧ *с. 3 ос.* 239, 281, оучинилосѧ *безос.* 328 зв., сѧ... оучинило 248 зв.; сѧ... было оучинило *дмин. од. с. безос.* 365 зв.

оучинити *дієсл. док. інф.* 33 зв., 136–136 зв., 147, 192 зв., 210 зв., 233 зв., 247, 264, 296, 299, 319, 364 зв., 365 зв., 397, 415, оучини 47 зв., оучинїти 300 зв., оучиню *майб. од. 1 ос.* 29, 88 зв., 130 зв., 274, 289, 291 зв., 309 зв., 319 зв., 412 (2), 424; оучинить *3 ос.* 175, 240, 299 зв., 380 зв., оучини(т) 42, 82, 277 зв., 309 зв., оучїни(т) 93; оучинимо *мн. 1 ос.* 118, 123, 159 зв., 219, 256 зв.–257, 413 зв.; оучинитє *2 ос.* 91, 98, 296, 416, оучинѧть *3 ос.* 417, 417 зв.; оучиниль *мин. од. ч. 1 ос.* 170, 192, 303, 356, 421 зв., єсми... оучиниль 374, 407 зв., єс'ми... оучиниль 373 зв., 408, 424; єсь... оучиниль *2 ос.* 216 зв., єси оучиниль 428, єси... оучиниль 86 зв., 239 зв.; оучини(л) *3 ос.* 62 зв., 280 зв., 347, 385, 456, оучи(ни)л' 65, оучиниль 23, 55–55 зв., 86, 92, 93 зв., 106, 135 зв., 144 (2), 157, 159, 174, 206 зв., 209, 210 зв., 230 зв., 232 зв., 233, 250 зв. (2), 258, 259 зв., 265, 277 зв., 285, 292, 296, 319 зв., 328, 358 зв., 360 зв. (2), 365 зв., 376 зв., 384 зв., 385 зв., 393 зв., 403, 417, 442 зв., оучинї(л) 360, оу(ч)ни(л) 465, оучиниль є(ст) 209, є(ст)... оучиниль 32 зв., 192 зв., 326, єсть оучиниль 270 зв. (2), 387, 398, єсть... оучиниль 118, єс'ть оучиниль 398; с'тє... оучинила [!] ж. *2 ос.* 110; оучинила *3 ос.* 47, 62, 110 (2), 145, 184 (2), 251 зв.–252, 303, 357, оучинїла 145 зв., оучинила єсть 184; оучинило *с. 3 ос.* 246, 342; єсмо оучинили *мн. 1 ос.* 296; стє... оучинили *2 ос.* 172, стє оучинили 90, єстє... оучинили 98, 308, єс'тє оучинили 108 зв.; оучинили *3 ос.* 56, 58 зв., 76 зв., 89 зв., 92 зв., 94 зв.– 95, 109 зв., 110 зв., 116, 122 зв., 123, 136 зв. (2), 160 зв., 191, 214, 227 зв., 254, 254 зв., 273, 401 зв., 432 зв., 476, 476 зв., оучїнили 308, оу(ч)нили 429 зв., оучи 56, 116, оу 94 зв.; оучиниль быль *дмин. од. ч. 3 ос.* 357 зв., были оучинили *мн. 3 ос.* 192; оучини *наказ. од. 2 ос.* 42, 224, 240, 265, 289 зв.; оучинѣтє *мн. 2 ос.* 346; бы(х) быль... оучиниль *мин. ум. од. ч. 1 ос.* 417; оучинєны(и) *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 42, 240, оучинєнь 98, 175 (2), 250, 341 зв.; оучинєна *ж. наз.* 53 зв., 136, 136 зв., 294 зв.; оучинєноѩ *род.* 326; оучинєноє *с. наз.* 325, оучинєно 62; оучини(в)ши *дієприсл. мин.* 116 зв., 133 зв., 347 зв.

оучинїти див. **оучинити**

оучитє(л) див. **оучитєль**

оучитє(л)никовь *ім. мн. ч. зн.* 226

оучитєль *ім. од. ч. наз.* 46, 50 зв., 96 зв., 97 зв., 110 зв., 185, 237 зв., 318, 350, 396, оучитє(л) 300 зв.; оучитєлѧ *род.* 252, 471; оучитєлєви *дав.* 279; оучитєлѧ *зн.* 16, 145 зв., 252; оучитєле(м) *ор.* 50 зв., оучитєлємь 237, 349, 407 зв. (2); оучитєлю *кл.* 43, 58 зв., 84, 95, 95 зв., 96 зв., 97 зв., 113 зв., 142, 159 зв., 161, 163, 166 (2), 168, 170, 172 зв., 175 зв., 176, 177 зв., 179, 219, 227 зв., 244, 248 зв. (2), 251 зв., 256 зв., 257 зв., 258 зв., 263 зв., 271, 296 зв., 307, 310 зв., 312, 313 зв., 344 зв., 351 зв., 356, 366 зв., 377, 384, 394, 436 зв., оучитєлоу 311, оучт҃лю 274, 349; оучители *мн. наз.* 41 зв., 76 зв.,

97, 98, 114, 137 зв., оучи(т)ли 58 зв., оучителє 160, оучителїє 109 зв., 114 зв., 131, 134 зв., 229 зв., оучителєвє 68 зв., 97, 189, 229, 308, 325, 371 зв.; оучителеи *род.* 74 зв., 158, 178 зв., 255 зв., 312 зв., ѻчителеи 308, оучителєв 58 зв., оучителєвь 45, 133 зв., 177; оучителемь *дав.* 97; оучители *зн.* 23 зв., 100; оучител'ми *ор.* 97 зв., 211 зв., 216 зв., оув оучителеи *місц.* 31 зв., въ… оучителеи 461 зв.

оучити *дієсл. недок. інф.* 52 зв., 139, 146 зв., 150, 158, 388, 445 зв., 469 зв., оу(чит) 139; оучитъ *теп. од. 3 ос.* 35, 60, 78 зв., 121 зв., 146 зв., 164 зв., 174, 266, 410 зв., оучи(т) 16 зв., 399 зв.; оуча(т) *мн. 3 ос.* 152 зв., оучѧ(т) 69; бжде… оучити *майб. од. 3 ос.* 31 зв.; оучиль *мин. од. ч. 3 ос.* 41, 65, 91, 131, 139, 162 зв., 164 зв., 226 зв., 232 зв., 377, оучили *мн. 3 ос.* 121 зв., оучими *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 16 (2); оучачи *дієприсл. теп.* 178, 370, 374, оуча 48

оучити(с) *дієсл. недок. інф.* 16; (с)… оучиль *мин. од. ч. 3 ос.* 373

оучїнокь *ім. од. ч. наз.* 367; оучин'коу *род.* 329; оучин'ки *мн. наз.* 351, оучин'кы 351, 363, 391 зв., ѻчин'кы 351; оучин'ковь *род.* 97, 392, 393, оучиньковь 392, 412; оучин'комь *дав.* 393; оучин'ки *зн.* 97 зв., оучин'кы 271 зв., 328, 367, 381, 381 зв., 382, 384, 392 зв., 412 (2); о оучин'кахь *місц.* 104 зв.

оу(ч)нїа див. **оучєнїа**

оучїкь див. **оучєни(к)**

оучовальємь *дієсл. недок. мин. од. ч. 1 ос.* 188 зв.; оучоваль єси *2 ос.* 282

оучрѣж'дєнїє *ім. од. с. зн.* 230 зв.

оучти *ім. од. ж. дав.* 198 зв., оуч'ти 123 зв.; на оучта(х) *мн. місц.* 283

оуч'ти див. **оучти**

оучтивости *ім. од. ж. род.* 146 зв.–147, оуч'тивости 357 зв.

оуч'тивости див. **оучтивости**

оуч'тили *дієсл. недок. мин. мн. 2 ос.* 382 зв.

оуш'ли *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 216 зв.; оушо(д)ши *дієприсл. мин.* 252

Ф

фа(д)дєѧ *ім. антроп. од. ч. зн.* 137 зв.

факоум *гебр.* 146

фалєко(в) *прикм. од. ч. наз.* 221

фал'шивыи *прикм. мн. зн.* 21 зв.

фаноуилева *прикм. од. ж. наз.* 215 зв.

фарєс' *ім. антроп. од. ч. наз.* 21 зв.; фареса *зн.* 21 зв.

фарєсовь *прикм. од. ч. наз.* 221

фарисей *ім. од. ч. наз.* 270, 299 зв. (2); фарисєѧ *род.* 473; ѡ фарисеи *місц.* 200, 200 зв.; фарисеи *мн. наз.* 26 зв., 41 зв., 45 зв., 46, 56 (2), 68 зв., 97, 135, 244, 377, фарисє(и) 58 зв., 137 зв., фарисєє 55, 82 зв., 93 зв., 94 зв. (2), 96, 98 (3), 99 (2), 99 зв. (2), 119 зв., 121 зв., 133, 134 зв., 152 (3), 164 зв., 229, 230 зв., 233, 242 зв., 271, 317 зв. (2), 376 зв., 445, фарисєове 96 зв., фарисєѡвє 272, 287 зв., 292 зв., 297, 353, 374 зв. (2), 378, 385 зв., 402, фарисєєвє 135 зв., ѳарисєове 136 зв., фарисєѡ(в) 402, фари(с) 231; фарисєѡ(в) *род.* 338 зв., фарисєѡвь 58 зв., 232, 243 зв., 270, 282 зв., 348 зв., 376, 385 зв., 458, 464 зв., 469 зв., фарїсєѡвь 424 зв., 446 зв., фарисєоувь 175 зв., фарисеи 14 зв.–15, 31 зв.; фарисєѡ(м) *дав.* 14 зв., 270 зв., 376, фарисєѡмь 221, 270 зв., 383 зв.; о… фарисєѡхь *місц.* 124 зв., ѡ фа(р) 299 зв.

фарисєиска див. **фарисєиского**

фарисєискаго див. **фарисєиского**

фарисєиского *прикм. од. ч. род.* 284 зв., фарисєискаго 156 зв., 272 зв., фарисейска 73, 73 зв.; ѡ… фарисейстѣмь

місц. 200, о… фарисеистѣ 14, 124–124 зв.; фарисейскои *ж. род.* 272, фарисеиски 73 зв.; фарисейского *с. род.* 283; фарисеистїи *мн. наз.* 231

фарисѣѡвь *прикм. од. ч. зн.* 243 зв.; в'… фарисѣѡво(м) *місц.* 243 зв.

февра(л) див. **февраль**

февраль *ім. од. ч. наз.* 463, февра(л) 462 зв.; февралѧ *род.* 466 зв.

федоровича *прикм. од. ч. род.* 481 зв.

феклы *ім. антроп. од. ж. род.* 447 зв.; фек'лѣ *дав.* 105

фефилоу *ім. антроп. од. ч. дав.* 202

фивенского *прикм. од. ч. род.* 460

фикгоу *ім. од. ж. зн.* 303 зв.; фик'тамь *мн. дав.* 171 зв.; фик'ги *зн.* 238

филимона *ім. антроп. од. ч. род.* 453 зв.

филипова див. **филипового**

филипового *прикм. од. с. род.* 446, филипова 73 зв.; филиповы(и) *мн. зн.* 158

филиппь *ім. антроп. од. ч. наз.* 345 зв., фили(п)пь 48 зв., филип'пь 217 зв., 345 (2), 345 зв., 364 зв., 402 зв., 411 зв.; филип'па *род.* 65 зв., 148 (2), 449, 453, 468 зв.; филип'пови *дав.* 364 зв., 402, филиппоу 345, филип'поу 346; филипа *зн.* 234, филип'па 137 зв., 345; филип'помь *ор.* 402 зв.; филип'пе *кл.* 411 зв.

фили(п)пь див. **филиппь**

филип'пь див. **филиппь**

философь *ім. од. ч. наз.* 177 зв.

финикияныни: о **финикияныни** *ім. од. ч. місц.* 124

финиковыхь *прикм. мн. род.* 401

фистоу *ім. од. ч. дав.* 202–202 зв.; фистє *кл.* 202 зв.

ф҃ѧ *числ.* 481 зв.

фоки див. **фокы**

фокы *ім. антроп. од. ч. род.* 447, фоки 470 зв.

форобами *ім. мн. ж. род.* 226

фрола *ім. антроп. од. ч. род.* 472

фоудомєнтъ *ім. од. ч. зн.* 286 зв.

фоун'т *ім. од. ч. зн.* 400; фоун'тоувь *мн. род.* 434

Х

хананеи: о **хананеи** *ім. од. ж. місц.* 14

хананеискои *прикм. од. ж. род.* 152

хананыни *ім. од. ж. род.* 3

харитона *ім. антроп. од. ч. род.* 448

хв҃а *прикм. од. ч. род.* 19, 21 зв., 127, 201 зв., 335, 336, 456 зв., 465 (2), 465 зв.; хв҃ѣ *зн.* 217 зв.; ѡ… хв҃ѣ *місц.* 336; хв҃а *ж. наз.* 136; хв҃оу *зн.* 183; хв҃о *с. наз.* 22 зв. (2), 52, 457; хв҃а *род.* 17 зв., 20 зв., 23 зв., 24 зв., 125 зв., 127 зв., 128 зв., 129, 202, 203 зв., 211 зв., 333 зв., 338, 340 зв., 456 зв., 458 зв.; хв҃оу *дав.* 23 зв., хв҃о *зн.* 22 зв., 75 зв., 348 зв.; хв҃ымь *ор.* 456 зв., хв҃ы(м) 281, хв҃ѣмь 456 зв., хр(с)твы(м) 146 зв.; о… христовѣ *місц.* 15, ѡ… хв҃ѣ 18, 159, 199 зв., по хв҃ѣ 24 зв., 56 зв., 457 (2), ѡ… хв҃ѣ(м) 303, 330, 348 зв.; хвы *мн. наз.* 163 зв.; хв҃ѣмь *дав.* 3 зв.; хв҃а *зн.* 52 зв.; ѡ… хвѣхь *місц.* 337

хва(л) див. **хвала**

хвала *ім. од. ж. наз.*, хва(л) 482; хвалы *род.* 186, х'валы 111 зв.; хвалоу *зн.* 35, 72, 90 зв., 156, 185 зв., 295, 297, 299 зв., 303, 318 зв. (2), 365, 366 зв., 402, 405, х'валоу 111 зв., 387

хвалити *дієсл. недок. інф.* 303; хвалю *теп. од. 1 ос.* 54 зв., 262 зв., 397 зв.; хвалитє *мн. 2 ос.* 271 зв.; хвалѧтъ *3 ос.* 211 зв., хвалѧ(т) 152 зв.; боудоу(т) хвалити *майб. мн. 3 ос.* 235; хвалиль *мин. од. ч. 1 ос.* 214 зв., 482 зв.; хвалила *ж. 3 ос.* 215 зв., 280 зв.; хвалили *мн. 3 ос.* 71 зв., 134; да хвалить *наказ. од. 3 ос.* 463 зв.; хвалитє *мн. 2 ос.* 463 зв.; хвалѧчихь *дієприкм. акт. теп. мн. род.* 213; хва-

лєно *пас. мин. од. с. наз.* 339 зв.; хвалѧчи *дієприсл. теп.* 213, 230, 296 зв., 303, 335, хᵛвалѧчи 210, хвалѧщє 477 зв.
хєровимо(м) *ім. мн. ч. дав.* 126 зв.; на хєровимѣ(х) *місц.* 126 зв.
хитонь *ім. од. ч. наз.* 432 (2); хитон *зн.* 432
хищ'ници *ім. мн. ч. наз.* 40, 300
хлѣ(б) *ім. од. ч. наз.* 477 зв., хлѣбь 367 зв., 368, 368 зв., 369 (3), 369 зв., 370; хлѣба *род.* 39 зв., 67, 71 зв., 73 (2), 137 зв., 147, 150, 150 зв., 152 зв., 154 зв., 157 (3), 243, 253, 266 зв., 267, 283, 284 зв., 289, 333 зв., 364 зв., 367 зв. (2), 369 зв., 409 (2), 409 зв.; хлѣбь *зн.* 36, 71, 111, 152, 156 зв., 185 зв., 266, 318 зв., 333, 365, 367 зв. (2), 370, 408, 440, 440 зв.; хлѣбомь *ор.* 155 зв., 222; ѡ… хлѣбѣ *місц.* 27 зв., 73 зв., 222, 364, 409 зв.; хлѣбы *мн. наз.* 27 зв.; хлѣбовь *род.* 66 зв., 71 зв., 72, 73 (2), 150, 151 зв., 155 зв., 156, 156 зв., 254 зв. (2), 364 зв. (2), 365, хлѣбо(в) 150; хлѣбы *зн.* 55 зв., 67, 68 зв., 73, 135 зв., 150 зв., 152, 232, 232 зв., 366 зв., 367 зв.; хлѣбы *ор.* 65 зв., 68 зв., 146 зв., 155 зв., 252 зв., 364; о… хлѣбѣхь *місц.* 13 зв., 14, 124, о… хᵛлѣбѣ(х) 124, ѡ… хлѣбѣхь 199 зв., 335 зв.
хлѣбного *прикм. од. ч. род.* 73 зв.
хо див. **ходити**
ховає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 413
[ховати сѧ]: сѧ ховати *дієсл. недок. інф.* 434 зв.; ховайтєсѧ *наказ. мн. 2 ос.* 274
ходити *дієсл. недок. інф.* 178 зв., 312 зв.; ходить *теп. од. 3 ос.* 163, 259, 394 зв., ходи(т) 151, 163, 286, 366, 378, 394 зв., 404; ходѧ(т) *мн. 3 ос.* 39 зв., 52 зв., 71 зв., 157 зв., 241 зв., 271; бꙋдє(т)… ходити *майб. од. 3 ос.* 378; ходиль єси *мин. од. ч. 2 ос.* 441; ходи(л) *3 ос.* 29, 230 зв., 245 зв.; ходилᵗ 173, 364, ходиль 29, 65 зв., 130 зв., 146 зв., 217 зв., 245 зв., 250 зв., 360, 391, 441, хо 173; ходила *ж. 1 ос.* 354 зв.; ходила *3 ос.* 146; ходили *мн. 3 ос.* 204 зв., 253 зв., 332 зв., 371; ходи *наказ. од. 2 ос.* 45, 134, 157 зв., 230, 360 (2), ходѣ 314; ходѣтє *мн. 2 ос.* 297, 404; ходѧи *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 151, ходѧ 67 зв.; ходѧща *зн.* 67 зв.; ходячи *дієприсл. теп.* 70 зв., 130 зв., ходѧщє 49
хожденїи: ѡ… хожденїи *ім. од. с. місц.* 124, 335 зв., о… хож(д)єнїи 13 зв.
хож(д)єнїи: о… хож(д)єнїи див. **хожденїи: ѡ…хожденїи**
хожоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 125 зв., 399; хожовали *мн. 3 ос.* 195, 216
холᵗмь *ім. од. ч. наз.* 218; холᵗмомь *ор.* 327
холодᵗники *ім. мн. ч. зн.* 159 зв., 257
хонє(х): в хонє(х) *ім. топ. мн. місц.* 445
хопилисѧ *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 122 зв.
хоразинь *ім. од. ч. наз.* 54, 261 зв.
хоробою *ім. од. ж. ор.* 359; в хоробѣ *місц.* 239 зв., въ… хоробѣ 359 зв.; хоробы *мн. зн.* 137
хороминахь: в хороминахь *ім. мн. ж. місц.* 272 зв.
хоромы *ім. мн. зн.* 288
хорыи *прикм. од. ч. наз.* 359 зв.
хо(т) *спол.* 278 зв., 396, 404 зв., 440, хотѧ 295, 378
хотєніа *ім. од. с. род.* 16; хотєніа *мн. зн.* 15 зв.
хоть *част.* 256
хотѧ див. **хо(т)**
хочоу *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 71 зв., 87, 112 зв., 132 зв., 149, 187, 228 зв., 278, 326, 423 зв., хочю 87, 92, хощоу 41 зв., 46, хощꙋ 55 зв.; хочєш *2 ос.* 84 зв., 478 зв., хочєшь 41 зв., 76, 84, 87 зв., 110 зв., 148 зв., 169 зв., 184 зв., 228 зв., 303, 318, 321, 348, 355 зв., 359 зв., 388, 394 зв., 406, 413, хочєши 259 зв., хощєшь 71, хощєши 62 зв.; хочє(т) *3 ос.* 24 зв., 34, 88, 119 зв., 255 зв., 275 зв., 282 зв., 293, 298, 349 зв., 372, 373, 373 зв., 405 зв., 408 зв., 447, 452, хочєть 75, 158 зв., 162 зв., 232, 352 зв., 361, 379, хощє(т) 2 зв., 236; хочємо *мн. 1 ос.* 58, 304 зв., 402 зв., хочємы 168; хочєтє *2 ос.* 88 зв., 110, 117 зв.,

118, 168, 192 (2), 236, 271, 363, 371, 373 зв., 381, 382 (2), 387 зв. (2), 429, **хощєтє** 16 зв., 39 зв., 53 зв.; **хотѧть** *3 ос.* 248, 303, **хотѧ(т)** 59 зв., 97 зв., 294 зв., 312 зв., 316 зв., 374, 419 зв.; **боудє(т) хотѣти** *майб. од. 3 ос.* 169, **бѹдє(т) хотѣти** 354 зв., **бжде(т) хотѣти** 54 зв., **боудеть хотѣти** 169; **боудєтє хотѣти** 184, 297, 417; **хотѧхж** *імп. мн. 3 ос.* 16; **хотѣль єсми** *мин. од. ч. 1 ос.* 100 зв., 283; **єси хотѣ(л)** *2 ос.* 441; **хотѣ(л)** *3 ос.* 252 зв., 299, **хотѣль** 23 (2), 41 зв., 65 зв., 68, 81, 81 зв., 137, 149, 151, 154, 162, 234 зв., 239, 253 зв., 264, 272, 289, 290 зв., 293 зв. (2), 303 зв. (2), 332, 345 (2), 371 зв. (2), 399, 400 зв., 430 зв., 453, 468 зв., **хотєль** 119, **хотѣь** [!] 325; **хотѣла** *ж. 3 ос.* 25 зв., 148; **хотѣли** *мн. 2 ос.* 283, 362 зв.; **хотѣли** *3 ос.* 61, 76 зв., 93 зв. (2), 160 зв., 175, 229, 259, 263 зв., 306, 360 зв., 365, 365 зв., 366, 371 зв., 374 зв., 383 зв., 388 зв., 392, 393 (2), 394, 424, **хотили** 375 зв.; **хотѣтє** *наказ. мн. 2 ос.* 97 зв.; **бы(х) хотѣль** *ум. од. ч. 1 ос.* 442 (2), **бы єси хотѣль** *2 ос.* 132 зв., **бы єси… хотѣль** 441 зв.; **бы хотѣль** *3 ос.* 34, 75, 88, 255 зв., 263, 286 зв., **бы… хотѣль** 210, 253, 286 зв., 319; **бы… хотѣли** *мн. 3 ос.* 98, 117 зв., 272; **хотѧи** *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 53 зв.; **ѡ хотѧщи(м)** *місц.* 200; **хотѧчи** *дієприсл. теп.* 59 зв., 272, **хотѣчи** 192 зв.

хочю див. **хочоу**

хощоу див. **хочоу**

хощ҃ див. **хочоу**

храмина *ім. од. ж. зн.* 24 зв.

храмоу *ім. од. ч. род.* 90, 451 зв., **храм҃** 89; **в хамѣ** [!] *місц.* 371 зв.

храм҃ див. **храмоу**

хранилища *ім. мн. с. зн.* 97 зв.

хранѧщє див. **хранѧщей**

хранѧщей *дієприкм. акт. теп. мн. наз.* 445, **хранѧщє** 453 зв., 472; **хранѧщи(м)** *дав.* 16 зв. (2)

христи *ім. мн. ч. наз.* 102 зв., 181 зв.

христось *ім. антроп. од. ч. наз.* 364, **х҃с** 14 зв., 16, 18 (2), 18 зв. (2), 22 зв., 23 зв. (2), 27 зв. (2), 30, 35, 41 зв., 44 зв., 48 зв., 52, 55, 57, 60, 65 зв., 68 зв., 72 зв., 74, 74 зв., 75 зв., 78 зв., 82 зв., 85 зв., 93 зв., 97, 97 зв., 98, 100 зв., 101, 102 зв., 109, 115, 116, 121 зв., 136, 139, 142 зв., 146 зв., 152, 155 зв. (2), 158, 159, 164 зв., 174, 178, 1,194, 196, 211 зв. (2), 212 зв., 221 зв. (2), 226, 226 зв., 232, 239, 252 зв., 260 зв., 272, 279, 283, 295, 298 зв., 303, 312, 313, 317, 323 зв., 327 зв., 328, 332 зв., 336, 343 (2), 345, 352, 355 зв., 356, 357, 358 зв., 371, 374 (3), 374 зв., 375 зв. (3), 375 зв., 376 зв., 384, 388 зв., 391 зв., 393 зв., 396, 404, 406, 410 зв., 414 зв., 417 зв., 421, 424, 435, 438 зв. (2); **хр(с)та** *род.* 126, 324 зв., **х҃а** 5, 20 зв., 22 зв., 82 зв., 121 зв., 255 зв., 337, 376 зв., 443, 446, 451, 456 зв., 457 зв., 458, 459, 462 зв. (2), 472, 474 зв., 476 зв.; **хв҃и** *дав.* 202, **хр(с)тоу** 118, 123 зв., **х҃оу** 133, 334 зв.; **хр(с)та** *зн.* 116, 324, 386 зв., **х҃а** 85 зв., 109, 117 зв., 132, 211 зв., 214 зв., 217 зв., 308, 393 зв., 421 зв.; **христомь** *ор.* 72 зв., **хр(с)томь** 41 зв., **х҃омь** 219 зв., 342 зв.; **о… христѣ** *місц.* 100 зв., **о хр(с)тѣ** 96 зв., **о х҃ѣ** 125 зв.; **х҃є** *кл.* 115 зв.

хромомоу *прикм. од. ч. дав.* 79, **хром҃** 164; **хромы(и)** *мн. наз.* 241 зв., **хромїи** 52 зв., 90; **хромыхь** *род.* 359; **хромы҃й** *зн.* 68 зв., **хромыи** 71, 71 зв., 285 зв., **хромы҃й** 285 зв.; **о… хромыхь** *місц.* 14 зв.

хром҃ див. **хромомоу**

хр(с)твы *прикм. од. ж. род.* 482 зв.

хр(с)тїанско(г)[о] див. **хр(с)тїан᾽ского**

хр(с)тїан᾽ского *прикм. од. ч. род.* 482, **хр(с)тїан᾽ско(г)[о]** 442 зв.

хр(с)толюбивомь: при… хр(с)толюбивомь *прикм. од. ч. місц.* 481 зв.; **хр(с)толюбивои** *ж. род.* 481 зв., 482 зв.; **при… хр(с)толюбивои** *місц.* 481 зв.

х҃с див. **христось**

хто *займ. од. наз.* 352 зв., **х(т)о** 364 зв., **х᾽то** 158 зв. (2), 159 зв., 319, 369 зв.,

375 (2), кто 14, 26 зв., 31 зв., 32 (2), 33 (3), 33 зв., 34 (4), 37 зв., 39, 40 зв., 44, 49 зв., 51 зв. (2), 52 (5), 54 зв., 55, 57 зв., 58, 59 зв. (3), 60 зв., 64, 68 зв., 69 (2), 75 (3), 78 зв. (3), 82 зв., 83, 83 зв., 85, 88, 90, 91, 93 зв., 97, 98, 98 зв., 99, 101 зв., 102 (2), 124 зв., 131, 142 зв., 145, 153, 153 зв., 155 зв., 159, 162, 162 зв., 163, 165 зв. (3), 169 (2), 170 зв., 172 зв., 173 зв., 181 (2), 201, 218 зв., 219 (2), 225 зв., 229 зв., 232, 238 зв., 244, 245, 246, 247 зв., 251, 251 зв., 253, 253 зв., 255 зв. (3), 256, 258 зв. (3), 260, 262 (2), 263 (2), 264, 265, 266 зв., 267 (3), 268 зв. (3), 273 зв. (2), 274, 275, 277 (2), 284 (2), 286, 286 зв., 287, 292 (3), 292 зв. (2), 294 зв., 295 зв., 297, 298 (2), 300, 300 зв., 301 зв., 302 зв., 303 зв., 306 зв., 308 зв. (2), 319 зв., 320 зв., 342 зв., 343, 348, 349, 349 зв., 350 зв., 351, 352 (2), 352 зв., 353 зв., 356, 360, 368, 369 (2), 369 зв., 370 (3), 370 зв., 373 (2), 373 зв., 378, 379 зв., 382, 384, 386 зв., 387 зв. (2), 388 (2), 389 зв., 394 зв. (2), 395 зв., 403 (5), 404 зв., 405 (2), 405 зв. (3), 407, 408 зв., 409, 412, 413 (4), 413 зв., 415 (2), 417, 420 зв., 440, 441 зв., 445, 445 зв., 447, 448 зв., 449, 450 (2), 452 (2), 453, 460, 462 зв., 464 зв., 466 зв., 467, 469 зв. (2), 482, к'то 53 зв., 57 зв., 89, 95 зв., 98, 98 зв.5, 102, 102 зв. (2), 107 зв., 111, 115 зв., 133 зв., 138 зв. (2), 139 зв., 141 (3), 145, 158 зв., 162 зв., 163, 163 зв., 167 (2), 172, 179 зв., 180 зв. (2), 181 зв., 193 зв., 196, 199 зв., 229 зв., 235 зв. (2), 247, 247 зв., 248 зв., 258 зв., 259, 262 (2), 286, 293, 295, 298, 319 зв., 323 зв., 350 зв., 352, 352 зв., 354, 356 зв., 359, 368, 370, 370 зв., 373, 382, 382 зв., 383, 386 зв., 389 (2), 404 (2), 408 зв., 411 зв.; кого *род.* 95, 273, 304, 371; комоу *дав.* 53 зв., 54 зв., 222, 243, 263, 274, 274 зв.., 277 зв., 281, 311, 404 зв., ко(мѣ) 53 зв., комѣ 243, 432; кого *зн.* 80 зв. (2), 93 зв., 173, 175 зв., 268, 295, 424 зв., 425, 436 зв., ко(г)[о] 310; кы(м) *ор.* 74, ким' 383, кимь 73 зв., 158 (2), 255 (2); ѡ кѡ(м) *місц.* 57 зв., ѡ комь 409

х(т)о див. **хто**

х'то див. **хто**

хоула *ім. од. ж. наз.* 57 зв. (2); хоулоу *зн.* 115, 190, 229 зв., хоулѹ 392 зв.; хоулы *мн. наз.* 70; хоулы *зн.* 133 зв.

хѹлишь *дієсл. недок. теп. од. 2 ос.* 392 зв.; хоули(т) *3 ос.* 45; бы… хоулиль *ум. од. 3 ос.* 273 зв.

х'ламидою *ім. од. ж. ор.* 118 зв.

ѡ

ѡ [1] див. **о**

ѡ [2] *виг.* 38, 71, 161, 185 зв., 235, 237 зв., 257 зв., 275 зв., 280 зв., 282 зв., 289 (2), 289 зв., 294, 307, 332 зв.

ѡ *числ.* 203 зв.

ѡба *числ. ч. наз.* 237, 435; обѣ [!] *род.* 119 зв.; ѡбѣма *дав.* 244; оба *зн.* 112; ѡбѣ *ж. наз.* 28 зв.; обѣ *зн.* 150 зв., ѡбѣ 227 зв.; обѣ *с. зн.* 79 зв.

ѡбанадесѧ(т) див. **обанадесѧть**

ѡбанадесѧтє див. **обанадесѧть**

ѡбанадесѧть див. **обанадесѧть**

ѡбачє *спол.* 54, 282 зв., 321

ѡбачив'шисѧ *дієприсл. недок. мин.* 160

ѡбачишь *дієсл. док. майб. од. 2 ос.* 345 зв.; ѡбачиль *мин. од. ч. 3 ос.* 216; обачили *мн. 3 ос.* 196 зв.; ѡбач' *наказ. од. 2 ос.* 336 зв.

ѡбвиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 195 зв.

ѡб'винити *дієсл. док. інф.* 377; **ѡбьвинили** *мин. мн. 3 ос.* 136

ѡб'дръжа(т) *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 16 зв.

ѡберꙗнетꙗсѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 419 зв.; **ѡберьноуласѧ** *мин. од. ж. 3 ос.* 436–436 зв.; **ѡберꙗноувꙗшисѧ** *дієприсл. мин.* 263, 327, 441 зв., **ѡберꙗноувышисѧ** 240, **ѡберьноувꙗшисѧ** 244 зв., 259 зв.; **ѡберꙗнꙋвꙗшисѧ** 263, **ѡберьн(ꙋ)вшисѧ** 436 зв., **ѡберꙗнжвꙗшисѧ** 2 зв., **ѡберноувꙗши(с)** 286, 323, **ѡбръноувꙗшисѧ** 39, **ѡбръноувꙗши(с)** 145, **ѡбръноувꙗши(с)** 158 зв., **ѡбръноувꙗшисѧ** 317 зв.

ѡ(б)жаловали *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 272

ѡбираль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 317 зв.

ѡбители *ім. мн. ж. наз.* 411

ѡблакь див. **ѡболокь**

ѡбласть *ім. од. ж. наз.* 322 зв.

ѡблегъ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 333

ѡблизовали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 293 зв.

ѡбличаѥ(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 136

ѡбличити *дієсл. док. інф.* 23; **ѡбличи(т)** *майб. од. 3 ос.* 418; **ѡбличи** *наказ. од. 2 ос.* 80

ѡбличѧмь *ім. од. с. ор.* 438 зв.

ѡбложень *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 277 зв.

ѡблокь *мин. од. ч. 3 ос.* 325 зв.; **облокли** *мн. 3 ос.* 192 зв., **облокꙗли** 118 зв., **ѡблокли** 193, 429 зв.; **ѡболоцѣтє** *наказ. мн. 2 ос.* 289 зв.; **ѡболочєнь** *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 242, 250, **ѡболоченыи** 188 зв., **оболочен꙽ныи** 143 зв.; **ѡболочєна** *зн.* 53; **ѡболоченыи** *мн. наз.* 196 зв.

ѡблоу(д)но *присл.* 288 зв.

ѡблагоу(т) *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 307 зв.; **ѡблажень** *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 315

ѡбнов꙽лєніє див. **ѡб꙽нов꙽лєніє**

ѡбоє див. **обоє**

ѡболоковалъсѧ див. **ѡболочовалъсѧ**

ѡболокь *ім. од. ч. наз.* 257, **облакь** 76, **ѡблакь** 159 зв.; **облака** *род.* 76, **ѡблака** 160, 257; **ѡболокь** *зн.* 257; **ѡболокы** *мн. зн.* 278 зв.; по **ѡб꙽лако(х)** *місц.* 103, въ **ѡблацѣхь** 182, на **ѡблацѣхь** 316, по **ѡблацѣхь** 190, по **ѡб꙽лацѣхь** 115

ѡболочєтесѧ див. **облечєт꙽сѧ**

ѡболочовалъсѧ *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 293 зв., **ѡболоковалъсѧ** 249

ѡбохьнадєсѧ(т) див. **обанадесѧть**

ѡбрадован꙽на *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. наз.* 207

ѡбраза див. **образь**

ѡбратити *дієсл. док. інф.* 205 зв.; **об꙽рати** *наказ. од. 2 ос.* 113 зв.

ѡбратѧ(т)сѧ *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 140; **ѡбратилисѧ** *мин. мн. 3 ос.* 61; **обратив꙽шисѧ** *дієприсл. мин.* 74 зв., **ѡбратив꙽шисѧ** 344 зв., **ѡбратив꙽ши(с)** 295 зв., **ѡбратив꙽сѧ** 47

ѡброкы *ім. мн. ч. зн.* 277; **ѡброкы** *ор.* 219

ѡброусоу *ім. од. ч. дав.* 263, 263 зв.; **ѡброу(с)** *зн.* 259 зв., **броу(с)** [!] 305; **ѡброусомь** *ор.* 398

ѡброучєна *дієприкм. док. пас. мин. од. ж. наз.* 22 зв.; **ѡбрꙋчєн꙽ною** *ор.* 212

ѡброуч꙽ника *ім. од. ч. род.* 457; **ѡброучникомь** *ор.* 338 зв.

ѡбрѣзаніє *ім. од. с. наз.* 458; **ѡбрѣза(ни)** *дав.* 217; **ѡбрѣзаніє** *зн.* 373 зв.*2*, **ѡбр(ѣ)заніє** 213 зв.

ѡбрѣменєніи *дієприкм. недок. пас. мин. мн. наз.* 55

ѡбрѣтеніє див. **обрѣтеніє**

ѡбрѣтыи *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 52

ѡб꙽таг꙽чены *дієприкм. док. пас. мин. мн. наз.* 187 зв., **об꙽тег꙽чени** 113

ѡб꙽тажены *дієприкм. недок. пас. мин. мн. наз.* 316 зв.

ѡб꙽ходитє див. **об꙽ходити**

ѡб꙽ходи(т)… сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 2 зв.

ѡб꙽хождаль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 48

ѡбхож(д)єніє *ім. од. с. наз.* 480, **ѡб꙽хож(д)єніє** 480 зв., 481; **ѡбьхож(д)єніє** *зн.* 2

ѡбⁱхож(д)єніє див. ѡбхож(д)єніє
ѡбоуви див. обоуви
ѡбщаа *прикм. од. ж. наз.* 478 зв.; ѡбщой *дав.* 266
ѡбⁱще *присл.* 262
ѡбⁱщежитєла *ім. од. ч. род.* 459 зв.
ѡбⁱщем(ч)нико(м) *ім. мн. ч. дав.* 478 зв.
ѡбъявⁱлень див. ѡбьявлєнь
ѡбыбрала *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 264 зв.; ѡбыбрали *мн. 3 ос.* 265; обыбравши *дієприсл. мин.* 317
ѡбыймаєтъ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 341 зв.; ѡбыймоу(т) *майб. мн. 3 ос.* 307 зв.
ѡбыздрѣвⁱшиса *дієприсл. док. мин.* 196 зв.
ѡбычаи див. ѡбычай
ѡбычай *ім. од. ч. наз.* 429, 434 зв., ѡбычаи 117 зв., 164 зв., 326; ѡбычаю *род.* 321; ѡбычаи *зн.* 191 зв.; ѡбычає(м) *ор.* 338; ѡбыча(и) *мн. наз.* 16; ѡбычаи *зн.* 16; по ѡбычаю *місц.* 205, 214 зв., 216, 223
ѡбышла *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 404
ѡбьваза(н) *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 398; ѡбвазано *с. наз.* 398
ѡбьявлєнь *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 344, ѡбъявⁱлєнь 372; обьявлєнⁱно *с. наз.* 336
ѡбьявⁱши *дієприсл. док. мин.* 166, ѡбьявьши 163
ѡбьявьши див. ѡбьявⁱши
ѡбьяденїа *ім. од. с. род.* 313; ѡбьяденіємь *ор.* 316 зв.
ѡбѣдаль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 270, 460, 466; ѡбѣдайтє *наказ. мн. 2 ос.* 440
ѡбѣдь див. обѣ(д)
[ѡбѣсиль са]: са ѡбѣсиль див. обѣсильса
ѡбѣтницоу *ім. од. ж. зн.* 334 зв., ѡбѣтⁱницоу 214
ѡбѣтⁱницоу див. ѡбѣтницоу
ѡбѣшєныхь *дієприкм. пас. мин. мн. род.* 328
ѡбѣщаважіцє *дієприкм. недок. акт. теп. мн. ч. наз.* 16 зв.
ѡвⁱде *присл.* 358
ѡвєчый *прикм. од. ч. наз.* 389; ѡвⁱчаа *ж. наз.* 359; ѡвєчоую *зн.* 389; на ѡвчои *місц.* 358 зв.; ѡвєчими *мн. ор.* 389 зв.; въ… ѡвⁱчихь *місц.* 40
ѡвидовь *прикм. од. ч. наз.* 220 зв.
ѡво див. ово
ѡвѡ(н) *ім. од. ч. наз.* 341 зв.
ѡвⁱца *ім. од. ж. наз.* 56; овⁱцю *зн.* 56, ѡвⁱцю 287 зв.; овⁱцѣ *мн. наз.* 149 зв., ѡвⁱцѣ 48, 186, 260 зв., 389 (2), 389 зв., 390, 391 зв. (2), 467, ѡвца 50, ѡ(в)ца 455 зв., овⁱца 111 зв., ѡвⁱца 471; ѡвєць *род.* 14, 79 зв., 200 зв., 287, 287 зв., 391 зв.; овⁱца(м) *дав.* 49, ѡвⁱца(м) 70 зв.; овⁱцѣ *зн.* 107 зв. (2), ѡвцѣ 389, 390 зв. (2), ѡвⁱцѣ 347 зв., 389, 390 (3), 390 зв., 441 (2), ѡвыцѣ 347 зв.; ѡ ѡвⁱца(х) *місц.* 390
ѡгєнь *ім. од. ч. наз.* 259 зв., огє(н) 298, огнь 43, 131 зв., ѡгнь 164 (3), 358 зв.; огна *род.* 189, огⁱна 100, ѡгна 164, 278; ѡгнєви *дав.* 226, ѡгню 32; ѡгєнь *зн.* 273, 218 зв., 322 зв., 426 зв., огⁱнь 79, 108 зв., ѡгⁱнь 161 зв., ѡгⁱнъ 163 зв., огнь 40, 79 зв., ѡгнь 26 зв., 77, 164, 415; огнє(м) *ор.* 131 зв., ѡгнє(м) 27, 42 зв., 51, 63 зв., ѡгнємь 164, ѡгⁱнємь 219 зв. (2), 226; при ѡгⁱни *місц.* 322 зв.
ѡгладати *дієсл. недок. інф.* 285; ѡгладаю *теп. од. 1 ос.* 175 зв.; ѡгладаль *мин. од. ч. 3 ос.* 171; ѡгладали *мн. 3 ос.* 329 зв., 344 зв.; огладайтє *наказ. мн. 2 ос.* 150; ѡгладаитє 344 зв., ѡгладайтє 356 зв.
ѡгладѣти *дієсл. док. інф.* 285 зв.
ѡгнⁱноую див. огньноую
ѡгнь див. ѡгєнь
ѡгород ь *ім. од. ч. наз.* 424 зв., 434 зв.; ѡгоро(д) *зн.* 281; в огородѣ *місц.* 427, вⁱ… ѡгородѣ 434 зв.
ѡгорⁱноулⁱса *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 439 зв.
ѡдвєрⁱница *ім. од. ж. наз.* 426
ѡдвєрный *прикм. од. ч. наз.* 389; ѡдвєрⁱной *ж. дав.* 426

ѡдеж'да *ім. од. ж. наз.* 37 зв.; ѡдєжоу *зн.* 264, 289 зв., 429 зв., дєжоу 143 зв.; о ѡдеж'ди *місц.* 37 зв.; одеж(д)ы *мн. зн.* 89 зв.; въ ѡдеж'да(х) *місц.* 40

ѡдер'жати *дієсл. док. інф.* 363; ѡдєр'жаль *мин. од. ч. 3 ос.* 338, ѡдръжаль 336 зв.; бы ѡдєр'жа(л) *ум. од. ч. 3 ос.* 159, бы… ѡдєрьжаль 256

ѡдесноую див. **одєсноую**

ѡдес'ноую див. **одєсноую**

ѡди(н) *числ. од. ч. наз.* 400, ѡдинь 244, 272 зв., 273, 275 зв., 295, 364 зв., 377 зв., 378 зв., 400 зв., 409, 416 зв., ѿдинь [!] 364 зв., єдин 96, єди(н) 51, 87 зв., 139 зв., 142 зв., 188, 266, 292 зв., 408 зв., 426 зв., 444 зв., 448 зв., 464 зв., є(ди) 298 зв., єдин' 102 зв., 119 зв., 253 зв., 264, 285, єдинь 32 зв., 33, 38, 59 зв., 66, 67, 80, 84 (2), 97 зв. (3), 104, 110, 110 зв., 113, 113 зв., 120, 121, 127, 139 зв., 144 зв., 148, 156 зв., 161, 162 зв., 168, 177, 177 зв. (2), 179, 184, 185 (2), 185 зв., 188, 188 зв., 194 зв., 213, 225, 229 зв., 233 зв., 248 зв., 252, 254, 255, 257 (2), 257 зв., 263, 263 зв., 264 зв., 271, 273 зв., 285, 286, 296 зв., 298 зв. (2), 299 зв., 301, 302 зв., 314 зв., 321 зв., 322, 328, 331 зв. (2), 336 зв., 339, 344 зв., 371, 371 зв., 375 зв., 376, 376 зв., 377 зв., 378, 390 зв., 398 зв. (2), 406, 407 зв., 409, 410 (2), 415 зв., 418, 422 зв., 426, 427, 433 зв., 434 зв., 437 зв., 440, 447, 450 зв., 453, 455 зв., 458, 461, єд'инь 240 зв., єдє(н) 123, єден' 317, єдинь 18; єдиного *род.* 166 зв., 229, 265, 301, 372 зв., 377 зв., 393 зв., 449, 466 зв., єдиного 33 зв.; єдиномоу *дав.* 28 зв., 51, 108 зв., 109, 145 зв., 222 зв., 289, 293, єдиномѵ̀ 86 зв., 240, 274, єдино-(мѵ̀) 105 зв., єди 274; єдиного *зн.* 52, 76, 79 зв., 80, 81, 81 зв., 98, 117 зв., 119 зв., 160 (2), 162, 163, 163 зв., 172, 191 зв., 193 зв., 257 зв., 290, 292 зв. (2), 295, 326, 350 зв., 380, 381 зв., 425, 429, 436, 452, 482 зв., єдино(г)[о] 78, 289 зв., 327 зв., єдинаго 37, 37 зв., 155, 158, єдинь 37 зв., 76 (2), 106 (2), 106 зв., 147, 156 зв., 159 зв., 248, 257 (3), 275, 297; одины(м) *ор.* 79 зв., єдны(м) 73 зв., єд'нымь 377 зв., єдины(м) 287, єдинымь 271, єдi̇̀нымь 288, єдинѣмь 126 зв.; по єдиномоу *місц.* 185 зв., 291 зв., въ єдино(м) 278, на єдиномь 458 зв., ѡ єдино(м) 222, ѡ єдиномь 288 зв., ѡ єдино(м) 27 зв.; єдина *ж. наз.* 31 зв., 79 зв., 83, 104, 115 зв., 165, 179, 190, 251, 298 зв., 299, 366, єдина 31 зв., єдиньа 443; єдиноѝ *род.* 325 зв., 326, 429, 442 зв., єдинои 112 зв., 187, 224 зв., 324 зв., 429 зв., єдинѡ 430; єдиноу *зн.* 31 зв., 56, 64, 75 зв., 86 зв., 90 зв., 91 зв., 122, 196, 251, 287 зв., 288, 313, 330, 437, 449, 476 зв., 477, 477 зв. (2), єдинѵ̀ 227, 330; по єдинои *місц.* 323; єдино *с. наз.* 82 зв., 139, 265 зв., 390 зв., 392, 422 зв., 444 зв., 447, 448 зв., 450 зв., 453, 455 зв., 458, 461 зв., 464 зв., єдно 422 зв., 423 зв. (3), єд'но 246, 423 зв.; єдиного *род.* 265; єдино *зн.* 34, 90 зв., 126 зв., 163, 165, 173 зв., 235 зв., 308, 373 зв.; єдинымь *ор.* 164; въ єдино(м) 228, на єдиномь 280, 298 зв., 435 зв., на єди(н) 280; єдины *мн. наз.* 75 зв., 149 зв., 172, 174 зв., 306 зв., єдини 123, 477, єд'ни 73 зв., 158, єдины(и) 94; єдинѣхь *род.* 18 зв.; єдинѣмь *дав.* 136, 232 зв.; єд'ны(м) *ор.* 55 зв.

ѡдинь див. **ѡди(н)**

ѡдолѣю(т) *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 446

ѡдослань *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 324

ѡдра *ім. од. ч. род.* 240 зв.; ѡдръ *зн.* 45 зв. (2); на одрѣ *місц.* 45

ѡдѣває(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 38, ѡдѣваєть 275 зв.

ѡдѣваєть див. **ѡдѣває(т)**

[ѡдѣваю(т)… сѧ]: сѧ… ѡдѣваю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 53; **ѡдѣвальсѧ** *мин. од. ч. 3 ос.* 275 зв.

ѡдѣнѧ *ім. од. с. наз.* 256 зв.; **одѣнѧ** *род.* 94 зв., 145.*2*, 151 зв., **ѡдѣнѧ** 49, 145,

251; одѣнѧ *зн.* 26, 53, 429 зв., ѡдѣнѧ 190, 242, 293 зв., 320 зв., 327 зв., 406 зв., 407 зв., 435 зв., дѣнѧ [!] 325 зв.; одѣнѧ(м) *ор.* 53, ѡдѣнѧмь 435 зв.; в' ... ѡдѣню *місц.* 242; одѣнѧ *мн. зн.* 89 зв., 115, 119, 432, ѡдѣнѧ 171, 193 зв., 253, 306 зв., 307, 432; в' ѡдѣнѧ(х) *місц.* 436

ѡдѣяли: ѡдѣяли єс'мо *дієсл. док. мин. мн. 1 ос.* 108; ѡдѣяли єстє *2 ос.* 108, 108 зв., одѣянь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 129 зв.

ѡдѣянїє *ім. од. с. наз.* 122, 159 зв., 275; одѣянїа *род.* 68 зв., 97 зв., 101 зв., ѡдѣянїа 181; одѣянїє *зн.* 94 зв., 118 зв., ѡдѣянїє 34, 435 зв., ѡдѣанїє 196 зв., 249; ѡдѣянїємь *ор.* 434 зв.; въ ѡдѣянїи *місц.* 178 зв., в' ... ѡдѣянїи 312 зв.; ѡдѣянїѧ *мн. зн.* 193, ѡдѣянїа 170 зв.–171, одѣянїа 119, ѡдѣанїа 169 зв.; вь ѡдѣянїахь *місц.* 330

ѡжєни(т)сѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 83

ѡживєть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 46 зв.; ѡживоу(т) *мн. 3 ос.* 361 зв.; ѡжиль *мин. од. ч. 3 ос.* 291, єсть ѡжиль 290

ѡживи(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 298, ѡживить 361

ѡживить див. **ѡживи(т)**

ѡживлаєт *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 361, ѡживаєть 370 зв.

ѡживаєть див. **ѡживлаєт**

ѡжидаємь *дієсл. недок. теп. мн. 1 ос.* 241 зв. (2); ѡжидаль *мин. од. ч. 3 ос.* 195 зв., 329; ѡжидающого *дієприкм. акт. теп. од. ч. род.* 315 зв.; ѡжидаючихь *мн. род.* 359

ѡзєра *ім. од. с. род.* 248, єзєра 227.*2*; ѡзєро *зн.* 248, зєро 249 зв.; при ѡзєрѣ *місц.* 468 зв., при ѡ 227

ѡзїа *ім. антроп. од. ч. наз.* 22; ѡзїю *зн.* 21 зв.

[ѡзнаимоує сѧ]: сѧ ѡзнаимоує *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 159

ѡзнаимоуєть див. **ознаимоуєть**

ѡзначаєтсѧ *дієсл. недок. безос.* 339

ѡзначити *дієсл. док. інф.* 443; ѡзначили *мин. мн. 1 ос.* 443, єсмо... ѡзначили 482

ѡкаанїи: ѡ ѡкаанїи див. **окаанїи: ѡ окаанїи**

[ѡказало... сѧ]: сѧ... ѡказало *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 247 зв.

ѡказоуєшь *дієсл. недок. теп. од. 2 ос.* 348; ѡказоує(т) *3 ос.* 260 зв.; ѡказова(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 332 зв.

ѡкамєнє(нн)й: ѡ ѡкамєнє(нн)й *ім. од. с. місц.* 136 зв.

ѡкамєнєно *дієприкм. док. пас. мин. од. с. зн.* 157

ѡколич'ны(х) див. **околич'ны(х)**

ѡколо див. **около** [1, 2]

ѡкопаю *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 280; ѡкопають *мн. 3 ос.* 307 зв.

ѡкровєнїє *ім. од. с. зн.* 215

ѡкро(м) *прийм.* 177 зв., 336 зв., ѡкромь 282 зв.

ѡкромь див. **ѡкро(м)**

ѡкроуховь див. **окроуховь**

ѡктѧбрь *ім. од. ч. наз.* 448 зв., ѡк'тѧб'рь 449, 450, 451

ѡк'тѧб'рь див. **ѡктѧбрь**

ѡкоупоуючи *дієприсл. недок. теп.* 159

ѡливнои *прикм. од. ж. род.* 170, ѡлив'ной 306, ѡлив'нои 307; олив'нои *дав.* 89; ѡливноую *зн.* 186, олив'ноую 111 зв., ѡлив'ноую 321, 376 зв.; на... ѡливнои *місц.* 179 зв., 317, на... олив'нои 101

ѡлив'нои див. **ѡливнои**

ѡлив'ной див. **ѡливнои**

ѡл'тарѧ див. **ол'тарь**

ѡлѣєви див. **олѣю**

ѡмочи(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 111; омочиль *мин. од. ч. 3 ос.* 294; ѡмочи(в)ши *дієприсл. мин.* 409, ѡмочив'ши 409

ѡмываннѧ *ім. мн. с. зн.* 152 зв.

ѡмывати *дієсл. недок. інф.* 243 зв.; ѡмываєть *теп. од. 3 ос.* 239

ѡмыла *дієсл. док. мин. од. ж.* 244 зв.

ѡмыл'ныи *прикм. мн. наз.* 331

ѡ(н) див. **он, іѡа(н)**

ѡнѝ [1] див. ѡный
ѡнѝ [2] див. он
ѡнѝдє див. онѝдє
ѡни див. они
ѡні див. они
ѡно *займ. од. с. наз.* 306, 435 зв. (2); є *зн.* 53 зв., 61 зв., 66, 79, 89, 121, 139, 140, 140 зв., 141 зв., 164, 170 зв. (2), 209, 246 (2), 329 зв. (3), 421 зв., 423, 434 зв., 445, 453 зв., 455 зв., 470 зв., 472
ѡнон див. ѡный
ѡно(н) див. ѡный
ѡнонь див. ѡный
ѡнофрїа *ім. антроп. од. ч. род.* 467
ѡныи див. ѡный
ѡный *займ. од. ч. наз.* 360 зв., 387 зв., ѡныи 241 зв., 258, 359 зв., ѡнон 327 зв., ѡнѝ 307, ѡно(н) 277 зв., 426, 435, ононь 131, 144, ѡнонь 132 зв., 228 зв., 244, 250, 277, 287, 293 зв., 294 зв., 300, 316 зв., 359 зв., 372 зв., 413, 418 зв., 421 зв., 442, онь 121 зв.; оного *род.* 97, 399, ѡного 186, 239, 277, 426; ѡномоу *дав.* 15 зв., 296; ѡного *зн.* 240 зв., 284, 387, оно(г)[о] 99, ѡный 196, 377, 462, 468 зв., ѡныи 256, 463 зв., 469, 470 зв., 472, ѡны(и) 263 зв., ѡны 462 зв., ѡнои 311 зв., ѡно(н) 261 зв., ѡнонь 311 зв., 440 зв., о(н) 157 зв., (он) 470 зв., онь 40 зв., ѡн 468 зв., ѡ(н) 45 зв., 46, 46 зв., 48 зв., 52 зв., 54, 55, 55 зв., 56, 56 зв., 58 зв., 59 зв., 60 зв., 63 зв., 65, 65 зв., 66 зв., 67, 68, 69 зв., 70, 71, 72 зв., 73 зв., 74 зв., 75, 75 зв., 76 зв., 77 зв., 82 зв., 84, 87, 88 зв., 89, 90, 90 зв., 91, 94 зв., 95 зв., 96, 97, 100 зв., 101, 114, 116, 118 зв., 123, 130 зв., 131, 131 зв., 132, 133, 134, 134 зв., 135 зв., 136 зв., 137, 137 зв., 139, 139 зв., 141, 142 зв., 144, 144 зв., 146 зв., 147, 147 зв., 149 зв., 150 зв., 151 зв., 152, 153, 154 зв., 155 зв., 156 зв., 157, 158, 160, 161, 162 зв., 164 зв., 166, 167 зв., 169, 170, 171, 172 зв., 173, 175 зв., 176, 177, 178 зв., 179, 183 зв., 187, 191, 192 зв., 193, 195 зв., 197, 208, 211 зв., 213 зв., 214, 214 зв., 220, 220 зв., 221 зв., 223, 224, 225, 225 зв., 227, 228, 229, 230 зв., 231, 232, 233 зв., 234, 234 зв., 239, 240 зв., 241, 243 зв., 245 зв., 248, 248 зв., 250 зв., 253, 253 зв., 254, 255, 257, 258 зв., 259 зв., 260 зв., 265, 266, 267 зв., 269, 273 зв., 279, 280, 282 зв., 283, 284 зв., 286, 287, 296 зв., 297, 300, 300 зв., 302, 302 зв., 303, 306, 307, 308, 310, 311, 313 зв., 317, 321, 324, 327, 331, 344, 345, 346, 347, 348 зв., 351, 357, 357 зв., 359, 364 зв., 365 зв., 371 зв., 384, 393, 398 зв. (2), 402, 406 зв., 407 зв., 421, 423, 424, 427 зв., 429 зв., 432 зв., 434, 435, 436, 438 зв., 440 зв., 450 зв., 451, 451 зв., 452 зв., 453 (2), 453 зв. (2), 454, 454 зв., 455, 455 зв., 456, 457, 457 зв., 458, 458 зв., 459 (2), 459 зв., 460, 460 зв., 461, 462 зв., 463, 463 зв., 464 (2), 464 зв., 465 (2), 465 зв., 466, 467 зв., 468, 468 зв., 469 (2), 469 зв., 470, 470 зв., 471 зв., 472, 472 зв. (2), 476 (3), 476 зв., 477 (2), 477 зв. (2), ѡнѝ 78 зв., 109 зв., 116 зв., ѡнь 19, 65 зв., 82, 474, ѡ 71 зв., [о]нѝ 455; о… ѡнѡ(м) *місц.* 15, ѡ ѡно(м) 392 зв., ѡ ѡномь 182 зв., 386; вѝ въ номь [!] 434 зв.; ѡная *ж. наз.* 190 зв., 353 зв., ѡнаа 426, ѡна(а) 355 зв.; онои *род.* 142, ѡной 252.2, 321 зв., 357, 399 зв., ѡнои 30, 66, 433, ѡноєй 400; оноую *зн.* 150 зв., ѡноую 43, 44, 67, 248, 359, 424; ѡною *ор.* 287 зв., 443; въ ѡной *місц.* 288 зв., на ѡной 304 зв., ѡ ѡнои 228, въ ной [!] 359 зв.; ѡноє *с. наз.* 431 зв., ѡного *род.* 205, 366 зв., 425 зв., ѡно(г)[о] 253; ѡного *зн.* 271, ѡно(г)[о] 311, оно 73, 196, ѡно 55, ѡноє 191, 323, 393, 424 зв., ѡ(н) 154; ѡнымь *ор.* 384 зв.; въ ѡномь *місц.* 389, на ѡномь 360, на ѡномѝ 365; оныи *мн. наз.* 86 зв., 105 зв., ѡный 213, 256 зв., 276, 306, 365 зв., 396 зв., ѡныи 276 зв., 279 зв., 309, 329 зв., ѡны(и) 241 зв., 309 зв.,

оны 94 зв.; оны(х) *род.* 80, 95 зв., 151 зв., ѡны(х) 70 зв., 166 зв., 336 зв., 357, 365, ѡныхь 210 зв., 257, 391, ѡнѣ(х) 17 зв.; ѡны(м) *дав.* 139 зв., ѡнымь 215 зв., 283 зв., 380; ѡны(х) *зн.* 304 зв., оны 94, ѡ(ни) 471 зв., ѡный 392 зв., 416 зв., ѡныи 307, ѡныє 208, оныя 102, ѡныѧ 130, 211 зв., 308, 337 зв., ѡ(н)я 41 зв., 42 зв., 43 зв., 44, 45, 47 зв., 48, ѡна 456 зв., ѡ(н) 130, 468, 470, 472 зв.; по ѡны(х) *місц.* 365 зв., оу… ѡныхь 170 зв., по ѡныхъ[1] 256

ѡнь див. **он**

ѡнъ [!] див. **он**

ѡнѣ див. **они**

ѡпатрєню: на ѡпатрєню *ім. од. с. місц.* 272

ѡпатрьнє *присл.* 291

ѡпєрꙗласѧ *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 238 зв.; ѡпєрꙗлисѧ *мн. 3 ос.* 41, ѡпръли(с) 41

ѡпловитымь *прикм. од. ч. ор.* 237

ѡплюю(т) див. **ѡплюютъ**

ѡплюютъ *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 302, ѡплюю(т) 168; ѡплюва(н) *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 183; ѡплюваного *род.* 317

ѡповидѣль *дієсл. док. мин. од. 3 ос.* 360 зв.; ѡповѣ(ж) *наказ. од. 2 ос.* 372, ѡповѣжь 80; ѡповѣдаючи *дієприсл. теп.* 93 зв., 280; ѡповидѣвꙗши *мин.* 166–166 зв.

ѡпоиного *прикм. од. ч. род.* 205 зв.

ѡполꙗночи *присл.* 266 зв.

ѡпосли[1] див. **опослѣ**

ѡпосли[2] *прийм.* 311 зв.

ѡпослѣ див. **опослѣ**

ѡпочиваль див. **опочиваєт**

ѡпочиє(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 261; опочинꙗтє *наказ. мн. 2 ос.* 149 зв.

ѡпоясальсѧ *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 406 зв., 439 зв.; ѡпоясавшисѧ *дієприсл. мин.* 296, ѡпоясавꙗшисѧ 274 зв.

ѡпоясоваль: ѡпоясоваль еси *дієсл. недок. мин. од. ч. 2 ос.* 441

ѡпоꙗшєть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 441; ѡпоясань *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 406

ѡправꙗдань *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 300

ѡпрѣсночныи *прикм. од. ч. наз.* 317, 317 зв., ѡпрѣсꙗночьныи 307 зв.; опрѣсночꙗны(и) *зн.* 110 зв., ѡпрѣсночныи 184 зв.

ѡпрѣсꙗночьныи див. **ѡпрѣсночныи**

ѡпоустить див. **опоустить**

ѡпоуховаль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 283 зв.

ѡпоущати *дієсл. недок. інф.* 99, 270 зв.; ѡпоущаю *теп. од. 1 ос.* 420 зв.; ѡпоущаєть *3 ос.* 165; ѡпоущаєтє *мн. 2 ос.* 270 зв.; ѡпоущаючи *дієприсл. теп.* 442 зв.

ѡпѧ(т) див. **опѧть**

ѡпѧт[4] див. **опѧть**

ѡпѧть див. **опѧть**

ѡрєль див. **орєль**

ѡрєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 295 зв.

ѡроужіє *ім. од. с. наз.* 215; ѡроужіє *зн.* 268; ороужіємь *ор.* 114, 188, орѡжіємь 113, ѡроужіємь 188 зв., 322, ѡроужиємь 424 зв.

ѡсажєнь *дієприкм. док. пас. мин. од. ч. наз.* 116

ѡсанꙗна див. **осанꙗна**

ѡсвѣти(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 270; ѡсвѣтила *мин. од. ж. 3 ос.* 212 зв.

ѡсєль *ім. од. ч. наз.* 283 зв.; ѡсла *зн.* 280 зв.; на… осли *місц.* 89 зв.

ѡсїи *ім. антроп. од. ч. дав.* 146 зв.

ѡскаржили *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 56, ѡсꙗка(р)жили 272; ѡскаржєно *прис. ф.* 291

ѡсꙗка(р)жили див. **ѡскаржили**

ѡскоудно *присл.* 3 зв.

ѡславєнѧ *ім. од. с. род.* 421

ѡславѧла *дієсл. недок. мин. од. ж. 3 ос.* 299

ѡслѣпиль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 404 зв.

ѡслици: о ѡслици див. **ослицѣ**

ѡс'личінѣ: на... ѡс'личінѣ *ім. од. ж. місц.* 401 зв.
ѡслѣ див. **осла**
ѡсла див. **осла**
ѡс'ла див. **осла**
ѡслѣ див. **осла**
ѡсмого *числ. од. ч. род.* 211 зв.; ѡсмыи *зн.* 209; ѡсмаа *ж. наз.* 245 зв.
ѡсмь *числ. наз.* 213; по ѡсмо(х) *місц.* 256, по ѡсмихь 20 зв., по ѡсми 438, по ѡс'ми 133, по ѡсмь 17 зв.
ѡсмьдесать и чотыри *числ. зн.* 215 зв.
ѡсмѣють *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 302
ѡснова(н) див. **основань**
ѡсновоу *ім. од. ж. зн.* 238 зв., 286 зв.
ѡсоб'ливой *прикм. од. ж. род.* 225; на особливо(м) *с. місц.* 142, на ѡсобливомь 162
ѡсоб'но див. **особно**
ѡсобно див. **особно**
ѡсобы *ім. од. ж. род.* 363; ѡсобоу *зн.* 175 зв.
ѡсожденіє див. **осоуж'деніє**
ѡсолитса *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 31, ѡсолит'са 164 зв.; ѡсолена *дієприкм. пас. мин. од. ж. наз.* 164 зв.; ѡсолено *прис. ф.* 287
ѡсолит'са див. **ѡсолитса**
ѡсоромотив'ши *дієприсл. док. мин.* 174 зв., 309 зв.
ѡставаю(т) *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 2
ѡстави(т) див. **остави(т)**
ѡставить див. **остави(т)**
ѡставленіє *ім. од. с. наз.* 17
ѡставлає(т)са *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 100 зв.
ѡставлаю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 413 зв.; ѡставлає(т) *3 ос.* 337 зв.,
ѡстанеть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 179 зв., 307 зв.; ѡсталь *мин. од. ч. 3 ос.* 257, ѡсталь 372 зв., 377 зв., 405 зв.; ѡстало *с. 3 ос.* 216; ѡстали *мн. 3 ос.* 433; было ѡстало *дмин. од. с. 3 ос.* 255
ѡстан'кы *ім. од. ч. зн.* 334
ѡстереговаль: есми... ѡстереговаль *дієсл. недок. мин. од. ч. 1 ос.* 422 зв.
ѡсти *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 423
ѡсторож'не *присл.* 182 зв., 188
ѡстровь *ім. од. ч. зн.* 340 зв.; на... ѡстровѣ *місц.* 338
ѡстрого *прикм. од. ч. род.* 315 зв.; ѡстрый *мн. наз.* 218
ѡстрого(м) *ім. од. ч. ор.* 307 зв.
ѡстоупать *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 307 зв.; ѡстоупили *мин. мн. 3 ос.* 391 зв.
ѡсоуди(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 59; осоудать *мн. 3 ос.* 87, ѡсоуда(т) 168, 269 зв., ѡсоудать 58 зв., 369 зв.; ѡсоуди(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 377 зв., ѡсоудиль 326 зв.; ѡсоудили *мн. 3 ос.* 190, ѡсѹдили 332; ѡсоужень *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 183, ѡсоуждень 197 зв., 350 зв.*2*, 418 зв., ѡсоуж'день 58 зв.; ѡсоужени *мн. наз.* 328, ѡсоуж'дени 237; ѡсоуж'деный *зн.* 223 зв.
ѡсоудит'са *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 164
ѡсоужаю *дієсл. недок. теп. од. 1 ос.* 378 зв.; ѡсоуждаите *наказ. мн. 2 ос.* 236 зв.; ѡсѹ(ж) 236 зв.; бысте... ѡсуждали *ум. мн. 2 ос.* 55 зв.
ѡсоуж'деніє див. **осоуж'деніє**
ѡсщеніє *ім. од. с. зн.* 391, 478 (2), 479
ѡсъбно див. **особно**
ѡсыплю *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 280; ѡсыплють *мн. 3 ос.* 307 зв.
ѡсѣнит' *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 207 зв.
ѡсагнѣте *дієсл. док. наказ. мн. 2 ос.* 333 зв.
ѿ *прийм.* 2 (2), 2 зв. (2), 3 (2), 3 зв. (3), 4 (16), 4 зв. (16), 5 (13), 5 зв. (12), 6 (15), 6 зв. (18), 7 (3), 7 зв. (11), 8 (17), 8 зв. (18), 9 (17), 9 зв. (18), 10 (17), 10 зв. (18), 11 (17), 11 зв. (18), 12 (17), 12 зв. (13), 13 (2), 16 (5), 17 (4), 17 зв. (4), 18 (2), 18 зв. (2), 21 зв. (3), 22 зв. (3), 23 (4), 23 зв., 25 (4), 25 зв., 26 (2), 26 зв. (3), 27 (3), 27 зв. (2), 32 зв. (2), 33 (2), 33 зв., 34, 35 (2), 35 зв., 36, 37 зв. (2), 38, 40 (2), 40 зв., 42 зв., 44, 46, 46 зв., 47, 50, 52 (2), 53, 54, 54 зв., 55 (2), 58 (2), 58 зв. (3), 59 (5), 60 зв., 63 (3), 64 (2), 64 зв., 65 зв. (2), 66, 67 зв., 68 зв. (2), 69 (2), 70 (2), 70 зв., 71 (4), 72 зв.,

74 зв. (3), 75, 76 зв., 77, 78 (4), 79 (2), 79 зв. (3), 80, 80 зв., 82, 83 зв., 86 зв., 87 зв., 88, 89 зв., 90 зв., 91 зв. (2), 93 (2), 95 зв., 96 (2), 97 (2), 97 зв. (2), 100, 100 зв., 102, 102 зв., 103 (3), 105 (2), 107 (2), 107 зв. (3), 108, 108 зв., 110 зв., 111 зв. (3), 112 зв., 113 (2), 115 зв., 119 зв., 120 (2), 121, 122 (3), 123 зв., 124, 125 зв. (2), 126, 126 зв. (2), 127 (7), 129 зв., 130 (2), 132 зв., 135 (2), 136 зв. (3), 137 зв. (2), 141, 141 зв. (2), 142, 142 зв. (3), 143, 143 зв., 144 зв. (2), 145, 145 зв. (2), 149 зв., 150 зв., 152 (2), 152 зв., 153, 153 зв., 154 зв., 155, 156, 158, 162 зв., 163 зв., 165, 167, 171 зв., 173 зв. (2), 174, 175, 177 (2), 178, 178 зв., 180 зв., 181, 182 (3), 183 (3), 184, 186, 187 (2), 188 (3), 188 зв., 194 зв., 196 (2), 197 (2), 199 (2), 200, 202 (2), 203 зв., 204 зв., 205 зв., 207 (2), 208 (2), 208 зв., 210 зв. (2), 211 зв. (2), 212 (2), 213, 214, 215 зв. (2), 217 (2), 217 зв., 218, 218 зв., 219, 220, 221 зв. (4), 223 (2), 226, 226 зв. (2), 227 (2), 228 (2), 228 зв., 229, 231, 234 (2), 234 зв. (2), 235 зв., 236 зв., 238 (5), 239 зв., 241 зв., 242, 242 зв. (3), 243 (2), 243 зв., 245 зв. (3), 247 зв., 249, 249 зв., 250, 250 зв., 251 (2), 251 зв., 252 (2), 253 зв. (4), 255 зв., 256 зв., 257 зв., 258, 260 зв., 263, 263 зв., 265 зв. (2), 266, 266 зв., 267 зв., 268, 271 зв. (3), 272, 272 зв., 274 (3), 274 зв., 275, 277 зв. (2), 278, 278 зв. (2), 280 (2), 280 зв. (2), 281 (2), 282 (2), 283 зв. (2), 284, 289, 291 зв. (2), 293 (3), 293 зв., 294 зв. (2), 295, 296 зв., 297 зв. (2), 301, 302, 305 зв. (2), 306 зв., 307 зв., 308 зв. (2), 309, 312, 312 зв., 313 (2), 314 зв. (3), 315 зв. (3), 318 зв., 321, 321 зв. (2), 324 (3), 324 зв., 325, 329, 329 зв., 330 (3), 330 зв., 331, 332 зв. (3), 334, 334 зв. (2), 337 (2), 338, 339, 341, 341 зв., 342 (5), 344 зв., 347, 349, 349 зв. (4), 353 зв., 354, 360, 361, 361 зв., 362, 362 зв., 363 зв. (3), 364, 365 зв., 369 (4), 371 (2), 373 (2), 374 зв. (2), 376 зв., 377 зв., 379 зв. (5), 381 зв. (4), 382, 383, 385 зв. (3), 387 зв., 388, 389, 390 зв. (2), 391, 392 (2), 395, 395 зв., 397 зв., 398, 399 (2), 400, 401, 403, 403 зв., 405 зв., 406 зв. (2), 408, 411 зв., 412, 413, 414, 414 зв., 416 (2), 416 зв. (4), 417, 417 зв. (3), 418 зв., 419, 420 (2), 420 зв. (3), 421, 422 (2), 423 (5), 424 (2), 424 зв., 427 зв. (2), 428, 428 зв., 429, 430 зв., 432 зв., 435, 437, 438 зв., 439, 439 зв., 440 зв., 443, 444 (2), 444 зв. (6), 445 (6), 445 зв. (4), 446 (3), 446 зв. (5), 447 (4), 447 зв. (3), 448 (4), 448 зв. (4), 449 (6), 449 зв. (5), 450 (4), 450 зв. (4), 451 зв. (4), 452 (4), 452 зв. (3), 453 (5), 453 зв. (4), 454 (3), 454 зв. (3), 455 (3), 455 зв. (4), 456 (5), 456 зв. (5), 457 (4), 457 зв. (6), 458 (3), 458 зв. (4), 459 (6), 459 зв. (5), 460 (3), 460 зв. (4), 461 (3), 461 зв. (2), 462 (3), 462 зв. (3), 463 (3), 463 зв. (3), 464 (4), 464 зв. (3), 465 (5), 465 зв. (2), 466 (4), 466 зв. (2), 467 (3), 467 зв. (3), 468 (4), 468 зв. (4), 469 (3), 469 зв. (4), 470 (3), 470 зв. (5), 471 (2), 471 зв. (4), 472 (5), 472 зв. (5), 473 (6), 473 зв. (9), 474 (8), 474 зв. (6), 475 (7), 475 зв. (8), 476 (5), 476 зв. (4), 477 (5), 477 зв. (7), 478 (13), 478 зв. (16), 479 (16), 479 зв. (18), 480 (2), 482 (2), 482 зв.

ѡта *ім. од. ж. наз.* 31 зв.

ѡбѣтованіа [!] *ім. мн. с. зн.* 16 зв.

ѡвали(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 196; **ѡвалиль** *мин. од. ч. 3 ос.* 122; **ѡвалєнь** *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 196 зв., 330, 435

ѡвє(д)ши *дієприсл. док. мин.* 74 зв.

ѡвєр'жєна *ім. од. с. зн.* 406, о **ѡвръженіи** *місц.* 125

ѡводими *дієприкм. недок. пас. мин. мн. наз.* 16

ѡвожоуєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 272

ѡтворилоса *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 220; **ѡтворилиса** *мн. 3 ос.* 47 зв., 210, **ѡворилиса** 333, **са ѡворили** 88 зв., 120 зв., 130; **ѡтвориса** *наказ. од. 2 ос.* 155, **ѡвориса** 155

ѿтворити *дієсл. док. інф.* 391; ѿтвороу *майб. од. 1 ос.* 314 зв.; ѿвориль *мин. од. ч. 3 ос.* 385 зв., 386, 386 зв., ѿвориль 334 зв., 388, 397, ѿтвориль єсть 387 зв., єсть ѿтвориль 387; ѿворили *мн. 3 ос.* 276; ѿвори *наказ. од. 2 ос.* 78, 105 зв., ѿтвори 282; ѿворєны *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 385; ѿтворєныи *зн.* 346; ѿтворивъ҆ши *дієприсл. мин.* 24 зв., 30, 223; ѿтворєно *прис. ф.* 267.2, ѿворєно 39 (2)

ѿворочайсѧ *дієсл. недок. наказ. од. 2 ос.* 34

ѿтворѧєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 389; ѿтворѧючи *дієприсл. теп.* 214

ѿвръгоу(с) див. **ѿвръгоусѧ**

ѿтвръгоусѧ *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 112, ѿвръгоу(с) 51; ѿвръжєш҆сѧ *2 ос.* 112, ѿвръжєшьсѧ 186 зв., ѿвръжєшисѧ 191; ѿвръжєтсѧ *3 ос.* 273 зв., ѿвръже(т)сѧ 51, 287; сѧ... ѿвръгль *мин. од. ч. 3 ос.* 424

ѿвръзоу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 63; ѿвръгоша *аор. мн. 3 ос.* 463 зв.; ѿвръг҆ли *мин. мн. 3 ос.* 243; ѿвръжєнь *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 273 зв.; ѿвръжени *мн. наз.* 48

ѿвръноули *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 397 зв.

ѿв҆соудоу *присл.* 133

ѿвѣ(т) *ім. од. ч. зн.* 58

ѿвѧзали *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 306 зв., ѿвѧзалї 170 зв.; ѿвѧжѣтє *наказ. мн. 2 ос.* 89, 306 зв., ѿвѧзав҆ши *дієприсл. мин.* 170 зв.

ѿвѧзоуєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 280 зв.; ѿвѧзоуєтє *мн. 3 ос.* 170 зв., 306 зв. (2)

ѿдаваны *дієприкм. недок. пас. мин. мн. наз.* 297 зв.

ѿдати *дієсл. док. інф.* 81 (3), 121, 244, 284 зв.; ѿдаютъ *теп. мн. 3 ос.* 311 зв.; ѿда(м) *майб. од. 1 ос.* 81, ѿдамь 81 зв., 265; ѿдаси *2 ос.* 32 зв., 279, ѿда(с) 33 зв.; ѿдасть *3 ос.* 310, ѿда(ст) 75; ѿдадоу(т) *мн. 3 ос.* 284 зв.; ѿдаль *мин. од. ч. 3 ос.* 223 зв.; ѿдаи *наказ. од. 2 ос.* 34, 81 зв.; бы ѿдаль *ум. од. ч. 3 ос.* 81 зв.; ѿдана *дієприкм. пас. мин. од. ж. наз.* 207

ѿдинь див. **ѿди(н)**

ѿтєреблѧєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 414 зв.

ѿтер҆ла *мин. од. ж. 3 ос.* 244 зв.

ѿтєць *ім. од. ч. наз.* 290, 352 зв., 363, 367 зв., 382, ѻ҃ц҃ь 34 зв., 35, 35 зв. (2), 36, 36 зв. (2), 38, 39 зв., 50, 54 зв., 69 зв., 74, 82, 92, 97 зв., 103 зв., 173 (2), 180 зв., 182 зв., 215, 236 зв., 263 (2), 267 зв., 275 зв., 278, 289 зв., 290 зв., 336 зв., 355 зв., 358 зв., 360 зв. (2), 361 (3), 362, 367 зв., 368, 368 зв., 370, 378 зв. (3), 380 (2), 381, 383, 383 зв., 390 зв., 392 (2), 392 зв., 403, 406 (2), 406 зв., 410 зв., 411 зв., 412, 413 зв., 414, 414 зв., 415, 415 зв., 419, 420 зв., 421, 425 зв., 437 зв., 445, 458 зв., оц҃ь 37 зв., ѡц҃ь 161 зв., 210 зв., 217, 289 зв., 319 зв., 363 (2), 413 зв. (2), 414 зв., ѻ(ц) 275 зв., 390 зв., 412 (2); ѻц҃а *род.* 25 зв., 26 зв., 34 зв., 40 зв., 50, 51, 59 зв., 64, 75, 79 зв., 107 зв., 111 зв., 123, 159, 167 зв., 171, 193, 218 зв., 267, 289, 294 зв., 334 зв., 339 зв., 347 зв., 362 зв., 363 зв., 368 зв., 370, 378 зв., 379, 381 (2), 381 зв., 382 (3), 391 зв., 393, 411, 412, 413 зв., 415 зв., 420 зв., 444, 444 зв., 448, 448 зв., 449, 450, 450 зв., 451 зв., 452, 452 зв. (3), 455. (3), 458, 459 зв., 460 (2), 460 зв., 461, 461 зв., 463 (2), 464 зв., 465 зв. (2), 466 (2), 466 зв. (2), 467, 468, 469 (2), 482, оц҃а 80 зв., 88, ѡц҃а 35, 207 зв., 209 зв., 217, 263, 337, 342, 354, 369, 371, 383, 391, 392 (2), 413, 416 (2), 417 зв. (2), 420, 420 зв., 421, 444 зв., 445, ѻцєви *дав.* 69, 252, 288 зв., 290 зв., ѡц҃єви 252, 258, ѻцоу 35 зв., 36 зв., 69, 153 (2), 278, 289, 289 зв., 355, 355 зв., 406, 411 зв., 414, 418 зв., 419 (2), 421, 436 зв., 437 (2), 482 зв., ѻцу 153, ѡц҃оу 210, 211; ѻца *зн.* 29 зв., 31, 41 зв., 43 зв., 51 зв. (2), 54 зв., 68 зв., 69, 82 зв., 84, 85 зв.,

97 зв., 114 зв., 131, 146, 153, 165, 166, 167 зв., 260 зв., 286, 301, 360 зв., 361, 361 зв., 368 зв., 369 (2), 380, 381 зв., 382 зв., 390 зв., 411 зв. (4), 412 (2), 414, 417 (2), 417 зв., 420 зв., 445 зв., 450, 469 зв., ѡц҃а 161 зв.; ѿц҃е(м) *ор.* 51, 338 зв., ѿц҃ємь 29 зв., 51 зв., 80, 381 зв., 454 зв., 461, ѡц҃ємь 363 зв., ѿце(м) 54 зв.; въ ѿц҃и *місц.* 410 зв., 411 зв., 412, 413, ѡ ѿц҃и 420 зв.; ѿче *кл.* 54 зв. (2), 112 зв. (2), 187, 262 зв., 263, 266, 288 зв., 289, 289 зв., 294 зв., 327 зв., 328 зв., 397 зв., 403, 403 зв. (2), 421, 421 зв., 422 зв., 423 зв. (2), 424, 445, 446 зв., ѿ(ч) 294, ѡч҃е 36, ѡ(ч) 321, 452, ѿ 263; ѿц҃и *мн. наз.* 443, 482 зв., ѿц҃евє 235, 271 зв., 355, 367 зв., 369, 370, ѡц҃евє 235; ѿцевь *род.* 99 зв., 100, 271 зв., 373 зв., ѿц҃ь 5, 449 зв., 454 (2), 456 зв., 460 (2), 460 зв., 461 зв., 467, ѡц҃ь 453 зв., ѡ(ц) 421; ѿцємь *дав.* 444, ѡц҃емь 205 зв., 209; ѡц҃и *ор.* 210 зв.

ѿєде *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 472; ѿєха(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 66

ѿимаєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 235 зв.

ѿимє(т)сѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 46, 265 зв.

ѿимоує *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 291 зв.

ѿиноу(д) *присл.* 336 зв.

ѡтирати *дієсл. недок. інф.* 243 зв., 406; ѡтирала *мин. од. ж. 3 ос.* 393 зв., ѿира(л) 400

ѿискати *дієсл. док. інф.* 79 зв.; ѿискаль єси *мин. од. ч. 2 ос.* 80, ѿисковано *прис. ф.* 277 зв.

ѿити *дієсл. док. інф.* 66 зв.; ѿидє *майб. од. 3 ос.* 25, 464, ѿи(д) 477; ѿишо(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 223, 304, ѿишоль 84, 106.*3*, 121, 132 зв., 137 зв., 144, 174, 182 зв., 187, 187 зв., 228 зв., 250, 309, 331, 399, ѿшоль 84 зв., ѿишєль 62, 72 зв., ѿшєль 44 зв., 136 зв., ѿишиль 92 зв.; ѿиш҆ла *ж. 3 ос.* 187; ѿишли *мн. 3 ос.* 52 зв., 264, 457, ѿиш҆ли 24 зв., 95 зв., 149 зв., 242, 371, ѿиш҆лі 175, 425; быль ѿишоль *дмин. од. ч. 3 ос.* 360; ѿишли былі *мн. 3 ос.* 353 зв.; ѿиди *наказ. од. 2 ос.* 87, 228; ѿидѣтє *мн. 2 ос.* 40 зв., 47, 108 зв., 282; ѿшє(д)ши(м) *дієприкм. пас. мин. мн. дав.* 457; ѿишо(д)ши *дієприсл. мин.* 130 зв., 227, 252 зв., 404 зв., ѿишє(д)ши 112

ѿколє див. **ѿкола, ѿкоула**

ѿколѣ див. **ѿкоула**

ѿкола *спол.* 2 зв., 309, ѿколє 91 зв., 146 зв., 268 зв., 282 (2), 347, 349 зв., 374 (2), 374 зв., 378, 378 зв., 387 зв. (2), 430, 433

ѿкрыє(т)сѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 50 зв.

ѿкрыто *дієприкм. пас. мин. од. с. наз.* 272; ѿкрыты *мн. наз.* 215; ѿкрыто *прис. ф.* 125 зв.

ѿкоудоу *спол.* 65 (2), ѿкж(дѣ) 2

ѿкоула *присл.* 208 зв., ѿколє 354, ѿколѣ 155 зв.

ѿкж(дѣ) див. **ѿкоудоу**

ѿлоучѧ(т) *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 64 зв.

ѿметанїи: о ѿметанїи *ім. од. с. місц.* 15

ѿмолодноу(т) *дієсл. док. майб. мн. 3 ос.* 182

ѿмѣщєнїа *ім. од. с. род.* 299

ѿмѣноу *ім. од. ж. зн.* 75

ѿмѣрєно *дієсл. док. прис. ф.* 141, 237

ѿмѣрит҆сѧ *дієсл. док. майб. безос.* 38 зв.

ѿмѣтаєтє *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 152 зв.

[ѿмѣтає(т)… сѧ]: сѧ… ѿмѣтає(т) див. **ѿмѣтаєт҆сѧ**

[ѿмѣтаєть… сѧ]: сѧ… ѿмѣтаєть див. **ѿмѣтаєт҆сѧ**

ѿмѣтаєт҆сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 262, ѿмѣтаєтьсѧ 262, сѧ… ѿмѣтає(т) 262, сѧ… ѿмѣтаєть 262

ѿмѣтаєтьсѧ див. **ѿмѣтаєт҆сѧ**

ѿнєсла *дієсл. док. мин. од. ж. 3 ос.* 66

ѿнѭѣ *присл.* 209, 482 зв.

ѿнѧль *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 206 зв.; ѿнѧто *дієприкм. пас. мин. од. с. наз.* 291 зв., 306

ѡто див. **ото**

ѡто(ж) див. **ожь**

ѡтожꙋ див. **отожь**
ѡтожь див. **отожь**
ѡтолꙗстѣло *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 61
ѡтосла(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 325 зв.; ѡтослали *мн. 3 ос.* 174 зв.; ѡтослань *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 424
ѿпадаютъ *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 247
ѿперєти *дієсл. недок. інф.* 311
ѿповидѣти *дієсл. док. інф.* 97, 283 зв., 343; ѿповидѣ(л) *мин. од. ч. 3 ос.* 54 зв., 244 зв., 255, 361, 364 зв., 385, ѿповидѣль 27, 27 зв., 42, 44 зв., 51, 52, 52 зв., 55, 56, 58 зв. (2), 59 зв., 60 зв., 67 зв., 68 зв., 70 зв. (2), 71, 74 (2), 86 зв., 91, 91 зв., 111, 114 зв., 117, 118, 122, 161, 163, 165, 166, 169 зв., 171 зв., 177 (2), 178, 191 зв., 192, 217, 222, 222 зв. (2), 244, 252, 257 зв., 265 зв., 279, 280 зв., 283 зв., 297 (2), 322, 328, 331 зв., 343 (2), 345 зв. (2), 346, 348, 349, 349 зв. (2), 350, 353 зв., 354, 359 зв., 360, 366 зв., 367, 368 зв., 371 (2), 373, 373 зв. (2), 378, 378 зв., 380 зв., 382 зв., 383, 385 зв., 387, 387 зв., 388, 392, 392 зв., 394 зв., 402 зв., 403 зв., 404, 406 зв., 407, 410 зв. (2), 413, 421, 425, 426 зв., 427, 428 (2), 428 зв. (2), 430, 430 зв., 432, 438, 441, 441 зв., 450 зв., ѿповидѣлꙋ 351 зв., ѿповідѣль 264, 384, ѿповѣдѣль 219 зв., 229 зв.–230, 391 зв., ѿповѣ(д)ль 189 зв., 271; ѿповидѣла *ж. 3 ос.* 354 зв.; ѿповидѣли *мн. 3 ос.* 93, 105–105 зв., 118, 170 зв., 309, 311, 348, 376 (2), 380 зв., 381, 382 зв., 386–386 зв., 388, 392, 404, 424 зв., 427 зв., 428, 431, 439 зв., ѿповѣдѣли 155 зв., 158, ѿповідѣли 430, ѿповидѣлї 64 зв., 376 зв.; бы… ѿповидѣль *ум. од. ч. 3 ос.* 266 зв.; ѿповидѣли бы єстє *мн. 2 ос.* 324; бы… ѿповидѣли *3 ос.* 187 зв.; ѿповидѣвши *дієприсл. мин.* 307, ѿповидѣвꙋши 379 зв., ѿповидѣвꙋши 92, 115, 116 зв., 135, 135 зв., 150, 154 зв., 158, 159 зв., 161, 165, 172 зв., 173 зв., 174 (2), 207 зв., 209, 246 зв., 248, 255, 258 зв., 283 зв., 294, 311 зв., 312, 313 зв., 385 зв., 387, ѿповидѣвьши 241 зв., ѿповидєвꙋши 167, ѿповѣдѣвꙋши 139 зв.
ѿповѣдати *дієсл. недок. інф.* 314 зв.; ѿповѣдаєшь *теп. од. 2 ос.* 189 зв., 191 зв., 427, ѿповєдаєшь 114 зв.; ѿповѣдає(т) *3 ос.* 41 зв., ѿповѣдаєть 152, 170, 226 зв.; ѿповѣдаль *мин. од. ч. 3 ос.* 117, 325, ѿповида(л) 447 зв., ѿповєдаль 360 зв.; ѿповѣдаючи *дієприсл. теп.* 72 зв., 76 зв., 77, 82 зв., 83, 85, 87 зв., 92, 101, 105 зв., 107, 111, 111 зв., 138 зв., 152 зв., 160 зв., 164 зв., 176, 176 зв., 178, 179 зв. (2), 185 зв., 188 зв., 191–191 зв., 192, 206, 218 зв., 227 зв., 231, 232, 263 зв., 290 зв., 308 зв., 324 зв., ѿповєдаючи 69 зв., 91 зв., 108 зв., ѿповѣдаючї 71
ѿповѣдь *ім. од. ж. зн.* 373 зв.; ѡ… ѿповѣди *місц.* 311; ѡ ѿповѣдєхь *мн. місц.* 216 зв.
ѿповѣсти *дієсл. док. інф.* 314 зв.; ѿповѣмь *майб. од. 1 ос.* 40 зв.; ѿповѣсть *3 ос.* 282, ѿповѣ(ст) 109; ѿповидѧ(т) *мн. 3 ос.* 108, 108 зв.; ѿповѣжтє *наказ. мн. 2 ос.* 173 зв., 306 зв., ѿповѣжьтє 173 зв.
ѿпоустити *дієсл. док. інф.* 23, 78 зв., 83, ѿпоусꙋтити 165; ѿпоущоу *майб. од. 1 ос.* 81, 117 зв., 155 зв.; ѿпоустить *3 ос.* 36, 173, ѿпоусти(т) 36 зв.; ѿпоуститє *мн. 2 ос.* 324, 437; ѿпоустиль є(см) *мин. од. ч. 1 ос.* 82; ѿпоусти(л) *3 ос.* 133, 173, 244, 244 зв., ѿпоустиль 67, 81 зв., 156, 250 зв., 283 зв.; ѿпоустили *мн. 3 ос.* 309, 309 зв.; ѿпоусти *наказ. од. 2 ос.* 36, 70 зв., 150, 209, 214 зв., 266, 295 зв. (2), ѿпꙋсти 254; бысте… ѿпоустили *ум. мн. 2 ос.* 82
ѿпоусꙋтити див. **ѿпоустити**
ѿпоусти(т)сѧ див. **ѿпоуститꙋсѧ**
ѿпоуститꙋсѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 57 зв., ѿпоусти(т)сѧ 57 зв. (2)
ѿпоусть *ім. од. ч. наз.* 476

ѿпоущати *дієсл. недок. інф.* 45, 83, 133 зв., 134, 229 зв., 230; **ѿпоущаєть** *теп. од. 3 ос.* 245; **ѿпоущаємо** *мн. 1 ос.* 36, 266 зв.; **ѿпоущаєтє** *2 ос.* 36, 36 зв., 173, **ѿпоу** 36; **ѿпоущайтє** *наказ. мн. 2 ос.* 173, **ѿпоущаитє** 237; **бы смо… ѿпоущали** *ум. мн. 1 ос.* 170; **ѿпоущєни** *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 138 зв., 140, 437 зв., **ѿпоущены** 245; **ѿпоущєно** *прис. ф.* 58, 237, 245, 237 зв. (2)

ѿпоущаютьсѧ *дієсл. недок. теп. мн. 3 ос.* 230, **ѿпоущают҃сѧ** 245, **ѿпоущаю(т)сѧ** 45, 133 зв. (2), 229 зв.; **ѿпоущаю(т)… сѧ** 45

ѿпоущєніє *ім. од. с. наз.* 334 зв.; **ѿпоущєніє** *зн.* 111 зв., 129 зв., 138 зв., 211, 218, 223 зв.

ѿпѣли *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 111 зв., 186

ѿраднѣє *присл.* 49 зв., 54, 54 зв.; **ѿраднѣи** 147 зв.

ѿраднѣи див. **ѿраднѣє**

ѿрєчисѧ *дієсл. док. інф.* 149

ѿриг(н)оу *дієсл. док. майб. од. 1 ос.* 63

ѿричєть *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 16 зв.; **ѿрєчен҃на** *дієприкм. пас. мин. од. ч. зн.* 285 зв.; **ѿрєчен҃нымь** *ор.* 285

ѿтрокь див. **отрокь**

ѿтроча *ім. од. с. наз.* 208 зв., 211, 211 зв., 467 зв., **ѿтрочѧ** 24 зв., **ѿрочѧ** 78 зв.; **ѿтрочати** *род.* 24, **ѿтрочатє** 25 зв.; **ѿтроча** *зн.* 24 зв., 163, 462 зв., **ѿтрочѧ** 24 зв. (2), 25, 25 зв. (2), 78 зв. (2); **ѿтрочатє(м)** *ор.* 23 зв.

ѿтрочище(х): **о… ѿтрочище(х)** *ім. мн. с. місц.* 13

ѿтрочѧ див. **ѿтроча**

ѿрочѧ див. **ѿтроча**

ѿтроубѧми *ім. мн. ор.* 289

ѿрѣзоуєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 414 зв.

ѿтрѧсаємо *дієсл. недок. теп. мн. 1 ос.* 261 зв.; **ѿтрѧсаитє** *наказ. мн. 2 ос.* 253

ѿтрѧсѣтє *дієсл. док. наказ. мн. 2 ос.* 49 зв., 147 зв.

ѿсєлє див. **ѡ(т)сєлѧ**

ѿсєлѣ див. **ѿсєлѧ**

ѿсєлѧ *присл.* 273 зв., **ѿсєлѣ** 115, 294 зв., 446, 449 зв., **ѿсєлє** 44 зв.

ѿслѧ див. **ослѧ**

ѿстои(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 152 зв.; **ѿстоитє** *мн. 2 ос.* 235

ѿстоуши(л) *дієсл. док. мин. од. ч. 3 ос.* 334 зв., **ѿстоупиль** 321, **ѿстѫпиль** 227; **ѿс҃тѫпив҃ши** *дієприсл. мин.* 112 зв.

ѿстоупиль див. **ѿстоуши(л)**

ѿстѫпиль див. **ѿстоуши(л)**

ѿсылае(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 72 зв., **ѿсылаєть** 358 зв.

ѿсылаєть див. **ѿсылае(т)**

ѿсѣщи *дієсл. док. наказ. од. 2 ос.* 79, 163 зв., 164, **ѿсѣщі** 33

ѿсѣщі див. **ѿсѣщи**

ѿта(мь)толє *присл.* 253

ѿтодоу див. **ѿтоудоу**

ѿто(ж) див. **отожь**

ѿтолє див. **ѿтолѧ**

ѿтолѣ див. **ѿтолѧ**

ѿтолѧ *присл.* 77 зв., 236 зв., 279, **ѿтоулѧ** 294 зв., **ѿтолѣ** 29, 110, 130 зв., 154, 162, 222 зв., **ѿтолє** 259 зв., 347 зв., 357 зв., 371 зв., 414 зв., 476 зв.

ѿтръгнє(т)сѧ *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 135

ѿтоу(д) див. **ѿтоудоу**

ѿтоудоу *присл.* 29 зв., 32 зв., 45 зв., 52 зв., 55 зв., 56 зв., 65, 66, 70, 71, 84, 146 зв., 164 зв., 453, **ѿтодоу** 47 зв., **ѿтоу(д)** 147 зв.

ѿтоулѧ див. **ѿтолѧ**

ѿтѧль *дієсл. док. мин. мн. 3 ос.* 113 зв., 188 зв., 317, 322, 425 зв., 427

ѿходи(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 257 зв.; **ѿходили** *мин. мн. 3 ос.* 149 зв.; **ѿшє(д)ши(м)** *дієприкм. акт. мин. мн. дав.* 24 зв.; **ѿходѧчи** *дієприсл. теп.* 105 зв.

ѿхожаль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 226 зв.

ѿхожоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 229; **ѿхожовала** *ж. 3 ос.* 215 зв.

ѿчество *ім. од. с. зн.* 65; **въ ѿчествѣ** *місц.* 224, **ѿчествіи** 65

ѻчизна *ім. од. ж. наз.* 309 зв., 336 зв.; ѻчизноу *зн.* 146 зв., ѻчизꙗноу 450 зв., ѡ(ч)зноу 465; ѻчизною *ор.* 274; въ ѻчизꙗнѣ *місц.* 224, въ ѻчизнє 352 зв., въ ѻчизꙗнє 357 зв.

ѻчичь *ім. од. ч. наз.* 309 зв.

ѻщєвꙋ *прикм. од. ж. зн.* 92

ѻщєвьскои: въ… ѻщєвьскои *прикм. од. ж. місц.* 256; ѡщєвꙗского *с. род.* 336 зв.; ѻщєвскомь *місц.* 342 зв.

ѻць див. **ѡтєць**

ѻяти *дієсл. док. інф.* 153 зв., 447 зв., 468; ѻя(т) *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 135, ѻѧть 231

ѡтѧзали были *дієсл. недок. дмин. мн. 3 ос.* 256 зв.

ѡ(х) *виг.* 131

ѡ(х)таи: въ ѡ(х)таи див. **ѡхтаикоу: въ ѡхтаикоу**

ѡхтаикоу: въ ѡхтаикоу *ім. од. ч. місц.* 480, 481 (2); въ ѡ(х)таи 480

ѡ(ц) див. **ѡтєць**

ѡцꙗта див. **ѡцꙗту**

ѡцꙗту *ім. од. ч. род.* 327 зв., ѡцꙗта 433; ѡцє(т) *зн.* 119, 433; ѡцтомь *ор.* 324, ѡцꙗто(м) 120, 433, ѡцꙗтомь 194 зв., 429

ѡцѣпѣнѣваєть *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 161

ѡчерьтою *ім. од. ж. ор.* 443; въ ѡчерьта(х) *мн. місц.* 44, въ ѡчеръта(х) 443, въ ѡчерꙗтахь 482

ѡчистило(с) *дієсл. док. мин. од. с. 3 ос.* 297; (с) ѡчистили *мн. 3 ос.* 399 зв.; ѡчистисѧ *наказ. од. 2 ос.* 41 зв. (3)

ѡчистити *дієсл. док. інф.* 41 зв., 132 зв.; очистиль *мин. од. ч. 3 ос.* 41 зв.; очище(н) *дієприкм. пас. мин. од. ч. наз.* 132 зв., ѡчищєнь 296 зв., очищонь 132 зв.; ѡчищєни *мн. наз.* 296 зв.

ѡчищєніа див. **ѡчищєніѧ**

ѡчищєніѧ *ім. од. с. род.* 214, ѡчищєніа 335 зв., 346; ѡчище(н)є *зн.* 132 зв., ѡчищєніє 228 зв.; ѡ ѡчищєнїю *місц.* 295

ѡшоуюю *присл.* 168 зв.

Ц

ца(р) див. **ца(р)ство**

царєство див. **ца(р)ство**

царигра(д) *ім. топ. од. ч. зн.* 472

ца(р)ство *ім. од. с. наз.* 470, царєство 171, цр(с)тво 26, 29, 30, 30 зв., 36 (2), 49, 53, 57 (2), 57 зв., 62, 62 зв., 63, 64 (3), 81, 83 зв., 85 зв., 93 зв., 101 зв., 105, 130 зв., 138 (2), 141, 165 зв., 180, 234 зв., 261 зв. (2), 266, 268 (2), 281 (2), 293, 295, 297 (2), 300 зв., 304, 314, 316, 318 зв., 428, 428 зв. (2), 445 зв., 447 зв., 448 зв., 456 зв., 459 зв., 464, цр҃ьство 267 зв., цр(с)твіє 297, ца(р) 64; царьства *род.* 38, 180, цр(с)тва 63 зв., 83 зв., 139 зв., 165 зв., 166 зв., 167, 178, 195 зв., 246 зв., 275 зв., 300 зв., 302, 314, 349, 482, цр(ст)ва 74, цр҃ьства 329, цр(с)твіа 29 зв., 42 зв., 60 зв., 61 зв., 101 зв., 130 зв., цр(с)твіѧ 48, 63 зв.; цр(с)твоу *дав.* 207 зв., 260 зв., цр(с)твїю 64 зв.; ца(р)ство *зн.* 319 зв., царьꙗтво 200 зв., цр(с)тво 13, 31 зв., 40 зв. (2), 78 зв., 84 зв. (2), 92, 93, 98, 101 зв., 108, 141 зв., 164, 245 зв., 256, 260, 275 зв., 281 зв., 301 зв. (2), 304 зв. (2), 308 зв., 364, 447, 452, цр҃ьство 253, цр(с)твіє 159; в цр(с)твїи *місц.* 64, 78 зв., 282 зв., въ цр(с)твїй 11 зв., въ цр(с)твїи 31 зв. (2), 75, 186, 282, 318 зв., 319 зв., 328 зв., 449 зв., 456 зв., 460 зв., 462, 465 зв., 467, 470, 472 зв., въ цр(с)тїи 78 зв., вꙑ цр(с)твїи 42 зв., 87 зв., 242 зв., 285, вꙑ цр(с)тви(и) 53, ѡ цр(с)твѣ 254, ѡ цр(с)твїи 226 зв., 279; цр(с)тва *мн. зн.* 28, 222

цвѣ(т) див. **цвѣ(т)нои**

цвѣ(т)нои *прикм. од. ж. род.* 90 зв.; **цвѣ(т)** 402; **ц'вѣт'ноую** *зн.* 90, **цвє(т)** 399 зв.

цвѣтоснаѧ *прикм. од. ж. наз.* 474; **цв(ѣ)тоносной** *род.* 481

ц'вѣты *ім. мн. ч. зн.* 37 зв.

цєсара див. **цєсарѧ**

цєсарєвь *прикм. од. ч. наз.* 95, 176, 311; **ѡ… цєсарєвои** *ж. місц.* 174; **цєсарєво** *с. наз.* 95, 176, 311

цєсарїа *ім. топ. од. ч. род.* 73 зв., **цєсарыѧ** 157 зв.–158

цєсар'ства *ім. од. с. род.* 446

цєсарыѧ див. **цєсарїа**

цєсарѧ *ім. од. ч. род.* 198 зв., 211 зв., 217 зв., 431, 468 зв., **цєсара** 456 зв.; **цєсарєви** *дав.* 93 зв., 95, 176, 310, 311, 324 зв., 430 зв. (2), **цєсарови** 95

ци див. **чи** [2]

цинтирі҃ѡн *ім. антроп. од. ч. наз.* 328 зв.

цр҃вь див. **цр҃ѣ(вь)**

цр҃ѣ(вь) *прикм. од. ч. наз.* 357 зв., **цр҃вь** 358; **ѡ цр҃євѣмь** *місц.* 335 зв.

цр҃квь див. **цр҃ковь**

цр҃кнаго *прикм. од. ч. род.* 444; **на… цр҃ков'нѣмь** *місц.* 222 зв., **на… цр҃кв'нѣмь** 28; **цр҃ков'наа** *ж. наз.* 328 зв., **цр҃кв'наѧ** 120, **цр҃кв'наа** 194 зв.; **цр҃ковнои** *род.* 313, **цр҃кв'ноі** 178 зв.; **цр҃кв'ноую** *зн.* 116 зв.; **в'… цр҃квнєй** *місц.* 379; **цр҃квное** *с. зн.* 100 зв.; **цр҃квны(м)** *ор.* 98 зв.; **ѡ… цр҃к'внѣмь** *місц.* 179; **цр҃ковніи** *мн. наз.* 443, **цр҃квныи** 482 зв.; **цр҃ков'нымь** *дав.* 322; **цр҃кв'наѧ** *зн.* 101

цр҃ковь *ім. од. ж. наз.* 348, **цр҃квь** 98 зв.; **цр҃квє** *род.* 55 зв., 100 зв., 170, 179, 303, 317, 335 зв., 346, 347 зв., 383 зв., 388 зв., 391 (2), **цр҃кьвє** 214 зв., 215 зв., **цр҃ьквє** 313, **цр҃квє** 479; **цр҃кви** *дав.* 149, 179 зв.; **цєр'ковь** *зн.* 74, **цр҃ковь** 72 зв., 171 зв., 172, 189, 194, 205, 299 зв., 348, **цр҃ьковь** 171, 473, **цр҃квь** 91, 114 зв., 119 зв., 373, 453 зв., **цр҃кь** 308; **цр҃квїю** *ор.* 98 зв. (2), 100; **в цр҃кви** *місц.* 90, 90 зв., 172, 173, 178, 335, 379, 399 зв., 426 зв., **в цр҃к'ви** 188 зв., **въ цр҃кви** 3 зв., 114, 317, 322 зв., 360 зв., 391, 443, **въ цр҃к'ви** 206 зв. (2), 216 зв., **в' цр҃кви** 90, 116 зв., 308 зв., 374, **в' цр҃к'ви** 347 зв., **в' цр҃квї** 308, **при цр҃кви** 3, 442 зв., **ѡ цр҃вѣ** 479 зв., **ѡ цр҃кви** 313 зв., 348; **цр҃квєи** *мн. род.* 442 зв.; **цр҃квы** *зн.* 126

цр(с)каго *прикм. од. ч. род.* 126 зв.; **цр(с)кого** *зн.* 352 зв.; **при… цр҃ско(м)** *місц.* 242; **цр(с)ко** *с. наз.* 126 зв.; **в… цр(с)ки(х)** *мн. місц.* 53

цр(с)твіє див. **ца(р)ство**

цр(с)тво див. **ца(р)ство**

цр(с)твоує(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 25 зв.; **цр҃ствоютъ** *мн. 3 ос.* 319; **цр(с)твовати оуудєть** *майб. од. 3 ос.*; **цр҃твоваль** *мин. од. 3 ос.* 304 зв.

цр҃оующого *дієприкм. недок. акт. теп. од. ч. род.* 339 зв.

цр҃ца *ім. од. ж. наз.* 59, 269

цр҃ь *ім. од. ч. наз.* 21 зв., 23 зв. (2), 66, 89 зв., 94, 94 зв. (2), 107 зв., 108 зв., 117, 119, 119 зв., 147 зв., 148 зв., 149, 191, 193 зв., 194, 286 зв., 307, 324 зв., 328 (2), 345 зв., 401 зв. (2), 428, 428 зв., 431, 431 зв. (2), 472 зв.; **цр҃ѧ** *род.* 23 зв., 33 зв., 204 зв., 286 зв., 431, 447 зв.; **цр҃ю** *дав.* 93 зв., **цр҃оу** 81; **цр҃ѧ** *зн.* 21 зв., 24, 50, 192, 429, 431; **царє(м)** 308, 365 зв., **цр҃емь** 192, 306, 324 зв., 428 зв., 430 зв., 432; **ѡ цр҃и** *місц.* 283; **цр҃ю** *кл.* 192 зв., **цр҃оу** 118 зв., 429 зв.; **цр҃іє** *мн. наз.* 78, **цр҃євє** 263 зв., 319; **цр҃єи** *род.* 466; **цр҃є(м)** *дав.* 314 зв.; **цр҃ѣ** *зн.* 180

цр҃ьство див. **ца(р)ство**

цѣлованіє *ім. од. с. наз.* 207; **цѣлованїа** *мн. зн.* 97 зв.

цѣломжд҃рїю *ім. од. с. дав.* 16, 16 зв.

цѣлоуєтє *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 34 зв.; **цѣловаль** *мин. од. ч. 3 ос.* 289 зв.; **цѣловала** *ж. 3 ос.* 244 зв.; **цѣловали** *мн. 3 ос.* 160 зв.; **цѣлоуйтє** *наказ. мн. 2 ос.* 49 зв., 261; **цѣловав'ши** *дієприсл. мин.* 243 зв.

цѣна *ім. од. ж. наз.* 116 зв.; **цѣноу** *зн.* 117

цѣнитє *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 51; цѣнєнаго *дієприкм. пас. мин. од. ч. род.* 117

цѣлыи *прикм. од. ч. зн.* 86; цѣла *ж. наз.* 56; цѣли *мн. наз.* 16 зв., 50

цатѣ *ім. дв. ж. зн.* 125

Ч

ч *числ.* 94 зв., 300, 474 зв.

чѣ *числ.* 95 зв., 300 зв., 317 зв.

чадо *ім. од. с. наз.* 45

ча(с) *ім. од. ч. наз.* 92 зв., 110 зв., 130 зв., 150 (2), 171 зв., 174, 182 зв., 314, 372 (3), 406, 476 (4), часъ 209, 309, 317 зв., 318 зв., 321, 374 зв., 402 зв., 417 зв., 418, 421 зв.; часоу *род.* 29, 74 зв., 110, 184 зв., 206, 223, 228, 248, 278 зв., 293, 324, 347, 366, 371, 420, 430 зв., 432 зв., ча(с)у 121, ча(с)у 100 зв., 135, часа 71, 278, 403, 411 зв., 447 зв., 470 зв., ча(с) 77, 329, ч[асѵ] 223; часови *дав.* 403; ча(с) *зн.* 24, 41 зв. (2), 54 зв., 62 зв., 65 зв., 70, 75 зв., 78 зв., 88 зв., 89, 90, 100 зв., 109 зв., 114, 116, 116 зв., 117 зв., 118 зв., 123, 130 зв., 131, 131 зв., 132, 133, 134, 134 зв., 135 зв., 136 зв., 137, 137 зв., 139, 139 зв., 142 зв., 144, 144 зв., 146 зв., 147, 147 зв., 149 зв., 150 зв., 151 зв., 152, 153, 154 зв., 155 зв., 158, 160, 161, 162 зв., 164 зв., 166, 167 зв., 169, 171, 173, 176, 177, 179, 180 зв., 190 зв., 196, 213 зв., 214, 220, 220 зв., 221 зв., 224, 225, 225 зв., 227, 228, 229, 230 зв., 231, 232, 234, 239, 240 зв., 241, 243 зв., 245 зв., 248, 248 зв., 250 зв., 253, 253 зв., 254, 255, 256, 257, 258 зв., 259 зв., 260 зв., 263 зв., 265, 266, 267 зв., 269, 273 зв. (2), 279, 280, 282 зв., 283, 284 зв., 286, 287, 296 зв., 297, 299, 300, 300 зв., 302, 302 зв., 303, 306, 307, 308, 310, 311, 317, 321, 324, 327 (2), 344, 345, 345 зв., 346, 347, 348 зв., 351, 353, 353 зв., 357 зв., 359, 362 зв., 364 зв., 365 зв., 371 зв., 375, 377, 384, 393, 393 зв., 398 зв., 402, 406 зв., 410, 421, 423, 424, 429 зв., 436, 437 зв., 438 зв., 450 зв., 451, 452 зв., 453 (2), 453 зв., 454 зв., 455 зв., 456, 457, 457 зв., 458 зв., 459 (2), 460, 460 зв., 461, 462 зв. (2), 463, 464, 464 зв., 465 (2), 465 зв., 467 зв., 468, 468 зв. (3), 469, 470, 470 зв., 471 зв., 472 (3), 472 зв., 474, 476 (4), 476 зв., 477 (2), 477 зв., часъ 50, 65 зв., 114, 116, 157, 157 зв., 167 зв., 213, 240 зв., 241 зв., 247 (2), 276 зв., 279, 310, 311 зв., 314 зв., 316, 316 зв., 317, 317 зв., 333 (2), 402, 404, 407 зв., 411 зв., 420 зв., 427 зв., 434, 435, 440 зв., 448, 451 зв., 453 зв., 454 (2), 452, 459 зв., 462, 463 зв., 464, 469, 469 зв., 470 зв., 472 зв., 477 зв., 481 зв., ч' 455; часомь *ор.* 356, часѡ(м) 44; въ часоу *місц.* 302, на… часѣ 476 (2), о… часѣ 15, 125, по часоу 25, 106, 190 зв., по… часѵ 115 зв., на… ча(с) 434, 476; часовь *мн. род.* 72 зв., 325; часо(м) *дав.* 476; часы *зн.* 481 зв.; на… часѣ(х) *місц.* 481 зв., ѡ часѣ(х) 476, на часѣхь 481 зв.; часа *дв. зн.* 474 зв.

часто *присл.* 142 зв., 231, 424 зв., час'то 152

час'то див. часто

часть *ім. од. ж. наз.* 3, 123 зв.; части *род.* 253 зв., 407; часть *зн.* 265 зв., 288 зв., 334, 409, 432; части *мн. зн.* 432

часъ див. ча(с)

чаша *ім. од. ж. наз.* 112 зв., 113, 319; чашоу *зн.* 52, 87 зв., 88, 111 зв., 168 зв. (2), 185 зв., 187, 318 зв., 319, 321, 425 зв.; чашєю *ор.* 163 зв.

чѣ *числ.* 96, 302

чѳ *числ.* 97, 302 зв.

чѯ *числ.* 98, 303

чє [1] див. чет'вер'того

чє [2] див. чек

чек *ім. од. ч. наз.* 32 зв., 43 зв., 54 зв., 59 зв., 63 зв., 69 зв., 75, 87, 93, 101 зв., 131 зв., 138, 142 зв., 149 зв., 154, 160, 166, 173, 178 зв., 182 зв., 191, 223, 233 зв., 241, 253 зв., 258 зв., 267 зв., 271 зв., 279, 291, 302, 309, 316, 317 зв., 324, 348, 361 зв., 368 зв., 378, 388 зв., 406 (2), 420, чє 50 зв.; четвръгоу *дав.* 150 зв., четве(р)коу 180 зв., четвер'коу 160 зв., 421, четве(р)т'коу 103, четвертъкоу 310, четвер'т'коу 183, четвер'тъкоу 316 зв., четверьт'коу 88; четвер' 224 зв., чет'ве(р) 259 зв., че(т)коу 369, че(тк) 154 зв., 192 зв., че(к) 44, 51, 55, 60, 64, 70, 75 зв., 93 зв., 116, 132, 139, 144, 167, 174, 234 зв., 243, 254, 268 зв., 280, 292, 302 зв., 329 зв., 350 зв., 379, 389 зв., чѣ 33, че(т)р'кѳ 443; че(т)ве(р)то(к) *зн.* 406 зв., четвер'токь 321, че(к) 4 (3), 4 зв. (2), 5 (2), 5 зв., 6 (3), 6 зв. (2), 7, 7 зв., 8 (3), 8 зв. (2), 9 (3), 9 зв. (2), 10 (3), 10 зв. (2), 11 (3), 11 зв. (2), 12 (3), 12 зв. (2), 109, 110 зв., 112 зв., 283 зв., 321 зв., 327 зв., 408, 473 зв., 474 зв.

чекали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 215 зв.; чекающи(м) *дієприкм. акт. теп. мн. дав.* 276

челадь *ім. од. ж. наз.* 426 зв.; челадю *ор.* 104, 277

чемоу див. **чомоу**

чер'вени(т)… сѧ *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 72 зв., черьвени… сѧ 72 зв.

черв'лен'ною *прикм. од. ж. ор.* 118 зв.

чер'вь *ім. од. ч. наз.* 164, чръвь 37, 163 зв., 164

чер'гоу *ім. од. ж. зн.* 205

черева *ім. од. с. род.* 375, чрева 83 зв., 456 зв., чрѣва 205 зв.; чрево *зн.* 70, 153 зв., 289; в' чревѣ *місц.* 58 зв.

черевикы *ім. мн. ч. зн.* 147

через *прийм.* 268, 341, 341 зв., через' 148, 350 зв., черезь 59, 89 зв., 135 зв. (2), 156 зв., 172, 185 зв., 210 зв., 216 зв., 232 (3), 233 зв., 246 зв., 272, 295, 342 зв., 353, 389 зв., 411 зв. (2), 420 зв., 423, 461

через' див. **через**

черезь див. **через**

чересь *ім. од. ч. зн.* 147

чер'нопишемои *дієприкм. недок. пас. теп. од. ж. дав.* 123 зв., 198 зв., 335; чернописан'ны(м) *мин. мн. дав.* 13

черторыискомь: при… черторыискомь *прикм. од. ч. місц.* 481 зв.

черьвени… сѧ див. **чер'вени(т)… сѧ**

черьпали *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 347; чръпайте *наказ. мн. 2 ос.* 346 зв.

честиса *дієсл. недок. інф.* 2 зв. (2)

честоваль: бы… честоваль *дієсл. недок. ум. од. ч. 3 ос.* 69

честь *ім. од. ж. наз.* 482 зв.; честь *зн.* 277 зв., 284 зв.; во ч'ти *місц.* 60

четверовлас'тни(к) див. **четверовластникь**

четверовластникь *ім. од. ч. наз.* 65 зв., 459 зв., четверовлас'тни(к) 472 зв.

чет'вероличьно *прикм. од. с. наз.* 126 зв.

чет'вер'того *числ. од. ч. род.* 217 зв., чет'врътого 220, че 220; четвер'тый *зн.* 397 зв.; четвертаа *ж. наз.* 442 зв., четверътаа 352 зв., чет'вертаа 139; четвер'тои *род.* 253 зв., четве(р)тоа 6 зв.; чет'вер'тоую *зн.* 67 зв.; о четвер'тои *місц.* 151; чет'вертое *с. наз.* 126 зв., чет'верьтое 246; четверьтомоу *дав.* 331

четвороообы(ч)но *прикм. од. с. зн.* 126 зв.

чет'врътого див. **чет'вер'того**

четыридесатє див. **чотырдеса(т)**

чѣ *числ.* 99, 304

чѣ *числ.* 99 зв., 306

чѣ *числ.* 100 зв., 307

чѣи *числ.* 101

чи [1] *част.* 39 зв. (2), 40 зв., 56 (2), 70, 79 зв., 82, 82 зв., 86 зв., 87, 90 зв., 93, 96, 111.3, 135 зв., 146 зв., 172, 177, 185 зв., 224, 267 (2), 273, 281, 283 зв., 287 зв., 288, 291 зв., 297, 296, 320 зв., 332 зв., 333, 349, 359 зв., 371, 373, 373 зв., 374, 374 зв., 375 зв. (2), 376, 376 зв., 377 зв., 383, 386, 388, 391,

392 зв., 397, 397 зв., 399 зв., 428, чї 428, ци 37 зв., 187, 231, 237, 343
чи [2] *спол.* 183, 276 зв., 319 зв., 384
чии *займ. од. ч. наз.* 176, чїй 95, 96 зв., 311; чиєго *род.* 259 зв.; чиє *с. наз.* 175 зв.
чили [1] *спол.* 91 зв., 98 зв. (2), 136, 136 зв., 175 зв., 241 зв., 308 зв.
чили [2] *част.* 70, 133 зв., 140 зв.
чи(м) *спол.* 38, 50 зв., 155, чимь 275 зв.
чимь див. чи(м)
чинити *дієсл. недок. інф.* 38 зв., 55, 56, 84, 87, 99, 117 зв., 136, 153, 166, 184, 204, 232, 233, 263 зв., 270 зв., 273 зв., 274, 291, 349, 367, 373, 382, 384, 386, 388, 398 зв., чиниты 233; чиню *теп. од. 1 ос.* 86 зв., 91 зв. (2), 173 зв., 174, 309, 363, 380, 391 зв., 393, 406, 406 зв., 412, 414 зв.; чинишь *2 ос.* 91, 173 зв., 271, 284 зв. (2), 308 зв., 348, 349, 367 зв. (2), 372 (2), 409 зв.; чинить *3 ос.* 165 зв., 218 зв., 238 зв., 351, 361 (2), 373 зв., 374 зв., 398 зв., 412, 416, чини(т) 40 зв. (2), 59 зв., 83, 104, 116, 141 зв., 155, 277, 353, 361, 372; чините *мн. 2 ос.* 98, 152 зв., 170 зв. (2), 184, 381, 381 зв., чи(ни)тє 293, чинѧть *3 ос.* 136, 170, 232, 236 (2), 327, чинѧ(т) 34 зв., 35, 55, 97, 97 зв., 245 зв., 327 зв., 380 зв.; боудє чинити *майб. од. 3 ос.* 138 зв., бѫде чинити 31 зв., чинити боудє 374 зв., чинити боудє(т) 412, чинити боудеть 412; боудємо чинити *мн. 1 ос.* 219, чинити боудємо 218 зв.; боудетє... чинити *2 ос.* 236, чини(ти) боудетє 408; боудоуть чинити *3 ос.* 181 зв., боудоу(т) чинити 93, чинити боудоу(т) 102 зв.; чинихѡ(м) *аор. мн. 1 ос.* 40 зв.; чини(л) *мин. од. ч. 1 ос.* 368, чиниль 368, єсми... чиниль 301; єсь чиниль *2 ос.* 224, єси... чиниль 173 зв.; чини(л) *3 ос.* 438 зв., чиниль 136 зв., 148 зв., 348, 364, 381 зв., єсть чиниль 220; єс'ми... чинила *ж. 1 ос.* 356; чинили *мн. 1 ос.* 367; єстє чинили *2 ос.* 108 зв., єстє... чинили 92, 408, єс'тє... чинили 109 (2); чинили *3 ос.* 35, 39 зв., 94, 149 зв., 236, 279, 362, 432, чини(ли) 362; чини *наказ. од. 2 ос.* 113 зв., 264, 409 зв.; нєхаи чинить *3 ос.* 219; чинѣтє *мн. 2 ос.* 97, 219, 235 зв., 236, 236 зв., 292, 318 зв., чин'тє 39 зв.; бы(х)... чиниль *ум. од. ч. 1 ос.* 393; бы чиниль *3 ос.* 163; бы... чиниль 387 зв.; бы... чинили *мн. 2 ос.* 262, бы єстє... чинили 381; бы были... чинили *мин. ум. мн. 2 ос.* 54; чинєны *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 54 (4), 54 зв., 261 зв., 262
чиниты див. чинити
[чинишь... сѧ]: сѧ... чинишь *дієсл. недок. теп. од. 2 ос.* 383; сѧ... чинить *3 ос.* 118, 430 зв., сѧ чини(т) 361, (с)... чини(т) 430
чинова(л) *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 192, 404 зв.; чиновали *мн. 3 ос.* 235 (2)
чиноу *ім. од. ч. род.* 205, чинѹ 444
чинѹ див. чиноу
чин'шовыи *прикм. од. ч. зн.* 95
чин'шь *ім. од. ч. наз.* 78
число *ім. од. с. наз.* 123 зв.; числа *род.* 2; число *зн.* 481
чистите *дієсл. недок. мн. 2 ос.* 270 зв.
чистости *ім. од. ж. род.* 351 зв.,
чистыи *прикм. од. ч. наз.* 338, чисть 407; чистыи *зн.* 15 зв.; чистоѫ *ж. ор.* 121; чисто *с. наз.* 99; чистоє *зн.* 68 зв., 329 зв.; чис'ти *мн. наз.* 407, 407 зв., чисты 270 зв., чистїй 338, ч(с)тыи 30 зв.; чистыми *ор.* 242, 414 зв.
чисть див. чистыи
читана *ім. од. с. род.* 3, 3 зв., 442 зв.; читаноу *дав.* 335
читати *дієсл. недок. інф.* 446, 473, 480; читаєшь *теп. од. 2 ос.* 263 зв.; читаль *мин. од. ч. 3 ос.* 221 зв.; читалистє *мн. 2 ос.* 82 зв., читали єстє 96, єстє... читали 55, 90 зв., 93, 135 зв., 175, 177, 232 зв., чита(ли) *3 ос.* 431 зв.; читаны *дієприкм. пас. мин. мн. наз.* 480; читано *прис. ф.* 474 зв.
читачоу *ім. од. ч. кл.* 481 зв.
чї див. чи [1]

чїй див. **чии**

чл҃к *ім. од. ч. наз.* 141, **чл҃кь** 18, 28, 39, 42, 53 зв., 55 зв., 56 (2), 58 (2), 62 зв., 63, 64, 75, 77, 82 зв., 83, 91 зв. (2), 92 зв. (2), 102 зв., 105 зв. (2), 107, 111, 121, 131, 136 (2), 142 зв., 153, 159, 161, 164, 165 (2), 170 зв., 174 (2), 181 зв., 182 зв., 184 зв., 185 зв., 195, 202 зв., 214 зв. (3), 222, 225, 228, 228 зв., 232 зв., 238 (2), 240, 243, 249, 263 зв. (2), 264, 279 зв., 281, 283, 285 (2), 286 зв., 287 зв., 288 зв. (2), 291 (2), 293 зв. (2), 304 (2), 305, 305 зв., 309 (2), 317 зв., 318, 329 (2), 338, 341 зв., 347, 348 зв., 349, 349 зв., 351 зв., 358, 359 зв. (2), 360, 360 зв., 373 зв., 376 (2), 385, 385 зв. (2), 386, 387, 387 зв., 388, 393 зв., 398 зв., 419 зв., 426, 429 зв., 446 зв., 456, 457, 458, 462 зв., 463, 471 зв., 473, 479 зв.; **чловѣка** *род.* 153 зв., 426; **чл҃ка** 43, 59, 79 зв., 110 зв., 115 зв., 116, 136, 143, 153 зв. (2), 159, 191, 249, 249 зв., 268 зв., 359 зв., 362 зв.; **чл҃кови** *дав.* 56, 64 зв., 85 зв., 136, 136 зв., 185 зв., 233 (2), 238 зв. (2), 319, 427 зв., **чл҃коу** 51 зв., 59 зв., 62, 64, 75, 79, 81, 82 зв., 83 зв., 93 зв., 111, 126 зв., 136, 244, 268 зв., 274 (2), 289, 264, 279 зв., **чл҃кѹ** 255 зв., **чл҃ка** *зн.* 41 зв., 45 зв., 47 зв., 51 зв., 53, 55, 68 зв., 69 зв. (2), 70 (3), 94 зв., 119, 134, 142 зв., 152, 153 зв. (3), 154, 226 зв., 229, 242, 245 зв., 250, 252 зв., 283, 303 зв., 325 зв., 341 зв., 356, 358 зв., 373 зв., 374, 376 зв., 381 зв., 384, 387; **чл҃комь** *ор.* 337 зв., 392 зв., 421 зв.; **в…чл҃цѣ** *місц.* 325 зв., **въ чловѣцѣ** 348 зв., **в*…чл҃цѣ** 324 зв., **ѡ чл҃коу** 260 зв., 348; **чл҃чє** *кл.* 229 зв., 237 зв., 274, 280 зв., 323 (2); **чл҃кы** *мн. наз.* 44, 299 зв., **чл҃щи** 15 зв., 16 зв., 39 зв., 158, 271, 299 зв., 300, 315 зв., 351; **чл҃ковь** *род.* 339, 378 зв., **чл҃кь** 35, 83 зв., 152 зв., 173 зв., 217, 363 зв., 449, 449 зв., 450, 451, 452 зв., 456, 457 зв., 459 зв.; **чл҃ко(м)** *дав.* 45 зв., 57 зв. (2), 276, **чл҃комь** 29, 36, 36 зв. (2), 62, 95, 130 зв., 258, 341 зв.; **чл҃кы** *зн.* 31, 31 зв., 228, 271; **чл҃кы** *ор.* 31, 98, 273, 273 зв., 450 зв., 452, 461 (2); **въ чл҃цѣ(х)** *місц.* 447 зв., 468; **чл҃ка** *дв. наз.* 473

чл҃количьно *прикм. од. с. наз.* 127

чл҃колюбєць *ім. од. ч. наз.* 16

чл҃колюбіємь *ім. од. с. ор.* 17

чл҃колюбномоу *прикм. од. с. дав.* 482 зв.

чл҃коуоубійца *ім. од. ч. наз.* 382

чл҃кыи див. **чловєчєскыи**

чл҃кый див. **чловєчєскыи**

чл҃кь див. **чл҃к**

чловєчєскыи *прикм. од. ч. наз.* 367, **чл҃чскыи** 362, **чл҃чскы(и)** 298, **члч-(с)кыи** 162 зв., 169, 185 зв., 319, 330 зв., 350 зв., **члч(с)кы(и)** 136, 350, **чл҃чьскыи** 45, 50 зв., 53 зв., 55 зв., 58 зв., 63 зв. (2), 75, 76, 76 зв., 79 зв., 87, 88, 104, 105 зв., 109, 111, 134, 158, 160, 185 зв., 232 зв., 255 зв., 256, 258, 259 зв., 273, 276 зв., 297 зв., 299 зв., 304, 324, 444 зв., 446, 447 зв., 455, 461, 470 зв., 471 зв., 473, 474 зв., **члчьскый** 259–260, 410, **чл҃чьскы(и)** 230, 243, 468, **чл҃чьс'кыи** 107 зв., 111, 113, 269, **чл҃чьскі(и)** 187 зв., **чл(с)кыи** 168, **чл(с)кый** 402 зв., 404, **чл҃кыи** 159, **чл҃кый** 404, **чл҃чьскь** 77 зв.; **чл҃чко-(г)[о]** *род.* 103 зв., **чл҃чєс'ка(г)[о]** 369 зв., **чл҃чьскаго** 102 зв., 153 зв., 297 зв., **чл҃чьска(г)[о]** 103 зв., 235, **чл҃чьс'каго** 103; **чл҃чьскоу** *дав.* 273 зв.; **чловєчєскаго** *зн.* 75зв., **чл҃чєскаго** 380, 454 зв., **чл҃чскаго** 182, **чл҃чска-(г)[о]** 316, **чл҃чьскаго** 57 зв., 73 зв., 189 зв., 297 зв., 370 зв., 453, **чл҃чьска-(г)[о]** 322, **чл҃чьс'каго** 103, 115, 346; **ѡ чл҃ч(с)комь** *місц.* 302, **ѡ… чл҃чьскомь** 160 зв.; **чл҃ч(с)каѧ** *мн. наз.* 75; **чл҃чьскы(м)** *дав.* 138 зв.; **чл(с)кыи** *зн.* 97 зв., 162 зв., **чл҃чьскыи** 259 зв.; **чл҃чьскы(м)** *ор.* 316 зв.

члонковь *ім. мн. ч. род.* 33, **члоньковь** 32 зв.

члоньковь див. **члонковь**

чл҃чскыи див. **чловєчєскыи**

чл҃чскы(и) див. **чловеческын**
члч(с)кын див. **чловеческын**
члч(с)кы(и) див. **чловеческын**
чл҃чын *прикм. од. ч. наз.* 85
чл҃чьскі(и) див. **чловеческын**
чл҃чьскын див. **чловеческын**
чл҃чьскы(и) див. **чловеческын**
чл҃чьс'кын див. **чловеческын**
чл҃чьсь див. **чловеческын**
чого [1] *займ.* див. **што**
чого [2] *присл.* 18 зв., 45
чого дла див. **дла чого**
чомоу [1] *займ.* див. **што**
чомоу [2] *присл.* 86, **чемь** 37 зв., 84, 120, 166, 170 зв., 173 зв., 175 зв., 183 зв., 217, 230 зв., 237 зв., 278 зв., 328, 427
чор'ного *прикм. од. ч. род.* 33 зв.
чотыр'деса див. **чотырдеса(т)**
чотырдеса(т) *числ. зн.* 27 зв., **чотыр'деса(т)** 27 зв., **чотырьдеса(т)** 130, **чотыр'десать** 27 зв., **чотыр'деса** 27 зв., **чотыридесате** 221 зв.; **й**-тємь *дав.* 85
чотыр'деса(т) див. **чотырдеса(т)**
чоты(р)деса(т)ница див. **чоты(р)идеса(т)ница**
чотыр'десать див. **чотырдеса(т)**
чотыри *числ. наз.* 156, 356 зв., **чтыри** 16 зв. (2), 17, 18, 72, 73, **чтыры** 133, 481 зв.; **четыро(х)** *род.* 103, **четыре(х)** 182; **чотыре(м)** *дав.* 3 зв., **четыре(м)** 16; **четыро(х)** *зн.* 481 зв.; **чтырехь** 18, **чотыри** 395, **чотыры** 432, **чтыри** 16, **чтыры** 479, **ч'тыры** 157, 338 зв.; **четыр'ми** *ор.* 482
чоты(р)идеса(т)ница *ім. од. ж. наз.* 474, **чоты(р)деса(т)ница** 473 зв.
чотырьдеса(т) див. **чотырдеса(т)**
чотырьдеса(т) и шесть *числ.* 348
чрева див. **черева**
чресла *ім. мн. с. наз.* 276
чрьвь див. **чер'вь**
чрьта *ім. од. ж. наз.* 31 зв.
чр'ева див. **черева**
чр'ѣды *ім. од. ж. род.* 204 зв.
ч(с)тнаго *прикм. од. ч. род.* 2 зв., 3, 446 зв., 459, 467 зв., 471, 472 зв., **ч(с)тна(г)[о]** 404 зв., 445 зв. (2), **ч(ст)на(г)[о]** 403 зв.; **ч(с)тнмь** *дав.* 403; **ч(с)тна** *ж. наз.* 455, 455 зв., 460 зв., 469 зв., 472 зв., **ч(с)тьна** 460, **чт(с)на** [!] 448; **ч(с)тныа** *род.* 463, 466 зв., 469, 472 зв., **ч(с)тныа** 147 зв.; **ч(с)тно(м)** *с. дав.* 118 зв., **ч(с)тнмь** 403; **ч(с)тны(м)** *мн. дав.* 460
ч(с)тна(г)[о] див. **ч(с)тнаго**
ч(ст)на(г)[о] див. **ч(с)тнаго**
чє(сти) *дієсл. недок. інф.* 223; **ч'тє** *теп. од. 3 ос.* 101 зв., 180 зв.; **чтоу(т)** *мн. 3 ос.* 69 (2), 152 зв.; **єстє чли** *мин. мн. 2 ос.* 55 зв.; **чти** *наказ. од. 2 ос.* 2 зв., 39, 48 зв., 51 зв., 57, 63 зв., 68 зв., 83 зв., 84, 85, 90, 90 зв., 104, 120 зв., 149, 153, 193 зв., 238, 263, 269, 274 зв., 283 зв., 294 зв., 301, 301 зв., 314, 315, 315 зв., 316 зв., 317 зв. (3), 321, 321 зв., 433, 442, 443, 473 зв., 476 зв., 478 зв., **ч(т)и** 52, **ч'ти** 110 зв., 119 зв., 145 зв., 166, 406 зв., 430 зв., 432 зв., 433; **чтомо** *дієприкм. пас. мин. од. с. наз.* 2 зв.; **чтомомоу** *дав.* 443 зв.; **чтомыи** *мн. наз.* 481; **чтомы(м)** *дав.* 443, **чтомымь** 443
ч'тєніи: по ч'тєніи *ім. од. с. місц.* 474 зв.
чтє(т)са *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 2 зв., 3 (2), **са чтє(т)** 3, **са... чтєть** 3 зв.; **чєта(т)са** *мн. 3 ос.* 2, **чта(т)са** 2, **чтать(с)** 3, **чтоу(т)са** 481 зв.
[чтє(т) са]: са чтє(т) див. **чтє(т)са**
[чтєть... са]: са чтєть див. **чтє(т)са**
что [1] *спол.* див. **що** [2]
что [2] *займ.* див. **што**
чтыри див. **чотыри**
чтыр'надесать *числ. наз.* 22 зв., **чтырьнадеса(т)** 22 зв.
чтыры див. **чотыри**
чтырьнадеса(т) див. **чтыр'надесать**
чоудно *прикм. од. с. наз.* 474; **чюд'ныи** *мн. зн.* 230 зв.
чоудиѣйшее *прикм. од. с. зн.* 339
чоудо *ім. од. с. зн.* 347, 358 зв., 373 зв.; **чоудесь** *мн. род.* 358; **чоуда** *зн.* 262, 348, 374 зв., **чоудеса** 90 зв., 102 зв.
чоудовалиса *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 45 зв.

чоу(до)творєнїа *ім. од. с. род.* 482
чоудотвор'ца *ім. од. ч. род.* 450 зв., чюдотворца 453 зв.; чоудотворєць *мн. род.* 451 зв., 462, чоудотворє(ц) 469, чюдотворець 468
чоуєши див. **чоуєшь**
чоуєшь *дієсл. недок. теп. од. 2 ос.* 237 зв., чоуєши 38 зв.; чоуютъ *мн. 3 ос.* 276; чоул' бы *ум. од. ч. 3 ос.* 276 зв., чюл' бы 104; чоуйтє *наказ. мн. 2 ос.* 104, 105 зв., 112 зв. (2), 182 зв. (2), 183, 187 (2), 448
чоужого *прикм. од. ч. род.* 389 зв., чюжєго 29; чоужимь *ор.* 389; чюжєго *с. род.* 166; в чоужє(м) *місц.* 292 зв.; чоужи(х) *мн. род.* 78, чюжихь 78
чоулыми *прикм. мн. ор.* 316 зв.
чюдотворца див. **чоудотвор'ца**
чюжєго див. **чоужого**
чѣ *числ.* 101 зв., 308, 482

Ш

ша див. **за**
шарлатъ *ім. од. ч. зн.* 293 зв., шар'латъ 192 зв., 193
шар'латъ див. **шарлатъ**
шатанє *ім. од. ч. кл.* 28 зв.
шафарьства *ім. од. с. род.* 291
шафарѧ *ім. од. ч. зн.* 291; ѡ шафари *місц.* 291
шафовати *дієсл. недок. інф.* 291
шє(ст)дєсѧ(т) *числ. зн.* 62, 139 зв., 140 зв., 330, шє(ст)дєсѧтъ 60 зв., шєстьдєсѧ(т) 331
шє(ст)дєсѧтъ див. **шє(ст)дєсѧ(т)**
шєстыи *числ. од. ч. наз.* 207 зв., 474 зв.; шєстыи *зн.* 207; на шєсто(м) *місц.* 476; шостаѧ *ж. наз.* 353 зв., шестаѧ 194, шєстаа 364; шєстой *род.* 120, 328 зв., 431, шєстоа 6 зв., 7; о шєстои *місц.* 86
шєсть *числ. наз.* 280 зв., 346; **шєсти(х)** *род.* 470, шєсть *зн.* 224 зв.; шєстьми *ор.* 399 зв., шє 399 зв.; по шєсти *місц.* 75 зв., 159 зв., по шє 159 зв.
шєстьдєсѧ(т) див. **шє(ст)дєсѧ(т)**
ширєи *присл.* 126
широкыи *прикм. од. ч. наз.* 39 зв.
шитаа *дієприкм. недок. пас. мин. од. ж. наз.* 432
шїю *ім. од. ж. зн.* 115, 163 зв., 295, 289 зв.; на шїи *місц.* 79
шкодити: боудє... шкодити *дієсл. недок. майб. од. 3 ос.* 198
шкодовати: боудєть... шкодовати *дієсл. недок. майб. од. 3 ос.* 262 зв.
шлюбили *дієсл. недок. мин. мн. 3 ос.* 317 зв.
шлюбоваль *дієсл. недок. мин. од. ч. 3 ос.* 317 зв.
што [1] *займ. наз.* 44, 79 зв., 85, 219, 230, 247 зв., 255 зв., 265, 270 зв., 272 зв. (3), 278 зв., 292 зв., 301 зв., 310, 311 (2), 320 зв. (2), 327, 331, 331 зв., 337, 339 зв., 343, 349 зв., 375, 419 (2), 428 зв., 442, 443, ш'то 25, 28 зв., 43, 56 зв., 61 зв., 69 зв. (2), 70, 74 зв., 75 (2), 78, 82 (2), 86 (2), 89, 91, 95, 96, 98 зв. (3), 99 (2), 99 зв., 101, 115, 116, 116 зв., 117, 119, 120 зв., 122 зв., 131, 131 зв. (2), 133 зв., 135 зв., 143 зв., 145 зв., 146 зв., 151, 152, 153 зв., 158 зв. (2), 159, 160, 170 зв., 173, 176, 210 зв., 213, 215, 216, 236 (2), 236 зв., 246 зв., 247, 249, 249 зв., 250, 252 зв., 255, 261, 290, 293, 302 зв., 315, 329, 345 зв., 346 зв., 348, 349 зв., 365, 380, 413, 441 зв., 442, что 45, 458 зв.; чого *род.* 35 зв., 43 зв., 53 (2), 66, 71 зв., 81 (2), 84, 87 зв. (2), 141, 148 зв., 149, 150, 155 зв. (2), 168 зв., 232, 242 (3), 267, 305 зв., 320 зв., 325 зв., 344 зв., 360 зв., 412, 416, 420, чо(го) 52 зв., чо(г)[о] 355 зв.; чомоу *дав.* 242, чємоу 141 зв., 238 зв., 281 зв., чемѹ 181; що *зн.* 35, 81 зв., 304, што 37 зв.,

61 зв., 76, 81, 81 зв., 84, 87, 157, 157 зв., 172 зв., 180 зв., 181 зв., 187, 187 зв., 190 (2), 198, 219, 250 зв., 257, 263 зв. (2), 272 зв. (2), 273, 273 зв. (2), 274, 274 зв. (2), 277 зв., 291, 291 зв., 296 (2), 299, 300, 300 зв., 303, 304 зв., 306, 308, 309 зв., 323, 326, 333 зв., 334, 346, 352, 367 зв., 368, 395 зв., 398 (2), 398 зв., 406 (2), 409 зв. (2), 412, 415, 416, 419 (2), 421 зв., 426 зв., 432, 443, 443 зв., 461, шѣто 34 зв., 37 зв. (2), 38 (2), 50, 52 зв., 55, 61, 64 (2), 73, 74 (2), 75, 76 зв., 85 зв., 88 зв., 89, 90 зв., 91 зв., 93, 95, 97, 101 зв., 110, 113 зв., 114 зв., 115 зв., 118 (2), 126, 127 зв., 132 зв., 133 зв., 135 зв. (2), 141, 143, 149 зв., 159, 159 зв., 160, 160 зв., 161, 161 зв., 162 зв., 164 зв., 166, 166 зв., 167 зв., 168 (2), 169 зв., 170 зв. (2), 171 зв., 172 зв., 173, 175, 179, 180 зв., 181, 183, 184 (2), 187, 189 зв., 190 зв., 192, 192 зв., 193 зв., 213 (2), 218 зв., 219, 225, 230, 232 зв., 233 зв., 235 зв., 238, 241 зв., 247 зв., 254, 257, 258, 263 зв. (2), 266 зв., 275, 278, 291, 309 зв., 327 зв., 343, 350, 355 зв., 356, 357, 361 (2), 364 зв., 367, 368, 376 зв., 381 (2), 383, 387 (2), 399 зв., 403, 406, 406 зв., 407 зв., 416, 418 зв., 419 (2), 420, 428, 439 зв., что 448, 455, 455 зв., 460, 469 зв., 472 зв., шѣ 96 зв.; чи(м) *ор.* 31, 38, 69, 287, чимь 164 зв., 244, 284 зв., 353 зв., щи(м) [!] 309, щимь [!] 400; ѡ чомь *місц.* 443

што [2] див. **що** [2]

шѣто [1] *присл.* 38 зв., 95, 115, 142 зв., 321 зв., 324, 330 зв.

шѣто [2] див. **що** [2], **што** [1]

шѣтобы *спол.* 398 зв.

шѣтоукоу *ім. од. ж. зн.* 409 зв.

шоуица *ім. од. ж. наз.* 35

шоумоу *ім. од. ч. род.* 315 зв.

Щ

щедробливостамь: по щедробливостамь *ім. мн. ж. місц.* 482 зв.

щепите *дієсл. недок. теп. мн. 2 ос.* 58 (2)

щѣкодоу *ім. од. ж. зн.* 256

щколы *ім. од. ж. род.* 142 зв.; **щѣколы** 144 зв., 250 зв.; **в шѣколѣ** *місц.* 221 зв.

що [1] див. **што** [1]

що [2] *спол.* 17 зв., что 46, што 55 зв., 273 зв., 288, 370 зв., 448, 457, 457 зв., шѣто 82 зв., 108 зв., 109, 140, 153 зв., 159, 258 зв., 301, 370 зв., 389 зв., 416 зв.

Ю

юга *ім. од. ч. род.* 282 зв.

ю(ж) *присл.* 43, 76 зв., 84, 121, 131 зв., 150, 150 зв., 165, 195 зв., 257, 266, 270, 281 зв., 285 зв., 291, 316, 318, 359 зв., 365 зв., 397, 433 зв., 447 зв., 481 зв., южь 25 зв. (2), 26 зв., 31, 32 зв., 47, 71 зв., 100 зв., 111 зв., 113 (2), 115 зв., 116, 118 зв., 131 зв., 133, 137 зв., 142 (2), 144 зв., 145 зв., 146, 150, 153, 155 зв., 160 зв., 162 зв. (2), 165, 169, 171, 171 зв., 172 зв., 174, 176 зв., 178, 179 (2), 182, 185 (2), 185 зв., 186, 187 зв., 193, 195 зв. (3), 196, 205, 206 (2), 206 зв., 209, 213, 216 (2), 216 зв., 218 зв., 221 зв., 226 (2), 228, 233 зв., 240 зв., 246, 248 зв., 251 (2), 252, 252 зв., 254, 256 зв., 257, 266 зв.,

267 зв., 268, 272 зв., 278, 279 зв., 280 зв., 285, 287 зв., 288, 288 зв., 289, 291 зв. (2), 293 зв., 294, 302, 309, 312, 314 (2), 315, 316, 318 зв., 328 зв., 329 зв., 330, 333.3, 339, 347, 350 зв., 353, 353 зв., 356 зв., 357, 358.3, 359 зв., 364, 365, 365 зв., 373 (2), 384 зв., 386 зв. (2), 387, 395, 397 зв., 399, 403 зв., 406, 407 зв., 409 зв., 414 (2), 416, 419 (2), 419 зв., 420, 421, 421 зв., 422 зв. (2), 430 зв., 432, 432 зв., 433 (2), 437 (4), 439 (2), 440, 440 зв. (2), 460, 477

юж[1] див. **ю(ж)**

южь див. **ю(ж)**

юноша *ім. од. ч. наз.* 84 (2), 84 зв., 166; юношоу *зн.* 196 зв.

юрєвны *ім. антроп. од. ж. род.* 481 зв., юрьєвны 482 зв.

юрьїмь *прикм. од. ч. ор.* 443 зв.

юрьєвны див. **юрєвны**

Я

я *займ. од. наз.* 26 зв., 27, 32, 32 зв., 33, 33 зв. (2), 34, 40 зв., 42 (2), 55, 57 зв. (2), 67 зв., 74, 80 зв., 82, 82 зв., 87, 87 зв., 88, 91 зв. (3), 92, 100, 107, 110, 111 (3), 111 зв., 112, 123 зв., 130, 130 зв., 134 зв., 143, 148, 151, 162, 168 зв. (3), 173 зв. (2), 174, 177, 179 зв., 185 зв. (2), 186 зв., 189, 189 зв., 206 (2), 219 зв., 240, 242 зв., 251 зв., 260 зв., 265, 267, 268, 273, 275, 289, 290 зв., 292, 296, 304 зв., 305 зв., 308 зв., 309, 314, 314 зв., 319 зв. (2), 321 зв., 322 зв., 324, 326, 333 зв., 334, 334 зв., 342, 343 (2), 343 зв. (3), 344 (3), 348, 352, 354, 354 зв., 355 зв., 356, 356 зв., 359 зв., 360 зв., 362 зв. (2), 363 зв. (2), 366, 368, 368 зв. (3), 369 (2), 369 зв. (2), 370 (2), 370 зв., 371, 372 (2), 374 зв. (3), 375 (2), 378 (4), 378 зв. (3), 379 (2), 379 зв. (4), 380 (2), 381, 381 зв., 382, 382 зв., 383 (2), 383 зв., 384, 385 (2), 387, 388 зв., 389 зв. (3), 390 (2), 390 зв. (2), 391 зв. (3), 392, 392 зв., 393, 395 зв., 396, 397 зв., 403, 403 зв., 405, 405 зв. (5), 408 (2), 408 зв., 410, 411, 411 зв., 412 (6), 412 зв., 413 (2), 413 зв., 414, 414 зв. (2), 415 (2), 415 зв. (3), 416, 417 зв., 420 зв., 421 зв., 422 (3), 422 зв. (4), 423 (5), 423 зв. (3), 424 (3), 425 (3), 426 зв., 427, 428, 428 зв., 429 (2), 429 зв., 436 зв., 437 зв., 439, 446 зв., 447, 450 зв., 452, 453, 455 зв., 458, 461 зв., 463, 464 зв., 466 зв., 476 зв., 482, **а** 24, 24 зв., 27, 38 зв., 87 зв., 112 зв., 113 зв., 129 зв., 168 зв., 186, 186 зв., 187, 188, 207 зв., 208, 212 зв., 217 (2), 219 зв., 231, 238, 253 зв. (2), 268 (2), 291, 320, 325 зв., 342 зв., 352, 362, 362 зв. (2), 363, 369 зв., 373, 374 зв., 378, 379 (2), 390 зв. (2), 406, 406 зв., 407 зв., 408 зв., 409, 410, 410 зв., 411 (2), 411 зв., 413, 415 зв., 418 (2), 419, 420 зв., 421 (2), 423 зв., 430 (2), 451, 467, 467 зв., **азь** 49 зв. (2), 51, 51 зв., 53, 96, 101, 129, 368, 369, 444 зв. (2), 447, 448 зв., 455 зв., 461 зв., 471; **мєнє** *род.* 27, 30 зв., 40 зв., 51, 51 зв. (4), 52, 55, 69 (2), 75, 83 зв., 88 (2), 96 зв., 108 зв., 112, 112 зв., 113, 116, 143, 145, 148 зв., 152 зв., 153, 158 зв., 167 зв., 168 зв. (2), 178, 180, 186 зв., 187, 191, 208 зв., 228, 244 зв., 251, 251 зв. (3), 255 зв., 262 (2), 266 зв., 268 зв., 273 зв., 282, 286, 291 зв., 299, 312, 321, 323, 342 зв., 353 зв., 370, 378 зв., 390 зв., 401, 403 зв., 405 зв., 410 зв., 414, 415, 417 зв., 436 зв., 450; **мнѣ** *дав.* 24, 27, 28, 40 зв., 54 зв. (3), 57 зв., 67 зв., 69, 81, 87, 89, 91 зв., 110, 117, 130, 143, 165 зв., 170 зв., 204 зв., 208, 208 зв., 209, 263 (2), 290 зв., 300, 300 зв., 303, 306 зв., 308 зв., 319 зв., 324, 346 зв., 360, 363, 364, 368 (2), 368 зв., 369, 371, 375, 380, 392, 393 (2),

403, 412, 414 зв., 416 зв., 422 (5), 422 зв. (2), 423 зв. (2), 424, 425, 428, 444 зв., 448, 455, 460 зв., 461, 463, 466, 467 зв., 469 зв., 471, 482 зв., мн(ѣ) 363, 382 (2), 385, 403, 412, 421 зв., 425 зв., (м)нѣ 238, мѣнѣ 108, 108 зв., 109, 161, 222, 258, мн(ѣ) 299, мнє 482 зв., ми 18, 24, 43 зв., 59 зв., 66, 67, 70 зв., 77, 81 зв. (4), 95, 106, 106 зв. (3), 108, 108 зв., 110, 123, 149, 173 зв. (2), 175 зв., 224, 244 зв., 260 (2), 265 зв., 266 зв., 285, 288 зв., 291, 296.2, 299, 310, 323 зв., 325 зв., 344, 353 зв., 354, 354 зв., 355, 356, 368 (2), 385 зв., 390 зв., 406 (2), 406 зв., 436 зв., мї 114, мѣмѣ [!] 249; мєнє *зн.* 51 зв. (2), 52 (2), 74, 78, 78 зв., 100 зв., 108 (3), 108 зв. (4), 110, 114, 152 зв., 153, 158 (2), 159, 163 (3), 184, 188 зв. (2), 209, 217, 249, 255 (2), 258 зв. (3), 262 (2), 265 зв., 273, 283, 285 (2), 285 зв., 289 зв., 291 зв., 318 зв., 320, 333 зв., 345 зв., 363 зв., 366 зв., 368 (2), 368 зв., 369, 370 (2), 373, 373 зв. (2), 374, 374 зв. (2), 375 (3), 378 зв., 379 (2), 380, 381 (2), 381 зв. (2), 382, 382 зв., 383, 384 зв., 389 зв., 390 зв. (3), 396 (2), 397 зв. (3), 403, 405 (4), 405 зв. (3), 407 зв., 408 зв. (4), 410, 410 зв., 411, 411 зв. (4), 412 (2), 412 зв. (2), 413 (3), 413 зв. (2), 414, 416, 416 зв., 417 (3), 418 (2), 418 зв. (2), 419 (2), 419 зв., 420, 420 зв., 421, 421 зв., 422, 423, 423 зв. (4), 424 (3), 425, 426 зв., 428 зв., 430 зв., 434, 437 зв., 438 зв., 440 зв. (2), 441, 445, 448 зв., 449, 450, 452, 464 зв., 467, 468 зв., 470, 482, мє(н) 462 зв., 482 зв., мѧ 41 зв., 51, 52, 68, 69.2, 73 зв., 74 зв., 79, 82, 84, 95, 108, 110 зв., 111, 113, 114, 120, 122 зв., 132 зв., 148 зв., 152 зв., 163 (2), 163 зв., 166, 175 зв., 185, 187 зв., 194 зв., 223 зв., 228 зв., 238, 274 зв., 294, 300 зв., 310, 319, 322 зв. (2), 328 зв., 344, 348, 356, 359 зв., 360, 360 зв., 361 зв., 362 зв., 363 (2), 368 (2), 368 зв., 375, 378 зв., 379 зв., 380, 392, 408 зв., 415 зв., 419 (3), 419 зв., 426 зв., 427, 441, 445, 450 зв., 452, 461 (2), 466 зв., 467 зв. ; мною *ор.* 28 зв., 43 зв., 45 зв., 57 зв. (2), 70 зв., 74 зв., 75 (2), 84 зв., 85, 87, 112 зв., 129 зв., 130 зв., 134, 158 зв. (3), 166 зв., 169 зв. (2), 185, 185 зв., 260, 266 зв., 268 зв. (2), 274, 287 зв., 288, 290 зв., 302 зв. (2), 306, 319, 327, 328 зв., 342 зв., 343 зв. (3), 345, 378, 380, 389 зв., 403, 407, 408 зв., 410 зв. (2), 417 зв., 421 (2), 423 зв., 430, 430 зв., 441 зв., 447, 452, мѣною 29, 111, 112 зв., 184, 219 зв., 222, 222 зв., 230 зв., 255 зв. (2), 256, 286, 301, 343 зв., 391 зв., 442; въ мнѣ *місц.* 370, 393, 412 (3), 413, 414, 414 зв., 415 (4), 421, 423 зв. (2), на мѣнѣ 110, 223, о мѣнѣ 111 зв., по мнѣ 26 зв., 342 зв., при мнѣ 71 зв., 155 зв., ѡ мнѣ 52 зв., 186, 242, 320 зв. (2), 334, 362 зв. (2), 363 (3), 378 зв., 391 зв., 414 зв., 417 зв., 428, ѡ мѣнѣ 364

яви(т) *дієсл. док. майб. од. 3 ос.* 16 зв.; єси… явиль *мин. од. ч. 2 ос.* 36 зв.; яви(л) *3 ос.* 449, 454; явє(л)шаго *дієприкм. акт. мин. од. ч. род.* 465 зв.

[явити… ся]: сѧ… явити *дієсл. док. інф.* 304; яви(т)сѧ *майб. од. 3 ос.* 298; явѧтѣсѧ *мн. 3 ос.* 36 зв.; яви(л)сѧ *мин. од. ч. 3 ос.* 197 зв., 438 зв., 477 зв., явилѣсѧ 23, 24 зв., 25 зв., 438 зв., 440 зв., 477 зв., явильсѧ 159 зв., (с) явиль 468, яви…(с) 112 зв. ; сѧ… явило *с. 3 ос.* 48; яви(ли)сѧ *мн. 3 ос.* 331; бы сѧ… явиль *ум. од. ч. 3 ос.* 253 зв.; явлъшаясѧ *дієприкм. акт. теп. од. ж. род.* 24

явленїа *ім. од. с. род.* 468, явѣленїа 211 зв.; явленїє *зн.* 332; ѡ явленїи *місц.* 199 зв.

явѣленїа див. **явленїа**

явлєнѣно *присл.* 126

явнє див. **явѣно**

я(в)нє див. **явѣно**

явѣнє див. **явѣно**

явѣно *присл.* 35 зв., явнє 133, 337, 372 зв., 374, 391 зв., 420 зв., я(в)нє 420 зв., явѣнє 372 зв., 395, 399, 436 зв., явѣнѣ 35 зв.

явногрешникь *ім. од. ч. наз.* 299; **яв'ногрешника** *зн.* 80; **яв'ногрѣш'ници** *мн. наз.* 34 зв., **явногрѣш'ници** 242 зв.
явность *ім. од. ж. зн.* 141
яв'ныи *прикм. од. ч. наз.* 38 зв.; **яв'ного** *зн.* 115 зв. ; **яв'нє** *с. наз.* 247 зв., **яв'но** 247 зв. ; **яв'нє** *зн.* 158 зв. ; **яв'ни** *мн. наз.* 351; **яв'ными** *ор.* 134 зв.
яв'нѣ див. **яв'но**
явѣ *присл.* 125 зв.
ягодичинѣ *ім. од. ж. дав.* 295 зв.; **ягодичиноу** *зн.* 303 зв.
ядає(т) *дієсл. недок. теп. од. 3 ос.* 287 зв.; **ядаль** *мин. од. ч. 3 ос.* 129 зв., **ядали** *мн. 3 ос.* 152 (2); **ядаючи(и)** *дієприкм. акт. теп. од. ч. наз.* 243
ядєніє *ім. од. с. наз.* 26, 356
ядоу *ім. од. ч. род.* 153 зв.
яд'ца *ім. од. ч. наз.* 53 зв., **ядьца** 243
ядьца див. **яд'ца**
я(ж) див. **яже**
яже *спол.* 3, 125 зв., 452, 472 (2), 475, 476 зв., **я(ж)** 38 зв.
языка *ім. од. ч. род.* 155; **язык(ь)** *зн.* 294; **на языцѣ** *місц.* 336
яз'вины *ім. мн. ж. зн.* 43
языковь *ім. мн. ч. род.* 315 зв., **языкомь** *дав.* 215
языкь [1] *ім. од. ч. наз.* 210; **языка** *род.* 17 зв., 482, **языка** 481 зв.; **языкомь** *ор.* 17, 20 зв., 359; **по... языкоу** *місц.* 443 зв.; **языки** *мн. ор.* 198
языкь [2] *ім. од. ч. наз.* 101 зв., **языкь** *зн.* 101 зв.; **языци** *мн. наз.* 457; **языкомь** *дав.* 101 зв.; **языки** *зн.* 123; **въ языцехь** *місц.* 334 зв.; **въ... языцѣхь** 180
яйца *ім. од. с. род.* 267
як [1] *присл.* 411, **я(к)** 263 зв., 376, **як'** 241, 373, **якь** 38 зв., 55 зв., 57, 57 зв., 58, 73 зв., 91, 96 зв., 97, 100, 112 зв., 138, 140, 143, 157, 166 зв., 167, 172 зв., 178, 209, 218, 237, 237 зв., 249 зв., 263 зв., 268 (2), 278, 278 зв., 289 (2), 291 зв., 297, 301, 312 (2), 345 зв., 349, 349 зв., 350, 353 зв., 363 зв., 368 зв., 369 зв., 377, 380 зв., 386 (3), 387, 404, 411 зв., **а(к)** 94 зв., **яко** 142 зв., 207 зв., 225 зв., 474, **како** 14 зв.
як [2] *спол.* 33 зв., 78 зв., 279 зв., 482, **я(к)** 23 зв., 30 (2), 52, 82, 107 зв., 142 зв., 146 зв., 155 зв., 162 зв., 169, 196, 239, 298, 352 зв., 361 зв., 380, 385 зв., 399 зв., 434 зв., 455 зв., 476 зв., **як'** 103 зв., 114, 130, 192, 209, 324, 364, 429, **якь** 2, 23, 23 зв. (3), 26, 27 зв. (4), 30, 33, 34 зв., 35 (2), 37 зв., 38 зв. (3), 41 зв. (4), 42 зв., 44 зв. (5), 50, 52 (3), 55 (4), 56, 58 зв., 60, 63 зв., 65 зв. (3), 68 зв. (3), 78 зв., 73 (2), 75 зв. (2), 78 зв., 82 зв. (2), 85 зв. (2), 88, 93 зв., 95, 97, 105 зв., 109 (6), 110 зв., 111, 116 (6), 117, 121 зв. (5), 122, 123, 125 зв. (2), 130, 133 (4), 135 зв., 136 (3), 136 зв., 137 зв., 139, 142 (2), 142 зв., 144 (2), 146 зв. (4), 152 (3), 152 зв., 155 зв. (3), 160 зв. (2), 161 зв., 162 зв., 164 зв. (6), 170 (3), 170 зв., 172, 174 (2), 178, 179 (2), 182 зв., 183 (2), 184 зв., 185 (2), 185 зв. (2), 191 (4), 196 зв., 202 (2), 206 зв., 209, 210, 210 зв., 211 зв. (6), 213 (2), 214 (2), 216 зв., 217 зв., 221 зв. (3), 224 зв., 226, 226 зв. (5), 228 зв., 232 (2), 232 зв., 236, 236 зв., 243 зв., 244 зв., 245 зв. (5), 246, 247 зв., 248 зв., 250, 251 зв., 252 зв. (6), 257, 259 зв., 260 зв. (4), 264, 266 (6), 267 зв., 269, 270, 272 (3), 273 зв., 275, 275 зв., 279, 283 (2), 283 зв., 285 зв., 295 (2), 296, 297 зв. (2), 298 зв. (2), 299 зв., 303 (3), 306 зв., 308 (3), 312, 313 (2), 314 зв., 317 (6), 317 зв., 318, 319, 319 зв., 324 (2), 326 зв., 329 зв., 330, 330 зв., 332 (2), 332 зв., 333 (2), 333 зв., 334, 336, 336 зв. (2), 337 зв. (2), 338 зв., 342 зв., 343, 346 (4), 347, 348, 348 зв. (3), 350, 352 зв., 358 зв. (2), 361, 361 зв., 362, 364 (3), 365, 365 зв., 367 зв., 370, 371 зв. (2), 373 (2), 375, 376 зв. (2), 379 зв., 385 (2), 386 зв., 390 зв., 391 зв., 393 зв. (3), 397, 399 зв. (4), 401 зв., 406 (2), 407 зв., 408, 410 (2), 410 зв. (2), 414 (2), 414 зв., 415, 415 зв. (4), 421 зв., 423 (4), 423 зв. (3), 424 (6), 425, 426 зв., 429 (5), 433,

445 (2), 437 зв., 438 зв. (2), 439, 440 зв., 456 зв., 458 зв., 477 зв., 480, 481 зв., 482 (2), яко 2 зв., 3 зв., 16 зв. (6), 17, 17 зв. (2), 18 (4), 18 зв. (5), 19, 27 зв., 30, 32, 32 зв., 34 зв., 35, 35 зв. (2), 36 (3), 36 зв. (2), 38 (2), 41 (2), 48, 49 зв., 50 (2), 50 зв. (2), 54 зв., 55 зв., 58 зв., 62 зв., 64, 65, 65 зв., 71, 75 зв., 77 зв., 78 зв. (2), 80, 84, 87, 89 зв., 91 зв., 93 зв., 96, 96 зв., 100 зв., 102 зв. (2), 112 зв., 122 (2), 126 зв., 129, 130, 131 (2), 136 зв. (2), 141 зв. (2), 149 зв., 159 зв., 165 зв., 176 зв., 177 зв., 178, 178 зв., 191 зв., 202 зв., 204 зв., 210 зв., 215, 217 зв., 220, 226 зв., 233 зв., 236 зв., 237 зв., 239, 260 зв., 262 зв., 266 (2), 271, 279, 285, 289 зв., 295 зв., 296, 299 зв., 300, 300 зв., 316 зв., 319 зв. (3), 320, 321 зв., 336, 342, 344, 353, 362 зв., 370, 384, 405, 413 зв., 422 зв., 445 (2), 448 зв., 449, 450, 452, 454, 456, 457, 459, 462 зв., 464 зв., 467 (2), 470, 471, 482 (2)

я(к) див. **як** [1], **як** [2]

як' див. **як** [1], **як** [2]

яко [1] див. **як** [1], **як** [2]

яко [2] *част.* 254 зв., 431

якобы [1] *спол.* 114, 122, 141, 157 зв., 159 зв., 188 зв., 235, 291, 297 зв., 321, 322, 331, 332 зв., 436 зв.

якобы [2] *част.* 143 зв., 151, 162, 209, 220 зв., 251, 256, 256 зв., 263, 323, 328 зв., 330, 331, 344 зв., 353 зв., 365, 366, 395, 409, 434, 436 зв., 440

якова див. **їаковь**

яковыи *займ. од. ч. наз.* 360; **яко(во)го** *зн.* 336 зв., **яковыи** 348; **яковои** *ж. дав.* 141 зв. ; **яковоую** *зн.* 252 зв. ; **каковоє** *с. наз.* 179, 179–179 зв.; **яковыи** *мн. наз.* 102, 179 зв., 181; **яковыи** *зн.* 349

якыи *займ. од. ч. наз.* 30; **якаѧ** *ж. наз.* 244; **якоую** *зн.* 121 зв., 236; **якою** *ор.* 359, 404, 428, 441 зв.; **яково** *с. наз.* 207; **якыи** *мн. наз.* 313 зв.; **якыи** *зн.* 367

якь див. **як** [1], **як** [2]

ямоу *ім. од. ж. зн.* 56, 174, 237, **ямѹ** 69 зв.; **ямы** *мн. зн.* 259 зв.

ямѹ див. **ямоу**

ясліи *ім. мн. род.* 280 зв.; **въ яслєхь** *місц.* 212 зв., 213, 213 зв.

яснє див. **ясно**

яс'нє див. **ясно**

ясно *присл.* 72 зв., 337 зв., **яснє** 157 зв., **яс'нє** 337

ясность *ім. од. ж. наз.* 212 зв.

ясти див. **ис'ти**

яс'ти див. **ис'ти**

ястї див. **ис'ти**

яти *дієсл. недок. інф.* 322–322 зв. ; **имоу** *теп. од. 1 ос.* 437 зв. ; **яль** *мин. од. ч. 3 ос.* 47, 68; **яли** *мн. 3 ос.* 109 зв., 183, 197, 197 зв., **инѧли** 109; **бы… яли** *ум. мн. 3 ос.* 183; **яв'ши** *дієприсл. мин.* 131 зв., 146, 162 зв., 252 зв.; **є(м)шє** 193, **єм'шє** 114

ятроба(х): **въ ятроба(х)** *ім. мн. ж. місц.* 315–315 зв.

яч'мѣн'ныхь див. **ячьмѣн'ны(х)**

ячьмѣн'ны(х) *прикм. мн. род.* 365, **яч'мѣн'ныхь** 364 зв.

ящоричєє *прикм. од. с. наз.* 100; **ящор'чина** *мн. наз.* 26 зв.

Ѧ

Ѧ див. **я**

ѯ

ѯа *числ.* 7, 10, 12, 15, 69 зв., 107 зв., 120 зв., 181 зв., 200 зв., 270 зв., 299 зв., 432 зв., 448, 466, 475 зв.

ѯв *числ.* 9, 10, 12, 15, 70, 109 зв., 125, 182 зв., 199, 200 зв., 271 зв., 299 зв., 355 зв., 434, 456, 475 зв., 478

ѯг *числ.* 7, 12, 15, 71 зв., 110 зв., 125, 183 зв., 200 зв., 201, 272 зв., 300 зв., 435, 453, 472, 477 зв.

ѯд *числ.* 12 зв., 14 зв., 15, 71, 110 зв., 124 зв., 125, 184, 200 зв., 273, 302, 436, 452, 461, 477 зв., 479

ѯє *числ.* 3 зв., 4, 10 зв., 12 зв., 15, 72 зв., 113, 187, 200 зв., 273 зв., 437, 449

ѯѕ *числ.* 10 зв., 12 зв., 15, 73, 115 зв., 125, 191, 200 зв., 274, 438 зв. (2), 477 зв.

ѯз *числ.* 5 зв., 11, 15, 73 зв., 116 зв., 192, 200 зв., 275 зв., 304 зв., 340 зв., 432 зв., 440 зв., 444 зв., 446, 447 зв., 460, 466, 468, 468 зв. (2), 475, 476, 478, 479, 479 зв.

ѯи *числ.* 10 зв., 12 зв., 14 зв., 15, 74 зв., 121, 124 зв., 125, 193, 201, 201 зв., 221, 277, 306, 335 зв. (2)

ѯѳ *числ.* 4, 10 зв., 14 зв., 75, 124 зв., 195 зв., 221, 277 зв., 308 зв., 475 зв., 479 зв.

Ψ

ψаломьстѣи: въ… ψаломьстѣи *прикм. од. ж. місц.* 312 зв.

θ

ѳ̄ *числ.* 4 зв., 5, 6 (2), 6 зв. (2), 7 зв., 8, 9 зв. (2), 10, 10 зв. (3), 11 зв. (2), 13 (2), 13 зв. (2), 29, 43, 45, 61, 67, 68 зв., 71 зв. (2), 80 зв., 85 зв., 87, 90, 123 зв. (2), 124 (2), 134 зв., 139, 155 зв., 159 зв., 186, 199 (3), 200, 217 зв., 253, 259 зв., 268, 274, 284 зв., 286, 287, 291, 293, 335 зв., 350, 365 зв., 384 (2), 404, 432 зв., 437, 445 (2), 445 зв., 453, 453 зв., 455, 455 зв., 456, 459, 459 зв., 464, 465, 466, 467 (2), 471 зв., 472, 474, 475 зв. (2), 476, 477 зв. (2), 478 (2), 478 зв., 480 зв. (2), 481 (4)

ѳаворь *герб.* 471 зв.

ѳа(д)дєи *ім. антроп. од. ч. наз.* 48 зв.

ѳалѣшивыми *прикм. мн. ор.* 183

ѳани *герб.* 194 зв.

ѳарисєове див. фарисєи

ѳа(р)рановь *прикм. од. ч. наз.* 221

ѳєѡфїлакѣта *ім. антроп. од. ч. род.* 15 зв.

ѳєѡдора *ім. антроп. од. ч. род.* 452 зв., 463, 464 зв., 467, 473 зв.

ѳєѡдоры *ім. антроп. од. ж. род.* 446

ѳєѡдосїа *ім. антроп. од. ч. род.* 459 зв.

ѳєѡфана *ім. антроп. од. ч. род.* 449

ѳєѡфиль *ім. антроп. од. ч. наз.* 202; ѳєѡфилє *кл.* 204 зв.

ѳ̄ї *числ.* 4, 5 зв., 8 (2), 9, 9 зв. (2), 11 (2), 12, 12 зв., 13 зв., 14, 38, 49, 82 зв. (2), 120 зв., 124 (3), 142 зв., 154, 199 (2), 229, 240 зв., 303 (2), 335 зв., 365 зв., 429, 446 зв., 448, 450 зв., 466, 467 зв., 473 зв., 475 зв. (2), 478, 479, 480 зв.

ѳ̄-моу *числ. од. ч. дав.* 88, ѳ̄-мѹ 434; на ѳ-мь *місц.* 481 зв. (2)

б-мѣ див. **б-моу**

вома *ім. антроп. од. ч. наз.* 48 зв., 395, 411, 435, 437 зв., 438 (2), 439; **вомы** *род.* 448 зв. ; **вомѣ** *дав.* 437 (2), 438; **вомоу** *зн.* 137 зв., 234; **вомо** *кл.* 438 зв.
вомина *прикм. од. ж. наз.* 4

V

v(г) [!] див. **ли(т)р'тін: на ли(т)р'тін**

vр(г) [!] див. **ли(т)р'тін: на ли(т)р'тін**

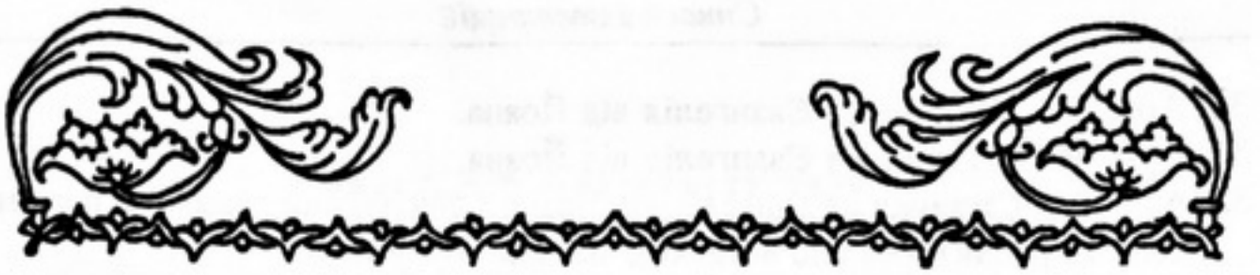

Список ілюстрацій

1. Арк. 2. Передмова до Науки читання.
2. Арк. 3 зв. Початок Науки читання.
3. Арк. 13. Покажчик чорнописаних глав до Євангелія від Матвія.
4. Арк. 15 зв. Початок Передмови Феофілакта Болгарського до Євангелія від Матвія.
5. Арк. 20 зв. Мініатюра "Євангеліст Матвій".
6. Арк. 21. Початок Євангелія від Матвія.
7. Арк. 128 зв. Мініатюра "Євангеліст Марко".
8. Арк. 129. Початок Євангелія від Марка.
9. Арк. 203 зв. Мініатюра "Євангеліст Лука".
10. Арк. 204. Початок Євангелія від Луки.
11. Арк. 340 зв. Мініатюра "Євангеліст Йоан з Прохором".
12. Арк. 341. Початок Євангелія від Йоана.
13. Арк. 444. Початок Місяцеслова.
14. Арк. 93 зв. Зразок почерку писця Михайла Василієвича. Сторінка з сумарієм та ініціалом.
15. Арк. 155 зв. Зразок почерку другого писця. Сторінка з сумарієм та ініціалом.
16. Арк. 192 зв. Зразок уживання глос у тексті Євангелія від Марка.
17. Арк. 12 зв. Кінець Науки читання.
18. Арк. 19. Кінець Передмови Феофілакта Болгарського до Євангелія від Матвія.
19. Арк. 82 зв. Сторінка з Євангелія від Матвія.
20. Арк. 112. Сторінка з Євангелія від Матвія.
21. Арк. 125 зв. Початок Передмови до Євангелія від Марка.
22. Арк. 133. Сторінка з Євангелія від Марка.
23. Арк. 172. Сторінка з Євангелія від Марка.
24. Арк. 201 зв. Початок Передмови до Євангелія від Луки.
25. Арк. 202 зв. Кінець Передмови до Євангелія від Луки.
26. Арк. 227. Сторінка з Євангелія від Луки.
27. Арк. 268 зв. Сторінка з Євангелія від Луки.
28. Арк. 311. Сторінка з Євангелія від Луки.
29. Арк. 336. Передмова до Євангелія від Йоана.

30. Арк. 351. Сторінка з Євангелія від Йоана.
31. Арк. 364. Сторінка з Євангелія від Йоана.
32. Арк. 375. Сторінка з Євангелія від Йоана з додатковим вказом на правому полі та редакторською вставкою на нижньому полі.
33. Арк. 443. Початок Післямови до Пересопницького Євангелія.
34. Арк. 443 зв. Кінець Післямови до Пересопницького Євангелія.
35. Арк. 455. Сторінка з Місяцеслова.
36. Арк. 473. Початок читань на тиждень Митаря і Фарисея.
37. Арк. 473 зв. Покажчик читань на тиждень Великого посту.
38. Арк. 476 зв. Кінець покажчика читань Євангелія на весь рік.
39. Арк. 477. Покажчик читань Євангелій недільних.
40. Арк. 3. Запис писця Михайла Василієвича [1557 р.].
41. Арк. 123 зв. Запис [1556 р.] в кінці Євангелія від Матвія.
42. Арк. 198 зв. Запис [1556–1561 рр.] в кінці Євангелія від Марка.
43. Арк. 335. Запис 1561 р. в кінці Євангелія від Луки.
44. Арк. 442 зв. Запис 1561 р. в кінці Євангелія від Йоана.
45. Арк. 481 зв. Початок колофонного запису 1561 р., виконаного Михайлом Василієвичем.
46. Арк. 482. Продовження колофонного запису 1561 р.
47. Арк. 482 зв. Кінець колофонного запису 1561 р.
48. Записи, які свідчать про історію побутування пам'ятки:
    а) арк. 2–7. На нижньому полі вкладний запис 1701 р. про передачу Пересопницького Євангелія гетьманом України Іваном Мазепою до Переяславського кафедрального собору.
    б) арк. 2–7. Екслібрис бібліотеки Переяславської семінарії (не раніше 1799 р.).
    в) арк. 20. Запис XIX ст. про історію створення пам'ятки.

Наукове видання

ПЕРЕСОПНИЦЬКЕ ЄВАНГЕЛІЄ 1556-1561

Дослідження. Транслітерований текст. Словопокажчик

Затверджено до друку Вченими радами Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Інституту української мови НАН України, Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України

Оправа художника *А. Д. Шубіна*
Технічний редактор *М. А. Притикіна*
Верстка *С. Г. Даневича, І. В. Остапової*

Ілюстрації виконано видавництвом "Літтон" з слайдів, виготовлених ТОВ "Гайдай-студія"

В оформленні видання використано елементи оздоблення Пересопницького Євангелія

Оправу оформлено за зразками тиснення українських кодексів XVI ст., наданих *О. М. Гальченко*

Підп. до друку 12.07.01. Формат 70x100/16. Папір офс. № 1. Офс. друк. Ум. друк. арк. 62,4. Ум. фарбо-відб. 68,59. Обл.-вид. арк. 66,38. Тираж 500 пр. Зам. 12.

Друкарня Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. 03039, Київ-39, просп. 40-річчя Жовтня, 3.

Про авторів

ОНИЩЕНКО Олексій Семенович – доктор філософських наук, професор, академік Національної академії наук України, заслужений діяч науки Української РСР, академік-секретар Відділення історії, філософії та права Національної академії наук України, генеральний директор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Автор понад 200 праць, зокрема, 11 монографій. Працює в галузі філософії та історії культури, інформатики, книгознавства, бібліотекознавства, бібліографознавства, соціології.

ЧЕПІГА Інна Петрівна – кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник Інституту української мови Національної академії наук України. Автор понад 90 праць, зокрема, трьох монографій. Працює в галузі історії української мови та історії давньої української літератури.

ДУБРОВІНА Любов Андріївна – доктор історичних наук, професор, директор Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Автор понад 100 праць, зокрема, 6 монографій. Працює в галузі історії України, спеціальних історичних дисциплін: української історіографії, джерелознавства, археографії, кодикології, книгознавства, бібліографознавства; інформатизації архівної та бібліотечної справи.

ГНАТЕНКО Людмила Анатоліївна – кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник Інституту рукопису Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Автор понад 30 праць, зокрема, однієї монографії. Працює в галузі історії українського правопису та спеціальних історичних дисциплін: палеографії, джерелознавства, кодикології, кодикографії.